Diogeni[s]
et Pythagor
Græc. Lat.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΛΑΕΡ-
τίου περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀπο-
φθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκι-
μησάντων, βιβλία ι.

DIOGENIS LAERTII DE
vitis, dogmatis & apophthegmatis eo-
rum qui in philoſophia clarue-
runt, libri X.

In quibus plurimi loci integritati ſuæ ex multis vetuſtis codicibus reſtituuntur, & ij quibus aliqua deerant, explentur. Cum annotationibus Henr. Stephani.

PYTHAG. PHILOSOphorum fragmenta.

Cum Latina interpretatione.

ANNO M. D. LXX,
Excudebat Henricus Stephanus.

IOANNI CRATONI,
Cæsaris consiliario, V. CL.
HENR. STEPH. S. D.

PHILOSOPHICAS vitas ad te mitto, vir præstantissime, vel potius philosophorum vitas. Pleræque enim (si verum fateri volumus) nihil minus sunt quàm philosophicæ, id est philosophis dignæ. Nisi potius dignas quidem illis hasce vitas, sed illos philosophorũ nomine indignos fuisse dicamus. Aulicæ quidẽ certè philosophiæ (libet enim cum aulico de rebus aulicis loqui) conuenientes quasdã philosophorũ vitas hîc inueniemus. vtpote ex quibus discemus primùm quidem τὸ ἐρυθριᾶν ἀποξύσαι τοῦ προσώπου: (quid enim magis perniciosum aulicis quàm verecundia?) deinde verò τὸ κολακευτικῶς ἔχειν, φιλοψευδῶς, φιλοχρημάτως, φιλογελοίως, φιλοσκωμμόνως, φιληδόνως. addo etiam (vt vestratibus aulicis gratificer) φιλοπότως. Scilicet οὗτός ἐστιν ὁ ἡδὺς βίος, ὁ τριπόθητος, ὁ τρισμακάριστος. Sed quid? (dices mi Crato) me quoque in eorum aulicorum numero ponis? Nequaquam certé. neque enim quicunque est aulicus, id est, in aula viuit, is etiam vita & moribus aulicus esse putãdus est. Quum igitur illis quos dixi, vitam aliquam conuenire

existimem ex multorum philosophorum vitis conflatam, nimirum Aristippi, (qui certè verè aulicus philosophus fuit) Diogenis, Cratetis, Epi curi: tibi contrà tuíque similibus Socraticam quadrare censeo. Sed hactenus iocatus sim. norunt enim omnes, non quæ meliores sed quæ doctiores nos reddant, ex hoc Diogenis opere petenda esse. Dixissem sapientiores: nisi sapientem cum bono copulari ab ipso quoque Horatio meminissem. veluti quũ scribit Epist. lib. I,

Néue putes alium sapiẽte bonóque beatum.

Item,

An tacitum syluas inter reptare salubres,
Curantẽ quicquid dignũ sapiente bonóq; est?

Item,

Vir bonus & sapiẽs audebit dicere, Pentheu.

Item,

Vir bonus & sapiẽs dignis ait esse paratum.

Et Cicero ipse sapientes à bonis separari queritur, ídque magnam perniciem afferre dicit. Hæc est igitur illa pernicies (inquit) quòd alios bonos, alios sapientes existimant. Neque tamen quum dico ex his Diogenis libris petenda esse quæ nos doctiores nõ quæ meliores reddãt, hæc velim ita accipi quasi nulla hic legerentur quæ quod sit boni viri officium nos docerẽt (boni viri, inquam, non ad Christianam, sed ad philosophicam exigendo normam) sed quoniã alii

ſunt aliorũ libri è quibus ea melius à nobis diſci queant. Equidẽ vel vnus Epicteti libellus (cuius vitam à Diogene noſtro prætermiſſam eſſe miror) egregi⁹ nobis huius rei doctor fuerit. Verùm vt rari ſunt aurei iſtius libelli lectores, ſic certè rari ſunt qui meliores ſe quàm doctiores eſſe malint. Doctrina autẽ quæ ex hoc Diogenis opere peti à nobis poteſt, varia eſt atque multiplex. de qua ſi dicere ſigillatim aggrediar, verear ne Cratonẽ (Crãtorẽ verè alterũ) talia docere volẽs, ſus Mineruã docere velle videar. Potius ergo de hac mea editione huius operis, déque eius interpretatione ſimul edita, meum fuerit in præſentia pauca diſſerere. Idq; eo lubẽtius faciã, quòd interim mun⁹ hoc meũ quod tibi mitto, egregiè (ſicut Terentianus ille) verbis ornabo. Prodit igitur Diogenes Laertius à tribus Henricis (ſed ab Henrico Scrimgero præcipuè, quem honoris cauſa nomino) cum vetuſtis exẽplaribus ſumma cura diligentiáque collatus: & ex iis multorum locorum emẽdationem, multorum etiam quæ deerant verborũ, alicubi & ſententiarum integrarum acceſſionẽ cõſequutus: annotationibus quoq; vnius ex illis Henricis auctus, in quibus multæ lectiones variæ quæ in contextum receptæ non fuerant, afferũtur, quidam etiam loci ex coniectura emendantur: nonnulli in quibus reddẽdis interpres bona fide vſus non

erat,fideliter redduntur.Hæc ſunt quæ in Græca iſta Diogenis editione præſtãtur. At interpretatio Latina meæ editioni hoc præcipuè debet, quòd à multis,(non tamẽ omnibus)mẽdis,quæ ſuperiores editiones commiſerãt,vindicata fuit. Inde autem contigiſſe illa manifeſtum eſt, quòd ii qui primam editionem excuderũt,ipſóque interpretis autographo, aut certè exemplari ab eo miſſo vſi ſunt, compendiarias quaſdam notas,alicubi etiam vocabula quædã integrè & abſque cõpendio ſcripta,legere non potuerunt. (Tanti eſt exemplaria typographis εὐαναγνωστα mittere) Exemplo vel ſola pãticula Quanquam eſſe poterit,quæ poſita fuit alicubi pro Quámque,alicubi pro Quomodo,alicubi pro alia particula. Memini & Ion quodã in loco haberi pro Ideo.quod accidit ex cõpẽdio quo voculã iſtam nonnulli ſcribunt,nimirũ cũ i,& o titulũ habente.Quanuis porro talia menda non ab interprete ſed à male exẽplar eius legẽtibus(vti dixi)manaſſe manifeſtũ eſſet,tantum abeſt tamen vt ii qui multa ſe in hac interpretatione reſtituiſſe iactarunt,id præſtiterint,vt ne hæc ipſa quidem emẽdauerint. Hæc ſunt,mi Crato,quæ de vtraque Diogenis editione,id eſt Græca pariter & Latina,ſcire te volui:quas tibi,vt perpetuũ ſint amicitiæ noſtræ pignus, dedi atque dedicaui. Vt autem ſimul cum Diogene editus à me fuit Herodotus, ita eum ſimul ad te miſi. Vale.

ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ὯΝ

τοὺς βίους γέγραφεν ὁ Διογένης.

8

ΔΙΟΓΕ'ΝΟΥΣ ΛΑΕΡΤΙΟΥ περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ α' τῶν ι'.

ΤΟ' ΠΡΟΟΙ'ΜΙΟΝ.

Τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον ἔνιοι φασὶν ἀπὸ βαρβάρων ἄρξαι. γεγενῆσθαι γὰρ παρὰ μὲν Πέρσαις μάγους, παρὰ δὲ Βαβυλωνίοις ἢ Ἀσυρείοις Χαλδαίους, καὶ γυμνοσοφιστὰς παρὰ Ἰνδοῖς· παρά τε Κελτοῖς καὶ Γαλάταις τοὺς καλουμένους δρυΐδας καὶ σεμνοθέους· καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ μαγικῷ, καὶ Σωτίων ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ τῆς διαδοχῆς. Φοίνικά τε γενέσθαι Ὦχον, καὶ Θρᾷκα Ζάμολξιν, καὶ Λίβυν Ἄτλαντα. Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ Νείλου γενέσθαι παῖδα Ἥφαιστον· ὃν ἄρξαι φιλοσοφίας, ἧς τοὺς προεστῶτας, ἱερέας εἶναι καὶ προφήτας. ἀπὸ δὲ τούτου εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα ἐτῶν εἶναι μυριάδας τέσσαρας καὶ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια ἑξηκοντατρία. ἐν οἷς ἡλίου μὲν ἐκλείψεις γενέσθαι τριακοσίας ἑβδομηκοντατρεῖς, σελήνης δὲ ὀκτακοσίας τριακονταδύο. ἀπὸ δὲ τῶν μάγων, ὧν ἄρξαι Ζωροάστρην τὸν Πέρσην, Ἑρμόδωρος μὲν ὁ Πλατωνικὸς ἐν τῷ περὶ μαθημάτων φησὶν εἰς τὴν Τροίας ἅλωσιν ἔτη γεγονέναι πεντακισχίλια· Ξάνθος δὲ ὁ Λυδὸς εἰς τὴν Ξέρξου διάβασιν ἀπὸ τοῦ Ζωροάστρου ἑξακόσια φησὶ· καὶ μετ' αὐτὸν γεγονέναι πολλούς τινας μάγους κατὰ διαδοχήν, Ὀστάνας καὶ Ἀ-

στραψύχους καὶ Γωβρύας καὶ Παζάτας, μέχρι τῆς Περσῶν ὑπ' Ἀλεξάνδρου καταλύσεως. λανθάνουσι δ' αὐτοὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων κατορθώματα, ἀφ' ὧν μὴ ὅτι γε φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἦρξε, βαρβάροις προσάπτοντες. ἰδοὺ γοῦν παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος, παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος· καὶ τὸν μὲν, Εὐμόλπου παῖδα φασί, ποιῆσαι δὲ θεογονίαν καὶ σφαῖραν πρῶτον· φάναι τε ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς ταὐτὸν ἀναλύεσθαι. τοῦτον τελευτῆσαι Φαληροῖ, καὶ αὐτῷ ἐπιγεγράφθαι τόδε τὸ ἐλεγεῖον,

Εὐμόλπου φίλον υἱὸν ἔχει τὸ Φαληρικὸν οὖδας,
Μουσαῖον φθίμενον σῶμ' ὑπὸ τῷδε τάφῳ.

ἀπὸ τοῦ πατρὸς δὲ τοῦ Μουσαίου καὶ Εὐμολπίδαι καλοῦνται παρ' Ἀθηναίοις. τὸν δὲ Λίνον, παῖδα εἶναι Ἑρμοῦ καὶ Μούσης Οὐρανίας. ποιῆσαι δὲ κοσμογονίαν, ἡλίου καὶ σελήνης πορείαν, καὶ ζώων καὶ καρπῶν γενέσεις. τούτῳ ἀρχὴ τῶν ποιημάτων ἥδε,

Ἦν ποτέ τοι χρόνος οὗτος, ἐν ᾧ ἅμα πάντ' ἐπεφύκει.

ὅθεν λαβὼν Ἀναξαγόρας, πάντα ἔφη χρήματα γεγονέναι ὁμοῦ· νοῦν δὲ ἐλθόντα, αὐτὰ διακοσμῆσαι. τὸν δὲ Λίνον τελευτῆσαι ἐν Εὐβοίᾳ, τοξευθέντα ὑπὸ Ἀπόλλωνος· καὶ αὐτῷ ἐπιγεγράφθαι,

Ὧδε Λίνον Θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα θανόντα,
Μούσης Οὐρανίης υἱὸν ἐυστεφάνου.

καὶ ὧδε μὲν ἀφ' Ἑλλήνων ἦρξε φιλοσοφία, ἧς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τὴν βάρβαρον ἀπέστραπται προσηγορίαν. οἱ δὲ τὴν εὕρεσιν διδόντες ἐκείνοις, παράγουσι καὶ Ὀρφέα τὸν Θρᾷκα, λέγοντες φιλόσοφον γεγονέναι καὶ εἶναι ἀρχαιότατον. ἐγὼ δὲ εἰ τὸν περὶ θεῶν ἐξαγορεύσαντα τοιαῦτα, χρὴ φιλόσοφον καλεῖν, οὐκ οἶδα τίνα δεῖ προσαγορεύειν τὸν πᾶν τὸ ἀνθρώπειον πάθος ἀφειδοῦντα τοῖς θεοῖς προστρῖψαι, καὶ τὰ σπανίως ὑπό τινων ἀνθρώπων αἰσχρουργούμενα καὶ τῷ τῆς φωνῆς ὀρ-

γαίῳ. τοῦτον δὲ ὁ μὲν μῦθος ὑπὸ γυναικῶν ἀπολέσθαι φησί· τὸ δ' ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας ἐπίγραμμα, κεραυνωθῆναι αὐτὸν, λέγον οὕτως,

Θρήϊκα χρυσολύρην τῇδ' Ὀρφέα μοῦσαι ἔθαψαν,
Ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζεὺς ψολόεντι βέλει.

οἱ δὲ φάσκοντες ἀπὸ βαρβάρων ἄρξαι φιλοσοφίαν, καὶ τὸν τρόπον παρ' ἑκάστοις αὐτῆς ἐκτίθενται· καί φασι τοὺς μὲν γυμνοσοφιστὰς καὶ Δρυΐδας αἰνιγματωδῶς ἀποφθεγγομένους φιλοσοφῆσαι, σέβειν θεοὺς, καὶ μηδὲν κακὸν δρᾶν, καὶ ἀνδρείαν ἀσκεῖν. τοὺς γοῦν γυμνοσοφιστὰς καὶ θανάτου καταφρονεῖν φησι Κλείταρχος ἐν τῇ δωδεκάτῃ· τοὺς δὲ Χαλδαίους περὶ ἀστρονομίαν καὶ πρόρρησιν ἀσχολεῖσθαι· τοὺς δὲ μάγους περί τε θεραπείας θεῶν διατρίβειν καὶ θυσίας καὶ εὐχὰς, ὡς αὐτοὺς μόνους ἀκουομένους. ἀποφαίνεσθαί τε περί τε οὐσίας θεῶν καὶ γενέσεως, οὓς καὶ πῦρ εἶναι καὶ γῆν καὶ ὕδωρ. τῶν δὲ ξοάνων καταγινώσκειν, καὶ μάλιστα τῶν λεγόντων ἄρρενας εἶναι θεοὺς καὶ θηλείας. περί τε δικαιοσύνης λόγους ποιεῖσθαι, καὶ ἀνόσιον ἡγεῖσθαι πυρὶ θάπτειν· καὶ ὅσιον νομίζειν μητρὶ ἢ θυγατρὶ μίγνυσθαι, ὡς ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ φησὶν ὁ Σωτίων. ἀσκεῖν τε καὶ μαντικὴν καὶ πρόρρησιν, καὶ αὐτοῖς θεοὺς ἐμφανίζεσθαι λέγοντας. ἀλλὰ καὶ εἰδώλων πλήρη εἶναι τὸν ἀέρα, κατὰ ἀπόρροιαν ὑπὸ ἀναθυμιάσεως εἰσκρινομένων ταῖς ὄψεσι τῶν ὀξυδερκῶν. προκοσμήματά τε καὶ χρυσοφορίας ἀπαγορεύειν. τούτων δὲ ἐσθὴς μὲν, λευκή· στιβὰς δὲ, εὐνή· καὶ λάχανον, τροφὴ, τυρός τε, καὶ ἄρτος εὐτελής· καὶ κάλαμος, ἡ βακτηρία, ᾧ κεντοῦντες, (φασὶ) τοῦ τυροῦ ἀνῃροῦντο καὶ ἀπήσθιον. τὴν δὲ γοητικὴν μαντείαν οὐδ' ἔγνωσαν, φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ μαγικῷ, καὶ Δείνων ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν· ὃς καὶ μεθερμηνευόμενον φησὶ τὸν Ζωροάστρην ἀστροθύτην εἶναι. φησὶ

δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἑρμόδωρος. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ περὶ φιλοσοφίας καὶ πρεσβυτέρους εἶναι τῶν Αἰγυπτίων, καὶ δύο κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀρχάς, ἀγαθὸν δαίμονα καὶ κακὸν δαίμονα· καὶ τῷ μὲν ὄνομα εἶναι Ζεὺς καὶ Ὠρομάσδης, τῷ δὲ Ἅδης, καὶ Ἀρειμάνιος. φησὶ δὲ τοῦτο καὶ Ἕρμιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ μάγων, καὶ Εὔδοξος ἐν τῇ περιόδῳ, καὶ Θεόπομπος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν Φιλιππικῶν· ὃς καὶ ἀναβιώσεσθαι κατὰ τοὺς μάγους φησὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔσεσθαι ἀθανάτους, καὶ τὰ ὄντα ταῖς αὐτῶν ἐπικλήσεσι διαμένειν. ταῦτα δὲ καὶ Εὔδημος ὁ Ῥόδιος ἱστορεῖ. Ἑκαταῖος δὲ καὶ γεννητοὺς τοὺς θεοὺς εἶναι κατ' αὐτούς. Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τῷ περὶ παιδείας, καὶ τοὺς γυμνοσοφιστὰς ἀπογόνους εἶναι τῶν μάγων φησίν. ἔνιοι δὲ καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τούτων εἶναι. πρὸς τούτοις καταγινώσκουσιν Ἡροδότου οἱ τὰ περὶ μάγων γράψαντες. μὴ γὰρ ἂν εἰς τὸν ἥλιον βέλη Ξέρξην ἀκοντίσαι, μηδ' εἰς τὴν θάλασσαν πέδας καθεῖναι, θεοὺς ὑπὸ τῶν μάγων παραδεδομένους. τὰ μέντοι ἀγάλματα εἰκότως καθαιρεῖν. τὴν δὲ τῶν Αἰγυπτίων φιλοσοφίαν εἶναι τοιαύτην περί τε θεῶν καὶ ὑπὲρ δικαιοσύνης. φάσκειν τε ἀρχὴν μὲν εἶναι τὴν ὕλην, εἶτα τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐξ αὐτῆς διακριθῆναι, καὶ ζῶά τινα ἀποτελεσθῆναι. θεοὺς δ' εἶναι ἥλιον καὶ σελήνην· τὸν μὲν, Ὄσιριν, τὴν δ', Ἶσιν καλουμένην. αἰνίττεσθαί τε αὐτοὺς διά τε κανθάρου καὶ δράκοντος καὶ ἱέρακος καὶ ἄλλων, ὥς φησι Μανέθως ἐν τῇ τῶν φυσικῶν ἐπιτομῇ, καὶ Ἑκαταῖος ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῆς Αἰγυπτίων φιλοσοφίας. κατασκευάζειν δὲ ἀγάλματα καὶ τεμένη, τῷ μὴ εἰδέναι τὴν τοῦ θεοῦ μορφήν. τὸν κόσμον γεννητὸν καὶ φθαρτὸν καὶ σφαιροειδῆ· τοὺς ἀστέρας πῦρ εἶναι, καὶ τῇ τούτων κράσει τὰ ἐπὶ γῆς γίνεσθαι· σελήνην ἐκλείπειν εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν· τὴν ψυχὴν καὶ ἐπιδιαμένειν καὶ μεταβαίνειν· ὑετοὺς κατὰ ἀέρος τροπὴν ἀποτελεῖσθαι· τά τε ἄλλα φυσιολογεῖν ὡς Ἑκαταῖός τε

καὶ Ἀρισταγόρας ἱστοροῦσιν. ἔθεσαν δὲ καὶ νόμους ὑπὲρ δικαιοσύνης, οὓς εἰς Ἑρμῆν ἀνήνεγκαν, καὶ τὰ εὔχρηστα τῶν ζώων θεοὺς ἐδόξασαν. λέγουσι δὲ καὶ ὡς αὐτοὶ γεωμετρίαν καὶ ἀστρολογίαν καὶ ἀριθμητικὴν εὗρον. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς εὑρέσεως ὧδε ἔχει. φιλοσοφίαν δὲ πρῶτος ὠνόμασε Πυθαγόρας, καὶ ἑαυτὸν φιλόσοφον, ἐν Σικυῶνι διαλεγόμενος Λέοντι τῷ Σικυωνίων τυράννῳ ἢ Φλιασίων, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῇ περὶ τῆς ἄπνου. μηδένα γὰρ εἶναι σοφὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἢ θεόν. θᾶττον δὲ ἐκαλεῖτο σοφία, καὶ σοφὸς ὁ ταύτην ἐπαγγελλόμενος, ὃς εἴη ἂν κατὰ ἀκρότητα ψυχῆς ἀπηκριβωμένος· φιλόσοφος δὲ ὁ σοφίαν ἀσπαζόμενος. οἱ δὲ σοφοὶ, καὶ σοφισταὶ ἐκαλοῦντο. καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταὶ, σοφισταί· καθὰ καὶ Κρατῖνος ἐν Ἀρχιλόχῳ τοὺς περὶ Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ἐπαινῶν, οὕτως καλεῖ. σοφοὶ δὲ ἐνομίζοντο οἵδε, Θαλῆς, Σόλων, Περίανδρος, Κλεόβουλος, Χίλων, Βίας, Πιττακός. τούτοις προσαριθμοῦσιν Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην, Μύσωνα τὸν Χηνέα, Φερεκύδην τὸν Σύριον, Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα· ἔνιοι καὶ Πεισίστρατον τὸν τύραννον. καὶ οἱ μὲν, σοφοί.

Φιλοσοφίας δὲ δύο γεγόνασιν ἀρχαί, ἥ τε ἀπὸ Ἀναξιμάνδρου, καὶ ἡ ἀπὸ Πυθαγόρου· τοῦ μὲν, Θαλοῦ διακηκοότος, Πυθαγόρου δὲ Φερεκύδης καθηγήσατο· καὶ ἐκαλεῖτο ἡ μὲν, Ἰωνική, ὅτι Θαλῆς Ἴων ὢν (Μιλήσιος γὰρ) καθηγήσατο Ἀναξιμάνδρου· ἡ δὲ, Ἰταλική ἀπὸ Πυθαγόρου, ὅτι τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν Ἰταλίαν διέτριψε. καταλήγει δὲ ἡ μὲν εἰς Κλειτόμαχον καὶ Χρύσιππον καὶ Θεόφραστον, ἡ Ἰωνική, ἡ δὲ Ἰταλικὴ εἰς Ἐπίκουρον. Θαλοῦ μὲν γὰρ Ἀναξίμανδρος, οὗ Ἀναξιμένης, οὗ Ἀναξαγόρας, οὗ Ἀρχέλαος, οὗ Σωκράτης, ὁ τὴν ἠθικὴν εἰσαγαγών· οὗ οἵ τε ἄλλοι Σωκρατικοὶ καὶ Πλάτων, ὁ τὴν ἀρχαίαν Ἀκαδημίαν συστησάμενος· οὗ Σπεύσιππος καὶ Ξενοκράτης, οὗ Πολέμων, οὗ Κράντωρ καὶ Κράτης, οὗ Ἀρκεσίλαος, ὁ τὴν μέσην Ἀκαδη-

μίαν εἰσηγησάμενος· οὗ Λακύδης, ὁ τὴν νέαν Ἀκαδημίαν φιλοσοφήσας· οὗ Καρνεάδης, οὗ Κλειτόμαχος. καὶ ὧδε μὲν εἰς Κλειτόμαχον. εἰς δὲ Χρύσιππον οὕτω καταλήγει· Σωκράτους Ἀντισθένης, οὗ Διογένης ὁ κύων, οὗ Κράτης ὁ Θηβαῖος, οὗ Ζήνων ὁ Κιτιεὺς, οὗ Κλεάνθης, οὗ Χρύσιππος. εἰς δὲ Θεόφραστον οὕτως· Πλάτωνος Ἀριστοτέλης, οὗ Θεόφραστος. καὶ ἡ μὲν Ἰωνικὴ τοῦτον καταλήγει τὸν τρόπον· ἡ δὲ Ἰταλικὴ οὕτω. Φερεκύδους Πυθαγόρας, οὗ Τηλαυγὴς ὁ υἱὸς, οὗ Ξενοφάνης, οὗ Παρμενίδης, οὗ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης, οὗ Λεύκιππος, οὗ Δημόκριτος, οὗ πολλοὶ μὲν, ἐπ' ὀνόματος δὲ, Ναυσιφάνης καὶ Ναυκύδης, ὧν Ἐπίκουρος.

Τῶν δὲ φιλοσόφων, οἱ μὲν γεγόνασι δογματικοὶ, οἱ δὲ, ἐφεκτικοί. δογματικοὶ μὲν, ὅσοι περὶ τῶν πραγμάτων ἀποφαίνονται, ὡς καταληπτῶν· ἐφεκτικοὶ δὲ, ὅσοι ἐπέχουσι περὶ αὐτῶν, ὡς ἀκαταλήπτων. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν κατέλιπον ὑπομνήματα, οἱ δ' ὅλως οὐ συνέγραψαν, ὥσπερ κατά τινας, Σωκράτης, Στίλπων, Φίλιππος, Μενέδημος, Πύῤῥων, Θεόδωρος, Καρνεάδης, Βρύσων· κατά τινας, Πυθαγόρας, Ἀρίστων ὁ Χῖος, πλὴν ἐπιστολῶν ὀλίγων. οἱ δὲ ἀνὰ ἓν συγγράψαντες, Μέλισσος, Παρμενίδης, Ἀναξαγόρας. πολλὰ δὲ Ζήνων, πλείω Ξενοφάνης, πλείω Δημόκριτος, πλείω Ἀριστοτέλης, πλείω Ἐπίκουρος, πλείω Χρύσιππος. Τῶν δὲ φιλοσόφων, οἱ μὲν ἀπὸ πόλεων προσηγορεύθησαν, ὡς οἱ Ἠλιακοὶ, καὶ Μεγαρικοὶ, καὶ Ἐρετρικοὶ, καὶ Κυρηναϊκοί· οἱ δὲ ἀπὸ τόπων, ὡς οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ καὶ Στωϊκοί· ἀπὸ συμπτωμάτων δὲ, ὡς οἱ Περιπατητικοί· καὶ ἀπὸ σκωμμάτων, ὡς οἱ κυνικοί. οἱ δὲ ἀπὸ διαθέσεων, ὡς οἱ εὐδαιμονικοί. τινὲς ἀπὸ οἰήσεως, ὡς οἱ φιλαλήθεις, καὶ ἐκλεκτικοὶ, καὶ ἀναλογητικοί. ἔνιοι δ' ἀπὸ τῶν διδασκάλων, ὡς οἱ Σωκρατικοὶ καὶ Ἐπικούρειοι, καὶ τὰ ὅμοια. Καὶ οἱ μὲν, ἀπὸ τῆς περὶ φύσιν πραγματείας, φυσικοί· οἱ δὲ, ἀπὸ

τῆς περὶ τὰ ἤθη σχολῆς, ἠθικοί. διαλεκτικοὶ δὲ, ὅσοι περὶ τὴν τῶν λόγων τερθρείαν κατατρίβονται. Μέρη δὲ φιλοσοφίας τρία, φυσικὸν, ἠθικὸν, διαλεκτικόν. φυσικὸν μὲν, τὸ περὶ κόσμου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ· ἠθικὸν δὲ, τὸ περὶ βίου καὶ τῶν πρὸς ἡμᾶς· διαλεκτικὸν δὲ, τὸ ἀμφοτέρων τοῖς λόγοις πρεσβεῦον. καὶ μέχρι μὲν Ἀρχελάου τὸ φυσικὸν εἶδος ἦν· ἀπὸ δὲ Σωκράτους, ὡς προείρηται, τὸ ἠθικόν· ἀπὸ δὲ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, τὸ διαλεκτικόν. τοῦ δὲ ἠθικοῦ γεγόνασιν αἱρέσεις δέκα, Ἀκαδημαϊκὴ, Κυρηναϊκὴ, Ἠλιακὴ, Μεγαρικὴ, Κυνικὴ, Ἐρετρικὴ, Διαλεκτικὴ, Περιπατητικὴ, Στωϊκὴ, Ἐπικούρειος. Ἀκαδημαϊκῆς μὲν οὖν τῆς ἀρχαίας προέστη Πλάτων, τῆς μέσης Ἀρκεσίλαος, τῆς νέας Λακύδης, Κυρηναϊκῆς Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος, Ἠλειακῆς Φαίδων ὁ Ἠλεῖος, Μεγαρικῆς Εὐκλείδης Μεγαρεὺς, Κυνικῆς Ἀντισθένης ὁ Ἀθηναῖος, Ἐρετρικῆς Μενέδημος Ἐρετριεὺς, Διαλεκτικῆς Κλειτόμαχος Καρχηδόνιος, Περιπατητικῆς Ἀριστοτέλης Σταγειρίτης, Στωϊκῆς Ζήνων Κιτιεύς. ἡ δὲ Ἐπικούρειος ἀπ' αὐτοῦ κέκληται Ἐπικούρου. Ἱππόβοτος δ' ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων, ἐννέα φησὶν αἱρέσεις καὶ ἀγωγὰς εἶναι· πρώτην Μεγαρικὴν, δευτέραν Ἐρετρικὴν, τρίτην Κυρηναϊκὴν, τετάρτην Ἐπικούρειον, πέμπτην Ἀννικέρειον, ἕκτην Θεοδώρειον, ἑβδόμην Ζηνώνειον, τὴν καὶ Στωϊκὴν, ὀγδόην Ἀκαδημαϊκὴν τὴν ἀρχαίαν, ἐννάτην Περιπατητικήν. οὔτε δὲ Κυνικὴν, οὔτε Ἠλειακὴν, οὔτε Διαλεκτικήν. τὴν μὲν γὰρ Πυῤῥώνειον οὐδ' οἱ πλείους προσποιοῦνται, διὰ τὴν ἀσάφειαν. ἔνιοι δὲ κατά τι μὲν αἵρεσιν εἶναι φασὶν αὐτὴν, κατά τι δὲ οὔ. δοκεῖ μὲν γὰρ αἵρεσις εἶναι. αἵρεσιν δὲ λέγομεν (φασὶ) τὴν λόγῳ τινὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκολουθοῦσαν, ἢ δοκοῦσαν ἀκολουθεῖν· καθ' ὃ εὐλόγως ἂν αἵρεσιν τὴν σκεπτικὴν καλοῖμεν. εἰ δὲ αἵρεσιν νοοῖμεν

προσκλισιν ἐν δόγμασιν ἀκολουθίαν ἔχουσιν, οὐκέτ' ἂν προσαγορεύοιτο αἵρεσις· οὐ γὰρ ἔχει δόγματα. αἵδε μὲν ἀρχαὶ καὶ διαδοχαί, καὶ τοσαῦτα μέρη καὶ τόσαι φιλοσοφίας αἱρέσεις. ἔτι δὲ πρὸ ὀλίγου καὶ ἐκλεκτική τις αἵρεσις εἰσήχθη ὑπὸ Ποτάμωνος τοῦ Ἀλεξανδρέως, ἐκλεξαμένου τὰ ἀρέσαντα ἐξ ἑκάστης τῶν αἱρέσεων. ἀρέσκει δ' αὐτῷ, (καθά φησιν ἐν τῇ στοιχειώσει) κριτήρια τῆς ἀληθείας εἶναι, τὸ μὲν, ὡς ὑφ' οὗ γίγνεται ἡ κρίσις, τουτέστι τὸ ἡγεμονικόν· τὸ δὲ, ὡς δι' οὗ, οἷον τὴν ἀκριβεστάτην φαντασίαν. ἀρχάς τε τῶν ὅλων, τήν τε ὕλην καὶ τὸ ποιόν, ποίησίν τε καὶ τόπον. ἐξ οὗ γὰρ καὶ ὑφ' οὗ καὶ ποῦ καὶ ἐν ᾧ. τέλος δὲ εἶναι ἐφ' ὃ πάντα ἀναφέρεται, ζωὴν κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν τελείαν, οὐκ ἄνευ τῶν τοῦ σώματος κατὰ φύσιν καὶ τῶν ἐκτός. λεκτέον δὲ περὶ αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν, καὶ πρῶτόν γε περὶ Θαλοῦ.

ΘΑΛΗΣ.

Ἦν τοίνυν ὁ Θαλῆς, ὡς μὲν Ἡρόδοτος καὶ Δοῦρις καὶ Δημόκριτος φασίν, πατρὸς μὲν Ἐξαμίου, μητρὸς δὲ Κλεοβουλίνης, ἐκ τῶν Θηλιδῶν, οἵ εἰσι Φοίνικες, εὐγενέστατοι τῶν ἀπὸ Κάδμου καὶ Ἀγήνορος, καθὰ καὶ Πλάτων φησί. καὶ πρῶτος σοφὸς ὠνομάσθη ἄρχοντος Ἀθήνησι Δαμασίου, καθ' ὃν καὶ οἱ ἑπτὰ σοφοὶ ἐκλήθησαν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῇ. ἐπολιτογραφήθη δὲ ἐν Μιλήτῳ, ὅτε ἦλθε σὺν Νειλέῳ ἐκπεσόντι Φοινίκης. ὡς δ' οἱ πλείους φασίν, ἰθαγενὴς Μιλήσιος ἦν, καὶ γένους λαμπροῦ. μετὰ δὲ τὰ πολιτικὰ τῆς φυσικῆς ἐγένετο θεωρίας, καὶ κατά τινας μὲν σύγγραμμα κατέλιπεν οὐδέν. ἡ γὰρ εἰς αὐτὸν ἀναφερομένη ναυτικὴ ἀστρολογία, Φώκου λέγεται εἶναι τοῦ Σαμίου (Καλλίμαχος δ' αὐτὸν οἶδεν εὑρετὴν τῆς ἄρκτου τῆς μικρᾶς, λέγων ἐν τοῖς ἰάμβοις οὕτως·

Καὶ τῆς ἁμάξης ἐλέγετο σταθμήσασθαι
Τοὺς ἀστερίσκους, ᾗ πλέουσι Φοίνικες) κατά τινας δὲ δύο μόνα συνέγραψε, περὶ τροπῆς καὶ ἰσημερίας, τὰ ἄλλα καταληπτὰ εἶναι δοκιμάσας. δοκεῖ δὲ κατά τινας πρῶτος ἀστρολογῆσαι, καὶ ἡλιακὰς ἐκλείψεις καὶ τροπὰς προειπεῖν, ὥς φησιν Εὔδημος ἐν τῇ περὶ τῶν ἀστρολογουμένων ἱστορίᾳ· ὅθεν αὐτὸν καὶ Ξενοφάνης καὶ Ἡρόδοτος θαυμάζει. μαρτυρεῖ δ᾽ αὐτῷ καὶ Ἡράκλειτος καὶ Δημόκριτος. ἔνιοι δὲ καὶ αὐτὸν πρῶτον εἰπεῖν φασιν ἀθανάτους τὰς ψυχάς· ὧν ἐστι Χοίριλλος ὁ ποιητής. πρῶτος δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τροπῆς ἐπὶ τροπὴν πάροδον εὗρε, καὶ πρῶτος τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος τοῦ σεληναίου ἑπτακοσιοστὸν καὶ εἰκοστὸν μέρος ἀπεφήνατο, κατά τινας. πρῶτος δὲ καὶ τὴν ὑστέραν τοῦ μηνὸς, τριακάδα εἶπε. πρῶτος δὲ καὶ περὶ φύσεως διελέχθη, ὥς τινες. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ Ἱππίας φασὶν αὐτὸν καὶ τοῖς ἀψύχοις μεταδιδόναι ψυχάς, τεκμαιρόμενον ἐκ τῆς λίθου τῆς μαγνήτιδος καὶ τοῦ ἠλέκτρου. παρά τε Αἰγυπτίων γεωμετρεῖν μαθόντα φησὶ Παμφίλη πρῶτον καταγράψαι κύκλου τὸ τρίγωνον ὀρθογώνιον, καὶ θῦσαι βοῦν. οἱ δὲ Πυθαγόραν φασὶν, ὧν ἐστιν Ἀπολλόδωρος ὁ λογιστικός. οὗτος προήγαγεν ἐπὶ πλεῖστον ἅ φησι Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἰάμβοις Εὔφορβον εὑρεῖν τὸν Φρύγα· οἷον σκαληνὰ καὶ τρίγωνα, καὶ ὅσα γραμμικῆς ἔχεται θεωρίας. δοκεῖ δὲ καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἄριστα βεβουλεῦσθαι. Κροίσου γοῦν πέμψαντος πρὸς Μιλησίους ἐπὶ συμμαχίᾳ, ἐκώλυσεν· ὅπερ, Κύρου κρατήσαντος, ἔσωσε τὴν πόλιν. καὶ αὐτὸς δέ φησιν ὡς Ἡρακλείδης ἱστορεῖ μονήρη αὐτὸν γεγονέναι καὶ ἰδιαστήν. ἔνιοι δὲ καὶ γῆμαι αὐτὸν, καὶ Κίβισον υἱὸν ἔχειν. οἱ δὲ, ἄγαμον μεῖναι, τῆς δὲ ἀδελφῆς τὸν υἱὸν θέσθαι. ὅτε καὶ ἐρωτηθέντα διὰ τί οὐ τεκνοποιεῖ, Διὰ φιλοτεκνίαν, εἰπεῖν. καὶ λέγουσιν ὅτι τῆς μητρὸς ἀναγκαζούσης αὐτὸν γῆμαι, Νὴ Δία, ἔλεγεν, οὐδέπω καιρός. εἶτα, ἐπειδὴ παρήβησεν, ἐγκει-

μνύης, εἰπεῖν, οὐκέτι καιρός. φησὶ καὶ ὁ Ῥόδιος Ἱερώνυμος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σποράδην ὑπομνημάτων, ὅτι βουλόμενος δεῖξαι ῥᾷον εἶναι πλουτεῖν, φορᾶς μελλούσης ἐλαιῶν ἔσεσθαι, προνοήσας, ἐμισθώσατο τὰ ἐλαιουργεῖα, καὶ πάμπλειστα συνεῖλε χρήματα. ἀρχὴν δὲ τῶν πάντων ὕδωρ ὑπεστήσατο, καὶ τὸν κόσμον ἔμψυχον καὶ δαιμόνων πλήρη. τάς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ φασὶν αὐτὸν εὑρεῖν, καὶ εἰς τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας διελεῖν. οὐδεὶς τε αὐτοῦ καθηγήσατο, πλὴν ὅτ᾽ εἰς Αἴγυπτον ἐλθὼν τοῖς ἱερεῦσι συνδιέτριψεν. ὁ δὲ Ἱερώνυμος καὶ ἐκμετρῆσαί φησιν αὐτὸν τὰς πυραμίδας, ἐκ τῆς σκιᾶς παρατηρήσαντα ὅτε ἡμῖν ἰσομεγέθεις εἰσί. συνεβίω δὲ καὶ Θρασυβούλῳ τῷ Μιλησίων τυράννῳ, καθά φησιν Μινύης. τὰ δὲ περὶ τὸν τρίποδα, φανερά, τὸν εὑρεθέντα ὑπὸ τῶν ἁλιέων, καὶ διαπεμφθέντα τοῖς σοφοῖς ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Μιλησίων. φασὶ γὰρ Ἰωνικούς τινας νεανίσκους βόλον ἀγοράσαι παρὰ Μιλησίων ἁλιέων. ἀνασπασθέντος δὲ τοῦ τρίποδος, ἀμφισβήτησις ἦν. ἕως οἱ Μιλήσιοι ἔπεμψαν εἰς Δελφούς, καὶ ὁ θεὸς ἔχρησεν οὕτως,

Ἔκγονε Μιλήτου τρίποδος πέρι Φοῖβον ἐρωτᾷς;

Τίς σοφίῃ πάντων πρῶτος; τούτου τρίποδ᾽ αὐδῶ. δίδωσιν οὖν Θαλῇ, ὁ δὲ ἄλλῳ, καὶ ἄλλος ἄλλῳ, ἕως Σόλωνος. ὁ δὲ ἔφη σοφίᾳ πρῶτον εἶναι τὸν θεόν, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Δελφούς. ταῦτα δὴ ὁ Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἰάμβοις ἄλλως ἱστορεῖ, παρὰ Λεανδρίου λαβὼν τοῦ Μιλησίου. Βαθυκλέα γάρ τινα Ἀρκάδα φιάλην καταλιπεῖν, καὶ ἐπισκῆψαι δοῦναι τῷ σοφῶν τῷ πρωτίστῳ. ἐδόθη δὴ Θαλῇ, καὶ κατὰ περίοδον πάλιν Θαλῇ. ὁ δὲ τῷ Διδυμαίῳ Ἀπόλλωνι ἀπέστειλεν, εἰπὼν οὕτω, κατὰ τὸν Καλλίμαχον,

Θαλῆς με τῷ μεδέοντι Νειλέω δήμου

Δίδωσι, τοῦτο δὶς λαβὼν ἀριστεῖον. τὸ δὲ πεζὸν οὕτως ἔχει. Θαλῆς Ἐξαμίου Μιλήσιος Ἀπόλλωνι Δελφινίῳ

Ἑλλήνων ἀριστεῖον δὶς λαβών. ὁ δὲ περιενεγκὼν τὴν φιάλην τοῦ Βαθυκλέους παῖς, Θυρίων ἐκαλεῖτο, καθά φησιν Ἔλευσις ἐν τῷ περὶ Ἀχιλλέως, καὶ Ἀλέξων ὁ Μύνδιος ἐν ἐνάτῳ μυθικῶν. Εὔδοξος δὲ ὁ Κνίδιος καὶ Εὐάνθης ὁ Μιλήσιος φασὶ τῶν Κροίσου τινὰ φίλων λαβεῖν παρὰ τοῦ βασιλέως ποτήριον χρυσοῦν, ὅπως δῷ τῷ σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων. τὸν δὲ δοῦναι Θαλῇ, καὶ περιελθεῖν εἰς Χείλωνα. ὃν πυνθάνεσθαι τοῦ Πυθίου τίς αὐτοῦ σοφώτερος· καὶ τὸν ἀνειπεῖν Μύσωνα, περὶ οὗ λέξομεν. τοῦτον οἱ περὶ τὸν Εὔδοξον ἀντὶ Κλεοβούλου τιθέασι, Πλάτων δὲ ἀντὶ Περιάνδρου. περὶ αὐτοῦ δὴ τάδε ἀνεῖπεν ὁ Πύθιος,

Οἰταῖόν τινα φημὶ Μύσων' ἐν Χηνὶ γενέσθαι,
Σοῦ μᾶλλον πραπίδεσσιν ἀρηρότα πευκαλίμῃσιν.

ὁ δὲ ἐρωτήσας ἦν Ἀνάχαρσις. Δαίδαχος δὲ ὁ Πλατωνικὸς καὶ Κλέαρχος φιάλην ἀποσταλῆναι ὑπὸ Κροίσου Πιττακῷ, καὶ οὕτω περιενεχθῆναι. Ἄνδρων δ' ἐν τῷ Τρίποδι, Ἀργείους ἆθλον ἀρετῆς τῷ σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων τρίποδα θεῖναι· κριθῆναι δὲ Ἀριστόδημον Σπαρτιάτην, ὃν παραχωρῆσαι Χείλωνι. μέμνηται δὲ Ἀριστοδήμου καὶ Ἀλκαῖος οὕτως,

Ὡς γὰρ δή ποτ' Ἀριστόδαμον φασὶν οὐκ ἀπάλαμνον ἐν Σπάρτᾳ λόγον εἰπεῖν, Χρήματ' ἀνήρ, πενιχρὸς δ' οὐδεὶς πέλετ' ἐσθλός.

ἔνιοι δέ φασιν ὑπὸ Περιάνδρου Θρασυβούλῳ τῷ Μιλησίων τυράννῳ πλοῖον ἔμφορτον ἀποσταλῆναι. τοῦ δὲ περὶ τὴν Κῴαν θάλασσαν ναυαγήσαντος, ὕστερον εὑρεθῆναι πρός τινων ἁλιέων τὸν τρίποδα. Φανόδικος δὲ περὶ τὴν Ἀθηναίων θάλασσαν εὑρεθῆναι, καὶ ἀνενεχθέντα εἰς ἄστυ, γενομένης ἐκκλησίας, Βίαντι πεμφθῆναι. διὰ τί δέ, ἐν τῷ περὶ Βίαντος λέξομεν. ἄλλοι φασὶν ἡφαιστότευκτον εἶναι αὐτόν, καὶ δοθῆναι πρὸς τοῦ θεοῦ Πέλοπι γαμοῦντι. αὖθίς τε εἰς Μενέλαον ἐλθεῖν, καὶ σὺν τῇ Ἑλένῃ ἁρπασθέντα

ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ῥιφθεῖσαν εἰς τὴν Κώαν θάλασσαν πρὸς τῆς Λακαίνης, εἰπούσης ὅτι περιμάχητος ἔσται. χρόνῳ δὲ Λεβεδίων τινῶν αὐτόθι γρῖπον ὠνησαμένων, καταληφθῆναι καὶ τὸν τρίποδα. μαχομένων δὴ πρὸς τοὺς ἁλιέας, γενέσθαι τὴν ἄνοδον ἕως τῆς Κῶ· καὶ ὡς οὐδὲν ἤνυτον, τοῖς Μιλησίοις μητροπόλει οὔσῃ μηνύουσιν. οἱ δ' ἐπειδὴ διαπρεσβευόμενοι ἠλογοῦντο, πρὸς τοὺς Κῴους πολεμοῦσι. καὶ πολλῶν ἑκατέρωθεν πιπτόντων, ἐκπίπτει χρησμὸς δοῦναι τῷ σοφωτάτῳ· καὶ ἀμφότεροι συνήνεσαν Θαλῇ. ὁ δὲ μετὰ τὴν περίοδον τῷ Διδυμαίῳ τίθησιν Ἀπόλλωνι. Κῴοις μὲν οὖν τοῦτον ἐχρήσθη τὸν τρόπον,

Μὴ πρότερον λήξει νεῖκος μερόπων καὶ Ἰώνων,
Πρὶν τρίποδα χρύσειον, ὃν Ἥφαιστος βάλε πόντῳ,
Ἐκ πόλιος πέμψητε, καὶ ἐς δόμον ἀνδρὸς ἵκηται
Ὃς δεδάηκε τά τ' ὄντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.

Μιλησίοις δὲ,

Ἔκγονε Μιλήτου τρίποδος πέρι Φοῖβον ἐρωτᾷς;

ὡς προείρηται. καὶ τόδε μὲν οὕτως. Ἕρμιππος δ' ἐν τοῖς βίοις, εἰς τοῦτον ἀναφέρει τὸ λεγόμενον ὑπό τινων περὶ Σωκράτους. Ἔφασκε γάρ, φησί, τριῶν τούτων ἕνεκα χάριν ἔχειν τῇ τύχῃ. πρῶτον μὲν, ὅτι ἄνθρωπος ἐγενόμην, καὶ οὐ θηρίον· εἶτα, ὅτι ἀνήρ, καὶ οὐ γυνή· τρίτον, ὅτι Ἕλλην, καὶ οὐ βάρβαρος. λέγεται δ' ἀγόμενος ὑπὸ γραὸς ἐκ τῆς οἰκίας, ἵνα τὰ ἄστρα κατανοήσῃ, εἰς βόθρον ἐμπεσεῖν. καὶ αὐτῷ ἀνοιμώξαντι φάναι τὴν γραῦν, Σὺ γὰρ, ὦ Θαλῆ, τὰ ἐν ποσὶν οὐ δυνάμενος ἰδεῖν, τὰ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴει γνώσεσθαι; οἶδε δ' αὐτὸν ἀστρονομούμενον καὶ Τίμων. καὶ ἐν τοῖς Σίλλοις ἐπαινεῖ αὐτὸν, λέγων,

Οἷόν θ' ἑπτὰ Θάλητα σοφῶν σοφὸν ἀστρονόμημα.

τὰ δὲ γεγραμμένα ὑπ' αὐτοῦ φησὶ Λόβων ὁ Ἀργεῖος εἰς ἔπη τείνειν διακόσια. ἐπιγεγράφθαι δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς εἰκόνος τάδε,

Τόνδε Θαλῆν Μίλητος Ἰὰς θρέψασ᾽ ἀνέδειξεν

Ἀστρολόγον πάντων πρεσβύτατον σοφίᾳ. τῶν τε ᾀδομένων αὐτοῦ τάδε εἶναι, Οὔτι τὰ πολλὰ ἔπη φρονίμην ἀπεφήνατο δόξαν. ἕν τι μάτευε σοφὸν, ἕν τι κεδνὸν αἱροῦ. λύσεις γὰρ ἀνδρῶν κωτίλων γλώσσας ἀπεραντολόγους. φέρεται δὲ ἀποφθέγματα αὐτοῦ τάδε, πρεσβύτατον τῶν ὄντων, θεός· ἀγέννητον γάρ. κάλλιστον, κόσμος· ποίημα γὰρ θεοῦ. μέγιστον, τόπος· ἅπαντα γὰρ χωρεῖ. τάχιστον, νοῦς· διὰ παντὸς γὰρ τρέχει. ἰσχυρότατον, ἀνάγκη· κρατεῖ γὰρ πάντων. σοφώτατον, χρόνος· ἀνευρίσκει γὰρ πάντα. οὐδὲν ἔφη τὸν θάνατον διαφέρειν τοῦ ζῆν. Σὺ οὖν (ἔφη τις) διὰ τί οὐκ ἀποθνήσκεις; Ὅτι, ἔφη, οὐδὲν διαφέρει. πρὸς τὸν πυθόμενον τί πρότερον ἐγεγόνει, νὺξ ἢ ἡμέρα, Ἡ νὺξ (ἔφη) μιᾷ ἡμέρᾳ πρότερον. ἠρώτησέ τις αὐτὸν εἰ λήθει θεοὺς ἄνθρωπος ἀδικῶν, Ἀλλ᾽ οὐδὲ διανοούμενος, ἔφη. πρὸς τὸν μοιχὸν, ἐρόμενον εἰ ὀμόσῃ μὴ μεμοιχευκέναι, Οὐ χεῖρον (ἔφη) μοιχείας ἐπιορκία. ἐρωτηθεὶς τί δύσκολον, ἔφη, τὸ ἑαυτὸν γνῶναι· τί δὲ εὔκολον, τὸ ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι· τί ἥδιστον, τὸ ἐπιτυγχάνειν· τί τὸ θεῖον, τὸ μήτε ἀρχὴν ἔχον μήτε τελευτήν. τί δύσκολον εἴη τεθεαμένος, Γέροντα (ἔφη) τύραννον. πῶς ἄν τις ἀτυχίαν ῥᾷστα φέροι, Εἰ τοὺς ἐχθροὺς χεῖρον πράσσοντας βλέποι. πῶς ἂν ἄριστα καὶ δικαιότατα βιώσαιμεν, Ἐὰν ἃ τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν, αὐτοὶ μὴ δρῶμεν. τίς εὐδαίμων, Ὁ τὸ μὲν σῶμα ὑγιὴς, τὴν δὲ τύχην εὔπορος, τὴν δὲ ψυχὴν εὐπαίδευτος. φίλων παρόντων καὶ ἀπόντων μεμνῆσθαι φησί. μὴ τὴν ὄψιν καλλωπίζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν εἶναι καλόν. Μὴ πλούτει (φησὶ) κακῶς, μηδὲ διαβαλλέτω σε λόγος πρὸς τοὺς πίστεως κεκοινωνηκότας. Οὓς ἂν ἐράνους εἰσενέγκῃς (φησὶ) τοῖς γονεῦσι, τοὺς αὐτοὺς προσδέχου καὶ παρὰ τῶν τέκνων. τὸν Νεῖλον εἶπε πληθύνειν ἀνακοπτομένων τῶν ῥευμάτων ὑπὸ τῶν ἐτησίων ἐναντίων ὄντων. φησὶ δ᾽ Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς γεγεν-

νῆσθαι αὐτὸν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς τριακοστῆς πέμπτης ὀλυμπιάδος. ἐτελεύτησε δ' ἐτῶν ἑβδομήκοντα ὀκτώ, ἢ (ὡς Σωσικράτης φησὶν) ἐννενήκοντα. τελευτῆσαι δ' ἐπὶ τῆς πεντηκοστῆς ὀγδόης ὀλυμπιάδος, γεγονότα κατὰ Κροῖσον, ᾧ καὶ τὸν Ἅλυν ὑποσχέσθαι ἄνευ γεφύρας περάσαι, τὸ ῥεῖθρον παρατρέψαντα. γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι Θαλαῖ (καθά φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις) πέντε. ῥήτωρ Καλλατιανός, κακόζηλος· ζωγράφος Σικυώνιος, μεγαλοφυής· τρίτος ἀρχαῖος πάνυ, κατὰ Ἡσίοδον καὶ Ὅμηρον καὶ Λυκοῦργον· τέταρτος, οὗ μέμνηται Δοῦρις ἐν τῷ περὶ ζωγραφίας· πέμπτος, νεώτερος, ἄδοξος, οὗ μνημονεύει Διονύσιος ἐν Κελτικοῖς. ὁ δ' οὖν σοφὸς ἐτελεύτησεν ἀγῶνα θεώμενος γυμνικόν, ὑπό τε καύματος καὶ δίψους καὶ ἀσθενείας, ἤδη γηραιός· καὶ αὐτοῦ ἐπιγέγραπται τῷ μνήματι,

Ἦ ὀλίγον τόδε σῆμα, τὸ δὲ κλέος οὐρανόμηκες
Τῷ πολυφροντίστῳ τοῦτο Θάλητος ὅρη.

ἔστι καὶ παρ' ἡμῶν ἐς αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἐπιγραμμάτων, ἢ παμμέτρῳ, τόδε τὸ ἐπίγραμμα,

Γυμνικὸν αὖ ποτ' ἀγῶνα θεώμενον, ἠέλιε Ζεῦ,
Τὸν σοφὸν ἄνδρα Θαλῆν ἥρπασας ἐκ σταδίων.
Αἰνέω ὅττι μιν ἐγγὺς ἀπήγαγες. ἦ γὰρ ὁ πρέσβυς
Οὐκέτ' ὁρᾶν ἀπὸ γῆς ἀστέρας ἠδύνατο.

τούτου ἐστὶ τὸ Γνῶθι σαυτόν· ὅπερ Ἀντισθένης ἐν ταῖς διαδοχαῖς Φημονόης εἶναι φησίν, ἐξιδιοποιήσασθαι δὲ αὐτὸ Χείλωνα. περὶ δὴ τῶν ἑπτὰ (ἄξιον γὰρ ἐνταῦθα καθολικῶς κἀκείνων ἐπιμνησθῆναι) λόγοι φέρονται τοιοῦτοι. Δάμων ὁ Κυρηναῖος, γεγραφὼς περὶ τῶν φιλοσόφων, πᾶσιν ἐγκαλεῖ, μάλιστα δὲ τοῖς ἑπτά. Ἀναξιμένης δέ φησι πάντας ἐπιθέσθαι ποιητικῆς. ὁ δὲ Δικαίαρχος οὔτε σοφοὺς οὔτε φιλοσόφους φησὶν αὐτοὺς γεγονέναι, συνετοὺς δέ τινας καὶ νομοθετικούς. Ἀρχέτιμός τε ὁ Συρακούσιος ὁμιλίαν αὐτῶν γέγραφεν

παρὰ Κυψέλῳ, ᾗ καὶ αὐτός φησι περιτυχεῖν· Ἔφορος δὲ παρὰ Κροίσῳ, πλὴν Θαλοῦ. φασὶ δέ τινες καὶ ἐν Πανιωνίῳ καὶ ἐν Κορίνθῳ καὶ ἐν Δελφοῖς συνελθεῖν αὐτούς. διαφωνοῦνται δὲ καὶ ἀποφάσεις αὐτῶν, καὶ ἄλλου ἄλλο φασὶν εἶναι, ὡς ἐκεῖνο,

Ἦν Λακεδαιμόνιος Χείλων σοφὸς, ὃς τάδ᾽ ἔλεξε,
Μηδὲν ἄγαν, καιρῷ πάντα πρόσεστι καλά.

στασιάζεται δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν. Λεάνδριος μὲν γὰρ ἀντὶ Κλεοβούλου καὶ Μύσωνος Λεώφαντον Γορσιάδα, Λεβέδιον ἢ Ἐφέσιον ἐγκρίνει, καὶ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα· Πλάτων δ᾽ ἐν Πρωταγόρᾳ Μύσωνα ἀντὶ Περιάνδρου. Ἔφορος δὲ ἀντὶ Μύσωνος Ἀνάχαρσιν. οἱ δὲ καὶ Πυθαγόραν προσγράφουσι. Δικαίαρχος δὲ τέσσαρας ὁμολογουμένους ἡμῖν παραδίδωσι, Θαλῆν, Βίαντα, Πιττακὸν, Σόλωνα. ἄλλους δὲ ὀνομάζει ἕξ, ὧν ἐκλέξασθαι τρεῖς, Ἀριστόδημον, Πάμφιλον, Χείλωνα Λακεδαιμόνιον, Κλεόβουλον, Ἀνάχαρσιν, Περίανδρον. ἔνιοι προστιθέασιν Ἀκουσίλαον, Κάβα ἢ Σκάβρα, Ἀργεῖον. Ἕρμιππος δ᾽ ἐν τῷ περὶ τῶν σοφῶν, ἑπτακαίδεκα φησὶν, ὧν τοὺς ἑπτὰ, ἄλλους ἄλλως αἱρεῖσθαι· εἶναι δὲ, Σόλωνα, Θαλῆν, Πιττακὸν, Βίαντα, Χείλωνα, Κλεόβουλον, Περίανδρον, Ἀνάχαρσιν, Ἀκουσίλαον, Ἐπιμενίδην, Λεώφαντον, Φερεκύδην, Ἀριστόδημον, Πυθαγόραν, Λάσον Χαρμαντίδου ἢ Σισυμβρίνου, ἢ (ὡς Ἀριστόξενος) Χαβρίνου· Ἑρμιονέα, Ἀναξαγόραν. Ἱππόβοτος δ᾽ ἐν τῇ τῶν φιλοσόφων ἀναγραφῇ, Ὀρφέα, Λίνον, Σόλωνα, Περίανδρον, Ἀνάχαρσιν, Κλεόβουλον, Μύσωνα, Θαλῆν, Βίαντα, Πιττακὸν, Ἐπίχαρμον, Πυθαγόραν. φέρονται δὲ καὶ τοῦ Θαλοῦ ἐπιστολαὶ αἵδε.

Θαλῆς Φερεκύδῃ.

Πυνθάνομαί σε πρῶτον Ἰώνων μέλλειν λόγους ἀμφὶ τῶν θείων χρημάτων εἰς τοὺς Ἕλληνας φαίνειν. καὶ τάχα μὲν ἡ γνώμη τοι δικαίη, ἐς τὸ ξυνὸν καταθέσθαι γραφήν,

μᾶλλον ἢ ἐφ' ὁποιοισοῦν ἐπιτρέπειν χρῆμα εἰς οὐδὲν ὄφελος. εἰ δή τοι ἥδιον, ἐθέλω γενέσθαι λεσχηνωτὴς περὶ τέων γράφεις· καὶ ἢν κελεύῃς, παρὰ σὲ ἀφίξομαι ἐς Σῦρον. ἦ γὰρ ἂν οὐ φρενήρεες εἴημεν ἐγώ τε καὶ Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, πλώσαντες μὲν ἐς Κρήτην κατὰ τὴν κεῖθι ἱστορίην, πλώσαντες δὲ ἐς Αἴγυπτον, ὁμιλήσαντες τοῖς ἐκείνῃ ὅσοι ἱερέες τε καὶ ἀστρονόμοι· παρὰ σὲ δὲ μὴ πλώσαιμεν. ἥξει γὰρ καὶ ὁ Σόλων, ἢν ἐπιτρέπῃς. σὺ μέντοι χωροφιλέων, ὀλίγα φοιτέεις ἐς Ἰωνίην. οὐδέ σε ποθὴ ἴσχει ἀνδρῶν ξείνων, ἀλλὰ (ὡς ἔλπομαι) ἑνὶ μούνῳ χρήματι προσκέαι, τῇ γραφῇ. ἡμέες δὲ οἱ μηδὲν γράφοντες περιχωρέομεν τήν τε Ἑλλάδα καὶ Ἀσίην.

Θαλῆς Σόλωνι.

Ὑπαποστὰς ἐξ Ἀθηναίων δοκέεις ἄν μοι ἁρμοδιώτατα ἐν Μιλήτῳ οἶκον ποιέεσθαι παρὰ τοῖς ἀποίκοις ὑμέων. καὶ γὰρ ἐνθαῦτά τοι δεινὸν οὐδέν. εἰ δὲ ἀσχαλήσεις ὅτι καὶ Μιλήσιοι τυραννεόμεθα (ἐχθαίρεις γὰρ πάντας αἰσυμνήτας) ἀλλὰ τέρποιο ἂν σὺν τοῖς ἑταίροις ἡμῖν καταβιούς. ἐπέστειλε δέ σοι καὶ Βίης ἥκειν ἐς Πριήνην· σὺ δὲ εἰ προσηνέστερόν τι τὸ Πριηνέων ἄστυ κεῖθι οἰκέειν, καὶ αὐτοὶ παρὰ σὲ οἰκήσομεν.

ΣΟΛΩΝ.

ΣΟΛΩΝ Ἐξηκεστίδου Σαλαμίνιος, πρῶτον μὲν τὴν σεισάχθειαν εἰσηγήσατο Ἀθηναίοις. τὸ δὲ ἦν λύτρωσις σωμάτων τε καὶ κτημάτων. καὶ γὰρ ἐπὶ σώμασιν ἐδανείζοντο, καὶ πολλοὶ δι' ἀπορίαν ἐθήτευον. ἑπτὰ δὴ ταλάντων ὀφειλομένων αὐτῷ πατρῴων, συνεχώρησε πρῶτος, καὶ τοὺς λοιποὺς τὸ ὅμοιον προὔτρεψε πρᾶξαι. καὶ οὗτος ὁ νόμος ἐκλήθη σεισάχθεια. φανερὸν δὲ διὰ τί. ἔπειτα τοὺς λοιποὺς νόμους ἔθηκεν, οὓς μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι, καὶ ἐς τοὺς

ἄξονας

ἄξονας κατέθετο. τὸ δὲ μέγιστον, τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἀμφισβητουμένης, δηλονότι τῆς Σαλαμῖνος, ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων, καὶ πολλάκις τῶν Ἀθηναίων ἐπταικότων ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ψηφισαμένων εἴ τις ἔτι συμβουλεύσοι περὶ Σαλαμῖνος μάχεσθαι, θανάτῳ ζημιοῦσθαι· οὗτος μαίνεσθαι προσποιησάμενος, καὶ στεφανωσάμενος εἰσέπεσεν εἰς τὴν ἀγοράν. ἔνθα τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέγνω διὰ τοῦ κήρυκος τὰ συντείνοντα περὶ Σαλαμῖνος ἐλεγεῖα, καὶ παρώρμησεν αὐτούς. καὶ αὖθις πρὸς τοὺς Μεγαρέας ἐπολέμησαν, καὶ ἐνίκων διὰ Σόλωνα. ἦν δὲ τὰ ἐλεγεῖα τὰ μάλιστα καθαψάμενα τῶν Ἀθηναίων, ταῦτα,

Εἴην δὴ τότ' ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σικινήτης
Ἀντί γ' Ἀθηναίου, πατρίδ' ἀμειψάμενος.
Αἶψα γὰρ ἂν φάτις ἥδε μετ' ἀνθρώποισι γένοιτο.
Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμῖν' ἀφέντων.

εἶτα,

Ἴομεν εἰς Σαλαμῖνα μαχησόμενοι περὶ νήσου
Ἱμερτῆς, χαλεπόν τ' αἶσχος ἀπωσόμενοι.

ἔπεισε δὲ αὐτοὺς καὶ τὴν ἐν Θράκῃ Χερρόνησον προσκτήσασθαι. ἵνα δὲ μὴ δοκοίη βίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ δίκῃ τὴν Σαλαμῖνα κεκτῆσθαι, ἀνασκάψας τινὰς τάφους, ἔδειξε τοὺς νεκροὺς πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένους, ὡς ἦν ἔθος θάπτειν Ἀθηναίοις. ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς τάφους πρὸς ἕω βλέποντας, καὶ ἀπὸ τῶν δήμων τοὺς χρηματισμοὺς ἐγκεχαραγμένους, ὅπερ ἦν ἴδιον Ἀθηναίων. ἔνιοι δέ φασι καὶ ἐγγράψαι αὐτὸν εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Ὁμήρου, μετὰ τὸν

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,
Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

τοῦ δὴ λοιποῦ προσεῖχον αὐτῷ ὁ δῆμος, καὶ ἡδέως καὶ τυραννεῖσθαι ἤθελον παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ οὐχ εἵλετο, ἀλλὰ καὶ Πεισίστρατον τὸν συγγενῆ, καθά φησι Σωσικράτης, προαισθόμενος, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ διεκώλυσεν. ἧξας γὰρ εἴς τινα ἐκ-

κλησίαν μετὰ θώρακος καὶ ἀσπίδος, προεῖπεν αὐτοῖς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Πεισιστράτου· καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοηθεῖν ἕτοιμος εἶναι λέγων ταῦτα, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μὲν, σοφώτερος, τῶν δὲ, ἀνδρειότερος εἰμί. σοφώτερος μὲν τῶν τὴν ἀπάτην Πεισιστράτου μὴ συνιέντων· ἀνδρειότερος δὲ τῶν ἐπισταμένων μὲν, διὰ δέος δὲ σιωπώντων. καὶ ἡ βουλή, Πεισιστρατίδαι ὄντες, μαίνεσθαι ἔλεγον αὐτόν· ὅθεν εἶπε ταυτί,

Δείξει δὴ μανίην μὲν ἐμὴν βαιὸς χρόνος ἀστοῖς,
Δείξει ἀληθείης ἐς μέσον ἐρχομένης.

τὰ δὲ περὶ τῆς τοῦ Πεισιστράτου τυραννίδος προλέγοντος αὐτοῦ ταῦτα ἦν,

Ἐκ νεφέλης φέρεται χιόνος βία ἠδὲ χαλάζης,
Βροντὴ τ' ἐκ λαμπρῆς γίνεται ἀστεροπῆς.
Ἀνδρῶν δ' ἐκ μεγάλων πόλις ὄλλυται· εἰς δὲ μονάρχου
Δῆμος ἀϊδρείῃ δουλοσύνην ἔπεσεν.

ἤδη δὲ αὐτοῦ κρατοῦντος οὐ πείθων, ἔθηκε τὰ ὅπλα πρὸ τοῦ στρατηγίου, καὶ εἰπών, Ὦ πατρίς, βεβοήθηκά σοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἀπέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον καὶ εἰς Κύπρον. καὶ πρὸς Κροῖσον ἦλθεν· ὅτε καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, Τίς σοι δοκεῖ εὐδαίμων; Τέλλος (ἔφη) Ἀθηναῖος, καὶ Κλέοβις καὶ Βίτων, καὶ τὰ θρυλλούμενα. φασὶ δέ τινες ὅτι κοσμήσας ἑαυτὸν ὁ Κροῖσος παντοδαπῶς, καὶ καθίσας εἰς τὸν θρόνον, ἤρετο αὐτὸν εἴ τι θέαμα κάλλιον τεθέαται. ὁ δὲ ἀλεκτρυόνας εἶπε, φασιανούς, καὶ ταώς· φυσικῷ γὰρ ἄνθει κεκόσμηνται, καὶ μυρίῳ καλλίονι. ἐκεῖθέν τε ἀπαλλαγεὶς, ἐγένετο ἐν Κιλικίᾳ, καὶ πόλιν ᾤκισεν ἣν ἀπ' αὐτοῦ Σόλους ἐκάλεσεν. ὀλίγους τέ τινας τῶν Ἀθηναίων ἐγκατῴκισεν, οἳ τῷ χρόνῳ τὴν φωνὴν ἀποξενωθέντες σολοικίζειν ἐλέχθησαν. καί εἰσιν οἱ μὲν ἔνθεν, Σολεῖς· οἱ δ' ἀπὸ Κύπρου, Σόλιοι. ὅτε δὲ τὸν Πεισίστρατον ἔμαθεν ἤδη τυραννεῖν, τάδε ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,

Εἰ δὲ πεπόνθατε δεινὰ δι' ὑμετέρην κακότητα,
Μή τι θεοῖς τούτων μοῖραν ἐπαμφέρετε.
Αὐτοὶ γὰρ τούτους ηὐξήσατε, ῥύσια δόντες,
Καὶ διὰ ταῦτα κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.
Ὑμέων δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἴχνεσι βαίνει,
Σύμπασι δ' ὑμῖν κοῦφος ἔνεστι νόος.
Εἰς γὰρ γλῶσσαν ὁρᾶτε, καὶ εἰς ἔπος αἰόλον ἀνδρὸς,
Εἰς ἔργον δ' οὐδὲν γιγνόμενον βλέπετε.

καὶ ὁ μὲν ταῦτα. Πεισίστρατος δ' αὐτῷ φεύγοντι τοῦτον ἐπιστέλλει τὸν τρόπον·

Πεισίστρατος Σόλωνι.

Οὔτε μόνος Ἑλλήνων τυραννίδι ἐπεθέμην, οὔτε ὡς οὐ προσῆκόν μοι, γένους ὄντι τῶν Κοδριδῶν. ἀνέλαβον γὰρ ἐγὼ ἃ ὀμόσαντες Ἀθηναῖοι παρέξειν Κόδρῳ τε καὶ τῷ ἐκείνου γένει, ἀφείλοντο. τά τε ἄλλα ἁμαρτάνω οὐδὲν ἢ περὶ θεοὺς ἢ περὶ ἀνθρώπους· ἀλλὰ καθότι σὺ διέθηκας τοὺς θεσμοὺς Ἀθηναίοις, ἐπιτρέπω πολιτεύειν. καὶ ἄμεινόν γε πολιτεύουσιν ἢ κατὰ δημοκρατίαν· ἐῶ γὰρ οὐδένα ὑβρίζειν. καὶ ὁ τύραννος ἐγὼ οὐ πλεῖόν τι φέρομαι τἀξιώματος καὶ τῆς τιμῆς· ὁποῖα δὲ καὶ τοῖς πρὶν βασιλεῦσιν ἦν τὰ ῥητὰ γέρα. ἀπάγει δὲ ἕκαστος Ἀθηναίων τοῦ αὐτοῦ κλήρου δεκάτην, οὐκ ἐμοὶ, ἀλλὰ ὁπόθεν ἔσται ἀναλοῦν ἔς τε θυσίας δημοτελεῖς, καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν κοινῶν, καὶ ἢν ὁ πόλεμος ἡμᾶς καταλάβῃ. σοὶ δ' ἐγὼ οὔτι μέμφομαι μηνύσαντι τὴν ἐμὴν διάνοιαν. εὐνοίᾳ γὰρ τῆς πόλεως μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ ἐμὸν ἔχθος ἐμήνυες· ἔτι τε ἀμαθίᾳ τῆς ἀρχῆς ὁποίαν τινὰ ἐγὼ καταστήσομαι. ἐπεὶ μαθὼν, τάχα ἂν ἠνέσχου καθισταμένου, οὐδ' ἔφυγες. ἐπάνιθι τοίνυν οἴκαδε, πιστεύων μοι καὶ ἀνωμότῳ, ἄχαρι μηδὲν πείσεσθαι Σόλωνα ἐκ Πεισιστράτου. ἴσθι γὰρ μηδ' ἄλλον τινὰ πεπονθέναι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν. ἢν δὲ ἀξιώσῃς τῶν ἐμῶν φίλων εἷς εἶναι, ἔσῃ ἀνὰ πρώτους (οὐ γάρ τι ἐν σοὶ ἐνορῶ δολερὸν ἢ ἄπιστον) εἴτε ἄλλως

Ἀθήνησιν οἰκεῖν, ἐπιτέτραπται. ἡμῶν δ' εἵνεκα μὴ ἐστέρησο τῆς πατρίδος.

Ταῦτα μὲν Πεισίστρατος. Σόλων δὲ ὅρον ἀνθρωπίνου βίου φησὶν ἔτη ἑβδομήκοντα. δοκεῖ δὲ καὶ κάλλιστα νομοθετῆσαι, Ἐάν τις μὴ τρέφῃ τοὺς γονέας, ἄτιμος ἔστω. ἀλλὰ καὶ ὁ τὰ πατρῷα κατεδηδοκὼς, ὁμοίως· καὶ ὁ ἀργὸς, ὑπεύθυνος ἔστω παντὶ τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι. Λυσίας δ' ἐν τῷ κατὰ Νικίου Δράκοντα φησὶ γεγραφέναι τὸν νόμον, Σόλωνα δὲ τεθεικέναι. τόν τε ἡταιρηκότα εἴργειν τοῦ βήματος. συνέστειλε δὲ καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἐν ἀγῶσι ἀθλητῶν, Ὀλυμπιονίκῃ μὲν τάξας πεντακοσίας δραχμὰς, Ἰσθμιονίκῃ δὲ ἑκατὸν, καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἀπειρόκαλον γὰρ ἐξαίρειν τὰς τούτων τιμάς. ἀλλὰ μόνον ἐκείνων τῶν ἐν πολέμοις τελευτησάντων, ὧν καὶ τοὺς υἱοὺς δημοσίᾳ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι. ὅθεν καὶ ἐζήλουν καλοὶ κἀγαθοὶ γίνεσθαι κατὰ πόλεμον· ὡς Πολύζηλος, ὡς Κυναίγειρος, ὡς Καλλίμαχος, ὡς σύμπαντες οἱ Μαραθωνομάχοι. ἔτι δ' Ἁρμόδιος καὶ Ἀρισογείτων καὶ Μιλτιάδης, καὶ μυρίοι ὅσοι. ἀθληταὶ δὲ καὶ ἀσκούμενοι, πολυδάπανοι, καὶ νικῶντες ἐπιζήμιοι, καὶ στεφανοῦνται κατὰ τῆς πατρίδος μᾶλλον ἢ κατὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν. γέροντές τε γενόμενοι, κατὰ τὸν Εὐριπίδην,

Τείϐωνες ἐκλείποντες οἴχονται κρόκας.

ὅπερ συνιδὼν ὁ Σόλων μετρίως αὐτοὺς ἀπεδέξατο. κάλλιστον δὲ κἀκεῖνο, Τὸν ἐπίτροπον τῇ τῶν ὀρφανῶν μητρὶ μὴ συνοικεῖν, μηδ' ἐπιτροπεύειν, εἰς ὃν ἡ οὐσία ἔρχεται, τῶν ὀρφανῶν τελευτησάντων. κἀκεῖνο, Δακτυλιογλύφῳ μὴ ἐξεῖναι σφραγῖδα φυλάττειν τοῦ πραθέντος δακτυλίου. καὶ ἐὰν ἕνα ὀφθαλμὸν ἔχοντος ἐκκόψῃ τις, ἀντεκκόπτειν τοὺς δύο. Ἃ μὴ ἔθου, μὴ ἀνέλῃ· εἰ δὲ μὴ, θάνατος ἡ ζημία. Τῷ ἄρχοντι, ἂν μεθύων ληφθῇ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. τά τε Ὁμήρου ἐξ ὑποβολῆς γέγραφε ῥαψῳδεῖσθαι, οἷον

ὅπου ὁ πρῶτος ἔληξεν, ἐκεῖθεν ἄρχεσθαι τὸν ἐχόμενον. μᾶλλον οὖν Σόλων Ὅμηρον ἐφώτισεν ἢ Πεισίστρατος, ὥς φησι Διευχίδας ἐν πέμπτῳ Μεγαρικῶν. ἦν δὲ μάλιστα τὰ ἔπη ταυτὶ, Οἱ δ' ἄρ' Ἀθήνας εἶχον, καὶ τὰ ἑξῆς. πρῶτος δὲ Σόλων τὴν τριακάδα, ἕνην καὶ νέαν ἐκάλεσεν, καὶ πρῶτος τὴν συναγωγὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων ἐποίησεν, εἰς τὸ συνειπεῖν· ὡς Ἀπολλόδωρος φησὶν ἐν δευτέρῳ περὶ νομοθετῶν. ἀλλὰ καὶ τῆς στάσεως γενομένης, οὔτε μετὰ τῶν ἐξ ἄστεος οὔτε μετὰ τῶν πεδιέων, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν παραλίων ἐτετάχθη. ἔλεγε δὲ τὸν μὲν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων· βασιλέα δὲ τὸν ἰσχυρότατον τῇ δυνάμει. τοὺς δὲ νόμους τοῖς ἀραχνίοις ὁμοίους· καὶ γὰρ ἐκεῖνα, ἐὰν μὲν ἐμπέσῃ τι κοῦφον καὶ ἀσθενὲς, στέγειν· ἐὰν δὲ μεῖζον, διακόψαν οἴχεσθαι. ἔφασκέ τε σφραγίζεσθαι τὸν μὲν λόγον σιγῇ, τὴν σιγὴν δὲ καιρῷ. ἔλεγε δὲ τοὺς παρὰ τοῖς τυράννοις δυναμένους, παραπλησίους εἶναι ταῖς ψήφοις ταῖς ἐπὶ τῶν λογισμῶν. καὶ γὰρ ἐκείνων ἑκάστην ποτὲ μὲν πλείω σημαίνειν, ποτὲ δὲ ἥττω· καὶ τούτων τοὺς τυράννους ποτὲ μὲν ἕκαστον μέγαν ἄγειν καὶ λαμπρὸν, ποτὲ δὲ ἄτιμον. ἐρωτηθεὶς διὰ τί κατὰ πατροκτόνου νόμον οὐκ ἔθηκε, Διὰ τὸ ἀπελπίσαι, ἔφη. πῶς τε ἥκιστα ἀδικοῖεν οἱ ἄνθρωποι, Εἰ ὁμοίως (ἔφη) ἄχθοιντο τοῖς ἀδικουμένοις οἱ μὴ ἀδικούμενοι. καὶ τὸν μὲν κόρον ὑπὸ τοῦ πλούτου γεννᾶσθαι, τὴν δὲ ὕβριν ὑπὸ τοῦ κόρου. ἠξίωσέ τε Ἀθηναίους τὰς ἡμέρας κατὰ σελήνην ἄγειν. καὶ Θέσπιν ἐκώλυσε τραγῳδίας ἄγειν τε καὶ διδάσκειν, ὡς ἀνωφελῆ τὴν ψευδολογίαν. ὅτ' οὖν Πεισίστρατος ἑαυτὸν κατέτρωσεν, ἐκεῖθεν μὲν ἔφη ταῦτα φῦναι. τοῖς τε ἀνθρώποις συνεβούλευσεν (ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ τῶν φιλοσόφων αἱρέσεων) τάδε, Καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν ἔχε. μὴ ψεύδου. τὰ σπουδαῖα μελέτα. φίλους μὴ ταχὺ κτῶ· οὓς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε. ἄρχε, πρῶτον μαθὼν ἄρχεσθαι. συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ κάλλιστα. νοῦν ἡγεμόνα ποιοῦ. μὴ

κακοῖς ὁμίλει. θεοὺς τίμα, γονέας αἰδοῦ. φασὶ δ' αὐτὸν καὶ Μιμνέρμου γράψαντος,

Αἲ γὰρ ἄπερ νούσων τε καὶ ἀργαλέων μελεδώνων
Ἑξηκονταέτη μοῖρα κίχοι θανάτου, ἐπιτιμῶντα αὐτῷ εἰπεῖν,

Ἀλλ' εἴ μοι κἂν νῦν ἔτι πείσεαι, ἔξελε τοῦτο.
Μηδὲ μέγαιρ' ὅτι σ' εὖ τοῖον ἐπεφρασάμην.
Καὶ μεταποίησον ἀγμαὶ τάδι· ὧδε δ' ἄειδε,
Ὀγδωκονταέτη μοῖρα κίχοι θανάτου. τῶν δὲ ᾀδομένων αὐτοῦ ἐστὶ τάδε,

Πεφυλαγμένος ἄνδρα ἕκαστον,
Ὅρα μὴ κρυπτὸν ἔγχος ἔχων
Κραδίῃ, φαιδρῷ προσεννέπῃ προσώπῳ,
Γλῶσσα δέ οἱ διχόμυθος
Ἐκ μελαίνας φρενὸς γεγωνῇ.

γέγραφε δὲ δῆλον μὲν ὅτι τοὺς νόμους, καὶ δημηγορίας δὲ, καὶ εἰς ἑαυτὸν ὑποθήκας, ἐλεγεῖα, καὶ τὰ περὶ Σαλαμῖνος καὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας ἔπη πεντακισχίλια, καὶ ἰάμβους καὶ ἐπῳδούς. ἐπὶ δὲ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐπιγέγραπται τάδε,

Ἡ Μήδων ἄδικον παύσασ' ὕβριν, ἥδε Σόλωνα
Τόνδε τεκνοῖ Σαλαμὶς θεσμοθέτην ἱερόν.

ἤκμαζε μὲν οὖν περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα, ἧς τῷ τρίτῳ ἔτει ἦρξεν Ἀθηναίων, καθά φησι Σωσικράτης. ὅτε καὶ τίθησι τοὺς νόμους. ἐτελεύτησε δ' ἐν Κύπρῳ, βιοὺς ἔτη ὀγδοήκοντα. τοῦτον ἐπισκήψας τοῖς ἰδίοις τὸν τρόπον, ἀποκομίσαι αὐτοῦ τὰ ὀστᾶ εἰς Σαλαμῖνα, καὶ τεφρώσαντας εἰς τὴν χώραν σπεῖραι. ὅθεν καὶ Κρατῖνος ἐν τοῖς Χείροσι φησὶν, αὐτὸν ποιῶν λέγοντα,

Οἰκέω δὲ νῆσον, ὡς μὲν ἀνθρώπων λόγος,
Ἐσπαρμένος κατὰ πᾶσαν Αἴαντος πόλιν.

ἔστι δὲ καὶ ἡμέτερον ἐπίγραμμα ἐν τῇ προειρημένῃ παμ-

μέτρῳ, ἔνθα καὶ περὶ πάντων τῶν τελευτησάντων ἐλλογίμων διείλεγμαι παντὶ μέτρῳ καὶ ῥυθμῷ ἐπιγράμμασι καὶ μέλεσιν, ἔχον οὕτως,

Σῶμα μὲν ἦρε Σόλωνος ἐν ἀλλοδαπῇ Κύπριον πῦρ,
Ὀστᾶ δ' ἔχει Σαλαμίς, ὧν κόνις ἀστάχυες.
Ψυχὴν δ' ἄξονες ἀθὺς ἐς οὐρανὸν ἤγαγεν. εὖ γὰρ
Θῆκε νόμους αὐτοῖς ἄχθεα κουφότατα.

ἀπεφθέγξατο δὲ (φασί) Μηδὲν ἄγαν. καὶ αὐτόν φησι Διοσκουρίδης ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν, ἐπειδὴ δακρύοι τὸν παῖδα τελευτήσαντα (ὃν ἡμεῖς οὐ παρειλήφαμεν) πρὸς τὸν εἰπόντα, Ἀλλ' οὐδὲν ἀνύτεις, εἰπεῖν, Δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο δακρύω, ὅτι οὐδὲν ἀνύτω. φέρονται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπιστολαὶ αἵδε·

Σόλων Περιάνδρῳ.

Ἐπαγγέλλεις μοι πολλούς τοι ἐπιβουλεύειν. σὺ δὲ εἰ μὲν μέλλεις ἐκποδὼν ἅπαντας ποιήσεσθαι, οὐκ ἂν φθάνοις. ἐπιβουλεύσειε δ' ἄν τις καὶ τῶν ἀνυπόπτων, ὁ μέν, δεδιὼς περὶ αὑτῷ, ὁ δέ, σοῦ καταγνούς, οὐκ ἔσθ' ὅ,τι οὐκ ὀῤῥωδοῦντος κἂν τῇ πόλει χάριν καταθεῖτο ἐξευρὼν τὴν μὴ ὕποπτος εἴης. ἄριστον μὲν οὖν τὴν ἀπέχεσθαι, ἵνα τῆς αἰτίας ἀπαλλαγείης. εἰ δὲ πάντως τυραννητέον, φροντίζειν ὅπως τὴν ἀλλοδαπὴν δύναμιν μείζονα ἕξεις τῆς ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐδεὶς ἔτι τοι δεινός· μηδὲ σὺ ἐκποδὼν τινὰ ποιοῦ.

Σόλων Ἐπιμενίδῃ.

Οὔτε οἱ ἐμοὶ θεσμοὶ ἄρα Ἀθηναίοις ἐπιπολὺ ὀνήσειν ἔμελλον, οὔτε σὺ καθήρας τὴν πόλιν ὤνησας. τό, τε γὰρ θεῖον καὶ οἱ νομοθέται οὐ καθ' ἑαυτὰ δύνανται ὀνῆσαι τὰς πόλεις, οἱ δὲ ἀεὶ τὸ πλῆθος ἄγοντες ὅπως ἂν γνώμης ἔχωσιν. οὕτω δὲ καὶ τὸ θεῖον καὶ οἱ νόμοι, εὖ μὲν ἀγόντων εἰσὶν ὠφέλιμοι, κακῶς δὲ ἀγόντων, οὐδὲν ὠφελοῦσιν. οὐδ'

οἱ ἐμοὶ ἀμείνους εἰσὶ, καὶ ὅσα ἐγὼ ἐνομοθέτησα. οἱ δ' ἐπιτρέποντες τὸ κοινὸν ἔβλαπτον, οἳ οὐκ ἐγένοντο ἐμποδὼν Πεισιστράτῳ ἐπιθέσθαι τυραννίδι. οὐδὲ ἐγὼ προὔλεγον, πιστὸς ἦν· ἐκεῖνος δὲ πιστότερος, κολακεύων Ἀθηναίοις, ἐμοῦ ἀληθεύοντος. ἐγὼ δὴ θέμενος πρὸ τοῦ στρατηγίου τὰ ὅπλα εἶπον, τῶν μὲν μὴ αἰσθανομένων Πεισίστρατον τυραννησείοντα εἶναι ξυνετώτερος, τῶν δὲ ὀκνούντων ἀμύνασθαι ἀλκιμώτερος. οἱ δὲ μανίαν Σόλωνος κατεγίνωσκον. τελευτῶν δὲ ἐμαρτυράμην, ὦ πατρὶς, οὗτος μὲν Σόλων, ἕτοιμός τε καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀμύνειν, τοῖς δ' αὖ καὶ μαίνεσθαι δοκῶ. ὥς τε ἄπειμί σοι ἐκ μέσου ὁ μόνος ἐχθρὸς Πεισιστράτου· οἱ δὲ καὶ δορυφορούντων αὐτὸν εἴ τι βούλονται. ἴσθι γὰρ τὸν ἄνδρα, ὦ ἑταῖρε, δεινότατα ἁψάμενον τῆς τυραννίδος. ἤρξατο μὲν δημαγωγεῖν, εἶτα δὲ ἑαυτῷ τραύματα ποιήσας, παρελθὼν ἐπ' Ἡλιαίαν ἐβόα, φάμενος πεπονθέναι ταῦτα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· καὶ φύλακας ἠξίου παρασχεῖν οἱ τετρακοσίους τοὺς νεωτάτους· οἱ δὲ, ἀνηκουστήσαντές μου, παρέσχον τοὺς ἄνδρας· οὗτοι δὲ ἦσαν κορυνηφόροι. καὶ μετὰ τοῦτο τὸν δῆμον κατέλυσεν. ἦ μάτην ἔσπευδον ἀπαλλάξαι τοὺς πένητας αὐτῶν τῆς θητείας, οἵ γε δὴ νῦν ξύμπαντες ἑνὶ δουλεύουσι Πεισιστράτῳ.

Σόλων Πεισιστράτῳ.

Πιστεύω μηδὲν κακὸν ὑπὸ σοῦ πείσεσθαι. καὶ γὰρ πρὸ τῆς τυραννίδος φίλος σοι ἦν· καὶ νῦν οὐ μᾶλλον διάφορος ἢ τῶν ἄλλων τις Ἀθηναίων ὅτῳ μὴ ἀρέσκει τυραννίς. εἴτε δὲ ὑφ' ἑνὸς ἄρχεσθαι ἄμεινον αὐτοῖς, εἴτε δεῖ δημοκρατεῖσθαι, πεπείσθω ᾗ ἑκάτερος γινώσκει. καί σε φημὶ πάντων τυράννων εἶναι βέλτιστον. ἐπανήκειν δέ μοι Ἀθήναζε οὐ καλῶς ἔχον ὁρῶ, μή μέ τις μέμψηται, εἰ διαθεὶς Ἀθηναίοις ἰσοπολιτείαν, καὶ παρὸν τυραννεῖν, αὐτὸς οὐκ ἀξιώσας, νῦν ἐπανελθὼν ἀρεσκοίμην οἷς σὺ πράσσεις.

Σόλων Κροίσῳ.

Ἄγαμαί σε τῆς περὶ ἡμᾶς φιλοφροσύνης· καὶ νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, εἰ μὴ περὶ παντός μοι ἦν οἰκεῖν ἐν δημοκρατίᾳ, ἐδεξάμην ἂν μᾶλλον τὴν δίαιταν ἔχειν ἐν τῇ παρὰ σοὶ βασιλείᾳ, ἢ Ἀθήνησι, τυραννοῦντος βιαίως Πεισιστράτου. ἀλλὰ καὶ ἡδίων ἡμῖν ἡ βιοτὴ ἔνθα πᾶσι τὰ δίκαια καὶ ἴσα· ἀφίξομαι δ' οὖν παρά σε, σπεύδων τοι ξένος γενέσθαι.

ΧΕΙ΄ΛΩΝ.

Χείλων Δαμαγήτου Λακεδαιμόνιος. οὗτος ἐποίησεν ἐλεγεῖα εἰς ἔπη διακόσια, καὶ ἔφασκε πρόνοιαν περὶ τοῦ μέλλοντος λογισμῷ καταληπτὴν εἶναι ἀνδρὸς ἀρετήν. πρός τε τὸν ἀδελφὸν δυσφοροῦντα ὅτι μὴ ἔφορος ἐγένετο, αὐτοῦ ὄντος, Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐπίσταμαι ἀδικεῖσθαι, σὺ δ' οὔ. γέγονε δ' ἔφορος κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα. Παμφίλη δέ φησι κατὰ τὴν ἕκτην. καὶ πρῶτον ἔφορον γενέσθαι ἐπὶ Εὐθυδήμου, ὥς φησι Σωσικράτης. καὶ πρῶτος εἰσηγήσατο, ἐφόρους τοῖς βασιλεῦσι παραζευγνύναι· Σάτυρος δὲ Λυκοῦργον. οὗτος (ὥς φησιν Ἡρόδοτος) Ἱπποκράτει θυομένῳ ἐν Ὀλυμπίᾳ, τῶν λεβήτων αὐτομάτως ζεσάντων, συνεβούλευσεν ἢ μὴ γῆμαι, ἤ, εἰ ἔχοι γυναῖκα, ἐκπέμψαι, καὶ παῖδας ἀπείπασθαι. φασὶ δ' αὐτὸν καὶ Αἰσώπου πυθέσθαι, ὁ Ζεὺς τί εἴη ποιῶν· τὸν δὲ φάναι, Τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῦν, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοῦν. ἐρωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, Ἐλπίσιν ἀγαθαῖς. τί δύσκολον, Τὸ τὰ ἀπόρρητα σιωπῆσαι, καὶ χολὴν εὖ διαθέσθαι, καὶ ἀδικούμενον δύνασθαι φέρειν. προσέταττε δὲ καὶ ταῦτα, Γλώττης κρατεῖν, καὶ μάλιστα ἐν συμποσίῳ. μὴ κακολογεῖν τοὺς πλησίον· εἰ δὲ μή, ἀκούσεσθαι ἐφ' οἷς λυπήσεσθαι. μὴ ἀπειλεῖν μηδενί. γυναι-

κῶδες γάρ. θᾶττον ἐπὶ τὰς ἀτυχίας τῶν φίλων ἢ ἐπὶ τὰς εὐτυχίας πορεύεσθαι. γάμον εὐτελῆ ποιεῖσθαι. τὸν τεθνηκότα μὴ κακολογεῖν. γῆρας τιμᾶν. φυλάττειν ἑαυτόν. ζημίαν αἱρεῖσθαι μᾶλλον ἢ κέρδος αἰσχρόν· ἡ μὲν γὰρ ἅπαξ ἐλύπησε, τὸ δὲ διαπαντός. ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγελᾶν. ἰσχυρὸν ὄντα, πρᾶον εἶναι, ὅπως οἱ πλησίον αἰδῶνται μᾶλλον ἢ φοβῶνται. μανθάνειν τῆς αὑτοῦ οἰκίας καλῶς προστατεῖν. τὴν γλῶτταν μὴ προτρέχειν τοῦ νοῦ. θυμοῦ κρατεῖν. μαντικὴν μὴ ἐχθαίρειν. μὴ ἐπιθυμεῖν ἀδυνάτων. ἐν ὁδῷ μὴ σπεύδειν. λέγοντα μὴ κινεῖν τὴν χεῖρα· μανικὸν γάρ. νόμοις πείθεσθαι. ἠρεμίᾳ χρῆσθαι. τῶν δὲ ᾀσμάτων αὐτοῦ μάλιστα εὐδοκίμησεν ἐκεῖνο, Ἐν λιθίναις ἀκόναις ὁ χρυσὸς ἐξετάζεται, διδοὺς βάσανον φανεράν· ἐν δὲ χρυσῷ ἀνδρῶν ἀγαθῶν τε κακῶν τε νοῦς ἔδωκ' ἔλεγχον. φασὶ δ' αὐτόν ποτε, γηραιὸν ἤδη ὄντα, εἰπεῖν ὡς οὐδὲν συνειδείη ἄγνωμον ἑαυτῷ ἐν τῷ βίῳ. διστάζειν δὲ περὶ ἑνός· κρίνων γάρ ποτε φίλῳ δίκην, αὐτὸς μὲν κατὰ τὸν νόμον, τὸν δὲ φίλον πείσειεν ἀποδικάσαι αὐτοῦ, ἵνα ἀμφότερα καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν φίλον τηρήσῃ. ἐνδοξότατος δὲ μάλιστα παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο, προειπὼν περὶ Κυθήρας τῆς νήσου τῆς Λακωνικῆς. καταμαθὼν γὰρ τὴν φύσιν αὐτῆς, Εἴθε (ἔφη) μὴ ἐγεγόνει, ἢ γενομένη καταβυθισθείη. καὶ εὖ προὐνοήσατο. Δημάρατος μὲν γὰρ, φυγὰς ὢν Λακεδαιμονίων, Ξέρξῃ συνεβούλευσε τὰς ναῦς συνέχειν ἐν τῇ νήσῳ. κἂν ἑαλώκει ἡ Ἑλλάς, εἰ ἐπείσθη Ξέρξης. ὕστερόν τε Νικίας ἐπὶ τῶν Πελοποννησιακῶν καταστρεψάμενος τὴν νῆσον, φρουρὰν ἐγκατέστησεν Ἀθηναίων, καὶ πάμπολλα τοὺς Λακεδαιμονίους κακὰ διέθηκε. βραχυλόγος τε ἦν· ὅθεν καὶ Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος τοῦτον τὸν τρόπον Χειλώνειον καλεῖ. Βράγχον δὲ εἶναι ὃς τὸ ἱερὸν ἔκτισε τὸ ἐν Βραγχίδαις. ἦν δὲ γέρων περὶ τὴν πεντηκοστὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα, ὅτε Αἴσωπος ὁ λογοποιὸς ἤκμαζεν.

ἐτελεύτησε δ', ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἐν Πίσῃ, τὸν υἱὸν ὀλυμπιονίκην ἀσπασάμενος πυγμῆς. ἔπαθε δὲ τοῦτο ὑπερβολῇ τε χαρᾶς καὶ ἀσθενείᾳ πολυετίας. καὶ αὐτὸν πάντες οἱ κατὰ τὴν πανήγυριν ἐντιμότατα παρέπεμψαν. ἔστι δὲ καὶ εἰς τοῦτον ἐπίγραμμα ἡμῶν,

Φωσφόρε σοὶ Πολύδευκες ἔχω χάριν οὕνεκεν υἱὸς
  Χείλωνος πυγμῇ χλωρὸν ἕλεν κότινον.
Εἰ δ' ὁ πατὴρ στεφανοῦχον ἰδὼν τέκνον ἤμυσεν ἡσθείς,
  Οὐ νεμεσητόν· ἐμοὶ τοῖος ἴτω θάνατος.

ἐπὶ δὲ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐπιγέγραπται τόδε,

Τόνδε δορυστέφανος Σπάρτα Χείλων' ἐφύτευσεν,
  Ὃς τῶν ἑπτὰ σοφῶν πρῶτος ἔφυ σοφίῃ.

ἀπεφθέγξατο, Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα. ἔστιν αὐτοῦ καὶ ἐπιστόλιον τόδε·

Χείλων Περιάνδρῳ.

Ἐπιστέλλεις ἐμὶν ἀστρατείαν ἐπὶ ἐκδάμως, ὡς αὐτὸς κ' ἐξέρποις. ἐγὼν δὲ δοκέω καὶ τὰ οἰκεῖα σφαλερὰ ἦμεν ἀνδρὶ μονάρχῳ, καὶ τῆνον τυράννων εὐδαιμονίζω ὅστις οἴκοι ἐξ αὐτὸς αὑτοῦ κα θάνῃ.

ΠΙΤΤΑΚΟΣ.

Πιττακὸς Ὑρραδίου Μιτυληναῖος. φησὶ δὲ Δοῦρις τὸν πατέρα αὐτοῦ Θρᾷκα εἶναι. οὗτος μετὰ τῶν Ἀλκαίου γενόμενος ἀδελφῶν, Μέλαγχρον καθεῖλε τὸν τῆς Λέσβου τύραννον, καὶ περὶ τῆς Ἀχιλλείτιδος χώρας μαχομένων Ἀθηναίων καὶ Μιτυληναίων, ἐστρατήγει μὲν αὐτός, Ἀθηναίων δὲ Φρύνων παγκρατιαστὴς ὀλυμπιονίκης. συνέθετο δὴ μονομαχῆσαι πρὸς αὐτόν· καὶ δίκτυον ἔχων ὑπὸ τὴν ἀσπίδα, λαθραίως περιέβαλε τὸν Φρύνωνα· καὶ κτείνας ἀνεσώσατο τὸ χωρίον. ὕστερον μέντοι φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς διαδικασθῆναι τοὺς Ἀθηναίους

περὶ τοῦ χωρίου πρὸς τοὺς Μιτυληναίους, ἀκούοντος τῆς δί-
κης Περιάνδρου· ὃν καὶ τοῖς Ἀθηναίοις προσκρῖναι. τό-
τε δὴ οὖν τὸν Πιττακὸν ἰσχυρῶς ἐτίμησαν οἱ Μιτυληναῖοι,
καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχείρησαν αὐτῷ. ὁ δὲ δέκα ἔτη κατασχὼν
καὶ εἰς τάξιν ἀγαγὼν τὸ πολίτευμα, κατέθετο τὴν ἀρχήν,
καὶ δέκα ἐπεβίω ἄλλα. καὶ χώραν αὐτῷ ἀπένειμαν οἱ
Μιτυληναῖοι· ὁ δὲ ἱερὰν ἀνῆκεν, ἥτις νῦν Πιττάκειος κα-
λεῖται. Σωσικράτης δέ φησιν ὅτι ὀλίγον ἀποτεμόμενος, ἔ-
φη Τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς πλεῖον εἶναι. ἀλλὰ καὶ Κροίσου διδόν-
τος χρήματα οὐκ ἐδέξατο, εἰπὼν ἔχειν ὧν ἐβούλετο, διπλά-
σια. ἄπαιδος γὰρ τἀδελφοῦ τελευτήσαντος κεκληρονομη-
κέναι. Παμφίλη δέ φησιν ἐν δευτέρῳ τῶν ὑπομνημάτων,
ὡς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πυῤῥαῖον καθήμενον ἐπὶ κουρείου ἐν Κύ-
μῃ χαλκεύς τις πέλεκυν ἐμβαλὼν ἀνέλοι. τῶν δὲ Κυμαί-
ων πεμψάντων τὸν φονέα τῷ Πιττακῷ, μαθόντα καὶ ἀπο-
λύσαντα εἰπεῖν, Συγγνώμη μετανοίας κρείσσων. Ἡρά-
κλειτος δέ φησιν Ἀλκαῖον ὑποχείριον λαβόντα καὶ ἀπο-
λύσαντα φάναι, Συγγνώμη τιμωρίας κρείσσων. νόμους
δὲ ἔθηκε τῷ μεθύοντι, ἐὰν ἁμάρτῃ, διπλῆν εἶναι τὴν ζημίαν.
ἵνα μὴ μεθύωσι, πολλοῦ κατὰ τὴν νῆσον οἴνου γινομένου. εἶ-
πέ τε χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. οὗ καὶ Σιμωνίδης μέμνη-
ται, λέγων, Ἄνδρα ἀγαθὸν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπόν, τὸ
Πιττάκειον. μέμνηται αὐτοῦ καὶ Πλάτων ἐν Πρωταγόρᾳ.
Ἀνάγκα δ' οὐ θεοὶ μάχονται. καὶ, Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι.
ἐρωτηθεὶς δέ ποτε τί ἄριστον, Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν. καὶ ὑπὸ
Κροίσου, τίς ἀρχὴ μεγίστη, Ἡ τοῦ ποικίλου (ἔφη) ξύλου· ση-
μαίνων τὸν νόμον. ἔλεγε δὲ καὶ τὰς νίκας ἄνευ αἵμα-
τος ποιεῖσθαι. ἔφη δὲ καὶ πρὸς τὸν Φωκαϊκὸν φάσκον-
τα, Δεῖ ζητεῖν ἄνθρωπον σπουδαῖον, Ἂν λίαν (ἔφη) ζητῇς,
οὐχ εὑρήσεις. καὶ πρὸς τοὺς πυνθανομένους τί εὐχάριστον,
Χρόνος, ἔφη. ἀφανές, τὸ μέλλον. πιστόν, γῆ· ἄπιστον, θάλα-
σσα. ἔλεγέ τε συνετῶν ἀνδρῶν, πρὶν γενέσθαι τὰ δυσ-

χρὴ, προνοῆσαι ὅπως μὴ γένηται· ἀνδρείων δὲ, γενόμενα εὖ θέσθαι. ὃ μέλλεις πράττειν, μὴ πρόλεγε· ἀποτυχὼν γὰρ, γελασθήσῃ. ἀτυχίαν μὴ ὀνειδίζειν, νέμεσιν αἰδούμενον. παρακαταθήκην λαβόντα, ἀποδοῦναι. φίλον μὴ λέγειν κακῶς, ἀλλὰ μηδὲ ἐχθρόν. εὐσέβειαν ἀσκεῖν. σωφροσύνην φιλεῖν. ἀλήθειαν ἔχειν, πίστιν, ἐμπειρίαν, ἐπιδεξιότητα, ἑταιρείαν, ἐπιμέλειαν. τῶν δὲ ᾀδομένων αὐτοῦ μάλιστα εὐδοκίμησε τάδε, Ἔχοντα δεῖ τόξον καὶ ἰοδόκον φαρέτραν, στείχειν ἐπὶ φῶτα κακόν. πιστὸν γὰρ οὐδὲν γλῶσσα διὰ στόματος λαλεῖ, διχόμυθον ἔχουσα κραδίῃ νόημα. ἐποίησε δὲ καὶ ἐλεγεῖα ἔπη ἑξακόσια, καὶ ὑπὲρ νόμων καταλογάδην τοῖς πολίταις. ἤκμαζε μὲν οὖν περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα· ἐτελεύτησε δ᾽ ἐπὶ Ἀριστομένους, τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς πεντηκοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος, βιοὺς ὑπὲρ ἔτη ἑβδομήκοντα, ἤδη γηραιός. καὶ αὐτῷ ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐπιγέγραπται τόδε,

Οἰκείοις δακρύοις ἁ γειναμένα καταθάπτει
 Ἐνθάδε Πιττακὸν ἡδ᾽ ἱερὰ Λέσβος.

ἀπόφθεγμα αὐτοῦ, Καιρὸν γνῶθι. Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Πιττακὸς νομοθέτης, (ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ, καὶ Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις) ὃς καὶ μικρὸς προσηγορεύθη. τὸν δ᾽ οὖν σοφὸν λέγεταί ποτε νεανίσκῳ συμβουλευομένῳ περὶ γάμου ταῦτα εἰπεῖν ἅ φησι Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἐπιγράμμασι,

Ξεῖνος Ἀταρνείτης τις ἀνήρετο Πιττακὸν οὕτως
 Τὸν Μιτυληναῖον, παῖδα τὸν Ὑρραδίου.
Ἄττα, γέρον, δοιός με καλεῖ γάμος. ἡ μία μὲν δὴ
 Νύμφη, καὶ πλούτῳ καὶ γενεῇ κατ᾽ ἐμέ·
Ἡ δ᾽ ἑτέρη προβέβηκε. τί λώϊον; εἰ δ᾽ ἄγε σύν μοι
 Βούλευσον ποτέρην εἰς ὑμέναιον ἄγω.
Εἶπεν. ὁ δὲ σκίπωνα γεροντικὸν ὅπλον ἀείρας,
 Ἠνίδε κεῖνοί σοι πᾶν ἐρέουσιν ἔπος.

Οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῇσι θοὰς βέμβικας ἔχοντες
  Ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ.
Κείνων ἔρχεο (φησὶ) μετ' ἴχνια. χὠ μὲν ἐπέστη
  Πλησίον· οἱ δ' ἔλεγον, Τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.
Ταῦτ' ἀΐων ὁ ξεῖνος ἐφείσατο μείζονος οἴκου
  Δράξασθαι, παίδων κληδόνα συνθέμενος.
Τὴν δ' ὀλίγην, ὡς κεῖνος, ἐς οἰκίον ἤγετο νύμφην.
  Οὕτω καὶ σὺ Δίων τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.

δοκεῖ δ' ἐκ διαθέσεως αὐτὰ εἰρηκέναι. εὐγενεστέρα γὰρ αὐτοῦ οὖσα ἡ γυνή, ἐπειδήπερ ἦν Δράκοντος ἀδελφὴ τοῦ Πενθίλου, σφόδρα κατεσοβαρεύετο αὐτόν. τοῦτον Ἀλκαῖος Σαράποδα μὲν καὶ Σάραπον ἀποκαλεῖ, διὰ τὸ πλατύπουν εἶναι καὶ ἐπισύρειν τὼ πόδε· Χειροπόδην δέ, διὰ τὰς ἐν τοῖς ποσὶ ῥαγάδας, ἃς χειράδας ἐκάλουν· Γαύρικα δέ, ὡς εἰκῆ γαυριῶντα· Φύσκωνα δὲ καὶ Γάστρωνα, ὅτι παχὺς ἦν· ἀλλὰ μὴν καὶ Ζοφοδορπίδαν, ὡς ἄλυχνον· Ἀγάσυρτον δέ, ὡς ἐπισεσυρμένον καὶ ῥυπαρόν. τούτῳ γυμνάσιον, σῖτον ἀλεῖν, ὥς φησι Κλέαρχος ὁ φιλόσοφος. καὶ αὐτοῦ ἐστιν ἐπιστόλιον τοιόνδε·

Πιττακὸς Κροίσῳ.

Κέλεαί με ἱκνεῖσθαι ἐς Λυδίαν, ὅπως τεὸν ὄλβον ἴδοιμι· ἐγὼ δὲ καὶ μὴ ὁρεὶς πέπεισμαι τὸν Ἀλυάττεω παῖδα τῶν βασιλήων πολυχρυσότατον πέλειν. οὐδέν τε πλέον ἄμμιν ἱκομένοις ἐς Σάρδις· χρυσοῦ γὰρ οὐ δεύμεθα, ἀλλ' ἃ πέπαμαι, ἄρκια καὶ τοῖς ἐμοῖς ἑταίροις. ἔμπας δ' ἵξομαι, ὡς ἀνδρὶ ξείνῳ γινοίμαν τοι συνόμιλος.

ΒΙΑΣ.

Βίας Τευτάμου, Πριηνεύς, προκεκριμένος τῶν ἑπτὰ ὑπὸ Σατύρου. τοῦτον οἱ μὲν πλούσιον, Δοῦρις δὲ πάροι-

κον φησὶ γεγονέναι· Φανόδικος δὲ κόρας αἰχμαλώτους λυτρωσάμενον Μεσσηνίας, θρέψαι τε ὡς θυγατέρας καὶ προῖκας ἐπιδοῦναι, καὶ εἰς τὴν Μεσσήνην ἀποστεῖλαι τοῖς πατράσιν αὐτῶν. χρόνῳ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις (ὡς προείρηται) τοῦ τρίποδος εὑρεθέντος ὑπὸ τῶν ἁλιέων, τοῦ χαλκοῦ ἐπιγραφὴν ἔχοντος, Τῷ σοφῷ, Σάτυρος μέν φησι παρελθεῖν τὰς κόρας (οἱ δὲ, τὸν πατέρα αὐτῶν, ὡς καὶ Φανόδικος) εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰπεῖν τὸν Βίαντα σοφὸν, διηγησαμένας τὰ καθ' ἑαυτάς. καὶ ἀπεστάλη ὁ τρίπους· καὶ ὁ Βίας ἰδὼν, ἔφη τὸν Ἀπόλλω σοφὸν εἶναι, οὐδὲ προσήκατο. οἱ δὲ λέγουσιν ἐν Θήβαις τῷ Ἡρακλεῖ αὐτὸν ἀναθεῖναι, ἐπεὶ ἀπόγονος ἦν Θηβαίων ἀποικίαν ἐς Πριήνην στειλάντων· ὥσπερ καὶ Φανόδικος φησί. λέγεται δὲ καὶ Ἀλυάττου πολιορκοῦντος Πριήνην, τὸν Βίαντα, πιήναντα δύο ἡμιόνους, ἐξελάσαι εἰς τὸ στρατόπεδον. τὸν δὲ, συνιδόντα, καταπλαγῆναι μέχρι καὶ ἀλόγων διατείνειν αὐτῶν τὴν εὐθένειαν· καὶ ἐβουλήθη σπείσασθαι, καὶ εἰσέπεμψεν ἄγγελον. Βίας δὲ σωροὺς ψάμμου χέας, καὶ ἄνωθεν σῖτον περιχέας, ἔδειξε τῷ ἀνθρώπῳ· καὶ τέλος μαθὼν ὁ Ἀλυάττης εἰρήνην ἐσπείσατο πρὸς τοὺς Πριηνέας. θᾶττον δ' αὐτῷ πέμψαντι πρὸς τὸν Βίαντα ἵνα ἥκῃ παρ' αὐτὸν, Ἐγὼ δὲ, (φησὶν) Ἀλυάττῃ κελεύω κρόμμυα ἐσθίειν, ἴσον τῷ κλαίειν. λέγεται δὲ καὶ δίκας δεινότατος γεγονέναι εἰπεῖν. ἐπ' ἀγαθῷ μέντοι τῇ τῶν λόγων ἰσχύϊ προσεχρῆτο. ὅθεν καὶ Δημόδικος ὁ Ἀλέριος τοῦτο αἰνίττεται, λέγων, Ἢν τύχῃς κρίνων, δικάζευ τὴν Πριηνίην δίκην. καὶ Ἱππῶναξ, Καὶ δικάζεσθαι Βίαντος τοῦ Πριηνέως κρεῖσσον. τοῦτον οὖν ἐτελεύτα τὸν τρόπον. δίκην γὰρ ὑπέρ τινος λέξας ἤδη ὑπέργηρως ὑπάρχων, μετὰ τὸ καταπαῦσαι τὸν λόγον, ἀπέκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τοὺς τοῦ τῆς θυγατρὸς υἱοῦ κόλπους. εἰπόντος δὲ καὶ τοῦ ἐξ ἐναντίας,

καὶ τῶν δικαστῶν τὴν ψῆφον ἐνεγκόντων τῷ ὑπὸ τοῦ Βίαντος βοηθουμένῳ, λυθέντος τοῦ δικαστηρίου, νεκρὸς ἐν τοῖς κόλποις εὑρέθη. καὶ αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς ἔθαψεν ἡ πόλις, καὶ ἐπέγραψαν,

Κλεινῆς ἐν δαπέδοισι Πριήνης φύντα καλύπτει
Ἥδε Βίαντα πέτρα, κόσμον Ἴωσι μέγαν.
ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς,
Τῇδε Βίαντα κέκευθε, τὸν ἀτρέμας ἤγαγεν Ἑρμῆς
Εἰς ἀΐδην πολιῷ γήραϊ νιφόμενον.
Εἶπε γάρ, εἶπε δίκην ἑτάρου τινός, εἶτ' ἀποκλινθεὶς
Παιδὸς ἐς ἀγκαλίδας, μακρὸν ἔτεινεν ὕπνον.

ἐποίησε δὲ περὶ Ἰωνίας, τίνα μάλιστα ἂν τρόπον εὐδαιμονοίη, εἰς ἔπη δισχίλια. τῶν δὲ ᾀδομένων αὐτοῦ εὐδοκίμησε τάδε, Ἀστοῖσιν ἄρεσκε πᾶσιν ἐν πόλει αἴ κε μένῃς· πλείσταν γὰρ ἔχει χάριν. αὐθάδης δὲ τρόπος πολλάκι βλαβερὰν ἐξέλαμψεν ἄταν. καὶ τὸ μὲν ἰσχυρὸν γενέσθαι, τῆς φύσεως ἔργον· τὸ δὲ λέγειν δύνασθαι τὰ συμφέροντα τῇ πατρίδι, ψυχῆς ἴδιον καὶ φρονήσεως. εὐπορίαν δὲ χρημάτων πολλοῖς καὶ διὰ τύχην περιγίνεσθαι. ἔλεγε δὲ ἀτυχῆ εἶναι τὸν ἀτυχίαν μὴ φέροντα. καὶ νόσον ψυχῆς, τὸ τῶν ἀδυνάτων ἐρᾶν, ἀλλοτρίων δὲ κακῶν ἀμνημόνευτον εἶναι. ἐρωτηθεὶς τί δυσχερές, Τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔφη μεταβολὴν εὐγενῶς ἐνεγκεῖν. συμπλέων ποτὲ ἀσεβέσι, χειμαζομένης τῆς νεώς, κἀκείνων τοὺς θεοὺς ἐπικαλουμένων, Σιγᾶτε (ἔφη) μὴ αἴσθωνται ὑμᾶς ἐνθάδε πλέοντας. ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀσεβοῦς ἀνθρώπου τί ποτέ ἐστιν εὐσέβεια, ἐσίγα. τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς σιγῆς πυθομένου, Σιωπῶ (ἔφη) ὅτι περὶ τῶν οὐδέν σοι προσηκόντων πυνθάνῃ. ἐρωτηθεὶς τί γλυκὺ ἀνθρώποις, Ἐλπίς, ἔφη. ἥδιον ἔλεγε δικάζειν μεταξὺ ἐχθρῶν ἢ φίλων. τῶν μὲν γὰρ φίλων πάντως ἐχθρὸν ἔσεσθαι τὸν ἕτερον, τῶν δὲ ἐχθρῶν τὸν ἕτερον φίλον. ἐρωτηθεὶς τί ποιῶν ἄνθρωπος τέρπεται, ἔφη, Κερδαίνων. ἔλεγέ τε τὸν βίον οὕτω μετρεῖν ὡς καὶ

πολὺν

πολὺν καὶ ὀλίγον χρόνον βιωσομένους. καὶ φιλεῖν ὡς μισήσοντας· τοὺς γὰρ πλείστους εἶναι κακούς. συνεβούλευέ τε ὧδε, Βραδέως ἐγχείρει τοῖς πραττομένοις· ὃ δ' ἂν ἕλῃ, βεβαίως τηρῶν διάμενε. Μὴ ταχὺ λάλει· μανίαν γὰρ ἐμφαίνει. Φρόνησιν ἀγάπα. Περὶ θεῶν λέγε, ὡς εἰσίν. Ἀνάξιον ἄνδρα μὴ ἐπαίνει διὰ πλοῦτον. Πείσας λάβε, μὴ βιασάμενος. Ὅ,τι ἂν ἀγαθὸν πράττῃς, εἰς θεοὺς ἀνάπεμπε. Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος εἰς γῆρας ἀναλάμβανε σοφίαν· βεβαιότερον γὰρ τοῦτο τῶν ἄλλων κτημάτων. μέμνηται τοῦ Βίαντος καὶ Ἱππῶναξ, ὡς προείρηται. καὶ ὁ δυσάρεστος Ἡράκλειτος μάλιστα αὐτὸν ἐπῄνεσε, γράψας, Ἐν Πριήνῃ Βίας ἐγένετο ὁ Τευτάμεω, οὗ πλείων λόγος ἢ τῶν ἄλλων. καὶ οἱ Πριηνεῖς δὲ αὐτῷ τέμενος καθιέρωσαν τὸ Τευτάμειον λεγόμενον. ἀπεφθέγξατο, Οἱ πλεῖστοι κακοί.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ.

Κλεόβουλος, Εὐαγόρου, Λίνδιος· ὡς δὲ Δοῦρις, Κάρ. ἔνιοι δὲ εἰς Ἡρακλέα ἀναφέρειν τὸ γένος αὐτόν· ῥώμῃ δὲ καὶ κάλλει διαφέρειν· μετασχεῖν τε τῆς ἐν Αἰγύπτῳ φιλοσοφίας. γενέσθαι τε αὐτῷ θυγατέρα Κλεοβουλίνην, αἰνιγμάτων ἑξαμέτρων ποιήτριαν· ἧς μέμνηται καὶ Κρατῖνος ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι, πληθυντικῶς ἐπιγράψας. ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἀνανεώσασθαι αὐτὸν ἀπὸ Δαναοῦ. οὗτος ἐποίησεν ᾄσματα καὶ γρίφους εἰς ἔπη τρισχίλια. καὶ τὸ ἐπίγραμμα τινὲς τὸ ἐπὶ Μίδᾳ τοῦτόν φασι ποιῆσαι,

Χαλκῆ παρθένος εἰμί, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι.
Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
Ἥλιός τ' ἀνιὼν λάμπῃ, λαμπρά τε σελήνη,
Καὶ ποταμοὶ ῥέωσιν, ἀνακλύζῃ δὲ θάλασσα,
Αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύστῳ ἐπὶ τύμβῳ,

Ἀγγελέω παριοῦσι, Μίδας ὅτι τῇδε τέθαπται.

φέρουσι δὲ μαρτύριον, Σιμωνίδου ᾆσμα, ὅπου φησί, Τίς κεν αἰνήσειε νόῳ πίσυνος Λίνδου ναέταν Κλεόβουλον ἀενάοις ποταμοῖς, ἄνθεσί τ' εἰαρινοῖς, ἀελίου τε φλογὶ χρυσέας τε σελάνας, καὶ θαλασσίαισι δίναις ἀντιθέντα μένος στάλας; ἅπαντα γάρ ἐστι θεῶν ἥσσω· λίθον δὲ καὶ βρότεοι παλάμαι θραύοντι. μωροῦ φωτὸς ἅδε βουλά. οὐ γὰρ εἶναι Ὁμήρου τὸ ἐπίγραμμα, πολλοῖς ἔτεσι προέχοντος (φασὶ) τὸν Μίδαν. φέρεται δ' αὐτοῦ ἐν τοῖς Παμφίλης ὑπομνήμασι καὶ αἴνιγμα τοῖον,

Εἷς ὁ πατήρ, παῖδες δὲ δυώδεκα· τῶν δὲ ἑκάστῳ
Παῖδες τριήκοντα διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι·
Αἱ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, αἱ δ' αὖτε μέλαιναι·
Ἀθάνατοι δέ τε οὖσαι ἀποφθινύθουσιν ἅπασαι.

ἔστι δὲ ὁ ἐνιαυτός. τῶν δὲ ᾀδομένων εὐδοκίμησεν αὐτοῦ τάδε, Ἀμουσία τὸ πλέον μέρος ἐν βροτοῖσι, λόγων τε πλῆθος. ἀλλ' ὁ καιρὸς ἀρκέσει. Φρόνει τι κεδνόν. Μὴ μάταιος ἄχαρις γενέσθω. Ἔφη δὲ δεῖν συνοικίζειν τὰς θυγατέρας, παρθένους μὲν τὴν ἡλικίαν, τὸ φρονεῖν δέ, γυναῖκας. ὑποδεικνὺς ὅτι δεῖ παιδεύεσθαι καὶ τὰς παρθένους. Ἔλεγέ τε τὸν φίλον δεῖν εὐεργετεῖν, ὅπως ᾖ μᾶλλον φίλος· τὸν δὲ ἐχθρόν, φίλον ποιεῖν. φυλάσσεσθαι γὰρ τῶν μὲν φίλων, τὸν ψόγον· τῶν δὲ ἐχθρῶν, τὴν ἐπιβουλήν. Καὶ ὅταν τις ἐξίῃ τῆς οἰκίας, ζητείτω πρότερον τί μέλλει πράσσειν· καὶ ὅταν εἰσέλθῃ πάλιν, ζητείτω τί ἔπραξε. Συνεβούλευέ τε εὖ τὸ σῶμα ἀσκεῖν. Φιλήκοον εἶναι μᾶλλον ἢ φιλόλαλον· φιλομαθῆ μᾶλλον ἢ ἀμαθῆ. Γλῶσσαν εὔφημον ἴσχειν. Ἀρετῆς οἰκεῖον εἶναι, κακίας ἀλλότριον. Ἀδικίαν φεύγειν. Πόλει τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν. Ἡδονῆς κρατεῖν. Βίᾳ μηδὲν πράττειν. Τέκνα παιδεύειν. Ἔχθραν διαλύειν. Γυναικὶ μὴ φιλοφρονεῖσθαι, μηδὲ μάχεσθαι, ἀλλοτρίων παρόντων. τὸ μὲν γὰρ ἄνοιαν, τὸ δὲ μανίαν σημαίνει.

Οἰκέτην πάροινον μὴ κολάζειν· δοκεῖν γὰρ παροινεῖν. Γαμεῖν ἐκ τῶν ὁμοίων. Ἂν γὰρ ἐκ τῶν κρειττόνων λάβῃς (φησί) δεσπότας κτήσῃ τοὺς συγγενέας. Μὴ ἐπιγελᾶν τοῖς σκωπτομένοις· ἀπεχθήσεσθαι γὰρ τούτοις. Εὐτυχῶν μὴ ἴσθι ὑπερήφανος. Ἀπορήσας, μὴ ταπεινοῦ. Τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης γενναίως ἐπίστασο φέρειν. ἐτελεύτησε δὲ γηραιός, ἔτη βιοὺς ἑβδομήκοντα· καὶ αὐτῷ ἐπιγράφη,

Ἄνδρα σοφὸν Κλεόβουλον ἀποφθίμενον καταπενθεῖ
Ἥδε πάτρα Λίνδος, πόντῳ ἀγαλλομένη.

ἀπεφθέγξατο, Μέτρον ἄριστον. καὶ Σόλωνι ἐπέστειλεν οὕτω·

Κεόβουλος Σόλωνι.

Πολλοὶ μὲν τινες εἰσὶν ἑταῖροι, καὶ οἶκος παντῇ· φαμὶ δὲ ἐγὼν ποτὶ ἀνιωτάταν ἐσεῖσθαι Σόλωνι τὰν Λίνδον δαμοκρατευμέναν· καὶ ἁ νᾶσος πελαγία, ἔνθα οἰκέοντι οὐδὲν δεινὸν ἐκ Πεισιστράτου. καὶ τοὶ ἑταῖροι δὲ ἑκαστόθεν πάρ τοι βασοῦνται.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Περίανδρος, Κυψέλλου, Κορίνθιος, ἀπὸ τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους. οὗτος γήμας Λισίδην, ἣν αὐτὸς Μέλισσαν ἐκάλει, τὴν Προκλέους τοῦ Ἐπιδαυρείων τυράννου, καὶ Ἐρισθενείας τῆς Ἀρισοκράτους παιδός, ἀδελφῆς δὲ τοῦ Ἀρισοδήμου, θυγατέρα, οἳ σχεδὸν πάσης Ἀρκαδίας ἐπῆρξαν (ὥς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἀρχῆς) παῖδας ἐξ αὐτῆς ἐποίησε δύο, Κύψελλον καὶ Λυκόφρονα· τὸν μὲν νεώτερον, συνετόν, τὸν δὲ πρεσβύτερον, ἄφρονα. χρόνῳ δὴ ὑπὸ ὀργῆς βαλὼν ὑποβάθρῳ ἢ λακτίσας τὴν γυναῖκα, ἔγκυον οὖσαν, ἀπέκτεινε, πεισθεὶς διαβολαῖς παλλακίδων, ἃς ὕστερον ἔκαυσε. τόν τε παῖδα ἀπεκήρυξεν εἰς Κέρκυραν, λυπούμενον ἐπὶ τῇ μητρί, ᾧ

ὄνομα Λυκόφρων. ἤδη δ᾽ ἐν γήρᾳ καθεστὼς μετεπέμπετο αὐτὸν ὅπως παραλάβῃ τὴν τυραννίδα· ὃν φθάσαντες οἱ Κερκυραῖοι διεχρήσαντο. ὅθεν ὀργισθεὶς ἔπεμψε τοὺς παῖδας αὐτῶν πρὸς Ἀλυάττην ἐπ᾽ ἐκτομῇ. προσσχούσης δὲ τῆς νεὼς Σάμῳ, ἱκετεύσαντες τὴν Ἥραν, ὑπὸ τῶν Σαμίων διεσώθησαν. καὶ ὃς ἀθυμήσας ἐτελεύτησεν, ἤδη γεγονὼς ἔτη ὀγδοήκοντα. Σωσικράτης δέ φησι πρότερον Κροίσου τελευτῆσαι αὐτὸν ἔτεσι τετταράκοντα καὶ ἑνὶ πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἐνάτης ὀλυμπιάδος. τοῦτον Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ ξένον φησὶν εἶναι Θρασυβούλῳ τῷ Μιλησίων τυράννῳ. φησὶ δ᾽ Ἀρίστιππος ἐν πρώτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς περὶ αὐτοῦ τάδε, ὡς ἄρα ἐρασθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ Κράτεια, συνῆν αὐτῷ λάθρα. καὶ ὃς ἥδετο. φανεροῦ δὲ γενομένου βαρὺς πᾶσιν ἐγένετο, διὰ τὸ ἀλγεῖν ἐπὶ τῇ φωρᾷ. ἀλλὰ καὶ Ἔφορος ἱστορεῖ ὡς εὔξαιτο, εἰ νικήσειεν Ὀλύμπια τεθρίππῳ, χρυσοῦν ἀνδριάντα ἀναθεῖναι. νικήσας δὲ, καὶ ἀπορῶν χρυσίου, κατά τινα ἑορτὴν ἐπιχώριον κεκοσμημένας ἰδὼν τὰς γυναῖκας, πάντα ἀφείλετο τὸν κόσμον, καὶ ἔπεμψε τὸ ἀνάθημα. λέγουσι δέ τινες ὡς θελήσας αὐτοῦ τὸν τάφον μὴ γνωσθῆναι, τοιοῦτόν τι ἐμηχανήσατο. δυσὶν ἐκέλευσε νεανίσκοις (δείξας τινὰ ὁδὸν) ἐξελθεῖν νύκτωρ, καὶ τὸν ἀπαντήσαντα ἀνελεῖν καὶ θάψαι. ἔπειτα βαδίζειν ἄλλους τε κατὰ τούτων τέτταρας, καὶ ἀνελόντας θάψαι· πάλιν τε κατὰ τούτων πλείονας. καὶ οὕτως αὐτὸς τοῖς πρώτοις ἐντυχὼν ἀνῃρέθη. Κορίνθιοι δὲ ἐπί τι κενοτάφιον ἐπέγραψαν αὐτῷ τάδε,

Πλούτου καὶ σοφίης πρύτανιν πατρὶς ἥδε Κόρινθος
Κόλποις ἀγχιάλοις γῆ Περίανδρον ἔχει.
ἔστι καὶ ἡμῶν,
Μή ποτε λυπήσῃ σε τὸ μή σε τυχεῖν τινος, ἀλλὰ
Τέρπεο πᾶσιν ὁμῶς οἷσι δίδωσι θεός.

Καὶ γὰρ ἀθυμήσας ὁ σοφὸς Περίανδρος ἀπέσβη,
Οὕνεκεν οὐκ ἔτυχεν πρήξιος ἧς ἤθελεν.

Τούτου ἐστὶ καὶ τὸ, Μηδὲν χρημάτων ἕνεκα πράττειν· δεῖν γὰρ τὰ κερδαντὰ κερδαίνειν. ἐποίησε δὲ καὶ ὑποθήκας εἰς ἔπη δισχίλια. Εἶπέ τε τοὺς μέλλοντας ἀσφαλῶς τυραννήσειν, τῇ εὐνοίᾳ δορυφορεῖσθαι, καὶ μὴ τοῖς ὅπλοις. καί ποτε ἐρωτηθεὶς διὰ τί τυραννεῖ, ἔφη, Ὅτι καὶ τὸ ἑκουσίως ἀποστῆναι καὶ τὸ ἀφαιρεθῆναι κίνδυνον φέρει. ἔλεγε δὲ καὶ τάδε, Καλὸν ἡσυχία. Ἐπισφαλὲς προπέτεια. Κέρδος, αἰσχρόν. Δημοκρατία, κρεῖττον τυραννίδος. Αἱ μὲν ἡδοναί, φθαρταί· αἱ δὲ τιμαί, ἀθάνατοι. Εὐτυχῶν μὲν, μέτριος ἴσθι· δυστυχῶν δὲ, φρόνιμος. Φίλοις εὐτυχοῦσι καὶ ἀτυχοῦσιν ὁ αὐτὸς ἴσθι. Ὃ ἂν ὁμολογήσῃς, διατήρει. Λόγων ἀπορρήτων ἐκφορὰν μὴ ποιοῦ. Μὴ μόνον τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς μέλλοντας, κόλαζε. Οὗτος πρῶτος δορυφόρους ἔσχε, καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τυραννίδα μετέστησε· καὶ οὐκ εἴα ἐν ἄστει ζῆν τοὺς βουλομένους, καθά φησιν Ἔφορος καὶ Ἀριστοτέλης. ἤκμαζε δὲ περὶ τὴν τριακοστὴν ὀγδόην Ὀλυμπιάδα, καὶ ἐτυράννησεν ἔτη τετταράκοντα. Σωτίων δὲ καὶ Ἡρακλείδης καὶ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ὑπομνημάτων δύο φασὶ Περιάνδρους γεγονέναι, τὸν μὲν, τύραννον· τὸν δὲ, σοφὸν καὶ Ἀμπρακιώτην. τοῦτο καὶ Νεάνθης φησὶν ὁ Κυζικηνὸς, ἀνεψιούς τε εἶναι ἀλλήλοις. καὶ Ἀριστοτέλης μὲν τὸν Κορίνθιον φησὶν εἶναι τὸν σοφόν· Πλάτων δὲ οὔ φησι. τούτου ἐστὶ, Μελέτη τὸ πᾶν. ἤθελε δὲ καὶ τὸν Ἰσθμὸν διορύξαι. φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπιστολή·

Περίανδρος τοῖς σοφοῖς.

Πολλὰ χάρις τῷ Πυθοῖ Ἀπόλλωνι, ὅτ' εἰς ἓν ἐλθόντας αὐτεῖ. ἥξουντι καὶ ἐς Κόρινθον ταὶ ἐμαὶ ἐπιστολαί. ἐγὼν δὲ ὑμᾶς ἀποδέχομαι, ὡς ἴστε αὐτοὶ, ὅτι δαμοτικώτατα. πεύθομαι ὡς πέρυσι ἐγένετο ὑμῶν ἁλία παρὰ τὸν Λυδὸν

ἐς Σάρδεις. ἤδη ὦν μὴ ὀκνεῖτε καὶ παρ᾽ ἐμὲ φοιτῆν τὸν Κορίνθου τύραννον. ὑμᾶς γὰρ καὶ ἄσμενοι ὄψονται Κορίνθιοι φοιτεῦντας εἰς οἶκον τὸν Περιάνδρου.

Περίανδρος Προκλεῖ.

Ἁμὶν μὲν ἀκούσιον τᾶς δάμαρτος τὸ ἄγος· τὺ δὲ, ἑκὼν τῷ παιδί μευ ἀπὸ θυμοῦ πιθήσας, ἀδικεῖς. ἢ ὦν παῦσον τὰν ἀπήνειαν τῶ παιδός, ἢ ἐγώ τοι ἀμυνοῦμαι. καὶ γὰρ δὴ καὶ αὐτὸς ποινὰς ἔτισα τήν τε θυγατερὶ κατακαύσας αὐτᾷ κατὰ πᾶσαν Κορινθίαν εἵματα.

ἔγραψε δὲ αὐτῷ καὶ Θρασύβουλος οὕτως·

Θρασύβουλος Περιάνδρῳ.

Τῷ μὲν κήρυκι σεῦ οὐδὲν ὑπεκρινάμην. ἀγαγὼν δὲ αὐτὸν ἐς λήϊον, τοὺς ὑπερφυέας τῶν ἀσταχύων ῥάβδῳ παίων ἀπεθέριζον, ὁμαρτέοντος ἐκείνου. καί τοι ἀναγγελεῖ, εἰ ἐπέροιο, ὅ,τι μευ ἀκούσειεν ἢ ἴδοι. σύ τε ποίει οὕτως, ἢν γ᾽ ἐθέλῃς καρτύνασθαι τὴν αἰσυμνητείην· τοὺς ἐξόχους τῶν πολιτέων ἐξαίρειν, ἤν τέ τις ἐχθρός τοι φαίνηται, ἤν τε μή. ὕποπτος ἀνδρὶ αἰσυμνήτῃ καὶ τῶν τις ἑταίρων.

ἈΝΆΧΑΡΣΙΣ Ὁ ΣΚΎΘΗΣ.

Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης Γνούρου μὲν ἦν υἱός, ἀδελφὸς δὲ Καδουΐδου τοῦ Σκυθῶν βασιλέως, μητρὸς δὲ Ἑλληνίδος. διὸ καὶ δίγλωττος ἦν. οὗτος ἐποίησε τῶν τε παρὰ τοῖς Σκύθαις νομίμων, καὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, εἰς εὐτέλειαν βίου, καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ἔπη ὀκτακόσια. παρέσχε δὲ καὶ ἀφορμὴν παροιμίας διὰ τὸ παρρησιαστὴς εἶναι, Τὴν ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσιν. λέγει δὲ αὐτὸν Σωσικράτης ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην Ὀλυμπιάδα, ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκράτους. Ἕρμιππος δὲ πρὸς τὴν Σόλωνος οἰκίαν ἀφικόμενον, τῶν θεραπόντων τινὶ κελεῦσαι

μηνῦσαι ὅτι παρείη πρὸς αὐτὸν Ἀνάχαρσις, καὶ βούλοιτο αὐτὸν θεάσασθαι, ξένος τε, εἰ οἷόν τε, γενέσθαι. καὶ ὁ θεράπων εἰσαγγείλας ἐκελεύσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος εἰπεῖν αὐτῷ, ὅτι περ ἐν ταῖς ἰδίαις πατρίσι ξένους ποιοῦνται. ἔνθεν ὁ Ἀνάχαρσις ἐλθὼν ἔφη, νῦν αὐτὸς ἐν τῇ πατρίδι εἶναι, καὶ προσήκειν αὐτῷ ξένους ποιεῖσθαι. ὁ δὲ, καταπλαγεὶς τὴν ἑτοιμότητα, εἰσέφρησεν αὐτὸν, καὶ μέγιστον φίλον ἐποιήσατο. μετὰ χρόνον δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν Σκυθίαν, καὶ νομίζων τὰ νόμιμα παραλύειν τῆς πατρίδος, πολὺς ὢν ἐν τῷ ἑλληνίζειν, τοξευθεὶς ἐν κυνηγεσίῳ πρὸς τἀδελφοῦ, τελευτᾷ, εἰπὼν, Διὰ μὲν τὸν λόγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος σωθῆναι, διὰ δὲ τὸν φθόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ ἀπολέσθαι. ἔνιοι δὲ τελετὰς Ἑλληνικὰς διατελοῦντα διαχειρισθῆναι. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτόν·

Ἐς Σκυθίην Ἀνάχαρσις ὅτ' ἤλυθε πολλὰ πλανηθεὶς,
Πάντας ἔπειθε βιοῦν ἤθεσιν Ἑλλαδικοῖς.
Τὸν δ' ἔτι μῦθον ἄκραντον ἐνὶ στομάτεσιν ἔχοντα
Πτηνὸς ἐς ἀθανάτους ἥρπασεν ὦκα δόναξ.

Οὗτος τὴν ἄμπελον εἶπε τρεῖς φέρειν βότρυς· τὸν πρῶτον, ἡδονῆς· τὸν δεύτερον, μέθης· τὸν τρίτον, ἀηδίας. θαυμάζειν δὲ ἔφη πῶς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀγωνίζονται μὲν οἱ τεχνῖται, κρίνουσι δὲ οἱ μὴ τεχνῖται. Ἐρωτηθεὶς πῶς οὐκ ἂν γένοιτό τις φιλοπότης, Εἰ πρὸ ὀφθαλμῶν (εἶπεν) ἔχοι τὰς τῶν μεθυόντων ἀσχημοσύνας. Θαυμάζειν τε ἔλεγε πῶς οἱ Ἕλληνες νομοθετοῦντες κατὰ τῶν ὑβριζόντων, τοὺς ἀθλητὰς τιμῶσιν ἐπὶ τῷ τύπτειν ἀλλήλους. μαθὼν τέτταρας δακτύλους εἶναι τὸ πάχος τῆς νεὼς, τοσοῦτον ἔφη τοῦ θανάτου τοὺς πλέοντας ἀπέχειν. τὸ ἔλαιον μανίας φάρμακον ἔλεγε, διὰ τὸ ἀλειφομένους τοὺς ἀθλητὰς ἐπιμαίνεσθαι ἀλλήλοις. πῶς (ἔλεγεν) ἀπαγορεύοντες τὸ ψεύδεσθαι, ἐν ταῖς καπηλείαις φανερῶς ψεύδονται. καὶ θαυμάζειν φησὶ πῶς Ἕλληνες ἀρχόμενοι μὲν ἐν μικροῖς πίνουσι,

πληρωθέντες δ', ἐν μεγάλοις. ἐπιγράφεται δ' αὐτοῦ ταῖς εἰκόσι, Γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κρατεῖν. ἐρωτηθεὶς εἰ εἰσὶν ἐν Σκύθαις αὐλοὶ, εἶπεν, Ἀλλ' οὐδ' ἄμπελοι. ἐρωτηθεὶς τίνα τῶν πλοίων εἰσὶν ἀσφαλέστερα, ἔφη, Τὰ νενεωλκημένα. καὶ τοῦτο ἔφη θαυμασιώτατον ἑωρακέναι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι τὸν μὲν καπνὸν ἐν τοῖς ὄρεσι καταλείπουσι, τὰ δὲ ξύλα εἰς τὴν πόλιν κομίζουσιν. ἐρωτηθεὶς πότεροι πλείους εἰσὶν, οἱ ζῶντες, ἢ οἱ νεκροὶ, ἔφη, Τοὺς οὖν πλέοντας ποῦ τίθης; ὀνειδιζόμενος ὑπὸ Ἀττικοῦ ὅτι Σκύθης ἐστὶν, ἔφη, Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὄνειδος ἡ πατρὶς, σὺ δὲ, τῆς πατρίδος. ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθόν τε καὶ φαῦλον, ἔφη, Γλῶσσα. κρεῖττον ἔλεγεν ἕνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον, ἢ πολλοὺς μηδενὸς ἀξίους. τὴν ἀγορὰν ὡρισμένον ἔφη τόπον εἰς τὸ ἀλλήλους ἀπατᾶν καὶ πλεονεκτεῖν. ὑπὸ μειρακίου παρὰ πότον ὑβρισθεὶς, ἔφη, Μειράκιον, ἐὰν νέος ὢν τὸν οἶνον οὐ φέρῃς, γέρων γενόμενος ὕδωρ οἴσεις. εὗρε δ' εἰς τὸν βίον ἄγκυράν τε καὶ κεραμικὸν τροχὸν, ὥς τινες. καὶ ἐπέστειλεν ὧδε·

Ἀνάχαρσις Κροίσῳ.

Ἐγὼ, βασιλεῦ Λυδῶν, ἀφῖγμαι εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων, διδαχθησόμενος ἤθη τὰ τούτων καὶ ἐπιτηδεύματα. χρυσοῦ δ' οὐδὲν δέομαι, ἀλλ' ἀπόχρη με ἐπανήκειν ἐς Σκύθας ἄνδρα ἀμείνονα. ἥκω γοῦν ἐς Σάρδεις, περὶ μεγάλου ποιούμενος ἐν γνώμῃ τοι γενέσθαι.

ΜΥΣΩΝ.

Μύσων Στρυμόνος, ὥς φησι Σωσικράτης, Ἕρμιππον παρατιθέμενος, τὸ γένος Χηνεὺς, ἀπὸ κώμης τινὸς Οἰταϊκῆς ἢ Λακωνικῆς, σὺν τοῖς ἑπτὰ καταριθμεῖται. φασὶ δ' αὐτὸν καὶ τυράννου πατρὸς εἶναι. λέγεται δὴ πρός τινος Ἀναχάρσιδος πυνθανομένου, εἴ τις αὐτοῦ σοφώ-

τερος εἴη, τὴν Πυθίαν εἰπεῖν ἅπερ προείρηται ἐν τῷ Θαλοῦ βίῳ ὑπὲρ Χείλωνος,

Οἰταῖόν τινα φημὶ Μύσων' ἐν Χηνὶ γενέσθαι
Σοῦ μᾶλλον πραπίδεσσιν ἀρηρότα πευκαλίμῃσι.

πολυπραγμονήσαντα δὴ ἐλθεῖν εἰς τὴν κώμην, καὶ εὑρεῖν αὐτὸν θέρους ἐχέτλην ἀρότρῳ προσαρμόττοντα· καὶ εἰπεῖν, Ἀλλ', ὦ Μύσων, οὐχ ὥρα νῦν ἀρότρου· Καὶ μάλα (εἶπεν) ὥστε ἐπισκευάζειν. ἄλλοι δὲ τὸν χρησμὸν οὕτως ἔχειν φασὶν, Ἠτεῖόν τινα φημί· καὶ ζητοῦσι τί ἐστιν ὁ Ἠτεῖος. Παρμενίδης μὲν οὖν δῆμον εἶναι Λακωνικῆς, ὅθεν εἶναι τὸν Μύσωνα. Σωσικράτης δ' ἐν διαδοχαῖς, ἀπὸ μὲν πατρὸς Ἠτεῖον εἶναι, ἀπὸ δὲ μητρὸς, Χηνέα. Εὐθύφρων δ' ὁ Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ, Κρῆτα φησὶν εἶναι· (Ἠτείαν γὰρ, πόλιν εἶναι Κρήτης) Ἀναξίλαος δ' Ἀρκάδα. μέμνηται δὲ αὐτοῦ καὶ Ἱππῶναξ, εἰπὼν, Καὶ Μύσων, ὃν Ἀπόλλων ἀνεῖπεν ἀνδρῶν σωφρονέστατον πάντων. Ἀριστόξενος δέ φησιν ἐν τοῖς σποράδην, οὐ πόρρω Τίμωνος αὐτὸν καὶ Ἀπημάντου γεγονέναι· μισανθρωπεῖν γάρ. ὀφθῆναι γοῦν ἐν Λακεδαίμονι μόνον ἐπ' ἐρημίας γελῶντα· ἄφνω δέ τινος ἐπιστάντος, καὶ πυθομένου διὰ τί μηδενὸς παρόντος γελᾷ, φάναι, Δι' αὐτὸ τοῦτο. φησὶ δ' Ἀριστόξενος ὅτι ἔνθεν καὶ ἄδοξος ἦν, ὅτι μηδὲ πόλεως, ἀλλὰ κώμης, καὶ ταῦτα ἀφανοῦς. ὅθεν διὰ τὴν ἀδοξίαν αὐτοῦ, καὶ τὰ αὐτοῦ τινὰς Πεισιστράτῳ προσθεῖναι τῷ τυράννῳ, χωρὶς Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου. μέμνηται γὰρ αὐτοῦ καὶ οὗτος ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ, ἀντὶ Περιάνδρου θεὶς αὐτόν. ἔφασκε δὴ, Μὴ ἐκ τῶν λόγων τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους ζητεῖν. οὐ γὰρ ἕνεκα τῶν λόγων τὰ πράγματα συντελεῖσθαι, ἀλλ' ἕνεκα τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους. κατέστρεψε δὲ βιοὺς ἔτη ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα.

ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ.

Ἐπιμενίδης, καθά φησι Θεόπομπος καὶ ἄλλοι συχνοί, πατρὸς μὲν ἦν Φαιστίου· οἱ δὲ, Δωσιάδου· οἱ δὲ, Ἀγησάρκου. Κρὴς τὸ γένος, ἀπὸ Κνωσσοῦ, κατὰ θέσιν τῆς κόμης τὸ εἶδος παραλλάσσων. οὗτός ποτε πεμφθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς ἀγρὸν ἐπὶ πρόβατον, τῆς ὁδοῦ κατὰ μεσημβρίαν ἐκκλίνας, ὑπ' ἄντρῳ τινὶ κατεκοιμήθη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα ἔτη. διαναστὰς δὲ μετὰ ταῦτα, ἐζήτει τὸ πρόβατον, νομίζων ἐπ' ὀλίγον κεκοιμῆσθαι. ὡς δὲ οὐχ εὕρισκε, παρεγένετο εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ μετεσκευασμένα καταλαβὼν καὶ παρ' ἑτέρῳ τὴν κτῆσιν, πάλιν ἧκε εἰς ἄστυ διαπορούμενος. κἀκεῖ δὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ εἰσιὼν οἰκίαν, περιέτυχε τοῖς πυνθανομένοις τίς εἴη· ἕως τὸν νεώτερον ἀδελφὸν εὑρὼν τότε ἤδη γέροντα ὄντα, πᾶσαν ἔμαθε παρ' ἐκείνου τὴν ἀλήθειαν. γνωσθεὶς δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, θεοφιλέστατος εἶναι ὑπελήφθη. ὅθεν Ἀθηναίοις τότε λοιμῷ κατεχομένοις ἔχρησεν ἡ Πυθία καθῆραι τὴν πόλιν· οἱ δὲ πέμπουσι ναῦν τε καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου εἰς Κρήτην, καλοῦντες τὸν Ἐπιμενίδην. καὶ ὃς ἐλθὼν Ὀλυμπιάδι τεσσαρακοστῇ ἕκτῃ ἐκάθηρεν αὐτῶν τὴν πόλιν, καὶ ἔπαυσε τὸν λοιμὸν τοῦτον τὸν τρόπον· λαβὼν πρόβατα μέλανά τε καὶ λευκὰ, ἤγαγε πρὸς τὸν Ἄρειον πάγον· κἀκεῖθεν εἴασεν ἰέναι οἷ βούλοιντο, προστάξας τοῖς ἀκολούθοις, ἔνθα ἂν κατακλίνοι αὐτῶν ἕκαστον, θύειν τῷ προσήκοντι θεῷ· καὶ οὕτω λῆξαι τὸ κακόν. ὅθεν ἔτι καὶ νῦν ἐστιν εὑρεῖν κατὰ τοὺς δήμους τῶν Ἀθηναίων βωμοὺς ἀνωνύμους, ὑπόμνημα τῆς τότε γενομένης ἐξιλάσεως. οἱ δὲ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν τοῦ λοιμοῦ τὸ Κυλώνειον ἄγος, σημαίνοντα τὴν ἀπαλλαγήν· καὶ διὰ τοῦτο ἀποθανεῖν δύο νεανίας, Κρατῖνον καὶ Κτησίβιον, καὶ λυθῆναι τὴν συμφοράν. Ἀθηναῖοι δὲ τάλαντον ἐψηφίσαντο δοῦναι αὐτῷ, καὶ ναῦν τὴν ἐς Κρήτην ἀπά-

ξουσαν αὐτόν. ὁ δὲ τὸ μὲν ἀργύριον οὐ προσήκατο· φιλίαν δὲ καὶ συμμαχίαν ἐποιήσατο Κνωσίων καὶ Ἀθηναίων. καὶ ἐπανελθὼν ἐπ' οἴκου, μετ' οὐ πολὺ μετήλλαξεν, (ὥς φησι Φάσγων ἐν τῷ περὶ μακροβίων) βιοὺς ἔτη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· ὡς δὲ Κρῆτες λέγουσι, ἑνὸς δέοντα τριακόσια. ὡς δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἀκηκοέναι φησί, τέτταρα πρὸς τοῖς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐποίησε δὲ Κουρήτων καὶ Κορυβάντων γένεσιν καὶ θεογονίαν, ἔπη πεντακισχίλια. Ἀργοῦς ναυπηγίαν τε, καὶ Ἰάσονος εἰς Κόλχους ἀπόπλουν, ἔπη ἑξακισχίλια πεντακόσια. συνέγραψε δὲ καὶ καταλογάδην περὶ θυσιῶν, καὶ τῆς ἐν Κρήτῃ πολιτείας· καὶ περὶ Μίνω καὶ Ῥαδαμάνθυος, εἰς ἔπη τετρακισχίλια. ἱδρύσατο δὲ καὶ παρ' Ἀθηναίοις τὸ ἱερὸν τῶν σεμνῶν θεῶν, ὥς φησι Λόβων ὁ Ἀργεῖος ἐν τῷ περὶ ποιητῶν. λέγεται δὲ καὶ πρῶτος οἰκίας καὶ ἀγροὺς καθῆραι, καὶ ἱερὰ ἱδρύσασθαι. εἰσὶ δ' οἳ μὴ κοιμηθῆναι αὐτὸν λέγουσιν, ἀλλὰ χρόνον τινὰ ἐκπατῆσαι, ἀσχολούμενον περὶ ῥιζοτομίαν. φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Σόλωνα τὸν νομοθέτην, περιέχουσα πολιτείαν ἣν διέταξε Κρησὶ Μίνως. ἀλλὰ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων, διελέγχειν πειρᾶται τὴν ἐπιστολὴν ὡς νεαράν, καὶ μὴ τῇ Κρητικῇ φωνῇ γεγραμμένην, Ἀτθίδι δέ, καὶ ταύτῃ νέᾳ. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλην εὗρον ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως·

Ἐπιμενίδης Σόλωνι.

Θάρρει, ὦ ἑταῖρε. αἰ γὰρ ἔτι θητευόντεσιν Ἀθηναίοις καὶ μὴ εὐνομημένοις ἐπεθήκατο Πεισίστρατος, εἶχε κα τὰν ἀρχὰν ἀεί, ἀνδραποδιξάμενος τὼς πολιήτας· νῦν δὲ οὐ κακὼς ἄνδρας δουλῶται· τοὶ μεμναμένοι τᾶς Σόλωνος μανύσιος, ἀλγέοντι πᾶδα αἰσχύνας, οὐδ' ἀνέξονται τυραννεόμενοι. ἀλλ' αἴ κε Πεισίστρατος κατασχέθῃ τὰν πόλιν.

οὐ μὰν ἐς παῖδας τήνω ἔλπομαι τὸ κράτος ἵξεσθαι. δυσμάχανον γὰρ, ἀνθρώπως ἐλευθεριάσαντας ἐν τεθμοῖς ἀρίστοις, δούλως ἦμεν. τὺ δὲ μὴ ἀλᾶσθαι, ἀλλ' ἕρπε ἐς Κρήτην ποθ' ἄμμε. τηνεῖ γὰρ οὐκ ἐσεῖται τοι δεινὸς ὁ μόναρχος. αἰ δέ ἐπὶ πλατείῃ ἐγκύρσωντί τι τήνω τοι φίλοι, δειμαίνω μή τι δεινὸν πάθῃς.

καὶ οὗτος μὲν ὧδε. Φησὶ δὲ Δημήτριος τινὰς ἱστορεῖν ὡς λάβοι παρὰ νυμφῶν ἔδεσμά τι, καὶ φυλάττοι ἐν χηλῇ βοός. προσφερόμενός τε κατ' ὀλίγον, μηδεμιᾷ κενοῦσθαι ἀποκρίσει, μηδὲ ὀφθῆναι ποτὲ ἐσθίων. μέμνηται αὐτοῦ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ δευτέρᾳ. λέγουσι δέ τινες ὅτι Κρῆτες αὐτῷ θύουσιν ὡς θεῷ· φασὶ γὰρ καὶ γνωστικώτατον γεγονέναι. ἰδόντα γοῦν τὴν Μουνυχίαν παρ' Ἀθηναίοις, ἀγνοεῖν (φάναι) αὐτοὺς ὅσων κακῶν αἴτιον ἔσται τοῦτο τὸ χωρίον αὐτοῖς· ἐπεὶ κἂν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὸ διαφορῆσαι. ταῦτα ἔλεγε τοσούτοις πρότερον χρόνοις. λέγεται δὲ ὡς καὶ πρῶτος αὐτὸν Αἰακὸν λέγοι, καὶ Λακεδαιμονίοις προείποι τὴν ὑπὸ Ἀρκάδων ἅλωσιν. προσποιηθῆναί τε πολλάκις ἀναβεβιωκέναι. Θεόπομπος δ' ἐν τοῖς θαυμασίοις, κατασκευάζοντος αὐτοῦ τὸ τῶν νυμφῶν ἱερὸν, ῥαγῆναι φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ, Ἐπιμενίδη, μὴ νυμφῶν, ἀλλὰ Διός. Κρησί τε προειπεῖν τὴν Λακεδαιμονίων ἧτταν ὑπὸ Ἀρκάδων, καθάπερ προείρηται. καὶ δὴ καὶ ἐλήφθησαν πρὸς Ὀρχομενῷ. γηρᾶσαί τε ἐν τοσαύταις ἡμέραις αὐτὸν ὅσα περ ἔτη κατεκοιμήθη· καὶ γὰρ τοῦτο φησὶ Θεόπομπος. Μυρωνιανὸς δὲ ἐν ὁμοίοις φησὶν ὅτι Κύρητα αὐτὸν ἐκάλουν Κρῆτες· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ φυλάττουσι Λακεδαιμόνιοι παρ' ἑαυτοῖς, κατά τι λόγιον, ὥς φησι Σωσίβιος ὁ Λάκων. γεγόνασι δὲ καὶ Ἐπιμενίδαι ἄλλοι δύο, ὅ, τε γενεαλόγος, καὶ τρίτος ὁ Δωριστὶ γεγραφὼς περὶ Ῥόδου.

ΦΕΡΕΚΥ'ΔΗΣ.

Φερεκύδης, Βάβυος, Σύριος, καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς, Πιττακοῦ διακήκοε. τοῦτον φησὶ Θεόπομπος πρῶτον περὶ φύσεως καὶ θεῶν Ἕλλησι γράψαι. πολλὰ δὲ καὶ θαυμάσια λέγεται περὶ αὐτοῦ. καὶ γὰρ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς Σάμου περιπατοῦντα, καὶ ναῦν οὐριοδρομοῦσαν ἰδόντα, εἰπεῖν ὡς μετ' οὐ πολὺ καταδύσεται· καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ καταδῦναι. καὶ ἀνιμηθέντος ἐκ φρέατος ὕδατος, πιόντα, προειπεῖν ὡς εἰς τρίτην ἡμέραν ἔσοιτο σεισμός. καὶ γενέσθαι. ἀνιόντα τε εἰς Ὀλυμπίαν ἐς Μεσσήνην, τῷ ξένῳ Περιλλάῳ συμβουλεῦσαι μετοικίσαι μετὰ τῶν οἰκείων. καὶ τὸν μὴ πεισθῆναι, Μεσσήνην δὲ ἑαλωκέναι. καὶ Λακεδαιμονίοις εἰπεῖν, μήτε χρυσὸν τιμᾶν μήτε ἄργυρον, ὥς φησι Θεόπομπος ἐν τοῖς θαυμασίοις. προστάξαι δὲ αὐτῷ ὄναρ τοῦτο τὸν Ἡρακλέα· ὃν καὶ τῆς αὐτῆς νυκτὸς τοῖς βασιλεῦσι κελεῦσαι Φερεκύδῃ πείθεσθαι. ἔνιοι δὲ Πυθαγόρᾳ περιάπτουσι ταῦτα. φησὶ δ' Ἕρμιππος, πολέμου συνεστῶτος Ἐφεσίοις καὶ Μάγνησι, βουλόμενον τοὺς Ἐφεσίους νικῆσαι, πυθέσθαι τινὸς παριόντος πόθεν εἴη. τοῦ δ' εἰπόντος, Ἐξ Ἐφέσου, Ἕλκυσόν με τοίνυν (ἔφη) τῶν σκελῶν, καὶ θὲς εἰς τὴν τῶν Μαγνήτων χώραν· καὶ ἀπάγγειλόν σου τοῖς πολίταις, μετὰ τὸ νικῆσαι, αὐτόθι με θάψαι. ἐπισκηφέναι τε ταῦτα Φερεκύδην. ὁ μὲν ἀπήγγειλεν· οἱ δὲ, μετὰ μίαν ἐπελθόντες κρατοῦσι τῶν Μαγνήτων. καὶ τόν τε Φερεκύδην μεταλλάξαντα θάπτουσιν αὐτόθι, καὶ μεγαλοπρεπῶς τιμῶσιν. ἔνιοι δέ φασιν ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀπὸ τοῦ Κωρυκείου ὄρους αὐτὸν δισκῆσαι. Ἀριστόξενος δ' ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ, φησὶ, νοσήσαντα αὐτὸν ὑπὸ Πυθαγόρου ταφῆναι ἐν Δήλῳ. οἱ δέ, φθειριάσαντα τὸν βίον τελευτῆσαι. ὅτε καὶ

Πυθαγόρου παραγινομένου, καὶ πυνθανομένου πῶς διακέοιτο, διαβαλόντα τῆς θύρας τὸν δάκτυλον εἰπεῖν, Χρωτὶ δῆλα. καὶ τοὐντεῦθεν παρὰ τοῖς φιλολόγοις ἡ λέξις ἐπὶ τῶν χειρόνων τάττεται· οἱ δ' ἐπὶ τῶν βελτίστων χρώμενοι, διαμαρτάνουσιν. ἔλεγέ τε ὅτι οἱ θεοὶ τὴν τράπεζαν θυωρὸν καλοῦσιν. Ἄνδρων δ' ὁ Ἐφέσιος δύο φησὶ γεγονέναι Φερεκύδας, Συρίους· τὸν μὲν, ἀστρολόγον, τὸν δὲ, θεολόγον, υἱὸν Βάβυος, ᾧ καὶ Πυθαγόραν σχολάσαι. Ἐρατοσθένης δ' ἕνα μόνον, καὶ ἕτερον Ἀθηναῖον, γενεαλόγον. σώζεται δὲ τοῦ Συρίου τό, τε βιβλίον ὃ συνέγραψεν, οὗ ἡ ἀρχὴ, Ζεὺς μὲν καὶ χρόνος εἰς ἀεὶ, καὶ χθὼν ἦν. Χθονίῃ δὲ ὄνομα ἐγένετο Γῆ, ἐπειδὴ αὐτῇ Ζεὺς γέρας διδοῖ. σώζεται δὲ καὶ ἡλιοτρόπιον ἐν Σύρᾳ τῇ νήσῳ. Φησὶ δὲ Δοῦρις ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἱερῶν, ἐπιγεγράφθαι αὐτῷ τὸ ἐπίγραμμα τόδε,

Τῆς σοφίης πάσης ἐν ἐμοὶ τέλος· ἦν δέ τι πλεῖον,
Πυθαγόρῃ τῷ 'μῷ λέγε ταῦθ', ὅτι πρῶτος ἁπάντων
Ἐστὶν ἀν' Ἑλλάδα γῆν. οὐ ψεύδομαι ὧδ' ἀγορεύων.

Ἴων δ' ὁ Χῖος περὶ αὐτοῦ φησὶν,

Ὣς ὁ μὲν ἠνορέῃ τε κεκασμένος ἠδὲ καὶ αἰδοῖ,
Καὶ φθίμενος ψυχῇ τερπνὸν ἔχει βίοτον.
Εἴπερ Πυθαγόρης ἐτύμως ὁ σοφὸς περὶ πάντων
Ἀνθρώπων γνώμας εἶδε καὶ ἐξέμαθεν.

Ἔστι καὶ ἡμῶν οὕτως ἔχον τῷ μέτρῳ τῷ Φερεκρατείῳ,

Τὸν κλεινὸν Φερεκύδην,
Ὃν τίκτει ποτὲ Σύρος,
Ἐς φθεῖρας λόγος ἐστὶν
Ἀλλάξαι τὸ πρὶν εἶδος

Θεῖναί τ' ἆθλον κελεύει
Μαγνήτων, ἵνα νίκην
Δοίη τοῖς Ἐφέσοιο
Γενναίοις πολίταις.
Ἦν γὰρ χρησμός, ὃν ἤδη
Μουσῶς, τοῦτο κελεύων.
Καὶ θνήσκει παρ' ἐκείνοις.
Ἄρ' οὖν τοῦτ' ἄρ' ἀληθὲς
Ἦν, εἴ τις σοφός, ὄντως
Καὶ ζῶν ἐστὶν ὄνησις,
Χ' ὥταν μηδὲν ὑπάρχῃ.

γέγονε δὲ κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἐνάτην Ὀλυμπιάδα. καὶ ἐπέστειλεν ὧδε·

Φερεκύδης Θαλῇ.

Εὖ θνήσκοις, ὅταν τοι τὸ χρεὼν ἥκοι νόσος με καταλελάβηκε, δεδεγμένον τὰ παρὰ σέο γράμματα. φθειρῶν ἔβρυον πᾶς, καί με εἶχεν ἠπίαλος. ἐπέσκηψα δ' ὦν τοῖσιν οἰκιήτῃσιν, ἐπήν με καταθάψωσιν, ἐς σὲ τὴν γραφὴν ἐνέγκαι. σὺ δὲ ἢν δοκιμώσῃς σὺν τοῖς ἄλλοις σοφοῖς, οὕτω μιν φῆνον· ἢν δὲ οὐ δοκιμώσητε, μὴ φήνῃς. ἐμοὶ μὲν γὰρ οὔκω ἥνδανεν. ἔστι δὲ οὐκ ἀτρεκίη πρηγμάτων, οὐδ' ὑπισχνέομαι, οὔτ' ἀληθὲς εἰδέναι. ἅσσα δ' ἂν ἐπιλέγῃ θεολογέων, τὰ ἄλλα χρὴ νοεῖν. ἅπαντα γὰρ αἰνίσσομαι. τῇ δὲ νούσῳ πιεζόμενος ἐπὶ μᾶλλον, οὔτε τῶν τινα ἰητρῶν, οὔτε τοὺς ἑταίρους ἐσιέμην. προσεστεῶσι δὲ τῇ θύρῃ, καὶ εἰρομένοις ὁκοῖόν τι εἴη, διεὶς δάκτυλον ἐκ τῆς κλειήθρης, ἔδειξ' ἂν ὡς ἔθυον τοῦ κακοῦ. καὶ προεῖπ' αὐτοῖσιν ἥκειν εἰς τὴν ὑστεραίην ἐπὶ τὰς Φερεκύδεω ταφάς.

Καὶ οὗτοι μὲν οἱ κληθέντες σοφοί, οἷς τινὲς καὶ Πεισί-

στρατον τὸν τύραννον προσκαταλέγουσι. λεκτέον δὲ περὶ τῶν φιλοσόφων· καὶ πρῶτόν γε ἀρκτέον ἀπὸ τῆς Ἰωνικῆς φιλοσοφίας, ἧς καθηγήσατο Θαλῆς, οὗ διήκουσεν Ἀναξίμανδρος.

ΔΙΟΓΕ΄ΝΟΥΣ ΛΑΕΡ-τίου περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ β΄.

ἈΝΑΞΙ΄ΜΑΝΔΡΟΣ.

ἈΝΑΞΙ΄ΜΑΝΔΡΟΣ Πραξιάδου, Μιλήσιος. οὗτος ἔφασκεν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον τὸ ἄπειρον, οὐ διορίζων ἀέρα, ἢ ὕδωρ, ἢ ἄλλο τι. καὶ τὰ μὲν μέρη μεταβάλλειν, τὸ δὲ πᾶν ἀμετάβλητον εἶναι. μέσην τε τὴν γῆν κεῖσθαι, κέντρου τάξιν ἐπέχουσαν, οὖσαν σφαιροειδῆ· τήν τε σελήνην ψευδοφανῆ, καὶ ἀπὸ ἡλίου φωτίζεσθαι. ἀλλὰ καὶ τὸν ἥλιον οὐκ ἐλάττονα τῆς γῆς, καὶ καθαρώτατον πῦρ. εὗρε δὲ καὶ γνώμονα πρῶτος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ τῶν σκιοθήρων ἐν Λακεδαίμονι, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ· τροπάς τε καὶ ἰσημερίας σημαίνοντα καὶ ὡροσκόπια κατεσκεύασε. καὶ γῆς καὶ θαλάσσης περίμετρον πρῶτος ἔγραψεν. ἀλλὰ καὶ σφαῖραν κατεσκεύασε. τῶν δὲ ἀρεσκόντων αὐτῷ πεποίηται κεφαλαιώδη τὴν ἔκθεσιν, ᾗ που περιέτυχε καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος· ὃς καί φησιν αὐτὸν ἐν τοῖς χρονικοῖς, τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς πεντηκοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος, ἐτῶν εἶναι ἑξηκοντατεσσάρων· καὶ μετ᾽ ὀλίγον τελευτῆσαι, ἀκμάσαντά πη μάλιστα κατὰ Πολυκράτην τὸν Σάμου τύραννον. τούτου φασὶν ᾄδοντος καταγελάσαι τὰ παιδάρια· τὸν δὲ μαθόντα, φάναι, Βέλτιον οὖν ἡμῖν ἀστέον διὰ

τὰ παιδεία. γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ἀναξίμανδρος ἱστορικός, καὶ αὐτὸς Μιλήσιος, τῇ Ἰάδι γεγραφώς.

ἈΝΑΞΙΜΈΝΗΣ.

Ἀναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος, ἤκουσεν Ἀναξιμάνδρου. ἔνιοι δὲ καὶ Παρμενίδου φασὶν ἀκοῦσαι αὐτόν. οὗτος ἀρχὴν ἀέρα εἶπε, καὶ τὸ ἄπειρον. κινεῖσθαι δὲ τὰ ἄστρα οὐχ ὑπὸ γῆν, ἀλλὰ περὶ γῆν. κέχρηταί τε γλώσσῃ Ἰάδι ἁπλῇ καὶ ἀπερίττῳ. καὶ γεγένηται μὲν, (καθά φησιν Ἀπολλόδωρος) τῇ ἑξηκοστῇ τρίτῃ Ὀλυμπιάδι, ἐτελεύτησε δὲ περὶ τὴν Σάρδεων ἅλωσιν. γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι δύο, Λαμψακηνοὶ, ῥήτωρ, καὶ ἱστορικὸς, ὃς ἀδελφῆς υἱὸς ἦν τοῦ ῥήτορος τοῦ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις γεγραφότος. οὗτος δὲ ὁ φιλόσοφος καὶ ἐπέστελλεν ὧδε·

Ἀναξιμένης Πυθαγόρῃ.

Θαλῆς ἐκ καλοῦ ἐπὶ γήρως οὐκ εὔποτμος οἴχεται. εὐφρόνης, ὥσπερ εἰώθει, ἅμα τῇ ἀμφιπόλῳ προϊὼν ἐκ τοῦ αὐλίου τὰ ἄστρα ἐθηεῖτο. καὶ (οὐ γὰρ ἐς μνήμην ἔθετο) θηεύμενος, εἰς τὸ κρημνῶδες ἐμβὰς καταπίπτει. Μιλησίοισι μὲν νῦν ὁ αἰθερολόγος ἐν τοιῷδε κεῖται τέλει. ἡμέες δὲ οἱ λεσχηνῶται, αὐτοί τε μεμνώμεθα τοῦ ἀνδρὸς, οἵ τε ἡμέων παῖδές τε καὶ λεσχηνῶται. ἐπιδεξιοίμεθα δ' ἔτι τοῖς ἐκείνου λόγοις. ἀρχὴ μέντοι παντὸς τοῦ λόγου Θαλῇ ἀνακείσθω. Καὶ πάλιν,

Ἀναξιμένης Πυθαγόρῃ.

Εὐβουλότατος ἦς ἡμέων, μεταναστὰς ἐκ Σάμου εἰς Κρότωνα, ἔνθα δὲ εἰρηνεῖς. οἱ δὲ Αἰακέος παῖδες ἄλλοις τὰ κακὰ ἔρδουσι. καὶ Μιλησίους οὐκ ἐπιλείπουσιν αἰσυμνῆται. δεινὸς δὲ ἡμῖν καὶ ὁ Μήδων βασιλεὺς, οὐκ ἤν γε ἐθέλωμεν δασμοφορέειν· ἀλλὰ μέλλουσι δὴ ἀμφὶ τῆς ἐλευθερίης ἁπάντων, Ἴωνες Μήδοις καθίστασθαι ἐς πό-

λεμον καταστᾶσι δὲ οὐκέτι ἐλπὶς ἡμῖν σωτηρίης. πῶς ἂν οὖν Ἀναξιμένης ἐν θυμῷ ἐπέχοι αἰθερολογέειν, ἐν δείματι ἐὼν ὀλέθρου ἢ δουλοσύνης; σὺ δὲ εἶ καταθύμιος μὲν Κροτωνιήτῃσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι Ἰταλιώτῃσι, φοιτέουσι δέ τοι λεσχηνῶται καὶ ἐκ Σικελίης.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ.

Ἀναξαγόρας, Ἡγησιβούλου ἢ Εὐβούλου, Κλαζομένιος. οὗτος ἤκουσεν Ἀναξιμένους. καὶ πρῶτος τῇ ὕλῃ νοῦν ἐπέστησεν, ἀρξάμενος οὕτω τοῦ συγγράμματος, ὅ ἐστιν ἡδέως καὶ μεγαλοφρόνως ἡρμηνευμένον, Πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ· εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε. παρὸ καὶ νοῦς ἐπεκλήθη. καί φησι περὶ αὐτοῦ Τίμων ἐν τοῖς Σίλλοις οὕτω,

Καί που Ἀναξαγόρην φασ' ἔμμεναι ἄλκιμον ἥρω,
Νοῦν, ὅτι δὴ νόος αὐτῷ ὃς ἐξαπίνης ἐπαγείρας
Πάντα συνεσφήκωσεν ὁμοῦ τεταραγμένα πρόσθεν.

οὗτος εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ διαφέρων ἦν, ἀλλὰ καὶ μεγαλοφροσύνῃ. ὅς γε τὰ πατρῷα παρεχώρησε τοῖς οἰκείοις. αἰτιαθεὶς γὰρ ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀμελῶν, Τί οὖν (ἔφη) οὐχ ὑμεῖς ἐπιμελεῖσθε; καὶ τέλος ἀπέστη. καὶ περὶ τὴν τῶν φυσικῶν θεωρίαν ἦν, οὐ φροντίζων τῶν πολιτικῶν. ὅτε καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐδέν σοι μέλει τῆς πατρίδος; Εὐφήμει (ἔφη) ἐμοὶ γὰρ καὶ σφόδρα μέλει τῆς πατρίδος· δείξας τὸν οὐρανόν. λέγεται δὲ κατὰ τὴν Ξέρξου διάβασιν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι· βεβιωκέναι δὲ ἑβδομήκοντα δύο. φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς, γεγενῆσθαι αὐτὸν τῇ ἑβδομηκοστῇ Ὀλυμπιάδι, τεθνηκέναι δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς ὀγδόης. ἤρξατο δὲ φιλοσοφεῖν Ἀθήνησιν ἐπὶ Καλλίου, ἐτῶν εἴκοσιν ὤν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῇ· ἔνθα καί φασιν αὐτὸν ἐτῶν διατρίψαι τριάκοντα. οὗτος ἔλεγε τὸν ἥλιον μύδρον εἶναι

διάπυρον καὶ μείζω τῆς Πελοποννήσου. οἱ δέ φασι Ταίπαλον. τὴν δὲ σελήνην οἰκήσεις ἔχειν, ἀλλὰ καὶ λόφους καὶ φάραγγας. ἀρχὰς δὲ τὰς ὁμοιομερείας. καθάπερ γὰρ ἐκ τῶν ψηγμάτων λεγομένων τὸν χρυσὸν συνεστάναι, οὕτως ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν μικρῶν σωμάτων τὸ πᾶν συγκεκρίσθαι. καὶ νοῦν μὲν ἀρχὴν κινήσεως· τῶν δὲ σωμάτων τὰ μὲν βαρέα τὸν κάτω τόπον, ὡς τὴν γῆν· τὰ δὲ κοῦφα τὸν ἄνω ἐπισχεῖν, ὡς τὸ πῦρ· ὕδωρ δὲ καὶ ἀέρα, τὸν μέσον. οὕτω γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς πλατείας οὔσης τὴν θάλασσαν ὑποστῆναι, διατμισθέντων ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῶν ὑγρῶν. τὰ δ' ἄστρα κατ' ἀρχὰς μὲν θολοειδῶς ἐνεχθῆναι, ὥστε κατὰ κορυφὴν τῆς γῆς τὸν ἀεὶ φαινόμενον εἶναι πόλον, ὕστερον δὲ τὴν ἔγκλισιν λαβεῖν. καὶ τὸν γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι φωτὸς ἡλιακοῦ, μὴ καταλαμπομένων τῶν ἄστρων. τοὺς δὲ κομήτας, σύνοδον πλανητῶν, φλόγας ἀφιέντων· τούς τε διᾴττοντας οἷον σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἀποπάλλεσθαι. ἀνέμους γίνεσθαι λεπτυνομένου τοῦ ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου. βροντὰς, σύγκρουσιν νεφῶν· ἀστραπὰς, ἔκτριψιν νεφῶν. σεισμὸν, ὑπονόστησιν ἀέρος εἰς γῆν. ζῶα γίνεσθαι ἐξ ὑγροῦ καὶ θερμοῦ καὶ γεώδους· ὕστερον δὲ, ἐξ ἀλλήλων. καὶ ἄρρενα μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν, θήλεα δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν. φασὶ δ' αὐτὸν προειπεῖν τὴν περὶ Αἰγὸς ποταμοὺς γενομένην τοῦ λίθου πτῶσιν, ὃν εἶπεν ἐκ τοῦ ἡλίου πεσεῖσθαι. ὅθεν καὶ Εὐριπίδην, μαθητὴν ὄντα αὐτοῦ, χρυσέαν βῶλον εἰπεῖν τὸν ἥλιον ἐν τῷ Φαέθοντι. ἀλλὰ καὶ εἰς Ὀλυμπίαν ἐλθόντα ἐν δερματίνῳ καθίσαι, ὡς μέλλοντος ὕσειν· καὶ γενέσθαι. πρός τε τὸν εἰπόντα, εἰ τὰ ἐν Λαμψάκῳ ὄρη ἔσται ποτὲ θάλαττα, φασὶν εἰπεῖν, Ἐάν γε ὁ χρόνος μὴ ἐπιλίπῃ. ἐρωτηθεὶς ποτε εἰς τί γεγένηται, Εἰς θεωρίαν (ἔφη) ἡλίου καὶ σελήνης καὶ οὐρανοῦ. πρὸς τὸν εἰπόντα, Ἐστερήθης Ἀθηναίων, Οὐ μὲν οὖν, (ἔφη) ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐμοῦ. ἰδὼν τὸν Μαυσώλου τάφον, ἔφη, Τάφος πολυτελὴς λελιθωμένης

ἐστὶν οὐσίας εἴδωλον. πρὸς τὸν δυσφοροῦντα ὅτι ἐπὶ ξένης τελευτᾷ, Πανταχόθεν (ἔφη) ὁμοία ἐστὶν ἡ εἰς ᾅδου κατάβασις. δοκεῖ δὲ πρῶτος (καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποφήνασθαι εἶναι περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης. ἐπὶ πλεῖον δὲ προστῆναι τοῦ λόγου Μητρόδωρον τὸν Λαμψακηνὸν, γνώριμον ὄντα αὐτοῦ, ὃν καὶ πρῶτον σπουδάσαι τοῦ ποιητοῦ περὶ τὴν φυσικὴν πραγματείαν. πρῶτος δὲ Ἀναξαγόρας καὶ βιβλίον ἐξέδωκε συγγραφῆς. φησὶ δὲ Σιληνὸς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν, ἐπὶ ἄρχοντος Διμύλου λίθον ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖν· τὸν δὲ Ἀναξαγόραν εἰπεῖν ὡς ὅλος ὁ οὐρανὸς ἐκ λίθων συγκέοιτο· τῇ σφοδρᾷ δὲ περιδινήσει συνεστάναι, καὶ ἀνεθέντα κατενεχθήσεσθαι. περὶ δὲ τῆς δίκης αὐτοῦ διάφορα λέγεται. Σωτίων μὲν γάρ φησιν ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν φιλοσόφων, ὑπὸ Κλέωνος αὐτὸν ἀσεβείας κριθῆναι, διότι τὸν ἥλιον μύδρον ἔλεγε διάπυρον· ἀπολογησαμένου δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ Περικλέους τοῦ μαθητοῦ, πέντε ταλάντοις ζημιωθῆναι καὶ φυγαδευθῆναι. Σάτυρος δ' ἐν τοῖς βίοις ὑπὸ Θουκυδίδου φησὶν εἰσαχθῆναι τὴν δίκην, ἀντιπολιτευσαμένου τῷ Περικλεῖ. καὶ οὐ μόνον ἀσεβείας, ἀλλὰ καὶ μηδισμοῦ· καὶ ἀπόντα καταδικασθῆναι θανάτου. ὅτε καὶ ἀμφοτέρων αὐτῷ προσαγγελθέντων, τῆς τε καταδίκης καὶ τῆς τῶν παίδων τελευτῆς, εἰπεῖν, περὶ μὲν τῆς καταδίκης, ὅτι Ἄρα κἀκείνων κἀμοῦ πάλαι ἡ φύσις κατεψηφίσατο· περὶ δὲ τῶν παίδων, ὅτι Ἤδειν αὐτοὺς θνητοὺς γεννήσας. οἱ δὲ εἰς Σόλωνα τοῦτο ἀναφέρουσιν· ἄλλοι εἰς Ξενοφῶντα. τοῦτον δὲ καὶ θάψαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν αὐτοὺς Δημήτριος φησὶν ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ περὶ γήρως. Ἕρμιππος δ' ἐν τοῖς βίοις φησὶν ὅτι καθείρχθη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τεθνηξόμενος. Περικλῆς δὲ παρελθὼν εἶπεν εἴ τι ἔχουσιν ἐγκαλεῖν αὐτῷ κατὰ τὸν βίον· οὐδὲν δὲ εἰπόντων, Καὶ μὴν ἐγὼ (ἔφη) τούτου μαθητής εἰμι. μὴ οὖν διαβολαῖς ἐπαρθέντες

ἀποκτείνητε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐμοὶ πεισθέντες ἄφετε. καὶ ἀφείθη. οὐκ ἐνεγκὼν δὲ τὴν ὕβριν, ἑαυτὸν ἐξήγαγεν. Ἱερώνυμος δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σποράδην ὑπομνημάτων φησὶν ὅτι ὁ Περικλῆς παρήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον, διερρυηκότα καὶ λεπτὸν ὑπὸ νόσου, ὥστε ἐλέῳ μᾶλλον ἢ κρίσει ἀφεθῆναι. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς δίκης αὐτοῦ, τοσαῦτα. ἔδοξε δέ πως καὶ Δημοκρίτῳ ἀπεχθῶς ἐσχηκέναι, ἀποτυχὼν τῆς πρὸς αὐτὸν κοινολογίας. καὶ τέλος ἀποχωρήσας εἰς Λάμψακον, αὐτόθι κατέστρεψεν. ὅτε καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως ἀξιούντων τί βούλεται αὐτῷ γενέσθαι, φάναι, τοὺς παῖδας, ἐν ᾧ ἂν ἀποθάνῃ μηνὶ κατ' ἔτος παίζειν συγχωρεῖν. καὶ φυλάττεται τὸ ἔθος καὶ νῦν. τελευτήσαντα δὴ αὐτὸν ἔθαψαν ἐντίμως οἱ Λαμψακηνοί, καὶ ἐπέγραψαν,

Ἐνθάδε πλεῖστον ἀληθείας ἐπὶ τέρμα περήσας
Οὐρανίου κόσμου κεῖται Ἀναξαγόρας.

ἔστι καὶ ἡμῶν εἰς αὐτόν,

Ἠέλιον πυρόεντα μύδρον ποτὲ φάσκεν ὑπάρχειν,
Καὶ διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλεν Ἀναξαγόρας·
Ἀλλ' ὁ φίλος Περικλῆς μὲν ἐρύσατο τοῦτον, ὁ δ' αὐτοῦ
Ἐξάγαγεν βιότου, μαλθακίῃ σοφίης.

γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀναξαγόραι, ὧν ἐν οὐδενὶ πάντα· ἀλλ' ὁ μὲν, ἦν ῥήτωρ Ἰσοκράτειος· ὁ δ', ἀνδριαντοποιός, οὗ μέμνηται Ἀντίγονος· ἄλλος, γραμματικὸς Ζηνοδότειος.

ΑΡΧΕΛΑΟΣ.

Ἀρχέλαος, Ἀθηναῖος, ἢ Μιλήσιος· πατρὸς Ἀπολλοδώρου, ὡς δέ τινες, Μύδωνος, μαθητὴς Ἀναξαγόρου, διδάσκαλος Σωκράτους. οὗτος πρῶτος ἐκ τῆς Ἰωνίας τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν μετήγαγεν Ἀθήναζε. καὶ ἐκλήθη φυσικός. παρὸ καὶ ἔληξεν ἐν αὐτῷ ἡ φυσικὴ φιλοσοφία, Σωκράτους τὴν ἠθικὴν εἰσαγαγόντος. ἔοικε δὲ καὶ

ἔοικεν ἅψασθαι τῆς ἠθικῆς. καὶ γὰρ περὶ νόμων πεφιλοσόφηκε καὶ καλῶν καὶ δικαίων· παρ' οὗ λαβὼν Σωκράτης, τῷ αὐξῆσαι εἰς τὸ εὑρεῖν ὑπελήφθη. ἔλεγε δὲ δύο αἰτίας εἶναι γενέσεως, θερμὸν καὶ ψυχρόν· καὶ τὰ ζῷα ἀπὸ τῆς ἰλύος γεννηθῆναι. καὶ τὸ δίκαιον εἶναι καὶ τὸ αἰσχρὸν οὐ φύσει, ἀλλὰ νόμῳ. ὁ δὲ λόγος αὐτῷ οὕτως ἔχει. τηκόμενον φησὶ τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, καθὸ μὲν εἰς τὸ πυρῶδες συνίσταται, ποιεῖν γῆν· καθὸ δὲ περιρρεῖ, ἀέρα γεννᾶν. ὅθεν οἱ μὲν, ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ὁ δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ πυρὸς περιφορᾶς κρατεῖται. γεννᾶσθαι δέ φησι τὰ ζῷα ἐκ θερμῆς τῆς γῆς, καὶ ἰλὺν παραπλησίαν γάλακτι, οἷον τροφὴν, ἀνιείσης. οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι. πρῶτος δὲ εἶπε φωνῆς γένεσιν τὴν τοῦ ἀέρος πλῆξιν. Τὴν δὲ θάλατταν ἐν τοῖς κοίλοις διὰ τῆς γῆς ἠθουμένην συνεστάναι. Μέγιστον τῶν ἄστρων τὸν ἥλιον, καὶ τὸ πᾶν ἄπειρον. γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀρχέλαοι. ὁ χωρογράφος τῆς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου πατηθείσης γῆς, ὁ τὰ ἰδιοφυῆ ποιήσας, ἄλλος τεχνογράφος ῥήτωρ.

ΣΩΚΡΆΤΗΣ.

Σωκράτης Σωφρονίσκου μὲν ἦν υἱὸς λιθουργοῦ, καὶ Φαιναρέτης μαίας, (ὡς καὶ Πλάτων ἐν Θεαιτήτῳ φησὶν) Ἀθηναῖος, τῶν δήμων Ἀλωπεκῆθεν. ἐδόκει δὲ συμποιεῖν Εὐριπίδῃ· ὅθεν Μνησίλοχος οὕτω φησὶ,

Φρύγες ἐστὶ καινὸν δρᾶμα τοῦτ' Εὐριπίδου,
Ὧ. καὶ Σωκράτης τὰ φρύγανα ὑποτίθησι. καὶ πάλιν,
Εὐριπίδης, σωκρατογόμφους· καὶ Καλλίας πεδήταις,
Ἤδη σὺ σεμνὴ καὶ φρονεῖς οὕτω μέγα;
Ἔξεστι γάρ μοι. Σωκράτης γὰρ αἴτιος.
Ἀριστοφάνης νεφέλαις,
Εὐριπίδης δ' ὁ τὰς τραγῳδίας ποιῶν
Τὰς περιλαλούσας οὗτός ἐστι τὰς σοφάς. ἀκούσας δὲ Ἀναξαγόρου, κατά τινας, ἀλλὰ καὶ Δάμωνος, ὡς Ἀλέξανδρος,

ἐν Διαδοχαῖς, μετὰ τὴν ἐκείνου καταδίκην διήκουσεν Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ· οὗ καὶ παιδικὰ γενέσθαι φησὶν Ἀριστόξενος. Δοῦρις δὲ καὶ δουλεῦσαι αὐτὸν καὶ ἐργάσασθαι λίθους. εἶναί τε αὐτοῦ καὶ τὰς ἐν ἀκροπόλει Χάριτας ἔνιοι φασὶν, ἐνδεδυμένας οὔσας. ὅθεν καὶ Τίμωνα ἐν τοῖς Σίλλοις εἰπεῖν,

Ἐκ δ' ἄρα τῶν ἀπέκλινε λιθοξόος, ἐννομολέσχης,
Ἑλλήνων ἐπαοιδὸς, ἀκριβολόγους ἀποφήνας,
Μυκτὴρ ῥητορόμυκτος, ὑπαττικὸς, εἰρωνευτής.

ἦν γὰρ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς δεινὸς, ὥς φησι καὶ Ἰδομενεύς. ἀλλὰ καὶ οἱ τριάκοντα αὐτὸν ἐκώλυσαν τέχνας διδάσκειν λόγων, ὥς φησι Ξενοφῶν. καὶ Ἀριστοφάνης αὐτὸν κωμῳδεῖ, ὡς τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιοῦντα. καὶ γὰρ πρῶτος, (ὥς φησι καὶ Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) μετὰ τοῦ μαθητοῦ Αἰσχίνου ῥητορεύειν ἐδίδαξε. λέγει δὲ τοῦτο καὶ Ἰδομενεὺς ἐν τοῖς περὶ τῶν Σωκρατικῶν. καὶ πρῶτος περὶ βίου διελέχθη, καὶ πρῶτος φιλοσόφων καταδικασθεὶς ἐτελεύτα. φησὶ δ' αὐτὸν Ἀριστόξενος ὁ Σπινθάρου καὶ χρηματίσασθαι. τιθέντα γοῦν τὸ βαλλόμενον κέρμα ἀθροίζειν· εἶτ' ἀναλώσαντα, πάλιν τιθέναι. Κρίτωνα δ' ἀναστῆσαι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου, καὶ παιδεῦσαι, τῆς κατὰ ψυχὴν χάριτος ἐρασθέντα, Δημήτριος φησὶν ὁ Βυζάντιος. γνόντα δὲ τὴν φυσικὴν θεωρίαν μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς, τὰ ἠθικὰ φιλοσοφεῖν ἐπί τε τῶν ἐργαστηρίων καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ. κἀκεῖνα δὲ φάσκειν ζητεῖν,

Ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.

πολλάκις δὲ βιαιότερον ἐν ταῖς ζητήσεσι διαλεγόμενον κονδυλίζεσθαι καὶ παρατίλλεσθαι, τὸ πλέον τε γελᾶσθαι καταφρονούμενον· καὶ πάντα ταῦτα φέρειν ἀνεξικάκως. ὅθεν καὶ λακτισθέντα, ἐπειδὴ ἠνέσχετο, τινὸς θαυμάσαντος, εἰπεῖν, Εἰ δέ με ὄνος ἐλάκτισε, δίκην ἂν αὐτῷ ἐλάγχανον; καὶ ταῦτα μὲν ὁ Δημήτριος. ἀποδημίας δὲ οὐκ ἐδεήθη, κα-

θαί περ οἱ πλείους, πλὴν εἰ μὴ στρατεύεσθαι ἔδει. τὸ δὲ λοιπὸν αὐτόθι μένων, φιλονεικότερον συνεζήτει τοῖς προσδιαλεγομένοις, οὐχ ὥστε ἀφελέσθαι τὴν δόξαν αὐτοὺς, ἀλλ' ὥστε τὸ ἀληθὲς ἐκμαθεῖν πειρᾶσθαι. φασὶ δ' Εὐριπίδην αὐτῷ δόντα τὸ Ἡρακλείτου σύγγραμμα, ἐρέσθαι, Τί δοκεῖ; τὸν δὲ φάναι, Ἃ μὲν συνῆκα, γενναῖα· οἶμαι δὲ, καὶ ἃ μὴ συνῆκα· πλὴν Δηλίου γέ τινος δεῖται κολυμβητοῦ. ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ σωμασκίας, καὶ ἦν εὐέκτης. ἐστρατεύσατο γοῦν εἰς Ἀμφίπολιν· καὶ Ξενοφῶντα ἀφ' ἵππου πεσόντα ἐν τῇ κατὰ Δήλιον μάχῃ, διέσωσεν ὑπολαβών. ὅτε καὶ πάντων φευγόντων Ἀθηναίων, αὐτὸς ἠρέμα ἀνεχώρει, παρεπιστρεφόμενος ἡσυχῇ, καὶ τηρῶν ἀμύνασθαι εἴ τις οἱ ἐπέλθοι. ἐστρατεύσατο δὲ καὶ εἰς Ποτίδαιαν διὰ θαλάττης· πεζῇ γὰρ οὐκ ἐνῆν, τοῦ πολέμου κωλύοντος. ὅτε καὶ μεῖναι νυκτὸς ὅλης ἐφ' ἑνὸς σχήματος αὐτόν φασι, καὶ ἀριστεύσαντα αὐτόθι παραχωρῆσαι Ἀλκιβιάδῃ τοῦ ἀριστείου. οὗ καὶ ἐρασθῆναί φησιν αὐτὸν Ἀρίστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς. Ἴων δὲ ὁ Χῖος καὶ νέον ὄντα εἰς Σάμον σὺν Ἀρχελάῳ ἀποδημῆσαι, καὶ Πυθῶδε ἐλθεῖν Ἀριστοτέλης φησίν. ἀλλὰ καὶ εἰς Ἰσθμὸν, ὡς Φαβωρῖνος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων. ἦν δὲ καὶ ἰσχυρογνώμων καὶ δημοκρατικὸς, ὡς δῆλον ἔκ τε τοῦ μὴ εἶξαι τοῖς περὶ Κριτίαν, κελεύουσι Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον πλούσιον ἄνδρα ἀγαγεῖν πρὸς αὐτοὺς, ὥστε ἀπολέσθαι· ἀλλὰ καὶ μόνος ἀποψηφίσασθαι τῶν δέκα στρατηγῶν· καὶ ἐνὸν αὐτῷ ἀποδρᾶναι τῆς εἱρκτῆς, μὴ ἐθελῆσαι. τοῖς τε κλαίουσιν αὐτὸν ἐπιπλῆξαι, καὶ τοὺς καλλίστους λόγους ἐκείνους δεδεμένον διαθέσθαι. αὐτάρκης τε ἦν καὶ σεμνός· καί ποτε Ἀλκιβιάδου (καθά φησι Παμφίλη ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν ὑπομνημάτων) διδόντος αὐτῷ χώραν μεγάλην ἵνα οἰκοδομήσηται οἰκίαν, φάναι, Καὶ εἰ ὑποδημάτων ἔδει, βύρσαν μοι ἐδίδους ἵν' ἐμαυτῷ ὑποδήματα ποιησαίμην; καὶ κα-

παγέλαστος αὐτὴν λαβών. πολλάκις δ' ἀφορῶν εἰς τὰ πλήθη τῶν πιπρασκομένων, ἔλεγε πρὸς αὑτόν, Πόσων ἐγὼ χρείαν οὐκ ἔχω. καὶ συνεχὲς ἐκεῖνα ἀνεφθέγγετο τὰ ἰαμβεῖα,

Τὰ δ' ἀργυρώματ' ἐστὶν, ἥ τε πορφύρα,
Εἰς τοὺς τραγῳδοὺς χρήσιμ', οὐκ εἰς τὸν βίον.

ὑπερεφρόνησε δὲ καὶ Ἀρχελάου τοῦ Μακεδόνος, καὶ Σκόπα τοῦ Κρανωνίου, καὶ Εὐρυλόχου τοῦ Λαρισσαίου, μήτε χρήματα προσέμενος αὐτῶν, μήτε παρ' αὐτοὺς ἀπελθών. εὔτακτός τε τὴν δίαιταν οὕτως, ὥστε πολλάκις Ἀθήνησι λοιμῶν γενομένων μόνος οὐκ ἐνόσησε. φησὶ δ' Ἀριστοτέλης δύο γυναῖκας αὐτὸν ἀγαγέσθαι· προτέραν μὲν, Ξανθίππην, ἐξ ἧς αὐτῷ γενέσθαι Λαμπροκλέα· δευτέραν δὲ, Μυρτὼ, τὴν Ἀριστείδου τοῦ δικαίου θυγατέρα. ἣν καὶ ἄπροικον λαβεῖν· ἐξ ἧς γενέσθαι Σωφρονίσκον καὶ Μενέξενον. οἱ δὲ, προτέραν γῆμαι τὴν Μυρτὼ φασίν· ἔνιοι δὲ, καὶ ἀμφοτέρας ἔχειν ὁμοῦ· ὧν ἐστι Σάτυρός τε καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος. φασὶ γὰρ, βουληθέντας Ἀθηναίους, διὰ τὸ λειπανδρεῖν, συναυξῆσαι τὸ πλῆθος, ψηφίσασθαι, Γαμεῖν μὲν ἀστὴν μίαν, παιδοποιεῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρας. ὅθεν τοῦτο ποιῆσαι καὶ Σωκράτην. ἦν δ' ἱκανὸς καὶ τῶν σκωπτόντων αὐτὸν ὑπερορᾶν. καὶ ἐσεμνύνετο ἐπὶ τῇ εὐτελείᾳ, μισθόν τε οὐδένα εἰσεπράξατο. καὶ ἔλεγεν, ἥδιστα ἐσθίων, ἥκιστα ὄψου προσδεῖσθαι· καὶ ἥδιστα πίνων, ἥκιστα τὸ μὴ παρὸν ποτοῦ ἀναμένειν· καὶ ἐλαχίστων δεόμενος, ἔγγιστα εἶναι θεῶν. τοῦτο δ' ἔνεσται καὶ παρὰ τῶν κωμῳδοποιῶν λαβεῖν, οἳ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς δι' ὧν σκώπτουσιν ἐπαινοῦντες αὐτόν. Ἀριστοφάνης μὲν οὕτως·

Ὦ τῆς μεγάλης ἐπιθυμήσας σοφίας ἄνθρωπε δικαίως,
Ὡς εὐδαίμων παρ' Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἄλλοις διαζῇς.

εἶτα,

Μνήμων καὶ φροντιστὴς, καὶ τὸ ταλαίπωρον ἔνεστιν
Ἐν τῇ γνώμῃ, κοὐκ ἐπικάμνεις οὔθ' ἑστὼς οὔτε βαδίζων.

Οὔτ' αὖ ῥιγῶν ἄχθῃ λίαν, οὔτ' ἀρίστων ἐπιθυμεῖς,
Οἴνου τ' ἀπέχῃ καὶ ἀδηφαγίας, καὶ τῶν ἄλλων ἀνοήτων.

Ἀμειψίας δ' ἐν τρίβωνι παράγων αὐτὸν φησὶν οὕτως, Σώκρατες ἀνδρῶν βέλτιστ' ὀλίγων, πολλῶν δὲ ματαιόταθ', ἥκεις καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς, καρτερικός γ' εἶ. πόθεν ἄν σοι χλαῖνα γένοιτο; τουτὶ τὸ κακὸν τῶν σκυτοτόμων κατ' ἐπήρειαν γεγένηται. οὗτος μέντοι πεινῶν οὕτως, οὐπώποτ' ἔτλη κολακεῦσαι. τοῦτο δ' αὐτοῦ τὸ ὑπερόπτικον καὶ μεγαλόφρον ἐμφαίνει καὶ Ἀριστοφάνης, λέγων οὕτως, ὅτι

Βρενθύῃ τ' ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ τὠφθαλμὼ παραβάλλεις,
Κἀνυπόδητος, κακὰ πόλλ' ἀνέχῃ, καὶ ἐν ἡμῖν σεμνοπροσωπεῖς.

καίτοι ἐνίοτε πρὸς τοὺς καιροὺς ἁρμοττόμενος, καὶ λαμπρὰ ἠμπίσχετο, καθάπερ ἐν τῷ Πλάτωνος συμποσίῳ παρ' Ἀγάθωνα βαδίζων. ἱκανὸς δ' ἀμφότερα ἦν, καὶ προτρέψαι καὶ ἀποτρέψαι. ὥσπερ τὸν Θεαίτητον, περὶ ἐπιστήμης διαλεχθεὶς, ἔνθεον ἀπέπεμψε, καθὰ καὶ Πλάτων φησίν. Εὐθύφρονα δὲ τῷ πατρὶ γραψάμενον ξενίας δίκην, περὶ ὁσίου τινὰ διαλεχθεὶς ἀπήγαγε. καὶ τὸν Λύσιν δὲ ἠθικώτατον ἐποίησε προτρέψας. ἦν γὰρ ἱκανὸς ἀπὸ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους εὑρίσκειν. ἐνέτρεψε δὲ καὶ Λαμπροκλέα τὸν υἱὸν τῇ μητρὶ ἀγριαινόμενον, ὥς που καὶ Ξενοφῶν εἴρηκε. καὶ Γλαύκωνα μὲν τὸν Πλάτωνος ἀδελφὸν θέλοντα πολιτεύεσθαι, ἀπέστησε, διὰ τὸ ἀπείρως ἔχειν, ὥς φησι Ξενοφῶν· Χαρμίδην δὲ τοὐναντίον ἐπέστησεν, οἰκείως ἔχοντα. ἐπῆρε δὲ καὶ εἰς φρόνημα Ἰφικράτην τὸν στρατηγὸν, δείξας αὐτῷ τοῦ κουρέως Μίδου ἀλεκτρυόνας ἀντίον τῶν Καλλίου πτερυξαμένους. καὶ αὐτὸν Γλαυκωνίδης ἠξίου τῇ πόλει περιποιεῖν, καθάπερ φασιανὸν ὄρνιν, ἢ ταώ. ἔλεγε δὲ ὡς θαῦμα, τὰ μὲν ἕκαστον εἰπεῖν ἂν ῥᾳδίως ὅσα ἔχοι, φίλους δ' οὐκ ἂν ὀνομάσαι ὁπόσους κέκτηται· οὕτως ὀλιγώρως ἔχειν περὶ αὐτούς. ὁρῶν

δ' Εὐκλείδην ἐσπουδακότα περὶ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους, Ὦ Εὐκλείδη (ἔφη) σοφισταῖς μὲν δυνήσῃ χρῆσθαι, ἀνθρώποις δὲ οὐδαμῶς. ἄχρηστον γὰρ ᾤετο εἶναι τὴν περὶ ταῦτα αἰσχρολογίαν, ὡς καὶ Πλάτων ἐν Εὐθυδήμῳ φησί. Χαρμίδου τε οἰκέτας αὐτῷ διδόντος, ἵν' ἀπ' αὐτῶν προσοδεύοιτο, οὐχ εἵλετο· καὶ τὸ κάλλος ὑπερεῖδε Ἀλκιβιάδου, κατά τινας. καὶ ἐπῄνει σχολὴν, ὡς κάλλιστον κτημάτων, καθὰ καὶ Ξενοφῶν ἐν συμποσίῳ φησίν. ἔλεγε δὲ καὶ ἓν μόνον ἀγαθὸν εἶναι, τὴν ἐπιστήμην· καὶ ἓν μόνον κακὸν, τὴν ἀμαθίαν. πλοῦτον δὲ καὶ εὐγένειαν οὐδὲν σεμνὸν ἔχειν· πᾶν δὲ τοὐναντίον, κακόν. εἰπόντος γοῦν τινος αὐτῷ ὡς εἴη Ἀντισθένης μητρὸς Θρᾴττης, Σὺ δ' ᾤου (ἔφη) οὕτως ἂν γενναῖον ἐκ δυοῖν Ἀθηναίων γενέσθαι; Φαίδωνα δὲ δι' αἰχμαλωσίαν ἐπ' οἰκήματος καθήμενον προσέταξε Κρίτωνι λυτρώσασθαι, καὶ φιλόσοφον ἀπειργάσατο. ἀλλὰ καὶ λυρίζειν ἐμάνθανεν ὅτε καιρός· μηδὲν λέγων ἄτοπον εἶναι, ἅ τις μὴ οἶδεν ἐκμανθάνειν. ἔτι τε ὠρχεῖτο συνεχὲς, τῇ τοῦ σώματος εὐεξίᾳ λυσιτελεῖν ἡγούμενος τὴν τοιαύτην γυμνασίαν, ὡς καὶ Ξενοφῶν ἐν συμποσίῳ φησίν. ἔλεγε δὲ καὶ προσημαίνειν τὸ δαιμόνιον τὰ μέλλοντα αὐτῷ. τό, τε εὖ ἄρχεσθαι, μικρὸν μὲν μὴ εἶναι, παρὰ μικρὸν δέ. καὶ εἰδέναι μὲν μηδὲν, πλὴν αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι. τούς τε τὰ ὥρια πολλοῦ ἐωνημένους, ἀπογινώσκειν ἔλεγεν εἰς τὰς ὥρας ἐλθεῖν. καί ποτε ἐρωτηθεὶς, Τίς ἀρετὴ νέου; Τὸ μηδὲν ἄγαν, εἶπεν. ἔφασκέ τε δεῖν γεωμετρεῖν, μέχρι ἄν τις μέτρῳ δύνηται γῆν τε παραλαβεῖν καὶ παραδοῦναι. Εὐριπίδου δ' ἐν τῇ Αὔγῃ εἰπόντος περὶ ἀρετῆς, Κράτιστον εἰκῆ ταῦτ' ἐᾶν ἀφειμένα, ἀναστὰς ἐξῆλθε· φήσας, γελοῖον εἶναι, ἀνδράποδον μὲν, μὴ εὑρισκόμενον, ἀξιοῦν ζητεῖν· ἀρετὴν δ' οὕτως ἐᾶν ἀπολωλέναι. ἐρωτηθεὶς πότερον γῆμαι ἢ μὴ, ἔφη, Ὃ ἂν αὐτῶν ποιήσῃς, μεταγνώσῃ. ἔλεγέ τε θαυμάζειν τῶν τὰς λιθίνους εἰκόνας κατασκευαζομένων· τοῦ

μὲν λίθου προνοεῖν, ὡς ὁμοιότατος ἔσται· αὑτῶν δ' ἀμελεῖν, ὡς μὴ ὁμοίους τῷ λίθῳ φαίνεσθαι. ἠξίου δὲ καὶ τοὺς νέους συνεχὲς κατοπτρίζεσθαι, ἵν' εἰ μὲν καλοὶ εἶεν, ἄξιοι γίγνοιντο· εἰ δ' αἰσχροί, παιδείᾳ τὴν δυσείδειαν ἐπικαλύπτοιεν. καλέσας ἐπὶ δεῖπνον πλουσίους, καὶ τῆς Ξανθίππης αἰδουμένης, ἔφη, Θάρρει. εἰ μὲν γὰρ εἶεν μέτριοι, συμπεριενεχθεῖεν ἄν· εἰ δὲ φαῦλοι, ἡμῖν αὐτῶν οὐδὲν μελήσει. ἔλεγε τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ζῆν, ἵν' ἐσθίοιεν· αὐτὸν δὲ ἐσθίειν, ἵνα ζώῃ. πρὸς τὸ οὐκ ἀξιόλογον πλῆθος ἔφασκεν, ὅμοιον εἴ τις τετράδραχμον ἓν ἀποδοκιμάζων, τὸν ἐκ τῶν τοιούτων σωρὸν ὡς δόκιμον ἀποδέχοιτο. Αἰσχίνου δὲ εἰπόντος, Πένης εἰμί, καὶ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχω, δίδωμι δέ σοι ἐμαυτόν· Ἆρ' οὖν (εἶπεν) οὐκ αἰσθάνῃ τὰ μέγιστά μοι διδούς; πρὸς τὸν ἀποδυσπετοῦντα ἐπὶ τῷ παρορᾶσθαι, ὁπότε ἐπανέστησαν οἱ τριάκοντα, Ἆρα, ἔφη, μή τί σοι μεταμέλει; πρὸς τὸν εἰπόντα, Θάνατόν σου κατέγνωσαν Ἀθηναῖοι, Κἀκείνων (φησὶν) ἡ φύσις. οἱ δὲ τοῦτ' Ἀναξαγόραν φασί. τῆς γυναικὸς εἰπούσης, Ἀδίκως ἀποθνήσκεις, Σὺ δὲ, (ἔφη) δικαίως ἐβούλου; ὄναρ δόξας τινὰ αὐτῷ λέγειν,

Ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο,

πρὸς Αἰσχίνην ἔφη, Εἰς τρίτην ἀποθανοῦμαι. μέλλοντί τε αὐτῷ τὸ κώνειον πίεσθαι, Ἀπολλόδωρος ἱμάτιον ἐδίδου καλόν, ἵν' ἐκείνῳ ἐναποθάνῃ. καὶ ὅς, Τί δ' (ἔφη) τὸ ἐμὸν ἱμάτιον ἐμβιῶναι μὲν ἐπιτήδειον, ἐναποθανεῖν δὲ οὐχί; πρὸς τὸν εἰπόντα, Κακῶς ὁ δεῖνά σε λέγει· Καλῶς γὰρ (ἔφη) λέγειν οὐκ ἔμαθε. Στρέψαντος Ἀντισθένους τὸ διερρωγὸς τοῦ τρίβωνος εἰς τοὐμφανές, Ὁρῶ σου (ἔφη) διὰ τοῦ τρίβωνος τὴν κενοδοξίαν. πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐ σοὶ λοιδορεῖται ὁ δεῖνα; Οὐχί· (ἔφη) ἐμοὶ γὰρ οὐ πρόσεστι ταῦτα. ἔλεγε δὲ τοῖς κωμικοῖς δεῖν ἐπιτηδὲς ἑαυτὸν διδόναι. εἰ μὲν γάρ τι τῶν προσόντων λέξειαν, διορθώσονται· εἰ δ' οὔ, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. πρὸς Ξανθίππην, πρότερον μὲν λοιδο-

ῥοθοῦσαν, ὕστερον δὲ καὶ περιχέασαν αὐτῷ, Οὐκ ἔλεγον (εἶπεν) ὅτι Ξανθίππη βροντῶσα, καὶ ὕδωρ ποιήσει. πρὸς Ἀλκιβιάδην εἰπόντα, ὡς οὐκ ἀνεκτὴ ἡ Ξανθίππη λοιδοροῦσα, Ἀλλ' ἔγωγ' (ἔφη) συνείθισμαι, καθαπερεὶ καὶ τροχιλέας ἀκούων συνεχές. καὶ σὺ μὲν, εἶπε, χηνῶν βοώντων ἀνέχῃ. τοῦ δὲ εἰπόντος, Ἀλλά μοι ᾠὰ καὶ νεοττοὺς τίκτουσι, Κἀμοὶ (φησὶ) Ξανθίππη παιδία γεννᾷ. ποτὲ αὐτῆς ἐν ἀγορᾷ καὶ θοἰμάτιον περιελομένης, συνεβούλευον οἱ γνώριμοι χερσὶν ἀμύνασθαι, Νὴ Δί' (εἶπεν) ἵν' ἡμῶν πυκτευόντων, ἕκαστος ὑμῶν λέγοι, εὖ Σώκρατες, εὖ Ξανθίππη. ἔλεγε συνεῖναι τραχείᾳ γυναικὶ, καθάπερ οἱ ἱππικοὶ θυμοειδέσιν ἵπποις. Ἀλλ' ὡς ἐκεῖνοι (φησὶ) τούτων κρατήσαντες, ῥᾳδίως τῶν ἄλλων περιγίνονται, οὕτω κἀγὼ Ξανθίππῃ χρώμενος, τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις συμπεριενεχθήσομαι. ταῦτα δὴ καὶ τοιαῦτα λέγων καὶ πράττων, πρὸς τῆς Πυθίας ἐμαρτυρήθη, Χαιρεφῶντι ἀνελούσης ἐκεῖνο δὴ τὸ περιφερόμενον,

Ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος.

ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐφθονήθη μάλιστα, καὶ δὴ καὶ ὅτι διήλεγχε τοὺς μεγαλοφρονοῦντας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὡς ἀνοήτους, καθάπερ ἀμέλει καὶ τὸν Ἄνυτον ὡς καὶ ἐν τῷ Πλάτωνός ἐστι Μένωνι. οὗτος γὰρ οὐ φέρων τὸν ὑπὸ Σωκράτους χλευασμὸν, πρῶτον μὲν ἐπήλειψεν αὐτῷ τοὺς περὶ Ἀριστοφάνην, ἔπειτα καὶ Μέλιτον συνέπεισεν ἀπενέγκασθαι κατ' αὐτοῦ γραφὴν ἀσεβείας καὶ τῶν νέων διαφθορᾶς. ἀπηνέγκατο μὲν οὖν τὴν γραφὴν ὁ Μέλιτος, εἶπε δὲ τὴν δίκην Πολύευκτος, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης ὁ σοφιστὴς, ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἢ Ἄνυτος, ὥς τινες. προητοίμασε δὲ πάντα Λύκων ὁ δημαγωγός. Ἀντισθένης δ' ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς, καὶ Πλάτων ἐν ἀπολογίᾳ, τρεῖς αὐτοῦ κατηγορῆ-

σαι φασὶν, Ἄνυτον καὶ Λύκωνα καὶ Μέλιτον. τὸν μὲν Ἄνυτον, περὶ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ὀργιζόμενον· τὸν δὲ Λύκωνα, ὑπὲρ τῶν ῥητόρων· καὶ τὸν Μέλιτον, ὑπὲρ τῶν ποιητῶν· οὓς ἅπαντας ὁ Σωκράτης διέσυρε. Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων, μὴ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον τὸν Πολυκράτους κατὰ Σωκράτους· ἐν αὐτῷ γὰρ (φησὶ) μνημονεύει τῶν ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν ἀνασταθέντων, ἃ γέγονεν ἐν ἔτεσιν ἓξ τῆς Σωκράτους τελευτῆς ὕστερον. καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον. ἡ δ' ἀντωμοσία τῆς δίκης τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ἀνάκειται γὰρ ἔτι καὶ νῦν (φησὶ Φαβωρῖνος ἐν τῷ Μητρῴῳ) Τάδε ἐγράψατο καὶ ἀντωμολογήσατο, Μέλιτος Μελίτου Πιτθεὺς Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν, Ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. τίμημα θάνατος. ὁ δ' οὖν φιλόσοφος, Λυσίου γράψαντος ἀπολογίαν αὐτῷ, ἀναγνοὺς, ἔφη, Καλὸς μὲν ὁ λόγος, ὦ Λυσία, οὐ μὴν ἁρμόττων ἐμοί. δηλαδὴ γὰρ ἦν τὸ πλέον δικανικὸς, ἢ ἐμφιλόσοφος. εἰπόντος δὲ τοῦ Λυσίου, Πῶς, εἰ καλός ἐστιν ὁ λόγος, οὐκ ἄν σοι ἁρμόττει; ἔφη, Οὐ γὰρ καὶ ἱμάτια καλὰ καὶ ὑποδήματα εἴη ἂν ἐμοὶ ἀνάρμοστα; κρινομένου δ' αὐτοῦ, φησὶν Ἰοῦστος ὁ Τιβεριεὺς ἐν τῷ στέμματι, Πλάτωνα ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ εἰπεῖν, Νεώτατος ὢν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβαινόντων. τοὺς δικαστὰς ἐκβοῆσαι, Καταβαινόντων, τουτέστι Κατάβηθι. ὅτ' οὖν κατεδικάσθη, διακοσίαις ὀγδοήκοντα μιᾷ πλείοσι ψήφοις τῶν ἀπολυουσῶν, καὶ τιμωμένων τῶν δικαστῶν τί χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτῖσαι, πέντε καὶ εἴκοσιν ἔφη δραχμὰς ἀποτίσειν. Εὐβουλίδης μὲν γάρ φησιν ἑκατὸν ὁμολογῆσαι· θορυβησάντων δὲ τῶν δικαστῶν, Ἕνεκα μὲν (εἶπε) τῶν ἐμοὶ διαπεπραγμένων τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως. καὶ οἱ θάνατον αὐτοῦ κατέγνωσαν,

προσθέντες ἄλλας ψήφους ὀγδοήκοντα. καὶ δεθείς, μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἔπιε τὸ κώνειον, πολλὰ καλὰ κἀγαθὰ διαλεχθείς, ἃ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδωνι φησίν. ἀλλὰ καὶ παιᾶνα κατά τινας ἐποίησεν, οὗ ἡ ἀρχή, Δήλι' Ἄπολλον χαῖρε, καὶ Ἄρτεμι, παῖδε κλεινώ. Διονυσόδωρος δέ φησι μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸν παιᾶνα. ἐποίησε δὲ καὶ μῦθον Αἰσώπειον, οὐ πάνυ ἐπιτετευγμένως, οὗ ἡ ἀρχή,

Αἴσωπός ποτ' ἔλεξε Κορίνθιον ἄστυ νέμουσι,
Μὴ κρίνειν ἀρετὴν λαοδίκῳ σοφίῃ.

ὁ μὲν οὖν ἐξ ἀνθρώπων ἦν. Ἀθηναῖοι δ' εὐθὺς μετέγνωσαν, ὥστε κλεῖσαι καὶ παλαίστρας καὶ γυμνάσια. καὶ τοὺς μὲν ἐφυγάδευσαν, Μελίτου δὲ θάνατον κατέγνωσαν. Σωκράτη δὲ χαλκῆς εἰκόνος ἐτιμήσαντο, ἣν ἔθεσαν ἐν τῷ πομπίῳ, Λυσίππου ταύτην ἐργασαμένου. Ἄνυτόν τε ἐπιδημήσαντα αὐθημερὸν ἐξεκήρυξαν Ἡρακλεῶται. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ Σωκράτους Ἀθηναῖοι πεπόνθασι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλείστων ὅσων. καὶ γὰρ Ὅμηρον (καθά φησιν Ἡρακλείδης) πεντήκοντα δραχμαῖς, ὡς μαινόμενον, ἐτίμησαν καὶ Τυρταῖον παρακόπτειν ἔλεγον. καὶ Ἀστυδάμαντα πρῶτον τὸν περὶ Αἰσχύλον, ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ. Εὐριπίδης δὲ καὶ ὀνειδίζει αὐτοῖς ἐν τῷ Παλαμήδῃ, λέγων, Ἐκάνετ' ἐκάνετε τὰν πάνσοφον τὰν οὐδὲν ἀλγύνουσαν ἀηδόνα μουσᾶν. καὶ τάδε μὲν ὧδε. Φιλόχορος δέ φησι προτελευτῆσαι τὸν Εὐριπίδην τοῦ Σωκράτους. ἐγεννήθη δὲ (καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς) ἐπὶ Ἀψεφίωνος, ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος, Θαργηλιῶνος ἕκτῃ, ὅτε καθαίρουσι τὴν πόλιν Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν Ἄρτεμιν γενέσθαι Δήλιοι φασίν. ἐτελεύτησε δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἐνενηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος, γεγονὼς ἐτῶν ἑβδομήκοντα. καὶ ταῦτά φησι καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεύς. ἔνιοι γὰρ ἑξήκοντα ἐτῶν τελευτῆσαι αὐτὸν φασίν. ἀμφότεροι δ' ἤκουσαν Ἀναξαγόρου,

καὶ

καὶ τοῦτο καὶ Εὐριπίδης, ὃς καὶ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος ἐγεννήθη ἐπὶ Καλλιάδου. δοκεῖ δέ μοι καὶ περὶ τῶν φυσικῶν ὁ Σωκράτης διειλέχθαι, ὅπου γε καὶ περὶ προνοίας τινὰ διαλέγεται, καθά φησι καὶ Ξενοφῶν, καίτοι περὶ μόνων τῶν ἠθικῶν ποιεῖσθαι τοὺς λόγους αὐτὸν εἰπών. ἀλλὰ καὶ Πλάτων ἐν τῇ ἀπολογίᾳ μνησθεὶς Ἀναξαγόρου καὶ ἄλλων φυσικῶν ἃ Σωκράτης ἀρνεῖται, περὶ τούτων αὐτὸς λέγει, καίπερ ἀνατιθεὶς πάντα Σωκράτει. φησὶ δ' Ἀριστοτέλης μάγον τινὰ ἐλθόντα ἐκ Συρίας εἰς Ἀθήνας, τά τε ἄλλα καταγνῶναι τοῦ Σωκράτους, καὶ δὴ καὶ βίαιον ἔσεσθαι τὴν τελευτὴν αὐτῷ. ἔστι δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτω,

Πῖνέ νυν ἐν Διὸς ὤν, ὦ Σώκρατες. ἦ σε γὰρ ὄντως
 Καὶ σοφὸν εἶπε θεός, καὶ θεὸν ἡ σοφίη.
Πρὸς γὰρ Ἀθηναίων κώνειον ἁπλῶς μὲν ἐδέξω,
 Αὐτοὶ δ' ἐξέπιον τοῦτο τεῷ στόματι.

Τούτῳ τις, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ περὶ ποιητικῆς, ἐφιλονείκει Ἀντίλοχος Λήμνιος, καὶ Ἀντιφῶν ὁ τερατοσκόπος, ὡς Πυθαγόρᾳ Κύλων καὶ Ὀνάτας· καὶ Σάγαρις Ὁμήρῳ ζῶντι, ἀποθανόντι δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος· καὶ Κέρκωψ Ἡσιόδῳ ζῶντι, τελευτήσαντι δὲ ὁ προειρημένος Ξενοφάνης· καὶ Πινδάρῳ Ἀμφιμένης ὁ Κῷος· Θάλητι δὲ Φερεκύδης, καὶ Βίαντι Σάλαρος Πριηνεύς· Πιττακῷ Ἀντιμενίδας καὶ Ἀλκαῖος, Ἀναξαγόρᾳ Σωσίβιος, καὶ Σιμωνίδῃ Τιμοκρέων. τῶν δὲ διαδεξαμένων αὐτόν, τῶν λεγομένων Σωκρατικῶν, οἱ κορυφαιότατοι μὲν Πλάτων, Ξενοφῶν, Ἀντισθένης· τῶν δὲ φερομένων δέκα οἱ διασημότατοι τέσσαρες, Αἰσχίνης, Φαίδων, Εὐκλείδης, Ἀρίστιππος. λεκτέον δὲ πρῶτον περὶ Ξενοφῶντος, εἶτα περὶ Ἀντισθένους ἐν τοῖς κυνικοῖς, ἔπειτα περὶ τῶν Σωκρατικῶν, εἶθ' οὕτω περὶ Πλάτωνος· ἐπεὶ κατάρχει τῶν δέκα αἱρέσεων, καὶ τὴν πρώτην Ἀκαδημίαν αὐτὸς συνεστήσατο.

σαντο. ἡ μὲν οὖν ἀκολουθία τοῦτον ἐχέτω τὸν τρόπον. γέγονε δὲ Σωκράτης καὶ ἕτερος, ἱστορικός, περὶ Ἄργους γεγραφώς· καὶ ἄλλος, περιπατητικός, Βιθυνός· καὶ ἕτερος, ἐπιγραμμάτων ποιητής· καὶ ὁ Κῷος, ἐπικλήσεις θεῶν γεγραφώς.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ξενοφῶν, Γρύλλου μὲν ἦν υἱός, Ἀθηναῖος, τῶν δήμων Ἀρχιεύς· αἰδήμων δὲ καὶ εὐειδέστατος εἰς ὑπερβολήν. τούτῳ ἐν στενωπῷ φασὶν ἀπαντήσαντα Σωκράτην, διατεῖναι τὴν βακτηρίαν καὶ κωλύειν παριέναι, πυνθανόμενον ποῦ πιπράσκοιτο τῶν προσφερομένων ἕκαστον· ἀποκριναμένου δὲ, πάλιν πυθέσθαι, Ποῦ δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ γίνονται ἄνθρωποι; ἀπορήσαντος δὲ, Ἕπου τοίνυν, (φάναι,) καὶ μάνθανε. καὶ τοὐντεῦθεν ἀκροατὴς Σωκράτους ἦν. καὶ πρῶτος ὑποσημειωσάμενος τὰ λεγόμενα, εἰς ἀνθρώπους ἤγαγεν, ἀπομνημονεύματα ἐπιγράψας. ἀλλὰ καὶ ἱστορίαν φιλοσόφων πρῶτος ἔγραψε. καὶ αὐτόν φησιν Ἀρίστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς, ἐρασθῆναι Κλεινίου· πρὸς ὃν καὶ ταῦτα εἰπεῖν, Νῦν γὰρ ἐγὼ Κλεινίαν ἥδιον μὲν θεῶμαι ἢ τἄλλα πάντα ἐν ἀνθρώποις καλά. τυφλὸς δὲ τῶν ἄλλων πάντων δεξαίμην ἂν ἢ Κλεινίου ἑνὸς ὄντος γενέσθαι. ἄχθομαι δὲ καὶ νυκτὶ καὶ ὕπνῳ, ὅτι ἐκεῖνον οὐχ ὁρῶ· ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡλίῳ τὴν μεγίστην χάριν οἶδα, ὅτι μοι Κλεινίαν ἀναφαίνουσι. Κύρῳ δὲ φίλος ἐγένετο τοῦτον τὸν τρόπον· ἦν αὐτῷ συνήθης Πρόξενος ὄνομα, γένος Βοιώτιος, μαθητὴς μὲν Γοργίου τοῦ Λεοντίνου, φίλος δὲ Κύρῳ. οὗτος ἐν Σάρδεσι διατρίβων παρὰ τῷ Κύρῳ, ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολὴν Ξενοφῶντι, καλῶν αὐτὸν ἵνα γένηται Κύρῳ φίλος. ὁ δὲ τὴν ἐπιστολὴν δείκνυσι Σωκράτει, καὶ σύμβουλον ᾑρεῖτο· καὶ ὃς ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Δελφοὺς χρησόμενον τῷ θεῷ. πείθεται Ξενοφῶν· ἥκει παρὰ τὸν θεόν.

πυνθάνεται οὐχὶ εἰ χρὴ ἀπιέναι πρὸς Κῦρον, ἀλλ' ὅπως· ἐφ' ᾧ καὶ Σωκράτης αὐτὸν ᾐτιᾶτο μὲν, συνεβούλευσε δὲ ἐξελθεῖν. καὶ ὃς γίνεται παρὰ Κύρῳ, καὶ τοῦ Προξένου φίλος οὐχ ἧττον ἦν αὐτῷ. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τὰ κατὰ τὴν ἀνάβασιν γενόμενα καὶ τὴν κάθοδον ἱκανῶς αὐτὸς ἡμῖν διηγεῖται. ἐχθρῶς δὲ διέκειτο πρὸς Μένωνα τὸν Φαρσάλιον περὶ τὸν χρόνον τῆς ἀναβάσεως τὸν ξεναγόν· ὅτε καὶ λοιδορῶν αὐτὸν φησὶν αὐτοῦ μείζοσι κεχρῆσθαι παιδικοῖς. ἀλλὰ καὶ Ἀπολλωνίδῃ τινὶ ὀνειδίζει τετρῆσθαι τὰ ὦτα. μετὰ δὲ τήν τε ἀνάβασιν καὶ τὰς ἐν τῷ Πόντῳ συμφορὰς, καὶ τὰς παρασπονδήσεις τὰς Σεύθου τοῦ τῶν Ὀδρυσῶν βασιλέως, ἧκεν εἰς Ἀσίαν πρὸς Ἀγησίλαον τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, μισθοῦ τοὺς Κύρου στρατιώτας αὐτῷ παρασχών· φίλος τε ἦν εἰς ὑπερβολήν. παρ' ὃν καιρὸν ἐπὶ Λακωνισμῷ φυγὴν ὑπ' Ἀθηναίων κατεγνώσθη. γενόμενος δ' ἐν Ἐφέσῳ, καὶ χρυσίον ἔχων, τὸ μὲν ἥμισυ Μεγαβύζῳ δίδωσι τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεῖ φυλάττειν, ἕως ἂν ἐπανέλθῃ· εἰ δὲ μὴ, ἄγαλμα ποιησάμενον, ἀναθεῖναι τῇ θεῷ. τοῦ δὲ ἡμίσεος ἔπεμψεν εἰς Δελφοὺς ἀναθήματα. ἐντεῦθεν ἦλθεν μετὰ Ἀγησιλάου εἰς τὴν Ἑλλάδα, κεκλημένου εἰς τὸν πρὸς Θηβαίους πόλεμον· καὶ αὐτῷ προξενίαν ἔδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐντεῦθεν ἐάσας τὸν Ἀγησίλαον, ἧκεν εἰς Σκιλλοῦντα, χωρίον τῆς Ἠλείας, ὀλίγον τῆς πόλεως ἀπέχον. εἵπετο δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖον ὄνομα Φιλησία, καθά φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης· καὶ δύο υἱεῖς, Γρύλλος καὶ Διόδωρος, ὥς φησι Δείναρχος ἐν τῷ πρὸς Ξενοφῶντα ἀποστασίου· οἳ καὶ Διόσκουροι ἐπεκαλοῦντο. ἀφικομένου δὲ τοῦ Μεγαβύζου κατὰ πρόφασιν τῆς πανηγύρεως, κομισάμενος τὰ χρήματα, χωρίον ἐπρίατο, καὶ καθιέρωσε τῇ θεῷ δι' οὗ ποταμὸς ἔρρει Σελινοῦς, ὁμώνυμος τῷ ἐν Ἐφέσῳ. τοὐντεῦθεν διετέλει κυνηγετῶν, καὶ τοὺς φίλους ἑστιῶν, καὶ

τὰς ἱστορίας συνέγραφεν. φησὶ δ᾽ ὁ Δείναρχος ὅτι καὶ οἰκίαν καὶ ἀγρὸν αὐτῷ ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι. ἀλλὰ καὶ Φιλοπίδαν τὸν Σπαρτιάτην φασὶν αὐτῷ πέμψαι αὐτόθι δωρεὰν, ἀνδράποδα αἰχμάλωτα ἐκ Δαρδάνου· καὶ τὸν διαθέσθαι αὐτὰ ὡς ἐβούλετο. Ἠλείους τε στρατευσαμένους εἰς τὸν Σκιλλοῦντα, καὶ βραδυνόντων Λακεδαιμονίων, ἐξελεῖν τὸ χωρίον. ὅτε καὶ τοὺς υἱέας αὐτοῦ εἰς Λέπρεον ὑπεξελθεῖν μετ᾽ ὀλίγων οἰκετῶν· καὶ αὐτὸν Ξενοφῶντα εἰς τὴν Ἦλιν πρότερον, εἶτα καὶ εἰς Λέπρεον πρὸς τοὺς παῖδας· κἀκεῖθεν σὺν αὐτοῖς εἰς Κόρινθον διασωθῆναι, καὶ αὐτόθι κατοικῆσαι. ἐν τούτῳ δὲ ψηφισαμένων Ἀθηναίων βοηθεῖν Λακεδαιμονίοις, ἔπεμψε τοὺς παῖδας εἰς τὰς Ἀθήνας στρατευσομένους ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ γὰρ ἐπεπαίδευντο αὐτόθι ἐν τῇ Σπάρτῃ, καθά φησι Διοκλῆς ἐν τοῖς βίοις τῶν φιλοσόφων. ὁ μὲν οὖν Διόδωρος οὐδὲν ἐπιφανὲς πράξας, ἐκ τῆς μάχης ἀνασώζεται, καὶ αὐτῷ υἱὸς ὁμώνυμος γίνεται τἀδελφῷ. ὁ δὲ Γρύλλος τεταγμένος κατὰ τοὺς ἱππέας, (ἦν δὲ ἡ μάχη περὶ Μαντίνειαν) ἰσχυρῶς ἀγωνισάμενος ἐτελεύτησεν, ὥς φησιν Ἔφορος ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ· Κηφισοδώρου μὲν ἱππαρχοῦντος, Ἡγησίλεω δὲ στρατηγοῦντος. ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ Ἐπαμινώνδας ἔπεσε. τηνικαῦτα δὴ καὶ τὸν Ξενοφῶντα φασὶ θύειν ἐστεμμένον· ἀπαγγελθέντος δ᾽ αὐτῷ τοῦ θανάτου, ἀποστεφανώσασθαι· ἔπειτα μαθόντα ὅτι γενναίως, πάλιν ἐπιθέσθαι τὸν στέφανον. ἔνιοι δὲ οὐδὲ δακρῦσαι φασὶν αὐτόν· Ἀλλὰ γὰρ (εἰπεῖν) ᾔδειν θνητὸν γεγεννηκώς. φησὶ δ᾽ Ἀριστοτέλης, ὅτι ἐγκώμια καὶ ἐπιτάφιον Γρύλλου μυρίοι ὅσοι συνέγραψαν τὸ μέρος, καὶ τῷ πατρὶ χαριζόμενοι. ἀλλὰ καὶ Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Θεοφράστου, καὶ Σωκράτη φησὶ Γρύλλου ἐγκώμιον γεγραφέναι. Τίμων δ᾽ ἐπισκώπτει αὐτὸν ἐν τούτοις,

Ἀσθενική τε λόγων δυὰς ἢ τριὰς, ἢ ἔτι πόρσω,

Οἷος Ξενοφῶν, ἤτ' Αἰσχίνης ἐπιτηδείως, γράψαι. καὶ ὁ μὲν βίος αὐτῷ τοιόσδε. ἤκμαζε δὲ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τετάρτης καὶ ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος. καὶ ἀναβέβηκε σὺν Κύρῳ ἐπὶ ἄρχοντος Ξεναινέτου, ἑνὶ πρότερον ἔτει τῆς Σωκράτους τελευτῆς. κατέστρεψε δὲ (καθά φησι Στησικλείδης ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων καὶ Ὀλυμπιονικῶν ἀναγραφῇ) ἔτει πρώτῳ τῆς πέμπτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ ἄρχοντος Καλλιδημίδου, ἐφ' οὗ καὶ Φίλιππος ὁ Ἀμύντου Μακεδόνων ἦρξε. τέθνηκε δὲ ἐν Κορίνθῳ (ὥς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης) ἤδη δηλαδὴ γηραιὸς ἱκανῶς· ἀνὴρ τά τε ἄλλα γεγονὼς ἀγαθός, καὶ δὴ καὶ φίλιππος καὶ φιλοκύνηγος καὶ τακτικός, ὡς ἐκ τῶν συγγραμμάτων δῆλον· εὐσεβής τε καὶ φιλοθύτης, καὶ ἱερεῖα διαγνῶναι ἱκανός, καὶ Σωκράτη ζηλώσας ἀκριβῶς. συνέγραψε δὲ βιβλία πρὸς τὰ τετταράκοντα, ἄλλων ἄλλως διαιρούντων· τήν τε ἀνάβασιν, ἧς κατὰ βιβλίον μὲν ἐποίησε προοίμιον, ὅλης δὲ οὔ· καὶ Κύρου παιδείαν, καὶ Ἑλληνικά, καὶ ἀπομνημονεύματα· συμπόσιόν τε, καὶ οἰκονομικόν, καὶ περὶ ἱππικῆς, καὶ κυνηγετικόν, καὶ ἱππαρχικόν, ἀπολογίαν τε Σωκράτους, καὶ περὶ πόρων, καὶ Ἱέρωνα ἢ τυραννικόν, Ἀγησίλαόν τε, καὶ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων πολιτείαν, ἥν φησιν οὐκ εἶναι Ξενοφῶντος ὁ Μάγνης Δημήτριος. λέγεται δ' ὅτι καὶ τὰ Θουκυδίδου βιβλία λανθάνοντα ὑφελέσθαι δυνάμενος, αὐτὸς εἰς δόξαν ἤγαγεν. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀττικὴ μοῦσα γλυκύτητι τῆς ἑρμηνείας. ὅθεν καὶ πρὸς ἀλλήλους ζηλοτύπως εἶχον αὐτός τε καὶ Πλάτων, ὡς ἐν τῷ περὶ Πλάτωνος λέξομεν. ἔστι δὲ καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν ἐπιγράμματα τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον,

Οὐ μόνον ἐς Πέρσας ἀνέβη Ξενοφῶν διὰ Κῦρον,
Ἀλλ' ἄνοδον ζητῶν ἐς Διὸς ἥτις ἄγει.
Παιδείης γὰρ ἑῆς Ἑλληνικὰ πράγματα δείξας,

Ὡς καλὸν ἡ σοφίη μνήσατο Σωκράτεος.

Ἄλλο, ὡς ἐτελεύτα.

Εἰ καί σε Ξενοφῶν Κραναοῦ Κέκροπός τε πολῖται
φεύγειν κατέγνων, τοῦ φίλου χάριν Κύρου·
Ἀλλὰ Κόρινθος ἔδεκτο φιλόξενος, ᾗ σὺ φιληδῶν
Οὕτως ἀρέσκῃ, κεῖθι καὶ μένειν ἔγνως.

Εὗρον δὲ ἀλλαχόθι ἀκμάσαι αὐτὸν περὶ τὴν ἐνάτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα σὺν τοῖς ἄλλοις Σωκρατικοῖς. καὶ Ἴστρος φησὶν αὐτὸν φυγεῖν κατὰ ψήφισμα Εὐβούλου, καὶ κατελθεῖν κατὰ ψήφισμα τοῦ αὐτοῦ. γεγόνασι δὲ Ξενοφῶντες ἑπτά. πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, Ἀθηναῖος, ἀδελφὸς Πυθοστράτου, τοῦ τὴν Θησηίδα πεποιηκότος, γεγραφὼς ἄλλα τε καὶ βίον Ἐπαμινώνδου καὶ Πελοπίδου· τρίτος, ἰατρὸς Κῷος· τέταρτος, ἱστορίαν Ἀννιβαϊκὴν γεγραφώς· πέμπτος, μυθώδη τερατείαν πεπραγματευμένος· ἕκτος, Πάριος, ἀγαλματοποιός· ἕβδομος, κωμῳδίας ἀρχαίας ποιητής.

ΑΙΣΧΙΝΗΣ.

Αἰσχίνης, Χαρίνου τοῦ ἀλλαντοποιοῦ· οἱ δέ, Λυσανίου Ἀθηναῖος· ἐκ νέου φιλόπονος. διὸ καὶ Σωκράτους οὐκ ἀπέστη· διὸ καὶ ἔλεγε, Μόνος ἡμᾶς οἶδε τιμᾶν ὁ τοῦ ἀλλαντοποιοῦ. τοῦτον ἔφη Ἰδομενεὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ συμβουλεῦσαι περὶ τῆς φυγῆς Σωκράτει, καὶ οὐ Κρίτωνα. Πλάτωνα δέ, ὅτι ἦν Ἀριστίππῳ μᾶλλον φίλος, Κρίτωνι περιθεῖναι τοὺς λόγους. διεβάλλετο δ' ὁ Αἰσχίνης καὶ μάλιστα ὑπὸ Μενεδήμου τοῦ Ἐρετριέως, ὡς τοὺς πλείστους διαλόγους, ὄντας Σωκράτους, ὑποβάλλοιτο, λαμβάνων παρὰ Ξανθίππης· ὧν οἱ μὲν καλούμενοι Ἀκέφαλοι, σφόδρ' εἰσὶν ἐκλελυμένοι, καὶ οὐκ ἐπιφαίνοντες τὴν Σωκρατικὴν εὐτονίαν, οὓς καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἐφέσιος ἔλεγε μὴ εἶναι Αἰσχίνου. καὶ τῶν ἑπτὰ δὲ τοὺς πλείστους Περσαῖος φησὶ

Πασιφῶντος εἶναι τοῦ Ἐρετρικοῦ, εἰς τοὺς Αἰσχίνου δὲ κατατάξαι. ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀντισθένους τόν τε μικρὸν Κῦρον, καὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν ἐλάσσω, καὶ Ἀλκιβιάδην, καὶ τοὺς τῶν ἄλλων δὲ ἐσκευώρηται. οἱ δ᾽ οὖν τοῦ Αἰσχίνου τὸ Σωκρατικὸν ἦθος ἀπομεμαγμένοι, εἰσὶν ἑπτά· πρῶτος, Μιλτιάδης (διὸ καὶ ἀσθενέστερόν πως ἔχει) Καλλίας, Ἀξίοχος, Ἀσπασία, Ἀλκιβιάδης, Τηλαυγής, Ῥίνων. φασὶ δ᾽ αὐτὸν δι᾽ ἀπορίαν ἐλθεῖν εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον, καὶ ὑπὸ μὲν Πλάτωνος παροφθῆναι, ὑπὸ δὲ Ἀριστίππου συστῆναι. δόντα τέ τινας τῶν διαλόγων, δῶρα λαβεῖν. ἔπειτ᾽ ἀφικόμενον Ἀθήναζε, μὴ τολμᾶν σοφιστεύειν, εὐδοκιμούντων τότε τῶν περὶ Πλάτωνα καὶ Ἀρίστιππον· ἐμμίσθους δὲ ἀκροάσεις ποιεῖσθαι. εἶτα συγγράφειν λόγους δικανικοὺς τοῖς ἀδικουμένοις. διὸ καὶ τὸν Τίμωνα εἰπεῖν ἐπ᾽ αὐτοῦ, – ἥ τ᾽ Αἰσχίνου οὐκ ἀπιθὴς, Γράψαι. φασὶ δ᾽ αὐτῷ λέγειν Σωκράτη, ἐπειδήπερ ἐπιέζετο ὑπὸ πενίας, παρ᾽ ἑαυτοῦ δανείζεσθαι τῶν σιτίων ὑφαιροῦντα. τούτου τοὺς διαλόγους καὶ Ἀρίστιππος ὑπώπτευεν. ἐν γοῦν Μεγάροις ἀναγινώσκοντος αὐτοῦ φασὶ σκῶψαι, εἰπόντα, Πόθεν σοι, λῃστά, ταῦτα; φησὶ δὲ Πολύκριτος ὁ Μενδαῖος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Διονύσιον, ἄχρι τῆς ἐκπτώσεως συμβιῶναι αὐτὸν τῷ τυράννῳ, καὶ ἕως τῆς Δίωνος εἰς Συρακούσας καθόδου· λέγων εἶναι σὺν αὐτῷ Καρκῖνον τὸν κωμῳδοποιόν. φέρεται δὲ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Διονύσιον Αἰσχίνου. ἦν δὲ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς ἱκανῶς γεγυμνασμένος, ὡς δῆλον ἔκ τε τῆς ἀπολογίας τοῦ πατρὸς Φαίακος τοῦ στρατηγοῦ, καὶ δι᾽ ὧν μάλιστα μιμεῖται Γοργίαν τὸν Λεοντῖνον. καὶ Λυσίας δὲ κατ᾽ αὐτοῦ συγγέγραφε λόγον, περὶ συκοφαντίας ἐπιγράψας. ἐξ ὧν δῆλον ὅτι καὶ ῥητορικός τις ἦν. γνώριμος δ᾽ αὐτοῦ φέρεται εἷς, Ἀριστοτέλης ὁ Μῦθος ἐπικληθείς. πάντων μέντοι τῶν

Σωκρατικῶν διαλόγων Παναίτιος ἀληθεῖς εἶναι δοκεῖ τοὺς Πλάτωνος, Ξενοφῶντος, Ἀντισθένους, Αἰσχίνου. διστάζει δὲ περὶ τῶν Φαίδωνος καὶ Εὐκλείδου. τοὺς δὲ ἄλλους ἀναιρεῖ πάντας. γεγόνασι δ' Αἰσχίναι ὀκτώ. πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος δὲ, ὁ τὰς τέχνας γεγραφὼς τὰς ῥητορικάς. τρίτος, ὁ ῥήτωρ ὁ κατὰ Δημοσθένην· τέταρτος, Ἀρκάς, μαθητὴς Ἰσοκράτους· πέμπτος, ὁ Μιτυληναῖος, ὃν καὶ ῥητορομάστιγα ἐκάλουν· ἕκτος, Νεαπολίτης, φιλόσοφος Ἀκαδημαϊκός, Μελανθίου τοῦ Ῥοδίου μαθητὴς καὶ παιδικά· ἕβδομος, Μιλήσιος, πολιτικὸς συγγραφεύς· ὄγδοος, ἀνδριαντοποιός.

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ.

Ἀρίστιππος τὸ μὲν γένος ἦν Κυρηναῖος, ἀφιγμένος δὲ Ἀθήναζε, καθά φησιν Αἰσχίνης, κατὰ κλέος Σωκράτους. οὗτος σοφιστεύσας (ὥς φησι Φανίας ὁ περιπατητικὸς ὁ Ἐρέσιος) πρῶτος τῶν Σωκρατικῶν μισθοὺς εἰσεπράξατο, καὶ ἀπέστελλε χρήματα τῷ διδασκάλῳ. καί ποτε πέμψας αὐτῷ μνᾶς εἴκοσι, παλινδρόμους ἔλαβεν εἰπόντος Σωκράτους τὸ δαιμόνιον αὐτῷ μὴ ἐπιτρέπειν· ἐδυσχέραινε γὰρ ἐπὶ τούτῳ. Ξενοφῶν τε εἶχε πρὸς αὐτὸν δυσμενῶς· διὸ καὶ τὸν κατὰ τῆς ἡδονῆς λόγον Σωκράτει κατ' Ἀρισίππου περιτέθεικεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Θεόδωρος ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων, ἐκάκισεν αὐτὸν, καὶ Πλάτων ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, ὡς ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν. ἦν δὲ ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ καὶ προσώπῳ, καὶ πᾶσαν περίστασιν ἁρμονίως ὑποκρίνασθαι. διὸ καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῶν ἄλλων εὐδοκίμει μᾶλλον, ἀεὶ τὸ προσπεσὸν εὖ διατιθέμενος. ἀπέλαυε μὲν γὰρ ἡδονῆς τῶν παρόντων, οὐκ ἐθήρα δὲ πόνῳ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν οὐ παρόντων· ὅθεν καὶ Διογένης βασιλικὸν κύνα ἔλεγεν αὐτόν. ὁ δὲ Τίμων παρέσυρεν ὡς θρυπτόμενον, οὑτωσί πως εἰπών,

Οἷά τ' Ἀριστίππου τρυφερὴ φύσις ἀμφαφόωντος
ψεύδη.

τοῦτον φασί ποτε κελεῦσαι πέρδικα πεντήκοντα δραχμῶν ὠνηθῆναι· αἰτιασαμένου δέ τινος, Σὺ δ' οὐκ ἂν (εἶπεν) ὀβολοῦ τοῦτον ἐπρίω; ἐπινεύσαντος δέ, Τοσοῦτον (ἔφη) ἐμοὶ δύνανται αἱ πεντήκοντα δραχμαί. Διονυσίου δέ ποτε, τριῶν ἑταιρῶν οὐσῶν, μίαν ἐκλέξασθαι κελεύσαντος, τὰς τρεῖς ἀπήγαγεν, εἰπών, Οὐδὲ τῷ Πάριδι συνήνεγκε μίαν προκρῖναι. ἀπαγαγὼν μέντοι (φασὶν) αὐτὰς ἄχρι τοῦ θυρῶνος, ἀπέλυσεν. οὕτως ἦν καὶ ἑλέσθαι καὶ καταφρονῆσαι πολύς. διό ποτε Στράτωνα, οἱ δὲ Πλάτωνα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν, Σοὶ μόνῳ δέδοται καὶ χλαμύδα φορεῖν καὶ ῥάκος. Διονυσίου δὲ προσπτύσαντος αὐτῷ ἠνέσχετο. μεμψαμένου δέ τινος, εἶτα, Οἱ μὲν ἁλιεῖς (εἶπεν) ὑπομένουσι ῥαίνεσθαι τῇ θαλάττῃ, ἵνα κωβιὸν θηράσωσιν· ἐγὼ δὲ μὴ ἀνάσχωμαι κράμματι ῥανθῆναι, ἵνα βλέννον λάβω; παριόντα ποτὲ αὐτὸν λάχανα πλύνων Διογένης ἔσκωψε καί φησιν, Εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. ὁ δέ, Καὶ σὺ (εἶπεν) εἴπερ ᾔδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες. ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι πᾶσι θαρρούντως ὁμιλεῖν. ὀνειδιζόμενός ποτ' ἐπὶ τῷ πολυτελῶς ζῆν, Εἰ τοῦτ' (ἔφη) φαῦλόν ἐστιν, οὐκ ἂν ἐν ταῖς τῶν θεῶν ἑορταῖς ἐγίνετο. ἐρωτηθείς ποτε τί πλέον ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι, ἔφη, Ἐὰν πάντες οἱ νόμοι ἀναιρεθῶσιν, ὁμοίως βιώσομεν. ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Διονυσίου διὰ τί οἱ μὲν φιλόσοφοι ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἔρχονται, οἱ δὲ πλούσιοι ἐπὶ τὰς τῶν φιλοσόφων οὐκέτι, ἔφη, Ὅτι οἱ μὲν ἴσασιν ὧν δέονται, οἱ δὲ οὐκ ἴσασιν. ἐρωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, Ὧιπερ οἱ δεδαμασμένοι ἵπποι τῶν ἀδαμάστων. εἰσιών ποτε εἰς ἑταίρας οἰκίαν, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μειρακίων τινὸς ἐρυθριάσαντος, οὐ τὸ εἰς-

ἐλθεῖν (ἔφη) χαλεπόν, ἀλλὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐξελθεῖν. αἴνιγμα τινὸς αὐτῷ προτείναντος καὶ εἰπόντος, Λῦσον, Τί, ὦ μάταιε (ἔφη) λῦσαι θέλεις, ὃ καὶ δεδεμένον ἡμῖν πράγματα παρέχει; ἄμεινον ἔφη ἐπαιτεῖν ἢ ἀπαίδευτον εἶναι. οἱ μὲν γὰρ χρημάτων, οἱ δὲ ἀνθρωπισμοῦ δέονται. λοιδορούμενός ποτε ἀνεχώρει· τοῦ δὲ ἐπιδιώκοντος εἰπόντος, Τί φεύγεις; Ὅτι (φησὶ) τοῦ μὲν κακῶς λέγειν, σὺ τὴν ἐξουσίαν ἔχεις· τοῦ δὲ μὴ ἀκούειν, ἐγώ. εἰπόντος τινὸς ὡς ἀεὶ τοὺς φιλοσόφους βλέποι παρὰ ταῖς τῶν πλουσίων θύραις, Καὶ γὰρ καὶ οἱ ἰατροὶ (φησὶ) παρὰ ταῖς τῶν νοσούντων· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτό τις ἕλοιτ' ἂν νοσεῖν ἢ ἰατρεύειν. εἰς Κόρινθον αὐτῷ πλέοντί ποτε καὶ χειμαζομένῳ συνέβη ταραχθῆναι. πρὸς οὖν τὸν εἰπόντα, Ἡμεῖς μὲν οἱ ἰδιῶται οὐ δεδοίκαμεν, ὑμεῖς δὲ οἱ φιλόσοφοι δειλιᾶτε; Οὐ γὰρ περὶ ὁμοίας (ἔφη) ψυχῆς ἀγωνιῶμεν ἕκαστοι. σεμνυνομένου τινὸς ἐπὶ πολυμαθίᾳ, ἔφη, Ὥσπερ οὐχ οἱ τὰ πλεῖστα ἐσθίοντες καὶ γυμναζόμενοι ὑγιαίνουσι μᾶλλον τῶν τὰ δέοντα προσφερομένων, οὕτως οὐχ οἱ πολλὰ ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες, εἰσὶ σπουδαῖοι. πρὸς τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ λογογράφον δίκην εἰπόντα καὶ νικήσαντα, ἔπειτα φάσκοντα πρὸς αὐτόν, τί σε ὤνησε Σωκράτης; ἔφη, Τοῦτο, τοὺς λόγους, οὓς εἶπας ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀληθεῖς εἶναι. τὰ ἄριστα ὑπετίθετο τῇ θυγατρὶ Ἀρήτῃ, συνασκῶν αὐτὴν ὑπεροπτικὴν τοῦ πλείονος εἶναι. ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος τί αὐτῷ ὁ υἱὸς ἀμείνων ἔσται παιδευθείς, Καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, (εἶπεν) ἐν γοῦν τῷ θεάτρῳ οὐ καθεδεῖται λίθος ἐπὶ λίθῳ. συνιστάντος τινὸς αὐτῷ υἱόν, ᾔτησε πεντακοσίας δραχμάς. τοῦ δὲ εἰπόντος, Τοσούτου δύναμαι ἀνδράποδον ὠνήσασθαι, Πρίω, (ἔφη) καὶ ἕξεις δύο. ἀργύριον εἶπε παρὰ τῶν γνωρίμων λαμβάνειν, οὐχ ἵνα αὐτὸς χρῷτο, ἀλλ' ἵνα ἐκεῖνοι εἰδεῖεν εἰς τίνα δεῖ χρῆσθαι τοῖς ἀργυρίοις. ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι δίκην ἔχων, ἐμισθώσατο ῥήτορα, Καὶ

γὰρ (ἔφη) ὅταν δεῖπνον ἔχω, μάγειρον μισθοῦμαι. ἀναγκαζόμενός ποτε ὑπὸ Διονυσίου εἰπεῖν τι τῶν ἐκ φιλοσοφίας, Γελοῖον (ἔφη) εἰ τὸ λέγειν μὲν παρ' ἐμοῦ πυνθάνῃ, τὸ δὲ, πότε δεῖ λέγειν, σύ με διδάσκεις. ἐπὶ τούτῳ δὴ ἀγανακτήσαντα τὸν Διονύσιον, ἔσχατον αὐτὸν κατακλῖναι· καὶ τὸν, Ἐνδοξότερον (φάναι) τὸν τόπον ἠθέλησας ποιῆσαι. αὐχοῦντός τινος ἐπὶ τῷ κολυμβᾶν, Οὐκ αἰσχύνῃ (εἶπεν) ἐπὶ δελφῖνος ἔργοις ἀλαζονευόμενος; ἐρωτηθείς ποτε τίνι διαφέρει ὁ σοφὸς τοῦ μὴ σοφοῦ, ἔφη, Εἰς ἀγνῶτας τοὺς δύο γυμνοὺς ἀπόστειλον, καὶ εἴσῃ. αὐχοῦντός τινος ἐπὶ τῷ πολλὰ πίνειν, καὶ μὴ μεθύσκεσθαι, Τοῦτο καὶ ἡμίονος, φησί. πρὸς τὸν αἰτιώμενον ὅτι ἑταίρᾳ συνοικεῖ, Ἄρα γε (εἶπεν) μή τι διενέγκαι οἰκίαν λαβεῖν ἐν ᾗ πολλοί ποτε ᾤκησαν, ἢ μηδείς; εἰπόντος δὲ, οὔ· Τί δὲ, πλεῦσαι ἐν νηΐ, ᾗ μυρίοι ποτὲ ἐνέπλευσαν, ἢ μηδὲ εἷς; Οὐδαμῶς. Οὐδ' ἄρα γυναικὶ (ἔφη) συνεῖναι ᾗ πολλοὶ κέχρηνται, ἢ μηδείς. πρὸς τὸν αἰτιώμενον ὅτι Σωκράτους μαθητὴς ὢν ἀργύριον λαμβάνει, Καὶ μάλα (εἶπε) καὶ γὰρ Σωκράτη, πεμπόντων αὐτῷ τινῶν καὶ σῖτον καὶ οἶνον, ὀλίγα λαμβάνοντα, τὰ λοιπὰ ἀποπέμπειν. εἶχε γὰρ ταμίας τοὺς πρώτους Ἀθηναίων· ἐγὼ δὲ Εὐτυχίδην ἀργυρώνητον. ἐχρῆτο καὶ Λαΐδι τῇ ἑταίρᾳ, καθά φησι καὶ Σωτίων ἐν δευτέρᾳ τῶν διαδοχῶν. πρὸς οὖν τοὺς μεμφομένους ἔφη, Ἔχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι. ἐπεὶ τὸ κρατεῖν καὶ μὴ ἡττᾶσθαι ἡδονῶν, ἄριστον, οὐ τὸ μὴ χρῆσθαι. πρὸς τὸν ὀνειδίσαντα αὐτῷ πολυτελῆ ὀψωνίαν, ἔφη, Σὺ δ' οὐκ ἂν τριωβόλου τοῦτ' ἐπρίω; ὁμολογήσαντος δὲ, Οὐκέτι τοίνυν (ἔφη) φιλήδονος ἐγὼ, ἀλλὰ σὺ φιλάργυρος. Σίμου ποτὲ τοῦ Διονυσίου ταμίου πολυτελῆς οἴκους αὐτῷ καὶ λιθοστρώτους δεικνύντος, (ἦν δὲ Φρὺξ καὶ ὄλεθρος) ἀναχρεμψάμενος, προσέπτυσε τῇ ὄψει. τοῦ δ' ἀγανακτήσαντος, Οὐκ εἶχον (εἶπε) τόπον ἐπιτηδειότερον. πρὸς Χαρώνδαν

εἰπόντα, (οἱ δὲ, πρὸς Φαίδωνα) Τίς ὁ μεμυρισμένος; Ἐγὼ (φησὶν) ὁ κακοδαίμων, κἀμοῦ κακοδαιμονέστερος ὁ Περσῶν βασιλεύς. ἀλλ' ὅρα μὴ ὡς οὐδὲν τῶν ἄλλων ζώων παρὰ τοῦτο τι ἐλαττοῦται, οὕτως οὐδ' ἂν ἄνθρωπος. κακοὶ κακῶς δ' ἀπόλοιντο οἱ κίναιδοι, οἵτινες καλὸν ἡμῶν ἄλειμμα διαβάλλουσιν. ὀνειδιζόμενός ποτ' ἐπὶ τῷ πολυτελῶς ζῆν ὑπὸ Πλάτωνος, ἔφη, Ἆρα φαίνεταί σοι Διονύσιος ἀγαθός; τοῦ δ' ὁμολογήσαντος, Καὶ μὴν (ἔφη) ζῇ ἐμοῦ πολυτελέστερον. ὥστ' οὐδὲν κωλύει καὶ πολυτελῶς καὶ καλῶς ζῆν. ἐρωτώμενος πῶς ἀπέθανε Σωκράτης, ἔφη, Ὡς ἂν ἐγὼ εὐξαίμην. Πολυξένου ποτὲ τοῦ σοφιστοῦ εἰσελθόντος πρὸς αὐτὸν, καὶ θεασαμένου γυναῖκάς τε καὶ πολυτελῆ ὀψωνίαν, ἔπειτα αἰτιασαμένου, μικρὸν διαλιπὼν, Δύνασαι (ἔφη) καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν σήμερον γενέσθαι; τοῦ δ' ἐπινεύσαντος, Τί οὖν (ἔφη) ἐμέμφου; ἔοικας γὰρ οὐ τὴν ὀψωνίαν ἀλλὰ τὸ ἀνάλωμα αἰτιᾶσθαι. τοῦ θεράποντος ἐν ὁδῷ βαστάζοντος ἀργύριον, καὶ βαρυνομένου, (ὥς φασιν οἱ περὶ τὸν Βίωνα ἐν ταῖς διατριβαῖς) Ἀπόχεε (ἔφη) τὸ πλέον, καὶ ὅσον δύνασαι βάσταζε. πλέων ποτὲ, ἐπεὶ τὸ σκάφος ἔγνω πειρατικὸν, λαβὼν τὸ χρυσίον ἠρίθμει· ἔπειτα εἰς θάλατταν ὡς μὴ θέλων παρακατέβαλε, καὶ δῆθεν ᾤμωξεν. οἱ δὲ καὶ ἐπειπεῖν φασιν αὐτὸν, Ὡς ἄμεινον ταῦτα ὑπ' Ἀριστίππου ἢ διὰ ταῦτα Ἀρίστιππον ἀπολέσθαι. Διονυσίου ποτὲ ἐρομένου ἐπὶ τί ἥκοι, ἔφη ἐπὶ τῷ μεταδώσειν ὧν ἔχει, καὶ μεταλήψεσθαι ὧν μὴ ἔχει. ἔνιοι δ' οὕτως ἀποκρίνασθαι, Ὁπότε μὲν σοφίας ἐδεόμην, ἧκον παρὰ τὸν Σωκράτην· νῦν δὲ χρημάτων δεόμενος παρὰ σὲ ἥκω. κατεγίνωσκε τῶν ἀνθρώπων, ὡς τὰ σκεύη μὲν ἐν ταῖς ἀγορασίαις σκοπούντων, τοὺς δὲ βίους εἰκῆ δοκιμαζόντων· οἱ δὲ, τοῦτο Διογένους φασί. καὶ ποτε παρὰ πότον κελεύσαντος Διονυσίου ἕκαστον ἐν πορφυρᾷ ἐσθῆτι ὀρχήσασθαι, τὸν μὲν Πλάτωνα μὴ προσέσθαι, εἰπόντα,

Οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολήν.
τὸν δ' Ἀρίστιππον λαβόντα, καὶ μέλλοντα ὀρχήσασθαι, εὐστόχως εἰπεῖν,

-- καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
Οὖσ' ἥ γε σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.

δεόμενος ποτὲ περὶ φίλου Διονυσίου, καὶ μὴ ἐπιτυγχάνων, εἰς πόδας αὐτοῦ ἔπεσε. πρὸς οὖν τὸν ἐπισκώψαντα, Οὐκ ἐγὼ (φησὶν) αἴτιος, ἀλλὰ Διονύσιος ὁ ἐν τοῖς ποσὶ τὰς ἀκοὰς ἔχων. διατρίβων ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Ἀρταφέρνου τοῦ σατράπου, πρὸς τὸν εἰπόντα, Καὶ ὧδε θαρρεῖς; Πότε γὰρ, (εἶπεν) ὦ μάταιε, θαρρήσαιμι ἂν μᾶλλον ἢ νῦν, ὅτε μέλλω Ἀρταφέρνῃ διαλέξεσθαι; τοὺς τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων μετασχόντας, φιλοσοφίας δὲ ἀπολειφθέντας, ὁμοίους ἔλεγεν εἶναι τοῖς τῆς Πηνελόπης μνηστῆρσι. καὶ γὰρ ἐκείνους Μελανθὼ μὲν καὶ Πολυδώραν καὶ τὰς ἄλλας θεραπαίνας ἔχειν, πάσας δὲ μᾶλλον ἢ αὐτὴν τὴν δέσποιναν δύνασθαι γῆμαι. τὸ δ' ὅμοιον καὶ Ἀρίστων· τὸν γὰρ Ὀδυσσέα, καταβάντα εἰς ᾅδου, τοὺς μὲν νεκροὺς πάντας σχεδὸν ἑωρακέναι καὶ συντετυχηκέναι, τὴν δὲ βασίλισσαν αὐτὴν μὴ τεθεᾶσθαι. ὁ δ' οὖν Ἀρίστιππος ἐρωτηθεὶς τίνα ἐστὶν ἃ δεῖ τοὺς καλοὺς παῖδας μανθάνειν, ἔφη, Οἷς ἄνδρες γενόμενοι χρήσονται. πρὸς τὸν εἰπόντα ἐν αἰτίᾳ, ὡς ἀπὸ Σωκράτους πρὸς Διονύσιον ἔλθοι, ἀλλὰ πρὸς Σωκράτην (εἶπεν) ἦλθον, παιδείας δεόμενος· πρὸς δὲ Διονύσιον, παιδιᾶς. ἐξ ὁμιλίας αὐτῷ χρηματισαμένῳ φησὶ Σωκράτης, Πόθεν σοι τοσαῦτα; καὶ ὅς, Ὅθεν σοι τὰ ὀλίγα. ἑταίρας εἰπούσης πρὸς αὐτὸν, Ἐκ σοῦ κύω, Οὐ μᾶλλον (ἔφη) γινώσκεις, ἢ εἰ δι' ὀλοσχοίνων ἰοῦσα ἔφασκες ὑπὸ τοῦδε κεκεντῆσθαι. ᾐτιᾶτό τις αὐτὸν τὸν υἱὸν ἀπορρίπτοντα, ὥσπερ οὐκ ἐξ αὐτοῦ γενόμενον· καὶ ὅς, Καὶ τὸ φλέγμα (φησὶ) καὶ τοὺς φθεῖρας ἐξ ἡμῶν ἴσμεν γεννωμένους, ἀλλ' ἀχρεῖα ὄντα ὡς πορρωτάτω ῥίπτομεν. ἐνδεξάμενος τὸ

ἀργύρειον παρὰ Διονυσίου, Πλάτωνος ἄραντος βιβλίον, πρὸς τὸν αἰτιασάμενον, Ἐγὼ μὲν γὰρ (εἶπεν) ἀργυρείων, Πλάτων δὲ βιβλίων ἐστὶν ἐνδεής. πρὸς τὸν εἰπόντα τίνος ἕνεκα ἐλέγχεται παρὰ Διονυσίου, Οὗ ἕνεκα (φησὶν) οἱ ἄλλοι ἐλέγχουσιν. ᾔτει Διονύσιον ἀργύρειον καὶ ὅς, Ἀλλὰ μὴν ἔφης οὐκ ἀπορήσειν τὸν σοφόν. ὁ δ' ὑπολαβὼν, Δὸς, (εἶπε) καὶ περὶ τούτου ζητῶμεν. δόντος δὲ, Ὁρᾷς (ἔφη) ὅτι οὐκ ἠπόρηκα; εἰπόντος πρὸς αὐτὸν Διονυσίου,

Ὅς τις γὰρ ὡς τύραννον ἐμπορεύεται,
Κείνου 'στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ·

ὑπολαβὼν, Οὐκ ἔστι δοῦλος, ἂν ἐλεύθερος μόλῃ. τοῦτο Διοκλῆς φησὶν ἐν τῷ περὶ βίων φιλοσόφων. ἄλλοι γὰρ εἰς Πλάτωνα ἀναφέρουσιν. ὀργισθεὶς πρὸς Αἰσχίνην, μετ' οὐ πολὺ, Οὐ διαλλαχθησόμεθα; οὐ παυσόμεθα (εἶπε) ληροῦντες; ἀλλὰ ἀναμενεῖς ἕως ἄν τις ἡμᾶς ἐπὶ τῆς κύλικος φλυαρῶν διαλλάξῃ; καὶ ὃς, Ἀσμένως, ἔφη· Μνημόνευε τοίνυν (εἶπεν ὁ Ἀρίστιππος) ὅτι σοι πρότερος πρεσβύτερος ὢν προσῆλθον. καὶ ὁ Αἰσχίνης, Εὖγε, νὴ τὴν Ἥραν, ὀρθῶς εἶπας· ἐπεὶ πολλῷ μου βελτίων ὑπάρχεις. ἐγὼ μὲν γὰρ ἔχθρας, σὺ δὲ φιλίας ἀρχῆς. καὶ ταῦτα μὲν εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται. γεγόνασι δ' Ἀρίστιπποι τέσσαρες· περὶ οὗ τε ὁ λόγος· καὶ δεύτερος, ὁ τὰ περὶ Ἀρκαδίας γεγραφώς· τρίτος, ὁ μητροδίδακτος, θυγατριδοῦς τοῦ προτέρου· τέταρτος, ὁ ἐκ τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας. τοῦ δὲ Κυρηναϊκοῦ φιλοσόφου φέρεται βιβλία, τρία μὲν ἱστορίας τῶν κατὰ Λιβύην, ἀπεσταλμένα Διονυσίῳ· ἓν δὲ, ἐν ᾧ διάλογοι πέντε καὶ εἴκοσιν, οἱ μὲν Ἀτθίδι, οἱ δὲ Δωρίδι διαλέκτῳ γεγραμμένοι, οἵδε, Ἀρτάβαζος, Πρὸς τοὺς ναυαγοὺς, Πρὸς τοὺς φυγάδας, Πρὸς πτωχὸν, Πρὸς Λαΐδα, Πρὸς Πῶρον, Πρὸς Λαΐδα περὶ τοῦ κατόπτρου, Ἑρμείας, Ἐνύπνιον, Πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς κύλικος, Φιλόμηλος, Πρὸς τοὺς οἰκείους, Πρὸς τοὺς ἐπιτι-

μέμφοντας ὅτι κέκτηται οἶνον παλαιὸν καὶ ἑταίρας, Πρὸς τοὺς ἐπιτιμῶντας ὅτι πολυτελῶς ὀψωνεῖ, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀρήτην τὴν θυγατέρα, Πρὸς τὸν εἰς Ὀλυμπίαν γυμνάζοντα ἑαυτόν. Ἐρώτησις, Ἄλλη ἐρώτησις· Χρεία πρὸς Διονύσιον, Ἄλλη ἐπὶ τῆς εἰκόνος, Ἄλλη ἐπὶ τῆς Διονυσίου θυγατρός· Πρὸς τὸν οἰόμενον ἀτιμάζεσθαι, Πρὸς τὸν συμβουλεύειν ἐπιχειροῦντα. ἔνιοι δὲ καὶ διατριβῶν αὐτὸν φασὶν ἓξ γεγραφέναι. οἱ δ' οὐδ' ὅλως γράψαι· ὧν ἐστι καὶ Σωσικράτης ὁ Ῥόδιος. κατὰ δὲ Σωτίωνα ἐν δευτέρῳ, καὶ Παναίτιον, ἔστιν αὐτῷ συγγράμματα τάδε· Περὶ παιδείας, Περὶ ἀρετῆς, Προτρεπτικός, Ἀρτάβαζος, Ναυαγοί, Φυγάδες, Διατριβῶν ἕξ, Χρειῶν τρία, Πρὸς Λαΐδα, Πρὸς Πῶρον, Πρὸς Σωκράτην, Περὶ τύχης. τέλος δ' ἀπέφαινε τὴν λείαν κίνησιν εἰς αἴσθησιν ἀναδιδομένην.

Ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ τὸν βίον ἀνεγράψαμεν αὐτοῦ, φέρε νῦν διέλθωμεν τοὺς ἀπ' αὐτοῦ Κυρηναϊκούς, οἵτινες ἑαυτοὺς, οἱ μὲν Ἡγησιακούς, οἱ δὲ Ἀννικερείους, οἱ δὲ Θεοδωρείους προσωνόμαζον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπὸ Φαίδωνος, ὧν τοὺς κορυφαιοτάτους Ἐρετρικοὺς ἔχειν οὕτως· Ἀριστίππου διήκουσεν ἡ θυγάτηρ Ἀρήτη, καὶ Αἰθίοψ Πτολεμαεύς, καὶ Ἀντίπατρος Κυρηναῖος· Ἀρήτης δὲ Ἀρίστιππος ὁ μητροδίδακτος ἐπικληθείς, οὗ Θεόδωρος ὁ ἄθεος, εἶτα θεός· Ἀντιπάτρου δ' Ἐπιτιμήδης Κυρηναῖος, οὗ Παραιβάτης, οὗ Ἡγησίας ὁ Πεισιθάνατος, καὶ Ἀννίκερις, ὁ Πλάτωνα λυτρωσάμενος. οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς Ἀριστίππου μείναντες, καὶ Κυρηναϊκοὶ προσαγορευθέντες, δόξαις ἐχρῶντο τοιαύταις· δύο πάθη ὑφίσταντο, πόνον καὶ ἡδονήν· τὴν μὲν, λείαν κίνησιν, τὴν ἡδονήν· τὸν δὲ πόνον, τραχεῖαν κίνησιν. μὴ διαφέρειν τε ἡδονὴν ἡδονῆς, μηδὲ ἥδιόν τι εἶναι· καὶ τὴν μὲν, εὐδοκητὴν πᾶσι ζώοις· τὸν δ', ἀποκρουστικόν. ἡδονὴν μέντοι τὴν τοῦ σώματος, ἣν καὶ τέλος εἶναι, (καθά φησι καὶ Παναίτιος

ἐν τῷ περὶ τῶν αἱρέσεων) οὐ τὴν καταστηματικὴν ἡδονήν, ἢ ἐπ' ἀναιρέσει ἀλγηδόνων, καὶ οἷον ἀοχλησίαν, ἣν ὁ Ἐπίκουρος ἀποδέχεται, τέλος εἶναι φασί. δοκεῖ δ' αὐτοῖς καὶ τέλος εὐδαιμονίας διαφέρειν. τέλος μὲν γὰρ εἶναι τὴν κατὰ μέρος ἡδονήν· εὐδαιμονίαν δὲ, τὸ ἐκ τῶν μερικῶν ἡδονῶν σύστημα, αἷς συναριθμοῦνται καὶ αἱ παρῳχηκυῖαι καὶ αἱ μέλλουσαι. εἶναί τε τὴν μερικὴν ἡδονήν, δι' αὑτὴν αἱρετήν· τὴν δ' εὐδαιμονίαν, οὐ δι' αὑτήν, ἀλλὰ διὰ τὰς κατὰ μέρος ἡδονάς. πίστιν δ' εἶναι τοῦ τέλος εἶναι τὴν ἡδονήν, τὸ ἀπροαιρέτως ἡμᾶς ἐκ παίδων ᾠκειῶσθαι πρὸς αὐτήν, καὶ τυχόντας αὐτῆς, μηθὲν ἐπιζητεῖν· μηθέν τε οὕτω φεύγειν, ὡς τὴν ἐναντίαν αὐτῇ ἀλγηδόνα. εἶναι δὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν, κἂν ἀπὸ τῶν ἀσχημοστάτων γένηται, καθά φησιν Ἱππόβοτος ἐν τῷ περὶ τῶν αἱρέσεων. εἰ γὰρ καὶ ἡ πρᾶξις ἄτοπος εἴη, ἀλλ' οὖν ἡ ἡδονὴ δι' αὑτὴν αἱρετὴ καὶ ἀγαθόν· ἡ δὲ τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις (ὡς εἴρηται παρ' Ἐπικούρῳ) δοκεῖ αὐτοῖς μὴ εἶναι ἡδονή· οὐδὲ ἡ ἀηδονία, ἀλγηδών. ἐν κινήσει γὰρ εἶναι ἀμφότερα, μὴ οὔσης τῆς ἀπονίας ἢ τῆς ἀηδονίας κινήσεως. ἐπεὶ ἡ ἀπονία οἱονεὶ καθεύδοντός ἐστι κατάστασις. δύνασθαι δέ φασι καὶ τὴν ἡδονήν τινας μὴ αἱρεῖσθαι κατὰ διαστροφήν. οὐ πάσας μέντοι τὰς ψυχικὰς ἡδονὰς καὶ ἀλγηδόνας ἐπὶ σωματικαῖς ἡδοναῖς καὶ ἀλγηδόσι γίνεσθαι. καὶ γὰρ ἐπὶ ψιλῇ τῇ τῆς πατρίδος εὐημερίᾳ, ὥσπερ τῇ ἰδίᾳ, χαρὰν ἐγγίνεσθαι. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατὰ μνήμην τῶν ἀγαθῶν ἢ προσδοκίαν ἡδονήν φασιν ἀποτελεῖσθαι· ὅπερ ἤρεσκεν Ἐπικούρῳ. ἐκλύεται γὰρ τῷ χρόνῳ τὸ τῆς ψυχῆς κίνημα. λέγουσι δὲ μηδὲ κατὰ ψιλὴν τὴν ὅρασιν, ἢ τὴν ἀκοήν, γίνεσθαι ἡδονάς. τῶν γοῦν μιμουμένων θρήνους ἡδέως ἀκούομεν, τῶν δὲ κατ' ἀλήθειαν, ἀηδῶς. μέσας τε καταστάσεις ὠνόμαζον ἀηδονίαν καὶ ἀπονίαν. πολὺ μέντοι τῶν ψυχικῶν τὰς σωματικὰς ἀμείνους εἶναι, καὶ τὰς ὀχλήσεις χείρους τὰς σωματικάς. ὅθεν καὶ ταύταις κολάζεσθαι

μᾶλλον

μᾶλλον τοὺς ἁμαρτάνοντας. χαλεπώτερον γὰρ τὸ πονεῖν, οἰκειότερον δὲ τὸ ἥδεσθαι ὑπελάμβανον. ἔνθεν καὶ πλείονα οἰκονομίαν περὶ θάτερον ἐποιοῦντο. διὸ καὶ καθ' αὑτὴν αἱρετῆς οὔσης τῆς ἡδονῆς, τὰ ποιητικὰ ἐνίων ἡδονῶν ὀχληρὰ πολλάκις ἀναντιοῦσθαι· ὡς δυσκολώτατον αὐτοῖς φαίνεσθαι τὸν ἀθροισμὸν τῶν ἡδονῶν, εὐδαιμονίαν μὴ ποιοῦντα. ἀρέσκει δ' αὐτοῖς, μήτε τὸν σοφὸν πάντα ἡδέως ζῆν, μήτε πάντα φαῦλον, ἐπιπόνως· ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον. ἀρκεῖ δὲ κἂν κατὰ μίαν τις προσπίπτουσαν ἡδέως ἐπανάγῃ. τὴν φρόνησιν, ἀγαθὸν μὲν εἶναι λέγουσιν, οὐ δι' ἑαυτὴν δὲ αἱρετήν, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐξ αὐτῆς περιγινόμενα. τὸν φίλον, τῆς χρείας ἕνεκα. καὶ γὰρ μέρος σώματος μέχρις ἂν παρῇ, ἀσπάζεσθαι. τῶν ἀρετῶν ἐνίας καὶ περὶ τοὺς ἄφρονας συνίστασθαι. τὴν σωματικὴν ἄσκησιν συμβάλλεσθαι πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν. τὸν σοφὸν μήτε φθονήσειν, μήτε ἐρασθήσεσθαι ἢ δεισιδαιμονήσειν. γίνεσθαι γὰρ ταῦτα παρὰ κενὴν δόξαν. λυπήσεσθαι μέντοι καὶ φοβήσεσθαι· φυσικῶς γὰρ γίνεσθαι. καὶ τὸν πλοῦτον δέ, ποιητικὸν ἡδονῆς εἶναι, οὐ δι' αὑτὸν αἱρετόν. τά τε πάθη, καταληπτά· ἔλεγον οὖν αὐτὰ οὐκ ἀφ' ὧν γίνεται. ἀφίσταντο δὲ καὶ τῶν φυσικῶν, διὰ τὴν ἐμφαινομένην ἀκαταληψίαν· τῶν δὲ λογικῶν διὰ τὴν εὐχρηστίαν, ἥπτοντο. Μελέαγρος δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ δοξῶν, καὶ Κλειτόμαχος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῶν αἱρέσεων, φασὶν αὐτοὺς ἄχρηστα ἡγεῖσθαι τό, τε φυσικὸν μέρος καὶ τὸ διαλεκτικόν. δύνασθαι γὰρ καὶ εὖ λέγειν καὶ δεισιδαιμονίας ἐκτὸς εἶναι, καὶ τὸν περὶ θανάτου φόβον ἐκφεύγειν, τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον ἐκμεμαθηκότα. μηδέν τε εἶναι φύσει δίκαιον, ἢ καλόν, ἢ αἰσχρόν, ἀλλὰ νόμῳ καὶ ἔθει. ὁ μέντοι σπουδαῖος οὐδὲν ἄτοπον πράξει διὰ τὰς ἐπικειμένας ζημίας καὶ δόξας. εἶναι δὲ τὸν σοφὸν προκοπήν τε ἀπολείπουσι, καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις. φασὶ δὲ καὶ λυπεῖσθαι ἄλλον ἄλλου μᾶλλον, καὶ τὰς αἰσθήσεις μὴ πάν-

ποτε ἀληθεύειν. οἱ δὲ Ἡγησιακοὶ λεγόμενοι σκοποὺς μὲν εἶχον τοὺς αὐτοὺς ἡδονὴν καὶ πόνον. μήτε δὲ χάριν τινὰ εἶναι, μήτε φιλίαν, μήτε εὐεργεσίαν· διὰ τὸ μὴ δι' αὐτὰ ταῦτα αἱρεῖσθαι ἡμᾶς αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ τὰς χρείας καὶ αὐτούς, ὧν ἀπόντων μηδ' ἐκεῖνα ὑπάρχειν. τὴν εὐδαιμονίαν, ὅλως ἀδύνατον εἶναι· τὸ μὲν γὰρ σῶμα πολλῶν ἀναπεπλῆσθαι παθημάτων, τὴν δὲ ψυχὴν συμπαθεῖν τῷ σώματι καὶ ταράττεσθαι, τὴν δὲ τύχην πολλὰ τῶν κατ' ἐλπίδα κωλύειν. ὥστε διὰ ταῦτα ἀνύπαρκτον τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι. τήν τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον αἱρετόν. φύσει τε οὐδὲν ἡδὺ ἢ ἀηδὲς ὑπελάμβανον· διὰ δὲ σπάνιν ἢ ξενισμὸν ἢ κόρον, τοὺς μὲν ἥδεσθαι, τοὺς δ' ἀηδῶς ἔχειν. πενίαν καὶ πλοῦτον, πρὸς ἡδονῆς λόγον, εἶναι οὐδέν· μὴ γὰρ διαφερόντως ἥδεσθαι τοὺς πλουσίους ἢ τοὺς πένητας. δουλείαν ἐπίσης ἐλευθερίᾳ ἀδιάφορον πρὸς ἡδονῆς μέτρον, καὶ εὐγένειαν δυσγενείᾳ, καὶ δόξαν ἀδοξίᾳ. καὶ τῷ μὲν ἄφρονι τὸ ζῆν λυσιτελὲς εἶναι· τῷ δὲ φρονίμῳ, ἀδιάφορον. τόν τε σοφὸν ἑαυτοῦ ἕνεκα πάντα πράξειν· οὐδένα γὰρ ἡγεῖσθαι τῶν ἄλλων ἐπίσης ἄξιον αὐτῷ. κἂν γὰρ τὰ μέγιστα δοκῇ παρ' αὐτοῦ καρποῦσθαι, μὴ εἶναι ἀντάξια ὧν αὐτὸς παρέσχε. ἀνῄρουν δὲ καὶ τὰς αἰσθήσεις οὐκ ἀκριβούσας τὴν ἐπίγνωσιν, τῶν τ' εὐλόγως φαινομένων πάντα πράττειν. ἔλεγον τὰ ἁμαρτήματα συγγνώμης τυγχάνειν· οὐ γὰρ ἑκόντα ἁμαρτάνειν, ἀλλά τινι πάθει πιεζόμενον. καὶ μὴ μισήσειν, μᾶλλον δὲ μεταδιδάξειν. τόν τε σοφὸν οὐχ οὕτω πλεονάσειν ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν αἱρέσει, ὡς ἐν τῇ τῶν κακῶν φυγῇ· τέλος τιθέμενον τὸ μὴ ἐπιπόνως ζῆν, μηδὲ λυπηρῶς. ὃ δὴ περιγίνεσθαι τοῖς ἀδιαφορήσασι περὶ τὰ ποιητικὰ τῆς ἡδονῆς. οἱ δ' Ἀννικέρειοι, τὰ μὲν ἄλλα, κατὰ ταὐτὰ τούτοις· ἀπέλιπον δὲ καὶ φιλίαν ἐν βίῳ καὶ χάριν, καὶ πρὸς γονέας τιμὴν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος τι πράξειν. ὅθεν διὰ ταῦτα, κἂν ὀχλήσεις ἀναδέξηται ὁ σοφὸς, οὐδὲν ἧττον εὐδαιμονήσει, κἂν ὀλίγα ἡ-

διὰ περιγίνηται αὐτῷ. τήν τε τοῦ φίλου εὐδαιμονίαν δι' αὑτὴν μὴ εἶναι αἱρετήν· μηδὲ γὰρ αἰσθητὴν τῷ πέλας ὑπάρχειν. μὴ εἶναί τε αὐτάρκη τὸν λόγον πρὸς τὸ θαρρῆσαι, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης ὑπεράνω γίνεσθαι· δεῖν δὲ ἀνεθίζεσθαι, διὰ τὴν ἐκ πολλοῦ συντραφεῖσαν ἡμῖν φαύλην διάθεσιν. τόν τε φίλον μὴ διὰ τὰς χρείας μόνον ἀποδέχεσθαι, ὧν ὑπολειπουσῶν μὴ ἐπιστρέφεσθαι· ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν γεγονυῖαν εὔνοιαν, ἧς ἕνεκα καὶ πόνους ὑπομένειν, καίτοι τιθέμενον ἡδονὴν τέλος· καὶ ἀχθόμενον ἐπὶ τῷ στέρεσθαι αὐτῆς, ὅμως ἑκουσίως ὑπομένειν διὰ τὴν πρὸς τὸν φίλον στοργήν. οἱ δὲ Θεοδώρειοι κληθέντες τὴν μὲν ὀνομασίαν ἔσπασαν ἀπὸ Θεοδώρου τοῦ προγεγραμμένου, καὶ δόγμασιν ἐχρήσαντο τοῖς αὐτοῦ. ἦν δὲ ὁ Θεόδωρος παντάπασιν ἀναιρῶν τὰς περὶ θεῶν δόξας· καὶ αὐτοῦ περιετύχομεν βιβλίῳ ἐπιγεγραμμένῳ Περὶ θεῶν, οὐκ εὐκαταφρονήτῳ· ἐξ οὗ φασὶν Ἐπίκουρον τὰ πλεῖστα λαβόντα εἰπεῖν. ἤκουσε δὲ καὶ Ἀννικέριδος ὁ Θεόδωρος, καὶ Διονυσίου τοῦ διαλεκτικοῦ, καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν φιλοσόφων διαδοχαῖς. τέλος δ' ὑπελάμβανε χαρὰν καὶ λύπην· τὴν μὲν, ἐπὶ φρονήσει· τὴν δὲ, ἐπὶ ἀφροσύνῃ. ἀγαθὰ δὲ, φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην· κακὰ δὲ, τὰς ἐναντίας ἕξεις· μέσα δὲ, ἡδονὴν καὶ πόνον. ἀνῄρει δὲ καὶ φιλίαν, διὰ τὸ μήτε ἐν ἄφροσιν αὐτὴν εἶναι, μήτ' ἐν σοφοῖς. τοῖς μὲν γὰρ, τῆς χρείας ἀναιρεθείσης, καὶ τὴν φιλίαν ἐκποδὼν εἶναι· τοὺς δὲ σοφοὺς, αὐτάρκεις ὑπάρχοντας, μὴ δεῖσθαι φίλων. ἔλεγε δὲ καὶ εὔλογον εἶναι, τὸν σπουδαῖον μὴ ἐξαγαγεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὑτόν. οὐ γὰρ ἀποβάλλειν τὴν φρόνησιν ἕνεκα τῆς τῶν ἀφρόνων ὠφελείας. εἶναί τε πατρίδα τὸν κόσμον. κλέψειν τε καὶ μοιχεύσειν καὶ ἱεροσυλήσειν ἐν καιρῷ. μηδὲν γὰρ εἶναι τούτων αἰσχρὸν φύσει, τῆς ἐπ' αὐτοῖς δόξης αἱρουμένης, ἣ σύγκειται ἕνεκα τῆς τῶν

ἀφρόνων συνοχῆς. φανερῶς δὲ τοῖς ἐρωμένοις ἂν οὐ πάσης ὑφοράσεως χρήσεσθαι τὸν σοφόν. διὸ καὶ τοιούτοις λόγοις ἠρώτα, Ἆρά γε γυνὴ γραμματικὴ χρήσιμος ἂν εἴη παρ' ὅσον γραμματική ἐστι; ναί. καὶ παῖς καὶ νεανίσκος χρήσιμος ἂν εἴη παρ' ὅσον γραμματικός ἐστι; ναί. οὐκοῦν καὶ γυνὴ καλὴ χρησίμη ἂν εἴη παρ' ὅσον καλή ἐστι. καὶ παῖς καὶ νεανίσκος καλὸς, χρήσιμος ἂν εἴη παρ' ὅσον καλός ἐστι; ναί. καὶ παῖς ἄρα καὶ νεανίσκος καλὸς, πρὸς ὅτ' ἂν εἴη χρήσιμος πρὸς ὃ καλός ἐστι; ναί. ἔστι δὲ χρήσιμος πρὸς τὸ πλησιάζειν. ὧν διδομένων, ἐπῆγεν, Οὐκοῦν εἴ τις πλησιασμῷ χρῷτο παρ' ὅσον χρήσιμός ἐστιν, οὐ διαμαρτάνει. οὐδ' εἰ ἄρα κάλλει χρήσαιτο, παρ' ὅσον χρήσιμόν ἐστι, διαμαρτήσεται. τοιαῦτα ἄττα διερωτῶν ἴσχυε τῷ λόγῳ. δοκεῖ δὲ θεὸς κληθῆναι, Στίλπωνος αὐτὸν ἐρωτήσαντος οὕτως, Ἆρά γε, Θεόδωρε, ὃ εἶναι φὴς, τοῦτο καὶ εἶ; ἐπινεύσαντος δὲ, Φὴς δ' εἶναι θεός; τοῦ δ' ὁμολογήσαντος, Θεὸς εἶ ἄρα, ἔφη. δεξαμένου δὲ ἀσμένως, γελάσας φησὶν, Ἀλλ', ὦ μοχθηρὲ, τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ κολοιὸς ἂν ὁμολογήσειας εἶναι, καὶ ἄλλα μυρία. ὁ δ' οὖν Θεόδωρος προσκαθίσας ποτὲ Εὐρυκλείδῃ τῷ ἱεροφάντῃ, Λέγε μοι (ἔφη) Εὐρυκλείδη, τίνες εἰσὶν οἱ ἀσεβοῦντες περὶ τὰ μυστήρια; εἰπόντος δ' ἐκείνου, Οἱ τοῖς ἀμυήτοις αὐτὰ ἐκφέροντες, Ἀσεβεῖς ἄρα (ἔφη) καὶ σὺ, τοῖς ἀμυήτοις διηγούμενος. καὶ μέντοι παρ' ὀλίγον ἐκινδύνευσεν εἰς Ἄρειον ἀναχθῆναι πάγον, εἰ μὴ Δημήτριος αὐτὸν ὁ Φαληρεὺς ἐρρύσατο. Ἀμφικράτης δ' ἐν τῷ περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, φησὶ κώνειον αὐτὸν πιεῖν καταδικασθέντα. διατρίβων δὲ παρὰ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου, ἀπεστάλη ποθ' ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Λυσίμαχον πρεσβευτὴς, ὅτε καὶ παρρησιαζομένῳ φησὶν ὁ Λυσίμαχος, Λέγε μοι, Θεόδωρε, οὐ σὺ ὁ ἐκπεσὼν Ἀθήνηθεν; καὶ ὃς, Ὀρθῶς ἀκήκοας. ἡ γὰρ τῶν Ἀθηναίων πόλις οὐ δυναμένη με φέρειν, ὥσπερ ἡ Σεμέλη τὸν Διόνυσον, ἐξέβαλε. πάλιν δ' εἰπόντος τοῦ Λυσιμάχου, Βλέπε ὅπως μὴ παρέσῃ πρὸς ἡμᾶς ἔτι, Οὐκ ἂν,

(ἔφη) ἂν μὴ Πτολεμαῖος ἀποστείλῃ. Μύθρου δὲ τοῦ διοικητοῦ τοῦ Λισιμάχου παρεστῶτος καὶ εἰπόντος, Ἔοικας σὺ μὴ μόνον θεοὺς ἀγνοεῖν ἀλλὰ καὶ βασιλέας, Πῶς (εἶπεν) ἀγνοῶ, ὅπου γε καὶ σὲ θεοῖς ἐχθρὸν ὄντα νομίζω; φασὶ δέ ποτε ἐν Κορίνθῳ παρέρχεσθαι αὐτὸν, συχνοὺς ἐπαγόμενον μαθητάς. Μητροκλέα δὲ τὸν κυνικὸν σκάνδικας πλύνοντα εἰπεῖν, Σὺ ὁ σοφιστὴς οὐκ ἂν τοσούτων ἔχρῃζες μαθητῶν, εἰ λάχανα ἔπλυνες. τὸν δὲ ὑπολαβόντα εἰπεῖν, Καὶ σὺ εἰ ἀνθρώποις ᾔδεις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν τούτοις τοῖς λαχάνοις ἐχρῶ. τὸ ὅμοιον ἀναφέρεται (καθὰ προείρηται) εἴς τε Διογένην καὶ Ἀρίστιππον. τοιοῦτος μὲν ὁ Θεόδωρος κἀν τούτοις.

τελευταῖον δ' εἰς Κυρήνην ἀπελθὼν, καὶ Μαρίῳ συμβιοὺς, ἐν πάσῃ τιμῇ διετέλει τυγχάνων. ἔνθεν τὸ πρῶτον ἐκβαλλόμενος, λέγεται χαρίεν τι εἰπεῖν. ἔφη γὰρ, Καλῶς ποιεῖτε, ἄνδρες Κυρηναῖοι, ἐκ τῆς Λιβύης εἰς τὴν Ἑλλάδα με ἐξορίζοντες. Θεόδωροι δὲ γεγόνασιν εἴκοσι· πρῶτος, Σάμιος, υἱὸς Ῥοίκου. οὗτός ἐστιν ὁ συμβουλεύσας ἄνθρακας ὑποθεῖναι τοῖς θεμελίοις τοῦ ἐν Ἐφέσῳ νεώ. (καθύγρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου, τοὺς ἄνθρακας ἔφη τὸ ξυλῶδες ἀποβαλόντας, αὐτὸ τὸ στερεὸν ἀπαθὲς ἔχειν ὕδατι) δεύτερος, Κυρηναῖος, γεωμέτρης, οὗ διήκουσε Πλάτων· τρίτος, ὁ προγεγραμμένος φιλόσοφος· τέταρτος, οὗ τὸ φωνασκικὸν φέρεται βιβλίον πώμαλον· πέμπτος, ὁ περὶ τῶν νομοποιῶν πεπραγματευμένος, ἀρξάμενος ἀπὸ Τερπάνδρου· ἕκτος, Στωϊκός· ἕβδομος, ὁ τὰ περὶ Ῥωμαίων πεπραγματευμένος· ὄγδοος, Συρακούσιος, περὶ τακτικῶν γεγραφώς· ἔνατος, Βυζάντιος, ἀπὸ λόγων πολιτικῶν· δέκατος, ὁμοίως· οὗ Ἀριστοτέλης μνημονεύει διὰ τῆς ἐπιτομῆς τῶν ῥητόρων· ἑνδέκατος, Θηβαῖος, ἀνδριαντοποιός· δωδέκατος, ζωγράφος, οὗ μέμνηται Πολέμων· τρισκαιδέκατος, ζωγράφος, Ἀθηναῖος, ὑπὲρ οὗ γράφει Μηνόδοτος· τεσσαρεσκαιδέκατος, Ἐφέσιος, ζωγράφος, οὗ μέμνηται Θεοφάνης,

ἐν τῷ περὶ γραφικῆς· πεντεκαιδέκατος, ποιητὴς ἐπιγραμμάτων· ἑκκαιδέκατος, γεγραφὼς περὶ πινάκων· ἑπτακαιδέκατος, ἰατρὸς, Ἀθηναίου μαθητής· ὀκτωκαιδέκατος, Χῖος, φιλόσοφος στωϊκός· ἐννεακαιδέκατος, Μιλήσιος, καὶ αὐτὸς στωϊκὸς φιλόσοφος· εἰκοστὸς, ποιητὴς τραγῳδίας.

ΦΑΙΔΩΝ.

Φαίδων, Ἠλεῖος, τῶν εὐπατριδῶν, συνεάλω τῇ πατρίδι, καὶ ἠναγκάσθη στῆναι ἐπ' οἰκήματος, ἀλλὰ τὸ θύρειον προστιθεὶς μετεῖχε Σωκράτους, ἕως αὐτὸν λυτρώσασθαι τοὺς περὶ Ἀλκιβιάδην ἢ Κρίτωνα προὔτρεψε· καὶ τοὐντεῦθεν ἐλευθερίως ἐφιλοσόφει. Ἱερώνυμος δ' ἐν τῷ περὶ ἐποχῆς καθαπτόμενος, δοῦλον αὐτὸν εἴρηκε. διαλόγους δὲ συνέγραψε γνησίους μὲν, Ζώπυρον, Σίμωνα, καὶ διστάζομενον Νικίαν· Μήδιον (ὅν φασί τινες Αἰσχίνου, οἱ δὲ Πολυαίνου) Ἀντίμαχον, ἢ πρεσβύτας (καὶ οὗτος διστάζεται) Σκυθικοὺς λόγους· καὶ τούτου τινὲς Αἰσχίνου φασί. διάδοχος δ' αὐτοῦ Πλείστανος, Ἠλεῖος. καὶ τρίτοι ἀπ' αὐτοῦ οἱ περὶ Μενέδημον τὸν Ἐρετριέα καὶ Ἀσκληπιάδην τὸν Φλιάσιον, μετάγοντες ἀπὸ Στίλπωνος. καὶ ἕως μὲν τούτων Ἠλειακοὶ προσηγορεύοντο· ἀπὸ δὲ Μενεδήμου, Ἐρετριακοί, περὶ οὗ λέξομεν ἐν ὑστέρῳ, διὰ τὸ καὶ αὐτὸν κατάρξαι αἱρέσεως.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ.

Εὐκλείδης ἀπὸ Μεγάρων τῶν πρὸς Ἰσθμῷ, ἢ Γελῷος κατ' ἐνίους, ὥς φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς. οὗτος καὶ τὰ Παρμενίδεια μετεχειρίζετο, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ Μεγαρικοὶ προσηγορεύοντο, εἶτ' ἐριστικοί, ὕστερον δὲ διαλεκτικοί, οὓς οὕτως ὠνόμασε πρῶτος Διονύσιος ὁ Καρχηδόνιος, διὰ τὸ πρὸς ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν τοὺς λόγους διατί-

σθαι. πρὸς τοῦτον φησὶν ὁ Ἑρμόδωρος ἀφικέσθαι Πλάτωνα, καὶ τοὺς λοιποὺς φιλοσόφους, μετὰ τὴν Σωκράτους τελευτὴν, δείσαντας τὴν ὠμότητα τῶν τυράννων. οὗτος ἓν τὸ ἀγαθὸν ἀπεφαίνετο πολλοῖς ὀνόμασι καλούμενον. ὁτὲ μὲν γὰρ φρόνησιν, ὁτὲ δὲ θεὸν, καὶ ἄλλοτε νοῦν, καὶ τὰ λοιπά. τὰ δ' ἀντικείμενα τῷ ἀγαθῷ ἀνῄρει, μὴ εἶναι φάσκων. ταῖς τε ἀποδείξεσιν ἐνίστατο, οὐ κατὰ λήμματα, ἀλλὰ κατ' ἐπιφοράν. καὶ τὸν διὰ παραβολῆς λόγον ἀνῄρει, λέγων ἤτοι ἐξ ὁμοίων αὐτὸν ἢ ἐξ ἀνομοίων συνίστασθαι. καὶ εἰ μὲν ἐξ ὁμοίων, περὶ αὐτὰ δεῖν μᾶλλον, ἢ οἷς ὅμοιά ἐστιν ἀναστρέφεσθαι· εἰ δ' ἐξ ἀνομοίων, παρέλκειν τὴν παράθεσιν. διὰ ταῦτα δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ ταῦτά φησι Τίμων, προσπαρασύρων καὶ τοὺς λοιποὺς Σωκρατικούς,

Ἀλλ' οὔ μοι τούτων φλεδόνων μέλει, οὐδὲ γὰρ ἄλλου
Οὐδενὸς, οὐ Φαίδωνος, ὅτις γε μὲν, οὐδ' ἐριδάντεω
Εὐκλείδου, Μεγαρεῦσιν ὃς ἔμβαλε λύσσαν ἐρισμοῦ.

διαλόγους δὲ συνέγραψεν ἕξ, Λαμπρίαν, Αἰσχίνην, Φοίνικα, Κρίτωνα, Ἀλκιβιάδην, Ἐρωτικόν. τῆς δ' Εὐκλείδου διαδοχῆς ἐστι καὶ Εὐβουλίδης ὁ Μιλήσιος, ὃς καὶ πολλοὺς ἐν διαλεκτικῇ λόγους ἠρώτησε, τόν τε ψευδόμενον καὶ τὸν διαλανθάνοντα, καὶ Ἠλέκτραν, τὸν ἐγκεκαλυμμένον, καὶ σωρείτην, καὶ κερατίνην, καὶ φαλακρόν. περὶ τούτου φησί τις τῶν κωμικῶν,

Ὁ ὑβριστικὸς δ' Εὐβουλίδης κερατίνας ἐρωτῶν,
Καὶ ψευδέσι ἀλαζόσι λόγοις τοὺς ῥήτορας κυλίων,
Ἀπῆλθ' ἔχων Δημοσθένους τὴν ῥωβοστωμυλήθραν.

ἐῴκει γὰρ αὐτοῦ καὶ Δημοσθένης ἀκηκοέναι, καὶ ῥωβικώτερος ὢν παύσασθαι. ὁ δὲ Εὐβουλίδης καὶ πρὸς Ἀριστοτέλην διεφέρετο, καὶ πολλὰ αὐτὸν διαβέβληκε. μεταξὺ δὲ ἄλλων ὄντων τῆς Εὐβουλίδου διαδοχῆς Ἀλεξῖνος ἐγένετο Ἠλεῖος ἀνὴρ φιλονεικότατος· διὸ καὶ Ἀλεξῖνος ἐπικλήθη. διεφέρετο δὲ μάλιστα πρὸς Ζήνωνα. φησὶ δ' Ἕρμιππος περὶ αὐτοῦ ὡς ἄρα ἀπελθὼν ἐκ τῆς Ἤλιδος εἰς Ὀλυμπίαν, αὐτόθι

φιλοσοφοίη. τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ πυνθανομένων διὰ τί τῇδε κατοικεῖ, φάναι βούλεσθαι αἵρεσιν συστήσασθαι ἣν Ὀλυμπικὴν κληθήσεσθαι. τοὺς δὲ, καὶ τοῖς ἐφοδίοις θλιβομένους, καὶ τὸ χωρίον νοσερὸν καταγνόντας, ἀπελθεῖν, καὶ τὸ λοιπὸν διατρίβειν ἔρημον τὸν Ἀλεξῖνον σὺν οἰκέτῃ μόνῳ. ἔπειτα μέντοι νηχόμενον ἐν τῷ Ἀλφειῷ νυχθῆναι καλάμῳ, καὶ οὕτω τελευτῆσαι. καὶ ἔστιν εἰς αὐτὸν ἡμῶν οὕτως ἔχον,

Οὐκ ἄρα μῦθος ἦν ἐκεῖνος εἰκαῖος,
Ὡς ἀτυχής τις ἐὼν τὸν πόδα κολυμβῶν περιέπειρέ πως
Ἥλῳ. καὶ γὰρ ὁ σεμνὸς ἀνὴρ, πρὶν Ἀλφεὸν
Ποτ' ἐκπερᾶν, Ἀλεξῖνος θνῆσκε νυχθεὶς καλάμῳ.

γέγραφε δὲ οὐ μόνον πρὸς Ζήνωνα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα βιβλία, καὶ πρὸς Ἔφορον τὸν ἱστοριογράφον. Εὐβουλίδου δὲ καὶ Εὔφαντος γέγονεν ὁ Ὀλύνθιος, ἱστορίας γεγραφὼς τὰς κατὰ τοὺς χρόνους τοὺς ἑαυτοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ τραγῳδίας πλείους, ἐν αἷς εὐδοκίμει κατὰ τοὺς ἀγῶνας. γέγονε δὲ καὶ Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως διδάσκαλος, πρὸς ὃν καὶ λόγον γέγραφε περὶ βασιλείας, σφόδρα εὐδοκιμοῦντα. τὸν βίον δὲ γήρᾳ κατέστρεψεν. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι διακηκοότες Εὐβουλίδου, ἐν οἷς καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Κρόνος.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ.

Διόδωρος, Ἀμεινίου, Ἰασεὺς, καὶ αὐτὸς Κρόνος ἐπικλὴν, περὶ οὗ φησι Καλλίμαχος ἐν ἐπιγράμμασιν, αὐτὸς ὁ Μῶμος ἔγραφεν ἐν τοίχοις ὁ Κρόνος ἐστὶ σοφός. ἦν δὲ καὶ οὗτος διαλεκτικὸς, πρῶτος δόξας εὑρηκέναι τὸν ἐγκεκαλυμμένον καὶ κερατίνην λόγον, κατά τινας. οὗτος παρὰ Πτολεμαίῳ τῷ Σωτῆρι διατρίβων λόγους τινὰς διαλεκτικοὺς ἠρωτήθη πρὸς Στίλπωνος καὶ παραχρῆμα μὴ δυνάμενος διαλύσασθαι, ὑπὸ τοῦ βασιλέως τά τε ἄλλα ἐπετιμήθη, καὶ δὴ καὶ Κρόνος ἤκουσεν ἐν σκώμματος μέρει.

ἐξελθὼν δὴ τοῦ συμποσίου, καὶ λόγον γράψας περὶ τοῦ προβλήματος, ἀθυμίᾳ τὸν βίον κατέστρεψε. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτόν.

Κρόνε Διόδωρε τίς σε δαιμόνων κακῇ
 Ἀθυμίᾳ ξυνείρυσεν,
Ἵν' αὐτὸς αὐτὸν ἐμβάλῃς εἰς τάρταρον,
 Στίλπωνος οὐ λύσας ἔπη
Αἰνιγματώδη; τοιγὰρ εὑρέθης Κρόνος,
 Ἔξωθεν τοῦ ῥῶ κάππα τε.

ΤΩΝ δ' ἀπὸ Εὐκλείδου ἐστὶ καὶ Ἰχθύας Μετάλλου, ἀνὴρ γενναῖος, πρὸς ὃν καὶ Διογένης ὁ κυνικὸς διάλογον πεποίηται. Κλεινόμαχός τε ὁ Θούριος, ὃς πρῶτος περὶ ἀξιωμάτων καὶ κατηγορημάτων, καὶ τῶν τοιούτων συνέγραψε. καὶ Στίλπων ὁ Μεγαρεύς, διασημότατος φιλόσοφος, περὶ οὗ λεκτέον.

ΣΤΙΛΠΩΝ.

ΣΤίλπων, Μεγαρεύς, τῆς Ἑλλάδος, διήκουσε μὲν τῶν ἀπ' Εὐκλείδου τινῶν· οἱ δὲ καὶ αὐτοῦ Εὐκλείδου ἀκοῦσαι φασὶν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ Θρασυμάχου τοῦ Κορινθίου, ὃς ἦν Ἰχθύᾳ γνώριμος, καθά φησιν Ἡρακλείδης. τοσοῦτον δ' εὑρεσιλογίᾳ καὶ σοφιστείᾳ προῆγε τοὺς ἄλλους, ὥστε μικροῦ δεῆσαι πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἀφορῶσαν εἰς αὐτὸν μεγαρίσαι. περὶ τούτου φησὶ Φίλιππος ὁ Μεγαρικὸς κατὰ λέξιν οὕτω, Παρὰ μὲν γὰρ Θεοφράστου Μητρόδωρον τὸν θεωρηματικὸν καὶ Τιμαγόραν τὸν Γελῷον ἀπέσπασε, παρὰ Ἀριστοτέλους δὲ τοῦ Κυρηναϊκοῦ Κλείταρχον καὶ Σιμμίαν· ἀπὸ δὲ τῶν διαλεκτικῶν, Παιώνειον μὲν ἀπὸ Ἀριστείδου. Δίφιλον δὲ τὸν Βοσπορανὸν Εὐφαίτου, καὶ Μύρμηκα τὸν Ἐξαινέτου, παραγενομένους ὡς ἐλέγξοντας, ἀμφοτέρους ζηλωτὰς ἔσχε. χωρὶς τούτων, Φρασίδημον μὲν τὸν περιπατητικὸν καὶ φυσικὸν ἔμπειρον ὄντα, προσήγαγε, καὶ τὸν ῥητορικὸν Ἄλκιμον, ἁπάντων πρωτεύοντα τῶν ἐν τῇ Ἑλ-

λάδι ῥητόρων, Κράτητά τε, καὶ ἄλλους πλείστους ὅσους ἐθήρασε· καὶ δὴ καὶ Ζήνωνα τὸν Φοίνικα μετὰ τούτων ἀφείλετο. ἦν δὲ καὶ πολιτικώτατος. καὶ γυναῖκα ἠγάγετο· καὶ ἑταίρᾳ συνῆν Νικαρέτῃ, ὥς φησί που καὶ Ὀνήτωρ. καὶ θυγατέρα ἀκόλαστον ἐγέννησεν, ἣν ἔγημε γνώριμός τις αὐτοῦ Σιμμίας Συρακούσιος. ταύτης οὐ κατὰ τρόπον βιούσης, εἰπέ τις πρὸς τὸν Στίλπωνα, ὡς καταισχύνοι αὐτόν· ὁ δὲ, Οὐ μᾶλλον (εἶπεν) ἢ ἐγὼ ταύτην κοσμῶ. ἀπεδέχετο δ᾽ αὐτὸν (φασὶ) καὶ Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ. καὶ ἐγκρατὴς Μεγάρων γενόμενος, ἐδίδου τε ἀργύριον αὐτῷ, καὶ παρεκάλει εἰς Αἴγυπτον συμπλεῖν. ὁ δὲ, μέτριον μέν τι τοῦ ἀργυρίου προσήκατο· ἀρνησάμενος δὲ τὴν ὁδὸν, μετῆλθεν εἰς Αἴγιναν, ἕως ἐκεῖνος ἀπέπλευσεν. ἀλλὰ καὶ Δημήτριος ὁ Ἀντιγόνου, καταλαβὼν τὰ Μέγαρα, τήν τε οἰκίαν αὐτῷ φυλαχθῆναι, καὶ πάντα τὰ ἁρπασθέντα προὐνόησεν ἀποδοθῆναι. ὅτε καὶ βουλομένῳ παρ᾽ αὐτοῦ τῶν ἀπολωλότων ἀναγραφὴν λαβεῖν, ἔφη μηδὲν τῶν οἰκείων ἀπολωλέναι. παιδείαν γὰρ μηδένα ἐξενηνοχέναι, τόν τε λόγον ἔχειν καὶ τὴν ἐπιστήμην. καὶ αὐτῷ διαλεχθεὶς περὶ ἀνθρώπων εὐεργεσίας, οὕτως εἷλεν ὥστε προσέχειν αὐτῷ. τοῦτόν φασι περὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς τοῦ Φειδίου τοιοῦτόν τινα λόγον ἐρωτῆσαι, Ἆρά γε ἡ τοῦ Διὸς Ἀθηνᾶ, θεός ἐστι; φήσαντος δὲ, Ναί· Αὕτη δέ γε (εἶπεν) οὐκ ἔστι Διὸς, ἀλλὰ Φειδίου. συγχωρουμένου δὲ, Οὐκ ἄρα (εἶπεν) αὐτὴ θεός ἐστιν. ἐφ᾽ ᾧ καὶ εἰς Ἄρειον πάγον προσκληθέντα, μὴ ἀρνήσασθαι, φάσκειν δ᾽ ὀρθῶς διειλέχθαι. μὴ γὰρ εἶναι αὐτὴν θεὸν, ἀλλὰ θεάν· θεοὺς δ᾽ εἶναι τοὺς ἄρρενας. καὶ μέντοι τοὺς Ἀρεοπαγίτας εὐθέως αὐτὸν κελεῦσαι τῆς πόλεως ἐξελθεῖν. ὅτε καὶ Θεόδωρον τὸν ἐπίκλην θεὸν ἐπισκώπτοντα εἰπεῖν, Πόθεν δὲ τοῦτ᾽ ᾔδει Στίλπων; ἢ ἀνασύρας αὐτῆς τὸν κῆπον ἐθεάσατο; ἦν δ᾽ ἀληθῶς, οὗτος μὲν θρασύτατος, Στίλπων δὲ, κομψότατος. Κράτητος γοῦν αὐτὸν ἐρωτή-

ὄντος, εἰ οἱ θεοὶ χαίρουσι ταῖς προσκυνήσεσι καὶ εὐχαῖς, φασὶν εἰπεῖν, Περὶ τούτων μὴ ἐρώτα, ἀνόητε, ἐν ὁδῷ, ἀλλὰ μόνον. τὸ δ' αὐτὸ καὶ Βίωνα ἐρωτηθέντα εἰ θεοί εἰσιν, εἰπεῖν·

Οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον ταλαπείριε πρέσβυ;

ἦν δ' ὁ Στίλπων καὶ ἀφελὴς, καὶ ἀνεπίπλαστος, πρός τε τὸν ἰδιώτην εὔθετος. Κράτητος γοῦν ποτε τοῦ κυνικοῦ πρὸς μὲν τὸ ἐρωτηθὲν οὐκ ἀποκριναμένου, ἀποπαρδόντος δὲ, Ἤδειν, ἔφη ὡς πάντα μᾶλλον φθέγξῃ ἢ ἃ δεῖ. ἀλλὰ καὶ ἰσχάδα προτείναντος αὐτῷ ποτε καὶ ἐρώτημα, δεξάμενον καταφαγεῖν. τοῦ δὲ, Ὦ Ἡράκλεις, εἰπόντος, ἀπολώλεκα τὴν ἰσχάδα· Οὐ μόνον. (ἔφη) ἀλλὰ καὶ τὸ ἐρώτημα, οὗ ἦν ἀρραβὼν ἡ ἰσχάς. πάλιν δὲ ἰδὼν τὸν Κράτητα χειμῶνος συγκεκαυμένον, Ὦ Κράτης (εἶπε) δοκεῖς μοι χρείαν ἔχειν ἱματίου καινοῦ, ὅπερ ἦν, νοῦ καὶ ἱματίου. καὶ τὸν ἀχθεσθέντα παρῳδῆσαι εἰς αὐτὸν οὕτω,

Καὶ μὴν καὶ Στίλπων' ἔσιδον χαλέπ' ἄλγε' ἔχοντα
Ἐν Μεγάροις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.
Ἔνθά τ' ἐρίζεσκε, πολλοὶ δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι·
Τὴν δ' ἀρετὴν παρὰ γράμμα διώκοντες κατέτριβον.

λέγεται δ' οὕτως Ἀθήνησιν ἐπιστρέψαι τοὺς ἀνθρώπους, ὥστ' ἀπὸ τῶν ἐργαστηρίων συνθεῖν ἵνα αὐτὸν θεάσαιντο. καὶ τινος εἰπόντος, Στίλπων, θαυμάζουσί σε ὡς θεῖον, Οὐ μὲν οὖν, (εἰπεῖν) ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον ἀληθινόν. δεινὸς δὲ ἄγαν ὢν ἐν τοῖς ἐριστικοῖς, ἀνήρει καὶ τὰ εἴδη· καὶ ἔλεγε τὸν λέγοντα ἄνθρωπον εἶναι, μηδένα. οὔτε γὰρ τόνδε λέγειν οὔτε τόνδε. τί γὰρ μᾶλλον τόνδε ἢ τόνδε; οὔτε ἄρα τόνδε. καὶ πάλιν, Τὸ λάχανον οὐκ ἔστι τὸ δεικνύμενον, λάχανον μὲν γὰρ ἦν πρὸ μυρίων ἐτῶν. οὐκ ἄρα ἐστὶ τοῦτο λάχανον. φασὶ δ' αὐτὸν ὁμιλοῦντα Κράτητι, μεταξὺ σπεῦσαι ἰχθῦς πρίασθαι. τοῦ δ' ἐπισπωμένου, καὶ φάσκοντος, Καταλείπεις τὸν λόγον; Οὐκ ἔγωγε (ἔφη), ἀλλὰ τὸν μὲν λόγον ἔχω, σὲ δὲ καταλείπω· ὁ μὲν γὰρ λόγος περιμένει,

τὸ δ' ὄψον πιπράσκεται. φέρονται δ' αὐτοῦ διάλογοι ἐννέα ψυχροί, Μόσχος, Ἀρίστιππος ἢ Καλλίας, Πτολεμαῖος, Χαιρεκράτης, Μητροκλῆς, Ἀναξιμένης, Ἐπιγένης, Πρὸς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, Ἀριστοτέλης. τούτου καὶ Ἡρακλείδης φησὶ τὸν Ζήνωνα ἀκοῦσαι τὸν τῆς στοᾶς κτίστην. γηραιὸν δὲ τελευτῆσαι φησὶν Ἕρμιππος, οἶνον προσενεγκάμενον, ὅπως θᾶττον ἀποθάνῃ. ἔστι δὲ καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν,

Τὸν Μεγαρέα τὸν Στίλπωνα (γινώσκεις δ' ἴσως)
Γῆρας ἔπειτα νόσος καθεῖλε, δίσμαχον ζυγόν,
Ἀλλ' οἶνον εὗρε τῆς κακῆς συνωρίδος
Φέρτερον ἡνίοχον. πιὼν γὰρ ἤλασε.

προσεσκώφθη δὲ ὑπὸ Σοφίλου τοῦ κωμικοῦ ἐν δράματι γάμου,

Στίλπωνος ἐστὶ βύσμαθ' ὁ Χαρίνου λόγος.

ΚΡΙΤΩΝ.

Κρίτων, Ἀθηναῖος· οὗτος μάλιστα φιλοστοργότατα διετέθη πρὸς Σωκράτην, καὶ οὕτως ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ ὥστε μηδέποτε λείπειν τι τῶν πρὸς τὴν χρείαν. καὶ οἱ παῖδες δὲ αὐτοῦ διήκουσαν Σωκράτους, Κριτόβουλος, Ἑρμογένης, Ἐπιγένης, Κτήσιππος. ὁ δ' οὖν Κρίτων διαλόγους γέγραφεν ἐν ἑνὶ φερομένους βιβλίῳ ἑπτακαίδεκα, τοὺς ὑπογεγραμμένους, Ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ μαθεῖν οἱ ἀγαθοί, Περὶ τοῦ πλεῖον ἔχειν, Τί τὸ ἐπιτήδειον, ἢ Πολιτικός, Περὶ τοῦ καλοῦ, Περὶ τοῦ κακουργεῖν, Περὶ εὐθημοσύνης, Περὶ νόμου, Περὶ τοῦ θείου, Περὶ τεχνῶν, Περὶ συνουσίας, Περὶ σοφίας, Πρωταγόρας, ἢ Πολιτικός, Περὶ γραμμάτων, Περὶ ποιητικῆς, Περὶ τοῦ καλοῦ, Περὶ τοῦ μαθεῖν, Περὶ τοῦ γνῶναι, ἢ Περὶ ἐπιστήμης, Τί τὸ ἐπίστασθαι.

ΣΙ΄ΜΩΝ.

Σίμων, Ἀθηναῖος, σκυτοτόμος. οὗτος, ἐρχομένου Σωκράτους ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον, καὶ διαλεγομένου τινά, ὧν ἐμνημόνευε ὑποσημειώσεις ἐποιεῖτο· ὅθεν σκυτικοὺς αὐτοῦ τοὺς διαλόγους καλοῦσιν. εἰσὶ δὲ τρεῖς καὶ τριάκοντα ἐν ἑνὶ φερόμενοι βιβλίῳ· Περὶ θεῶν, Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, Περὶ τοῦ καλοῦ, Τί τὸ καλόν, Περὶ δικαίου πρῶτος, δεύτερος· Περὶ ἀρετῆς, ὅτι οὐ διδακτόν, Περὶ ἀνδρείας, πρῶτος, δεύτερος, τρίτος· Περὶ νόμου, Περὶ δημαγωγίας, Περὶ τιμῆς, Περὶ ποιήσεως, Περὶ εὐπαθείας, Περὶ ἔρωτος, Περὶ φιλοσοφίας, Περὶ ἐπιστήμης, Περὶ μουσικῆς, Περὶ ποιήσεως, Τί τὸ καλόν, Περὶ διδασκαλίας, Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι, Περὶ κρίσεως, Περὶ τοῦ ὄντος, Περὶ ἀριθμοῦ, Περὶ ἐπιμελείας, Περὶ τοῦ ἐργάζεσθαι, Περὶ φιλοκερδοῦς, Περὶ ἀλαζονείας, Περὶ τοῦ καλοῦ. οἱ δέ, Περὶ τοῦ βουλεύεσθαι, Περὶ λόγου, ἢ Περὶ ἐπιτηδειότητος, Περὶ κακουργίας. οὗτος (φασὶ) πρῶτος διελέχθη τοὺς λόγους τοὺς Σωκρατικούς. ἐπαγγειλαμένου δὲ Περικλέους θρέψειν αὐτόν, καὶ κελεύοντος ἀπιέναι πρὸς αὐτόν, οὐκ ἂν ἔφη τὴν παρρησίαν ἀποδόσθαι. γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Σίμων ῥητορικὰς τέχνας γεγραφώς· καὶ ἕτερος, ἰατρός, κατὰ Σέλευκον τὸν Νικάνορα· καί τις ἀνδριαντοποιός.

ΓΛΑΥ΄ΚΩΝ.

Γλαύκων, Ἀθηναῖος· καὶ τούτου φέρονται ἐν ἑνὶ διάλογοι ἐννέα· Φείδυλος, Εὐριπίδης, Ἀμύντιχος, Εὔθιας, Λυσιθείδης, Ἀριστοφάνης, Κέφαλος, Ἀναξίφημος, Μενέξενος. φέρονται καὶ ἄλλοι δύο καὶ τριάκοντα, οἳ νοθεύονται.

ΣΙΜΜΙ'ΑΣ.

Σιμμίας ὁ Θηβαῖος· καὶ τούτου φέρονται ἐν ἑνὶ διάλογοι τρεῖς καὶ εἴκοσι, Περὶ σοφίας, Περὶ λογισμοῦ, Περὶ μουσικῆς, Περὶ ἐπῶν, Περὶ ἀνδρείας, Περὶ φιλοσοφίας, Περὶ ἀληθείας, Περὶ γραμμάτων, Περὶ διδασκαλίας, Περὶ τέχνης, Περὶ τοῦ ἐπιστατεῖν, Περὶ πρέποντος, Περὶ αἱρετοῦ καὶ φευκτοῦ, Περὶ φίλου, Περὶ τοῦ εἰδέναι, Περὶ ψυχῆς, Περὶ τοῦ εὖ ζῆν, Περὶ δυνατοῦ, Περὶ χρημάτων, Περὶ ζωῆς, Τί τὸ καλόν, Περὶ ἐπιμελείας, Περὶ ἔρωτος.

ΚΕ'ΒΗΣ.

Κέβης ὁ Θηβαῖος. καὶ τούτου φέρονται διάλογοι τρεῖς, Πίναξ, Ἑβδόμη, Φρύνιχος.

ΜΕΝΕ'ΔΗΜΟΣ.

Μενέδημος οὗτος τῶν ἀπὸ Φαίδωνος, Κλεισθένους, τοῦ τῶν Θεοπροπιδῶν καλουμένων υἱός, ἀνδρὸς εὐγενοῦς μέν, ἀρχιτέκτονος δὲ καὶ πένητος. οἱ δὲ καὶ σκηνογράφον αὐτὸν εἶναι φασί, καὶ μαθεῖν ἑκάτερα τὸν Μενέδημον. ὅθεν γράψαντος αὐτοῦ ψήφισμά τι, καθήψατό τις Ἀλεξίνειος, εἰπὼν ὡς οὔτε σκηνὴν οὔτε ψήφισμα πρὸς ἥκει τῷ σοφῷ γράφειν. πεμφθεὶς δὲ φρουρὸς ὁ Μενέδημος ὑπὸ τῶν Ἐρετριέων εἰς Μέγαρα, ἀνῆλθεν εἰς Ἀκαδήμειαν πρὸς Πλάτωνα, καὶ θηραθεὶς κατέλιπε τὴν στρατείαν. Ἀσκληπιάδου δὲ τοῦ Φλιασίου περισπάσαντος αὐτόν, ἐγένετο ἐν Μεγάροις παρὰ Στίλπωνα· οὗπερ ἀμφότεροι διήκουσαν. κἀντεῦθεν πλεύσαντες εἰς Ἦλιν, Ἀγχιπύλῳ καὶ Μόσχῳ τοῖς ἀπὸ Φαίδωνος παρέβαλον. καὶ μέχρι μὲν τούτων (ὡς προείρηται ἐν τῷ περὶ Φαίδωνος) Ἠλειακοὶ προσηγορεύοντο· Ἐρετρικοὶ δ' ἐκλήθησαν ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ περὶ οὗ

ὁ λόγος. φαίνεται δὴ ὁ Μενέδημος σεμνὸς ἱκανῶς γεγονέναι. ὅθεν αὐτὸν Κράτης παρῳδῶν φησι,

Φλιάσιόν τ' Ἀσκληπιάδην, καὶ ταῦρον Ἐρέτριον.

ὁ δὲ Τίμων οὕτω,

Λόγον ἀναστήσας ὀφρυωμένος ἀφροσιβόμβαξ.

οὕτω δ' ἦν σεμνὸς, ὡς Εὐρύλοχον τὸν Κασανδρέα μετὰ Κλεϊππίδου Κυζικηνοῦ μειρακίου κληθέντα ὑπὸ Ἀντιγόνου ἀντειπεῖν. φοβεῖσθαι γὰρ μὴ Μενέδημος αἴσθηται. ἦν γὰρ καὶ ἐπικόπτης καὶ παρρησιαστής. μειρακίου γοῦν καταθρασυνομένου, εἶπε μὲν οὐδέν· λαβὼν δὲ κάρφος, διέγραφεν εἰς τοὔδαφος περαινομένου σχῆμα· ἕως ὁρώντων πάντων συνεὶς τὸ μειράκιον τὴν ὕβριν, ἀπηλλάχθη. Ἱεροκλέους δὲ ἐπὶ τοῦ Πειραιῶς συναν ακόπτοντος αὐτῷ ἐπὶ Ἀμφιαράου, καὶ πολλὰ λέγοντος περὶ τῆς ἁλώσεως τῆς Ἐρετρίας, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶπεν, ἠρώτησε δὲ εἰς τί αὐτὸν Ἀντίγονος περαίνει. πρὸς δὲ τὸν θρασυνόμενον μοιχὸν, Ἀγνοεῖς (ἔφη) ὅτι οὐ μόνον κράμβη χυλὸν ἔχει χρηστὸν, ἀλλὰ καὶ ῥαφανίδες; πρὸς δὲ τὸν νεώτερον κεκραγότα, Σκέψαι (ἔφη) μή τι ὄπισθεν ἔχων λέληθας. Ἀντιγόνου δὲ συμβουλευομένου εἰ ἐπὶ κῶμον ἀφίκοιτο, σιωπήσας τἄλλα μόνον ἐκέλευσεν ἀπαγγεῖλαι ὅτι βασιλέως υἱός ἐστι. πρὸς δὲ τὸν ἀναίσθητον ἀναφέροντά τι αὐτῷ εἰκαίως, ἠρώτησεν εἰ ἀγρὸν ἔχει· φήσαντος δὲ, Καὶ πάμπλειστα κτήματα, Πορεύου τοίνυν, (ἔφη) κἀκείνων ἐπιμελοῦ· μὴ συμβῇ σοι καὶ ταῦτα καταφθεῖραι, καὶ κομψὸν ἰδιώτην ἀποβαλεῖν. πρὸς δὲ τὸν πυθόμενον εἰ γήμαι ὁ σπουδαῖος, ἔφη, Πότερον ἐγώ σοι σπουδαῖος δοκῶ, ἢ οὔ; φήσαντος δὲ εἶναι, Ἐγὼ τοίνυν (εἶπε) γεγάμηκα. πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα πολλὰ τὰ ἀγαθὰ, ἐπύθετο πόσα τὸν ἀριθμὸν, καὶ εἰ νομίζει πλείω τῶν ἑκατόν. μὴ δυνάμενος δὲ τῶν καλούντων ἐπὶ δεῖπνον τινὸς περιελεῖν τὴν πολυτέλειαν, κληθείς ποτε, οὐδὲν μὲν εἶπε· σιωπῶν δ' αὐτὸν ἐνουθέτησε,

μόνας ἡμέρας προσενεγκάμενος. διὰ δὴ οὖν τὸ παρρησιαστικὸν τοῦτο μικροῦ καὶ ἐκινδύνευσεν ἐν Κύπρῳ, παρὰ Νικοκρέοντι σὺν Ἀσκληπιάδῃ τῷ φίλῳ. τοῦ γάρ τοι βασιλέως ἐπιμήνιον ἑορτὴν τελοῦντος, καὶ καλέσαντος καὶ τούτους, ὥσπερ τοὺς ἄλλους φιλοσόφους, τὸν Μενέδημον εἰπεῖν, Ὡς εἰ καλὸν ἦν ἡ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν συναγωγή, καθ' ἡμέραν ἔδει γίνεσθαι τὴν ἑορτήν· εἰ δ' οὔ, περιττῶς καὶ νῦν. πρὸς δὲ τοῦτο ἀπαντήσαντος τοῦ τυράννου, καὶ εἰπόντος ὡς ταύτην τὴν ἡμέραν ἔχοι σχολάζουσαν πρὸς τὸ διακούειν φιλοσόφων, ἔτι καὶ μᾶλλον αὐστηρότερον ἐνέκειτο, δεικνὺς ἐπὶ τῆς θυσίας, ὡς χρὴ πάντα καιρὸν φιλοσόφων ἀκούειν. ἕως, εἰ μή τις αὐλητὴς αὐτοὺς διεπέμψατο, κἂν ἀπώλοντο. ὅθεν χειμαζομένων ἐν τῷ πλοίῳ, τὸν Ἀσκληπιάδην φασὶν εἰπεῖν, ὡς ἡ μὲν τοῦ αὐλητοῦ ἁρμοσία σέσωκεν αὐτούς, ἡ δὲ τοῦ Μενεδήμου παρρησία ἀπολώλεκεν. ἦν δὲ (φασὶ) καὶ ἐκκλίτης καὶ τὰ τῆς σχολῆς ἀδιάφορος. οὔτε γοῦν τάξιν τινὰ ἦν παρ' αὐτῷ βλέπειν, οὔτε βάθρα κύκλῳ διέκειτο, ἀλλ' οὗ ἂν ἕκαστος ἔτυχε περιπατῶν ἢ καθήμενος, ἤκουε καὶ αὐτοῦ τοῦτον τὸν τρόπον διακειμένου. ἀγωνιάτης μέντοι (φασὶν) ἦν ἄλλως καὶ φιλόδοξος. ὥστε τὸ πρότερον τέκτονι συνοικοδομοῦντες αὐτός τε καὶ ὁ Ἀσκληπιάδης, ὁ μὲν Ἀσκληπιάδης ἐφαίνετο γυμνὸς ἐπὶ τοῦ τέγους τὸν πηλὸν παραφέρων· ὁ δ', εἴ τινα ἴδοι ἐρχόμενον, παρεκρύπτετο. ἐπεὶ δ' ἥψατο τῆς πολιτείας, οὕτως ἦν ἀγωνιάτης, ὥστε καὶ τὸν λιβανωτὸν τιθείς, διήμαρτε καὶ τοῦ θυμιατηρίου. καί ποτε Κράτητος περιϊσταμένου αὐτόν, καὶ καθαπτομένου εἰς τὸ ὅτι πολιτεύεται, ἐκέλευσέ τισιν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐμβαλεῖν αὐτόν. τὸν δὲ μηδὲν ἧττον τηρεῖν παριόντα καὶ ὑπερκύπτοντα, Ἀγαμεμνόνειόν τε καὶ Ἡγησίπολιν ἀποκαλεῖν. ἦν δέ πως ἠρέμα καὶ δεισιδαιμονέστερος. σὺν γοῦν Ἀσκληπιάδῃ κατ' ἄγνοιαν ἐν πανδοκείῳ ποτὲ κρεάτων ῥιπτουμένων, φα-

σὶν,

γοῦν, ἐπειδὴ μάθοι, ἐναντία τε καὶ ὠχρία ἕως Ἀσκληπιάδης ἐπετίμησεν αὐτῷ, ὡς οὐδὲν (εἰπὼν) ἠνώχλησεν αὐτὸν τὰ κρέα, ἡ δὲ περὶ τούτων ὑπόνοια. τὰ δ᾽ ἄλλα μεγαλόψυχος ἀνὴρ ἦν καὶ ἐλευθέριος. κατά τε τὴν ἕξιν τὴν σωματικὴν, ἤδη καὶ πρεσβύτης ὑπάρχων, οὐδὲν ἧττον ἀθλητοῦ στερεός τε καὶ ἐπικεκαυμένος τὸ εἶδος· πίων τε καὶ τετριμμένος. τὸ δὲ μέγεθος σύμμετρος, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ εἰκονίου τοῦ ἐν Ἐρετρίᾳ ἐν τῷ ἀρχαίῳ σταδίῳ. ἔστι γὰρ (ὡς ἐπίτηδες) παραγυμνὸν, τὰ πλεῖστα μέρη φαῖνον τοῦ σώματος. ἦν δὲ καὶ φιλυπόδοχος, καὶ (διὰ τὸ νοσῶδες τῆς Ἐρετρίας) πλείω συνῆγον συμπόσια· ἐν οἷς καὶ ποιητῶν καὶ μουσικῶν. ἠσπάζετο δὲ καὶ Ἄρατον καὶ Λυκόφρονα τὸν τῆς τραγῳδίας ποιητὴν, καὶ τὸν Ῥόδιον Ἀνταγόραν. μάλιστα δὲ πάντων Ὁμήρῳ προσεῖχεν, εἶτα καὶ τοῖς μελικοῖς, ἔπειτα Σοφοκλεῖ· καὶ δὴ καὶ Ἀχαιῷ, ᾧ περ καὶ δευτερεῖον ἐν τοῖς Σατύροις, Αἰσχύλῳ δὲ τὸ πρωτεῖον ἀπεδίδου. ὅθεν καὶ πρὸς τοὺς ἀντιπολιτευομένους ταῦτα (φασὶ) προσεφέρετο,

Ἡλίσκετ᾽ ἄρα καὶ πρὸς ἀσθενῶν ταχὺς,
Καὶ πρὸς χελώνης αἰετὸς βραχεῖ χρόνῳ.

ταῦτα δέ ἐστιν Ἀχαιοῦ ἐκ τῆς σατυρικῆς Ὀμφάλης. ὥστε σφάλλονται οἱ λέγοντες μηδὲν αὐτὸν ἀνεγνωκέναι πλὴν τῆς Μηδείας τῆς Εὐριπίδου, ἣν ἐν τοῖς Νεόφρονος εἶναι τοῦ Σικυωνίου φασί. τῶν δὲ διδασκάλων τῶν περὶ Πλάτωνα καὶ Ξενοκράτην ἔτι τε Παραιβάτην τὸν Κυρηναϊκὸν κατεφρόνει. Στίλπωνα δὲ ἐτεθαυμάκει· καί ποτε ἐρωτηθεὶς περὶ αὐτοῦ, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶπε πλὴν ὅτι ἐλευθέριος. ἦν δὲ καὶ δυσκατανόητος ὁ Μενέδημος, καὶ ἐν τῷ συνθέσθαι δυσανταγώνιστος. ἐστρέφετό τε πρὸς πάντα, καὶ εὑρησιλόγει. ἐριστικώτατός τε (καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς) ἦν. καὶ δὴ καὶ τόδε ἐρωτᾶν εἰώθει, Τὸ ἕτερον, τοῦ ἑτέρου ἕτερόν ἐστι; Ναί. Ἕτερον δέ ἐστι τὸ ὠφελεῖν τοῦ ἀγαθοῦ; Ναί. Οὐκ

ἆρα τὸ ἀγαθὸν, ὠφελεῖν ἐστιν. ἀνῄρει δὲ (φασὶ) καὶ τὰ ἀποφατικὰ τῶν ἀξιωμάτων, καταφατικὰ τιθείς. καὶ τούτων τὰ ἁπλᾶ προσδεχόμενος, τὰ οὐχ ἁπλᾶ ἀνῄρει, λέγω δὲ συνημμένα καὶ συμπεπλεγμένα. φησὶ δ' Ἡρακλείδης ἐν μὲν τοῖς δόγμασι Πλατωνικὸν εἶναι αὐτὸν, διαπαίζειν δὲ τὰ διαλεκτικά· ὥστε Ἀλεξίνου ποτὲ διερωτήσαντος εἰ πέπαυται τὸν πατέρα τύπτων, Ἀλλ' οὔτ' ἔτυπτον (φάναι) οὔτε πέπαυμαι. πάλιν τ' ἐκείνου λέγοντος, Ἔχρην εἰπόντα, ναὶ, ἢ οὔ, λῦσαι τὴν ἀμφιβολίαν, Γελοῖον (εἶπε) τοῖς ὑμετέροις νόμοις ἀκολουθεῖν, ἐξὸν ἐν πύλαις ἀντιβῆναι. Βίωνός τε ἐπιμελῶς κατατρέχοντος τῶν μάντεων, νεκροὺς αὐτὸν ἐπισφάττειν ἔλεγε. καί ποτε τινὸς ἀκούσας ὡς μέγιστον ἀγαθὸν εἴη τὸ πάντων ἐπιτυγχάνειν ὧν τις ἐπιθυμεῖ, εἶπεν, Πολὺ δὲ μεῖζον τὸ ἐπιθυμεῖν ὧν δεῖ. φησὶ δ' Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος γράψαι αὐτὸν μηδὲν, μηδὲ συντάξαι. ὥστε μηδὲ στηρίζειν ἐπί τινος δόγματος. ἐν δὲ ταῖς ζητήσεσι (φησὶν) ὧδε μάχιμος ἦν ὥσθ' ὑπώπια φέρων ἀπῄει. ὅμως δ' οὖν τοιοῦτος ἐν τοῖς λόγοις ὑπάρχων, ἐν τοῖς ἔργοις πρᾳότατος ἦν. Ἀλεξῖνον γοῦν πολλὰ καταπαίζων καὶ σκληρῶς ἐπισκώπτων, ὅμως αὐτὸν εὖ ἐποίησε, τὴν γυναῖκα παραπέμψας ἐκ Δελφῶν ἕως Χαλκίδος, εὐλαβουμένην κλωπείας τε καὶ τὰς καθ' ὁδὸν λῃστείας. φίλος τε ἦν μάλιστα, ὡς δῆλον ἐκ τῆς πρὸς Ἀσκληπιάδην συμπνοίας, οὐδέν τι διαφερούσης Πυλάδου φιλοστοργίας. ἀλλὰ πρεσβύτερος Ἀσκληπιάδης, ὡς λέγεσθαι ποιητὴν μὲν αὐτὸν εἶναι, ὑποκριτὴν δὲ Μενέδημον. καί ποτέ φασιν Ἀρχιπόλιδος τρισχίλια αὐτοῖς διαγράψαντος, στηριζομένους περὶ τοῦ τίς δεύτερος ἄρῃ, μηδέτερον λαβεῖν. λέγεται δὲ καὶ γυναῖκας ἀγαγέσθαι αὐτούς· ὧν τὴν μὲν θυγατέρα, Ἀσκληπιάδην· τὴν δὲ μητέρα, Μενέδημον. κἀπειδὴ ἐτελεύτησε τῷ Ἀσκληπιάδῃ τὸ γύναιον, λαβεῖν τὸ τοῦ Μενεδήμου. ἐκεῖνόν τε,

ἐπειδὴ προέστη τῆς πολιτείας, πλουσίαν γῆμαι. οὐδὲν μέντοι ἧττον μιᾶς οὔσης οἰκίας ἐπιτρέψαι τὸν Μενέδημον τὴν διοίκησιν τῇ προτέρᾳ γυναικί. ὁ μέντοι Ἀσκληπιάδης προκατέστρεψεν ἐν Ἐρετρίᾳ γηραιὸς ἤδη, συζήσας τῷ Μενεδήμῳ σφόδρα ἀτελῶς ἀπὸ μεγάλων. ὥστε καὶ μετὰ χρόνον ἐλθόντος ἐπὶ κῶμον ἐρωμένου τοῦ Ἀσκληπιάδου, καὶ τῶν νεανίσκων ἀποκλειόντων αὐτὸν, ὁ Μενέδημος ἐκέλευσεν εἰσδέξασθαι, εἰπὼν, Ὅτι Ἀσκληπιάδης αὐτῷ, καὶ κατὰ γῆς ὢν, τὰς θύρας ἀνοίγει. ἦσαν δ' οἱ σωματοποιήσαντες αὐτοὺς, Ἱππόνικός τε ὁ Μακεδὼν καὶ Ἀγήτωρ ὁ Λαμιεύς· ὁ μὲν, ἑκατέρῳ δοὺς τριάκοντα μνᾶς, ὁ δ' Ἱππόνικος Μενεδήμῳ εἰς ἔκδοσιν τῶν θυγατέρων δισχιλίας δραχμάς. ἦσαν δὲ τρεῖς, (καθά φησιν Ἡρακλείδης) ἐξ Ὠρωπίας αὐτῷ γυναικὸς γεγενημέναι. τὰ δὲ συμπόσια τοῦτον ἐποιεῖτο τὸν τρόπον· προηρίστα μετὰ δυοῖν ἢ τριῶν, ἕως βραδέως ἦν τῆς ἡμέρας. ἔπειτά τις ἐκάλει τοὺς παραγινομένους, καὶ αὐτοὺς ἤδη δεδειπνηκότας· ὥστε εἴ τις ἔλθοι θᾶττον, ἀνακάμπτων ἐπυνθάνετο τῶν ἐξιόντων τί εἴη παρακείμενον, καὶ πῶς ἔχοι τοῦ χρόνου. εἰ μὲν οὖν λαχάνιον ἢ ταρίχιον, ἀνεχώρουν· εἰ δὲ κρεάδιον, εἰσῄεσαν. ἦν δὲ τοῦ μὲν θέρους ψίαθος ἐπὶ τῶν κλινῶν, τοῦ δὲ χειμῶνος, κώδιον. προσκεφάλαιον δ' αὐτῷ φέρειν ἔδει. τό, τε περιαγόμενον ποτήριον οὐ μεῖζον ἦν κοτυλιαίου. τράγημα, θέρμος, ἢ κύαμος· ἔστι δ' ὅτε καὶ τῶν ὡραίων ἄπιος, ἢ ῥόα, ἢ ὦχροι, ἤ, νὴ Δί', ἰσχάδες. ἃ πάντα φησὶν ὁ Λυκόφρων ἐν τοῖς πεποιημένοις σατύροις αὐτῷ, οὓς Μενέδημον ἐπέγραψεν, ἐγκώμιον τοῦ φιλοσόφου ποιήσας τὸ δρᾶμα. ὧν καί τινα ἐστὶ τοιαυτὶ,

Ὡς ἐκ βραχείας δαιτὸς ἡ βαιὰ κύλιξ
Αὐτοῖς κυκλεῖται πρὸς μέτρον, τράγημα δὲ
Ὁ σωφρονιστὴς τοῖς φιληκόοις λόγος.

τὰ μὲν οὖν πρῶτα κατεφρονεῖτο, κύων καὶ λῆρος ὑπὸ

τῶν Ἐρετριέων ἀκούων· ὕστερον δ' ἐθαυμάσθη, ὥστε καὶ τὴν πόλιν ἐγχειρίσασθαι. ἐπρέσβευσε δὲ καὶ πρὸς Πτολεμαῖον, καὶ Λυσίμαχον, τιμώμενος πανταχοῦ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς Δημήτριον. καὶ τῆς πόλεως διακόσια τάλαντα τελούσης πρὸς ἔτος αὐτῷ, τὰ πεντήκοντα ἀφεῖλε. πρὸς ὃ διαβληθεὶς, ὡς τὴν πόλιν ἐγχειρίζων Πτολεμαίῳ, ἀπολογεῖται δι' ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ, Μενέδημος βασιλεῖ Δημητρίῳ χαίρειν. Ἀκούω πρός σε ἀνατεθῆναι περὶ ἡμῶν. λόγος δὲ διαβάλλειν αὐτὸν τῶν ἀντιπολιτευομένων τινὰ Αἰσχύλον. δοκεῖ δ' ἐμβριθέστατα πρεσβεῦσαι πρὸς Δημήτριον ὑπὲρ τοῦ Ὠρωποῦ, ὡς καὶ Εὔφαντος ἐν ἱστορίαις μνημονεύει. ἠγάπα δὲ αὐτὸν καὶ Ἀντίγονος, καὶ μαθητὴν ἀνεκήρυττεν αὐτόν. καὶ ἡνίκα ἐνίκα τοὺς βαρβάρους περὶ Λυσιμαχίαν, γράφει ψήφισμα αὐτῷ Μενέδημος ἁπλοῦν τε καὶ ἀκόλακον, οὗ ἡ ἀρχὴ, Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ πρόβουλοι εἶπον, Ἐπειδὴ βασιλεὺς Ἀντίγονος μάχῃ νικήσας τοὺς βαρβάρους, παραγίνεται εἰς τὴν ἰδίαν, καὶ τἄλλα πάντα πράσσει κατὰ γνώμην, ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. διὰ ταῦτα δὴ καὶ τὴν ἄλλην φιλίαν ὑποπτευθεὶς προδιδόναι τὴν πόλιν αὐτῷ, διαβάλλοντος Ἀριστοδήμου, ὑπεξῆλθε· καὶ διέτριβεν ἐν Ὠρωπῷ, ἐν τῷ τοῦ Ἀμφιαράου ἱερῷ· ἔνθα χρυσῶν ποτηρίων ἀπολομένων (καθά φησιν Ἕρμιππος) δόγματι κοινῷ τῶν Βοιωτῶν ἐκελεύσθη μετελθεῖν. ἐντεῦθεν ἀθυμήσας λαθραίως παρεισδὺς εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας παραλαβὼν, πρὸς Ἀντίγονον ἐλθὼν, ἀθυμίᾳ τὸν βίον κατέστρεψε. φησὶ δ' αὐτὸν Ἡρακλείδης, πᾶν τοὐναντίον, πρόβουλον γενόμενον τῶν Ἐρετριέων, πολλάκις ἐλευθερῶσαι τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν τυράννων, ἐπαγομένων Δημήτριον. οὐκ ἂν δὴ οὖν προδοῦναι αὐτὸν Ἀντιγόνῳ τὴν πόλιν, ἀλλὰ διαβολὴν ἀναλαβεῖν ψευδῆ. φοιτᾶν τε πρὸς τὸν Ἀντίγονον, καὶ βούλεσθαι ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα. τοῦ δὲ μὴ εἴκοντος, ὑπ' ἀθυμίας ἀσιτήσαντα ἑπτὰ

ἡμερῶν, τὸν βίον μεταλλάξαι. τὰ ὅμοια τούτῳ καὶ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἱστορεῖ. μόνῳ δὲ Περσαίῳ διαπρύσιον εἶχε πόλεμον. ἐδόκει γὰρ, Ἀντιγόνου βουλομένου τὴν δημοκρατίαν ἀποκαταστῆσαι τοῖς Ἐρετριεῦσι χάριν Μενεδήμου, κωλῦσαι. διὸ καί ποτε παρὰ πότον ὁ Μενέδημος ἐλέγξας αὐτὸν τοῖς λόγοις, τά τε ἄλλα ἔφη, καὶ δὴ, Φιλόσοφος μέντοι τοιοῦτος, ἀνὴρ δὲ καὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν γενησομένων κάκιστος. ἐτελεύτα δὲ (κατὰ τὸν Ἡρακλείδην) τέταρτον καὶ ἑβδομηκοστὸν ἔτος βιούς. καὶ εἰς αὐτὸν ἡμῶν ἐστὶν οὕτως ἔχον·

Ἔκλυον (Μενέδημε), τεὸν μόρον, ὡς
Ἑκὼν ἀπέσβης, ἐν ἡμέρῃσιν ἑπτὰ
Μηδὲν ἐσθίων. κατ' ἔργον ἔρεξας Ἐρετρικὸν,
Ἀλλ' ὅμως ἄνανδρον. ἀψυχίη γὰρ ἡγεμὼν Ἔπειγε.

καὶ οὗτοι μὲν οἱ Σωκρατικοὶ, καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν. μετιτέον δὲ ἐπὶ Πλάτωνα τὸν τῆς Ἀκαδημίας κατάρξαντα, καὶ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ, ὁπόσοι γεγόνασιν ἐλλόγιμοι.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΛΑΕΡΤΙΟΥ περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ γ᾽ τῶν ι.

ΠΛΑΤΩΝ.

ΠΛΑΤΩΝ, Ἀρίστωνος καὶ Περικτιόνης, ἢ Ποτώνης, Ἀθηναῖος, ἥτις τὸ γένος ἀνέφερεν εἰς Σόλωνα. τούτου γὰρ ἦν ἀδελφὸς Δρωπίδης, οὗ Κριτίας, οὗ Κάλλαισχρος, οὗ Κριτίας ὁ τῶν τριάκοντα, καὶ Γλαύκων, οὗ Χαρμίδης καὶ Περικτιόνη, ἧς καὶ Ἀρίστωνος Πλάτων, ἕκτος ἀπὸ Σόλωνος. ὁ δὲ Σόλων εἰς Νηλέα καὶ Ποσειδῶνα ἀνέφερε τὸ γένος. φασὶ δὲ καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀνάγειν εἰς Κόδρον τὸν Μελάνθου, οἵτινες ἀπὸ Ποσειδῶνος ἱστοροῦνται, κατὰ Θράσυλον. Σπεύσιππος δ᾽ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πλάτωνος περὶ δείπνου, καὶ Κλέαρχος ἐν τῷ Πλάτωνος ἐγκωμίῳ, καὶ Ἀναξιλίδης ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φιλοσόφων, φασὶν, Ἀθήνησιν ἦν λόγος, ὡραίαν οὖσαν τὴν Περικτιόνην βιάζεσθαι τὸν Ἀρίστωνα, καὶ μὴ τυγχάνειν. παυόμενόν τε τῆς βίας ἰδεῖν τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ὄψιν, ὅθεν καθαρὰν γάμου φυλάξαι, ἕως τῆς ἀποκυήσεως. καὶ γίνεται Πλάτων (ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) ὀγδόῃ καὶ ὀγδοηκοστῇ Ὀλυμπιάδι, Θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ, καθ᾽ ἣν Δήλιοι τὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι φασί. τελευτᾷ δὲ (ὥς φησιν Ἕρμιππος) ἐν γάμοις δειπνῶν, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, βιοὺς ἔτος ἓν πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα. Νεάνθης

δέ φησιν αὐτὸν τεττάρων καὶ ὀγδοήκοντα τελευτῆσαι ἐτῶν. ἔστιν οὖν Ἰσοκράτους νεώτερος ἔτεσιν ἕξ. ὁ μὲν γὰρ, ἐπὶ Λυσιμάχου· Πλάτων δὲ ἐπὶ Ἀμεινίου γέγονεν, ἐφ' οὗ Περικλῆς ἐτελεύτησεν. ἦν δὲ τῶν δήμων Κολλυτεὺς, ὥς φησιν Ἀντιλέων ἐν δευτέρῳ Περὶ χρόνων. καὶ ἐγεννήθη κατά τινας ἐν Αἰγίνῃ, ἐν τῇ Φειδιάδου οἰκίᾳ τοῦ Θάλητος, (ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἄλλων πεμφθέντος κληρούχου, καὶ ἐπανελθόντος εἰς Ἀθήνας, ὁπότ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐξεβλήθησαν βοηθούντων Αἰγινήταις. ἀλλὰ καὶ ἐχορήγησεν Ἀθήνησι Δίωνος ἀναλίσκοντος, ὥς φησιν Ἀθηνόδωρος ἐν ὀγδόῳ περιπάτων. ἔσχε δ' ἀδελφοὺς Ἀδείμαντον καὶ Γλαύκωνα, καὶ ἀδελφὴν Ποτώνην, ἐξ ἧς ἦν Σπεύσιππος. καὶ ἐπαιδεύθη μὲν γράμματα παρὰ Διονυσίῳ, οὗ καὶ μνημονεύει ἐν τοῖς ἀντερασταῖς· ἐγυμνάσατο δὲ παρὰ Ἀρίστωνι τῷ Ἀργείῳ παλαιστῇ· ἀφ' οὗ καὶ Πλάτων διὰ τὴν εὐεξίαν μετωνομάσθη, πρότερον Ἀριστοκλῆς ἀπὸ τοῦ πάππου καλούμενος ὄνομα, καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς. ἔνιοι δὲ διὰ τὴν πλατύτητα τῆς ἑρμηνείας οὕτως ὀνομασθῆναι· ἢ ὅτι πλατὺς ἦν τὸ μέτωπον, ὥς φησι Νεάνθης. εἰσὶ δ' οἳ καὶ παλαῖσαι φασὶν αὐτὸν Ἰσθμοῖ, καθὰ καὶ Δικαίαρχος ἐν πρώτῳ Περὶ βίων· καὶ γραφικῆς ἐπιμεληθῆναι· καὶ ποιήματα γράψαι, πρῶτον μὲν διθυράμβους, ἔπειτα καὶ μέλη καὶ τραγῳδίας. ἰσχνόφωνός τε (φασὶν) ἦν, ὡς καὶ Τιμόθεος φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ βίων. λέγεται δ' ὅτι Σωκράτης ὄναρ εἶδεν κύκνου νεοττὸν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχειν, ὃν καὶ παραχρῆμα πτεροφυήσαντα ἀναπτῆναι, ἡδὺ κλάγξαντα· καὶ μεθ' ἡμέραν Πλάτωνα αὐτῷ συστῆναι· τὸν δὲ τοῦτον εἰπεῖν εἶναι τὸν ὄρνιν. ἐφιλοσόφει δὴ τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ, εἶτα ἐν τῷ κήπῳ τῷ περὶ τὸν Κολωνὸν, ὥς φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς καθ' Ἡράκλειτον. ἔπειτα μέντοι μέλλων ἀγωνιεῖσθαι

τραγῳδίᾳ πρὸ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, Σωκράτους ἀκούσας κατέφλεξε τὰ ποιήματα εἰπών,

Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει.

τοὐντεῦθεν δὴ γεγονὼς (φασὶν) εἴκοσιν ἔτη διήκουσε Σωκράτους. ἐκείνου δ' ἀπελθόντος, προσεῖχε Κρατύλῳ τε τῷ Ἡρακλειτείῳ, καὶ Ἑρμογένει τῷ τὰ Παρμενίδου φιλοσοφοῦντι. ἔπειτα γενόμενος ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν (καθά φησιν Ἑρμόδωρος) εἰς Μέγαρα πρὸς Εὐκλείδην σὺν καὶ ἄλλοις τισὶ Σωκρατικοῖς ὑπεχώρησεν. ἔπειτα εἰς Κυρήνην ἀπῆλθε πρὸς Θεόδωρον τὸν μαθηματικόν· κἀκεῖθεν εἰς Ἰταλίαν πρὸς τοὺς Πυθαγορικούς, Φιλόλαον καὶ Εὔρυτον· ἔνθεν τε εἰς Αἴγυπτον παρὰ τοὺς προφήτας· οὗ φασι καὶ Εὐριπίδην αὐτῷ συνακολουθῆσαι, καὶ αὐτόθι νοσήσαντα πρὸς τῶν ἱερέων ἀπολυθῆναι τῇ διὰ θαλάτης θεραπείᾳ· ὅθεν καὶ εἰπεῖν,

Θάλασσα κλύζει πάντα τἀνθρώπων κακά.

ἀλλὰ καὶ (καθ' Ὅμηρον) φάναι πάντας ἀνθρώπους Αἰγυπτίους ἰατροὺς εἶναι. διέγνω δὴ ὁ Πλάτων καὶ τοῖς μάγοις συμμῖξαι· διὰ δὲ τοὺς τῆς Ἀσίας πολέμους ἀπέστη. ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ἀθήνας, διέτριβεν ἐν Ἀκαδημίᾳ. τὸ δ' ἐστὶ γυμνάσιον, προάστειον ἀλσῶδες, ἀπό τινος ἥρωος ὀνομασθὲν Ἀκαδήμου, καθὰ καὶ Εὔπολις ἐν ἀστρατεύτοις φησίν,

Ἐν εὐσκίοις δρόμοισιν Ἀκαδήμου θεοῦ.

ἀλλὰ καὶ ὁ Τίμων εἰς τὸν Πλάτωνα λέγων φησί,

Τῶν πάντων δ' ἡγεῖτο πλατύστατος, ἀλλ' ἀγορητὴς
Ἡδυεπής, τέττιξιν ἰσογράφος, οἵθ' Ἑκαδήμου
Δένδρει ἐφεζόμενοι ὄπα λειριόεσσαν ἱεῖσι.

πρότερον γὰρ διὰ τοῦ ε Ἑκαδημία ἐκαλεῖτο. ὁ δ' οὖν φιλόσοφος καὶ Ἰσοκράτει φίλος ἦν. καὶ αὐτῶν Πραξιφάνης συνέγραψε διατριβήν τινα περὶ ποιητῶν γενομένην, ἐν ἀγρῷ παρὰ Πλάτωνι ἐπιξενωθέντος τοῦ Ἰσοκράτους.

καὶ αὐτόν φησιν Ἀριστόξενος τρὶς ἐστρατεῦσθαι, ἅπαξ μὲν εἰς Τάναγραν, δεύτερον δὲ εἰς Κόρινθον, τρίτον ἐπὶ Δηλίῳ· ἔνθα καὶ ἀριστεῦσαι. μῖξίν τε ἐποιήσατο τῶν τε Ἡρακλειτείων λόγων καὶ Πυθαγορικῶν καὶ Σωκρατικῶν. τὰ μὲν γὰρ αἰσθητὰ, καθ' Ἡράκλειτον· τὰ δὲ νοητὰ, κατὰ Πυθαγόραν· τὰ δὲ πολιτικὰ, κατὰ Σωκράτην ἐφιλοσόφει. λέγουσι δέ τινες (ὧν ἐστι καὶ Σάτυρος) ὅτι Δίωνι ἐπέστειλεν εἰς Σικελίαν ὠνήσασθαι τρία βιβλία Πυθαγορικὰ παρὰ Φιλολάου μνῶν ἑκατόν. καὶ γὰρ ἐν εὐπορίᾳ (φασὶν) ἦν παρὰ Διονυσίου λαβὼν ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα τάλαντα, ὡς καὶ Ὀνήτωρ φησὶν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ, Εἰ χρηματιεῖται ὁ σοφός. πολλὰ δὲ καὶ παρ' Ἐπιχάρμου τοῦ κωμῳδοποιοῦ προσωφέληται, τὰ πλεῖστα μεταγράψας, καθά φησιν Ἄλκιμος ἐν τοῖς πρὸς Ἀμύνταν, ἅ ἐστι τέτταρα. ἔνθα καὶ ἐν τῷ πρώτῳ φησὶ ταῦτα, Φαίνεται δὲ καὶ Πλάτων πολλὰ τῶν Ἐπιχάρμου λέγων· σκεπτέον δέ. ὁ Πλάτων φησὶν, αἰσθητὸν μὲν εἶναι τὸ μηδέποτε ἐν τῷ ποιῷ μηδὲ ποσῷ διαμένον, ἀλλ' ἀεὶ ῥέον καὶ μεταβάλλον· ὡς ἐξ ὧν ἄν τις ἀνέλῃ τὸν ἀριθμὸν, τούτων οὔτε ἴσων, οὔτε τινῶν, οὔτε ποσῶν, οὔτε ποιῶν ὄντων. ταῦτα δ' ἐστὶν ὧν ἀεὶ γένεσις, οὐσία δὲ μηδέποτε πέφυκε. νοητὸν δὲ, ἐξ οὗ μηδὲν ἀπογίνεται μηδὲ προσγίνεται. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ τῶν ἀϊδίων φύσις, ἣν ὁμοίαν τε καὶ τὴν αὐτὴν ἀεὶ συμβέβηκεν εἶναι. καὶ μὴν ὅ γε Ἐπίχαρμος περὶ τῶν αἰσθητῶν καὶ νοητῶν ἐναργῶς εἴρηκεν, Ἀλλ' ἀεί τοι θεοὶ παρῆσαν, χὑπέλιπον οὐ πώποκα· τάδε δ' ἀεὶ πάρεσθ' ὅμοια, διά τε τῶν αὐτῶν ἀεί. ἀλλὰ λέγεται μὰν χάος πρᾶτον γενέσθαι τῶν θεῶν. πῶς δέ κ'; ἀμήχανόν γ' ἀπό τινος μηδὲν ὅ,τι πρᾶτον μόλοι. οὐκ ἄρ' ἔμολε πρᾶτον οὐδέν; οὐδὲ μὰ Δία δεύτερον, τῶν δ' ὧν ἄμμες νῦν ὧδε λέγω, μέλλει τὰ δ' εἶναι. ποτ' ἀριθμόν τις περισσὸν, αἰ δὲ λῇς τὸν ἄρτιον, ποτθέμειν λῇς ψᾶφον, ἢ καὶ τᾶν ὑπαρχουσᾶν λαβεῖν, ἢ δοκεῖ κά τοι καὶ ὁ αὐτὸς εἶμεν; οὐκ ἐμίν γα κα. οὐδὲ μὰν, οὐδὲ ποτὶ

μέτρον παχὺ ἐὸν καττέμνειν λῆ τις ἕτερον ϛερρὸν μᾶκος; ἢ τοῦ πρόσθ' ἐόντος ἀποταμεῖν, ἔτι κ' ὑπάρχοι κεῖνο τὸ μέτρον. οὐ γὰρ ὧδε νῦν ὁρῆ καὶ τὼς ἀνθρώπως. ὁ μὲν γὰρ αὔξεθ', ὁ δέ γα μὰν φθίνει. ἐν μεταλλαγᾷ δὲ πάντες ἐντὶ πάντα τὸν χρόνον. ὃ δὲ μεταλλάσσει κατὰ φύσιν, καὶ οὔποκ' ἐν ταὐτῷ μένει, ἀλλὰ ἕτερον εἴη κ' αὐτὸ δὴ τοῦ παρεξεστακότος. καὶ τὺ δὴ κἀγὼ χθὲς, ἄλλοι καὶ νῦν ἄλλοι τελέθομες, καὖθις ἄλλοι, κ' οὔπω χ' αὐτοὶ κατὰ τὸν λόγον. ἔτι φησὶν ὁ Ἄλκιμος καὶ ταυτί, Φασὶν οἱ σοφοὶ τὴν ψυχὴν τὰ μὲν διὰ τοῦ σώματος αἰσθάνεσθαι, οἷον ἀκούουσαν, βλέπουσαν· τὰ δ' αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἐνθυμεῖσθαι, μηδὲν τῷ σώματι χρωμένην. διὸ καὶ τῶν ὄντων τὰ μὲν, αἰσθητὰ εἶναι· τὰ δὲ, νοητά. ὧν ἕνεκα καὶ Πλάτων ἔλεγεν ὅτι δεῖ τοὺς συνιδεῖν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχὰς ἐπιθυμοῦντας, πρῶτον μὲν αὐτὰς καθ' αὑτὰς διελέσθαι τὰς ἰδέας, οἷον ὁμοιότητα, καὶ μονάδα, καὶ πλῆθος, καὶ μέγεθος, καὶ στάσιν, καὶ κίνησιν· δεύτερον, αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ δίκαιον, καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποθέσθαι· τρίτον, τῶν ἰδεῶν συνιδεῖν ὅσαι πρὸς ἀλλήλας εἰσίν, οἷον ἐπιστήμην, ἢ μέγεθος, ἢ δεσποτείαν· ἐνθυμουμένοις ὅτι τὰ παρ' ἡμῖν, διὰ τὸ μετέχειν ἐκείνων, ὁμώνυμα ἐκείνοις ὑπάρχει. λέγω δὲ οἷον, δίκαια μὲν, ὅσα τοῦ δικαίου· καλὰ δὲ, ὅσα τοῦ καλοῦ. ἔστι δὲ τῶν εἰδῶν ἓν ἕκαστον ἀΐδιόν τε καὶ νόημα καὶ πρὸς τούτοις ἀπαθές. διὸ καί φησιν ἐν τῇ φύσει τὰς ἰδέας ἑστάναι, καθάπερ παραδείγματα. τὰ δ' ἄλλα ταύταις ἐοικέναι, τούτων ὁμοιώματα καθεστῶτα. ὁ τοίνυν Ἐπίχαρμος περί τε τοῦ ἀγαθοῦ καὶ περὶ τῶν ἰδεῶν οὕτω λέγει, Ἆρ' ἐστὶν αὔλησις τι πρᾶγμα; πάνυ μὲν οὖν. Ἄνθρωπος οὖν αὔλησίς ἐστιν; οὐδαμῶς. φέρε ἴδω. τί δ' αὐλητάς; τίς εἶμέν τοι δοκεῖ ἄνθρωπος, ἢ οὐ γάρ; πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν δοκεῖς οὕτως ἔχειν καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; τὸ μὲν, ἀγαθόν· τὸ δὲ πρᾶγμα; εἰ μὲν καθ' αὐτὸ ὅστις δείκα εἴδη μα-

θῶν τινῶν, ἀγαθὸς ἤδη γίνεται. ὥσπερ γὰρ εἰ τὴν αὔλησιν αὐλητὰς μαθὼν, ἢ τὴν ὄρχησιν ὀρχηστάς τις, ἢ πλοκεὺς πλοκὰν, ἢ πᾶν γε ὁμοίως τῶν τοιούτων ὅ, τι τοι λῇς, οὐχ αὐτὸς εἴη χ' ἁ τέχνα, τεχνικός γε μάν. Πλάτων ἐν τῇ περὶ τῶν ἰδεῶν ὑπολήψει φησὶν, Εἴπερ ἐστὶ μνήμη τὰς ἰδέας ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρχειν, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἠρεμοῦντός τινος καὶ μένοντος εἶναι· μένειν δὲ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὰς ἰδέας. τίνα γὰρ ἂν τρόπον (φησὶ) διεσώζετο τὰ ζῶα μὴ τῆς ἰδέας ἐφαπτόμενα, καὶ πρὸς τοῦτο τὸν νοῦν φυσικὸν εἰληφότα; νῦν δὲ μνημονεύει τῆς ὁμοιότητός τε καὶ τροφῆς, ὁποία τις ἐστὶν αὐτοῖς, ἐνδεικνύμενα διότι πᾶσι τοῖς ζώοις ἔμφυτός ἐστιν ἡ τῆς ὁμοιότητος θεωρία. διὸ καὶ τῶν ὁμοφύλων αἰσθάνεται. πῶς οὖν ὁ Ἐπίχαρμος; Εὔμαιε, τὸ σοφόν ἐστιν οὐ καθ' ἓν μόνον, ἀλλ' ὅσα περ ζῇ πάντα καὶ γνώμαν ἔχει. καὶ γὰρ τὸ θῆλυ τῶν ἀλεκτορίδων γένος, αἰ λῇς καταμαθεῖν ἀτενὲς, οὐ τίκτει τέκνα ζῶντα, ἀλλ' ἐπωάζει καὶ ποιεῖ ψυχὴν ἔχειν· τὸ δὲ σοφὸν ἁ φύσις τόδ' οἶδεν ὡς ἔχει μόνα· πεπαίδευται γὰρ αὖ ταύτας ὕπο. καὶ πάλιν, Θαυμαστὸν οὐδὲν ἐστί με ταῦθ' οὕτω λέγειν, καὶ ἁνδάνειν αὐτοῖσιν αὐτοὺς, καὶ δοκεῖν καλῶς πεφυκέναι. καὶ γὰρ ἁ κύων κυνὶ κάλλιστον εἶμεν φαίνεται, καὶ βοῦς βοΐ, ὄνος δὲ ὄνῳ κάλλιστον, ὗς δὲ ὑΐ. καὶ ταῦτα μὲν καὶ τὰ τοιαῦτα διὰ τῶν τεσσάρων βιβλίων παρατίθησιν ὁ Ἄλκιμος, παρασημαίνων τὴν ἐξ Ἐπιχάρμου Πλάτωνι περιγινομένην ὠφέλειαν. ὅτι δ' οὐδ' αὐτὸς Ἐπίχαρμος ἠγνόει τὴν αὑτοῦ σοφίαν, μαθεῖν ἐστι κἀκ τούτων, ἐν οἷς τὸν ζηλώσοντα προμαντεύεται, Ὡς δὲ ἐγὼ δοκέω· δοκέω γὰρ σαφὲς ἄμι τοῦθ', ὅτι τῶν ἐμῶν μνᾶμα ποκ' ἐσσεῖται λόγων τούτων ἔτι. καὶ λαβών τις αὐτὰ, περιλύσας τὸ μέτρον ὃ νῦν ἔχει, εἷμα δοὺς καὶ πορφυροῦν λόγοισι ποικίλας καλοῖς, δυσπάλαιστος ὢν, τοὺς ἄλλους εὐπαλαίστους ἀποφανεῖ. δοκεῖ δὲ Πλάτων καὶ τὰ Σώφρονος τοῦ μιμογράφου βιβλία ἠμελημένα

πρῶτος εἰς Ἀθήνας διακομίσαι, καὶ ἠθοποιῆσαι πρὸς αὐτόν· ἃ καὶ εὑρεθῆναι ὑπὸ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ. τρὶς δὲ πέπλευκεν εἰς Σικελίαν· πρῶτον μὲν κατὰ θέαν τῆς νήσου καὶ τῶν κρατήρων, ὅτε καὶ Διονύσιος ὁ Ἑρμοκράτους, τύραννος ὤν, ἠνάγκασεν ὥστε συμμίξαι αὐτῷ. ὁ δέ, διαλεγόμενος περὶ τυραννίδος, καὶ φάσκων ὡς οὐκ ἔστι τοῦτο κρεῖττον ὃ συμφέρει αὐτῷ μόνον, εἰ μὴ καὶ ἀρετῇ διαφέροι, προσέκρουσεν αὐτῷ. ὀργισθεὶς γάρ, Οἱ λόγοι σου (φησὶ) γεροντιῶσι. καὶ ὅς, Σοῦ δέ γε τυραννιῶσιν. ἐντεῦθεν ἀγανακτήσας ὁ τύραννος, πρῶτον μὲν ἀνελεῖν ὥρμησεν αὐτόν· εἶτα παρακληθεὶς ὑπὸ Δίωνος καὶ Ἀριστομένους, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, παρέδωκε δ' αὐτὸν Πόλιδι τῷ Λακεδαιμονίῳ κατὰ καιρὸν διὰ πρεσβείαν ἀφιγμένῳ, ὥστε ἀποδόσθαι. κἀκεῖνος ἀγαγὼν αὐτὸν εἰς Αἴγιναν, ἐπίπρασκεν. ὅτε καὶ Χάρμανδρος Χαρμανδρίδου ἐγράψατο αὐτῷ δίκην θανάτου, κατὰ τὸν παρ' αὐτοῖς τεθέντα νόμον, τὸν πρῶτον ἐπιβάντα Ἀθηναίων τῇ νήσῳ, ἄκριτον ἀποθνήσκειν. ἦν δ' αὐτὸς ὁ θεὶς τὸν νόμον, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. εἰπόντος δέ τινος (ἀλλὰ κατὰ παιδιάν) φιλόσοφον εἶναι τὸν ἐπιβάντα, ἀπέλυσαν. ἔνιοι δέ φασι παραχθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τηρούμενον μηδ' ὁτιοῦν φθέγξασθαι· ἑτοίμως δὲ ἐνδέξασθαι τὸ συμβαῖνον. οἱ δὲ ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὸν οὐ διέγνωσαν, πωλεῖν δὲ ἔκριναν τῷ τρόπῳ τῶν αἰχμαλώτων. λυτροῦται δὲ αὐτὸν κατὰ τύχην παρὼν Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος εἴκοσι μνῶν (οἱ δέ, τριάκοντα) καὶ ἀναπέμπει Ἀθήναζε πρὸς τοὺς ἑταίρους. οἱ δ' εὐθὺς τἀργύριον ἐξέπεμψαν, ὅπερ οὐ προσήκατο, εἰπών, μὴ μόνους ἐκείνους ἀξίους εἶναι Πλάτωνος κήδεσθαι. ἔνιοι δὲ καὶ Δίωνα ἀποστεῖλαι φασὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὸν μὴ προέσθαι, ἀλλὰ κηπίδιον αὐτῷ τὸ ἐν Ἀκαδημίᾳ πρίασθαι. τὸν μέντοι Πόλιν λόγος ὑπό τε Χαβρίου ἡττηθῆναι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Ἑλίκῃ καταποντωθῆναι, τοῦ δαιμονίου μηνίσαντος

αὐτῷ διὰ τὸν φιλόσοφον· ὃ καὶ Φαβωρῖνός φησιν ἐν πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων. οὐ μὴν δὲ ἡσύχαζεν ὁ Διονύσιος· μαθὼν δ' ἐπέστειλε Πλάτωνι, μὴ κακῶς ἀγορεύειν αὐτόν. καὶ ὃς ἀντεπέστειλε, μὴ τοσαύτην αὐτῷ σχολὴν εἶναι ὥστε Διονυσίου μεμνῆσθαι. δεύτερον πρὸς νεώτερον ἧκε Διονύσιον, αἰτῶν γῆν καὶ ἀνθρώπους τοὺς κατὰ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ ζησομένους. ὁ δέ, καίπερ ὑποσχόμενος, οὐκ ἐποίησεν. ἔνιοι δέ φασι καὶ κινδυνεῦσαι αὐτὸν ὡς ἀναπείθοντα Δίωνα καὶ Θεώταν ἐπὶ τῇ τῆς νήσου ἐλευθερίᾳ· ὅτε καὶ Ἀρχύτας αὐτὸν ὁ Πυθαγορικός, γράψας ἐπιστολὴν πρὸς Διονύσιον, παρῃτήσατο, καὶ διέσωσεν εἰς Ἀθήνας. ἔστι δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἥδε·

Ἀρχύτας Διονυσίῳ ὑγιαίνειν.

Ἀπεστάλκαμες πάντες οἱ Πλάτωνος φίλοι τὼς περὶ Λαμίσκον τε καὶ Φωτίδαν, ἀπολαμψόμενοι τὸν ἄνδρα, κατὰ ταὶν παρὰ τὶν γινομέναν ὁμολογίαν. ὀρθῶς δὲ καὶ ποιεῖς, μιμνασκόμενος τήνας τᾶς σπουδᾶς, ἁνίκα πάντες ἄμμε παρεκάλεις ποτὶ τὰν Πλάτωνος ἄφιξιν, ἀξιῶν προτρέπεσθαί τε αὐτὸν καὶ ἀναδέχεσθαι τά τε ἄλλα καὶ τὰ περὶ τὰν ἀσφάλειαν, μένοντί τε καὶ ἀφορμίοντι. μέμνασο δὲ καὶ τῆνο, ὅτι περὶ πολλῶ ἐποιήσω τὰν ἄφιξιν αὐτῶ καὶ ἀγαπᾷς ἐκ τήνω τῶ χρόνω, ὡς οὐδένα τῶν παρὰ τίν. αἰ δέ τις γέγονε τραχύτας, ἀνθρωπίζειν χρή, κἀποδιδόμεν ἄμμιν ἀβλαβῆ τὸν ἄνδρα. ταῦτα γὰρ ποιῶν, δίκαια πράξεις, καὶ ἄμμιν χαριῇ.

Τρίτον ἦλθε διαλλάξων Δίωνα Διονυσίῳ. οὐ τυχὼν δέ, ἄπρακτος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα· ἔνθα πολιτείας μὲν οὐχ ἥψατο, καίτοι πολιτικὸς ὢν ἐξ ὧν γέγραφεν. αἴτιον δὲ τὸ ἤδη τὸν δῆμον ἄλλοις πολιτεύμασιν ἐνειθίσθαι. φησὶ δὲ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν ὑπομνημάτων, ὡς Ἀρκάδες καὶ Θηβαῖοι μεγάλην πόλιν οἰκίζοντες παρεκάλουν αὐτὸν νομοθέτην. ὁ δὲ μαθὼν ἴσον

ἔχειν οὐ θέλοντας, οὐκ ἐπορεύθη. λόγος, ὅτι καὶ Χαβρίᾳ συνείπετο τῷ στρατηγῷ φεύγοντι θανάτου, μηδενὸς τῶν πολιτῶν τοῦτο πρᾶξαι βουληθέντος. ὅτε καὶ ἀνιόντι αὐτῷ εἰς τὴν ἀκρόπολιν σὺν τῷ Χαβρίᾳ, Κρώβυλος ὁ συκοφάντης ἀπαντήσας φησίν, Ἄλλῳ συναγορεύων ἥκεις, ἀγνοῶν ὅτι καί σε τὸ Σωκράτους κώνειον ἀναμένει; τὸν δὲ φάναι, Καὶ ὅτε ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐστρατευόμην, ὑπέμενον τοὺς κινδύνους· καὶ νῦν ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος διὰ φίλον ὑπομενῶ. οὗτος πρῶτος ἐν ἐρωτήσει λόγον παρήνεγκεν, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν ὀγδόῃ παντοδαπῆς ἱστορίας· καὶ πρῶτος τὸν κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῆς ζητήσεως τρόπον εἰσηγήσατο Λεωδάμαντι τῷ Θασίῳ. καὶ πρῶτος ἐν φιλοσοφίᾳ ἀντίποδα ὠνόμασε, καὶ στοιχεῖον, καὶ διαλεκτικήν, καὶ ποιήματα, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τὸν προμήκη, καὶ τῶν περάτων τὴν ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν, καὶ θεοῦ πρόνοιαν. καὶ πρῶτος τῶν φιλοσόφων ἀντεῖπε πρὸς τὸν λόγον τοῦ Λυσίου τοῦ Κεφάλου, ἐκθέμενος αὐτὸν κατὰ λέξιν ἐν τῷ Φαίδρῳ. καὶ πρῶτος ἐθεώρησε τῆς γραμματικῆς τὴν δύναμιν. πρῶτός τε ἀντειρηκὼς σχεδὸν ἅπασι τοῖς πρὸ αὐτοῦ, ζητεῖται διὰ τί μὴ ἐμνημόνευσε Δημοκρίτου. τούτου φησὶ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς εἰς Ὀλύμπια ἀνιόντος, τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἐπιστραφῆναι πρὸς αὐτόν. ὅτε καὶ Δίωνι συνέμιξε μέλλοντι στρατεύειν ἐπὶ Διονύσιον. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων Φαβωρίνου φέρεται, ὅτι Μιθριδάτης ὁ Πέρσης ἀνδριάντα Πλάτωνος ἀνέθετο εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, καὶ ἐπέγραψε, Μιθριδάτης ὁ Ῥοδοβάτου Πέρσης, Μούσαις εἰκόνα ἀνέθηκε Πλάτωνος, ἣν Σιλανίων ἐποίησε. φησὶ δ' Ἡρακλείδης ὅτι νέος ὢν οὕτως ἦν αἰδήμων καὶ κόσμιος, ὥστε μηδέποτ' ὀφθῆναι γελῶν ὑπεράγαν. τοιοῦτος δ' ὤν, ὅμως ἐσκώφθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν κωμικῶν. Θεόπομπος γοῦν ἐν Αὐτοχάρει φησὶν οὕτως,

-- ἓν γάρ ἐστιν οὐδὲ ἕν.
Τὰ δὲ δύο μόλις ἕν ἐστιν, ὥς φησι Πλάτων.
ἀλλὰ καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Θησεῖ·
Ὅτε τὰς μορίας ἔτρωγεν, ὥσπερ Πλάτων.
ἀλλὰ καὶ Τίμων, οὑτωσὶ παραγραμματίζων αὐτὸν,
Ὡς ἀνέπλασε Πλάτων, πεπλασμένα θαύματα εἰδώς.

Ἄλεξις Μεροπίδι,

Εἰς καιρὸν ἥκεις. ὡς ἔγωγ᾽ ἀπορουμένη
Ἄνω κάτω τε περιπατοῦσ᾽, ὥσπερ Πλάτων,
Σοφὸν οὐδὲν εὕρηκ᾽, ἀλλὰ κοπιῶ τὰ σκέλη.

Καὶ ἐν Ἀγκυλίωνι,

Λέγεις περὶ ὧν οὐκ οἶσθα, συγγενῶς τρέχων
Πλάτωνι, καὶ γνώσῃ λίτρον καὶ κρόμμυον.

Ἄμφις Ἀμφικράτει,

Τὸ δ᾽ ἀγαθὸν ὅ, τι ποτ᾽ ἐστὶν, οὗ σὺ τυγχάνειν
Μέλλεις διὰ ταύτην, ἧττον οἶδα τοῦτ᾽ ἐγὼ,
Ὦ δέσποτ᾽, ἢ τὸ Πλάτωνος ἀγαθόν. πρόσεχε δή.

Ἐν δὲ Δεξιδημίδῃ, -- ὦ Πλάτων,

Ὡς οὐδὲν οἶσθα πλὴν σκυθρωπάζειν μόνον,
Ὥσπερ κοχλίας σεμνῶς ἐπηρκὼς τὰς ὀφρῦς.

Κρατῖνος ψευδυποβολιμαίῳ,

Ἄνθρωπος εἶ δηλονότι, καὶ ψυχὴν ἔχεις.
Κατὰ μὲν Πλάτων᾽ οὐκ οἶδα, ὑπονοῶ δ᾽ ἔχειν.

Ἄλεξις Ὀλυμπιοδώρῳ,

Σῶμα μὲν ἐμοῦ τὸ θνητὸν, αὖον ἐγένετο,
Τὸ δ᾽ ἀθάνατον ἐξῆρε πρὸς τὸν ἀέρα.
Ταῦτ᾽ οὐ σχολὴ Πλάτωνος;

Καὶ ἐν Παρασίτῳ,

Ἢ μετὰ Πλάτωνος ἀδολεσχεῖν κατὰ μόνας.

χλευάζει δ᾽ αὐτὸν καὶ Ἀναξίλας ἐν Βοτρυλίωνι καὶ Κέρκῳ καὶ Πλουσίαις. Ἀρίστιππος δ᾽ ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ

παλαιᾶς τρυφῆς, φησὶν αὐτὸν Ἀστέρος μειρακίου τινὸς, ἀστρολογεῖν συνασκουμένου ἐρασθῆναι, ἀλλὰ καὶ Δίωνος τοῦ προειρημένου. ἔνιοι καὶ Φαίδρου φασί. δηλοῦν δὲ τὸν ἔρωτα αὐτοῦ τάδε τὰ ἐπιγράμματα, ἃ καὶ πρὸς αὐτοῦ γενέσθαι εἰς αὐτούς,

Ἀστέρας εἰσαθρεῖς ἀστὴρ ἐμός· εἴθε γενοίμην
Οὐρανὸς, ὡς πολλοῖς ὄμμασιν εἰς σὲ βλέπω.

Καὶ ἄλλο.

Ἀστὴρ πρὶν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν ἑῷος,
Νῦν δὲ θανὼν λάμπεις ἕσπερος ἐν φθιμένοις.

Εἰς δὲ τὸν Δίωνα ὧδε,

Δάκρυα μὲν Ἑκάβῃ τε καὶ Ἰλιάδεσσι γυναιξὶ
Μοῖραι ἐπέκλωσαν δήποτε γεινομέναις·
Σοὶ δὲ, Δίων, ῥέξαντι καλῶν ἐπινίκιον ἔργων,
Δαίμονες εὐρείας ἐλπίδας ἐξέχεαν.
Κεῖσαι δ' εὐρυχόρῳ ἐν πατρίδι, τίμιος ἀστοῖς
Ὦ ἐμὸν ἐκμήνας θυμὸν ἔρωτι Δίων.

τοῦτο καὶ ἐπιγεγράφθαι φησὶν ἐν Συρακούσαις ἐπὶ τῷ τάφῳ. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀλέξιδος (φασὶν) ἐρασθεὶς καὶ Φαίδρου, καθὰ προείρηται, τοῦτον ἐποίησε τὸν τρόπον.

Νῦν ὅτε μηδὲν Ἄλεξις ὅσον μόνον εἶφ' ὅτι καλὸς
Ὦπται, καὶ πάντῃ πᾶς τις ἐπιστρέφεται·
Θυμὲ, τί μηνύεις κυσὶν ὀστέον; εἶτ' ἀνιήσῃ
Ὕστερον· οὐχ οὕτω Φαῖδρον ἀπωλέσαμεν;

ἔχειν τε Ἀρχαιάνασσαν, εἰς ἣν καὶ αὐτὴν οὕτω ποιῆσαι·

Ἀρχαιάνασσαν ἔχω τὴν ἐκ Κολοφῶνος ἑταίραν,
Ἧς καὶ ἐπὶ ῥυτίδων ἕζετο δριμὺς ἔρως.
Ἆ δειλοὶ, νεότητος ἀπαντήσαντες ἐκείνης
Πρωτοπλόου, δι' ὅσης ἤλθετε πυρκαϊῆς.

Ἀλλὰ καὶ εἰς Ἀγάθωνα.

Τὴν ψυχὴν, Ἀγάθωνα φιλῶν, ἐπὶ χείλεσιν ἔσχον.
Ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων ὡς διαβησομένη.

Καὶ ἄλλο.

Τῷ μήλῳ βάλλω σε· σὺ δ' εἰ μὲν ἑκοῦσα φιλεῖς με,
Δεξαμένη, τῆς σῆς παρθενίης μετάδος·
Εἰ δ' ἄρ' ὃ μὴ γίνοιτο νοεῖς, τοῦτ' αὐτὸ λαβοῦσα
Σκέψαι τὴν ὥρην ὡς ὀλιγοχρόνιος.
Μῆλον ἐγώ, βάλλει με φιλῶν σέ τις. ἀλλ' ἐπίνευσον,
Ξανθίππη, κἀγὼ καὶ σὺ μαραινόμεθα.

φασὶ δὲ καὶ τὸ εἰς τοὺς Ἐρετριέας τοὺς σαγηνευθέντας αὐτοῦ εἶναι·

Εὐβοίης γένος ἦμεν Ἐρετρικὸν, ἄγχι δὲ Σούσων
Κείμεθα· φεῦ γαίης πόσον ἀφ' ἡμετέρης.

Κἀκεῖνο.

Ἀ Κύπρις Μούσαισι, Κοράσια τὰν Ἀφροδίταν
Τιμᾶτ', ἢ τὸν Ἔρωτ' ὔμμιν ἐφοπλίσομαι.
Αἱ Μοῦσαι ποτὶ Κύπριν, Ἄρει τὰ στωμύλα τοῦτα·
Ἡμῖν οὐ πέταται τοῦτο τὸ παιδάριον.

Καὶ ἄλλο.

Χρυσὸν ἀνὴρ εὑρὼν, ἔλιπε βρόχον· αὐτὰρ ὁ χρυσὸν
Ὃν λίπεν οὐχ εὑρὼν, ἧψεν ὃν εὗρε βρόχον.

ἀλλά τοι Μόλων ἀπεχθῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν, Οὐ τοῦτο (φησί) θαυμαστὸν εἰ Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ, ἀλλ' εἰ Πλάτων ἐν Σικελίᾳ. ἔοικε δὲ καὶ Ξενοφῶν πρὸς αὐτὸν ἔχειν οὐκ εὐμενῶς. ὥσπερ γοῦν διαφιλονεικοῦντες, τὰ ὅμοια γεγράφασι, Συμπόσιον, Σωκράτους ἀπολογίαν, τὰ Ἠθικὰ ἀπομνημονεύματα. εἶθ' ὁ μὲν, πολιτείαν· ὁ δὲ, Κύρου παιδείαν. καὶ ἐν τοῖς νόμοις ὁ Πλάτων, πλάσμα φησὶν εἶναι τὴν παιδείαν αὐτοῦ· μὴ γὰρ εἶναι Κῦρον τοιοῦτον. ἀμφότεροί τε Σωκράτους μνημονεύοντες, ἀλλήλων οὐδαμοῦ, πλὴν Ξενοφῶν Πλάτωνος ἐν τρίτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων. λέγεται δ' ὅτι καὶ Ἀντισθένης μέλλων ἀναγινώσκειν τι τῶν γεγραμμένων αὐτῷ, παρεκάλεσεν αὐτὸν παρατυχεῖν. καὶ πυθόμενος τί μέλλει ἀναγινώσκειν, εἶπεν, ὅτι Περὶ τοῦ μὴ εἶναι

ἀντιλέγειν. τοῦ δ' εἰπόντος, Πῶς οὖν σὺ περὶ αὐτοῦ τούτου γράφεις; καὶ διδάσκοντος ὅτι περιτρέπεται, ἔγραψε διάλογον κατὰ Πλάτωνος, Σάθωνα ἐπιγράψας. ἐξ οὗ διετέλουν ἀλλοτρίως ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους. φασὶ δὲ καὶ Σωκράτην ἀκούσαντα τὸν Λύσιν ἀναγινώσκοντος Πλάτωνος, Ἡράκλεις (εἰπεῖν) ὡς πολλά μου καταψεύδεθ' ὁ νεανίσκος. οὐκ ὀλίγα γὰρ ὧν οὐκ εἴρηκε Σωκράτης γέγραφεν ἁνήρ. εἶχε δὲ φιλέχθρως ὁ Πλάτων καὶ πρὸς Ἀρίστιππον. ἐν γοῦν τῷ περὶ ψυχῆς διαβάλλων αὐτὸν φησὶν ὅτι οὐ παρεγένετο Σωκράτει τελευτῶντι, ἀλλ' ἐν Αἰγίνῃ ἦν καὶ σύνεγγυς. καὶ πρὸς Αἰσχίνην δέ τινα φιλοτιμίαν εἶχε. φασὶ δ' ὅτι παρ' καὶ αὐτὸς εὐδοκίμει παρὰ Διονυσίῳ. ὃν ἐλθόντα δι' ἀπορίαν, ὑπὸ μὲν Πλάτωνος παροφθῆναι, ὑπὸ δ' Ἀριστίππου συσταθῆναι. τούς τε λόγους οὓς Κρίτωνι περιτέθεικεν, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ περὶ τῆς φυγῆς συμβουλεύοντι, φησὶν Ἰδομενεὺς εἶναι Αἰσχίνου· τὸν δ' ἐκείνῳ περιθεῖναι διὰ τὴν πρὸς τοῦτον δυσμένειαν. αὑτοῦ δὲ Πλάτων οὐδαμόθι τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων μνήμην πεποίηται, ὅτι μὴ ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, καὶ Ἀπολογίᾳ. φησὶ δ' Ἀριστοτέλης τὴν τῶν λόγων ἰδέαν αὐτοῦ, μεταξὺ ποιήματος εἶναι καὶ πεζοῦ λόγου. τοῦτον μόνον παραμεῖναι Πλάτωνι Φαβωρῖνος πού φησιν ἀναγινώσκοντι τὸν περὶ ψυχῆς, τοὺς δ' ἄλλους ἀναστῆναι πάντας. ἔνιοί τε φασὶν ὅτι Φίλιππος ὁ Ὀπούντιος τοὺς νόμους αὐτοῦ μετέγραψεν ὄντας ἐν κηρῷ. τούτου δὲ καὶ τὴν Ἐπινομίδα φασὶν εἶναι. Εὐφορίων δὲ καὶ Παναίτιος εἰρήκασι, πολλάκις ἐστραμμένην εὑρῆσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς πολιτείας, ἣν πολιτείαν Ἀριστόξενός φησι πᾶσαν σχεδὸν ἐν τοῖς Πρωταγόρου γεγράφθαι ἀντιλογικοῖς. λόγος δὲ πρῶτον γράψαι αὐτὸν τὸν Φαῖδρον· καὶ γὰρ ἔχειν μειρακιῶδές τι τὸ πρόβλημα. Δικαίαρχος δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς γραφῆς ὅλον ἐπιμέμφεται, ὡς φορτικόν. ὁ γοῦν Πλάτων λέγεται, θεασάμενος

τινὰ κυβεύοντα, αἰτιάσασθαι. τοῦ δ' εἰπόντος, ὡς ἐπὶ μικροῖς· Ἀλλὰ τό γε ἔθος (εἶπεν) οὐ μικρόν. ἐρωτηθεὶς εἰ ἀπομνημόνευμά τι αὐτοῦ ἔσται ὥσπερ τῶν πρότερον, ἀπεκρίνατο, Ὀνόματος δεῖ τυχεῖν πρῶτον, εἶτα πολλὰ ἔσται. εἰσελθόντος ποτὲ Ξενοκράτους, εἶπε μαστιγῶσαι τὸν παῖδα. αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι, διὰ τὸ ὠργίσθαι. ἀλλὰ καὶ πρός τινα τῶν παίδων, Μεμαστίγωσο ἄν (εἶπεν) εἰ μὴ ὠργιζόμην. ἐφ' ἵππου καθίσας, εὐθέως κατέβη, φήσας εὐλαβεῖσθαι μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ. τοῖς μεθύουσι συνεβούλευε κατοπτρίζεσθαι· ἀποστήσεσθαι γὰρ τῆς τοιαύτης ἀσχημοσύνης. πίνειν δ' εἰς μέθην οὐδαμοῦ πρέπον ἔλεγε, πλὴν ἐν ταῖς ἑορταῖς τοῦ καὶ τὸν οἶνον δόντος θεοῦ. καὶ τὸ πολλὰ δὲ καθεύδειν ἀπήρεσκεν αὐτῷ. ἐν γοῦν τοῖς νόμοις φησί, Κοιμώμενος δ' οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος. εἶναι δ' ἥδιστον τῶν ἀκουσμάτων τὴν ἀλήθειαν· οἱ δέ, τὸ λέγειν τἀληθῆ. καὶ περὶ ἀληθείας δ' ἐν τοῖς νόμοις φησὶν οὕτως, Καλὸν μὲν ἡ ἀλήθεια, ὦ ξένε, καὶ μόνιμον· ἔοικε δ' οὐ ῥᾴδιον πείθειν. ἀλλὰ καὶ ἠξίου μνημόσυνον αὐτοῦ λείπεσθαι ἢ ἐν φίλοις, ἢ ἐν βίβλοις. ἐξετόπιζε δὲ καὶ αὐτὸς τὰ πλεῖστα, καθά τινες φασί. καὶ ἐτελεύτα μὲν ὃν εἴπομεν τρόπον, Φιλίππου βασιλεύοντος ἔτος τρισκαιδέκατον, καθὰ καὶ Φαβωρῖνος φησὶν ἀπομνημονευμάτων τρίτῳ· ὑφ' οὗ καὶ ἐπιτιμηθῆναι φησὶν αὐτὸν Θεόπομπος. Μυρωνιανὸς δ' ἐν ὁμοίοις φησὶ Φίλωνα παροιμίας μνημονεύειν περὶ τῶν Πλάτωνος φθειρῶν, ὡς οὕτως αὐτοῦ τελευτήσαντος. καὶ ἐτάφη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἔνθα τὸν πλεῖστον χρόνον διετέλεσε φιλοσοφῶν. ὅθεν καὶ Ἀκαδημαϊκὴ προσηγορεύθη ἡ ἀπ' αὐτοῦ αἵρεσις. καὶ παρεπέμφθη πανδημεὶ πρὸς τῶν αὐτόθι, διαθέμενος τοῦτον τὸν τρόπον.

Τάδε κατέλιπε Πλάτων καὶ διέθετο· τὸ ἐν Ἡφαιστιαδῶν χωρίον, ᾧ γείτων βορρᾶθεν ἡ ὁδὸς ἡ ἐκ τοῦ Κηφισιάσιν ἱεροῦ, νότοθεν τὸ Ἡράκλειον τὸ ἐν Ἡφαιστιαδῶν· πρὸς ἡλίου δὲ ἀνιόντος Ἀρχέστρατος Φρεάῤῥιος, πρὸς ἡλίου δὲ

δυομένου Φίλιππος Χολιδεύς. καὶ μὴ ἐξέστω τοῦτο μηδενὶ μήτε ἀποδόσθαι, μήτε ἀλλάξασθαι, ἀλλ' ἔστω Ἀδειμάντου τοῦ παιδίου εἰς τὸ δυνατόν. καὶ τὸ ἐν Ἐιρεσιάδων χωρίον, ὃ παρὰ Καλλιμάχου ἐπριάμην, ᾧ γείτων βορρᾶθεν Εὐρυμέδων Μυῤῥινούσιος· νότοθεν δὲ Δημόστρατος Ξυπετέρων· πρὸς ἡλίου ἀνιόντος Εὐρυμέδων Μυῤῥινούσιος, πρὸς ἡλίου δυομένου Κηφισός. ἀργυρίου μνᾶς τρεῖς· φιάλην ἀργυρᾶν, ἕλκουσαν ρξε΄. κυμβίον ἄγον με΄. δακτύλιον χρυσοῦν, καὶ ἐνώπιον χρυσοῦν, ἄγοντα συνάμφω δ΄ δραχμὰς, ὀβολοὺς τρεῖς. Εὐκλείδης ὁ λιθοτόμος ὀφείλει μοι τρεῖς μνᾶς. Ἄρτεμιν ἀφίημι ἐλευθέραν. οἰκέτας καταλείπω, Τύχωνα, Βίκταν, Ἀπολλωνιάδην, Διονύσιον σκεύη τὰ γεγραμμένα, ὧν ἔχει τὰ ἀντίγραφα Δημήτριος. ὀφείλω δ' οὐδενὶ οὐθέν. ἐπίτροποι δὲ, Σωσθένης, Σπεύσιππος, Δημήτριος, Ἡγίας, Εὐρυμέδων, Καλλίμαχος, Θράσιππος. καὶ διέθετο μὲν οὕτως. ἐπεγράφη δ' αὐτῷ ἐπιγράμματα τάδε.

Πρῶτον.

Σωφροσύνῃ προφέρων θνητῶν ἤθει τε δικαίῳ,
Ἐνθάδε δὴ κεῖται δῖος Ἀριστοκλέης.
Εἰ δέ τις ἐκ πάντων σοφίης μέγαν ἔσχεν ἔπαινον,
Τοῦτον ἔχει πλεῖστον, καὶ φθόνος οὐχ ἕπεται.

Ἕτερον δέ.

Γαῖα μὲν ἐν κόλπῳ κρύπτει τόδε σῶμα Πλάτωνος,
Ψυχὴ δ' ἀθανάτων τάξιν ἔχει μακάρων·
Υἱοῦ Ἀρίστωνος, τόν τις καὶ τηλόθι ναίων
Τιμᾷ ἀνὴρ ἀγαθὸς θεῖον ἰδόντα βίον.

Καὶ ἄλλο δὲ νεώτερον.

Αἰετὲ, τίπτε βέβηκας ὑπὲρ τάφον; ἢ τίνος, εἰπέ,
Ἀστερόεντα θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις;
Ψυχῆς εἰμὶ Πλάτωνος ἀποπταμένης ἐς ὄλυμπον
Εἰκὼν, σῶμα δὲ τὸ γηγενὲς Ἀτθὶς ἔχει.

Ἔστι καὶ ἡμέτερον οὕτως ἔχον.

Καὶ πῶς, εἰ μὴ Φοῖβος ἀν' Ἑλλάδα φῦσε Πλάτωνα,
Ψυχὰς ἀνθρώπων γράμμασιν ἠκέσατο;
Καὶ γὰρ ὁ τοῦδε γεγὼς Ἀσκληπιὸς ἐστὶν ἰητὴρ
Σώματος, ὡς ψυχῆς ἀθανάτοιο Πλάτων.

Καὶ ἄλλο, ὡς ἐτελεύτα.

Φοῖβος ἔφυσε βροτοῖς Ἀσκληπιὸν ἠδὲ Πλάτωνα,
Τὸν μὲν, ἵνα ψυχὴν, τὸν δ', ἵνα σῶμα σάοι.
Δαισάμενος δὲ γάμον πόλιν ἤλυθεν ἥν ποτε αὐτῷ
Ἔκτισε, καὶ δαπέδῳ Ζηνὸς ἐνιδρύσατο.

Καὶ τὰ μὲν ἐπιγράμματα ταῦτα. μαθηταὶ δ' αὐτοῦ, Σπεύσιππος Ἀθηναῖος, Ξενοκράτης Χαλκηδόνιος, Ἀριστοτέλης Σταγειρίτης, Φίλιππος ὁ Ὀπούντιος, Ἑστιαῖος Περίνθιος, Δίων Συρακούσιος, Ἄμυκλος Ἡρακλεώτης, Ἔραστος καὶ Κορίσκος Σκήψιοι, Τιμόλαος Κυζικηνὸς, Εὐαίων Λαμψακηνὸς, Πίθων καὶ Ἡρακλείδης Αἴνιοι, Ἱπποθάλης καὶ Κάλιππος Ἀθηναῖοι, Δημήτριος Ἀμφιπολίτης, Ἡρακλείδης Ποντικὸς, καὶ ἄλλοι πλείους, σὺν οἷς καὶ γυναῖκες δύο, Λασθένεια Μαντινικὴ, καὶ Ἀξιοθέα Φλιασία, ἣ καὶ ἀνδρεῖα ἠμπίσχετο, ὥς φησι Δικαίαρχος. ἔνιοι δὲ καὶ Θεόφραστον ἀκοῦσαι φασὶν αὐτοῦ, καὶ Ὑπερίδην τὸν ῥήτορα Χαμαιλέων φησὶ, καὶ Λυκοῦργον. ὁμοίως Πολέμων ἱστορεῖ καὶ Δημοσθένην. Σαβῖνος λέγει καὶ Μνησίστρατον Θάσιον, παρατιθέμενος ἐν δ' μελετητικῆς ὕλης. καὶ εἰκός ἐστι. φιλοπλάτωνι δέ σοι δικαίως ὑπαρχούσῃ, καὶ παρ' ὁντινοῦν τὰ τοῦ φιλοσόφου δόγματα φιλοτίμως ζητούσῃ, ἀναγκαῖον ἡγησάμην ὑπογράψαι καὶ τὴν φύσιν τῶν λόγων, καὶ τὴν τάξιν τῶν διαλόγων, καὶ τὴν ἔφοδον τῆς ἐπαγωγῆς, ὡς οἷόν τε στοιχειωδῶς καὶ ἐπὶ κεφαλαίων, πρὸς τὸ μὴ ἀμοιρεῖν αὐτοῦ τῶν δογμάτων τὴν περὶ τοῦ βίου συναγωγήν. γλαῦκα γὰρ εἰς Ἀθήνας (φασὶν) εἰ δέῃ σοι τὰ κατ' εἶδος διηγεῖσθαι. δια-

λόγους τοίνυν φασὶ πρῶτον γράψαι Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πρώτῳ περὶ ποιητῶν Ἀλεξαμενὸν Στυρέα ἢ Τήϊον, ὡς καὶ Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασι. δοκεῖ δέ μοι Πλάτων, ἀκριβώσας τὸ εἶδος, καὶ τὰ πρωτεῖα δικαίως ἂν ὥσπερ τοῦ καλοῦ οὕτω καὶ τῆς εὑρέσεως ἀποφέρεσθαι. ἔστι δὲ διάλογος, λόγος ἐξ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως συγκείμενος περί τινος τῶν φιλοσοφουμένων καὶ πολιτικῶν, μετὰ τῆς πρεπούσης ἠθοποιίας τῶν παραλαμβανομένων προσώπων καὶ τῆς κατὰ τὴν λέξιν κατασκευῆς. διαλεκτικὴ δέ ἐστι τέχνη λόγων, δι' ἧς ἀνασκευάζομέν τι ἢ κατασκευάζομεν ἐξ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως τῶν προσδιαλεγομένων. τοῦ δὲ λόγου τοῦ Πλατωνικοῦ δύο εἰσὶν ἀνωτάτω χαρακτῆρες, ὅ,τε ὑφηγητικὸς καὶ ὁ ζητητικός. διαιρεῖται δ' ὁ ὑφηγητικὸς εἰς δύο ἄλλους χαρακτῆρας, θεωρηματικόν τε, καὶ πρακτικόν. καὶ τῶν, ὁ μὲν θεωρηματικὸς εἰς τὸν φυσικὸν καὶ λογικόν· ὁ δὲ πρακτικὸς, εἰς τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικόν. τοῦ δὲ ζητητικοῦ, καὶ αὐτοῦ δύο εἰσὶν οἱ πρῶτοι χαρακτῆρες, ὅ,τε γυμναστικὸς, καὶ ἀγωνιστικός. καὶ τοῦ μὲν γυμναστικοῦ, μαιευτικός τε καὶ πειραστικός· τοῦ δὲ ἀγωνιστικοῦ, ἐνδεικτικὸς καὶ ἀνατρεπτικός. οὐ λανθάνει δ' ἡμᾶς ὅτι τινὲς ἄλλως διαφέρειν τοὺς διαλόγους φασί. λέγουσι γὰρ αὐτῶν τοὺς μὲν, δραματικοὺς, τοὺς δὲ, διηγηματικοὺς, τοὺς δὲ, μικτούς. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τραγικῶς μᾶλλον ἢ φιλοσόφως, τὴν διαφορὰν τῶν διαλόγων προσωνόμασαν. εἰσὶ δὲ τοῦ μὲν φυσικοῦ, οἷον ὁ Τίμαιος· τοῦ δὲ λογικοῦ, ὅ,τε Πολιτικὸς καὶ ὁ Κρατύλος, καὶ Παρμενίδης, καὶ Σοφιστής· τοῦ δ' ἠθικοῦ, ἥτε Ἀπολογία, καὶ ὁ Κρίτων, καὶ Φαίδων, καὶ Φαῖδρος, καὶ τὸ Συμπόσιον, Μενέξενός τε, καὶ Κλειτοφῶν, καὶ Ἐπιστολαὶ, καὶ Φίληβος, Ἵππαρχος, Ἀντερασταί· τοῦ δὲ Πολιτικοῦ, ἥ τε Πολιτεία, καὶ οἱ Νόμοι, καὶ ὁ Μίνως, καὶ Ἐπινομὶς, καὶ ὁ Ἀτλαντικός· τοῦ δὲ μαιευτικοῦ, Ἀλκιβιάδαι, Θεάγης, Λύσις, Λάχης· τοῦ δὲ πειραστικοῦ,

Εὐθύφρων, Μένων, Ἴων, Χαρμίδης, Θεαίτητος· τοῦ δὲ ἐνδεικτικοῦ, ὡς ὁ Πρωταγόρας· καὶ τοῦ ἀνατρεπτικοῦ, Εὐθύδημος, Ἱππίαι δύο, Γοργίας. καὶ περὶ μὲν διαλόγου, τί ποτέ ἐστι καὶ τίνες αὐτοῦ διαφοραί, ἀπόχρη λέγειν. ἐπεὶ δὲ πολλὴ στάσις ἐστί, καὶ οἱ μὲν φασὶν αὐτὸν δογματίζειν, οἱ δ᾽ οὔ, φέρε καὶ περὶ τούτων διαλάβωμεν. αὐτὸ τοίνυν τὸ δογματίζειν, ἐστὶ δόγματα τιθέναι, ὡς τὸ νομοθετεῖν, νόμους τιθέναι. δόγμα δὲ ἑκατέρως καλεῖται, τό, τε δοξαζόμενον, καὶ ἡ δόξα αὐτή. τούτων δὲ τὸ μὲν δοξαζόμενον, πρότασίς ἐστιν· ἡ δὲ δόξα, ὑπόληψις. ὁ τοίνυν Πλάτων περὶ μὲν ὧν κατείληφεν, ἀποφαίνεται, τὰ δὲ ψευδῆ διελέγχει, περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ἐπέχει. καὶ περὶ μὲν τῶν αὐτῷ δοκούντων ἀποφαίνεται διὰ τεττάρων προσώπων, Σωκράτους, Τιμαίου, τοῦ Ἀθηναίου ξένου, τοῦ Ἐλεάτου ξένου. εἰσὶ δ᾽ οἱ ξένοι οὐχ, ὥς τινες ὑπέλαβον, Πλάτων καὶ Παρμενίδης, ἀλλὰ πλάσματά εἰσιν ἀνώνυμα· ἐπεὶ καὶ τὰ Σωκράτους καὶ τὰ Τιμαίου λέγων Πλάτων δογματίζει. περὶ δὲ τῶν ψευδῶν ἐλεγχομένους εἰσάγει οἷον Θρασύμαχον, καὶ Καλλικλέα, καὶ Πῶλον, Γοργίαν τε, καὶ Πρωταγόραν· ἔτι δ᾽ Ἱππίαν καὶ Εὐθύδημον, καὶ δὴ καὶ τοὺς ὁμοίους. ποιούμενος δὲ τὰς ἀποδείξεις πλείστῳ χρῆται τῷ τῆς ἐπαγωγῆς τρόπῳ, οὐ μὴν μονοτρόπως, ἀλλὰ διχῆ. ἔστι μὲν γὰρ ἐπαγωγή, λόγος διά τινων ἀληθῶν τὸ ὅμοιον ἑαυτῷ ἀληθὲς οἰκείως ἐπιφέρων. δύο δὲ τῆς ἐπαγωγῆς εἰσὶ τρόποι, ὅ, τε κατ᾽ ἐναντίωσιν, καὶ ὁ ἐκ τῆς ἀκολουθίας. ὁ μὲν κατ᾽ ἐναντίωσιν, ἐστὶν ἐξ οὗ τῷ ἐρωτωμένῳ περὶ πᾶσαν ἀπόκρισιν ἀκολουθήσει τὸ ἐναντίον. οἷον, Ὁ ἐμὸς πατὴρ τῷ σῷ πατρὶ ἤτοι ἕτερός ἐστιν, ἢ ὁ αὐτός. εἰ μὲν οὖν ἕτερός ἐστι τοῦ ἐμοῦ πατρὸς ὁ σὸς πατήρ, πατρὸς ἕτερος ὤν, οὐκ ἂν εἴη πατήρ· εἰ δὲ ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἐμῷ πατρί, ὁ αὐτὸς ὢν τῷ ἐμῷ πατρί, ὁ ἐμὸς ἂν εἴη πατήρ. καὶ πάλιν, Εἰ μή ἐστι ζῷον ὁ ἄνθρωπος, λίθος ἂν εἴη, ἢ ξύλον. οὐκ ἔστι δὲ λίθος ἢ ξύλον (ἔμψυχον γάρ ἐστι, καὶ ἐξ αὐτοῦ κινεῖται), ζῷον ἄρα ἐστίν. εἰ δὲ ζῷόν ἐστι, ζῷον

δὲ καὶ κύων καὶ ὁ βοῦς, εἴη ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος ζῶον καὶ κύων καὶ βοῦς. καὶ οὗτος μὲν ὁ τῆς ἐπαγωγῆς κατ' ἐναντίωσιν καὶ μάχην τρόπος, ᾧ ἐχρῆτο, οὐ πρὸς τὸ δογματίζειν, ἀλλὰ πρὸς τὸ διελέγχειν. ὁ δὲ τῆς ἀκολουθίας ἐστὶ διπλοῦς, ὁ μὲν, τὸ ἐπὶ μέρους ζητούμενον διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους ἀποδεικνύς· ὁ δὲ πιστούμενος τοῦ καθόλου διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους· καὶ ἔστιν ὁ μὲν πρότερος, ῥητορικός· ὁ δὲ δεύτερος, διαλεκτικός. οἷον ἐν τῷ προτέρῳ ζητεῖται εἰ ὅδε ἀπέκτεινεν· ἀπόδειξις, τὸ εὑρῆσθαι αὐτὸν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ᾑμαγμένον. ῥητορικὸς δὲ ἐστὶν ὁ τρόπος τῆς ἐπαγωγῆς οὗτος· ἐπειδὴ καὶ ἡ ῥητορικὴ περὶ τὰ ἐπὶ μέρους οὐ τὰ καθόλου τὴν πραγματείαν ἔχει. ζητεῖ γὰρ οὐ περὶ αὐτοῦ τοῦ δικαίου, ἀλλὰ τῶν ἐπὶ μέρους δικαίων. ὁ δὲ ἕτερος ἐστὶ διαλεκτικὸς, προαποδειχθέντος τοῦ καθόλου διὰ τῶν ἐπὶ μέρους. οἷον ζητεῖται εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, καὶ εἰ ἐκ τῶν τεθνεώτων οἱ ζῶντες· ὅπερ ἀποδείκνυται ἐν τῷ περὶ ψυχῆς διά τινος καθολικοῦ, ὅτι ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ καθόλου κατασκευάζεται, ἐκ τινῶν ὄντων ἐπὶ μέρους· οἷον ὅτι τὸ καθεύδειν ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι, καὶ ἀνάπαλιν· καὶ τὸ μεῖζον ἐκ τοῦ μικροτέρου, καὶ ἀνάπαλιν. τούτῳ δὲ ἐχρῆτο εἰς τὴν τῶν ἑαυτῷ δοκούντων κατασκευήν. ὥσπερ δὲ τὸ παλαιὸν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ, πρότερον μὲν μόνος ὁ χορὸς διεδραμάτιζεν, ὕστερον δὲ Θέσπις ἕνα ὑποκριτὴν ἐξεῦρεν ὑπὲρ τοῦ διαναπαύεσθαι τὸν χορὸν, καὶ δεύτερον Αἰσχύλος, τὸν δὲ τρίτον Σοφοκλῆς, καὶ συνεπλήρωσαν τὴν τραγῳδίαν· οὕτως καὶ τῆς φιλοσοφίας ὁ λόγος, πρότερον μὲν ἦν μονοειδὴς, ὡς ὁ φυσικός, δεύτερον δὲ Σωκράτης προσέθηκε τὸν ἠθικόν, τρίτον δὲ Πλάτων τὸν διαλεκτικὸν, καὶ ἐτελεσιούργησε τὴν φιλοσοφίαν. Θρασύλος δέ φησι καὶ κατὰ τὴν τραγικὴν τετραλογίαν ἐκδοῦναι αὐτὸν τοὺς διαλόγους. οἷον ἐκεῖνοι τέτρασι δράμασιν ἠγωνίζοντο, Διονυσίοις, Ληναίοις, Παναθηναίοις, Χύτροις, ὧν τὸ τέταρτον ἦν Σατυρικόν. τὰ δὲ τέ-

σαρα δράματα ἐκαλεῖτο τετραλογία. εἰσὶ τοίνυν (φησὶν) οἱ πάντες αὐτῷ γνήσιοι διάλογοι, ἓξ καὶ πεντήκοντα· τῆς μὲν πολιτείας εἰς δέκα διαιρουμένης (ἣν καὶ εὑρίσκεσθαι σχεδὸν ὅλην παρὰ Πρωταγόρᾳ ἐν τοῖς ἀντιλογικοῖς, φησὶ Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῆς ἱστορίας δευτέρῳ) τῶν δὲ νόμων, εἰς δυοκαίδεκα. τετραλογίας δὲ, ἐννέα, ἑνὸς βιβλίου χώραν ἐπεχούσης τῆς πολιτείας, καὶ ἑνὸς τῶν νόμων. πρώτην μὲν οὖν τετραλογίαν τίθησι, τὴν κοινὴν ὑπόθεσιν ἔχουσαν. παραδεῖξαι γὰρ βούλεται ὁποῖος ἂν εἴη ὁ τοῦ φιλοσόφου βίος. διπλαῖς δὲ χρῆται ταῖς ἐπιγραφαῖς ἑκάστου τῶν βιβλίων· τῇ μὲν, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος· τῇ δὲ, ἀπὸ τοῦ πράγματος. ταύτης τῆς τετραλογίας, ἥτις ἐστὶ πρώτη, ἡγεῖται Εὐθύφρων, ἢ Περὶ ὁσίου. ὁ διάλογος δ᾽ ἐστὶ πειραστικός· δεύτερος, ἀπολογία Σωκράτους, ἠθικός· τρίτος, Κρίτων, ἢ Περὶ πρακτέου, ἠθικός· τέταρτος, Φαίδων, ἢ Περὶ ψυχῆς, ἠθικός. δευτέρα τετραλογία, ἧς ἡγεῖται Κρατύλος, ἢ Περὶ ὀρθότητος ὀνομάτων, λογικός· Θεαίτητος, ἢ Περὶ ἐπιστήμης, πειραστικός· Σοφιστὴς, ἢ Περὶ τοῦ ὄντος, λογικός· Πολιτικὸς, ἢ Περὶ βασιλείας, λογικός. τῆς τρίτης ἡγεῖται Παρμενίδης, ἢ Περὶ ἰδεῶν, λογικός· Φίληβος, ἢ Περὶ ἡδονῆς, ἠθικός· συμπόσιον, ἢ Περὶ ἀγαθοῦ, ἠθικός· Φαῖδρος, ἢ Περὶ ἔρωτος, ἠθικός. τῆς τετάρτης ἡγεῖται Ἀλκιβιάδης, ἢ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, μαιευτικός· Ἀλκιβιάδης δεύτερος, ἢ Περὶ προσευχῆς, μαιευτικός· Ἵππαρχος, ἢ Φιλοκερδὴς, ἠθικός· Ἀντερασταὶ, ἢ Περὶ φιλοσοφίας, ἠθικός. τῆς πέμπτης ἡγεῖται Θεάγης, ἢ Περὶ φιλοσοφίας, μαιευτικός· Χαρμίδης, ἢ περὶ σωφροσύνης, πειραστικός· Λάχης, ἢ περὶ ἀνδρείας, μαιευτικός· Λύσις, ἢ Περὶ φιλίας, μαιευτικός. τῆς ἕκτης ἡγεῖται Εὐθύδημος, ἢ Ἐριστικὸς, ἀνατρεπτικός· Πρωταγόρας, ἢ Σοφισταὶ, ἐνδεικτικός· Γοργίας, ἢ Περὶ ῥητορικῆς, ἀνατρεπτικός· Μένων, ἢ Περὶ ἀρετῆς, πειραστικός. τῆς ἑβδόμης

ἡγοῦνται Ἱππίαι δύο· πρῶτος, ἢ Περὶ τοῦ καλοῦ· δεύτερος, ἢ Περὶ τοῦ ψεύδους, ἀνατρεπτικοί· Ἴων ἢ Περὶ Ἰλιάδος, πειραστικός· Μενέξενος, ἢ Ἐπιτάφιος, ἠθικός. τῆς ὀγδόης ἡγεῖται Κλειτοφῶν, ἢ Προτρεπτικός, ἠθικός· Πολιτεία, ἢ Περὶ δικαίου, πολιτικός· Τίμαιος, ἢ Περὶ φύσεως, φυσικός· Κριτίας, ἢ Ἀτλαντικός, ἠθικός. τῆς ἐννάτης ἡγεῖται Μίνως, ἢ Περὶ νόμου, πολιτικός· Νόμοι, ἢ Περὶ νομοθεσίας, πολιτικός· Ἐπινομίς, ἢ Νυκτερινὸς σύλλογος, ἢ Φιλόσοφος, πολιτικός· Ἐπιστολαὶ τρεισκαίδεκα, ἠθικαί· (ἐν αἷς ἔγραφεν, Εὖ πράττειν, Ἐπίκουρος δὲ Εὖ διάγειν, Κλέων Χαίρειν) πρὸς Ἀριστόδημον, μία· πρὸς Ἀρχύταν, δύο· πρὸς Διονύσιον, τέτταρες· πρὸς Ἑρμίαν καὶ Ἔραστον, καὶ Κορίσκον, μία· πρὸς Λεωδάμαντα, μία· πρὸς Δίωνα, μία· πρὸς Περδίκκαν, μία· πρὸς τοὺς Δίωνος οἰκείους, δύο. καὶ οὗτος μὲν οὕτω διαιρεῖ, καί τινες. ἔνιοι δέ, (ὧν ἐστι καὶ Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικός) εἰς τριλογίας ἕλκουσι τοὺς διαλόγους· καὶ πρώτην μὲν τιθέασιν, ἧς ἡγεῖται Πολιτεία, Τίμαιος, Κριτίας· δευτέραν, Σοφιστής, Πολιτικός, Κρατύλος· τρίτην, Νόμοι, Μίνως, Ἐπινομίς· τετάρτην, Θεαίτητος, Εὐθύφρων, Ἀπολογία· πέμπτην, Κρίτων, Φαίδων, Ἐπιστολαί. τὰ δ᾽ ἄλλα καθ᾽ ἓν καὶ ἀτάκτως. ἄρχονται δέ, οἱ μέν (ὡς προείρηται) ἀπὸ τῆς Πολιτείας· οἱ δ᾽, ἀπὸ Ἀλκιβιάδου τοῦ μείζονος· οἱ δ᾽, ἀπὸ Θεάγους· ἔνιοι δέ, Εὐθύφρονος· ἄλλοι, Κλειτοφῶντος· τινές, Τιμαίου. οἱ δ᾽, ἀπὸ Φαίδρου· ἕτεροι, Θεαιτήτου. πολλοὶ δὲ Ἀπολογίαν τὴν ἀρχὴν ποιοῦνται. νοθεύονται δὲ τῶν διαλόγων ὁμολογουμένως Μίδων ἢ Ἱπποστρόφος, Ἐρυξίας ἢ Ἐρασίστρατος, Ἀλκυών, Ἀκέφαλος ἢ Σίσυφος, Ἀξίοχος, Φαίακες, Δημόδοκος, Χελιδών, Ἑβδόμη, Ἐπιμενίδης. ὧν ἡ Ἀλκυών, Λέοντός τινος εἶναι δοκεῖ, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων. ὀνόμασι δὲ κέχρηται ποικίλοις, πρὸς τὸ μὴ εὐσύνοπτον εἶναι τοῖς ἀμαθέσι τὴν πραγματείαν. ἰδίαι-

ἔστι μὲν σοφίαν ἡγεῖται εἶναι τὴν τῶν νοητῶν, καὶ ὄντως ὄντων ἐπιστήμην, ἥν φησι περὶ θεὸν καὶ ψυχὴν σώματος κεχωρισμένην. ἰδίᾳ δὲ σοφίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν καλεῖ, ὄρεξιν οὖσαν τῆς θείας σοφίας. κοινῶς δὲ λέγεται παρ' αὐτῷ σοφία καὶ ἡ πᾶσα ἐμπειρία. οἷον ὅταν σοφὸν λέγῃ τὸν δημιουργόν. χρῆται δὲ καὶ ἐπὶ διαφερόντως σημαινομένων τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν. ὁ γοῦν φαῦλος λέγεται παρ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ, ὡς καὶ παρὰ Εὐελπίδῃ ἐν Λυκιμνίῳ φέρεται ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους οὑτωσί, Φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγιστ' ἀγαθόν, πᾶσαν ἐν ἔργῳ περιτεμνόμενον σοφίαν, λέσχης ἀτρίβωνα. χρῆται δ' ὁ Πλάτων ἐνίοτε αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῦ καλοῦ· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ. πολλάκις δὲ καὶ διαφέρουσιν ὀνόμασιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημαινομένου χρῆται. τὴν γ' οὖν ἰδέαν, καὶ εἶδος ὀνομάζει καὶ γένος, καὶ παράδειγμα, καὶ ἀρχὴν, καὶ αἴτιον. χρῆται δὲ καὶ ταῖς ἐναντίαις φωναῖς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. τὸ γοῦν αἰσθητὸν, καὶ ὂν καλεῖ καὶ μὴ ὄν· ὂν μὲν, διὰ τὸ γένεσιν αὐτοῦ εἶναι· μὴ ὂν δὲ, διὰ τὴν συνεχῆ μεταβολήν. καὶ τὴν ἰδέαν, οὔτε κινούμενον, οὔτε μένον· καὶ ταὐτὸ, καὶ ἓν, καὶ πολλά. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ πλειόνων εἴθισται ποιεῖν. ἔστι δὲ ἡ ἐξήγησις τῶν λόγων αὐτοῦ τριπλῆ. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκδιδάξαι χρὴ ὅ,τι ἐστὶν ἕκαστον τῶν λεγομένων· ἔπειτα, τίνος ἕνεκα λέλεκται, πότερα κατὰ τὸ προηγούμενον, ἢ ἐν εἰκόνος μέρει, καὶ εἰς δογμάτων κατασκευὴν ἢ εἰς ἔλεγχον τοῦ προσδιαλεγομένου· τὸ δὲ τρίτον, εἰ ὀρθῶς λέλεκται. ἐπεὶ δὲ καὶ σημεῖά τινα τοῖς βιβλίοις αὐτοῦ παρατίθενται, φέρε καὶ περὶ τούτων τι εἴπωμεν. χ̄ λαμβάνεται πρὸς τὰς λέξεις καὶ τὰ σχήματα, καὶ ὅλως τὴν Πλατωνικὴν συνήθειαν· διπλῆ, πρὸς τὰ δόγματα, καὶ τὰ ἀρέσκοντα Πλάτωνι· χ̄ περιεστιγμένον, πρὸς τὰς ἐκλογὰς καλλιγραφίας· διπλῆ περιεστιγμένη, πρὸς τὰς ἐνίων διορθώσεις· ὀβελὸς περιεστιγμένος, πρὸς τὰς εἰκαίους ἀθετήσεις· ἀντίσιγμα περιεστιγμένον, πρὸς τὰς διττὰς χρήσεις καὶ μεταθέσεις τῶν γραφῶν· κεραύνιον,

πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῆς φιλοσοφίας· ἀστερίσκος, πρὸς τὴν συμφωνίαν τῶν δογμάτων· ὀβολὸς, πρὸς τὴν ἀθέτησιν. τὰ μὲν σημεῖα, ταῦτα, καὶ τὰ βιβλία τοσαῦτα· ἅπερ (Ἀντίγονος φησὶν ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος) νεωστὶ ἐκδοθέντα εἴ τις ἤθελε διαγνῶναι, μισθὸν ἐτέλει τοῖς κεκτημένοις. τὰ δὲ ἀρέσκοντα αὐτῷ ταῦτα ἦν. Ἀθάνατον ἔλεγε τὴν ψυχὴν, καὶ πολλὰ μεταμφιεννυμένην σώματα, ἀρχήν τε ἔχειν ἀριθμητικήν· τὸ δὲ σῶμα, γεωμετρικήν. ὡρίζετο δ' αὐτὴν ἰδέαν τοῦ πάντη διεστῶτος πνεύματος. αὐτοκίνητον δὲ εἶναι καὶ τριμερῆ. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογικὸν μέρος, περὶ τῇ κεφαλῇ καθιδρῦσθαι· τὸ δὲ θυμοειδὲς, περὶ τῇ καρδίᾳ· τὸ δὲ ἐπιθυμητικὸν, περὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἧπαρ συνίστασθαι. περιέχειν δὲ ἐκ τοῦ μέσου διὰ παντὸς κύκλῳ τὸ σῶμα, καὶ συνεστάναι ἐκ τῶν στοιχείων. διαιρεθεῖσάν τε κατὰ ἁρμονικὰ διαστήματα, δύο κύκλους ποιεῖν συνημμένους, ὧν τὸν ἐντὸς κύκλον, ἑξαχῆ τμηθέντα, τοὺς ἅπαντας ἑπτὰ κύκλους ποιεῖν. καὶ τοῦτον μὲν κατὰ διάμετρον κεῖσθαι ἐπ' ἀριστερὰ ἔσωθεν· τὸν δὲ, κατὰ πλευρὰν ἐπὶ τὰ δεξιά. διὸ καὶ κρατεῖν αὐτὸν ἕνα ὄντα. τὸν γὰρ ἕτερον ἔσωθεν διῃρῆσθαι. καὶ τὸν μὲν, εἶναι ταὐτοῦ· τοὺς δὲ, θατέρου. λέγων τὸν μὲν, τῆς ψυχῆς κίνησιν εἶναι· τὴν δὲ, τοῦ ὅλου καὶ τὰς τῶν πλανωμένων φοράς. οὕτω δὴ ἐχούσης τῆς ἐκ μέσου τομῆς αὐτῇ προσαρμοζομένης πρὸς τὰ ἔσχατα, γινώσκειν τά τε ὄντα καὶ ἐναρμόζειν διὰ τὸ ἔχειν ἐν αὐτῇ τὰ στοιχεῖα κατὰ ἁρμονίαν. καὶ γίνεσθαι δόξαν μὲν, κατὰ τὸν θατέρου κύκλον ὀρθουμένου· ἐπιστήμην δὲ, κατὰ τὸν ταὐτοῦ. δύο δὲ τῶν πάντων ἀπέφηνεν ἀρχὰς, θεὸν καὶ ὕλην, ὃν καὶ νοῦν προσαγορεύει καὶ αἴτιον. εἶναι δὲ τὴν ὕλην ἀσχημάτιστον καὶ ἄπειρον, ἐξ ἧς γίνεσθαι τὰ συγκρίματα. ἀτάκτως δέ ποτε αὐτὴν κινουμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ φησὶν εἰς ἕνα συναχθῆναι τόπον, τάξιν ἀταξίας κρείττονα ἡγησάμενον. τραπέσθαι δὲ τὴν οὐσίαν ταύτην εἰς τέτταρα στοιχεῖα, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν· ἐξ ὧν

αὐτόν τε τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γενέσθαι. μόνην
δὲ τὴν γῆν ἀμετάβολον εἶναι φησί· νομίζων αἰτίαν τὴν τῶν
σχημάτων διαφορὰν ἐξ ὧν σύγκειται. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ὁμο-
γενῆ φησὶν εἶναι τὰ σχήματα. ἅπαντα γὰρ ἐξ ἑνὸς συγκεῖσθαι τοῦ
προμήκους τριγώνου, τῆς δὲ γῆς ἴδιον εἶναι τὸ σχῆμα. πυρὸς μὲν
γὰρ εἶναι στοιχεῖον πυραμίδα, ἀέρος τὸ ὀκτάεδρον, ὕδατος τὸ
εἰκοσάεδρον, γῆς δὲ κύβον. ὅθεν μήτε γῆν εἰς ταῦτα μετα-
βάλλειν, μήτε ταῦτα εἰς γῆν. οὐ διακεκρίσθαι δ' εἰς τοὺς
οἰκείους τόπους ἕκαστον, ὅτι ἡ περιφορὰ σφίγγουσα καὶ πρὸς
τὸ μέσον συνάγουσα συγκρίνει τὰ μικρά· τὰ δὲ, διακρίνει τὰ
μεγάλα. διόπερ τὰ εἴδη μεταβάλλοντα, καὶ τοὺς τόπους με-
ταβάλλειν. κόσμον τε εἶναι ἕνα γενητὸν, ἐπειδὴ καὶ αἰσθη-
τός ἐστιν ὑπὸ θεοῦ κατεσκευασμένος. ἔμψυχόν τε εἶναι, διὰ
τὸ κρεῖττον εἶναι τοῦ ἀψύχου τὸ ἔμψυχον. τοῦτό τε δημιούργημα
ὑποκεῖσθαι τοῦ βελτίστου αἰτίου. ἕνα τε αὐτὸν καὶ οὐκ ἄπει-
ρον κατεσκευάσθαι, ὅτι καὶ τὸ ὑπόδειγμα ἓν ἦν, ἀφ' οὗ
αὐτὸν ἐδημιούργησε. σφαιροειδῆ δὲ, διὰ τὸ καὶ τὸν γεννήσαν-
τα τοιοῦτον ἔχειν σχῆμα. ἐκεῖνον μὲν γὰρ περιέχειν τὰ ἄλλα
ζῶα· τοῦτον δὲ, τὰ σχήματα πάντων. λεῖον δὲ, καὶ οὐδὲν ὄργα-
νον ἔχοντα κύκλῳ, διὰ τὸ μηδεμίαν εἶναι χρῆσιν αὐτῶν. ἀλλὰ
μὴν καὶ ἄφθαρτον διαμένειν τὸν κόσμον, διὰ τὸ μὴ διαλύεσθαι
εἰς τὸν θεόν. καὶ τῆς μὲν ὅλης γενέσεως αἴτιον εἶναι τὸν θεὸν, ὅτι πέφυ-
κεν ἀγαθοποιὸν εἶναι τὸ ἀγαθόν. τὸ δὲ οὐρανοῦ τῆς γενέσεως τὸ ἄρι-
στον αἴτιον. τοῦ γὰρ καλλίστου τῶν γενητῶν, τὸ ἄριστον εἶναι τῶν νοητῶν αἴτι-
ον. ὥστε ἐπεὶ τοιοῦτος ὁ θεὸς, ὅμοιος δὲ τῷ ἀρίστῳ ὁ οὐρανὸς,
κάλλιστός γε ὤν, οὐθενὶ ἂν ὅμοιος εἴη τῶν γενητῶν, ἀλλ' ἢ τῷ
θεῷ. συνεστάναι δὲ τὸν κόσμον ἐκ πυρὸς, ὕδατος, ἀέρος,
γῆς. ἐκ πυρὸς μὲν, ὅπως ὁρατὸς ᾖ· ἐκ γῆς δὲ, ὅπως στε-
ρεός· ἐξ ὕδατος δὲ καὶ ἀέρος, ὅπως ἀνάλογος· αἱ γὰρ τῶν στε-
ρεῶν δυνάμεις δύο μεσότησιν ἀναλογοῦσιν, ὡς ἓν γενέσθαι
τὸ πᾶν. ἐξ ἁπάντων δὲ, ἵνα τέλειος καὶ ἄφθαρτος ᾖ. χρό-
νον τε γενέσθαι εἰκόνα τοῦ ἀϊδίου. κἀκεῖνον μὲν ἀεὶ μένειν,

τὴν δὲ τοῦ οὐρανοῦ φορὰν, χρόνον εἶναι. καὶ γὰρ νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ μῆνα, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, χρόνου μέρη εἶναι. διόπερ, ἄνευ τῆς τοῦ κόσμου φύσεως, οὐκ εἶναι χρόνον· ἅμα γὰρ ὑπάρχειν αὐτῷ καὶ χρόνον εἶναι. πρὸς δὲ χρόνου γένεσιν ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ πλανώμενα γενέσθαι. ὅπως δὲ διάδηλος τῶν ὡρῶν ᾖ ἀριθμὸς, καὶ μετάσχῃ τὰ ζῶα ἀριθμοῦ, τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἀνάψαι τὸν θεόν. εἶναι δὲ ὑπὲρ μὲν τὸν τῆς γῆς κύκλον σελήνην, ἐν δὲ τῷ ἐχομένῳ ἥλιον, ἐν δὲ τοῖς ἐπάνω τοὺς πλανήτας. ἔμψυχον δὲ πάντως, διὰ τὸ ἐμψύχῳ φορᾷ δεδέσθαι. ἵνα δὲ ὁ κόσμος τελειωθῇ γενόμενος ὁμοίως τῷ νοητῷ ζώῳ, τὴν τῶν ἄλλων ζώων γενέσθαι φύσιν. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖνος εἶχε, καὶ τὸν οὐρανὸν δεῖν ἔχειν. θεοὺς μὲν οὖν ἔχειν τὸ πολὺ πυρίνους· εἶναι δὲ τρία γένη τἄλλα, πτηνὸν, ἔνυδρον, πεζόν. γῆν δὲ πρεσβυτάτην μὲν εἶναι τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ θεῶν. γενέσθαι δὲ δημιούργημα, ὡς νύκτα καὶ ἡμέραν ποιεῖν. οὖσαν δ᾽ ἐπὶ τοῦ μέσου, κινεῖσθαι περὶ τὸ μέσον. ἐπεὶ δ᾽ αἰτίαι εἰσὶ δύο, τὰ μὲν διὰ νοῦ εἶναι, τὰ δ᾽ ἐξ ἀναγκαίας αἰτίας (φησὶ) λεκτέον. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν, ἀὴρ, πῦρ, γῆ, ὕδωρ. καὶ οὐκ ὄντα μὲν στοιχεῖα κατ᾽ ἀκρίβειαν, ἀλλὰ δεκτικά. ταῦτα δ᾽ ἐκ τῶν τριγώνων εἶναι συντιθεμένων, καὶ διαλύεσθαι εἰς ταῦτα. στοιχεῖα δ᾽ αὐτῶν εἶναι τό,τε πρόμηκες τρίγωνον καὶ τὸ ἰσοσκελές. ἀρχὰς μὲν οὖν εἶναι καὶ αἴτια τὰ λεχθέντα δύο, ὧν παράδειγμα τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην. ὅπερ ἀνάγκη ἄμορφον εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δεκτικῶν. αἴτιον δὲ τούτων ἐξ ἀνάγκης εἶναι. δεχόμενον γάρ πως τὰς ἰδέας γεννᾶν τὰς οὐσίας, καὶ δι᾽ ἀνομοιότητα δυνάμεως κινεῖσθαι, καὶ κινούμενον τὰ κινούμενα ἐξ αὐτῆς ἀντικινεῖν. ταῦτα δὲ πρὶν μὲν, ἀλόγως κινεῖσθαι καὶ ἀτάκτως· ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο συνιστάναι τὸν κόσμον, ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμμέτρως καὶ τεταγμένως γε-

γενέσθαι. τὰς μὲν γὰρ αἰτίας καὶ περὶ τῆς οὐρανοποιίας δύο εἶναι, καὶ τρίτην γένεσιν, ἀλλ' οὐ σαφεῖς, ἴχνη δὲ μόνον, καὶ ἀτάκτους· ἐπειδὴ δὲ ὁ κόσμος ἐγένετο, λαβεῖν καὶ ταύτας τάξιν. ἐξ ἁπάντων δὲ τῶν ὑπαρχόντων σωμάτων γενέσθαι τὸν οὐρανόν. δοκεῖ δ' αὐτῷ τὸν θεόν, ὡς καὶ τὴν ψυχήν, ἀσώματον εἶναι. οὕτω γὰρ μάλιστα φθορᾶς καὶ πάθους ἀνεπίδεκτον ὑπάρχειν. τὰς δὲ ἰδέας ὑφίσταται (καθὰ καὶ προείρηται) αἰτίας τινὰς καὶ ἀρχὰς τοῦ τοιαῦτ' εἶναι τὰ φύσει συνεστῶτα, οἷάπερ ἐστὶν αὐτά.

Περὶ δὲ ἀγαθῶν ἢ κακῶν τοιαῦτα ἔλεγε. τέλος μὲν εἶναι τὴν ἐξομοίωσιν τῷ θεῷ· τὴν δ' ἀρετήν, αὐτάρκη μὲν εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν, ὀργάνων δὲ προσδεῖσθαι τῶν περὶ σῶμα πλεονεκτημάτων, ἰσχύος, ὑγιείας, εὐαισθησίας, τῶν ὁμοίων· καὶ τῶν ἐκτός, οἷον πλούτου καὶ εὐγενείας καὶ δόξης. οὐδὲν δὲ ἧττον εὐδαίμονα ἔσεσθαι τὸν σοφόν, κἂν ταῦτα μὴ παρῇ. πολιτεύσεσθαι αὖ, καὶ γαμήσειν, καὶ τοὺς κειμένους νόμους οὐ παραβήσεσθαι. ἐκ δὲ τῶν ἐνδεχομένων καὶ νομοθετήσειν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, ἐὰν μὴ τέλεον ἀπαραίτητα ὁρᾷ τὰ πράγματα ἐν ὑπερβαλλούσῃ διαφορᾷ δήμου. οἴεται δὲ καὶ θεοὺς ἐφορᾶν τὰ ἀνθρώπινα καὶ δαίμονας εἶναι. ἔννοιάν τε καλοῦ πρῶτος ἀπεφήνατο τὴν ἐχομένην τοῦ ἐπαινετοῦ καὶ λογικοῦ καὶ χρησίμου καὶ πρέποντος καὶ ἁρμόττοντος· ἅπερ πάντα ἔχεσθαι τοῦ ἀκολούθου τῇ φύσει καὶ ὁμολογουμένου. διελέχθη δὲ καὶ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος· ὥστε καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ὀρθῶς ἀποκρίνεσθαι καὶ ἐρωτᾶν, πρῶτον αὐτὸν διασυστῆσαι κατακόρως χρησάμενον. ἐν δὲ τοῖς διαλόγοις καὶ τὴν δικαιοσύνην θεοῦ νόμον ὑπελάμβανεν, ὡς ἰσχυροτέραν προτρέψαι τὰ δίκαια πράττειν, ἵνα μὴ καὶ μετὰ θάνατον δίκας ὑπόσχοιεν οἱ κακοῦργοι. ὅθεν καὶ μυθικώτερος ἐνίοις ὑπελήφθη, τοῖς συγγράμμασιν ἐγκαταμίξας τὰς τοιαύτας διηγήσεις, ὅπως διὰ τοῦ ἀδήλου τρόπου τοῦ ἔχειν τὰ

μετὰ τὸν θάνατον, οὕτως ἀπέχωνται τῆς ἀδικημάτων. καὶ ταῦτα μὲν ἦν αὐτῷ τὰ ἀρέσκοντα. διῄρει δὲ (φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης) καὶ τὰ πράγματα τοῦτον τὸν τρόπον. τῶν ἀγαθῶν ἐστι τὰ μὲν, ἐν ψυχῇ· τὰ δὲ, ἐν σώματι· τὰ δὲ, ἐκτός. οἷον, ἡ μὲν δικαιοσύνη, καὶ ἡ φρόνησις, καὶ ἡ ἀνδρεία, καὶ ἡ σωφροσύνη, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν ψυχῇ· τὸ δὲ κάλλος, καὶ ἡ εὐεξία, καὶ ἡ ὑγεία, καὶ ἡ ἰσχὺς, ἐν σώματι· οἱ δὲ φίλοι, καὶ ἡ τῆς πατρίδος εὐδαιμονία, καὶ ὁ πλοῦτος, ἐν τοῖς ἐκτός. τῶν ἀγαθῶν ἄρα τρία εἴδη ἐστί· τὰ μὲν, ἐν ψυχῇ· τὰ δὲ, ἐν σώματι· τὰ δὲ, ἐκτός. τῆς φιλίας τρία εἴδη· ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶ φυσική· ἡ δὲ, ἑταιρική· ἡ δὲ, ξενική. φυσικὴν μὲν οὖν ταύτην λέγομεν, ἣν οἱ γονεῖς πρὸς τὰ ἔκγονα ἔχουσι, καὶ οἱ συγγενεῖς πρὸς ἀλλήλους· ταύτην δὲ κεκλήρωται καὶ τἆλλα ζῷα. ἑταιρικὴν δὲ καλοῦμεν τὴν ἀπὸ συνηθείας γινομένην, καὶ μηδὲν προσήκουσαν γένει· ἀλλ' οἷον ἡ Πυλάδου πρὸς Ὀρέστην. ἡ δὲ ξενικὴ φιλία, ἡ ἀπὸ συστάσεως καὶ διὰ γραμμάτων γινομένη πρὸς τοὺς ξένους. τῆς ἄρα φιλίας, ἡ μὲν ἐστὶ φυσική, ἡ δὲ ἑταιρική, ἡ δὲ ξενική. προστιθέασι δέ τινες τετάρτην ἐρωτικήν. τῆς πολιτείας ἐστὶν εἴδη πέντε. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶ δημοκρατικόν· ἄλλο δὲ, ἀριστοκρατικόν· τρίτον δὲ, ὀλιγαρχικόν· τέταρτον, βασιλικόν· πέμπτον, τυραννικόν. δημοκρατικὸν μὲν οὖν ἐστιν ἐν αἷς πόλεσι κρατεῖ τὸ πλῆθος, καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους δι' ἑαυτοῦ αἱρεῖται. ἀριστοκρατία δέ ἐστιν ἐν ᾗ μήθ' οἱ πλούσιοι, μήθ' οἱ πένητες, μήθ' οἱ ἔνδοξοι ἄρχουσιν, ἀλλ' οἱ ἄριστοι τῆς πόλεως προεστᾶσιν. ὀλιγαρχία δ' ἐστὶν ὅταν ἀπὸ τιμημάτων αἱ ἀρχαὶ αἱρῶνται. ἐλάττους γάρ εἰσιν οἱ πλούσιοι τῶν πενήτων. τῆς δὲ βασιλείας, ἡ μὲν κατὰ νόμον, ἡ δὲ κατὰ γένος ἐστίν. ἡ μὲν οὖν ἐν Καρχηδόνι, κατὰ νόμον (πολιτικὴ γάρ ἐστιν) ἡ δὲ ἐν Λακεδαίμονι καὶ Μακεδονίᾳ, κατὰ γένος. (ἀπὸ γάρ τινος γένους ποιοῦνται τὴν βασιλείαν,) τυραννὶς δέ ἐστιν ἐν ᾗ παρακρουσθέντες ἢ βιασθέντες ὑπό τινος ἄρχονται. τῆς

ἀρα

ἄρα πολιτείας, ἡ μὲν ἐστὶ δημοκρατία, ἡ δὲ, ἀριστοκρατία, ἡ δὲ, ὀλιγαρχία, ἡ δὲ, βασιλεία, ἡ δὲ, τυραννίς. τῆς δὲ δικαιοσύνης ἐστὶν ἤδη τρία. ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶ περὶ θεούς· ἡ δὲ, περὶ ἀνθρώπους· ἡ δὲ, περὶ τοὺς ἀποιχομένους· οἱ μὲν γὰρ, θύοντες κατὰ νόμους καὶ τῶν ἱερῶν ἐπιμελούμενοι, δῆλον ὅτι περὶ θεοὺς ὁσιοῦσιν· οἱ δὲ δάνεια ἀποδιδόντες καὶ παρακαταθήκας, δικαιοπραγοῦσι περὶ ἀνθρώπους· οἱ δὲ τῶν μνημείων ἐπιμελούμενοι, δῆλον ὅτι περὶ τοὺς ἀποιχομένους. τῆς ἄρα δικαιοσύνης, ἡ μὲν πρὸς θεούς ἐστιν, ἡ δὲ πρὸς ἀνθρώπους, ἡ δὲ περὶ τοὺς ἀποιχομένους. τῆς ἐπιστήμης εἴδη ἐστὶ τρία· τὸ μὲν γὰρ, ἐστὶ πρακτικόν· τὸ δὲ, ποιητικόν· τὸ δὲ, θεωρητικόν. ἡ μὲν γὰρ οἰκοδομικὴ καὶ ναυπηγικὴ, ποιητικαί εἰσιν· ἔστι γὰρ αὐτῶν ἰδεῖν ἔργον πεποιημένον. πολιτικὴ δὲ καὶ αὐλητικὴ καὶ κιθαριστικὴ, καὶ αἱ τοιαῦται, πρακτικαί· οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν ἰδεῖν θεατὸν αὐτῶν πεποιημένον, ἀλλὰ πράττουσί τι. ὁ μὲν γὰρ αὐλεῖ καὶ κιθαρίζει, ὁ δὲ πολιτεύεται. ἡ δὲ γεωμετρικὴ καὶ ἁρμονικὴ, καὶ ἀστρολογικὴ, θεωρητικαί. οὔτε γὰρ πράττουσιν, οὔτε ποιοῦσιν οὐδέν· ἀλλ' ὁ μὲν γεωμέτρης θεωρεῖ πῶς πρὸς ἀλλήλας ἔχουσιν αἱ γραμμαί· ὁ δ' ἁρμονικὸς, τοὺς φθόγγους· ὁ δ' ἀστρολογικὸς, τὰ ἄστρα καὶ τὸν κόσμον. τῶν ἄρα ἐπιστημῶν αἱ μὲν εἰσι θεωρητικαί, αἱ δὲ πρακτικαί, αἱ δὲ ποιητικαί. τῆς ἰατρικῆς ἐστὶν ἤδη πέντε· ἡ μὲν, φαρμακευτική· ἡ δὲ, χειρουργική· ἡ δὲ, διαιτητική· ἡ δὲ, νοσογνωμονική· ἡ δὲ, βοηθητική. ἡ μὲν φαρμακευτικὴ, διὰ φαρμάκων ἰᾶται τὰς ἀρρωστίας· ἡ δὲ χειρουργικὴ, διὰ τοῦ τέμνειν καὶ καίειν ὑγιάζει· ἡ δὲ διαιτητικὴ, διὰ τοῦ διαιτᾶν ἀπαλλάττει τὰς ἀρρωστίας· ἡ δὲ νοσογνωμονικὴ, διὰ τοῦ γνῶναι τὸ ἀρρώστημα· ἡ δὲ βοηθητικὴ, διὰ τοῦ βοηθῆσαι εἰς τὸ παραχρῆμα ἀπαλλάττει τῆς ἀλγηδόνος. τῆς ἄρα ἰατρικῆς ἡ μὲν ἐστὶ φαρμακευτική, ἡ δὲ, χειρουργική, ἡ δὲ, διαιτητική, ἡ δὲ, βοηθητική, ἡ δὲ, νοσογνωμονική. νόμου διαίρεσις δύο· ὁ μὲν γὰρ αὐτοῦ, γεγραμμένος·

ὁ δ', ἄγραφος. ᾧ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι πολιτευόμεθα, γεγραμμένος ἐστίν· ὁ δὲ κατὰ ἔθη γινόμενος, οὗτος ἄγραφος καλεῖται. οἷον, τὸ μὴ γυμνὸν πορεύεσθαι εἰς τὴν ἀγοράν, μηδὲ γυναικεῖον ἱμάτιον περιβάλλεσθαι· ταῦτα γὰρ οὐθεὶς νόμος κωλύει, ἀλλ' ὅμως οὐ πράττομεν, διὰ τὸ ἀγράφῳ νόμῳ κωλύεσθαι. τοῦ ἄρα νόμου ἐστὶν ὁ μέν, γεγραμμένος· ὁ δέ, ἄγραφος. ὁ λόγος διαιρεῖται εἰς πέντε, ὧν εἷς μέν ἐστιν ὃν οἱ πολιτευόμενοι λέγουσιν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὃς καλεῖται πολιτικός· ἑτέρα δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ ῥήτορες γράφουσιν, εἴς ἐπίδειξίν τε προφέρουσιν, εἰς ἐγκώμια καὶ ψόγους καὶ κατηγορίας. τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος, ἐστὶ ῥητορικόν. τρίτη δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ ἰδιῶται διαλέγονται πρὸς ἀλλήλους· οὗτος δὴ ὁ τρόπος προσαγορεύεται ἰδιωτικός. ἑτέρα δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ κατὰ βραχὺ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι τοῖς ἐρωτῶσιν διαλέγονται· οὗτος δὲ καλεῖται ὁ λόγος διαλεκτικός. πέμπτη δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ τεχνῖται περὶ τῆς ἑαυτῶν διαλέγονται τέχνης, ὃς δὴ καλεῖται τεχνικός. τοῦ λόγου ἄρα, τὸ μέν ἐστι πολιτικόν, τὸ δέ, ῥητορικόν, τὸ δέ, ἰδιωτικόν, τὸ δέ, διαλεκτικόν, τὸ δέ, τεχνικόν. ἡ μουσικὴ εἰς τρία διαιρεῖται. ἔστι γὰρ ἡ μέν, διὰ τοῦ στόματος μόνον, οἷον ἡ ᾠδή· δεύτερον δέ, διὰ τοῦ στόματος καὶ τῶν χειρῶν, οἷον ἡ κιθαρῳδία. τρίτον ἀπὸ τῶν χειρῶν μόνων, οἷον κιθαριστική. τῆς ἄρα μουσικῆς ἐστι τὸ μέν, ἀπὸ τοῦ στόματος μόνον· τὸ δ', ἀπὸ τοῦ στόματος καὶ τῶν χειρῶν· τὸ δ', ἀπὸ τῶν χειρῶν. διαιρεῖται δὲ ἡ εὐγένεια εἰς εἴδη τέτταρα. ἓν μέν, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι καλοὶ κἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, τοὺς ἐκ τούτων γεγεννημένους, εὐγενεῖς φασιν εἶναι· ἄλλο δέ, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι δεδυναστευκότες καὶ ἄρχοντες γεγενημένοι, τοὺς ἐκ τούτων εὐγενεῖς φασὶν εἶναι· ἄλλο δέ, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι ὀνομαστοί, οἷον ἀπὸ στρατηγίας, ἀπὸ στεφανιτῶν ἀγώνων· καὶ γὰρ τοὺς ἐκ τούτων γεγεννημένους, εὐγενεῖς προσαγορεύομεν. ἄλλο εἶδος, ἐὰν

αὐτός τις ᾖ γεννάδας τὴν ψυχὴν καὶ μεγαλόψυχος, καὶ τοῦτον εὐγενῆ φασίν. καὶ τῆς γε εὐγενείας αὕτη κρατίστη. τῆς ἄρα εὐγενείας τὸ μέν, ἀπὸ προγόνων ἐπιεικῶν, τὸ δέ, δυναστῶν, τὸ δέ, ἐνδόξων, τὸ δέ, ἀπὸ τῆς αὐτοῦ καλοκαγαθίας. τὸ κάλλος διαιρεῖται εἰς τρία. ἓν μὲν γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ἐπαινετόν, οἷον ἡ διὰ τῆς ὄψεως εὐμορφία· ἄλλο δέ, χρηστικόν· οἷον, ὄργανον καὶ οἰκία καὶ τὰ τοιαῦτα πρὸς χρῆσιν ἐστὶ καλά. τὸ δὲ πρὸς νόμους καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ τὰ τοιαῦτα, πρὸς ὠφέλειαν ἐστὶ καλά. τοῦ ἄρα κάλλους τὸ μὲν ἐστὶ πρὸς ἔπαινον, τὸ δὲ πρὸς χρῆσιν, τὸ δὲ πρὸς ὠφέλειαν. ἡ ψυχὴ διαιρεῖται εἰς τρία. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶ λογικόν· τὸ δέ, ἐπιθυμητικόν· τὸ δέ, θυμικόν. τούτων δὲ τὸ μὲν λογικὸν ἐστὶν αἴτιον τοῦ βουλεύεσθαι, καὶ λογίζεσθαι, καὶ διανοεῖσθαι, καὶ πάντων τῶν τοιούτων· τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν μέρος ἐστὶ τῆς ψυχῆς αἴτιον τοῦ ἐπιθυμεῖν φαγεῖν, καὶ τοῦ πλησιάσαι, καὶ τῶν τοιούτων· τὸ δὲ θυμικὸν μέρος αἴτιόν ἐστι τοῦ θαρρεῖν, καὶ ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι καὶ ὀργίζεσθαι. τῆς ἄρα ψυχῆς ἐστὶ τὸ μέν, λογικόν, τὸ δέ, ἐπιθυμητικόν, τὸ δέ, θυμικόν. τῆς τελείας ἀρετῆς εἴδη τέτταρα· ἓν μέν, φρόνησις· ἓν δέ, δικαιοσύνη· τρίτη, ἀνδρεία· τετάρτη, σωφροσύνη. τούτων ἡ μὲν φρόνησις, αἰτία τοῦ πράττειν ὀρθῶς τὰ πράγματα· ἡ δὲ δικαιοσύνη, τοῦ ἐν ταῖς κοινωνίαις καὶ τοῖς συναλλάγμασι δικαιοπραγεῖν· ἡ δὲ ἀνδρεία, τοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ φοβεροῖς μὴ ἐξίστασθαι ποιεῖν, ἀλλὰ μένειν· ἡ δὲ σωφροσύνη, τοῦ κρατεῖν τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ὑπὸ μηδεμιᾶς ἡδονῆς δουλοῦσθαι, ἀλλὰ κοσμίως ζῆν. τῆς ἀρετῆς ἄρα τὸ μὲν ἐστὶ φρόνησις, ἄλλο δικαιοσύνη, τρίτον ἀνδρεία, τέταρτον σωφροσύνη. ἡ ἀρχὴ διαιρεῖται εἰς μέρη πέντε· ἓν μέν, εἰς τὸ κατὰ νόμον· ἓν δέ, εἰς τὸ κατὰ φύσιν· ἓν δέ, εἰς τὸ κατὰ ἔθος· τέταρτον, εἰς τὸ κατὰ γένος· πέμπτον δέ, κατὰ βίαν. οἱ μὲν οὖν ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὰν αἱρεθῶσι, κατὰ νόμον ἄρχουσιν·

οἱ δὲ κατὰ φύσιν, οἱ ἄρρενες, οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις· (ἐπὶ πολὺ γὰρ πανταχοῦ τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν ἄρχει) ἡ δὲ τοῦ κατὰ ἔθος ἀρχὴ τοιαύτη ἐστὶν, οἵαν οἱ παιδαγωγοὶ τῶν παίδων ἄρχουσι καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν φοιτώντων. κατὰ γένος δὲ ἀρχὴ τοιαύτη τις λέγεται, οἵαν οἱ Λακεδαιμόνιοι βασιλεῖς ἄρχουσιν· ἀπὸ γὰρ γένους τινὸς ἡ βασιλεία. καὶ ἐν Μακεδονίᾳ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄρχουσι· καὶ γὰρ ἐκεῖ ἀπὸ γένους ἡ βασιλεία καθίσταται. οἱ δὲ βιασάμενοι ἢ παρακρουσάμενοι ἄρχουσιν ἀκόντων τῶν πολιτῶν· ἡ τοιαύτη ἀρχὴ κατὰ βίαν λέγεται εἶναι. τῆς ἀρχῆς ἄρα ἐστὶ τὸ μὲν, κατὰ νόμον, τὸ δὲ, κατὰ φύσιν, τὸ δὲ, κατὰ ἔθος, τὸ δὲ, κατὰ γένος, τὸ δὲ, κατὰ βίαν. τῆς ῥητορείας εἴδη ἐστὶν ἕξ. ὅταν μὲν γὰρ κελεύωσι πολεμεῖν ἢ συμμαχεῖν πρός τινα, καλεῖται τὸ τοιοῦτον εἶδος προτροπή· ὅταν δὲ ἀξιῶσι μὴ πολεμεῖν μηδὲ συμμαχεῖν, ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν, τὸ τοιοῦτον εἶδος ἐστὶν ἀποτροπή. τρίτον εἶδος τῆς ῥητορείας ὅταν τις φάσκῃ ἀδικεῖσθαι ὑπό τινος, καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον ἀποφαίνῃ. τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος κατηγορεία ὀνομάζεται. τέταρτον εἶδος τῆς ῥητορείας ἀπολογία καλεῖται, ὅταν ἀποφαίνῃ αὑτὸν μηθὲν ἀδικοῦντα, μήτε ἄλλο ἄτοπον μηθὲν πράττοντα· τὸ δὴ τοιοῦτον ἀπολογίαν καλοῦσι. πέμπτον εἶδος ῥητορείας, ὅταν τις εὖ λέγῃ καὶ ἀποφαίνῃ καλὸν κἀγαθόν· τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται ἐγκώμιον. ἕκτον εἶδος, ὅταν τις ἀποφαίνῃ φαῦλον· τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται ψόγος. τῆς ἄρα ῥητορείας τὸ μὲν ἐστὶν ἐγκώμιον, τὸ δὲ ψόγος, τὸ δὲ προτροπή, τὸ δὲ ἀποτροπή, τὸ δὲ κατηγορεία, τὸ δὲ ἀπολογία. τὸ ὀρθῶς λέγειν διαιρεῖται εἰς τέτταρα· ἓν μὲν, ἃ δεῖ λέγειν· ἓν δὲ, ὅσα δεῖ λέγειν· τρίτον, πρὸς οὓς δεῖ λέγειν· τέταρτον δὲ, πηνίκα λέγειν δεῖ. ἃ μὲν οὖν δεῖ λέγειν, ἃ μέλλει συμφέρειν τῷ λέγοντι καὶ τῷ ἀκούοντι· τὸ δὲ ὅσα δεῖ λέγειν, μὴ πλείω μηδὲ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν. τὸ δὲ πρὸς οὓς δεῖ λέγειν, ἄν τε πρὸς πρεσβυ-

τέροις ἁμαρτάνοντας διαλέγηται, ἁρμόττοντας δεῖ τοὺς λόγους διαλέγεσθαι ὡς πρεσβυτέροις· ἄν τε πρὸς νεωτέρους, ἁρμόττοντας δεῖ λέγεσθαι ὡς νεωτέροις. τηνίκα δὲ λέγειν δεῖ, μήτε προτέρῳ μήτε ὑστέρῳ· εἰ δὲ μή, διαμαρτήσεσθαι καὶ κακῶς ἐρεῖν. ἡ εὐεργεσία διαιρεῖται εἰς τέτταρα. ἢ γὰρ χρήμασιν, ἢ σώμασιν, ἢ ταῖς ἐπιστήμαις, ἢ τοῖς λόγοις. τοῖς μὲν οὖν χρήμασιν, ὅταν δεομένῳ παραβοηθήσῃ τις εἰς χρημάτων λόγον εὐπορῆσαι. τοῖς δὲ σώμασιν εὖ ποιοῦσιν ἀλλήλους, ὅταν παραγινόμενοι τυπτομένοις παραβοηθῶσιν. οἱ δὲ παιδεύοντες, καὶ ἰατρεύοντες, καὶ διδάσκοντες ἀγαθόν τι, οὗτοι ταῖς ἐπιστήμαις εὐεργετοῦσιν· ὅταν δ᾽ εἰσέλθωσιν εἰς δικαστήριον ἄλλος ὑπὲρ ἄλλου βοηθός, καὶ λόγον τινὰ ἐπιεικῆ εἴπῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, οὗτος δὴ λόγῳ εὐεργετεῖ. τῆς ἄρα εὐεργεσίας ἡ μὲν ἐστὶ διὰ χρημάτων, ἡ δὲ διὰ σωμάτων, ἡ δὲ διὰ ἐπιστημῶν, τετάρτη διὰ λόγων. διαιρεῖται τὸ τέλος τῶν πραγμάτων εἰς τέτταρα εἴδη· ἓν μὲν κατὰ νόμον τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει, ὅταν ψήφισμα γένηται, καὶ τοῦθ᾽ ὁ νόμος τελέσῃ. κατὰ φύσιν δὲ τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει ἥ, τε ἡμέρα καὶ ὁ ἐνιαυτὸς, καὶ αἱ ὧραι· κατὰ τέχνην δὲ τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει, οἷον ἡ οἰκοδομική· (οἰκίαν γάρ τις ἐπιτελεῖ) καὶ ἡ ναυπηγική πλοῖα γάρ. κατὰ τύχην δὲ γίνεται τοῖς πράγμασι τέλος, ὅταν ἄλλως, καὶ μὴ ὡς ὑπολαμβάνει τις ἀποβαίνῃ. τοῦ τέλους ἄρα τῶν πραγμάτων τὸ μὲν κατὰ νόμον, τὸ δὲ κατὰ φύσιν, τὸ δὲ κατὰ τέχνην, τὸ δὲ κατὰ τύχην ἐστίν. ἡ δύναμις διαιρεῖται εἰς τέτταρα εἴδη· ἓν μὲν, ὃ δυνάμεθα τῇ διανοίᾳ λογίζεσθαι καὶ ὑπονοεῖν· ἕτερον δὲ, τῷ σώματι, οἷον πορεύεσθαι καὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν, καὶ τὰ τοιαῦτα· τρίτον, ὃ δυνάμεθα πλήθει στρατιωτῶν καὶ χρημάτων, ὅθεν καλεῖται πολλὴν δύναμιν ἔχων βασιλεύς. τετάρτη δὲ διαίρεσις δυνάμεως, πάσχειν, καὶ εὖ ποιεῖν καὶ κακῶς· οἷον, ἀρρωστεῖν καὶ παιδεύεσθαι δυνάμεθα, καὶ ὑγιεῖς γίνεσθαι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. τῆς ἀ-

ρὰ δυνάμεως ἡ μὲν ἐστὶν ἐν διανοίᾳ, ἡ δ' ἐν τῷ σώματι, ἡ δ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ χρήμασιν, ἡ δ' ἐν τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν. τῆς φιλανθρωπίας ἐστὶν εἴδη τρία· ἓν μὲν διὰ τῆς προσηγορίας γινόμενον, οἷον ἐν οἷς τινὲς τὸν ἐντυχόντα πάντα προσαγορεύουσι, καὶ τὴν δεξιὰν ἐμβάλλοντες χαιρετίζουσιν· ἄλλο εἶδος, ὅταν τις βοηθητικὸς ᾖ παντὶ τῷ ἀτυχοῦντι· ἕτερον εἶδός ἐστι τῆς φιλανθρωπίας, ἐν ᾧ τινὲς φιλοδειπνισταί εἰσιν. τῆς ἄρα φιλανθρωπίας τὸ μὲν ἐστι διὰ τοῦ προσαγορεύειν, τὸ δὲ, διὰ τοῦ εὐεργετεῖν, τὸ δὲ, διὰ τοῦ ἑστιᾶν καὶ φιλοσυνουσιάζειν. ἡ εὐδαιμονία διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη· ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶν εὐβουλία· ἡ δὲ, εὐαισθησία καὶ ὑγίεια τοῦ σώματος· τρίτον, εὐτυχία ἐν ταῖς πράξεσι· τέταρτον, εὐδοξία παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· πέμπτον, εὐπορία χρημάτων καὶ τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων. ἡ μὲν εὐβουλία γίνεται ἐκ παιδείας, καὶ ἐκ τοῦ πολλῶν ἔμπειρον γενέσθαι· ἡ δὲ εὐαισθησία, ἐκ τῶν τοῦ σώματος μελῶν. οἷον, ἐάν τις ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούῃ, καὶ τῇ ῥινὶ καὶ τῷ στόματι αἰσθάνηται ὧν δεῖ αἰσθάνεσθαι· τὸ δὴ τοιοῦτον εὐαισθησία. ἡ δὲ εὐτυχία, ὅταν ἐφ' ἃ σκοπεῖ, πράξῃ κατ' ὀρθὸν ἃ δεῖ πράττειν τὸν σπουδαῖον. εὐδοξία δ' ἐστὶν, ὅταν τις εὖ ἀκούῃ. εὐπορία δ' ἐστὶν, ὅταν τις πρὸς τὰς ἐν τῷ βίῳ χρήσεις οὕτως ἔχῃ ὥστε καὶ φίλους εὖ ποιῆσαι, καὶ φιλοτίμως καὶ εὐπόρως ἀπολειτουργῆσαι. ᾧ δὲ ὑπάρχει ταῦτα πάντα, οὗτός ἐστιν εὐδαίμων τελέως. τῆς ἄρα εὐδαιμονίας ἐστὶ τὸ μὲν, εὐβουλία, τὸ δὲ εὐαισθησία, καὶ ὑγίεια τοῦ σώματος, τὸ δὲ εὐτυχία, τὸ δὲ εὐδοξία, τὸ δὲ εὐπορία. αἱ τέχναι εἰς τρία διαιροῦνται· ἡ μὲν, πρώτη, ἡ δὲ, δευτέρα, ἡ δὲ, τρίτη. πρώτη μὲν οὖν, ἡ μεταλλευτικὴ καὶ ὑλοτομική· παρασκευαστικαὶ γάρ εἰσιν. ἡ δὲ, χαλκευτικὴ καὶ ἡ τεκτονική, μετασκευαστικαί εἰσιν. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ σιδήρου ἡ χαλκευτικὴ ὅπλα ποιεῖ, ἡ δὲ τεκτονικὴ ἐκ τῶν ξύλων, αὐλοὺς καὶ λύρας.

ἡ δὲ χρηστική, οἷον ἱππική, τοῖς χαλινοῖς χρῆται, ἡ πολεμικὴ τοῖς ὅπλοις, ἡ μουσικὴ τοῖς αὐλοῖς καὶ τῇ λύρᾳ. τέχνης ἄρα τρία εἴδη ἐστί· τὸ μέν τι πρότερον, τὸ δέ τι δεύτερον, τὸ δέ τι τρίτον. τὸ ἀγαθὸν εἰς τέτταρα γένη διαιρεῖται· ὧν μὲν ἓν λέγομεν εἶναι τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντα ἰδίᾳ ἀγαθόν· ἄλλο δέ, αὐτὴν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην λέγομεν ἀγαθὸν εἶναι· τρίτον δέ, οἷον σιτία καὶ γυμνάσια τὰ πρόσφορα καὶ φάρμακα· τέταρτον δὲ φαμὲν εἶναι ἀγαθόν, οἷον αὐλητικὴν καὶ ὑποκριτικὴν καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀγαθοῦ ἄρα τέτταρα εἴδη ἐστί· τὸ μέν, τὸ τὴν ἀρετὴν ἔχειν· ἕτερον δέ, αὐτὴ ἡ ἀρετή· τρίτον δέ, σιτία καὶ γυμνάσια τὰ ὠφέλιμα· τέταρτον δέ, αὐλητικὴν καὶ ὑποκριτικὴν καὶ ποιητικὴν ἀγαθὸν λέγομεν εἶναι. τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι κακά, τὰ δὲ ἀγαθά, τὰ δὲ οὐδέτερα. τούτων κακὰ μὲν λέγομεν ταῦτα, τὰ δυνάμενα βλάπτειν ἀεί, οἷον ἀκρασίαν καὶ ἀφροσύνην καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα· τὰ δὲ τούτοις ἐναντία ἀγαθά ἐστιν. τὰ δὲ ἐνίοτε μὲν ὠφελεῖν, ἐνίοτε δὲ βλάπτειν, οἷον τὸ περιπατεῖν, καὶ τὸ καθῆσθαι, καὶ ἐσθίειν, ἢ ὅλως μήτε ὠφελῆσαι, μήτε βλάψαι δυνάμενα· ταῦτα γοῦν οὔτε ἀγαθά, οὔτε κακά ἐστι. τῶν ἄρα ὄντων, τὰ μέν, ἀγαθά, τὰ δέ, κακά, τὰ δέ, οὐδέτερα τούτων. εὐνομία διαιρεῖται εἰς τρία· ἓν μέν, ἐὰν ὦσιν οἱ νόμοι σπουδαῖοι, εὐνομίαν φαμὲν εἶναι· ἕτερον δέ, ἐὰν τοῖς κειμένοις νόμοις ἐμμένωσιν οἱ πολῖται, καὶ τοῦτο φαμὲν εὐνομίαν εἶναι· τρίτον δέ, ἐάν, μὴ ὄντων τῶν νόμων, κατὰ ἔθη καὶ ἐπιτηδεύματα χρηστῶς πολιτεύωνται, καὶ τοῦτο εὐνομίαν προσαγορεύομεν. τῆς εὐνομίας ἄρα ἓν μέν ἐστι νόμους σπουδαίους εἶναι· ἄλλο δέ, ἐὰν τοῖς οὖσι νόμοις ἐμμένωσι· τρίτον δέ, ἐὰν ἔθεσι καὶ ἐπιτηδεύμασι χρηστῶς πολιτεύωνται. διαιρεῖται ἡ ἀνομία εἰς τρία· ὧν ἓν μέν ἐστιν, ἐὰν ὦσιν οἱ νόμοι μοχθηροί, καὶ πρὸς ξένους καὶ πρὸς πολί-

τας· ἕτερον δέ, ἂν τοῖς ὑπάρχουσι μὴ πείθωνται· ἄλλο δέ, ἐὰν ὅλως μηδεὶς ᾖ νόμος. τῆς ἄρα ἀνομίας ἓν μέν ἐστι, τὸ μοχθηροὺς εἶναι τοὺς νόμους· ἄλλο δέ, ἐὰν τοῖς οὖσι μὴ πείθωνται· τρίτον, ἐὰν μηδεὶς ᾖ νόμος. τὰ ἐναντία διαιρεῖται εἰς τρία. οἷον, ἀγαθὰ κακοῖς ἐναντία φαμὲν εἶναι· ὡς τὴν δικαιοσύνην τῇ ἀδικίᾳ, καὶ τὴν φρόνησιν τῇ ἀφροσύνῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα. κακὰ δὲ κακοῖς ἐναντία εἶναι, τὴν ἀσωτίαν καὶ τὴν ἀνελευθερίαν, καὶ τὸ ἀδίκως στρεβλοῦσθαι τῷ δικαίως στρεβλοῦσθαι· καὶ τὰ τοιαῦτα κακὰ κακοῖς ἐναντία ἐστί. τὰ δὲ ὡς οὐδετέροις οὐδέτερα, οἷον τὸ πένεσθαι τῷ πλουτεῖν. ἑκάτερον γὰρ κατ' αὐτὸ οὔτ' ἀγαθόν, οὔτε κακόν· ἐναντία δὲ ὅμως. τὸ δὲ βαρὺ τῷ κούφῳ, καὶ τὸ ταχὺ τῷ βραδεῖ, καὶ τὸ μέλαν τῷ λευκῷ, ὡς οὐδέτερα οὐδετέροις ἐναντία ἐστί. τῶν ἐναντίων ἄρα, τὰ μὲν ὡς ἀγαθὰ, κακοῖς ἐναντία ἐστί, τὰ δὲ, ὡς κακὰ κακοῖς, τὰ δὲ, ὡς οὐδετέροις οὐδέτερα. τῶν ἀγαθῶν γένη εἰσὶ τρία. τὰ μὲν γάρ ἐστιν ἑκτά, τὰ δὲ μεθεκτά, τὰ δὲ ὑπαρκτά. τὰ μὲν οὖν ἑκτά ἐστιν ὅσα ἐνδέχεται ἔχειν, οἷον ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ὑγίεια· μεθεκτὰ δέ, ὅσα ἔχειν μὲν μὴ ἐνδέχεται, μετασχεῖν δὲ αὐτῶν ἐνδέχεται· οἷον, αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ἔχειν μὲν οὐκ ἐνδέχεται, μετασχεῖν δὲ αὐτοῦ ἐνδέχεται. ὑπαρκτὰ δέ, ὅσα μήτε μετασχεῖν, μήτε ἔχειν ἐνδέχεται, ὑπάρχειν δὲ δεῖ· οἷον, τὸ σπουδαῖον εἶναι καὶ δίκαιον εἶναι, ἀγαθόν ἐστι· καὶ ταῦτα οὔτε σχεῖν οὔτε μετασχεῖν ἐστι, ἀλλὰ ὑπάρχειν δεῖ, σπουδαῖον εἶναι καὶ δίκαιον εἶναι. τῶν ἀγαθῶν ἄρα τὰ μέν ἐστιν ἑκτά, τὰ δέ, μεθεκτά, τὰ δέ, ὑπαρκτά. ἡ συμβουλία διαιρεῖται εἰς τρία. ἔστι γὰρ αὐτῆς, ἓν μὲν ἐκ τῶν παρῳχημένων χρόνων λαμβανόμενον, ἓν δὲ ἐκ τῶν μελλόντων, ἓν δὲ ἐκ τῶν ἐνεστώτων. τὰ μὲν οὖν ἐκ τῶν παρῳχημένων παραδείγματα, οἷον τί ἔπαθον Λακεδαιμόνιοι πιστεύσαντες· τὰ δὲ ἐκ τῶν παρόν-

των, οἷον, ἀποφαίνειν τείχη ἀσθενῆ, δειλοὺς ἀνθρώπους, σῖτον ὀλίγον· τὰ δὲ ἐκ τῶν μελλόντων, οἷον, ταῖς ὑπονοίαις μὴ ἀδικεῖν τὰς πρεσβείας, ὅπως μὴ ἄδοξος ἡ Ἑλλὰς γένηται. τῆς ἄρα συμβουλίας τὰ μὲν ἐστὶν ἐκ τῶν παροιχομένων, τὰ δ᾽ ἐκ τῶν παρόντων, τὰ δ᾽ ἐκ τῶν μελλόντων. Ἡ φωνὴ διαιρεῖται εἰς δύο. ἓν μὲν αὐτῆς ἐστὶν ἔμψυχον, ἓν δὲ, ἄψυχον. ἔμψυχον μὲν, ἡ τῶν ζώων φωνή· ἄψυχον δὲ, φθόγγοι, καὶ ἦχοι. τῆς ἐμψύχου φωνῆς ἡ μὲν ἐστὶν ἐγγράμματος, ἡ δὲ ἀγράμματος. ἐγγράμματος μὲν, ἡ τῶν ἀνθρώπων· ἀγράμματος δὲ, ἡ τῶν ζώων. τῆς ἄρα φωνῆς ἡ μὲν, ἔμψυχος, ἡ δὲ, ἄψυχος. Τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι μεριστὰ, τὰ δὲ, ἀμέριστα. τούτων δὲ τῶν μεριστῶν τὰ μὲν, ὁμοιομερῆ, τὰ δὲ ἀνομοιομερῆ. ἀμερῆ μὲν οὖν ἐστὶν ὅσα μὴ ἔχει διαίρεσιν, μηδὲ ἔκ τινος σύγκειται, οἷον ἥτε μονὰς καὶ ἡ στιγμὴ καὶ ὁ φθόγγος· μεριστὰ δὲ, ὅσα ἔκ τινος σύγκειται, οἷον αἵτε συλλαβαὶ καὶ συμφωνίαι, καὶ ζῶα, καὶ ὕδωρ, καὶ χρυσός. καὶ ὁμοιομερῆ μὲν ὅσα ἐξ ὁμοίων σύγκειται, καὶ μηδὲν διαφέρει τὸ ὅλον τοῦ μέρους εἰ μὴ τῷ πλήθει· οἷον τὸ ὕδωρ καὶ τὸ χρυσίον καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον. ἀνομοιομερῆ δὲ, ὅσα ἐξ ἀνομοίων μερῶν σύγκειται, οἷον οἰκία καὶ τὰ τοιαῦτα. τῶν ὄντων ἄρα τὰ μὲν ἐστὶ μεριστὰ, τὰ δὲ, ἀμερῆ. τῶν δὲ μεριστῶν, τὰ μὲν, ὁμοιομερῆ, τὰ δὲ, ἀνομοιομερῆ. Τῶν ὄντων, τὰ μέν ἐστι καθ᾽ ἑαυτὰ, τὰ δὲ πρός τι λέγεται. τὰ μὲν οὖν καθ᾽ ἑαυτὰ λεγόμενα, ἐστὶν ὅσα ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ μηδενὸς προσδεῖται· ταῦτα δ᾽ ἂν εἴη οἷον ἄνθρωπος, ἵππος, καὶ τὰ ἄλλα ζῶα. τούτων γὰρ οὐδὲν δι᾽ ἑρμηνείας χωρεῖ. τῶν δὲ πρός τι λεγομένων, ὅσα προσδεῖται τινὸς ἑρμηνείας, οἷον τὸ μεῖζον τινὸς, καὶ τὸ θᾶττον τινὸς, καὶ τὸ κάλλιον, καὶ τὰ τοιαῦτα. τό, τε γὰρ μεῖζον, ἐλάττονός ἐστι μεῖζον, καὶ τὸ θᾶττον τινός ἐστι. τῶν ὄντων ἄρα, τὰ μὲν αὐτὰ καθ᾽ αὐ-

τὰ λέγεται, τὰ δὲ πρός τι. ὧδε καὶ τὰ πρῶτα διῄρει κατὰ τὴν Ἀριστοτέλην.

Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Πλάτων φιλόσοφος Ῥόδιος, μαθητὴς Παναιτίου, καθά φησι Σέλευκος ὁ γραμματικὸς ἐν πρώτῳ περὶ φιλοσοφίας. καὶ ἄλλος, περιπατητικός, μαθητὴς Ἀριστοτέλους. καὶ ἕτερος, Πραξιφάνους. καὶ ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΛΑΕΡΤΙΟΥ περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ τέταρτον.

ΣΠΕΥΣΙΠΠΟΣ.

Τὰ μὲν περὶ Πλάτωνος τοσαῦτα ἦν ἐς τὸ δυνατὸν ἡμῖν συναγαγεῖν, φιλοπόνως διειληφόσι τὰ λεγόμενα περὶ τἀνδρός. διεδέξατο δ' αὐτὸν Σπεύσιππος Εὐρυμέδοντος, Ἀθηναῖος· τῶν μὲν δήμων Μυρρινούσιος ἦν, υἱὸς δὲ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Πωτώνης· καὶ ἐσχολάρχησεν ἔτη ὀκτώ, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. Χαρίτων τε ἀγάλματα ἀνέθηκεν ἐν τῷ μουσείῳ τῷ ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Ἀκαδημίᾳ ἱδρυθέντι. καὶ ἔμεινε μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν Πλάτωνι δογμάτων· οὐ μὴν τό γε ἦθος διέμεινε τοιοῦτος. καὶ γὰρ ὀργίλος καὶ ἡδονῶν ἥττων ἦν. φασὶ γοῦν αὐτὸν ὑπὸ θυμοῦ τὸ κυνίδιον εἰς τὸ φρέαρ ῥῖψαι· καὶ ὑφ' ἡδονῆς ἦλθεν εἰς Μακεδονίαν ἐπὶ τὸν Κασσάνδρου γάμον. ἐλέγοντο δὲ αὐτοῦ καὶ αἱ Πλάτωνος ἀκούειν μαθήτριαι, Λαθενία τε ἡ Μαντινική, καὶ Ἀξιοθέα ἡ Φλιασία. ὅτε καὶ Διονύσιος πρὸς αὐτὸν γράφων τωθαστικῶς, φησί, Καὶ ἐκ τῆς Ἀρκαδικῆς σου μαθητρίας ἐστὶ τὴν φιλοσοφίαν καταμαθεῖν. καὶ Πλάτων μὲν ἀτελεῖς φόρων τοὺς παρ' αὐτὸν φοιτῶντας ἐποίει· σὺ δὲ δασμολογεῖς, καὶ παρ' ἑκόντων καὶ ἀκόντων λαμβάνεις. οὗτος πρῶτος (καθά φησι Διόδωρος ἐν ἀπομνημονευμάτων

πρώτῳ) ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐθεάσατο τὸ κοινὸν, καὶ συνῳκείωσε καθόσον ἦν δυνατὸν ἀλλήλοις· καὶ πρῶτος παρὰ Ἰσοκράτους τὰ καλούμενα ἀπόρρητα ἐξήνεγκεν, ὥς φησι Καινεύς. καὶ πρῶτος εὗρεν ᾧ τὰ φορμία τῶν φρυγανῶν εὔογκα ποιοῦσιν. ἤδη δὲ ὑπὸ παραλύσεως καὶ τὸ σῶμα διέφθαρτο. καὶ πρὸς Ξενοκράτη διέπεμπε, παρακαλῶν αὐτὸν ἐλθεῖν, καὶ τὴν σχολὴν διαδέξασθαι. φασὶ δ' ἐφ' ἁμαξίου αὐτὸν φερόμενον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν συναντῆσαι Διογένει, καὶ Χαῖρε, εἰπεῖν· τὸν δὲ φάναι, Ἀλλὰ μὴ σύ γε, ὅστις ὑπομένεις ζῆν τοιοῦτος ὤν. καὶ τέλος ὑπὸ ἀθυμίας ἑκὼν τὸν βίον μετήλλαξε, γηραιὸς ὤν. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

Ἀλλ' εἰ μὴ Σπεύσιππον ἐμάνθανον ὧδε θανεῖσθαι,
Οὐκ ἂν ἔπεισέ μέ τις, τόδε λέξαι, ὡς ἄρ' ἦν ὃς
Οὐχὶ Πλάτωνι πρὸς αἵματος. οὐ γὰρ ἀθυμῶν
Κάτθανεν ἂν διά τι σφόδρα μικρόν.

Πλούταρχος δέ φησιν ἐν τῷ Λυσάνδρου βίῳ καὶ Σύλλα, φθειρσὶν ἐκζέσαι αὐτόν. ἦν δὲ καὶ τὸ σῶμα διακεχυμένος, ὥς φησι Τιμόθεος ἐν τῷ περὶ βίων. οὗτος (φησὶ) πρὸς τὸν ἐρῶντα πλούσιον ἀμόρφου, ἔφη, Τί δέ σοι δεῖ τούτου; ἐγὼ γάρ σοι δέκα ταλάντων εὐμορφοτέραν εὑρήσω. καταλέλοιπε δὲ πάμπλειστα ὑπομνήματα, καὶ διαλόγους πλείονας· ἐν οἷς καὶ Ἀρίστιππον τὸν Κυρηναῖον· Περὶ πλούτου, α΄· Περὶ ἡδονῆς, α΄· Περὶ δικαιοσύνης, α΄· Περὶ φιλοσοφίας, α΄· Περὶ φιλίας, α΄· Περὶ θεῶν, α΄· Φιλόσοφος, α΄· Πρὸς Κέφαλον, α΄· Κέφαλος, α΄· Κλεινόμαχος, ἢ Λυσίας· Πολίτης, α΄· Περὶ ψυχῆς, α΄· Πρὸς Γρύλλον, α΄· Ἀρίστιππος, α΄· Τεχνῶν ἔλεγχος, α΄· Ὑπομνηματικοὶ διάλογοι, Τεχνικὸν, α΄· Διάλογοι τῶν περὶ τὴν πραγματείαν ὁμοίων, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ς΄, ζ΄, η΄, θ΄, ι΄. Διαιρέσεις, καὶ πρὸς τὰ ὅμοια ὑποθέσεις. Περὶ γενῶν καὶ εἰδῶν παραδειγμάτων· Πρὸς τὸν Ἀμάρτυρον, Πλάτωνος ἐγκώμιον· Ἐπιστολαί,

πρὸς Δίωνα, Διονύσιον, Φίλιππον· Περὶ νομοθεσίας, Μαθηματικὸς, Μανδρόβουλος, Λυσίας, Ὅροι, Τάξεις ὑπομνημάτων. στίχοι μ̅, γ̅, δ̅, ο̅, ε̅. πρὸς τοῦτον γράφει καὶ Σιμωνίδης τὰς ἱστορίας, ἐν αἷς κατατέταχε τὰς πράξεις Δίωνός τε καὶ Βίωνος. ἐν δευτέρῳ ἀπομνημονευμάτων Φαβωρῖνος φησὶν ὡς Ἀριστοτέλης αὐτοῦ τὰ βιβλία τριῶν ταλάντων ὠνήσατο. γέγονε Σπεύσιππος καὶ ἕτερος, ἰατρὸς Ἡροφίλειος Ἀλεξανδρεύς.

ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ.

Ξενοκράτης, Ἀγαθήνορος, Καρχηδόνιος· οὗτος ἐκ νέου Πλάτωνος ἤκουσε, καὶ εἰς Σικελίαν αὐτῷ συναπεδήμησεν. ἦν δὲ τὴν φύσιν νωθρὸς, ὥστε φασὶ λέγειν τὸν Πλάτωνα, συγκρίνοντα αὐτὸν Ἀριστοτέλει, τῷ μὲν μύωπος δεῖ, τῷ δὲ, χαλινοῦ. καὶ, Ἐφ' οἷον ἵππον οἷον ὄνον ἀλείφω; σεμνὸς δὲ τά τε ἄλλα Ξενοκράτης καὶ σκυθρωπὸς ἀεὶ, ὥστε αὐτῷ λέγειν συνεχὲς τὸν Πλάτωνα, Ξενόκρατες, θῦε ταῖς Χάρισι. διῆγέ τε ἐν Ἀκαδημίᾳ τὰ πλεῖστα· καὶ εἴποτε μέλλοι ἐς ἄστυ ἀπιέναι, φασὶ τοὺς θορυβώδεις πάντας καὶ πορνικοὺς ὑποστέλλειν αὐτοῦ τῇ παρόδῳ. καί ποτε καὶ Φρύνην τὴν ἑταίραν ἐθελῆσαι πειρᾶσαι αὐτὸν, καὶ δῆθεν διωκομένην ὑπό τινων καταφυγεῖν εἰς τὸ οἰκίδιον. τὸν δὲ, ἕνεκα τοῦ ἀνθρωπίνου, εἰσδέξασθαι, καὶ ἑνὸς ὄντος κλινιδίου δεομένῃ μεταδοῦναι τῆς κατακλίσεως· καὶ τέλος πολλὰ ἐκλιπαροῦσαν, ἄπρακτον ἀναστῆναι. λέγειν τε πρὸς τοὺς πυνθανομένους, ὡς οὐκ ἀπ' ἀνδρὸς ἀλλ' ἀπ' ἀνδριάντος ἀνασταίη. ἔνιοι δὲ Λαΐδα φασὶ παρακατακλῖναι αὐτῷ τοὺς μαθητάς· τὸν δὲ οὕτως εἶναι ἐγκρατῆ, ὥστε καὶ τομὰς καὶ καύσεις πολλάκις ὑπομεῖναι περὶ τὸ αἰδοῖον. ἦν δὲ καὶ ἀξιόπιστος σφόδρα· ὥστε μὴ ἐξὸν ἀνώμοτον μαρτυρεῖν, τούτῳ μόνῳ συνεχώρουν Ἀθηναῖοι. καὶ δὴ καὶ αὐταρκέστατος ἦν. Ἀλεξάνδρου γοῦν συχνὸν ἀργύριον ἀποστείλαντος

αὐτῷ, τρισχιλίας Ἀττικὰς ἀφελὼν, τὸ λοιπὸν ἀπέπεμψεν εἰπὼν, ἐκείνῳ πλειόνων δεῖν πλείονας τρέφοντι. ἀλλὰ καὶ ὑπ' Ἀντιπάτρου πεμφθὲν μὴ προσέσθαι, ὥς φησι Μυρωνιανὸς ἐν ὁμοίοις. καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμηθέντα ἐπ' ἄθλῳ πολυποσίας, τοῖς καταχόσι παρὰ Διονυσίῳ ἐξιόντα θεῖναι πρὸς τὸν ἱδρυμένον Ἑρμῆν, ἔνθα περ τιθέναι καὶ τοὺς αἰθίνοις εἰώθει. λόγος δὲ αὐτὸν μετὰ καὶ ἄλλων πεμφθῆναι πρεσβευτὴν πρὸς Φίλιππον. καὶ τοὺς μὲν, δώροις μαλθασσομένους, καὶ ἐς τὰς κλήσεις συνιέναι καὶ τῷ Φιλίππῳ λαλεῖν· τὸν δὲ, μηδέτερον τούτων ποιεῖν. οὔτε γὰρ ὁ Φίλιππος αὐτὸν προσίετο διὰ τοῦτο. ὅθεν ἐλθόντας τοὺς πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, φάσκειν ὡς μάτην αὐτοῖς Ξενοκράτης συνεληλύθει. καὶ τοὺς, ἑτοίμους εἶναι ζημιοῦν αὐτόν. μαθόντας δὲ παρ' αὐτοῦ ὡς νῦν καὶ μᾶλλον φροντιστέον εἶναι τῆς πόλεως αὐτοῖς, (τοὺς μὲν γὰρ ἤδη ἐδωροδόκησεν ὁ Φίλιππος, ἐμὲ δὲ μηδενὶ λόγῳ ἐπαξόμενος) φασὶ διπλασίως αὐτὸν τιμῆσαι. καὶ τὸν Φίλιππον δὲ λέγειν ὕστερον, ὡς μόνος εἴη Ξενοκράτης τῶν πρὸς αὐτὸν ἀφιγμένων ἀδωροδόκητος. ἀλλὰ καὶ πρεσβεύων πρὸς Ἀντίπατρον περὶ αἰχμαλώτων Ἀθηναίων κατὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον, καὶ κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον πρὸς αὐτὸν, προσηνέγκατο ταυτί,

Ὦ Κίρκη, τίς γάρ κεν ἀνήρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
Πρὶν τλαίη πάσασθαι ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
Πρὶν λύσασθ' ἑτάρους καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι;

καὶ τὸν, ἀποδεξάμενον τὴν εὐστοχίαν, εὐθὺς ἀνεῖναι. στρουθίου δέ ποτε διωκομένου ὑπὸ ἱέρακος, καὶ εἰσπηδήσαντος εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ, καταψήσας μεθῆκεν εἰπὼν τὸν ἱκέτην δεῖν μὴ ἐκδιδόναι. σκωπτόμενος ὑπὸ Βίωνος, οὐκ ἔφη αὐτῷ ἀποκρινεῖσθαι. μηδὲ γὰρ τὴν τραγῳδίαν ὑπὸ τῆς κωμῳδίας σκωπτομένην ἀποκρίσεως ἀξιοῦν. πρὸς δὲ τὸν μήτε μουσικὴν, μήτε γεωμετρίαν, μήτε ἀστρονομίαν μεμαθηκότα, βουλόμενον δὲ παρ' αὐτὸν φοιτᾶν, Πο-

ρεύου, ἔφη· λαβὰς γὰρ οὐκ ἔχεις φιλοσοφίας. οἱ δὲ τοῦτο φασὶν
εἰπεῖν, Παρ' ἐμοὶ γὰρ πόκος οὐ κνάπτεται. εἰπόντος δὲ Διο-
νυσίου πρὸς Πλάτωνα ὡς ἀφαιρήσει τις αὐτοῦ τὸν τράχηλον,
παρὼν οὗτος καὶ δείξας τὸν ἴδιον, Οὐκ ἄν γε (ἔφη) τις πρό-
τερον τούτου. φασὶ, καὶ Ἀντιπάτρου ποτὲ ἐλθόντος εἰς Ἀθή-
νας καὶ ἀσπασαμένου αὐτὸν, μὴ πρότερον ἀντιπροσαγο-
ρεῦσαι πρὶν ἢ τὸν λόγον ὃν ἔλεγε διαπεράνασθαι. ἀτυ-
φότατος δὲ ὢν, πολλάκις ἑαυτῷ τῆς ἡμέρας διεμελέτα,
καὶ ὥραν μίαν φασὶν ἀπένεμε σιωπῇ. καὶ πλεῖστα ὅσα
καταλέλοιπε συγγράμματα καὶ ἔπη, καὶ παραινέσεις·
ἅ ἐστι ταῦτα, Περὶ φύσεως, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ϛ΄. Περὶ φιλο-
σοφίας, ϛ΄· Περὶ πλούτου, α΄· Ἀρκάς, α΄· Περὶ τοῦ ἀορίστου,
α΄· Περὶ τοῦ παιδίου, α΄· Περὶ ἐγκρατείας, α΄· Περὶ τοῦ ὠ-
φελίμου, α΄· Περὶ τοῦ ἐλευθέρου, α΄· Περὶ θανάτου, α΄· Πε-
ρὶ ἑκουσίου, α΄· Περὶ φιλίας, α΄, β΄. Περὶ ἐπιεικείας, α΄·
Περὶ τοῦ ἐναντίου, α΄, β΄· Περὶ εὐδαιμονίας, α΄, β΄· Περὶ
τοῦ γράφειν, α΄· Περὶ μνήμης, α΄· Περὶ τοῦ ψεύδους, α΄· Καλ-
λικλῆς, α΄· Περὶ φρονήσεως, α΄, β΄· Οἰκονομικός, α΄· Περὶ
σωφροσύνης, α΄· Περὶ δυνάμεως νόμου, α΄· Περὶ πολι-
τείας, α΄· Περὶ ὁσιότητος, α΄· Ὅτι παραδοτὴ ἡ ἀρετή, α΄· Πε-
ρὶ τοῦ ὄντος, α΄· Περὶ εἱμαρμένης, α΄· Περὶ τῶν παθῶν, α΄· Πε-
ρὶ βίων, α΄· Περὶ ὁμονοίας, α΄· Περὶ μαθητῶν, α΄, β΄· Πε-
ρὶ δικαιοσύνης, α΄· Περὶ ἀρετῆς, α΄, β΄· Περὶ εἰδῶν, α΄· Πε-
ρὶ ἡδονῆς, α΄, β΄· Περὶ βίου, α΄· Περὶ ἀνδρείας, α΄· Περὶ τοῦ
ἑνός, α΄· Περὶ ἰδεῶν, α΄· Περὶ τέχνης, α΄· Περὶ θεῶν, α΄, β΄·
Περὶ ψυχῆς, α΄, β΄· Περὶ ἐπιστήμης, α΄· Πολιτικός, α΄·
Περὶ ἐπιστημοσύνης, α΄· Περὶ φιλοσοφίας, α΄· Περὶ τῶν
Παρμενίδου, α΄· Ἀρχέδημος, ἢ Περὶ δικαιοσύνης, α΄· Πε-
ρὶ ἀγαθοῦ, α΄· Τῶν περὶ τὴν διάνοιαν, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ϛ΄,
ζ΄, η΄· Λύσις τῶν περὶ τοὺς λόγους, α΄, ι΄· Φυσικῆς ἀκροά-
σεως, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ϛ΄· Κεφάλαιον, α΄· Περὶ γενῶν
καὶ εἰδῶν, α΄· Πυθαγόρεια, α΄· Λύσεις, α΄, β΄· Διαιρέ-
σεις, η΄· Θέσεων βιβλία, κ΄ μ΄ γ΄· Τῆς περὶ τὸ διαλέγεσθαι

πραγματείας βιβλία ιδ̄, μ̄, ᾱ, β̄, ψ̄, μ̄. μετὰ τοῦτο βιβλία ιε̄, καὶ ἄλλα βιβλία ιϛ̄. Περὶ μαθημάτων τῶν περὶ τὴν λέξιν λογικῶν, βιβλία θ̄. τῶν περὶ τὰ μαθήματα, βιβλία ϛ̄. τῶν περὶ τὴν διάνοιαν, ἄλλα βιβλία δύο. Περὶ γεωμετρῶν, βιβλία ε̄· ὑπομνημάτων, ᾱ· ἐναντίων, ᾱ· Περὶ ἀριθμῶν, ᾱ· Ἀριθμῶν θεωρία, ᾱ· Περὶ διαστημάτων, ᾱ· Τῶν περὶ ἀστρολογίαν, ϛ̄· Στοιχεῖα πρὸς Ἀλέξανδρον, Περὶ βασιλείας, δ̄· Πρὸς Ἀρύβαν, Πρὸς Ἡφαιστίωνα· Περὶ γεωμετρίας, ᾱ, β̄. στίχοι μ̄ κ̄ β̄ δ̄ σ̄ λ̄ θ̄. Ἀθηναῖοι δὲ ὅμως αὐτὸν ὄντα τοιοῦτον ἐπίπρασκόν ποτε, τὸ μετοίκιον ἀπονοοῦντα θεῖναι. καὶ αὐτὸν ὠνεῖται Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, καὶ ἑκάτερον ἀποκατέστησε· Ξενοκράτει μὲν τὴν ἐλευθερίαν, Ἀθηναίοις δὲ τὸ μετοίκιον. τοῦτό φησι Μυρωνιανὸς ὁ Ἀμασριανὸς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἱστορικῶν ὁμοίων κεφαλαίων. διεδέξατο δὲ Σπεύσιππον, καὶ ἀφηγήσατο τῆς σχολῆς πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη ἐπὶ Λυσιμάχου, ἀρξάμενος κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. ἐτελεύτα δὲ νυκτὸς, λεκάνῃ προσπταίσας, ἔτος ἤδη γεγονὼς δεύτερον καὶ ὀγδοηκοστόν. φαμὲν δὲ καὶ εἰς αὐτὸν οὕτωσι,

Χαλκῇ προσπταίσας λεκάνῃ ποτὲ, καὶ τὸ μέτωπον
Πλήξας, ἴαχεν ὢ σύντονον, εἶτ' ἔθανεν,
Ὁ πάντα πάντῃ Ξενοκράτης ἀνὴρ γεγώς.

γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι Ξενοκράτεις ϛ̄. ὅ,τε τακτικὸς, ἀρχαῖος σφόδρα· καὶ ὁ συγγενὴς ἅμα καὶ πολίτης τῷ προειρημένῳ φιλοσόφῳ· φέρεται δὲ αὐτοῦ λόγος Ἀρσινοητικὸς, γεγραμμένος περὶ Ἀρσινόης ἀποθανούσης· τέταρτος, φιλόσοφος, ἐλεγείαν γεγραφὼς οὐκ ἐπιτυχῶς. (ἴδιον δέ. ποιηταὶ μὲν γὰρ ἐπιβαλλόμενοι πεζογραφεῖν, ἐπιτυγχάνουσι· πεζογράφοι δὲ ἐπιτιθέμενοι ποιητικῇ, πταίουσι. τῷ δῆλον, τὸ μὲν φύσεως ἐστί, τὸ δὲ τέχνης ἔργον) πέμπτος, ἀνδριαντοποιός· ἕκτος, ᾄσματα γεγραφὼς, ὥς φησιν Ἀριστόξενος.

ΠΟ-

ΠΟΛΕΜΩΝ.

Πολέμων, Φιλοστράτου μὲν υἱὸς ἦν, Ἀθηναῖος, τῶν δήμων Οἴηθεν. νέος δ᾽ ὤν, ἀκόλαστός τε καὶ διακεχυμένος ἦν οὕτως, ὥστε καὶ περιφέρειν ἀργύριον πρὸς τὰς ἑτοίμους λύσεις τῶν ἐπιθυμιῶν. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στενωποῖς διέκρυπτεν. ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀκαδημίᾳ πρὸς κίονι τινὶ τριώβολον εὑρέθη προσπεπλασμένον αὐτοῦ, διὰ τὴν ὁμοίαν τῇ προειρημένῃ πρόφασιν. καί ποτε συνθέμενος τοῖς νέοις, καὶ ἐστεφανωμένος, μεθύων εἰς τὴν Ξενοκράτους ᾖξε σχολήν. ὁ δέ, οὐδὲν διατραπείς, εἶρε τὸν λόγον ὁμοίως (ἦν δὲ περὶ σωφροσύνης) ἀκούων δὲ τὸ μειράκιον, κατ᾽ ὀλίγον ἐθηράθη· καὶ οὕτως ἐγένετο φιλόπονος, ὡς ὑπερβάλλεσθαι τοὺς ἄλλους, καὶ αὐτὸν διαδέξασθαι τὴν σχολήν, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς ἕκτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. φησὶ δὲ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τοῖς Βίοις, τὸν πατέρα αὐτοῦ πρῶτόν τε εἶναι τῶν πολιτῶν, καὶ ἁρματοτροφῆσαι. φυγεῖν δὲ τὸν Πολέμωνα καὶ δίκην κακώσεως ὑπὸ τῆς γυναικός, ὡς μειρακίοις συνόντα. τοσοῦτον δὲ ἐπιτεῖναι τὸ ἦθος ἀρξάμενον φιλοσοφεῖν, ὥστ᾽ ἐπὶ ταὐτοῦ σχήματος τῆς μορφῆς πάντοτε μένειν. ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν ἀναλλοίωτος ἦν· διὸ καὶ θηραθῆναι Κράντορα ὑπ᾽ αὐτοῦ. κυνὸς γοῦν λυττῶντος, καὶ τὴν ἰγνύαν διασπάσαντος, μόνον μὴ ὠχριάσαι· καὶ ταραχῆς γενομένης ἐπὶ τῆς πόλεως, πυθόμενον τὸ γενόμενον, ἄτρεπτον μεῖναι. ἔν τε τοῖς θεάτροις ἀσυμπαθέστατος ἦν. Νικοστράτου γοῦν ποτε, τοῦ ἐπικαλουμένου Κλυταιμνήστρα, ἀναγινώσκοντός τι τοῦ ποιητοῦ αὐτῷ τε καὶ Κράτητι, τὸν μὲν συνδιατίθεσθαι, τὸν δὲ ἴσα καὶ μὴ ἀκοῦσαι. καὶ ὅλως ἦν τοιοῦτος οἷόν φησι Μελάνθιος ὁ ζωγράφος ἐν τοῖς Περὶ ζωγραφικῆς. φησὶ γὰρ δεῖν αὐθάδειαν τινὰ καὶ σκληρότητα τοῖς ἔργοις ἐπιτρέχειν, ὁμοίως δὲ κἀν τοῖς ἤθεσιν. ἔφασκε δὲ ὁ Πολέμων δεῖν ἐν τοῖς πράγμασι γυμνάζεσθαι, καὶ μὴ ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς

θεωρήμασι, καθάπερ ἁρμονικόν τι τέχνιον καταπιόντα, καὶ μελετήσαντα· ὡς κατὰ μὲν τὴν ἐρώτησιν θαυμάζεσθαι, κατὰ δὲ τὴν διάθεσιν ἑαυτοῖς μάχεσθαι. ἦν οὖν ἀστεῖός τις καὶ γενναῖος, παρῃτημένος ἅ φησιν Ἀριστοφάνης περὶ Εὐριπίδου, Ὀξώτας καὶ Σιλφώτα. ἅπερ (ὡς αὐτός φησι) καταπυγοσύνη ταῦτ' ἐστὶ πρὸς κρέας μέγα. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ καθίζων ἔλεγε πρὸς τὰς θέσεις, (φασί) περιπατῶν δὲ ἐπεχείρει. διὰ δὴ οὖν τὸ φιλογενναῖον ἐτιμᾶτο ἐν τῇ πόλει. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκπεπατηκὼς ἦν, διατρίβων ἐν τῷ κήπῳ, παρ' ὃν οἱ μαθηταὶ μικρὰ καλύβια ποιησάμενοι, κατῴκουν πλησίον τοῦ μουσείου καὶ τῆς ἐξέδρας. ὡς ἐῴκει δὴ, ὁ Πολέμων κατὰ πάντα ἐζηλώκει τὸν Ξενοκράτην· καὶ ἐρασθῆναι αὐτοῦ φησὶν Ἀρίστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς. ἀεὶ γοῦν ἐμέμνητο ὁ Πολέμων αὐτοῦ, τήν τε ἀκακίαν καὶ τὸν αὐχμὸν ἐνεδέδυτο τἀνδρὸς καὶ τὸ βάρος, οἱονεὶ Δώριός τις οἰκονομία. ἦν δὲ καὶ φιλοσοφοκλῆς, καὶ μάλιστα ἐν ἐκείνοις ὅπου κατὰ τὸν κωμικὸν τὰ ποιήματα αὐτῷ κύων τις ἐδόκει συμποιεῖν Μολοττικός. καὶ ἔνθα ἦν (κατὰ τὸν Φρύνιχον) οὐ γλαῦσις, οὐδ' ὑπόχυτος, ἀλλὰ Πράμνιος. ἔλεγεν οὖν τὸν μὲν Ὅμηρον, ἐπικὸν εἶναι Σοφοκλέα· Ὅμηρον δὲ, Σοφοκλέα τραγικόν. ἐτελεύτησε δὲ γηραιὸς ἤδη ὑπὸ φθίσεως, ἱκανὰ συγγράμματα καταλιπών. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτόν,

Οὐκ ἀίεις; Πολέμωνα κεκεύθαμεν, ὃν θέτο τῇδε
Ἀρρωστία, τὸ δεινὸν ἀνθρώπων πάθος.
Οὐ μᾶλλον Πολέμωνα, τὸ σῶμα δέ. τοῦτο γὰρ αὐτὸς
Μέλλων ἐς ἄστρα διαβαίνειν, θῆκεν χαμαί.

ΚΡΑ'ΤΗΣ.

Κράτης, πατρὸς μὲν ἦν Ἀντιγένους, Θριάσιος δὲ τῶν δήμων, καὶ ἀκροατὴς ἅμα καὶ ἐρώμενος Πο-

λέμωνος. ἀλλὰ καὶ διεδέξατο τὴν σχολὴν αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀλλήλω ὠφιλείτην, ὥστε καὶ ζῶντε οὐ μόνον τῶν αὐτῶν ἦστην ἐπιτηδευμάτων, ἀλλὰ καὶ μέχρι σχεδὸν ἀναπνοῆς ἐξωμοιούσθην ἀλλήλοιν, καὶ θανόντε τῆς αὐτῆς ταφῆς ἐκοινωνείτην. ὅθεν Ἀνταγόρας εἰς ἄμφω τοῦτον ἐποίησε τὸν τρόπον,

Μνήματι τῷδε Κράτητα θεουδέα καὶ Πολέμωνα
Ἔννεπε κρύπτεσθαι ξεῖνε παρερχόμενος·
Ἄνδρας ὁμοφροσύνῃ μεγαλήτορας, ὧν ἄπο μῦθος
Ἱερὸς ἤεισεν δαιμονίου στόματος.
Καὶ βίοτος καθαρὸς σοφίας ἐπὶ θεῖον ἐκόσμει
Αἰῶνα, στρεπτοῖς δόγμασι πειθόμενος.

ἔνθεν καὶ Ἀρκεσίλαον μετελθόντα παρὰ Θεοφράστου πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ὡς εἶεν θεοί τινες ἢ λείψανα τοῦ χρυσοῦ γένους. καὶ γὰρ ἤστην οὐ φιλοδημώδεε· ἀλλ' οἷον Διονυσόδωρον ποτὲ φασὶ τὸν αὐλητὴν εἰπεῖν, σεμνυνόμενον ἐπὶ τῷ μηδένα τῶν κρουμάτων αὐτοῦ μήτ' ἐπὶ τριήρους, μήτ' ἐπὶ κρήνης ἀκηκοέναι, καθάπερ Ἰσμηνίου. συσσίτιον δέ φησιν αὐτῷ ὁ Ἀντίγονος εἶναι παρὰ Κράντορι, ὁμονόως συμβιούντων τούτων τε καὶ Ἀρκεσιλάου. τὴν δ' οἴκησιν Ἀρκεσίλαον μὲν ἔχειν μετὰ Κράντορος, Πολέμωνα δὲ σὺν Κράτητι μετὰ Λισικλέους τινὸς τῶν πολιτῶν. ἦν δὲ (φησὶν) ἐρώμενος, Κράτης μὲν (ὡς προείρηται) Πολέμωνος· Ἀρκεσίλαος δὲ, Κράντορος. τελευτῶν δὲ ὁ Κράτης (καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τρίτῳ τῶν χρονικῶν) ἀπέλιπε βιβλία, τὰ μὲν φιλοσοφούμενα, τὰ δὲ περὶ κωμῳδίας, τὰ δὲ λόγους δημηγορικοὺς καὶ πρεσβευτικούς. ἀλλὰ καὶ μαθητὰς ἐλλογίμους· ὧν Ἀρκεσίλαον, περὶ οὗ λέξομεν (διήκουσε γὰρ καὶ τούτου) καὶ Βίωνα τὸν Βορυσθενίτην, ὕστερον δὲ Θεοδώρειον ἀπὸ τῆς αἱρέσεως ἐπικαλούμενον· περὶ οὗ καὶ αὐτοῦ λέξομεν ἐχομένως Ἀρκεσιλάου. γεγόνασι δὲ Κράτητες δέκα. πρῶτος, ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής· δεύτερος, ῥήτωρ Τραλλιανός, Ἰσο-

κράτειος· τρίτος, ταφρωρύχος, Ἀλεξάνδρῳ συνών· τέταρτος, ὁ κύων, περὶ οὗ λεγόμεθα· πέμπτος, φιλόσοφος περιπατητικός· ἕκτος, Ἀκαδημαϊκὸς, ὁ προειρημένος· ἕβδομος, Μαλώτης, γραμματικός· ὄγδοος, γεωμετρικὰ γεγραφώς. ἔννατος, ἐπιγραμμάτων ποιητής· δέκατος, Ταρσεὺς, φιλόσοφος Ἀκαδημαϊκός.

ΚΡΑΝΤΩΡ.

Κράντωρ, Σολεὺς, θαυμαζόμενος ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας, καὶ Ξενοκράτους διήκουσε Πολέμωνι συσχολάζων. καὶ κατέλιπεν ὑπομνήματα εἰς μυριάδας στίχων τρεῖς· ὧν τινά τινες Ἀρκεσιλάῳ προσάπτουσι. φασὶ δὲ αὐτὸν ἐρωτηθέντα τίνι θηραθείη ὑπὸ Πολέμωνος, εἰπεῖν, τῷ μήτε ὀξύτερον μήτε βαρύτερον ἀκοῦσαι φθεγγομένου. οὗτος νοσήσας εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον ἀνεχώρησε, κἀκεῖ περιεπάτει. οἱ δὲ, πανταχόθεν προσῄεσαν αὐτῷ, νομίζοντες οὐ διὰ νόσον, ἀλλὰ βούλεσθαι αὐτόθι σχολὴν συστήσασθαι. ὧν ἦν καὶ Ἀρκεσίλαος, θέλων ὑπ᾽ αὐτοῦ συστῆναι Πολέμωνι, καίπερ ἐρῶντος, ὡς ἐν τῷ περὶ Ἀρκεσιλάου λεξόμεθα. ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ὑγιάναντα διακούειν Πολέμωνος· ἐφ᾽ ᾧ καὶ μάλιστα θαυμασθῆναι. λέγεται δὲ καὶ τὴν οὐσίαν καταλιπεῖν Ἀρκεσιλάῳ, ταλάντων οὖσαν δυοκαίδεκα. καὶ ἐρωτηθεὶς πρὸς αὐτοῦ ποῦ βούλεται ταφῆναι, εἰπεῖν,

Ἐν γῆς φίλοις μυχοῖσι κρυφθῆναι καλόν.

λέγεται δὲ καὶ ποιήματα γράψαι, καὶ ἐν τῇ πατρίδι ἐπὶ τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ σφραγισάμενος αὐτὰ θεῖναι. καί φησι Θεαίτητος ὁ ποιητὴς οὑτωσὶ περὶ αὐτοῦ,

Ἥνδανεν ἀνθρώποις, ὁ δ᾽ ἐπὶ πλέον ἥνδανε Μούσαις
Κράντωρ, καὶ γήρως ἤλυθεν οὔτι πρόσω.
Γῆ σὺ δὲ τεθνειῶτα τὸν ἱερὸν ἄνδρ᾽ ὑποδέξαι,

Ἤ ῥόγε καὶ ζώει κεῖθι ἐν ἀθυμίῃ.

ἐθαύμαζε δὲ ὁ Κράντωρ πάντων δὴ μᾶλλον Ὅμηρον καὶ Εὐριπίδην, λέγων ἐργῶδες, ἐν τῷ κυρίῳ τραγικῶς ἅμα καὶ συμπαθῶς γράψαι. καὶ προεφέρετο τὸν στίχον τὸν ἐκ τοῦ Βελλεροφόντου,

Οἴμοι. τί δ' οἴμοι; θνητά τοι πεπόνθαμεν.

λέγεται δὲ καὶ Ἀνταγόραν τὸν ποιητὴν, ὡς Κράντορος εἰς ἔρωτα πεποιημένα φέρεσθαι ταυτὶ,

Ἐν δοίῃ μοι θυμὸς, ὅ τοι γένος ἀμφιβόητον,
Ἤ σε θεῶν τὸν πρῶτον ἀειγενέων ἔρος εἴπω,
Τῶν ὅσσους ἔρεβός τε πάλαι βασίλειά τε παῖδας
Γείνατο νὺξ, πελάγεσσιν ὑπ' εὐρέος Ὠκεανοῖο·
Ἦ σέ γε Κύπριδος υἷα περίφρονος, ἠέ σε γαίης
Ἢ ἀνέμων. τοῖος σὺ κακὰ φρονέων ἀλάλησαι
Ἀνθρώποις ἠδ' ἐσθλὰ, τὸ καὶ σέο σῶμα διφυές.

ἦν δὲ καὶ δεινὸς ὀνοματοποιῆσαι. τραγῳδὸν γοῦν ἀπελέκητον εἶπεν ἔχειν φωνὴν, καὶ φλοιοῦ μεστήν. καί τινος ποιητοῦ σκίφης μεστοὺς εἶναι τοὺς στίχους· καὶ τὰς Θεοφράστου θέσεις ὀστρέῳ γεγράφθαι. θαυμάζεται δὲ αὐτοῦ μάλιστα βιβλίον τὸ περὶ πένθους. καὶ κατέστρεψε πρὸ Πολέμωνος καὶ Κράτητος, ὑδρωπικῇ διαθέσει νοσήσας. καὶ ἔστιν εἰς αὐτὸν ἡμῶν,

Ἐπέκλυσε καὶ σὲ, Κράντωρ, ἡ νόσων κακίστη,
Χ' οὕτω κατῆλθες εἰς μέλαιναν Πλουτέως ἄβυσσον.
Καὶ σὺ μὲν ἐκεῖθι νῦν χαίρεις, σῶν λόγων δὲ
Χήρη ἕστηκεν Ἀκαδημία, καὶ Σόλοι, πατρὶς σοῦ.

ΑΡΚΕΣΙΛΑΟΣ.

Ἀρκεσίλαος, Σεύθου, ἢ Σκύθου (ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τρίτῳ χρονικῶν) Πιταναῖος τῆς Αἰολίδος· οὗτός ἐστιν ὁ τῆς μέσης Ἀκαδημίας κατάρξας πρῶτος, ἐπισχὼν τὰς

ἀποφάσεις διὰ τὰς ἐναντιότητας τῶν λόγων. πρῶτος δὲ καὶ ἐς ἑκάτερον ἐπεχείρησε, καὶ πρῶτος τὸν λόγον ἐκίνησε τὸν ὑπὸ Πλάτωνος παραδεδομένον· καὶ ἐποίησε δι' ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως ἐριστικώτερον. παρέβαλε δὲ Κράντορι τοῦτον τὸν τρόπον. τέταρτος ἀδελφὸς ἦν ὧν εἶχε, δύο μὲν ὁμοπατρίοις, δύο δὲ ὁμομητρίοις. καὶ τῶν μὲν ὁμομητρίων πρεσβύτερον Πυλάδην, τῶν δὲ ὁμοπατρίων Μοιρέαν, ὃς ἦν αὐτῷ ἐπίτροπος. ἤκουσε δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν Αὐτολύκου τοῦ μαθηματικοῦ, πολίτου τυγχάνοντος, πρὶν ἀπαίρειν εἰς Ἀθήνας, μεθ' οὗ καὶ εἰς Σάρδεις ἀπεδήμησεν· ἔπειτα Ξάνθου τοῦ Ἀθηναίου μουσικοῦ· μεθ' ὃν Θεοφράστου διήκουσεν. ἔπειτα μετῆλθεν εἰς Ἀκαδημίαν πρὸς Κράντορα. Μοιρέας μὲν γὰρ, ὁ προειρημένος ἀδελφὸς, ἦγεν αὐτὸν ἐπὶ ῥητορικήν· ὁ δὲ φιλοσοφίας ἤρα. καὶ αὐτοῦ Κράντωρ ἐρωτικῶς διατεθεὶς, ἐπείθετο, τὰ ἐξ Ἀνδρομέδης Εὐριπίδου προσενεγκάμενος,

Ὦ παρθέν', εἰ σώσαιμί σ', εἴσῃ μοι χάριν;

καὶ ὃς τὰ ἐχόμενα,

Ἄγου με (ὦ ξένε) εἴτε δμωΐδ' ἐθέλεις, εἴτ' ἄλοχον.

ἐκ τούτου συνήστην ἀλλήλοιν. ἵνα καὶ τὸν Θεόφραστον κνιζόμενον φασὶν εἰπεῖν, ὡς ἀφυὴς καὶ ἀνεπιχείρητος ἀπεληλυθὼς τῆς διατριβῆς εἴη νεανίσκος. καὶ γὰρ ἐν τοῖς λόγοις ἐμβριθέστατος καὶ φιλογράμματος ἱκανῶς γενόμενος, ἥπτετο καὶ ποιητικῆς. καὶ αὐτοῦ φέρεται ἐπιγράμματα εἰς Ἄτταλον οὕτως ἔχοντα,

Πέργαμος οὐχ ὅπλοις κλεινὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἵπποις
Πολλάκις αὐδᾶται Πῖσαν ἀνὰ ζαθέην.
Εἰ δὲ τὸν ἐκ Διόθεν θεμιτὸν θνατῷ νόον εἰπεῖν,
Ἔσσεται εἰσαῦθις πολλὸν ἀοιδοτέρη.

ἀλλὰ καὶ εἰς Μηνόδωρον τὸν Εὐδάμου ἑνὸς τῶν συσχολαστῶν ἐρώμενον,

Τηλοῦ μὲν Φρυγίη, τηλοῦ δ' ἱερὴ Θυάτειρα,

Ὦ Μηνόδωρε, σὴ πατρὶς Καδανάδη.
Ἀλλὰ γὰρ εἰς Ἀχέροντα, τὸν οὐ φατόν, ἶσα κέλευθα,
Ὡς ἑνὸς ἀνδρῶν πάντοθεν μετρεύμενα.
Σῆμα δέ τοι τόδ' ἔρεξεν ἀειφραδὲς Εὔδαμος, ᾧ σὺ
Πολλῶν πενεστέων ἦσθα θεοφιλέστερος.

ἀπεδέχετο δὲ πάντων μᾶλλον Ὅμηρον, οὗ καὶ εἰς ὕπνον ἰὼν πάντως τι ἀνεγίνωσκεν. ἀλλὰ καὶ ὄρθρου λέγων ἐπὶ τὸν ἐρώμενον ἀπιέναι, ὁπότ' ἂν βούλοιτο ἀναγνῶναι. τόν τε Πίνδαρον ἔφασκε δεινὸν εἶναι φωνῆς ἐμπλῆσαι, καὶ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων εὐπορίαν παρασχεῖν. Ἴωνα δὲ καὶ ἐχαρακτήριζε νέος ὤν. διήκουσε δὲ καὶ Ἱππονίκου τοῦ γεωμέτρου· ὃν καὶ ἔσκωψε, τὰ μὲν ἄλλα νωθρὸν ὄντα καὶ χασμώδη, ἐν δὲ τῇ τέχνῃ τεθεωρημένον, εἰπὼν τὴν γεωμετρίαν αὐτοῦ χάσκοντος εἰς τὸ στόμα ἐμπτῆναι. τοῦτον καὶ παρακόψαντα ἀναλαβὼν οἴκοι, ἐς τοσοῦτον ἐθεράπευσεν, ἐς ὅσον ἀποκαταστῆσαι. Κράτητος δὲ ἐκλιπόντος κατέσχε τὴν σχολήν, ἐκχωρήσαντος αὐτῷ Σωκρατίδου τινός. διὰ δὲ τὸ περὶ πάντων ἐπέχειν, οὐδὲ βιβλίον (φασὶ) τι συνέγραψεν. οἱ δέ, ὅτι ἐφωράθη τινὰ κατορθῶν, ἅ φασιν οἱ μὲν ἐκδοῦναι, οἱ δέ, κατακαῦσαι. ἐῴκει δὴ θαυμάζειν καὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ τὰ βιβλία ἐκέκτητο αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ τὸν Πύρρωνα, κατά τινας, ἐζηλώκει· καὶ τῆς διαλεκτικῆς εἴχετο, καὶ τῶν Ἐρετρικῶν ἥπτετο λόγων. ὅθεν καὶ ἐλέγετο ἐπ' αὐτοῦ ὑπ' Ἀρίστωνος,

Πρόσθε Πλάτων, ὄπιθε δὲ Πύρρων, μέσσος Διόδωρος.

καὶ ὁ Τίμων ἐπ' αὐτοῦ φησιν οὕτως,

Τῇ γὰρ ἔχων Μενέδημος ὑπὸ στέρνοισι μόλυβδον
Θήσεται, ἢ Πύρρωνα τὸ πᾶν κρέας, ἢ Διόδωρον.

καὶ διαλιπὼν αὐτὸν ποιεῖ λέγοντα,

Νήξομαι εἰς Πύρρωνα, καὶ εἰς κολιὸν Διόδωρον.

ἦν δὲ ἀξιωματικώτατος καὶ συνηγμένος, καὶ ἐν τῇ λαλιᾷ

διαστατικὸς τοὔνομα. ἐπισκώπτης θ' ἱκανῶς καὶ παρρησιαστής. διὸ καὶ πάλιν ὁ Τίμων οὑτωσὶ περὶ αὐτοῦ,

Καὶ νέον οὐ λήσης ἐπιπλήξεσιν ἐγκαταμιγνύς.

ὅθεν καὶ πρὸς τὸν θρασύτερον διαλεγόμενον νεανίσκον, Οὐ λήψεταί τις (ἔφη) τοῦτον ἀστραγάλῳ; πρὸς δὲ τὸν αἰτίαν ἔχοντα περαίνεσθαι, ὡς ἀνήνεγκεν αὐτῷ ὅτι οὐ δοκεῖ ἕτερον ἑτέρου μεῖζον εἶναι, ἠρώτησεν εἰ οὐδὲ τὸ δεκαδάκτυλον τοῦ ἑξαδακτύλου. Ἥμονος δέ τινος Χίου ἀειδοῦς ὄντος, καὶ ὑπολαμβάνοντος εἶναι καλοῦ, καὶ ἐν χλανίσιν ἀεὶ ἀναστρεφομένου, εἰπόντος ἢ οὐ δοκεῖ αὐτῷ σοφὸς ἐρασθήσεσθαι, ἔφη, Πότερον ἐὰν οὐδὲ οὕτω καλὸς ᾖ τις ὥσπερ σύ, οὐδὲ αὖ οὕτω καλὰ ἱμάτια ἔχῃ; ἐπεὶ δὲ καὶ παρακίναιδος ὢν ὡς εἰς βαρὺν τὸν Ἀρκεσίλαον ἔφη,

Ἔξεστ' ἐρωτᾶν πότνι', ἢ σιγὴν ἔχειν;

ἔφη ὑπολαβών, Γύναι

Τί μοι τραχεῖα κοὐκ εἰθισμένως λαλεῖς;

στωμύλου δὲ ἀγεννοῦς πράγματα αὐτῷ παρέχοντος, ἔφη,

Ἀκόλασθ' ὁμιλεῖν γίνεται δούλων τέκνα.

ἄλλου δὲ πολλὰ φλυαροῦντος, οὐδὲ τίτθης αὐτὸν χαλεπῆς τετυχηκέναι ἔφη. τισὶ δὲ οὐδὲ ἀπεκρίνετο. πρὸς δὲ τὸν δανειστικὸν καὶ φιλόλογον, εἰπόντα τι ἀγνοεῖν, ἔφη,

Λήθουσι γάρ τοι καὶ ἀνέμων διέξοδοι
Θήλειαν ὄρνιν, πλὴν ὅταν τόκος παρῇ.

ἔστι δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ Οἰνομάου τοῦ Σοφοκλέους. πρὸς Ἀλεξῖνόν τινα διαλεκτικόν, μὴ δυνάμενον κατ' ἀξίαν τῶν Ἀλεξίνου τι διηγήσασθαι, τὸ Φιλοξένῳ πρὸς τοὺς πλινθιακοὺς πραχθὲν εἶπεν. ἐκεῖνος γὰρ τὰ αὐτοῦ κακῶς ᾄδοντας τούτους καταλαβών, αὐτὸς τὰς πλίνθους αὐτῶν συνεπάτησεν εἰπών, Ὡς ὑμεῖς τὰ ἐμὰ διαφθείρετε, κἀγὼ τὰ ὑμέτερα. ἤχθετο οὖν δὴ τοῖς μὴ καθ' ἀρχὴν τὰ μαθήματα ἀνειληφόσι. φυσικῶς δέ πως ἐν τῷ διαλέγεσθαι ἐχρῆτο τῷ,

Φημὶ ἔφη καὶ, Οὐ συγκαταθήσεται τούτοις ὁ δεῖνα· εἰπὼν τοὔνομα. ὃ καὶ πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἐζήλουν, καὶ τὴν ῥητορείαν καὶ πᾶν τὸ σχῆμα. ἦν δὲ καὶ εὑρησιλογώτατος ἀπαντῆσαι εὐστόχως, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον ἀνενεγκεῖν τὴν περίοδον τῶν λόγων, καὶ ἅπαντι συναρμόσασθαι καιρῷ. πιστικός τε ὑπὲρ πάνθ᾽ ὁντινοῦν. παρὸ καὶ πλείους πρὸς αὐτὸν ἀπήντων εἰς τὴν σχολὴν, καίπερ ὑπ᾽ ὀξύτητος αὐτοῦ ἐπιπληττόμενοι. ἀλλ᾽ ἔφερον ἡδέως· καὶ γὰρ ἦν ἀγαθὸς σφόδρα, καὶ ἐλπίδων ὑποπιμπλὰς τοὺς ἀκούοντας. ἔν τε τῷ βίῳ κοινωνικώτατος ἐγένετο· καὶ εὐεργετῆσαι πρόχειρος ἦν, καὶ λαθεῖν τὴν χάριν ἀτυφότατος. εἰσελθὼν οὖν ποτε πρὸς Κτησίβιον νοσοῦντα, καὶ ἰδὼν ἀπορείᾳ θλιβόμενον, κρύφα βαλάντιον ὑπέθηκε τῷ προσκεφαλαίῳ. καὶ ὃς εὑρὼν, Ἀρκεσιλάου (φησὶ) τὸ παίγνιον. ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε χιλίας ἀπέστειλεν. Ἀρχίαν δὲ τὸν Ἀρκάδα Εὐμένει συστήσας, πολλῆς ἐποίησε τυχεῖν τῆς ἀξίας. ἐλευθέριός τε ὢν καὶ ἀφιλαργυρώτατος εἰς τὰς ἀργυρικὰς δείξεις ἀπήντα πρῶτος, καὶ ἐπὶ τὴν Ἀρχεκράτους καὶ Καλλικράτους, τὰς χρυσίας παντὸς ἔσπευδε μᾶλλον. συχνοῖς τε ἐπήρκει καὶ συνηράνιζε. καί ποτε τινὸς ἀργυρώματα λαβόντος εἰς ὑποδοχὴν φίλων, καὶ ἀποστεροῦντος, οὐκ ἀπῄτησεν, οὐδὲ προσεποιήθη. οἱ δὲ φασὶν ἐπίτηδες χρῆσαι, καὶ ἀποδιδόντος, ἐπεὶ πένης ἦν, χαρίσασθαι. ἦν μὲν οὖν αὐτῷ καὶ ἐν Πιτάνῃ περιουσία, ἀφ᾽ ἧς ἀπέστελλεν αὐτῷ Πυλάδης ὁ ἀδελφός. ἀλλὰ καὶ ἐχορήγει αὐτῷ πολλὰ Εὐμένης ὁ τοῦ Φιλεταίρου. διὸ καὶ τούτῳ μόνῳ τῶν ἄλλων βασιλέων προσεφώνει. πολλῶν δὲ καὶ τὸν Ἀντίγονον θεραπευόντων, καὶ ὅτε ἥκοι ἀπαντώντων, αὐτὸς ἡσύχαζε, μὴ βουλόμενος προεμπίπτειν εἰς γνῶσιν. φίλος τε ἦν μάλιστα Ἱεροκλεῖ τῷ τὴν Μουνυχίαν ἔχοντι καὶ τὸν Πειραιᾶ. ἔν τε ταῖς ἑορταῖς κατῄει πρὸς αὐτὸν ἑκάστοτε. καὶ δὴ καὶ πολλὰ ἐκείνου συμπείθοντος ὥστε ἀσπάσασθαι τὸν Ἀντίγονον, οὐκ ἐπείσθη

ἀλλὰ ἕως πυλῶν ἐλθὼν ἀνέστρεψε. μετά τε τὴν Ἀντιγόνου ναυμαχίαν πολλῶν προσιόντων, καὶ ἐπιστόλια παρακλητικὰ γραφόντων, αὐτὸς ἐσιώπησεν. ἀλλ' οὖν ὅμως ὑπὲρ τῆς πατρίδος εἰς Δημητριάδα ἐπρέσβευσε πρὸς Ἀντίγονον, καὶ οὐκ ἐπέτυχε. τὸ πᾶν δὴ διετέλεσεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, τὸν πολιτισμὸν ἐκτοπίζων. καί ποτε καὶ δὴ καὶ Ἀθήνησιν ἐν τῷ Πειραιεῖ πρὸς τὰς θέσεις λέγων ἐχρόνισεν, οἰκείως ἔχων πρὸς Ἱεροκλέα. ἐφ' ᾧ καὶ πρός τινων διεβάλλετο. πολυτελής δὲ ἄγαν ὤν, (καὶ τί γὰρ ἄλλο ἢ ἕτερος Ἀρίστιππος;) ἐπὶ τὰ δεῖπνα πρὸς τοὺς ὁμοιοτρόπους μὲν, πλὴν ἀλλ' ἀπήντα. καὶ Θεοδότῃ τε καὶ Φιλαίτῃ Ἠλείαις ἑταίραις συνῴκει φανερῶς, καὶ πρὸς τοὺς διασύροντας προεφέρετο τὰς Ἀριστίππου χρείας. φιλομειράκιός τε ἦν καὶ καταφερής. ὅθεν οἱ περὶ Ἀρίστωνα τὸν Χῖον Στωϊκοὶ ἐπεκάλουν αὐτόν, φθορέα τῶν νέων, καὶ κιναιδολόγον καὶ θρασὺν ἀποκαλοῦντες. καὶ γὰρ καὶ Δημητρίου τοῦ πλεύσαντος εἰς Κυρήνην, ἐπὶ πλέον ἐρασθῆναι λέγεται, καὶ Λεωχάρους τοῦ Μυρλεανοῦ. ἐφ' ᾧ καὶ πρὸς τοὺς κωμάσαντας εἰπεῖν, αὐτὸς μὲν θέλειν ἀνοῖξαι, ἐκεῖνον δὲ διακωλύειν. τούτου δὲ ἤρων καὶ Δημοχάρης ὁ Λάχητος καὶ Πυθοκλῆς ὁ τοῦ Βουγέλου· οὓς καταλαβὼν, ὑπ' ἀνεξικακίας παραχωρεῖν ἔφη. διὰ ταῦτα δὴ οὖν ἔδακνόν τε αὐτὸν οἱ προειρημένοι καὶ ἐπέσκωπτον, ὡς φιλόχλον καὶ φιλόδοξον. μάλιστα δὲ ἐπετίθεντο αὐτῷ παρὰ Ἱερωνύμῳ τῷ περιπατητικῷ, ὁπότε συνάγοι τοὺς φίλους ἐς τὴν Ἀλκυονέως τοῦ Ἀντιγόνου υἱοῦ ἡμέραν, εἰς ἣν ἱκανὰ χρήματα ἀπέστειλεν ὁ Ἀντίγονος πρὸς ἀπόλαυσιν. ἔνθα καὶ παραιτούμενον ἑκάστοτε τὰς ἐπικυλικείους ἐξηγήσεις μὴ πρὸς ἀείδηλον προτείνοι τά τι θεωρήματα, καὶ ἀξιοῦντας εἰς αὐτὸ λέγειν εἶπεν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα φιλοσοφίας ἴδιον, τὸ καιρὸν ἑκάστων ἐπίστασθαι. εἰς δὲ τὸ διαβεβλημένον αὐτοῦ φιλόχλον καὶ Τίμων τά τε ἄλλα φησίν, ἀτὰρ δὴ τοῦτον τὸν τρόπον·

Ὣς εἰπὼν, ὄχλοιο περίστασιν εἰσκατέδυνεν.
Οἱ δέ μιν ἠΰτε γλαῦκα περισπίζαι, τερατωποῦ τὸ
Ἠλέματον δεικνῦντες. ὅτι οὕνεκεν ὀχλοαρέσκης
Οὐ μέγα πρῆγμα τάλας τί πλατύνεαι, ἠλίθιος ὥς;

οὐ μὴν ἀλλ' οὕτως ἄτυφος ἦν, ὥστε τοῖς μαθηταῖς παρῄνει καὶ ἄλλων ἀκούειν. καί τινος Χίου νεανίσκου μὴ ἀρεσκομένου τῇ διατριβῇ αὐτοῦ, ἀλλ' Ἱερωνύμου τοῦ προειρημένου, αὐτὸς ἀπαγαγὼν συνέστησε τῷ φιλοσόφῳ, παραινέσας εὐτακτεῖν. χάριεν δ' αὐτοῦ φέρεται κἀκεῖνο. πρὸς τὸν πυθόμενον διὸ τί ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Ἐπικούρειον, ἐκ δὲ τῶν Ἐπικουρείων οὐδέποτε· ἔφη, Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρὸς γάλλοι γίνονται, ἐκ δὲ γάλλων ἄνδρες οὐ γίνονται. λοιπὸν δὲ, πρὸς τῷ τέλει γινόμενος ἅπαντα κατέλιπε Πυλάδῃ τῷ ἀδελφῷ τὰ αὐτοῦ· ἀνθ' ὧν ἐς Χῖον αὐτὸν προσήγαγε τὸν Μοιρέαν λανθάνων, κἀκεῖθεν εἰς Ἀθήνας ἀπήγαγε. περιὼν δὲ οὔτε γυναῖκα ἐπηγάγετο, οὔτε ἐπαιδοποιήσατο. τρεῖς τε διαθήκας ποιησάμενος ἔθετο, τὴν μὲν ἐν Ἐρετρίᾳ, πρὸς Ἀμφίκριτον· τὴν δὲ Ἀθήνησι, παρά τινας τῶν φίλων· τὴν δὲ τρίτην ἀπέστειλεν εἰς οἶκον, πρὸς Θαυμασίαν ἕνα τινὰ τῶν ἀναγκαίων, ἀξιώσας διατηρῆσαι· πρὸς ὃν καὶ γράφει ταυτὶ,

Ἀρκεσίλαος Θαυμασίᾳ χαίρειν.

Δέδωκα Διογένει διαθήκας ἐμαυτοῦ κομίσαι πρὸς σέ· διὰ γὰρ τὸ πολλάκις ἀῤῥωστεῖν, καὶ τὸ σῶμα ἀσθενῶς ἔχειν, ἔδοξέ μοι διαθέσθαι, ἵν' εἴ τι γένοιτο ἀλλοῖον, μή τι σε ἠδικηκὼς ἀπίω, τὸν εἰς ἐμὲ ἐκτενῶς οὕτω πεφιλοτιμημένον. ἀξιοπιστότατος δ' αἰεὶ τῶν ἐνθάδε σύ μοι τηρῶν αὐτὰς, διά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς οἰκειότητα. πειρῶ οὖν μεμνημένος διότι σοι πίστιν τὴν ἀναγκαιοτάτην παρακατατίθεμαι, δίκαιος ἡμῖν εἶναι, ὅπως ὅσον ἐπὶ σοὶ τὰ κατ' ἐμὲ εὐσχημόνως ᾖ μοι διῳκημένα. κεῖνται δὲ Ἀθήνησι

αὗται παρά εἰσι τῶν γνωρίμων, καὶ ἐν Ἐρετρίᾳ παρ' Ἀμφικρίτῳ.

ἐτελεύτησε δὲ (ὥς φησιν Ἕρμιππος) ἄκρατον ἐμφορηθεὶς πολὺν, καὶ παρακόψας, ἤδη γεγονὼς ἔτος πέμπτον καὶ ἑβδομηκοστὸν, ἀποδεχθεὶς παρ' Ἀθηναίων ὡς οὐδείς. ἔστι καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν,

Ἀρκεσίλαε τί μοι, τί τοσοῦτον ἄκρητον ἀφειδῶς
  Ἔσπασας ὥστε φρενῶν ἐκτὸς ὄλισθες ἑῶν;
Οἰκτείρω σ' οὐ τόσσον ἐπεὶ θάνες, ἀλλ' ὅτι Μούσας
  Ὕβρισας, οὐ μετρίῃ χρησάμενος κύλικι.

γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀρκεσίλαοι· ποιητὴς ἀρχαίας κωμῳδίας· ἄλλος, ἐλεγείας· ἕτερος, ἀγαλματοποιός, εἰς ὃν καὶ Σιμωνίδης ἐποίησεν ἐπίγραμμα τουτὶ,

Ἀρτέμιδος τόδ' ἄγαλμα. διηκόσιαι γὰρ ὁ μισθὸς
  Δραχμαὶ ταὶ Πάριαι, τῶν ἐπίσημ' Ἄρατος.
Ἀσκητὸς δ' ἐποίησεν Ἀθηναίης παλάμῃσιν
  Ἄξιος Ἀρκεσίλας υἱὸς Ἀριστοδίκου.

ὁ δὲ προειρημένος φιλόσοφος (καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) ἤκμαζε περὶ τὴν εἰκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα.

ΒΙΩΝ.

Βίων, τὸ μὲν γένος ἦν Βορυσθενίτης· ὧν ἦν δὲ γονέων καὶ ἀφ' οἵων πραγμάτων ἦξεν ἐπὶ φιλοσοφίαν, αὐτὸς Ἀντιγόνῳ διασαφεῖ. ἐρομένου γὰρ αὐτὸν,

Τίς; πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;

αἰσθόμενος ὅτι προδιαβέβληται, φησὶ πρὸς αὐτὸν, Ἐμοῦ ὁ πατὴρ μὲν ἦν ἀπελεύθερος, τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος, (διεδήλου δὲ τὸν ταριχέμπορον) γένος Βορυσθενίτης, ἔχων οὐ πρόσωπον, ἀλλὰ συγγραφὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς τοῦ δεσπότου πικρίας σύμβολον. μήτηρ δὲ, οἵαν ὁ τοιοῦτος ἂν

γῆμαι, ἀπ' οἰκήματος. ἔπειτα ὁ πατὴρ παρατελωνησάμενός τι, πανοίκιος ἐπράθη μεθ' ἡμῶν. καί με ἀγοράζει τις ῥήτωρ νεώτερον ὄντα καὶ εὔχαριν· ὃς καὶ ἀποθνήσκων κατέλιπέ μοι πάντα. κἀγὼ κατακαύσας αὐτοῦ τὰ συγγράμματα καὶ πάντα συγξύσας, Ἀθήναζε ἦλθον καὶ ἐφιλοσόφησα,

Ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι.

Ταῦτά ἐστι τὰ κατ' ἐμέ. ὥστε παυσάσθωσαν Περσαῖός τε καὶ Φιλωνίδης ἱστοροῦντες αὐτά· σκόπει δέ με ἐξ ἐμαυτοῦ. καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ὁ Βίων τὰ μὲν ἄλλα πολύτροπος καὶ σοφιστὴς ποικίλος, καὶ πλείστας ἀφορμὰς δεδωκὼς τοῖς βουλομένοις καθιππάζεσθαι φιλοσοφίας· ἔν τισι δὲ καὶ πότιμος, καὶ ἀπολαῦσαι τύφου δυνάμενος. πλεῖστά τε καταλέλοιπεν ὑπομνήματα, ἀλλὰ καὶ ἀποφθέγματα χρειώδη πραγματείαν ἔχοντα. οἷον, ὀνειδιζόμενος ὅτι τὸ μὴ θηρᾶσαι μειράκιον, οὐχ οἷόν τε εἶπεν ἁπαλὸν τυρὸν ἀγκίστρῳ ἐπισπᾶσθαι. ἐρωτηθείς ποτε τίς μᾶλλον ἀγωνιᾷ, ἔφη, Ὁ τὰ μέγιστα βουλόμενος εὐημερεῖν. ἐρωτηθεὶς εἰ γήμαι (ἀναφέρεται γὰρ καὶ τοῦτο εἰς αὐτὸν ἔφη) Ἐὰν μὲν γήμῃς αἰσχράν, ἕξεις ποινήν· ἂν δὲ καλήν, ἕξεις κοινήν. τὸ γῆρας ἔλεγεν ὅρμον εἶναι τῶν κακῶν· εἰς αὐτὸ γοῦν πάντα καταφεύγειν. τὴν δόξαν, ἐτῶν μητέρα εἶναι. τὸ κάλλος, ἀλλότριον ἀγαθόν· τὸν πλοῦτον, νεῦρα πραγμάτων. πρὸς τὸν τὰ χωρία κατεδηδοκότα, Τὸν μὲν Ἀμφιάραον (ἔφη) ἡ γῆ κατέπιε, σὺ δὲ τὴν γῆν. μέγα κακόν, τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν κακόν. κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν τοὺς ἀνθρώπους κατακαόντων μὲν ὡς ἀναισθήτους, παρακαόντων δὲ ὡς αἰσθανομένους. ἔλεγε δὲ συνεχὲς ὅτι αἱρετώτερόν ἐστι τὴν ὥραν ἄλλῳ χαρίζεσθαι, ἢ ἀλλοτρίας ἀποδρέπεσθαι. καὶ γὰρ εἰς σῶμα βλάπτεσθαι καὶ εἰς ψυχήν. διέβαλε δὲ καὶ τὸν Σωκράτην, λέγων, ὡς εἰ μὲν εἶχεν Ἀλκιβιάδου χρείαν, καὶ ἀπείχετο, μάταιος ἦν· εἰ δὲ

μὴ εἶχεν, οὐδὲν ἐποίει παράδοξον. εὔκολον ἔφασκε τὴν εἰς ᾅδου ὁδόν. καταμύοντας γοῦν ἀπιέναι. τὸν Ἀλκιβιάδην μεμφόμενος ἔλεγεν, ὡς νέος μὲν ὢν, τοὺς ἄνδρας ἀπάγοι τῶν γυναικῶν· νεανίσκος δὲ γενόμενος, τὰς γυναῖκας τῶν ἀνδρῶν. ἐν Ῥόδῳ τὰ ῥητορικὰ διασκούντων Ἀθηναίων, τὰ φιλοσοφούμενα ἐδίδασκε. πρὸς οὖν τὸν αἰτιασάμενον ἔφη, Πυροὺς ἐκόμισα, καὶ κριθὰς πωλῶ. ἔλεγε τοὺς ἐν ᾅδου μᾶλλον ἂν κολάζεσθαι εἰ ὁλοκλήροις καὶ μὴ τετρημμένοις ἀγγείοις ὑδροφόρουν. πρὸς τὸν ἀδολέσχην, λιπαροῦντα συλλαβέσθαι αὐτῷ, Τὸ ἱκανόν σοι ποιήσω (φησὶν) ἐὰν παρακλήτους πέμψῃς, καὶ αὐτὸς μὴ ἔλθῃς. πλέων μετὰ πονηρῶν, λῃσταῖς περιέπεσε. τῶν δὲ, Ἀπολώλαμεν, εἰπόντων, ἐὰν γνωσθῶμεν· Ἐγὼ δὲ, (φησὶν) ἐὰν μὴ γνωσθῶμεν. τὴν δὲ οἴησιν ἔλεγε προκοπῆς ἐγκοπήν. πρὸς πλούσιον μικρολόγον, Οὐχ οὗτος (ἔφη) τὴν οὐσίαν κέκτηται, ἀλλ' ἡ οὐσία τοῦτον. ἔλεγε τοὺς μικρολόγους, τῶν μὲν ὑπαρχόντων ὡς ἰδίων ἐπιμελεῖσθαι· ὡς δὲ ἐξ ἀλλοτρίων, μηδὲν ὠφελεῖσθαι. τῇ μὲν ἀνδρείᾳ νέους ὄντας ἔφη χρῆσθαι, τῇ δὲ φρονήσει γηράσκοντας ἀκμάζειν. τοσοῦτον διαφέρειν τὴν φρόνησιν τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ὅσον τὴν ὅρασιν τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. μὴ δεῖν ἔφασκεν ὀνειδίζειν τὸ γῆρας, Εἰς ὃ (ἔφη) πάντες εὐχόμεθα ἐλθεῖν. πρὸς τὸν βάσκανον ἐσκυθρωπακότα, Οὐκ οἶδα (ἔφη) πότερόν σοι κακὸν γέγονεν ἢ ἄλλῳ ἀγαθόν. τὴν δυσσέβειαν πονηρὸν ἔλεγεν εἶναι σύνοικον τῇ παρρησίᾳ·

Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύστομός τις ᾖ.

τοὺς φίλους, ὁποῖοι ἂν ὦσι, συντηρεῖν· ἵνα μὴ δοκοίημεν πονηροῖς κεχρῆσθαι, ἢ χρηστοὺς παρῃτῆσθαι. οὗτος τὴν ἀρχὴν μὲν παρῃτεῖτο τὰ Ἀκαδημαϊκὰ, καθ' ὃν χρόνον ἤκουε Κράτητος· εἶτ' ἀνείλετο τὴν Κυνικὴν ἀγωγὴν, λαβὼν τρίβωνα καὶ πήραν. καὶ τί γὰρ ἄλλο; μετεσκεύασεν αὐτὸν πρὸς ἀπάθειαν. ἐπὶ τὰ Θεοδώρεια μετῆλθε, δι-

ἀκούσας Θεοδώρου τοῦ ἀθέου κατὰ πᾶν εἶδος λόγου σοφιστεύοντος. μεθ' ὃν Θεοφράστου διήκουσε τοῦ περιπατητικοῦ. ἦν δὲ καὶ θεατρικὸς, καὶ πολὺς ἐν τῷ γελοίῳ διαφορῆσαι, φορτικοῖς ὀνόμασι κατὰ τῶν πραγμάτων χρώμενος. διὰ δὴ οὖν τὸ παντὶ εἴδει λόγου κεκρᾶσθαι, φασὶ λέγειν ἐπ' αὐτοῦ τὸν Ἐρατοσθένην, ὡς πρῶτος Βίων τὴν φιλοσοφίαν ἀνθινὰ ἐνέδυσεν. εὐφυὴς γὰρ ἦν καὶ παρῳδῆσαι· οἷά ἐστιν αὐτοῦ καὶ ταῦτα,

Ὦ πέπον Ἀρχύτα, ψαλληγενὲς, ὀλβιότυφε,
Τῆς ὑπάτης ἔριδος πάντων ἐμπειρότατ' ἀνδρῶν.

καὶ ὅλως καὶ μουσικὴν καὶ γεωμετρίαν διέπαιζεν. ἦν δὲ πολυτελής· καὶ διὰ τοῦτο πόλιν ἐκ πόλεως ἤμειβεν, ἐνίοτε καὶ φαντασίαν ἐπιτεχνώμενος. ἐν γοῦν Ῥόδῳ τοὺς ναύτας ἔπεισε σχολαστικὰς ἐσθῆτας ἀναλαβεῖν, καὶ ἀκολουθῆσαι αὐτῷ. σὺν οἷς εἰσβάλλων εἰς τὸ γυμνάσιον, περίβλεπτος ἦν. εἰώθει τε νεανίσκων τινῶν υἱοθεσίας ποιεῖσθαι, καὶ εἰς τὸ ἀποχρῆσθαι αὐτοῖς ἔς τε τὰς ἡδονὰς, καὶ ὥστε φυλάττεσθαι ὑπ' εὐνοίας αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ φίλαυτος ἦν ἰσχυρῶς, καὶ πολὺς ἐγκείμενος τῷ Κοινὰ τὰ φίλων. παρ' ὃ καὶ οὐδεὶς μαθητὴς αὐτοῦ ἐπιγράφεται, τοσούτων αὐτῷ σχολασάντων. καίτοι τινὰς εἰς ἀναισχυντίας προῆγε. ὁ γοῦν Βητίων, εἷς τῶν συνήθων αὐτῷ, πρὸς Μενέδημόν ποτε λέγεται εἰπεῖν. Ἐγώ τοι, (ὦ Μενέδημε) νύκτωρ συνδέομαι Βίωνι. καὶ οὐδὲν ἄτοπον δοκῶ γε πεπονθέναι. πολλὰ δὲ καὶ ἀθεώτερον προσεφέρετο τοῖς ὁμιλοῦσι, τοῦτο Θεοδώρειον ἀπολαύσας. καὶ ὕστερόν ποτε ἐμπεσὼν εἰς νόσον, (ὡς ἔφασκον οἱ ἐν Χαλκίδι. αὐτόθι γὰρ καὶ κατέστρεψε) περίαπτα λαβεῖν ἐπείσθη, καὶ μεταγινώσκειν ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησεν ἐς τὸ θεῖον. ἀπορίᾳ δὲ καὶ τῶν νοσοκομούντων δεινῶς διετέθη· ἕως Ἀντίγονος αὐτῷ δύο θεράποντας ἀπέστειλε. καὶ ἠκολούθει γε αὐτῷ ἐν φορείῳ, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. ἀλλὰ καὶ ὡς κατέστρεψε, καὶ ἡμεῖς

αὐτὸν οὕτως ἠσπασάμεθα,

Βίωνα τὸν Βορυσθενίτην,
  Ὃν ἔφυσεν ἡ Σκυθὶς γαῖα,
Λέγειν ἀκούομεν θεοὺς
  Ὡς οὐδέν εἰσιν ὄντως.
Κεἰ μὲν τὸ δόγμα τοῦτ' ἔχων
  Ἔμιμνεν, ἦν ἂν εἰκὸς
Λέγειν φρονεῖν ὅπως δοκεῖ.
  Κακῶς μὲν, ἀλλ' ἔδοξε.
Νῦν δ' ἐς νόσον πεσὼν μακρὰν,
  Καὶ, μὴ θάνῃ δεδοικὼς,
Ὁ μὴ θεοὺς εἶναι λέγων,
  Ὁ νηὸν οὐδὲ βλέψας,
Ὁ πολλὰ χλευάσας βροτοὺς,
  Οἳ τοῖς θεοῖς ἔθυον,
Οὐ μοῦνον ἐσχάρης ὕπερ,
  Βωμῶν τε καὶ τραπέζης,
Κνίσῃ, λίπει, θυήμασι,
  Θεῶν ἔδαισε ῥῖνας·
Οὐδ' εἶπε μοῦνον, Ἥλιτον,
  Σύγγνωτε τοῖς πρίν· ἀλλὰ
Καὶ γραῒ δῶκεν ἁμαρῶς
  Τράχηλον εἰς ἐπῳδὴν
Καὶ σκύτεσιν βραχίονας
  Πεπεισμένος ἔδησε·
Ῥάμνον τε καὶ κλάδον δάφνης
  Ὑπὲρ θύρην ἔθηκεν.
Ἅπαντα μᾶλλον, ἢ θανεῖν,
  Ἕτοιμος ὢν ὑπουργεῖν.
Μωρὸς δ' ὃς ἤθελέν τινος
  Μισθοῦ τὸ θεῖον εἶναι,
Ὡς τῶν θεῶν ὄντων ὅταν

Βίων θέλῃ νομίζειν.
Τοῖσδε μάταιον φρονεῖν, ὅτ' ἦν
Ἅπας ὁ λέμβος αὔθαξ,
Τὴν χεῖρα τείνας, ὧδέ πως,
Χαῖρ' εἶπε, χαῖρε Πλουτεῦ.

γεγόνασι δὲ Βίωνες δέκα· πρῶτος, ὁ Φερεκύδῃ τῷ Συρίῳ συνακμάσας, οὗ φέρεται βιβλία δύο (ἔστι δὲ Προκοννήσιος)· δεύτερος, Συρακούσιος, τέχνας ῥητορικὰς γεγραφώς· τρίτος, ὁ αὐτὸς οὗτος· τέταρτος, Δημοκρίτειος, καὶ μαθηματικὸς Ἀβδηρίτης, Ἀτθίδι γεγραφὼς καὶ Ἰάδι (οὗτος πρῶτος εἶπεν εἶναι οἰκήσεις ἔνθα γίνεσθαι ἓξ μηνῶν τὴν νύκτα καὶ ἓξ τὴν ἡμέραν)· πέμπτος, Σολεύς, Αἰθιοπικὰ γεγραφώς· ἕκτος, ῥητορικός, οὗ φέρεται ἐννέα βιβλία Μουσῶν ἐπιγραφόμενα· ἕβδομος, μελικὸς ποιητής· ὄγδοος, Μιλήσιος ἀνδριαντοποιός, οὗ μέμνηται καὶ Πολέμων· ἔνατος, ποιητὴς τραγῳδίας τῶν Ταρσικῶν λεγομένων· δέκατος, ἀγαλματοποιὸς Κλαζομένιος, ἢ Χῖος· οὗ μέμνηται καὶ Ἱππῶναξ.

ΛΑΚΥ'ΔΗΣ.

Λακύδης Ἀλεξάνδρου, Κυρηναῖος· οὗτός ἐστιν ὁ τῆς νέας Ἀκαδημίας κατάρξας, Ἀρκεσίλαον διαδεξάμενος, ἀνὴρ σεμνότατος, καὶ οὐκ ὀλίγους ἐσχηκὼς ζηλωτάς. φιλόπονός τε ἐκ νέου, καὶ πένης μέν, εὔχαρις δ' ἄλλως καὶ εὐόμιλος. τοῦτόν φασι καὶ περὶ οἰκονομίαν γλυκύτατα ἐσχηκέναι. ἐπειδὰν γάρ τι προέλοι τοῦ ταμείου, σφραγισάμενος πάλιν εἴσω τὸν δακτύλιον διὰ τῆς ὀπῆς ἐρρίπτει, ὡς μηδέποτε αὐτοῦ περιαιρεθείη καί τι βασταχθείη τῶν ἀποκειμένων. μαθόντα δὴ τοῦτο τὰ θεραπόντια ἀπεσφράγιζε, καὶ ὅσα ἐβούλετο, ἐβάσταζεν· ἔπειτα τὸν δακτύλιον διὰ τῆς ὀπῆς ἵει εἰς τὴν στοάν· καὶ τοῦτο ποιοῦντα οὐδέποτε

ἐφωράθη. ὁ γοῦν Λακύδης ἐσχόλαζεν ἐν Ἀκαδημίᾳ ἐν τῷ κατασκευασθέντι κήπῳ ὑπὸ Ἀττάλου τοῦ βασιλέως· καὶ Λακύδειον ἀπ' αὐτοῦ προσηγορεύετο. καὶ μόνος τῶν ἀπ' αἰῶνος ζῶν παρέδωκε τὴν σχολὴν Τηλεκλεῖ καὶ Εὐάνδρῳ, τοῖς Φωκεῦσι. παρὰ δὲ Εὐάνδρου διεδέξατο Ἡγησίνους Περγαμηνὸς, ἀφ' οὗ Καρνεάδης. χάριεν δ' εἰς τὸν Λακύδην ἀναφέρεται. Ἀττάλου γὰρ αὐτὸν μεταπεμπομένου φασὶν εἰπεῖν, τὰς εἰκόνας πόρρωθεν δεῖν θεωρεῖσθαι. ὀψὲ δὲ αὐτῷ γεωμετροῦντι λέγει τις, Εἶτα νῦν καιρός; Εἶτα μηδὲ νῦν; ἐτελεύτησε δὲ σχολαρχεῖν ἀρξάμενος, τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς τετάρτης καὶ τριακοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος· τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἓξ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη. ἡ τελευτὴ δὲ αὐτῷ, παράλυσις ἐκ πολυποσίας· καὶ αὐτῷ. προσεπαίξαμεν ἡμεῖς οὕτως,

Καὶ σέο, Λακύδη, φάτιν ἔκλυον, ὡς ἄρα καὶ σὺ
  Βάκχον ἑλὼν, ἀΐδην ποσὶν ἔσυρες ἄκροις.
Ἦ σαφὲς ἦν, Διόνυσος, ὅταν πολὺς ἐς δέμας ἔλθοι
  Λῦσε μέλη· διὸ δὴ μήτι Λυαῖος ἔφυ.

ΚΑΡΝΕΑΔΗΣ.

Καρνεάδης, Ἐπικώμου ἢ Φιλοκώμου, (ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς) ὁ Κυρηναῖος. οὗτος τὰ τῶν Στωϊκῶν βιβλία ἀναγνοὺς, ἐπιμελῶς τὰ Χρυσίππου, ἐπιεικῶς αὐτοῖς ἀντέλεγε. καὶ εὐημέρει τοσοῦτον, ὥστε ἐκεῖνο ἐπιλέγειν, Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν ἐγώ. Φιλόπονος δὲ ἄνθρωπος γέγονεν, εἰ καί τις ἄλλος· ἐν μὲν τοῖς φυσικοῖς ἧττον φερόμενος, ἐν δὲ τοῖς ἠθικοῖς μᾶλλον. ὅθεν καὶ ἐκόμα καὶ ἔτρεφεν ὄνυχας, ἀσχολίᾳ τῇ περὶ τοὺς λόγους. τοσοῦτον δὲ ἴσχυσεν ἐν φιλοσοφίᾳ, ὥστε καὶ τοὺς ῥήτορας ἀπολύσαντας ἐκ τῶν σχολῶν παρ' αὐτὸν ἰέναι, καὶ αὐτοῦ ἀκούειν. ἦν δὲ καὶ μεγαλοφωνότατος, ὥστε τὸν γυμνασίαρχον προσπέμψαι αὐτῷ μὴ οὕτω βοᾶν· τὸν δὲ

εἰπεῖν, Καὶ δὸς μέτρον φωνῆς. ὅθεν εὐστόχως ἑλόντα ἀμείψασθαι· φάναι γὰρ, Μέτρον ἔχεις τοὺς ἀκούοντας. δεινῶς τε ἦν ἐπιπληκτικὸς, καὶ ἐν ταῖς ζητήσεσι δύσμαχος· τά τε δεῖπνα λοιπὸν παρῃτεῖτο διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. οὗτός ποτε Μέντορος τοῦ Βιθυνοῦ μαθητοῦ ὄντος, καὶ παρ' αὐτὸν ἐλθόντος εἰς τὴν διατριβὴν, ὡς ἐπείρα αὐτοῦ τὴν παλλακὴν ὁ Μέντωρ (καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) μεταξὺ λέγων παρῴδησεν εἰς αὐτὸν,

Πωλεῖταί τις δεῦρο γέρων, ἅλιος, νημερτὴς,
Μέντορι εἰδόμενος ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν·
Τοῦτον σχολῆς τῆσδ' ἐκκεκηρῦχθαι λέγω.

καὶ ὃς ἀναστὰς ἔφη,

Οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα.

δειλότερον δέ πως δοκεῖ περὶ τὴν τελευτὴν ἀνεστράφθαι, ὅτε συνεχὲς ἔλεγεν, Ἡ συστήσασα φύσις καὶ διαλύσει. μαθών τε Ἀντίπατρον φάρμακον πιόντα ἀποθανεῖν, παρωρμήθη πρὸς τὸ εὐθαρσὲς τῆς ἀπαλλαγῆς. καί φησι, Δότε οὖν κἀμοί. τῶν δὲ εἰπόντων, Τί; Οἰνόμελι, εἶπεν. τελευτῶντος δ' αὐτοῦ φασὶν ἔκλειψιν γενέσθαι σελήνης, συμπάθειαν (ὡς ἂν εἴποι τις) αἰνιττομένου τοῦ μεθ' ἥλιον καλλίστου τῶν ἄστρων. φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς ἀπελθεῖν αὐτὸν ἐξ ἀνθρώπων, ἔτει τετάρτῳ τῆς δευτέρας καὶ ἑξηκοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, βιώσαντα ἔτη πέντε πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα. φέρονται δὲ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀριαράθην τὸν Καππαδοκίας βασιλέα. τὰ δὲ λοιπὰ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ συνέγραψαν. αὐτὸς δὲ κατέλιπε μηδέν. ἔστι καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν τῷ λογαοιδικῷ καὶ Ἀρχεβουλείῳ μέτρῳ,

Τί με Καρνεάδην, τί με, Μοῦσα, θέλεις ἐλέγχειν;
Ἀμαθὴς ὃς οὔτι κατεῖδεν ὅπως δεδοίκει
Τὸ θανεῖν· ὅτε καὶ φθισικὴν ποτ' ἔχων κακίστην
Νόσον, οὐκ ἔθελε λύσιν ἴσχειν· ἀλλ' ἀκούσας

Ὅτι φάρμακον Ἀντίπατρος πιὼν ἀπέσβη,
Δότε τοίνυν (ἔφησε) τί κἀμοὶ πιεῖν· τί μέντοι; τί;
Δότ' οἰνόμελι. σφόδρα τ' εἶχε πρόχειρα ταυτί,
Φύσις ἡ συνέχουσά με καὶ διαλύσεταί δή.
Καὶ ὁ μὲν οὐδὲν ἔλασσον ἔβη κατὰ γῆς. ἐνῆν δὲ
Τὰ πλέω κακὰ κέρδε' ἔχοντα, μολεῖν εἰς ᾅδην.

λέγεται καὶ τὰς ὄψεις νυκτὸς ὑποχυθῆναι, καὶ ἀγνοεῖν. κελεῦσαί τε τὸν παῖδα λύχνον ἅψαι. εἰσκομίσαντος δὲ καὶ εἰπόντος, Κεκόμικα, Οὐκοῦν (εἰπεῖν) σὺ ἀναγίνωσκε. τούτου πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι γεγόνασι μαθηταί, ἐλλογιμώτατος δὲ Κλειτόμαχος· περὶ οὗ καὶ λεκτέον. γέγονε μέντοι καὶ ἄλλος Καρνεάδης, ἐλεγείας ποιητὴς ψυχρός.

ΚΛΕΙΤΟΜΑΧΟΣ.

Κλειτόμαχος, Καρχηδόνιος. οὗτος ἐκαλεῖτο μὲν Ἀσδρούβας, καὶ τῇ ἰδίᾳ φωνῇ κατὰ τὴν πατρίδα ἐφιλοσόφει. ἐλθὼν δ' εἰς Ἀθήνας ἤδη τετταράκοντα ἔτη γεγονώς, ἤκουσε Καρνεάδου. κἀκεῖνος ἀποδεξάμενος αὐτοῦ τὸ φιλόπονον, γράμματά τε ἐποίησε μαθεῖν, καὶ συνήσκει τὸν ἄνδρα. ὁ δὲ εἰς τοσοῦτον ἤλασεν ἐπιμελείας, ὥστε ὑπὲρ τὰ τετρακόσια βιβλία συνέγραψε. καὶ διεδέξατο τὸν Καρνεάδην, καὶ τὰ αὐτοῦ μάλιστα διὰ τῶν συγγραμμάτων ἐφώτισεν· ἀνὴρ ἐν ταῖς τρισὶν αἱρέσεσι διαπρέψας, ἔν τε τῇ Ἀκαδημαϊκῇ καὶ Περιπατητικῇ καὶ Στωϊκῇ. καθόλου δὲ τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ὁ Τίμων οὕτω διασύρει,

Οὐδ' Ἀκαδημαϊκῶν πλατυρημοσύνης αἰδηΐσου.

ἡμεῖς δὲ τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς τοὺς ἀπὸ Πλάτωνος διεληλυθότες, ἔλθωμεν ἐπὶ τοὺς ἀπὸ Πλάτωνος περιπατητικούς, ὧν ἦρξεν Ἀριστοτέλης.

ΔΙΟΓΕ΄ΝΟΥΣ ΛΑΕΡΤΙΟΥ περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ ἕκτον.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΗΣ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΗΣ, Νικομάχου καὶ Φαιστιάδος, Σταγειρίτης. ὁ δὲ Νικόμαχος ἦν ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος, τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καθά φησιν Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Ἀριστοτέλους· καὶ συνεβίω Ἀμύντᾳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ, ἰατροῦ καὶ φίλου χρείᾳ. οὗτος γνησιώτατος τῶν Πλάτωνος μαθητῶν, τραυλὸς τὴν φωνήν, ὥς φησι Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ βίων. ἀλλὰ καὶ ἰσχνοσκελὴς (φασὶν) ἦν, καὶ μικρόμματος· ἐσθῆτί τε ἐπισήμῳ χρώμενος, καὶ δακτυλίοις, καὶ κουρᾷ. ἔσχε δὲ καὶ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἑρπυλλίδος τῆς παλλακῆς, ὥς φησι Τιμόθεος. ἀπέστη δὲ Πλάτωνος ἔτι περιόντος· ὥστε φασὶν ἐκεῖνον εἰπεῖν, Ἀριστοτέλης ἡμᾶς ἀπελάκτισε, καθαπερεὶ τὰ πωλάρια γεννηθέντα τὴν μητέρα. φησὶ δ' Ἕρμιππος ἐν τοῖς βίοις, ὅτι πρεσβεύοντος αὐτοῦ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀθηναίων, σχολάρχης ἐγένετο τῆς ἐν Ἀκαδημίᾳ σχολῆς Ξενοκράτης· ἐλθόντα δὴ αὐτὸν καὶ θεασάμενον ὑπ' ἄλλῳ τὴν σχολήν, ἑλέσθαι περίπατον τὸν ἐν Λυκείῳ. καὶ μέχρι μὲν ἀλείμματος ἀνακάμπτοντα, τοῖς μαθηταῖς συμφιλοσοφεῖν· ὅθεν Περιπατητικὸν προσαγορευ-

θῆναι. οἱ δ', ὅτι ἐν νόσου περιπατοῦντι Ἀλεξάνδρῳ, συμπαρὼν διελέγετο ἄττα· ἐπειδὴ δὲ πλείους ἐγίνοντο ἤδη, καὶ ἐκάθισεν, εἰπών,

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ξενοκράτην δ' ἐᾶν λέγειν.

καὶ πρὸς θέσιν συνεγύμναζε τοὺς μαθητάς, ἅμα καὶ ῥητορικῶς ἐπασκῶν. ἔπειτα μέντοι ἀπῆρε πρὸς Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον, Ἀταρνέως ὄντα τύραννον, ὃν οἱ μέν φασι παιδικὰ γενέσθαι αὐτοῦ· οἱ δέ, καὶ κηδεῦσαι αὐτῷ, δόντα τὴν θυγατέρα ἢ ἀδελφιδῆν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων. ὃς καὶ δοῦλον Εὐβούλου φησὶ γενέσθαι τὸν Ἑρμείαν, γένει Βιθυνὸν ὄντα, καὶ τὸν δεσπότην ἀνελόντα. Ἀρίστιππος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς, φησὶν ἐρασθῆναι τὸν Ἀριστοτέλην παλλακίδος τοῦ Ἑρμείου. τοῦ δὲ συγχωρήσαντος, ἔγημέ τε αὐτήν, καὶ ἔθυεν ὑπὸ χαίρων τῷ γυναίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι τῇ Ἐλευσινίᾳ Δήμητρι. τῷ τε Ἑρμείᾳ Παιᾶνα ἔγραψεν, ὃς ἔνδον γέγραπται. ἐντεῦθέν τε γενέσθαι ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ Φιλίππῳ, καὶ λαβεῖν μαθητὴν παρ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον· καὶ αἰτῆσαι ἀναστῆσαι αὐτοῦ τὴν πατρίδα κατασκαφεῖσαν ὑπὸ Φιλίππου, καὶ τυχεῖν· οἷς καὶ νόμους θεῖναι. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ σχολῇ νομοθετεῖν, μιμούμενον Ξενοκράτην· ὥστε κατὰ δέκα ἡμέρας ἄρχοντα ποιεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἐδόκει ἐπιεικῶς αὐτῷ συγγεγενῆσθαι Ἀλεξάνδρῳ, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ τὸν συγγενῆ Καλλισθένην τὸν Ὀλύνθιον. ὃν καὶ παρρησιαστικώτερον λαλοῦντα τῷ βασιλεῖ, καὶ μὴ πειθόμενον αὐτῷ, φασὶν ἐπιπλήξαντα εἰπεῖν,

Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσεαι, οἷ' ἀγορεύεις.

καὶ δὴ καὶ ἐγένετο. δόξας γὰρ Ἑρμολάῳ συμμετεσχηκέναι τῆς εἰς Ἀλέξανδρον ἐπιβουλῆς, ἐν σιδηρᾷ περιήγετο γαλεάγρᾳ, φθειρῶν καὶ ἀκόμιστος· καὶ τέλος λέοντι παραβληθείς, οὕτω κατέστρεψεν. ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης ἐλθὼν εἰς τὰς

Ἀθήνας, καὶ τρία πρὸς τοῖς δέκα τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔτη, ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτὸν τοῦ ἱεροφάντου δίκην ἀσεβείας γραψαμένου, ἢ Δημοφίλου, (ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) ἐπειδήπερ τὸν ὕμνον ἐποίησεν εἰς τὸν προειρημένον Ἑρμείαν. ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀνδριάντος, τοιοῦτον,

Τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως, παραβὰς μακάρων θέμιν ἁγνὴν,
Ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς·
Οὐ φανερῶς λόγχῃ φονίοις ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
Ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίου.

ἐνταῦθα δὴ πιὼν ἀκόνιτον ἐτελεύτησεν, ὥς φησιν Εὔμηλος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν, βιοὺς ἔτη ἑβδομήκοντα. ὁ δ' αὐτός φησιν αὐτὸν καὶ Πλάτωνι τριακοντούτην συστῆναι διαπίπτων. βεβίωκε γὰρ τρία μὲν πρὸς τοῖς ἑξήκοντα· Πλάτωνι δὲ ἑπτακαίδεκα ἔτη συνέστη. ὁ δὲ ὕμνος ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον, Ἀρετὰ πολύμοχθε γένει βροτείῳ, θήραμα κάλλιστον βίῳ, σᾶς πέρι παρθένε μορφᾶς καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος, καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς ἀκάμαντας. τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις καρπὸν εἰς ἀθάνατον, χρυσοῦ τε κρεῖσσον καὶ γονέων, μαλακαυγητοῖό θ' ὕπνου. σεῦ δ' ἕνεκ' ἐκ Διὸς Ἡρακλέης Λήδας τε κοῦροι πόλλ' ἀνέτλασαν, ἔργοις ἀναγορεύοντες δύναμιν. σοῖς τε πόθοις Ἀχιλλεὺς Αἴας τ' Ἀΐδαο δόμους ἦλθον. σᾶς δ' ἕνεκε φιλίου μορφᾶς Ἀταρνέως ἔντροφον ἀελίου χήρωσεν αὐγάς. τοιγὰρ ἀοίδιμος ἔργοις ἀθάνατοί τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι, Μναμοσύνας θύγατρες, Διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι, φιλίας τε γέρας βεβαίου. ἔστι δ' οὖν καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν, οὕτως ἔχον,

Εὐρυμέδων ποτὲ μέλλεν Ἀριστοτέλην ἀσεβείας
Γράψασθαι, Δηοῦς μύστιδος ὢν πρόπολος.
Ἀλλὰ πιὼν ἀκόνιτον, ὑπέκφυγε τοῦτ' ἀκονιτί.
Ἦν ἄρα νικῆσαι συκοφάσεις ἀδίκους.

τοῦτον πρῶτον Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, λόγον φησὶ δικανικὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ συγγράψαι, ἐπ' αὐτῇ ταύτῃ τῇ δίκῃ, καὶ λέγειν ὡς Ἀθήνησιν

Ὄχνη ἐπ' ὄχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.

φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, γεννηθῆναι μὲν αὐτὸν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἐνάτης καὶ ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος· παραβαλεῖν δὲ Πλάτωνι, καὶ διατρῖψαι παρ' αὐτὸν εἴκοσιν ἔτη ἑπτακαιδεκέτη συστάντα, καὶ εἴς τε Μιτυλήνην ἐλθεῖν ἐπὶ ἄρχοντος Εὐβούλου, τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. Πλάτωνος δὲ τελευτήσαντος τῷ πρώτῳ ἔτει ἐπὶ Θεοφίλου, πρὸς Ἑρμείαν ἀπᾶραι, καὶ μεῖναι ἔτη τρία. ἐπὶ Πυθοδότου δ' ἐλθεῖν πρὸς Φίλιππον, τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἐνάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, Ἀλεξάνδρου πεντεκαίδεκα ἔτη ἤδη γεγονότος. εἰς δ' Ἀθήνας ἀφικέσθαι τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. καὶ ἐν Λυκείῳ σχολάσαι ἔτη τρία πρὸς τοῖς δέκα, εἶτα ἀπᾶραι εἰς Χαλκίδα τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τετάρτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ τελευτῆσαι ἐτῶν τριῶν που καὶ ἑξήκοντα, νόσῳ· ὅτε καὶ Δημοσθένην καταστρέψαι ἐν Καλαβρείᾳ ἐπὶ Φιλοκλέους. λέγεται δὲ, διὰ τὴν Καλλισθένους πρὸς Ἀλέξανδρον σύστασιν, προσκροῦσαι τῷ βασιλεῖ· κἀκεῖνον ἐπὶ τῷ τοῦτον λυπῆσαι, Ἀναξιμένην μὲν αὐξῆσαι, πέμψαι δὲ καὶ Ξενοκράτει δῶρα. ἀπέσκωψε δ' εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα καὶ Θεόκριτος ὁ Χῖος, οὑτωσὶ ποιήσας (ὥς φησιν Ἀμβρύων ἐν τῷ περὶ Θεοκρίτου)

Ἑρμείου εὐνούχου ἠδ' Εὐβούλου ἅμα δούλου,
Σῆμα κενὸν κενόφρων τεῦξεν Ἀριστοτέλης.

ἀλλὰ καὶ Τίμων αὐτοῦ καθήψατο, εἰπών,

Οὐδ' ἄρ' Ἀριστοτέλους εὐκαιροσύνης ἀλεγεινῆς.

καὶ οὗτος μὲν ὁ βίος τοῦ φιλοσόφου. ἡμεῖς δὲ καὶ διαθήκαις αὐτοῦ ἐνετύχομεν, οὕτω πως ἐχούσαις, Ἔσται μὲν εὖ·

ἐὰν δέ τι συμβαίνῃ, τάδε διέθετο Ἀριστοτέλης· ἐπίτροπον μὲν εἶναι πάντων καὶ διαπαντὸς Ἀντίπατρον. ἕως δ' ἂν Νικάνωρ καταλάβῃ ἐπιμελεῖσθαι, Ἀριστομένη, Τίμαρχον, Διοτέλη, Θεόφραστον, ἐὰν βούλεται καὶ ἐνδέχηται αὐτῷ, τῶν τε παιδίων καὶ Ἑρπυλίδος καὶ τῶν καταλελειμμένων. καὶ ὅταν ὥρα ᾖ τῇ παιδὶ, ἐκδίδοσθαι αὐτὴν Νικάνορι. ἐὰν δὲ τῇ παιδὶ συμβῇ τι, (ὃ μὴ γένοιτο, οὐδὲ ἔσται) πρὸ τοῦ γήμασθαι, ἢ ἐπειδὰν γήμηται, μήπω παιδίων ὄντων, Νικάνωρ κύριος ἔστω καὶ περὶ τοῦ παιδίου καὶ περὶ τῶν ἄλλων διοικεῖν ἀξίως καὶ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν. ἐπιμελείσθω δὲ Νικάνωρ καὶ τῆς παιδὸς καὶ τοῦ παιδὸς Νικομάχου, ὅπως ἂν ἀξιοῖ τὰ περὶ αὐτῶν, ὡς καὶ πατὴρ ὢν καὶ ἀδελφός. ἐὰν δέ τι πρότερον συμβαίνῃ Νικάνορι, (ὃ μὴ γένοιτο) ἢ πρὸ τοῦ λαβεῖν τὴν παῖδα, ἢ ἐπειδὰν λάβῃ, μήπω παιδίων ὄντων· ἐὰν μέν τι ἐκεῖνος τάξῃ, ταῦτα κύρια ἔστω· ἐὰν δὲ βούληται Θεόφραστος εἶναι μετὰ τῆς παιδὸς, καθάπερ πρὸς Νικάνορα· εἰ δὲ μὴ, τοὺς ἐπιτρόπους βουλευομένους μετὰ Ἀντιπάτρου, καὶ περὶ τῆς παιδὸς καὶ περὶ τοῦ παιδὸς διοικεῖν ὅπως ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι. ἐπιμελεῖσθαι δὲ τοὺς ἐπιτρόπους, καὶ Νικάνορα, μνησθέντας ἐμοῦ καὶ Ἑρπυλίδος, ὅτι σπουδαία περὶ ἐμὲ ἐγένετο, τῶν τε ἄλλων, καὶ ἐὰν βούληται ἄνδρα λαμβάνειν, ὅπως μὴ ἀνάξιος ἡμῶν δοθῇ. δοῦναι δ' αὐτῇ πρὸς τοῖς πρότερον δεδομένοις, καὶ ἀργυρίου τάλαντον, ἐκ τῶν καταλελειμμένων, καὶ θεραπαίνας τρεῖς, ἐὰν βούληται, καὶ τὴν παιδίσκην ἣν ἔχει, καὶ παῖδα τὸν Πυῤῥαῖον. καὶ ἐὰν μὲν ἐν Χαλκίδι βούληται οἰκεῖν, τὸν ξενῶνα τὸν πρὸς τῷ κήπῳ· ἐὰν δὲ ἐν Σταγείροις, τὴν πατρῴαν οἰκίαν. ὁποτέραν δ' ἂν τούτων βούληται, κατασκευάσαι τοὺς ἐπιτρόπους σκεύεσιν οἷς ἂν δοκῇ κἀκείνοις καλῶς ἔχειν, καὶ Ἑρπυλίδι ἱκανῶς. ἐπιμελείσθω δὲ Νικάνωρ καὶ Μύρμηκος τοῦ παιδίου, ὅπως ἂν ἀξίως ἡμῶν τοῖς ἰδίοις ἐπικομισθῇ, σὺν τοῖς ὑπάρχουσιν

ἃ εἰλήφαμεν αὐτοῦ. εἶναι δὲ καὶ Ἀμβρακίδα ἐλευθέραν, καὶ δοῦναι αὐτῇ, ὅταν ἡ παῖς ἐκδοθῇ, πεντακοσίας δραχμὰς, καὶ τὴν παιδίσκην ἣν ἔχει. δοῦναι δὲ καὶ Θαλῇ πρὸς τῇ παιδίσκῃ ἣν ἔχει τῇ ὠνηθείσῃ, χιλίας δραχμὰς καὶ παιδίσκην. καὶ Σίμῳ χωρὶς τοῦ πρότερον ἀργυρίου αὐτῷ εἰς παῖδα ἄλλον, ἢ παῖδα πρίασθαι, ἢ ἀργύριον δοῦναι. Τύχωνα δὲ ἐλεύθερον εἶναι, ὅταν ἡ παῖς ἐκδοθῇ, καὶ Φίλωνα, καὶ Ὀλύμπιον, καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ. μὴ πωλεῖν δὲ τῶν παίδων μηδένα τῶν ἐμὲ θεραπευόντων, ἀλλὰ χρῆσθαι αὐτοῖς. ὅταν δ' ἐν ἡλικίᾳ γένωνται, ἐλευθέρους ἀφεῖναι κατ' ἀξίαν. ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ τῶν ἐκδεδομένων εἰκόνων παρὰ Γρυλλίωνος, ὅπως ἐπιτελεσθεῖσαι ἀνατεθῶσιν, ἥτε Νικάνορος καὶ ἡ Προξένου, ἣν διενοούμην ἐκδοῦναι, καὶ ἡ τῆς μητρὸς τῆς Νικάνορος· καὶ τὴν Ἀριμνήστου τὴν πεποιημένην ἀναθεῖναι, ὅπως μνημεῖον αὐτοῦ ᾖ, ἐπειδὴ ἄπαις ἐτελεύτησε. καὶ τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας τὴν Δήμητρα ἀναθεῖναι εἰς Νεμέαν, ἢ ὅπου ἂν δοκῇ. ὅπου δ' ἂν ποιῶνται τὴν ταφὴν, ἐνταῦθα καὶ τὰ Πυθιάδος ὀστᾶ ἀνελόντας θεῖναι, ὥσπερ αὐτὴ προσέταξεν. ἀναθεῖναι δὲ καὶ Νικάνορα σωθέντα, ἣν εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ηὐξάμην, ζῷα λίθινα τετραπήχη, Διὶ σωτῆρι καὶ Ἀθηνᾷ σωτείρῃ ἐν Σταγείρῃ. τοῦτον ἴσχουσιν αὐτῷ αἱ διαθῆκαι τὸν τρόπον. λέγεται δὲ καὶ λοπάδας αὐτοῦ πλείστας εὑρῆσθαι· καὶ Λύκωνα λέγειν ὡς ἐν πυέλῳ θερμοῦ ἐλαίου λούοιτο, καὶ τοὔλαιον διαπωλοῖτο. ἔνιοι δὲ καὶ ἀσκίον θερμοῦ ἐλαίου ἐπιτιθέναι αὐτὸν τῷ στομάχῳ φασί· καὶ ὁπότε κοιμῷτο, σφαῖραν χαλκῆν βάλλεσθαι αὐτῷ εἰς τὴν χεῖρα, λεκάνης ὑποκειμένης, ἵν' ἐκπεσούσης τῆς σφαίρας εἰς τὴν λεκάνην, ὑπὸ τοῦ ψόφου ἐξέγροιτο. ἀποφέρεται δ' εἰς αὐτὸν καὶ ἀποφθέγματα κάλλιστα, ταυτί. ἐρωτηθεὶς τί περιγίνεται κέρδος τοῖς ψευδομένοις, Ὅταν (ἔφη) λέγωσιν ἀλήθειαν, μὴ πιστεύεσθαι. ὀνει-

διζόμενός ποτε ὅτι πονηρῷ ἀνθρώπῳ ἐλεημοσύνην ἔδωκεν, Οὐ τὸν τρόπον (εἶπεν) ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἠλέησα. συνεχὲς εἰώθει λέγειν πρός τε τοὺς φίλους καὶ τοὺς φοιτῶντας αὐτῷ, ἔνθα ἂν καὶ ὅπου διατρίβων ἔτυχεν, ὡς ἡ μὲν ὅρασις ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος λαμβάνει τὸ φῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ἀπὸ τῶν μαθημάτων. πολλάκις δὲ καὶ ἀποτεινόμενος, τοὺς Ἀθηναίους ἔφασκεν εὑρηκέναι πυροὺς καὶ νόμους· ἀλλὰ πυροῖς μὲν χρῆσθαι, νόμοις δὲ, μή. τῆς παιδείας ἔφη τὰς μὲν ῥίζας εἶναι πικρὰς, γλυκεῖς δὲ τοὺς καρπούς. ἐρωτηθεὶς τί γηράσκει ταχὺ, Χάρις, ἔφη. ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν ἐλπὶς, Ἐγρηγορότος (εἶπεν) ἐνύπνιον. Διογένους ἰσχάδα αὐτῷ διδόντος, νοήσας ὅτι, εἰ μὴ λάβῃ, χρείαν εἴη μεμελετηκὼς, λαβὼν, ἔφη, Διογένη, μετὰ τῆς χρείας καὶ τὴν ἰσχάδα ἀπολωλεκέναι. πάλιν δὲ διδόντος, λαβὼν καὶ μετεωρίσας, (ὡς τὰ παιδία) εἰπών τε Μέγας Διογένης, ἀπέδωκεν αὐτῷ. τριῶν ἔφη δεῖν παιδείᾳ, φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως. ἀκούσας ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, Ἀπόντα με (ἔφη) καὶ μαστιγούτω. τὸ κάλλος παντὸς ἔλεγεν ἐπιστολίου συστατικώτερον. οἱ δὲ τοῦτο μὲν Διογένη φασὶν ὁρίσασθαι· αὐτὸν δὲ, δῶρον εἰπεῖν εὐμορφίας· Σωκράτη δὲ, ὀλιγοχρόνιον τυραννίδα· Πλάτωνα, προτέρημα φύσεως· Θεόφραστον, σιωπῶσαν ἀπάτην· Θεόκριτον, ἐλεφαντίνην ζημίαν· Καρνεάδην, ἀδορυφόρητον βασιλείαν. ἐρωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, Ὅσῳ (εἶπεν) οἱ ζῶντες τῶν τεθνηκότων. τὴν παιδείαν ἔλεγεν ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις εἶναι κόσμον, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις, καταφυγήν. τῶν γονέων τοὺς παιδεύσαντας ἐντιμοτέρους εἶναι τῶν μόνον γεννησάντων. τοὺς μὲν γὰρ, τὸ ζῆν· τοὺς δὲ, τὸ καλῶς ζῆν παρασχέσθαι. πρὸς τὸν καυχώμενον ὡς ἀπὸ μεγάλης πόλεως εἴη, οὐ τοῦτο ἔφη σκοπεῖν, ἀλλ᾽ ὅστις μεγάλης πατρίδος ἄξιός ἐστιν. ἐρωτηθεὶς τί ἐστι φίλος, ἔφη, Μία ψυχὴ δύο σώμασιν ἐνοικοῦσα. τῶν ἀνθρώπων ἔλεγε, τοὺς

μὴ οὕτω φείδεσθαι ὡς ἀεὶ ζησομένους, τοὺς δὲ οὕτως ἀναλίσκειν ὡς αὐτίκα τεθνηξομένους. πρὸς τὸν πυθόμενον διὰ τί τοῖς καλοῖς πολὺν χρόνον ὁμιλοῦμεν, Τυφλοῦ, ἔφη, τὸ ἐρώτημα. ἐρωτηθεὶς τί ποτ' αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ ἀνεπιτάκτως ποιεῖν ἅ τινες διὰ τὸν ἀπὸ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν. ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν προκόπτοιεν οἱ μαθηταί, ἔφη, Ἐὰν τοὺς προέχοντας διώκοντες, τοὺς ὑστεροῦντας μὴ ἀναμένωσι. πρὸς τὸν εἰπόντα ἀδολέσχην, ἐπειδὴ πολλὰ αὐτοῦ κατήντλησε, Μή τι σου κατεφλυάρησα; μὰ Δί', εἶπεν. οὐ γάρ σοι προσεῖχον. πρὸς τὸν αἰτιασάμενον ὡς εἴη μὴ ἀγαθῷ ἔρανον δεδωκὼς (φέρεται γὰρ καὶ οὕτω,) Οὐ τῷ ἀνθρώπῳ (φησὶν) ἔδωκα, ἀλλὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ. ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν τοῖς φίλοις προσφεροίμεθα, ἔφη, Ὡς ἂν εὐξαίμεθα αὐτοὺς ἡμῖν προσφέρεσθαι. τὴν δικαιοσύνην ἔφη ἀρετὴν ψυχῆς, διανεμητικὴν τοῦ κατ' ἀξίαν. κάλλιστον ἐφόδιον τῷ γήρᾳ τὴν παιδείαν ἔλεγε. φησὶ δὲ Φαβωρῖνος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων, ὡς ἑκάστοτε λέγοι, Ὦ φίλοι, οὐδεὶς φίλος. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ζ τῶν ἠθικῶν ἐστί. καὶ ταῦτα μὲν εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται. συνέγραψε δὲ πάμπλειστα βιβλία, ἃ ἀκόλουθον ἡγησάμην ὑπογράψαι, διὰ τὴν περὶ πάντας λόγους τἀνδρὸς ἀρετήν. Περὶ δικαιοσύνης, α, β, γ, δ· Περὶ ποιητῶν, α, β, γ· Περὶ φιλοσοφίας, α, β, γ· Πολιτικοῦ, α, β· Περὶ ῥητορικῆς, Γρύλλος, α· Νήρινθος, α· Σοφιστής, α· Μενέξενος, α· Ἐρωτικός, α· Συμπόσιον, α· Περὶ πλούτου, α· Προτρεπτικός, α· Περὶ ψυχῆς, α· Περὶ εὐχῆς, α· Περὶ εὐγενείας, α· Περὶ ἡδονῆς, α· Ἀλέξανδρος, ἢ ὑπὲρ ἀποίκων, α· Περὶ βασιλείας, α· Περὶ παιδείας, α· Περὶ τἀγαθοῦ, α, β, γ· Τὰ ἐκ τῶν νόμων Πλάτωνος, α, β, γ· Τὰ ἐκ τῆς πολιτείας, α, β· Οἰκονομικός, α· Περὶ φιλίας, α· Περὶ τοῦ πάσχειν, ἢ πεπονθέναι, α· Περὶ ἐπιστημῶν, α· Περὶ ἐριστικῶν, α, β· Λύσεις ἐρι-

στικαὶ, δ̄· Διαιρέσεις σοφιστικαὶ, δ̄· Περὶ ἐναντίων, ᾱ· Περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν, ᾱ· Περὶ ἰδίων, ᾱ· Ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικοῦ, γ̄· Προτάσεις περὶ ἀρετῆς, ᾱ, β̄, γ̄· Ἐνστάσεις, ᾱ· Περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ἢ κατὰ πρόσθεσιν, ᾱ· Περὶ παθῶν ὀργῆς, ᾱ· Ἠθικῶν, ᾱ, β̄, γ̄, δ̄, ε̄· Περὶ στοιχείων, ᾱ, β̄, γ̄· Ὑπὲρ ἐπιστήμης, ᾱ· Περὶ ἀρχῆς, ᾱ· Διαιρέσεις ἑπτακαίδεκα. Διαιρετικῶν, ᾱ· Ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως, ᾱ, β̄· Περὶ κινήσεως, ᾱ, β̄· Προτάσεις, ᾱ· Προτάσεις ἐριστικαὶ, δ̄· Συλλογισμοὶ, ᾱ· Προτέρων ἀναλυτικῶν, ᾱ, β̄, γ̄, δ̄, ε̄, ς̄, ζ̄, η̄, θ̄· Ἀναλυτικῶν ὑστέρων μεγάλων, ᾱ, β̄· Περὶ προβλημάτων, ᾱ· Μεθοδικὰ, ᾱ, β̄, γ̄, δ̄, ε̄, ς̄, ζ̄, η̄· Περὶ τοῦ βελτίονος, ᾱ· Περὶ τῆς ἰδέας, ᾱ· Ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν, ᾱ, β̄, γ̄, δ̄, ε̄, ς̄, ζ̄· Συλλογισμῶν, ᾱ, β̄· Συλλογιστικὸν, καὶ ὅροι, ᾱ· Περὶ τοῦ αἱρετοῦ καὶ τοῦ συμβεβηκότος, ᾱ· Τὰ πρὸ τῶν τόπων, ᾱ· Τοπικὸν πρὸς τοὺς ὅρους, ᾱ, β̄· Πάθη, ᾱ· Διαιρετικὸν, ᾱ· Μαθηματικὸν, ᾱ· Ὁρισμοὶ, τρεισκαίδεκα· Ἐπιχειρημάτων, ᾱ, β̄· Περὶ ἡδονῆς, ᾱ· Προτάσεις, ᾱ· Περὶ ἑκουσίου, ᾱ· Περὶ καλοῦ, ᾱ· Θέσεις ἐπιχειρηματικαὶ, πέντε καὶ εἴκοσι· Θέσεις φιλικαὶ, β̄· Θέσεις περὶ ψυχῆς, ᾱ· Πολιτικὰ, β̄· Πολιτικῆς ἀκροάσεως, ὡς ἡ Θεοφράστου, ᾱ, β̄, γ̄, δ̄, ε̄, ς̄, ζ̄, η̄· Περὶ δικαίων, ᾱ, β̄· Τεχνῶν συναγωγὴ, ᾱ, β̄· Τέχνης ῥητορικῆς, ᾱ, β̄· Τέχνη, ᾱ· Ἄλλη τέχνη, ᾱ, β̄· Μεθοδικὸν, ᾱ· Τέχνης τῆς Θεοδέκτου εἰσαγωγῆς, ᾱ· Πραγματεῖαι τέχνης ποιητικῆς, ᾱ, β̄· Ἐνθυμήματα ῥητορικά· Περὶ μεγέθους, ᾱ· Ἐνθυμημάτων διαιρέσεις, ᾱ· Περὶ λέξεως, ᾱ, β̄· Περὶ συμβουλείας, ᾱ· Συναγωγῆς, ᾱ, β̄· Περὶ φύσεως, ᾱ, β̄, γ̄· Φυσικὸν, ᾱ· Περὶ τῆς Ἀρχύτου φιλοσοφίας, ᾱ, β̄, γ̄· Περὶ τῆς Σπευσίππου καὶ Ξενοκράτους, ᾱ· Τὰ ἐκ τοῦ Τιμαίου, καὶ τῶν Ἀρχυτείων, ᾱ· Πρὸς τὰ Μελίσσου, ᾱ· Πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος, ᾱ· Πρὸς τοὺς Πυθαγορείους, ᾱ· Πρὸς τὰ Γοργίου, ᾱ· Πρὸς τὰ Ξενοκράτους, ᾱ· Πρὸς

τὰ Ζήνωνος, α΄· Περὶ τῶν Πυθαγορείων, α΄· Περὶ ζώων, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ϛ΄, ζ΄, η΄, θ΄· Ἀνατομῶν, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ϛ΄, ζ΄, η΄· Ἐκλογὴ ἀνατομῶν, α΄· Ὑπὲρ τῶν συνθέτων ζώων, α΄· Ὑπὲρ τῶν μυθολογουμένων ζώων, α΄· Ὑπὲρ τοῦ μὴ γεννᾶν, α΄· Περὶ φυτῶν, α΄, β΄· Φυσιογνωμονικὸν, α΄· Ἰατρικὰ, β΄· Περὶ μονάδος, α΄· Σημεῖα χειμώνων, α΄· Ἀστρονομικὸν, α΄· Ὀπτικὸν, α΄· Περὶ κινήσεως, α΄· Περὶ μουσικῆς, α΄· Μνημονικὸν, α΄· Ἀπορημάτων Ὁμηρικῶν, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ϛ΄· Ποιητικὰ, α΄· Φυσικῶν κατὰ στοιχεῖον, ὀκτὼ πρὸς τοῖς τριάκοντα· Ἐπιτεθεαμένων προβλημάτων, α΄, β΄· Ἐγκυκλίων, α΄, β΄· Μηχανικὸν, α΄· Προβλήματα ἐκ τῶν Δημοκρίτου, α΄, β΄· Περὶ τῆς λίθου, α΄· Δικαιώματα, α΄, β΄· Παραβολαὶ, α΄· Ἄτακτα δεκαδύο· Ἐξηγημένα κατὰ γένος, τέτταρα καὶ δέκα· Ὀλυμπιονῖκαι, α΄· Πυθιονῖκαι μουσικῆς, α΄· Πυθικὸς, α΄· Πυθιονικῶν ἔλεγχοι, α΄· Νῖκαι Διονυσιακαὶ, α΄· Περὶ τραγῳδιῶν, α΄· Διδασκαλίαι, α΄· Παροιμίαι, α΄· Νόμος συσσιτικὸς, α΄· Νόμων, α΄, β΄, γ΄, δ΄· Κατηγοριῶν, α΄· Περὶ ἑρμηνείας, α΄· Πολιτεῖαι πόλεων δυοῖν δεούσαιν ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ ἰδίαι δημοκρατικαὶ, ὀλιγαρχικαὶ, ἀριστοκρατικαὶ, καὶ τυραννικαί· Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον· Σηλυμβρίων ἐπιστολαί· Πρὸς Ἀλέξανδρον τέτταρες ἐπιστολαί· Πρὸς Ἀντίπατρον, ἐννέα· Πρὸς Μέντορα, α΄· Πρὸς Ἀρίστωνα, α΄· Πρὸς Ὀλυμπιάδα, α΄· Πρὸς Ἡφαιστίωνα, α΄· Πρὸς Θεμισταγόραν, μία· Πρὸς Φιλόξενον, α΄· Πρὸς Δημόκριτον, ἔπη, ὧν ἀρχὴ, Ἁγνὲ θεῶν πρέσβιστ' ἑκατηβόλε. Ἐλεγεῖα, ὧν ἀρχὴ, Καλλιτέκνου μητρὸς θύγατερ. γίνονται αἱ πᾶσαι, μυριάδες στίχων τέτταρες καὶ τετταράκοντα, πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις καὶ διακοσίοις ἑβδομήκοντα, καὶ τοσαῦτα μὲν αὐτῷ πεπραγμάτευται βιβλία. βούλεται δὲ ἐν αὐτοῖς τάδε. διττὸν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον· τὸν μὲν, πρακτικὸν· τὸν δὲ, θεωρητικόν. καὶ τοῦ πρακτικοῦ,

τόν τε ἠθικὸν, καὶ πολιτικόν· οὗ τά τε περὶ πόλιν καὶ τὰ περὶ οἶκον ὑπογεγράφθαι· τοῦ δὲ θεωρητικοῦ, τόν τε φυσικὸν καὶ λογικόν· οὗ τὸ λογικὸν, οὐχ ὁλοσχερῶς, ἀλλ' ὡς ὄργανον προσηκριβωμένον. καὶ τούτου διττοὺς ὑποθέμενος σκοποὺς, τό τε πιθανὸν, καὶ τὸ ἀληθὲς, διεσάφησε. δύο δὲ πρὸς ἑκάτερον δυνάμεσιν ἐχρήσατο, διαλεκτικῇ μὲν καὶ ῥητορικῇ, πρὸς τὸ πιθανόν· ἀναλυτικῇ δὲ καὶ φιλοσοφίᾳ, πρὸς τὸ ἀληθές· οὐδὲν ὑπολειπόμενος οὔτε τῶν πρὸς εὕρεσιν, οὔτε τῶν πρὸς κρίσιν, οὔτε μὴν τῶν πρὸς χρῆσιν. πρὸς μὲν οὖν τὴν εὕρεσιν, τά τε τοπικὰ καὶ μεθοδικὰ, παρέδωκε προτάσεων πλῆθος· ἐξ ὧν πρὸς τὰ προβλήματα πιθανῶν ἐπιχειρημάτων οἷόν τε εὐπορεῖν· πρὸς δὲ τὴν κρίσιν, τὰ ἀναλυτικὰ πρότερα καὶ ὕστερα. διὰ μὲν οὖν τῶν προτέρων τὰ λήμματα κρίνεται, διὰ δὲ τῶν ὑστέρων ἡ συναγωγὴ ἐξετάζεται. πρὸς δὲ τὴν χρῆσιν, τά τε ἀγωνιστικὰ, καὶ τὰ περὶ ἐρωτήσεως, ἐριστικά τε, καὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων τε καὶ συλλογισμῶν, καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις. κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας, τῶν μὲν κατὰ φαντασίαν ἐνεργημάτων, τὴν αἴσθησιν ἀπεφήνατο· τῶν δὲ ἠθικῶν τῶν περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νόμους, τὸν νοῦν. τέλος δὲ ἓν ἐξέθετο, χρῆσιν ἀρετῆς ἐν βίῳ τελείῳ. ἔφη δὲ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν συμπλήρωμα ἐκ τριῶν ἀγαθῶν εἶναι· τῶν περὶ ψυχὴν, ἃ δὴ καὶ πρῶτα τῇ δυνάμει καλεῖ· ἐκ δευτέρων δὲ, τῶν περὶ σῶμα, ὑγιείας, καὶ ἰσχύος, καὶ κάλλους, καὶ τῶν παραπλησίων· τῶν δὲ ἐκτὸς, πλούτου, καὶ εὐγενείας καὶ δόξης, καὶ τῶν ὁμοίων. τήν τε ἀρετὴν, μὴ εἶναι αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν. προσδεῖσθαι γὰρ τῶν τε περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν· ὡς κακοδαιμονήσοντος τοῦ σοφοῦ, κἂν ἐν πόνοις ᾖ, κἂν ἐν πενίᾳ καὶ τοῖς ὁμοίοις. τὴν μέντοι κακίαν, αὐτάρκη πρὸς κακοδαιμονίαν, κἂν ὅτι

μάλιστα παρῇ αὐτῇ τὰ ἐκτὸς ἀγαθά, καὶ τὰ περὶ σῶμα·
τάς τε ἀρετὰς ἔφη μὴ ἀκολουθεῖν. ἐνδέχεσθαι γάρ, φρόνιμόν
τινα, καὶ ὁμοίως δίκαιον ὄντα, ἀκόλαστον καὶ ἀκρατῆ
εἶναι. ἔφη δὲ τὸν σοφόν, μὴ εἶναι μὲν ἀπαθῆ, μετριοπαθῆ
δέ. τήν τε φιλίαν ὡρίζετο ἰσότητα εὐνοίας ἀντίστροφον.
ταύτης δὲ τὴν μέν, εἶναι συγγενικήν· τὴν δέ, ἐρωτικήν.
τὴν δέ, ξενικήν· εἶναι δὲ καὶ τὸν ἔρωτα μὴ μόνον συνουσίας,
ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίας. καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφόν, καὶ
πολιτεύσεσθαι, γαμήσειν τε μὴν καὶ βασιλεῖ συμβιῶναι.
βίων τε τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ, πρακτικοῦ, ἡδονικοῦ,
τὸν θεωρητικὸν προέκρινεν. εὔχρηστα δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια
μαθήματα πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν. ἔν τε τοῖς φυσικοῖς
αἰτιολογικώτατος πάντων ἐγένετο, ὥστε καὶ περὶ τῶν ἐλα-
χίστων τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι. διόπερ καὶ οὐκ ὀλίγα βι-
βλία συνέγραψε φυσικῶν ἀπομνημονευμάτων. τὸν δὲ θεὸν
ἀσώματον ἀπέφαινε, καθὰ καὶ ὁ Πλάτων. διατείνει δὲ
αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν μέχρι τῶν οὐρανίων, καὶ εἶναι ἀκίνη-
τον αὐτόν· τὰ δ' ἐπίγεια, κατὰ τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν
οἰκονομεῖσθαι. εἶναι δὲ παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ ἄλλο
πέμπτον, ἐξ οὗ τὰ αἰθέρια συνεστάναι. ἀλλοίαν δ' αὐτοῦ
τὴν κίνησιν εἶναι· κυκλοφορικὴν γάρ. καὶ τὴν ψυχὴν δὲ ἀ-
σώματον, ἐντελέχειαν οὖσαν τὴν πρώτην σώματος· γὰρ φυ-
σικοῦ καὶ ὀργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. διττὴ δ' αὕτη
ἐστὶ κατ' αὐτόν. λέγει δ' ἐντελέχειαν, ἧς ἐστιν εἶδός τι ἀσώ-
ματον· ἡ μέν, κατὰ δύναμιν, ὡς ἐν τῷ κηρῷ ὁ Ἑρμῆς ἐπι-
τηδειότητα ἔχων ἐπιδέξασθαι τοὺς χαρακτῆρας· καὶ ὁ ἐν
τῷ χαλκῷ ἀνδριάς. καθ' ἕξιν δὲ λέγεται ἐντελέχεια, ἡ τοῦ
συντετελεσμένου Ἑρμοῦ ἢ ἀνδριάντος. σώματος δὲ φυσικοῦ,
ἐπεὶ τῶν σωμάτων τὰ μέν ἐστι χειρόκμητα, ὡς τὰ ὑπὸ τεχνι-
τῶν γινόμενα, οἷον πύργος, πλοῖον· τὰ δέ, ὑπὸ φύσεως, ὡς φυ-
τά, καὶ τὰ τῶν ζώων. ὀργανικοῦ δὲ εἶπε, τουτέστι πρός τι κα-
τεσκευασμένου, ὡς ἡ ὅρασις πρὸς τὸ ὁρᾶν, καὶ ἡ ἀκοὴ πρὸς

τὸ

τὸ ἀκούειν. δυνάμει δὲ ζωὴν ἔχοντος, οἷον ἐν ἑαυτῷ τὸ δυνάμει δὲ, ἤτοι ἢ κατ' ἐνέργειαν. κατ' ἐνέργειαν μὲν, ὡς ὁ ἐγρηγορὼς λέγεται ψυχὴν ἔχειν· καθ' ἕξιν δὲ, ὡς ὁ καθεύδων. ἵν' οὖν καὶ οὗτος ὑποπίπτῃ, τὸ δυνάμει προσέθηκε. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα περὶ πολλῶν ἀπεφήνατο, ἅπερ μακρὸν ἂν εἴη καταριθμεῖσθαι. τοῖς γὰρ ὅλοις φιλοπονώτατος ἐγένετο καὶ εὑρετικώτατος, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προγεγραμμένων συγγραμμάτων, ἃ τὸν ἀριθμὸν ἐγγὺς ἥκει τετρακοσίων, τὰ ὅσα γε ἀναμφίλεκτα. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται συγγράμματα αὐτοῦ, καὶ ἀποφθέγματα ἀγράφου φωνῆς εὐστοχήματα. γεγόνασι δὲ Ἀριστοτέλεις ὀκτώ· πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, ὁ πολιτευσάμενος Ἀθήνησιν, οὗ καὶ δικανικοὶ φέρονται λόγοι χαρίεντες· τρίτος, περὶ Ἰλιάδος πεπραγματευμένος· τέταρτος, Σικελιώτης ῥήτωρ, πρὸς τὸν Ἰσοκράτους Πανηγυρικὸν ἀντιγεγραφώς· πέμπτος, ὁ ἐπικληθεὶς Μῦθος, Αἰσχίνου τοῦ Σωκρατικοῦ γνώριμος· ἕκτος, Κυρηναῖος, γεγραφὼς περὶ ποιητικῆς· ἕβδομος, παιδοτρίβης, οὗ μέμνηται Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ· ὄγδοος, γραμματικὸς ἄσημος, οὗ φέρεται τέχνη περὶ πλεονασμοῦ. τοῦ δὴ Σταγειρίτου γεγόνασι μὲν πολλοὶ γνώριμοι, διαφέρων δὲ μάλιστα Θεόφραστος· περὶ οὗ λεκτέον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ.

Θεόφραστος Ἐρέσιος, Μελάντα κναφέως υἱὸς, ὥς φησιν Ἀθηνόδωρος ἐν ὀγδόῃ περιπάτων. οὗτος πρότερον μὲν ἤκουσε Λευκίππου τοῦ πολίτου ἐν τῇ πατρίδι, εἶτα ἀκούσας Πλάτωνος, μετέστη πρὸς Ἀριστοτέλη. κἀκείνου εἰς Χαλκίδα ὑποχωρήσαντος, αὐτὸς διεδέξατο τὴν σχολὴν Ὀλυμπιάδι τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ. φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ δοῦλος φιλόσοφος ὄνομα Πομπύλος ὁ

καθά φησι Μυρωνιανὸς Ἀμαστριανὸς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ὁμοίων ἱστορικῶν κεφαλαίων. ὁ δὲ Θεόφραστος γέγονεν ἀνὴρ συνετώτατος καὶ φιλοπονώτατος. καὶ καθά φησι Παμφίλη ἐν τῷ τριακοστῷ δευτέρῳ τῶν ὑπομνημάτων, διδάσκαλος Μενάνδρου τοῦ κωμικοῦ· ἄλλως τε καὶ εὐεργετικὸς καὶ φιλόλογος. Κάσανδρος γοῦν αὐτὸν ἀπεδέχετο, καὶ Πτολεμαῖος ἔπεμψεν ἐπ' αὐτόν. τοσοῦτον δ' ἀποδοχῆς ἠξιοῦτο παρὰ Ἀθηναίοις, ὥστε Ἀγωνίδης τολμήσας ἀσεβείας αὐτὸν γράψασθαι, μικροῦ καὶ προσῶφλεν. ἀπήντων τε εἰς τὴν διατριβὴν αὐτοῦ μαθηταὶ πρὸς δισχιλίους. οὗτος τά τε ἄλλα, καὶ περὶ δικαστηρίου τοιαῦτα διείλεκται ἐν τῇ πρὸς Φανίαν τὸν Περιπατητικὸν ἐπιστολῇ, Οὐ γὰρ ὅτι πανήγυριν, ἀλλ' οὐδὲ συνέδριον ῥάδιον, οἷόν τις βούλεται, λαβεῖν. αἱ δὲ ἀναγνώσεις ποιοῦσιν ἐπανορθώσεις· τὸ δὲ ἀναβάλλεσθαι πάντα καὶ ἀμελεῖν, οὐκέτι φέρουσιν αἱ ἡλικίαι. ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ σχολαστικὸν ὠνόμακε. τοιοῦτος δὲ ὤν, ὅμως ἀπεδήμησε πρὸς ὀλίγον καὶ οὗτος, καὶ πάντες οἱ λοιποὶ φιλόσοφοι Σοφοκλέους τοῦ Ἀμφικλείδου νόμον εἰσενεγκόντος, Μηδένα τῶν φιλοσόφων σχολῆς ἀφηγεῖσθαι, ἂν μὴ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δόξῃ· εἰ δὲ μή, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. ἀλλὰ αὖθις ἐπανῆλθον εἰς νέωτα, Φιλλίωνος τὸν Σοφοκλέα γραψαμένου παρανόμων. ὅτε καὶ τὸν νόμον μὲν ἄκυρον ἐποίησαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ Σοφοκλέα πέντε ταλάντοις ἐζημίωσαν· κάθοδόν τε τοῖς φιλοσόφοις ἐψηφίσαντο, ἵνα καὶ Θεόφραστος κατέλθῃ, καὶ ἐν τοῖς ὁμοίοις ᾖ. Τοῦτον, Τύρταμον λεγόμενον, Θεόφραστον διὰ τὸ τῆς φράσεως θεσπέσιον Ἀριστοτέλης μετωνόμασεν· οὗ καὶ τοῦ υἱέος Νικομάχου φησὶν ἐρωτικῶς διατεθῆναι, καίπερ ὄντα διδάσκαλον, Ἀρίστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς. λέγεται δ' ἐπ' αὐτοῦ τε καὶ Καλλισθένους τὸ ὅμοιον εἰπεῖν Ἀριστοτέλην, ὅπερ Πλάτωνα (καθὰ προείρηται) φασὶν εἰπεῖν ἐπί τε Ξενοκράτους καὶ αὐτοῦ

τύπου. φασὶ γὰρ, τοῦ μὲν Θεοφράστου καθ' ὑπερβολὴν ὀξύτητος πᾶν τὸ νοηθὲν ἐξερμηνεύοντος, τοῦ δὲ νωθροῦ τὴν φύσιν ὑπάρχοντος, ὡς τῷ μὲν χαλινοῦ δέοι, τῷ δὲ κέντρου. λέγεται δ' αὐτὸν καὶ ἴδιον κῆπον σχεῖν μετὰ τὴν Ἀριστοτέλους τελευτὴν, Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, ὃς ἦν καὶ γνώριμος αὐτῷ, τοῦτο συμπράξαντος. φέρεται δ' αὐτοῦ ἀποφθέγματα ταυτὶ χρειώδη. θᾶττον ἔφη πιστεύειν δεῖν ἵππῳ ἀχαλίνῳ, ἢ λόγῳ ἀσυντάκτῳ. πρὸς δὲ τὸν ἐν τῷ συμποσίῳ σιωπῶντα τὸ ὅλον, ἔφη, Εἰ μὲν ἀμαθὴς εἶ, φρονίμως ποιεῖς· εἰ δὲ πεπαίδευσαι, ἀφρόνως. συνεχές τε ἔλεγε, πολυτελὲς ἀνάλωμα εἶναι τὸν χρόνον. ἐτελεύτα δὴ γηραιὸς βιοὺς ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα, ἐπειδὴ ἀπὸ ὀλίγου ἀνῆκε τῶν πόνων. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

Οὐκ ἄρα τοῦτο μάταιον ἔπος μερόπων τινὶ λέχθη,
Ῥήγνυσθαι σοφίης τόξον ἀνιέμενον.
Δὴ γὰρ καὶ Θεόφραστος ἕως ἐπόνει μὲν, ἄπηρος
Ἦν δέμας, εἶτ' ἀνεθεὶς κάτθανε πηρομελής.

φασὶ δ' αὐτὸν ἐρωτηθέντα ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἴ τι ἐπισκήπτει, εἰπεῖν, ἐπισκήπτειν μὲ ἔχειν οὐδὲν, πλὴν ὅτι πολλὰ τῶν ἡδέων ὁ βίος διὰ τὴν δόξαν καταλαζονεύεται. ἡμεῖς γὰρ ὁπότ' ἀρχόμεθα ζῆν, τότ' ἀποθνήσκομεν. οὐδὲν οὖν ἀλυσιτελέστερόν ἐστι φιλοδοξίας. ἀλλ' εὐτυχεῖτε, καὶ ἤτοι τὸν λόγον ἄφετε, (πολὺς γὰρ ὁ πόνος) ἢ καλῶς αὐτῷ προέστητε· (μεγάλη γὰρ ἡ δόξα) τὸ δὲ κενὸν τοῦ βίου, πλεῖον τοῦ συμφέροντος. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐκέτ' ἐκποιεῖ βουλεύεσθαι τί πρακτέον, ὑμεῖς δὲ ἐπισκέψασθε τί ποιητέον. ταῦτα (φασὶν) εἰπὼν ἀπέπνευσε, καὶ αὐτὸν (ὡς ὁ λόγος) Ἀθηναῖοι πανδημεὶ παρέπεμψαν ποσὶ, τὸν ἄνδρα τιμήσαντες. Φαβωρῖνος δέ φησι γηράσαντα αὐτὸν ἐν φορείῳ περιφέρεσθαι. καὶ τοῦτο λέγειν Ἕρμιππον, παρατιθέμενον ἱστορεῖν Ἀρκεσίλαον τὸν Πιταναῖον, ἐν οἷς ἔφασκε πρὸς Λακύδην τὸν Κυρηναῖον. καταλέλοιπε δὲ βιβλία καὶ αὐτὸς ἐπὶ μάλιστα πάμπλειστα, ἃ καὶ

αὐτὸς ἄξιον ἡγησάμην ὑπογράψαι, διὰ τὸ πάσης ἀρετῆς πεπληρῶσθαι. ἔστι δὲ τάδε. Ἀναλυτικῶν προτέρων, α, β, γ. Ἀναλυτικῶν ὑστέρων, α, β, γ, δ, ε, ϛ, ζ. Περὶ ἀναλύσεως συλλογισμῶν, α. Ἀναλυτικῶν ἐπιτομή, α. Ἀνηγμένων τόπων, α, β. Ἀγωνιστικῶν τῶν περὶ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους θεωρίας. Περὶ αἰσθήσεων, α. Πρὸς Ἀναξαγόραν, α. Περὶ τῶν Ἀναξαγόρου, α. Περὶ τῶν Ἀναξιμένους, α. Περὶ τῶν Ἀρχελάου, α. Περὶ ἁλῶν νίτρου, στυπτηρίας, α. Περὶ τῶν λιθουμένων, α, β. Περὶ τῶν ἀτόμων γραμμῶν, α. Ἀκροάσεως, α, β. Περὶ ἀνέμων, α. Ἀρετῶν διαφοραὶ, α. Περὶ βασιλείας, α. Περὶ παιδείας βασιλέως, α. Περὶ βίων, α, β, γ. Περὶ γήρως, α. Περὶ τῆς Δημοκρίτου ἀστρολογίας, α. Τῆς μεταρσιολεσχίας, α. Περὶ τῶν εἰδώλων, α. Περὶ χυμῶν, χροῶν, σαρκῶν, α. Περὶ τοῦ διακόσμου, α. Περὶ τῶν ἀνθρώπων, α. Τῶν Διογένους συναγωγή, α. Διορισμῶν, α, β, γ. Ἐρωτικὸς, α. Ἄλλο περὶ ἔρωτος, α. Περὶ εὐδαιμονίας, α. Περὶ εἰδῶν, α, β. Περὶ ἐπιλήψεως, α. Περὶ ἐνθουσιασμοῦ, α. Περὶ Ἐμπεδοκλέους, α. Ἐπιχειρημάτων, α, β, γ, δ, ε, ϛ, ζ, η, θ, ι, ια, ιβ, ιγ, ιδ, ιε, ιϛ, ιζ, ιη. Ἐνστάσεων, α, β, γ. Περὶ ἑκουσίου, α. Ἐπιτομὴ τῆς Πλάτωνος πολιτείας, α, β. Περὶ ἑτεροφωνίας ζώων τῶν ὁμογενῶν, α. Περὶ τῶν ἀθρόων φαινομένων, α. Περὶ δακετῶν καὶ βλητικῶν, α. Περὶ τῶν ζώων ὅσα λέγεται φρονεῖν, α. Περὶ τῶν ἐν ξηρῷ διαμενόντων, α. Περὶ τῶν τὰς χρόας μεταβαλλόντων, α. Περὶ τῶν φωλευόντων, α. Περὶ ζώων, α, β, γ, δ, ε, ϛ, ζ. Περὶ ἡδονῆς, ὡς Ἀριστοτέλης, α. Θέσεις, κδ. Περὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, α. Περὶ ἰλίγγων καὶ σκοτώσεων, α. Περὶ ἱδρώτος, α. Περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, α. Καλλισθένης, ἢ Περὶ πένθους, α. Περὶ κόπων, α. Περὶ κινήσεως, α, β, γ. Περὶ λίθων, α. Περὶ λοιμῶν, α. Περὶ λειποψυχίας, α. Μεγαρικὸς, α. Περὶ μελαγχολίας, α. Πε-

ρὶ μετάλλων, α, β· Περὶ μέλιτος, α· Περὶ τῶν Μητροδώρου συναγωγῶν, α· Μεταρσιολογικῶν, α, β· Περὶ μέθης, α· Νόμων, κατὰ στοιχεῖον, κδ· Νόμων ἐπιτομῆς, α, β, γ, δ, ε, ς, ζ, η, θ, ι· Πρὸς τοὺς ὁρισμούς, α· Περὶ ὀδμῶν, α· Περὶ οἴνου καὶ ἐλαίου· Πρώτων προτάσεων, α, β, γ, δ, ε, ς, ζ, η, θ, ι, ια, ιβ, ιγ, ιδ, ιε, ις, ιζ, ιη· Νομοθετῶν, α, β, γ· Πολιτικῶν, α, β, γ, δ, ε, ς· Πολιτικὸν πρὸς τοὺς καιρούς, α, β, γ, δ· Πολιτικῶν ἐθῶν, α, β, γ, δ· Περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, α· Προβλημάτων συναγωγῆς, α, β, γ, δ, ε· Περὶ παροιμιῶν, α· Περὶ πήξεων καὶ τήξεων, α· Περὶ πυρός, α, β· Περὶ πνευμάτων, α· Περὶ παραλύσεως, α· Περὶ πνιγμοῦ, α· Περὶ παραφροσύνης, α· Περὶ παθῶν, α· Περὶ σημείων, α· Σοφισμάτων, α, β· Περὶ συλλογισμῶν λύσεως, α· Τοπικῶν, α, β· Περὶ τιμωρίας, α, β· Περὶ τριχῶν, α· Περὶ τυραννίδος, α· Περὶ ὕδατος, α, β, γ· Περὶ ὕπνου, καὶ ἐνυπνίων, α· Περὶ φιλίας, α, β, γ· Περὶ φιλοτιμίας, α, β· Περὶ φύσεως, α, β, γ· Περὶ φυσικῶν, α, β, γ, δ, ε, ς, ζ, η, θ, ι, ια, ιβ, ιγ, ιδ, ιε, ις, ιζ, ιη· Περὶ φυσικῶν ἐπιτομῆς, α, β· Φυσικῶν, α, β, γ, δ, ε, ς, ζ, η· Πρὸς τοὺς φυσικούς, α· Περὶ φυσικῶν ἱστοριῶν, α, β, γ, δ, ε, ς, ζ, η, θ, ι· Φυσικῶν αἰτιῶν, α, β, γ, δ, ε, ς, ζ, η· Περὶ χυλῶν, α, β, γ, δ, ε· Περὶ ψεύδους ἡδονῆς, α· Περὶ ψυχῆς θέσις μία· Περὶ τῶν ἀτέχνων πίστεων, α· Περὶ τῶν ἁπλῶν διαπορημάτων, α· Ἁρμονικῶν, α· Περὶ ἀρετῆς, α· Ἀφορμαὶ ἢ ἐναντιώσεις, α· Περὶ ἀποφάσεως, α· Περὶ γνώμης, α· Περὶ γελοίου, α· Δειλινῶν, α, β· Διαιρέσεις, α, β· Περὶ τῶν διαφορῶν, α· Περὶ τῶν ἀδικημάτων, α· Περὶ διαβολῆς, α· Περὶ ἐπαίνου, α· Περὶ ἐμπειρίας, α· Ἐπιστολῶν, α, β, γ· Περὶ τῶν αὐτομάτων ζώων, α· Περὶ ἐκκρίσεων, α· Ἐγκώμια θεῶν, α· Περὶ ἑορτῶν, α· Περὶ ἀτυχίας, α· Περὶ ἐνθυμημάτων, α· Περὶ εὑρημάτων, α, β· Ἠθι-

κῶν χολῶν, α. Ἠθικοὶ χαρακτῆρες, α. Περὶ θορύβου, α. Περὶ ἱστορίας, α. Περὶ κρίσεως συλλογισμῶν, α. Περὶ κολακείας, α. Περὶ θαλάττης, α. Πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας, α. Περὶ κωμῳδίας, α. Περὶ μετεώρων, α. Περὶ λέξεως, α. Λόγων συναγωγή, α. Λύσεις, α. Περὶ μουσικῆς, α, β, γ. Περὶ μέτρων, α. Μεγακλῆς, α. Περὶ νόμων, α. Περὶ παρανόμων, α. Τῶν Ξενοκράτους συναγωγῆς, α. Ὁμιλητικός, α. Περὶ ὅρκου, α. Παραγγέλματα ῥητορικῆς, α. Περὶ πλούτου, α. Περὶ ποιητικῆς, α. Προβλήματα πολιτικά, ἠθικά, φυσικά, ἐρωτικά, α. Προοιμίων, α. Προβλημάτων συναγωγῆς, α. Περὶ τῶν προβλημάτων φυσικῶν, α. Περὶ παραδείγματος, α. Περὶ προθέσεως καὶ διηγήματος, α. Περὶ ποιητικῆς ἄλλο, α. Περὶ τῶν σοφῶν, α. Περὶ συμβουλῆς, α. Περὶ σολοικισμῶν, α. Περὶ τέχνης ῥητορικῆς, α. Περὶ τεχνῶν ῥητορικῶν, εἴδη ιζ. Περὶ ὑποκρίσεως, α. Ὑπομνημάτων Ἀριστοτελικῶν ἢ Θεοφραστείων, α, β, γ, δ, ε, ς. Φυσικῶν δοξῶν, α, β, γ, δ, ε, ς, ζ, η, θ, ι, ια, ιβ, ιγ, ιδ, ιε, ις. Φυσικῶν ἐπιτομῆς, α. Περὶ χάριτος, α. Χαρακτῆρες ἠθικοί. Περὶ ψεύδους καὶ ἀληθοῦς, α. Τῶν περὶ τὸ θεῖον ἱστορίας, α, β, γ, δ, ε, ς. Περὶ θεῶν, α, β, γ. Ἱστορικῶν γεωμετρικῶν, α, β, γ, δ. Ἐπιτομῶν Ἀριστοτέλους περὶ ζώων, α, β, γ, δ, ε, ς. Ἐπιχειρημάτων, α, β. Θέσεις, γ. Περὶ βασιλείας, α, β. Περὶ αἰτιῶν, α. Περὶ Δημοκρίτου, α. Περὶ διαβολῆς, α. Περὶ γενέσεως, α. Περὶ ζώων φρονήσεως καὶ ἤθους, α. Περὶ κινήσεως, α, β. Περὶ ὄψεως, α, β, γ, δ. Πρὸς ὅρους, α, β. Περὶ τοῦ δίδοσθαι, α. Περὶ μείζονος καὶ ἐλάττονος, α. Περὶ τῶν μουσικῶν, α. Περὶ τῆς θείας εὐδαιμονίας, α. Πρὸς τοὺς ἐξ Ἀκαδημίας, α. Προτρεπτικός, α. Πῶς ἄριστ' ἂν πόλις οἰκοῖτο, α. Τὰ ὑπομνήματα, α. Περὶ ῥύακος τοῦ ἐν Σικελίᾳ, α. Περὶ τῶν ὁμολογουμένων, α. Περὶ τῶν προ-

βλημάτων φυσικῶν, α΄· Τίνες οἱ τρόποι τοῦ ἐπίστασθαι, α΄· Περὶ τοῦ ψευδομένου, α΄, β΄, γ΄· Τὰ περὶ τῶν τόπων, α΄· Πρὸς Αἰσχύλον, α΄· Ἀστρολογικῆς ἱστορίας, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ς΄· Ἀριθμητικῶν ἱστοριῶν περὶ αὐξήσεως, α΄· Ἀκίχαρος, α΄· Περὶ δικανικῶν λόγων, α΄· Περὶ διαβολῆς, α΄· Ἐπιστολαὶ αἱ ἐπὶ τῷ Ἀστυκρέοντι, Φανίᾳ, Νικάνορι· Περὶ εὐσεβείας, α΄· Εὐϊάδος, α΄· Περὶ καιρῶν, α΄, β΄· Περὶ οἰκείων λόγων, α΄· Περὶ παίδων ἀγωγῆς, α΄· Ἄλλο διάφορον, α΄· Περὶ παιδείας, ἢ Περὶ ἀρετῶν, ἢ Περὶ σωφροσύνης, α΄· Προτρεπτικὸς, α΄· Περὶ ἀριθμῶν, α΄· Ὁριστικὰ περὶ λέξεως συλλογισμῶν, α΄· Περὶ οὐρανοῦ, α΄· Πολιτικῶν, α΄, β΄· Περὶ φύσεως, Περὶ καρπῶν, Περὶ ζώων, ἃ γίνονται στίχων, μ΄, β΄ ω΄ ν΄. Τοσαῦτα μὲν οὖν καὶ τάδε τὰ βιβλία. Εὗρον δ᾽ αὐτοῦ καὶ διαθήκας τοῦτον ἐχούσας τὸν τρόπον, Ἔσται μὲν εὖ. ἐὰν δέ τι συμβῇ, τάδε διατίθεμαι. Τὰ μὲν οἴκοι ὑπάρχοντα πάντα δίδωμι Μέλαντι καὶ Παγκρέοντι τοῖς υἱοῖς Λέοντος. ἀπὸ δὲ τῶν παρ᾽ Ἱππάρχου συμβεβλημένων, τάδε μοι βούλομαι γενέσθαι· τὰ περὶ τὸ μουσεῖον καὶ τὰς θεὰς συντελεσθῆναι, κἂν εἴ τι ἄλλο δύνηται περὶ αὐτὰς ἐπικοσμηθῆναι πρὸς τὸ κάλλιον. ἔπειτα τὴν Ἀριστοτέλους εἰκόνα τεθῆναι εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναθήματα, ὅσα πρότερον ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἱερῷ· εἶτα τὸ στωΐδιον οἰκοδομηθῆναι τὸ πρὸς τῷ μουσείῳ μὴ χεῖρον ἢ πρότερον. ἀναθεῖναι δὲ καὶ τοὺς πίνακας, ἐν οἷς αἱ τῆς γῆς περίοδοι εἰσὶν εἰς τὴν κάτω στοάν. ἐπισκευασθῆναι δὲ καὶ τὸν βωμὸν, ὅπως ἔχῃ τὸ τέλειον καὶ τὸ εὔσχημον. βούλομαι δὲ καὶ τὴν Νικομάχου εἰκόνα συντελεσθῆναι ἴσην. τὸ μὲν τῆς πλάσεως ἔχει Πραξιτέλης, τὸ δ᾽ ἄλλο ἀνάλωμα ἀπὸ τούτου γενέσθω. σταθῆναι δὲ ὅπου ἂν δοκῇ τοῖς καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελουμένοις τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένων. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὰ ἀναθήματα, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. τὸ δὲ χωρίον τὸ ἐν Σταγείροις ἡμῖν ὑπάρχον, δίδωμι Καλλίνῳ· τὰ δὲ βιβλία πάντα, Νηλεῖ. τὴν δὲ

κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, καὶ τὰς οἰκίας τὰς πρὸς τῷ κήπῳ πάσας, δίδωμι τῶν γεγραμμένων φίλων αἰεὶ τοῖς βουλομένοις συσχολάζειν καὶ συμφιλοσοφεῖν ἐν αὐτῷ, ἐπειδή γὰρ οὐ δυνατὸν ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδημεῖν, μήτε ἐξαλλοτριοῦσι, μήτε ἐξιδιαζομένου μηδενὸς, ἀλλ' ὡς ἂν ἱερὸν κοινῇ κεκτημένοις, καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους οἰκείως καὶ φιλικῶς χρωμένοις, ὥς γὰρ προσῆκον καὶ δίκαιον. ἔστωσαν δὲ οἱ κοινωνοῦντες, Ἵππαρχος, Νηλεὺς, Στράτων, Καλλῖνος, Δημότιμος, Δημάρατος, Καλλισθένης, Μελάντης, Παγκρέων, Νίκιππος. ἐξεῖναι δὲ βουλομένῳ φιλοσοφεῖν καὶ Ἀριστοτέλει, τῷ Μειδίου καὶ Πυθιάδος υἱῷ, καὶ μετέχειν τούτων· καὶ αὐτοῦ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι τοὺς πρεσβυτάτους, ὅπως ὅτι μάλιστα προαχθῇ κατὰ φιλοσοφίαν. θάψαι δὲ καὶ ἡμᾶς ὅπου ἂν δοκῇ μάλιστα ἁρμόττον εἶναι τοῦ κήπου, μηδὲν περίεργον περὶ τὴν ταφὴν μήτε περὶ τὸ μνημεῖον ποιοῦντας. ὅπως δὲ συνείρηται, μετὰ τὰ περὶ ἡμᾶς συμβάντα, περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ μνημεῖον, καὶ τὸν κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, θεραπευόμενα, συνεπιμελεῖσθαι καὶ Πομπύλον τοῦτον ἐποικοῦντα αὐτὸν, καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἐπιμέλειαν ποιούμενον ἣν καὶ πρότερον· τῆς δὲ λυσιτελείας ἐπιμελεῖσθαι αὐτὸν τοὺς ἔχοντας ταῦτα. Πομπύλῳ δὲ καὶ Θρέπτῃ πάλαι ἐλευθέροις οὖσι, καὶ ἡμῖν πολλὴν χρείαν παρεσχημένοις, εἴ τι πρότερον ἔχουσι παρ' ἡμῶν, καὶ εἴ τι αὐτοὶ ἐκτήσαντο καὶ ἃ νῦν παρ' Ἱππάρχου αὐτοῖς συντέταχα, δισχιλίας δραχμὰς, ἀσφαλῶς οἶμαι δεῖν αὐτοῖς ὑπάρχειν ταῦτα, καθάπερ καὶ αὐτοῖς διελέχθην Μέλαντι καὶ Παγκρέοντι πλεονάκις· καὶ πάντα μοι συγκατετίθεντο. δίδωμι δ' αὐτοῖς καὶ Σωματάλην, καὶ τὴν παιδίσκην. τῶν δὲ παίδων, Μόλωνα μὲν, Κίμωνα, καὶ Παρμένοντα, ἤδη ἐλευθέρους ἀφίημι· Μάνην δὲ καὶ Καλλίαν παραμείναντας ἔτη τέτταρα ἐν τῷ κήπῳ, καὶ συνεργασαμένους καὶ ἀναμαρτήτους γενομένους, ἀφίημι ἐλευθέρους.

τῶν δ' οἰκηματικῶν σκευῶν ἀποδιδόντας Πομπύλῳ ὅσα ἂν δοκῇ τοῖς ἐπιμεληταῖς καλῶς ἔχειν, τὰ λοιπὰ ἐξαργυρεῖσαι. δίδωμι δὲ καὶ Καρίωνα Δημοτίμῳ, Δόνακα δὲ Νηλεῖ, Εὔβιον δ' ἀποδόσθαι. δότω δ' Ἵππαρχος Καλλίνῳ τρισχιλίας δραχμάς· Μέλαντι δὲ καὶ Παγκρέοντι, εἰ μὲν μὴ ἑωρῶμεν Ἵππαρχον καὶ ἡμῖν πρότερον χρείαν παρεσχημένον, καὶ νῦν ἐν τοῖς ἰδίοις μάλα νεναυαγηκότα, προσετάξαμεν ἂν μετὰ Μέλαντος καὶ Παγκρέοντος ἐξάγειν αὐτά· ἐπειδὴ δὲ οὔτε ἐκείνοις ἑώρων ῥᾴδιον ὄντα συνοικονομεῖν, λυσιτελέστερόν τε αὐτοῖς ὑπελάμβανον εἶναι τεταγμένον τι λαβεῖν παρὰ Ἱππάρχου· δότω Ἵππαρχος Μέλαντι καὶ Παγκρέοντι, ἑκατέρῳ τάλαντον, διδόναι δ' Ἵππαρχον καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς εἰς τὰ ἀναλώματα, τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένα, κατὰ τοὺς ἑκάστου καιροὺς τῶν δαπανημάτων. οἰκονομήσαντα δὲ ταῦτα Ἵππαρχον ἀπηλλάχθαι τῶν συμβολαίων τῶν πρὸς ἐμὲ πάντων. καὶ εἴ τι ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος συμβέβληκεν Ἵππαρχος ἐν Χαλκίδι, Ἱππάρχου τοῦτό ἐστιν. ἐπιμεληταὶ δὲ ἔστωσαν τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένων, Ἵππαρχος, Νηλεύς, Στράτων, Καλλῖνος, Δημότιμος, Καλλισθένης, Κτήσαρχος. αἱ διαθῆκαι κεῖνται ἀντίγραφα τῷ Θεοφράστου δακτυλίῳ σεσημασμέναι, μία μὲν παρὰ Ἡγησίᾳ Ἱππάρχου· μάρτυρες, Κάλλιππος Πελλανεύς, Φιλόμηλος Εὐωνυμεύς, Λύσανδρος Ὑβάδης, Φιλίων Ἀλωπεκῆθεν. τὴν δ' ἑτέραν ἔχει Ὀλυμπιόδωρος· μάρτυρες δ' οἱ αὐτοί. τὴν δ' ἑτέραν ἔλαβεν Ἀδείμαντος, ἀπήνεγκε δὲ Ἀνδροσθένης ὁ υἱός· μάρτυρες, Ἀείμνηστος Κλεοβούλου, Λυσίστρατος Φίδωνος Θάσιος, Στράτων Ἀρκεσιλάου Λαμψακηνός, Θήσιππος Θησίππου ἐκ Κεραμέων, Διοσκουρίδης Διονυσίου Ἐπικηφίσιος. ὧδε ἔχουσιν αὐτῷ καὶ αἱ διαθῆκαι. ἀκοῦσαι δ' αὐτοῦ καὶ Ἐρασίστρατον τὸν ἰατρόν, εἰσὶν οἱ λέγουσι· καὶ εἰκός.

ΣΤΡΑΤΩΝ.

Διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν σχολὴν Στράτων Ἀρκεσιλάου, Λαμψακηνός, οὗ καὶ ἐν ταῖς διαθήκαις ἐμνημόνευσεν. ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος, καὶ φυσικὸς ἐπικληθεὶς ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην παρ' ὁντινοῦν ἐπιμελέστατα διατετριφέναι. ἀλλὰ καὶ καθηγήσατο Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, καὶ ἔλαβε (φασὶ) παρ' αὐτοῦ τάλαντα ὀγδοήκοντα. σχολαρχεῖν δὲ (καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) ἤρξατο τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι, τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔτη ὀκτωκαίδεκα. φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ βιβλία ταῦτα· Περὶ βασιλείας, τρία· Περὶ δικαιοσύνης, τρία· Περὶ τἀγαθοῦ, γ´· Περὶ θεῶν, γ´· Περὶ ἀρχῆς, γ´· Περὶ βίων, Περὶ εὐδαιμονίας, Περὶ φιλοσοφίας, Περὶ ἀνδρίας, Περὶ τοῦ κενοῦ, Περὶ οὐρανοῦ, Περὶ τοῦ πνεύματος, Περὶ φύσεως ἀνθρωπίνης, Περὶ ζωογονίας, Περὶ μίξεως, Περὶ ὕπνου, Περὶ ἐνυπνίων, Περὶ ὄψεως, Περὶ αἰσθήσεως, Περὶ ἡδονῆς, Περὶ χρωμάτων, Περὶ νόσων, Περὶ κρίσεων, Περὶ δυνάμεων, Περὶ τῶν μεταλλικῶν μηχανημάτων, Περὶ λιμοῦ καὶ σκοτώσεων, Περὶ κούφου καὶ βαρέος, Περὶ ἐνθουσιασμοῦ, Περὶ χρόνου, Περὶ τροφῆς καὶ αὐξήσεως, Περὶ τῶν ἀπορουμένων ζώων, Περὶ τῶν μυθολογουμένων ζώων, Περὶ αἰτιῶν, Λύσεις ἀπορουμένων, Τόπων προοίμια, Περὶ τοῦ συμβεβηκότος, Περὶ τοῦ ὅρου, Περὶ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον, Περὶ ἀδίκου, Περὶ τοῦ προτέρου γένους, Περὶ τοῦ ἰδίου, Περὶ τοῦ μέλλοντος, Περὶ τοῦ προτέρου καὶ ὑστέρου, Εὑρημάτων ἔλεγχοι δύο. Ὑπομνήματα, διστάζεται· Ἐπιστολαὶ ὧν ἀρχὴ, Στράτων Ἀρσινόῃ εὖ πράττειν. τοῦτον φασὶν οὕτω γενέσθαι λεπτὸν ὡς ἀναισθήτως τελευτῆσαι. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον,

Λεπτὸς ἀνὴρ δέμας ἦν, εἰ μὴ προσεχρήσατο χρισμοῖς,

Στράτωνα τοῦτον φημί σοι Λαμψακηνόν·
Λάμψακος ὅν ποτ' ἔφυσεν. ἀεὶ δὲ νόσοισι παλαίων
Θνήσκει λαθὼν, οὐδ' ᾔσθετο θανάτου.

γεγόνασι δὲ Στράτωνες ὀκτώ· πρῶτος, Ἰσοκράτους ἀκροατής· δεύτερος, αὐτὸς οὗτος· τρίτος, ἰατρός, μαθητὴς Ἐρασιστράτου, ὡς δέ τινες, Τρόφιμος· τέταρτος, ἱστορικός, Φιλίππου καὶ Περσέως τῶν Ῥωμαίοις πολεμησάντων γεγραφὼς πράξεις· ἕκτος, ποιητὴς ἐπιγραμμάτων· ἕβδομος, ἰατρὸς ἀρχαῖος, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν· ὄγδοος, περιπατητικὸς, βεβιωκὼς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. τοῦ δ' οὖν φυσικοῦ φέρονται καὶ διαθῆκαι τοῦτον ἔχουσαι τὸν τρόπον, Τάδε διατίθεμαι, ἐάν τι πάσχω. τὰ μὲν οἴκοι καταλείπω πάντα Λαμπυρίωνι, καὶ Ἀρκεσιλάῳ. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀθήνησιν ὑπάρχοντός μοι ἀργυρίου, πρῶτον μὲν οἱ ἐπιμεληταὶ τὰ περὶ τὴν ἐκφορὰν ἐπιμεληθήτωσαν, καὶ ὅσα νομίζεται μετὰ τὴν ἐκφορὰν, μηθὲν μήτε περίεργον ποιοῦντες μήτ' ἀνελεύθερον. ἐπιμεληταὶ δὲ ἔστωσαν τῶν κατὰ τὴν διαθήκην οἵδε, Ὀλυμπικὸς, Ἀριστείδης, Μνησιγένης, Ἱπποκράτης, Ἐπικράτης, Γοργύλος, Διοκλῆς, Λύκων, Ἀθάνης. καταλείπω δὲ τὴν μὲν διατριβὴν Λύκωνι, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων οἱ μέν εἰσι πρεσβύτεροι, οἱ δὲ, ἄσχολοι. καλῶς δ' ἂν ποιοῖεν καὶ οἱ λοιποὶ συγκατασκευάζοντες τοῦτο. καταλείπω δ' αὐτῷ καὶ τὰ βιβλία πάντα, πλὴν ὧν αὐτοὶ γεγράφαμεν, καὶ τὰ σκεύη πάντα, κατὰ τὸ συσσίτιον, καὶ τὰ στρώματα, καὶ τὰ ποτήρια. δότωσαν δὲ οἱ ἐπιμεληταὶ Ἐπικράτει πεντακοσίας δραχμὰς, καὶ τῶν παίδων ἕνα ὃν ἂν δοκῇ. Ἀρκεσιλάῳ δὲ πρῶτον μὲν Λαμπυρίων καὶ Ἀρκεσίλαος, ἀρεάσθωσαν τὰς συνθήκας ἃς ἔθετο Δαΐππος ὑπὲρ Ἱραίου· καὶ μηδὲν ὀφειλέτω μήτε Λαμπυρίωνι, μήτε τοῖς Λαμπυρίωνος κληρονόμοις, ἀλλ' ἀπηλλάχθω παντὸς τοῦ συμβολαίου. δότωσαν δ' αὐτῷ καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ ἀργυρίου πεντακοσίας δραχμὰς, καὶ τῶν παίδων ἕνα, ὃν ἂν δοκιμάζῃ

Ἀρκεσίλαος, ὅπως ἂν πολλὰ συμπεπονηκὼς ἡμῖν, καὶ παρεσχημένος χρείας, ἔχῃ βίον ἱκανὸν, καὶ εὐσχήμων ᾖ. ἀφίημι δὲ καὶ Διόφαντον ἐλεύθερον, καὶ Διοκλέα, καὶ Ἄβυν. Σιμμίαν δὲ ἀποδίδωμι Ἀρκεσιλάῳ. ἀφίημι δὲ καὶ Δρόμωνα ἐλεύθερον. ἐπειδὰν δὲ παραγένηται Ἀρκεσίλαος, λογισάσθω Ἵραιος μετ' Ὀλυμπικοῦ καὶ Ἐπικράτους καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελητῶν τὸ γεγονὸς ἀνάλωμα εἰς τὴν ἐκφορὰν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ νομιζόμενα. τὸ δὲ περιὸν ἀργύριον κομισάσθω Ἀρκεσίλαος παρὰ Ὀλυμπικοῦ, μηδὲν ἐνοχλῶν αὐτὸν κατὰ τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς χρόνους. ἀράσθω δὲ καὶ τὰς συνθήκας Ἀρκεσίλαος, ἃς ἔθετο Στράτων πρὸς Ὀλυμπικὸν καὶ Ἀμεινίαν, τὰς κειμένας παρὰ Φιλοκράτει Τισαμενοῦ. τὰ δὲ περὶ τὸ μνημεῖον ποιείτωσαν ὡς ἂν δοκῇ Ἀρκεσιλάῳ καὶ Ὀλυμπικῷ καὶ Λύκωνι.

καὶ αἵδε μέν εἰσιν αἱ φερόμεναι αὐτοῦ διαθῆκαι, καθά που συνήγαγε καὶ Ἀρίστων ὁ οἰκεῖος. αὐτὸς δὲ ὁ Στράτων ἀνὴρ γέγονε (καθάπερ καὶ ἄνω δεδήλωται) πολλῆς τῆς ἀποδοχῆς ἄξιος, διατρίψας ἐν παντὶ λόγων εἴδει, καὶ μάλιστά γε ἐν τῷ καλουμένῳ φυσικῷ, ὅπερ εἶδος ἀρχαιότερόν τε καὶ σπουδαιότερον.

ΛΥΚΩΝ.

Τοῦτον διεδέξατο Λύκων Ἀστυάνακτος, Τρῳαδεὺς, φραστικὸς ἀνὴρ, καὶ περὶ παίδων ἀγωγῆς ἄκρως συντεταγμένος. ἔφασκε γὰρ δεῖν παρεζεῦχθαι τοῖς παισὶ τὴν αἰδῶ καὶ φιλοτιμίαν, ὡς τοῖς ἵπποις μύωπα καὶ χαλινόν. τὸ δ' ἐκφραστικὸν αὐτοῦ καὶ περιγεγονὸς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ, φαίνεται κἀνθάδε. φησὶ γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπὶ παρθένου πενιχρᾶς, Βαρὺ γὰρ φορτίον πατρὶ κόρη, διὰ σπάνιν προικὸς ἐκτρέχουσα τὸν ἀκμαῖον τῆς ἡλικίας καιρόν. διὸ δὴ καί φασιν Ἀντίγονον ἐπ' αὐτοῦ τοῦτο εἰπεῖν,

ὡς οὐκ ἦν ὥσπερ μήλου τὴν εὐωδίαν καὶ χάριν ἄλλοσέ που μετενεγκεῖν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καθάπερ ἐπὶ τοῦ δένδρου, τῶν λεγομένων ἕκαστον ἔδει θεωρεῖσθαι. τοῦτο δέ, ὅτι ἐν μὲν τῷ λέγειν γλυκύτατος ἦν. παρὸ καί τινες τὸ γάμμα αὐτοῦ τῷ ὀνόματι προσετίθεσαν. ἐν δὲ τῷ γράφειν ἀνόμοιος αὐτῷ. ἀμέλει γοῦν καὶ ἐπὶ τῶν μεταγινωσκόντων ἐπειδὴ μὴ ἔμαθον ὅτε καιρός, καὶ εὐχομένων, οὕτως ἐκαλλιλέκτει τὸν τρόπον. ἔλεγεν αὐτοὺς κατηγορεῖν, ἀδυνάτῳ μηνύοντας εὐχῇ μετάνοιαν ἀργίας ἀδιόρθωτον. τούς τε βουλευομένους ὀρθῶς, διαπίπτειν ἔφασκε τῷ λογισμῷ, οἱονεὶ στρεβλῷ κανόνι βασανίζοντας εὐθεῖαν φύσιν, ἢ πρόσωπον ὕδατι κλυδαττομένῳ ἢ κατόπτρῳ διεστραμμένῳ. καὶ ἐπὶ μὲν τὸν ἐκ τῆς ἀγορᾶς στέφανον πολλοὺς ἀπιέναι, ἐπὶ δὲ τὸν Ὀλυμπίασιν ἢ ὀλίγους, ἢ οὐδένα. Πολλάκις τε πολλὰ συμβουλεύσας Ἀθηναίοις, τὰ μέγιστα αὐτοὺς ὠφέλησεν. ἦν δὲ καὶ καθαρώτατος τὴν στολήν, ὡς ἀνυπερβλήτῳ χρῆσθαι μαλακότητι ἱματίων, καθάπερ φησὶν Ἕρμιππος. ἀλλὰ καὶ γυμναστικώτατος ἐγένετο, καὶ εὐέκτης τὸ σῶμα, τήν τε πᾶσαν σχέσιν ἀθλητικὴν ἐπιφαίνων, ὠτοθλαδίας καὶ ἐμπινὴς ὤν, καθά φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος. διὰ τοῦτο δὲ καὶ παλαῖσαι λέγεται τά τε ἐν τῇ πατρίδι Ἰλεία, καὶ σφαιρίσαι. ὡς οὐκ ἄλλος τε, ἦν φίλος τοῖς περὶ Εὐμένη καὶ Ἄτταλον, οἳ καὶ πλεῖστα ἐπεχορήγουν αὐτῷ. ἐπειράθη δ' αὐτὸν σχεῖν καὶ Ἀντίοχος, ἀλλ' οὐκ ἔτυχεν. οὕτω δ' ἦν ἐχθρὸς Ἱερωνύμῳ τῷ περιπατητικῷ, ὡς μόνον μὴ ἀπαντᾶν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ἐτήσιον ἡμέραν, περὶ ἧς ἐν τῷ Ἀρκεσιλάου βίῳ διειλέγμεθα. ἀφηγήσατο δὲ τῆς σχολῆς ἔτη τετταράκοντα, Στράτωνος αὐτὸν ἐν ταῖς διαθήκαις καταλιπόντος, κατὰ τὴν ἑβδόμην καὶ εἰκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Πανθοίδου διήκουσε τοῦ διαλεκτικοῦ. ἐτελεύτησε δὲ γεγονὼς ἔτος τέταρτον καὶ ἑβδομηκοστόν, νόσῳ ποδαγρικῇ καταπονηθείς.

καὶ ἔστιν καὶ ἡμῶν εἰς αὐτόν,

Οὐ μὰ τόν, οὐδὲ Λύκωνα παρήσομεν, ὅττι ποδαλγὴς
Κάτθανε. θαυμάζω τοῦτο μάλιστα δ' ἐγώ.
Τὴν οὕτως ἀΐδαο μακρὴν ὁδόν, ἂν πρὶν ὁ ποσσὶν
Ἀλλοτρίοις βαδίσας, ἔδραμε νυκτὶ μιῇ.

γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι Λύκωνες· πρῶτος, Πυθαγορικός· δεύτερος, αὐτὸς οὗτος· τρίτος, ἐπῶν ποιητής· τέταρτος, ἐπιγραμμάτων ποιητής. τοῦ δὲ φιλοσόφου καὶ διαθήκαις περιετύχομεν ταῖσδε, Τάδε διατίθεμαι περὶ τῶν κατ' ἐμαυτόν, ἐὰν μὴ δυνηθῶ τὴν ἀρρωστίαν ταύτην ὑπενεγκεῖν. τὰ μὲν ἐν οἴκῳ πάντα δίδωμι τοῖς ἀδελφοῖς, Ἀστυάνακτι καὶ Λύκωνι. καὶ οἶμαι δεῖν ἀποδοθῆναι ἀπὸ τούτων ὅσα κατακέχρημαι Ἀθήνησι παρά τινος, ἔχων ἢ ἐκπεπραχώς· καὶ ἃ ἂν εἰς τὴν ἐκφορὰν ἀναλωθῇ, καὶ εἰς τἆλλα τὰ νομιζόμενα. τὰ δὲ ἐν ἄστει καὶ ἐν Αἰγίνῃ, δίδωμι Λύκωνι, διὰ τὸ καὶ τοὔνομα φέρειν ἡμῶν, καὶ συνδιατετριφέναι πλείω χρόνον ἀρεστῶς πάνυ, καθάπερ δίκαιον ἦν τὸν υἱοῦ τάξιν ἐσχηκότα. τὸν δὲ περίπατον καταλείπω τῶν γνωρίμων τοῖς βουλομένοις, Βούλωνι, Καλλίνῳ, Ἀρίστωνι, Ἀμφίωνι, Λύκωνι, Πύθωνι, Ἀριστομάχῳ, Ἡρακλείῳ, Λυκομήδει, Λύκωνι τῷ ἀδελφιδῷ. προστησάσθωσαν δ' αὐτοὶ ὃν ἂν ὑπολαμβάνωσι διαμενεῖν ἐπὶ τοῦ πράγματος, καὶ συνέξειν μάλιστα δυνήσεσθαι. συγκατασκευαζέτωσαν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ γνώριμοι, κἀμοῦ καὶ τοῦ τόπου χάριν. περὶ δὲ τῆς ἐκφορᾶς καὶ καύσεως ἐπιμεληθήτωσαν Βούλων καὶ Καλλῖνος μετὰ τῶν συνήθων, ὅπως μήτ' ἀνελεύθερος γένηται, μήτε περίεργος. τῶν δὲ ἐν Αἰγίνῃ μοι γινομένων μερῶν μετὰ τὴν ἐμὴν ἀπόλυσιν καταχωρησάτω Λύκων τοῖς νεανίσκοις εἰς ἐλαιοχρηστίαν, ὅπως κἀμοῦ καὶ τοῦ τιμήσαντος ἐμὲ μνήμη γίνηται διὰ τῆς χρείας αὕτη ἡ προσήκουσα. καὶ ἀνδριάντα ἡμῶν ἀναθέτω. τὸν δὲ τόπον, ὅπως ἁρμόττων ᾖ, τῆς στάσεως, ἐπιβλε-

ψάτω καὶ συμπραγματευθήτω Διόφαντος καὶ Ἡρακλείδης Δημητρίου. ἀπὸ δὲ τῶν ἐν ἄστει, Λύκων ἀποδότω πᾶσι παρ' ὧν ἃ προείληφα μετὰ τὴν ἀποδημίαν τὴν ἐκείνου. παρακολουθούντων δὲ Βούλων καὶ Καλλῖνος, καὶ ἃ ἂν εἰς τὴν ἐκφορὰν ἀναλωθῇ, καὶ τὰ ἄλλα τὰ νομιζόμενα. κομισάσθω δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν ἐν οἴκῳ κοινῇ καταλειπομένων ἀμφοτέροις ὑπ' ἐμοῦ. τιμησάτω δὲ καὶ τοὺς ἰατροὺς Πασίθεμιν καὶ Μειδίαν, ἀξίους ὄντας, καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν περὶ ἐμὲ, καὶ τὴν τέχνην, καὶ μείζονος ἐπὶ τιμῆς. δίδωμι δὲ τῷ Καλλίνου παιδίῳ θηρικλείων ζεῦγος, καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ῥοιάκων ζεῦγος, ψιλοτάπιδα, ἀμφίταπον, περίστρωμα, προσκεφάλαια δύο τὰ βέλτιστα τῶν καταλειπομένων· ὡς ἂν ἐφ' ὅσον ἂν ἥκει πρὸς τιμὴν, καὶ τούτων φανῶμεν μὴ ἀμνημονεύοντες. περὶ δὲ τῶν θεραπευόντων ἐμαυτὸν οὕτως ἐξάγω· Δημητρίῳ μὲν ἐλευθέρῳ πάλαι ὄντι ἀφίημι τὰ λύτρα, καὶ δίδωμι πέντε μνᾶς, καὶ ἱμάτιον καὶ χιτῶνα· ἵνα πολλὰ πεπονηκὼς μετ' ἐμοῦ, βίον ἀσχήμονα ἔχῃ. Κρίτωνι δὲ Καρχηδονίῳ, καὶ τούτῳ τὰ λύτρα ἀφίημι, καὶ δίδωμι τέτταρας μνᾶς. καὶ τὸν Μικρὸν ἀφίημι ἐλεύθερον· καὶ θρεψάτω Λύκων αὐτὸν καὶ παιδευσάτω, ἀπὸ τοῦ νῦν χρόνου ἐξ ἔτη. καὶ Χάρητα ἀφίημι ἐλεύθερον· καὶ θρεψάτω Λύκων αὐτόν. καὶ δύο μνᾶς αὐτῷ δίδωμι, καὶ τὰ ἐμὰ βιβλία τὰ ἀνεγνωσμένα· τὰ δ' ἀνέκδοτα, Καλλίνῳ, ὅπως ἐπιμελῶς αὐτὰ ἐκδῷ. δίδωμι δὲ καὶ Σύρῳ ἐλευθέρῳ ὄντι τέτταρας μνᾶς, καὶ τὴν Μηνοδώραν δίδωμι· καὶ εἴ τι μοι ὀφείλει, ἀφίημι αὐτόν. καὶ Ἱλαρᾷ πέντε μνᾶς, καὶ ἀμφίταπον, καὶ δύο προσκεφάλαια, καὶ περίστρωμα, καὶ κλίνην ἣν ἂν βούληται. ἀφίημι δὲ ἐλευθέραν καὶ τὴν τοῦ Μικροῦ μητέρα, καὶ Νοήμονα, καὶ Δίωνα, καὶ Θέωνα, καὶ Εὐφράνορα, καὶ Ἑρμείαν. καὶ Ἀγάθωνα, δύο ἔτη παραμείναντα, ἀφεῖσθαι ἐλεύθερον· καὶ τοὺς φορεαφόρους, Ὠφελίωνα καὶ Ποσειδώνιον,

τέτταρα ἔτη παραμείναντας. δίδωμι δὲ καὶ Δημητρίῳ καὶ Κρίτωνι καὶ Σύρῳ, κλίνην ἑκάστῳ, καὶ στρώματα τῶν καταλειπομένων, ἃ ἂν φαίνηται Λύκωνι καλῶς ἔχειν. ταῦτα ἔστω αὐτοῖς, ἀποδείξασιν ὀρθῶς ἐφ' ὧν ἕκαστοι τεταγμένοι εἰσί. περὶ δὲ τῆς ταφῆς, ἐάν τε αὐτοῦ βούληται Λύκων θάπτειν, ἐάν τε ἐν οἴκῳ, οὕτω ποιείτω. πέπεισμαι γὰρ αὐτὸν οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ συνορᾶν τὸ εὔσχημον. ταῦτα δὲ πάντα οἰκονομήσαντι κυρία ἔστω ἡ δόσις τῶν ἐνταῦθα. μάρτυρες, Καλλῖνος Ἑρμιονεύς, Ἀρίστων Κεῖος, Εὐφρόνιος Παιανιεύς. οὕτω μέντοι αὐτῷ συνετῶς τὰ πάντα πράττοιτο, τά τε περὶ παιδείαν καὶ πάντας λόγους, οὐδὲν ἧττον καὶ τὰ τῆς διαθήκης τρόπον τινὰ καὶ σφόδρα οἰκονομικῶς τε καὶ ἐπιμελῶς ἴσχ' ὥστε κἀνταῦθα ζηλωτέος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.

Δημήτριος Φανοστράτου, Φαληρεύς. οὗτος ἤκουσε μὲν Θεοφράστου. δημηγορῶν δὲ παρὰ Ἀθηναίοις, τῆς πόλεως ἐξηγήσατο ἔτη δέκα, καὶ εἰκόνων ἠξιώθη χαλκῶν ἑξήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις· ὧν αἱ πλείους ἐφ' ἵππων ἦσαν καὶ ἁρμάτων καὶ συνωρίδων, συντελεσθεῖσαι ἐν οὐδὲ τριακοσίαις ἡμέραις. τοσοῦτον ἐσπουδάσθη. ἄρξασθαι δ' αὐτὸν τῆς πολιτείας φησὶ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, ὁπότε φυγὼν Ἀλέξανδρον εἰς Ἀθήνας ἧκεν Ἅρπαλος. πολλὰ δὲ καὶ κάλλιστα τῇ πατρίδι ἐπολιτεύσατο. καὶ γὰρ προσόδοις καὶ κατασκευαῖς ηὔξησε τὴν πόλιν, καίπερ οὐκ εὐγενὴς ὤν. ἦν γὰρ ἐκ τῆς Κόνωνος οἰκίας, ὡς Φαβωρῖνος ἐν πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων φησίν. ἀλλὰ ἀστῇ καὶ εὐγενεῖ συνῴκει Λαμίᾳ τῇ ἐρωμένῃ, καθάπερ ὁ αὐτὸς ἐν τῷ πρώτῳ φησίν. ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Κλέωνος πεπονθέναι ἐν τῷ δευτέρῳ ἱστορεῖ. Δίδυμος δ' ἐν συμποσιακοῖς, καὶ χαριτοβλέφαρον, καὶ λαμπετὼ καλεῖσθαι

αὐτὸν

αὐτόν φησιν ἀπό τινος ἑταίρας. λέγεται δ' ἀποβαλόντα αὐτὸν τὰς ὄψεις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, κομίσασθαι αὖθις παρὰ τοῦ Σαράπιδος· ὅθεν καὶ τοὺς παιᾶνας ποιῆσαι τοὺς μέχρι νῦν ᾀδομένους. σφόδρα δὲ λαμπρὸς ὢν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ὅμως ἐπεσκοτίσθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διεσθίοντος φθόνου. ἐπιβουλευθεὶς γὰρ ὑπό τινων δίκην θανάτου, οὐ παρὼν ὦφλεν. οὐ μὴν ἐκυρίευσαν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν ἰὸν ἀπήρυγον εἰς τὸν χαλκόν, κατασπάσαντες αὐτοῦ τὰς εἰκόνας, καὶ τὰς μὲν ἀποδόμενοι, τὰς δὲ βυθίσαντες, τὰς δὲ κατακόψαντες εἰς ἀμίδας· (λέγεται γὰρ καὶ τοῦτο) μία δὲ μόνη σώζεται ἐν ἀκροπόλει. Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, τοῦτο ποιῆσαι τοὺς Ἀθηναίους, Δημητρίου κελεύσαντος τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπέγραψαν ἀνομίας, ὡς Φαβωρῖνος. φησὶ δ' αὐτὸν Ἕρμιππος μετὰ τὸν Κασσάνδρου θάνατον φοβηθέντα Ἀντίγονον, παρὰ Πτολεμαῖον ἐλθεῖν τὸν Σωτῆρα· κἀκεῖ χρόνον ἱκανὸν διατρίβοντα συμβουλεύειν τῷ Πτολεμαίῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν βασιλείαν τοῖς ἐξ Εὐρυδίκης περιθεῖναι παισί. τοῦ δ' οὐ πεισθέντος, ἀλλὰ παραδόντος τὸ διάδημα τῷ ἐκ Βερενίκης, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἀξιωθῆναι πρὸς τούτου παραφυλάττεσθαι ἐν τῇ χώρᾳ μέχρι τι δόξει περὶ αὐτοῦ. ἐνταῦθα ἀθυμότερον διῆγε· καί πως ὑπνώττων, ὑπ' ἀσπίδος τὴν χεῖρα δηχθεὶς τὸν βίον μετέθηκε. καὶ θάπτεται ἐν τῷ Βουσιρείτῃ νομῷ, πλησίον Διοσπόλεως. καὶ αὐτῷ ἐπεγράψαμεν ἡμεῖς,

Παρ' ὑμῖν ἀνεῖλεν ἀσπὶς τὸν σοφὸν Δημήτριον,
Ἰὸν ἔχουσα πολὺν ἄσμηκτον,
Οὐ στίλβουσα φῶς ἀπ' ὀμμάτων, ἀλλ' ἀΐδην μέλανα.

Ἡρακλείδης δ' ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Σωτίωνος διαδοχῶν, τῷ Φιλαδέλφῳ τὴν βασιλείαν θέλειν ἐκχωρῆσαι τὸν Πτολεμαῖον· τὸν δ' ἀποτρέπειν, φάσκοντα, Ἂν ἄλλῳ δῷς,

σὺ οὐχ ἕξεις. ὁπηνίκα δὴ ἐσυκοφαντεῖτο ἐν ταῖς Ἀθήναις, (μανθάνω γὰρ καὶ τοῦτο) Μένανδρος ὁ κωμικὸς παρ' ὀλίγον ἦλθε κριθῆναι δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι φίλος ἦν αὐτῷ· ἀλλ' αὐτὸν παρητήσατο Τελεσφόρος ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Δημητρίου. πλήθει δὲ βιβλίων καὶ ἀριθμῷ στίχων σχεδὸν ἅπαντας παρελήλακε τοὺς κατ' αὐτὸν Περιπατητικοὺς, ἀπαίδευτος ὢν καὶ πολύπειρος παρ' ὁντινοῦν· ὧν ἐστι τὰ μὲν, ἱστορικὰ· τὰ δὲ, πολιτικὰ· τὰ δὲ, περὶ ποιητῶν· τὰ δὲ, ῥητορικὰ· δημηγοριῶν τε καὶ πρεσβειῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ λόγων Αἰσωπείων συναγωγαὶ, καὶ ἄλλα πλείω. ἔστι δὲ, τὰ Περὶ τῆς Ἀθήνησι νομοθεσίας, α, β, γ, δ, ε· Περὶ τῶν Ἀθήνησι πολιτῶν, α, β· Περὶ δημαγωγίας, α, β· Περὶ πολιτικῆς, α, β· Περὶ νόμων, α· Περὶ ῥητορικῆς, α, β· Στρατηγικῶν, α, β· Περὶ Ἰλιάδος, α, β· Περὶ Ὀδυσσείας, α, β, γ, δ· Πτολεμαῖος, Ἐρωτικὸς, α· Φαιδώνδας, α· Μαίδων, α· Κλέων, α· Σωκράτης, α· Ἀριστόμαχος, α· Ἀρταξέρξης, α· Ὁμηρικὸς, α· Ἀριστείδης, α· Προτρεπτικὸς, α· Ὑπὲρ τῆς πολιτείας, α· Περὶ τῆς δεκαετίας, α· Περὶ τῶν Ἰώνων, α· Πρεσβευτικὸς, α· Περὶ πίστεως, α· Περὶ χάριτος, α· Περὶ τύχης, α· Περὶ μεγαλοψυχίας, α· Περὶ γάμου, α· Περὶ τοῦ δοκοῦ, α· Περὶ εἰρήνης, α· Περὶ νόμων, α· Περὶ ἐπιτηδευμάτων, α· Περὶ καιροῦ, α· Διονύσιος, α· Χαλκιδικὸς, α· Ἀθηναίων καταδρομὴ, α· Περὶ Ἀντιφάνους, α· Προοίμιον ἱστορικὸν, α· Ἐπιστολαὶ, α· Ἐκκλησία ἔνορκος, α· Περὶ γήρως, α· Δίκαια, α· Αἰσωπείων, α· Χρειῶν, α. Χαρακτὴρ δὲ φιλόσοφος, εὐτονίᾳ ῥητορικῇ καὶ δυνάμει κεκραμένος. οὗτος, ἀκούσας ὅτι τὰς εἰκόνας αὐτοῦ κατέστρεψαν Ἀθηναῖοι, Ἀλλ' οὐ τὴν ἀρετὴν, ἔφη, δι' ἣν ἐκείνας ἀνέστησαν. ἔλεγε μὴ μικρὸν εἶναι μέρος τὰς ὀφρῦς· ὅλῳ γοῦν ἐπισκοτῆσαι δύνασθαι τῷ βίῳ. οὐ μόνον τὸν πλοῦτον ἔφη τυφλὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁδηγοῦσαν αὐτὸν τύχην. ὅσον ἐν πολέμῳ δύνασθαι σίδηρον, τοσοῦ-

τοῦτον ἐν πολιτείαις ἰσχύειν λόγον. ἰδών ποτε νεανίσκον ἄσωτον, Ἰδού, ἔφη, τετράγωνος Ἑρμῆς, ἔχων σύρμα, κοιλίαν, αἰδοῖον, πώγωνα. τῶν τετυφωμένων ἀνδρῶν ἔφη τὸ μὲν ὕψος δεῖν περιαιρεῖν, τὸ δὲ φρόνημα καταλιπεῖν. τοὺς νέους ἔφη δεῖν, ἐπὶ μὲν τῆς οἰκίας τοὺς γονεῖς αἰδεῖσθαι· ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς, τοὺς ἀπαντῶντας· ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις, ἑαυτούς. τοὺς φίλους ἐπὶ μὲν τὰ ἀγαθὰ παρακαλουμένους ἀπιέναι, ἐπὶ δὲ τὰς συμφορὰς, αὐτομάτους. τοσαῦτα καὶ εἰς τοῦτον ἀναφέρεσθαι δοκεῖ. γεγόνασι δὲ Δημήτριοι ἀξιόλογοι εἴκοσι· πρῶτος, Καρχηδόνιος, ῥήτωρ, καὶ Θρασυμάχου πρεσβύτερος· δεύτερος, αὐτὸς οὗτος· τρίτος, Βυζάντιος Περιπατητικός· τέταρτος, καλούμενος γραφικός, καὶ σαφὴς διηγήσασθαι· (ἦν δὲ καὶ ὁ αὐτὸς ζωγράφος) πέμπτος, Ἀσπένδιος, μαθητὴς Ἀπολλωνίου τοῦ Σολέως· ἕκτος, Καλατιανός, ὁ γεγραφὼς περὶ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης εἴκοσι βίβλους· ἕβδομος, Βυζάντιος, ἐν τρεισκαίδεκα βιβλίοις γεγραφὼς τὴν Γαλατῶν διάβασιν ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀσίαν, καὶ ἐν ἄλλοις ὀκτὼ τὰ περὶ Ἀντίοχον καὶ Πτολεμαῖον, καὶ τὴν Λιβύης ὑπ' αὐτῶν διοίκησιν· ὄγδοος, ὁ διατρίψας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σοφιστής, τέχνας γεγραφὼς ῥητορικάς· ἔνατος, Ἀδραμυττηνός, γραμματικός, ἐπικληθεὶς Ἰξίων, διὰ τὸ ἀδικῆσαί τι δοκεῖν περὶ τὴν Ἥραν· δέκατος, Κυρηναῖος γραμματικός, ὁ ἐπικληθεὶς Στάμνος, ἀνὴρ ἀξιόλογος· ἑνδέκατος, Σκήψιος, πλούσιος καὶ εὐγενὴς ἄνθρωπος, καὶ φιλόλογος ἄκρως· (οὗτος καὶ Μητρόδωρον προεβίβασε τὸν πολίτην) δωδέκατος, γραμματικός, Ἐρυθραῖος, πολιτογραφηθεὶς ἐν Τήμνῳ· τρεισκαιδέκατος, Βιθυνὸς Διφύλου τοῦ Στωϊκοῦ υἱός, μαθητὴς δὲ Παναιτίου τοῦ Ῥοδίου· τεσσαρεσκαιδέκατος, ῥήτωρ Σμυρναῖος. καὶ οὗτοι μὲν, λογικοί. ποιηταὶ δέ, πρῶτος, ἀρχαίαν κωμῳδίαν πεποιηκώς·

δεύτερος ἐπῶν ποιητὴς, οὗ μόνα σώζεται πρὸς τοὺς φθονεροὺς εἰρημένα τάδε,

Ζωὸν ἀτιμήσαντες, ἀποφθίμενον ποθέουσι.
Καί ποθ' ὑπὲρ τύμβοιο καὶ ἀπνόου εἰδώλοιο
Ἄστεα νεῖκος ἐπῆλθεν, ἔριν δ' ἐστήσατο λαός.

τρίτος, Ταρσικὸς, σατυρογράφος· τέταρτος, ἰάμβους γεγραφὼς, πικρὸς ἀνήρ· πέμπτος, ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Πολέμων· ἕκτος, Ἐρυθραῖος, ποικιλογράφος ἄνθρωπος, καὶ ἱστορικὰ καὶ ῥητορικὰ πεποίηκε βιβλία.

ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ.

Ηρακλείδης Εὐθύφρονος, Ἡρακλεώτης, τοῦ Πόντου, ἀνὴρ πλούσιος. Ἀθήνησι δὲ παρέβαλε πρῶτον μὲν Σπευσίππῳ· ἀλλὰ καὶ τῶν Πυθαγορείων διήκουσε, καὶ τὰ Πλάτωνος ἐζηλώκει· καὶ ὕστερον ἤκουσεν Ἀριστοτέλους, ὥς φησι Σωτίων ἐν διαδοχαῖς. οὗτος ἐσθῆτί τε μαλακῇ ἐχρῆτο, καὶ ὑπέρογκος ἦν τὸ σῶμα, ὥστε αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν μὴ Ποντικὸν, ἀλλὰ Πομπικὸν καλεῖσθαι. πρᾶός τε ἦν τὸ βάδισμα καὶ σεμνός. φέρεται δ' αὐτοῦ συγγράμματα κάλλιστά τε καὶ ἄριστα. Διάλογοι, ὧν ἠθικὰ μὲν, Περὶ δικαιοσύνης γʹ· ἓν δὲ, Περὶ σωφροσύνης· Περί τε εὐσεβείας, αʹ· καὶ Περὶ ἀνδρείας, αʹ· κοινῶς τε Περὶ ἀρετῆς, αʹ· Περὶ εὐδαιμονίας, αʹ· Περὶ ἀρχῆς, αʹ· καὶ Νόμων, αʹ, καὶ τῶν συγγενῶν τούτοις· Περὶ ὀνομάτων, αʹ· Συνθῆκαι, αʹ· Ἀκούσιος ἐρωτικὸς, καὶ Κλεινίας, αʹ. φυσικὰ δὲ, Περὶ νοῦ, Περὶ ψυχῆς, καὶ κατ' ἰδίαν, Περὶ ψυχῆς, καὶ Περὶ φύσεως, Περὶ εἰδώλων, Πρὸς Δημόκριτον Περὶ τῶν ἐν οὐρανῷ, αʹ· Περὶ τῶν ἐν ᾅδου· Περὶ βίων, αʹ, βʹ· αἰτίαι Περὶ νόσων, αʹ· Περὶ τἀγαθοῦ, αʹ· Πρὸς τὰ Ζήνωνος, αʹ· Πρὸς τὰ Μήτρωνος, αʹ· γραμματικὰ δὲ, Περὶ τῆς Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ἡλικίας αʹ, βʹ· Περὶ Ἀρχιλόχου καὶ Ὁμήρου, αʹ, βʹ. καὶ μουσικὰ

δέ, Περὶ τῶν παρ' Εὐριπίδῃ καὶ Σοφοκλεῖ, α', β', γ'. Περὶ μουσικῆς, α', β'. Λύσεων Ὁμηρικῶν, α', β'. Θεωρηματικὸν, α'. Περὶ τῶν τριῶν τραγῳδοποιῶν, α'. Χαρακτῆρες, α'. Περὶ ποιητικῆς καὶ τῶν ποιητῶν, α'. Περὶ στοχασμοῦ, α'. Προοπτικὸν, α'. Ἡρακλείτου ἐξηγήσεις, δ'. Πρὸς τὸν Δημόκριτον ἐξηγήσεις, α'. Λύσεων ἐριστικῶν, α', β'. Ἀξίωμα, α'. Περὶ εἰδῶν, α'. Λύσεις, α'. Ὑποθῆκαι, α'. Πρὸς Διονύσιον, α'. ῥητορικὰ δέ. Περὶ τοῦ ῥητορεύειν, ἢ Πρωταγόρας. ἱστορικὰ, περὶ Πυθαγορείων, καὶ Περὶ εὑρημάτων. τούτων τὰ μὲν κωμικῶς πέπλακεν, ὡς τὸ Περὶ ἡδονῆς, καὶ Περὶ σωφροσύνης· τὰ δὲ, τραγικῶς, ὡς τὸ Περὶ τῶν καθ' ᾅδην, καὶ τὸ Περὶ εὐσεβείας, καὶ τὸ Περὶ ἐξουσίας. ἔστι δ' αὐτῷ καὶ μεσότης τις ὁμιλητικὴ φιλοσόφων τε καὶ στρατηγικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους διαλεγομένων. ἀλλὰ καὶ γεωμετρικά ἐστιν αὐτοῦ καὶ διαλεκτικά. ἄλλως τε καὶ ἐν ἅπασι ποικίλος τε καὶ διηρμένος τὴν λέξιν ἐστὶ, καὶ ψυχαγωγεῖν ἱκανῶς δυνάμενος. δοκεῖ δὲ καὶ τὴν πατρίδα τυραννουμένην ἐλευθερῶσαι, τὸν μόναρχον κτείνας, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν ὁμωνύμοις. ὃς καὶ τοιόνδε ἱστορεῖ περὶ αὐτοῦ· θρέψαι αὐτὸν δράκοντα ἐκ νέου, καὶ αὐξηθέντα, ἐπειδὴ τελευτᾶν ἔμελλε, κελεῦσαι τινὶ τῶν πιστῶν αὐτοῦ τὸ σῶμα κατακρύψαι, τὸν δὲ δράκοντα ἐπὶ τῆς κλίνης θεῖναι, ἵνα δόξειεν εἰς θεοὺς μεταβεβηκέναι. ἐγένετο δὲ πάντα. καὶ μεταξὺ παραπεμπόντων τὸν Ἡρακλείδην τῶν πολιτῶν, καὶ εὐφημούντων, ὁ δράκων ἀκούσας τῆς ἐπιβοῆς, ἐξέδυ τῶν ἱματίων, καὶ διετάραξε τοὺς πλείστους. ὕστερον μέντοι ἐξεκαλύφθη πάντα, καὶ ὤφθη Ἡρακλείδης οὐχ οἷος ἐδόκει, ἀλλ' οἷος ἦν. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον,

Ἤθελες ἀνθρώποισι λιπεῖν φάτιν, Ἡρακλείδη,
　Ὥς ῥα θανὼν ἐγένου ζωὸς ἅπασι δράκων.
Ἀλλὰ διεψεύσθης σεσοφισμένε. δὴ γὰρ ὁ μὲν θὴρ
　Ἦ' δράκων, σὺ δὲ θὴρ οὐ σοφὸς ὢν ἑάλως.

ταῦτα δέ φησι καὶ Ἱππόβοτος. Ἕρμιππος δέ, λιμοῦ κατασχόντος τὴν χώραν, φησὶν αἰτεῖν τοὺς Ἡρακλεώτας τὴν Πυθίαν λύσιν. τὸν δὲ Ἡρακλείδην διαφθεῖραι χρήμασι τούς τε θεωροὺς καὶ τὴν προειρημένην, ὥστ' ἀνειπεῖν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν κακῶν, εἰ ζῶν μὲν Ἡρακλείδης ὁ Εὐθύφρονος χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθείη πρὸς αὐτῶν· ἀποθανὼν δέ, ὡς ἥρως τιμῷτο. ἐκομίσθη ὁ δῆθεν χρησμός, καὶ οὐδὲν ὤναντο οἱ πλάσαντες αὐτόν. αὐτίκα γὰρ ἐν τῷ θεάτρῳ στεφανούμενος ὁ Ἡρακλείδης, ἀπόπληκτος ἐγένετο, οἵ τε θεωροὶ καταλευσθέντες διεφθάρησαν. ἀλλὰ καὶ ἡ Πυθία τὴν αὐτὴν ὥραν κατιοῦσα ἐς τὸ ἄδυτον, καὶ ἐπιστᾶσα, ἑνὶ τῶν δρακόντων δηχθεῖσα, παραχρῆμα ἀπέπνευσε. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ τοσαῦτα. φησὶ δ' Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς καὶ τραγῳδίας αὐτὸν ποιεῖν, καὶ Θέσπιδος αὐτὰς ἐπιγράφειν. Χαμαιλέων τε τὰ παρ' ἑαυτοῦ φησὶ κλέψαντα αὐτόν, τὰ περὶ Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου γράψαι. ἀλλὰ καὶ Αὐτόδωρος Ἐπικούρειος ἐπιτιμᾷ αὐτῷ, τοῖς περὶ δικαιοσύνης ἀντιλέγων. ἔτι καὶ Διονύσιος ὁ Μεταθέμενος ἢ Σπίνθαρος, (ὡς ἔνιοι) γράψας τὸν Παρθενοπαῖον, ἐπέγραψε Σοφοκλέους. ὁ δέ, πιστεύσας, εἴς τι τῶν ἰδίων συγγραμμάτων ἐχρῆτο μαρτυρίοις ὡς Σοφοκλέους. αἰσθόμενος δ' ὁ Διονύσιος ἐμήνυσεν αὐτῷ τὸ γεγονός. τοῦ δ' ἀρνουμένου καὶ ἀπιστοῦντος, ἐπέστειλεν ἰδεῖν τὴν παραστιχίδα· καὶ εἶχε παγκάλως. οὗτος δ' ἦν ἐρώμενος Διονυσίου. ὡς δ' ἔτι ἀπιστῶν ἔλεγε, κατὰ τὴν τύχην ἐνδέχεσθαι οὕτως ἔχειν, πάλιν ἀντεπέστειλεν ὁ Διονύσιος, ὅτι καὶ ταῦτα εὑρήσεις,

Γέρων πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ·
Ἁλίσκεται μέν, μετὰ χρόνον δ' ἁλίσκεται.

καὶ πρὸς τούτοις, Ἡρακλείδης γράμματα οὐκ ἐπίσταται, οὐδ' ᾐσχύνθη. γεγόνασι δ' Ἡρακλεῖδαι τεσσαρεσκαίδεκα· πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, πολίτης αὐτοῦ, πυρρίχας καὶ φλυαρίας συντεταγμένος· τρίτος, Κυμαῖος, γεγραφὼς

Περσικὰ ἐν πέντε βιβλίοις· τέταρτος, Κυμαῖος, ῥήτωρ τέχνας γεγραφώς· πέμπτος, Καλλιτιανὸς ἢ Ἀλεξανδρεύς, γεγραφὼς τὴν διαδοχὴν ἐν ἓξ βιβλίοις· καὶ Λεμβευτικὸν λόγον, ὅθεν καὶ Λέμβος ἐκαλεῖτο· ἕκτος, Ἀλεξανδρεύς, γεγραφὼς τὰ Περσικὰ ἰδιώματα· ἕβδομος, διαλεκτικὸς Βαργυλιήτης, κατ' Ἐπικούρου γεγραφώς· ὄγδοος, ἰατρὸς τῶν ἀπὸ Ἱκεσίου· ἔννατος, ἰατρὸς Ταραντῖνος ἐμπειρικός· δέκατος, ποιητικός, παραινέσεις γεγραφώς· ἑνδέκατος, ἀνδριαντοποιός, Φωκαεύς· δωδέκατος, ἐπιγραμμάτων ποιητής, Λιγυρός· τρεισκαιδέκατος, Μάγνης, Μιθριδατικὰ γεγραφώς· τεσσαρεσκαιδέκατος, ἀστρολογούμενα συγγεγραφώς.

ΔΙΟΓΕ΄ΝΟΥΣ ΛΑΕΡτίου περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ ϛ΄ τῶν ι΄.

ἈΝΤΙΣΘΈΝΗΣ.

ΑΝΤΙΣΘΈΝΗΣ Ἀντισθένους, Ἀθηναῖος. ἐλέγετο δ' οὐκ εἶναι ἰθαγενής· ὅθεν πρὸς τὸν ὀνειδίζοντα εἰπεῖν, Καὶ ἡ μήτηρ τῶν θεῶν, Φρυγία ἐστίν. ἐδόκει γὰρ εἶναι Θρᾴττης μητρός. ὅθεν καὶ ἐν Τανάγρᾳ κατὰ τὴν μάχην εὐδοκιμήσας, ἔδωκε λέγειν Σωκράτει, ὡς οὐκ ἂν ἐκ δυοῖν Ἀθηναίοιν οὕτω γεγόνει γενναῖος. καὶ αὐτὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τῷ γηγενεῖς εἶναι σεμνυνομένους ἐκφαυλίζων, ἔλεγε μηδὲν εἶναι κοχλιῶν καὶ ἀττελέβων εὐγενεστέρους. οὗτος κατ' ἀρχὰς μὲν ἤκουσε Γοργίου τοῦ ῥήτορος. ὅθεν τὸ ῥητορικὸν εἶδος ἐν τοῖς διαλόγοις ἐπιφέρει, καὶ μάλιστα ἐν τῇ Ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς προτρεπτικοῖς. φησὶ δ' Ἕρμιππος ὅτι προείλετο ἐν τῇ τῶν Ἰσθμίων πανηγύρει ψέξαι τε καὶ ἐπαινέσαι Ἀθηναίους, Θηβαίους, Λακεδαιμονίους. εἶτα μέντοι παραιτήσασθαι, ἰδόντα πλείστους ἐκ τῶν πόλεων ἀφιγμένους. ὕστερον δὲ παρέβαλε Σωκράτει, καὶ τοσοῦτον ὤνατο αὐτοῦ ὥστε παρῄνει τοῖς μαθηταῖς γενέσθαι αὐτῷ πρὸς Σωκράτην συμμαθητάς. οἰκῶν τε ἐν Πειραιεῖ, καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τοὺς τετταράκοντα σταδίους ἀνιὼν, ἤκουσε Σωκράτους· παρ' οὗ καὶ τὸ καρτε-

ρικὸν λαβὼν, καὶ τὸ ἀπαθὲς ζηλώσας, κατῆρξε πρῶτος τοῦ κυνισμοῦ. καὶ ὅτι ὁ πόνος ἀγαθὸν, συνέστησε διὰ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους καὶ τοῦ Κύρου· τὸν μὲν, ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων· τὸν δὲ, ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἑλκύσας. πρῶτός τε ὡρίσατο λόγον, εἰπὼν, Λόγος ἐστὶν ὁ τὸ τί ἦν ἢ ἔστι δηλῶν. ἔλεγέ τε συνεχὲς, Μανείην μᾶλλον ἢ ἡσθείην. καὶ, Χρὴ τοιαύταις πλησιάζειν γυναιξὶν, αἳ χάριν εἴσονται. πρός τε τὸ Ποντικὸν μειράκιον, μέλλον φοιτᾶν αὐτῷ, καὶ πυθόμενον τίνων αὐτῷ δεῖ, φησὶ Βιβλιαρίου καινοῦ, καὶ γραφείου καινοῦ, καὶ πινακιδίου καινοῦ· τὸν νοῦν παρεμφαίνων. πρὸς δὲ τὸν ἐρόμενον ποδαπὴν γήμῃ, ἔφη, Ἂν μὲν καλὴν ἕξεις, κοινήν· ἂν δὲ αἰσχρὰν, ἕξεις ποινήν. ἀκούσας ποτὲ ὅτι Πλάτων αὐτὸν κακῶς λέγει, Βασιλικὸν (ἔφη) καλῶς ποιοῦντα, κακῶς ἀκούειν. μυούμενός ποτε τὰ Ὀρφικὰ, τοῦ ἱερέως εἰπόντος ὅτι οἱ ταῦτα μυούμενοι πολλῶν ἀγαθῶν ἐν ᾅδου μετίσχουσι, Τί οὖν (ἔφη) οὐκ ἀποθνήσκεις; ὀνειδιζόμενός ποτε ὡς οὐκ εἴη ἐκ δύο ἐλευθέρων, Οὐδὲ γὰρ ἐκ δύο (ἔφη) παλαιστικῶν, ἀλλὰ παλαιστικός εἰμι. ἐρωτώμενος διὰ τί ὀλίγους ἔχει μαθητὰς, ἔφη, Ὅτι ἀργυρέᾳ αὐτοὺς ἐκβάλλω ῥάβδῳ. ἐρωτηθεὶς διὰ τί πικρῶς τοῖς μαθηταῖς ἐπιπλήττει, Καὶ οἱ ἰατροὶ, φησὶ, τοῖς κάμνουσιν. ἰδών ποτε μοιχὸν φεύγοντα, Ὦ δυστυχὴς (εἶπε) πηλίκον κίνδυνον ὀβολοῦ διαφυγεῖν ἐδύνασο. κρεῖττον ἔλεγε (καθά φησιν Ἑκάτων ἐν ταῖς χρείαις) εἰς κόρακας ἢ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν. οἱ μὲν γὰρ νεκροὺς, οἱ δὲ ζῶντας ἐσθίουσιν. ἐρωτηθεὶς τί μακαριώτερον ἐν ἀνθρώποις, ἔφη, Εὐτυχοῦντα ἀποθανεῖν. γνωρίμου ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἀποδυρομένου, ὡς εἴη τὰ ὑπομνήματα ἀπολωλεκὼς, Ἔδει γὰρ (ἔφη) ἐν τῇ ψυχῇ αὐτὰ καὶ μὴ ἐν τοῖς χάρταις καταγράφειν. ὥσπερ ὑπὸ τοῦ ἰοῦ τὸν σίδηρον, οὕτως ἔλεγε τοὺς φθονεροὺς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἤθους κατεσθίεσθαι. τοὺς βουλομένους ἀθανάτους εἶναι, ἔφη δεῖν ζῆν εὐσεβῶς καὶ δικαίως.

τότ' ἔφη τὰς πόλεις ἀπόλλυσθαι, ὅταν μὴ δύνωνται τοὺς φαύλους ἀπὸ τῶν σπουδαίων διακρίνειν. ἐπαινούμενός ποτε ὑπὸ πονηρῶν ἔφη, Ἀγωνιῶ μή τι κακὸν εἴργασμαι. ὁμονοούντων ἀδελφῶν συμβίωσιν, παντὸς ἔφη τείχους ἰσχυροτέραν εἶναι. τοιαῦτα ἔφη δεῖν ποιεῖσθαι ἐφόδια, ἃ καὶ ναυαγήσαντι συγκολυμβήσει. ὀνειδιζόμενός ποτε ἐπὶ τῷ πονηροῖς συγγενέσθαι, Καὶ οἱ ἰατροί, φησί, μετὰ τῶν ἀσθενούντων εἰσίν, ἀλλ' οὐ πυρέττουσιν. ἄτοπον ἔφη, τοῦ μὲν σίτου αἴρας ἐκλέγειν, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς ἀχρείους· ἐν δὲ πολιτείᾳ τοὺς φθονεροὺς μὴ παραιτεῖσθαι. ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι ἑαυτῷ ὁμιλεῖν. εἰπόντος αὐτῷ τινὸς παρὰ πότον, ᾆσον, Σύ μοι, φησίν, αὔλησον. Διογένει χιτῶνα αἰτοῦντι, πτύξαι προσέταξε θοἰμάτιον. ἐρωτηθεὶς τί τῶν μαθημάτων ἀναγκαιότατον, ἔφη, Τὸ κακὰ ἀπομαθεῖν. παρεκελεύετό τε κακῶς ἀκούοντας καρτερεῖν μᾶλλον ἢ εἰ λίθοις τις βάλλοιτο. ἔσκωπτε Πλάτωνα ὡς τετυφωμένον. πομπῆς οὖν γινομένης ἵππον θεασάμενος φρυακτήν, φησὶ πρὸς τὸν Πλάτωνα, Ἐδόκεις μοι καὶ σὺ ἵππος ἂν εἶναι λαμπρυντής. τοῦτο δὲ ἐπεὶ καὶ συνεχὲς ὁ Πλάτων ἵππον ἐπῄνει. καί ποτ' ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νοσοῦντα, καὶ θεασάμενος λεκάνην ἔνθα ὁ Πλάτων ἐμεμέκει, Χολὴν μὲν ὁρῶ ἐνταῦθα, τῦφον δὲ οὐχ ὁρῶ. συνεβούλευεν Ἀθηναίοις, τοὺς ὄνους ἵππους ψηφίσασθαι. ἄλογον δὲ ἡγουμένων, Ἀλλὰ μὴν καὶ στρατηγοί, φησί, γίνονται παρ' ὑμῖν μηδὲν μαθόντες, μόνον δὲ χειροτονηθέντες. πρὸς τὸν εἰπόντα, Πολλοί σε ἐπαινοῦσι, Τί γάρ, ἔφη, κακὸν πεποίηκα; στρέψαντος αὐτοῦ τὸ διερρωγὸς τοῦ τρίβωνος εἰς τὸ προφανές, Σωκράτης ἰδών, φησίν, Ὁρῶ σου διὰ τοῦ τρίβωνος τὴν φιλοδοξίαν. ἐρωτηθεὶς ὑπό του, (καθά φησι Φανίας ἐν τῷ περὶ τῶν Σωκρατικῶν) τί ποιῶν καλὸς κἀγαθὸς ἔσοιτο, ἔφη, Εἰ τὰ κακὰ ἃ ἔχεις, ὅτι φευκτά ἐστι μάθοις παρὰ τῶν εἰδότων. πρὸς τὸν ἐπαινοῦντα τρυφήν, Ἐχθρῶν παῖδες,

ἔφη, τρυφήσειν. πρὸς τὸ περιζωματίζον αὐτοῦ ὑπὸ πλάστῃ μειράκιον, Εἰπέ μοι, φησὶν, εἰ φωνὴν λάβοι ὁ χαλκὸς ἐπὶ τίνι ἂν σεμνυνθείη; τοῦ δ' εἰπόντος, Ἐπὶ κάλλει· Οὐκ αἰσχύνῃ οὖν, ἔφη, τὰ ὅμοια γεγηθὼς ἀψύχῳ; Ποντικοῦ νεανίσκου πολυωρήσειν αὐτὸν ἐπαγγελλομένου, εἰ τὸ πλοῖον ἀφίκοιτο τῶν ταρίχων, λαβὼν αὐτὸν καὶ θύλακον κενὸν, πρὸς ἀλφιτόπωλιν ἧκε, καὶ σαξάμενος ἀπῄει. τῆς δὲ αἰτούσης τὸ διάφορον, Ὁ νεανίσκος, ἔφη, δώσει ἐὰν τὸ πλοῖον αὐτοῦ τῶν ταρίχων ἀφίκηται. αὐτὸς καὶ Ἀνύτῳ τῆς φυγῆς αἴτιος γενέσθαι δοκεῖ, καὶ Μελίτῳ τοῦ θανάτου. Ποντικοῖς γὰρ νεανίσκοις κατὰ κλέος τοῦ Σωκράτους ἀφιγμένοις, περιτυχὼν, ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἄνυτον, εἰπὼν ἐν ἤθει, σοφώτερον εἶναι τοῦ Σωκράτους. ἐφ' ᾧ διαγανακτήσαντας τοὺς περιεστῶτας ἐκδιῶξαι αὐτόν. εἰ δέ που θεάσαιτο γυναῖκα κεκοσμημένην, ἀπῄει ἐπὶ τὴν οἰκίαν αὐτῆς, καὶ ἐκέλευε τὸν ἄνδρα ἐξαγαγεῖν ἵππον καὶ ὅπλα· ὥστε εἰ μὲν ἔχοι ταῦτα, ἐᾶν τρυφᾶν· (ἀμύνεσθαι γὰρ τούτοις) εἰ δὲ μὴ, περιαιρεῖν τὸν κόσμον. ἤρεσκεν αὐτῷ καὶ τάδε. διδακτὴν ἀπεδείκνυε τὴν ἀρετὴν, καὶ τοὺς αὐτοὺς εὐγενεῖς τοὺς καὶ ἐναρέτους. αὐτάρκη γὰρ τὴν ἀρετὴν πρὸς εὐδαιμονίαν, μηδενὸς προσδεομένην, ὅτι μὴ Σωκρατικῆς ἰσχύος. τήν τε ἀρετὴν, τῶν ἔργων εἶναι, μήτε λόγων πλείστων δεομένην μήτε μαθημάτων. αὐτάρκη τε εἶναι τὸν σοφόν· πάντα γὰρ αὐτοῦ εἶναι τὰ τῶν ἄλλων. τήν τε ἀδοξίαν, ἀγαθὸν, καὶ ἴσον τῷ πόνῳ. καὶ τὸν σοφὸν οὐ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῆς ἀρετῆς. γαμήσειν τε τεκνοποιίας χάριν, ταῖς εὐφυεστάταις συνιόντα γυναιξί. καὶ ἐρασθήσεσθαι δέ· μόνον γὰρ εἰδέναι τὸν σοφὸν τίνων χρὴ ἐρᾶν. ἀναγράφει δ' αὐτῷ καὶ Διοκλῆς ταυτί. τῷ γὰρ σοφῷ ξένον οὐδὲν, οὐδ' ἄπο. ἀξιέραστος ὁ ἀγαθός. οἱ σπουδαῖοι, φίλοι. συμμάχους ποιεῖσθαι τοὺς εὐψύχους ἅμα καὶ δικαίους. ἀναφαίρετον ὅπλον,

ἀρετή. κρεῖττόν ἐστι μετ' ὀλίγων ἀγαθῶν πρὸς ἅπαντας τοὺς κακοὺς, ἢ μετὰ πολλῶν κακῶν πρὸς ὀλίγους μάχεσθαι. προσέχειν τοῖς ἐχθροῖς· πρῶτοι γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων αἰσθάνονται. τὸν δίκαιον περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τοῦ συγγενοῦς. ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἡ αὐτὴ ἀρετή. τἀγαθὰ, καλά· τὰ κακὰ, αἰσχρά· τὰ πονηρὰ πάντα, νόμιζε ξενικά. τεῖχος ἀσφαλέστατον, φρόνησιν· μήτε γὰρ καταρρεῖν, μήτε προδίδοσθαι. τείχη κατασκευαστέον ἐν τοῖς αὐτῶν ἀναλώτοις λογισμοῖς. διελέγετο δ' ἐν τῷ Κυνοσάργει γυμνασίῳ μικρὸν ἄπωθεν τῶν πυλῶν· ὅθεν τινὲς καὶ τὴν Κυνικὴν ἐντεῦθεν ὀνομασθῆναι· αὐτός τε ἐπεκαλεῖτο Ἁπλοκύων. καὶ πρῶτος ἐδίπλωσε τὸν τρίβωνα, (καθά φησι Διοκλῆς) καὶ μόνῳ αὐτῷ ἐχρῆτο· βάκτρόν τε ἀνέλαβε καὶ πήραν. πρῶτον δὲ καὶ Νεάνθης φησὶν ἁπλῶσαι θοιμάτιον· Σωσικράτης δ' ἐν τρίτῃ διαδοχῶν, Διόδωρον τὸν Ἀσπένδιον, καὶ πώγωνα καθεῖναι, καὶ βάκτρῳ καὶ πήρᾳ χρῆσθαι. τοῦτον μόνον ἐκ πάντων Σωκρατικῶν Θεόπομπος ἐπαινεῖ. καί φησι δεινόν τε εἶναι, καὶ δι' ὁμιλίας ἐμμελοῦς ὑπαγαγέσθαι πάνθ' ὁντινοῦν. δῆλον δ' ἐκ τῶν συγγραμμάτων, κἀκ τοῦ Ξενοφῶντος συμποσίου. δοκεῖ δὲ καὶ τῆς ἀνδρωδεστάτης Στωϊκῆς κατάρξαι. ὅθεν καὶ Ἀθήναιος ὁ ἐπιγραμματοποιὸς φησὶν οὕτω περὶ αὐτῶν,

Ὦ Στωϊκῶν μύθων εἰδήμονες, ὦ πανάριστα
  Δόγματα ταῖς ἱεραῖς ἐνθέμενοι σελίσι,
Τὰν ἀρετὰν ψυχᾶς ἀγαθὸν μόνον. ἅδε γὰρ ἀνδρῶν
  Μούνα καὶ βιοτὰν ῥύσατο καὶ πόλιας.
Σαρκὸς δ' ἡδυπάθημα, φίλον τέλος ἀνδράσιν ἄλλοις,
  Ἡ μία τῶν Μνήμης ἤνυσε θυγατέρων.

Οὗτος ἡγήσατο καὶ τῆς Διογένους ἀπαθείας, καὶ τῆς Κράτητος ἐγκρατείας, καὶ τῆς Ζήνωνος καρτερίας, αὐτὸς ὑποθέμενος τῇ πόλει τὰ θεμέλια. ὁ δὲ Ξενοφῶν ἥδιστον μὲν εἶναι περὶ τὰς ὁμιλίας φησὶν αὐτὸν, ἐγκρατέστατον δὲ περὶ τἆλλα.

φέρονται δ' αὐτοῦ συγγράμματα, τόμοι δέκα· πρῶτος, ἐν ᾧ Περὶ λέξεως ἢ Περὶ χαρακτήρων· Αἴας, ἢ Αἴαντος λόγος, Ὀδυσσεύς, ἢ Περὶ Ὀδυσσέως, Ὀρέστου ἀπολογία περὶ τῶν δικογράφων, Ἰσογραφὴ ἢ Δεσίας ἢ Ἰσοκράτης, πρὸς τὸν Ἰσοκράτους ἀμάρτυρον. τόμος δεύτερος, ἐν ᾧ Περὶ ζώων φύσεως, Περὶ παιδοποιΐας, ἢ Περὶ γάμου, ἐρωτικός· Περὶ τῶν σοφιστῶν φυσιογνωμονικός, Περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας προτρεπτικός, πρῶτος, δεύτερος, τρίτος· Περὶ Θεόγνιδος, δ̄, ε̄· τόμος γ̄, ἐν ᾧ Περὶ ἀγαθοῦ, Περὶ ἀνδρείας, Περὶ νόμου, ἢ Περὶ πολιτείας, Περὶ νόμου, ἢ περὶ καλοῦ καὶ δικαίου, Περὶ ἐλευθερίας καὶ δουλείας, Περὶ πίστεως, Περὶ ἐπιτρόπου, ἢ Περὶ τοῦ πείθεσθαι, Περὶ νίκης οἰκονομικός. τόμος δ̄, ἐν ᾧ Κῦρος, Ἡρακλῆς ὁ μείζων, ἢ Περὶ ἰσχύος. τόμος ε̄, ἐν ᾧ Κῦρος ἢ Περὶ βασιλείας, Ἀσπασία. τόμος ϛ̄, ἐν ᾧ ἀλήθεια, Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι ἀντιλογικός, Σάθων περὶ τοῦ ἀντιλέγειν, ᾱ, β̄, γ̄· Περὶ διαλέκτου. τόμος ζ̄, ἐν ᾧ Περὶ παιδείας ἢ ὀνομάτων, ᾱ, β̄, γ̄, δ̄, ε̄· Περὶ τοῦ ἀποθανεῖν, Περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, Περὶ τῶν ἐν ᾅδου, Περὶ ὀνομάτων χρήσεως, ἢ Ἐριστικός, Περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως, Περὶ δόξης καὶ ἐπιστήμης, ᾱ, β̄, γ̄, δ̄· Περὶ φύσεως, ᾱ, β̄· Ἐρώτημα περὶ φύσεως, β̄· Δόξαι, ἢ Ἐριστικός· Περὶ τοῦ μανθάνειν προβλήματα. τόμος η̄, ἐν ᾧ Περὶ μουσικῆς, Περὶ ἐξηγητῶν, Περὶ Ὁμήρου, Περὶ ἀδικίας καὶ ἀσεβείας, Περὶ Κάλχαντος, Περὶ κατασκόπου, Περὶ ἡδονῆς. τόμος θ̄, ἐν ᾧ Περὶ Ὀδυσσείας, Περὶ τῆς ῥάβδου· Ἀθηνᾶ, ἢ Περὶ Τηλεμάχου, Περὶ Ἑλένης καὶ Πηνελόπης, Περὶ Πρωτέως, Κύκλωψ ἢ Περὶ Ὀδυσσέως, Περὶ οἴνου χρήσεως, ἢ Περὶ μέθης, ἢ Περὶ τοῦ Κύκλωπος· Περὶ Κίρκης, Περὶ Ἀμφιαράου, Περὶ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ Πηνελόπης, καὶ Περὶ τοῦ κυνός. τόμος ῑ, ἐν ᾧ Ἡρακλῆς ἢ Μίδας, Ἡρακλῆς, ἢ Περὶ φρονήσεως, ἢ ἰσχύος· Κύριος ἢ ἐρώμενος, Κύριοι ἢ κατά-

σκοποι, Μενέξενος, ἢ Περὶ τῆς ἀρχῆς, Ἀλκιβιάδης, Ἀρχέλαος, ἢ Περὶ βασιλείας. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἃ συνέγραψεν. ὁ Τίμων δὲ διὰ τὸ πλῆθος ἐπιτιμῶν αὐτῷ, παντοφυῆ φλέδονα φησὶν αὐτόν. ἐτελεύτησε δὲ ἀῤῥωστίᾳ, ὅτε καὶ Διογένης εἰσιὼν πρὸς αὐτὸν, ἔφη, Μήτι χρεία φίλου; καί ποτε παρ' αὐτὸν ξιφίδιον ἔχων εἰσῆλθε. τοῦ δ' εἰπόντος, Τίς ἂν ἀπολύσῃ με τῶν πόνων; δείξας τὸ ξιφίδιον ἔφη, Τοῦτο. καὶ ὅς, Τῶν πόνων, εἶπον, οὐ τοῦ ζῆν. ἐδόκει γάρ πως μαλακώτερον φέρειν τὴν νόσον ὑπὸ φιλοζωΐας. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον,

Τὸν βίον ἦσθα κύων Ἀντίσθενες, ὧδε πεφυκὼς
　Ὥστε δακεῖν κραδίην ῥήμασιν οὐ στόμασιν.
Ἀλλ' ἔθανες φθισικός. τάχ' ἐρεῖ τις ἴσως, Τί δὲ τοῦτο;
　Πάντως εἰς ἀΐδην δεῖ τιν' ὁδηγὸν ἔχειν.

γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι Ἀντισθένεις, τρεῖς· Ἡρακλείτειος, εἷς ἕτερος, Ἐφέσιος, καὶ Ῥόδιός τις ἱστορικός. ἐπειδὴ δὲ τοὺς ἀπ' Ἀριστίππου διεληλύθαμεν καὶ Φαίδωνος, νῦν ἑλκύσωμεν τοὺς ἀπ' Ἀντισθένους κυνικούς τε καὶ Στωϊκούς. καὶ ἐχέτω ὧδε.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ.

Διογένης, Ἱκεσίου τραπεζίτου, Σινωπεύς. φησὶ δὲ Διοκλῆς, δημοσίαν αὐτοῦ τὴν τράπεζαν ἔχοντος τοῦ πατρὸς, καὶ παραχαράξαντος τὸ νόμισμα, φυγεῖν. Εὐβουλίδης δ' ἐν τῷ περὶ Διογένους, αὐτὸν Διογένη φησὶ τοῦτο πρᾶξαι καὶ συναλᾶσθαι τῷ πατρί. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς περὶ αὑτοῦ φησιν ἐν τῷ Ποδάλῳ ὡς παραχαράξαι τὸ νόμισμα. ἔνιοι δ' ἐπιμελητὴν γενόμενον ἀναπεισθῆναι ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν, καὶ ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς, ἢ εἰς τὸ Δήλιον, ἐν τῇ πατρίδι Ἀπόλλωνος πυνθάνεσθαι εἰ ταῦτα πράξει ἅπερ ἀναπείθεται. τοῦ δὲ συγχωρήσαντος, τὸ πολιτικὸν νόμισμα οὐ συνεὶς, τὸ κέρμα κιβδηλεύσας καὶ φωραθεὶς,

ὡς μὲν τινες, ἐφυγαδεύθη· ὡς δέ τινες, ἑκὼν ὑπεξῆλθε, φοβηθείς. ἔνιοι δέ φασι παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτὸν λαβόντα τὸ νόμισμα, διαφθεῖραι· καὶ τὸν μὲν, δεθέντα ἀποθανεῖν· τὸν δὲ, φυγεῖν, ἐλθεῖν τε εἰς Δελφοὺς καὶ πυνθανόμενον οὐκ εἰ παραχαράξαι, ἀλλὰ τί ποιήσας ἐνδοξότατος ἔσται, οὕτω λαβεῖν τὸν χρησμὸν τοῦτον. γενόμενος δὲ Ἀθήνησιν Ἀντισθένει παρέβαλε. τοῦ δὲ διωθουμένου, διὰ τὸ μηδένα προσίεσθαι, ἐξεβιάζετο τῇ προσεδρείᾳ. καί ποτε τὴν βακτηρίαν ἐπανατειναμένου, αὐτῷ τὴν κεφαλὴν ὑποσχὼν, Παῖε· εἶπεν, οὐ γὰρ εὑρήσεις οὕτω σκληρὸν ξύλον ᾧ με ἀπείρξεις, ἕως ἄν τι φαίνῃ λέγων. τοὐντεῦθεν διήκουσεν αὐτοῦ, καὶ, ἅτε φυγὰς ὢν, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν εὐτελῆ βίον. μῦν θεασάμενος διατρέχοντα (καθά φησι Θεόφραστος ἐν τῷ Μεγαρικῷ) καὶ μήτε κοίτην ἐπιζητοῦντα, μήτε σκότος εὐλαβούμενον, ἢ ποθοῦντά τι τῶν δοκούντων ἀπολαυστῶν, πόρον ἐξεῦρε τῆς περιστάσεως· τρίβωνα διπλώσας πρῶτος, κατά τινας, διὰ τὸ ἀνάγκην ἔχειν, καὶ ἐνδύεσθαι αὐτῷ. πήραν τε ἐκομίσατο, ἔνθα αὐτῷ τὰ σιτία ἦν. καὶ παντὶ τόπῳ ἐχρῆτο εἰς πάντα, ἀριστῶν τε καὶ καθεύδων καὶ διαλεγόμενος, ὅτε καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἔφασκε, (δεικνὺς τὴν τοῦ Διὸς στοὰν) καὶ πομπεῖον αὐτῷ κατεσκευακέναι ἐνδιαιτᾶσθαι. βακτηρίᾳ δὲ ἐπηρείσατο ἀσθενήσας· ἔπειτα μέντοι καὶ διαπαντὸς ἐφόρει, οὐ μὴν ἐν ἄστει, ἀλλὰ καθ' ὁδὸν αὐτῇ τε καὶ τῇ πήρᾳ, καθά φησιν Ὀλυμπιόδωρος ὁ Ἀθηναίων προστάτης, καὶ Πολύευκτος ὁ ῥήτωρ, καὶ Λυσανίας ὁ Αἰσχρίωνος. ἐπιστείλας δέ τινι οἰκίδιον αὐτῷ προνοήσασθαι, καὶ βραδύνοντος, τὸν ἐν τῷ μητρῴῳ πίθον ἔσχεν οἰκίαν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς διασαφεῖ. καὶ θέρους μὲν ἐπὶ ψάμμου ζεστῆς ἐκυλινδεῖτο, χειμῶνος δὲ ἀνδριάντας κεχιονισμένους περιελάμβανε, πανταχόθεν ἑαυτὸν συνασκῶν. δεινός τε ἦν καταχλευάσαι τῶν ἄλλων. καὶ τὴν μὲν Εὐκλείδου σχολὴν, ἔλεγε χολήν· τὴν δὲ Πλάτωνος

διατριβὴν, κατατριβήν. τοὺς δὲ Διονυσιακοὺς ἀγῶνας μεγάλα θαύματα μωροῖς ἔλεγε. καὶ τοὺς δημαγωγοὺς, ὄχλου διακόνους. ἔλεγε δὲ καὶ ὡς ὅταν μὲν ἴδῃ κυβερνήτας ἐν τῷ βίῳ καὶ ἰατροὺς καὶ φιλοσόφους, συνετώτατον τῶν ζώων εἶναι τὸν ἄνθρωπον· ὅταν δὲ πάλιν ὀνειροκρίτας καὶ μάντεις καὶ τοὺς προσέχοντας τούτοις, ἢ τοὺς ἐπὶ δόξῃ καὶ πλούτῳ πεφυσημένους, οὐδὲν ματαιότερον νομίζειν ἀνθρώπου. συνεχέστερον νομίζειν ἔλεγεν, εἰς τὸν βίον παρασκευάζεσθαι δεῖν λόγον ἢ βρόχον. καί ποτε Πλάτωνα ἐν δείπνῳ πολυτελεῖ κατανοήσας ἐλάας ἁψάμενον, Τί (φησιν) ὁ σοφὸς εἰς Σικελίαν πλεύσας τῶν τραπεζῶν τούτων χάριν, νῦν παρακειμένων οὐκ ἀπολαύεις; καὶ ὅς, Ἀλλὰ νὴ τοὺς θεοὺς (φησὶ) Διόγενες, κἀκεῖ τὰ πολλὰ πρὸς ἐλάας καὶ τὰ τοιαῦτα ἐγινόμην. ὁ δὲ, Τί οὖν ἔδει πλεῖν εἰς Συρακούσας; ἢ τότε ἡ Ἀττικὴ οὐκ ἔφερεν ἐλάας; Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ Ἀρίστιππον εἰπεῖν τοῦτο, καὶ δήποτε ἰσχάδας ἐσθίων ἀπήντετο αὐτῷ· φησί τε, Ἔξεστί σοι μεταλαβεῖν· τοῦ δὲ, λαβόντος καὶ φαγόντος, ἔφη, Μεταλαβεῖν εἶπον, οὐ καταφαγεῖν. πατῶν αὐτοῦ ποτὲ στρώματα κεκληκότος φίλους παρὰ Διονυσίου, ἔφη, Πατῶ τὴν Πλάτωνος κενοσπουδίαν. πρὸς ὃν ὁ Πλάτων, Ὅσον ὦ Διόγενες τοῦ τύφου διαφαίνεις, δοκῶν μὴ τετυφῶσθαι. οἱ δὲ, φασὶ τὸν Διογένην εἰπεῖν, Πατῶ τὸν Πλάτωνος τύφον· τὸν δὲ φάναι, Ἑτέρῳ γε τύφῳ, Διόγενες. Σωτίων δ' ἐν τῷ τετάρτῳ φησὶ τοῦτο πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν τὸν Πλάτωνα τὸν κύνα. Διογένης οἶνόν ποτὲ ᾔτησεν αὐτὸν, τότε δὲ καὶ ἰσχάδας· ὁ δὲ, κεράμιον ὅλον ἔπεμψεν αὐτῷ· καὶ ὅς, Σὺ (φησὶν) ἐὰν ἐρωτηθῇς δύο καὶ δύο πόσα ἐστὶν, εἴκοσι ἀποκρινῇ· οὕτως οὔτε πρὸς τὰ αἰτούμενα δίδως, οὔτε πρὸς τὰ ἐρωτώμενα ἀποκρίνῃ. ἔσκωπτε δὴ ὡς ἀπεραντολόγον. ἐρωτηθεὶς ποῦ τῆς Ἑλλάδος ἴδοι ἀγαθοὺς ἄνδρας, Ἄνδρας μὲν (εἶπεν) οὐδαμοῦ, παῖδας δ' ἐν Λακεδαίμονι. σπουδαιολογουμένῳ ποτὲ ὡς οὐδεὶς

προσῄει

προσήει, ἐπέβαλε τερετίζειν. ἀθροισθέντων δέ, ὠνείδισεν, ὡς ἐπὶ μὲν τοὺς φληνάφους ἀφικνουμένων σπουδαίως, ἐπὶ δὲ τὰ σπουδαῖα βραδυνόντων ὀλιγώρως. ἔλεγέ τε περὶ μὲν τοῦ παρορύττειν καὶ λακτίζειν, ἀγωνίζεσθαι τοὺς ἀνθρώπους· περὶ δὲ καλοκαγαθίας, οὐδένα. τούς τε γραμματικοὺς ἐθαύμαζε, τὰ μὲν τοῦ Ὀδυσσέως κακὰ ἀναζητοῦντας, τὰ δὲ ἴδια ἀγνοοῦντας. καὶ μὴν καὶ τοὺς μουσικοὺς τὰς μὲν ἐν τῇ λύρᾳ χορδὰς ἁρμόττεσθαι, ἀνάρμοστα δὲ ἔχειν τῆς ψυχῆς τὰ ἤθη. τοὺς μαθηματικοὺς ἀποβλέπειν μὲν πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τὰ δ' ἐν ποσὶ πράγματα παρορᾶν. τοὺς ῥήτορας τὰ δίκαια μὲν ἐσπουδακέναι λέγειν, πράττειν δὲ οὐδαμῶς. ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς φιλαργύρους ψέγειν μὲν τὸ ἀργύριον, ὑπεραγαπᾶν δέ. κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν ἐπαινούντων μὲν τοὺς δικαίους, ὅτι χρημάτων ἐπάνω εἶεν, ζηλούντων δὲ τοὺς πολυχρηματίας. ἐκίνει δ' αὐτὸν καὶ τὸ θύειν μὲν τοῖς θεοῖς ὑπὲρ ὑγιείας, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ θυσίᾳ κατὰ τῆς ὑγιείας δειπνεῖν. ἄγασθαι δὲ καὶ τῶν δούλων, οἳ λαβροφαγοῦντας ὁρῶντες τοὺς δεσπότας μηδὲν ἁρπάζοιεν τῶν ἐσθιομένων. ἐπήνει τοὺς μέλλοντας γαμεῖν, καὶ μὴ γαμεῖν· καὶ τοὺς μέλλοντας καταπλεῖν, καὶ μὴ καταπλεῖν· καὶ τοὺς μέλλοντας πολιτεύεσθαι, καὶ μὴ πολιτεύεσθαι· καὶ τοὺς παιδοτροφεῖν, καὶ μὴ παιδοτροφεῖν· καὶ τοὺς παρασκευαζομένους συμβιοῦν τοῖς δυνάσταις, καὶ μὴ προσιόντας. ἔλεγε δὲ καὶ δεῖν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς φίλους ἐκτείνειν μὴ συγκεκαμμένοις τοῖς δακτύλοις. φησὶ δὲ Μένιππος ἐν τῇ Διογένους πράσει, ὡς ἁλοὺς καὶ πωλούμενος ἠρωτήθη τί οἶδε ποιεῖν· ἀπεκρίνατο, Ἀνδρῶν ἄρχειν. καὶ πρὸς τὸν κήρυκα, Κήρυσσε, ἔφη, εἴ τις ἐθέλει δεσπότην αὐτῷ πρίασθαι. κωλυθεὶς καθίζεσθαι, Οὐδέν, ἔφη, διαφέρει· καὶ γὰρ τοὺς ἰχθῦς ὅπως ἂν κέοιντο πιπράσκεσθαι. θαυμάζειν τε ἔφη εἰ χύτραν μὲν καὶ λοπάδα ὠνούμενοι σκοποῦμεν, ἄνθρωπον δέ, μόνῃ τῇ ὄψει ἀρκεῖσθαι. ἔλεγε

τῷ Ξενιάδῃ τῷ πριαμένῳ αὐτὸν, δεῖν πείθεσθαι αὐτῷ, εἰ καὶ δοῦλος εἴη. καὶ γὰρ ἰατρὸς ἢ κυβερνήτης εἰ δοῦλος εἴη, πεισθῆναι ἂν αὐτῷ. Εὔβουλος δέ φησιν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Διογένους πρᾶσις, οὕτως ἄγειν τοὺς παῖδας τοῦ Ξενιάδου, μετὰ τὰ λοιπὰ μαθήματα, ἱππεύειν, τοξεύειν, σφενδονᾶν, ἀκοντίζειν. ἔπειτα ἐν τῇ παλαίστρᾳ οὐκ ἐπέτρεπε τῷ παιδοτρίβῃ ἀθλητικῶς ἄγειν, ἀλλ' αὐτὸ ἐρυθήματος χάριν καὶ εὐεξίας. κατεῖχον δὲ οἱ παῖδες πολλὰ ποιητῶν καὶ συγγραφέων, καὶ τῶν αὐτοῦ Διογένους. πᾶσάν τε ἔφοδον σύντομον, πρὸς τὸ εὐμνημόνευτον, ἐπήσκει. ἐν οἴκῳ τε ἐδίδασκε διακονεῖσθαι λιτῇ τροφῇ χρωμένους, καὶ ὕδωρ πίνοντας. ἐν χρῷ κουρίας τε καὶ ἀκαλλωπίστους εἰργάζετο, καὶ ἀχίτωνας, καὶ ἀνυποδήτους, καὶ σιωπηλοὺς, καθ' αὑτοὺς βλέποντας ἐν ταῖς ὁδοῖς. ἐξῆγε δὲ αὐτοὺς καὶ ἐπὶ κυνηγέσια. οἱ δὲ, καὶ αὐτοῦ Διογένους ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, καὶ πρὸς τοὺς γονέας αἰτητικῶς εἶχον. ὁ δὲ αὐτός φησι παρὰ τῷ Ξενιάδῃ καὶ γηράσαι αὐτὸν, καὶ θανόντα ταφῆναι πρὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ. ἔνθα καὶ πυνθανομένου τοῦ Ξενιάδου πῶς αὐτὸν θάψειεν, ἔφη, Ἐπὶ πρόσωπον. τοῦ δὲ ἐρομένου Διὰ τί; Ὅτι μετ' ὀλίγον, εἶπε, μέλλει τὰ κάτω ἀναστρέφεσθαι. τοῦτο δὲ διὰ τὸ ἐπικρατεῖν ἤδη τοὺς Μακεδόνας, ἢ ἐκ ταπεινῶν ὑψηλοὺς γίνεσθαι. εἰσαγαγόντος τινὸς αὐτὸν εἰς οἶκον πολυτελῆ, καὶ κωλύοντος πτύσαι, ἐπειδὴ ἐχρέμψατο, εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ ἔπτυσεν, εἰπὼν χείρονα τόπον μὴ εὑρηκέναι. οἱ δὲ τοῦτο Ἀριστίππου φασί. φωνήσας ποτὲ, Ἰὼ ἄνθρωποι, συνελθόντων, καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ, εἰπὼν, Ἀνθρώπους ἐκάλεσα, οὐ καθάρματα, ὥς φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ πρώτῳ τῶν χρειῶν. φασὶ δὲ καὶ Ἀλέξανδρον εἰπεῖν ὡς εἴπερ Ἀλέξανδρος μὴ ἐγεγόνει, ἐθελῆσαι ἂν Διογένης γενέσθαι. ἀναπήρους ἔλεγεν οὐ τοὺς κωφοὺς καὶ τυφλοὺς, ἀλλὰ τοὺς μὴ ἔχοντας πήραν. εἰσελθών ποτε ἡμιξύρητος εἰς νέων συμπόσιον (καθά φησι

Μητροκλῆς ἐν ταῖς χρείαις) πληγὰς ἔλαβε. μετὰ δὲ ἐγγράψας τὰ ὀνόματα εἰς λεύκωμα τῶν πληξάντων, περιῄει ἐξημμένος· ὡς αὐτοῖς ὕβρει περιέθηκε καταγινωσκομένοις καὶ ἐπιπληττομένοις. ἔλεγεν ἑαυτὸν κύνα εἶναι τῶν ἐπαινουμένων, ἀλλὰ μηδένα τολμᾶν τῶν ἐπαινούντων συνεξιέναι ἐπὶ τὴν θήραν. πρὸς τὸν εἰπόντα, Πύθια νικῶ ἄνδρας, Ἐγὼ μὲν οὖν, εἶπεν, ἄνδρας, σὺ δὲ ἀνδράποδα. πρὸς τοὺς εἰπόντας Γέρων εἶ, καὶ λοιπὸν ἄνες· Τί δέ, ἔφη, εἰ δόλιχον ἔδραμον, πρὸς τῷ τέλει ἔδει με ἀνεῖναι καὶ μὴ μᾶλλον ἐπιτεῖναι; κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον, οὐκ ἔφη παρέσεσθαι· μηδὲ γὰρ πρῴην αὐτῷ χάριν ἐγνωκέναι. γυμνοῖς ποσὶ χιόνα ἐπάτει, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἄνω προείρηται. καὶ ὠμὰ δὲ κρέα ἐπεχείρησε φαγεῖν, οὐ μὴν διῴκησε. κατέλαβέ ποτε Δημοσθένην τὸν ῥήτορα ἐν πανδοκείῳ ἀριστῶντα. τοῦ δ᾽ ὑποχωροῦντος, Τοσούτῳ ἔφη, μᾶλλον ἔσῃ ἐν τῷ πανδοκείῳ. ξένων δέ ποτε θεάσασθαι θελόντων Δημοσθένην, τὸν μέσον δάκτυλον ἐκτείνας, Οὗτος ὑμῖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ Ἀθηναίων δημαγωγός. ἐκβαλόντος δὲ ἄρτον τινὸς καὶ αἰσχυνομένου ἀνελέσθαι, βουλόμενος αὐτὸν νουθετῆσαι, κεραμίου τράχηλον δήσας, ἔσυρε διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ. μιμεῖσθαι ἔλεγε τοὺς χοροδιδασκάλους. καὶ γὰρ ἐκείνους ὑπὲρ τόνον ἐνδιδόναι, ἕνεκα τοῦ τοὺς λοιποὺς ἅψασθαι τοῦ προσήκοντος τόνου. τοὺς πλείστους ἔλεγε παρὰ δάκτυλον μαίνεσθαι. ἐὰν οὖν τις τὸν μέσον προτείνας πορεύηται, δόξει μαίνεσθαι· ἐὰν δὲ τὸν λιχανόν, οὐκέτι. τὰ πολλοῦ ἄξια τοῦ μηδενὸς ἔλεγε πιπράσκεσθαι, καὶ ἔμπαλιν. ἀνδριάντα γοῦν τρισχιλίων πιπράσκεσθαι, χοίνικα δὲ ἀλφίτων, δύο χαλκῶν. τῷ πριαμένῳ αὐτὸν Ξενιάδῃ φησίν, Ἄγε ὅπως τὸ προσταττόμενον ποιήσῃς· τοῦ δ᾽ εἰπόντος, Ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί· Εἰ δὲ ἰατρὸν ἐπρίω νοσῶν, οὐκ ἄν, ἔφη, αὐτῷ ἐπείθου; ἀλλ᾽ εἶπες ἂν ὡς ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί; ἤθελέ τις παρ᾽

αὐτῷ φιλοσοφεῖν. ὁ δέ οἱ σαπέρδην δοὺς, ἐποίησεν ἀκολουθεῖν. ὡς δ' ὑπ' αἰδοῦς ῥίψας ἀπῆλθε, μετὰ χρόνον ὑπαντήσας αὐτῷ καὶ γελάσας λέγει, Τὴν σὴν καὶ ἐμὴν φιλίαν σαπέρδης διέλυσε. Διοκλῆς δ' οὕτως ἀναγράφει. εἰπόντος τινὸς αὐτῷ, Ἐπίταττε ἡμῖν Διόγενες, ἀπαγαγὼν αὐτὸν ἡμιωβολίου τυρὸν ἐδίδου φέρειν. ἀρνησαμένου δὲ, Τὴν σὴν, ἔφη, καὶ ἐμὴν φιλίαν ἡμιωβολίου τυρίον διαλέλυκε. θεασάμενός ποτε παιδίον ταῖς χερσὶ πῖνον, ἐξέρριψε τῆς πήρας τὴν κοτύλην, εἰπὼν Παιδίον με νενίκηκεν εὐτελείᾳ. ἐξέβαλε δὲ καὶ τὸ τρυβλίον, ὁμοίως παιδίον θεασάμενος, ἐπειδὴ κατέαξε τὸ σκεῦος, τῷ κοίλῳ ἄρτῳ τοῦ ψωμίου τὴν φακῆν ὑποδεχόμενον. συνελογίζετο δὲ καὶ οὕτως· Τῶν θεῶν ἐστι πάντα· φίλοι δὲ οἱ σοφοὶ τοῖς θεοῖς· κοινὰ δὲ τὰ τῶν φίλων· πάντα ἄρα ἐστὶ τῶν σοφῶν. θεασάμενός ποτε γυναῖκα ἀσχημονέστερον τοῖς θεοῖς προσπίπτουσαν, βουλόμενος αὐτῆς περιελεῖν τὴν δεισιδαιμονίαν, (καθά φησι Ζωΐλος ὁ Περγαῖος) προσελθὼν εἶπεν, Οὐκ εὐλαβῇ ὦ γύναι μή ποτε θεοῦ ὄπισθεν ἑστῶτος, (πάντα γάρ ἐστιν αὐτοῦ πλήρη) ἀσχημονήσῃς; τῷ Ἀσκληπιῷ ἀνέθηκε πλήκτην, ὃς τοὺς ἐπὶ στόμα πίπτοντας ἐπιτρέχων συνέτριβεν. εἰώθει δὲ λέγειν τὰς τραγικὰς ἀρὰς αὐτῷ συνηντηκέναι. εἶναι γοῦν Ἄπολις, ἄοικος, πατρίδος ἐστερημένος, Πτωχὸς, πλανήτης, βίον ἔχων τοὐφημέραν. ἔφασκε δὲ ἀντιτιθέναι τύχῃ μὲν θάρσος, νόμῳ δὲ φύσιν, πάθει δὲ λόγον. ἐν τῷ Κρανείῳ ἡλιουμένῳ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἐπιστάς φησιν, Αἴτησόν με ὃ θέλεις· καὶ ὃς, Ἀποσκότησόν μου, φησί. μακρά τινος ἀναγινώσκοντος, καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου ἄγραφον παραδείξαντος, Θαρρεῖτε (ἔφη) ἄνδρες· γῆν ὁρῶ. πρὸς τὸν συλλογισάμενον ὅτι κέρατα ἔχει, ἁψάμενος τοῦ μετώπου, Ἐγὼ μὲν (ἔφη) οὐχ ὁρῶ. ὁμοίως καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι κίνησις οὐκ ἔστιν, ἀναστὰς περιεπάτει. πρὸς τὸν λέγοντα περὶ τῶν μετεώρων, Ποσταῖος, ἔφη, πάρει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ;

εὐνούχου μοχθηροῦ ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Μηδὲν εἰσίτω κακόν· Ὁ οὖν κύριος, ἔφη, τῆς οἰκίας ποῦ εἰσέλθοι; τῷ μύρῳ τοὺς πόδας ἀλειψάμενος ἔφη, ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν ἀέρα ἀπιέναι τὸ μύρον, ἀπὸ δὲ τῶν ποδῶν, εἰς τὴν ὄσφρησιν. ἀξιούντων Ἀθηναίων μυηθῆναι αὐτὸν, καὶ λεγόντων ὡς ἐν ἅδου προεδρίας οἱ μεμυημένοι τυγχάνουσι, Γελοῖον, ἔφη, εἰ Ἀγησίλαος μὲν καὶ Ἐπαμεινώνδας ἐν τῷ βορβόρῳ διάξουσιν, ἀπελεῖς δέ τινες μεμυημένοι ἐν ταῖς μακάρων νήσοις ἔσονται. πρὸς τοὺς ἑρπύσαντας ἐπὶ τὴν τράπεζαν μῦς, Ἰδοὺ, φησὶ, καὶ Διογένης παρασίτους τρέφει. Πλάτωνος εἰπόντος αὐτὸν κύνα, Ναὶ, ἔφη, ἐγὼ γὰρ ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς πεπρακότας. ἐκ τοῦ βαλανείου ἐξιὼν, τῷ μὲν πυθομένῳ εἰ πολλοὶ ἄνθρωποι λοῦνται, ἠρνήσατο· τῷ δ᾽, εἰ πολὺς ὄχλος, ὡμολόγησε. Πλάτωνος ὁρισαμένου, Ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον δίπουν, ἄπτερον, καὶ εὐδοκιμοῦντος, τίλας ἀλεκτρυόνα εἰσήνεγκεν εἰς τὴν σχολὴν αὐτοῦ· καί φησιν, Οὗτός ἐστιν ὁ Πλάτωνος ἄνθρωπος. ὅθεν τῷ ὅρῳ προσετέθη Τὸ πλατυώνυχον. πρὸς τὸν πυθόμενον ποίᾳ ὥρᾳ δεῖ ἀριστᾶν, Εἰ μὲν πλούσιος, ἔφη, ὅταν θέλῃ· εἰ δὲ πένης, ὅταν ἔχῃ. ἐν Μεγαροῦσιν ἰδὼν τὰ μὲν πρόβατα τοῖς δέρμασιν ἐσκεπασμένα, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν γυμνοὺς, ἔφη, Λυσιτελέστερόν ἐστι Μεγαρέως εἶναι κριὸν ἢ υἱόν. πρὸς τὸν ἐντινάξαντα αὐτῷ τὴν δοκὸν, εἶτα εἰπόντα, Φύλαξαι· Πάλιν γάρ με, ἔφη, παίειν μέλλεις; ἔλεγε τοὺς μὲν δημαγωγοὺς, ὄχλου διακόνους· τοὺς δὲ στεφάνους, δόξης ἐξανθήματα. λύχνον μεθ᾽ ἡμέραν ἅψας, Ἄνθρωπον, φησὶ, ζητῶ. εἱστήκει ποτὲ κατακρουνιζόμενος· τῶν δὲ περιεστώτων ἐλεούντων, παρὼν Πλάτων ἔφη, Εἰ βούλεσθε αὐτὸν ἐλεῆσαι, ἀπόστητε· ἐνδεικνύμενος φιλοδοξίαν αὐτοῦ. ἐντρίψαντος αὐτῷ κόνδυλόν τινος, Ἡράκλεις, ἔφη, οἷόν με χρῆμα ἐλάνθανε, τὸ μετὰ περικεφαλαίας περιπατεῖν. ἀλλὰ καὶ Μειδίου κονδυλίσαντος

αὐτὸν, καὶ εἰπόντος Τριχίλιαί σοι κεῖνται ἐπὶ τῇ τραπέζῃ, τῇ ἑξῆς πυκτικοὺς λαβὼν ἱμάντας, καὶ καταλοήσας αὐτὸν, ἔφη, Τριχίλιαί σοι κεῖνται ἐπὶ τῇ τραπέζῃ. Λυσίου τοῦ φαρμακοπώλου πυθομένου εἰ θεοὺς νομίζει, Πῶς δὲ, εἶπεν, οὐ νομίζω, ὅπου καί σε θεοῖς ἐχθρὸν ὑπολαμβάνω; οἱ δὲ, Θεόδωρον εἰπεῖν τοῦτο. ἰδὼν τινα περιῤῥαινόμενον, ἐπεῖπεν, Ὦ κακόδαιμον, οὐκ ἐπίστασαι ὅτι ὥσπερ τῶν ἐν γραμματικῇ ἁμαρτημάτων περιῤῥαινόμενος οὐκ ἂν ἀπαλλαγείης, οὕτως οὐδὲ τῶν ἐν τῷ βίῳ; ἐνεκάλει τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῆς τύχης, αἰτεῖσθαι λέγων αὐτοὺς ἀγαθὰ τὰ αὐτοῖς δοκοῦντα, καὶ οὐ τὰ κατ' ἀλήθειαν. πρὸς δὲ τοὺς περὶ τὰ ὀνείρατα ἐπτοημένους ἔλεγεν, ὡς ὑπὲρ ὧν μὲν πράττουσιν ὕπαρ, οὐκ ἐπιστρέφονται· ὑπὲρ ὧν δὲ καθεύδοντες φαντασιοῦνται, πολυπραγμονοῦσιν. Ὀλυμπίασι τοῦ κήρυκος ἀνειπόντος, Νικᾷ Διώξιππος ἄνδρας· Οὗτος μὲν δὴ ἀνδράποδα, ἄνδρας δὲ ἐγώ. ἠγαπᾶτο δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίων. μειρακίου γοῦν τὸν πίθον αὐτοῦ συντρίψαντος, τῷ μὲν πληγὰς ἔδοσαν, ἐκείνῳ δὲ ἄλλον παρέσχον. φησὶ δὲ Διονύσιος ὁ Στωϊκὸς ὡς μετὰ Χαιρώνειαν συλληφθεὶς ἀπήχθη πρὸς Φίλιππον. καὶ ἐρωτηθεὶς τίς εἴη, Κατάσκοπος, ἔφη, τῆς σῆς ἀπληστίας. ὅθεν θαυμασθεὶς ἀφείθη. Ἀλεξάνδρου ποτὲ πέμψαντος ἐπιστολὴν πρὸς Ἀντίπατρον εἰς Ἀθήνας διά τινος Ἀθλίας, παρὼν ἔφη, Ἄθλιας παρ' Ἀθλίου δι' Ἀθλίου πρὸς Ἄθλιον. Περδίκκου ἀπειλήσαντος, εἰ μὴ ἔλθοι πρὸς αὐτὸν, ἀποκτενεῖν, ἔφη, Οὐδὲν μέγα· καὶ γὰρ κάνθαρος καὶ φαλάγγιον τοῦτ' ἂν πράξειεν. ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ἀπειλεῖν ἠξίου, ὡς Εἰ καὶ χωρὶς ἐμοῦ ζήσεται, εὐδαιμόνως ζήσοιτο. ἐβόα πολλάκις λέγων τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ῥᾴδιον ὑπὸ τῶν θεῶν δεδόσθαι, ἀποκεκρύφθαι δὲ αὐτὸν ζητούντων μελίπηκτα καὶ μύρα καὶ τὰ παραπλήσια. ὅθεν πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου ὑποδούμενον, Οὔπω (εἶπε) μακάριος εἶ, ἂν μή σε καὶ ἀπομύξῃ. τοῦτο

ἢ ἔσται πυρωθέντα σοι τὰς χεῖρας. θεασάμενός ποτε τοὺς ἱερομνήμονας τῶν ταμιῶν τινὰ φιάλην ὑφῃρημένον ἄγοντας, ἔφη, Οἱ μεγάλοι κλέπται τὸν μικρὸν ἄγουσι. θεασάμενός ποτε μειράκιον λίθους βάλλον ἐπὶ σταυρὸν, Εὖγε, εἶπε· τεύξῃ γὰρ τοῦ σκοποῦ. πρὸς τὰ περιστάντα μειράκια, καὶ εἰπόντα, Βλεπώμεθα μὴ δάκῃ ἡμᾶς, Θαῤῥεῖτε, ἔφη, παιδία. κύων τεῦτλα οὐκ ἐσθίει. πρὸς τὸν ἐπὶ τῇ λεοντῇ θρυπτόμενον, Παῦσαι, ἔφη, τὰ τῆς ἀρετῆς σχώματα καταισχύνων. πρὸς τὸν μακαρίζοντα Καλλισθένην, καὶ λέγοντα ὡς πολυτελῶν παρ' Ἀλεξάνδρῳ μετέχει, Κακοδαίμων μὲν οὖν ἐστιν, εἶπεν, ὃς καὶ ἀριστᾷ καὶ δειπνεῖ ὅταν Ἀλεξάνδρῳ δόξῃ. χρημάτων δεόμενος, ἀπαιτεῖν ἔλεγε τοὺς φίλους, οὐκ αἰτεῖν. ἐπ' ἀγορᾶς ποτε χειρουργῶν, Εἴθε, ἔφη, καὶ τὴν κοιλίαν ἦν παρατρίψαντα μὴ πεινῆν. μειράκιον θεασάμενος μετὰ σατραπῶν ἐπὶ δεῖπνον ἀπιὸν, ἀποσπάσας ἀπήγαγε πρὸς τοὺς οἰκείους, καὶ ἐκέλευε τηρεῖν. πρὸς τὸ κεκοσμημένον μειράκιον πυθόμενόν τι, ἔφη οὐ πρότερον λέξειν αὐτῷ, εἰ μὴ ἀνασυράμενος δείξειε πότερον γυνή ἐστιν ἢ ἀνήρ. πρὸς τὸ κοτταβίζον ἐν τῷ βαλανείῳ μειράκιον φησὶν, Ὅσῳ βέλτιον, τοσούτῳ χεῖρον. ἐν δείπνῳ προσερρίπτουν αὐτῷ τινὲς ὀστάρια ὡς κυνί· καὶ ὃς ἀπαλλαττόμενος προσεούρησεν αὐτοῖς ὡς κύων. τοὺς ῥήτορας καὶ πάντας τοὺς ἐνδοξολογοῦντας, τρισανθρώπους ἀπεκάλει, ἀντὶ τοῦ τρισαθλίους. τὸν πλούσιον ἀμαθῆ, πρόβατον εἶπε χρυσόμαλλον. θεασάμενος ἐπὶ ἀσώτου οἰκίᾳ ἐπιγεγραμμένον, Πράσιμος, Ἤδειν, εἶπεν, ὅτι οὕτω κραιπαλῶσα ῥᾳδίως ἐξεμέσεις τὸν κεκτημένον. πρὸς τὸ καταιτιώμενον μειράκιον τὸ πλῆθος τῶν ἐνοχλούντων, Παῦσαι γὰρ, ἔφη, καὶ σὺ τὰ δείγματα τοῦ πασχητιῶντος περιφέρων. πρὸς τὸ ῥυπαρὸν βαλανεῖον, Οἱ ἐνθάδε, ἔφη, λουόμενοι, ποῦ λούονται; παχέος κιθαρῳδοῦ πρὸς πάντων μεμφομένων, αὐτὸς μόνος ἐπῄνει. ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί, ἔφη, Ὅτι

τηλικοῦτος ὢν κιθαρῳδεῖ, καὶ οὐ λῃστεύει. τὸν κιθαρῳδὸν ἀεὶ καταλειπόμενον ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν ἠσπάσατο, Χαῖρε ἀλέκτωρ. τοῦ δὲ, εἰπόντος, Διὰ τί; Ὅτι (ἔφη) ᾄδων πάντας ἐγείρεις. μειρακίου διαδεικνυμένου πληρώσας τὸ προκόλπιον ἄντικρυς θέρμων ἔκαμπτε. τοῦ δὲ πλήθους εἰς αὐτὸν ἀφορῶντος, θαυμάζειν ἔφη πῶς ἐκεῖνον ἀφέντες αὐτὸν ὁρῶσι. λέγοντος δὲ αὐτῷ τινὸς ἰσχυρῶς δεισιδαίμονος, μιᾷ πληγῇ τὴν κεφαλήν σου διαρρήξω, Ἐγὼ δέ γε, εἶπε, πταρὼν ἐξ ἀριστερῶν τρέμειν σε ποιήσω. Ἡγησίου παρακαλοῦντος χρῆσαί τι αὐτῷ τῶν συγγραμμάτων, Μάταιος, ἔφη, τυγχάνεις, ὦ Ἡγησία, ὃς ἰσχάδας μὲν γραπτὰς οὐχ αἱρῇ, ἀλλὰ τὰς ἀληθινάς· ἄσκησιν δὲ παρειδὼν τὴν ἀληθινὴν, ἐπὶ τὴν γεγραμμένην ὁρμᾷς. πρός τε τὸν ὀνειδίσαντα αὐτῷ τὴν φυγὴν, Ἀλλὰ τούτου γε ἕνεκεν, εἶπεν, ὦ κακόδαιμον, ἐφιλοσόφησα. καὶ πάλιν, εἰπόντος τινὸς, Σινωπεῖς σου φυγὴν κατέγνωσαν, Ἐγὼ δέ γε, εἶπεν, ἐκείνων μονήν. ἰδών ποτε Ὀλυμπιονίκην πρόβατα νέμοντα, Ταχέως, εἶπεν, ὦ βέλτιστε, μετέβης ἀπὸ τῶν Ὀλυμπίων ἐπὶ τὰ Νέμεα. ἐρωτηθεὶς διὰ τί οἱ ἀθληταὶ ἀναίσθητοί εἰσιν, ἔφη, Ὅτι κρέασιν ὑείοις καὶ βοείοις ἀνῳκοδόμηνται. ᾔτει ποτὲ ἀνδριάντα· ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί τοῦτο ποιεῖ, Μελετῶ, εἶπεν, ἀποτυγχάνειν. αἰτῶν τινα (καὶ γὰρ τοῦτο πρῶτον ἐποίησε διὰ τὴν ἀπορίαν) ἔφη, Εἰ μὲν καὶ ἄλλῳ δέδωκας, δὸς κἀμοί· εἰ δὲ μηδενὶ, ἀπ' ἐμοῦ ἄρξαι. ἐρωτηθείς ποτε ὑπὸ τοῦ τυράννου ποῖος ἂν εἴη ἀμείνων χαλκὸς εἰς ἀνδριάντα, ἔφη, Ἀφ' οὗ Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἐχαλκεύθησαν. ἐρωτηθεὶς πῶς χρῆται Διονύσιος τοῖς φίλοις, ἔφη, Ὡς θυλάκοις· τοὺς μὲν πλήρεις κρημνῶν, τοὺς δὲ κενοὺς ῥίπτων. νεογάμου ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Ὁ τοῦ Διὸς παῖς Ἡρακλῆς καλλίνικος ἐνθάδε κατοικεῖ, μηδὲν εἰσίτω κακόν· ἐπέγραψε, Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία. τὴν φιλαργυρίαν εἶπε μητρόπολιν

πάντων τῶν κακῶν. ἄσωτον θεασάμενος ἐν πανδοκείῳ ἐλάας ἐσθίοντα, ἔφη, Εἰ οὕτως ἠρίστας, οὐκ ἂν οὕτως ἐδείπνεις. τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, θεῶν εἰκόνας εἶναι. τὸν ἔρωτα, σχολαζόντων ἀσχολίαν. ἐρωτηθεὶς τί ἄθλιον ἐν βίῳ, ἔφη, Γέρων ἄπορος. ἐρωτηθεὶς τί τῶν θηρίων κάκιστα δάκνει, ἔφη, Τῶν μὲν ἀγρίων, συκοφάντης· τῶν δὲ ἡμέρων, κόλαξ. ἰδών ποτε δύο κενταύρους κάκιστα ἐζωγραφημένους, ἔφη, Πότερος τούτων χείρων ἐστί; τὸν πρὸς χάριν λόγον, ἔφη μελιτίνην ἄγχονην εἶναι. τὴν γαστέρα, χάρυβδιν ἔλεγε τοῦ βίου. ἀκούσας ποτὲ ὅτι Δίδυμων ὁ μοιχὸς συνελήφθη, Ἄξιος, ἔφη, ἐκ τοῦ ὀνόματος κρέμασθαι. ἐρωτηθεὶς διὰ τί τὸ χρυσίον χλωρόν ἐστιν, ἔφη, Ὅτι πολλοὺς ἔχει τοὺς ἐπιβουλεύοντας. ἰδὼν γυναῖκα ἐν φορείῳ, Οὐ κατὰ τὸ θηρίον, ἔφη, ἡ γαλεάγρα. ἰδὼν δραπέτην ἐπὶ φρέατι καθήμενον, ἔφη, Μειράκιον, βλέπε μὴ ἐμπέσῃς. ἰδὼν ἱματιοκλέπτην ἐν τῷ βαλανείῳ, ἔφη, Ἐπ' ἀλειμμάτιον ἢ ἐπ' ἄλλο ἱμάτιον; ἰδών ποτε γυναῖκας ἀπ' ἐλαίας ἀπηγχονισμένας, Εἴθε γάρ, ἔφη, πάντα τὰ δένδρα τοιοῦτον καρπὸν ἤνεγκεν. ἰδὼν λωποδύτην, ἔφη,

-- τίπτε σὺ ὧδε φέριστε,

Ἦ τινα συλήσων νεκύων κατατεθνηώτων;

ἐρωτηθεὶς εἰ παιδισκάριον ἢ παιδάριον ἔχοι, ἔφη, Οὔ. τοῦ δὲ εἰπόντος, Ἐὰν οὖν ἀποθάνῃς, τίς σε ἐξοίσει; ἔφη, Ὁ χρῄζων τῆς οἰκίας. μειράκιον εὔμορφον ἀφυλάκτως ἰδὼν κοιμώμενον, νύξας, Ἐπέγραι, ἔφη,

Μή τίς τοι εὕδοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ.

πρὸς τὸν πολυτελῶς ὀψωνοῦντα,

Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγοράζεις;

Πλάτωνος περὶ ἰδεῶν διαλεγομένου, καὶ ὀνομάζοντος τραπεζότητα καὶ κυαθότητα, Ἐγώ, εἶπεν, ὦ Πλάτων, τράπεζαν μὲν καὶ κύαθον ὁρῶ· τραπεζότητα δὲ καὶ κυαθότητα, οὐδαμῶς. καὶ ὅς, Κατὰ λόγον, ἔφη· οἷς μὲν γὰρ κύαθος καὶ

τράπεζα θεωρεῖται, ὀφθαλμοὺς ἔχεις· ᾧ δὲ τραπεζότης καὶ κυαθότης βλέπεται, νοῦν οὐκ ἔχεις. ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, Ποῖός τίς σοι, Διόγενες, δοκεῖ Σωκράτης; εἶπε, Μαινόμενος. ἐρωτηθεὶς ποίῳ καιρῷ δεῖ γαμεῖν, ἔφη, Τοὺς μὲν νέους μηδέποτε, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους μηδὲ πώποτε. ἐρωτηθεὶς τί θέλοι κονδύλου λαβεῖν, Περικεφαλαίαν, ἔφη. μειράκιον ἰδὼν καλλωπιζόμενον, ἔφη, Εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας, ἀτυχεῖς· εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς. ἰδών ποτε μειράκιον ἐρυθριῶν, Θάῤῥει, ἔφη, τοιοῦτόν ἐστι τῆς ἀρετῆς τὸ χρῶμα. διοῖν ποτε νομικοῖν ἀκούσας, τοὺς δύο κατέκρινεν εἰπὼν, τὸν μὲν κεκλοφέναι, τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι. ἐρωτηθεὶς ποῖον οἶνον ἡδέως πίνει, ἔφη, Τὸν ἀλλότριον. πρὸς τὸν εἰπόντα, Πολλοί σου καταγελῶσι, Ἀλλ᾽ ἐγὼ, ἔφη, οὐ καταγελῶμαι. πρὸς τὸν εἰπόντα κακὸν εἶναι τὸ ζῆν, Οὐ τὸ ζῆν, εἶπεν, ἀλλὰ τὸ κακῶς ζῆν. πρὸς τοὺς συμβουλεύοντας τὸν ἀποδράντα αὐτοῦ δοῦλον ζητεῖν, Γελοῖον, ἔφη, εἰ Μάνης μὲν χωρὶς Διογένους ζῇ, Διογένης δὲ χωρὶς Μάνου οὐ δύναται. ἀριστῶν ἐλάας, πλακοῦντος εἰσενεχθέντος, ῥίψας, φησίν,

Ὦ ξένε, τυράννοις ἐκποδὼν μεθίστασο. καὶ ἄλλοτε,
μάστιξεν δ᾽ ἐλάαν.

ἐρωτηθεὶς ποταπὸς εἴη κύων, ἔφη, Πεινῶν, Μελιταῖος· χορτασθεὶς δὲ, Μολοττικός. οὓς ἐπαινοῦντες οἱ πολλοὶ οὐ τολμῶσι διὰ τὸν πόνον συνεξιέναι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν θήραν· οὕτως οὐδὲ ἐμοὶ δύνασθε συμβιοῦν, διὰ τὸν φόβον τῶν ἀλγηδόνων. ἐρωτηθεὶς εἰ σοφοὶ πλακοῦντα ἐσθίουσι, Πάντ᾽, εἶπεν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. ἐρωτηθεὶς διὰ τί προσαίταις μὲν ἐπιδιδόασι, φιλοσόφοις δὲ οὔ, ἔφη, Ὅτι χωλοὶ μὲν καὶ τυφλοὶ γενέσθαι ἐλπίζουσι· φιλοσοφῆσαι δὲ, οὐδέποτε. φιλάργυρον ᾔτει· τοῦ δὲ βραδύνοντος, Ἄνθρωπε, εἶπεν, εἰς τροφήν σε αἰτῶ, οὐκ εἰς ταφήν. ὀνειδιζόμενος ποτὲ ἐπὶ τῷ παραχαράξαι τὸ νόμισμα, ἔφη, Ἦν ποτε

χρόνος ἐκεῖνος ὅτ' ἤμην ἐγὼ τοιοῦτος ὁποῖος σὺ νῦν· ὁποῖος δ' ἐγὼ νῦν, σὺ οὐδέποτε. καὶ πρὸς ἄλλον ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὀνειδίσαντα, Καὶ γὰρ ἐνεούρουν ποτέ· ἀλλὰ νῦν, οὔ. εἰς Μύνδον ἐλθὼν, καὶ θεασάμενος μεγάλας τὰς πύλας, μικρὰν δὲ τὴν πόλιν, Ἄνδρες Μύνδιοι, ἔφη, κλείσατε τὰς πύλας, μὴ ἡ πόλις ὑμῶν ἐξέλθῃ. θεασάμενος ποτὲ πορφυροκλέπτην πεφωραμένον, ἔφη,

Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Κρατεροῦ ἀξιοῦντος πρὸς αὐτὸν ἀπιέναι, Ἀλλὰ βούλομαι, ἔφη, ἐν Ἀθήναις ἅλα λείχειν, ἢ παρὰ Κρατερῷ τῆς πολυτελοῦς τραπέζης ἀπολαύειν. Ἀναξιμένει τῷ ῥήτορι παχεῖ ὄντι προσελθὼν, Ἐπίδος καὶ ἡμῖν, ἔφη, τοῖς πτωχοῖς τῆς γαστρός. καὶ γὰρ αὐτὸς κουφισθήσῃ, καὶ ἡμᾶς ὠφελήσεις. διαλεγομένου ποτὲ αὐτοῦ, τάριχον προτείνας περιέσπασε τοὺς ἀκροατάς. ἀγανακτοῦντος δὲ, Τὴν Ἀναξιμένους, ἔφη, διάλεξιν ὀβολοῦ τάριχος διαλέλυκεν. ὀνειδιζόμενος ποτὲ ὅτι ἐν ἀγορᾷ ἔφαγεν, Ἐν ἀγορᾷ γὰρ, ἔφη, καὶ ἐπείνησα. ἔνιοι δὲ τούτου φασὶν εἶναι κἀκεῖνο, ὅτι Πλάτων θεασάμενος αὐτὸν λάχανα πλύνοντα, προσελθὼν ἡσυχῇ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ Διονύσιον ἐθεράπευες, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες. τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι ὁμοίως ἡσυχῇ, Καὶ σὺ εἰ λάχανα ἔπλυνες, οὐκ ἂν Διονύσιον ἐθεράπευες. πρὸς τὸν εἰπόντα, Οἱ πλείους σου καταγελῶσι· Κἀκείνων τυχὸν, εἶπεν, οἱ ὄνοι. ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι τῶν ὄνων ἐπιστρέφονται, οὔτε ἐγὼ ἐκείνων. θεασάμενος μειράκιον φιλοσοφοῦν, Εὖγε, εἶπεν, ὅτι τοὺς τοῦ σώματος ἐραστὰς ἐπὶ τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος μετάγεις. θαυμάζοντός τινος τὰ ἐν Σαμοθρᾴκῃ ἀναθήματα, ἔφη, Πολλῷ ἂν εἴη πλείω εἰ καὶ οἱ μὴ σωθέντες ἀνετίθεσαν. οἱ δὲ, τοῦτο Διαγόρου φασὶ τοῦ Μηλίου. ἀμόρφῳ μειρακίῳ ἀπιόντι εἰς συμπόσιον, ἔφη, Χείρων ἐπανήξεις. τοῦ δὲ ἐπανελθόντος καὶ τῇ ἑξῆς εἰπόντος,

Καὶ ἀπῆλθον, καὶ χείρων οὐκ ἐκλυόμενον· ἔφη, Χείρων μὲν οὖν, Εὐρυπίων δέ. δύσκολον ᾔτει. τοῦ δ᾽ εἰπόντος, Ἐάν με πείσῃς· ἔφη, Εἴ σε ἐδυνάμην πεῖσαι, ἔπεισα ἄν σε ἀπάγξασθαι. ἐπανήρχετο ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Ἀθήνας· πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον, Ποῖ καὶ πόθεν; Ἐκ τῆς ἀνδρωνίτιδος, εἶπεν, εἰς τὴν γυναικωνῖτιν. ἐπανῄει ἀπὸ Ὀλυμπίων· πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον εἰ ὄχλος ἦν πολύς, Πολὺς μέν, εἶπεν, ὁ ὄχλος· ὀλίγοι δὲ ἄνθρωποι. τοὺς ἀσώτους εἶπε παραπλησίους εἶναι συκαῖς ἐπὶ κρημνῷ πεφυκυίαις· ὧν τοῦ καρποῦ μὲν ἄνθρωπος οὐκ ἀπογεύσεται, κόρακες δὲ καὶ γύπες ἐσθίουσι. Φρύνης Ἀφροδίτην χρυσῆν ἀναθείσης ἐν Δελφοῖς, τοῦτον ἐπιγράψαι, Τῆς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας. Ἀλεξάνδρου ποτὲ ἐπιστάντος αὐτῷ, καὶ εἰπόντος, Ἐγώ εἰμι Ἀλέξανδρος, ὁ μέγας βασιλεύς· Κἀγώ, φησί, Διογένης ὁ κύων. ἐρωτηθεὶς τί ποιῶν, κύων καλεῖται, ἔφη, Τοὺς μὲν διδόντας σαίνων, τοὺς δὲ μὴ διδόντας ὑλακτῶν, τοὺς δὲ πονηροὺς δάκνων. ἀπὸ συκῆς ὠπώριζε· τοῦ δὲ φυλάττοντος εἰπόντος, Αὐτόθεν πρῴην ἄνθρωπος ἀπήγξατο, Ἐγὼ οὖν, φησίν, αὐτὴν καθαρῶ. ἰδὼν Ὀλυμπιονίκην εἰς ἑταίραν πυκνότερον ἀτενίζοντα, Ἴδε, ἔφη, κριὸν ἀρειμάνιον, ὡς ὑπὸ τοῦ τυχόντος κορασίου τραχηλίζεται. τὰς εὐπρεπεῖς ἑταίρας ἔλεγε θανασίμῳ μελικράτῳ παραπλησίας εἶναι. ἀριστῶντι αὐτῷ ἐν ἀγορᾷ οἱ περιεστῶτες συνεχὲς ἔλεγον, Κύον. ὁ δέ, Ὑμεῖς, εἶπεν, ἐστὲ κύνες οἵ με ἀριστῶντα περιεστήκατε. δύο μαλακῶν περικρυπτομένων αὐτόν, ἔφη, Μὴ εὐλαβεῖσθε. κύων τεῦτλα οὐ τρώγει. περὶ παιδὸς πεπορνευκότος ἐρωτηθεὶς πόθεν εἴη, Τεγεάτης, ἔφη. ἀφυῆ παλαιστὴν θεασάμενος ἰατρεύοντα, ἔφη, Τί τοῦτο; ἦ ἵνα τοὺς ποτέ σε νικήσαντας νῦν καταβάλῃς; θεασάμενος υἱὸν ἑταίρας λίθον εἰς ὄχλον βάλλοντα, Πρόσεχε, ἔφη, μὴ τὸν πατέρα πλήξῃς. δείξαντος αὐτῷ παιδαρίου μάχαιραν, ἣν εἰλήφει παρὰ ἐραστοῦ, Ἡ μὲν μάχαιρα, ἔφη, καλή· ἡ δὲ

λάβῃ, αἰσχρά. ἐπαινούντων τινῶν τὸν ἐπιδόντα αὐτῷ, ἔφη, Ἐμὲ δ᾽ οὐκ ἐπαινεῖτε τὸν ἄξιον λαβεῖν; ἀπαιτούμενος ὑπό τινος τρίβωνα, ἔφη, Εἰ μὲν ἐχαρίσω, ἔχω· εἰ δ᾽ ἔχρησας, χρῶμαι. ὑποβολιμαίου τινὸς εἰπόντος αὐτῷ ὅτι χρυσὸν ἔχει ἐν τῷ ἱματίῳ, Ναί, ἔφη, διὰ τοῦτο αὐτὸ ὑποβεβλημένος κοιμῶμαι. ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τό γ᾽ οὖν πρὸς πᾶσαν τύχην παρεσκευάσθαι. ἐρωτηθεὶς πόθεν εἴη, Κοσμοπολίτης, ἔφη. θυόντων τινῶν τοῖς θεοῖς ἐπὶ τῷ υἱὸν γενέσθαι, ἔφη, Περὶ δὲ τοῦ ποδαπὸς ἐκβῇ, οὐ θύετε; ἔρανόν ποτε αἰτούμενος, πρὸς τὸν ἐρανάρχην, ἔφη,

Τοὺς ἄλλους ἐνάριζ᾽, ἀπὸ δ᾽ Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας.

τὰς ἑταίρας, ἔφη βασιλέων εἶναι βασιλίσσας. αἰτεῖν γὰρ ὅτι ἂν δόξῃ αὐταῖς. ψηφισαμένων Ἀθηναίων Ἀλέξανδρον Διόνυσον, Κἀμέ, ἔφη, Σάραπιν ποιήσατε. πρὸς τὸν ὀνειδίζοντα ὡς εἰς τόπους ἀκαθάρτους εἰσίοι, Καὶ γὰρ ἥλιος, ἔφη, εἰς τοὺς ἀποπάτους, ἀλλ᾽ οὐ μιαίνεται. ἐν ἱερῷ δειπνῶν, μεταξὺ ῥυπαρῶν ἄρτων παρατεθέντων, ἄρας αὐτοὺς ἔρριψεν, εἰπὼν εἰς ἱερὸν μηδὲν δεῖν ῥυπαρὸν εἰσιέναι. πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐδὲν εἰδὼς φιλοσοφεῖς, ἔφη, Εἰ καὶ προσποιοῦμαι σοφίαν, καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν ἐστι. πρὸς τὸν συνιστάντα τὸν παῖδα, καὶ λέγοντα ὡς εὐφυέστατος ἐστί, καὶ τὰ ἤθη κράτιστος, Τί οὖν, εἶπεν, ἐμοῦ χρῄζει; τοὺς λέγοντας μὲν τὰ σπουδαῖα, μὴ ποιοῦντας δέ, ἔλεγε μηδὲν διαφέρειν κιθάρας· καὶ γὰρ ταύτην μήτε ἀκούειν μήτε αἰσθάνεσθαι. εἰς θέατρον εἰσῄει ἐναντίος τοῖς ἐξιοῦσιν· ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί, Τοῦτο, ἔφη, παντὶ τῷ βίῳ ἐπιτηδεύω ποιεῖν. ἰδών ποτε νεανίσκον θηλυνόμενον, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, χείρονα τῆς φύσεως περὶ σεαυτοῦ βουλευόμενος; ἡ μὲν γάρ σε ἄνδρα ἐποίησε, σὺ δὲ σεαυτὸν βιάζῃ γυναῖκα εἶναι. ἰδὼν ἄφρονα ψαλτήριον ἁρμοζόμενον, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, τοὺς μὲν φθόγγους τῷ ξύλῳ προσαρμόττων, τὴν δὲ ψυχὴν

εἰς τὸν βίον μὴ ἁρμόττων; πρὸς τὸν εἰπόντα, Ἀνεπιτήδειος εἰμὶ πρὸς φιλοσοφίαν, Τί οὖν, ἔφη, ζῇς, εἰ τοῦ καλῶς ζῆν μὴ μέλει σοι; πρὸς τὸν καταφρονοῦντα τοῦ πατρὸς, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, καταφρονῶν τούτου δι' ὃν μέγα φρονεῖς; ἰδὼν εὐπρεπῆ νεανίσκον ἀπρεπῶς λαλοῦντα, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, ἐξ ἐλεφαντίνου κολεοῦ μολιβδίνην ἕλκων μάχαιραν; ὀνειδιζόμενος ὅτι ἐν καπηλείῳ πίνει, Καὶ ἐν κουρείῳ, φησὶ, κείρομαι. ὀνειδιζόμενος ὅτι παρὰ Ἀντιπάτρου τριβώνιον ἔλαβεν, ἔφη,

Οὔτοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα.

πρὸς τὸν ἐνσείσαντα αὐτῷ δοκὸν, εἶτα εἰπόντα, Φύλαξαι, πλήξας αὐτὸν τῇ βακτηρίᾳ, εἶπε, Φύλαξαι. πρὸς τὸν λιπαροῦντα τῇ ἑταίρᾳ, Τί θέλεις, ἔφη, τυχεῖν, ὦ ταλαίπωρε, οὗ τὸ ἀποτυχεῖν ἄμεινον ἐστί; πρὸς τὸν μυριζόμενον, Βλέπε, εἶπε, μὴ ἡ τῆς κεφαλῆς σου εὐωδία δυσωδίαν σου τῷ βίῳ παράσχῃ. τοὺς μὲν οἰκέτας ἔφη δεσπόταις, τοὺς δὲ φαύλους ἐπιθυμίαις δουλεύειν. ἐρωτηθεὶς διὰ τί ἀνδράποδα ἐκλήθη, Ὅτι, φησὶ, τοὺς πόδας ἀνδρῶν εἶχεν, τὴν δὲ ψυχὴν ὁποίαν σὺ νῦν ὁ ἐξετάζων. ἄσωτον ᾔτει μνᾶν· πυθομένου δὲ διὰ τί τοὺς μὲν ἄλλους ὀβολὸν ζητεῖ, αὐτὸν δὲ μνᾶν, Ὅτι, εἶπε, παρὰ μὲν τῶν ἄλλων πάλιν ἐλπίζω λαβεῖν, παρὰ δὲ σοῦ, θεῶν ἐν γούνασι κεῖται εἰ πάλιν λήψομαι. ὀνειδιζόμενος ὅτι αὐτὸς αἰτεῖ, Πλάτωνος μὴ αἰτοῦντος, Κἀκεῖνος, εἶπεν, αἰτεῖ ἀλλ'

Ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι.

ἰδὼν τοξότην ἀφυῆ, παρὰ τὸν σκοπὸν ἐκάθισεν, εἰπὼν, Ἵνα μὴ πληγῶ. τοὺς ἐρῶντας ἔφη πρὸς ἡδονὴν ἀτυχεῖν. ἐρωτηθεὶς εἰ κακὸς ὁ θάνατος, Πῶς, εἶπε, κακὸς, οὗ παρόντος οὐκ αἰσθανόμεθα; πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστάντα, καὶ εἰπόντα, Οὐ φοβῇ με; Τί γὰρ, εἶπεν, εἰ ἀγαθὸν, ἢ κακόν; τοῦ δὲ εἰπόντος, Ἀγαθόν· Τίς οὖν, εἶπε, τὸ ἀγαθὸν φοβεῖται; τὴν παιδείαν εἶπε

τοῖς μὲν νέοις σωφροσύνην, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις παραμυθίαν, τοῖς δὲ πένησι πλοῦτον, τοῖς δὲ πλουσίοις κόσμον εἶναι. πρὸς Διδύμωνα τὸν μοιχὸν ἰατρεύοντά ποτε κόρης ὀφθαλμόν, Ὅρα (φησὶ) μὴ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς παρθένου ἰατρεύων, τὴν κόρην φθείρῃς. εἰπόντος τινὸς ὅτι ὑπὸ τῶν φίλων ἐπιβουλεύεται, Καὶ τί δεῖ πράττειν, ἔφη, εἰ δεήσει τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἐχθροῖς ὁμοίως χρῆσθαι; ἐρωτηθεὶς τί κάλλιστον ἐν ἀνθρώποις, ἔφη, Παῤῥησία. εἰσελθὼν εἰς διδασκάλου, καὶ μούσας μὲν ἰδὼν πολλάς, μαθητὰς δὲ ὀλίγους, Σὺν θεοῖς, ἔφη, διδάσκαλε πολλοὺς μαθητὰς ἔχεις. εἰώθει δὲ πάντα ποιεῖν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ τὰ Δήμητρος καὶ τὰ Ἀφροδίτης: καὶ τοιούτους τινὰς ἠρώτα λόγους, Εἰ τὸ ἀριστᾶν μηδὲν εἴη ἄτοπον, οὐδ' ἐν ἀγορᾷ ἐστιν ἄτοπον. οὐκ ἔστι δὲ ἄτοπον τὸ ἀριστᾶν· οὐδ' ἐν ἀγορᾷ ἐστιν ἄτοπον. χειρουργῶν τε ἐν τῷ μέσῳ συνεχές, Εἴθε ἦν, ἔλεγε, καὶ τὴν κοιλίαν παρατριψάμενον τοῦ λιμοῦ παύσασθαι. ἀναφέρεται δὲ καὶ ἄλλα εἰς αὐτόν, ἃ μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν, πολλὰ ὄντα. διττὴν δὲ ἔλεγεν εἶναι τὴν ἄσκησιν· τὴν μὲν ψυχικὴν· τὴν δὲ σωματικήν· ταύτην καθ' ἣν ἐν γυμνασίᾳ συνεχεῖς γινόμεναι φαντασίαι, εὐλυσίαν πρὸς τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα παρέχονται. εἶναι δὲ ἀτελῆ τὴν ἑτέραν χωρὶς τῆς ἑτέρας, οὐδὲν ἧττον εὐεξίας καὶ ἰσχύος ἐν τοῖς προσήκουσι γενομένης, ὡς περὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. παρετίθετο δὲ τεκμήρια τοῦ ῥᾳδίως ἀπὸ τῆς γυμνασίας ἐν τῇ ἀρετῇ καταγίνεσθαι. ὁρᾶν τε γὰρ ἔν τε ταῖς τέχναις ταῖς βαναύσοις καὶ ταῖς ἄλλαις οὐ τὴν τυχοῦσαν ὀξυχειρίαν τοὺς τεχνίτας ἀπὸ τῆς μελέτης περιποιημένους· τούς τε αὐλητὰς καὶ τοὺς ἀθλητάς, ὅσον ὑπερφέρουσιν ἑκάτεροι τῇ ἰδίᾳ πονήσει τῇ συνεχεῖ. καὶ ὡς οὗτοι, εἰ μετήνεγκαν τὴν ἄσκησιν καὶ ἐπὶ τὴν ψυχήν, οὐκ ἂν ἀνωφελῶς καὶ ἀτελῶς ἐμόχθουν. οὐδέ γε μὴν ἔλεγε τὸ παράπαν

ἐν τῷ βίῳ χωρὶς ἀσκήσεως κατορθοῦσθαι, δυνατὴν δὲ ταύτην πᾶν ἐκνικῆσαι. δέον οὖν, ἀντὶ τῶν ἀχρήστων πόνων τοὺς κατὰ φύσιν ἑλομένους, ζῆν εὐδαιμόνως, παρὰ τὴν ἄνοιαν κακοδαιμονοῦσι. καὶ γὰρ αὐτῆς τῆς ἡδονῆς ἡ καταφρόνησις ἡδυτάτη προμελετηθεῖσα. καὶ ὥσπερ οἱ συνεθισθέντες ἡδέως ζῆν, ἀηδῶς ἐπὶ τοὐναντίον μετίασιν· οὕτω οἱ τοὐναντίον ἀσκηθέντες, ἥδιον αὐτῶν τῶν ἡδονῶν καταφρονοῦσι. τοιαῦτα διελέγετο καὶ ποιῶν ἐφαίνετο, ὄντως νόμισμα παραχαράττων, μηδὲν οὕτω τοῖς κατὰ νόμον ὡς τοῖς κατὰ φύσιν διδούς· τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τοῦ βίου λέγων διεξάγειν ὅνπερ καὶ Ἡρακλῆς, μηδὲν ἐλευθερίας προκρίνων. πάντα τῶν σοφῶν εἶναι λέγων, καὶ τοιούτους λόγους ἐρωτῶν οἵους ἄνω προειρήκαμεν· Πάντα τῶν θεῶν ἐστι· φίλοι δὲ τοῖς σοφοῖς οἱ θεοί· κοινὰ δὲ τὰ τῶν φίλων· πάντα ἄρα τῶν σοφῶν. περί τε τοῦ νόμου, ὅτι χωρὶς αὐτοῦ οὐχ οἷόν τε πολιτεύεσθαι. Οὐ γάρ, φησίν, ἄνευ πόλεως ὄφελός τι εἶναι ἀστείου· ἀστεῖον δὲ ἡ πόλις· νόμου δὲ ἄνευ πόλεως οὐδὲν ὄφελος· ἀστεῖον ἄρα ὁ νόμος. εὐγενείας δὲ καὶ δόξας καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα διέπαιζε, προκοσμήματα κακίας εἶναι λέγων, μόνην τε ὀρθὴν πολιτείαν εἶναι τὴν ἐν κόσμῳ. ἔλεγε δὲ καὶ κοινὰς εἶναι δεῖν τὰς γυναῖκας, γάμον μηδὲν ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸν πείσαντα τῇ πεισάσῃ συνεῖναι. κοινοὺς δὲ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς υἱέας. μηδέν τε ἄτοπον εἶναι ἐξ ἱεροῦ τι λαβεῖν, ἢ τῶν ζώων τινὸς γεύσασθαι. μηδ' ἀνόσιον εἶναι τὸ καὶ τῶν ἀνθρωπείων κρεῶν ἅψασθαι, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἐθῶν. καὶ τῷ δὲ ὀρθῷ λόγῳ πάντα ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων εἶναι λέγων. καὶ γὰρ ἐν τῷ ἄρτῳ κρέως εἶναι, καὶ ἐν τῷ λαχάνῳ ἄρτου, καὶ τῶν σωμάτων τῶν λοιπῶν ἐν πᾶσι διά τινων ἀδήλων πόρων καὶ ὄγκων εἰσκρινομένων καὶ συνατμιζομένων· ὡς δῆλον ἐν τῷ Θυέστῃ ποιεῖ. εἴ γε αὐτοῦ αἱ τραγῳδίαι, καὶ μὴ Φιλίσκου τοῦ Αἰγινήτου ἐκείνου γνωρίμου, ἢ Πασιφῶντος τοῦ Λουκιανοῦ, ὅν φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ

ἱστορίᾳ.

ἱστορία, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ συγγράψαι. μουσικῆς τε καὶ γεωμετρικῆς καὶ ἀστρολογίας καὶ τῶν τοιούτων ἀμελεῖν, ὡς ἀχρήστων καὶ οὐκ ἀναγκαίων. εὐστοχώτατος δὲ ἐγένετο ἐν ταῖς ἀπαντήσεσι τῶν λόγων, ὡς δῆλον ἐξ ὧν προειρήκαμεν. καὶ πρᾶσιν ἤνεγκε γενναιότατα. πλέων γὰρ εἰς Αἴγιναν, καὶ πειρατῶν ἁλοὺς, ὧν ἦρχε Σκίρπαλος, εἰς Κρήτην ἀπαχθεὶς ἐπιπράσκετο. καὶ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος τί οἶδε ποιεῖν, ἔφη, Ἀνθρώπων ἄρχειν. ὅτε καὶ δείξας τινὰ Κορίνθιον εὐπάρυφον, τὸν προειρημένον Ξενιάδην, ἔφη, Τούτῳ με πώλει· οὗτος δεσπότου χρῄζει. ὠνεῖται δὴ αὐτὸν ὁ Ξενιάδης· καὶ ἀπαγαγὼν εἰς τὴν Κόρινθον, ἐπέστησε τοῖς ἑαυτοῦ παιδίοις. καὶ πᾶσαν ἐνεχείρισε τὴν οἰκίαν. ὁ δὲ οὕτως αὐτὴν ἐν πᾶσι διετίθει, ὥστε ἐκεῖνος περιιὼν, Ἀγαθὸς, ἔλεγε, δαίμων εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰσελήλυθε. φησὶ δὲ Κλεομένης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ παιδαγωγικῷ, τοὺς γνωρίμους λυτρώσασθαι αὐτὸν θελῆσαι· τὸν δὲ εὐήθεις αὐτοὺς εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ τοὺς λέοντας δούλους εἶναι τῶν τρεφόντων, ἀλλὰ τοὺς τρέφοντας τῶν λεόντων. δούλου γὰρ τὸ φοβεῖσθαι· τὰ δὲ θηρία, φοβερὰ τοῖς ἀνθρώποις εἶναι. θαυμασίη δέ τις ἦν περὶ τὸν ἄνδρα πειθὼ, ὥστε πάνθ' ὁντινοῦν ῥᾳδίως αἱρεῖν τοῖς λόγοις. λέγεται γοῦν Ὀνησίκριτόν τινα Αἰγινήτην πέμψαι εἰς Ἀθήνας δυοῖν ὄντοιν υἱοῖν τὸν ἕτερον Ἀνδροσθένην· ὃν ἀκούσαντα τοῦ Διογένους, αὐτόθι προσμεῖναι. τὸν δ' ἐπ' αὐτὸν καὶ τὸν ἕτερον ἀποστεῖλαι τὸν πρεσβύτερον, Φιλίσκον τὸν προειρημένον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Φιλίσκον κατασχεθῆναι. τὸ τρίτον αὐτὸν ἀφικόμενον, μηδὲν ἧττον συνεῖναι τοῖς παισὶ φιλοσοφοῦντα. τοιαύτη τις προσῆν ἴυγξ Διογένους τοῖς λόγοις. ἤκουσε δὲ αὐτοῦ καὶ Φωκίων ὁ ἐπίκλην χρηστὸς, καὶ Στίλπων ὁ Μεγαρεὺς, καὶ ἄλλοι πλείους ἄνδρες πολιτικοί. λέγεται δὲ πρὸς τὰ ἐνενήκοντα ἔτη βιοὺς τελευτῆσαι. περὶ δὲ τοῦ θανάτου διάφοροι λέγονται λόγοι. οἱ μὲν γὰρ βοὸς πόδα

φαγόντα ὠμὸν, χολερικῶς ληφθῆναι, καὶ ὧδε τελευτῆσαι. οἱ δὲ, τὸ πνεῦμα συγκρατήσαντα· ὧν ἐστι καὶ Κερκίδας ὁ Μεγαλοπολίτης, ἢ Κρὴς, λέγων ἐν τοῖς μελιάμβοις οὕτως,

Οὐ μὰν ὁ πάρος γ' ἔα Σινωπεὺς τῆνος
Ὁ βακτροφόρας, διπλοείματος, αἰθεριβόσκας,
Ἀλλ' ἀνέβα χεῖλος ποτ' ὀδόντας ἐρείσας,
Καὶ τὸ πνεῦμα συνδακών. ἦν γὰρ ἀλαθέως
Διογένης Ζανὸς γόνος, οὐράνιός τε κύων.

ἄλλοι φασὶ πολύπουν κυσὶ συμμερίσασθαι βουλόμενον, οὕτω δηχθῆναι τοῦ ποδὸς τὸν τένοντα, καὶ καταστρέψαι. οἱ μέντοι γνώριμοι αὐτοῦ, (καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν Διαδοχαῖς) εἴκαζον τὴν τοῦ πνεύματος ἐγκράτησιν. ἐτύγχανε μὲν γὰρ διάγων ἐν τῷ Κρανείῳ τῷ πρὸ τῆς Κορίνθου γυμνασίῳ. κατὰ δὲ τὸ ἔθος, ἧκον οἱ γνώριμοι· καὶ αὐτὸν καταλαμβάνουσιν ἐγκεκαλυμμένον, οὐ δὴ εἴκασαν αὐτὸν κοιμώμενον. οὐ γὰρ ἦν τις νυκταλὸς καὶ ὑπνηλός. ὅθεν ἀποπετάσαντες τὸν τρίβωνα, ἔκπνουν αὐτὸν καταλαμβάνουσι. καὶ ὑπέλαβον τοῦτο πρᾶξαι, βουλόμενον λοιπὸν ὑπεξελθεῖν τοῦ βίου. ἔνθα καὶ στάσις (ὥς φασιν) ἐγένετο τῶν γνωρίμων, τίνες αὐτὸν θάψωσιν. ἀλλὰ καὶ μέχρι χειρῶν ἦλθον. ἀφικομένων δὲ τῶν πατέρων καὶ τῶν ὑπερεχόντων, ὑπὸ τούτοις ταφῆναι τὸν ἄνδρα, παρὰ τῇ πύλῃ τῇ φερούσῃ εἰς Ἰσθμόν. ἐπέστησάν τε αὐτῷ κίονα, καὶ ἐπ' αὐτῷ λίθου Παρίου κύνα. ὕστερον δὲ καὶ οἱ πολῖται αὐτοῦ χαλκαῖς εἰκόσιν ἐτίμησαν αὐτὸν, καὶ ἐπέγραψαν οὕτω,

Γηράσκει καὶ χαλκὸς ὑπὸ χρόνου· ἀλλὰ σὸν οὔτι
Κῦδος ὁ πᾶς αἰὼν Διόγενες καθελεῖ·
Μοῦνος ἐπεὶ βιοτᾶς αὐτάρκεα δόξαν ἔδειξας
Θνητοῖς, καὶ ζωῆς οἶμον ἐλαφροτάταν.

ἔστι δὲ ἡμῶν ἐν τῷ προκελευσματικῷ μέτρῳ,

Διόγενες ἄγε, λέγε, τίς ἔλαβέ σε μόρος
Εἰς ἀΐδος. ἔλαβέ με κυνὸς ἄγριον ὀδάξ.

Ἔνιοι δέ φασι τελευτῶντα αὐτὸν, καὶ ἐντείλασθαι ἄταφον ῥῖψαι ὡς πᾶν θηρίον αὐτοῦ μετάσχοι· ἢ εἴς γε βόθρον συνῶσαι, καὶ ὀλίγην κόνιν ἐπαμῆσαι. οἱ δὲ, εἰς τὸν Ἐλισσὸν ἐμβαλεῖν, ἵνα τοῖς ἀδελφοῖς χρήσιμος γένηται. Δημήτριος δ᾽ ἐν τοῖς ὁμωνύμοις φησὶ, τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀλέξανδρον μὲν ἐν Βαβυλῶνι, Διογένην δ᾽ ἐν Κορίνθῳ τελευτῆσαι. ἦν δὲ γέρων κατὰ τὴν τρίτην καὶ δεκάτην καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα. φέρεται δ᾽ αὐτοῦ βιβλία τάδε· Διάλογοι κεφαλαίων, Ἰχθύας, Κολοιὸς, Πάρδαλις, Δῆμος Ἀθηναίων, Πολιτεία, Τέχνη ἠθικὴ, Περὶ πλούτου, Ἐρωτικὸς, Θεόδωρος, Ὑψίας, Ἀρίσταρχος, Περὶ θανάτου, Ἐπιστολαί· Τραγῳδίαι ἑπτὰ, Ἑλένη, Θυέστης, Ἡρακλῆς, Ἀχιλλεὺς, Μήδεια, Χρύσιππος, Οἰδίπους. Σωκράτης δ᾽ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς διαδοχῆς, καὶ Σάτυρος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν βίων, οὐδὲν εἶναι Διογένους φασί· τά τε τραγῳδάρια φησὶν ὁ Σάτυρος Φιλίσκου εἶναι τοῦ Αἰγινήτου, γνωρίμου τοῦ Διογένους. Σωτίων δ᾽ ἐν τῷ ἑβδόμῳ ταῦτα μόνα φησὶ Διογένους εἶναι· Περὶ ἀρετῆς, Περὶ ἀγαθοῦ, Ἐρωτικὸν, Πτωχὸν, Τολμαῖον, Πάρδαλιν, Κάσανδρον, Κεφαλίωνα, Φιλίσκον, Ἀρίσταρχον, Σίσυφον, Γανυμήδην, Χρείας, Ἐπιστολάς. γεγόνασι δὲ Διογένεις πέντε· πρῶτος, Ἀπολλωνιάτης, φυσικός. ἀρχὴ δ᾽ αὐτῷ τοῦ συγγράμματος ἥδε, Λόγου παντὸς ἀρχόμενον δοκεῖ μοι χρεὼν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον παρέχεσθαι. δεύτερος, Σικυώνιος, ὁ γράψας τὰ περὶ Πελοπόννησον· τρίτος, αὐτὸς οὗτος· τέταρτος, Στωϊκὸς, γένος Σελευκεὺς, καλούμενος δὲ Βαβυλώνιος, διὰ τὴν γειτονίαν· πέμπτος, Ταρσεὺς, γεγραφὼς περὶ ποιητικῶν ζητημάτων, ἃ λύειν ἐπιχειρεῖ. τὸν δὴ φιλόσοφον Ἀθηνόδωρός φησιν ἐν ὀγδόῃ περιπάτων ἀεὶ στιλπνὸν φαίνεσθαι διὰ τὸ ἀλείφεσθαι.

ΜΟΝΙΜΟΣ.

Μόνιμος, Συρακούσιος, μαθητὴς μὲν Διογένους, οἰκέτης δέ τινος τραπεζίτου Κορινθίου, καθά φησι Σωκράτης. πρὸς τοῦτον συνεχὲς ἀφικνούμενος ὁ Ξενιάδης ὁ τὸν Διογένην ἐωνημένος, τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων διηγούμενος, εἰς ἔρωτα τἀνδρὸς ἐνέβαλε τὸν Μόνιμον. αὐτίκα γὰρ ἐκεῖνος μανίαν προσποιηθεὶς, τό, τε κέρμα διερρίπτει καὶ πᾶν τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀργύριον, ἕως αὐτὸν ὁ δεσπότης παρῃτήσατο. καὶ ὃς εὐθέως Διογένους ἦν. παρηκολούθησε δὲ καὶ Κράτητι τῷ κυνικῷ συχνὰ, καὶ τῶν ὁμοίων εἴχετο, ὅτε καὶ μᾶλλον ὁρῶν αὐτὸν ὁ δεσπότης ἐδόκει μαίνεσθαι. ἐγένετο δὲ ἀνὴρ ἐλλόγιμος, ὡς καὶ Μένανδρον αὐτοῦ τὸν κωμικὸν μεμνῆσθαι. ἔν τινι γοῦν τῶν δραμάτων ἐν τῷ Ἱπποκόμῳ εἶπεν οὕτως,

Μόνιμός τις ἦν ἄνθρωπος, ὦ Φίλων, σοφὸς
Ἀδοξότερος, μικραὶ δὲ πήραν ἦν ἔχων.
Πήρας μὲν οὖν τρεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰκόνος ῥήματι
Ἐφθέγξατ' οὐδὲν ἐμφερὲς, μὰ τὸν Δία,
Τῷ γνῶθι σαυτὸν, οὐδὲ τοῖς βοωμένοις
Τούτοις· ὑπὲρ δὲ ταῦτα, ὁ προσαιτῶν καὶ ῥυπῶν.
Τὸ γὰρ ὑποληφθὲν τῦφον εἶναι πᾶν ἔφη.

οὗτος μὲν ἐμβριθέστατος ἐγένετο, ὥστε δόξης μὲν καταφρονεῖν, πρὸς δὲ ἀλήθειαν παρορμᾶν. γέγραφε δὲ παίγνια σπουδῇ λεληθυίᾳ μεμιγμένα, καὶ Περὶ ὁρμῶν δύο, καὶ Προτρεπτικόν.

ΟΝΗΣΙΚΡΙΤΟΣ.

Ὀνησίκριτος. τοῦτον οἱ μὲν, Αἰγινήτην, Δημήτριος δὲ ὁ Μάγνης Ἀστυπαλέα φησί. καὶ οὗτος τῶν ἐλλογίμων Διογένους μαθητῶν. ἔοικε δέ τι ὅμοιον πεπονθέναι πρὸς

Ξενοφῶντα. ἐκεῖνος μὲν γὰρ Κύρῳ συνεστράτευσεν, οὗτος δὲ Ἀλεξάνδρῳ. κἀκεῖνος μὲν, Παιδείαν Κύρου· ὁ δὲ, Πῶς Ἀλέξανδρος ἤχθη, γέγραφε. καὶ ὁ μὲν, ἐγκώμιον Κύρου· ὁ δὲ, Ἀλεξάνδρου πεποίηκε. καὶ τῇ ἑρμηνείᾳ δὲ παραπλήσιος, πλὴν ὅτι ὡς ἀπόγραφος ἐξ ἀρχετύπου δευτερεύει.

Γέγονε καὶ Μένανδρος Διογένους μαθητὴς ὁ ἐπικαλούμενος δρυμὸς, θαυμαστὴς Ὁμήρου· καὶ Ἡγησαῖος Σινωπεὺς, ᾧ Κλοιὸς ἐπίκλην· καὶ Φιλίσκος Αἰγινήτης, ὡς προειρήκαμεν.

ΚΡΑ´ΤΗΣ.

Κράτης Ἀσκώνδου, Θηβαῖος, καὶ οὗτος τῶν ἐλλογίμων τοῦ Κυνὸς μαθητῶν. Ἱππόβοτος δέ φησιν οὐ Διογένους αὐτὸν μαθητὴν γεγονέναι, ἀλλὰ Βρύσωνος τοῦ Ἀχαιοῦ. τούτου παίγνια φέρεται τάδε,

Πήρη τις πόλις ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ,
Καλὴ καὶ πίειρα, περίρρυπος, οὐδὲν ἔχουσα,
Εἰς ἣν οὔτε τις εἰσπλεῖ ἀνὴρ μωρὸς παράσιτος,
Οὔτε λίχνος πόρνης ἐπαγαλλόμενος πυγῇσιν,
Ἀλλὰ θύμον καὶ σκόρδα φέρει καὶ σῦκα καὶ ἄρτους,
Ἐξ ὧν οὐ πολεμοῦσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτων
Οὐχ ὅπλα κέκτηνται, περὶ κέρματος, οὐ περὶ δόξης.

ἔστι καὶ ἐφημερὶς ἡ θρυλλουμένη, οὕτως ἔχουσα· Τίθει μαγείρῳ μνᾶς δέκα, ἰατρῷ δραχμὴν, κόλακι τάλαντα δέκα, συμβούλῳ καπνὸν, πόρνῃ τάλαντον, φιλοσόφῳ τριώβολον. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Θυρεπανοίκτης, διὰ τὸ εἰς πᾶσαν εἰσιέναι οἰκίαν, καὶ νουθετεῖν. ἔστιν αὐτοῦ καὶ τόδε,

Ταῦτ᾽ ἔχω ὅσσ᾽ ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ Μουσῶν
Σέμν᾽ ἐδάην· τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια τῦφος ἔμαρψε.

καὶ ὅτι ἐκ φιλοσοφίας αὐτῷ περιγένοιτο,

Θέρμων τε χοίνιξ, καὶ τὸ μηδενὸς μέλειν.

φέρεται δ' αὐτοῦ κἀκεῖνο,

Ἔρωτα παύει λιμὸς· εἰ δὲ μὴ, χρόνος.
Ἐὰν δὲ τούτοις μὴ δύνῃ χρῆσθαι, βρόχος.

ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν τρίτην καὶ δεκάτην καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα. τοῦτον φησὶν Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς θεασάμενον ἔν τινι τραγῳδίᾳ Τήλεφον σπυρίδιον ἔχοντα, καὶ τἆλλα λυπρὸν, ἀῖξαι ἐπὶ τὴν Κυνικὴν φιλοσοφίαν. ἐξαργυρισάμενόν τε τὴν οὐσίαν, (καὶ γὰρ ἦν τῶν ἐπιφανῶν) ἀθροίσαντα πρὸς τὰ ἑκατὸν διακόσια τάλαντα, τοῖς πολίταις ἀνεῖναι ταῦτα. αὐτὸν δὲ καρτερῶς οὕτω φιλοσοφεῖν, ὡς καὶ Φιλήμονα τὸν κωμικὸν αὐτοῦ μεμνῆσθαι. φησὶ γοῦν,

Καὶ τοῦ θέρους μὲν εἶχεν ἱμάτιον δασὺ,
Ἵν' ἐγκρατὴς ᾖ, τοῦ δὲ χειμῶνος ῥάκος.

φησὶ δὲ Διοκλῆς πεῖσαι αὐτὸν Διογένη τὴν οὐσίαν μηλόβοτον ἀνεῖναι, καὶ εἴ τι ἀργύριον εἴη, εἰς θάλατταν βαλεῖν. καὶ Κράτητος μὲν (φησὶν) ὁ οἶκος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, Ἱππαρχίας δὲ ὑπὸ Φιλίππου. πολλάκις τε τῇ βακτηρίᾳ τῶν συγγενῶν τινὰς προσιόντας καὶ ἀποτρέποντας ἐδίωκε. καὶ ἦν γενναῖος. φησὶ δὲ Δημήτριος ὁ Μάγνης τραπεζίτῃ τινὶ παρακαταθέσθαι τὸ ἀργύριον, συνθέμενον, εἰ μὲν οἱ παῖδες ἰδιῶται γενηθεῖεν, αὐτοῖς ἀποδοῦναι· εἰ δὲ φιλόσοφοι, τῷ δήμῳ διανεῖμαι. μηδενὸς γὰρ ἐκείνους δεήσεσθαι φιλοσοφοῦντας. Ἐρατοσθένης δέ φησιν, ἐξ Ἱππαρχίας, (περὶ ἧς λέξομεν) γενομένου παιδὸς αὐτῷ ὄνομα Πασικλέους, ὅτ' ἐξ ἐφήβων ἐγένετο, ἀγαγεῖν αὐτὸν ἐπ' οἴκημα παιδίσκης καὶ φάναι τοῦτον αὐτῷ πατρῷον εἶναι τὸν γάμον. τούς τε τῶν μοιχευόντων τραγικοὺς, φυγὰς καὶ φόνους ἔχειν ἔπαθλον, τούς τε τῶν ἑταίραις προσιόντων κωμικούς. καὶ ἐξ ἀσωτίας γὰρ καὶ μέθης μανίαν ἀπεργάζεσθαι. τούτου γέγονε Πασικλῆς ἀδελφὸς, μαθητὴς Εὐκλείδου. χαρίεν δ'

αὐτοῦ Φαβωρῖνος ἐν δευτέρῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων φέρει. φησὶ γάρ, Παρακαλῶν περί του τὸν γυμνασίαρχον, τῶν ἰσχίων αὐτοῦ ἥπτετο. ἀγανακτοῦντος δέ, ἔφη, Τί γάρ; οὐχὶ καὶ ταῦτα σά ἐστι, καθάπερ καὶ τὰ γόνατα; ἔλεγέ τε ἀδύνατον εἶναι ἀδιάπτωτον εὑρεῖν, ἀλλ᾽, ὥσπερ ἐν ῥοιᾷ, καὶ σαπρόν τινα κόκκον εἶναι. Νικόδρομον ἐξερεθίσας τὸν κιθαρῳδὸν ὑπωπιάσθη· προσθεὶς οὖν πιττάκιον τῷ μετώπῳ, ἐπέγραψε, Νικόδρομος ἐποίει. τὰς πόρνας ἐπίτηδες ἐλοιδόρει, συγγυμνάζων ἑαυτὸν πρὸς τὰς βλασφημίας. Δημήτριον τὸν Φαληρέα πέμψαντα αὐτῷ ἄρτους καὶ οἶνον, ὠνείδισεν, εἰπών, Εἴθε γὰρ αἱ κρῆναι καὶ ἄρτους ἔφερον. δῆλον οὖν ὡς ὕδωρ ἔπινεν. ὑπὸ τῶν Ἀθήνησιν ἀστυνόμων ἐπιτιμηθεὶς ὅτι σινδόνα ἠμφίεσο, ἔφη, Καὶ Θεόφραστον ὑμῖν δείξω σινδόνα περιβεβλημένον. ἀπιστούντων δέ, ἀπήγαγεν ἐπὶ κουρεῖον, καὶ ἔδειξε κειρόμενον. ἐν Θήβαις ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου μαστιγωθεὶς (οἱ δέ, ἐν Κορίνθῳ, ὑπ᾽ Εὐθυκράτους) καὶ ἑλκόμενος τοῦ ποδός, ἐπέλεγεν ἀφροντιστῶν,

Ἕλκε ποδὸς τεταγὼν διὰ βηλοῦ θεσπεσίοιο.

Διοκλῆς δέ φησιν ἑλκυσθῆναι αὐτὸν ὑπὸ Μενεδήμου τοῦ Ἐρετρικοῦ. ἐπειδὴ γὰρ εὐπρεπὴς ἦν καὶ ἐδόκει χρησιμεύειν Ἀσκληπιάδῃ τῷ Φλιασίῳ, ἁψάμενος αὐτοῦ τῶν μηρῶν ὁ Κράτης, ἔφη, Ἔνδον Ἀσκληπιάδης, ἐφ᾽ ᾧ δυσχεράναντα τὸν Μενέδημον, ἕλκειν αὐτόν· τὸν δέ, τοῦτο ἐπιλέγειν. Ζήνων δ᾽ αὐτὸν ὁ Κιτιεὺς ἐν ταῖς χρείαις, καὶ κῴδιον αὐτόν φησί ποτε προσράψαι τῷ τρίβωνι ἀνεπιστρεπτοῦντα. ἦν δὲ καὶ τὴν ὄψιν αἰσχρός, καὶ γυμναζόμενος ἐγελᾶτο. εἰώθει δὲ λέγειν, ἐπαίρων τὰς χεῖρας, Θάρρει Κράτης ὑπὲρ ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος. τούτους δ᾽ ὄψει τοὺς καταγελῶντας ἤδη καὶ συνεσπασμένους ὑπὸ νόσου, καί σε μακαρίζοντας, αὑτοὺς δὲ καταμεμφομένους ἐπὶ τῇ ἀργίᾳ. ἔλεγε δέ, μέχρι τούτου δεῖν φιλοσοφεῖν, μέχρις

ἂν δέξωνται οἱ στρατηγοὶ εἶναι ὀνηλάτας. ἐρήμους ἔλεγε τοὺς μετὰ κολάκων ὄντας, ὥσπερ τοὺς μόσχους ἐπειδὰν μετὰ λύκων ὦσιν· οὔτε γὰρ ἐκείνοις τοὺς προσήκοντας οὔτε τούτοις συνεῖναι, ἀλλὰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας. συναισθανόμενος ὅτι ἀποθνήσκει, ἐπῇδε πρὸς ἑαυτὸν λέγων,

-- στείχεις δὴ φίλε κύρτων,
Βαίνεις εἰς ἀΐδαο δόμους, κυφὸς ὢν διὰ γῆρας.

ἦν γὰρ κυφὸς ὑπὸ χρόνου. πρὸς Ἀλέξανδρον πυθόμενον εἰ βούλεται αὐτοῦ τὴν πατρίδα ἀνορθωθῆναι, ἔφη, Καὶ τί δεῖ; πάλιν γὰρ ἴσως Ἀλέξανδρος ἄλλος αὐτὴν κατασκάψει. ἔχειν δὲ πατρίδα ἀδοξίαν καὶ πενίαν, ἀνάλωτα τῇ τύχῃ· καὶ Διογένους εἶναι πολίτης ἀνεπιβουλεύτου φθόνῳ. μέμνηται αὐτοῦ καὶ Μένανδρος ἐν Διδύμαις οὕτως,

Συμπεριπατήσεις γὰρ τρίβων᾽ ἔχουσ᾽ ἐμοί,
Ὥσπερ Κράτητι τῷ κυνικῷ ποθ᾽ ἡ γυνή.

καὶ θυγατέρ᾽ ἐξέδωκε κείνοις, ὡς αὐτὸς ἔφη, ἐπὶ πείρᾳ δοὺς τριάκονθ᾽ ἡμέρας.

ΜΗΤΡΟΚΛΗΣ.

Μαθητὴς αὐτοῦ Μητροκλῆς, ἀδελφὸς Ἱππαρχίας, ὃς πρότερον ἀκούων Θεοφράστου τοῦ περιπατητικοῦ, τοσοῦτον διέφθαρτο, ὥστε ποτὲ μελετῶν καὶ μεταξύ πως ἀποπαρδὼν, ὑπ᾽ ἀθυμίας οἴκοι κατάκλειστος ἦν, ἀποκαρτερεῖν βουλόμενος. μαθὼν δὴ ὁ Κράτης εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν παρακληθεὶς, καὶ θέρμους ἐπίτηδες βεβρωκώς. ἔπειθε μὲν αὐτὸν καὶ διὰ τῶν λόγων μηδὲν φαῦλον πεποιηκέναι· τέρας γὰρ ἂν γεγονέναι εἰ μὴ καὶ τὰ πνεύματα κατὰ φύσιν ἀπεκρίνετο. τέλος δὲ καὶ ἀποπαρδὼν αὐτὸν ἀνέρρωσεν, ἀφ᾽ ὁμοιότητος τῶν ἔργων παραμυθησάμενος. τοὐντεῦθεν ἤκουεν αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο

ἀνὴρ ἱκανὸς ἐν φιλοσοφίᾳ. οὗτος τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα κατακαίων, (ὥς φησιν Ἑκάτων ἐν πρώτῳ χρειῶν) ἐπέλεγε,

Τάδ' ἔστ' ὀνείρων νερτέρων φαντάσματα.

οἷον λῆρος. οἱ δ', ὅτι τὰς Θεοφράστου ἀκροάσεις καταφλέγων, ἐπέλεγε,

Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Θέτις νύ τι σεῖο χατίζει.

οὗτος ἔλεγε τῶν πραγμάτων τὰ μὲν, ἀργυρίου ὠνητὰ εἶναι, οἷον οἰκίαν· τὰ δὲ, χρόνου καὶ ἐπιμελείας, ὡς παιδείαν. τὸν πλοῦτον, βλαβερὸν, εἰ μή τις ἀξίως αὐτῷ χρῷτο. ἐτελεύτα δὴ ὑπὸ γήρως ἑαυτὸν πνίξας. μαθηταὶ δ' αὐτοῦ Θεόμβροτος καὶ Κλεομένης. Θεομβρότου, Δημήτριος ὁ Ἀλεξανδρεύς· Κλεομένους, Τίμαρχος Ἀλεξανδρεὺς, καὶ Ἐχεκλῆς Ἐφέσιος. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἐχεκλῆς Θεομβρότου διήκουσεν, οὗ Μενέδημος, περὶ οὗ λέξομεν. ἐγένετο καὶ Μένιππος Σινωπεὺς ἐν αὐτοῖς ἐπιφανής.

ΙΠΠΑΡΧΙΑ.

Ἐθηράθη δὲ τοῖς λόγοις καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μητροκλέους, Ἱππαρχία. Μαρωνῖται δ' ἦσαν ἀμφότεροι. καὶ ἤρα τοῦ Κράτητος καὶ τῶν λόγων καὶ τοῦ βίου, οὐδενὸς τῶν μνηστευομένων ἐπιστρεφομένη, οὐ πλούτου, οὐκ εὐγενείας, οὐ κάλλους· ἀλλὰ πάντα ἦν Κράτης αὐτῇ. καὶ δὴ καὶ ἠπείλει τοῖς γονεῦσιν ἀναιρήσειν αὑτὴν, εἰ μὴ τούτῳ δοθείη. Κράτης μὲν οὖν παρακαλούμενος ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς ἀποστρέψαι τὴν παῖδα, πάντα ἐποίει. καὶ τέλος μὴ πείθων, ἀναστὰς καὶ ἀποθέμενος τὴν ἑαυτοῦ σκευὴν ἄντικρυς αὐτῆς, ἔφη, Ὁ μὲν νυμφίος, οὗτος· ἡ δὲ κτῆσις, αὕτη· πρὸς ταῦτα βουλεύου. οὐδὲ γὰρ ἔσεσθαι κοινωνὸς, εἰ μὴ καὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων γενηθείης. εἵλετο ἡ παῖς, καὶ ταὐτὸν ἀναλαβοῦσα σχῆμα συμπεριῄει τἀνδρὶ, καὶ ἐν τῷ φανερῷ

συνεγίνετο, καὶ ἐπὶ τὰ δεῖπνα ἀπῄει. ὅτε καὶ πρὸς Λυσίμαχον εἰς τὸ συμπόσιον ἦλθεν ἔνθα Θεόδωρον τὸν ἐπίκλην Ἄθεον ἐπήλεγξε, σόφισμα προτείνασα τοιοῦτον, ὃ ποιῶν Θεόδωρος, οὐκ ἂν ἀδικεῖν λέγοιτο, οὐδ᾽ Ἱππαρχία ποιοῦσα τοῦτο, ἀδικεῖν λέγοιτ᾽ ἄν· Θεόδωρος δὲ τύπτων ἑαυτὸν, οὐκ ἀδικεῖ· οὐδ᾽ ἄρα Ἱππαρχία Θεόδωρον τύπτουσα, ἀδικεῖ. ὁ δὲ πρὸς μὲν τὸ λεχθὲν οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀνέσυρε δ᾽ αὐτῆς θοἰμάτιον. ἀλλ᾽ οὔτε κατεπλάγη Ἱππαρχία, οὔτε διεταράχθη ὡς γυνή. ἀλλὰ καὶ εἰπόντος αὐτοῦ αὐτῇ,

Τίς τὰς παρ᾽ ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας;

Ἐγώ, φησίν, εἰμὶ Θεόδωρε. ἀλλὰ μὴ κακῶς σοι δοκῶ βεβουλεῦσθαι περὶ αὐτῆς, εἰ τὸν χρόνον ὃν ἔμελλον ἱστοῖς προσαναλώσειν, τοῦτον εἰς παιδείαν κατεχρησάμην; καὶ ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα μυρία τῆς φιλοσόφου. φέρεται δὲ τοῦ Κράτητος βιβλίον Ἐπιστολαί, ἐν αἷς ἄριστα φιλοσοφεῖ, τὴν λέξιν ἔστιν ὅτε παραπλησίως Πλάτωνι. γέγραφε καὶ τραγῳδίας, ὑψηλότατον ἐχούσας φιλοσοφίας χαρακτῆρα. οἷόν ἐστι κἀκεῖνο,

Οὐχ εἷς πάτρας μοι πύργος, οὐ μία στέγη,
Πάσης δὲ χέρσου καὶ πόλισμα καὶ δόμος
Ἕτοιμος ἡμῖν ἐνδιαιτᾶσθαι πάρα.

ἐτελεύτησε δὲ γηραιός, καὶ ἐτάφη ἐν Βοιωτίᾳ.

ΜΕΝΙΠΠΟΣ.

Μένιππος, καὶ οὗτος Κυνικός, τὸ ἀνέκαθεν ἦν Φοῖνιξ, δοῦλος, ὥς φησιν Ἀχαϊκὸς ἐν ἠθικοῖς. Διοκλῆς δὲ, καὶ τὸν δεσπότην αὐτοῦ Ποντικὸν εἶναι, καὶ Βάτωνα καλεῖσθαι. ἀτηρότερον δὲ αἰτῶν ὑπὸ φιλαργυρίας, ἴσχυσε Θηβαῖος γενέσθαι. φέρει μὲν οὖν σπουδαῖον οὐδέν· τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ πολλοῦ καταγέλωτος γέμει, καί τι ἴσα

τοῖς Μελεάγρου τοῦ κατ' αὐτὸν γενομένου. φησὶ δ' Ἕρμιππος ἡμεροδανειστὴν αὐτὸν γεγονέναι καὶ καλεῖσθαι. καὶ γὰρ ναυτικῷ τόκῳ δανείζειν καὶ ἐξενεχυριάζειν· ὥστε πάμπλειστα χρήματα ἀθροίζειν. τέλος δ' ἐπιβουλευθέντα, πάντων στερηθῆναι, καὶ ὑπ' ἀθυμίας βρόχῳ τὸν βίον μεταλλάξαι. καὶ ἡμεῖς ἐπαίξαμεν εἰς αὐτὸν,

Φοίνικα τὸ γένος, ἀλλὰ Κρητικὸν κύνα, ἡμεροδανειστὴν,
(Τοῦτο γὰρ ἐπεκλήζετο) οἶσθα Μένιππον ἴσως, Θήβησιν
Οὗτος ὡς διωρύγη ποτὲ, καὶ πάντ' ἀπέβαλεν·
Εἰ δὴ ἐνόει φύσιν κυνὸς, αὑτὸν ἂν ἐκρέμασεν.

ἔνιοι δὲ τὰ βιβλία αὐτοῦ, οὐκ αὐτοῦ εἶναι, ἀλλὰ Διονυσίου καὶ Ζωπύρου τῶν Κολοφωνίων, οἳ τοῦ παίζειν ἕνεκα συγγράφοντες, ἐδίδοσαν αὐτῷ ὡς εὖ δυναμένῳ διαθέσθαι. γεγόνασι δὲ Μένιπποι ἕξ· πρῶτος, ὁ γράψας τὰ περὶ Λυδῶν, καὶ Ξάνθον ἐπιτεμόμενος· δεύτερος, αὐτὸς οὗτος: τρίτος, Στρατόνικος σοφιστὴς, Κὰρ τὸ ἀνέκαθεν. τέταρτος, ἀνδριαντοποιός· πέμπτος καὶ ἕκτος, ζωγράφοι· μέμνηται δ' ἀμφοτέρων Ἀπολλόδωρος. Τὰ δ' οὖν τοῦ Κυνικοῦ βιβλία ἐστὶ δεκατρία, Νέκυια, Διαθῆκαι, Ἐπιστολαὶ κεκομψευμέναι ἀπὸ τοῦ τῶν θεῶν προσώπου, Πρὸς τοὺς φυσικοὺς καὶ μαθηματικοὺς καὶ γραμματικοὺς, καὶ γονὰς Ἐπικούρου, καὶ τὰς θρησκευομένας ὑπ' αὐτῶν εἰκάδας, καὶ τἄλλα.

ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ.

Μενέδημος, Κωλώτου τοῦ Λαμψακηνοῦ μαθητής. οὗτος (καθά φησιν Ἱππόβοτος) εἰς τοσοῦτον τερατείας ἤλασεν, ὥστε ἐριννύος ἀναλαβὼν σχῆμα περιῄει, λέγων ἐπίσκοπος ἀφῖχθαι ἐξ ᾅδου τῶν ἁμαρτανομένων, ὅπως πάλιν κατιὼν ταῦτα ἀπαγγέλοι τοῖς ἐκεῖ δαίμοσιν. ἦν δὲ αὐτῷ ἡ ἐσθὴς αὕτη· χιτὼν φαιὸς

ποδήρης, περὶ αὐτῷ ζώνη φοινικῆ. πῖλος Ἀρκαδικὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔχων ἐνυφασμένα τὰ δώδεκα στοιχεῖα. ἐμβάται τραγικοί, πώγων ὑπερμεγέθης, ῥάβδος ἐν τῇ χειρὶ μειλίνη.

καὶ οὗτοι μὲν οἱ βίοι τῶν κυνικῶν ἑκάστου. προσυπογράψομεν δὲ καὶ τὰ κοινῇ ἀρέσκοντα αὐτοῖς, αἵρεσιν καὶ ταύτην εἶναι ἐγκρίνοντες τὴν φιλοσοφίαν, οὐ (καθά φασι τινὲς) ἔνστασιν βίου. ἀρέσκει οὖν αὐτοῖς τὸν λογικὸν καὶ τὸν φυσικὸν τόπον περιαιρεῖν, ἐμφερῶς Ἀρίστωνι τῷ Χίῳ· μόνῳ δὲ προσέχειν τῷ ἠθικῷ. καὶ ὅπερ τινὲς ἐπὶ Σωκράτους, τοῦτο Διοκλῆς ἐπὶ Διογένους ἀναγράφει, τοῦτον φάσκων λέγειν, Δεῖ ζητεῖν

Ὅ,ττι τοι ἐν Μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.

παραιτοῦνται δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. γράμματα γοῦν μὴ μανθάνειν ἔφασκεν ὁ Ἀντισθένης τοὺς σώφρονας γενομένους, ἵνα μὴ διαστρέφοιντο τοῖς ἀλλοτρίοις. περιαιροῦσι δὲ καὶ γεωμετρίαν, καὶ μουσικήν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. ὁ γοῦν Διογένης πρὸς τὸν ἐπιδεικνύντα αὐτῷ ὡροσκόπιον, Χρήσιμον, ἔφη, τὸ ἔργον πρὸς τὸ μὴ ὑστερῆσαι δείπνου. πρὸς τὸν ἐπιδεικνύντα αὐτῷ μουσικήν, ἔφη,

Γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις,
Εὖ δ' οἶκος, οὐ ψαλμοῖσι καὶ τερετίσμασιν.

ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ τέλος εἶναι τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, (ὡς Ἀντισθένης φησὶν ἐν τῷ Ἡρακλεῖ) ὁμοίως τοῖς Στωϊκοῖς· ἐπεὶ καὶ κοινωνία τις ταῖς δύο ταύταις αἱρέσεσίν ἐστιν. ὅθεν καὶ τὸν κυνισμὸν εἰρήκασι σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν. καὶ οὕτως ἐβίω καὶ Ζήνων ὁ Κιτιεύς. ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ λιτῶς βιοῦν, αὐτάρκεσι χρωμένοις σιτίοις, καὶ τρίβωσι μόνοις, πλούτου καὶ δόξης καὶ εὐγενείας καταφρονοῦσιν. ἔνιοί τε γοῦν καὶ βοτάναις καὶ παντάπασιν ὕδατι χρῶνται ψυχρῷ, σκέπαις τε ταῖς τυχούσαις καὶ

ἐπίσης, καθάπερ Διογένης, ὃς ἔφασκε θεῶν μὲν ἴδιον εἶναι
μηδενὸς δεῖσθαι· τῶν δὲ θεοῖς ὁμοίων, τὸ ὀλίγων χρῄζειν.
ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν ἀρετὴν διδακτὴν εἶναι, καθά
φησιν Ἀντισθένης ἐν τῷ Ἡρακλεῖ· καὶ ἀναπόβλητον ὑπ-
άρχειν· ἀξιέραστόν τε τὸν σοφὸν, καὶ ἀναμάρτητον, καὶ φίλον
τῷ ὁμοίῳ, τύχῃ τε μηδὲν ἐπιτρέπειν. τὰ δὲ μεταξὺ
ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιάφορα λέγουσιν, ὁμοίως Ἀρί-
στωνι τῷ Χίῳ. καὶ οὗτοι μὲν οἱ κυνικοί. μετιτέον δὲ
ἐπὶ τοὺς Στωϊκοὺς, ὧν ἦρξε Ζήνων, μαθητὴς γενόμενος
Κράτητος.

ΔΙΟΓΕ'ΝΟΥΣ ΛΑΕΡτίου περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ ζʹ τῶν ιʹ.

ΖΗ'ΝΩΝ.

ΖΗ'ΝΩΝ, Μνασέου ἢ Δημέου, Κιτιεύς, ἀπὸ Κύπρου πολίσματος Ἑλληνικοῦ, Φοίνικας ἐποίκους ἐσχηκότος. τὸν τράχηλον ἐπὶ θάτερα νενευκὼς ἦν, ὥς φησι Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων. καὶ Ἀπολλώνιος δέ φησιν ὁ Τύριος, ὅτι ἰσχνὸς ἦν, ὑπομήκης, μελάγχρως. ὅθεν τις αὐτὸν εἶπεν Αἰγυπτίαν κληματίδα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ παροιμιῶν. παχύκνημός τε, καὶ ἀπαγὴς, καὶ ἀσθενής. διὸ καί φησι Περσαῖος ἐν ὑπομνήμασι συμποτικοῖς τὰ πλεῖστα αὐτὸν δεῖπνα παραιτεῖσθαι. ἔχαιρε δὲ (φασὶ) σύκοις χλωροῖς καὶ ἡλιοκαΐαις. διήκουσε δὲ (καθὰ προείρηται) Κράτητος· εἶτα καὶ Στίλπωνος ἀκοῦσαι φασὶν αὐτὸν καὶ Ξενοκράτους ἔτη δέκα, ὡς Τιμοκράτης ἐν τῷ Δίωνι, ἀλλὰ καὶ Πολέμωνος. Ἑκάτων δέ φησι καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος ἐν πρώτῳ περὶ Ζήνωνος, χρηστηριαζομένου αὐτοῦ τί πράττων ἄριστα βιώσεται, ἀποκρίνασθαι τὸν θεὸν, εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς. ὅθεν ξυνέντα, τὰ τῶν ἀρχαίων ἀναγινώσκειν. τῷ γοῦν Κράτητι παρέβαλε τοῦτον τὸν τρόπον. πορφύραν ἐμπεπορευμένος ἀπὸ τῆς Φοινίκης, πρὸς τῷ

Πειραιεῖ ἐναυάγησεν. ἀνελθὼν δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἤδη τριακοντούτης ἐκάθισε παρά τινα βιβλιοπώλην. ἀναγινώσκοντος δὲ ἐκείνου τὸ δεύτερον τῶν Ξενοφῶντος ἀπομνημονευμάτων, ἡσθεὶς ἐπύθετο ποῦ διατρίβοιεν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. εὐκαίρως δὲ παριόντος Κράτητος, ὁ βιβλιοπώλης δείξας αὐτόν, φησί, Τούτῳ παρακολούθησον. ἐντεῦθεν ἤκουε τοῦ Κράτητος, ἄλλως μὲν εὐτόνως πρὸς φιλοσοφίαν, αἰδήμων δὲ ὡς πρὸς τὴν Κυνικὴν ἀναισχυντίαν. ὅθεν ὁ Κράτης, βουλόμενος αὐτοῦ καὶ τοῦτο θεραπεῦσαι, δίδωσι χύτραν φακῆς διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ φέρειν. ἐπεὶ δὲ εἶδεν αὐτὸν αἰδούμενον καὶ παρακαλύπτοντα, παίσας τῇ βακτηρίᾳ καταρρήγνυσι τὴν χύτραν. φεύγοντος δὲ αὐτοῦ, καὶ τῆς φακῆς κατὰ τῶν σκελῶν ῥεούσης, φησὶν ὁ Κράτης, Τί φεύγεις φοινικίδιον; οὐδὲν δεινὸν πέπονθας. ἕως μὲν οὖν τινὸς ἤκουε τοῦ Κράτητος. ὅτε καὶ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ γράψαντος, τινὲς ἔλεγον παίζοντες ἐπὶ τῆς τοῦ κυνὸς οὐρᾶς αὐτὴν γεγραφέναι. γέγραφε δὲ πρὸς τῇ πολιτείᾳ καὶ τάδε· Περὶ τοῦ κατὰ φύσιν βίου, Περὶ ὁρμῆς ἢ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, Περὶ παθῶν, Περὶ τοῦ καθήκοντος, Περὶ νόμου, Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, Περὶ ὄψεως, Περὶ τοῦ ὅλου, Περὶ σημείων, Πυθαγορικά, Καθολικά, Περὶ λέξεων, Προβλημάτων Ὁμηρικῶν πέντε, Περὶ ποιητικῆς ἀκροάσεως. ἔστι δ' αὐτοῦ, καὶ Τεχνικαὶ λύσεις, καὶ Ἔλεγχοι δύο, Ἀπομνημονεύματα, Κράτητος ἠθικά. καὶ τάδε μὲν τὰ βιβλία. τελευταῖον δὲ ἀπέστη. καὶ τῶν προειρημένων ἤκουσεν ἕως ἐτῶν εἴκοσιν· ἵνα καί φασιν αὐτὸν εἰπεῖν, Νῦν εὐπλόηκα, ὅτε νεναυάγηκα. οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Κράτητος τοῦτ' αὐτὸν εἰπεῖν. ἄλλοι δέ, διατρίβοντα ἐν ταῖς Ἀθήναις ἀκοῦσαι τὴν ναυαγίαν, καὶ εἰπεῖν, Εὖ γε ποιεῖ ἡ τύχη προσελαύνουσα ἡμᾶς φιλοσοφίᾳ. ἔνιοι δέ, διαθέμενον Ἀθήνησι τὰ φορτία, οὕτω τραπῆναι πρὸς φιλοσοφίαν. ἀνακάμπτων δὲ ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ τῇ καὶ Πεισιανακτίῳ καλουμένῃ, ἀπὸ δὲ τῆς γραφῆς τῆς

Πολυγνώτου, ποικίλη, διέθετο τοὺς λόγους, βουλόμενος καὶ τὸ χωρίον ἀπερίστατον ποιῆσαι. ἐπὶ γὰρ τῶν τριάκοντα, τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς χιλίους τετρακοσίους ἀνῄρηντο ἐν αὐτῷ. προσῄεσαν δὴ λοιπὸν ἀκούοντες αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο Στωϊκοὶ ἐκλήθησαν καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὁμοίως, πρότερον Ζηνώνειοι καλούμενοι, καθά φησι καὶ Ἐπίκουρος ἐν ἐπιστολαῖς. καὶ πρότερόν γε Στωϊκοὶ ἐκαλοῦντο οἱ διατρίβοντες ἐν αὐτῇ ποιηταί, καθά φησι καὶ Ἐρατοσθένης ἐν ὀγδόῃ περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας· οἳ καὶ τὸν λόγον ἐπὶ πλεῖον ηὔξησαν. ἐτίμων δὴ οὖν Ἀθηναῖοι σφόδρα τὸν Ζήνωνα οὕτως, ὡς καὶ τῶν τειχῶν αὐτῷ τὰς κλεῖς παρακαταθέσθαι, καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμῆσαι, καὶ χαλκῇ εἰκόνι. τοῦτο δὲ καὶ τοὺς πολίτας αὐτοῦ ποιῆσαι, κόσμον ἡγουμένους τὴν τἀνδρὸς εἰκόνα. ἀντεποιοῦντο δ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν Σιδῶνι Κιτιεῖς. ἀπεδέχετο αὐτὸν καὶ Ἀντίγονος, καὶ εἴ ποτε Ἀθήναζε ἥκοι, ἤκουεν αὐτοῦ· πολλά τε παρεκάλει ἀφικέσθαι ὡς αὐτόν. ὁ δὲ τοῦτο μὲν παρῃτήσατο, Περσαῖον δὲ ἕνα τῶν γνωρίμων ἀπέστειλεν, ὃς ἦν Δημητρίου μὲν υἱός, Κιτιεὺς δὲ τὸ γένος, καὶ ἤκμαζε κατὰ τὴν τριακοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, ἤδη γέροντος ὄντος Ζήνωνος. ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, καθὰ καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος ἐν τοῖς περὶ Ζήνωνός φησι,

Βασιλεὺς Ἀντίγονος Ζήνωνι φιλοσόφῳ χαίρειν.

Ἐγὼ τύχῃ μὲν καὶ δόξῃ νομίζω προτερεῖν τοῦ σοῦ βίου, λόγου δὲ καὶ παιδείας καθυστερεῖν, καὶ τῆς τελείας εὐδαιμονίας, ἣν σὺ κέκτησαι. διόπερ ἔκρινα προσφωνῆσαί σοι παραγενέσθαι πρὸς ἐμέ, πεπεισμένος σε μὴ ἀντερεῖν πρὸς τὸ ἀξιούμενον. σὺ οὖν πειράθητι ἐκ παντὸς τρόπου συμμῖξαί μοι, διειληφὼς τοῦτο, διότι οὐχ ἑνὸς ἐμοῦ παιδευτὴς ἔσῃ, πάντων δὲ Μακεδόνων συλλήβδην. ὁ γὰρ τὸν τῆς Μακεδονίας ἄρχοντα καὶ παιδεύων καὶ ἄγων ἐπὶ τὰ κατ' ἀρετήν, φανερός ἐστι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους

παρα-

παρασκευάζων πρὸς ἀνδρείαν. οἷος γὰρ ἂν ὁ ἡγούμενος ᾖ, τοιούτους εἰκὸς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίγνεσθαι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους.

καὶ ὁ Ζήνων ἀντιγράφει ὧδε,

Βασιλεῖ Ἀντιγόνῳ Ζήνων χαίρειν.

Ἀποδέχομαί σου τὴν φιλομάθειαν, καθόσον τῆς ἀληθινῆς καὶ εἰς ὄνησιν τεινούσης, ἀλλ' οὐχὶ τῆς δημώδους καὶ εἰς διαστροφὴν ἠθῶν, ἀντέχῃ παιδείας, ὁ φιλοσοφίας ὀρεγόμενος. ἐκκλίνων δὲ τὴν πολυθρύλλητον ἡδονήν, ἣ τινῶν θηλύνει νέων ψυχάς, φανερὸς εἶ οὐ μόνον φύσει πρὸς εὐγένειαν κλίνων, ἀλλὰ καὶ προαιρέσει. φύσις δὲ εὐγενὴς μετρίαν ἄσκησιν προσλαβοῦσα, ἐπί τε τὸν ἀφθόνως διδάξοντα ῥαδίως ἔρχεται πρὸς τὴν τελείαν ἀνάληψιν τῆς ἀρετῆς. ἐγὼ δὲ συνέχομαι σώματι ἀσθενεῖ διὰ γῆρας. ἐτῶν γὰρ εἰμὶ ὀγδοήκοντα) διόπερ οὐ δύναμαι σοι συμμῖξαι. ἀποστέλλω δέ σοι τινὰς τῶν ἐμαυτοῦ συσχολαστῶν, οἳ τοῖς μὲν κατὰ ψυχὴν οὐκ ἀπολείπονται ἐμοῦ· τοῖς δὲ κατὰ σῶμα, προτεροῦσιν. οἷς συνὼν, οὐδενὸς καθυστερήσεις τῶν πρὸς τὴν τελείαν εὐδαιμονίαν ἡκόντων.

ἀπέστειλε δὲ Περσαῖον καὶ Φιλονίδην τὸν Θηβαῖον, ὧν ἀμφοτέρων Ἐπίκουρος μνημονεύει, ὡς συνόντων Ἀντιγόνῳ, ἐν τῇ πρὸς Ἀρισόβουλον τὸν ἀδελφὸν ἐπιστολῇ. ἔδοξε δέ μοι καὶ τὸ ψήφισμα τὸ περὶ αὐτοῦ τῶν Ἀθηναίων ὑπογράψαι. καὶ ἔχει ὧδε.

Ψήφισμα.

Ἐπ' Ἀῤῥενίδου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος, πέμπτης πρυτανείας, Μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ὑστέρᾳ, τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῆς πρυτανείας, ἐκκλησία κυρία τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν, Ἵππων, Κρατιστοτέλης, Ξυμπετέων, καὶ οἱ συμπρόεδροι. Θράσων Θράσωνος Ἀνακαιεὺς εἶπεν· Ἐπειδὴ Ζήνων Μνασέου, Κιτιεὺς, ἔτη πολλὰ κατὰ φιλοσοφίαν ἐν τῇ πόλει γενόμενος, ἔν τε τοῖς λοιποῖς ἀνὴρ ἀ-

γαθὸς ὢν διετέλεσε, καὶ τοὺς εἰς σύστασιν αὐτῷ τῶν νέων πορευομένους παρακαλῶν, ἐπ' ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην παρώρμα, πρὸς τὰ βέλτιστα παράδειγμα τὸν ἴδιον βίον ἐκθεὶς ἅπασιν, ἀκόλουθον ὄντα τοῖς λόγοις οἷς διελέγετο· τύχῃ τῇ ἀγαθῇ δεδόχθαι τῷ δήμῳ, ἐπαινέσαι μὲν Ζήνωνα Μνασέου Κιτιέα, καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ κατὰ τὸν νόμον, ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης· οἰκοδομῆσαι δὲ αὐτῷ καὶ τάφον ἐπὶ τοῦ Κεραμεικοῦ δημοσίᾳ. τῆς δὲ ποιήσεως τοῦ στεφάνου, καὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ τάφου, χειροτονῆσαι τὸν δῆμον ἤδη τοὺς ἐπιμελησομένους πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων. ἐγγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα τοῦ δήμου, ἐν στήλαις δύο. καὶ ἐξεῖναι αὐτῷ θεῖναι τὴν μὲν, ἐν Ἀκαδημίᾳ· τὴν δὲ, ἐν Λυκείῳ. τὸ δ' ἀνάλωμα τὸ εἰς τὰς στήλας γινόμενον μερίσαι τὸν ἐπὶ τῆς διοικήσεως· ὅπως ἅπαντες ἴδωσιν ὅτι ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ζῶντας τιμᾷ καὶ τελευτήσαντας. ἐπὶ δὲ τὴν οἰκοδομὴν κεχειροτόνηται Θράσων Ἀνακαιεὺς, Φιλοκλῆς Πειραιεὺς, Φαῖδρος Ἀναφλύστιος, Μέλλων Ἀχαρνεὺς, Μίκυθος Συμπαλληττεὺς, Δίων Παιανιεύς. καὶ τὸ ψήφισμα μὲν ὧδε ἔχει. φησὶ δ' Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος οὐκ ἀρνεῖσθαι αὐτὸν εἶναι Κιτιέα. τῶν γὰρ εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ λουτρῶνος συμβαλλομένων εἷς ὢν, καὶ ἀναγραφόμενος ἐν τῇ στήλῃ Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου, ἠξίωσε καὶ τὸ Κιτιεὺς προστεθῆναι. ποιήσας δέ ποτε κοῖλον ἐπίθημα τῇ ληκύθῳ, περιέφερε νόμισμα, λύσιν ἑτοίμην τῶν ἀναγκαίων ἵν' ἔχοι Κράτης ὁ διδάσκαλος. φασὶ δ' αὐτὸν ὑπὲρ χίλια τάλαντα ἔχοντα ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ταῦτα δανείζειν ναυτικῶς. ἤσθιε δὲ ἀρτίδια, καὶ μέλι, καὶ ὀλίγον εὐώδους οἰναρίου ἔπινε. παιδαρίοις τε ἐχρῆτο σπανίως, ἅπαξ ἢ δίς που παιδισκαρίῳ τινὶ, ἵνα μὴ δοκοίη μισογύνης εἶναι. σύν τε Περσαίῳ τὴν αὐτὴν οἰκίαν ᾤκει. καὶ αὐτοῦ αὐλητρίδιον εἰσαγαγόντος πρὸς αὐτὸν, σπάσας πρὸς τὸν Περ-

σαῖον αὐτὸ ἀπήγαγεν. ἦν τε (φασὶν) ἀσυμπερίφορος· ὡς πολλάκις Ἀντίγονον τὸν βασιλέα ἐπικωμάσαι αὐτῷ, καὶ πρὸς Ἀριστοκλέα τὸν κιθαρῳδὸν ἅμα αὐτῷ ἐλθεῖν ἐπὶ κῶμον, εἶτα μέντοι ὑποδῦναι. ἐξέκλινε δέ φησι καὶ τὸ πολυδημῶδες, ὡς ἐπ' ἄκρου καθίζεσθαι τοῦ βάθρου, κερδαίνοντα τὸ γοῦν ἕτερον μέρος τῆς ἐνοχλήσεως. οὐ μὴν οὐδὲ μετὰ πλειόνων δύο ἢ τριῶν περιεπάτει. ἐνίοις δὲ καὶ χαλκὸν εἰσέπραττε τοὺς περιισταμένους τὸ διδόναι μὴ ἐνοχλεῖν, καθά φησι Κλεάνθης ἐν τῷ περὶ χαλκοῦ. πλειόνων τε περιστάντων αὐτὸν, δείξας ἐν τῇ στοᾷ κατ' ἄκρου τὸ ξύλινον περιφερὲς τοῦ βωμοῦ, ἔφη, Τοῦτο ποτὲ ἐν μέσῳ ἔκειτο· διὰ δὲ τὸ ἐμποδίζειν, ἰδίᾳ ἐτέθη. καὶ ὑμεῖς μὲν ἐκ τοῦ μέσου βαστάσαντες αὐτοὺς, ἧττον ἡμῖν ἐνοχλήσετε. Δημοχάρους δὲ τοῦ Λάχητος ἀσπαζομένου αὐτὸν, καὶ φάσκοντος λέγειν καὶ γράφειν ὧν ἂν χρείαν ἔχῃ πρὸς Ἀντίγονον, ὡς ἐκείνου πάντα παρέξοντος, ἀκούσας οὐκέτ' αὐτῷ συνδιέτριψε. λέγεται δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τὴν τοῦ Ζήνωνος εἰπεῖν τὸν Ἀντίγονον, οἷον εἴη θέατρον ἀπολωλεκώς. ὅθεν καὶ διὰ Θράσωνος πρεσβευτοῦ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ᾔτησεν αὐτῷ τὴν ἐν Κεραμεικῷ ταφήν. ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί θαυμάζει αὐτὸν, Ὅτι, ἔφη, πολλῶν καὶ μεγάλων αὐτῷ διδομένων ὑπ' ἐμοῦ, οὐδέποτε ἐχαυνώθη, οὐδὲ ταπεινὸς ὤφθη. ἦν δὲ καὶ ζητητικὸς, καὶ περὶ πάντων ἀκριβολογούμενος. ὅθεν καὶ ὁ Τίμων ἐν τοῖς Σίλλοις φησὶν οὕτω,

Καὶ Φοίνισσαν ἴδον λιχνόγραυν σκιερῷ ἐνὶ τύφῳ
Πάντων ἱμείρουσαν, ὁ δ' ἔρρει γύργαθος αὐτῆς
Μικρὸς ἐὼν, νοῦν δ' εἶχεν ἐλάσσονα κινδαψοῖο.

ἐπιμελῶς δὲ καὶ πρὸς Φίλωνα τὸν διαλεκτικὸν διεκρίνετο, καὶ συνεσχόλαζεν αὐτῷ. ὅθεν καὶ θαυμασθῆναι ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ νεωτέρου, οὐχ ἧττον Διοδώρου τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ. ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν καὶ γυμνορρύπαροί τινες,

ὥς φησι καὶ ὁ Τίμων,

Ὄφρα πενεστάων συνάγῃ νέφος, οἳ περὶ πάντων
Πτωχότατοί τ' ἦσαν καὶ κουφότατοι βροτοὶ ἀστῶν.

αὐτὸν δὲ στυγνόν τε εἶναι καὶ πικρὸν, καὶ τὸ πρόσωπον συνεσπασμένον. ἦν εὐτελής τε σφόδρα, καὶ βαρβαρικῆς ἐχόμενος μικρολογίας, προσχήματι οἰκονομίας. εἰ δέ τινα ἐπικόπτοι, περιεσταλμένως, καὶ οὐχ ἄδην, ἀλλὰ πόῤῥωθεν. λέγω δὲ οἷον ἐπὶ τοῦ καλλωπιζομένου ποτὲ ἔφη. ὀχέτιον γάρ τι ὀκνηρῶς αὐτοῦ ὑπερβαίνοντος, Δικαίως, εἶπεν, ὑφορᾷ τὸν πηλόν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν αὐτῷ κατοπτρίσασθαι. ὡς δὲ Κυνικός τις οὐ φήσας ἔλαιον ἔχειν ἐν τῇ ληκύθῳ, προσῄτησεν αὐτὸν, οὐκ ἔφη δώσειν. ἀπελθόντα μέντοι ἐκέλευε σκέψασθαι ὁπότερος εἴη ἀναιδέστερος. ἐρωτικῶς δὲ διακείμενος Χρεμωνίδου, παρακαθιζόντων αὐτοῦ τε καὶ Κλεάνθους, ἀνέστη. θαυμάζοντος δὲ τοῦ Κλεάνθους, ἔφη, Καὶ τῶν ἰατρῶν ἀκούω τῶν ἀγαθῶν, κράτιστον εἶναι φάρμακον πρὸς τὰ φλεγμαίνοντα ἡσυχίαν. δυοῖν δὲ ὑπερανακειμένοιν ἐν πότῳ, καὶ τοῦ ὑφ' αὐτὸν τὸν ὑφ' ἑαυτὸν σκιμαλίζοντος τῷ ποδὶ, αὐτὸς ἐκεῖνον τῷ γόνατι. ἐπιστραφέντος δὲ, Τί οὖν οἴει τὸν ὑποκάτω σου πάσχειν ὑπὸ σοῦ; πρὸς δὲ τὸν φιλόπαιδα, οὔτε τοὺς διδασκάλους ἔφη φρένας ἔχειν, ἀεὶ διατρίβοντας ἐν παιδαρίοις, οὔτε ἐκείνους. ἔφασκε δὲ τοὺς μὲν τῶν ἀσολοίκων λόγους, καὶ μὴ ἀπηρτισμένους, ὁμοίους εἶναι τῷ ἀργυρίῳ τῷ Ἀλεξανδρινῷ· εὐοφθάλμοις μὲν καὶ περιγεγραμμένοις, καθὰ καὶ τὸ νόμισμα, οὐδὲν δὲ διὰ ταῦτα βελτίονας. τοὺς δὲ τοὐναντίον ἀφωμοίου τοῖς Ἀττικοῖς τετραδράχμοις, εἰκῇ μὲν κεκομμένοις καὶ σολοίκως, καθέλκειν μέντοι πολλάκις τὰς κεκαλλιγραφημένας λέξεις. Ἀρίστωνος δὲ τοῦ μαθητοῦ πολλὰ διαλεγομένου οὐκ εὐφυῶς, ἔνια δὲ καὶ προπετῶς καὶ θρασέως, Ἀδύνατον εἰπεῖν εἰ μή σε ὁ πατὴρ μεθύων ἐγέννησεν. ὅθεν αὐτὸν καὶ λάλον ἀπεκάλει, βραχυλόγος ὤν. πρὸς δὲ τὸν ὀψοφάγον, μηδὲν

τοῖς συμβιωταῖς καταλιπόντα, παρατεθέντος ποτὲ μεγάλου ἰχθύος, ἄρας οἷός τ' ἦν κατεσθίειν. ἐμβλέψαντι δὲ, Τί οὖν, ἔφη, τοὺς συμβιωτὰς οἴει πάσχειν καθ' ἡμέραν, εἰ σὺ μὴ δύνασαι ἐνεγκεῖν τὴν ἐμὴν ὀψοφαγίαν; μειρακίου δὲ περιεργότερον παρὰ τὴν ἡλικίαν ἐρωτῶντος ζήτημά τι, προσήγαγε πρὸς κάτοπτρον, καὶ ἐκέλευσεν ἐμβλέψαι. ἔπειτ' ἠρώτησεν εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἁρμόττοντα εἶναι ὄψει τοιαῦτα ζητήματα. πρὸς δὲ τὸν φάσκοντα ὡς τὰ πολλὰ αὐτῷ Ἀντισθένης οὐκ ἀρέσκει, χρείαν Σοφοκλέους προσενεγκάμενος, ἠρώτησεν εἴ τινα καὶ καλὰ ἔχειν αὐτῷ δοκεῖ. τοῦ δ' οὐκ εἰδέναι φήσαντος, Εἶτ' οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, εἰ μέν τι κακὸν ἦν εἰρημένον ὑπ' Ἀντισθένους, τοῦτ' ἐκλεγόμενος καὶ μνημονεύων· εἰ δέ τι καλὸν, οὐδ' ἐπιβαλλόμενος κατέχειν; εἰπόντος δέ τινος ὅτι μικρὰ αὐτῷ δοκεῖ τὰ λογάρια τῶν φιλοσόφων, Λέγεις, εἶπε, τἀληθῆ· δεῖ μέντοι καὶ τὰς συλλαβὰς αὐτῶν βραχείας εἶναι, εἰ δυνατόν. λέγοντος δέ τινος αὐτῷ περὶ Πολέμωνος, ὡς ἄλλα προθέμενος, ἄλλα λέγει, σκυθρωπάσας ἔφη, Πόσου γὰρ ἠγάπα τὰ διδόμενα; δεῖν δ' ἔφη τὸν διαλεγόμενον, ὥσπερ τοὺς ὑποκριτὰς, τὴν μὲν φωνὴν καὶ τὴν δύναμιν μεγάλην ἔχειν. τὸ μέντοι στόμα μὴ διέλκειν· ὃ ποιεῖν τοὺς πολλὰ μὲν λαλοῦντας, ἀδύνατα δέ. τοῖς εὖ λεγομένοις οὐκ ἔφη δεῖν καταλείπεσθαι τόπον, ὥσπερ τοῖς ἀγαθοῖς τεχνίταις εἰς τὸ θεάσασθαι. τοὐναντίον δὲ τὸν ἀκούοντα, οὕτω πρὸς τοῖς λεγομένοις γίνεσθαι ὥστε μὴ λαμβάνειν χρόνον εἰς τὴν ἐπισημείωσιν. νεανίσκου πολλὰ λαλοῦντος ἔφη, Τὰ ὦτά σου εἰς τὴν γλῶτταν συνερρύηκε. πρὸς τὸν καλὸν, εἰπόντα ὅτι οὐ δοκεῖ αὐτῷ ἐρασθήσεσθαι ὁ σοφὸς, Οὐδὲν, ἔφη, ὑμῶν ἀθλιώτερον ἔσεσθαι τῶν καλῶν. ἔλεγε δὲ καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς πλείστους, τὰ μὲν πολλὰ ἀσόφους εἶναι, τὰ δὲ μικρὰ καὶ τυχηρὰ, ἀμαθεῖς. καὶ προεφέρετο τὰ τοῦ Καφησίου. ὃς ἐπιβαλλομένου τινὸς τῶν μαθητῶν μεγάλα φυσᾶν, πατάξας

εἶπεν ὡς οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ, τὸ εὖ κείμενον εἴη· ἀλλ' ἐν τῷ εὖ, τὸ μέγα. νεανίσκου δέ τινος θρασύτερον διαλεγομένου, Οὐκ εἴποιμι, ἔφη, μειράκιον, ἃ ἐπέρχεταί μοι. Ῥοδίου δέ τινος καλοῦ καὶ πλουσίου, ἄλλως δὲ μηδὲν προσκειμένου αὐτῷ, μὴ βουλόμενος ἀνέχεσθαι, πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰ κεκομμένα τῶν βάθρων ἐκάθιζεν αὐτόν, ἵνα μολύνῃ τὴν χλανίδα· ἔπειτα εἰς τὸν τῶν πτωχῶν τόπον, ὥστε συναναπείβεσθαι τοῖς ῥάκεσιν αὐτῶν. καὶ τέλος ἀπῆλθεν ὁ νεανίσκος. πάντων ἔλεγεν ἀπρεπέστερον εἶναι τὸν τῦφον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν νέων. μὴ τὰς φωνὰς καὶ τὰς λέξεις ἀπομνημονεύειν, ἀλλὰ περὶ τὴν διάθεσιν τῆς χρείας τὸν νοῦν ἀσχολεῖσθαι, μὴ ὥσπερ ἕψησιν τινὰ ἢ σκευασίαν ἀναλαμβάνοντας. δεῖν τε ἔλεγε τοὺς νέους πάσῃ κοσμιότητι χρῆσθαι, καὶ πορείᾳ, καὶ σχήματι, καὶ περιβολῇ. συνεχές τε προσεφέρετο τοὺς ἐπὶ τοῦ Καπανέως Εὐριπίδου στίχους, ὅτι

Βίος μὲν ἦν αὐτῷ, ἥκιστα δ' ὄλβῳ γαῦρος ἦν,
Φρόνημα δ' οὐδὲν μεῖζον εἶχεν ἢ πένης ἀνήρ.

ἔλεγε δὲ μηδὲν εἶναι τῆς οἰήσεως ἀλλοτριώτερον πρὸς κατάληψιν τῶν ἐπιστημῶν· μηδενός τε ἡμᾶς οὕτως εἶναι ἐνδεεῖς ὡς χρόνου. ἐρωτηθεὶς τίς ἐστι φίλος, Ἄλλος ἐγώ. δοῦλον ἐπὶ κλοπῇ (φασὶν) ἐμαστίγου· τοῦ δ' εἰπόντος, Εἵμαρτό μοι κλέψαι· Καὶ δαρῆναι, ἔφη. τὸ κάλλος εἶπε τῆς φωνῆς ἄνθος εἶναι. οἱ δέ, τοῦ κάλλους τὴν φωνήν. τῶν γνωρίμων τινὸς παιδάριον μεμωλωπισμένον θεασάμενος, πρὸς αὐτόν, Ὁρῶ σου, ἔφη, τοῦ θυμοῦ τὰ ἴχνη. πρὸς τὸν κεχρισμένον τῷ μύρῳ, Τίς ἐστιν, ἔφη, ὁ γυναικὸς ὄζων; Διονυσίου δὲ τοῦ Μεταθεμένου εἰπόντος αὐτῷ, διὰ τί αὐτὸν μόνον οὐ διορθοῖ, ἔφη, Οὐ γάρ σοι πιστεύω. πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον, Διὰ τοῦτο, εἶπε, δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἕν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἥττονα δὲ λέγωμεν. ἐν συμποσίῳ κατακείμενος σιγῇ, τὴν αἰτίαν ἠρωτήθη. ἔφη οὖν τῷ

ἐγκαλέσαντι ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι παρῆν τις σιωπᾶν ἐπιστάμενος. ἦσαν δὲ οἱ ἐρωτήσαντες παρὰ Πτολεμαίου πρέσβεις ἀφικόμενοι, καὶ βουλόμενοι μαθεῖν τί εἴποιεν περὶ αὐτοῦ πρὸς τὴν βασιλέα. ἐρωτηθεὶς πῶς ἔχει πρὸς λοιδορίαν, Καθάπερ, εἶπεν, εἰ πρεσβύτης ἀναπόκριτος ἀποστέλλοιτο. φησὶ δ᾽ Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος, ἕλκοντος αὐτὸν Κράτητος τοῦ ἱματίου ἀπὸ Στίλπωνος, εἰπεῖν, Ὦ Κράτης, λαβὴ φιλοσόφων ἐστὶν ἐπιδέξιος ἡ διὰ τῶν ὤτων· πείσας οὖν, ἕλκε τούτων. εἰ δέ με βιάζῃ, τὸ μὲν σῶμα παρὰ σοὶ ἔσται, ἡ δὲ ψυχὴ παρὰ Στίλπωνι. συνδιέτριψε δὲ καὶ Διοδώρῳ, καθά φησιν Ἱππόβοτος· παρ᾽ ᾧ καὶ τὰ διαλεκτικὰ ἐξεπόνησεν. ἤδη δὲ προκόπτων εἰσῄει καὶ πρὸς Πολέμωνα ὑπ᾽ ἀτυφίας. ὥστε φασὶν λέγειν ἐκεῖνον, Οὐ λανθάνεις, ὦ Ζήνων, ταῖς κηπαίαις παρεισρέων θύραις, καὶ τὰ δόγματα κλέπτων φοινικικῶς μεταμφιεννύς; καὶ πρὸς τὸν δείξαντα δὲ αὐτῷ διαλεκτικὸν ἐν τῷ θερίζοντι λόγῳ ἑπτὰ διαλεκτικὰς ἰδέας, πυθέσθαι πόσας εἰσπράττεται μισθοῦ· ἀκούσαντα δὲ ἑκατὸν, διακοσίας αὐτῷ δοῦναι. τοσοῦτον ἤσκει φιλομάθειαν. φασὶ δὲ καὶ πρῶτον καθῆκον ὠνομακέναι, καὶ λόγον περὶ αὐτοῦ πεποιηκέναι· τούς τε Ἡσιόδου στίχους μεταγράφειν οὕτω,

Κεῖνος μὲν πανάριστος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ἐσθλὸς δ᾽ αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ.

κρείττονα γὰρ εἶναι τὸν ἀκοῦσαι καλῶς δυνάμενον τὸ λεγόμενον καὶ χρῆσθαι αὐτῷ, τοῦ δι᾽ αὑτοῦ τὸ πᾶν συννοήσαντος. τῷ μὲν γὰρ εἶναι μόνον τὸ συνεῖναι· τῷ δ᾽ εὖ πεισθέντι προσεῖναι καὶ τὴν πρᾶξιν. ἐρωτηθεὶς (φησὶ) διὰ τί αὐστηρὸς ὢν, ἐν τῷ πότῳ διαχεῖται, ἔφη, Καὶ οἱ θέρμοι πικροὶ ὄντες, βρεχόμενοι γλυκαίνονται. φησὶ δὲ καὶ Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν χρειῶν ἀνίεσθαι αὐτὸν ἐν ταῖς τοιαύταις κοινωνίαις. ἔλεγέ τε κρεῖττον εἶναι τοῖς ποσὶν ὀλισθεῖν ἢ τῇ γλώττῃ. τὸ εὖ, γίνεσθαι μὲν παρὰ μικρὸν, οὐ μὴν μικρὸν εἶναι. οἱ δὲ,

Σωκράτης. ἦν δὲ καρτερικώτατος καὶ λιτότατος, ἀπύρῳ τροφῇ χρώμενος, καὶ τρίβωνι λεπτῷ. ὥστε λέγεσθαι ἐπ' αὐτοῦ,

Τὸν δ' οὔτ' ἂρ χειμὼν κρυόεις, οὐκ ὄμβρος ἀπείρων,
Οὐ φλὸξ ἠελίοιο δαμάζεται, οὐ νόσος αἰνή,
Οὐχ ὡς τις δήμου ἐναρίθμιος, ἀλλ' ὅγ' ἀπειρὴς
Ἀμφὶ διδασκαλίῃ τέταται νύκτας τε καὶ ἦμαρ.

οἵ γε μὴν Κωμικοὶ ἐλάνθανον ἐπαινοῦντες αὐτὸν διὰ τῶν σκωμμάτων. ἵνα καὶ Φιλήμων φησὶν οὕτως ἐν δράματι Φιλοσόφοις,

Εἷς ἄρτον ὄψον, ἰσχὰς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ.
Φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ,
Πεινῆν διδάσκει, καὶ μαθητὰς λαμβάνει.

οἱ δὲ, Ποσειδίππου. ἤδη δὲ καὶ εἰς παροιμίαν σχεδὸν ἐχώρησεν. ἐλέγετο γοῦν ἐπ' αὐτῷ, Τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος ἐγκρατέστερος. ἀλλὰ καὶ Ποσείδιππος μεταφερομένοις, ὥστ' ἐν ἡμέραις δέκα εἶναι δοκεῖν Ζήνωνος ἐγκρατέστερον. τῷ γὰρ ὄντι πάντας ὑπερεβάλλετο τῷ τε εἴδει τούτῳ, καὶ τῇ σεμνότητι, καὶ δὴ νὴ Δία καὶ μακαριότητι. ὀκτὼ γὰρ πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα βιοὺς ἔτη κατέστρεψεν, ἄνοσος καὶ ὑγιὴς διατελέσας. Περσαῖος δέ φησιν ἐν ταῖς ἠθικαῖς σχολαῖς, δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἐτῶν τελευτῆσαι αὐτόν. ἐλθεῖν δὲ Ἀθήναζε δύο καὶ εἴκοσι ἐτῶν. ὁ δ' Ἀπολλώνιος φησὶν ἀφηγήσασθαι τῆς σχολῆς αὐτὸν ἔτη δυοῖν δέοντα ἑξήκοντα. ἐτελεύτα δὴ οὕτως· ἐκ τῆς σχολῆς ἀπιὼν προσέπταισε, καὶ τὸν δάκτυλον περιέρρηξε. παίσας δὲ τὴν γῆν τῇ χειρὶ, φησὶ τὸ ἐκ τῆς Νιόβης, Ἔρχομαι τί μ' αὔεις; καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτησεν, ἀποπνίξας ἑαυτόν. Ἀθηναῖοι δ' ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ Κεραμεικῷ, καὶ ψηφίσμασι τοῖς προειρημένοις ἐτίμησαν, τὴν ἀρετὴν αὐτῷ προσμαρτυροῦντες. καὶ Ἀντίπατρος ὁ Σιδώνιος

ἐποίησεν οὕτως,

Τῆνος ὅδε Ζήνων Κιτίῳ φίλος, ὃς πότ' Ὄλυμπον
Ἔδραμεν, οὐκ Ὄσσῃ Πήλιον ἀνθέμενος,
Οὐδὲ τά γ' Ἡρακλῆος ἀέθλια· τὴν δὲ πότ' ἄστρα
Ἀτραπὸν μούνος εὗρε σαοφροσύνας.

καὶ ἄλλο Ζηνόδοτος ὁ Στωϊκὸς, Διογένους μαθητὴς,

Ἔκτισας αὐτάρκειαν, ἀφεὶς κενεαυχέα πλοῦτον
Ζήνων σὺν πολιῷ σεμνὸς ἐπισκυνίῳ.
Ἄρσενα γὰρ λόγον εὗρες. ἀνεθλήσω δὲ προνοίᾳ
Αἵρεσιν ἀτρέστου ματέρ' ἐλευθερίας.
Εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα, τίς ὁ φθόνος; ἦν καὶ ὁ Κάδμος
Κεῖνος, ἀφ' οὗ γραπτὰν Ἑλλὰς ἔχει σελίδα.

καὶ κοινῇ δὲ καὶ περὶ πάντων τῶν Στωϊκῶν Ἀθήναις ὁ ἐπιγραμματοποιὸς φησὶν οὕτως,

Ὦ Στωϊκῶν μύθων εἰδήμονες, ὦ πανάριστα
Δόγματα ταῖς ἱεραῖς ἐνθέμενοι σελίσι,
Τὰν ἀρετὰν ψυχᾶς ἀγαθὸν μόνον· ἅδε γὰρ ἀνδρῶν
Μούνα καὶ βιοτὰν ῥύσατο καὶ πόλιας.
Σαρκὸς δ' ἡδυπάθημα φίλον τέλος ἀνδράσιν ἄλλοις,
Ἡ μία τῶν Μνήμης ἤνυσε θυγατέρων.

εἴπομεν ὡς ἐτελεύτα ὁ Ζήνων, καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ παμμέτρῳ τοῦτον τὸν τρόπον,

Τὸν Κιτιᾶ Ζήνωνα θανεῖν λόγος, ὡς ὑπὸ γήρως
Πολλὰ καμὼν ἐλύθη· οἱ δὲ, μένων ἄσιτος·
Οἱ δ', ὅτι προσκόψας πτ' ἔφη, χερὶ γαῖαν ἀλοίσας,
Ἔρχομαι αὐτόματος· δὴ τί με, τί με καλεῖς;

ἔνιοι γὰρ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τελευτῆσαι φασὶν αὐτόν. καὶ περὶ μὲν τῆς τελευτῆς ταῦτα. φησὶ δὲ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, τὸν πατέρα αὐτοῦ Μνασέαν πολλάκις, ἅτε ἔμπορον, Ἀθήναζε παραγίνεσθαι, καὶ πολλὰ τῶν Σωκρατικῶν βιβλίων ἀποφέρειν ἔτι παιδὶ ὄντι τῷ Ζήνωνι· ὅθεν καὶ ἐν τῇ πατρίδι συγκεκροτῆσθαι. καὶ οὕτως

ἐλθόντα εἰς Ἀθήνας, Κράτητι παραβαλεῖν. δοκεῖ δὲ (φησὶ) καὶ τὸ τέλος αὐτὸς ὁρίσαι τῶν πλανωμένων περὶ τὰς ἀποφάσεις. ὤμνυε δὲ (φασὶ) καὶ κάππαριν, καθάπερ Σωκράτης τὸν κύνα. ἔνιοι μέντοι (ἐξ ὧν εἰσιν οἱ περὶ Κάσσιον τὸν Σκεπτικὸν) ἐν πολλοῖς κατηγοροῦντες τοῦ Ζήνωνος, πρῶτον μὲν τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἄχρηστον ἀποφαίνειν λέγοντα ἐν ἀρχῇ τῆς πολιτείας· δεύτερον, ἐχθροὺς καὶ πολεμικοὺς καὶ δούλους καὶ ἀλλοτρίους λέγειν αὐτὸν ἀλλήλων εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, καὶ γονεῖς τέκνων, καὶ ἀδελφοὺς ἀδελφῶν, οἰκείους οἰκείων. πάλιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, παριστάντα πολίτας, καὶ φίλους, καὶ οἰκείους, καὶ ἐλευθέρους, τοὺς σπουδαίους μόνον. ὥστε τοῖς Στωϊκοῖς οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα ἐχθροί· οὐ γάρ εἰσι σοφοί. καὶ κοινάς τε τὰς γυναῖκας δογματίζειν, ὁμοίως ἐν τῇ πολιτείᾳ. καὶ κατὰ τοὺς διακοσίους, μήτε ἱερά, μήτε δικαστήρια, μήτε γυμνάσια ἐπὶ ταῖς πόλεσιν οἰκοδομεῖσθαι. περί τε νομίσματος οὕτως γράφειν, Νόμισμα δ' οὔτ' ἀλλαγῆς ἕνεκεν οἴεσθαι δεῖν κατασκευάζειν, οὔτε ἀποδημίας ἕνεκεν. καὶ ἐσθῆτι δὲ τῇ αὐτῇ κελεύει χρῆσθαι ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ μηδὲν μόριον ἀποκεκρύφθαι. ὅτι δ' αὐτοῦ ἐστιν ἡ Πολιτεία, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ πολιτείας φησί. περί τε ἐρωτικῶν διείλεκται, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιγραφομένης Ἐρωτικῆς τέχνης. ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς διατριβαῖς τὰ παραπλήσια γράφει. τοιουτότροπα τινά ἐστι παρὰ τῷ Κασσίῳ, ἀλλὰ καὶ Ἰσιδώρῳ τῷ Περγαμηνῷ ῥήτορι· ὃς καὶ ἐκτμηθῆναι φησὶν ἐκ τῶν βιβλίων τὰ κακῶς λεγόμενα παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς ὑπ' Ἀθηνοδώρου τοῦ Στωϊκοῦ, πιστευθέντος τὴν ἐν Περγάμῳ βιβλιοθήκην· εἶτα ἀντιτεθῆναι αὐτά, φωραθέντος τοῦ Ἀθηνοδώρου, καὶ κινδυνεύσαντος. καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἀθετουμένων αὐτοῦ. γεγόνασι δὲ Ζήνωνες ὀκτώ· πρῶτος, ὁ Ἐλεάτης, περὶ οὗ λέξομεν· δεύτε-

ρος, αὐτὸς οὗτος· τρίτος, Ῥόδιος, τὴν ἐντόπιον γεγραφὼς ἱστορίαν ἐνιαίαν· τέταρτος, ἱστορικὸς, τὴν Πύῤῥου γεγραφὼς ἱστορίαν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. ἀλλὰ καὶ ἐπιτομὴν τῶν πεπραγμένων Ῥωμαίοις τε καὶ Καρχηδονίοις· πέμπτος, Χρυσίππου μαθητὴς, βιβλία μὲν ὀλίγα γεγραφὼς, μαθητὰς δὲ πλείστους καταλελοιπώς· ἕκτος, ἰατρὸς Ἡροφίλειος, νοῆσαι μὲν ἱκανὸς, γράψαι δὲ ἄτονος. ἕβδομος, γραμματικὸς, οὗ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπιγράμματα φέρεται. ὄγδοος, Σιδώνιος τὸ γένος, φιλόσοφος Ἐπικούρειος, καὶ νοῆσαι καὶ ἑρμηνεῦσαι σαφής. μαθηταὶ δὲ Ζήνωνος, πολλοὶ μὲν, ἔνδοξοι δὲ, Περσαῖος Δημητρίου Κιτιεὺς, ὃν οἱ μὲν, γνώριμον αὐτοῦ· οἱ δὲ, οἰκέτην ἕνα τῶν εἰς βιβλιογραφίαν πεμπομένων αὐτῷ παρὰ Ἀντιγόνου, οὗ καὶ τροφεὺς ἦν τοῦ παιδὸς Ἀλκυονέως. διάπειραν δή ποτε βουληθεὶς λαβεῖν αὐτοῦ ὁ Ἀντίγονος, ἐποίησεν αὐτῷ πλαστῶς ἀγγελθῆναι ὡς εἴη τὰ χωρία αὐτοῦ πρὸς τῶν πολεμίων ἀφῃρημένα. καὶ σκυθρωπάσαντος, Ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ πλοῦτος ἀδιάφορον; βιβλία δ' αὐτοῦ φέρεται τάδε· Περὶ βασιλείας, Πολιτεία Λακωνικὴ, Περὶ γάμου, Περὶ ἀσεβείας, Θυέστης, Περὶ ἐρώτων, Προτρεπτικοὶ Διατριβῶν, Χρειῶν, δ' · Ἀπομνημονεύματα, Πρὸς τοὺς Πλάτωνος νόμους, ζ' · Ἀρίστων, Μιλτιάδης Χῖος, ὁ τὴν ἀδιαφορίαν εἰσηγησάμενος· Ἥριλλος Καρχηδόνιος, ὁ τὴν ἐπιστήμην τέλος εἰπών· Διονύσιος ὁ μεταθέμενος εἰς τὴν ἡδονήν. διὰ γὰρ σφοδρὰν ὀφθαλμίαν ὤκνησεν ἔτι λέγειν τὸν πόνον ἀδιάφορον. οὗτος ἦν Ἡρακλεώτης. Σφαῖρος Βοσπορανὸς, Κλεάνθης Φανίου Ἄσσιος, ὁ διαδεξάμενος τὴν σχολὴν, ὃν καὶ ἀφωμοίου ταῖς σκληροκήροις δέλτοις, αἳ μόλις μὲν γράφονται, διατηροῦσι δὲ τὰ γραφέντα. διήκουσε δὲ ὁ Σφαῖρος καὶ Κλεάνθους μετὰ τὴν Ζήνωνος τελευτήν. καὶ λέξομεν περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ Κλεάνθους. ἦσαν δὲ Ζήνωνος μαθηταὶ καὶ οἵδε, (καθά φησιν Ἱππόβοτος) Ἀθηνόδωρος Σολεὺς, Φιλωνίδης

Θηβαῖος, Κάλλιππος Κορίνθιος, Ποσειδώνιος Ἀλεξανδρεύς, Ζήνων Σιδώνιος. κοινῇ δὲ περὶ πάντων τῶν Στωϊκῶν δογμάτων ἔδοξέ μοι ἐν τῷ Ζήνωνος εἰπεῖν βίῳ, διὰ τὸ τοῦτον κτίστην γενέσθαι τῆς αἱρέσεως. ἔστι μὲν οὖν αὐτοῦ καὶ τὰ προγεγραμμένα βιβλία πολλά, ἐν οἷς ἐλάλησεν ὡς οὐδεὶς τῶν Στωϊκῶν. τὰ δὲ δόγματα κοινῶς ἐστι τάδε. λελέχθω δ᾽ ἐπὶ κεφαλαίων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιεῖν εἰώθαμεν. τριμερῆ φασὶν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μέν τι, φυσικόν· τὸ δὲ, ἠθικόν· τὸ δὲ, λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διεῖλε Ζήνων ὁ Κιτιεὺς ἐν τῷ Περὶ λόγου, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ α Περὶ λόγου, καὶ ἐν τῇ α τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἔφιλλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὰ δόγματα εἰσαγωγῶν, καὶ Εὔδρομος ἐν τῇ ἠθικῇ στοιχειώσει, καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος, καὶ Ποσειδώνιος. ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ· ὁ δὲ Χρύσιππος καὶ Εὔδρομος, εἴδη· ἄλλοι, γένη. εἰκάζουσι δὲ ζώῳ τὴν φιλοσοφίαν, ὀστοῖς μὲν καὶ νεύροις τὸ λογικὸν προσομοιοῦντες· τοῖς δὲ σαρκώδεσι, τὸ ἠθικόν· τῇ δὲ ψυχῇ, τὸ φυσικόν. ἢ πάλιν ὠῷ· τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς, εἶναι τὸ λογικόν· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, τὸ ἠθικόν· τὰ δ᾽ ἐσωτάτω, τὸ φυσικόν. ἢ ἀγρῷ παμφόρῳ· τὸν μὲν περιβεβλημένον φραγμὸν, τὸ λογικόν· τὸν δὲ καρπὸν, τὸ ἠθικόν· τὴν δὲ γῆν, ἢ τὰ δένδρα, τὸ φυσικόν. ἢ πόλει καλῶς τετειχισμένῃ, καὶ κατὰ λόγον διοικουμένῃ. καὶ οὐδὲν μέρος τοῦ ἑτέρου προκεκρίσθαι, (καθά τινες αὐτῶν φασὶν) ἀλλὰ μεμίχθαι αὐτά. καὶ τὴν παράδοσιν μικτὴν ἐποίουν. ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάττουσι· δεύτερον δὲ, τὸ φυσικόν· καὶ τρίτον, τὸ ἠθικόν· ὧν ἐστι Ζήνων ἐν τῷ Περὶ λόγου, καὶ Χρύσιππος, καὶ Ἀρχέδημος, καὶ Εὔδημος. ὁ γὰρ Πτολεμαεὺς Διογένης ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἄρχεται· ὁ δ᾽ Ἀπολλόδωρος, δεύτερα τὰ ἠθικά· Παναίτιος δὲ καὶ Ποσειδώνιος, ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἄρχονται, καθά φησι Φανίας ὁ Ποσειδωνίου γνώριμος, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ποσει-

νωνείων σχολῶν. ὁ δὲ Κλεάνθης ἓξ μέρη φησί, διαλεκτικόν, ῥητορικόν, ἠθικόν, πολιτικόν, φυσικόν, θεολογικόν. ἄλλοι δὲ οὐ τοῦ λόγου ταῦτα μέρη φασίν, ἀλλ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας· ὡς Ζήνων ὁ Ταρσεύς. τὸ δὲ λογικὸν μέρος φασὶν ἔνιοι εἰς δύο διαιρεῖσθαι ἐπιστήμας, εἰς ῥητορικήν, καὶ εἰς διαλεκτικήν. τινὲς δὲ καὶ εἰς τὸ ὁρικόν, τὸ περὶ κανόνων καὶ κριτηρίων. ἔνιοι δὲ τὸ ὁρικὸν περιαιροῦσι. τὸ μὲν οὖν περὶ κανόνων καὶ κριτηρίων παραλαμβάνουσι πρὸς τὸ τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν· (ἐν αὐτῷ γὰρ τὰς τῶν φαντασιῶν διαφορὰς ἀπευθύνουσι) καὶ τὸ ὁρικὸν δὲ ὁμοίως πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. διὰ γὰρ τῶν ἐννοιῶν τὰ πράγματα λαμβάνεται. τήν τε ῥητορικὴν ἐπιστήμην οὖσαν, τοῦ εὖ λέγειν περὶ τῶν ἐν διεξόδῳ λόγον, καὶ τὴν διαλεκτικὴν τοῦ ὀρθῶς διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐν ἐρωτήσει καὶ ἀποκρίσει λόγων. ὅθεν καὶ οὕτω αὐτὴν ὁρίζονται, ἐπιστήμην ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. καὶ τὴν μὲν ῥητορικὴν αὐτὴν εἶναι λέγουσι τριμερῆ· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς, εἶναι συμβουλευτικόν· τὸ δέ, δικανικόν· τὸ δέ, ἐγκωμιαστικόν. εἶναι δ' αὐτῆς τὴν διαίρεσιν, εἴς τε τὴν εὕρεσιν, καὶ εἰς τὴν φράσιν, καὶ εἰς τὴν τάξιν, καὶ εἰς τὴν ὑπόκρισιν. τὸν δὲ ῥητορικὸν λόγον, εἴς τε τὸ προοίμιον, καὶ εἰς τὴν διήγησιν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους, καὶ τὸν ἐπίλογον. τὴν διαλεκτικὴν διαιρεῖσθαι εἴς τε τὸν περὶ τῶν σημαινομένων καὶ τῆς φωνῆς τόπον· καὶ τὸν μὲν τῶν σημαινομένων, εἴς τε τὸν περὶ τῶν φαντασιῶν τύπον, καὶ τῶν ἐκ τούτων ὑφισταμένων λεκτῶν ἀξιωμάτων καὶ αὐτοτελῶν, καὶ κατηγορημάτων, καὶ τῶν ὁμοίων ὀρθῶν καὶ ὑπτίων, καὶ γενῶν καὶ εἰδῶν· ὁμοίως δὲ καὶ λόγων καὶ τρόπων καὶ συλλογισμῶν, καὶ τῶν παρά τε τὴν φωνὴν καὶ τὰ πράγματα σοφισμάτων· ὧν εἶναι ψευδομένους λόγους καὶ ἀληθεύοντας καὶ ἀποφάσκοντας, σωρείτας τε καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις, ἐλλιπεῖς καὶ ἀπόρους, καὶ περαίνοντας, καὶ ἐγκεκαλυμμένους, κερατίδας τε καὶ οὔτιδας, καὶ

θρείζοντας. εἶναι δὲ τῆς διαλεκτικῆς ἴδιον τόπον καὶ τὸν προειρημένον περὶ αὐτῆς τῆς φωνῆς, ἐν ᾧ δείκνυται ἡ ἐγγράμματος φωνή, καὶ τίνα τὰ τοῦ λόγου μέρη· καὶ περὶ σολοικισμοῦ, καὶ βαρβαρισμοῦ, καὶ ποιημάτων, καὶ ἀμφιβολιῶν, καὶ περὶ ἐμμελοῦς φωνῆς, καὶ περὶ μουσικῆς, καὶ περὶ ὅρων (κατά τινας) καὶ διαιρέσεων καὶ λέξεων. ὠχρηστοτάτην δέ φασιν εἶναι τὴν περὶ τῶν συλλογισμῶν θεωρίαν· τὸ γὰρ ἀποδεικτικὸν ἐμφαίνειν, ὅπερ συμβάλλεσθαι πολὺ πρὸς διόρθωσιν τῶν δογμάτων, καὶ τάξιν καὶ μνήμην τὸ ἐπιστατικὸν κατάλημμα ἐμφαίνειν. εἶναι δὲ τὸν λόγον αὐτὸν συστημάτων καὶ ἐπιφορᾶς· τὸν δὲ συλλογισμόν, λόγον συλλογιστικὸν ἐκ τούτων· τὴν δὲ ἀπόδειξιν, λόγον, διὰ τῶν μᾶλλον καταλαμβανομένων, τὸ ἧττον καταλαμβανόμενον περὶ πάντων· τὴν δὲ φαντασίαν, εἶναι τύπωσιν ἐν ψυχῇ, τοῦ ὀνόματος οἰκείως μετενηνεγμένου ἀπὸ τῶν τύπων ἐν τῷ κηρῷ ὑπὸ τοῦ δακτυλίου γινομένων. τῆς δὲ φαντασίας, τὴν μέν, καταληπτικήν· τὴν δέ, ἀκατάληπτον. καταληπτικὴν μέν, ἣν κριτήριον εἶναι τῶν πραγμάτων φασί, τὴν γινομένην ἀπὸ ὑπάρχοντος κατ᾽ αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ἐναπεσφραγισμένην καὶ ἐναπομεμαγμένην· ἀκατάληπτον δέ, τὴν μὴ ἀπὸ ὑπάρχοντος· ἢ ἀπὸ ὑπάρχοντος μέν, μὴ κατ᾽ αὐτὸ δὲ τὸ ὑπάρχον, τὴν μήτραν, ἢ μηδὲ ἔκτυπον. αὐτὴν δὲ τὴν διαλεκτικήν, ἀναγκαίαν εἶναι καὶ ἀρετὴν ἐν εἴδει περιέχουσαν ἀρετάς· τήν τε ἀπροπτωσίαν, ἐπιστήμην τοῦ πότε δεῖ συγκατατίθεσθαι, καὶ μή· τὴν δὲ ἀνεικαιότητα, ἰσχυρὸν λόγον πρὸς τὸ εἰκός, ὥστε μὴ ἐνδιδόναι αὐτῷ· τὴν δὲ ἀνελεγξίαν, ἰσχὺν ἐν λόγῳ, ὥστε μὴ ἀπάγεσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἀντικείμενον· τὴν δὲ ἀματαιότητα, ἕξιν ἀναφέρουσαν τὰς φαντασίας ἐπὶ τὸν ὀρθὸν λόγον. αὐτήν τε τὴν ἐπιστήμην φασὶν ἢ κατάληψιν ἀσφαλῆ, ἢ ἕξιν ἐν φαντασιῶν προσδέξει ἀμετάπτωτον ὑπὸ

λόγου. οὐκ ἄνευ δὲ τῆς διαλεκτικῆς θεωρίας τὸν σοφὸν ἄπτωτον ἔσεσθαι ἐν λόγῳ· τό, τε γὰρ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος διαγινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῆς, καὶ τὸ πιθανόν τό, τε ἀμφιβόλως λεγόμενον διευκρινεῖσθαι. χωρίς τε αὐτῆς, οὐκ εἶναι ὁδῷ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνασθαι. διατείνειν δὲ τὴν ἐν ταῖς ἀποφάσεσι προπέτειαν καὶ ἐπὶ τὰ γινόμενα, ὥστε εἰς ἀκοσμίαν καὶ εἰκαιότητα τρέπεσθαι τοὺς ἀγυμνάστους ἔχοντας τὰς φαντασίας. οὐκ ἄλλως τὸ ὀξὺ, καὶ ἀγχίνουν, καὶ τὸ ὅλον δεινὸν ἐν λόγοις φανήσεσθαι τὸν σοφόν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ εἶναι ὀρθῶς διαλέγεσθαι καὶ διαλογίζεσθαι, καὶ τοῦ αὐτοῦ πρός τε τὰ προκείμενα διαλεχθῆναι, καὶ πρὸς τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι, ἅπερ ἐμπείρου διαλεκτικῆς ἀνδρὸς εἶναι. ἐν οὖν τοῖς λογικοῖς ταῦτά τε αὐτοῖς δοκεῖν κεφαλαιωδῶς, καὶ, ἵνα καὶ κατὰ μέρος εἴπωμεν καὶ τάδε ἅπερ αὐτῶν εἰς τὴν εἰσαγωγικὴν τείνει τέχνην, καὶ αὐτὰ ἐπὶ λέξεως τίθησι Διοκλῆς ὁ Μάγνης ἐν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν φιλοσόφων λέγων οὕτως, Ἀρέσκει τοῖς Στωϊκοῖς τὸν περὶ φαντασίας καὶ αἰσθήσεως προτάττειν λόγον, καθότι τὸ κριτήριον, ᾧ ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων γινώσκεται, κατὰ γένος φαντασία ἐστὶ, καὶ καθότι ὁ περὶ συγκαταθέσεως καὶ ὁ περὶ καταλήψεως καὶ νοήσεως λόγος προάγων τῶν ἄλλων, οὐκ ἄνευ φαντασίας συνίσταται. προηγεῖται γὰρ ἡ φαντασία, εἶθ' ἡ διάνοια, ἐκλαλητικὴ ὑπάρχουσα, ὃ πάσχει ὑπὸ τῆς φαντασίας, τοῦτο ἐκφέρει λόγῳ. διαφέρει δὲ φαντασία καὶ φάντασμα. φάντασμα μὲν γάρ ἐστι δόκησις διανοίας οἵα γίνεται κατὰ τοὺς ὕπνους· φαντασία δέ ἐστι τύπωσις ἐν ψυχῇ, τουτέστιν ἀλλοίωσις, ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ δυωδεκάτῃ Περὶ ψυχῆς ὑφίσταται. οὐδὲ γὰρ δεκτέον τὴν τύπωσιν οἱονεὶ τύπον σφραγιστῆρος· ἐπεὶ ἀνένδεκτόν ἐστι πολλοὺς τύπους κατὰ τὸ αὐτὸ περὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθαι. νοεῖται δὲ ἡ φαντασία ἡ ἀπὸ ὑπάρχοντος κατὰ τὸ ὑπάρχον ἐναπομεμαγμένη,

καὶ ἐναποτετυπωμένη, καὶ ἐναπεσφραγισμένη, οἵα οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος. τῶν δὲ φαντασιῶν, (κατ' αὐτούς) αἱ μὲν ἐστιν αἰσθητικαί· αἱ δ', οὔ. αἰσθητικαὶ μὲν, αἱ δι' αἰσθητηρίου ἢ αἰσθητηρίων λαμβανόμεναι· οὐκ αἰσθητικαὶ δὲ, αἱ διὰ τῆς διανοίας, καθάπερ τῶν ἀσωμάτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν λόγῳ λαμβανομένων. τῶν δὲ αἰσθητικῶν ἀπὸ ὑπαρχόντων μετὰ εἴξεως καὶ συγκαταθέσεως γίνονται. εἰσὶ δὲ τῶν φαντασιῶν καὶ ἐμφάσεις ἕως ἂν ἀπὸ ὑπαρχόντων γινόμεναι. ἔτι. τῶν φαντασιῶν αἱ μὲν, εἰσὶ λογικαί· αἱ δὲ, ἄλογοι. λογικαὶ μὲν, αἱ τῶν λογικῶν ζώων· ἄλογοι δὲ, αἱ τῶν ἀλόγων. αἱ μὲν οὖν λογικαὶ, νοήσεις εἰσίν· αἱ δ' ἄλογοι, οὐ τετυχήκασιν ὀνόματος. καὶ αἱ μὲν εἰσὶ τεχνικαί· αἱ δὲ, ἄτεχνοι. ἄλλως γοῦν θεωρεῖται ὑπὸ τεχνίτου εἰκὼν, καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀτέχνου. αἴσθησις δὲ λέγεται κατὰ τοὺς Στωϊκούς, τό, τε ἀφ' ἡγεμονικοῦ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις διῆκον, καὶ ἡ δι' αὐτῶν κατάληψις, καὶ ἡ περὶ τὰ αἰσθητήρια κατασκευή, καθ' ἣν τινες πονηροὶ γίνονται. καὶ ἡ ἐνέργεια δὲ αἴσθησις καλεῖται. ἡ δὲ κατάληψις γίνεται κατ' αὐτοὺς αἰσθήσει μὲν λευκῶν καὶ μελαίνων, καὶ τραχέων καὶ λείων· λόγῳ δὲ τῶν δι' ἀποδείξεως συναγομένων, ὥσπερ τὸ θεοὺς εἶναι καὶ προνοεῖν τούτους. τῶν γὰρ νοουμένων, τὰ μὲν κατὰ περίπτωσιν ἐνοήθη· τὰ δὲ, καθ' ὁμοιότητα· τὰ δὲ, κατ' ἀναλογίαν· τὰ δὲ, κατὰ μετάθεσιν· τὰ δὲ, κατὰ σύνθεσιν· τὰ δὲ, κατ' ἐναντίωσιν. κατὰ περίπτωσιν μὲν οὖν ἐνοήθη τὰ αἰσθητά· καθ' ὁμοιότητα δὲ, τὰ ἀπό τινος παρακειμένου, ὡς Σωκράτης ἀπὸ τῆς εἰκόνος· κατ' ἀναλογίαν δὲ, αὐξητικῶς μὲν ὁ Τιτυὸς καὶ Κύκλωψ, μειωτικῶς δὲ, ὡς ὁ Πυγμαῖος. καὶ τὸ κέντρον δὲ τῆς γῆς κατ' ἀναλογίαν ἐνοήθη ἀπὸ τῶν μικροτέρων σφαιρῶν. κατὰ μετάθεσιν δὲ, οἷον ὀφθαλμοὶ ἐπὶ τοῦ στήθους. κατὰ σύνθεσιν δὲ ἐνοήθη Ἱπποκένταυρος· καὶ κατ' ἐναντίωσιν, θάνατος. νοεῖται δὲ καὶ κατὰ μετάβασίν τινα, ὡς τὰ λεκτὰ καὶ ὁ τόπος. φυσικῶς δὲ νοεῖται δίκαιόν τι καὶ ἀγαθόν· καὶ κατὰ

στέρησιν.

στέρησιν, οἷον ἄχειρ. τοιάδε τινὰ καὶ περὶ φαντασίας καὶ αἰσθήσεως καὶ νοήσεως δογματίζουσι. κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τουτέστι τὴν ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀντίπατρος καὶ Ἀπολλόδωρος. ὁ μὲν γὰρ Βοηθὸς κριτήρια πλείονα ἀπολείπει, νοῦν καὶ αἴσθησιν, καὶ ὄρεξιν καὶ ἐπιστήμην· ὁ δὲ Χρύσιππος διαφερόμενος πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ λόγου, κριτήρια φησὶν εἶναι αἴσθησιν καὶ πρόληψιν. ἔστι δ' ἡ πρόληψις, ἔννοια φυσικὴ τῶν καθόλου. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀρχαιοτέρων Στωϊκῶν τὸν ὀρθὸν λόγον κριτήριον ἀπολείπουσιν, ὡς ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ περὶ κριτηρίου φησί. τῆς δὲ διαλεκτικῆς θεωρίας συμφώνως δοκεῖ τοῖς πλείστοις ἀπὸ τοῦ περὶ φωνῆς ἐνάρχεσθαι τόπου. ἔστι δὲ φωνὴ, ἀὴρ πεπληγμένος, ἢ τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, ὥς φησι Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῇ Περὶ φωνῆς τέχνῃ. ζώου μὲν ἐστι φωνὴ, ἀὴρ ὑπὸ ὁρμῆς πεπληγμένος· ἀνθρώπου δέ, ἔστιν ἔναρθρος καὶ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, ὡς ὁ Διογένης φησίν· ἢ τις ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν τελειοῦται. καὶ σῶμα δ' ἐστὶν ἡ φωνὴ, κατὰ τοὺς Στωϊκούς, ὥς φησιν Ἀρχέδημός τε ἐν τῇ Περὶ φωνῆς, καὶ Διογένης καὶ Ἀντίπατρος καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν φυσικῶν. πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν, σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἡ φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων. λέξις δέ ἐστι κατὰ τοὺς Στωϊκούς, (ὥς φησιν ὁ Διογένης) φωνὴ ἐγγράμματος. οἷον, Ἡμέρα ἐστί. λόγος δέ ἐστι φωνὴ σημαντικὴ, ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη. διάλεκτος δέ, ἐστι λέξις κεχαραγμένη ἐθνικῶς τε καὶ Ἑλληνικῶς· ἢ λέξις ποταπὴ, τουτέστι ποιὰ κατὰ διάλεκτον. οἷον, κατὰ μὲν τὴν Ἀτθίδα, θάλαττα· κατὰ δὲ τὴν Ἰάδα, ἡμέρη· τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖά ἐστι τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα. τριχῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα· ὅ,τε χαρακτὴρ τοῦ στοιχείου, καὶ τὸ ὄνομα, οἷον ἄλφα· φωνήεντα δέ ἐστι τῶν στοι-

χείων ἑπτά, α, ε, η, ι, ο, υ, ω· ἄφωνα δὲ ἕξ, β, γ, δ, κ, π, τ. διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἦχός ἐστι, λέξις δὲ, τὸ ἔναρθρον μόνον. λέξις δὲ λόγου διαφέρει, ὅτι λόγος ἀεὶ σημαντικός ἐστι, λέξις δὲ, καὶ ἀσήμαντος, ὡς ἡ Βλίτει· λόγος δὲ, οὐδαμῶς. διαφέρει δὲ καὶ τὸ λέγειν τοῦ προφέρεσθαι· προφέρονται μὲν γὰρ αἱ φωναί, λέγεται δὲ τὰ πράγματα, ἃ δὴ καὶ λεκτὰ τυγχάνει. τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε, ὥς φησι Διογένης τε ἐν τῷ Περὶ φωνῆς καὶ Χρύσιππος· ὄνομα, προσηγορία, ῥῆμα, σύνδεσμος, ἄρθρον (ὁ δὲ Ἀντίπατρος καὶ τὴν μεσότητα τίθησιν ἐν τοῖς Περὶ λέξεων καὶ τῶν λεγομένων) ἔστι δὲ προσηγορία μὲν, κατὰ τὸν Διογένην, μέρος λόγου σημαῖνον κοινὴν ποιότητα, οἷον Ἄνθρωπος, ἵππος· ὄνομα δέ ἐστι μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα, οἷον Διογένης, Σωκράτης· ῥῆμα δέ ἐστι μέρος λόγου σημαῖνον ἀσύνθετον κατηγόρημα, ὡς ὁ Διογένης, ἢ (ὥς τινες) στοιχεῖον λόγου ἄπτωτον, σημαῖνόν τι συντακτὸν περί τινος ἢ τινῶν, οἷον Γράφω, Λέγω. σύνδεσμος δέ ἐστι μέρος λόγου ἄπτωτον, συνδοῦν τὰ μέρη τοῦ λόγου. ἄρθρον δέ ἐστι στοιχεῖον λόγου πτωτικὸν, διορίζον τὰ γένη τῶν ὀνομάτων, καὶ τοὺς ἀριθμοὺς, οἷον, ὁ, ἡ, τό, οἱ, αἱ, τά. ἀρεταὶ δὲ λόγου ἐστὶ πέντε, Ἑλληνισμὸς, σαφήνεια, συντομία, πρέπον, κατασκευή. Ἑλληνισμὸς μὲν οὖν ἐστι φράσις ἀδιάπτωτος ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαίᾳ συνηθείᾳ. σαφήνεια δέ ἐστι λέξις γνωρίμως παριστῶσα τὸ νοούμενον. συντομία δέ ἐστι λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δήλωσιν τοῦ πράγματος. πρέπον δέ ἐστι λέξις οἰκεία τῷ πράγματι. κατασκευὴ δέ ἐστι λέξις, ἐκπεφευγυῖα τὸν ἰδιωτισμόν. ὁ δὲ βαρβαρισμὸς ἐκ τῶν κακιῶν λέξις ἐστὶ παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδαιμονούντων Ἑλλήνων. σολοικισμὸς δέ ἐστι λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος. ποίημα δέ ἐστιν (ὡς ὁ Ποσειδώνιος φησὶν ἐν τῇ Περὶ λέξεως εἰσαγωγῇ) λέξις ἔμμετρος ἢ εὔρυθμος μετὰ σκευῆς τὸ λογοειδὲς ἐκβεβηκυῖα.

τὸ ἔνρυθμον ἢ εἶναι τὸ Γαῖα μεγίστη καὶ Διὸς αἰθήρ. ποίησις δέ ἐστι σημαντικὸν ποίημα, μίμησιν περιέχον θείων καὶ ἀνθρωπείων. ὅρος δέ ἐστιν (ὥς φησιν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὅρων) λόγος κατ᾽ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενος· ἢ (ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ ὅρων) ἰδίου ἀπόδοσις. ὑπογραφὴ δέ ἐστι λόγος τυπωδῶς εἰσάγων εἰς τὰ πράγματα, ἢ ὅρος ἁπλούστερον τὴν τοῦ ὅρου δύναμιν προσενηνεγμένος. γένος δέ ἐστι πλειόνων καὶ ἀναφαιρέτων ἐννοημάτων σύλληψις, οἷον Ζῷον· τοῦτο γὰρ περιείληφε τὰ κατὰ μέρος ζῷα. ἐννόημα δέ ἐστι φάντασμα διανοίας, οὔτε τὶ ὄν, οὔτε ποιόν· ὡσανεὶ δέ τι ὄν, καὶ ὡσανεὶ ποιόν, οἷον γίνεται ἀνατύπωμα ἵππου καὶ μὴ παρόντος. εἶδος δέ ἐστι τὸ ὑπὸ γένους περιεχόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ ζῴου ὁ ἄνθρωπος περιέχεται. γενικώτατον δέ ἐστιν, ὃ, γένος ὄν, γένος οὐκ ἔχει. εἰδικώτατον δέ ἐστιν, ὃ, εἶδος ὄν, εἶδος οὐκ ἔχει, ὥσπερ ὁ Σωκράτης. διαίρεσις δέ ἐστι γένους ἡ εἰς τὰ προσεχῆ εἴδη τομή· οἷον, τῶν ζῴων τὰ μέν, ἐστι λογικά· τὰ δέ, ἄλογα. ἀντιδιαίρεσις δέ ἐστι γένους εἰς εἶδος τομὴ κατὰ τοὐναντίον, ὡς ἂν κατ᾽ ἀπόφασιν. οἷον, τῶν ὄντων τὰ μέν, ἐστὶν ἀγαθά, τὰ δ᾽ οὐκ ἀγαθά. ὑποδιαίρεσις δέ ἐστι διαίρεσις ἐπὶ διαιρέσει· οἷον, τῶν ὄντων, τὰ μέν ἐστιν ἀγαθά· τὰ δ᾽ οὐκ ἀγαθά. καὶ τῶν οὐκ ἀγαθῶν, τὰ μέν ἐστι κακά· τὰ δέ, ἀδιάφορα. μερισμὸς δέ ἐστι, γένους εἰς τόπους κατάταξις, (ὡς ὁ Κρῖνις,) οἷον, τῶν ἀγαθῶν τὰ μέν ἐστι περὶ ψυχήν· τὰ δέ, περὶ σῶμα. ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθος. ὥσθ᾽ ἅμα τὰ πλείονα ἐκδέξασθαι κατὰ ταύτην τὴν λέξιν· οἷον, Αὐλητρὶς πέπτωκε. δηλοῦνται γὰρ δι᾽ αὐτῆς, τὸ μέν, τοιοῦτον, Οἰκία τρὶς πέπτωκε· τὸ δέ, τοιοῦτον, Αὐλήτρια πέπτωκε. διαλεκτικὴ δέ ἐστιν (ὥς φησι Ποσειδώνιος) ἐπιστήμη ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. τυγχάνει δ᾽ αὕτη, (ὡς ὁ Χρύσιππος φησί) περὶ σημαίνοντα καὶ σημαι-

νόμενα. ἐν μὲν οὖν τῇ περὶ φωνῆς θεωρίᾳ ταῦτα λέγεται τοῖς Στωϊκοῖς. ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν σημαινομένων τόπῳ τέτακται ὁ περὶ λεκτῶν καὶ αὐτοτελῶν καὶ ἀξιωμάτων καὶ συλλογισμῶν λόγος, καὶ ὁ περὶ ἐλλιπῶν τε καὶ κατηγορημάτων καὶ ὀρθῶν καὶ ὑπτίων. φασὶ δὲ τὸ λεκτὸν εἶναι τὸ κατὰ φαντασίαν λογικὴν ὑφιστάμενον. τῶν δὲ λεκτῶν τὰ μὲν λέγουσιν εἶναι αὐτοτελῆ οἱ Στωϊκοί, τὰ δ' ἐλλιπῆ. ἐλλιπῆ μὲν οὖν ἐστι τὰ ἀναπάρτιστον ἔχοντα τὴν ἐκφοράν οἷον, Γράφει. ἐπιζητοῦμεν γάρ, Τίς; αὐτοτελῆ δ' ἐστὶ, τὰ ἀπηρτισμένην ἔχοντα τὴν ἐκφοράν οἷον, Γράφει Σωκράτης. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἐλλιπέσι λεκτοῖς τέτακται τὰ κατηγορήματα, ἐν δὲ τοῖς αὐτοτελέσι, τὰ ἀξιώματα καὶ οἱ συλλογισμοί, καὶ τὰ ἐρωτήματα, καὶ τὰ πύσματα. ἔστι δὲ τὸ κατηγόρημα, τὸ κατά τινος ἀγορευόμενον, ἢ πρᾶγμα συντακτὸν περί τινος ἢ τινῶν (ὡς οἱ περὶ Ἀπολλόδωρον φασίν) ἢ λεκτὸν ἐλλιπὲς συντακτὸν ὀρθῇ πτώσει πρὸς ἀξιώματος γένεσιν. τῶν δὲ κατηγορημάτων τὰ μέν ἐστι συμβάματα, οἷον τὸ διὰ πέτρας πλεῖν· καὶ τὰ μέν ἐστι τῶν κατηγορημάτων ὀρθά, ἃ δ' ὕπτια, ἃ δ' οὐδέτερα. ὀρθὰ μὲν οὖν ἐστι τὰ συντασσόμενα μιᾷ τῶν πλαγίων πτώσεων, πρὸς κατηγορήματος γένεσιν, οἷον Ἀκούει, Ὁρᾷ, Διαλέγεται. ὕπτια δέ ἐστι τὰ συντασσόμενα τῷ παθητικῷ μορίῳ. οἷον, Ἀκούομαι, Ὁρῶμαι. οὐδέτερα δ' ἐστί, τὰ μηδ' ἑτέρως ἔχοντα· οἷον, Φρονεῖν, περιπατεῖν. ἀντιπεπονθότα δέ ἐστιν ἐν τοῖς ὑπτίοις, ἃ ὕπτια ὄντα, ἐνεργήματα δέ ἐστιν, οἷον Κείρεται· ἐμπεριέχει γὰρ αὑτὸν ὁ κειρόμενος. πλάγιαι δὲ πτώσεις εἰσί, γενική, καὶ δοτική, καὶ αἰτιατική. ἀξίωμα δέ ἐστιν ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, ἢ πρᾶγμα αὐτοτελές, ἀποφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ· ὡς ὁ Χρύσιππός φησιν ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς ὅροις. ἀξίωμά ἐστι τὸ ἀποφαντὸν ἢ καταφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ· οἷον, Ἡμέρα ἐστί, Δίων περιπατεῖ. ὠνόμασται δὲ τὸ ἀξίωμα ἀπὸ τοῦ ἀξιοῦσθαι ἢ ἀθετεῖσθαι· ὁ γὰρ λέγων Ἡμέρα

ἐστιν, ἀξιοῦν δοκεῖ τὸ ἡμέραν εἶναι. οὔσης μὲν οὖν ἡμέρας, ἀληθὲς γίνεται τὸ προκείμενον ἀξίωμα· μὴ οὔσης δέ, ψεῦδος. διαφέρει δὲ ἀξίωμα καὶ ἐρώτημα, καὶ πύσμα, καὶ προστακτικόν, καὶ ὁρκικόν, καὶ ἀρατικόν, καὶ ὑποθετικόν, καὶ προσαγορευτικόν, καὶ πρᾶγμα ὅμοιον ἀξιώματι. ἀξίωμα μὲν γάρ ἐστιν, ὃ λέγοντες, ἀποφαινόμεθα ὅπερ ἢ ἀληθές ἐστιν ἢ ψεῦδος. ἐρώτημα πρᾶγμα αὐτοτελὲς μέν, ὡς καὶ τὸ ἀξίωμα· αἰτητικὸν δὲ ἀποκρίσεως· οἷον, Ἆρά γε ἡμέρα ἐστί; τοῦτο δὲ οὔτε ἀληθές ἐστιν οὔτε ψεῦδος· ὥστε τὸ μέν, Ἡμέρα ἐστίν, ἀξίωμά ἐστι· τὸ δέ, Ἆρά γε ἡμέρα ἐστίν; ἐρώτημα. πύσμα δέ ἐστι πρᾶγμα πρὸς ὃ συμβολικῶς οὐκ ἔστιν ἀποκρίνεσθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος, ναί· ἀλλὰ εἰπεῖν, Οἰκεῖ ἐν τῷδε τόπῳ. προστακτικὸν δέ ἐστι πρᾶγμα ὃ λέγοντες προστάσσομεν· οἷον,

Σὺ μὲν βάδιζε τὰς ἐπ' Ἰνάχου ῥοάς.

προσαγορευτικὸν δέ ἐστι πρᾶγμα, ὃ εἰ λέγοι τις, προσαγορεύοι ἄν· οἷον,

Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον.

ὅμοιον δέ ἐστιν ἀξιώματι, ὃ τὴν εἰσφορὰν ἔχον ἀξιωματικήν, παρά τινος μορίου πλεονασμὸν ἢ πάθος, ἔξω πίπτει τοῦ γένους τῶν ἀξιωμάτων· οἷον,

Καλός γ' ὁ παρθενών.

Ὡς Πελαμίδῃσιν ἐμφερὴς ὁ βουκόλος.

ἔστι δὲ καὶ ἐπαπορητικόν τι πρᾶγμα, διενηνοχὸς ἀξιώματος, ὃ εἰ λέγοι τις ἀποροίη ἄν. Ἆρ' ἔστι συγγενές τι λίπη καὶ βίος; οὔτε δὲ ἀληθῆ ἐστιν οὔτε ψευδῆ τὰ ἐρωτήματα, καὶ τὰ πύσματα, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, τῶν ἀξιωμάτων ἢ ἀληθινῶν ἢ ψευδῶν ὄντων. τῶν ἀξιωμάτων τὰ μέν ἐστιν ἁπλᾶ, τὰ δ' οὐχ ἁπλᾶ, ὥς φασιν οἱ περὶ Χρύσιππον, καὶ Ἀρχέδημον, καὶ Ἀθηνόδωρον, καὶ Ἀντίπατρον, καὶ Κρῖνιν. ἁπλᾶ μὲν οὖν ἐστι τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος μὴ διαφορουμένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων· οἷον τὸ Ἡμέρα ἐστίν. οὐχ

ἁπλᾶ δέ ἐστι τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος διαφορουμένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων. ἐξ ἀξιώματος μὲν διαφορουμένου, οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστίν· ἐξ ἀξιωμάτων δὲ, οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. ἐν δὲ τοῖς ἁπλοῖς ἀξιώμασίν ἐστι τὸ ἀποφατικὸν, καὶ τὸ ἀρνητικὸν, καὶ τὸ στερητικὸν, καὶ τὸ κατηγορικὸν, καὶ τὸ καταγορευτικὸν, καὶ τὸ ἀόριστον· ἐν δὲ τοῖς οὐχ ἁπλοῖς τὸ συνημμένον, καὶ τὸ παρασυνημμένον, καὶ τὸ συμπεπλεγμένον, καὶ τὸ διεζευγμένον, καὶ τὸ αἰτιῶδες, καὶ τὸ διασαφοῦν τὸ μᾶλλον, καὶ τὸ διασαφοῦν τὸ ἧττον. καὶ ἀξιώματος ἀποφατικὸν μὲν, οἷον Οὐχὶ ἡμέρα ἐστίν. εἶδος δὲ τούτου τὸ ὑπεραποφατικόν. ὑπεραποφατικὸν δέ ἐστιν ἀποφατικὸν ἀποφατικοῦ, οἷον, Οὐχὶ ἡμέρα ἐστι. τίθησι δὲ τὸ Ἡμέρα ἐστίν. ἀρνητικὸν δέ ἐστι τὸ συνεστὸς ἐξ ἀρνητικοῦ μορίου καὶ κατηγορήματος· οἷον, Οὐδεὶς περιπατεῖ. στερητικὸν δέ ἐστι τὸ συνεστὸς ἐκ στερητικοῦ μορίου καὶ ἀξιώματος κατὰ δύναμιν· οἷον, Ἀφιλάνθρωπός ἐστιν οὗτος. κατηγορικὸν δέ ἐστι τὸ συνεστὸς ἐκ πτώσεως ὀρθῆς καὶ κατηγορήματος· οἷον, Δίων περιπατεῖ. καταγορευτικὸν δέ ἐστι τὸ συνεστὸς ἐκ πτώσεως ὀρθῆς δεικτικῆς καὶ κατηγορήματος· οἷον, Οὗτος περιπατεῖ. ἀόριστον δέ ἐστι τὸ συνεστὸς ἐξ ἀορίστου μορίου, ἢ ἀορίστων μορίων· οἷον, Τὶς περιπατεῖ, Ἐκεῖνος κινεῖται. τῶν δ' οὐχ ἁπλῶν ἀξιωμάτων συνημμένον μέν ἐστι, (ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς φησὶ, καὶ Διογένης ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ) τὸ συνεστὸς διὰ τοῦ εἰ συναπτικοῦ συνδέσμου. ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος οὗτος ἀκολουθεῖν τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. παρασυνημμένον δέ ἐστιν (ὡς ὁ Κρῖνίς φησιν ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ) ἀξίωμα ὃ ὑπὸ τοῦ Ἐπεὶ συνδέσμου παρασυνῆπται, ἀρχόμενον ἀπ' ἀξιώματος καὶ λῆγον εἰς ἀξίωμα· οἷον, Ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος ἀκολουθεῖν τε τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ, καὶ τὸ πρῶτον ὑφεστάναι. συμπεπλεγμένον δέ ἐστιν ἀξίωμα,

ὃ ὑπό τινων συμπλεκτικῶν συνδέσμων συμπέπλεκται· οἷον, Καὶ ἡμέρα ἐστὶ, καὶ φῶς ἐστι. διεζευγμένον δέ ἐστιν ὃ ὑπὸ τοῦ Ἤτοι διαζευκτικοῦ συνδέσμου διέζευκται· οἷον, Ἤτοι ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νὺξ ἐστι. ἐπαγγέλλεται δ' ὁ σύνδεσμος οὗτος τὸ ἕτερον τῶν ἀξιωμάτων ψεῦδος εἶναι. αἰτιῶδες δέ ἐστιν ἀξίωμα τὸ συντασσόμενον διὰ τοῦ Διότι· οἷον, Διότι ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. οἱονεὶ γὰρ αἴτιόν ἐστι τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου. διασαφοῦν δὲ τὸ μᾶλλον ἀξίωμά ἐστι, τὸ συνταττόμενον ὑπὸ τοῦ διασαφοῦντος τὸ μᾶλλον συνδέσμου, καὶ τοῦ μέσου τῶν ἀξιωμάτων τασσομένου· οἷον, Μᾶλλον ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ ἐστιν. διασαφοῦν δ' τὸ ἧττον ἀξίωμά ἐστι, τὸ ἐναντίον τῷ προκειμένῳ· οἷον, Ἧττον νύξ ἐστιν ἢ ἡμέρα ἐστίν. ἔτι τῶν ἀξιωμάτων κατά τε ἀλήθειαν καὶ ψεῦδος ἀντικείμενα ἀλλήλοις ἐστὶν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἐστὶν ἀποφατικόν· οἷον, τὸ Ἡμέρα ἐστὶ, καὶ τὸ Οὐχ ἡμέρα ἐστί. συνημμένον οὖν ἀληθές ἐστιν, οὗ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λήγοντος μάχεται τῷ ἡγουμένῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι, τοῦτο ἀληθές. τὸ γὰρ Οὐχὶ φῶς, ἀντικείμενον τῷ λήγοντι, μάχεται τῷ Ἡμέρα ἐστί. συνημμένον δὲ ψεῦδός ἐστιν, οὗ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λήγοντος οὐ μάχεται τῷ ἡγουμένῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, Δίων περιπατεῖ. τὸ γὰρ οὐχὶ Δίων περιπατεῖ, οὐ μάχεται τῷ Ἡμέρα ἐστί. παρασυνημμένον δὲ ἀληθὲς μέν ἐστιν, ὃ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει· οἷον, Ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶν, ἥλιος ἐστὶν ὑπὲρ γῆς. ψεῦδος δὲ ἢ ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται, ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει· οἷον, Ἐπεὶ νύξ ἐστι, Δίων περιπατεῖ, ἂν ἡμέρας οὔσης λέγηται. αἰτιῶδες δὲ ἀληθὲς μέν ἐστιν, ὃ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει, οὐ μὴν ἔχει τῷ λήγοντι τὸ ἀρχόμενον ἀκόλουθον· οἷον Διότι ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. τῷ μὲν γὰρ Ἡμέρα ἐστὶν, ἀκολουθεῖ τὸ Φῶς ἐστι· τῷ δὲ Φῶς ἐστιν, οὐχ ἕπεται τὸ Ἡμέρα ἐστίν. αἰτιῶδες δὲ ψεῦδος ἐστὶν, ὃ ἤτοι ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται,

ἢ εἰς μὴ ἀκόλουθον λήγει, ἢ ἔχει τῷ λήγοντι τὸ ἀρχόμενον ἀνακόλουθον· οἷον, Διότι νύξ ἐστι, Δίων περιπατεῖ. πιθανὸν δέ ἐστιν ἀξίωμα, τὸ ἄγον εἰς συγκατάθεσιν· οἷον, εἴ τις τι ἔτεκεν, ἐκείνη ἐκείνου μήτηρ ἐστί. ψεῦδος δὲ τοῦτο· οὐ γὰρ ὄρνις ᾠοῦ ἐστι μήτηρ. ἔτι τε τὰ μέν ἐστι δυνατά, τὰ δὲ, ἀδύνατα· καὶ τὰ μὲν, ἀναγκαῖα· τὰ δ', οὐκ ἀναγκαῖα. δυνατὸν μὲν, τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθὲς εἶναι, τῶν ἐκτὸς μὴ ἐναντιουμένων εἰς τὸ ἀληθὲς εἶναι· οἷον, Ζῇ Διοκλῆς· ἀδύνατον δὲ, ὃ μή ἐστιν ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθὲς εἶναι· οἷον, Ἡ γῆ ἵπταται. ἀναγκαῖον δέ ἐστιν, ὅπερ ἀληθὲς ὂν, οὐκ ἔστιν ἐπιδεκτικὸν τοῦ ψεῦδος εἶναι. ἢ ἐπιδεκτικὸν μέν ἐστι, τὰ δ' ἐκτὸς αὐτοῦ ἐναντιοῦται πρὸς τὸ ψεῦδος εἶναι· οἷον, Ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ. οὐκ ἀναγκαῖον δέ ἐστιν, ὃ καὶ ἀληθές ἐστιν, καὶ ψεῦδος οἷόν τε εἶναι, τῶν ἐκτὸς μηδὲν ἐναντιουμένων, οἷον τὸ Περιπατεῖ Δίων.

εὔλογον δέ ἐστιν ἀξίωμα τὸ πλείονας ἀφορμὰς ἔχον εἰς τὸ ἀληθὲς εἶναι· οἷον, Βιωσόμεθα αὔριον. καὶ ἄλλαι δέ εἰσι διαφοραὶ ἀξιωμάτων, καὶ μεταπτώσεις αὐτῶν ἐξ ἀλλήλων εἰς ψευδῆ καὶ ἀντίστροφα, περὶ ὧν ἐν τῷ πλάτει λέγομεν.

λόγος δέ ἐστιν (ὥς οἱ περὶ τὸν Κρίνιν φασὶ) τὸ συνεστηκὸς ἐκ λήμματος ἢ λημμάτων, καὶ προσλήψεως, καὶ ἐπιφορᾶς. οἷον ὁ τοιοῦτος, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. ἡμέρα δέ ἐστι, φῶς ἄρα ἐστί. λῆμμα μὲν γάρ ἐστι, τὸ Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι· πρόσληψις τὸ, Ἡμέρα δέ ἐστιν· ἐπιφορὰ δὲ τὸ, Φῶς ἄρα ἐστί. τρόπος δέ ἐστιν, οἱονεὶ σχῆμα λόγου· οἷον ὁ τοιοῦτος, Εἰ τὸ α, τὸ β· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. λογότροπος δέ ἐστι, τὸ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον, οἷον, Εἰ ζῇ Πλάτων, ἀναπνεῖ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. παρεισήχθη δὲ ὁ λογότροπος ὑπὲρ τοῦ ἐν ταῖς μακροτέραις συντάξεσι τῶν λόγων μηκέτι τὴν πρόσληψιν μακρὰν οὖσαν καὶ τὴν ἐπιφορὰν λέγειν, ἀλλὰ συντόμως ἐπενεγκεῖν, τὸ δὲ α, τὸ ἄρα β. τῶν δὲ λόγων οἱ μέν εἰσιν ἀπέραντοι, οἱ δὲ περαντικοί. ἀπέραντοι μὲν, ὧν τὸ ἀν-

τικείμενον τῆς ἐπιφορᾶς μάχεται τῇ διὰ τῶν λημμάτων συμπλοκῇ· οἷον οἱ τοιοῦτοι, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι· ἡμέρα δέ ἐστι· περιπατεῖ ἄρα Δίων. τῶν δὲ περαντικῶν λόγων οἱ μὲν ὁμωνύμως τῷ γένει λέγονται περαντικοί, οἱ δὲ συλλογιστικοί. συλλογιστικοὶ μὲν οὖν εἰσιν οἱ ἤτοι ἀναπόδεικτοι ὄντες, ἢ ἀναγόμενοι ἐπὶ τοὺς ἀναποδείκτους, κατά τι τῶν θεμάτων, ἤ τινα· οἷον οἱ τοιοῦτοι, Εἰ περιπατεῖ Δίων, κινεῖται ἄρα Δίων. περαντικοὶ δέ εἰσιν εἰδικῶς, οἱ συνάγοντες μὴ συλλογιστικῶς· οἷον οἱ τοιοῦτοι, Ψεῦδός ἐστι τὸ, ἡμέρα ἐστὶ, καὶ νύξ ἐστιν· ἡμέρα δέ ἐστιν· οὐκ ἄρα νύξ ἐστιν. ἀσυλλόγιστοι δ' εἰσὶν, οἱ παρακείμενοι μὲν πιθανῶς τοῖς συλλογιστικοῖς, οὐ συνάγοντες δέ· οἷον Εἰ ἵππος ἐστὶ Δίων, ζῶόν ἐστι Δίων· ἀλλὰ μὴν ἵππος οὐκ ἔστι Δίων· οὐκ ἄρα ζῶόν ἐστι Δίων. ἔτι τῶν λόγων οἱ μὲν ἀληθεῖς εἰσιν, οἱ δὲ ψευδεῖς. ἀληθεῖς μὲν οὖν εἰσι λόγοι, οἱ δι' ἀληθῶν συνάγοντες· οἷον, Εἰ ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ, ἡ κακία βλάπτει. ψευδεῖς δέ εἰσιν οἱ τῶν λημμάτων ἔχοντές τι ψεῦδος, ἢ ἀπέραντοι ὄντες. οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν· ἡμέρα δέ ἐστι· ζῇ ἄρα Δίων. καὶ δυνατοὶ δ' εἰσὶ λόγοι καὶ ἀδύνατοι, καὶ ἀναγκαῖοι καὶ οὐκ ἀναγκαῖοι. εἰσὶ δὲ καὶ ἀναπόδεικτοί τινες, τῷ μὴ χρήζειν ἀποδείξεως· ἄλλοι μὲν παρ' ἄλλοις, παρὰ δὲ τῷ Χρισίππῳ πέντε, δι' ὧν πᾶς λόγος πλέκεται· οἵτινες, λαμβάνονται ἐπὶ τῶν περαντικῶν καὶ ἐπὶ τῶν συλλογισμῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τροπικῶν. πρῶτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ἐν ᾧ πᾶς λόγος συντάσσεται ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ ἡγουμένου, ἀφ' οὗ ἄρχεταί τι συνημμένον, καὶ τὸ λῆγον ἐπιφέρει· οἷον, Εἰ τὸ α̅, τὸ β̅· ἀλλὰ μὴν τὸ α̅· τὸ ἄρα β̅. δεύτερος δ' ἐστὶν ἀναπόδεικτος, ὁ διὰ συνημμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ λήγοντος τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμένου ἔχων συμπέρασμα· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν· ἀλλὰ μὴν νύξ ἐστιν· οὐκ ἄρα ἡμέρα ἐστίν. ἡ γὰρ πρόσληψις γίνεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῷ λήγοντι, καὶ ἡ ἐπιφορὰ ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῷ ἡγουμένῳ.

τρίτος δ' ἐστὶν ἀναπόδεικτος, ὁ δι' ἀποφατικῆς συμπλοκῆς καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῇ συμπλοκῇ ἐπιφέρων τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ· οἷον, Οὐχὶ τέθνηκε Πλάτων, καὶ ζῇ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τέθνηκε Πλάτων· οὐκ ἄρα ζῇ Πλάτων. τέταρτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ὁ διὰ διεζευγμένου καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ ἔχων συμπέρασμα. οἷον, Ἤτοι τὸ πρῶτον, ἢ τὸ δεύτερον· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον, οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον. πέμπτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ἐν ᾧ πᾶς λόγος συντάσσεται ἐκ διεζευγμένου καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ ἀντικειμένου, καὶ ἐπιφέρει τὸ λοιπόν. οἷον, Ἤτοι ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ ἐστιν· οὐχὶ δὲ νύξ ἐστιν· ἡμέρα ἄρα ἐστίν. ἐπ' ἀληθεῖ δὲ ἀληθὲς ἕπεται κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς τῷ Ἡμέρα ἐστὶ, τὸ Φῶς ἐστὶ· καὶ ψεύδει ψεῦδος, ὡς τῷ Νύξ ἐστι ψεύδει, τὸ σκότος ἐστί· καὶ ψεύδει ἀληθὲς, ὡς τῷ Ἵπτασθαι τὴν γῆν, τὸ Εἶναι τὴν γῆν. ἀληθεῖ μέντοι ψεῦδος οὐκ ἀκολουθεῖ· τῷ γὰρ Εἶναι τὴν γῆν τὸ Πέτεσθαι τὴν γῆν οὐκ ἀκολουθεῖ. καὶ ἄποροι δέ τινες εἰσὶ λόγοι ἐγκεκαλυμμένοι καὶ διαλεληθότες, καὶ σωρεῖται, καὶ κερατίδες, καὶ οὔτιδες. ἔστι δὲ ἐγκεκαλυμμένος, οἷον ὁ τοιοῦτος, Οὐχὶ τὰ μὲν δύο ὀλίγα ἐστὶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τρία· οὐχὶ δὲ καὶ ταῦτα μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τέσσαρα, καὶ οὕτω μέχρι τῶν δέκα· τὰ δὲ δύο ὀλίγα ἐστὶ, καὶ τὰ δέκα ἄρα. οὔτις δέ ἐστι λόγος συναπτικὸς, καὶ ἐξ ἀορίστου καὶ ὡρισμένου συνεστὼς, πρόσληψιν δὲ καὶ ἐπιφορὰν ἔχων. οἷον, Εἴ τίς ἐστιν ἐνταῦθα, οὐκ ἔστιν ἐκεῖνος ἐν Ῥόδῳ. καὶ τοιοῦτοι μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς οἱ Στωϊκοὶ, ἵνα μάλιστα κρατύνωσι διαλεκτικὸν ἀεὶ εἶναι τὸν σοφόν. πάντα γὰρ τὰ πράγματα διὰ τῆς ἐν λόγοις θεωρίας ὁρᾶσθαι, ὅσα τε τοῦ φυσικοῦ τόπου τυγχάνει, καὶ αὖ πάλιν ὅσα τοῦ ἠθικοῦ. εἰς μὲν γὰρ τὸ λογικὸν τί δεῖ λέγειν περί τε ὀνομάτων ὀρθότητος, ὅπως διέταξαν οἱ νόμοι ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὐκ ἂν ἔχειν εἰπεῖν. δυοῖν δὲ οὔσαιν συνηθείαιν ταῖν ὑποπιπτούσαιν τῇ

ἀρετῇ, ἡ μὲν, τί ἕκαστόν ἐστι τῶν ὄντων σκοπεῖ· ἡ δὲ, τί καλεῖται. καὶ ὧδε καὶ αὐτοῖς ἔχει τὸ λογικόν. Τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν εἴς τε τὸν περὶ ὁρμῆς καὶ εἰς τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τόπον, καὶ εἰς τὸν περὶ παθῶν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ τέλους, περί τε τῆς πρώτης ἀξίας καὶ τῶν πράξεων, καὶ περὶ τῶν καθηκόντων, προτροπῶν τε καὶ ἀποτροπῶν. καὶ οὕτω δ' ὑποδιαιροῦσιν οἱ περὶ Χρύσιππον καὶ Ἀρχέδημον, καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσέα, καὶ Ἀπολλόδωρον, καὶ Διογένην, καὶ Ἀντίπατρον, καὶ Ποσειδώνιον. ὁ μὲν γὰρ Κιτιεὺς Ζήνων, καὶ ὁ Κλεάνθης, ὡς ἂν ἀρχαιότεροι, ἀφελέστερον περὶ τῶν πραγμάτων διέλαβον. οὗτοι δὲ διεῖλον καὶ τὸν λογικὸν καὶ τὸν φυσικόν. Τὴν δὲ πρώτην ὁρμήν φασι τὸ ζῷον ἴσχειν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτὸ, οἰκειούσης αὐτὸ τῆς φύσεως ἀπ' ἀρχῆς, καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τελῶν, πρῶτον οἰκεῖον λέγων εἶναι παντὶ ζῴῳ τὴν αὑτοῦ σύστασιν καὶ τὴν ταύτης συνείδησιν. οὔτε γὰρ ἀλλοτριῶσαι εἰκὸς ἦν αὐτὸ τὸ ζῷον, οὔτε ποιήσασαν αὐτὸ, μήτε ἀλλοτριῶσαι μήτε οὐκ οἰκειῶσαι. ἀπολείπεται τοίνυν λέγειν, συστησαμένην αὐτὸ οἰκείως πρὸς ἑαυτό. οὕτω γὰρ τά τε βλάπτοντα διωθεῖται, καὶ τὰ οἰκεῖα προσίεται. Ὃ δὲ λέγουσί τινες, πρὸς ἡδονὴν γίγνεσθαι τὴν πρώτην ὁρμὴν τοῖς ζῴοις, ψεῦδος ἀποφαίνουσιν. ἐπιγέννημα γὰρ φασὶν, εἰ ἄρα ἐστὶν ἡδονὴν εἶναι, ὅταν αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἡ φύσις ἐπιζητήσασα, τὰ ἐναρμόζοντα τῇ συστάσει ἀπολάβῃ· ὃν τρόπον ἀφιλαρύνεται τὰ ζῷα, καὶ θάλλει τὰ φυτά. οὐδέν τε (φασὶ) διήλλαξεν ἡ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζῴων, ὅτι χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθήσεως κἀκεῖνα οἰκονομεῖ, καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνεται. ἐκ περιττοῦ δὲ τῆς ὁρμῆς τοῖς ζῴοις ἐπιγενομένης, ᾗ συγχρώμενα πορεύεται πρὸς τὰ οἰκεῖα, τούτοις μὲν τὸ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὴν ὁρμὴν διοικεῖσθαι. τοῦ δὲ λόγου τοῖς λογικοῖς κατὰ τελειοτέραν προστασίαν δεδομένου, τὸ κατὰ λόγον ζῆν

ὀρθῶς γίνεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν. τεχνίτης γὰρ οὗτος ἐπιγίνεται τῆς ὁρμῆς. διόπερ πρῶτος ὁ Ζήνων ἐν τῷ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, τέλος εἶπε τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν ζῆν. ἄγει γὰρ πρὸς ταύτην ἡμᾶς ἡ φύσις. ὁμοίως δὲ καὶ Κλεάνθης ἐν τῷ Περὶ ἡδονῆς, καὶ Ποσειδώνιος καὶ Ἑκάτων ἐν τοῖς Περὶ τελῶν. πάλιν δ' ἴσον ἐστὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν τῷ κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων ζῆν· ὥς φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τελῶν· μέρη γάρ εἰσιν αἱ ἡμέτεραι φύσεις τῆς τοῦ ὅλου. διόπερ τέλος γίνεται τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν· ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων, οὐδὲν ἐνεργοῦντας ὧν ἀπαγορεύειν εἴωθεν ὁ νόμος ὁ κοινὸς, ὅσπερ ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος διὰ πάντων ἐρχόμενος, ὁ αὐτὸς ὢν τῷ Διὶ καθηγεμόνι τούτῳ τῆς τῶν ὄντων διοικήσεως ὄντι. εἶναι δ' αὐτὸ τοῦτο τὴν τοῦ εὐδαίμονος ἀρετὴν, καὶ εὔροιαν βίου, ὅταν πάντα πράττηται κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἑκάστῳ δαίμονος πρὸς τὴν τοῦ ὅλου διοικητοῦ βούλησιν. ὁ μὲν οὖν Διογένης τέλος φησὶ ῥητῶς, τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ. Ἀρχέδημος δὲ, τὸ πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντα ζῆν. φύσιν δὲ Χρύσιππος μὲν ἐξακούει, ᾗ ἀκολούθως δεῖ ζῆν, τήν τε κοινὴν, καὶ ἰδίως τὴν ἀνθρωπίνην. ὁ δὲ Κλεάνθης τὴν κοινὴν μόνην ἐκδέχεται φύσιν, ᾗ ἀκολουθεῖν δεῖ, οὐκέτι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ μέρους. τήν τε ἀρετὴν, διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην καὶ αὐτὴν, δι' αὑτὴν εἶναι αἱρετὴν, οὐ διά τινα φόβον ἢ ἐλπίδα, ἤ τι τῶν ἔξωθεν. ἐν αὐτῇ τε εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἅτε οὔσῃ ψυχῇ πεποιημένῃ πρὸς τὴν ὁμολογίαν παντὸς τοῦ βίου. διαστρέφεσθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῶον, ποτὲ μὲν, διὰ τὰς τῶν ἔξωθεν πραγματειῶν πιθανότητας· ποτὲ δὲ, διὰ τὴν κατήχησιν τῶν συνόντων· ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστρόφους. ἀρετὴ δὲ ἡ μέν τις κοινῶς παντὶ τελείωσις, ὥσπερ ἀνδριάντος· καὶ ἡ ἀθεώρητος, ὥσπερ ὑγίεια· καὶ ἡ θεωρηματικὴ, ὡς φρόνησις. φησὶ γὰρ ὁ Ἑκάτων

ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν, ἐπιστημονικὰς μὲν εἶναι καὶ θεωρηματικάς, τὰς ἐχούσας τὴν σύστασιν ἐκ θεωρημάτων, ὡς φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην· ἀθεωρήτους δέ, τὰς κατὰ παρέκτασιν θεωρουμένας ταῖς ἐκ τῶν θεωρημάτων συνεστηκυίαις, καθάπερ ὑγίειαν καὶ ἰσχύν. τῇ ἀφροσύνῃ τε θεωρημένῃ ὑπαρχούσῃ συμβαίνει ἀκολουθεῖν καὶ παρεκτείνεσθαι τὴν ὑγίειαν, καθάπερ τῇ ψαλίδος οἰκονομίᾳ τὴν ἰσχὺν ἐπιγίνεσθαι. καλοῦνται δ' ἀθεώρητοι ὅτι μὴ ἔχουσι συγκαταθέσεις, ἀλλ' ἐπιγίνονται, καὶ περὶ φαύλους γίγνονται, ὡς ὑγίεια, ἀνδρεία. τεκμήριον δὲ τὸ ὑπαρκτὴν εἶναι τὴν ἀρετὴν φησιν ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ ἠθικοῦ λόγου, τὸ γενέσθαι ἐν προκοπῇ τοὺς περὶ Σωκράτην, Διογένην, καὶ Ἀντισθένην. εἶναι δὲ καὶ τὴν κακίαν ὑπαρκτὴν διὰ τὸ ἀντικεῖσθαι τῇ ἀρετῇ. διδακτήν τε εἶναι αὐτήν, (λέγω δὲ τὴν ἀρετὴν) καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τέλους φησί, καὶ Κλεάνθης καὶ Ποσειδώνιος ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς, καὶ Ἑκάτων. ὅτι δὲ διδακτή ἐστι, δῆλον ἐκ τοῦ γίνεσθαι ἀγαθοὺς ἐκ φαύλων. Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετάς, θεωρητικὴν καὶ πρακτικήν· ἄλλοι δὲ λογικήν, καὶ φυσικήν, καὶ ἠθικήν· τέτταρας δέ, οἱ περὶ Ποσειδώνιον· καὶ πλείονας, οἱ περὶ Κλεάνθην, καὶ Χρύσιππον, καὶ Ἀντίπατρον. ὁ μὲν γὰρ Ἀπολλοφάνης μίαν λέγει, τὴν φρόνησιν. τῶν δὲ ἀρετῶν, τὰς μὲν, πρώτας, τὰς δὲ, ταύταις ὑποτεταγμένας. πρώτας μὲν τάσδε, φρόνησιν, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· ἐν εἴδει δὲ τούτων, μεγαλοψυχίαν, ἐγκράτειαν, καρτερείαν, ἀγχίνοιαν, εὐβουλίαν. καὶ τὴν μὲν φρόνησιν, εἶναι ἐπιστήμην κακῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ οὐδετέρων· τὴν δὲ δικαιοσύνην, ἐπιστήμην ὧν αἱρετέον καὶ εὐλαβητέον, καὶ οὐδετέρων· τὴν δὲ μεγαλοψυχίαν, ἐπιστήμην ἕξιν ὑπεράνω ποιοῦσαν τῶν συμβαινόντων κοινῇ φαύλων τε καὶ σπουδαίων· τὴν δὲ ἐγκράτειαν, διάθεσιν ἀνυπέρβατον τῶν κατ' ὀρθὸν λόγον, ἢ ἕξιν ἀήττητον ἡδονῶν· τὴν δὲ καρτερείαν, ἐπιστήμην

ἢ ἕξιν ὧν ἐμμενετέον καὶ μή, καὶ οὐδετέρων· τὴν δ' ἀγ-
χίνοιαν, ἕξιν εὑρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρῆμα·
τὴν δ' εὐβουλίαν, ἐπιστήμην τοῦ σκοπεῖσθαι ποῖα καὶ πῶς
πράττοντες, πράξομεν συμφερόντως. ἀνάλογον δὲ καὶ
τῶν κακιῶν, τὰς μὲν, εἶναι πρώτας τὰς δὲ, ὑπὸ ταύτας. οἷον
ἀφροσύνην μὲν, καὶ δειλίαν, καὶ ἀδικίαν, καὶ ἀκολασίαν,
ἐν ταῖς πρώταις· ἀκρασίαν δὲ, καὶ βραδύνοιαν, καὶ κα-
κοβουλίαν, ἐν ταῖς ὑπὸ ταύτας. εἶναι δὲ ἀγνοίας τὰς κακίας,
ὧν αἱ ἀρεταὶ ἐπιστῆμαι. ἀγαθὸν δὲ κοινῶς μὲν, τὸ τι ὄφε-
λος· ἰδίως δὲ, ἤτοι ταὐτὸν ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας. ὅθεν αὐτήν
τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ἀγαθὸν τριχῶς οὕ-
τω λέγεσθαι. οἷον, τὸ ἀγαθὸν ἀφ' οὗ συμβαίνει, ὡς τὴν πρᾶ-
ξιν τὴν κατ' ἀρετήν. ὑφ' οὗ δὲ, ὡς τὸν σπουδαῖον τὸν με-
τέχοντα τῆς ἀρετῆς. ἄλλως δ' οὕτως ἰδίως ὁρίζονται τὸ
ἀγαθὸν, τὸ τέλειον κατὰ φύσιν λογικοῦ. τοιοῦτον δ' εἶναι τὴν
ἀρετὴν, ὡς μετέχοντα, τάς τε πράξεις τὰς κατ' ἀρετὴν
καὶ τοὺς σπουδαίους εἶναι. ἐπιγεννήματα δὲ, τήν τε χαρὰν καὶ
τὴν εὐφροσύνην καὶ τὰ παραπλήσια. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν
κακιῶν τὸ μὲν εἶναι ἀφροσύνην, δειλίαν, ἀδικίαν, καὶ τὰ
παραπλήσια. μετέχοντα δὲ κακιῶν, τάς τε πράξεις τὰς
κατὰ κακίαν καὶ τοὺς φαύλους. ἐπιγεννήματα δὲ, τήν τε
δυσθυμίαν καὶ τὴν δυσφροσύνην, καὶ τὰ ὅμοια. ἔτι
τῶν ἀγαθῶν, τὰ μὲν εἶναι κατὰ ψυχήν, τὰ δὲ ἐκτός· τὰ δ' οὔ-
τε περὶ ψυχήν, οὔτε ἐκτός. τὰ μὲν περὶ ψυχήν, ἀρετάς, καὶ
τὰς κατὰ ταύτας πράξεις· τὰ δ' ἐκτὸς, τό, τε σπουδαίαν ἔ-
χειν πατρίδα καὶ σπουδαῖον φίλον, καὶ τὴν τούτων εὐδαι-
μονίαν. τὰ δὲ οὔτε ἐκτὸς, οὔτε περὶ ψυχήν, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ
εἶναι σπουδαῖον καὶ εὐδαίμονα. ἀνάπαλιν δὲ, καὶ τῶν κακι-
ῶν, τὰ μὲν περὶ ψυχὴν εἶναι τὰς κακίας, καὶ τὰς κατ' αὐ-
τὰς πράξεις· τὰ δὲ ἐκτὸς, τὸ ἄφρονα πατρίδα ἔχειν, καὶ ἄ-
φρονα φίλον, καὶ τὴν τούτων κακοδαιμονίαν· τὰ δὲ οὔτε ἐκ-
τὸς, οὔτε περὶ ψυχήν, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι φαῦλον καὶ κα-

εὐδαίμονα. ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά· τὰ δὲ, τελικὰ καὶ ποιητικά. τὸν μὲν οὖν φίλον, καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένας ὠφελείας, ποιητικὰ εἶναι ἀγαθά· θάρρος δὲ, καὶ φρόνημα, καὶ ἐλευθερίαν, καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην, καὶ ἀλυπίαν πᾶσαν, καὶ τὴν κατ' ἀρετὴν πρᾶξιν, τελικά. ποιητικὰ δὲ καὶ τελικὰ εἶναι ἀγαθά· καθὸ μὲν γὰρ ἀποτελοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ποιητικά ἐστιν ἀγαθά· καθὸ δὲ συμπληροῦσιν αὐτὴν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα. τὸν μὲν ἐχθρὸν καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένας βλάβας, ποιητικὰ εἶναι· κατάπληξιν δὲ εἶναι καὶ ταπεινότητα, καὶ δουλείαν, καὶ ἀτερπίαν, καὶ δυσθυμίαν, καὶ περιλυπίαν, καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ κακίαν πρᾶξιν, τελικά· ἀμφοτέρως δὲ ἔχοντα. ἐπεὶ καθὸ μὲν ἀποτελοῦσι τὴν κακοδαιμονίαν, ποιητικά ἐστι· καθὸ δὲ συμπληροῦσιν αὐτὴν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά. ἔτι τῶν περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν τὰ μέν εἰσιν ἕξεις, τὰ δὲ διαθέσεις· τὰ δ' οὔτε ἕξεις, οὔτε διαθέσεις. διαθέσεις μὲν, αἱ ἀρεταί· ἕξεις δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα· οὔτε δὲ ἕξεις, οὔτε διαθέσεις, αἱ ἐνέργειαι. κοινῶς δὲ τῶν ἀγαθῶν μικτὰ μέν ἐστιν εὐτεκνία καὶ εὐγηρία· ἁπλοῦν δ' ἐστὶν ἀγαθὸν, ἐπιστήμη. καὶ ἀεὶ μὲν παρόντα, αἱ ἀρεταί· οὐκ ἀεὶ δὲ, οἷον χαρά, περιπάτησις. πᾶν δὲ ἀγαθὸν συμφέρον εἶναι, καὶ δέον, καὶ λυσιτελὲς, καὶ χρήσιμον, καὶ εὔχρηστον, καὶ καλὸν, καὶ ὠφέλιμον, καὶ αἱρετὸν, καὶ δίκαιον. συμφέρον μὲν, ὅτι φέρει τοιαῦτα, ὧν συμβαινόντων ὠφελούμεθα· δέον δὲ, ὅτι συνέχει ἐν οἷς χρή· λυσιτελὲς δὲ, ὅτι λύει τὰ τελούμενα εἰς αὐτὸ, ὥστε τὴν ἀντικατάλλαξιν τὴν ἐκ τῆς πραγματείας ὑπεραίρειν τῇ ὠφελείᾳ· χρήσιμον δὲ, ὅτι χρείαν ὠφελείας παρέχεται· εὔχρηστον δὲ, ὅτι τὴν χρείαν ἐπαινετὴν ἀπεργάζεται· καλὸν δὲ, ὅτι συμμέτρως ἔχει πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χρείαν· ὠφέλιμον δὲ, ὅ-

τι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε ὠφελεῖν. αἱρετὸν δέ, ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε εὐλόγως αὐτὸ αἱρεῖσθαι· δίκαιον δέ, ὅτι νόμῳ ἐστὶ σύμφωνον, καὶ κοινωνίας ποιητικόν. καλὸν δὲ λέγουσι τὸ τέλειον ἀγαθὸν, παρὰ τὸ πάντας ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητουμένους ἀριθμοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως, ἢ τὸ τελείως σύμμετρον. εἴδη δὲ εἶναι τοῦ καλοῦ τέτταρα, δίκαιον, ἀνδρεῖον, κόσμιον, ἐπιστημονικόν· ἐν γὰρ τοῖσδε τὰς καλὰς πράξεις συντελεῖσθαι. ἀνάλογον δὲ καὶ τοῦ αἰσχροῦ εἶναι εἴδη τέτταρα, τό, τε ἄδικον, καὶ τὸ δειλὸν, καὶ ἄκοσμον, καὶ ἄφρον. λέγεσθαι δὲ τὸ καλὸν μοναχῶς μὲν, τὸ ἐπαινετοὺς παρεχόμενον τοὺς ἔχοντας ἀγαθὸν ἐπαίνου ἄξιον· ἑτέρως δὲ, τὸ εὖ πεφυκέναι πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον· ἄλλως δὲ, τὸ ἐπικοσμοῦν. ὅταν λέγωμεν μόνον τὸν σοφὸν, ἀγαθὸν καὶ καλὸν εἶναι. λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν, ἀγαθὸν εἶναι, καθά φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ τοῦ καλοῦ. εἶναι δὲ τοῦτο ἀρετὴν, καὶ τὸ μετέχον ἀρετῆς· ᾧ ἐστιν ἴσον, τὸ πᾶν ἀγαθὸν, καλὸν εἶναι· καὶ τὸ ἰσοδυναμεῖν τῷ καλῷ τὸ ἀγαθόν· ὅπερ ἴσον ἐστὶ τούτῳ. ἐπεὶ γάρ ἐστιν ἀγαθὸν, καλόν ἐστιν· ἔστι δὲ καλόν· ἀγαθὸν ἄρα ἐστί. δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι, καὶ πᾶν ἀγαθὸν ἐπ' ἄκρον εἶναι αἱρετὸν, καὶ μήτε ἄνεσιν μήτε ἐπίτασιν δέχεσθαι. τῶν δὲ ὄντων φασὶ τὰ μὲν, ἀγαθὰ εἶναι· τὰ δὲ, κακά· τὰ δὲ οὐδέτερα. ἀγαθὰ μὲν οὖν τάς τε ἀρετὰς, φρόνησιν, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, σωφροσύνην, καὶ τὰ λοιπά· κακὰ δὲ, τὰ ἐναντία, ἀφροσύνην, ἀδικίαν, καὶ τὰ λοιπά· οὐδέτερα δὲ, ὅσα μήτε ὠφελεῖ μήτε βλάπτει· οἷον ζωὴ, ὑγεία, ἡδονὴ, κάλλος, ἰσχὺς, πλοῦτος, δόξα, εὐγένεια· καὶ τὰ τούτοις ἐναντία, θάνατος, νόσος, πόνος, αἶσχος, ἀσθένεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια· καθά φησιν Ἑκάτων ἐν ἑβδόμῳ Περὶ τέλους, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ, καὶ Χρύσιππος. μὴ γὰρ εἶναι ταῦτα ἀγαθὰ, ἀλλ' ἀδιάφορα κατ' εἶδος προηγμένα· ὡς γὰρ ἴδιον θερμοῦ τὸ θερμαίνειν,

μαίνειν, οὐ τὸ ψύχειν, οὕτω καὶ ἀγαθοῦ τὸ ὠφελεῖν, οὐ τὸ βλάπτειν. οὐ μᾶλλον δὲ ὠφελεῖ ἢ βλάπτει ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ ὑγεία· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν οὔτε πλοῦτος οὔτε ὑγίεια. ἔτι τέ φασιν, ᾧ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀγαθόν· πλούτῳ δὲ καὶ ὑγιείᾳ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν πλοῦτος καὶ ὑγίεια. Ποσειδώνιος μέντοι καὶ ταῦτά φησι τῶν ἀγαθῶν εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν φασιν, Ἑκάτων τε ἐν τῷ ἐννεακαιδεκάτῳ Περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ ἡδονῆς. εἶναι γὰρ καὶ αἰσχρὰς ἡδονάς· μηδὲν δὲ αἰσχρὸν, εἶναι ἀγαθόν. ὠφελεῖν δέ ἐστι κινεῖν ἢ ἴσχειν, κατ' ἀρετήν· βλάπτειν δὲ, κινεῖν ἢ ἴσχειν, κατὰ κακίαν. διχῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα· ἅπαξ μὲν, τὰ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συνεργοῦντα, ὡς ἔχει πλοῦτος, δόξα, ὑγίεια, ἰσχὺς καὶ τὰ ὅμοια· ἐνδέχεται γὰρ καὶ χωρὶς τούτων εὐδαιμονεῖν, τῆς ποιᾶς αὐτῶν χρήσεως εὐδαιμονικῆς οὔσης ἢ κακοδαιμονικῆς. ἄλλως δὲ λέγεται ἀδιάφορα, τὰ μήτε ὁρμῆς μήτε ἀφορμῆς κινητικά· ὡς ἔχει τὸ ἀρτίας ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττάς, ἢ ἐκτεῖναι τὸν δάκτυλον ἢ συστεῖλαι· τῶν προτέρων ἀδιαφόρων οὐκέτι οὕτω λεγομένων. ὁρμῆς γάρ ἐστιν ἐκεῖνα καὶ ἀφορμῆς κινητικά. διὸ τὰ μὲν αὐτῶν ἐκλέγεται, τῶν οὐδετέρων ἐπίσης ἐχόντων πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγήν. τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν λέγουσι προηγμένα, τὰ δὲ, ἀποπροηγμένα. προηγμένα μὲν, τὰ ἔχοντα ἀξίαν· ἀποπροηγμένα δὲ, τὰ ἀπαξίαν ἔχοντα. ἀξίαν δὲ τὴν μέν τινα λέγουσι σύμβλησιν πρὸς τὸν ὁμολογούμενον βίον, ἥτις ἐστὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν· τὴν δὲ, εἶναι μέσην τινὰ δύναμιν ἢ χρείαν συμβαλλομένην πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, ὅμοιον εἰπεῖν ἥνπερ τινὰ προσφέρεται πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, πλοῦτος ἢ ὑγίεια· τὴν δ' εἶναι ἀξίαν ἀμοιβὴν δοκιμαστοῦ, ἣν ἂν ὁ ἔμπειρος τῶν πραγμάτων τάξῃ· ὅμοιον εἰπεῖν ἀμείβεσθαι πυροὺς πρὸς τὰς σὺν ἡμιόνῳ κριθάς. προηγμένα μὲν οὖν εἶναι ἃ καὶ ἀξίαν ἔχει. οἷον, ἐπὶ μὲν τῶν

ψυχικῶν, εὐφυΐαν, τέχνην, προκοπὴν, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, ζωὴν, ὑγίειαν, ῥώμην, εὐεξίαν, ἀρτιότητα, κάλλος· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς, πλοῦτον, δόξαν, εὐγένειαν, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, θάνατον, νόσον, ἀσθένειαν, καχεξίαν, πήρωσιν, αἶσχος, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς, πενίαν, ἀδοξίαν, δυσγένειαν, καὶ τὰ παραπλήσια. οὔτε δὲ προήχθη, οὔτε ἀποπροήχθη, τὰ οὐδετέρως ἔχοντα. ἔτι, τῶν προηγμένων, τὰ μὲν, δι' αὑτὰ προῆκται, τὰ δὲ, δι' ἕτερα· τὰ δὲ, καὶ δι' αὑτὰ καὶ δι' ἕτερα. δι' αὑτὰ μὲν, εὐφυΐα, προκοπὴ, καὶ τὰ ὅμοια· δι' ἕτερα δὲ, πλοῦτος, εὐγένεια, καὶ τὰ ὅμοια· δι' αὑτὰ δὲ καὶ δι' ἕτερα, ἰσχὺς, εὐαισθησία, ἀρτιότης. δι' αὑτὰ μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστί· δι' ἕτερα δὲ, ὅτι περιποιεῖ χρείας οὐκ ὀλίγας. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἀποπροηγμένον, κατὰ τὸν ἐναντίον λόγον. ἔτι δὲ καθῆκόν φασιν εἶναι ὃ προαχθὲν, εὔλογόν τε ἴσχει ἀπολογισμόν, οἷον τὸ ἀκόλουθον ἐν τῇ ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ φυτὰ καὶ ζῶα διατείνει. ὁρᾶσθαι γὰρ κἀπὶ τούτων καθήκοντα. κατωνομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθῆκον, ἀπὸ τοῦ κατά τινας ἥκειν, τῆς προσονομασίας εἰλημμένης. ἐνέργημα δὲ, αὐτὸ εἶναι, ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκεῖον. τῶν γὰρ καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ μὲν, καθήκοντα εἶναι· τὰ δὲ, παρὰ τὸ καθῆκον. καθήκοντα μὲν οὖν εἶναι, ὅσα λόγος αἱρεῖ ποιεῖν, ὡς ἔχει, γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφοὺς, πατρίδα, συμπεριφέρεσθαι φίλοις· παρὰ τὸ καθῆκον δὲ, ὅσα μὴ αἱρεῖ λόγος, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα, γονέων ἀμελεῖν, συγγενῶν ἀφροντιστεῖν, φίλοις μὴ συνδιατίθεσθαι, πατρίδος ὑπερορᾶν, καὶ τὰ παραπλήσια· οὔτε δὲ καθήκοντα, οὔτε παρὰ τὸ καθῆκον, ὅσα οὔτε αἱρεῖ λόγος πράττειν, οὔτε ἀπαγορεύει, οἷον κάρφος ἀνελέσθαι, γραφεῖον κρατεῖν, στλεγγίδα, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα, ἄνευ περιστάσεως· τὰ δὲ, περιστατικά. καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως, τάδε, ὑγιείας ἐπιμελεῖσθαι, καὶ αἰσθητηρίων,

καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περίστασιν δὲ, τὸ πηροῦν ἑαυτὸν, καὶ τὴν κτῆσιν διαῤῥιπτεῖν· ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθῆκον. ἔτι, τῶν καθηκόντων, τὰ μὲν ἀεὶ καθήκει, τὰ δὲ οὐκ ἀεί. καὶ ἀεὶ μὲν καθήκει τὸ κατ᾽ ἀρετὴν ζῆν· οὐκ ἀεὶ δὲ, τὸ ἐρωτᾶν, τὸ ἀποκρίνεσθαι, καὶ περιπατεῖν, καὶ τὰ ὅμοια. ὁ δ᾽ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ καθῆκον. ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις τι καθῆκον, ὡς τὸ πείθεσθαι τοὺς παῖδας τοῖς παιδαγωγοῖς. φασὶ δὲ τὴν ψυχὴν εἶναι ὀκταμερῆ· μέρη γὰρ αὐτῆς, τά τε πέντε αἰσθητήρια, καὶ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, καὶ τὸ διανοητικὸν, ὅπερ ἐστὶν αὐτὴ ἡ διάνοια· καὶ τὸ γεννητικόν. ἐκ δὲ τῶν ψευδῶν ἐπιγίγνεσθαι τὴν διαστροφὴν ἐπὶ τὴν διάνοιαν, ἀφ᾽ ἧς πολλὰ πάθη βλαστάνειν, καὶ ἀκαταστασίας αἴτια. ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ πάθος κατὰ Ζήνωνα, ἡ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυχῆς κίνησις, ἢ ὁρμὴ πλεονάζουσα. τῶν δὲ παθῶν τὰ ἀνωτάτω (καθά φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ παθῶν, καὶ Ζήνων ἐν τῷ Περὶ παθῶν) εἶναι γένη τέτταρα, λύπην, φόβον, ἐπιθυμίαν, ἡδονήν. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη κρίσεις εἶναι, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ παθῶν. ἥ τε γὰρ φιλαργυρεία ὑπόληψίς ἐστι τοῦ τὸ ἀργύριον καλὸν εἶναι, καὶ ἡ μέθη δὲ, καὶ ἡ ἀκολασία ὁμοίως, καὶ τὰ ἄλλα.

καὶ τὴν μὲν λύπην, εἶναι συστολὴν ἄλογον. εἴδη δὲ αὐτῆς, ἔλεον, φθόνον, ζῆλον, ζηλοτυπίαν, ἄχθος, ἐνόχλησιν, ἀνίαν, ὀδύνην, σύγχυσιν. ἔλεον μὲν οὖν εἶναι λύπην, ὡς ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι· φθόνον δὲ, λύπην ἐπ᾽ ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς· ζῆλον δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ· ζηλοτυπίαν δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ἃ καὶ αὐτὸς ἔχει· ἄχθος δὲ, λύπην βαρύνουσαν· ἐνόχλησιν, λύπην στενοχωροῦσαν, καὶ δυσχωρίαν παρασκευάζουσαν· ἀνίαν, λύπην ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν, ἢ ἐπιτεινομένην· ὀδύνην, λύπην ἐπίπονον· σύγχυσιν, λύπην ἄλογον, ἀποκναίουσαν καὶ κωλύουσαν τὰ πα-

ῥέοντα συνορᾶν. ὁ δὲ φόβος, ἐστὶ προσδοκία κακοῦ. εἰς δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα, δεῖμα, ὄκνος, αἰσχύνη, ἔκπληξις, θόρυβος, ἀγωνία. δεῖμα μὲν οὖν ἐστι φόβος δέος ἐμποιῶν· αἰσχύνη δὲ, φόβος ἀδοξίας· ὄκνος δὲ, φόβος μελλούσης ἐνεργείας· ἔκπληξις δὲ, φόβος ἐκ φαντασίας ἀσυνήθους πράγματος· θόρυβος δὲ, μετὰ κατεπείξεως φωνῆς· ἀγωνία δὲ, φόβος ἀδήλου πράγματος. ἐπιθυμία δέ ἐστιν ἄλογος ὄρεξις, ὑφ' ἣν τάττεται καὶ ταῦτα, σπάνις, μῖσος, φιλονεικία, ὀργὴ, ἔρως, μῆνις, θυμός. ἔστι δὲ ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεύξει, καὶ οἷον κεχωρισμένη ἐκ τοῦ πράγματος, τεταμένη δὲ διακενῆς ἐπ' αὐτὸ καὶ σπωμένη· μῖσος δέ ἐστιν ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναί τινι, μετὰ προκοπῆς τινος καὶ παρατάσεως· φιλονεικία δὲ, ἐπιθυμία τις περὶ αἱρέσεως· ὀργὴ δὲ, ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ δοκοῦντος ἠδικηκέναι οὐ προσηκόντως· ἔρως δὲ ἐστιν ἐπιθυμία τις, οὐχὶ περὶ σπουδαίους (ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον) μῆνις δέ ἐστιν ὀργὴ πεπαλαιωμένη καὶ ἐπίκοτος, ἐπιτηρητικὴ δέ. ὅπερ ἐμφαίνεται διὰ τῶνδε,

Εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψη,
Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσση.

ὁ δὲ θυμός ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη. ἡδονὴ δέ ἐστιν ἄλογος ἔπαρσις, ἐφ' αἱρετῷ δοκοῦντι ὑπάρχειν. ὑφ' ἣν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρεκακία, τέρψις, διάχυσις. κήλησις μὲν οὖν ἐστιν ἡδονὴ δι' ὤτων κατακλῶσα· ἐπιχαιρεκακία δὲ, ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς· τέρψις δὲ, οἷον τρέψις, προτροπὴ τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὸ ἀνειμένον· διάχυσις δὲ, ἀνάλυσις ἀρετῆς. ὡς δὲ λέγεταί τινα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀρρωστήματα, οἷον, ποδάγραι, καὶ ἀρθρίτιδες, οὕτω κἀπὶ τῆς ψυχῆς, φιλοδοξία, καὶ φιληδονία, καὶ τὰ παραπλήσια. τὸ γὰρ ἀρρώστημα, ἐστὶ νόσημα μετὰ ἀσθενείας· τὸ δὲ νόσημα, οἴησις σφόδρα δοκοῦντος αἱρετοῦ. καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος εὐεμπτωσίαι τινὲς λέγονται, οἷον κατάρροοις καὶ διάρροια· οὕτω κἀπὶ τῆς ψυχῆς εἰσιν εὐκαταφορίαι, οἷον φθονερία,

ἀνελεημοσύνη, ἔριδες, καὶ τὰ παραπλήσια. εἶναι δὲ καὶ εὐπαθείας φασὶ τρεῖς, χαράν, εὐλάβειαν, βούλησιν. καὶ τὴν μὲν χαρὰν ἐναντίαν φασὶν εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὖσαν εὔλογον ἔπαρσιν· τὴν δὲ εὐλάβειαν, τῷ φόβῳ, οὖσαν εὔλογον ἔκκλισιν· (φοβηθήσεσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθήσεσθαι δέ) τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν φασὶν εἶναι τὴν βούλησιν, οὖσαν εὔλογον ὄρεξιν. καθάπερ οὖν ὑπὸ τὰ πρῶτα πάθη πίπτει τινά, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὸ τὰς πρώτας εὐπαθείας· καὶ ὑπὸ μὲν τὴν βούλησιν, εὔνοιαν, εὐμένειαν, ἀσπασμόν, ἀγάπησιν· ὑπὸ δὲ τὴν εὐλάβειαν, αἰδῶ, ἄγνοιαν· ὑπὸ δὲ τὴν χαράν, τέρψιν, εὐφροσύνην, εὐθυμίαν. φασὶ δὲ καὶ ἀπαθῆ εἶναι τὸν σοφόν, διὰ τὸ ἀνέμπτωτον εἶναι. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἀπαθῆ τὸν φαῦλον, ἐν ἴσῳ λεγόμενον τῷ σκληρῷ καὶ ἀτρέπτῳ. ἄτυφόν τε εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ ἔχειν πρός τε τὸ ἔνδοξον καὶ τὸ ἄδοξον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον, κατὰ τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὅς ἐστι φαῦλος. καὶ αὐστηροὺς δέ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν, μήτε παρ᾽ ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι. καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρόν, παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἴνῳ, ᾧ πρὸς μὲν φαρμακοποιίαν χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάνυ. ἀκιβδήλους τοὺς σπουδαίους, φυλακτικούς τε εἶναι τοῦ ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτῶν παριστάνειν, διὰ παρασκευῆς τῆς τὰ φαῦλα μὲν ἀποκρυπτούσης, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης ἀπλάστως. περιῃρηκέναι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα τι καὶ τῷ εἴδει. ἀπράγμονάς τε εἶναι· ἐκκλίνειν γὰρ τὸ καθῆκον. καὶ οἰνωθήσεσθαι μέν, οὐ μεθυσθήσεσθαι δέ. ἔτι δὲ οὐδὲ μανήσεσθαι· προσπεσεῖσθαι μέντοι ποτὲ αὐτῷ φαντασίας ἀλλοκότους, διὰ μελαγχολίαν ἢ λήρησιν, οὐ κατὰ τὸν τῶν αἱρετῶν λόγον, ἀλλὰ παρὰ φύσιν. οὐδὲ μὴν λυπηθήσεσθαι τὸν σοφόν, διὰ τὸ τὴν λύπην, ἄλογον εἶναι συστολὴν ψυχῆς, ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῇ ἠθικῇ. θείους

τε εἶναι· ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἱονεὶ θεόν. τὸν δὲ φαῦλον, ἄθεον· διττὸν δ' εἶναι τὸν ἄθεον, τόν τε ἐναντίως τῷ θείῳ λεγόμενον, καὶ τὸν ἐξουθενητικὸν τοῦ θείου· ὅπερ οὐκ εἶναι περὶ πάντα φαῦλον. θεοσεβεῖς τε τοὺς σπουδαίους· ἐμπείρους γὰρ εἶναι τῶν περὶ θεῶν νομίμων· εἶναί τε τὴν εὐσέβειαν ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας. ἀλλὰ μὴν καὶ θύειν αὐτοὺς θεοῖς, ἁγνούς τε ὑπάρχειν. ἐκνεύειν γὰρ τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ἁμαρτήματα. καὶ τοὺς θεοὺς ἄγασθαι αὐτούς· ὁσίους τε γὰρ εἶναι καὶ δικαίους πρὸς τὸ θεῖον. μόνους τε ἱερέας τοὺς σοφούς· ἐπεσκέφθαι γὰρ περὶ θυσιῶν, ἱδρύσεων, καθαρμῶν, τῶν ἄλλων τῶν πρὸς θεοὺς οἰκείων. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ γονέας σεβήσεσθαι, καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς ἐν δευτέρα μοίρα μετὰ θεούς. φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα φιλοστοργίαν, φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς, καὶ ἐν φαύλοις μὴ εἶναι. ἀρέσκει τε αὐτοῖς ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἁμαρτήματα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἠθικῶν ζητημάτων, καὶ Περσαῖος, καὶ Ζήνων. εἰ γὰρ ἀληθὲς ἀληθοῦς μᾶλλον οὐκ ἔστιν, οὐδὲ ψεῦδος ψεύδους· οὕτως οὐδὲ ἀπάτη ἀπάτης, οὐδὲ ἁμάρτημα ἁμαρτήματος. καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίους ἀπέχων Κανώβου, καὶ ὁ ἕνα, ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώβῳ. οὕτω καὶ ὁ πλεῖον καὶ ὁ ἔλαττον ἁμαρτάνων, ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κατορθοῦν. Ἡρακλείδης μέντοι ὁ Ταρσεὺς Ἀντιπάτρου τοῦ Ταρσέως γνώριμος, καὶ Ἀθηνόδωρος, ἄνισα φασὶ τὰ ἁμαρτήματα. πολιτεύεσθαι φασὶ τὸν σοφὸν ἂν μή τι κωλύῃ, ὥς φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ Περὶ βίων. καὶ γὰρ κακίαν ἐφέξειν, καὶ ἐπ' ἀρετὴν παρορμήσειν, καὶ γαμήσειν (ὡς ὁ Ζήνων φησὶν ἐν πολιτείᾳ) καὶ παιδοποιήσεσθαι. ἔτι τε μὴ δοξάσειν τὸν σοφόν, τουτέστι ψευδεῖ μὴ συγκαταθήσεσθαι μηδενί. κυνιεῖν τε αὐτόν· εἶναι γὰρ τὸν κυνισμὸν σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ. γεύσεσθαί τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν, κατὰ περίστασιν. μόνον τε ἐλεύθερον· τοὺς δὲ φαύλοις, δούλοις. εἶναι γὰρ τὴν ἐλευθερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας·

τὴν δὲ δουλείαν, στέρησιν αὐτοπραγίας. εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν τὴν ἐν ὑποτάξει, καὶ τρίτην τὴν ἐν κτήσει τε καὶ ὑποτάξει, ᾗ ἀντιτίθεται ἡ δεσποτεία, φαύλη οὖσα καὶ αὐτή. οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφούς, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, τῆς βασιλείας οὔσης ἀρχῆς ἀνυπευθύνου, ἥτις περὶ μόνους ἂν τοὺς σοφοὺς σταίη, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ κυρίως κεχρῆσθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν. ἐγνωκέναι γάρ φησι δεῖν τὸν ἄρχοντα περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, μηδένα δὲ τῶν φαύλων ἐπίστασθαι ταῦτα. ὁμοίως δὲ καὶ ἀρχικούς, δικαστικούς τε καὶ ῥητορικοὺς μόνους εἶναι· τῶν δὲ φαύλων οὐδένα. ἔτι καὶ ἀναμαρτήτους, τῷ ἀπεριπτώτους εἶναι ἁμαρτήματι. ἀβλαβεῖς τε εἶναι· οὐ γὰρ ἄλλους βλάπτειν, οὔτε αὑτούς. ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι, συγγνώμην τε ἔχειν μηδενί· μὴ γὰρ παριέναι τὰς ἐκ τοῦ νόμου ἐπιβαλλούσας κολάσεις· ἐπεὶ τό γε εἴκειν, καὶ ὁ ἔλεος, αὐτή τε ἡ ἐπιείκεια, οὐδεμιᾷ ἐστι ψυχῆς πρὸς κολάσεις προσποιουμένη χρηστότητα, μηδὲ οἴεσθαι σκληροτέρας αὐτὰς εἶναι. ἔτι γε τὸν σοφὸν οὐδὲν θαυμάζειν τῶν δοκούντων παραδόξων, οἷον χαρώνεια, καὶ ἀμπώτιδας, καὶ πηγὰς θερμῶν ὑδάτων, καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα. ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ ἐν ἐρημίᾳ (φασὶ) βιώσεται ὁ σπουδαῖος· κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ πρακτικός. τὴν μέντοι ἄσκησιν ἀποδέξεται ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ὑπομονῆς. εὔξεταί τε (φασὶν) ὁ σοφός, αἰτούμενος τὰ ἀγαθὰ παρὰ τῶν θεῶν, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ καθηκόντων, καὶ Ἑκάτων ἐν τρισκαιδεκάτῳ Περὶ παραδόξων.

λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν μόνοις τοῖς σπουδαίοις εἶναι, διὰ τὴν ὁμοιότητα. φασὶ δὲ αὐτὴν κοινωνίαν τινὰ εἶναι τῶν κατὰ τὸν βίον, χρωμένων ἡμῶν τοῖς φίλοις ὡς ἑαυτοῖς. δι᾽ αὑτόν τε αἱρετὸν τὸν φίλον ἀποφαίνονται, καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν. ἔν τε τοῖς φαύλοις μὴ εἶναι φιλίαν. μηδενὶ δὲ τῶν φαύλων φιλονεικεῖν. πάντας τε τοὺς ἄφρονας

μαίνεσθαι. οὐ γὰρ φρονίμους εἶναι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἴσην τῇ ἀφροσύνῃ μανίαν πάντα πράττειν. πάντα τε εὖ ποιεῖν τὸν σοφὸν, ὡς καὶ πάντα φαμὲν τὰ αὐλήματα εὖ αὐλεῖν τὸν Ἰσμηνίαν. καὶ τῶν σοφῶν δὲ πάντα εἶναι· δεδωκέναι γὰρ αὐτοῖς παντελῆ ἐξουσίαν τὸν νόμον. τῶν δὲ φαύλων εἶναι λέγεται, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἀδίκων, ἄλλως μὲν τῆς πόλεως, ἄλλως δὲ τῶν χρωμένων φασίν. τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, καὶ τὸν μίαν ἔχοντα, πάσας ἔχειν. εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα κοινὰ, καθάπερ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν φησὶν, Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, Ἑκάτων δὲ ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ ἀρετῶν. τὸν γὰρ ἐνάρετον, θεωρητικόν τε εἶναι, καὶ πρακτικὸν τῶν πρακτέων· τὰ δὲ πρακτέα καὶ αἱρετέα ἐστὶ, καὶ ὑπομονητέα καὶ ἀπονεμητέα καὶ ἐμμενητέα. ὥστε εἰ τὰ μὲν αἱρετικῶς ποιεῖ, τὰ δὲ ὑπομονητικῶς, τὰ δὲ ἀπονεμητικῶς, τὰ δὲ ἐμμενητικῶς, φρόνιμός τε ἐστὶ καὶ ἀνδρεῖος καὶ δίκαιος καὶ σώφρων. κεφαλαιοῦσθαί τε ἑκάστην τῶν ἀρετῶν περί τι ἴδιον κεφάλαιον· οἷον τὴν ἀνδρείαν περὶ τὰ ὑπομονητέα, τὴν φρόνησιν περὶ τὰ ποιητέα, καὶ μὴ, καὶ οὐδέτερα· ὁμοίως τε καὶ τὰς ἄλλας περὶ τὰ οἰκεῖα τρέπεσθαι. ἕπονται δὲ τῇ μὲν φρονήσει εὐβουλία καὶ σύνεσις· τῇ δὲ σωφροσύνῃ, εὐταξία, καὶ κοσμιότης· τῇ δὲ δικαιοσύνῃ, ἰσότης, καὶ εὐγνωμοσύνη· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ, ἀπαραλλαξία, καὶ εὐτονία. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς μηδὲν μεταξὺ εἶναι ἀρετῆς καὶ κακίας, τῶν Περιπατητικῶν μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπήν. ὡς γὰρ δεῖν φασὶν ἢ ὀρθὸν εἶναι ξύλον ἢ στρεβλὸν, οὕτως ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον· οὔτε δὲ δικαιότερον, οὔτε ἀδικώτερον. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. καὶ μὴν τὴν ἀρετὴν Χρύσιππος μὲν, ἀποβλητὴν· Κλεάνθης δὲ, ἀναπόβλητον. ὁ μὲν, ἀποβλητὴν, διὰ μέθην καὶ μελαγχολίαν· ὁ δὲ, ἀναπόβλητον, διὰ βεβαίους καταλήψεις. καὶ αὐτὴν δὲ αἱρετὴν εἶναι.

αἱρούμεθα γοῦν ἐφ' οἷς καλῶς πράττομεν, ὡς ἂν μόνον τὸ καλὸν εἰδότες ἀγαθόν. αὐτάρκη τε εἶναι αὐτὴν πρὸς εὐδαιμονίαν, καθά φησι Ζήνων καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν, καὶ Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ (φησὶν) αὐτάρκης ἐστὶν ἡ μεγαλοψυχία πρὸς τὸ πάντων ὑπεραίρω ποιεῖν, ἔστι δὲ μέρος ἀρετῆς, αὐτάρκης ἐστὶ καὶ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, καταφρονοῦσα καὶ τῶν δοκούντων ὀχληρῶν. ὁ μέντοι Παναίτιος καὶ Ποσειδώνιος οὐκ αὐτάρκη λέγουσι τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ χρείαν εἶναι φασὶ καὶ ὑγιίας καὶ χορηγίας καὶ ἰσχύος. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ διαπαντὸς χρῆσθαι τῇ ἀρετῇ, ὡς οἱ περὶ Κλεάνθην φασίν. ἀναπόβλητος γάρ ἐστι, καὶ πάντοτε τῇ ψυχῇ χρῆται οὔσῃ τελείᾳ ὁ σπουδαῖος. φύσει τε τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μὴ θέσει, ὡς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ καλοῦ. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς μήτε τὴν διαφωνίαν ἀφίστασθαι φιλοσοφίας· ἐπεὶ τῷ λόγῳ τούτῳ προλείψειν ὅλον τὸν βίον, ὡς καὶ Ποσειδώνιος φησὶν ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς. εὐχρηστεῖν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα φησὶν ὁ Χρύσιππος. ἔτι ἀρέσκει αὐτοῖς μηδὲν εἶναι ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα, διὰ τὴν ἀνομοιότητα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ δικαιοσύνης, καὶ Ποσειδώνιος ἐν πρώτῳ Περὶ καθήκοντος. καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν τῶν νέων τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἴδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφυΐαν, ὥς φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ βίων, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ. εἶναι δὲ τὸν ἔρωτα, ἐπιβολὴν φιλοποιΐας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. τὸν γοῦν Θρασωνίδην, καίπερ ἐν ἐξουσίᾳ ἔχοντα τὴν ἐρωμένην, διὰ τὸ μισεῖσθαι, ἀπέχεσθαι αὐτῆς. εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, ὡς καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ ἔρωτος φησί· καὶ μὴ εἶναι ἐπίμεμπτον αὐτόν. εἶναι δὲ καὶ τὴν ὥραν ἄνθος ἀρετῆς. Βίων δὲ, τριῶν ὄντων, θεω-

ῥητικοῦ καὶ πρακτικοῦ καὶ λογικοῦ, τὸν τρίτον φασὶν αἱρετέον· γεγονέναι γὰρ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπίτηδες τὸ λογικὸν ζῷον πρὸς θεωρίαν καὶ πρᾶξιν. εὐλόγως τέ φασιν ἐξάξειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφόν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ φίλων· κἂν ἐν σκληροτέρᾳ γένηται ἀλγηδόνι, ἢ πηρώσεσιν, ἢ νόσοις ἀνιάτοις. ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας δεῖν παρὰ τοῖς σοφοῖς· ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῇ ἐντυχούσῃ χρῆσθαι, καθά φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ πολιτείας, ἀλλά τε Διογένης ὁ κυνικός, καὶ Πλάτων. πάντας τε παῖδας ἐπίσης στέρξομεν πατέρων τρόπον, καὶ ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ζηλοτυπία περιαιρεθήσεται. πολιτείαν δὲ ἀρίστην, τὴν μικτὴν ἔκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας. καὶ ἐν μὲν τοῖς ἠθικοῖς δόγμασι τοιαῦτα λέγουσι, καὶ τούτων πλείονα μετὰ τῶν ἀποδείξεων τῶν οἰκείων. ταῦτα δ' ὡς ἐν κεφαλαίοις ἡμῖν διειλέχθω, καὶ στοιχειωδῶς. τὸν δὲ φυσικὸν λόγον διαιροῦσιν εἴς τε τὸν περὶ σωμάτων τόπον, καὶ περὶ ἀρχῶν, καὶ στοιχείων, καὶ θεῶν, καὶ περάτων, καὶ τόπου, καὶ κενοῦ. καὶ οὕτω μὲν εἰδικῶς. γενικῶς δ' εἰς τρεῖς τόπους, τόν τε περὶ κόσμου, καὶ τὸν περὶ τῶν στοιχείων, καὶ τρίτον τὸν αἰτιολογικόν. τὸν δὲ περὶ τοῦ κόσμου διαιρεῖσθαι φασὶν εἰς δύο μέρη. μιᾷ γὰρ σκέψει ἐπικοινωνεῖν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν, καθ' ἣν ζητοῦσι περί τε τῶν ἀπλανῶν καὶ τῶν πλανωμένων· οἷον, εἰ ὁ ἥλιος ἐστὶ τηλικοῦτος ἡλίκος φαίνεται, καὶ ὁμοίως εἰ ἡ σελήνη· καὶ περὶ δινήσεων, καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις ζητημάτων. ἑτέραν δ' αὐτοῦ σκέψιν εἶναι ἥτις μόνοις τοῖς φυσικοῖς ἐπιβάλλει, καθ' ἣν ζητεῖται ἥ τε οὐσία αὐτοῦ, καὶ εἰ ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες ἐξ ὕλης καὶ εἴδους, καὶ εἰ γεννητὸς ἢ ἀγέννητος, καὶ εἰ ἔμψυχος ἢ ἄψυχος, καὶ εἰ φθαρτὸς ἢ ἄφθαρτος, καὶ εἰ προνοίᾳ διοικεῖται, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. τόν τε αἰτιολογικὸν, εἶναι καὶ αὐτὸν διμερῆ· μιᾷ δ' αὐτοῦ ἐπισκέψει ἐπικοινωνεῖν τὴν τῶν ἰατρῶν ζήτησιν, καθ' ἣν ζητοῦσι περί τε

τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἐν ψυχῇ γινομένων, καὶ περὶ
σπερμάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων. τοῦ δ' ἑτέρου καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν
μαθημάτων αἰτιποιεῖσθαι· οἷον, πῶς ὁρῶμεν· τίς ἡ αἰτία τῆς κα-
τοπτρικῆς φαντασίας, ὅπως νέφη συνίσταται, βρονταί, καὶ
ἴριδες, καὶ ἅλως, καὶ κομῆται, καὶ τὰ παραπλήσια.
δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων δύο, τὸ ποιοῦν καὶ τὸ
πάσχον. τὸ μὲν οὖν πάσχον, εἶναι τὴν ἄποιον οὐσίαν τὴν ὕλην·
τὸ δὲ ποιοῦν, τὸν ἐν αὐτῇ λόγον τὸν θεόν. τοῦτον γὰρ ὄντα ἀΐδιον
διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα. τίθησι δὲ τὸ δόγμα τοῦ-
το Ζήνων μὲν ὁ Κιτιεὺς ἐν τῷ Περὶ οὐσίας, Κλεάνθης δὲ
ἐν τῷ Περὶ τῶν ἀτόμων, Χρύσιππος δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν
φυσικῶν πρὸς τῷ τέλει, Ἀρχέδημος δ' ἐν τῷ Περὶ στοι-
χείων, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ β' τοῦ φυσικοῦ λόγου. δια-
φέρειν δέ φασιν ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα· τὰς μὲν γὰρ εἶναι ἀγε-
νήτους καὶ ἀφθάρτους· τὰ δὲ στοιχεῖα, κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν
φθείρεσθαι. ἀλλὰ καὶ σώματα εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ ἀμόρ-
φους, τὰ δέ, μεμορφῶσθαι. σῶμα δ' ἐστί (φησὶν Ἀπολλό-
δωρος ἐν τῇ φυσικῇ) τὸ τριχῇ διαστατόν, εἰς μῆκος, εἰς
πλάτος, εἰς βάθος. τοῦτο δὲ καὶ στερεὸν σῶμα καλεῖται.
ἐπιφάνεια δ' ἐστὶ σώματος πέρας, ἢ τὸ μῆκος καὶ πλάτος
μόνον ἔχον, βάθος δ' οὔ. ταύτην δὲ Ποσειδώνιος ἐν γ'
Περὶ μετεώρων καὶ κατ' ἐπίνοιαν καὶ καθ' ὑπόστασιν
ἀπολείπει. γραμμὴ δ' ἐστὶν ἐπιφανείας πέρας, ἢ μῆκος
ἀπλατές, ἢ τὸ μῆκος μόνον ἔχον. στιγμὴ δ' ἐστὶ γραμ-
μῆς πέρας, ἥτις ἐστὶ σημεῖον ἐλάχιστον. ἕν τε εἶναι θεὸν καὶ
νοῦν, καὶ εἱμαρμένην καὶ Δία, πολλαῖς τε ἑτέραις ὀνομασίαις
προσονομάζεσθαι. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν καθ' αὑτὸν ὄντα,
τρέπειν τὴν πᾶσαν οὐσίαν δι' ἀέρος εἰς ὕδωρ· καὶ ὥσπερ ἐν τῇ
γονῇ τὸ σπέρμα περιέχεται, οὕτω καὶ τοῦτον σπερματι-
κὸν λόγον ὄντα τοῦ κόσμου, τοιόνδε ὑπολιπέσθαι ἐν τῷ ὑ-
γρῷ, εὐεργὸν αὑτῷ ποιοῦντα τὴν ὕλην πρὸς τὴν τῶν
ἑξῆς γένεσιν· εἶτα ἀπογεννᾶν πρῶτον τὰ τέσσαρα

στοιχεῖα, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Ζήνων τε ἐν τῷ Περὶ τοῦ ὅλου, καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀρχέδημος ἔν τινι Περὶ στοιχείων. ἔστι δὲ στοιχεῖον, ἐξ οὗ πρώτου γίνεται τὰ γινόμενα καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύεται. τὰ δὴ τέτταρα στοιχεῖα εἶναι ὁμοῦ τὴν ἄποιον οὐσίαν τὴν ὕλην. εἶναι δὲ τὸ μὲν πῦρ, τὸ θερμόν· τὸ δὲ ὕδωρ, τὸ ὑγρόν· τόν τε ἀέρα, τὸ ψυχρόν· καὶ τὴν γῆν, τὸ ξηρόν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔτι ἐν τῷ ἀέρι εἶναι τὸ αὐτὸ μέρος. ἀνωτάτω μὲν οὖν εἶναι τὸ πῦρ, ὃ δὴ αἰθέρα καλεῖσθαι, ἐν ᾧ πρώτην τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν γεννᾶσθαι, εἶτα τὴν τῶν πλανωμένων· μεθ' ἣν τὸν ἀέρα· εἶτα ὕδωρ· ὑποστάθμην δὲ πάντων τὴν γῆν, μέσην ἁπάντων οὖσαν. λέγουσι δὲ κόσμον τριχῶς· αὐτόν τε τὸν θεὸν, τὸν ἐκ τῆς ἁπάσης οὐσίας ποιὸν, ὃς δὴ ἄφθαρτός ἐστι καὶ ἀγέννητος, δημιουργὸς ὢν τῆς διακοσμήσεως, κατὰ χρόνων ποιὰς περιόδους, ἀναλίσκων εἰς ἑαυτὸν τὴν ἅπασαν οὐσίαν, καὶ πάλιν ἐξ ἑαυτοῦ γεννῶν. καὶ αὐτὴν δὲ τὴν διακόσμησιν τῶν ἀστέρων, κόσμον εἶναι λέγουσι· καὶ τρίτον, τὸ συνεστηκὸς ἐξ ἀμφοῖν. καὶ ἔστι κόσμος ὁ ἰδίως ποιὸς τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ἢ (ὥς φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ μετεωρολογικῇ στοιχειώσει) σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τῶν ἐν τούτοις φύσεων· ἢ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γεγονότων.
οὐρανὸς δέ ἐστιν ἡ ἐσχάτη περιφέρεια, ἐν ᾗ πᾶν ἵδρυται τὸ θεῖον. τὸν δὴ κόσμον οἰκεῖσθαι κατὰ νοῦν καὶ πρόνοιαν, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ προνοίας, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τρεισκαιδεκάτῳ Περὶ θεῶν, εἰς ἅπαν αὐτοῦ μέρος διήκοντος τοῦ νοῦ, καθάπερ ἐφ' ἡμῶν τῆς ψυχῆς. ἀλλ' ἤδη δι' ὧν μὲν μᾶλλον, δι' ὧν δὲ ἧττον. δι' ὧν μὲν γὰρ ὡς ἕξις κεχώρηκεν, ὡς διὰ τῶν ὀστῶν καὶ τῶν νεύρων· δι' ὧν δὲ ὡς νοῦς, ὡς διὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ. οὕτω δὴ καὶ τὸν ὅλον κόσμον ζῶον ὄντα καὶ ἔμψυχον καὶ λογικὸν, ἔχειν ἡγεμονικὸν μὲν τὸν αἰθέρα, καθά φησιν Ἀντίπατρος ὁ Τύριος ἐν τῷ ὀγδόῳ

Περὶ κόσμου. Χρύσιππος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ προνοίας, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ Περὶ θεῶν, τὸν οὐρανόν φασι τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου· Κλεάνθης δὲ, τὸν ἥλιον. ὁ μέντοι Χρύσιππος διαφορώτερον πάλιν, τὸ καθαρώτερον τοῦ αἰθέρος ἐν ταυτῷ· ὃ καὶ πρῶτον θεὸν λέγουσιν αἰσθητικῶς ὥσπερ κεχωρηκέναι διὰ τῶν ἐν ἀέρι, καὶ διὰ τῶν ζώων ἁπάντων καὶ φυτῶν· διὰ δὲ τῆς γῆς αὐτῆς, καθ' ἕξιν· ἕνα τὸν κόσμον εἶναι, καὶ τοῦτον πεπερασμένον, σχῆμα ἔχοντα σφαιροειδές. πρὸς γὰρ τὴν κίνησιν ἁρμοδιώτατον τὸ τοιοῦτον· καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν ιε΄ τοῦ φυσικοῦ λόγου, καὶ οἱ περὶ Ἀντίπατρον ἐν τοῖς Περὶ κόσμου. ἔξωθεν δὲ αὐτοῦ περικεχυμένον εἶναι τὸ κενὸν ἄπειρον· ὅπερ ἀσώματον εἶναι. ἀσώματον δὲ τὸ οἷόν τε κατέχεσθαι ὑπὸ σωμάτων, οὐ κατεχόμενον. ἐν δὲ τῷ κόσμῳ μηδὲν εἶναι κενὸν, ἀλλ' ἡνῶσθαι αὐτόν· τοῦτο γὰρ ἀναγκάζειν τὴν τῶν οὐρανίων πρὸς τὰ ἐπίγεια σύμπνοιαν καὶ συντονίαν. (φησὶ δὲ περὶ τοῦ κενοῦ Χρύσιππος μὲν ἐν τῷ Περὶ κενοῦ, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν τεχνῶν, καὶ Ἀπολλοφάνης ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ἀπολλόδωρος, καὶ Ποσειδώνιος ἐν δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου) εἶναι δὲ καὶ ταῦτα ἀσώματα, ὅμοια. ἔτι δὲ καὶ τὸν χρόνον ἀσώματον, διάστημα ὄντα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως. τούτου δὲ τὸν μὲν παρῳχηκότα καὶ τὸν μέλλοντα, ἀπείρους· τὸν δὲ ἐνεστῶτα, πεπερασμένον. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ φθαρτὸν εἶναι τὸν κόσμον, ἅτε γεννητὸν τῷ λόγῳ τῶν δι' αἰσθήσεως νοουμένων, οὗ τε τὰ μέρη φθαρτά ἐστι καὶ τὸ ὅλον. τὰ δὲ μέρη τοῦ κόσμου φθαρτά. (εἰς ἄλληλα γὰρ μεταβάλλει) φθαρτὸς ἄρα ὁ κόσμος. καὶ εἴτι ἐπιδεκτικόν ἐστι τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς, φθαρτόν ἐστι. καὶ ὁ κόσμος δέ· ἐξαυχμοῦται γὰρ καὶ ἐξυδατοῦται. γίνεσθαι δὲ τὸν κόσμον, ὅταν ἐκ πυρὸς ἡ οὐσία τραπῇ δι' ἀέρος εἰς ὑγρόν, εἶτα τὸ παχυμερὲς αὐτοῦ συστὰν ἀποτελεσθῇ γῆ, τὸ δὲ λεπτομερὲς ἐξαερωθῇ, καὶ τοῦτ' ἐπιπλέον λεπτυνθὲν πῦρ ἀπογεννήσῃ· εἶτα κατὰ μίξιν ἐκ

τούτων, φυτά τε, καὶ ζῷα, καὶ τὰ ἄλλα γένη. περὶ δὴ οὖν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ κόσμου φησὶ Ζήνων μὲν ἐν τῷ Περὶ ὅλου, Χρύσιππος δ' ἐν τῷ α' τῶν φυσικῶν, καὶ Ποσειδώνιος ἐν α' Περὶ κόσμου, καὶ Κλεάνθης, καὶ Ἀντίπατρος ἐν τῷ ι' Περὶ κόσμου. Παναίτιος δ' ἄφθαρτον ἀπεφήνατο τὸν κόσμον. ὅτι δ' καὶ ζῷον ὁ κόσμος, καὶ λογικὸν, καὶ ἔμψυχον, καὶ νοερὸν, καὶ Χρύσιππος ἐν α' φησὶ Περὶ προνοίας, καὶ Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ποσειδώνιος, ζῷον μὲν οὕτως ὄντα, οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικήν. τὸ γὰρ ζῷον τοῦ μὴ ζῴου κρεῖττον· οὐδὲν δ' τοῦ κόσμου κρεῖττον· ζῷον ἄρα ὁ κόσμος. ἔμψυχον δ', ὡς δῆλον ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ἐκεῖθεν οὔσης ἀποσπάσματος. Βοηθὸς δέ φησιν οὐκ εἶναι ζῷον τὸν κόσμον. ὅτι τε εἷς ἐστι, Ζήνων φησὶν ἐν τῷ Περὶ τοῦ ὅλου, καὶ Χρύσιππος, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ποσειδώνιος ἐν α' τοῦ φυσικοῦ λόγου. τὸ δ' πᾶν λέγεται (ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος) ὅ, τε κόσμος, καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τὸ ἐκ τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ ἔξωθεν κενοῦ, σύστημα. ὁ μὲν οὖν κόσμος πεπερασμένος ἐστί· τὸ δ' κενὸν, ἄπειρον. τῶν δ' ἄστρων, τὰ μὲν ἀπλανῆ συμπεριφέρεσθαι τῷ ὅλῳ οὐρανῷ, τὰ δ' πλανώμενα κατ' ἰδίας κινεῖσθαι κινήσεις. τὸν δ' ἥλιον λοξὴν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι διὰ τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου, ὁμοίως καὶ τὴν σελήνην, ἑλικοειδῆ. εἶναι δὲ τὸν μὲν ἥλιον εἰλικρινὲς πῦρ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ ιζ' Περὶ μετεώρων· καὶ μείζονα τῆς γῆς, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ις' τοῦ φυσικοῦ λόγου· ἀλλὰ καὶ σφαιροειδῆ, (ὡς οἱ περὶ αὐτὸν τοῦτον φασὶν) ἀναλόγως τῷ κόσμῳ. πῦρ μὲν οὖν εἶναι, ὅτι τὰ πυρὸς πάντα ποιεῖ. μείζω δ' τῆς γῆς, τῷ πᾶσαν ὑπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. καὶ τὸ τὴν γῆν δ' κωνοειδῆ σκιὰν ἀποτελεῖν, τὸ μείζονα εἶναι σημαίνει. πάντοθεν δ' βλέπεσθαι, διὰ τὸ μέγεθος. γεωδεστέραν δ' τὴν σελήνην, ἅτε καὶ προσγειοτέραν οὖσαν. τρέφεσθαι δ' τὰ ἔμπυρα ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα· τὸν μὲν ἥλιον, ἐκ

τῆς μεγάλης θαλάττης νοερὸν ὄντα ἄναμμα· τὴν δὲ σελήνην ἐκ ποτίμων ὑδάτων, ἀερομιγῆ τυγχάνουσαν, καὶ πρόσγειον οὖσαν, ὡς ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ ἕκτῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου· τὰ δ' ἄλλα, ἀπὸ τῆς γῆς. δοκεῖ δ' αὐτοῖς σφαιροειδῆ εἶναι καὶ τὰ ἄστρα, καὶ τὴν γῆν ἀκίνητον οὖσαν. τὴν δὲ σελήνην οὐκ ἴδιον ἔχειν φῶς, ἀλλὰ παρ' ἡλίου λαμβάνειν ἐπιλαμπομένην. ἐκλείπειν δὲ τὸν μὲν ἥλιον, ἐπιπροσθούσης αὐτῷ σελήνης, κατὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς μέρος, ὡς Ζήνων ἀναγράφει ἐν τῷ Περὶ ὅλου. φαίνεται γὰρ ὑπερχομένη ταῖς συνόδοις, καὶ ἀποκρύπτουσα αὐτὸν καὶ πάλιν παραλλάττουσα. γνωρίζεται δὲ τοῦτο διὰ λεκάνης ὕδωρ ἐχούσης. τὴν δὲ σελήνην, ἐμπίπτουσαν εἰς τὸ τῆς γῆς σκίασμα· ὅθεν καὶ ταῖς πανσελήνοις ἐκλείπειν μόναις, καίπερ κατὰ διάμετρον ἱσταμένην κατὰ μῆνα τῷ ἡλίῳ· ὅτι κατὰ λοξοῦ ὡς πρὸς τὸν ἥλιον κινουμένη, παραλλάττει τῷ πλάτει, ἢ βορειοτέρα, ἢ νοτιωτέρα γινομένη. ὅταν μέντοι τὸ πλάτος αὐτῆς κατὰ τὸν ἡλιακὸν καὶ τὸν διὰ μέσων γένηται, εἶτα διαμετρήσῃ τὸν ἥλιον, τότε ἐκλείπει. κινεῖται δὲ τὸ πλάτος αὐτῆς κατὰ τὸν διὰ μέσων ἐν χηλαῖς καὶ σκορπίῳ, καὶ κριῷ, καὶ ταύρῳ, ὡς οἱ περὶ τὸν Ποσειδώνιον. Θεὸν δὲ, εἶναι ζῶον ἀθάνατον, λογικὸν, τέλειον, ἢ νοερὸν ἐν εὐδαιμονίᾳ, κακοῦ παντὸς ἀνεπίδεκτον, προνοητικὸν κόσμου τε καὶ τῶν ἐν κόσμῳ· μὴ εἶναι μέντοι ἀνθρωπόμορφον. εἶναι δὲ τὸν μὲν, δημιουργὸν τῶν ὅλων, καὶ ὥσπερ πατέρα πάντων· κοινῶς τε, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ διῆκον διὰ πάντων, ὃ πολλαῖς προσηγορίαις προσονομάζεται κατὰ τὰς δυνάμεις. Δία μὲν γάρ φασι, δι' ὃν τὰ πάντα· καὶ Ζῆνα καλοῦσι, παρ' ὅσον τοῦ ζῆν αἴτιός ἐστιν, ἢ διὰ τοῦ ζῆν κεχώρηκεν· Ἀθηνᾶν δὲ, κατὰ τὴν εἰς αἰθέρα διάτασιν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ· Ἥραν δὲ, κατὰ τὴν εἰς ἀέρα· καὶ Ἥφαιστον, κατὰ τὴν εἰς τὸ τεχνικὸν πῦρ· καὶ Ποσειδῶνα, κατὰ τὴν εἰς τὸ ὑγρόν· καὶ Δήμητραν, κατὰ τὴν εἰς γῆν· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας

προσηγορίας ἐχόμενοι τινὸς οἰκειότητος ἀπέδοσαν. οὐσίαν δὲ θεοῦ Ζήνων μέν φησι τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸν οὐρανὸν, ὁμοίως δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ ιαʹ Περὶ θεῶν, καὶ Ποσειδώνιος ἐν πρώτῳ Περὶ θεῶν· καὶ Ἀντίπατρος ἐν ζʹ Περὶ κόσμου, ἀεροειδῆ φησιν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν. Βοηθὸς δὲ ἐν τῇ Περὶ φύσεως, οὐσίαν θεοῦ τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν. φύσιν δὲ, ποτὲ μὲν ἀποφαίνονται τὴν συνέχουσαν τὸν κόσμον, ποτὲ δὲ τὴν φύουσαν τὰ ἐπὶ γῆς. ἔστι δὲ φύσις ἕξις ἐξ αὑτῆς κινουμένη κατὰ σπερματικοὺς λόγους, ἀποτελοῦσά τε καὶ συνέχουσα τὰ ἐξ αὑτῆς ἐν ὡρισμένοις χρόνοις, καὶ τοιαῦτα δρῶσα ἀφ᾽ οἵων ἀπεκρίθη. ταύτην δὲ καὶ τοῦ συμφέροντος στοχάζεσθαι ἡδονῆς, ὡς δῆλον ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρώπου δημιουργίας. καθ᾽ εἱμαρμένην δέ φασι τὰ πάντα γίνεσθαι Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ εἱμαρμένης, καὶ Ποσειδώνιος ἐν βʹ Περὶ εἱμαρμένης, καὶ Ζήνων· Βοηθὸς δὲ ἐν ιαʹ Περὶ εἱμαρμένης. ἔστι δὲ εἱμαρμένη αἰτία τῶν ὄντων εἰρομένη, ἢ λόγος καθ᾽ ὃν ὁ κόσμος διεξάγεται. καὶ μὴν καὶ μαντικὴν ὑφεστάναι πᾶσαν φασὶν, ἢ καὶ πρόνοιαν εἶναι· καὶ αὐτὴν, τέχνην ἀποφαίνουσι διά τινας ἐκβάσεις, ὥς φησι Ζήνων τε καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ βʹ Περὶ μαντικῆς, καὶ Ἀθηνόδωρος καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ ιβʹ τοῦ φυσικοῦ λόγου, καὶ ἐν τῷ εʹ Περὶ μαντικῆς. ὁ μὲν γὰρ Παναίτιος ἀνυπόστατον αὐτήν φησιν. οὐσίαν δέ φασι τῶν ὄντων ἁπάντων τὴν πρώτην ὕλην, ὡς καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ζήνων. ὕλη δέ ἐστιν ἐξ ἧς ὁτιδηποτοῦν γίνεται. καλεῖται δὲ διχῶς, οὐσία τε καὶ ὕλη, ἥ τε τῶν πάντων καὶ ἡ τῶν ἐπὶ μέρους. ἡ μὲν οὖν τῶν ὅλων, οὔτε πλείων οὔτε ἐλάττων γίνεται· ἡ δὲ τῶν ἐπὶ μέρους, καὶ πλείων καὶ ἐλάττων. σῶμα δέ ἐστι κατ᾽ αὐτοὺς, ἡ οὐσία καὶ πεπερασμένη, καθά φησιν Ἀντίπατρος ἐν δευτέρῳ Περὶ οὐσίας, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ. καὶ ἀπαθητὴ δέ ἐστιν, ὡς αὐτός φησιν· εἰ γὰρ ἦν ἄτρεπτος, οὐκ ἂν τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῆς ἐγίνετο·

ἐγένετο· ἔνθεν κἀκεῖνο ὅτι τομὴ εἰς ἄπειρόν ἐστιν. οὐκ ἄπειρον δέ φησιν αὐτὴν ὁ Χρύσιππος· οὐ γάρ ἐστι τι ἄπειρον, εἰς ὃ γίνεται ἡ τομή. ἀλλὰ ἀκατάληκτός ἐστι.

καὶ τὰς κράσεις δὲ διόλου γίνεσθαι (καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν φυσικῶν) καὶ μὴ κατὰ περιγραφὴν καὶ παράθεσιν· καὶ γὰρ εἰς πέλαγος ὀλίγος οἶνος βληθεὶς, ἐπὶ ποσὸν ἀντιπαρεκταθήσεται, εἶτα συμφθαρήσεται. φασὶ δὲ εἶναι καί τινας δαίμονας, ἀνθρώπων συμπάθειαν ἔχοντας, ἐπόπτας τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων· καὶ ἥρωας, τὰς ὑπολελειμμένας τῶν σπουδαίων ψυχάς. τῶν δὲ ἐν ἀέρι γινομένων, χειμῶνα μὲν εἶναι φασὶ τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα κατεψυγμένον, διὰ τὴν τοῦ ἡλίου πρόσω ἄφοδον· ἔαρ δὲ, τὴν εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος, κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς πορείαν· θέρος δὲ, τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα, καταθαλπόμενον τῇ τοῦ ἡλίου πρὸς ἄρκτον πορείᾳ· μετόπωρον δὲ, τῇ παλινδρομίᾳ τοῦ ἡλίου ἀφ' ἡμῶν γίνεσθαι.* παρὰ τοὺς τόπους ἀφ' ὧν ῥέουσι. τῆς δὲ γενέσεως αὐτῶν αἴτιον γίνεσθαι τὸν ἥλιον, ἐξατμίζοντα τὰ νέφη. ἶριν δὲ, εἶναι αὐγὰς ἀφ' ὑγρῶν νεφῶν ἀνακεκλασμένας, ἢ (ὡς Ποσειδώνιος φησὶν ἐν τῇ μετεωρολογικῇ) ἔμφασιν ἡλίου τμήματος ἢ σελήνης, ἐν νέφει δεδροσισμένῳ κοίλῳ καὶ συνεχεῖ πρὸς φαντασίαν, ὡς ἐν κατόπτρῳ φανταζομένην κατὰ κύκλου περιφέρειαν. κομήτας τε καὶ πωγωνίας καὶ λαμπαδίας, πυρὰ εἶναι ὑφεστῶτα, πάχους ἀέρος εἰς τὸν αἰθερώδη τόπον ἀνενεχθέντος. σέλας δὲ, πυρὸς ἀθρόου ἔξαψιν ἐν ἀέρι φερομένου ταχέως, καὶ φαντασίαν μήκους ἐμφαίνοντος. ὑετὸν δὲ, ἐκ νέφους μεταβολὴν εἰς ὕδωρ, ἐπειδὰν ἢ ἐκ γῆς ἢ ἐκ θαλάττης ἀνενεχθεῖσα ὑγρασία ἀφ' ἡλίου μὴ τυγχάνῃ κατεργασίας· καταψυχθὲν δὲ τοῦτο πάχνην καλεῖσθαι. χάλαζαν δὲ, νέφος πεπηγὸς, ὑπὸ πνεύματος διαθρυφθέν. χιόνα δὲ, ὑγρὸν ἐκ νέφους πεπηγότος, ὡς Ποσειδώνιος ἐν τῷ ὀγδόῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου. ἀστραπὴν δὲ, ἔξαψιν νεφῶν παρατριβομένων, ἢ ῥηγνυ-

μένων ὑπὸ πνεύματος· ὡς Ζήνων ἐν τῷ Περὶ ὅλου. βροντὴν δὲ, τὸν τούτων ψόφον, ἐκ παρατρίψεως ἢ ῥήξεως. κεραυνὸν δὲ, ἔξαψιν σφοδρὰν μετὰ πολλῆς βίας πίπτουσαν ἐπὶ γῆς, νεφῶν παρατριβομένων ἢ ῥηγνυμένων. οἱ δὲ, συστροφὴν πυρώδους ἀέρος βιαίως καταφερομένην. τυφῶνα δὲ, κεραυνὸν πολὺν βίαιον καὶ πνευματώδη, ἢ πνεῦμα καπνῶδες ἐρρωγότος νέφους. πρηστῆρα, νέφος περισχεθὲν πυρὶ μετὰ πνεύματος εἰς τὰ κοιλώματα τῆς γῆς, ἢ καθειρχθέντος πνεύματος ἐν τῇ γῇ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ η΄. εἶναι δ᾽ αὐτῶν τοὺς μὲν, σεισματίας· τοὺς δὲ, χασματίας· τοὺς δὲ, καυματίας· τοὺς δὲ, βρασματίας. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν διακόσμησιν ὧδε ἔχειν. μέσην τὴν γῆν κέντρου λόγον ἐπέχουσαν, μεθ᾽ ἣν τὸ ὕδωρ σφαιροειδὲς, ἔχον τὸ αὐτὸ κέντρον τῇ γῇ· ὥστε τὴν γῆν ἐν ὕδατι εἶναι. μετὰ τὸ ὕδωρ δὲ, ἀέρα ἐσφαιρωμένον. κύκλους δὲ εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ πέντε, ὧν πρῶτον, ἀρκτικὸν, ἀεὶ φαινόμενον· δεύτερον, τροπικὸν θερινόν· τρίτον, ἰσημερινόν· τέταρτον, χειμερινὸν τροπικόν· πέμπτον, ἀνταρκτικὸν, ἀφανῆ. λέγονται δὲ παράλληλοι καθότι οὐ συμβαίνουσιν εἰς ἀλλήλους· γράφονται μέντοι περὶ τὸν αὐτὸν πόλον. ὁ δὲ ζῳδιακὸς, λοξός ἐστιν, ὡς ἐπιὼν τοὺς παραλλήλους. ζῶναί τε ἐπὶ τῆς γῆς εἰσὶ πέντε· πρώτη, βόρειος, καὶ ὑπὲρ τὸν ἀρκτικὸν κύκλον, ἀοίκητος διὰ ψῦχος· δευτέρα, εὔκρατος· τρίτη, ἀοίκητος ὑπὸ καυμάτων, ἡ διακεκαυμένη καλουμένη· τετάρτη, ἡ ἀντεύκρατος· πέμπτη, νότιος, ἀοίκητος διὰ ψῦχος. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὴν μὲν φύσιν εἶναι πῦρ τεχνικὸν, ὁδῷ βαδίζον εἰς γένεσιν, ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα πυροειδὲς καὶ τεχνοειδές· τὴν δὲ ψυχὴν, αἰσθητικήν. ταύτην δὲ εἶναι τὸ συμφυὲς ἡμῖν πνεῦμα· διὸ καὶ σῶμα εἶναι, καὶ μετὰ θάνατον ἐπιμένειν. φθαρτὴν δὲ εἶναι. τὴν δὲ τῶν ὅλων, ἄφθαρτον, ἧς μέρη εἶναι τὰς ἐν τοῖς ζώοις. Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεὺς καὶ Ἀντίπατρος ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς καὶ Ποσειδώνιος,

πνεῦμα ἔνθερμον εἶναι τὴν ψυχήν. τούτῳ γὰρ ἡμᾶς εἶναι ἐμπνόους, καὶ ὑπὸ τούτου κινεῖσθαι. Κλεάνθης μὲν οὖν πάσας ἐπιδιαμένειν τὰς μέχρις ἐκπυρώσεως· Χρύσιππος δὲ, τὰς τῶν σοφῶν μόνων. μέρη δὲ ψυχῆς λέγουσιν ὀκτὼ, τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ τοὺς ἐν ἡμῖν σπερματικοὺς λόγους, καὶ τὸ φωνητικὸν, καὶ τὸ λογιστικόν. ὁρᾶν δὲ, τοῦ μεταξὺ τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου φωτὸς, ἐντεινομένου κωνοειδῶς· καθά φησι Χρύσιππος ἐν δευτέρῳ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀπολλόδωρος. γίνεσθαι μέντοι τὸ κωνοειδὲς τοῦ ἀέρος πρὸς τῇ ὄψει· τὴν δὲ βάσιν, πρὸς τῷ ὁρωμένῳ· ὡς διὰ βακτηρίας οὖν τοῦ ταθέντος ἀέρος τὸ βλεπόμενον ἀναγγέλλεσθαι. ἀκούειν δὲ, τοῦ μεταξὺ τοῦ τε φωνοῦντος καὶ τοῦ ἀκούοντος ἀέρος, πληττομένου σφαιροειδῶς, εἶτα κυματουμένου, καὶ ταῖς ἀκοαῖς προσπίπτοντος, ὡς κυματοῦται τὸ ἐν τῇ δεξαμενῇ ὕδωρ κατὰ κύκλους ὑπὸ τοῦ ἐμβληθέντος λίθου. τὸν δὲ ὕπνον γίνεσθαι, ἐκλυομένου τοῦ αἰσθητικοῦ τόνου περὶ τὸ ἡγεμονικόν. αἰτίας δὲ τῶν παθῶν ἀπολείπουσι τὰς περὶ τὸ πνεῦμα τροπάς. σπέρμα δὲ λέγουσιν εἶναι, τὸ οἷόν τε γεννᾶν τοιαῦτα ἀφ' οἵου καὶ αὐτὸ ἀπεκρίθη. ἀνθρώπου δὲ σπέρμα, ὃ μεθίησιν ὁ ἄνθρωπος, μεθ' ὑγροῦ συγκιρνᾶσθαι τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσιν, κατὰ μιγμὸν τοῦ τῶν προγόνων λόγου. εἶναι δὲ αὐτὸ Χρύσιππός φησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν φυσικῶν, πνεῦμα κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν εἰς τὴν γῆν καταβαλλομένων σπερμάτων, ἃ παλαιωθέντα οὐκ ἔτι φύεται, ὡς δῆλον διαπεπνευκυίας αὐτοῖς τῆς δυνάμεως. καὶ ἀφ' ὅλων δὲ τῶν σωμάτων αὐτό φασι καταφέρεσθαι οἱ περὶ τὸν Σφαῖρον. πάντων γοῦν γεννητικὸν εἶναι τῶν τοῦ σώματος μερῶν. τὸ δὲ τῆς θηλείας, ἄγονον ἀποφαίνονται, ἄτονόν τε εἶναι καὶ ὀλίγον, καὶ ὑδατῶδες, ὡς ὁ Σφαῖρος φησίν. ἡγεμονικὸν δὲ εἶναι τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ αἱ φαντασίαι καὶ αἱ ὁρμαὶ γίνονται, καὶ ὅθεν ὁ λόγος ἀνα-

πέμπεται· ὅπερ εἶναι ἐν καρδίᾳ. ταῦτα μὲν καὶ τὰ φυσικὰ, τὸ ὅσον ἡμῖν ἀποχρησικῶς ἔχειν δοκεῖ, στοχαζομένοις τῆς συμμετρίας τοῦ συγγράμματος. ἃ δέ τινες ἐξ αὐτῶν διηνέχθησαν, ἔστι τάδε.

Ἀρίστων ὁ Χῖος ὁ Φάλανθος, ἐπικαλούμενος Σειρὴν, τέλος ἔφησεν εἶναι τὸ ἀδιαφόρως ἔχοντα ζῆν πρὸς τὰ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας, μηδ' ἡντινοῦν ἐν αὐτοῖς παραλλαγὴν ἀπολείποντα, ἀλλ' ἐπίσης ἐπὶ πάντων ἔχοντα. εἶναι γὰρ ὅμοιον τῷ ἀγαθῷ ὑποκριτῇ τὸν σοφόν· ὃς ἄν τε Θερσίτου ἄν τε Ἀγαμέμνονος πρόσωπον ἀναλάβῃ, ἑκάτερον ὑποκρίνεται προσηκόντως. τόν τε φυσικὸν τόπον καὶ τὸν λογικὸν ἀνῄρει, λέγων τὸν μὲν, εἶναι ὑπὲρ ἡμᾶς· τὸν δὲ, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. μόνον δὲ τὸν ἠθικὸν εἶναι πρὸς ἡμᾶς. ἐοικέναι δὲ τοὺς διαλεκτικοὺς λόγους τοῖς ἀραχνίοις, ἃ καίτοι δοκοῦντα τεχνικόν τι ἐμφαίνειν, ἄχρηστά ἐστιν. ἀρετάς τε οὔτε πολλὰς εἰσῆγεν, ὡς ὁ Ζήνων, οὔτε μίαν πολλοῖς ὀνόμασι καλουμένην (ὡς οἱ Μεγαρικοὶ) ἀλλὰ κατὰ τὸ πρός τι πῶς ἔχειν. οὕτως δὲ φιλοσοφῶν καὶ ἐν Κυνοσάργει διαλεγόμενος, ἴσχυσεν αἱρετιστὴς ἀκοῦσαι. Μιλτιάδης οὖν καὶ Δίφιλος Ἀριστώνειοι προσηγορεύοντο. ἦν δέ τις πειστικὸς, καὶ ὄχλῳ πεποιημένος. ὅθεν ὁ Τίμων φησὶ περὶ αὐτοῦ,

Καί τις Ἀρίστωνος γενεῆς ἄπο αἱμύλου ἕλκων.

παραβαλὼν δὲ Πολέμωνι, (φησὶ Διοκλῆς ὁ Μάγνης) μετέθετο, Ζήνωνος ἀῤῥωστίᾳ μακρᾷ περιπεσόντος. μάλιστα δὲ προσεῖχε Στωϊκῷ δόγματι, τῷ τὸν σοφὸν ἀδόξαστον εἶναι. πρὸς ὃ Περσαῖος ἐναντιούμενος, διδύμων ἀδελφῶν τὸν ἕτερον ἐποίησεν αὐτῷ παρακαταθήκην δοῦναι, ἔπειτα τὸν ἕτερον ἀπολαβεῖν· καὶ οὕτως ἀπορούμενον διήλεγξεν. ἀπεπείνετο δὲ πρὸς Ἀρκεσίλαον· ὅτε θεασάμενος ταῦρον τερατώδη μήτραν ἔχοντα, Οἴμοι, ἔφη, δέδοται Ἀρκεσιλάῳ ἐπιχείρημα κατὰ τῆς ἐναργείας. πρὸς δὲ τὸν φάμενον Ἀκαδημαϊκὸν οὐδὲν καταλαμβάνειν, Ἆρ' οὐδὲ τὸν πλησίον

σου καθήμενον ὁρᾷς; εἶπεν· ἀρνησαμένου δέ,

Τίς σ' ἐτύφλωσεν (ἔφη) τίς ἀφείλετο λαμπάδος αὐγάς; βιβλία δ' αὐτοῦ φέρεται τάδε. Προτρεπτικῶν, β'. Περὶ Ζήνωνος δογμάτων διάλογοι σχολῶν, ς'. Περὶ σοφίας διατριβῶν, ζ'. Ἐρωτικαὶ διατριβαί, Ὑπομνήματα περὶ κενοδοξίας, Ὑπομνήματα τῶν κε' ἀπομνημονευμάτων, γ'. Χρειῶν, ια', Πρὸς τοὺς ῥήτορας, Πρὸς τὰς Ἀλεξίνου ἀντιγραφάς, Πρὸς τοὺς διαλεκτικούς, γ'. Πρὸς Κλεάνθην ἐπιστολῶν, δ'. Παναίτιος δὲ καὶ Σωσικράτης μόνας αὐτοῦ τὰς ἐπιστολάς φασι· τὰ δ' ἄλλα, τοῦ περιπατητικοῦ Ἀρίστωνος. τοῦτον λόγος φαλακρὸν ὄντα ἐγκαυθῆναι ὑπὸ ἡλίου, καὶ ὧδε τελευτῆσαι. προσεπαίξαμεν δ' αὐτῷ τόνδε τὸν τρόπον τῷ ἰάμβῳ τῷ χωλῷ,

Τί δὴ γέρων ὢν καὶ φαλανθὸς ὦ Ἀρίστων
Τὸ βρέγμα δῶκας ἡλίῳ κατοπτῆσαι;
Τὸ γὰρ τὸ θερμὸν πλεῖον ἢ δέον ζητῶν,
Τὸν ψυχρὸν ὄντως εὗρες οὐ θέλων ᾅδην.

γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ἀρίστων Ἰλιήτης περιπατητικός· ὁ δέ τις, μουσικὸς Ἀθηναῖος· τέταρτος, ποιητὴς τραγῳδίας· πέμπτος, Ἁλαιεύς, τέχνας γεγραφὼς ῥητορικάς· ἕκτος, Ἀλεξανδρεὺς περιπατητικός.

Ἥριλλος δ' ὁ Καρχηδόνιος τέλος εἶπε τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ ἐστὶ ζῆν ἀεὶ πάντα ἀναφέροντα πρὸς τὸ μετ' ἐπιστήμης ζῆν, καὶ μὴ τῇ ἀγνοίᾳ διαβεβλημένον. εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην, ἕξιν ἐν φαντασιῶν πρὸς δεξιὰν ὑπόπτωτον ὑπὸ λόγον. ποτὲ δ' ἔλεγε μηδὲν εἶναι τέλος, ἀλλὰ καὶ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ πράγματα ἀλλάττεσθαι αὐτό· ὡς καὶ τὸν αὐτὸν χαλκὸν ἢ Ἀλεξάνδρου γινόμενον ἀνδριάντα, ἢ Σωκράτους. διαφέρειν δὲ τέλος καὶ ὑποτελίδα. τῆς μὲν γὰρ καὶ τοὺς μὴ σοφοὺς στοχάζεσθαι, τοῦ δέ, μόνον τὸν σοφόν. τὰ δὲ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιάφορα εἶναι. ἔστι δὲ τὰ βιβλία αὐτοῦ, ὀλιγόστιχα μέν, δυνάμεως δὲ μεστά, καὶ

περιέχοντα ἀντιρρήσεις πρὸς Ζήνωνα. λέγεται δὲ ὅτι παιδὲς ὄντες αὐτοῦ ἠράσθησαν ἱκανοί, οὓς ἀποστρέψαι βουλόμενος ὁ Ζήνων ἠνάγκασε ξυρᾶσθαι Ἥριλλον· οἱ δὲ, ἀπετράποντο. τὰ δὲ βιβλία ἐστὶ τάδε, Περὶ ἀσκήσεως, Περὶ παθῶν, Περὶ ὑπολήψεως, Νομοθέτης, Μαιευτικὸς, Ἀντιφέρων διδάσκαλος, Διασκευάζων, Εὐθύνων, Ἑρμῆς, Μήδεια, Διάλογοι, Θέσεων ἠθικῶν.

Διονύσιος δὲ ὁ Μεταθέμενος τέλος εἶπε τὴν ἡδονὴν, διὰ περίστασιν ὀφθαλμίας. ἀλγήσας γὰρ ἐπιπόνως, ὤκνησεν εἰπεῖν τὸν πόνον ἀδιάφορον. ἦν δὲ παῖς μὲν Θεοφάντου, πόλεως δὲ Ἡρακλείας. ἤκουσε δὲ (καθά φησι Διοκλῆς) πρῶτον μὲν Ἡρακλείδου τοῦ πολίτου, ἔπειτα Ἀλεξίνου καὶ Μενεδήμου, τελευταῖον δὲ Ζήνωνος. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν φιλογράμματος ὢν, παντοδαποῖς ἐπεχείρει ποιήμασιν· ἔπειτα δὲ καὶ Ἄρατον ἀπεδέχετο, ζηλῶν αὐτόν. ἀποστὰς δὲ τοῦ Ζήνωνος, πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς ἀπετράπη, καὶ εἴς τε τὰ χαμαιτυπεῖα ὑπεισῄει, καὶ τἄλλα ἀπαρακαλύπτως ἡδυπάθει. βιοὺς δὲ πρὸς τὰ ὀγδοήκοντα, ἀσιτίᾳ κατέστρεψε. βιβλία δὲ αὐτοῦ φέρεται τάδε, Περὶ ἀπαθείας, β΄· Περὶ ἀσκήσεως, β΄· Περὶ ἡδονῆς, δ΄· Περὶ πλούτου, καὶ χάριτος, καὶ τιμωρίας, Περὶ ἀνθρώπων χρήσεως, Περὶ ἀτυχίας, Περὶ ἀρχαίων βασιλέων, Περὶ τῶν ἐπαινουμένων, Περὶ βαρβαρικῶν ἐθῶν.

καὶ οὗτοι μὲν οἱ διενεχθέντες. διεδέξατο δὲ τὸν Ζήνωνα Κλεάνθης, περὶ οὗ λεκτέον.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ.

Κλεάνθης Φανίου, Ἄσιος. οὗτος πρῶτον ἦν πύκτης, ὥς φησιν Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς· ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἀθήνας, τέσσαρας ἔχων δραχμὰς (καθά φασί τινες) καὶ Ζήνωνι παραβαλὼν, ἐφιλοσόφησε γενναιότατα, καὶ

ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἔμεινε δογμάτων. διεβοήθη δ' ἐπὶ φιλοπονία, ὅς γε πένης ὢν ἄγαν ὥρμησε μισθοφορεῖν· καὶ νύκτωρ μὲν ἐν τοῖς κήποις ἤντλει, μεθ' ἡμέραν δ' ἐν τοῖς λόγοις ἐγυμνάζετο· ὅθεν καὶ Φρεάντλης ἐκλήθη. φασὶ δ' αὐτὸν καὶ εἰς δικαστήριον ἀχθῆναι, λόγους δώσοντα πόθεν εἰς τοσοῦτον εὐέκτης ὢν διαζῇ· ἔπειτα ἀποφυγεῖν, τόν τε κηπουρὸν μάρτυρα παρασχόντα παρ' ὃν ἤντλει, καὶ τὴν ἀλφιτόπωλιν παρ' ᾗ τὰ ἄλφιτα ἔπεττεν. ἀποδεξαμένους δ' αὐτὸν τοὺς Ἀρεοπαγίτας, ψηφίσασθαι δέκα μνᾶς δοθῆναι· Ζήνωνα δὲ κωλῦσαι λαβεῖν. φασὶ δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτῷ τρισχιλίας δοῦναι. ἡγούμενόν τε τῶν ἐφήβων ἐπί τινα θέαν, ὑπ' ἀνέμου παραγυμνωθῆναι, καὶ ὀφθῆναι ἀχίτωνα· ἐφ' ᾧ κρότῳ τιμηθῆναι ὑπὸ Ἀθηναίων, καθά φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις. ἐθαυμάσθη οὖν δὴ καὶ διὰ τόδε. φασὶ δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτοῦ πυθέσθαι ὄντα ἀκροατήν, διὰ τί ἀντλεῖ· τὸν δ' εἰπεῖν, Ἀντλῶ γὰρ μόνον; τί δ' οὐχὶ σκάπτω; τί δ' οὐκ ἄρδω, καὶ πάντα ποιῶ φιλοσοφίας ἕνεκα; καὶ γὰρ ὁ Ζήνων αὐτὸν συνεγύμναζεν εἰς τοῦτο, καὶ ἐκέλευεν ὀβολὸν φέρειν ἀποφορᾶς. καί ποτε ἀθροισθὲν τὸ κέρμα ἐκόμισεν εἰς μέσον τῶν γνωρίμων, καί φησι, Κλεάνθης μὲν καὶ ἄλλον Κλεάνθην δύναιτ' ἂν τρέφειν, εἰ βούλοιτο· οἱ δὲ ἔχοντες ὅθεν τραφήσονται, παρ' ἑτέρων ἐπιζητοῦσι τὰ ἐπιτήδεια, καίπερ ἀνειμένως φιλοσοφοῦντες. ὅθεν δὴ καὶ δεύτερος Ἡρακλῆς ὁ Κλεάνθης ἐκαλεῖτο. ἦν δὴ πονικὸς μέν, ἀφύσικος δέ, καὶ βραδὺς ὑπερβαλλόντως. διὸ καὶ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησὶν οὕτως,

Τίς δ' οὗτος κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν,
Μωλύτης, ἐπέων φίλος, Ἄσσιος, ὅλμος, ἄτολμος;

καὶ σκωπτόμενος δ' ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν ἠνείχετο, καὶ ὄνος ἀκούων προσεδέχετο· λέγων αὐτὸς μόνος δύνασθαι βαστάζειν τὸ Ζήνωνος φορτίον. καί ποτε ὀνειδιζόμενος ὡς

δειλὸς, Διὰ τοῦτο, εἶπεν, ὀλίγα ἁμαρτάνω. προκρίνων δὲ τὸν ἑαυτοῦ βίον τοῦ τῶν πλησίον, ἔλεγεν, ἐν ᾧ σφαιρίζοισιν ἐκεῖνοι, τὴν σκληρὰν καὶ ἄκαρπον ἐργάζεσθαι, σκάπτων. πολλάκις καὶ ἑαυτῷ ἐπέπληττεν· ὧν ἀκούσας Ἀρίστων, Τίνι, ἔφη, ἐπιπλήττεις; καὶ ὃς, γελάσας, Πρεσβύτῃ, φησὶ, πολιὰς μὲν ἔχοντι, νοῦν δὲ μή. εἰπόντος δέ τινος Ἀρκεσίλαον μὴ ποιεῖν τὰ δέοντα, Παῦσαι, ἔφη, καὶ μὴ ψέγε. εἰ γὰρ καὶ λόγῳ τὸ καθῆκον ἀναιρεῖ, τοῖς γοῦν ἔργοις αὐτὸ τίθησι. καὶ ὁ Ἀρκεσίλαος, Οὐ κολακεύομαι, φησί. πρὸς ὃν ὁ Κλεάνθης, Ναὶ, ἔφη, σὲ κολακεύω, φάμενος ἄλλα μὲν λέγειν, ἕτερα δὲ ποιεῖν. ἐρομένου τινὸς τί ὑποτίθεσθαι δεῖ τῷ υἱῷ, Τὸ ἐκ τῆς Ἠλέκτρας, ἔφη,

Σῖγα, σῖγα, λεπτὸν ἴχνος.

Λάκωνος τινὸς εἰπόντος ὅτι ὁ πόνος ἀγαθὸν, διαχυθεὶς φησιν,

Αἵματος εἰς ἀγαθοῖο φίλον τέκος.

φησὶ δὲ ὁ Ἑκάτων ἐν ταῖς χρείαις, εὐμόρφου μειρακίου εἰπόντος, Εἰ ὁ εἰς τὴν γαστέρα τύπτων γαστρίζει, καὶ ὁ εἰς τοὺς μηροὺς τύπτων, μηρίζει, ἔφη, Σὺ μὲν τοὺς διαμηρισμοὺς ἔχε, μειράκιον· αἱ δ' ἀνάλογοι φωναὶ τὰ ἀνάλογα οὐ πάντως σημαίνουσι πράγματα. μειρακίῳ ποτὲ διαλεγόμενος, ἐπύθετο εἰ αἰσθάνεται· τοῦ δ' ἐπινεύσαντος, Διὰ τί οὖν, εἶπεν, ἐγὼ οὐκ αἰσθάνομαι ὅτι αἰσθάνῃ; Σωσιθέου τοῦ ποιητοῦ ἐν θεάτρῳ εἰπόντος πρὸς αὐτὸν παρόντα,

Οὓς ἡ Κλεάνθους μωρία βοηλατεῖ,

ἔμεινεν ἐπὶ ταυτοῦ σχήματος. ἐφ' ᾧ ἀγασθέντες οἱ ἀκροαταὶ, τὸν μὲν ἐκρότησαν, τὸν δὲ Σωσίθεον ἐξέβαλον. μεταγινώσκοντα δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῇ λοιδορίᾳ προσήκατο, εἰπὼν ἄτοπον εἶναι, τὸν μὲν Διόνυσον καὶ τὸν Ἡρακλέα φλυαρουμένους ὑπὸ τῶν ποιητῶν μὴ ὀργίζεσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπὶ τῇ τυχούσῃ βλασφημίᾳ δυσχεραίνειν. ἔλεγε δὲ καὶ τοὺς ἐκ τοῦ

παραιτεῖσθαι ὅμοιόν τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἳ καλῶς φθεγξάμεναι αὑτῶν οὐκ ἀκούουσι. λέγεται δὲ, φάσκοντος αὐτοῦ, κατὰ Ζήνωνα, καταληπτὸν εἶναι τὸ ἦθος ἐξ εἴδους, νεανίσκους τινὰς εὐτραπέλους ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν κίναιδον ἐσκληραγωγημένον ἐν ἀγρῷ, καὶ ἀξιοῦν ἀποφαίνεσθαι περὶ τοῦ ἤθους· τὸν δὲ, διαπορούμενον, κελεῦσαι ἀπιέναι τὸν ἄνθρωπον. ὡς δὲ ἀπιὼν ἐκεῖνος ἔπταρεν, Ἔχω, εἶπεν, αὐτὸν, ὁ Κλεάνθης. μαλακός ἐστι. πρὸς δὲ τὸν μονήρη καὶ ἑαυτῷ λαλοῦντα, Οὐ φαύλῳ, ἔφη, ἀνθρώπῳ λαλεῖς. ὀνειδίσαντος αὐτῷ τινὸς εἰς τὸ γῆρας, Κἀγὼ, ἔφη, ἀπιέναι βούλομαι· ὅταν δὲ πανταχόθεν ἐμαυτὸν ὑγιαίνοντα περινοῶ, καὶ γράφοντα, καὶ ἀναγινώσκοντα, πάλιν μένω. τοῦτον φασὶν εἰς ὄστρακα καὶ βοῶν ὠμοπλάτας γράφειν ἅπερ ἤκουεν ἀπ' αὐτοῦ Ζήνωνος, ἀπορίᾳ κερμάτων ὥστε ὠνήσασθαι χαρτία. τοιοῦτος δὲ ὤν, ἐξίσχυσε, πολλῶν καὶ ἄλλων ὄντων ἀξιολόγων Ζήνωνος μαθητῶν, αὐτὸς διαδέξασθαι τὴν σχολήν. βιβλία δὲ κάλλιστα καταλέλοιπεν, ἅ ἐστι τάδε, Περὶ χρόνου, Περὶ τῆς τοῦ Ζήνωνος φυσιολογίας, δύο, Τῶν Ἡρακλείτου Ἐξηγήσεις, τέσσαρα, Περὶ αἰσθήσεως, Περὶ τέχνης, Πρὸς Δημόκριτον, Πρὸς Ἀρίσταρχον, Πρὸς Ἥριλλον, Περὶ ὁρμῆς δύο, Ἀρχαιολογία, Περὶ θεῶν, Περὶ γιγάντων, Περὶ ὑμεναίου, Περὶ τοῦ ποιητοῦ, Περὶ τοῦ καθήκοντος, γ΄ Περὶ εὐβουλίας, Περὶ χάριτος, Προτρεπτικὸς, Περὶ ἀρετῶν, Περὶ εὐφυΐας, Περὶ Γοργίππου, Περὶ φθονερίας, Περὶ ἔρωτος, Περὶ ἐλευθερίας, Ἐρωτικὴ τέχνη, Περὶ τιμῆς, Περὶ δόξης, Πολιτικὸς, Περὶ βουλῆς, Περὶ νόμων, Περὶ τοῦ δικάζειν, Περὶ ἀγωγῆς, Περὶ τοῦ λόγου, γ΄ Περὶ τέλους, Περὶ καλῶν, Περὶ πράξεων, Περὶ ἐπιστήμης, Περὶ βασιλείας, Περὶ φιλίας, Περὶ συμποσίου, Περὶ τοῦ ὅτι ἡ αὐτὴ ἀρετὴ καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, Περὶ τοῦ τὸν σοφὸν σοφιστεύειν, Περὶ χρειῶν, Διατριβῶν, β΄ Περὶ ἡδονῆς, Περὶ ἰδίων, Περὶ τῶν ἀπόρων, Περὶ διαλεκτικῆς,

Περὶ τόπων, Περὶ κατηγορημάτων. ταῦτα αὐτῷ τὰ βιβλία. καὶ τελευτᾷ τόνδε τὸν τρόπον. διῴδησεν αὐτῷ τὸ οὖλον· ἀπαγορευσάντων δὲ τῶν ἰατρῶν, δύο ἡμέρας ἀπέσχετο τροφῆς. καί πως ἔσχε καλῶς, ὥστε τοὺς ἰατροὺς αὐτῷ πάντα τὰ συνήθη συγχωρεῖν· τὸν δὲ, μὴ ἀνασχέσθαι, ἀλλ' εἰπόντα ἤδη αὐτῷ προωδοιπορῆσθαι, καὶ τὰς λοιπὰς ἀνασχόμενον, τελευτῆσαι· ταὐτὰ Ζήνωνι (καθά φασί τινες) π' ἔτη βιώσαντα, καὶ ἀκούσαντα Ζήνωνος ἔτη ἐννεακαίδεκα. ἐπαίξαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν οὕτως,

Αἰνῶ Κλεάνθην, ἀλλὰ μᾶλλον Ἀΐδην.
Ἰδὼν γὰρ αὐτὸν πρέσβυν, οὐκ ἠνέσχετο
Μὴ οὐ τὸ λοιπὸν ἄνεσιν ἐν φθιτοῖς ἔχειν,
Τοσοῦτον ἀντλήσαντα τοῦ βίου χρόνον.

ΣΦΑΙ͂ΡΟΣ.

Τούτου (καθὰ προειρήκαμεν) ἤκουσε μετὰ Ζήνωνα καὶ Σφαῖρος ὁ Βοσπορανός· ὃς προκοπὴν ἱκανὴν περιποιησάμενος ἐν λόγῳ, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπήει πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φιλοπάτορα. λόγου δέ ποτε γενομένου περὶ τοῦ δοξάσειν τὸν σοφὸν, καὶ τοῦ Σφαίρου εἰπόντος ὡς οὐ δοξάσει, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἐλέγξαι αὐτὸν, κηρίνας ῥόας ἐκέλευσε παρατεθῆναι. τοῦ δὲ Σφαίρου ἀπατηθέντος, ἀνεβόησεν ὁ βασιλεὺς ψευδεῖ συγκατατεθεῖσθαι αὐτὸν φαντασίᾳ. πρὸς ὃν ὁ Σφαῖρος εὐστόχως ἀπεκρίνατο, εἰπὼν, οὕτως συγκατατεθεῖσθαι, οὐχ ὅτι ῥόαι εἰσὶν, ἀλλ' ὅτι εὔλογόν ἐστι ῥόας αὐτὰς εἶναι. διαφέρειν δὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν τοῦ εὐλόγου. πρὸς δὲ Μνησίστρατον, κατηγοροῦντα αὐτοῦ ὅτι Πτολεμαῖον οὔ φησι βασιλέα εἶναι, οὐκ εἶναι ἔφη· τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν Πτολεμαῖον, καὶ βασιλέα εἶναι. βιβλία δὲ γέγραφε

τάδε, Περὶ κόσμου, β΄. Περὶ στοιχείων σπέρματος, Περὶ τύχης, Περὶ ἐλαχίστων, Πρὸς τὰς ἀτόμους καὶ τὰ εἴδωλα, Περὶ αἰσθητηρίων, Περὶ Ἡρακλείτου ε΄ διατριβῶν, Περὶ τῆς ἠθικῆς διατάξεως, Περὶ καθήκοντος, Περὶ ὁρμῆς, Περὶ παθῶν, β΄. Περὶ βασιλείας, Περὶ Λακωνικῆς πολιτείας, Περὶ Λυκούργου καὶ Σωκράτους, γ΄. Περὶ νόμου, Περὶ μαντικῆς, Διαλόγους ἐρωτικούς, Περὶ τῶν Ἐρετριακῶν φιλοσόφων, Περὶ ὁμοίων, Περὶ ὅρων, Περὶ ἕξεως, Περὶ τῶν ἀντιλεγομένων τρεῖς, Περὶ λόγου, Περὶ πλούτου, Περὶ δόξης, Περὶ θανάτου, Τέχνης διαλεκτικῆς, β΄. Περὶ κατηγορημάτων, Περὶ ἀμφιβολιῶν, Ἐπιστολάς.

ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ.

Χρύσιππος Ἀπολλωνίου, Σολεὺς ἢ Ταρσεύς, (ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς) μαθητὴς Κλεάνθους. οὗτος πρότερον μὲν δόλιχον ἤσκει, ἔπειτα ἀκούσας Ζήνωνος, ἢ Κλεάνθους, (ὡς Διοκλῆς καὶ οἱ πλείους) ἔτι τε ζῶντος ἀπέστη αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὁ τυχὼν ἐγένετο κατὰ φιλοσοφίαν· ἀνὴρ εὐφυὴς καὶ ὀξύτατος ἐν παντὶ μέρει, οὕτως ὥστε καὶ ἐν τοῖς πλείστοις διηνέχθη πρὸς Ζήνωνα, ἀλλὰ καὶ πρὸς Κλεάνθην, ᾧ καὶ πολλάκις ἔλεγε μόνης τῆς τῶν δογμάτων διδασκαλίας χρῄζειν, τὰς δὲ ἀποδείξεις αὐτὸν εὑρήσειν. μετενόει μέντοι ὁπότε πρὸς αὐτὸν ἀποτείνοιτο· ὥστε συνεχὲς προφέρεσθαι ταῦτα,

Ἐγὼ δὲ τἄλλα μακάριος πέφυκ' ἀνὴρ
Πλὴν εἰς Κλεάνθην· τοῦτο δ' οὐκ εὐδαιμονῶ.

οὕτω δ' ἐπίδοξος ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς ἐγένετο, ὥστε δοκεῖν τοὺς πλείους ὅτι εἰ παρὰ θεοῖς ἦν ἡ διαλεκτική, οὐκ ἂν ἄλλη ἦν ἢ ἡ Χρυσίππειος. πλεονάσας δὲ τοῖς πράγμασι, τὴν λέξιν οὐ κατώρθωσε. πονικώτατός τε παρ' ὁντινοῦν γέγονεν,

ὡς δῆλον ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἃ τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ πέντε καὶ ἑπτακόσιά ἐστιν. ἐπλήθυνε δὲ αὐτὰ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ δόγματος ἐπιχειρῶν, καὶ πᾶν τὸ ὑποπεσὸν γράφων καὶ διορθούμενος πλεονάκις πλείστῃ τε τῶν μαρτυριῶν παραθέσει χρώμενος. ὥστε καὶ ἐπειδή ποτε ἔν τινι τῶν συγγραμμάτων παρ' ὀλίγον τὴν Εὐριπίδου Μήδειαν ὅλην παρετίθετο, καί τις μετὰ χεῖρας εἶχε τὸ βιβλίον, πρὸς τὸν πυθόμενον τί ἄρα ἔχοι, ἔφη, Χρυσίππου Μήδειαν. καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν δογμάτων βουλόμενος παριστάνειν ὅτι τὰ Ἐπικούρου οἰκείᾳ δυνάμει γεγραμμένα, καὶ ἀπαράθετα ὄντα, μυρίῳ πλείω ἐστὶ τῶν Χρυσίππου βιβλίων, φησὶν οὕτως αὐτῇ τῇ λέξει, Εἰ γάρ τις ἀφέλοι τῶν Χρυσίππου βιβλίων ὅσ' ἀλλότρια παρατέθειται, κενὸς αὐτῷ ὁ χάρτης καταλελείψεται. καὶ ταῦτα μὲν Ἀπολλόδωρος. ἡ δὲ παρεδρεύουσα πρεσβῦτις αὐτῷ (ὥς φησι Διοκλῆς) ἔλεγεν ὡς πεντακοσίους γράφει στίχους ἡμερησίους. Ἑκάτων δέ φησιν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ φιλοσοφίαν, τῆς οὐσίας αὐτοῦ τῆς πατρῴας εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθείσης. ἦν δὲ καὶ τὸ σωμάτιον εὐτελής, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐν κεραμεικῷ, ὃς σχεδόν τι ὑποκέκρυπται τῷ πλησίον ἱππεῖ. ὅθεν αὐτὸν ὁ Καρνεάδης Χρύσιππον ἔλεγεν. οὗτος ὀνειδισθεὶς ὑπό τινος ὅτι οὐχὶ παρὰ Ἀρίστωνι μετὰ πολλῶν σχολάζει, Εἰ τοῖς πολλοῖς, εἶπε, προσεῖχον, οὐκ ἂν ἐφιλοσόφησα. πρὸς δὲ τὸν κατεξανιστάμενον Κλεάνθους διαλεκτικὸν, καὶ προτείνοντα αὐτῷ σοφίσματα, Πέπαυσο, εἶπε, παρέλκων τὸν πρεσβύτερον ἀπὸ τῶν πραγματικωτέρων, ἡμῖν δὲ τοῖς νέοις ταῦτα προτίθει. πάλιν δὲ, ἐπεί τις ζητῶν κατὰ μόνας αὐτῷ διελέγετο ἀσταθῶς, ἐπεὶ δὲ θεωρῶν προσιόντα ὄχλον ἤρχετο φιλονεικεῖν, ἔφη,

Οἴμοι κασίγνητ' ὄμμα σὸν ταράσσεται.
Ταχὺ δὲ μετέθου λύσσαν ἀρτίως φρονῶν.

ἐν μέντοι ταῖς συνουσίαις ἡσύχαζε παραφερόμενος τοῖς σκέλεσιν· ὥστ' εἰπεῖν τὴν δούλην, Χρυσίππου μόνα τὰ σκέλη μεθύει. οὕτω δ' ἦν φρονηματίας, ὥστ' ἐρομένου τινὸς Τίνι συστήσω τὸν υἱόν; εἰπεῖν, Ἐμοί· εἰ γὰρ ὑπελάμβανον εἶναί τινα ἐμοῦ βελτίονα, παρ' αὐτῷ ἂν ἐγὼ ἐφιλοσόφουν. ὅθεν φασὶν ἐπ' αὐτοῦ λεχθῆναι,

Οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι.

καί,

Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν στοά.

τέλος δὲ Ἀρκεσιλάῳ καὶ Λακύδῃ (καθά φησι Σωτίων ἐν τῷ ὀγδόῳ) παραγινόμενος ἐν Ἀκαδημίᾳ συνεφιλοσόφησε. δι' ἣν αἰτίαν, καὶ κατὰ τῆς συνηθείας, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐπεχείρησε, καὶ περὶ μεγεθῶν καὶ πληθῶν τῇ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν στάσει χρησάμενος. τοῦτον ἐν τῷ ᾠδείῳ σχολάζοντα φησὶν Ἕρμιππος ἐπὶ θυσίαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν κληθῆναι. ἔνθα προσενεγκάμενον γλυκὺν ἄκρατον, καὶ ἰλιγγιάσαντα, πεμπταῖον ἀπελθεῖν ἐξ ἀνθρώπων, βιώσαντα ἔτη κατὰ τὴν τρίτην καὶ τετταρακοστὴν Ὀλυμπιάδα τρία καὶ ἑβδομήκοντα, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτόν,

Ἰλιγγίασε Βάκχον ἐκπιὼν χανδὸν
Χρύσιππος, οὐδ' ἐφείσατ' οὔτε τῆς στοᾶς,
Οὐδ' ἧς πάτρης, οὐ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἦλθε δῶμ'
Ἐς ἀΐδεω.

ἔνιοι δέ φασι γέλωτι συσχεθέντα αὐτὸν τελευτῆσαι. ὄνου γὰρ τὰ σῦκα αὐτοῦ φαγόντος, εἰπόντα τῇ γραΐ διδοῦναι ἄκρατον ἐπιρροφῆσαι τῷ ὄνῳ, ὑπερκαγχάσαντα τελευτῆσαι. δοκεῖ δ' ὑπεροπτικός τις γεγονέναι. τοσαῦτα γοῦν συγγράψας, οὐδενὶ τῶν βασιλέων προσπεφώνηκεν. ἠρκεῖτό τε γραϊδίῳ μόνῳ, καθὰ καὶ Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις φησί. Πτολεμαίου τε πρὸς Κλεάνθην ἐπιστείλαντος, ἢ αὐτὸν ἐλθεῖν, ἢ πέμψαι τινά, Σφαῖρος μὲν ἀπῆλθε, Χρύ-

σιππος δὲ περιεῖδε. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς τῆς ἀδελφῆς υἱεῖς, Ἀριστοκρέοντα καὶ Φιλοκράτην, συνεκρότησε. καὶ πρῶτος ἐθάρρησε σχολὴν ἔχειν ὕπαιθρον ἐν Λυκείῳ, καθάπερ ὁ προειρημένος Δημήτριος ἱστορεῖ. γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Χρύσιππος Κνίδιος, ἰατρὸς παρ' οὗ φησιν Ἐρασίστρατος τὰ μάλιστα ὠφελῆσθαι. καὶ ἕτερος, υἱὸς τούτου, ἰατρὸς Πτολεμαίου. ὃς διαβληθεὶς περιήχθη, καὶ μαστιγούμενος ἐκολάσθη. ἄλλος, μαθητὴς Ἐρασιστράτου. καί τις, γεωργικὰ γεγραφώς. ὁ δὴ φιλόσοφος καὶ τοιούτους τινὰς ἠρώτα λόγους, Ὁ λέγων τοῖς ἀμυήτοις τὰ μυστήρια, ἀσεβεῖ. ὁ ἱεροφάντης τοῖς ἀμυήτοις λέγει· ἀσεβεῖ ἄρ' ὁ ἱεροφάντης. ἄλλο· Ὃ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ πόλει, οὐδ' ἐν τῇ οἰκίᾳ· οὐκ ἔστι δὲ φρέαρ ἐν τῇ πόλει· οὐδ' ἄρα ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἄλλο, Ἔστι τις κεφαλή. ἐκείνην δὲ οὐκ ἔχεις. οὐκ ἄρα ἔχεις κεφαλήν. ἄλλο, Εἴ τις ἐστὶν ἐν Μεγάροις· οὐκ ἔστιν γὰρ Ἀθήναις, ἄνθρωπος δέ ἐστιν ἐν Μεγάροις· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἄνθρωπος ἐν Ἀθήναις. καὶ πάλιν, Εἴ τι λαλεῖς, τοῦτο διὰ τοῦ στόματός σου διέρχεται· ἅμαξαν δὲ λαλεῖς· ἅμαξα ἄρα διὰ τοῦ στόματός σου διέρχεται. καί, Εἴ τι οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτο ἔχεις· κέρατα δὲ οὐκ ἀπέβαλες· κέρατα ἄρα ἔχεις. οἱ δὲ Εὐβουλίδου τοῦτο φασίν. εἰσὶ δὲ οἳ κατατρέχουσι τοῦ Χρυσίππου ὡς πολλὰ αἰσχρῶς καὶ ἀρρήτως ἀναγεγραφότος. ἐν μὲν γὰρ τῷ Περὶ τῶν ἀρχαίων φυσιολόγων συγγράμματι αἰσχρῶς τὰ περὶ τὴν Ἥραν καὶ τὸν Δία ἀναπλάττει, λέγων κατὰ τοὺς ἑξακοσίους στίχους ἃ μηδεὶς ἠτυχηκὼς μολύνειν τὸ στόμα, εἴποι ἄν. αἰσχροτάτην γὰρ (φασὶ) ταύτην ἀναπλάττει ἱστορίαν, εἰ καὶ ἐπαινεῖ ὡς φυσικήν, χαμαιτύπαις μᾶλλον πρέπουσαν ἢ θεοῖς. ἔτι τε τὰ παρὰ τοῖς περὶ πινάκων γράψασι κατακεχωρισμένην. μήτε γὰρ παρὰ Πολέμωνι, μήτε παρ' Ὑψικράτει, ἀλλὰ μηδὲ παρ' Ἀντιγόνῳ εἶναι, ὑπ' αὐτοῦ δὲ πεπλάσθαι. ἐν δὲ τῷ Περὶ πολιτείας, καὶ μητράσι λέγει συνέρχεσθαι, καὶ θυγατράσι, καὶ υἱοῖς. τὰ δ' αὐτὰ

φησὶ καὶ ἐν τῷ Περὶ τῶν μὴ δι' ἑαυτὰ αἱρετῶν, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. ἐν δὲ τῷ γ΄ Περὶ δικαίου, κατὰ τοὺς χιλίους στίχους, καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθίειν κελεύων. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ Περὶ βίου καὶ πορισμοῦ, προνοεῖν λέγων ὅπως ποριστέον τῷ σοφῷ. καίτοι τίνος χάριν ποριστέον αὐτῷ; εἰ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν ἕνεκεν, ἀδιάφορον τὸ ζῆν· εἰ δὲ ἡδονῆς, καὶ αὕτη ἀδιάφορος· εἰ δὲ τῆς ἀρετῆς, αὐτάρκης αὕτη πρὸς εὐδαιμονίαν. καταγέλαστοι δὲ καὶ οἱ τρόποι τοῦ πορισμοῦ, οἷον οἱ ἀπὸ βασιλέως· εἴκειν γὰρ αὐτὸν δεήσει. καὶ οἱ ἀπὸ φιλίας· λήμματος γὰρ ὤνιος ἡ φιλία ἔσται. καὶ οἱ ἀπὸ σοφίας· μισθαρνήσει γὰρ ἡ σοφία. καὶ ταῦτα μὲν ἐγκαλεῖται. ἐπεὶ δὲ ἐνδοξότατα βιβλία ἐστὶν αὐτῷ, ἔδοξέ μοι καὶ τὴν πρὸς εἶδος ἀναγραφὴν αὐτῶν ἐνταῦθα καταχωρεῖσαι. καὶ ἔστι τάδε. Λογικοῦ τόπου θέσεις, Λογικὰ, καὶ τῶν τοῦ φιλοσόφου σκεμμάτων, Ὅρων διαλεκτικῶν πρὸς Μητρόδωρον, ϛ΄. Περὶ τῶν κατὰ διαλεκτικὴν ὀνομάτων, πρὸς Ζήνωνα, α΄. Τέχνη διαλεκτικὴ πρὸς Ἀρισταγόραν, α΄. συνημμένων πιθανῶν, πρὸς Διοσκουρίδην, δ΄. Λογικοῦ τόπου τοῦ περὶ τὰ πράγματα σύνταξις πρώτη, Περὶ ἀξιωμάτων, α΄. Περὶ τῶν οὐχ ἁπλῶν ἀξιωμάτων, α΄. Περὶ τοῦ συμπεπλεγμένου, πρὸς Ἀθηνάδην, α΄, β΄. Περὶ ἀποφατικῶν πρὸς Ἀρισταγόραν, γ΄. Περὶ τῶν καταγορευτικῶν, πρὸς Ἀθηνόδωρον, α΄. Περὶ τῶν κατὰ στέρησιν λεγομένων, β΄. Πρὸς Θέαρον, α΄. Περὶ τῶν ἀορίστων ἀξιωμάτων πρὸς Δίωνα, α΄, β΄, γ΄. Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀορίστων, α΄, β΄, γ΄, δ΄. Περὶ τῶν κατὰ χρόνους λεγομένων, α΄, β΄. Περὶ συντελικῶν ἀξιωμάτων, β΄. σύνταξις δευτέρα. Περὶ ἀληθοῦς διεζευγμένου, πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Περὶ ἀληθοῦς συνημμένου πρὸς Γοργιππίδην, α΄, β΄, γ΄, δ΄. Διαίρεσις πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Πρὸς τὸ περὶ ἀκολούθων, α΄. Περὶ τοῦ διὰ τριῶν, πάλιν πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Περὶ δυνατῶν, πρὸς Κλεῖτον, δ΄. Πρὸς τὸ περὶ σημασιῶν Φίλωνος, α΄. Περὶ τοῦ τίνα ἐστὶ τὰ

ψευδῆ, α΄. σύνταξις τρίτη· Περὶ προσταγμάτων, β΄. Περὶ ἐρωτήσεων, β΄. Περὶ πεύσεως, δ΄. Ἐπιτομὴ περὶ ἐρωτήσεως καὶ πεύσεως, α΄. Ἐπιτομὴ περὶ ἀποκρίσεων, α΄. Ζητήσεως, β΄. Περὶ ἀποκρίσεως, δ΄. σύνταξις τετάρτη· Περὶ τῶν κατηγορημάτων πρὸς Μητρόδωρον, ι΄. Περὶ ὀρθῶν καὶ ὑπτίων πρὸς Φίλαρχον, α΄. Περὶ τῶν συναμμάτων πρὸς Ἀπολλωνίδην, α΄. Πρὸς Πάσυλον περὶ κατηγορημάτων, δ΄. σύνταξις πέμπτη· Περὶ τῶν πτώσεων, α΄. Περὶ τῶν κατὰ τὸ ὑποκείμενον ὡρισμένων ἐκφορῶν, α΄. Περὶ παρεμφάσεως πρὸς Στησαγόραν, β΄. Περὶ τῶν προσηγορικῶν, β΄.

Λογικοῦ τόπου περὶ τὰς λέξεις καὶ τὸν κατ' αὐτὸν λόγον. σύνταξις πρώτη· Περὶ τῶν ἑνικῶν καὶ πληθυντικῶν ἐκφορῶν, ς΄. Περὶ λέξεων, πρὸς Σωσιγένην καὶ Ἀλέξανδρον, ε΄. Περὶ τῆς κατὰ τὰς λέξεις ἀνωμαλίας πρὸς Δίωνα, δ΄. Περὶ τῶν πρὸς τὰς φωνὰς σωρειτῶν λόγων, γ΄. Περὶ σολοικισμῶν, α΄. Περὶ σολοικιζόντων λόγων πρὸς Διονύσιον, α΄. Λόγοι παρὰ τὰς συνηθείας, α΄. Λέξις πρὸς Διονύσιον, α΄. σύνταξις δευτέρα· Περὶ τῶν στοιχείων τοῦ λόγου καὶ τῶν λεγομένων, ε΄. Περὶ τῆς συντάξεως τῶν λεγομένων, δ΄. Περὶ τῆς συντάξεως καὶ στοιχείων τῶν λεγομένων πρὸς Φίλιππον, γ΄. Περὶ τῶν στοιχείων τοῦ λόγου πρὸς Νικίαν, α΄. Περὶ τοῦ πρὸς ἕτερα λεγομένου, α΄. σύνταξις τρίτη· Πρὸς τοὺς μὴ διαιρουμένους, β΄. Περὶ ἀμφιβολιῶν πρὸς Ἀπολλᾶν, δ΄. Περὶ τῶν τροπικῶν ἀμφιβολιῶν, α΄. Περὶ συνημμένης τροπικῆς ἀμφιβολίας, β΄. Πρὸς τὸ περὶ ἀμφιβολιῶν Πανθοίδου, β΄. Περὶ τῆς εἰς τὰς ἀμφιβολίας εἰσαγωγῆς, ε΄. Ἐπιτομὴ τῶν πρὸς Ἐπικράτην ἀμφιβολιῶν, α΄. συνημμένα πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν τὴν εἰς τὰς ἀμφιβολίας, β΄. Λογικοῦ τόπου πρὸς τοὺς λόγους καὶ τοὺς τρόπους συντάξεις· Πρώτη τέχνη λόγων καὶ τρόπων πρὸς Διοσκουρίδην, ε΄. Περὶ τῶν λόγων, γ΄. Περὶ τρόπων συστάσεως πρὸς Στησαγόραν, β΄. Σύγκρισις τῶν τροπικῶν ἀξιωμάτων, α΄. Περὶ

ἀντι

ἀντιστρεφόντων λόγων καὶ συνημμένων, α΄. Πρὸς Ἀγάθωνα, ἢ Περὶ τῶν ἑξῆς προβλημάτων, α΄. Περὶ τοῦ τὰ συλλογιστικά τινος μετάλλου τε καὶ μετάλλων, α΄. Περὶ τῶν ἐπιφορῶν πρὸς Ἀρισταγόραν, α΄. Περὶ τοῦ τάττεσθαι τὸν αὐτὸν λόγον ἐν πλείοσι τρόποις, α΄. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα τῷ τὸν αὐτὸν λόγον ἐν συλλογιστικῷ καὶ ἀσυλλογίστῳ τετάχθαι τρόπῳ, β΄. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα ἐν τῇ τῶν συλλογισμῶν ἀναλύσει, γ΄. Πρὸς τὸ περὶ τρόπων, Φίλωνος, πρὸς Τιμόστρατον, α΄. Λογικὰ συνημμένα, πρὸς Τιμοκράτην καὶ Φιλομαθῆ. Εἰς τὰ περὶ λόγων καὶ περὶ τρόπων, α΄. σύνταξις δευτέρα. Περὶ τῶν περαινόντων λόγων, πρὸς Ζήνωνα, α΄. Περὶ τῆς ἀναλύσεως τῶν συλλογισμῶν, α΄. Περὶ τῶν πρώτων καὶ ἀναποδείκτων συλλογισμῶν, Περὶ τῶν παρελκόντων λόγων, πρὸς Πάσυλον, β΄. Περὶ τῶν εἰς τοὺς σολοικισμοὺς θεωρημάτων, α΄. Περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγικῶν, πρὸς Ζήνωνα, α΄. Τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν τρόπων, πρὸς Ζήνωνα, γ΄. Περὶ τῶν κατὰ ψευδῆ σχήματα συλλογισμῶν, ε΄. Λόγοι συλλογιστικοὶ κατὰ ἀνάλυσιν ἐν τοῖς ἀναποδείκτοις, α΄. Τροπικὰ ζητήματα, πρὸς Ζήνωνα καὶ Φιλομαθῆ, α΄. τοῦτο δοκεῖ ψευδεπίγραφον. σύνταξις τρίτη. Περὶ τῶν μεταπιπτόντων λόγων, πρὸς Ἀθηνάδην, α΄, ψευδεπίγραφον. Λόγοι μεταπίπτοντες πρὸς τὴν μεσότητα, γ΄. Ψευδεπίγραφα. Πρὸς τοὺς Ἀμεινίου διαζευκτικούς, α΄. σύνταξις τετάρτη, Περὶ ὑποθέσεων, πρὸς Μελέαγρον, γ΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ εἰς τοὺς νόμους πρὸς Μελέαγρον, α΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ πρὸς εἰσαγωγήν, β΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ θεωρημάτων, β΄. Λύσις τῶν Ἡδύλου ὑποθετικῶν, β΄. Λύσις τῶν Ἀλεξάνδρου ὑποθετικῶν, γ΄. ψευδεπίγραφα. Περὶ ἐκθέσεων, πρὸς Λαοδάμαντα, α΄. σύνταξις πέμπτη.

Περὶ τῆς εἰς τὸν ψευδόμενον εἰσαγωγῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, α΄. Λόγοι ψευδόμενοι πρὸς εἰσαγωγὴν, α΄. Περὶ τοῦ ψευδομένου, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, ς΄. σύνταξις ἕκτη. Πρὸς τοὺς νομίζοντας καὶ ψευδῆ καὶ ἀληθῆ εἶναι, α΄. Πρὸς τοὺς διὰ τομῆς διαλύοντας τὸν ψευδόμενον λόγον, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, β΄. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ δεῖν τέμνειν τὰ ἀόριστα, α΄. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα τοῖς κατὰ τῆς τομῆς τῶν ἀορίστων, πρὸς Πάσυλον, γ΄. Λύσις κατὰ τοὺς ἀρχαίους, πρὸς Διοσκουρίδην, α΄. Περὶ τῆς τοῦ ψευδομένου λύσεως, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, γ΄. Λύσις τῶν Ἡδύλου ὑποθετικῶν, πρὸς Ἀριστοκρέοντα καὶ Ἀπελλᾶν, α΄. σύνταξις ἑβδόμη. Πρὸς τοὺς φάσκοντας τὰ λήμματα ἔχειν ψευδῆ τὸν ψευδόμενον λόγον, α΄. Περὶ ἀποφάσκοντος, πρὸς τὸν Ἀριστοκρέοντα, β΄. Λόγοι ἀποφάσκοντες, πρὸς Γυμνασίαν, α΄. Περὶ τοῦ παρὰ μικρὸν λόγου, πρὸς Στησαγόραν, β΄. Περὶ τῶν εἰς τὰς ὑπολήψεις λόγων καὶ ἡσυχαζόντων, πρὸς Ὀνήτορα, β΄. Περὶ τοῦ ἐγκεκαλυμμένου, πρὸς Ἀριστόβουλον, β΄. Περὶ τοῦ διαλεληθότος, πρὸς Ἀθηνάδην, α΄. σύνταξις ὀγδόη. Περὶ τοῦ οὔτιδος, πρὸς Μενεκράτην, η΄. Περὶ τῶν ἐξ ἀορίστου καὶ ὡρισμένου λόγων, πρὸς Πάσυλον, β΄. Περὶ οὔτιδος λόγου, πρὸς Ἐπικράτην, α΄. σύνταξις ἐνάτη. Περὶ τῶν σοφισμάτων, πρὸς Ἡρακλείδην καὶ Πόλλιν, β΄. Περὶ τῶν ἀπόρων διαλεκτικῶν λόγων, πρὸς Διοσκουρίδην, ε΄. Πρὸς τὸ Ἀρκεσιλάου μεθόδιον, πρὸς Σφαῖρον, α΄. σύνταξις δεκάτη. Κατὰ τῆς συνηθείας, πρὸς Μητρόδωρον, ς΄. Περὶ τῆς συνηθείας, πρὸς Γοργιππίδην, ζ΄. Λογικοῦ τόπου τὰ τῶν προειρημένων τεττάρων διαφορῶν ἐκτὸς ὄντα, καὶ περιέχοντα σποράδην καὶ οὐ σωματικὰς ζητήσεις λογικάς. Περὶ τῶν καταλεγομένων ζητημάτων λθ΄. ὁμοῦ τὰ πάντα τοῦ λογικοῦ, τια΄. Ἠθικοῦ λόγου τοῦ περὶ τὴν διόρθωσιν τῶν ἠθικῶν ἐννοιῶν, σύνταξις πρώτη. Ὑπογραφὴ

τοῦ λόγου τοῦ πρὸς Θεόπορον, α'· Θέσεις ἠθικαὶ, α'· Πιθανὰ λήμματα εἰς τὰ δόγματα, πρὸς Φιλομαθῆ, γ'· Ὅρων τῶν τοῦ ἀστείου, πρὸς Μητρόδωρον, β'· ὅρων τῶν τοῦ φαύλου, πρὸς Μητρόδωρον, β'· ὅρων τῶν ἀναμέσων, πρὸς Μητρόδωρον, β'· ὅρων τῶν πρὸς Μητρόδωρον τῶν κατὰ γένος, ζ'· ὅρων τῶν κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας, πρὸς Μητρόδωρον, α', β'· σύνταξις δευτέρα. Περὶ τῶν ὁμοίων πρὸς Ἀριστοκλέα, γ'· Περὶ τῶν ὅρων πρὸς Μητρόδωρον, ζ'. σύνταξις τρίτη. Περὶ τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ὅροις ἀντιλεγομένων, πρὸς Λαοδάμαντα, ζ'· Πιθανὰ εἰς τοὺς ὅρους πρὸς Διοσκουρίδην, β'· Περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν πρὸς Γοργιππίδην, β'· Περὶ τῶν διαιρέσεων, α'· Περὶ τῶν ἐναντίων πρὸς Διονύσιον, β'· Πιθανὰ πρὸς τὰς διαιρέσεις, καὶ τὰ γένη, καὶ τὰ εἴδη· Περὶ τῶν ἐναντίων, α'. σύνταξις τετάρτη· Περὶ τῶν ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα, ζ'· Ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα, δ'. σύνταξις πέμπτη· Περὶ παροιμιῶν πρὸς Ζηνόδοτον, β'· Περὶ ποιημάτων πρὸς Φιλομαθῆ, α'· Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τῶν ποιημάτων ἀκούειν, β'· Πρὸς τοὺς κριτικοὺς, πρὸς Διόδωρον, α'. ἠθικοῦ τόπου περὶ τὸν κοινὸν λόγον καὶ τὰς ἐκ τούτου συνισταμένας τέχνας καὶ ἀρετάς· σύνταξις πρώτη. Πρὸς τὰς ἀναζωγραφήσεις, πρὸς Τιμώνακτα, α'· Περὶ τοῦ πῶς ἕκαστα λέγομεν καὶ διανοούμεθα, α'· Περὶ τῶν ἐννοιῶν πρὸς Λαοδάμαντα, β'· Περὶ ὑπολήψεως πρὸς Πυθώνακτα, γ'· Ἀποδείξεις πρὸς τὸ μὴ δοξάσειν τὸν σοφὸν, α'· Περὶ καταλήψεως καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀγνοίας, δ'· Περὶ λόγου, β'· Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου πρὸς Λεπτίναν. σύνταξις δευτέρα· Περὶ τοῦ κρίνειν τοὺς ἀρχαίους τὴν διαλεκτικὴν σὺν ταῖς ἀποδείξεσι, πρὸς Ζήνωνα, β'· Περὶ τῆς διαλεκτικῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, δ'· Περὶ τῶν ἀντιλεγομένων τοῖς διαλεκτικοῖς, γ'· Περὶ τῆς ῥητορικῆς πρὸς Διοσκουρίδην, δ'. σύνταξις τρίτη· Περὶ ἕξεως, πρὸς Κλέωνα, γ'· Περὶ τέχνης καὶ ἀτεχνίας, πρὸς Ἀριστο-

κρέοντα, δ̄. Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν, πρὸς Διόδωρον, δ̄. Περὶ τοῦ ποιὰς εἶναι τὰς ἀρετάς, ᾱ. Περὶ ἀρετῶν, πρὸς Πόλλιν, β̄. Ἠθικοῦ τόπου Περὶ ἀγαθοῦ καὶ κακῶν, σύνταξις πρώτη. Περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, ῑ. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὴν ἡδονὴν τέλος, δ̄. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν, δ̄. Περὶ τῶν λεγομένων.

ΔΙΟΓΕ'ΝΟΥΣ ΛΑΕΡ-τίου περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ ηʹ.

ΠΥΘΑΓΟ'ΡΑΣ.

Ἐπεὶ δὲ τὴν Ἰωνικὴν φιλοσοφίαν τὴν ἀπὸ Θαλοῦ, καὶ τοὺς ἐν ταύτῃ διαγενομένους ἄνδρας ἀξιολόγους διεληλύθαμεν, φέρε καὶ περὶ τῆς Ἰταλικῆς διαλάβωμεν, ἧς ἦρξε Πυθαγόρας Μνησάρχου δακτυλιογλύφου, ὥς φησιν Ἕρμιππος· ἢ (ὡς Ἀριστόξενος) Τυρρηνός, ἀπὸ μιᾶς τῶν νήσων ἃς κατέσχον Ἀθηναῖοι Τυρρηνοὺς ἐκβαλόντες. ἔνιοι δὲ, υἱὸν μὲν εἶναι Μαρμάκου τοῦ Ἱππάσου, τοῦ Εὐθύφρονος, τοῦ Κλεωνύμου, φυγάδος ἐκ Φλιοῦντος. οἰκεῖν δὲ ἐν Σάμῳ τὸν Μάρμακον, ὅθεν Σάμιον τὸν Πυθαγόραν λέγεσθαι. συστῆναι δὲ εἰς Λέσβον ἐλθόντα Φερεκύδῃ, ὑπὸ Ζωίλου τοῦ θείου. καὶ τρία ποτήρια κατασκευασάμενος ἀργυρᾶ, δῶρον ἀπήνεγκεν ἑκάστῳ τῶν ἱερέων εἰς Αἴγυπτον. ἔσχε δὲ ἀδελφούς, πρεσβύτερον μὲν, Εὔνομον· μέσον δὲ, Τυρρηνόν· καὶ δοῦλον Ζάμολξιν, ᾧ Γέται θύουσι, Κρόνον νομίζοντες, ὥς φησιν Ἡρόδοτος. οὗτος ἤκουσε μὲν (καθὰ προείρηται) Φερεκύδου τοῦ Συρίου· μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν, ἧκεν εἰς Σάμον, καὶ ἤκουσεν Ἑρμοδάμαντος τοῦ ἀπογόνου Κρεοφίλου, ἤδη πρεσβυτέρου. νέος δὲ ὢν καὶ φιλομαθὴς, ἀπεδήμησε τῆς πατρίδος, καὶ πάσας ἐμυήθη τάς τε Ἑλληνικὰς καὶ βαρβαρικὰς τελε-

τάς. ἐγένετο οὖν ἐν Αἰγύπτῳ, ὁπηνίκα καὶ Πολυκράτης αὐτὸν Ἀμάσιδι συνέστησε δι' ἐπιστολῆς, καὶ ἐξέμαθε τὴν φωνὴν αὐτῶν, καθά φησιν Ἀντιφῶν ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν ἀρετῇ πρωτευσάντων· καὶ παρὰ Χαλδαίοις ἐγένετο καὶ Μάγοις. εἶτα ἐν Κρήτῃ σὺν Ἐπιμενίδῃ κατῆλθεν εἰς τὸ Ἰδαῖον ἄντρον, ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τὰ ἄδυτα καὶ τὰ περὶ θεῶν ἐν ἀπορρήτοις ἔμαθεν. εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς Σάμον, καὶ εὑρὼν τὴν πατρίδα τυραννουμένην ὑπὸ Πολυκράτους, ἀπῆρεν εἰς Κρότωνα τῆς Ἰταλίας. κἀκεῖ νόμους θεὶς τοῖς Ἰταλιώταις, ἐδοξάσθη σὺν τοῖς μαθηταῖς· οἳ περὶ τοὺς τριακοσίους ὄντες, ᾠκονόμουν ἄριστα τὰ πολιτικά, ὥστε σχεδὸν ἀριστοκρατίαν εἶναι τὴν πολιτείαν. τοῦτόν φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς περὶ αὐτοῦ τάδε λέγειν, ὡς εἴη ποτὲ γεγονὼς Αἰθαλίδης, καὶ Ἑρμοῦ υἱὸς νομισθείη· τὸν δὲ Ἑρμῆν εἰπεῖν αὐτῷ ἑλέσθαι ὅ,τι ἂν βούληται, πλὴν ἀθανασίας. αἰτήσασθαι οὖν, ζῶντα καὶ τελευτῶντα μνήμην ἔχειν τῶν συμβαινόντων. ἐν μὲν οὖν τῇ ζωῇ, πάντων διαμνημονεῦσαι· ἐπεὶ δὲ ἀποθάνοι, τηρῆσαι τὴν αὐτὴν μνήμην. χρόνῳ δὲ ὕστερον, εἰς Εὔφορβον ἐλθεῖν, καὶ ὑπὸ Μενέλεω τρωθῆναι. ὁ δὲ Εὔφορβος ἔλεγεν ὡς Αἰθαλίδης ποτὲ γεγόνοι· καὶ ὅτι παρ' Ἑρμοῦ τὸ δῶρον λάβοι, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς περιπόλησιν, ὡς περιεπολήθη, καὶ εἰς ὅσα φυτὰ καὶ ζῶα παρεγένετο, καὶ ὅσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ ᾅδῃ ἔπαθε, καὶ αἱ λοιπαὶ τίνα ὑπομένουσιν. ἐπεὶ δὲ Εὔφορβος ἀποθάνοι, μεταβῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς Ἑρμότιμον, ὃς καὶ αὐτὸς πίστιν δοῦναι θέλων, ἐπανῆλθεν εἰς Βραγχίδας· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερόν, ἐπέδειξεν ἣν Μενέλαος ἀνέθηκεν ἀσπίδα. ἔφη γὰρ αὐτὸν, ὅτ' ἀπέπλευσεν ἐκ Τροίας, ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἀσπίδα, διασεσηπυῖαν ἤδη· μόνον δὲ διαμένειν τὸ ἐλεφάντινον πρόσωπον. ἐπειδὴ δὲ Ἑρμότιμος ἀπέθανε, γενέσθαι Πύρρον τὸν Δήλιον ἁλιέα· καὶ πάντα πάλιν μνημονεύειν, πῶς πρόσθεν Αἰθαλίδης, εἶτα Εὔφορβος, εἶτα Ἑρμότιμος, εἶτα Πύρρος γένοιτο. ἐπειδὴ

δὲ Πύρρος ἀπέθανε, γενέσθαι Πυθαγόραν, καὶ πάντων τῶν εἰρημένων μεμνῆσθαι. ἔνιοι μὲν οὖν Πυθαγόραν μηδὲ ἓν καταλιπεῖν σύγγραμμα φασὶ, διαπαίζοντες. Ἡράκλειτος γοῦν ὁ φυσικὸς μονονουχὶ κέκραγε, καί φησι, Πυθαγόρης Μνησάρχου ἱστορίην ἤσκησεν ἀνθρώπων μάλιστα πάντων. καὶ ἐκλεξάμενος ταύτας τὰς συγγραφὰς, ἐποιήσατο ἑαυτοῦ σοφίην, πολυμαθίην, κακοτεχνίην. οὕτω δ' εἶπεν, ἐπειδήπερ ἐναρχόμενος ὁ Πυθαγόρας τοῦ φυσικοῦ συγγράμματος, λέγει ὧδε, Οὐ μὰ τὸν ἀέρα τὸν ἀναπνέω, οὐ μὰ τὸ ὕδωρ τὸ πίνω, οὐ καταίσω ψόγον περὶ τοῦ λόγου τοῦδε. γέγραπται δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ συγγράμματα γ', παιδευτικὸν, πολιτικὸν, φυσικόν. τὸ δὲ φερόμενον ὡς Πυθαγόρου, Λύσιδός ἐστι τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορικοῦ, φυγόντος εἰς Θήβας, καὶ Ἐπαμεινώνδα καθηγησαμένου. φησὶ δὲ Ἡρακλείδης ὁ τοῦ Σαραπίωνος ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ, γεγραφέναι αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ ὅλου ἐν ἔπεσι. δεύτερον, τὸν ἱερὸν λόγον, οὗ ἡ ἀρχὴ,

Ὦ νέοι ἀλλὰ σέβεσθε μεθ' ἡσυχίας τάδε πάντα.

τρίτον, Περὶ ψυχῆς· τέταρτον, Περὶ εὐσεβείας· πέμπτον, Ἡλοθαλῆ τὸν Ἐπιχάρμου τοῦ Κῴου πατέρα· ἕκτον, Κρότωνα, καὶ ἄλλους. τὸν δὲ μυστικὸν λόγον, Ἱππάσου φασὶν εἶναι, γεγραμμένον ἐπὶ διαβολῇ Πυθαγόρου· πολλοὺς δὲ καὶ ὑπὸ Ἄστωνος τοῦ Κροτωνιάτου γραφέντας, ἀνατεθῆναι Πυθαγόρᾳ. φησὶ δὲ καὶ Ἀριστόξενος τὰ πλεῖστα τῶν ἠθικῶν δογμάτων λαβεῖν τὸν Πυθαγόραν παρὰ Θεμιστοκλείας τῆς ἀδελφῆς. Ἴων δὲ ὁ Χῖος ἐν τοῖς Τριαγμοῖς, φησὶν αὐτὸν ἔνια ποιήσαντα ἀνενεγκεῖν εἰς Ὀρφέα. αὐτοῦ λέγουσι καὶ τοὺς σκοπιάδας, οὗ ἡ ἀρχὴ, Μὴ ἀναίδευ μηδενί. Σωκράτης δὲ ἐν διαδοχαῖς, φησὶν αὐτὸν ἐρωτηθέντα ὑπὸ Λέοντος τοῦ Φλιασίων τυράννου τίς εἴη, Φιλόσοφος, εἰπεῖν. καὶ τὸν βίον ἐοικέναι πανηγύρει. ὡς οὖν εἰς ταύτην οἱ μὲν, ἀγωνιούμενοι, οἱ δὲ, κατ' ἐμπορίαν, οἱ δέ γε βέλτιστοι, ἔρχονται θεαταί· οὕτως ἐν τῷ βίῳ, οἱ μὲν ἀνδραποδώδεις, ἔφη, φύονται,

δόξης καὶ πλεονεξίας θηραταί· οἱ δὲ φιλόσοφοι, τῆς ἀληθείας. καὶ τάδε μὲν, ὧδε. ἐν δὲ τοῖς τρισὶ συγγράμμασι τοῖς προειρημένοις φέρεται Πυθαγόρου τάδε καθολικῶς. οὐκ ἐᾷ εὔχεσθαι ὑπὲρ αὑτῶν, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὸ συμφέρον. τὴν μέθην ἓν ἀνθ' ἑνὸς βλάβην καλεῖ. καὶ πλησμονὴν πᾶσαν ἀποδοκιμάζει, λέγων μὴ παραβαίνειν μήτε τῶν ποτῶν μήτε τῶν σιτίων μηδένα τὴν συμμετρίαν. καὶ περὶ ἀφροδισίων δέ φησιν οὕτως· ἀφροδίσια χειμῶνος ποιεῖσθαι, μὴ θέρεος· φθινοπώρου δὲ καὶ ἦρος, κουφότερα. βαρέα δὲ πᾶσαν ὥραν, καὶ ἐς ὑγείην οὐκ ἀγαθά. ἀλλὰ καί ποτε ἐρωτηθεὶς πότε δεῖ πλησιάζειν, Ὅτε βούλει γενέσθαι σαυτοῦ ἀσθενέστερος, εἶπεν. διαιρεῖται δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον οὕτως· παῖς, εἴκοσι ἔτεα· νεηνίσκος, εἴκοσι· νεηνίης, εἴκοσι· γέρων, κ. αἱ δὲ ἡλικίαι πρὸς τὰς ὥρας ὧδε σύμμετροι· παῖς, ἔαρ· νεηνίσκος, θέρος· νεηνίης, φθινόπωρον· γέρων, χειμών. ἔστι δὲ αὐτῷ, ὁ μὲν νεηνίσκος, μειράκιον· ὁ δὲ νεηνίης, ἀνήρ. εἶπέ τε πρῶτος (ὥς φησι Τίμαιος) κοινὰ τὰ φίλων εἶναι· καὶ φιλίαν, ἰσότητα. καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ κατετίθεντο τὰς οὐσίας, εἰς ἓν ποιούμενοι. πενταετίαν τε ἡσύχαζον, μόνον τὸν λόγον κατακούοντες, καὶ οὔδεπω Πυθαγόραν ὁρῶντες, εἰς ὃ δοκιμασθεῖεν. τοὐντεῦθεν δὲ ἐγίνοντο τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ τῆς ὄψεως μετεῖχον. ἀπείχοντο δὲ καὶ σοροῦ κυπαρισσίνης, διὰ τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον ἐντεῦθεν πεποιῆσθαι, ὥς φησιν Ἕρμιππος ἐν δευτέρῳ περὶ Πυθαγόρου. καὶ γὰρ καὶ σεμνοπρεπέστατος λέγεται γενέσθαι. καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ, ὡς εἴη Ἀπόλλων ἐξ Ὑπερβορέων ἀφιγμένος. λέγεται δὲ αὐτοῦ ποτε παραγυμνωθέντος τὸν μηρὸν ὀφθῆναι χρυσοῦν· καὶ ὅτι Νέσσος ὁ ποταμὸς διαβαίνοντα αὐτὸν προσαγορεῦσαι, πολὺς ἦν ὁ φάσκων. Τίμαιός τε φησὶν ἐν δεκάτῃ ἱστοριῶν λέγειν αὐτὸν τὰς συνοικούσας ἀνδράσι, θεῶν ἔχειν ὀνόματα, κόρας, νύμφας,

εἶτα μητέρας καλουμένας. τοῦτον καὶ γεωμετρίαν ἐπὶ πέρας ἀγαγεῖν, Μοίριδος πρῶτον εὑρόντος τὰς ἀρχὰς τῶν στοιχείων αὐτῆς, ὥς φησιν Ἀντικλείδης ἐν δευτέρῳ περὶ Ἀλεξάνδρου. μάλιστα δὲ σχολάσαι τὸν Πυθαγόραν περὶ τὸ ἀριθμητικὸν εἶδος αὐτῆς· τόν τε κανόνα τὸν ἐκ μιᾶς χορδῆς εὑρεῖν. οὐκ ἠμέλησε δὲ οὐδὲ ἰατρικῆς. φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ὁ λογιστικὸς ἑκατόμβην θῦσαι αὐτὸν, εὑρόντα ὅτι τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου ἡ ὑποτείνουσα πλευρὰ ἴσον δύναται ταῖς περιεχούσαις. καὶ ἔστιν ἐπίγραμμα, οὕτως ἔχον,

Ἡνίκα Πυθαγόρης τὸ περικλεὲς εὕρετο γράμμα,
Κεῖν' ἐφ' ὅτῳ κλεινὴν ἤγαγε βουθυσίην.

λέγεται δὲ καὶ πρῶτος κρέασιν ἀσκῆσαι ἀθλητάς· καὶ πρῶτόν γε Εὐρυμένην, (καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν τρίτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων) τῶν πρότερον ἰσχάσι ξηραῖς καὶ τυροῖς ὑγροῖς, ἀλλὰ καὶ πυροῖς σωμασκούντων αὐτούς, καθάπερ ὁ αὐτὸς Φαβωρῖνος ἐν ὀγδόῃ παντοδαπῆς ἱστορίας φησίν. οἱ δὲ, Πυθαγόραν ἀλείπτην τινά, τοῦτον σιτίσαι τὸν τρόπον, μὴ τοῦτον. τοῦτον γὰρ καὶ τὸ φονεύειν ἀπαγορεύειν, μὴ ὅτι γε ἅπτεσθαι τῶν ζώων, κοινὸν δίκαιον ἡμῖν ἐχόντων ψυχῆς. καὶ τόδε μὲν ἦν τὸ πρόσχημα· τὸ δ' ἀληθὲς, τῶν ἐμψύχων ἀπηγόρευεν ἅπτεσθαι, συνασκῶν καὶ συνεθίζων εἰς εὐκολίαν βίου τοὺς ἀνθρώπους· ὥστε εὐπορίστους αὐτοῖς εἶναι τὰς τροφὰς, ἄπυρα προσφερομένοις, καὶ λιτὸν ὕδωρ πίνουσιν. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ σώματος ὑγίειαν, καὶ ψυχῆς ὀξύτητα περιγίνεσθαι. ἀμέλει καὶ βωμὸν προσκυνῆσαι μόνον ἐν Δήλῳ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ γενέτορος, ὅς ἐστιν ὄπισθεν τοῦ Κερατίνου, διὰ τὸ πυροὺς καὶ κριθὰς καὶ τὰ πόπανα μόνα τίθεσθαι ἐπ' αὐτοῦ ἄνευ πυρός· ἱερεῖον δὲ μηδὲν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Δηλίων πολιτείᾳ. πρῶτόν τέ φασι τοῦτον ἀποφῆναι τὴν ψυχὴν, κύκλον ἀνάγκης ἀμείβουσαν, ἄλλοτε ἄλλοις ἐνδεῖσθαι ζώοις. καὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας μέτρα

καὶ σταθμὰ εἰσηγήσασθαι, καθά φησιν Ἀριστόξενος ὁ μουσικός. πρῶτόν τε, Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον τὸν αὐτὸν εἰπεῖν, ὥς φησι Παρμενίδης. οὕτω δὲ ἐθαυμάσθη, ὥστε ἔλεγον τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ παντοίας θεοῦ φωνάς. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ γραφῇ φησι δι' ἑπτὰ καὶ διακοσίων ἐτέων ἐξ ἀΐδεω παραγεγενῆσθαι ἐς ἀνθρώπους. τοιγὰρ καὶ προσεκαρτέρουν αὐτῷ καὶ τῶν λόγων ἕνεκα προσῄεσαν καὶ Λευκανοὶ καὶ Πευκέτιοι, Μεσάπιοί τε καὶ Ῥωμαῖοι. μέχρι δὲ Φιλολάου οὐκ ἦν τι γνῶναι Πυθαγόρειον δόγμα· οὗτος δὲ μόνος ἐξήνεγκε τὰ διαβόητα τρία βιβλία, ἃ Πλάτων ἐπέστειλεν ἑκατὸν μνῶν ὠνηθῆναι. τῶν τε ἑξακοσίων οὐκ ἐλάττους ἐπὶ τὴν νυκτερινὴν ἀκρόασιν ἀπήντων αὐτοῦ· καὶ εἴ τινες ἀξιωθεῖεν αὐτὸν θεάσασθαι, ἔγραφον πρὸς τοὺς οἰκείους, ὡς μεγάλου τινὸς τετυχηκότες. Μεταποντῖνοι γε μὴν τὴν μὲν οἰκίαν αὐτοῦ Δήμητρος ἱερὸν ἐκάλουν· τὸν στενωπὸν δὲ, μουσεῖον, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπαῖς ἱστορίαις. ἔλεγόν τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθαγόρειοι μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητὰ, ὥς φησιν Ἀριστόξενος ἐν δεκάτῃ παιδευτικῶν νόμων· ἔνθα καὶ Ξενόφιλον τὸν Πυθαγορικὸν, ἐρωτηθέντα πῶς ἂν μάλιστα τὸν υἱὸν παιδεύσειεν, εἰπεῖν, εἰ πόλεως εὐνομουμένης γεννηθείη. ἄλλους τε πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀπεργάσασθαι καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας· ἀτὰρ καὶ Ζάλευκον καὶ Χαρώνδαν τοὺς νομοθέτας. ἱκανός τε γὰρ ἦν φιλίας ἐργάτης τά τε ἄλλα, καὶ εἴ τινα πύθοιτο τῶν συμβόλων αὐτοῦ κεκοινωνηκότα· εὐθύς τε προσηταιρίζετο, καὶ φίλον κατεσκεύαζεν. ἦν δὲ αὐτῷ τὰ σύμβολα, τάδε· Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν, Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, Ἐπὶ χοίνικος μὴ καθίζειν, Καρδίαν μὴ ἐσθίειν, Φορτίον συγκαθαιρεῖν, καὶ μὴ συνεπιτιθέναι, Τὰ στρώματα ἀεὶ συνδεδεμένα ἔχειν, Ἐν δακτυλίῳ εἰκόνα θεοῦ μὴ περιφέρειν, Χύτρας ἴχνος συγχεῖν ἐν τῇ τέφρᾳ, Ἐλαδίῳ εἰς

θᾶκον μὴ ὀμόργνυσθαι, Πρὸς ἥλιον τετραμμένον μὴ ὀ-
μιχεῖν, Ἐκτὸς λεωφόρου μὴ βαδίζειν, Μὴ ῥᾳδίως δεξιὰν
ἐμβάλλειν, Ὁμοροφίους χελιδόνας μὴ ἔχειν, Γαμψώ-
νυχα μὴ τρέφειν, Ἀπονυχίσμασι καὶ κουραῖς μὴ ἐπου-
ρεῖν, μηδὲ ἐφίστασθαι, Ὀξεῖαν μάχαιραν ἀποστρέφειν,
Ἀποδημοῦντα ἐπὶ τοῖς ὅροις ἀνεπιστρεπτεῖν. ἤθελε δὲ
αὐτῷ, τὸ μὲν Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν, δυναστῶν
ὀργὴν καὶ οἰδοῦντα θυμὸν μὴ κινεῖν· τὸ δὲ Ζυγὸν μὴ
ὑπερβαίνειν, τουτέστι τὸ ἴσον καὶ δίκαιον μὴ ὑπερβαίνειν·
Ἐπί τε χοίνικος μὴ καθίζειν, ἐν ἴσῳ τοῦ ἐνεστῶτος φροντί-
δα ποιεῖσθαι καὶ τοῦ μέλλοντος· ἡ γὰρ χοῖνιξ, ἡμερήσιος
τροφή. διὰ δὲ τοῦ Καρδίαν μὴ ἐσθίειν, ἐδήλου μὴ τὴν
ψυχὴν ἀνίαις καὶ λύπαις κατατήκειν. διὰ δὲ τοῦ Εἰς
ἀποδημίαν βαδίζοντα μὴ ἐπιστρέφεσθαι, παρῄνει τοῖς ἀ-
παλλαττομένοις τοῦ βίου, μὴ ἐπιθυμητικῶς ἔχειν τοῦ
ζῆν, μηδὲ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ἡδονῶν ἐπάγεσθαι. καὶ τὰ
ἄλλα πρὸς ταῦτα λοιπὸν ἐστὶν ἐκλαμβάνειν, ἵνα μὴ
παρέλκωμεν. παντὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευεν μήτε ἐρυ-
θῖνον ἐσθίειν, μήτε μελάνουρον· καρδίας τε ἀπέχεσθαι
καὶ κυάμων. Ἀριστοτέλης δέ φησι καὶ μήτρας καὶ τρί-
γλης. ἐνίοτε δὲ αὐτὸν ἀρκεῖσθαι, μέλιτι μόνῳ φασί τι-
νες ἢ κηρίῳ ἢ ἄρτῳ. οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν μὴ γεύε-
σθαι. ὄψόν τε τὰ πολλὰ λαχάνοις ἑφθοῖς καὶ ὠμοῖς,
τοῖς δὲ θαλαττίοις, σπανίως. στολὴ δὲ αὐτῷ λευκή, καθα-
ρά, καὶ στρώματα λευκὰ ἐξ ἐρίων. τὰ γὰρ λινᾶ οὔπω εἰς
ἐκείνους ἀφίκετο τοῖς τόποις. οὐδέποτε ἐγνώσθη οὔτε
διαχωρῶν, οὔτε ἀφροδισιάζων, οὔτε μεθυσθείς. ἀπείχετο
καταγέλωτος καὶ πάσης ἀρεσκείας, οἷον σκωμμάτων καὶ
διηγημάτων φορτικῶν. ὀργιζόμενός τε, οὔτε οἰκέτην ἐκόλαζεν,
οὔτε ἐλεύθερον. ἐκάλει δὲ τὸ νουθετεῖν, πελαργᾶν. μαν-
τικῇ τε ἐχρῆτο τῇ διὰ τῶν κληδόνων τε καὶ οἰωνῶν, ἥκιστα δὲ
διὰ τῶν ἐμπύρων, ἔξω τῆς διὰ λιβάνου. θυσίαις τε ἐχρῆτο

ἀψύχοις. οἱ δέ φασιν ὅτι ἀλέκτορα μόνον καὶ ἐρίφους καὶ γαλαθηνοὺς, τοὺς λεγομένους ἀπαλίας, ἥκιστα δὲ ἄρνας. ὅ γε μὴν Ἀριστόξενος, πάντα μὲν τὰ ἄλλα συγχωρεῖν αὐτὸν ἐσθίειν ἔμψυχα, μόνον δ' αὐτὸν ἀπέχεσθαι, ἀροτῆρος βοὸς καὶ κριοῦ. ὁ δ' αὐτός φησιν (ὡς προείρηται) καὶ τὰ δόγματα λαβεῖν αὐτὸν παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς Θεμιστοκλείας. φησὶ δ' Ἱερώνυμος κατελθόντα αὐτὸν εἰς ᾅδου, τὴν μὲν Ἡσιόδου ψυχὴν ἰδεῖν πρὸς κίονι χαλκῷ δεδεμένην καὶ τρίζουσαν· τὴν δ' Ὁμήρου, κρεμαμένην ἀπὸ δένδρου, καὶ ὄφεις περὶ αὐτὴν, ἀνθ' ὧν εἶπε περὶ θεῶν. κολαζομένους δὲ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας συνεῖναι ταῖς αὑτῶν γυναιξί· καὶ διὰ τοῦτο τιμηθῆναι ὑπὸ τῶν ἐν Κρότωνι. φησὶ δ' Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος ἐν τῷ Περὶ φυσιολογιῶν, Πυθαγόραν αὐτὸν ὀνομασθῆναι, ὅτι τὴν ἀλήθειαν ἠγόρευεν οὐχ ἧττον τοῦ Πυθίου. λέγεται παρεγγυᾶν αὐτὸν ἑκάστοτε τοῖς μαθηταῖς, τάδε λέγειν εἰς τὸν οἶκον εἰσιοῦσι,

Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

σφάγιά τε θεοῖς προσφέρειν κωλύειν, μόνον δὲ τὸν ἀναίμακτον βωμὸν προσκυνεῖν. Μηδὲ ὀμνύναι θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αὑτὸν δεῖν ἀξιόπιστον παρέχειν. Τούς τε πρεσβυτέρους τιμᾶν δεῖν, τὸ προηγούμενον τῷ χρόνῳ τιμιώτερον ἡγουμένους. ὡς ἐν κόσμῳ μὲν, ἀνατολὴν δύσεως· ἐν βίῳ δὲ, ἀρχὴν τελευτῆς· ἐν ζωῇ δὲ, γένεσιν φθορᾶς. καὶ θεοὺς μὲν δαιμόνων προτιμᾶν· ἥρωας δὲ, ἀνθρώπων· ἀνθρώπων δὲ μάλιστα, γονέας. ἀλλήλοις τε ὁμιλεῖν· ὡς τοὺς μὲν φίλους, ἐχθροὺς μὴ ποιῆσαι· τοὺς ἐχθροὺς δὲ, φίλους ἐργάσασθαι. Ἴδιόν τε μηδὲν ἡγεῖσθαι. Νόμῳ βοηθεῖν, Ἀνομίᾳ πολεμεῖν, Φυτὸν ἥμερον μήτε φθείρειν, μήτε σίνεσθαι· ἀλλὰ μηδὲ ζῷον, ὃ μὴ βλάπτει ἀνθρώπους. Αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν εἶναι, μήτε γέλωτι κατέχεσθαι, μήτε σκυθρωπάζειν, Φεύγειν σαρκῶν πλεονασμὸν, Ὁδοιπορίης ἄνεσιν καὶ ἐπίτασιν ποιεῖσθαι, Μνήμην ἀσκεῖν, Ἐν ὀργῇ μήτε τι λέγειν, μήτε

παραινεῖν, Μαντικῇ πάσῃ τιμᾶν, ᾠδαῖς χρῆσθαι πρὸς λύραν, Ὕμνῳ τε θεῶν καὶ ἀνδρῶν ἀγαθῶν εὔλογον χάριν ἔχειν. τῶν δὲ κυάμων ἀπηγόρευεν ἔχεσθαι, διὰ τὸ πνευματώδεις ὄντας, μᾶλλον μετέχειν τοῦ ψυχικοῦ· καὶ ἄλλως, κοσμιωτέρας ἐργάζεσθαι τὰς γαστέρας, μὴ παραληφθέντας. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰς καθύπνοις φαντασίας, λείας καὶ ἀταράχους ἀποτελεῖν. φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς, καὶ ταῦτα εὑρηκέναι ἐν Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν. Ἀρχὴν μὲν τῶν ἁπάντων, μονάδα· ἐκ δὲ τῆς μονάδος, ἀόριστον δυάδα, ὡς ἂν ὕλην τῇ μονάδι αἰτίῳ ὄντι ὑποστῆναι· ἐκ δὲ τῆς μονάδος καὶ ἀορίστου δυάδος, τοὺς ἀριθμούς· ἐκ δὲ τῶν ἀριθμῶν, τὰ σημεῖα· ἐκ δὲ τούτων, τὰς γραμμάς· ἐξ ὧν, τὰ ἐπίπεδα σχήματα· ἐκ δὲ τούτων, τὰ στερεὰ σώματα, ὧν καὶ τὰ στοιχεῖα εἶναι τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα· ἃ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι δι' ὅλων, καὶ γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν κόσμον ἔμψυχον, νοερόν, σφαιροειδῆ, μέσην περιέχοντα τὴν γῆν, καὶ αὐτὴν σφαιροειδῆ, καὶ περιοικουμένην. εἶναι δὲ καὶ Ἀντίποδας· καὶ τὰ ἡμῖν κάτω, ἐκείνοις ἄνω. ἰσόμοιρά τε εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ, φῶς καὶ σκότος, καὶ θερμὸν καὶ ψυχρόν, καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρόν· ὧν κατ' ἐπικράτειαν θερμοῦ μὲν, θέρος γίνεσθαι· ψυχροῦ δὲ, χειμῶνα. ἐὰν δὲ ἰσομοιρῇ, τὰ κάλλιστα εἶναι τοῦ ἔτους, οὗ τὸ μὲν θάλλον, ἔαρ ὑγιεινόν· τὸ δὲ φθῖνον, φθινόπωρον νοσερόν. ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμέρας θάλλειν μὲν τὴν ἕω, φθίνειν δὲ τὴν ἑσπέραν· ὅθεν καὶ νοσερωτέραν εἶναι. τόν τε περὶ τὴν γῆν ἀέρα, ἄσειστον καὶ νοσερόν, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θνητά· τὸν δὲ ἀνωτάτω, ἀεικίνητόν τε εἶναι, καὶ καθαρόν, καὶ ὑγιᾶ· καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, ἀθάνατα, καὶ διὰ τοῦτο θεῖα. ἥλιόν τε καὶ σελήνην, καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας, εἶναι θεούς· ἐπικρατεῖ γὰρ τὸ θερμὸν ἐν αὐτοῖς, ὅπερ ἐστὶ ζωῆς αἴτιον. τήν τε σελήνην λάμπεσθαι ὑφ' ἡλίου. καὶ ἀνθρώπων εἶναι πρὸς θεοὺς συγγένειαν, κατὰ τὸ

μετέχειν ἄνθρωπον θερμοῦ. διὸ καὶ προνοεῖσθαι τὸν θεὸν ἡμῶν. εἱμαρμένην τε τῶν ὅλων εἶναι, καὶ τὰ κατὰ μέρος, αἰτίαν τῆς διοικήσεως. διήκειν τε ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα διὰ τοῦ αἰθέρος τοῦ τε ψυχροῦ καὶ παχέος. καλοῦσι δὲ τὸν μὲν ἀέρα, ψυχρὸν αἰθέρα· τὴν δὲ θάλασσαν καὶ τὸ ὑγρὸν, παχὺν αἰθέρα. ταύτην δὲ τὴν ἀκτῖνα καὶ εἰς τὰ βάθη δύεσθαι καὶ διὰ τοῦτο, ζωοποιεῖν πάντα. καὶ ζῆν μὲν πάντα ὅσα μετέχει τοῦ θερμοῦ· διὸ καὶ τὰ φυτὰ, ζῷα εἶναι. ψυχὴν μέντοι μὴ ἔχειν πάντα. εἶναι δὲ τὴν ψυχὴν, ἀπόσπασμα αἰθέρος, καὶ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, τῷ συμμετέχειν ψυχροῦ αἰθέρος. διαφέρειν τε ψυχὴν, ζωῆς· ἀθάνατόν τε εἶναι αὐτὴν, ἐπειδήπερ καὶ τὸ ἀφ' οὗ ἀπέσπασται, ἀθάνατόν ἐστι. τὰ δὲ ζῷα γεννᾶσθαι ἐξ ἀλλήλων, ἀπὸ σπερμάτων. τὴν δὲ ἐκ γῆς γένεσιν, ἀδύνατον ὑφίστασθαι. τὸ δὲ σπέρμα, εἶναι σταγόνα ἐγκεφάλου περιέχουσαν ἐν αὐτῇ θερμὸν ἀτμόν. ταύτην δὲ προσφερομένην τῇ μήτρᾳ, ἀπὸ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου, ἰχῶρα καὶ ὑγρὸν καὶ αἷμα προΐεσθαι, ἐξ ὧν σάρκας τε καὶ νεῦρα, καὶ ὀστᾶ, καὶ τρίχας, καὶ τὸ ὅλον συνίστασθαι σῶμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀτμοῦ, ψυχὴν καὶ αἴσθησιν. μορφοῦσθαι δὲ τὸ μὲν πρῶτον, παγὲν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα· κατὰ δὲ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἐν ἑπτὰ, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα τὸ πλεῖστον μησὶ τελεωθὲν, ἀποκυΐσκεσθαι τὸ βρέφος. ἔχειν δὲ ἐν αὐτῷ πάντας τοὺς λόγους τῆς ζωῆς, ὧν εἰρομένων, συνέχεσθαι κατὰ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἑκάστων ἐν τεταγμένοις καιροῖς ἐπιγινομένων. τήν τε αἴσθησιν κοινῶς, καὶ κατ' εἶδος τὴν ὅρασιν, ἀτμόν τινα εἶναι ἄγαν θερμόν. καὶ διὰ τοῦτο λέγεται δι' ἀέρος ὁρᾶν, καὶ δι' ὕδατος· ἀντερείδεσθαι γὰρ τὸ θερμὸν ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ. ἐπεί τοι εἰ ψυχρὸς ἦν ὁ ἐν τοῖς ὄμμασιν ἀτμὸς, διειστήκει ἂν πρὸς τὸν ὅμοιον ἀέρα· νῦν δὲ, ἔστιν ἐν οἷς ἡλίου πύλας καλεῖ τοὺς ὀφθαλμούς. τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τῆς ἀκοῆς καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων δογματίζειν. τὴν δὲ ἀνθρώπου

ψυχὴν διαιρεῖσθαι τριχῆ, εἴς τε νοῦν, καὶ φρένα, καὶ θυμόν. νοῦν μὲν οὖν εἶναι καὶ θυμὸν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις· φρένας δὲ, μόνον ἐν ἀνθρώπῳ. εἶναι δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς, ἀπὸ καρδίας μέχρι ἐγκεφάλου. καὶ τὸ μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ μέρος αὐτῆς, ὑπάρχειν θυμόν· φρένας δὲ καὶ νοῦν, τὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ. σταγόνας δὲ εἶναι ἀπὸ τούτων, τὰς αἰσθήσεις. καὶ τὸ μὲν φρόνιμον, ἀθάνατον· τὰ δὲ λοιπὰ, θνητά. τρέφεσθαί τε τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ αἵματος. τοὺς δὲ λόγους, ψυχῆς ἀνέμους εἶναι. ἀόρατόν τε εἶναι αὐτὴν καὶ τοὺς λόγους· ἐπεὶ καὶ ὁ αἰθὴρ, ἀόρατος. δεσμά τε εἶναι τῆς ψυχῆς, τὰς φλέβας, καὶ τὰς ἀρτηρίας, καὶ τὰ νεῦρα· ὅταν δὲ ἰσχύῃ, καὶ καθ' αὑτὴν γενομένη ἠρεμῇ, δεσμὰ γίνεσθαι αὐτῆς τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα. ἐκριφθεῖσαν δὲ αὐτὴν ἐπὶ γῆς, πλάζεσθαι ἐν τῷ ἀέρι, ὁμοίαν τῷ σώματι. τὸν δὲ Ἑρμῆν, ταμίαν εἶναι τῶν ψυχῶν· καὶ διὰ τοῦτο Πομπέα λέγεσθαι, καὶ Πυλαῖον, καὶ Χθόνιον, ἐπειδήπερ οὗτος εἰσπέμπει ἀπὸ τῶν σωμάτων τὰς ψυχὰς, ἀπό τε γῆς καὶ ἐκ θαλάττης. καὶ ἄγεσθαι μὲν τὰς καθαρὰς ἐπὶ τὸν ὕψιστον· τὰς δὲ ἀκαθάρτους μήτε ἐκείναις πελάζειν, μήτε ἀλλήλαις, δεῖσθαι δὲ ἐν ἀρρήκτοις δεσμοῖς ὑπὸ ἐριννύων. εἶναί τε πάντα τὸν ἀέρα ψυχῶν ἔμπλεων· καὶ ταύτας, δαίμονάς τε καὶ ἥρωας νομίζεσθαι· καὶ ὑπὸ τούτων πέμπεσθαι ἀνθρώποις τούς τε ὀνείρους, καὶ τὰ σημεῖα νόσου τε καὶ ὑγιείας· καὶ οὐ μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ προβάτοις, καὶ τοῖς ἄλλοις κτήνεσιν. εἴς τε τούτους γίνεσθαι τούς τε καθαρμοὺς, καὶ ἀποτροπιασμοὺς, μαντικήν τε πᾶσαν, καὶ κληδόνας, καὶ τὰ ὅμοια. μέγιστον δέ φησι τῶν ἐν ἀνθρώποις εἶναι τὴν ψυχὴν πεῖσαι ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν, ἢ ἐπὶ τὸ κακόν. εὐδαιμονεῖν ἀνθρώπους ὅταν ἀγαθὴ ψυχὴ προσγένηται· μηδέποτε δὲ ἠρεμεῖν, μηδὲ τὸν αὐτὸν ῥόον κρατεῖν. ὅρκιόν τε εἶναι τὸ δίκαιον· καὶ διὰ τοῦτο Δία ὅρκιον λέγεσθαι. τήν τε ἀρετὴν, ἁρμονίαν εἶναι, καὶ

τὴν ὑγίειαν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἅπαν, καὶ τὸν θεόν· διὸ καὶ καθ' ἁρμονίαν συνεστάναι τὰ ὅλα. φιλίαν τε, εἶναι ἐναρμόνιον ἰσότητα. Τιμὰς θεοῖς δεῖν νομίζειν καὶ ἥρωσιν, μὴ τὰς ἴσας· ἀλλὰ θεοῖς ἀεὶ, μετ' εὐφημίας, λευχειμονοῦντας καὶ ἁγνεύοντας· ἥρωσι δὲ, ἀπὸ μέσου ἡμέρας. τὴν δὲ ἁγνείαν εἶναι διὰ καθαρμῶν καὶ λουτρῶν περιρραντηρίων. καὶ διὰ ταῦτα αὐτὸν καθαρεύειν ἀπό τε κήδους, καὶ λέχους, καὶ μιάσματος παντὸς, καὶ ἀπέχεσθαι βρωτῶν θνησειδίων τε κρεῶν, καὶ τρίγλων, καὶ μελανούρων, καὶ ᾠῶν, καὶ τῶν ᾠοτόκων ζώων, καὶ κυάμων, καὶ τῶν ἄλλων ὧν παρακελεύονται καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιτελοῦντες. φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ τῶν κυάμων παραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν κυάμων ἤτοι ὅτι αἰδοίοις εἰσὶν ὅμοιοι, ἢ ὅτι ᾅδου πύλαις· (ἀγόνατον γὰρ μόνον) ἢ ὅτι φθείρει, ἢ ὅτι τῇ τοῦ ὅλου φύσει ὅμοιον, ἢ ὅτι ὀλιγαρχικόν· κληροῦνται γοῦν αὐτοῖς. τὰ δὲ πεσόντα μὴ ἀναιρεῖσθαι, ὑπὲρ τοῦ ἐθίζεσθαι μὴ ἀκολάστως ἐσθίειν· ἢ ὅτι ἐπὶ τελευτῇ τινός. Ἀριστοφάνης δὲ, τῶν ἡρώων φησὶν εἶναι τὰ πίπτοντα, λέγων ἐν τοῖς ἥρωσι, Μὴ γεύεσθ' ἅττ' ἂν καταπέσῃ τῆς τραπέζης ἐντός. ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Μηνὸς καὶ ἱκέτης. τὸ δ' ἦν τῶν ἀγαθῶν· τῷ τε Μηνὶ ἱερός· σημαίνει γὰρ τὰς ὥρας. τῶν ἰχθύων μὴ ἅπτεσθαι, ὅσοι ἱεροί· μὴ γὰρ δεῖν τὰ αὐτὰ τετάχθαι θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, ὥσπερ οὐδὲ ἐλευθέροις καὶ δούλοις. καὶ τὸ μὲν λευκὸν, τῆς τἀγαθοῦ φύσεως· τὸ δὲ μέλαν, τοῦ κακοῦ. ἄρτον μὴ καταγνύειν, ὅτι ἐπὶ ἕνα οἱ πάλαι τῶν φίλων ἐφοίτων, καθάπερ καὶ νῦν οἱ βάρβαροι· μηδὲ διαιρεῖν, ὃς συνάγει αὐτούς. οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐν ᾅδου κρίσιν· οἱ δὲ, ἐς πόλεμον δειλίαν ποιεῖν· οἱ δὲ, ἐπεὶ ἀπὸ τούτου ἄρχεται τὸ ὅλον. καὶ τῶν σχημάτων τὸ κάλλιστον σφαῖραν εἶναι τῶν στερεῶν· τῶν δὲ ἐπιπέδων, κύκλον. γῆρας καὶ πᾶν τὸ μειούμενον, ὅμοιον· καὶ αὔξην καὶ νεότητα, ταὐτόν. ὑγίειαν, τὴν τοῦ εἴδους δια-

μονήν·

μονήν· νόσον, τὴν τούτου φθοράν. περὶ τῶν ἁλῶν, ὅτι δεῖ παρατίθεσθαι πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ δικαίου· οἱ γὰρ ἅλες πᾶν σώζουσιν ὅ,τι ἂν παραλάβωσι. καὶ γεγόνασιν ἐκ τῶν καθαρωτάτων, ὕδατος καὶ θαλάττης. καὶ ταῦτα μέν φησιν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν εὑρηκέναι· καὶ τὰ ἐκείνων ἐχόμενα, ὁ Ἀριστοτέλης. τὴν δὲ σεμνοπρέπειαν τοῦ Πυθαγόρου καὶ Τίμων ἐν τοῖς Σίλλοις δάκνων αὐτὸν, ὅμως οὐ παρέλιπεν· εἰπὼν οὕτω,

Πυθαγόρην τε γόητας ἀποκλίναντ' ἐπιδόξην,
Θήρη ἐπ' ἀνθρώπων, σεμνηγορίης ὀαριστήν.

περὶ δὲ τοῦ ἄλλοτε ἄλλον αὐτὸν γεγενῆσθαι, Ξενοφάνης ἐν Ἐλεγείᾳ προσμαρτυρεῖ, ἧς ἀρχή,

Νῦν αὖτ' ἄλλον ἔπειμι λόγον, δείξω δὲ κέλευθον.

ὃ δὲ περὶ αὐτοῦ φησιν, οὕτως ἔχει,

Καί ποτέ μιν στυφελιζομένου σκύλακος παριόντα
Φασὶν ἐποικτεῖραι καὶ τόδε φάσθαι ἔπος,
Παῦσαι, μηδὲ ῥάπιζ'· ἐπεὶ ἦ φίλου ἀνέρος ἐστὶ
Ψυχή, τὴν ἔγνων φθεγξαμένης ἀΐων.

καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ξενοφάνης. ἔσκωψε δ' αὐτὸν Κρατῖνος μὲν ἐν Πυθαγορικοῖς· ἀλλὰ καὶ ἐν Ταραντίνοις φησὶν οὕτως,

Ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς, ἄν τινα ἰδιώτην
Ποθὲν λάβωσιν εἰσελθόντα, διαπειρώμενον (θέτοις,
Τῆς τῶν λόγων ῥώμης, ταράττειν καὶ κυκᾶν τοῖς ἀντι-
Τοῖς πέρασι, τοῖς παρισώμασι, τοῖς ἀποπλάνοις,
Τοῖς μεγέθεσιν οὐ βυστικῶς.

Μνησίμαχος Ἀλκμαίωνι.

Ὡς Πυθαγοριστὶ θύομεν τῷ Λοξίᾳ,
Ἔμψυχον οὐδὲν ἐσθίοντες παντελῶς.

Ἀριστοφῶν Πυθαγοριστῇ.

Ἔφη τε καταβὰς εἰς δίαιταν τῶν κάτω,
Ἰδεῖν ἑκάστους· διαφέρειν δὲ παμπολὺ

Τοὺς Πυθαγοριστὰς τῶν νεκρῶν. μόνοισι γὰρ
Τούτοισι τὸν Πλούτωνα συσσιτεῖν ἔφη,
Δι' ἀσέβειαν. δυσχερῆ θεὸν λέγεις,
Εἰ τοῖς ῥύπου μεστοῖσιν ἥδεται ξυνών.
ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ,
Ἐσθίουσί τε λάχανα, καὶ πίνουσιν
Ἐπὶ τούτοις ὕδωρ, φθεῖρας δὲ καὶ τρίβωνα,
Τήν τ' ἀλουσίαν οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε
Τῶν νεωτέρων.

ἐτελεύτα δ' ὁ Πυθαγόρας τοῦτον τὸν τρόπον· συνεδρεύοντος μετὰ τῶν συνήθων ἐν τῇ Μύλωνος οἰκίᾳ τούτου, ὑπό τινος τῶν μὴ παραδοχῆς ἀξιωθέντων, διὰ φθόνον ὑποπρησθῆναι τὴν οἰκίαν συνέβη. τινὲς δ' αὐτοὺς τοὺς Κροτωνιάτας τοῦτο πρᾶξαι, τυραννίδος ἐπίθεσιν εὐλαβουμένους. τὸν δὴ Πυθαγόραν καταληφθῆναι διεξιόντα· καὶ πρός τινι χωρίῳ γενόμενος πλήρει κυάμων, αὐτόθι ἔστη, εἰπὼν, ἁλῶναι μᾶλλον ἢ πατῆσαι· ἀναιρεθῆναι δὲ κρεῖττον, ἢ λαλῆσαι. καὶ ὧδε πρὸς τῶν διωκόντων ἀποσφαγῆναι. οὕτω δὲ καὶ τοὺς πλείους τῶν ἑταίρων αὐτοῦ διαφθαρῆναι, ὄντας πρὸς τετταράκοντα. διαφυγεῖν δ' ὀλιγίστους, ὧν ἦν καὶ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος, καὶ Λύσις ὁ προειρημένος. φησὶ δὲ Δικαίαρχος τὸν Πυθαγόραν ἀποθανεῖν καταφυγόντα εἰς τὸ ἐν Μεταποντίῳ ἱερὸν τῶν Μουσῶν, τετταράκοντα ἡμέρας ἀσιτήσαντα. Ἡρακλείδης δέ φησιν ἐν τῇ τοῦ Σατύρου βίων ἐπιτομῇ, μετὰ τὸ θάψαι Φερεκύδην ἐν Δήλῳ, ἐπανελθεῖν εἰς Ἰταλίαν, καὶ πανδαισίαν εὑρόντα Μύλωνος τοῦ Κροτωνιάτου εἰς Μεταπόντιον ἐξελθεῖν, κἀκεῖ τὸν βίον καταστρέψαι ἀσιτίᾳ, μὴ βουλόμενον περαιτέρω ζῆν. Ἕρμιππος δέ φησι, πολεμούντων Ἀκραγαντίνων καὶ Συρακουσίων, ἐξελθεῖν μετὰ τῶν συνήθων τὸν Πυθαγόραν, καὶ προστῆναι τῶν Ἀκραγαντίνων. τροπῆς δὲ γενομένης περικάμπτοντα αὐτὸν τὸ τῶν κυάμων

χώραν, ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἀναιρεθῆναι· τούς τε λοι-
ποὺς ἐξ ὄντας περὶ τοὺς πέντε καὶ τριάκοντα, ἐν Τάραντι κα-
τακαυθῆναι, θέλοντας ἀντιπολιτεύεσθαι τοῖς προεστῶσι.
καὶ ἄλλο τι περὶ Πυθαγόρου φησὶν ὁ Ἕρμιππος. λέγει γὰρ
ὡς γενόμενος ἐν Ἰταλία κατὰ γῆς οἰκίσκον ποιῆσαι, καὶ τῇ
μητρὶ ἐντείλαιτο τὰ γινόμενα εἰς δέλτον γράφειν σημειου-
μένην καὶ τὸν χρόνον· ἔπειτα καθιέναι αὐτῷ ἔστ' ἂν ἀνέλ-
θῃ. τοῦτο ποιῆσαι τὴν μητέρα. τὸν δὲ Πυθαγόραν μετὰ χρό-
νον ἀνελθεῖν ἰσχνὸν καὶ κατεσκελετευμένον. εἰσελθόντα τε
εἰς τὴν ἐκκλησίαν, φάσκειν ὡς ἀφῖκται ἐξ ᾅδου· καὶ δὴ
καὶ ἀνεγίνωσκεν αὐτοῖς τὰ συμβεβηκότα. οἱ δὲ, σαινόμενοι
τοῖς λεγομένοις, ἐδάκρυόν τε καὶ ᾤμωζον, καὶ ἐπίστευον
εἶναι τὸν Πυθαγόραν θεῖόν τινα· ὥστε καὶ τὰς γυναῖκας
αὐτῷ παραδοῦναι, ὡς καὶ μαθησομένας τι τῶν αὐτοῦ· τὰς
καὶ Πυθαγορικὰς κληθῆναι. καὶ ταῦτα μὲν Ἕρμιπ-
πος. ἦν δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ καὶ γυνὴ, Θεανὼ ὄνομα,
Βροντίνου τοῦ Κροτωνιάτου θυγάτηρ· οἱ δὲ, γυναῖκα μὲν εἶναι
Βροντίνου, μαθήτριαν δὲ Πυθαγόρου. ἦν αὐτῷ καὶ θυ-
γάτηρ Δαμώ, ὥς φησι Λῦσις ἐν ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Ἵππαρ-
χον, περὶ Πυθαγόρου λέγων οὕτως, Λέγοντι δὲ πολλοί τυ
καὶ δαμοσίᾳ φιλοσοφεῖν· ὅπερ ἀπαξιῶν Πυθαγόρας,
ὅς γε τᾷ Δαμοῖ τᾷ ἑαυτοῦ θυγατρὶ παρακαταθέμενος
τὰ ὑπομνήματα, ἐκέλευσε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τᾶς οἰ-
κίας παραδιδόμεν. ἃ δὲ, δυναμένα πολλῶν χρημάτων ἀποδί-
δοσθαι τὼς λόγως, οὐκ ἐβουλήθη. πενίαν γὰρ καὶ τὰς τῶ πα-
τρὸς ἐπισκήψιας ἐνόμιζε χρυσῶ τιμιωτέρας εἶμεν, καὶ ταῦ-
τα γυνά. ἦν καὶ Τηλαύγης υἱὸς αὐτοῦ, ὃς καὶ διεδέξατο τὸν
πατέρα, καὶ (κατά τινας) Ἐμπεδοκλέους καθηγήσατο. Ἱππό-
βοτος γέ τοι φησὶ λέγειν Ἐμπεδοκλέα, Τηλαυγὲς κλυτὲ κοῦ-
ρε Θεανοῦς Πυθαγόρεώ τε. σύγγραμμα δὲ φέρεται τοῦ Τη-
λαύγους οὐδέν· τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεανοῦς τινὰ ἐστί. καί
φασιν αὐτὴν ἐρωτηθεῖσαν ποστέα γυνὴ ἐπ' ἀνδρὸς καθαρεύει

φαίας, ἀπὸ μὲν τοῦ ἰδίου, παραχρῆμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου, οὐδέποτε. τῇ δὲ πρὸς τὸν ἴδιον ἄνδρα μελλούσῃ πορεύεσθαι, παρῄνει, ἅμα τοῖς ἐνδύμασι καὶ τὴν αἰσχύνην ἀποτίθεσθαι, ἀνισταμένην τε πάλιν ἅμα αὐτοῖσιν ἀναλαμβάνειν. ἐρωτηθεῖσα, Ποῖα; ἔφη, Ταῦτα δι' ἃ γυνὴ κέκλημαι. ὁ γοῦν Πυθαγόρας (ὡς μὲν Ἡρακλείδης φησὶν ὁ τοῦ Σαραπίωνος) ὀγδοηκοντούτης ἐτελεύτα, κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπογραφὴν τῶν ἡλικιῶν· ὡς δὲ οἱ πλείους, ἔτη βιοὺς ἐννενήκοντα. καὶ ἡμῶν ἐστιν εἰς αὐτὸν πεπαιγμένα οὕτως ἔχοντα,

Οὐ μόνος ἐμψύχων ἀπέχες χέρας, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς.
Τίς γὰρ ὃς ἐμψύχων ἥψατο, Πυθαγόρα;
Ἀλλ' ὅταν ἑψηθῇ τι, καὶ ὀπτηθῇ καὶ ἁλισθῇ,
Δὴ τότε καὶ ψυχὴν οὐκ ἔχον ἐσθίομεν.

Ἄλλο.

Ἦν ἄρα Πυθαγόρης τοῖος σοφὸς, ὥστε μὴ αὐτὸς
Μὴ ψαύειν κρειῶν, καὶ λέγειν ὡς ἄδικον.
Σιτίζειν δ' ἄλλους. ἄγαμαι σοφόν· αὐτὸς ἔφα μὴ
Οὐκ ἀδικεῖν, ἄλλους δ' αὐτὸς ἄρ' ἦν ἀδικῶν.

Καὶ ἄλλο.

Τὰς φρένας ἢν ἐθέλῃς τὰς Πυθαγόραο νοῆσαι,
Ἀσπίδος Εὐφόρβου βλέψον ἐς ὀμφαλόεν.
Φησὶ γὰρ, Οὗτος ἐγὼν ἦν πρότερος· ὃς δ' ὅτε οὐκ ἦν
Φάσκεν ὅτ' ἦν δήπου, οὐκ ἂν ἔην ὅτε ἦν.

Καὶ ἄλλο, ὡς ἐτελεύτα.

Αἶ αἶ, Πυθαγόρης τί τόσον κυάμους ἐσεβάσθη;
Καὶ θάνε φοιτηταῖς ἅμμιγα τοῖς ἰδίοις;
Χωρίον ἦν κυάμων· ἵνα μὴ τούτους δὲ πατήσῃ,
Ἐξ Ἀκραγαντίνων κάτθαν' ἐνὶ τριόδῳ.

ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ αὐτοῦ τὸ σύστημα διέμεινε μέχρι γενεῶν ἐννεακαίδεκα. τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων οὓς καὶ Ἀριστόξενος

εἶδε, Ξενόφιλός τε ὁ Χαλκιδεὺς ἀπὸ Θρᾴκης, καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος, καὶ Ἐχεκράτης, καὶ Διοκλῆς, καὶ Πολύμναστος, Φλιάσιοι καὶ αὐτοί. ἦσαν δὲ ἀκροαταὶ Φιλολάου καὶ Εὐρύτου τῶν Ταραντίνων. γεγόνασι δὲ Πυθαγόραι τέτταρες περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες· εἷς μὲν Κροτωνιάτης, τυραννικὸς ἄνθρωπος· ἕτερος Φλιάσιος, σωμασκητής, ἀλείπτης, ὥς φασί τινες· τρίτος, Ζακύνθιος, οὗ φασιν εἶναι τἀπόρρητα τῆς φιλοσοφίας, αὐτῶν διδάσκαλος· ἐφ' οὗ καὶ τὸ Αὐτὸς ἔφα, παροιμιακὸν εἰς τὸν βίον ἦλθεν. οἱ δὲ καὶ ἄλλον ἀνδριαντοποιὸν Ῥηγῖνον γεγονέναι φασὶ Πυθαγόραν, πρῶτον δοκοῦντα ῥυθμοῦ καὶ συμμετρίας ἐστοχάσθαι· καὶ ἄλλον, ἀνδριαντοποιὸν Σάμιον· καὶ ἕτερον, ῥήτορα μοχθηρόν· καὶ ἰατρὸν ἄλλον, τὰ περὶ κήλης γεγραφότα, καί τινα περὶ Ὁμήρου συντεταγμένον· καὶ ἕτερον, Δωρικὰ πεπραγματευμένον, ὡς Διονύσιος ἱστορεῖ. Ἐρατοσθένης δέ φησι (καθὸ καὶ Φαβωρῖνος ἐν τῇ παντοδαπῇ ἱστορίᾳ παρατίθεται) τοῦτον εἶναι τὸν πρῶτον ἐντέχνως πυκτεύσαντα, ἐπὶ τῆς ὀγδόης καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, κομήτην, καὶ ἁλουργίδα φοροῦντα. ἐκειφθῆναί τε ἐκ τῶν παίδων, καὶ χλευασθέντα, αὐτίκα προσβῆναι τοὺς ἄνδρας, καὶ νικῆσαι. ἀπλοῦν δὲ τοῦτο καὶ τοὐπίγραμμα, ὅπερ ἐποίησε Θεαίτητος,

Πυθαγόρην, τινὰ Πυθαγόρην, ὦ ξεῖνε, κομήτην,
Ἀδόμενον πύκτην εἰ κατέχεις Σάμιον,
Πυθαγόρης ἐγώ εἰμι. τὰ δ' ἔργα μου εἴ τιν' ἔροιο
Ἠλείων, φήσεις αὐτὸν ἄπιστα λέγειν.

τοῦτον ὁ Φαβωρῖνος φησὶν ὅροις χρήσασθαι διὰ τῆς μαθηματικῆς ὕλης, ἐπὶ πλέον δὲ Σωκράτην, καὶ τοὺς ἐκείνῳ πλησιάσαντας· καὶ μετὰ ταῦτα, Ἀριστοτέλην καὶ τοὺς Στωϊκούς. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον, καὶ τὴν γῆν στρογγύλην· ὡς δὲ Θεόφραστος, Παρμενίδην· ὡς δὲ Ζήνων, Ἡσίοδον. τούτῳ φασὶν ἀντιπαρατάττεσθαι

Κύδωνα, καθάπερ Ἀντίδοκον Σωκράτει. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀθλητοῦ Πυθαγόρου καὶ τουτὶ ἐλέγετο τὸ ἐπίγραμμα,

Οὗτος πυκτεύσων ἐς Ὀλύμπια παισὶν ἄνηβος
Ἤλυθε Πυθαγόρας ὁ Κράτεω Σάμιος.

ὁ δὲ φιλόσοφος καὶ ὧδε ἐπέστειλε.

Πυθαγόρας Ἀναξιμένει.

Καὶ σὺ ὦ λῷστε, εἰ μηδὲν ἀμείνων ἦς Πυθαγόρεω γενεῶ τε καὶ κλέος, μεταναστὰς ἂν ᾤχεο ἐκ Μιλήτου· νῦν δὲ κατερύκει σε ἡ πατρόθεν εὔκλεια· καὶ ἐμέ τε ἂν κατέρυκεν Ἀναξιμένει ἐοικότα. εἰ δ' ὑμεῖς οἱ ὀνησοὶ τὰς πόλεις ἐκλείψετε, ἀπὸ μὲν αὐτέων ὁ κόσμος αἱρεθήσεται, ἐπικινδυνώτερα δ' αὐτῇσι τὰ ἐκ Μήδων. οὔτε δὲ αἰεὶ καλὸν αἰθερολογεῖν μελεδωνόν τε εἶναι τῇ πατρίδι κάλλιον. καὶ ἐγὼ δὲ οὐ πάντα περὶ τοὺς ἐμεωυτοῦ μύθους, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμοις οὓς διαφέρουσιν εἰς ἀλλήλους Ἰταλιῶται.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ Πυθαγόρου διεληλύθαμεν, ῥητέον περὶ τῶν ἐλλογίμων Πυθαγορικῶν· μεθ' οὓς περὶ τῶν σποράδην κατά τινας φερομένων· ἔπειθ' οὕτως ἐξάψομεν τὴν διαδοχὴν τῶν ἀξίων λόγου, ἕως Ἐπικούρου, καθὰ καὶ προειρήκαμεν. περὶ μὲν οὖν Θεανοῦς καὶ Τηλαύγους διειλέγμεθα. λεκτέον δὲ νῦν περὶ Ἐμπεδοκλέους πρῶτον· κατὰ γάρ τινας, Πυθαγόρου διήκουσεν.

ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ.

Ἐμπεδοκλῆς (ὥς φησιν Ἱππόβοτος) Μέτωνος ἦν υἱὸς τοῦ Ἐμπεδοκλέους, Ἀκραγαντῖνος. τὸ δ' αὐτὸ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, ἐπίσημον ἄνδρα γεγονέναι τὸν Ἐμπεδοκλέα, τὸν πάππον τοῦ ποιητοῦ. ἀλλὰ καὶ Ἕρμιππος τὰ αὐτὰ τούτῳ φησίν. ὁμοίως καὶ Ἡρακλείδης ἐν τῷ περὶ νόσων, ὅτι λαμπρᾶς ἦν οἰκίας ἱπποτροφηκότος τοῦ πάππου. λέγει δὲ καὶ Ἐρατοσθένης

ἐν τοῖς Ὀλυμπιονίκαις, τὴν πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα νενικηκέναι τὸν τοῦ Μέτωνος πατέρα, μαρτυρεῖ χρώμενος Ἀριστοτέλει. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς χρονικοῖς φησὶν, ὡς ἦν Μέτωνος μὲν υἱός. εἰς δὲ Θουρίους αὐτὸν νεωστὶ παντελῶς ἐκτισμένους Γλαῦκος ἐλθεῖν φησίν. εἶθ' ὑποβάς, Οἱ δ' ἱστοροῦντες ὡς οἴκοθεν πεφευγὼς εἰς τὰς Συρακούσας, μετ' ἐκείνων ἐπολέμει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τελέως ἀγνοεῖν μοι δοκοῦσιν. ἢ γὰρ οὐκ ἔτ' ἦν, ἢ παντελῶς ὑπεργεγηρακὼς ὅπερ οὐ φαίνεται. Ἀριστοτέλης γὰρ αὐτὸν, ἔτι τε Ἡράκλειτος, ἑξήκοντα ἐτῶν φησὶ τετελευτηκέναι. ὁ δὲ τὴν πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα νενικηκὼς κέλητι, τούτου πάππος ἦν ὁμώνυμος, ὥσθ' ἅμα καὶ τὸν χρόνον ὑπὸ τοῦ Ἀπολλοδώρου σημαίνεσθαι. Σάτυρος δ' ἐν τοῖς βίοις φησὶν ὅτι Ἐμπεδοκλῆς υἱὸς μὲν ἦν Ἐξαινέτου, κατέλιπε δὲ καὶ αὐτὸς υἱὸν Ἐξαίνετον. ἐπί τε τῆς αὐτῆς Ὀλυμπιάδος τὸν μὲν ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι, τὸν δ' υἱὸν αὐτοῦ, πάλῃ, ἢ (ὡς Ἡρακλείδης ἐν τῇ ἐπιτομῇ) δρόμῳ. ἐγὼ δὲ εὗρον ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν Φαβωρίνου, ὅτι καὶ βοῦν ἔθυσε τοῖς θεωροῖς ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκ μέλιτος καὶ ἀλφίτων· καὶ ἀδελφὸν ἔσχε Καλλικρατίδην. Τηλαύγης δ' ὁ Πυθαγόρου παῖς, ἐν τῇ πρὸς Φιλόλαον ἐπιστολῇ φησὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα Ἀρχινόμου εἶναι υἱόν. ὅτι δ' ἦν Ἀκραγαντῖνος ἐκ Σικελίας, αὐτὸς ἐναρχόμενος τῶν καθαρμῶν φησὶν,

Ὦ φίλοι οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος
Ναίετ' ἀν' ἄκρα πόλεως.

καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ γένους αὐτοῦ τάδε. ἀκοῦσαι δ' αὐτὸν Πυθαγόρου Τίμαιος διὰ τῆς ἐνάτης ἱστορεῖ, λέγων ὅτι καταγνωσθεὶς ἐπὶ λογοκλοπείᾳ τότε, (καθὰ καὶ Πλάτων) τῶν λόγων ἐκωλύθη μετέχειν. μεμνῆσθαι δὲ καὶ αὐτὸν Πυθαγόρου λέγοντα,

Ἦν δέ τις ἐν κείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδώς,

Ὃς δὴ μήκιστον πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον.

οἱ δὲ τοῦτο εἰς Παρμενίδην αὐτὸν λέγειν ἀναφέροντα.

φησὶ δὲ Νεάνθης ὅτι μέχρι Φιλολάου καὶ Ἐμπεδοκλέους ἐκοινώνουν οἱ Πυθαγορικοὶ τῶν λόγων. ἐπεὶ δ' αὐτὸς διὰ τῆς ποιήσεως ἐδημοσίευσεν αὐτά, νόμον ἔθεντο μηδενὶ μεταδώσειν ἐποποιῷ. τὸ δ' αὐτὸ καὶ Πλάτωνα φασὶ παθεῖν· καὶ γὰρ τοῦτον κωλυθῆναι. τίνος μέντοι γε αὐτῶν ἤκουσεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, οὐκ εἶπεν. τὴν γὰρ περιφερομένην πρὸς Τηλαυγοῦς ἐπιστολὴν ὅτι μετέσχεν Ἱππάσου καὶ Βροντίνου, μὴ εἶναι ἀξιόπιστον. ὁ δὲ Θεόφραστος Παρμενίδου φησὶ ζηλωτὴν αὐτὸν γενέσθαι, καὶ μιμητὴν ἐν τοῖς ποιήμασι· καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐν ἔπεσι τὸν Περὶ φύσεως λόγον ἐξενεγκεῖν. Ἕρμιππος δὲ, οὐ Παρμενίδου, Ξενοφάνους δὲ γεγονέναι ζηλωτὴν ᾧ καὶ συνδιατρεῖψαι, καὶ μιμήσασθαι τὴν ἐποποιίαν. ὕστερον δὲ τοῖς Πυθαγορικοῖς ἐντυχεῖν. Ἀλκιδάμας δ' ἐν τῷ φυσικῷ φησὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ζήνωνα καὶ Ἐμπεδοκλέα ἀκοῦσαι Παρμενίδου· εἶθ' ὕστερον ἀποχωρῆσαι. καὶ τὸν μὲν Ζήνωνα κατ' ἰδίαν φιλοσοφῆσαι· τὸν δὲ, Ἀναξαγόρου διακοῦσαι καὶ Πυθαγόρου. καὶ τοῦ μὲν τὴν σεμνότητα ζηλῶσαι τοῦ τε βίου καὶ τοῦ σχήματος, τοῦ δὲ τὴν φυσιολογίαν. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ Σοφιστῇ φησι, πρῶτον Ἐμπεδοκλέα ῥητορικὴν εὑρεῖν· Ζήνωνα δὲ, διαλεκτικήν. ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν, φησὶν ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ δεινὸς περὶ τὴν φράσιν γέγονε, μεταφορικός τε ὤν, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγμασι χρώμενος. καὶ διότι γράψαντος αὐτοῦ καὶ ἄλλα ποιήματα, τήν τε τοῦ Ξέρξου διάβασιν, καὶ προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα, ταῦθ' ὕστερον κατέκαυσεν ἀδελφή τις αὐτοῦ ἢ θυγάτηρ, (ὥς φησιν Ἱερώνυμος) τὸ μὲν προοίμιον, ἄκουσα· τὰ δὲ Περσικά, βουληθεῖσα, διὰ τὸ ἀτελείωτα εἶναι. καθόλου δέ φησι καὶ τραγῳδίας αὐτὸν γράψαι, καὶ πολιτικά. Ἡρακλείδης δὲ ὁ τοῦ Σαραπίωνος, ἑτέρου φησὶν εἶναι τὰς τραγῳδίας.

Ἱερώνυμος δέ φησιν αὐτὸν τρισὶ καὶ τετταράκοντα ἐντετυχηκέναι. Νεάνθης δὲ, νέον ὄντα γεγραφέναι τὰς τραγῳδίας, καὶ αὐτὸν ἔπειτα αὐταῖς ἐντετυχηκέναι. φησὶ δὲ Σάτυρος ἐν τοῖς βίοις, ὅτι καὶ ἰατρὸς ἦν καὶ ῥήτωρ ἄριστος. Γοργίαν γοῦν τὸν Λεοντῖνον αὐτοῦ γενέσθαι μαθητὴν, ἄνδρα ὑπερέχοντα ἐν ῥητορικῇ, καὶ τέχνην ἀπολελοιπότα· ὅν φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, ἐννέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιῶναι. τοῦτον φησὶν ὁ Σάτυρος λέγειν, ὡς αὐτὸς παρείη τῷ Ἐμπεδοκλεῖ γοητεύοντι. ἀλλὰ καὶ αὐτὸν διὰ τῶν ποιημάτων ἐπαγγέλλεσθαι τοῦτό τε καὶ ἄλλα πλείω, δι' ὧν φησι,

Φάρμακα δ' ὅσσα γεγᾶσι κακῶν, καὶ γήραος ἄλκαρ,
Πεύσῃ· ἐπεὶ μούνῳ σοὶ ἐγὼ κρανέω τάδε πάντα.
Παύσεις δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος, οἵτ' ἐπὶ γαῖαν
Ὀρνύμενοι πνοιαῖσι καταφθινύθουσιν ἀρούρας.
Καὶ πάλιν ἤν κ' ἐθέλῃσθα, παλίντιτα πνεύματ' ἐπάξεις.
Θήσεις δ' ἐξ ὄμβροιο κελαινοῦ καίριον αὐχμὸν
Ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῖο θερείου
Ῥεύματα δενδρεόθρεπτα, τὰ δ' ἐν θέρει ἀήσαντα.
Ἄξεις δ' ἐξ Ἀΐδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός.

φησὶ δὲ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ ιη' κατὰ πολλοὺς τρόπους τεθαυμάσθαι τὸν ἄνδρα. καὶ γὰρ ἐτησίων ποτὲ σφοδρῶς πνευσάντων ὡς τοὺς καρποὺς λυμῆναι, κελεύσας ὄνους ἐκδαρῆναι, καὶ ἀσκοὺς ποιῆσαι, πρὸς τοὺς λόφους καὶ τὰς ἀκρωρείας διέτεινε πρὸς τὸ συλλαβεῖν τὸ πνεῦμα. λήξαντος δὲ, Κωλυσανέμαν κληθῆναι. Ἡρακλείδης δὲ ἐν τῷ περὶ νόσων, φησὶ καὶ Παυσανίᾳ ὑφηγήσασθαι αὐτὸν τὰ περὶ τὴν ἄπνουν. ἦν δ' ὁ Παυσανίας, (ὥς φησιν Ἀρίστιππος καὶ Σάτυρος) ἐρώμενος αὐτοῦ, ᾧ δὴ καὶ τὰ περὶ φύσεως προσπεφώνηκεν οὕτως,

Παυσανία σὺ δὲ κλῦθι δαΐφρονος Ἀγχίτου υἱέ.

ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα εἰς αὐτὸν ἐποίησε,

Παυσανίην ἰητρὸν ἐπώνυμον Ἀγχίτου υἱὸν
Φῶτ' Ἀσκληπιάδην πατρὶς ἔθρεψε γέλα,
Ὃς πολλοὺς μογεροῖσι μαραινομένους καμάτοισι
Φῶτας ἀπέστρεψεν Φερσεφόνης ἀδύτων.

τὴν γοῦν ἄπνουν ὁ Ἡράκλειτος φησὶ τοιοῦτόν τι εἶναι, ὡς τριάκοντα ἡμέρας συντηρεῖν ἄπνουν καὶ ἄσηπτον τὸ σῶμα· ὅθεν εἶπεν αὐτὸν καὶ ἰατρὸν καὶ μάντιν, λαμβάνων ἅμα καὶ ἀπὸ τούτων τῶν στίχων.

Ὦ φίλοι οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος
Ναίετ' ἀν' ἄκρα πόλεως, ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων,
Χαίρετ'. ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητὸς,
Πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος, ὥσπερ ἔοικε,
Ταινίαις τε περίστεπτος στέφεσίν τε θαλείης,
Τοῖσιν ἅμ' εὖτ' ἂν ἵκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθόωντα,
Ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ σεβίζομαι. οἱ δ' ἅμ' ἕπονται
Μυρίοι, ἐξερέοντες ὅπη πρὸς κέρδος ἀταρπός·
Οἱ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἱ δὲ τὰ νούσων
Παντοίων ἐπύθοντο κλύειν εὐηκέα βάξιν.

μέγαν δὲ τὸν Ἀκράγαντα εἰπεῖν φησίν, ἐπεὶ μυριάδες αὐτὸν κατῴκουν ὀγδοήκοντα. ὅθεν τὸν Ἐμπεδοκλέα εἰπεῖν, τρυφώντων αὐτῶν, Ἀκραγαντῖνοι τρυφῶσι μὲν ὡς αὔριον ἀποθανούμενοι, οἰκίας δὲ κατασκευάζονται ὡς πάντα τὸν χρόνον βιωσόμενοι. αὐτοὺς δὲ τούτους τοὺς καθαρμοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ ῥαψῳδῆσαι λέγεται Κλεομένην τὸν ῥαψῳδόν· ὡς καὶ Φαβωρῖνος ἐν Ἀπομνημονεύμασι.
φησὶ δ' αὐτὸν καὶ Ἀριστοτέλης ἐλεύθερον γεγονέναι, καὶ πάσης ἀρχῆς ἀλλότριον, εἴ γε τὴν βασιλείαν αὐτῷ διδομένην παρῃτήσατο, (καθάπερ Ξάνθος ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγει) τὴν λιτότητα δηλονότι πλέον ἀγαπήσας. τὰ δ' αὐτὰ καὶ Τίμαιος εἴρηκε, τὴν αἰτίαν ἅμα παρατιθέμενος τοῦ δημοτικὸν εἶναι τὸν ἄνδρα. φησὶ γὰρ ὅτι κληθεὶς ὑπό τινος τῶν ἀρχόντων, καὶ προβαίνοντος τοῦ πότου, ὡς τὸ δεῖπνον οὐκ

εἰσεφέρετο, τῶν δ' ἄλλων ἡσυχαζόντων, μισοπονήρως διατεθεὶς ἐκέλευσεν εἰσφέρειν. ὁ δὲ κεκληκὼς ἀναμένειν ἔφη τὸν τῆς βουλῆς ὑπηρέτην. ὡς δὲ παρεγένετο, ἐγενήθη συμποσίαρχος, τοῦ κεκληκότος δηλονότι καταστήσαντος, ὃς ὑπεγράφετο τυραννίδος ἀρχήν. ἐκέλευσε γὰρ ἢ πίνειν ἢ καταχεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. τότε μὲν οὖν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἡσύχασε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ εἰσαγαγὼν εἰς δικαστήριον, ἀπέκτεινε καταδικάσας ἀμφοτέρους, τόν τε κλήτορα καὶ τὸν συμποσίαρχον. ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη τῆς πολιτείας ἥδε. πάλιν δὲ Ἄκρωνος τοῦ ἰατροῦ τόπον αἰτοῦντος παρὰ τῆς βουλῆς εἰς κατασκευὴν πατρῴου μνήματος, διὰ τὴν ἐν τοῖς ἰατροῖς ἀκρότητα, παρελθὼν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἐκώλυσε, τά τε ἄλλα περὶ ἰσότητος διαλεχθεὶς, καίτοι καὶ τοιοῦτον ἐρωτήσας.* τί δὲ ἐπιγράψομεν ἐλεγεῖον, ἢ τοῦτο;

Ἄκρον ἰητρὸν Ἄκρων' Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἄκρου
Κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος ἀκροτάτης.

τινὲς δὲ τὸν δεύτερον στίχον οὕτω προφέρονται,

Ἀκροτάτης κορυφῆς τύμβος ἄκρος κατέχει.

τοῦτόν τινες Σιμωνίδου φασὶν εἶναι. ὕστερον δ' ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὸ τῶν χιλίων ἄθροισμα κατέλυσε συνεστὼς ἐπὶ ἔτη τρία. ὥστε οὐ μόνον ἦν τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τῶν τὰ δημοτικὰ φρονούντων. ὅ γέ τοι Τίμαιος ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ, (πολλάκις γὰρ αὐτοῦ μνημονεύει) φησὶν ἐναντίαν τῇ πολιτείᾳ ἐσχηκέναι γνώμην αὐτόν. ὅπου δὲ ἀλαζόνα καὶ φίλαυτον ἐν τῇ ποιήσει ἴδοι τις ἄν. φησὶ γοῦν,

Χαίρετ' ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς,
Πωλεῦμαι.

καὶ τὰ ἑξῆς. καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐπεδήμει Ὀλυμπίασιν, ἐπιστροφῆς ἠξιοῦτο πλείονος, ὥστε μηδενὸς ἑτέρου μνείαν γίνεσθαι ἐν ταῖς ὁμιλίαις ὅσην Ἐμπεδοκλέους. ὕστερον μέντοι τοῦ Ἀκράγαντος οἰκιζομένου, ἀντέστησαν αὐτοῦ τῇ καθόδῳ

οἱ τῶν ἐχθρῶν ἀπόγονοι. διόπερ εἰς Πελοπόννησον ἀποχωρήσας ἐτελεύτησεν. οὐ παρῆκε δὲ οὐδὲ τοῦτον ὁ Τίμων, ἀλλ' ὧδ' αὐτοῦ καθάπτεται, λέγων,

-- καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀγοραίων
Κηλητὴς ἐπέων· ὅσα δ' ἔσθενε, τοσάδε εἷλεν
Ἄρχων, ὃς διέθηκ' ἀρχὰς ἐπιδευέας ἄλλων.

περὶ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ διάφορός ἐστιν ὁ λόγος. Ἡρακλείδης μὲν γὰρ τὰ περὶ τῆς ἄπνου διηγησάμενος, ὡς ἐδοξάσθη Ἐμπεδοκλῆς ἀποστείλας τὴν νεκρὰν ἄνθρωπον ζῶσαν, φησὶν ὅτι θυσίαν συνετέλει πρὸς τῷ Πεισιάνακτος ἀγρῷ. συνεκέκληντο δὲ τῶν φίλων τινές, ἐν οἷς καὶ Παυσανίας. εἶτα μετὰ τὴν εὐωχίαν οἱ μὲν ἄλλοι χωρισθέντες ἀνεπαύοντο, οἱ μὲν ὑπὸ τοῖς δένδροις, ὡς ἀγροῦ παρακειμένου, οἱ δ' ὅπη βούλοιντο· αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ τόπου ἐφ' οὗπερ κατεκέκλιτο. ὡς δὲ ἡμέρας γενηθείσης ἐξανέστησαν, οὐχ εὑρέθη μόνος. ζητουμένου δὲ, καὶ τῶν οἰκετῶν ἀνακρινομένων, καὶ φασκόντων μὴ εἰδέναι, εἷς τις ἔφη μέσων νυκτῶν φωνῆς ὑπερμεγέθους ἀκοῦσαι προσκαλουμένης Ἐμπεδοκλέα· εἶτα ἐξαναστὰς ἑωρακέναι φῶς οὐράνιον, καὶ λαμπάδων φέγγος, ἄλλο δὲ μηδέν· τῶν δὲ ἐπὶ τῷ γενομένῳ ἐκπλαγέντων, καταβὰς ὁ Παυσανίας ἔπεμψέ τινας ζητήσοντας. ὕστερον δὲ ἐκωλύθη πολυπραγμονεῖν, φάσκων εὐχῆς ἄξια συμβεβηκέναι, καὶ θύειν αὐτῷ δεῖν, καθαπερεὶ γεγονότι θεῷ. Ἕρμιππος δέ φησι Πάνθειάν τινα Ἀκραγαντίνην, ἀπηλπισμένην ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, θεραπεῦσαι αὐτόν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν θυσίαν ἐπιτελεῖν. τοὺς δὲ κληθέντας εἶναι πρὸς τοὺς ὀγδοήκοντα. Ἱππόβοτος δέ φησιν ἐξαναστάντα αὐτὸν ὡδευκέναι ὡς ἐπὶ τὴν Αἴτνην· εἶτα παραγενόμενον, ἐπὶ τοὺς κρατῆρας τοῦ πυρὸς ἐναλέσθαι καὶ ἀφανισθῆναι, βουλόμενον τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην βεβαιῶσαι ὅτι γεγόνοι θεός. ὕστερον δὲ γνωσθῆναι, ἀναρριπισθείσης αὐτοῦ μιᾶς τῶν κρηπίδων. (χαλκᾶς γὰρ εἴθιστο ὑποδεῖσθαι. πρὸς τοῦτο ὁ

Παυσανίας ἀντέλεγε. Διόδωρος δὲ ὁ Ἐφέσιος περὶ Ἀναξιμάνδρου γράφων, φησὶν ὅτι τοῦτον ἐζηλώκει, τραγικὸν ἀσκῶν τῦφον καὶ σεμνὴν ἀναλαβὼν ἐσθῆτα. Τοῖς δὲ Σελινουντίοις ἐμπεσόντος λοιμοῦ διὰ τὰς ἀπὸ τοῦ παρακειμένου ποταμοῦ δυσωδίας, ὥστε καὶ αὐτοὺς φθείρεσθαι καὶ τὰς γυναῖκας δυστοκεῖν, ἐπινοῆσαι τὸν Ἐμπεδοκλέα, καὶ δύο τινὰς ποταμοὺς τῶν σύνεγγυς ἐπαγαγεῖν ἰδίαις δαπάναις· καὶ καταμίξαντα γλυκᾶναι τὰ ῥεύματα. οὕτω δὴ λήξαντος τοῦ λοιμοῦ, καὶ τῶν Σελινουντίων εὐωχουμένων ποτὲ παρὰ τῷ ποταμῷ, ἐπιφανῆναι τὸν Ἐμπεδοκλέα· τοὺς δ' ἐξαναστάντας προσκυνεῖν καὶ προσεύχεσθαι καθαπερεὶ θεῷ. Ταύτην οὖν θέλοντα διαβεβαιῶσαι τὴν διάληψιν, εἰς τὸ πῦρ ἐναλέσθαι. Τούτοις δ' ἐναντιοῦται Τίμαιος, ῥητῶς λέγων ὡς ἐξεχώρησεν εἰς Πελοπόννησον, καὶ τὸ σύνολον οὐκ ἐπανῆλθεν· ὅθεν αὐτοῦ καὶ τὴν τελευτὴν ἄδηλον εἶναι. πρὸς δὲ τὸν Ἡρακλείδην καὶ ἐξ ὀνόματος ποιεῖται τὴν ἀντίρρησιν ἐν τῇ τετάρτῃ. Συρακούσιόν τε γὰρ εἶναι τὸν Πεισιάνακτα, καὶ ἀγρὸν οὐκ ἔχειν ἐν Ἀκράγαντι· Παυσανίαν τε μνημεῖον πεποιηκέναι τοῦ φίλου, τοιούτου διαδοθέντος λόγου, ἢ ἀγαλμάτιόν τι, ἢ σηκὸν οἷα θεοῦ. καὶ γὰρ πλούσιον εἶναι. Πῶς οὖν (φησίν) εἰς τοὺς κρατῆρας ἥλατο, ὧν σύνεγγυς ὄντων οὐδὲ μνείαν ποτὲ ἐπεποίητο; τετελεύτηκεν οὖν ἐν Πελοποννήσῳ. οὐδὲν δὲ παράδοξον τάφον αὐτοῦ μὴ φαίνεσθαι· μηδὲ γὰρ ἄλλων πολλῶν. Τοιαῦτα τινὰ εἰπὼν ὁ Τίμαιος, ἐπιφέρει, Ἀλλὰ διὰ παντός ἐστιν Ἡρακλείδης τοιοῦτος παραδοξολόγος, καὶ ἐκ τῆς σελήνης πεπτωκέναι ἄνθρωπον λέγων. Ἱππόβοτος δέ φησιν ὅτι ἀνδριὰς ἐγκεκαλυμμένος Ἐμπεδοκλέους ἔκειτο πρότερον μὲν ἐν Ἀκράγαντι, ὕστερον δὲ πρὸ τοῦ Ῥωμαίων βουλευτηρίου, ἀκάλυφος, δηλονότι μεταθέντων αὐτὸν Ῥωμαίων. γραπταὶ μὲν γὰρ εἰσι τινὲς, καὶ νῦν περιφέρονται. Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνὸς, ὁ καὶ περὶ τῶν Πυθαγορικῶν εἰπὼν, φησὶ Μέτωνος τελευτή-

σαντος τυραννίδος ἀρχὴν ὑποφύεσθαι· εἶτα τὸν Ἐμπεδοκλέα πεῖσαι τοὺς Ἀκραγαντίνους παύσασθαι μὲν τῶν στάσεων, ἰσότητα δὲ πολιτικὴν ἀσκεῖν. ἔτι τε πολλὰς τῶν πολιτίδων ἀπροίκους ὑπαρχούσας αὐτὸν προικίσαι, διὰ τὸν παρόντα πλοῦτον· διὸ δὴ πορφύραν τε ἀναλαβεῖν αὐτὸν, καὶ στρόφιον ἐπιθέσθαι χρυσοῦν, ὡς Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασιν· ἔτι τε ἐμβάδας χαλκᾶς, καὶ στέμμα Δελφικόν. κόμη τε ἦν αὐτῷ βαθεῖα, καὶ παῖδες ἀκόλουθοι· καὶ αὐτὸς ἀεὶ σκυθρωπὸς ἐφ' ἑνὸς σχήματος ἦν. τοιοῦτος δὴ προῄει, τῶν πολιτῶν ἐντυχόντων, καὶ τοῦτο ἀξιωσάντων οἱονεὶ βασιλείας τινὸς παράσημον. ὕστερον δὲ διά τινα πανήγυριν πορευόμενον ἐφ' ἁμάξης ὡς εἰς Μεσσήνην, πεσεῖν καὶ τὸν μηρὸν κλάσαι· νοσήσαντα δ' ἐκ τούτου, τελευτῆσαι ἐτῶν ζ̄ καὶ ο̄. εἶναι δ' αὐτοῦ καὶ τάφον ἐν Μεγάροις. περὶ δὲ τῶν ἐτῶν Ἀριστοτέλης διαφέρεται. φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ξ̄ ἐτῶν αὐτὸν τελευτῆσαι· οἱ δὲ, θ̄ καὶ ρ̄. ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν δ̄ καὶ π̄ Ὀλυμπιάδα. Δημήτριος δὲ ὁ Τροιζήνιος ἐν τῷ κατὰ σοφιστῶν βιβλίῳ φησὶν αὐτὸν, καθ' Ὅμηρον,

Ἁψάμενον βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὑψηλοῖο κρανείης
Αὐχέν' ἀποκρεμάσαι, ψυχὴν δ' ἀϊδόσδε κατελθεῖν.

ἐν δὲ τῷ προειρημένῳ Τηλαύγους ἐπιστολίῳ, λέγεται αὐτὸν εἰς θάλατταν ὑπὸ γήρως ὀλισθήσαντα τελευτῆσαι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θανάτου καὶ τοσαῦτα. φέρεται δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν ἐν τῇ παμμέτρῳ σκωπτικὸν μὲν, τοῦτον δ' ἔχον τὸν τρόπον,

Καὶ σύ ποτ' Ἐμπεδόκλεις διερῇ φλογὶ σῶμα καθήρας,
Πῦρ ἀπὸ κρητήρων ἔκπιες ἀθανάτων.
Οὐκ ἐρέω δ' ὅτι σαυτὸν ἑκὼν βάλες ἐς ῥόον Αἴτνης,
Ἀλλὰ λαθεῖν ἐθέλων ἔμπεσες οὐκ ἐθέλων.

Καὶ ἄλλο,

Ναὶ μὴν Ἐμπεδοκλῆα θανεῖν λόγος, ὥς ποθ' ἁμάξης

Ἔκπεσε, καὶ μηρὸν κλάσατο δεξιτερόν.
Εἰ δὲ πυρὸς κρατῆρας ἐσήλατο, καὶ πίε τὸ ζῆν,
Πῶς ἂν ἔτ' ἐν Μεγάροις δείκνυτο τοῦδε τάφος;

ἐδόκει δὲ αὐτῷ τάδε. Στοιχεῖα μὲν εἶναι τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα· φιλίαν τε ᾗ συγκρίνεται, καὶ νεῖκος ᾧ διακρίνεται. φησὶ δ' οὕτω,

Ζεὺς ἀργὴς, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀϊδωνεὺς,
Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις ἐπιπικροῖ ὄμμα βρότειον.

Δία μὲν, τὸ πῦρ λέγων· Ἥρην δὲ, τὴν γῆν· Ἀϊδωνέα δὲ, τὸν ἀέρα· Νῆστιν δὲ, τὸ ὕδωρ. καὶ ταῦτα, φησὶν, ἀλλαττόμενα διαμπερὲς οὐδαμοῦ λήγει, ὡς ἂν ἀϊδίου τῆς τοιαύτης διακοσμήσεως οὔσης. ἐπιφέρει γοῦν,

Ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα,
Ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορεύμενα νείκεος ἔχθει.

καὶ τὸν μὲν ἥλιον φησὶ πυρὸς ἄθροισμα μέγα, καὶ τῆς σελήνης μείζω· τὴν δὲ σελήνην, δισκοειδῆ· αὐτὸν δὲ τὸν οὐρανὸν, κρυσταλλοειδῆ. καὶ τὴν ψυχὴν παντοῖα εἴδη ζώων καὶ φυτῶν ἐνδύεσθαι. φησὶ γοῦν,

Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε κόρη τε,
Θάμνος τ' οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπυρος ἰχθύς.

τὰ μὲν οὖν περὶ φύσεως αὐτῷ καὶ οἱ καθαρμοὶ εἰς ἔπη τείνουσι πεντακισχίλια, ὁ δὲ ἰατρικὸς λόγος εἰς ἔπη ἑξακόσια. περὶ δὲ τῶν τραγῳδιῶν προειρήκαμεν.

ΕΠΙΧΑΡΜΟΣ.

Ἐπίχαρμος Ἡλοθαλοῦς, Κῷος, καὶ οὗτος ἤκουσε Πυθαγόρου. τριμηνιαῖος δ' ὑπάρχων, ἀπηνέχθη τῆς Σικελίας εἰς Μέγαρα· ἐντεῦθεν δὲ εἰς Συρακούσας, ὥς φησι καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς συγγράμμασι. καὶ αὐτῷ ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος ἐπιγέγραπται τόδε,

Εἴ τι παραλλάσσει φαέθων μέγας ἅλιος ἄστρων,

Καὶ πόντος ποταμῶν μεῖζον' ἔχει δύναμιν·
Φημὶ τοσοῦτον ἐγὼ σοφίᾳ προέχειν Ἐπίχαρμον,
Ὃν πατρὶς ἐστεφάνωσ' ἅδε Συρηκοσίων.

οὗτος ὑπομνήματα καταλέλοιπεν, ἐν οἷς φυσιολογεῖ, γνωμολογεῖ, ἰατρολογεῖ· καὶ παραστιχίδιά γε τοῖς πλείστοις τῶν ὑπομνημάτων πεποίηκεν, οἷς διασαφεῖ ὅτι αὐτοῦ ἐστι τὰ συγγράμματα. βιοὺς δὲ ἔτη ἐνενήκοντα, κατέστρεψεν τοῦ ζῆν.

ΑΡΧΥΤΑΣ.

Ἀρχύτας Μνησαγόρου, Ταραντῖνος· ὡς δὲ Ἀριστόξενος, Ἑστιαίου, Πυθαγορικὸς καὶ αὐτός. οὗτός ἐστιν ὁ Πλάτωνα ῥυσάμενος δι' ἐπιστολῆς, παρὰ Διονυσίου μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι. ἐθαυμάζετο δὲ καὶ παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐπὶ πάσῃ ἀρετῇ· καὶ δὴ ἑπτάκις τῶν πολιτῶν ἐστρατήγησε, τῶν ἄλλων μὴ πλέον ἐνιαυτοῦ στρατηγούντων, διὰ τὸ κωλύειν τὸν νόμον. πρὸς τοῦτον καὶ Πλάτων γέγραφεν ἐπιστολὰς δύο, ἐπειδήπερ αὐτῷ πρότερος ἐγεγράφει τοῦτον τὸν τρόπον·

Ἀρχύτας Πλάτωνι ὑγιαίνειν.

Καλῶς ποιεῖς ὅτι ἀποπέφευγας ἐκ τᾶς ἀρρωστίας. ταῦτα γὰρ αὐτός τε ἐπέσταλκας, καὶ τοὶ περὶ Δαμησκὸν ἀπάγγελον. περὶ δὲ τῶν ὑπομνημάτων ἐπεμελήθημες, καὶ ἀνήλθομες ὡς Λευκανώς, καὶ ἐνετύχομες τοῖς Ὀκέλλω ἐκγόνοις. τὰ μὲν ὦν περὶ νόμω, καὶ βασιληίας, καὶ ὁσιότατος, καὶ τᾶς τῶ παντὸς γενέσιος, αὐτοί τε ἔχομες καὶ τὶν ἀπεστάλκαμες· τὰ δὲ λοιπὰ οὔτοι νῦν γε δύναται εὑρεθῆμεν. αἰ δέ κα εὑρεθῇ, ἥξει τοι. ὧδε μὲν ὁ Ἀρχύτας. ὁ δὲ Πλάτων ἀντεπιστέλλει τοῦτον τὸν τρόπον.

Πλάτων

Πλάτων Ἀρχύτᾳ εὖ πράττειν.

Τὰ μὲν παρὰ σοῦ ἐλθόντα ὑπομνήματα θαυμαστῶς ἄσμενοί τε ἐλάβομεν, καὶ τοῦ γράψαντος αὐτὰ ἠγάσθημεν ὡς ἔνι μάλιστα· καὶ ἔδοξεν ἡμῖν ἀνὴρ ἄξιος ἐκείνων τῶν παλαιῶν προγόνων. λέγονται γὰρ δὴ οἱ ἄνδρες οὗτοι Μυραῖοι εἶναι. οὗτοι δ' ἦσαν τῶν ἐπὶ Λαομέδοντος ἐξαναστάντων Τρώων, ἄνδρες ἀγαθοί, ὡς ὁ παραδεδομένος μῦθος δηλοῖ. τὰ δὲ παρ' ἐμοὶ ὑπομνήματα, περὶ ὧν ἐπέστειλας, ἱκανῶς μὲν οὔπω ἔχει· ὡς δέ ποτε τυγχάνει ἔχοντα, ἀπέσταλκά σοι. περὶ δὲ τῆς φυλακῆς ἀμφότεροι συμφωνοῦμεν· ὥστε οὐδὲν δεῖ παρακελεύεσθαι. ἔρρωσο.

καὶ ὧδε μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς ἔχουσιν αἱ ἐπιστολαί. γεγόνασι δ' Ἀρχύται τέτταρες· πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, Μιτυληναῖος, μουσικός· τρίτος, περὶ γεωργίας συγγεγραφώς· τέταρτος, ἐπιγραμματοποιός. ἔνιοι καὶ πέμπτον ἀρχιτέκτονα φασίν· οὗ φέρεται βιβλίον περὶ μηχανῆς, ἀρχὴν ἔχον ταύτην, Τάδε παρὰ Τεύκρου Καρχηδονίου διήκουσα. περὶ δὲ τοῦ μουσικοῦ φέρεται καὶ τόδε, ὡς ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῷ μὴ ἐξακούεσθαι, εἴποι, Τὸ γὰρ ὄργανον ὑπὲρ ἐμοῦ διαγωνιζόμενον λαλεῖ. τὸν δὲ Πυθαγορικὸν Ἀριστόξενος φησὶ μηδέποτε στρατηγοῦντα ἡττηθῆναι· φθονούμενον δ' ἅπαξ, ἐκχωρῆσαι τῆς στρατηγίας, καὶ τοὺς αὐτίκα ληφθῆναι. οὗτος πρῶτος τὰ μηχανικὰ ταῖς μηχανικαῖς προσχρησάμενος ἀρχαῖς ἐμεθώδευσε, καὶ πρῶτος κίνησιν ὀργανικὴν διαγράμματι γεωμετρικῷ προσήγαγε, διὰ τῆς τομῆς τοῦ ἡμικυλίνδρου δύο μέσας ἀνάλογον λαβεῖν ζητῶν εἰς τὸν τοῦ κύβου διπλασιασμόν· καὶ γεωμετρίᾳ πρῶτος κύβον εὗρεν, ὥς φησι Πλάτων ἐν πολιτείᾳ.

ἈΛΚΜΑΙ'ΩΝ.

Ἀλκμαίων Κροτωνιάτης, καὶ οὗτος Πυθαγόρου διήκουσε, καὶ τὰ πλεῖστά γε ἰατρικὰ λέγει. ὅμως δὲ καὶ φυσιολογεῖ ἐνίοτε, λέγων, Δύο τὰ πολλά ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων. δοκεῖ δὲ πρῶτος φυσικὸν λόγον συγγεγραφέναι, (καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) καὶ τὴν σελήνην καθόλου ταύτην ἔχειν ἀΐδιον φύσιν. ἦν δὲ Πειρίθου υἱός, ὡς αὐτὸς ἐναρχόμενος τοῦ συγγράμματος φησίν. Ἀλκμαίων Κροτωνιήτης τάδε ἔλεξε, Πειρίθου υἱός, Βροτίνῳ καὶ Λέοντι καὶ Βαθύλλῳ. περὶ τῶν ἀφανέων, περὶ τῶν θνητῶν σαφήνειαν μὲν θεοὶ ἔχοντι· ὡς δὲ ἀνθρώποις τεκμαίρεσθαι. καὶ τὰ ἑξῆς. ἔφη δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, καὶ κινεῖσθαι αὐτὴν συνεχῶς ὡς τὸν ἥλιον.

ἽΠΠΑΣΟΣ.

Ἵππασος, Μεταποντῖνος, καὶ αὐτὸς Πυθαγορικός. ἔφη δὲ χρόνον ὡρισμένον εἶναι τῆς τοῦ κόσμου μεταβολῆς, καὶ πεπερασμένον εἶναι τὸ πᾶν καὶ ἀεικίνητον. φησὶ δ' αὐτὸν Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις, μηδὲν καταλιπεῖν σύγγραμμα. γεγόνασι δὲ Ἵππασοι δύο· οὗτός τε, καὶ ἕτερος γεγραφὼς ἐν ε βιβλίοις Λακώνων πολιτείαν. ἦν δὲ καὶ αὐτὸς Λάκων.

ΦΙΛΌΛΑΟΣ.

Φιλόλαος Κροτωνιάτης, Πυθαγορικός. παρὰ τούτου Πλάτων ὠνήσασθαι τὰ βιβλία τὰ Πυθαγορικὰ Δίωνι γράφει. ἐτελεύτα δὲ νομισθεὶς ἐπιτίθεσθαι τυραννίδι. καὶ ἡμῶν ἐστιν εἰς αὐτόν,

Τὴν ὑπόνοιαν πᾶσι μάλιστα λέγω θεραπεύειν.
Εἰ γὰρ καὶ μὴ δρᾷς, ἀλλὰ δοκῇς, ἀτυχεῖς.

Οὕτω καὶ Φιλόλαον ἀνεῖλε Κρότων ποτὲ πάτρη,
Ὥς μιν ἔδοξε θέλειν δῶμα τύραννον ἔχειν.

Δοκεῖ δὲ αὐτῷ πάντα ἀνάγκῃ καὶ ἁρμονίᾳ γίνεσθαι. καὶ τὴν γῆν κινεῖσθαι κατὰ κύκλον, πρῶτον εἰπεῖν· οἱ δὲ, Ἱκέταν Συρακούσιον φασίν. γέγραφε δὲ βιβλίον ἕν, ὅ φησιν Ἕρμιππος λέγειν τινὰ τῶν συγγραφέων, Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον παραγενόμενον εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον ὠνήσασθαι παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Φιλολάου, ἀργυρίου Ἀλεξανδρινῶν μνῶν μ΄ καὶ ἐντεῦθεν μεταγεγραφέναι τὸν Τίμαιον. ἕτεροι δὲ λέγουσι τὸν Πλάτωνα λαβεῖν αὐτὰ παρὰ Διονυσίου, παραιτησάμενον ἐκ τῆς φυλακῆς νεανίσκον, ἀπηγμένων τῶν τοῦ Φιλολάου μαθητῶν. τοῦτόν φησιν Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις πρῶτον ἐκδοῦναι τῶν Πυθαγορικῶν περὶ φύσεως, ὧν ἡ ἀρχὴ ἥδε, Φύσις δὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἁρμόχθη ἐξ ἀπείρων τε καὶ περαινόντων, καὶ ὅλος κόσμος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα.

ΕΥ΄ΔΟΞΟΣ.

Εὔδοξος Αἰσχίνου, Κνίδιος, ἀστρολόγος, γεωμέτρης, ἰατρὸς, νομοθέτης. οὗτος τὰ μὲν γεωμετρικὰ Ἀρχύτα διήκουσε τὰ δὲ ἰατρικὰ, Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου, καθὰ Καλλίμαχος ἐν τοῖς πίναξι φησίν. Σωτίων δ' ἐν ταῖς διαδοχαῖς λέγει, καὶ Πλάτωνος αὐτὸν ἀκοῦσαι. γενόμενον γὰρ ἐτῶν γ΄ που καὶ κ΄, καὶ στενῶς διακείμενον, κατὰ κλέος τῶν Σωκρατικῶν εἰς Ἀθήνας ἀπᾶραι σὺν Θεομέδοντι τῷ ἰατρῷ, τρεφόμενον ὑπ' αὐτοῦ· οἱ δὲ, καὶ παιδικὰ ὄντα, καταχθέντα δὲ εἰς τὸν Πειραιέα, ὁσημέραι ἀνιέναι Ἀθήναζε, καὶ ἀκούσαντα τῶν σοφιστῶν αὐτόθι, ὑποστρέφειν. δύο δὴ μῆνας διατρίψαντα, οἴκαδε ἐπανελθεῖν, καὶ πρὸς τῶν φίλων ἐρανισθέντα εἰς Αἴγυπτον ἀπᾶραι μετὰ Χρισίππου τοῦ ἰατροῦ, συστατικὰς φέροντα παρ' Ἀγησιλάου πρὸς Νεκτάναβιν

τὸν δὲ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτὸν συστῆσαι. καὶ τέτταρας μῆνας
πρὸς ἐνιαυτῷ διατρίψαντα αὐτόθι ξυρώμενόν τε ἥβην καὶ
ὀφρῦν, τὴν ὀκταετηρίδα κατά τινας συγγράψαι. ἐντεῦ-
θέν τε γενέσθαι ἐν Κυζίκῳ καὶ τῇ Προποντίδι σοφιστεύοντα.
ἀλλὰ καὶ παρὰ Μαύσωλον ἀφικέσθαι. ἔπειθ' οὕτως ἐπανελ-
θεῖν Ἀθήναζε, πάνυ πολλοὺς περὶ ἑαυτὸν ἔχοντα μαθητάς,
ὥς φασί τινες, ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνα λυπῆσαι, ὅτι τὴν ἀρχὴν
αὐτὸν παρεπέμψατο. τινὲς δέ φασι καὶ συμπόσιον ἔχον-
τι τῷ Πλάτωνι αὐτὸν τὴν ἡμικύκλιον κατάκλησιν, πολλῶν
ὄντων, εἰσηγήσασθαι. φησὶ δ' αὐτὸν Νικόμαχος ὁ Ἀριστο-
τέλους τὴν ἡδονὴν λέγειν τὸ ἀγαθόν. ἀπεδέχθη δὲ ἐν
τῇ πατρίδι μεγαλοτίμως, ὥς τό γε περὶ αὐτοῦ ψήφισμα
γενόμενον δηλοῖ. ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιφανέστα-
τος ἐγένετο, γράψας τοῖς ἰδίοις πολίταις νόμους, ὥς φησιν
Ἕρμιππος ἐν τετάρτῃ περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, καὶ ἀστρολογού-
μενα, καὶ γεωμετρούμενα, καὶ ἕτερ' ἄττα ἀξιόλογα. ἔσχε δὲ
καὶ θυγατέρας τρεῖς, Ἀκτίδα, Φιλτίδα, Δελφίδα. φησὶ δ'
αὐτὸν Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς πρὸς Βάτωνα, καὶ κυνῶν διαλό-
γους συνθεῖναι. οἱ δὲ, γεγραφέναι μὲν Αἰγυπτίους τῇ αὐτῶν
φωνῇ· τοῦτον δὲ μεθερμηνεύσαντα ἐκδοῦναι τοῖς Ἕλλησι.
τούτου διήκουσε Χρύσιππος Ἐρινέω Κνίδιος τά τε περὶ
θεῶν καὶ κόσμου καὶ τῶν μετεωρολογουμένων· τὰ δ' ἰατρικὰ
παρὰ Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου. κατέλιπε δὲ καὶ ὑπομνή-
ματα κάλλιστα. τούτου γέγονε παῖς Ἀρισταγόρας, οὗ Χρύ-
σιππος Ἀεθλίου μαθητής· οὗ τὰ θεραπεύματα φέρεται
ὁρατικά, τῶν φυσικῶν θεωρημάτων ὑπὸ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ
πεσόντων. γεγόνασι δ' Εὔδοξοι τρεῖς· αὐτὸς οὗτος· ἕτερος,
Ῥόδιος, ἱστορίας γεγραφώς· τρίτος, Σικελιώτης, παῖς Ἀγα-
θοκλέους, ποιητὴς κωμῳδίας, νίκας ἑλὼν ἀστικὰς μὲν τρεῖς,
ληναϊκὰς δὲ πέντε, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονι-
κοῖς. εὑρίσκομεν δὲ καὶ ἄλλον ἰατρὸν Κνίδιον, περὶ οὗ φησιν
Εὔδοξος ἐν γῆς περιόδῳ, ὡς εἴη παραγγέλλων ἀεὶ συνεχὲς

κινεῖν τὰ ἄρθρα πάσῃ γυμνασίᾳ, ἀλλὰ καὶ τὰς αἰσθήσεις ὁμοίως. ὁ δ' αὐτός φησι τὸν Κνίδιον Εὔδοξον ἀκμάσαι κατὰ τὴν γ̄ καὶ ρ̄ Ὀλυμπιάδα, εὑρεῖν τε τὰ περὶ τὰς καμπύλας γραμμάς. ἐτελεύτησε δὲ τρίτον ἄγων καὶ ν̄ ἔτος. ὅτε δὲ συνεγένετο ἐν Αἰγύπτῳ Ἰχόνουφυ τῷ Ἡλιουπολίτῃ, ὁ Ἆπις αὐτοῦ θοἰμάτιον περιελιχμήσατο. ἔνδοξον οὖν αὐτὸν ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον ἔφασαν οἱ ἱερεῖς ἔσεσθαι, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασιν. ἔστι δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον,

Ἐν Μέμφει λόγος ἐστὶ μαθεῖν ἰδίην ποτὲ μοίρην
Εὔδοξον Ἄπιδος τοῦ καλλικέρω παρὰ ταύρου.
Κοὐδὲν ἔλεξε. (πόθεν; βοὶ γὰρ λόγον οὐ πόρε φύτλη,
Οὐδὲ λάλον μόσχῳ Ἄπιδι στόμα) δὴ ἀλλὰ παρ' αὐτὸν
Λέχρια κεῖνος στὰς περιφανῶς λιχμήσατο λώπην,
Δηλῶν ὡς ἀποδύσῃ δὴ βιοτὴν ὅσον οὔπω.
Καὶ δή οἱ ταχέως ἐπελήλυθεν αὐτίκα πότμος,
Ἠελίοις δεκάκις πέντ' ἢ δὲ τρεῖς ἐσιδόντι.

τοῦτον ἀντὶ Εὐδόξου Ἔνδοξον ἐκάλουν διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς φήμης. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν ἐλλογίμων Πυθαγορικῶν διεληλύθαμεν, ἤδη περὶ τῶν σποράδην (ὥς φασι) διαλεχθῶμεν. λεκτέον δὲ πρῶτον περὶ Ἡρακλείτου.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΛΑΕΡΤΙΟΥ περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ θ' τῶν ι',

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ.

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ Βλύσωνος, ἢ (ὥς τινες) Ἡρακίοντος, Ἐφέσιος. οὗτος ἤκμαζε μὲν κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. μεγαλόφρων δὲ γέγονε παρ' ὁντιναοῦν, καὶ ὑπερόπτης· ὡς καὶ ἐκ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ δῆλον, ἐν ᾧ φησι, Πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει. Ἡσίοδον γὰρ ἂν ἐδίδαξε καὶ Πυθαγόρην, αὖθίς τε Ξενοφάνεά τε καὶ Ἑκαταῖον. εἶναι γὰρ ἓν τὸ σοφὸν ἐπίστασθαι γνώμην ἥτε οἱ ἐγκυβερνήσει πάντα διὰ πάντων. τόν τε Ὅμηρον ἔφασκεν ἄξιον ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκβάλλεσθαι καὶ ῥαπίζεσθαι, καὶ Ἀρχίλοχον ὁμοίως. ἔλεγε δὲ καὶ, Ὕβριν χρὴ σβεννύειν μᾶλλον ἢ πυρκαϊήν. καὶ, Μάχεσθαι χρὴ τὸν δῆμον ὑπὲρ τοῦ νόμου, ὅκως ὑπὲρ τείχεος. καθάπτεται δὲ καὶ τῶν Ἐφεσίων, ἐπὶ τῷ τὸν ἑταῖρον ἐκβαλεῖν Ἑρμόδωρον· ἐν οἷς φησιν, Ἄξιον Ἐφεσίοις ἡβηδὸν ἀποθανεῖν πᾶσι, καὶ τοῖς ἀνήβοις τὴν πόλιν καταλιπεῖν, οἵτινες Ἑρμόδωρον ἑωυτῶν ὀνήϊστον ἐξέβαλον λέγοντες, Ἡμέων μηδὲ εἷς ὀνήϊστος ἔστω. εἰ δέ τις τοιοῦτος, ἄλλη τε καὶ μετ' ἄλλων. ἀξιούμενος δὲ καὶ νόμους θεῖναι πρὸς αὐτῶν, ὑπερεῖδε, διὰ τὸ ἤδη κεκρατῆσθαι τῇ πονηρᾷ πολιτείᾳ τὴν πόλιν. ἀναχωρήσας δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέ-

μιδος μετὰ τῶν παίδων ἠστραγάλιζε· περιστάντων δ' αὐτὸν τῶν Ἐφεσίων, Τί, ὦ κάκιστοι, θαυμάζετε; ἔφη. ἢ οὐ κρεῖττον τοῦτο ποιεῖν ἢ μεθ' ὑμῶν πολιτεύεσθαι; καὶ τέλος, μισανθρωπήσας καὶ ἐκπατήσας, ἐν τοῖς ὄρεσι διῃτᾶτο, πόας σιτούμενος καὶ βοτάνας. καὶ μέντοι καὶ διὰ τοῦτο περιτραπεὶς εἰς ὕδερον, κατῆλθεν εἰς ἄστυ, καὶ τῶν ἰατρῶν αἰνιγματωδῶς ἐπυνθάνετο εἰ δύναιντο ἐξ ἐπομβρίας αὐχμὸν ποιῆσαι· τῶν δὲ μὴ συνιέντων, αὐτὸν εἰς βούστασιν κατορύξας, τῇ τῶν βολίτων ἀλέᾳ ἤλπισεν ἐξατμισθήσεσθαι. οὐδὲν δ' ἀνύων οὐδ' οὕτως, ἐτελεύτα, βιοὺς ἔτη ξ. καὶ ἔστιν εἰς αὐτὸν ἡμῶν οὕτως ἔχον,

Πολλάκις Ἡράκλειτον ἐθαύμασα, πῶς ποτε τὸ ζῆν
Ὧδε διαντλήσας δύσμορος, εἶτ' ἔθανεν.
Σῶμα γὰρ ἀρδεύσασα κακὴ νόσος ὕδατι, φέγγος
Ἔσβεσεν ἐν βλεφάρων, καὶ σκότον ἠγάγετο.

Ἕρμιππος δέ φησι λέγειν αὐτὸν τοῖς ἰατροῖς, εἴ τις δύναται ἔντερα ταπεινώσας ὑγρὸν ἐξερᾶσαι· ἀπειπόντων δέ, θεῖναι αὐτὸν εἰς τὸν ἥλιον, καὶ κελεύειν τοὺς παῖδας βολίτοις καταπλάττειν. οὕτω δὴ κατατεινόμενον, δευτεραῖον τελευτῆσαι, καὶ ταφῆναι ἐν τῇ ἀγορᾷ. Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνός φησι μὴ δυνηθέντα αὐτὸν ἀποσπάσαι τὰ βόλιτα, μεῖναι, καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν ἀγνοηθέντα, κυνόβρωτον γενέσθαι. γέγονε δὲ θαυμάσιος ἐκ παίδων, ὅτε καὶ νέος ὢν ἔφασκε μηδὲν εἰδέναι, τέλειος μέντοι γενόμενος, πάντα ἐγνωκέναι. ἤκουσέ τε οὐδενός, ἀλλ' αὐτὸν ἔφη διζήσεσθαι, καὶ μαθεῖν πάντα παρ' ἑαυτοῦ. Σωτίων δέ φησιν εἰρηκέναι τινὰς Ξενοφάνους αὐτὸν ἀκηκοέναι. λέγειν τε Ἀρίστωνα ἐν τῷ περὶ Ἡρακλείτου, καὶ τὸν ὕδερον αὐτὸν θεραπευθῆναι, ἀποθανεῖν δ' ἄλλῃ νόσῳ. τοῦτο δὲ καὶ Ἱππόβοτός φησι. τὸ δὲ φερόμενον αὐτοῦ βιβλίον ἐστὶ μὲν ἀπὸ τοῦ συνέχοντος περὶ φύσεως· διῄρηται δ' εἰς τρεῖς λόγους, εἴς τε τὸν περὶ τοῦ παντός, καὶ πολιτικόν, καὶ θεολογικόν. ἀνέθηκε δ' αὐτὸ εἰς τὸ τῆς

Ἀρτέμιδος ἱερόν· ὡς μὲν τινες, ἐπιτηδεύσας ἀσαφέστερον γράψαι, ὅπως οἱ δυνάμενοι προσίοιεν αὐτῷ, καὶ μὴ ἐκ τοῦ δημώδους εὐκαταφρόνητον ᾖ. τοῦτον δὲ καὶ ὁ Τίμων ὑπογράφει, λέγων,

Τοῖς δ' ἔνι κοκκυστὴς ὀχλολοίδορος Ἡράκλειτος
Αἰνικτὴς ἀνόρουσε.

Θεόφραστος δέ φησιν ὑπὸ μελαγχολίας τὰ μὲν, ἡμιτελῆ, τὰ δὲ ἄλλοτε ἄλλως ἔχοντα γράψαι. σημεῖον δ' αὐτοῦ τῆς μεγαλοφροσύνης Ἀντισθένης φησὶν ἐν διαδοχαῖς. ἐκχωρῆσαι γὰρ τἀδελφῷ τῆς βασιλείας. τοσαύτην δὲ δόξαν ἔσχε τὸ σύγγραμμα, ὡς καὶ αἱρετιστὰς ἀπ' αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς κληθέντας Ἡρακλειτείους. ἐδόκει δὲ αὐτῷ καθολικῶς μὲν τάδε, Ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνεστάναι, καὶ εἰς τοῦτο ἀναλύεσθαι· πάντα τε γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένην, καὶ διὰ τῆς ἐναντιοτροπῆς ἡρμόσθαι τὰ ὄντα· καὶ πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη. εἴρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συνισταμένων παθῶν, ὅτι τε ὁ ἥλιος ἐστὶ τὸ μέγεθος οἷος φαίνεται. λέγεται δὲ καὶ ψυχῆς πειρατέον, ὃν ἐκ ἂν ἐξεύροι ὁ πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν· οὕτω βαθὺν λόγον ἔχει. τήν τε οἴησιν, ἱερὰν νόσον ἔλεγε· καὶ τὴν ὅρασιν, ψεύδεσθαι. λαμπρῶς τε ἐνίοτε ἐν τῷ συγγράμματι καὶ σαφῶς ἐκβάλλει· ὥστε καὶ τὸν νωθέστατον ῥᾳδίως γνῶναι, καὶ δίαρμα ψυχῆς λαβεῖν. ἥ τε βραχύτης καὶ τὸ βάρος τῆς ἑρμηνείας ἀσύγκριτον. καὶ τὰ ἐπὶ μέρους δὲ αὐτῷ ὧδε ἔχει τῶν δογμάτων, Πῦρ εἶναι στοιχεῖον, καὶ πυρὸς ἀμοιβὴν τὰ πάντα ἀραιώσει καὶ πυκνώσει γινόμενα. (σαφῶς δὲ οὐδὲν ἐκτίθεται) γίνεσθαι πάντα κατ' ἐναντιότητα, καὶ ῥεῖν τὰ ὅλα ποταμοῦ δίκην· πεπεράνθαί τε τὸ πᾶν, καὶ ἕνα εἶναι κόσμον. γεννᾶσθαί τε αὐτὸν ἐκ πυρὸς, καὶ πάλιν ἐκπυροῦσθαι κατά τινας περιόδους ἐναλλὰξ τὸν σύμπαντα αἰῶνα. τοῦτο δὲ γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένην. τῶν δὲ ἐναντίων τὸ μὲν ἐπὶ τὴν γένεσιν ἄγον, καλεῖσθαι πόλεμον καὶ ἔριν· τὸ δ' ἐπὶ τὴν

ἐκπύρωσιν, ὁμολογίαν καὶ εἰρήνην, καὶ τὴν μεταβολὴν ὁδὸν ἄνω κάτω· τόν τε κόσμον γίνεσθαι κατὰ ταύτην. πυκνούμενον γὰρ τὸ πῦρ ἐξυγραίνεσθαι, συνιστάμενόν τε γίνεσθαι ὕδωρ· πηγνύμενον δὲ τὸ ὕδωρ, εἰς γῆν τρέπεσθαι· καὶ ταύτην ὁδὸν ἐπὶ τὸ κάτω εἶναι. πάλιν τε αὖ τὴν γῆν χεῖσθαι, ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ γίνεσθαι· ἐκ δὲ τούτου, τὰ λοιπὰ σχεδὸν πάντα ἐπὶ τὴν ἀναθυμίασιν ἀνάγων τὴν ἀπὸ τῆς θαλάτης. αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω ὁδός. γίνεσθαι δὲ ἀναθυμιάσεις ἀπό τε γῆς καὶ θαλάτης, ἃς μὲν, λαμπρὰς καὶ καθαράς, ἃς δὲ, σκοτεινάς. αὔξεσθαι δὲ τὸ μὲν πῦρ, ὑπὸ τῶν λαμπρῶν· τὸ δὲ ὑγρὸν, ὑπὸ τῶν ἑτέρων. τὸ δὲ περιέχον ὁποῖόν ἐστιν, οὐ δηλοῖ. εἶναι μέντοι ἐν αὐτῷ σκάφας ἐπεστραμμένας κατὰ κοῖλον πρὸς ἡμᾶς· ἐν αἷς ἀθροιζομένας τὰς λαμπρὰς ἀναθυμιάσεις ἀποτελεῖν φλόγας· ἃς εἶναι τὰ ἄστρα. λαμπροτάτην δὲ εἶναι τὴν τοῦ ἡλίου φλόγα καὶ θερμοτάτην. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἄστρα πλεῖον ἀπέχειν ἀπὸ γῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἧττον λάμπειν καὶ θάλπειν· τὴν δὲ σελήνην προσγειοτέραν οὖσαν, μὴ διὰ τοῦ καθαροῦ φέρεσθαι τόπου. τὸν μέντοι ἥλιον ἐν διαυγεῖ καὶ ἀμιγεῖ κεῖσθαι, καὶ σύμμετρον ἀφ' ἡμῶν ἔχειν διάστημα. τοιγάρτοι μᾶλλον θερμαίνειν τε καὶ φωτίζειν. ἐκλείπειν τε ἥλιον καὶ σελήνην, ἄνω στρεφομένων τῶν σκαφῶν. τούς τε κατὰ μῆνα τῆς σελήνης σχηματισμοὺς γίνεσθαι, στρεφομένης ἐν αὐτῇ κατὰ μικρὸν τῆς σκάφης. ἡμέραν τε καὶ νύκτα γίνεσθαι, καὶ μῆνας, καὶ ὥρας ἐτείους, καὶ ἐνιαυτοὺς, ὑετούς τε καὶ πνεύματα, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, κατὰ τὰς διαφόρους ἀναθυμιάσεις. τὴν μὲν γὰρ λαμπρὰν ἀναθυμίασιν, φλογωθεῖσαν ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ ἡλίου, ἡμέραν ποιεῖν· τὴν δὲ ἐναντίαν ἐπικρατήσασαν, νύκτα ἀποτελεῖν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ λαμπροῦ τὸ θερμὸν αὐξανόμενον, θέρος ποιεῖν· ἐκ δὲ τοῦ σκοτεινοῦ τὸ ὑγρὸν πλεονάζον χειμῶνα ἀπεργάζεσθαι. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ περὶ τῶν ἄλλων αἰτιολογεῖ. περὶ δὲ τῆς γῆς οὐδὲν ἀποφαίνεται, ποία

τις ἐστιν; ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῆς σκαφῶν. καὶ ταῦτα μὲν εἶναι αὐτῷ τὰ δοκοῦντα. τὰ δὲ περὶ Σωκράτους, καὶ ὅσα ἐντυχὼν τῷ συγγράμματι εἴποι, κομίσαντος Εὐριπίδου, (καθά φησιν Ἀρίστων) ἐν τῷ περὶ Σωκράτους εἰρήκαμεν. Σέλευκος μέντοι φησὶν ὁ γραμματικὸς, Κρότωνά τινα ἱστορεῖν ἐν τῷ Κατακολυμβητῇ, Κράτητά τινα πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα κομίσαι τὸ βιβλίον· ὃν καὶ εἰπεῖν Δηλίου τινὸς δεῖσθαι κολυμβητοῦ, ὃς οὐκ ἀποπνιγήσεται ἐν αὐτῷ. ἐπιγράφουσι δὲ αὐτὸ, οἱ μὲν, Μούσας· οἱ δὲ, Περὶ φύσεως· Διόδοτος δὲ, Ἀκριβὲς οἰάκισμα πρὸς στάθμην βίου· ἄλλοι, Γνώμην ἠθῶν, τρόπου κόσμον ἑνὸς τῶν ξυμπάντων. φασὶ δὲ αὐτὸν ἐρωτηθέντα διὰ τί σιωπᾷ, φάναι, Ἵν' ὑμεῖς λαλῆτε. ἐπόθησε δὲ αὐτὸν καὶ Δαρεῖος μετασχεῖν, καὶ ἔγραψεν ὧδε πρὸς αὐτόν,

Βασιλεὺς Δαρεῖος πατρὸς Ὑστάσπεω, Ἡράκλειτον
Ἐφέσιον σοφὸν ἄνδρα προσαγορεύει, χαίρειν.

Καταβέβλησαι λόγον Περὶ φύσιος δυσνόητόν τε καὶ δυσεξήγητον. ἔν τισι μὲν οὖν ἑρμηνευόμενος κατὰ λέξιν σὴν, δοκεῖ δύναμίν τινα περιέχειν θεωρίας κόσμου τε τοῦ σύμπαντος καὶ τῶν ἐν τούτῳ γινομένων· ἅπερ ἐστὶν ἐν θειοτάτῃ κείμενα κινήσει. τῶν δὲ πλείστων ἐποχὴν ἔχοντα· ὥστε καὶ τοὺς ἐπιπλεῖστον μετεσχηκότας συγγραμμάτων, διαπορεῖσθαι τῆς ὀρθῆς δοκούσης γεγράφθαι παρά σοι διηγήσεως. βασιλεὺς οὖν Δαρεῖος Ὑστάσπου βούλεται τῆς σῆς ἀκροάσεως μετασχεῖν καὶ παιδείας Ἑλληνικῆς. ἔρχου δὴ συντόμως πρὸς ἐμὴν ὄψιν, καὶ βασίλειον οἶκον. Ἕλληνες γὰρ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνεπισήμαντοι σοφοῖς ἀνδράσιν ὄντες, παρορῶσι τὰ καλῶς ὑπ' αὐτῶν ἐνδεικνύμενα πρὸς σπουδαίαν ἀκοὴν καὶ μάθησιν. παρ' ἐμοὶ δὲ ὑπάρχει σοι πᾶσα μὲν προεδρία, καθ' ἡμέραν δὲ καλὴ καὶ σπουδαία προσαγόρευσις, καὶ βίος εὐδόκιμος σαῖς παραινέσεσιν.

Ἡράκλειτος Ἐφέσιος Δαρείῳ βασιλεῖ παιδὶ Ὑστάσπεω, χαίρειν.

Ὁκόσοι τυγχάνουσιν ὄντες ἐπιχθόνιοι, τῆς μὲν ἀληθείης καὶ δικαιοπραγμοσύνης ἀπέχονται, ἀπληστίῃ δὲ καὶ δοξοκοπίῃ προσέχουσι, κακῆς ἕνεκα ἀνοίης. ἐγὼ δὲ ἀμνηστίην ἔχων πάσης πονηρείης, καὶ κόρον φεύγων παντὸς οἰκειουμένου φθόνου, καὶ διὰ τὸ περιίστασθαι ὑπερηφανίας, οὐκ ἂν ἀφικοίμην εἰς Περσῶν χώρην ὀλίγοις ἀρκεόμενος, κατ' ἐμὴν γνώμην.

Τοιοῦτος μὲν ὁ ἀνὴρ καὶ πρὸς βασιλέα. Δημήτριος δέ φησιν ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, καὶ Ἀθηναίων αὐτὸν ὑπερφρονῆσαι, δόξαν ἔχοντα παμπλείστην. καταφρονούμενόν τε ὑπὸ τῶν Ἐφεσίων, ἑλέσθαι μᾶλλον τὰ οἰκεῖα. μέμνηται αὐτοῦ καὶ ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ. πλεῖστοί τε εἰσὶν ὅσοι ἐξήγηνται αὐτοῦ τὸ σύγγραμμα. καὶ γὰρ Ἀντισθένης καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, Κλεάνθης τε ὁ Ποντικός, καὶ Σφαῖρος ὁ Στωϊκός· πρὸς δὲ, Παυσανίας ὁ κληθεὶς Ἡρακλειτιστής, Νικομήδης τε, καὶ Διονύσιος. τῶν δὲ γραμματικῶν, Διόδοτος· ὅς οὔ φησι περὶ φύσεως εἶναι τὸ σύγγραμμα, ἀλλὰ περὶ πολιτείας· τὰ δὲ περὶ φύσεως ἐν παραδείγματος εἴδει κεῖσθαι. Ἱερώνυμος δέ φησι καὶ Σκυθῖνον, τὸν τῶν ἰάμβων ποιητήν, ἐπιβάλλεσθαι τὸν ἐκείνου λόγον διὰ μέτρου ἐκβαλεῖν. πολλά τε εἰς αὐτὸν ἐπιγράμματα φέρεται, ἀτὰρ δὴ καὶ τόδε,

Ἡράκλειτος ἐγώ· τί με ὦν κάτω ἕλκετ' ἄμουσοι;
Οὐχ ὑμῖν ἐπόνουν, τοῖς δέ μ' ἐπισταμένοις.
Εἷς ἐμοὶ ἄνθρωπος, τρισμύριοι· οἱ δ' ἀνάριθμοι,
Οὐδείς. ταῦτ' αὐδῶ καὶ παρὰ Περσεφόνῃ.

Καὶ ἄλλο τοιόνδε.

Μὴ ταχὺς Ἡρακλείτου ἐπ' ὀμφαλὸν εἴλεε βίβλον
Τοὐφεσίου· μάλα τοι δύσβατος ἀτραπιτός.

Ὀρφνὴ καὶ σκότος ἐστὶν ἀλάμπετον. ἢν δέ σε μύστης
Εἰσαγάγῃ, φανεροῦ λαμπρότερ' ἠελίου.

γεγόνασι δ' Ἡράκλειτοι πέντε· πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, ποιητὴς λυρικὸς, οὗ ἐστι τῶν δώδεκα θεῶν ἐγκώμιον· τρίτος, ἐλεγείας ποιητὴς Ἁλικαρνασεὺς, εἰς ὃν Καλλίμαχος πεποίηκεν οὕτως,

Εἶπέ τις Ἡράκλειτε τεὸν μόρον, ἐς δέ με δάκρυ
Ἤγαγεν· ἐμνήσθην δ' ὁσσάκις ἀμφότεροι
Ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν. ἀλλὰ σὺ μέν που
Ξεῖν' Ἁλικαρνασεῦ τετράπαλαι σποδιή·
Αἱ δὲ τεαὶ ζώουσιν ἀηδόνες, ᾗσιν ὁ πάντων
Ἁρπακτὴρ ἀΐδης οὐκ ἐπὶ χεῖρα βαλεῖ.

τέταρτος, Λέσβιος, ἱστορίαν γεγραφὼς Μακεδονικήν· πέμπτος, σπουδογέλοιος, ἀπὸ κιθαρῳδίας μεταβεβηκὼς εἰς τὸ εἶδος.

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ.

Ξενοφάνης Δεξίου, ἢ (ὡς Ἀπολλόδωρος) ὀρθομένους, Κολοφώνιος, ἐπαινεῖται πρὸς τοῦ Τίμωνος. φησὶ γοῦν,

Ξεινοφάνη θ' ὑπάτυφον, Ὁμηραπάτην, ἐπικόπτην.

οὗτος ἐκπεσὼν τῆς πατρίδος, ἐν Ζάγκλῃ τῆς Σικελίας διέτριβε καὶ ἐν Κατάνῃ. διήκουσε δὲ κατ' ἐνίους μὲν, οὐδενός· κατ' ἐνίους δὲ, Βότωνος Ἀθηναίου ἢ (ὥς τινες) Ἀρχελάου. καὶ (ὡς Σωτίων φησὶ) κατ' Ἀναξίμανδρον ἦν. γέγραφε δὲ καὶ ἐν ἔπεσι καὶ ἐλεγείας καὶ ἰάμβους καθ' Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου, ἐπικόπτων αὐτῶν τὰ περὶ θεῶν εἰρημένα. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐρραψῴδει τὰ ἑαυτοῦ. ἀντιδοξάσαι τε λέγεται Θαλῇ καὶ Πυθαγόρᾳ, καθάψασθαι δὲ καὶ Ἐπιμενίδου. μακροβιώτατός τε γέγονεν, ὥς που καὶ αὐτός φησιν,

Ἤδη δ' ἑπτά τ' ἔασι καὶ ἑξήκοντ' ἐνιαυτοὶ

Βληστρίζοντες ἐμὴν φροντίδ᾽ ἀν᾽ Ἑλλάδα γῆν.
Ἐκ γενετῆς δὲ τότ᾽ ἦσαν ἐείκοσι, πέντε τε πρὸς τοῖς,
Εἴπερ ἐγὼ περὶ τῶνδ᾽ οἶδα λέγειν ἐτύμως.

φησὶ δὲ τέτταρα εἶναι τῶν ὄντων στοιχεῖα, κόσμους δ᾽ ἀπείρους, ἀπαραλλάκτους δέ. τὰ νέφη συνίστασθαι τῆς ἀφ᾽ ἡλίου ἀτμίδος ἀναφερομένης, καὶ αἰρούσης αὐτὰ εἰς τὸ περιέχον. οὐσίαν θεοῦ, σφαιροειδῆ, μηδὲν ὅμοιον ἔχουσαν ἀνθρώπῳ. ὅλον δὲ ὁρᾶν, καὶ ὅλον ἀκούειν, μὴ μέντοι ἀναπνεῖν. σύμπαντά τε εἶναι νοῦν, καὶ φρόνησιν, καὶ ἀΐδιον. πρῶτός τε ἀπεφήνατο ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον, φθαρτόν ἐστι· καὶ ἡ ψυχὴ, πνεῦμα. ἔφη δὲ καὶ τὰ πολλὰ ἥττω νοῦ εἶναι· καὶ τοῖς τυράννοις ἐντυγχάνειν ἢ ὡς ἥκιστα ἢ ὡς ἥδιστα. Ἐμπεδοκλέους δὲ εἰπόντος αὐτῷ ὅτι ἀνεύρετός ἐστιν ὁ σοφὸς, Εἰκότως, ἔφη· σοφὸν γὰρ εἶναι δεῖ τὸν ἐπιγνωσόμενον τὸν σοφόν. φησὶ δὲ Σωτίων πρῶτον αὐτὸν εἰπεῖν ἀκατάληπτα εἶναι τὰ πάντα, πλανώμενος. ἐποίησε δὲ καὶ Κολοφῶνος κτίσιν, καὶ τὸν εἰς Ἐλέαν τῆς Ἰταλίας ἀποικισμὸν, ἔπη δισχίλια. καὶ ἤκμαζε κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. φησὶ δὲ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ περὶ γήρως, καὶ Παναίτιος ὁ Στωϊκὸς ἐν τῷ περὶ εὐθυμίας, ταῖς ἰδίαις χερσὶ θάψαι τοὺς υἱεῖς αὐτὸν, καθάπερ καὶ Ἀναξαγόραν. δοκεῖ δὲ πεπρᾶσθαι ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν Παρμενίσκου καὶ Ὀρεστάδου, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ. γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ξενοφάνης, Λέσβιος ποιητὴς ἰάμβων. καὶ οὗτοι μὲν οἱ σποράδην. Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος, Ἐλεάτης.

ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ.

Τοῦτον Θεόφραστος ἐν τῇ ἐπιτομῇ, Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι. ὅμως δ᾽ οὖν ἀκούσας καὶ Ξενοφάνους, οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ. ἐκοινώνησε δὲ καὶ Ἀμεινίᾳ καὶ

Διοχάιτῃ τῷ Πυθαγορικῷ, (ὡς ἔφη Σωτίων) ἀνδρὶ πένητι μὲν, καλῷ δὲ καὶ ἀγαθῷ ᾧ καὶ μᾶλλον ἠκολούθησε. καὶ ἀποθανόντος ἡρῷον ἱδρύσατο. γένους τε ὑπάρχων λαμπροῦ καὶ πλούσιος, ὑπὸ Ἀμεινίου, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ξενοφάνους εἰς ἡσυχίαν προετράπη. πρῶτος δὲ οὗτος τὴν γῆν ἀπέφηνε σφαιροειδῆ, καὶ ἐν μέσῳ κεῖσθαι. δύο τε εἶναι στοιχεῖα, πῦρ, καὶ γῆν. καὶ τὸ μὲν, δημιουργοῦ τάξιν ἔχειν· τὴν δὲ, ὕλης. γένεσίν τε ἀνθρώπων ἐξ ἡλίου πρῶτον γενέσθαι. αὐτὴν δὲ ὑπάρχειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, ἐξ ὧν τὰ πάντα συνεστάναι. καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν νοῦν ταὐτὸν εἶναι, καθὰ μέμνηται καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς φυσικοῖς, πάντων σχεδὸν ἐκτιθέμενος τὰ δόγματα. διττήν τε ἔφη εἶναι τὴν φιλοσοφίαν· τὴν μὲν, κατ' ἀλήθειαν· τὴν δὲ, κατὰ δόξαν. διὸ καὶ φησί που,

-- χρεὼ δέ σε πάντα πυθέσθαι

Ἠμὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεκὲς ἦτορ,
Ἠδὲ βροτῶν δόξας, τῶν οὐκ ἔνι πίστις ἀληθής:

καὶ αὐτὸς δὲ διὰ ποιημάτων φιλοσοφεῖ, καθάπερ Ἡσίοδός τε καὶ Ξενοφάνης καὶ Ἐμπεδοκλῆς. κριτήριον δὲ τὸν λόγον εἶπε· τάς τε αἰσθήσεις μὴ ἀκριβεῖς ὑπάρχειν. φησὶ γοῦν,

Μή σε ἔθος πολύπειρον ὁδὸν κατὰ τήνδε βιάσθω,
Νωμᾶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἠχήεσσαν ἀκουὴν,
Καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολύδηριν ἔλεγχον.

διὸ καὶ περὶ αὐτοῦ φησὶν ὁ Τίμων,

Παρμενίδου τε βίην μεγαλόφρονα, τὴν πολύδοξον,
Ὅς ῥ' ἐπὶ φαντασίας ἀπάτης ἀνενείκατο νώσεις.

εἰς τοῦτον καὶ Πλάτων τὸν διάλογον γέγραφε, Παρμενίδην ἐπιγράψας, ἢ Περὶ ἰδεῶν. ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν ϛ καὶ εἰκοστὴν Ὀλυμπιάδα. καὶ δοκεῖ πρῶτος πεφωρακέναι τὸν αὐτὸν εἶναι Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν πέμπτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων· οἱ δὲ,

Πυθαγόραν. Καλλίμαχος δέ φησι μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸ ποίημα. λέγεται δὲ καὶ νόμους θεῖναι τοῖς πολίταις, ὥς φησι Σπεύσιππος ἐν τῷ περὶ φιλοσόφων. καὶ πρῶτος ἐρωτῆσαι τὸν Ἀχιλλέα λόγον, ὡς Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Παρμενίδης, ῥήτωρ τεχνογράφος.

ΜΕΛΙΣΣΟΣ.

Μέλισσος Ἰθαιγένους, Σάμιος. οὗτος ἤκουσε Παρμενίδου. ἀλλὰ καὶ εἰς λόγους ἦλθεν Ἡρακλείτῳ. ὅτε καὶ συνέστησεν αὐτὸν τοῖς Ἐφεσίοις ἀγνοοῦσι, καθάπερ Ἱπποκράτης Δημόκριτον Ἀβδηρίταις. γέγονε δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνήρ, καὶ ἀποδοχῆς παρὰ τοῖς πολίταις ἠξιωμένος. ὅθεν ναύαρχος αἱρεθεὶς, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐθαυμάσθη, διὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν. ἐδόκει δὲ αὐτῷ τὸ πᾶν ἄπειρον εἶναι, καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ἀκίνητον, καὶ ἓν ὅμοιον ἑαυτῷ, καὶ πλῆρες. κίνησίν τε μὴ εἶναι, δοκεῖν δὲ εἶναι. ἀλλὰ καὶ περὶ θεῶν ἔλεγε μὴ δεῖν ἀποφαίνεσθαι· μὴ γὰρ εἶναι γνῶσιν αὐτῶν. φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἠκμακέναι αὐτὸν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

ΖΗΝΩΝ ἘΛΕΑΤΗΣ.

Ζήνων, Ἐλεάτης. τοῦτον Ἀπολλόδωρός φησιν εἶναι ἐν χρονικοῖς Πύρρητος· τὸν δὲ Παρμενίδην, φύσει μὲν Τελευταγόρου· θέσει δὲ, Παρμενίδου. περὶ τούτου καὶ Μελίσσου Τίμων φησὶ ταῦτα,

Ἀμφοτερογλώσσου τε μέγα σθένος οὐκ ἀλαπαδνὸν
Ζήνωνος Πλατωνεπιλήπτορος ἠδὲ Μελίσσου,
Πολλῶν φαντασμῶν ἐπάνω, παύρων γε μὲν εἴσω.

ὁ δὴ Ζήνων διακήκοε Παρμενίδου, καὶ γέγονεν αὐτοῦ παιδικά,

καὶ ἀμήκης ἰδεῖν, καθά φησι Πλάτων ἐν τῷ Παρμενίδῃ. ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ Σοφιστῇ καὶ Ἐλεατικὸν Παλαμήδην αὐτὸν καλεῖ. φησὶ δ' Ἀριστοτέλης εὑρετὴν αὐτὸν γενέσθαι διαλεκτικῆς, ὥσπερ Ἐμπεδοκλέα ῥητορικῆς. γέγονε δ' ἀνὴρ γενναιότατος καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ ἐν πολιτείᾳ. φέρεται γοῦν αὐτοῦ βιβλία πολλῆς συνέσεως γέμοντα. καθελεῖν δὲ θελήσας Νέαρχον τὸν τύραννον (οἱ δὲ, Διομέδοντα) συνελήφθη, καθά φησιν Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σατύρου ἐπιτομῇ. ὅτε καὶ ἐξεταζόμενος τοὺς συνειδότας, καὶ περὶ τῶν ὅπλων ὧν ἦγεν εἰς Λιπάραν, πάντας ἔφη αὐτοῦ τοὺς φίλους αὐτὰ ταῦτα συνειδέναι· βουλόμενος αὐτὸν ἔρημον καταστῆσαι. εἶτα περί τινων εἰπὼν ἔχειν τινὰ εἰπεῖν αὐτῷ πρὸς τὸ οὖς· καὶ δακὼν, οὐκ ἀνῆκεν ἕως ἀπεκεντήθη, ταὐτὸν Ἀριστογείτονι τῷ τυραννοκτόνῳ παθών. Δημήτριος δέ φησιν ἐν τοῖς ὁμωνύμοις τὸν μυκτῆρα αὐτὸν ἀποτραγεῖν. Ἀντισθένης δ' ἐν ταῖς διαδοχαῖς φησὶ μετὰ τὸ μηνῦσαι τοὺς φίλους, ἐρωτηθῆναι πρὸς τοῦ τυράννου, εἴ τις ἄλλος εἴη· τὸν δ' εἰπεῖν, Σὺ ὁ τῆς πόλεως ἀλιτήριος. πρός τε τοὺς παρεστῶτας φάναι, Θαυμάζω ὑμῶν τὴν δειλίαν, εἰ τούτων ἕνεκεν ὧν νῦν ἐγὼ ὑπομένω, δουλεύετε τῷ τυράννῳ· καὶ τέλος ἀποτραγόντα τὴν γλῶτταν προσπτύσαι αὐτῷ. τοὺς δὲ πολίτας παρορμηθέντας, αὐτίκα τὸν τύραννον καταλεῦσαι. ταῦτα δὲ σχεδὸν οἱ πλείους λαλοῦσιν. Ἕρμιππος δέ φησιν, εἰς ὅλμον αὐτὸν βληθῆναι, καὶ κατακοπῆναι. καὶ εἰς αὐτὸν ἡμεῖς εἴπομεν οὕτως,

Ἤθελες ὦ Ζήνων, καλὸν ἤθελες ἄνδρα τύραννον
Κτείνας, ἐκλῦσαι δουλοσύνας Ἐλέαν.
Ἀλλ' ἐδάμης. δὴ γάρ σε λαβὼν ὁ τύραννος, ἐν ὅλμῳ
Κόψε. τί τοῦτο λέγω; σῶμα γὰρ, οὐχὶ δὲ σέ.

γέγονε δὲ τά τε ἄλλα ἀγαθὸς ὁ Ζήνων· ἀλλὰ καὶ ὑπεροπτικὸς τῶν μειζόνων, κατ' ἴσον Ἡρακλείτῳ. καὶ γὰρ οὗτος τὴν πρότερον μὲν Ὕλην, ὕστερον δὲ Ἐλέαν, Φωκαέων οὖσαν ἀποι-

κίαν

κίαν, αὐτοῦ δὲ πατρίδα, πόλιν εὐτελῆ, καὶ μόνον ἄνδρας ἀγαθοὺς τρέφειν ἐπισταμένην, ἠγάπησε μᾶλλον τῆς Ἀθηναίων μεγαλαυχίας· οὐκ ἐπιδημήσας τὰ πολλὰ πρὸς αὐτούς, ἀλλ' αὐτόθι καταβιούς. οὗτος καὶ τὸν Ἀχιλλέα πρῶτος λόγον ἠρώτησε· Φαβωρῖνος δέ φησι Παρμενίδην, καὶ ἄλλους συχνούς. ἀρέσκει δ' αὐτῷ τάδε· κόσμους εἶναι, κενόν τε μὴ εἶναι· γεγενῆσθαι δὲ τὴν τῶν πάντων φύσιν ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ, λαμβανόντων αὐτῶν εἰς ἄλληλα τὴν μεταβολήν. γένεσίν τε ἀνθρώπων ἐκ γῆς εἶναι, καὶ ψυχὴν κρᾶμα ὑπάρχειν ἐκ τῶν προειρημένων, κατὰ μηδενὸς τούτων ἐπικράτησιν. τοῦτον φασὶ λοιδορούμενον ἀγανακτῆσαι· αἰτιασαμένου δέ τινος, φάναι, Ἐὰν λοιδορούμενος προσποιῶμαι, οὐδὲ ἐπαινούμενος αἰσθήσομαι. ὅτι δὲ γεγόνασι Ζήνωνες ὀκτώ, ἐν τῷ Κιτιεῖ διειλέγμεθα. ἤκμαζε δὲ οὗτος κατὰ τὴν ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

ΛΕΥΚΙΠΠΟΣ.

Λεύκιππος, Ἐλεάτης· ὡς δέ τινες, Ἀβδηρίτης· κατ' ἐνίους δὲ, Μήλιος. οὗτος ἤκουσε Ζήνωνος. ἤρεσκε δ' αὐτῷ, ἄπειρα εἶναι τὰ πάντα, καὶ εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν. τό, τε πᾶν εἶναι κενὸν, καὶ πλῆρες σωμάτων. τούς τε κόσμους γίνεσθαι σωμάτων εἰς τὸ κενὸν ἐμπιπτόντων, καὶ ἀλλήλοις περιπλεκομένων· ἔκ τε τῆς κινήσεως, κατὰ τὴν αὔξησιν αὐτῶν, γίνεσθαι τὴν τῶν ἀστέρων φύσιν. φέρεσθαι δὲ τὸν ἥλιον ἐν μείζονι κύκλῳ περὶ τὴν σελήνην. τὴν γῆν ὀχεῖσθαι, περὶ τὸ μέσον δινουμένην. σχῆμά τε αὐτῆς τυμπανοειδὲς εἶναι. πρῶτός τε ἀτόμους ἀρχὰς ὑπεστήσατο. κεφαλαιωδῶς μὲν ταῦτα. ἐπὶ μέρους δὲ ὧδε ἔχει· τὸ μὲν πᾶν, ἄπειρόν φησιν, ὡς προείρηται. τούτου δὲ τὸ μὲν, πλῆρες εἶναι· τὸ δὲ, κενόν. καὶ στοιχεῖα φησὶ, κόσμους τε ἐκ τούτων ἀ-

πείρους εἶναι, καὶ διαλύεσθαι εἰς ταῦτα. γίνεσθαι δὲ τοὺς κόσμους οὕτω· φέρεσθαι κατ' ἀποτομὴν ἐκ τῆς ἀπείρου πολλὰ σώματα παντοῖα τοῖς σχήμασιν εἰς μέγα κενόν· ἅπερ ἀθροισθέντα δίνην ἀπεργάζεσθαι μίαν, καθ' ἣν προσκρούοντα καὶ παντοδαπῶς κυκλούμενα, διακρίνεσθαι χωρὶς τὰ ὅμοια πρὸς τὰ ὅμοια. ἰσορρόπων δὲ διὰ τὸ πλῆθος μηκέτι δυναμένων περιφέρεσθαι, τὰ μὲν λεπτὰ χωρεῖν εἰς τὸ ἔξω κενόν, ὥσπερ διαττόμενα· τὰ δὲ λοιπά, συμμένειν, καὶ περιπλεκόμενα συγκατατρέχειν ἄλληλα, καὶ ποιεῖν πρῶτον σύστημα σφαιροειδές. τοῦτο δὲ οἷον ὑμένα ἀφίστασθαι, περιέχοντα ἐν ἑαυτῷ παντοῖα σώματα· ὧν κατὰ τὴν τοῦ μέσου ἀντέρεισιν περιδινουμένων, λεπτὸν γίνεσθαι τὸν πέριξ ὑμένα, συρρεόντων ἀεὶ τῶν συνεχῶν κατ' ἐπίψαυσιν τῆς δίνης. καὶ οὕτω γενέσθαι τὴν γῆν, συμμενόντων τῶν ἐνεχθέντων ἐπὶ τὸ μέσον. αὐτόν τε πάλιν τὸν περιέχοντα, οἷον ὑμένα, αὔξεσθαι κατὰ τὴν ἐπέκκρισιν τῶν ἔξωθεν σωμάτων· δίνῃ τε φερόμενον αὐτὸν ὧν ἂν ἐπιψαύσῃ, ταῦτα ἐπικτᾶσθαι. τούτων δέ τινα συμπλεκόμενα ποιεῖν σύστημα· τὸ μὲν πρῶτον, κάθυγρον καὶ πηλῶδες, ξηρανθέντα καὶ περιφερόμενα σὺν τῇ τοῦ ὅλου δίνῃ· εἶτ' ἐκπυρωθέντα, τὴν τῶν ἀστέρων ἀποτελέσαι φύσιν. εἶναι δὲ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον, ἐξώτατον· τὸν δὲ τῆς σελήνης, προσγειότατον, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων, μεταξὺ τούτων. καὶ πάντα μὲν τὰ ἄστρα διὰ τὸ τάχος τῆς φορᾶς, τὸν δὲ ἥλιον ὑπὸ τῶν ἀστέρων ἐκπυροῦσθαι. τὴν δὲ σελήνην, τοῦ πυρὸς ὀλίγον μεταλαμβάνειν. ἐκλείπειν δὲ ἥλιον καὶ σελήνην, τῷ κεκλίσθαι τὴν γῆν πρὸς μεσημβρίαν· τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀεί τε νίφεσθαι, καὶ κατάψυχρα εἶναι, καὶ πήγνυσθαι. καὶ τὸν μὲν ἥλιον ἐκλείπειν σπανίως, τὴν δὲ σελήνην, συνεχῶς· διὰ τὸ ἀνίσους εἶναι τοὺς κύκλους αὐτῶν. εἶναί τε, ὥσπερ γενέσεις κόσμου, οὕτω καὶ αὐξήσεις, καὶ

φθίσεις, καὶ φθοράς, κατά τινα ἀνάγκην, ἣν ὁποία ἐστὶν οὐ διασαφεῖ.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.

Δημόκριτος, Ἡγησιστράτου· οἱ δὲ, Ἀθηνοκρίτου· τινὲς, Δαμασίππου· Ἀβδηρίτης, ἢ (ὥς ἔνιοι) Μιλήσιος. οὗτος μάγων τινῶν διήκουσε καὶ Χαλδαίων, Ξέρξου τοῦ βασιλέως ἐπιστάτας τῷ πατρὶ αὐτοῦ καταλιπόντος, ἡνίκα ἐξενίσθη παρ' αὐτῷ, (καθά φησι καὶ Ἡρόδοτος) παρ' ὧν τά τε περὶ θεολογίας καὶ ἀστρολογίας ἔμαθεν, ἔτι παῖς ὤν. ὕστερον δὲ Λευκίππῳ παρέβαλε, καὶ Ἀναξαγόρᾳ, (κατά τινας) ἔτεσιν ὢν αὐτοῦ νεώτερος τετταράκοντα. Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ λέγειν Δημόκριτον περὶ Ἀναξαγόρου, ὡς οὐκ εἴησαν αὐτοῦ αἱ δόξαι αἵ τε περὶ ἡλίου καὶ σελήνης, ἀλλὰ ἀρχαῖαι. τὸν δὲ ὑφῃρῆσθαι, διασύρειν τε αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς διακοσμήσεως καὶ τοῦ νοῦ, ἐχθρῶς ἔχοντα πρὸς αὐτόν, ὅτι δὴ μὴ προσήκατο αὐτόν. πῶς οὖν (κατά τινας) ἀκήκοεν αὐτοῦ; φησὶ δὲ Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις, καὶ Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς, ἀποδημῆσαι αὐτὸν καὶ εἰς Αἴγυπτον, πρὸς τοὺς ἱερέας, γεωμετρίαν μαθησόμενον, καὶ πρὸς Χαλδαίους ἐς τὴν Περσίδα, καὶ εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν γενέσθαι. τοῖς τε γυμνοσοφισταῖς φασί τινες συμμῖξαι αὐτὸν ἐν Ἰνδίᾳ, καὶ εἰς Αἰθιοπίαν ἐλθεῖν. τρίτον τε ὄντα ἀδελφὸν, νείμασθαι τὴν οὐσίαν. καὶ οἱ μὲν πλείους φασὶ τὴν ἐλάττω μοῖραν ἑλέσθαι, τὴν ἐν ἀργυρίῳ, χρείαν ἔχοντα κατ' ἀποδημίαν, τοῦτο κἀκείνων δολίως ὑποπτευσάντων. ὁ δὲ Δημήτριος ὑπὲρ ἑκατὸν τάλαντά φησιν εἶναι αὐτῷ τὸ μέρος, ἅπαντα δὲ καταναλῶσαι. λέγει δὲ ὅτι τοσοῦτον ἦν φιλόπονος, ὥστε τοῦ περικήπου δωμάτιόν τι ἀποτεμόμενος, κατάκλειστος ἦν· καί ποτε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸς θυσίαν βοῦν ἀγαγόντος, καὶ

αὐτόθι προσδήσαντος, ἱκανὸν χρόνον μὴ γνῶναι, ἕως αὐτὸν διαναστήσας προφάσει τῆς θυσίας, καὶ τὰ περὶ τὸν βοῦν διηγήσατο. δοκεῖ δὲ (φησὶ) καὶ Ἀθήναζε ἐλθεῖν, καὶ μὴ σπουδάσαι γνωσθῆναι, δόξης καταφρονῶν· καὶ εἰδέναι μὲν Σωκράτην, ἀγνοεῖσθαι δὲ ὑπ' αὐτοῦ. Ἦλθον γὰρ (φησὶν) εἰς Ἀθήνας, καὶ οὔτις με ἔγνωκεν. Εἴπερ οἱ ἀντερασταὶ Πλάτωνός εἰσι, (φησὶ Θράσυλλος) οὗτος ἂν εἴη ὁ παραγενόμενος ἀνώνυμος, τῶν περὶ Οἰνοπίδην καὶ Ἀναξαγόραν ἕτερος, ἐν τῇ πρὸς Σωκράτην ὁμιλίᾳ διαλεγόμενος περὶ φιλοσοφίας ᾧ (φησὶν) ὁ φιλόσοφος ὡς πεντάθλῳ ἔοικε. καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ἐν φιλοσοφίᾳ πένταθλος. τὰ γὰρ φυσικὰ, καὶ τὰ ἠθικὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ, καὶ τοὺς ἐγκυκλίους λόγους, καὶ περὶ τεχνῶν πᾶσαν εἶχεν ἐμπειρίαν. τούτου δὲ καὶ τὸ, Λόγος ἔργου σκιή. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, μηδὲ ἐλθεῖν φησὶν αὐτὸν εἰς Ἀθήνας. τοῦτο δὲ καὶ μεῖζον, εἴγε τοσαύτης πόλεως ὑπερεφρόνησεν, οὐκ ἐκ τόπου δόξαν λαβεῖν βουλόμενος, ἀλλὰ τόπῳ δόξαν περιθεῖναι προελόμενος. δῆλον δὲ κἀκ τῶν συγγραμμάτων, οἷος ἦν. δοκεῖ δὲ (φησὶν ὁ Θράσυλλος) ζηλωτὴς γεγονέναι καὶ τῶν Πυθαγορικῶν. ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πυθαγόρου μέμνηται, θαυμάζων αὐτὸν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ συγγράμματι. πάντα δὲ δοκεῖν παρὰ τούτου λαβεῖν, καὶ αὐτοῦ δ' ἂν ἀκηκοέναι, εἰ μὴ τὰ τῶν χρόνων ἐμάχετο. πάντως μέντοι τῶν Πυθαγορικῶν τινὰς ἀκοῦσαι φησὶν αὐτὸν Γλαῦκος ὁ Ῥηγῖνος, κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὐτῷ γεγονώς. φησὶ δὲ καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Κυζικηνὸς, Φιλολάῳ αὐτὸν συγγεγονέναι. ἤσκει δὲ (φησὶν ὁ Ἀντισθένης) καὶ ποικίλως δοκιμάζειν τὰς φαντασίας, ἐρημάζων ἐνίοτε, καὶ τοῖς τάφοις ἐνδιατρίβων. ἐλθόντα δέ φησιν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀποδημίας, ταπεινότατα διάγειν, ἅτε πᾶσαν τὴν οὐσίαν καταναλωκότα· τρέφεσθαί τε διὰ τὴν ἀπορίαν ὑπὸ τἀδελφοῦ Δαμάσου. ὡς δὲ προειπών τινα τῶν μελλόντων εὐδοκι-

μησε λοιπὸν ἐνθέου δόξης παρὰ τοῖς πλείστοις ἠξιώθη. νόμου δὲ ὄντος τὸν ἀναλώσαντα τὴν πατρῴαν οὐσίαν, μὴ ἀξιοῦσθαι ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι, φησὶν ὁ Ἀντισθένης συνέντα, μὴ ὑπεύθυνος γενηθείη πρός τινων φθονούντων καὶ συκοφαντούντων, ἀναγνῶναι αὐτοῖς τὸν μέγαν Διάκοσμον· ὃς ἁπάντων τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων προέχει· καὶ πεντακοσίοις ταλάντοις τιμηθῆναι. μὴ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χαλκαῖς εἰκόσι. καὶ τελευτήσαντα αὐτὸν, δημοσίᾳ ταφῆναι βιώσαντα ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη. ὁ δὲ Δημήτριος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ φησὶν ἀναγνῶναι τὸν μέγαν Διάκοσμον, ὃν μόνον ἑκατὸν ταλάντων τιμηθῆναι. ταῦτα δὲ καὶ Ἱππόβοτος φησίν. Ἀριστόξενος δ' ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι φησὶ Πλάτωνα θελῆσαι συμφλέξαι τὰ Δημοκρίτου συγγράμματα, ὁπόσα ἠδυνήθη συναγαγεῖν· Ἀμύκλαν δὲ καὶ Κλεινίαν τοὺς Πυθαγορικοὺς κωλῦσαι αὐτὸν, ὡς οὐδὲν ὄφελος· παρὰ πολλοῖς γὰρ εἶναι τὰ βιβλία ἤδη. καὶ δῆλον δέ· πάντων γὰρ σχεδὸν τῶν ἀρχαίων μεμνημένος ὁ Πλάτων, οὐδαμοῦ Δημοκρίτου διαμνημονεύει, ἀλλ' οὐδὲ ἔνθα ἀντειπεῖν τι αὐτῷ δέοι· δῆλον εἰδὼς ὡς πρὸς τὸν ἄριστον οὕτω τῶν φιλοσόφων ἔσοιτο, ὅν γε καὶ Τίμων τοῦτον ἐπαινέσας τὸν τρόπον ἔχει,

Οἷον Δημόκριτόν τε περίφρονα, ποιμένα μύθων,
Ἀμφίνοον λέσχην, ἃ μετὰ πρώτοισιν ἀνέγνων.

γέγονε δὲ τοῖς χρόνοις (ὡς αὐτός φησιν ἐν τῷ μικρῷ Διακόσμῳ) νέος κατὰ πρεσβύτην Ἀναξαγόραν, ἔτεσιν αὐτοῦ νεώτερος τετταράκοντα. συντετάχθαι δέ φησι τὸν μικρὸν Διάκοσμον ἔτεσιν ὕστερον τῆς Ἰλίου ἁλώσεως τριάκοντα καὶ ἑπτακοσίοις. γεγόνοι δ' ἂν (ὡς μὲν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα· ὡς δὲ Θράσυλλος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Δημοκρίτου βιβλίων, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑβδόμης καὶ ἑβδομηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐνιαυτῷ (φησὶ) πρεσβύτερος ὢν

Σωκράτους. εἴη ἂν οὖν κατ' Ἀρχέλαον τὸν Ἀναξαγόρου μαθητὴν, καὶ τοὺς περὶ Οἰνοπίδην. καὶ γὰρ τούτου μέμνηται. μέμνηται δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἑνὸς δόξης τῶν περὶ Παρμενίδην καὶ Ζήνωνα, ὡς κατ' αὐτὸν μάλιστα διαβεβοημένων· καὶ Πρωταγόρα τοῦ Ἀβδηρίτου, ὃς ὁμολογεῖται κατὰ Σωκράτην γεγονέναι. φησὶ δὲ Ἀθηνόδωρος ἐν η' περιπάτων, ἐλθόντος Ἱπποκράτους πρὸς αὐτὸν, κελεῦσαι κομισθῆναι γάλα· καὶ θεασάμενον τὸ γάλα, εἰπεῖν, καὶ αἰγὸς πρωτοτόκου καὶ μελαίνης. ὅθεν τὴν ἀκρίβειαν αὐτοῦ θαυμάσαι τὸν Ἱπποκράτην. ἀλλὰ καὶ κόρης ἀκολουθούσης τῷ Ἱπποκράτει, τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ἀσπάσασθαι οὕτω, Χαῖρε κόρη· τῇ δὲ ἐχομένῃ, Χαῖρε γύναι. καὶ ἦν ἡ κόρη τῆς νυκτὸς διεφθαρμένη. τελευτῆσαι δὲ τὸν Δημόκριτον φησὶν Ἕρμιππος τοῦτον τὸν τρόπον· ἤδη ὑπέργηρων ὄντα, πρὸς τῷ καταστρέφειν εἶναι. τὴν οὖν ἀδελφὴν λυπεῖσθαι ὅτι ἐν τῇ τῶν Θεσμοφορίων ἑορτῇ μέλλοι τεθνήξεσθαι, καὶ τῇ θεῷ τὸ καθῆκον αὐτὴν οὐ ποιήσειν· τὸν δὲ θαρρεῖν εἰπεῖν, καὶ κελεῦσαι αὐτῷ προσφέρειν ἄρτους θερμοὺς ὁσημέραι. τούτους δὴ ταῖς ῥισὶ προσφέρων, διεκράτησεν αὐτὸν τὴν ἑορτήν. ἐπεὶ δὲ παρῆλθον αἱ ἡμέραι, (τρεῖς δὲ ἦσαν) ἀλυπότατα τὸν βίον προήκατο, (ὥς φησιν Ἵππαρχος) ἐννέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιούς. ἡμεῖς τε εἰς αὐτὸν ἐν τῇ παμμέτρῳ τοῦτον ἐποιήσαμεν τὸν τρόπον,

Καί τις ἔφυ σοφὸς ὧδε, τίς ἔργον ἔρεξε τοσοῦτον,
Ὅσον ὁ παντοδαὴς ἤνυσε Δημόκριτος;
Ὃς θάνατον παρεόντα τρί' ἤματα δώμασιν ἔσχε,
Καὶ θερμοῖς ἄρτων ἄσθμασιν ἐξένισε.

τοιοῦτος μὲν ὁ βίος τἀνδρός. δοκεῖ δὲ αὐτῷ τάδε· Ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων ἀτόμους, καὶ κενόν· τὰ δ' ἄλλα πάντα νενομίσθαι δοξάζεσθαι. ἀπείρους τε εἶναι κόσμους, καὶ γεννητούς, καὶ φθαρτούς. μηδέν τε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, μηδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι. καὶ τὰς ἀτόμους δὲ ἀπείρους εἶναι κατὰ μέ-

γέθος καὶ πλῆθος· φέρεσθαι δ' ἐν τῷ ὅλῳ δινουμένας. καὶ οὕτω πάντα τὰ συγκρίματα γεννᾶν, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. εἶναι γὰρ καὶ ταῦτα ἐξ ἀτόμων τινῶν συστήματα· ἅπερ εἶναι ἀπαθῆ καὶ ἀναλλοίωτα διὰ τὴν στερρότητα. τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐκ τοιούτων δινῶν καὶ περιφερῶν ὄγκων συγκεκρίσθαι, καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίως, ἣν καὶ νοῦν, ταὐτὸν εἶναι. ὁρᾶν δ' ἡμᾶς κατ' εἰδώλων ἐμπτώσεις. πάντα τε κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι, τῆς δίνης αἰτίας οὔσης τῆς γενέσεως πάντων, ἣν ἀνάγκην λέγει. τέλος δ' εἶναι τὴν εὐθυμίαν, οὐ τὴν αὐτὴν οὖσαν τῇ ἡδονῇ, (ὡς ἔνιοι παρακούσαντες ἐξεδέξαντο) ἀλλὰ καθ' ἣν γαληνῶς καὶ εὐσταθῶς ἡ ψυχὴ διάγει, ὑπὸ μηδενὸς ταραττομένη φόβου, ἢ δεισιδαιμονίας, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους. καλεῖ δ' αὐτὴν καὶ εὐεστὼ, καὶ πολλοῖς ἄλλοις ὀνόμασι. ποιητὰ δὲ νόμιμα εἶναι· φύσει δ' ἄτομα καὶ κενόν. καὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ ἐδόκει.

τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ καὶ Θράσυλλος ἀναγέγραφε κατὰ τάξιν οὕτως, ὡς περὶ καὶ τὰ Πλάτωνος, κατὰ τετραλογίαν.

ἔστι δ' ἠθικὰ μὲν, τάδε· Πυθαγόρης, Περὶ τῆς τοῦ σοφοῦ διαθέσεως, Περὶ τῶν ἐν ᾅδῃ, Τριτογένεια, (τοῦτο δέ ἐστιν, ὅτι τρία γίνεται ἐξ αὐτῆς, ἃ πάντα τὰ ἀνθρώπινα συνέχει) Περὶ ἀνδραγαθίας, ἢ Περὶ ἀρετῆς, Ἀμαλθείας κέρας, Περὶ εὐθυμίας, Ὑπομνημάτων ἢ οἴκων. ἡ γὰρ εὐεστὼ οὐχ εὑρίσκεται. καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἠθικά. φυσικὰ δὲ, τάδε· Μέγας Διάκοσμος, ὃν οἱ περὶ Θεόφραστον, Λευκίππου φασὶν εἶναι· Μικρὸς Διάκοσμος, Κοσμογραφίη, Περὶ τῶν πλανήτων, Περὶ φύσεως πρῶτον, Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, ἢ Περὶ σαρκὸς, α. Περὶ νοῦ, Περὶ αἰσθήσεων. ταῦτά τινες ὁμοῦ γράφοντες, Περὶ ψυχῆς ἐπιγράφουσι, Περὶ χυμῶν, Περὶ χροῶν, Περὶ τῶν διαφερόντων ῥυσμῶν, Περὶ ἀμειψιρρυσμιῶν, Κρατυντήρια, ὅπερ ἐστὶν ἐπικρατικὰ τῶν προειρημένων, Περὶ εἰδώλου, ἢ Περὶ προνοίας, Περὶ λοιμῶν κακῶν, α, β, γ. Ἀπρρημάτων. ταῦτα καὶ περὶ φύσεως. τὰ δὲ

ἀσυντακτα, ἔστι τάδε· Αἰτίαι οὐρανίαι, Αἰτίαι ἀέριοι, Αἰτίαι ἐπίπεδοι, Αἰτίαι περὶ πυρὸς καὶ τῶν ἐν πυρί, Αἰτίαι περὶ φωνῶν, Αἰτίαι περὶ σπερμάτων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν· Αἰτίαι περὶ ζώων, γ΄· Αἰτίαι σύμμικτοι, Περὶ τῆς λίθου. ταῦτα καὶ τὰ ἀσυντακτα. μαθηματικὰ δὲ τάδε· Περὶ διαφορᾶς γνώμης, ἢ Περὶ ψαύσεως κύκλου καὶ σφαίρας, Περὶ γεωμετρίας, Γεωμετρικόν, Ἀριθμοί, Περὶ ἀλόγων γραμμῶν καὶ ναστῶν, β΄· Ἐκπετάσματα, Μέγας ἐνιαυτός, ἢ ἀστρονομίη, Παράπηγμα, Ἅμιλλα κλεψύδρας, Οὐρανογραφίη, Γεωγραφίη, Πολογραφίη, Ἀκτινογραφίη. τοσαῦτα καὶ τὰ μαθηματικά. μουσικὰ δὲ τάδε· Περὶ ῥυθμῶν καὶ ἁρμονίης, Περὶ ποιήσεως, Περὶ καλλοσύνης ἐπέων, Περὶ εὐφώνων καὶ δυσφώνων γραμμάτων, Περὶ Ὁμήρου, ἢ ὀρθοεπείης, καὶ γλωσσέων, Περὶ ἀοιδῆς, Περὶ ῥημάτων Ὀνομαστικόν. τοσαῦτα καὶ τὰ μουσικά. τεχνικὰ δὲ τάδε, Πρόγνωσις, Περὶ διαίτης, ἢ Διαιτητικόν, ἢ ἰατρικὴ γνώμη, Αἰτίαι περὶ ἀκαιριῶν καὶ ἐπικαιριῶν, Περὶ γεωργίης, ἢ Γεωμετρικόν, Περὶ ζωγραφίης, Τακτικόν, καὶ Ὁπλομαχικόν. τοσαῦτα καὶ τάδε. τάττουσι δέ τινες κατ' ἰδίαν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων, καὶ ταῦτα, τὸ Περὶ τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἱερῶν γραμμάτων, Περὶ τῶν ἐν Μερόῃ ἱερῶν γραμμάτων, Περὶ ἱστορίης, Χαλδαϊκὸς λόγος, Φρύγιος λόγος, Περὶ πυρετοῦ, καὶ τῶν ἀπὸ νόσου βησσόντων, Νομικὰ αἴτια, Χερνικά, ἢ Προβλήματα. τὰ δ' ἄλλα ὅσα τινὲς ἀναφέρουσιν εἰς αὐτόν, τὰ μὲν ἐκ τῶν αὐτοῦ διεσκεύασται, τὰ δ' ὁμολογουμένως ἐστὶν ἀλλότρια. ταῦτα καὶ περὶ τῶν βιβλίων αὐτοῦ καὶ τοσαῦτα. γεγόνασι δὲ Δημόκριτοι, ἕξ· πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, Χῖος μουσικός, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον· τρίτος, ἀνδριαντοποιός, οὗ μέμνηται Ἀντίγονος· τέταρτος, περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ γεγραφώς, καὶ τῆς πόλεως Σαμοθράκης· πέμπτος, ποιητὴς ἐπιγραμμάτων σαφὴς καὶ ἀνθηρός· ἕκτος, Περγαμηνός, ἀπὸ ῥητορικῶν λόγων.

ΠΡΩΤΑΓΟ΄ΡΑΣ.

Πρωταγόρας Ἀρτέμωνος, ἢ (ὡς Ἀπολλόδωρος καὶ Δίων ἐν Περσικοῖς) Μαιανδρίου, Αὐδηρίτης, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τοῖς περὶ νόμων (ὃς καὶ Θουρίοις νόμους γράψαι φησὶν αὐτὸν) ὡς δ' Εὔπολις ἐν κόλαξι, Τήϊος. φησὶ γὰρ,

Ἔνδοθι μὲν ἐστὶ Πρωταγόρας ὁ Τήϊος. οὗτος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος λόγους ἀναγινώσκοντες ἠρανίζοντο· καὶ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ φησὶ βαρύφωνον εἶναι τὸν Πρόδικον. διήκουσε δὲ ὁ Πρωταγόρας Δημοκρίτου. ἐκαλεῖτό τε Σοφία, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. πρῶτος ἔφη δύο λόγους εἶναι περὶ παντὸς πράγματος ἀντικειμένους ἀλλήλοις. οἷς καὶ συνηρώτα, πρῶτος τοῦτο πράξας. ἀλλὰ καὶ ἤρξατό που τοῦτον τὸν τρόπον· Πάντων χρημάτων μέτρον, ἄνθρωπος· τῶν μὲν ὄντων, ὡς ἐστί· τῶν δὲ οὐκ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστιν. ἔλεγέ τε μηδὲν εἶναι ψυχὴν παρὰ τὰς αἰσθήσεις (καθὰ καὶ Πλάτων φησὶν ἐν Θεαιτήτῳ) καὶ πάντα εἶναι ἀληθῆ. καὶ ἀλλαχοῦ δὲ τοῦτον ἤρξατο τὸν τρόπον, Περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι, εἴθ' ὡς εἰσὶν, εἴθ' ὡς οὐκ εἰσίν. πολλὰ γὰρ τὰ κωλύοντα εἰδέναι. ἥ τε ἀδηλότης, καὶ βραχὺς ὢν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου. διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος ἐξεβλήθη πρὸς Ἀθηναίων· καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὑπὸ κήρυκα ἀναλεξάμενοι παρ' ἑκάστου τῶν κεκτημένων. οὗτος πρῶτος μισθὸν εἰσεπράξατο μνᾶς ἑκατόν· καὶ πρῶτος μέρη χρόνου διώρισε, καὶ καιροῦ δύναμιν ἐξέθετο, καὶ λόγων ἀγῶνας ἐθεάσατο· καὶ σόφισμα τοῖς πραγματολογοῦσι προσήγαγε· καὶ τὴν διάνοιαν ἀφεὶς, πρὸς τοὔνομα διελέχθη, καὶ τὸ νῦν ἐπιπόλαιον γένος τῶν ἐριστικῶν ἐγέννησεν. ἵνα καὶ Τίμων φησὶ περὶ αὐτοῦ,

Πρωταγόρης τ' ἐπίμικτος ἐριζέμεναι εὖ εἰδώς.

οὗτος καὶ τὸ Σωκρατικὸν εἶδος τῶν λόγων πρῶτος ἐκίνησε, καὶ τὸν Ἀντισθένους λόγον τὸν πειρώμενον ἀποδει-

κινεῖν, ὡς οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν, οὗτος πρῶτος διείλεκται, καθά φησι Πλάτων ἐν Εὐθυδήμῳ. καὶ πρῶτος κατέδειξε τὰς πρὸς τὰς θέσεις ἐπιχειρήσεις, ὥς φησιν Ἀρτεμίδωρος ὁ διαλεκτικὸς ἐν τῷ πρὸς Χρύσιππον. καὶ πρῶτος τὴν καλουμένην τύλην, ἐφ᾽ ἧς τὰ φορτία βαστάζουσιν, εὗρεν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ παιδείας. φορμοφόρος γὰρ ἦν, ὡς καὶ Ἐπίκουρός που φησί. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἤρθη πρὸς Δημόκριτον, ξύλα δεδωκὼς ὀφθείς. διεῖλέ τε τὸν λόγον πρῶτος εἰς τέτταρα, εὐχωλήν, ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν, ἐντολήν. οἱ δέ, εἰς ἑπτά, διήγησιν, ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν, ἐντολήν, ἀπαγγελίαν, εὐχωλήν, κλῆσιν, οὓς καὶ πυθμένας εἶπε λόγων. Ἀλκιδάμας δὲ τέτταρας λόγους φησί, φάσιν, ἀπόφασιν, ἐρώτησιν, προσαγόρευσιν. πρῶτον δὲ τῶν λόγων ἑαυτοῦ ἀνέγνω τὸν περὶ θεῶν, οὗ τὴν ἀρχὴν ἄνω παρεθέμεθα. ἀνέγνω δὲ Ἀθήνησιν ἐν τῇ Εὐριπίδου οἰκίᾳ, ἢ (ὥς τινες) ἐν τῇ Μεγακλείδου· ἄλλοι, ἐν Λυκείῳ, μαθητοῦ τὴν φωνὴν αὐτῷ χρήσαντος Ἀρχαγόρου τοῦ Θεοδότου. κατηγόρησε δὲ αὐτοῦ Πυθόδωρος Πολυζήλου, εἷς τῶν τετρακοσίων. Ἀριστοτέλης δ᾽ Εὔαθλον φησίν. ἔστι δὲ τὰ σωζόμενα αὐτοῦ βιβλία τάδε· Τέχνη ἐριστικῶν, Περὶ πάλης, Περὶ τῶν μαθημάτων, Περὶ πολιτείας, Περὶ φιλοτιμίας, Περὶ ἀρετῶν, Περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως, Περὶ τῶν ἐν ᾅδου, Περὶ τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ἀνθρώποις πρασσομένων, Προστακτικός, Δίκη ὑπὲρ μισθοῦ, Ἀντιλογιῶν δύο. καὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ τὰ βιβλία. γέγραφε δὲ καὶ Πλάτων εἰς αὐτὸν διάλογον. φησὶ δὲ Φιλόχορος, πλέοντος αὐτοῦ ἐς Σικελίαν, τὴν ναῦν καταποντωθῆναι, καὶ τοῦτο αἰνίττεσθαι Εὐριπίδην ἐν τῷ Ἰξίονι. ἔνιοι κατὰ τὴν ὁδὸν τελευτῆσαι αὐτὸν βιώσαντα ἔτη πρὸς τὰ ἐνενήκοντα. Ἀπολλόδωρος δέ φησι σοφιστεῦσαι αὐτὸν τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ ἀκμάζειν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. ἔστι καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν οὕτως ἔχον·

Καί σε Πρωταγόρη φάτιν ἔκλυον, ὥς ἄρ' Ἀθηνῶν
Ἐκ ποτ' ἰὼν, καθ' ὁδὸν, πρέσβυς ἐὼν, ἔθανες.
Εἵλετο γάρ σε φυγεῖν Κέκροπος πόλις. ἀλλὰ σὺ μὲν που
Παλλάδος ἄστυ φύγες, Πλουτέα δ' οὐκ ἔφυγες.

λέγεται δέ ποτε αὐτὸν ἀπαιτοῦντα τὸν μισθὸν Εὔαθλον τὸν μαθητὴν, ἐκείνου εἰπόντος, Ἀλλ' οὐδέ πω νενίκηκα, εἰπεῖν, Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἂν νικήσω, ὅτι ἐγὼ ἐνίκησα, λαβεῖν με ἔδει· ἐὰν δὲ σὺ, ὅτι σύ. γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Πρωταγόρας, ἀστρολόγος, εἰς ὃν καὶ Εὐφορίων ἐπικήδειον ἔγραψε· καὶ τρίτος, Στωϊκὸς φιλόσοφος.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ Ο ΑΠΟΛ-λωνιάτης.

Διογένης, Ἀπολλοθέμιδος, Ἀπολλωνιάτης, ἀνὴρ φυσικὸς καὶ ἄγαν ἐλλόγιμος. ἤκουσε δὲ (φησὶν Ἀντισθένης) Ἀναξιμένους. ἦν δὲ ἐν τοῖς χρόνοις κατ' Ἀναξαγόραν. τοῦτόν φησιν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, διὰ μέγαν φθόνον μικροῦ κινδυνεῦσαι Ἀθήνησιν. ἐδόκει δὲ αὐτῷ τάδε· Στοιχεῖον εἶναι τὸν ἀέρα, κόσμους ἀπείρους, καὶ κενὸν ἄπειρον. τόν τε ἀέρα, πυκνούμενον καὶ ἀραιούμενον, γεννητικὸν εἶναι τῶν κόσμων. οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι. τὴν γῆν, στρογγύλην, ἠρηρεισμένην ἐν τῷ μέσῳ, τὴν σύστασιν εἰληφυῖαν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ θερμοῦ περιφορὰν, καὶ πῆξιν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ. ἀρχὴ δὲ αὐτῷ τοῦ συγγράμματος, ἥδε, Λόγου παντὸς ἀρχόμενον, δοκεῖ μοι χρεὼν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον παρέχεσθαι· τὴν δὲ ἑρμηνείαν, ἁπλῆν καὶ σεμνήν.

ΑΝΑΞΑΡΧΟΣ.

Ἀνάξαρχος, Ἀβδηρίτης. οὗτος διήκουσε Διογένους τοῦ Σμυρναίου· οἱ δὲ, Μητροδώρου τοῦ Χίου, ὃς ἔλεγε μηδὲ

αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι ὅτι οὐδὲν οἶδε. Μητρόδωρος δὲ, Νασσᾶ τοῦ Χίου· οἱ δὲ Δημοκρίτου φασὶν ἀκοῦσαι. ὁ δ' οὖν Ἀνάξαρχος καὶ Ἀλεξάνδρῳ συνῆν, καὶ ἤκμαζε κατὰ τὴν δεκάτην καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα. καὶ εἶχεν ἐχθρὸν Νικοκρέοντα τὸν Κύπρου τύραννον· καί ποτε ἐν συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐρωτήσαντος αὐτὸν, τί ἄρα δοκεῖ τὸ δεῖπνον εἰπεῖν φασὶν, Ὦ βασιλεῦ, πάντα πολυτελῶς· ἔδει δὲ λοιπὸν κεφαλὴν σατράπου τινὸς παρατεθεῖσθαι· ἀπορρίπτων πρὸς τὸν Νικοκρέοντα. ὁ δὲ, μνησικακήσας, μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ βασιλέως, ὅτε πλέων ἀκουσίως προσηνέχθη τῇ Κύπρῳ ὁ Ἀνάξαρχος, συλλαβὼν αὐτὸν καὶ εἰς ὅλμον βαλὼν, ἐκέλευσε σιδηροῖς ὑπέροις τύπτεσθαι. τοῦ δὲ, οὐ φροντίσαντα τῆς τιμωρίας, εἰπεῖν ἐκεῖνο δὴ τὸ περιφερόμενον, Πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, Ἀνάξαρχον δὲ οὐ πλήττεις. κελεύσαντος δὲ τοῦ Νικοκρέοντος καὶ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ ἐκτμηθῆναι, λόγος ἀποτραγόντα ἐμπτύσαι αὐτῷ. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως,

Πτίσσετε μᾶλλον ἔτι καὶ μᾶλλον· θύλακός ἐστι·
Πτίσσετ'· Ἀνάξαρχος δ' ἐν Διός ἐστι πάλαι.
Καί σε διαστεῖλαι ὀλίγον τὰ διενεφῆ τάδε λέξει
Ῥήματα Φερσεφόνη ἔρρες μελωθρὲ κακή.

οὗτος διὰ τὴν ἀπάθειαν καὶ εὐκολίαν τοῦ βίου, Εὐδαιμονικὸς ἐκαλεῖτο· καὶ ἦν ἐκ τοῦ ῥᾷστου δυνατὸς σωφρονίζειν. τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον οἰόμενον εἶναι θεὸν ἐπέστρεψεν. ἐπειδὴ γὰρ ἔκ τινος πληγῆς εἶδεν αὐτῷ καταρρέον αἷμα, δείξας τῇ χειρὶ πρὸς αὐτὸν φησὶ,

Τουτὶ μὲν αἷμα, καὶ οὐχ ἰχὼρ
-οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι.

Πλούταρχος δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τοῦτο λέξαι πρὸς τοὺς φίλους φησίν. ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε προπίνοντα αὐτῷ τὸν Ἀνάξαρχον, δεῖξαι τὴν κύλικα, καὶ εἰπεῖν,

Βεβλήσεταί τις θεῶν βροτησίᾳ χερί.

ΠΥΡΡΩΝ.

Πύρρων, Ἠλεῖος, Πλειστάρχου μὲν ἦν υἱός, καθὰ καὶ Διοκλῆς ἱστορεῖ· ὥς φησι δ' Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, πρότερον ἦν ζωγράφος, καὶ ἤκουσε Δρύσωνος τοῦ Στίλπωνος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς. εἶτα Ἀναξάρχῳ ξυνακολουθῶν πανταχοῦ, ὡς καὶ τοῖς Γυμνοσοφισταῖς ἐν Ἰνδίᾳ συμμίξαι, καὶ τοῖς μάγοις. ὅθεν γενναιότατα δοκεῖ φιλοσοφῆσαι, τὸ τῆς ἀκαταληψίας καὶ ἐποχῆς εἶδος εἰσαγαγών, ὡς Ἀσκάνιος ὁ Ἀβδηρίτης φησίν. οὐδὲν γὰρ ἔφασκεν οὔτε καλὸν, οὔτε αἰσχρὸν, οὔτε δίκαιον, οὔτε ἄδικον. καὶ ὁμοίως ἐπὶ πάντων, μηδὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, νόμῳ δὲ καὶ ἔθει πάντα τοὺς ἀνθρώπους πράττειν· οὐ γὰρ μᾶλλον τόδε ἢ τόδε εἶναι ἕκαστον. ἀκόλουθος δ' ἦν καὶ τῷ βίῳ, μηδὲν ἐκτρεπόμενος μηδὲ φυλαττόμενος, ἅπαντα ὑφιστάμενος, ἁμάξας, εἰ τύχοι, καὶ κρημνοὺς, καὶ κύνας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, μηδὲν ταῖς αἰσθήσεσιν ἐπιτρέπων. σώζεσθαι μέντοι (καθά φασιν οἱ περὶ τὸν Καρύστιον Ἀντίγονον) ὑπὸ τῶν γνωρίμων παρακολουθούντων. Αἰνεσίδημος δέ φησι φιλοσοφεῖν μὲν αὐτὸν κατὰ τὸν τῆς ἐποχῆς λόγον, μὴ μέντοι γε ἀπροοράτως ἕκαστα πράττειν. ὁ δὲ πρὸς τὰ ἐνενήκοντα ἔτη κατεβίω. Ἀντίγονος δέ φησιν ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ Πύρρωνος τάδε περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὴν ἀρχὴν ἄδοξός τε ἦν καὶ πένης καὶ ζωγράφος· σώζεσθαί τε αὐτοῦ ἐν Ἤλιδι ἐν τῷ γυμνασίῳ λαμπαδιστὰς μετρίως ἔχοντας. ἐκπατεῖν τε αὐτὸν, καὶ ἐρημάζειν, σπανίως ποτὲ ἐπιφαινόμενον τοῖς οἴκοι. τοῦτο δὲ ποιεῖν ἀκούσαντα Ἰνδοῦ τινος ὀνειδίζοντος Ἀναξάρχῳ, ὡς οὐκ ἂν ἕτερόν τινα διδάξαι οὗτος ἀγαθὸν, αὐτὸς αὐλὰς βασιλικὰς θεραπεύων. ἀεί τε εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι· ὥστε εἰ καί τις αὐτὸν καταλίποι μεταξὺ λέγοντα, αὐτὸν διαπεραίνειν τὸν λόγον· καίτοι κεκινημένον ὄντα ἐν νεότητι. πολλάκις (φησὶ) καὶ ἀπεδήμει, μηδενὶ προειπὼν, καὶ συνεπορεύετο οἷς τισιν ἤθελεν. καὶ

ποτε Ἀναξάρχου ἐς τέλμα ἐμπεσόντος, παρῆλθεν οὐ βοηθήσας. τινῶν δὲ αἰτιωμένων, αὐτὸς Ἀνάξαρχος ἐπήνει τὸ ἀδιάφορον καὶ ἄστοργον αὐτοῦ. καταληφθεὶς δέ ποτε καὶ ἑαυτῷ λαλῶν, καὶ ἐρωτηθεὶς τὴν αἰτίαν, ἔφη μελετᾷν χρηστὸς εἶναι. ἔν τε ταῖς ζητήσεσιν ὑπ' οὐδενὸς κατεφρονεῖτο, διὰ τὸ ἐξοδικῶς λέγειν καὶ πρὸς ἐρώτησιν. ὅθεν καὶ Ναυσιφάνην ἤδη νεανίσκον ὄντα, θηραθῆναι. ἔφασκεν γοῦν γίνεσθαι δεῖν τῆς μὲν διαθέσεως τοῦ Πυρρωνείου, τῶν δὲ λόγων, τῶν ἑαυτοῦ. ἔλεγέ τε πολλάκις καὶ Ἐπίκουρον θαυμάζοντα τὴν Πύρρωνος ἀναστροφὴν, συνεχὲς αὐτοῦ πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. οὕτω δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς πατρίδος τιμηθῆναι, ὥστε καὶ ἀρχιερέα καταστῆσαι αὐτὸν, καὶ δι' ἐκεῖνον πᾶσι τοῖς φιλοσόφοις ἀτέλειαν ψηφίσασθαι. καὶ δὴ καὶ ζηλωτὰς εἶχε πολλοὺς τῆς ἀπραγμοσύνης. ὅθεν καὶ ὁ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησὶν οὕτως ἐν τῷ Πύθωνι, καὶ ἐν τοῖς Σίλλοις,

Ὦ γέρον, ὦ Πύρρων, πῶς ἢ πόθεν ἔκδυσιν εὗρες
Λαβείης, δοξῶν τε κενοφροσύνης τε σοφιστῶν,
Καὶ πάσης ἀπάτης πειθοῦς τ' ἀπελύσαο δεσμά.
Οὐδὲ μέλει σοι ταῦτα μεταλλήσειν τινὸς αὖραι
Ἑλλάδ' ἔχουσι, πόθεν τε καὶ εἰς ὅ,τι κυρεῖ ἕκαστα;

καὶ πάλιν ἐν τοῖς Ἰνδαλμοῖς.

Τοῦτό μοι ὦ Πύρρων ἱμείρεται ἦτορ ἀκοῦσαι,
Πῶς ποτ' ἀνὴρ ἔτ' ἄγεις ῥᾷστα μεθ' ἡσυχίας,
Μοῦνος ἐν ἀνθρώποισι θεοῦ τρόπον ἡγεμονεύων.

Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πολιτείᾳ αὐτὸν ἐτίμησαν, (καθά φησι Διοκλῆς) ἐπὶ τῷ Κότυν τὸν Θρᾷκα διαχρήσασθαι. εὐσεβῶς δὲ καὶ τῇ ἀδελφῇ συνεβίω μαίᾳ οὔσῃ, καθά φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ περὶ πλούτου καὶ πενίας, ὅτι καὶ αὐτὸς φέρων ἐς τὴν ἀγορὰν ἐπίπρασκεν ὀρνίθια, εἰ τύχοι, καὶ χοιρίδια· καὶ τὰ ἐπὶ τῆς οἰκίας καθαίροι ἀδιαφόρως. λέγεται δὲ καὶ δέλφακα λούειν αὐτὸς ὑπὸ ἀδιαφορίας. καὶ χολήσας τι περὶ τῆς

ἀδελφῆς, (Φιλίστα δ' ἐκαλεῖτο) πρὸς τὸν λαβόμενον εἰπεῖν ὡς οὐκ ἐν γυναίῳ ἡ ἐπίδειξις τῆς ἀδιαφορίας. καὶ κυνός ποτε ἐπενεχθέντος διασοβηθέντα, εἰπεῖν πρὸς τὸν αἰτιασάμενον, ὡς χαλεπὸν εἴη ὁλοσχερῶς ἐκδῦναι ἄνθρωπον· διαγωνίζεσθαι δ', ὡς οἷόν τε, πρῶτον μὲν τοῖς ἔργοις πρὸς τὰ πράγματα· εἰ δὲ μή, τῷ γε λόγῳ. φασὶ δὲ καὶ σηπτικῶν φαρμάκων καὶ τομῶν καὶ καύσεων ἐπί τινος ἕλκους αὐτῷ προσενεχθέντων, μηδὲ τὰς ὀφρῦς συναγαγεῖν. καὶ ὁ Τίμων δὲ διασαφεῖ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ, ἐν οἷς πρὸς Πύθωνα διέξεισιν. ἀλλὰ καὶ Φίλων ὁ Ἀθηναῖος, γνώριμος αὐτοῦ γεγονώς, ἔλεγεν ὡς ἐμέμνητο μάλιστα μὲν Δημοκρίτου, εἶτα δὲ καὶ Ὁμήρου, θαυμάζων αὐτὸν, καὶ συνεχὲς λέγων,

Οἵη περ φύλλων γενεή, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

καὶ ὅτι φησὶ καὶ μυίαις καὶ ὀρνέοις εἴκαζε τοὺς ἀνθρώπους. προσφέρεσθαι δὲ καὶ ταῦτα,

Ἀλλὰ φίλος θάνε· καὶ σὺ τί δὴ ὀλοφύρεαι αὔτως;
Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.

καὶ ὅσα συντείνει εἰς τὸ ἀβέβαιον, καὶ κενόσπουδον ἅμα καὶ παιδαριῶδες τῶν ἀνθρώπων. Ποσειδώνιος δὲ καὶ τοιοῦτό τι διέξεισι περὶ αὐτοῦ. τῶν γὰρ ἐμπλεόντων ἐσκυθρωπακότων ὑπὸ χειμῶνος, αὐτὸς γαληνὸς ὢν ἀνέρρωσε τὴν ψυχήν, δείξας ἐν τῷ πλοίῳ χοιρίδιον ἐσθίον, καὶ εἰπὼν ὡς χρὴ τὸν σοφὸν ἐν τοιαύτῃ καθεστάναι ἀταραξίᾳ. μόνος δὲ Νουμήνιος καὶ δογματίσαι φησὶν αὐτόν. τούτου πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μαθηταὶ γεγόνασιν ἐλλόγιμοι, ὧν Εὐρύλοχος· οὗ φέρεται ἐλάττωμα τόδε. φασὶ γὰρ ὡς οὕτω παρωξύνθη ποτέ, ὥστε τὸν ὀβελίσκον ἄρας μετὰ τῶν κρεῶν, ἕως τῆς ἀγορᾶς ἐδίωκε τὸν μάγειρον. καὶ ἐν Ἤλιδι καταπονούμενος ὑπὸ τῶν ζητούντων ἐν τοῖς λόγοις, ἀπορρίψας θοἰμάτιον, διενήξατο τὸν Ἀλφειόν. ἦν οὖν πολεμιώτατος τοῖς σοφισταῖς, ὡς καὶ Τίμων φησίν. ὁ δὲ Φίλων τὰ πλεῖστα διελέγετο· ὅθεν καὶ περὶ τούτου φησὶν οὕτω,

Ἢ τὸν ἀπ' ἀνθρώπων ἀπόσχολον, αὐτολαλητήν,

Οὐκ ἐμπαζόμενον δόξης εἰδώς τε Φίλωνα.

Πρὸς τούτοις, διήκουσε τοῦ Πύρρωνος Ἑκαταῖός τε ὁ Ἀβδηρίτης, καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος ὁ τοὺς σίλλους πεποιηκώς, περὶ οὗ λέξομεν· ἔτι τε Ναυσιφάνης Τήϊος, οὗ φασί τινες ἀκοῦσαι Ἐπίκουρον. οὗτοι πάντες, Πυρρώνειοι μὲν ἀπὸ τοῦ διδασκάλου, ἀπορητικοὶ δὲ καὶ σκεπτικοὶ, καὶ ἐφεκτικοὶ, καὶ ζητητικοὶ, ἀπὸ τοῦ οἷον δόγματος προσηγορεύοντο. ζητητικὴ μὲν οὖν φιλοσοφία, ἀπὸ τοῦ πάντοτε ζητεῖν τὴν ἀλήθειαν· σκεπτικὴ δέ, ἀπὸ τοῦ σκέπτεσθαι ἀεὶ, καὶ μηδέποτε εὑρίσκειν· ἐφεκτικὴ δέ, ἀπὸ τοῦ μετὰ τὴν ζήτησιν πάθους· λέγω δὲ τὴν ἐποχήν· ἀπορητικὴ δέ, ἀπὸ τοῦ τοὺς δογματικοὺς ἀπορεῖν καὶ αὐτούς. Πυρρώνειοι δέ, ἀπὸ Πύρρωνος. Θεοδόσιος δ' ἐν τοῖς σκεπτικοῖς κεφαλαίοις, οὔ φησι δεῖν Πυρρώνειον καλεῖσθαι τὴν σκεπτικήν. εἰ γὰρ τὸ καθ' ἑκάτερον κίνημα τῆς διανοίας ἄληπτόν ἐστιν, οὐκ εἰσόμεθα τὴν Πύρρωνος διάθεσιν. μὴ εἰδότες δέ, οὐ Πυρρώνειοι καλοίμεθ' ἄν. πρὸς τῷ μηδὲ πρῶτον εὑρηκέναι τὴν σκεπτικὴν Πύρρωνα, μηδὲ ἔχειν τι δόγμα. λέγοιτο δ' ἂν Πυρρώνειος ὁμοτρόπως. ταύτης δὲ τῆς αἱρέσεως ἔνιοι φασὶν Ὅμηρον κατάρξαι. ἐπεὶ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων παρ' ὅτιν ἄλλοτε ἄλλως ἀποφαίνεται, καὶ οὐδὲν ὁρικῶς δογματίζει περὶ τὴν ἀπόφασιν. ἐπεὶ καὶ τὰ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, σκεπτικὰ εἶναι, οἷον τὸ Μηδὲν ἄγαν· καὶ, Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα. δηλοῦσθαι τὸ βεβαίως καὶ πεπεισμένως διεγγυωμένῳ ἐπακολουθεῖν ἄτην. ἀλλὰ καὶ Ἀρχίλοχον καὶ Εὐελπίδην σκεπτικῶς ἔχειν, ἐν οἷς Ἀρχίλοχος μέν φησι,

Τοῖος ἀνθρώποισι νοῦς, Γλαῦκε Λεπτίνεω παῖ,
Γίνεται θνητοῖς ὁκοίην Ζεὺς ἐπ' ἡμέρην ἄγει.

Εὐελπίδης δέ,

Τί δῆτα τοὺς ταλαιπώρους βροτοὺς
Φρονεῖν λέγουσι; σοῦ γὰρ ἐξηρτήμεθα,
Δρῶμέν τε ταῦθ' ἃ σύ γε τυγχάνῃς θέλων.

οὐ μὴν

οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ξενοφάνης, καὶ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης, καὶ Δημόκριτος, κατ' αὐτοὺς σκεπτικοὶ τυγχάνουσιν. ἐν οἷς Ξενοφάνης μέν φησι,

Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται
Εἰδώς.

Ζήνων δὲ τὴν κίνησιν ἀναιρεῖ, λέγων, Τὸ κινούμενον οὔτε ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται, οὔτε ἐν ᾧ μὴ ἔστι. Δημόκριτος δὲ τὰς ποιότητας ἐκβαλών· ἵνα φησί, Νόμῳ ψυχρόν, νόμῳ θερμόν· αἰτίῃ δὲ ἄτομα, καὶ κενόν. καὶ πάλιν, Αἰτίῃ δὲ οὐδὲν ἴδμεν· ἐν βυθῷ γὰρ ἡ ἀλήθεια. καὶ Πλάτωνα τὸ μὲν ἀληθὲς θεοῖς τε καὶ θεῶν παισὶν ἐκχωρεῖν, τὸν δὲ εἰκότα λόγον ζητεῖν. καὶ Εὐριπίδην λέγειν,

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν,
Τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν νομίζεται βροτοῖς;

ἀλλὰ καὶ Ἐμπεδοκλέα οὕτως· ἐπεὶ οὐδ' ἐρκτὰ τάδ' ἀνδράσιν, οὔτ' ἐπακουστά, Οὔτε νόῳ περιληπτά. καὶ ἐπάνω, Αὐτὸ μόνον πεισθὲν τῷ προσέκυρσεν ἕκαστος. ἔτι μὴν Ἡράκλειτον, Μὴ εἰκῆ περὶ τῶν μεγίστων συμβαλλώμεθα. καὶ Ἱπποκράτην ἔπειτα ἐνδοιαστῶς καὶ ἀνθρωπίνως ἀποφαίνεσθαι. καὶ πρὶν Ὅμηρον,

Στρεπτὴ δὲ γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν, πολέες δ' ἔνι μῦθοι.

καί,

-- ἐπέων δὲ πολὺς νομὸς ἔνθα καὶ ἔνθα.

καί,

Ὁπποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις.

τὴν ἰσοσθένειαν λέγων καὶ ἀντίθεσιν τῶν λόγων. διετέλουν δὲ οἱ σκεπτικοὶ τὰ τῶν αἱρέσεων δόγματα πάντα ἀνατρέποντες, αὐτοὶ δ' οὐδὲν ἀποφαίνοντες δογματικῶς. ἕως δὲ τοῦ προφέρεσθαι τὰ τῶν ἄλλων, καὶ διηγεῖσθαι, μηδὲν ὁρίζοντες, μηδ' αὐτὸ τοῦτο. ὥστε καὶ τὸ μὴ ὁρίζειν ἀνῄρουν, λέγοντες οἷον, Οὐδὲν ὁρίζομεν, (ἐπεὶ ὥριζον ἄν) προφερόμεθα δὲ (φασὶ) τὰς ἀποφάσεις εἰς μήνυσιν τῆς ἀπροπτωσίας. ὡς εἰ καὶ νεύσαντας τοῦτο, ἐνεδέχετο δηλῶσαι. διὰ τῆς οὖν

Οὐδὲν ὁρίζομεν, φωνῆς, τὸ τῆς ἀρρεψίας πάθος δηλοῦται· ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῆς Οὐδὲν μᾶλλον, καὶ τῆς Παντὶ λόγῳ λόγος ἀντίκειται, καὶ ταῖς ὁμοίαις. λέγεται δὲ τὸ Οὐδὲν μᾶλλον, καὶ θετικῶς, ὡς ὁμοίων τινῶν ὄντων. οἷον, Οὐδὲν μᾶλλον ὁ πειρατὴς κακός ἐστιν ἢ ὁ ψεύστης. ὑπὸ δὲ τῶν σκεπτικῶν οὐ θετικῶς, ἀλλ' ἀναιρετικῶς λέγεται. ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνασκευάζοντος καὶ λέγοντος, Οὐ μᾶλλον ἡ Σκύλλα γέγονεν ἢ ἡ Χίμαιρα. αὐτὸ δὲ τὸ μᾶλλον, ποτὲ μὲν συγκριτικῶς ἐκφέρεται, ὡς ὅταν φῶμεν, Μᾶλλον τὸ μέλι γλυκὺ ἢ τὴν σταφίδα· ποτὲ δὲ θετικῶς καὶ ἀναιρετικῶς, ὡς ὅταν φῶμεν, Μᾶλλον ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ ἢ βλάπτει. σημαίνομεν γὰρ ὅτι ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ, βλάπτει δ' οὔ. ἀναιροῦσι δὲ οἱ σκεπτικοὶ καὶ αὐτὴν τὴν Οὐδὲν μᾶλλον φωνήν. ὡς γὰρ οὐ μᾶλλόν ἐστι πρόνοια ἢ οὐκ ἔστιν, οὕτω καὶ τὸ Οὐδὲν μᾶλλον, οὐ μᾶλλόν ἐστιν ἢ οὐκ ἔστι. σημαίνει οὖν ἡ φωνή, (καθά φησι καὶ Τίμων ἐν τῷ Πύθωνι) τὸ μηδὲν ὁρίζειν, ἀλλὰ ἀπροσθετεῖν. ἡ δὲ Παντὶ λόγῳ φωνὴ καὶ αὕτη συνάγει τὴν ἐποχήν. τῶν μὲν γὰρ πραγμάτων διαφωνούντων, τῶν δὲ λόγων ἰσοσθενούντων, ἀγνωσία τῆς ἀληθείας ἐπακολουθεῖ· καὶ αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ λόγος ἀντίκειται· ὃς καὶ αὐτὸς μετὰ τὸ ἀνελεῖν τοὺς ἄλλους, αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ περιτραπεὶς ἀπόλλυται· κατ' ἴσον τοῖς καθαρτικοῖς, ἃ τὴν ὕλην προεκκρίναντα, καὶ αὐτὰ ὑπεκκρίνεται καὶ ἐξαπόλλυται. πρὸς ὅ φασιν οἱ δογματικοί, μὴ αἴρειν τὸν λόγον, ἀλλὰ προσεπισχυρίζειν. μόνον οὖν διακόνοις ἐχρῶντο τοῖς λόγοις. οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν μὴ λόγῳ λόγον ἀνελεῖν· καθ' ὃν τρόπον εἰώθαμεν λέγειν τόπον μὴ εἶναι, καὶ δεῖ πάντως τὸν τόπον εἰπεῖν, ἀλλ' οὐ δογματικῶς, ἀποδεικτικῶς δέ. καὶ μηδὲν γίνεσθαι κατ' ἀνάγκην, καὶ δεῖ τὴν ἀνάγκην εἰπεῖν. τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ τῆς ἑρμηνείας ἐχρῶντο· οἷα γὰρ φαίνεται τὰ πράγματα, μὴ τοιαῦτα εἶναι τῇ φύσει, ἀλλὰ μόνον φαίνεσθαι. ζητεῖν τε ἔλεγον οὐχ ἅπερ νοοῦσιν (ὅτι

γὰρ νοεῖται, δῆλον) ἀλλ' ὧν ταῖς αἰσθήσεσι μετέχουσιν. ἔστιν οὖν ὁ Πυρρώνειος λόγος, μνήμη τις τῶν φαινομένων ἢ τῶν ὁπωσοῦν νοουμένων, καθ' ἣν πάντα πᾶσι συμβάλλεται, καὶ συγκρινόμενα, πολλὴν ἀνωφέλειαν καὶ ταραχὴν ἔχοντα εὑρίσκεται, καθά φησιν Αἰνεσίδημος ἐν τῇ εἰς τὰ Πυρρώνεια ὑποτυπώσει. πρὸς δὲ τὰς ἐν ταῖς σκέψεσιν ἀντιθέσεις, προαποδεικνύντες καθ' οὓς τρόπους πείθει τὰ πράγματα, κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἀνῄρουν τὴν περὶ αὐτῶν πίστιν. πείθειν γὰρ τά τε κατ' αἴσθησιν συμφώνως ἔχοντα, καὶ τὰ μηδέποτε ἢ σπανίως γοῦν μεταπίπτοντα, τά τε συνήθη καὶ τὰ νόμοις διεσταλμένα καὶ τέρποντα, καὶ τὰ θαυμαζόμενα. ἐδείκνυσαν οὖν ἀπὸ τῶν ἐναντίων τοῖς πείθουσιν, ἴσας τὰς πιθανότητας. αἱ δ' ἀπορίαι κατὰ τὰς συμφωνίας τῶν φαινομένων ἢ νοουμένων, ἃς ἀπεδίδοσαν, ἦσαν κατὰ δέκα τρόπους, καθ' οὓς τὰ ὑποκείμενα παραλλάττοντα ἐφαίνετο. τούτους δὲ τοὺς δέκα τρόπους καθ' οὓς τίθησιν, ἓν πρῶτον, ὁ παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν ζῴων πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀλγηδόνα, καὶ βλάβην καὶ ὠφέλειαν. συνάγεται δὲ δι' αὐτοῦ, τὸ μὴ τὰς αὐτὰς ἀπὸ τῶν αὐτῶν προσπίπτειν φαντασίας, καὶ τὸ διότι τῇ τοιαύτῃ μάχῃ ἀκολουθεῖ τὸ ἐπέχειν. τῶν γὰρ ζῴων τὰ μὲν χωρὶς μίξεως γίνεσθαι, ὡς τὰ πυρίβια, καὶ ὁ Ἀράβιος φοῖνιξ, καὶ ἄλλα· τὰ δ' ἐξ ἐπιπλοκῆς, ὡς ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἄλλα. καὶ τὰ μὲν, οὕτως, τὰ δ' οὕτως συγκέκριται. διὸ καὶ τῇ αἰσθήσει διαφέρει, ὡς κίρκοι μὲν, ὀξύτατοι· κύνες δὲ, ὀσφρητικώτατοι. εὔλογον οὖν τοῖς διαφόροις τοὺς ὀφθαλμοὺς διάφορα καὶ τὰ φαντάσματα προσπίπτειν· καὶ τῇ μὲν αἰγὶ τὸν θαλλὸν εἶναι ἐδώδιμον, ἀνθρώπῳ δὲ πικρόν· καὶ τὸ κώνειον ὄρτυγι μὲν τρόφιμον, ἀνθρώπῳ δὲ θανάσιμον· καὶ ὁ ἀπόπατος, ὑὶ μὲν ἐδώδιμος, ἵππῳ δὲ οὔ. δεύτερος, ὁ παρὰ τὰς τῶν ἀνθρώπων φύσεις, κατὰ ἔθνη καὶ συγκρίσεις. Δημοφῶν γοῦν ὁ Ἀλεξάνδρου τραπεζοκόμος, ἐν σκιᾷ ἐθάλπετο, ἐν ἡλίῳ δὲ ἐρρίγου.

Ἄνδρων δὲ ὁ Ἀργεῖος (ὥς φησιν Ἀριστοτέλης) διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὥδευεν ἄποτος. καὶ ὁ μὲν ἰατρικῆς, ὁ δὲ γεωργίας, ἄλλος ἐμπορείας ὀρέγεται· καὶ ταῦτα οὓς μὲν βλάπτει, οὓς δὲ ὠφελεῖ· ὅθεν ἐφεκτέον. τρίτος παρὰ τὰς τῶν αἰσθητικῶν πόρων διαφοράς. τὸ γοῦν μῆλον, ὁράσει μὲν ὠχρόν, γεύσει δὲ γλυκύ, ὀσφρήσει δὲ εὐῶδες ὑποπίπτει. καὶ ἡ αὐτὴ δὲ μορφὴ παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν κατόπτρων ἀλλοία θεωρεῖται. ἀκολουθεῖ οὖν μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον τὸ φαινόμενον ἢ ἀλλοῖον. τέταρτος, ὁ παρὰ τὰς διαθέσεις καὶ κοινῶς παραλλαγάς· οἷον, ὑγείαν, νόσον, ὕπνον, ἐγρήγορσιν, χαράν, λύπην, νεότητα, γῆρας, θάρσος, φόβον, ἔνδειαν, πλήρωσιν, μῖσος, φιλίαν, θερμασίαν, ψύξιν· παρὰ τὸ πνεῖν, παρὰ τὸ πεφράχθαι τοὺς πόρους. ἀλλοῖα οὖν φαίνεται τὰ προσπίπτοντα παρὰ τὰς ποιὰς διαθέσεις. οὐδὲ γὰρ οἱ μαινόμενοι παρὰ φύσιν ἔχουσι. τί γὰρ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἢ ἡμεῖς; καὶ γὰρ ἡμεῖς τὸν ἥλιον ὡς ἑστῶτα βλέπομεν. Θέων δὲ ὁ Τιθωρεὺς ὁ Στωϊκός, κοιμώμενος περιεπάτει ἐν τῷ ὕπνῳ, καὶ Περικλέους δοῦλος ἐπὶ τοῦ τέγους ἄκρου. πέμπτος, παρὰ τὰς ἀγωγάς, καὶ τοὺς νόμους, καὶ τὰς μυθικὰς πίστεις, καὶ τεχνικὰς συνθήκας, καὶ δογματικὰς ὑπολήψεις. ἐν τούτῳ περιέχεται τὰ περὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν, περὶ ἀληθῶν καὶ ψευδῶν, περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ θεῶν, καὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῶν φαινομένων πάντων. τὸ γοῦν αὐτὸ παρ' οἷς μὲν δίκαιον, παρ' οἷς δὲ ἄδικον· καὶ ἄλλοις μὲν ἀγαθόν, ἄλλοις δὲ κακόν. Πέρσαι μὲν γὰρ οὐκ ἄτοπον ἡγοῦνται, θυγατρὶ μίγνυσθαι· Ἕλληνες δέ, ἔκθεσμον. καὶ Μασσαγέται μὲν (ὥς φησι καὶ Εὔδοξος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περιόδου) κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας· Ἕλληνες δέ, οὔ. Κίλικές τε λῃστείᾳ ἔχαιρον, ἀλλ' οὐχ Ἕλληνες. θεούς τε ἄλλοι ἄλλους ἡγοῦνται· καὶ οἱ μὲν προνοεῖσθαι, οἱ δ' οὔ. θάπτουσι δὲ Αἰγύπτιοι μέν, ταριχεύοντες· Ῥωμαῖοι δέ, καίοντες· Παίονες δέ, εἰς τὰς λίμνας ῥιπτοῦντες. ὅθεν περὶ τἀληθοῦς ἡ ἐ-

προσχεῖ. ἕκτος, ὁ παρὰ τὰς μίξεις καὶ κοινωνίας, καθ' ὃν εἰλικρινῶς οὐδὲν καθ' αὑτὸ φαίνεται, ἀλλὰ σὺν ἀέρι, σὺν φωτί, σὺν ὑγρῷ, σὺν στερεῷ, θερμότητι, ψυχρότητι, κινήσει, ἀναθυμιάσεσιν, ἄλλαις δυνάμεσιν. ἡ γοῦν πορφύρα διάφορον ὑποφαίνει χρῶμα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ λύχνῳ. καὶ τὸ ἡμέτερον χρῶμα, ἀλλοῖον ὑπὸ τῇ μεσημβρείᾳ φαίνεται, καὶ ὁ ἥλιος, καὶ ὁ ἐν ἀέρι ὑπὸ δυοῖν κουφιζόμενος λίθος, ἐν ὕδατι ῥαδίως μετατίθεται· ἤτοι βαρὺς ὢν καὶ ὑπὸ τοῦ ὕδατος κουφιζόμενος, ἢ ἐλαφρὸς ὢν καὶ ὑπὸ τοῦ ἀέρος βαρυνόμενος. ἀγνοοῦμεν οὖν τὸ κατ' ἰδίαν, ὡς ἔλαιον ἐν μύρῳ. ἕβδομος, ὁ παρὰ τὰς ἀποστάσεις, καὶ ποιὰς θέσεις, καὶ τοὺς τόπους, καὶ τὰ ἐν τοῖς τόποις. κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα, μικρὰ φαίνεται· τὰ τετράγωνα, στρογγύλα· τὰ ὁμαλά, ἐξοχὰς ἔχοντα· τὰ ὀρθά, κεκλασμένα· τὰ ὠχρά, ἑτερόχροα. ὁ γοῦν ἥλιος παρὰ τὸ διάστημα πόρρωθεν φαίνεται· καὶ τὰ ὄρη πόρρωθεν ἀεροειδῆ καὶ λεῖα, ἐγγύθεν δὲ τραχέα. ἔτι ὁ ἥλιος ἀνίσχων μέν, ἀλλοῖος· μεσουρανῶν δέ, οὐχ ὅμοιος. καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα ἐν μὲν ἄλσει, ἀλλοῖον· ἐν δὲ ψιλῇ γῇ ἕτερον. καὶ ἡ εἰκών, παρὰ τὴν ποιὰν θέσιν· ὅ,τε τῆς περιστερᾶς τράχηλος, παρὰ τὴν στροφήν. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔνι ἔξω τόπων καὶ θέσεων ταῦτα κατανοῆσαι, ἀγνοεῖται ἡ φύσις αὐτῶν. ὄγδοος, ὁ παρὰ τὰς ποσότητας αὐτῶν ἢ θερμότητας ἢ ψυχρότητας, ἢ ταχύτητας ἢ βραδύτητας, ἢ ὠχρότητας, ἢ ἑτεροχροιότητας. ὁ γοῦν οἶνος, μέτριος μὲν ληφθείς, ῥώννυσι· πλείων δέ, παρίησιν· ὁμοίως καὶ ἡ τροφή, καὶ τὰ ὅμοια.

ἔνατος, ὁ παρὰ τὸ ἐνδελεχές, ἢ ξένον, ἢ σπάνιον. οἱ γοῦν σεισμοὶ παρ' οἷς συνεχῶς ἀποτελοῦνται, οὐ θαυμάζονται· οὐδ' ὁ ἥλιος, ὅτι καθ' ἡμέραν ὁρᾶται. τὸν ἔνατον Φαβωρῖνος η΄· Σέξτος δὲ καὶ Αἰνησίδημος ι΄. ἀλλὰ καὶ τὸν ι΄ Σέξτος η΄ φησί, Φαβωρῖνος δέ, θ΄. δέκατος, ὁ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σύμβλησιν· καθάπερ τὸ κοῦφον, παρὰ τὸ βαρύ· τὸ

ἰσχυρὸν, παρὰ τὸ ἀσθενές· τὸ μεῖζον, παρὰ τὸ ἔλαττον· τὸ ἄνω, παρὰ τὸ κάτω. τὸ γοῦν δεξιὸν, φύσει μὲν οὐκ ἔστι δεξιὸν, κατὰ δὲ τὴν ὡς πρὸς τὸ ἕτερον σχέσιν νοεῖται. μετατεθέντος γοῦν ἐκείνου, οὐκ ἔσται δεξιον. ὁμοίως καὶ πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ὡς πρός τι, καὶ ἡμέρα, ὡς πρὸς τὸν ἥλιον· καὶ παντα ὡς πρὸς τὴν διάνοιαν. ἄγνωστα οὖν τὰ πρός τι, ὡς καθ' ἑαυτά. καὶ οὗτοι μὲν οἱ δέκα τρόποι. οἱ δὲ περὶ Ἀγρίππαν τούτοις ἄλλους πέντε προσεισάγουσι· τόν τε ἀπὸ τῆς διαφωνίας, καὶ τὸν εἰς ἄπειρον ἐκβάλλοντα, καὶ τὸν πρός τι, καὶ τὸν ἐξ ὑποθέσεως, καὶ τὸν δι' ἀλλήλων. ὁ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς διαφωνίας, ὃ ἂν προτεθῇ ζήτημα παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἢ τῇ συνηθείᾳ, πλείστης μάχης καὶ ταραχῆς πλῆρες ἀποδεικνύει· ὁ δὲ εἰς ἄπειρον ἐκβάλλων, οὐκ ἐᾷ βεβαιοῦσθαι τὸ ζητούμενον, διὰ τὸ ἄλλο ἀπ' ἄλλου τὴν πίστιν λαμβάνειν, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον· ὁ δὲ πρός τι, οὐδέν φησι καθ' ἑαυτὸ λαμβάνεσθαι, ἀλλὰ μεθ' ἑτέρου. ὅθεν ἄγνωστα εἶναι. ὁ δ' ἐξ ὑποθέσεως τρόπος συνίσταται, οἰομένων τινῶν τὰ πρῶτα τῶν πραγμάτων αὐτόθεν δεῖν λαμβάνειν ὡς πιστὰ, καὶ μὴ αἰτεῖσθαι (ὅ ἐστι μάταιον· τὸ ἐναντίον γάρ τις ὑποθήσεται.) ὁ δὲ δι' ἀλλήλων τρόπος συνίσταται ὅταν τὸ ὀφεῖλον τοῦ ζητουμένου πράγματος εἶναι βεβαιωτικὸν, χρείαν ἔχῃ τῆς ἐκ τοῦ ζητουμένου πίστεως. οἷον, εἰ τὸ εἶναι πόρους τις βεβαιοῖ, διὰ τὸ ἀπορροίας γίνεσθαι, αὐτὸ παραλαμβάνει πρὸς βεβαίωσιν τὸ ἀπορροίας γίνεσθαι. ἀνῄρουν δ' οὗτοι καὶ πᾶσαν ἀπόδειξιν, καὶ κριτήριον, καὶ σημεῖον, καὶ αἴτιον, καὶ κίνησιν, καὶ μάθησιν, καὶ γένεσιν, καὶ τὸ φύσει τι εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν. πᾶσα γὰρ ἀπόδειξις (φασὶν) ἢ ἐξ ἀποδεδειγμένων σύγκειται χρημάτων, ἢ ἐξ ἀναποδείκτων. εἰ μὲν οὖν ἐξ ἀποδεδειγμένων, κἀκεῖνα δεήσεταί τινος ἀποδείξεως, κἀντεῦθεν εἰς ἄπειρον· εἰ δὲ ἐξ ἀναποδείκτων, ἤτοι πάντων, ἢ τινῶν, ἢ καὶ ἑνὸς μόνου δισταζομένου, καὶ τὸ ὅλον εἶναι ἀναπόδεικτον. εἰ δὲ δοκεῖ (φασὶν) ὑπάρχειν τινὰ, μηδεμιᾶς ἀποδείξεως δεό-

μενα, θαυμαστοὶ τῆς γνώμης, εἰ μὴ συνίασιν ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο πρότερον, ὡς ἀραιὰ ἐξ αὑτῆς ἔχει τὴν πίστιν, ἀποδείξεως χρεία. οὐδὲ γὰρ τὸ τέτταρα εἶναι τὰ στοιχεῖα, ἐκ τοῦ τέτταρα εἶναι τὰ στοιχεῖα, βεβαιωτέον. πρὸς τῷ, καὶ τῶν κατὰ μέρος ἀποδείξεων ἀπιστουμένων ἄπιστον εἶναι καὶ τὴν γενικὴν ἀπόδειξιν. ἵνα τε γνῶμεν ὅτι ἔστιν ἀπόδειξις, κριτηρίου δεῖ· καὶ ὅτι ἐστὶ κριτήριον, ἀποδείξεως δεῖ· ὅθεν ἑκάτερα ἀκατάληπτα ἀναπεμπόμενα ἐπ' ἄλληλα. πῶς ἂν οὖν καταλαμβάνοιτο τὰ ἄδηλα, τῆς ἀποδείξεως ἀγνοουμένης; ζητεῖται δὲ οὐκ εἰ φαίνεται τοιαῦτα, ἀλλ' εἰ καθ' ὑπόστασιν οὕτως ἔχει. εὐήθεις δὲ τοὺς δογματικοὺς ἀπέφαινον. τὸ γὰρ ἐξ ὑποθέσεως περαινόμενον, οὐ σκέψεως ἀλλὰ θέσεως ἔχει λόγον. τοιούτῳ δὲ λόγῳ καὶ ὑπὲρ ἀδυνάτων ἐστὶν ἐπιχειρεῖν. τοὺς δὲ οἰομένους μὴ δεῖν ἐκ τῶν κατὰ περίστασιν κρίνειν τἀληθές, μηδ' ἐκ τῶν κατὰ φύσιν νομοθετεῖν, ἔλεγεν αὐτοῖς μέτρα τῶν πάντων ὁρίζειν, οὐχ ὁρῶντας ὅτι πᾶν τὸ φαινόμενον, κατ' ἀντιπερίστασιν καὶ διάθεσιν φαίνεται. ἤτοι γοῦν πάντα ἀληθῆ ῥητέον, ἢ πάντα ψευδῆ. εἰ δ' ἔνιά ἐστιν ἀληθῆ, τίνι διακριτέον; οὔτε γὰρ αἰσθήσει τὰ κατ' αἴσθησιν, πάντων ἴσων αὐτῇ φαινομένων, οὔτε νοήσει, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν. ἄλλη δὲ παρὰ ταύτας εἰς ἐπίκρισιν δύναμις οὐχ ὁρᾶται. ὁ οὖν (φασὶ) περί τινος διαβεβαιούμενος αἰσθητοῦ ἢ νοητοῦ, πρότερον ὀφείλει τὰς περὶ τούτων δόξας καταστῆσαι. οἱ μὲν γὰρ ταῦτα, οἱ δὲ ταῦτα ἀνῃρήκασι. δεῖ δὲ ἢ δι' αἰσθητοῦ ἢ νοητοῦ κριθῆναι. ἑκάτερα δὲ ἀμφισβητεῖται. οὐ τοίνυν δυνατὸν τὰς περὶ αἰσθητῶν ἢ νοητῶν ἐπικρῖναι δόξας, εἴτε διὰ τὴν ἐν ταῖς νοήσεσι μάχην ἀπαιτητέον, πᾶσιν ἀναιρεθήσεται τὸ μέτρον, ᾧ δοκεῖ τὰ πάντα διακριβοῦσθαι. πᾶν οὖν ἴσον ἡγήσονται. ἔτι φησὶν ὁ συζητῶν ἡμῖν, Τὸ φαινόμενον πιστόν ἐστιν, ἢ οὔ; εἰ μὲν οὖν πιστόν ἐστιν, οὐδὲν ἕξει λέγειν πρὸς τὸν ᾧ φαίνεται τοὐναντίον· ὡς γὰρ αὐτὸς πιστὸς τὸ φαινόμενον λέγων, οὕτω καὶ ὁ ἐναντίος. εἰ δ' ἄπιστον,

καὶ αὐτὸς ἀπιστηθήσεται, τὸ φαινόμενον λέγων. τό, τε πεῖθον οὐχ ὑποληπτέον ἀληθὲς ὑπάρχειν. οὐ γὰρ πάντας τὸ αὐτὸ πείθειν, οὐδὲ τοὺς αὐτοὺς συνεχές. γίνεται δὲ καὶ παρὰ τὸ ἐκτὸς ἡ πιθανότης, παρὰ τὸ ἔνδοξον τοῦ λέγοντος, ἢ παρὰ τὸ φροντιστικὸν, ἢ παρὰ τὸ αἱμύλον, ἢ παρὰ τὸ σύνηθες, ἢ παρὰ τὸ κεχαρισμένον. ἀνῄρουν δὲ καὶ τὸ κριτήριον, λόγῳ τοιῷδε· ἤτοι κέκριται καὶ τὸ κριτήριον, ἢ ἄκριτόν ἐστιν. ἀλλ' εἰ μὲν ἄκριτόν ἐστιν, ἄπιστον καθέστηκε, καὶ διημάρτηκε τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψεύδους· εἰ δὲ κέκριται, ἓν τῶν κατὰ μέρος γενήσεται κρινόμενον· ὥστ' αὖ τὸ αὐτὸ καὶ κρίνειν καὶ κρίνεσθαι, καὶ τὸ κεκρικὸς τὸ κριτήριον ὑφ' ἑτέρου κριθήσεται, κἀκεῖνο ὑπὸ ἄλλου, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. πρὸς ᾧ καὶ διαφωνεῖσθαι τὸ κριτήριον· τῶν μὲν, τὸν ἄνθρωπον κριτήριον εἶναι λεγόντων, τῶν δὲ, τὰς αἰσθήσεις· ἄλλων, τὸν λόγον· ἐνίων, τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν. καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ πρὸς αὑτὸν διαφωνεῖται καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους· ὡς δῆλον ἐκ τῶν διαφόρων νόμων καὶ ἐθῶν. αἱ δὲ αἰσθήσεις ψεύδονται· ὁ δὲ λόγος, διάφωνος. ἡ δὲ καταληπτικὴ φαντασία ὑπὸ νοῦ κρίνεται, καὶ ὁ νοῦς ποικίλως τρέπεται. ἄγνωστον οὖν ἐστι τὸ κριτήριον, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀλήθεια. σημεῖόν τε οὐκ εἶναι. εἰ γάρ ἐστι (φασὶ) σημεῖον, ἤτοι αἰσθητόν ἐστιν, ἢ νοητόν. αἰσθητὸν μὲν οὖν οὐκ ἔστιν· ἐπεὶ τὸ αἰσθητὸν κοινόν ἐστι· τὸ δὲ σημεῖον, ἴδιον. καὶ τὸ μὲν αἰσθητὸν κατὰ διαφοράν· τὸ δὲ σημεῖον, τῶν πρός τι. νοητὸν δὲ οὐκ ἔστιν· ἐπεὶ εἰ ἔστι νοητὸν, ἤτοι φαινόμενόν ἐστι φαινομένου, ἢ ἀφανὲς ἀφανοῦς, ἢ ἀφανὲς φαινομένου, ἢ φαινόμενον ἀφανοῦς. οὐδὲν δὲ τούτων ἐστίν· οὐκ ἄρα ἐστὶ σημεῖον. φαινόμενον μὲν οὖν φαινομένου οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ τὸ φαινόμενον οὐ δεῖται σημείου· ἀφανὲς δὲ ἀφανοῦς οὐκ ἔστιν, ἐπειδὴ φαίνεσθαι τὸ ἐκκαλυπτόμενον ὑπό τινος. ἀφανὲς δὲ φαινομένου οὐ δύναται, καθότι δεῖ φαίνεσθαι τῷ ἑτέρῳ παρέξον ἀφορμὴν ἀποκαλύψεως. φαινόμενον δὲ ἀφανοῦς οὐκ ἔστιν, ὅτι τὸ σημεῖον, τῶν

πρός τι ὄν, συγκαταλαμβάνεσθαι ὀφείλει τῷ οὗ ἐστι σημεῖον· τὸ δὲ μὴ ἔστιν. οὐδὲν ἄρα τῶν ἀδήλων ἂν καταλαμβάνοιτο. διὰ γὰρ τῶν σημείων λέγεται τὰ ἄδηλα καταλαμβάνεσθαι. ἀναιροῦσι δὲ τὸ αἴτιον ὧδε· τὸ αἴτιον τῶν πρός τι ἐστι· πρὸς γὰρ τῷ αἰτιατῷ ἐστι. τὰ δὲ πρός τι ἐπινοεῖται μόνον, ὑπάρχει δ' οὔ. καὶ τὸ αἴτιον οὖν ἐπινοοῖτο ἂν μόνον. ἐπεὶ εἴπερ ἐστὶν αἴτιον, ὀφείλει ἔχειν τὸ οὗ λέγεται αἴτιον, ἐπεὶ οὐκ ἔσται αἴτιον. καὶ ὥσπερ ὁ πατήρ, μὴ παρόντος τοῦ πρὸς ὃ λέγεται πατήρ, οὐκ ἂν εἴη πατήρ, οὕτω δὴ καὶ τὸ αἴτιον. οὐ πάρεστι δὲ πρὸς ὃ νοεῖται τὸ αἴτιον· (οὔτε γὰρ γένεσις, οὔτε φθορά, οὔτε ἄλλο τι) οὐκ ἄρα ἐστὶν αἴτιον. καὶ μὴν εἰ ἔστιν αἴτιον, ἤτοι σῶμα σώματός ἐστιν αἴτιον, ἢ ἀσώματον ἀσωμάτου· οὐδὲν δὲ τούτων· οὐκ ἄρα ἐστὶν αἴτιον. σῶμα μὲν οὖν σώματος οὐκ ἂν εἴη αἴτιον, ἐπείπερ ἀμφότερα τὴν αὐτὴν ἔχει φύσιν. καὶ εἰ τὸ ἕτερον αἴτιον λέγεται, παρ' ὅσον ἐστὶ σῶμα, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ὂν, αἴτιον γενήσεται. κοινῶς δὲ ἀμφοτέρων αἰτίων ὄντων, οὐδὲν ἔσται τὸ πάσχον. ἀσώματον δὲ ἀσωμάτου οὐκ ἂν εἴη αἴτιον, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. ἀσώματον δὲ σώματος οὐκ ἔστιν αἴτιον· ἐπεὶ οὐδὲν ἀσώματον ποιεῖ σῶμα. σῶμα δὲ ἀσωμάτου οὐκ ἂν εἴη αἴτιον· ὅτι τὸ γινόμενον, τῆς πασχούσης ὕλης ὀφείλει εἶναι· μηδὲν δὲ πάσχον, διὰ τὸ ἀσώματον εἶναι, οὐδ' ἂν ὑπό τινος γίνοιτο. οὐκ ἔστι τοίνυν αἴτιον. ᾧ συνεισάγεται τὸ ἀνυποστάτους εἶναι τὰς τῶν ὅλων ἀρχάς. δεῖ γὰρ εἶναί τι τὸ ποιοῦν καὶ δρῶν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κίνησίς ἐστι. τὸ γὰρ κινούμενον, ἤτοι ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται, ἢ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν. καὶ ἐν ᾧ μέν ἐστι τόπῳ, οὐ κινεῖται· ἐν ᾧ δὲ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κινεῖται. οὐκ ἔστιν οὖν κίνησις. ἀνῄρουν δὲ καὶ μάθησιν. εἴπερ (φασὶ) διδάσκεταί τι, ἤτοι τὸ ὂν τῷ εἶναι διδάσκεται· ἢ τὸ μὴ ὂν, τῷ μὴ εἶναι. οὔτε δὲ τὸ ὂν τῷ εἶναι διδάσκεται (ἡ γὰρ τῶν ὄντων φύσις πᾶσι φαίνεται καὶ γινώσκεται) οὔτε τὸ μὴ ὂν, τῷ μὴ ὄντι· τῷ γὰρ μὴ ὄντι οὐδὲν συμβέβηκεν) ὥστε οὔτε τὸ

διδάσκεσθαι. οὐδὲ μὴν γένεσις ἐστὶ (φασὶν) οὔτε γὰρ τὸ ὂν γίνεται (ἔστι γὰρ) οὔτε τὸ μὴ ὄν (οὐδὲ γὰρ ὑφέστηκε) τὸ δὲ μὴ ὑφεστὼς, μηδὲ ὂν, οὐδὲ τὸ γίνεσθαι ἀπτύχηκε. φύσει τε μὴ εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν. εἰ γάρ τι ἐστὶ φύσει ἀγαθὸν καὶ κακὸν, πᾶσιν ὀφείλει ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπάρχειν, ὥσπερ ἡ χιὼν πᾶσι ψυχρόν· κοινὸν δὲ οὐδὲν πάντων ἀγαθὸν ἢ κακόν ἐστιν. οὐκ ἄρα ἐστὶ φύσει ἀγαθὸν ἢ κακόν. ἤτοι γὰρ πᾶν τὸ ὑπό τινος δοξαζόμενον ῥητέον ἀγαθὸν, ἢ οὐ πᾶν. καὶ πᾶν μὲν οὐ ῥητέον, ἐπεὶ τὸ αὐτὸ ὑφ' οὗ μὲν δοξάζεται ἀγαθὸν, ὡς ἡ ἡδονὴ ὑπὸ Ἐπικούρου· ὑφ' οὗ δὲ κακὸν, ὑπὸ Ἀντισθένους. συμβήσεται τοίνυν τὸ αὐτὸ, ἀγαθόν τε εἶναι καὶ κακόν. εἰ δὲ οὐ πᾶν λέγοιμεν τὸ ὑπό τινος δοξαζόμενον ἀγαθὸν, δεήσει ἡμᾶς διακρίνειν τὰς δόξας. ὅπερ οὐκ ἐνδεχόμενόν ἐστι, διὰ τὴν ἰσοσθένειαν τῶν λόγων. ἄγνωστον οὖν τὸ φύσει ἀγαθόν. ἔστι δὲ καὶ τὸν ὅλον τῆς συναγωγῆς αὐτῶν τρόπον συνιδεῖν ἐκ τῶν ἀπολειφθεισῶν συντάξεων. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Πύρρων οὐδὲν ἀπέλιπεν, οἱ μέντοι συνήθεις αὐτοῦ Τίμων καὶ Αἰνεσίδημος καὶ Νουμήνιος καὶ Ναυσιφάνης, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι. οἷς ἀντιλέγοντες οἱ δογματικοί φασιν αὐτοὺς καταλαμβάνεσθαι καὶ δογματίζειν· ἐν ᾧ γὰρ δοκοῦσι διελέγχειν, καταλαμβάνονται. καὶ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ κρατύνουσι καὶ δογματίζουσι. καὶ γὰρ ὅτε φασὶ μηδὲν ὁρίζειν, καὶ παντὶ λόγῳ λόγον ἀντικεῖσθαι, αὐτὰ ταῦτα καὶ ὁρίζονται καὶ δογματίζουσι. πρὸς οὓς ἀποκρίνονται, Περὶ μὲν ὧν ὡς ἄνθρωποι πάσχομεν, ὁμολογοῦμεν. καὶ γὰρ ὅτι ἡμέρα ἐστὶ, καὶ ὅτι ζῶμεν, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ἐν τῷ βίῳ φαινομένων διαγινώσκομεν· περὶ δὲ ὧν οἱ δογματικοὶ διαβεβαιοῦνται τῷ λόγῳ, φάμενοι κατειλῆφθαι, ἐπέχομεν περὶ τούτων ὡς ἀδήλων· μόνα δὲ τὰ πάθη γινώσκομεν. τὸ μὲν γὰρ ὅτι ὁρῶμεν, ὁμολογοῦμεν, καὶ τὸ ὅτι τόδε νοοῦμεν, γινώσκομεν· πῶς δὲ ὁρῶμεν, ἢ πῶς νοοῦμεν, ἀγνοοῦμεν. καὶ ὅτι τόδε λευκὸν φαίνεται, διηγηματικῶς λέγομεν, οὐ διαβεβαι-

σύμφωνοι εἰ καὶ ὄντως ἐστί. περὶ δὲ τῆς Οὐδὲν ὁρίζω φωνῆς καὶ τῶν ὁμοίων λέγομεν ὡς οὐ δόγματα· οὐ γάρ εἰσιν ὅμοια τῷ λέγειν ὅτι σφαιροειδής ἐστιν ὁ κόσμος. ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν, ἄδηλοι, αἱ δὲ ἐξομολογήσεις εἰσί. ἐν ᾧ οὖν λέγομεν μηδὲν ὁρίζειν, οὐδ᾽ αὐτὸ τοῦτο ὁριζόμεθα. πάλιν οἱ δογματικοί φασι καὶ τὸν βίον αὐτοὺς ἀναιρεῖν, ἐν ᾧ πάντα ἐκβάλλουσιν ἐξ ὧν ὁ βίος συνέστηκεν. οἱ δὲ ψεύδεσθαί φασιν αὐτούς. οὐ γὰρ τὸ ὁρᾶν ἀναιρεῖν, ἀλλὰ τὸ πῶς ὁρᾶ ἀγνοεῖν. καὶ γὰρ τὸ φαινόμενον τιθέμεθα, οὐχ ὡς καὶ τοιοῦτον ὄν. καὶ ὅτι πῦρ καίει αἰσθανόμεθα· εἰ δὲ φύσιν ἔχει καυστικὴν, ἐπέχομεν. καὶ ὅτι κινεῖταί τις βλέπομεν, καὶ ὅτι φθείρεται· πῶς δὲ ταῦτα γίνεται, οὐκ ἴσμεν. μόνον οὖν (φασὶν) ἀνθιστάμεθα πρὸς τὰ παρυφιστάμενα τοῖς φαινομένοις ἄδηλα. καὶ γὰρ ὅτε τὴν εἰκόνα ἐξοχὰς λέγομεν ἔχειν, τὸ φαινόμενον διασαφοῦμεν· ὅταν δὲ εἴπωμεν μὴ ἔχειν αὐτὴν ἐξοχὰς, οὐκέτι ὃ φαίνεται, ἕτερον δὲ λέγομεν. ὅθεν καὶ ὁ Τίμων ἐν τῷ Πύθωνι φησὶ μὴ ἐκβεβηκέναι τὴν συνήθειαν. καὶ ἐν τοῖς ἰνδαλμοῖς οὕτω λέγει,

Ἀλλὰ τὸ φαινόμενον παντὶ σθένει οὗπερ ἂν ἔλθῃ.

καὶ ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεων φησὶ, τὸ μὲν ὅτι ἐστὶ γλυκὺ, οὐ τίθημι· τὸ δὲ ὅτι φαίνεται, ὁμολογῶ. καὶ Αἰνεσίδημος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Πυρρωνείων λόγων, οὐδέν φησιν ὁρίζειν τὸν Πύρρωνα δογματικῶς, διὰ τὴν ἀντιλογίαν, τοῖς δὲ φαινομένοις ἀκολουθεῖν. ταῦτα δὲ λέγει κἀν τῷ κατὰ σοφίας, κἀν τῷ περὶ ζητήσεως. ἀλλὰ καὶ Ζεῦξις ὁ Αἰνεσιδήμου γνώριμος ἐν τῷ περὶ διττῶν λόγων, καὶ Ἀντίοχος ὁ Λαοδικεὺς, καὶ Ἀπελλᾶς ἐν τῷ Ἀγρίππᾳ, τιθέασι τὰ φαινόμενα μόνα. ἔστιν οὖν κριτήριον κατὰ τοὺς σκεπτικοὺς τὸ φαινόμενον, ὡς καὶ Αἰνεσίδημος φησίν. οὕτω δὲ καὶ Ἐπίκουρος. Δημόκριτος δὲ, μηδὲν εἶναι τῶν φαινομένων· τὰ δὲ, μὴ εἶναι. πρὸς τοῦτο τὸ κριτήριον τῶν φαινομένων οἱ δογματικοὶ φασιν, ὅτι ὅτε ἀπὸ τῶν αὐτῶν διάφοροι προσπίπτουσι φαντασίαι ὡς ἀπὸ τοῦ πύργου ἢ στρογγύλου, ἢ τετραγώνου,

ὁ σκεπτικὸς εἰ οὐδετέραν προκρίνῃ, ἀπρακτήσει· εἰ δὲ τῇ ἑτέρᾳ κατακολουθήσει, οὐκέτι τὸ ἰσοσθενὲς (φασὶ) τοῖς φαινομένοις ἀποδώσει. πρὸς οὓς οἱ σκεπτικοί φασιν, ὁπότε προσπίπτοισιν ἀλλοῖαι φαντασίαι, ἑκατέρας ἐροῦμεν φαίνεσθαι· καὶ διὰ τὸ τὰ φαινόμενα τιθέναι ὅτι φαίνεται. τέλος δὲ οἱ σκεπτικοί φασι τὴν ἐποχήν, ᾗ σκιᾶς τρόπον ἐπακολουθεῖ ἡ ἀταραξία, ὥς φασιν οἵ τε περὶ τὸν Τίμωνα καὶ Αἰνεσίδημον. οὔτε γὰρ τάδε ἑλοίμεθα, ἢ ταῦτα φευξοίμεθα ὅσα περὶ ἡμᾶς ἐστι. τὰ δὲ ὅσα περὶ ἡμᾶς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην, οὐ δυνάμεθα φεύγειν· ὡς τὸ πεινῆν, διψῆν, ἀλγεῖν· οὐκ ἔστι γὰρ λόγῳ περιελεῖν ταῦτα. λεγόντων δὲ τῶν δογματικῶν ὡς δυνήσεται βιοῦν ὁ σκεπτικὸς μὴ φεύγειν τό, εἰ καὶ κελευσθείη, κρεουργεῖν τὸν πατέρα, φασὶν οἱ σκεπτικοὶ περὶ τῶν δογματικῶν, πῶς δυνήσεται βιοῦν ζητήσεων ἀπέχων, οὐ περὶ τῶν βιωτικῶν καὶ τηρητικῶν. ὥστε καὶ αἱρούμεθά τι κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ φεύγομεν, καὶ νόμοις χρώμεθα. τινὲς δὲ, καὶ τὴν ἀπάθειαν· ἄλλοι δὲ τὴν πρᾳότητα τέλος εἰπεῖν φασι τοὺς σκεπτικούς.

ΤΙΜΩΝ.

Σίμων Ἀπολλωνίδης ὁ Νικαεύς, ὁ παρ' ἡμῶν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τοὺς Σίλλους ὑπομνημάτων, ἃ προσφωνεῖ Τιβερίῳ Καίσαρι, φησὶ τὸν Τίμωνα εἶναι πατρὸς μὲν Τιμάρχου, Φλιάσιον δὲ τὸ γένος· νέον δὲ καταλειφθέντα χορεύειν, ἔπειτα καταγνόντα, ἀποδημῆσαι εἰς Μέγαρα πρὸς Στίλπωνα· κἀκείνῳ συνδιατρίψαντα, αὖθις ἐπανελθεῖν οἴκαδε καὶ γῆμαι. εἶτα πρὸς Πύρρωνα εἰς Ἦλιν ἀποδημῆσαι μετὰ γυναικός, κἀκεῖ διατρίβειν, ἕως αὐτῷ παῖδες ἐγένοντο· ὧν τὸν μὲν πρεσβύτερον, Ξάνθον ἐκάλεσε, καὶ ἰατρικὴν ἐδίδαξε, καὶ διάδοχον τοῦ βίου κατέλιπε. ὁ δὲ, ἐλλόγιμος ἦν, ὡς καὶ Σωτίων ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ φησίν.

ἀπὸ τῶν μέντοι σοφῶν, ἀπῆρεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Προποντίδα· ἐν Χαλκηδόνι τε σοφιστεύων ἐπὶ πλέον ἀποδοχῆς ἠξιώθη. ἐντεῦθεν τε πλευσάμενος, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας· κἀκεῖ διέτριβε μέχρι καὶ τελευτῆς, ὀλίγον χρόνον εἰς Θήβας διαδραμών. ἐγνώσθη δὲ καὶ Ἀντιγόνῳ τῷ βασιλεῖ καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἰάμβοις αὐτομαρτυρεῖ. ἦν δὲ (φησὶν Ἀντίγονος) καὶ φιλοπότης, καὶ ἀπὸ τῶν φιλοσόφων ἐσχόλαζε. καὶ γὰρ ποιήματα συνέγραφε, καὶ ἔπη, καὶ τραγῳδίας, καὶ σατύρους, καὶ δράματα κωμικὰ τριάκοντα, τραγικὰ δὲ ἑξήκοντα, Σίλλους τε καὶ κιναίδους. φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ καταλογάδην βιβλία, εἰς ἐπῶν τείνοντα μυριάδας δύο, ὧν καὶ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος μέμνηται, ἀναγράφων αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸν βίον. τῶν δὲ Σίλλων τρία ἐστὶν· ἐν οἷς, ὡς ἂν σκεπτικὸς ὤν, πάντας λοιδορεῖ καὶ σιλλαίνει τοὺς δογματικοὺς, ἐν παρῳδίας εἴδει. ὧν τὸ μὲν πρῶτον αὐτοδιήγητον ἔχει τὴν ἑρμηνείαν· τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον ἐν διαλόγου σχήματι. φαίνεται γοῦν ἀνακρίνων Ξενοφάνην τὸν Κολοφώνιον περὶ ἑκάστων· ὁ δὲ, αὐτοδιηγούμενός ἐστι. καὶ ἐν μὲν τῷ δευτέρῳ, περὶ τῶν ἀρχαιοτέρων· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, περὶ τῶν ὑστέρων. ὅθεν δὴ αὐτῷ τινὲς καὶ ἐπίλογον ἐπέγραψαν. τὸ δὲ πρῶτον ταῦτα περιέχει πράγματα, πλὴν ὅτι μονοπρόσωπός ἐστιν ἡ ποίησις. ἀρχὴ δὲ αὐτῷ ἥδε,

Ἔσπετε νῦν μοι ὅσοι πολυπράγμονες ἐστὲ σοφισταί.

ἐτελεύτησε δὲ ἐγγὺς ἐτῶν ἐνενήκοντα, ὥς φησιν ὁ Ἀντίγονος καὶ Σωτίων ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ. τοῦτον ἐγὼ καὶ ἑτερόφθαλμον ἤκουσα, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς αὑτὸν Κύκλωπα ἐκάλει. γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Τίμων, ὁ μισάνθρωπος. ὁ δ' οὖν φιλόσοφος, καὶ φιλόκηπος ἦν σφόδρα καὶ ἰδιοπράγμων, ὡς καὶ Ἀντίγονός φησι. λόγος γοῦν εἰπεῖν Ἱερώνυμον τὸν περιπατητικὸν ἐπ' αὐτοῦ, ὡς παρὰ τοῖς Σκύθαις καὶ οἱ φεύγοντες τοξεύουσι καὶ οἱ διώκοντες· οὕτω τῶν φιλοσόφων οἱ μὲν διώκοντες

θηρῶσι τοὺς μαθητάς, οἱ δὲ, φεύγοντες, καθάπερ καὶ ὁ Τίμων. ἦν δὲ καὶ ὀξὺς νοῆσαι, καὶ διαμυκτηρίσαι· φιλογράμματός τε, καὶ τοῖς ποιηταῖς μύθους γράψαι ἱκανὸς, καὶ δράματα συνδιατιθέναι. μετεδίδου δὲ τῶν τραγῳδιῶν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ὁμήρῳ. θορυβούμενός τε ὑπὸ τῶν θεραπαινῶν καὶ κυνῶν, ἐποίει μηδὲν, σπουδάζων περὶ τὸ ἠρέμα ζῆν. φασὶ δὲ καὶ Ἄρατον πυθέσθαι αὐτοῦ πῶς τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀσφαλῶς κτήσαιτο. τὸν δὲ εἰπεῖν, Εἰ τοῖς ἀρχαίοις ἀντιγράφοις ἐντυγχάνοι, καὶ μὴ τοῖς ἤδη διωρθωμένοις. εἰκῆ τε αὐτῷ ἔκειτο τὰ ποιήματα, ἐνίοτε ἡμίβρωτα. ὥστε καὶ Ζωπύρῳ τῷ ῥήτορι ἀναγινώσκοντά τι ἐπιτυλίττειν, καὶ κατὰ τὸ ἐπελθὸν διεξιέναι. ἐλθόντα τε ἐφ᾽ ἡμισείας, οὕτως εὑρεῖν τὸ ἀπόσπασμα, τέως ἀγνοοῦντα. τοσοῦτον ἦν ἀδιάφορος. ἀλλὰ καὶ εὔροις, ὡς μηδὲ ἀριστᾶν συγχωρεῖν. φασὶ δὲ αὐτὸν Ἀρκεσίλαον θεασάμενον διὰ τῶν Κερκώπων ἰόντα, εἰπεῖν, Τί σὺ δεῦρο, ἔνθα περ ἡμεῖς οἱ ἐλεύθεροι; συνεχές τε ἐπιλέγειν εἰώθει πρὸς τοὺς τὰς αἰσθήσεις μετ᾽ ἐπιμαρτυροῦντος τοῦ νοῦ ἐγκρίνοντας, Συνῆλθεν Ἀτταγᾶς τε καὶ Νουμήνιος. εἰώθει δὲ καὶ παίζειν τοιαῦτα. πρὸς οὖν τὸν θαυμάζοντα πάντα ἔφη, Τί δ᾽ οὐ θαυμάζεις ὅτι τρεῖς ὄντες τέτταρας ἔχομεν ὀφθαλμούς. ἦν δὲ αὐτὸς ἑτερόφθαλμος, καὶ ὁ Διοσκουρίδης μαθητὴς αὐτοῦ, καὶ ὁ πρὸς ὃν ἔλεγεν, ὑγιής. ἐρωτηθεὶς δέ ποτε ὑπὸ Ἀρκεσιλάου διὰ τί παρείη ἐκ Θηβῶν, ἔφη, Ἵνα ὑμᾶς ἀναπεπταμένους ὁρῶν γελῶ. ὅμως δὲ καθαπτόμενος Ἀρκεσιλάου ἐν τοῖς Σίλλοις ἐπῄνεσεν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρκεσιλάου περιδείπνῳ. τούτου διάδοχος (ὡς μὲν Μηνόδοτος φησὶ) γέγονεν οὐδείς· ἀλλὰ διέλιπεν ἡ ἀγωγὴ, ἕως αὐτὴν Πτολεμαῖος ὁ Κυρηναῖος ἀνεκτήσατο· ὡς δὲ Ἱππόβοτος φησὶ καὶ Σωτίων, διήκουσαν αὐτοῦ Διοσκουρίδης Κύπριος καὶ Νικόλοχος Ῥόδιος, καὶ Εὐφράνωρ Σελευκεὺς, Πραΰλος τε ἀπὸ Τρωάδος. ὃς οὕτω καρτερικὸς ἐγένετο, (καθά φησι Φύλαρχος ἱστορῶν) ὥστε ἀδίκως

ὑπομεῖναι ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ κολασθῆναι, μηδὲ λόγου τοὺς πολίτας καταξιώσας. Εὐφράνορος δὲ διήκουσεν Εὔβουλος Ἀλεξανδρεὺς· οὗ Πτολεμαῖος, οὗ Σαρπηδὼν, καὶ Ἡρακλείδης. Ἡρακλείδου δὲ Αἰνεσίδημος Κνώσσιος, ὃς καὶ Πυρρωνείων λόγων ὀκτὼ συνέγραψε βιβλία· οὗ Ζεύξιππος ὁ Πολίτης, οὗ Ζεῦξις ὁ Γωνιόπους, οὗ Ἀντίγονος Λαοδικεὺς ἀπὸ Λύκου. τούτου δὲ Μηνόδοτος ὁ Νικομηδεύς, ἰατρὸς ἐμπειρικός, καὶ Θειωδᾶς Λαοδικεύς. Μηνοδότου δὲ, Ἡρόδοτος Ἀρείως Ταρσεύς· Ἡροδότου δὲ διήκουσε Σέξτος ὁ ἐμπειρικὸς, οὗ καὶ τὰ δέκα τῶν σκεπτικῶν, καὶ ἄλλα κάλλιστα. Σέξτου δὲ διήκουσε Σατορνῖνος ὁ Κυθηνᾶς, ἐμπειρικὸς καὶ αὐτός.

ΔΙΟΓΕ´ΝΟΥΣ ΛΑΕΡτίου περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, ΒΙΒΛΙΟΝ ι´ τὸ τ.

ἘΠΙ´ΚΟΥΡΟΣ.

ΕΠΙ´ΚΟΥΡΟΣ Νεοκλέους καὶ Χαιρεστράτης, Ἀθηναῖος, τὸν δῆμον Γαργήττιος, γένους τοῦ τῶν Φιλαϊδῶν, ὥς φησι Μητρόδωρος ἐν τῷ περὶ εὐγενείας. τοῦτόν φασιν ἄλλοι τε καὶ Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ, κληρουχησάντων Ἀθηναίων τὴν Σάμον, ἐκεῖ τραφῆναι. ὀκτωκαίδεκα ἔτη δὲ ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας, Ξενοκράτους μὲν ἐν Ἀκαδημίᾳ, Ἀριστοτέλους δ᾽ ἐν Χαλκίδι διατρίβοντος. τελευτήσαντος δ᾽ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκπεσόντων ὑπὸ Περδίκκου, μετελθεῖν εἰς Κολοφῶνα πρὸς τὸν πατέρα. χρόνον δέ τινα διατρίψαντα αὐτόθι καὶ μαθητὰς ἀθροίσαντα, πάλιν ἐπανελθεῖν εἰς Ἀθήνας, ἐπὶ Ἀναξικράτους· καὶ μέχρι μέν τινος κατ᾽ ἐπιμιξίαν τοῖς ἄλλοις φιλοσοφεῖν, ἔπειτα ἰδίᾳ πως τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ κληθεῖσαν αἵρεσιν συστήσαντα. ἐφάψασθαί τε φιλοσοφίας αὐτός φησιν, ἔτη γεγονὼς τέτταρα καὶ δέκα. Ἀπολλόδωρος δ᾽ ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου, φησὶν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ φιλοσοφίαν καταγνόντα τῶν σοφιστῶν καὶ γραμματιστῶν, ἐπειδὴ μὴ ἠδυνήθησαν ἑρμηνεῦσαι αὐτῷ

τὰ περὶ

τὰ περὶ τοῦ παρ' Ἡσιόδῳ χάους. φησὶ δ' Ἕρμιππος γραμματοδιδάσκαλον αὐτὸν γεγενῆσθαι· ἔπειτα μέντοι περιτυχόντα τοῖς Δημοκρίτου βιβλίοις, ἐπὶ φιλοσοφίαν ἀΐξαι. διὸ καὶ τὸν Τίμωνα φάσκειν περὶ αὐτοῦ,

Ὕστατος αὖ φυσικῶν καὶ κύντατος ἐκ Σάμου ἐλθὼν,
Γραμμοδιδασκαλίδης, ἀναγωγότατος ζωόντων.

συνεφιλοσόφουν δ' αὐτῷ προτρεψαμένῳ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τρεῖς ὄντες, Νεοκλῆς, Χαιρέδημος, Ἀριστόβουλος· καθά φησι Φιλόδημος ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς τῶν φιλοσόφων συντάξεως. ἀλλὰ καὶ δοῦλος Μῦς ὄνομα, καθά φησι Μυρωνιανὸς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς κεφαλαίοις. Διότιμος δ' ὁ Στωϊκὸς δυσμενῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν, πικρότατα αὐτὸν διαβέβληκεν, ἐπιστολὰς φέρων πεντήκοντα ἀσελγεῖς, ὡς Ἐπικούρου· καὶ τὰ εἰς Χρύσιππον ἀναφερόμενα ἐπιστόλια, ὡς Ἐπικούρου συντάξας. ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ Ποσειδώνιον τὸν Στωϊκὸν, καὶ Νικόλαος, καὶ Σωτίων ἐν τοῖς δώδεκα τῶν ἐπιγραφομένων Διοκλείων ἐλέγχων, ἅ ἐστι περὶ τῆς κδ΄· καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς. καὶ γὰρ σὺν τῇ μητρὶ περιϊόντα αὐτὸν ἐς τὰ οἰκίδια, καθαρμοὺς ἀναγινώσκειν· καὶ σὺν τῷ πατρὶ γράμματα διδάσκειν λυπροῦ τινος μισθαρίου. ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἕνα προαγωγεύειν, Λεοντίᾳ τε συνεῖναι τῇ ἑταίρᾳ. τὰ δὲ Δημοκρίτου περὶ τῶν ἀτόμων, καὶ Ἀριστίππου περὶ τῆς ἡδονῆς, ὡς ἴδια λέγειν. μὴ εἶναί τε γνησίως ἀστὸν, ὡς Τιμοκράτης φησὶ καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῷ περὶ Ἐπικούρου ἐφηβείας. Μίθρην τε αἰσχρῶς κολακεύειν τὸν Λυσιμάχου διοικητὴν, ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Παιᾶνα καὶ ἄνακτα καλοῦντα. ἀλλὰ καὶ Ἰδομενέα καὶ Ἡρόδοτον καὶ Τιμοκράτην, τοὺς ἔκπυστα αὐτοῦ τὰ κρύφια ποιήσαντας, ἐγκωμιάζειν καὶ κολακεύειν αὐτῷ τούτῳ. ἔν τε ταῖς ἐπιστολαῖς, πρὸς μὲν Λεοντίαν, Παιὰν ἄναξ, φίλον Λεοντάριον, οἵου κροτοθορύβου ἡμᾶς ἐνέπλησεν ἀναγνόντας σου τὸ ἐπιστόλιον. πρὸς δὲ Θε-

μίσαν τὴν Λέοντος γυναῖκα, Οἷός τε (φησὶν) εἰμί, ἐὰν μὴ ὑμεῖς πρός με ἀφίκησθε, αὐτὸς τρικύλιστος ὅπου ἂν ὑμεῖς καὶ Θεμίστα παρακαλῆτε ὠθεῖσθαι. πρὸς δὲ Πυθοκλέα ὡραῖον ὄντα, Καθεδοῦμαι (φησὶ) προσδοκῶν τὴν ἱμερτὴν καὶ ἰσόθεόν σου εἴσοδον. καὶ πάλιν πρὸς Θεμίσταν γράφων, νομίζει αὐτῇ παραινεῖν, καθά φησι Θεόδωρος, ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν πρὸς Ἐπίκουρον. καὶ ἄλλαις δὲ πολλαῖς ἑτέραις γράφειν, καὶ μάλιστα Λεοντίᾳ, ἧς καὶ Μητρόδωρον ἐρασθῆναι. ἔν τε τῷ περὶ τέλους γράφειν οὕτως, Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τί νοήσω τἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀφροδισίων, καὶ τὰς δι' ἀκροαμάτων, καὶ τὰς διὰ μορφᾶς. ἔν τε τῇ πρὸς Πυθοκλέα ἐπιστολῇ γράφειν, Παιδείαν δὲ πᾶσαν μακάριοι φεύγετε. Ἐπίκτητός τε κιναιδολόγον αὐτὸν καλεῖ, καὶ τὰ μάλιστα λοιδορεῖ. καὶ μὴν καὶ Τιμοκράτης ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Εὐφραντοῖς, ὁ Μητροδώρου μὲν ἀδελφὸς, μαθητὴς δὲ αὐτοῦ τῆς σχολῆς ἐκφοιτήσας, φησὶν αὐτὸν δὶς τῆς ἡμέρας ἐμεῖν ἀπὸ τρυφῆς. ἑαυτόν τε διηγεῖται μόγις ἐκφυγεῖν ἰσχῦσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας φιλοσοφίας, καὶ τὴν μυστικὴν ἐκείνην συναγωγήν. τόν τε Ἐπίκουρον πολλὰ κατὰ τὸν λόγον ἠγνοηκέναι, καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸν βίον, τό, τε σῶμα ἐλεεινῶς διακεῖσθαι, ὡς πολλῶν ἐτῶν μὴ δύνασθαι ἀπὸ τοῦ φορείου διαναστῆναι, μνᾶν τε ἀναλίσκειν ἡμερησίαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὡς αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Λεόντιον ἐπιστολῇ γράφει, καὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φιλοσόφοις. συνεῖναί τε αὐτῷ τε καὶ Μητροδώρῳ ἑταίρας καὶ ἄλλας Μαρμάριον καὶ Ἡδεῖαν, καὶ Ἐρώτιον, καὶ Νικίδιον. καὶ ἐν ταῖς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα βίβλοις ταῖς περὶ φύσεως, τὰ πλεῖστα ταῦτα λέγειν καὶ ἀντιγράφειν ἐν αὐταῖς ἄλλοις τε καὶ Ναυσιφάνει τὰ πλεῖστα, καὶ αὐτῇ λέξει φάσκειν οὕτως, Ἀλλ' εἴ τις ἄλλος εἶχε, κἀκεῖνος, ὠδίνων τὴν ἀπὸ τοῦ στόματος καύχησιν τὴν σοφιστικὴν, καθάπερ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἀνδραπόδων. καὶ αὐτὸν Ἐπίκουρον ἐν

ταῖς ἐπιστολαῖς περὶ Ναυσιφάνους λέγειν ταῦτα. ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἔκστασιν τοιαύτην ὥστε μὴ λοιδορεῖσθαι, καὶ ἀποκαλεῖν διδάσκαλον. πλεύμονά τε αὐτὸν ἐκάλει, καὶ ἀγράμματον, καὶ ἀπατεῶνα, καὶ πόρνον· τούς τε περὶ Πλάτωνα, Διονυσοκόλακας, καὶ αὐτὸν Πλάτωνα, χρυσοῦν· τὸν Ἀριστοτέλην, ἄσωτον, καταφαγόντα τὴν πατρῴαν οὐσίαν, στρατεύεσθαι καὶ φαρμακοπωλεῖν· φορμοφόρον τε Πρωταγόραν, καὶ γραφέα Δημόκριτον, καὶ ἐν κώμαις γράμματα διδάσκειν· Ἡράκλειτόν τε, κυκητὴν· καὶ Δημόκριτον, Ληρόκριτον· καὶ Ἀντίδωρον, Σαννίδωρον· τούς τε Κυζικηνούς, ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος· καὶ τοὺς διαλεκτικούς, πολυφθόρους· Πύῤῥωνα δὲ, ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον. μεμήνασι δὲ οὗτοι. τοῦ δ' ἀνδρὸς μάρτυρες ἱκανοὶ τῆς ἀνυπερβλήτου πρὸς πάντας εὐγνωμοσύνης, ἥ τε πατρὶς χαλκαῖς εἰκόσι τιμήσασα, οἵ τε φίλοι, τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὡς μηδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι δύνασθαι. οἵ τε γνώριμοι πάντες, ταῖς δογματικαῖς αὐτοῦ σειρῆσι προσκατασχεθέντες, πλὴν Μητροδώρου τοῦ Στρατονικέως πρὸς Καρνεάδην ἀποχωρήσαντος, τάχα βαρυνθέντος ταῖς ἀνυπερβλήτοις αὐτοῦ χρηστότησιν· ἥ τε διαδοχὴ, πασῶν σχεδὸν ἐκλιπουσῶν τῶν ἄλλων, ἐσαεὶ διαμένουσα, καὶ ἀνηρίθμοις ἀρχὰς ἀπολύουσα ἄλλην ἐξ ἄλλης τῶν γνωρίμων· ἥ τε πρὸς τοὺς γονέας εὐχαριστία, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εὐποιΐα, πρός τε τοὺς οἰκέτας ἡμερότης, ὡς δῆλον κἀκ τῶν διαθηκῶν αὐτοῦ· καὶ ὅτι αὐτοὶ συνεφιλοσόφουν αὐτῷ, ὧν ἦν ἐνδοξότατος ὁ προειρημένος Μῦς. καθόλου δὲ ἡ πρὸς πάντας αὐτοῦ φιλανθρωπία. τῆς μὲν γὰρ πρὸς θεοὺς ὁσιότητος καὶ πρὸς πατρίδα φιλίας ἄλεκτος ἡ διάθεσις. ὑπερβολῇ γὰρ ἐπιεικείας, οὐδὲ πολιτείας ἥψατο. καὶ χαλεπωτάτων δὲ καιρῶν κατασχόντων τηνικαῦτα τὴν Ἑλλάδα, αὐτόθι καταβιῶναι, δὶς ἢ καὶ τρὶς τοὺς περὶ τὴν Ἰωνίαν τόπους διαδραμόντα πρὸς τοὺς φίλους, οἳ καὶ

πανταχόθεν πρὸς αὐτὸν ἀφικνοῦντο, καὶ συνεβίουν αὐτῷ ἐν τῷ κήπῳ, καθά φησι καὶ Ἀπολλόδωρος· ὃν καὶ ὀγδοήκοντα μνῶν πρίασθαι. Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ τρίτῃ τῆς ἐπιδρομῆς φησὶν εὐτελέστατα καὶ λιτότατα διαιτώμενοι. κοτύλῃ γοῦν (φησὶν) οἰνιδίου ἠρκοῦντο· τὸ δὲ πᾶν ὕδωρ ἦν αὐτοῖς ποτόν. τόν τε Ἐπίκουρον μὴ ἀξιοῦν εἰς τὸ κοινὸν κατατίθεσθαι τὰς οὐσίας, καθάπερ τὸν Πυθαγόραν, κοινὰ τὰ φίλων λέγοντα. ἀπιστούντων γὰρ εἶναι τὸ τοιοῦτον· εἰ δ' ἀπίστων, οὐδὲ φίλων. αὐτός τέ φησιν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, ὕδατι μόνον ἀρκεῖσθαι, καὶ ἄρτῳ λιτῷ. Καὶ πέμψον μοι τυροῦ (φησὶ) κυθρίδιον, ἵν' ὅταν βούλωμαι πολυτελέσασθαι δύνωμαι. τοιοῦτος ἦν ὁ τὴν ἡδονὴν εἶναι τέλος δογματίζων. ὃν καὶ Ἀθήναιος δι' ἐπιγράμματος οὕτως ὑμνεῖ,

Ἄνθρωποι μοχθεῖτε τὰ χείρονα, καὶ διὰ κέρδος
Ἄπληστον νεικέων ἄρχετε καὶ πολέμους·
Τᾶς φύσιος δ' ὁ πλοῦτος ὅρον τινὰ βαιὸν ἐπίσχει·
Αἱ δὲ κεναὶ κρίσιες, τὰν ἀπέραντον ὁδόν.
Τοῦτο Νεοκλῆος πινυτὸν τέκος ἢ παρὰ Μουσῶν
Ἔκλυεν, ἢ Πυθοῦς ἐξ ἱερῶν τριπόδων.

εἰσόμεθα δὲ καὶ μᾶλλον προϊόντες, ἔκ τε τῶν δογμάτων ἔκ τε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. μάλιστα δὲ ἀπεδέχετο (φησὶ Διοκλῆς) τῶν ἀρχαίων Ἀναξαγόραν, (καίτοι ἔν τισιν ἀντειρηκὼς αὐτῷ) καὶ Ἀρχέλαον τὸν Σωκράτους διδάσκαλον. ἐγύμναζε δὲ (φησί) τοὺς γνωρίμους, καὶ διὰ μνήμης ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα. τοῦτον Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς Ναυσιφάνους ἀκοῦσαι φησὶ καὶ Πραξιφάνους· αὐτὸς δὲ οὔ φησιν, ἀλλ' ἑαυτοῦ, ἐν τῇ πρὸς Εὐρύδικον ἐπιστολῇ. ἀλλ' οὐδὲ Λεύκιππόν τινα γεγενῆσθαι φιλόσοφον, οὔτ' αὐτὸς, οὔτε Ἕρμαχος. ὃν ἔνιοι φασὶ, καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἐπικούρειος, διδάσκαλον Δημοκρίτου γεγενῆσθαι. Δημήτριος δέ φησιν ὁ Μάγνης, καὶ Ξενοκράτους αὐτὸν ἀκοῦσαι. κέχρηται δὲ λέξει κυρίᾳ κατὰ τῶν πραγμάτων, ἣν, ὅτι ἰδιωτάτη

ἐστὶν, Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς αἰτιᾶται. σαφὴς δ' ἦν οὕτως, ὡς καὶ ἐν τῷ περὶ τῆς ῥητορικῆς ἀξιοῖ μηδὲν ἄλλο ἢ σαφήνειαν ἀπαιτεῖν. καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἀντὶ τοῦ Χαίρειν, Εὖ πράττειν· καὶ, Σπουδαίως ζῆν ἄριστον. οἱ δέ φασιν ἐν τῷ Ἐπικούρου βίῳ τὸν κανόνα γράψαι αὐτὸν ἐκ τοῦ Ναυσιφάνους τρίποδος, οὗ καὶ ἀκοῦσαι φησὶν αὐτόν. ἀλλὰ καὶ Παμφίλου τοῦ Πλατωνικοῦ ἐν Σάμῳ. ἄρξασθαί τε φιλοσοφεῖν ἐτῶν ὑπάρχοντα δυοκαίδεκα· ἀφηγήσασθαι δὲ τῆς σχολῆς, ἐτῶν ὄντα δύο πρὸς τοῖς τριάκοντα. ἐγεννήθη δὲ (φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς θ καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ Σωσιγένους ἄρχοντος, μηνὸς Γαμηλιῶνος ἑβδόμης, ἔτεσιν ὕστερον τῆς Πλάτωνος τελευτῆς ἑπτά. ὑπάρχοντα δὲ αὐτὸν ἐτῶν δύο καὶ τριάκοντα, ἐν Μιτυλήνῃ καὶ Λαμψάκῳ, πρῶτον συστήσασθαι σχολὴν ἐπὶ ἔτη πέντε· ἔπειθ' οὕτως εἰς Ἀθήνας μετελθεῖν, καὶ τελευτῆσαι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑβδόμης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐπὶ Πυθαράτου, ἔτη βιώσαντα δύο πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα· τήν τε σχολὴν διαδέξασθαι Ἕρμαρχον Ἀγεμάρχου Μιτυληναῖον. τελευτῆσαι δ' αὐτὸν λίθῳ τῶν οὔρων ἐπισχεθέντων, (ὥς φησι καὶ Ἕρμαρχος ἐν ἐπιστολαῖς) ἡμέρας νοσήσαντα τεσσαρεσκαίδεκα. ὅτε καί φησιν Ἕρμιππος ἐμβάντα αὐτὸν εἰς πύελον χαλκῆν, κεκραμένην ὕδατι θερμῷ, καὶ αἰτήσαντα ἄκρατον ῥοφῆσαι· τοῖς τε φίλοις παραγγείλαντα τῶν δογμάτων μεμνῆσθαι, οὕτω τελευτῆσαι. καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτω,

Χαίρετε, καὶ μέμνησθε τὰ δόγματα. τοῦτ' Ἐπίκουρος
Ὕστατον εἶπε φίλοις οἶσιν ἀποφθίμενος.
Θερμὴν ἐς πύελον γὰρ ἐσήλυθε, καὶ τὸν ἄκρατον
Ἔσπασεν, εἶτ' ἀΐδην ψυχρὸν ἐπεσπάσατο.

οὗτος μὲν ὁ βίος τἀνδρὸς, ἥδε δὲ ἡ τελευτή. καὶ διέθετο ὧδε· Κατὰ τάδε δίδωμι τὰ ἐμαυτοῦ πάντα Ἀμυνομάχῳ

Φιλοκράτει Βατῆθεν καὶ Τιμοκράτει Δημητρίου Ποταμίῳ, κατὰ τὴν ἐν τῷ Μητρῴῳ ἀναγεγραμμένην ἑκατέρῳ δόσιν, ἐφ' ᾧ τε τὸν μὲν κῆπον καὶ τὰ προσόντα αὐτῷ παρέξουσιν Ἑρμάρχῳ Ἀγεμόρτου Μιτυληναίῳ, καὶ τοῖς συμφιλοσοφοῦσιν αὐτῷ, καὶ οἷς ἂν Ἕρμαρχος καταλίπῃ διαδόχοις τῆς φιλοσοφίας, ἐνδιατρίβειν κατὰ φιλοσοφίαν. καὶ ἀεὶ δὲ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἀπὸ ἡμῶν, ὅπως ἂν συνδιασώσωσιν Ἀμυνομάχῳ καὶ Τιμοκράτει κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν ἐν τῷ κήπῳ διατριβήν, παρακατατίθεμαι· τοῖς τ' αὐτῶν κληρονόμοις, ἐν ᾧ ἂν τρόπῳ ἀσφαλέστατον ᾖ, ὅπως ἂν κἀκεῖνοι διατηροῖεν τὸν κῆπον, καθάπερ καὶ αὐτοὶ, οἷς ἂν οἱ ἀπὸ ἡμῶν φιλοσοφοῦντες παραδιδῶσι. τὴν δὲ οἰκίαν τὴν ἐν Μελίτῃ παρεχέτωσαν Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης ἐνοικεῖν Ἑρμάρχῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ φιλοσοφοῦσιν, ἕως ἂν Ἕρμαρχος ζῇ. ἐκ δὲ τῶν γινομένων προσόδων τῶν δεδομένων ἀφ' ἡμῶν Ἀμυνομάχῳ καὶ Τιμοκράτει, κατὰ τὸ δυνατὸν μεριζέσθωσαν μεθ' Ἑρμάρχου σκοπούμενοι, εἴς τε τὰ ἐναγίσματα τῷ τε πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἡμῖν εἰς τὴν εἰθισμένην ἄγεσθαι γενέθλιον ἡμέραν, ἑκάστου ἔτους τῇ προτέρᾳ δεκάτῃ τοῦ Γαμηλιῶνος. ὥστε καὶ εἰς τὴν γινομένην σύνοδον ἑκάστου μηνὸς ταῖς εἰκάσι, τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν, εἰς τὴν ἡμῶν τε καὶ Μητροδώρου κατατεταγμένην. συντελείτωσαν δὲ καὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν ἡμέραν τοῦ Ποσειδεῶνος, καθάπερ καὶ ἡμεῖς. συντελείτωσαν δὲ καὶ τὴν Πολυαίνου, τοῦ Μεταγειτνιῶνος. ἐπιμελείσθω δὲ καὶ Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης τοῦ υἱοῦ τοῦ Μητροδώρου Ἐπικούρου, καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολυαίνου, φιλοσοφούντων αὐτῶν, καὶ συζώντων μεθ' Ἑρμάρχου. ὡσαύτως δὲ τῆς θυγατρὸς τῆς Μητροδώρου τὴν ἐπιμέλειαν ποιείσθωσαν· καὶ εἰς ἡλικίαν ἐλθοῦσαν ἐκδότωσαν ᾧ ἂν Ἕρμαρχος ἕληται τῶν φιλοσοφούντων μετ' αὐτοῦ, οὔσης αὐτῆς εὐτάκτου, καὶ πει-

ὑπαρχούσης Ἑρμάχῳ. διδότωσαν δὲ Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν ἡμῖν προσόδων, εἰς τροφὴν τούτοις, ὅ,τι ἂν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν ἐπιδέχεσθαι δοκῇ, σκοπουμένοις μεθ' Ἑρμάχου. ποιείσθωσαν δὲ μεθ' ἑαυτῶν καὶ Ἕρμαχον κύριον τῶν προσόδων, ἵνα μετὰ τοῦ συγκαταγεγηρακότος ἡμῖν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ καταλελειμμένου ἡγεμόνος τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν, ἕκαστα γένηται. τὴν δὲ προῖκα τῷ θήλει παιδίῳ, ἐπειδὰν εἰς ἡλικίαν ἔλθῃ, μερισάτωσαν Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης, ὅσον ἂν ἐπιδέχηται ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ἀφαιροῦντες, μετὰ τῆς Ἑρμάχου γνώμης. ἐπιμελείσθωσαν δὲ καὶ Νικάνορος, καθάπερ καὶ ἡμεῖς, ἵν' ὅσοι τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν χρείαν ἐν τοῖς ἰδίοις παρεσχημένοι, καὶ τὴν πᾶσαν οἰκειότητα ἐνδεδειγμένοι, συγκαταγηράσκειν μεθ' ἡμῶν προείλοντο ἐν φιλοσοφίᾳ, μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς καθεστήκωσιν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν δύναμιν. δοῦναι δὲ τὰ βιβλία τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν πάντα, Ἑρμάχῳ. ἐὰν δέ τι τῶν ἀνθρωπίνων περὶ Ἕρμαχον γίνηται, πρὸ τοῦ τὰ Μητροδώρου παιδία εἰς ἡλικίαν ἐλθεῖν, δοῦναι Ἀμυνόμαχον καὶ Τιμοκράτην, ὅπως ἂν εὐτακτούντων αὐτῶν ἕκαστα γίνηται τῶν ἀναγκαίων, κατὰ τὸ δυνατὸν, ἀπὸ τῶν καταλελειμμένων ὑφ' ἡμῶν προσόδων. καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ὧν συντετάχαμεν ἐπιμελείσθωσαν, ὅπως δὴ κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἕκαστα γίγνηται. ἀφίημι δὲ τῶν παίδων ἐλεύθερον Μῦν, Νικίαν, Λύκωνα. ἀφίημι δὲ καὶ Φαίδριον ἐλευθέραν. Ἤδη δὲ τελευτῶν γράφει πρὸς Ἰδομενέα τήνδε ἐπιστολὴν, Τὴν μακαρίαν ἄγοντες καὶ ἅμα τελευτῶντες ἡμέραν τοῦ βίου, ἐγράφομεν ὑμῖν ταυτί. στραγγουρικά τε παρηκολουθήκει, καὶ δυσεντερικὰ πάθη, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείποντα τοῦ ἐν ἑαυτοῖς μεγέθους. ἀντιπαρετάττετο δὲ πᾶσι τούτοις τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ τῶν γεγονότων ἡμῖν διαλογισμῶν μνήμῃ. σὺ δὲ ἀξίως τῆς

ἐκ μειρακίου παραστάσεως πρὸς ἐμὲ καὶ φιλοσοφίαν, ἐπιμελοῦ τῶν παίδων Μητροδώρου. καὶ διέθετο μὲν ὧδε. μαθηταὶ δ' ἔσχε πολλοὺς μὲν, σφόδρα δὲ ἐλλογίμους, Μητρόδωρον Ἀθηναῖον, καὶ Τιμοκράτην, καὶ Σαΐδην Λαμψακηνόν· ὃς ἀφ' οὗ τὸν ἄνδρα ἔγνω, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ πλὴν ἓξ μηνῶν εἰς τὴν οἰκίαν· ἔπειτα ἐπανῆλθε. γέγονε δὲ ἀγαθὸς κατὰ πάντα, καθὰ καὶ Ἐπίκουρος ἐν προηγουμέναις γράφει· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Τιμοκράτης. τοιοῦτος δὲ ὤν, καὶ τὴν ἀδελφὴν Βατίδα ἐξέδοτο Ἰδομενεῖ, καὶ Λεόντιον τὴν Ἀττικὴν ἑταίραν ἀναλαβὼν, εἶχε παλλακήν. ἦν δὲ καὶ ἀκατάπληκτος πρός τε τὰς ὀχλήσεις καὶ τὸν θάνατον, ὡς Ἐπίκουρος ἐν τῷ πρώτῳ φησί. Μητρόδωρον δέ φασι καὶ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν αὐτοῦ τελευτῆσαι, πεντηκοστὸν τρίτον ἔτος ἄγοντα. καὶ αὐτὸς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς προειρημέναις διαθήκαις, ὡς προαποθανόντος αὐτοῦ δηλονότι, ἐπισκήπτει περὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ τῶν παίδων. ἔσχε δὲ καὶ τὸν προειρημένον οἰκεῖον εἶναι ἀδελφὸν τοῦ Μητροδώρου Τιμοκράτην. βιβλία δ' ἐστὶ τοῦ Μητροδώρου τάδε· Πρὸς τοὺς ἰατροὺς, τρία· Περὶ αἰσθήσεων, πρὸς Τιμοκράτην, Περὶ μεγαλοψυχίας, Περὶ τῆς Ἐπικούρου ἀρρωστίας· Πρὸς τοὺς διαλεκτικούς· Πρὸς τοὺς σοφιστὰς, ἐννέα· Περὶ τῆς ἐπὶ σοφίαν πορείας, Περὶ τῆς μεταβολῆς, Περὶ πλούτου, πρὸς Δημόκριτον, Περὶ εὐγενείας. ἦν καὶ Πολύαινος Ἀθηνοδώρου Λαμψακηνὸς ἐπιεικὴς καὶ φιλικὸς, ὡς οἱ περὶ Φιλόδημόν φασι. καὶ ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν Ἕρμαρχος Ἀγεμάρχου, Μιτυληναῖος ἀνὴρ, πατρὸς μὲν πένητος, τὰς δ' ἀρχὰς προσέχων ῥητορικοῖς. φέρεται καὶ τούτου βιβλία κάλλιστα τάδε· Ἐπιστολικὰ περὶ Ἐμπεδοκλέους, κβ'· Περὶ τῶν μαθημάτων, πρὸς Πλάτωνα, πρὸς Ἀριστοτέλην. ἐτελεύτα δὲ παρὰ Λυσίᾳ, γενόμενος ἱκανὸς ἀνήρ. Λεοντεύς τε Λαμψακηνὸς ὁμοίως, καὶ ἡ τούτου γυνὴ Θεμίστα, πρὸς ἣν καὶ γέγραφεν ὁ Ἐπίκουρος. ἔτι

τε Κολώτης, καὶ Ἰδομενεὺς, καὶ αὐτοὶ Λαμψακηνοί. καὶ οὗτοι μὲν ἐλλόγιμοι, ὧν ἦν καὶ Πολύστρατος ὁ διαδεξάμενος Ἕρμαχον· ὃν διεδέξατο Διονύσιος, ὃν Βασιλίδης. καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Κηποτύραννος γέγονεν ἐλλόγιμος, ὃς ὑπὲρ τετρακόσια συνέγραψε βιβλία· δύο τε Πτολεμαῖοι Ἀλεξανδρεῖς, ὅ, τε Μέλας καὶ ὁ Λευκός· Ζήνων τε ὁ Σιδώνιος ἀκροατὴς Ἀπολλοδώρου, πολυγράφος ἀνήρ· καὶ Δημήτριος ὁ ἐπικληθεὶς Λάκων· Διογένης τε ὁ Ταρσεὺς, ὁ τὰς ἐπιλέκτους σχολὰς συγγράψας, καὶ Ὠρίων, καὶ ἄλλοι οὓς οἱ γνήσιοι Ἐπικούρειοι σοφιστὰς ἀποκαλοῦσιν. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι Ἐπίκουροι τρεῖς, ὅ, τε Λεοντέως υἱὸς καὶ Θεμίστας· ἕτερος, Μάγνης· τέταρτος, ὁπλομάχος. γέγονε δὲ πολυγραφώτατος ὁ Ἐπίκουρος, πάντας ὑπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων. κύλινδροι μὲν γὰρ πρὸς τοὺς τριακοσίους εἰσί. γέγραπται δὲ μαρτύριον ἔξωθεν ἐν αὐτοῖς οὐδὲν, ἀλλ' αὐταί εἰσιν Ἐπικούρου φωναί. ἐζήλου δ' αὐτὸν Χρύσιππος ἐν πολυγραφίᾳ· καθά φησι Καρνεάδης, παράσιτον αὐτὸν τῶν βιβλίων ἀποκαλῶν. εἰ γάρ τι γράψαι ὁ Ἐπίκουρος, φιλονεικεῖ τοσοῦτο γράψαι ὁ Χρύσιππος. καὶ διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις ταὐτὰ γέγραφε· καὶ τὸ ἐπελθὸν καὶ ἀδιόρθωτον εἷλκε τῷ ἐπείγεσθαι. καὶ τὰ μαρτύρια τοσαῦτα ἐστὶν ὡς ἐκείνων μόνων γέμειν τὰ βιβλία· καθάπερ καὶ παρὰ Ζήνωνι ἐστὶν εὑρεῖν καὶ παρὰ Ἀριστοτέλει. καὶ τὰ συγγράμματα μὲν Ἐπικούρῳ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα, ὧν τὰ βέλτιστα ἐστὶ τάδε· Περὶ φύσεως, λζ΄· Περὶ ἀτόμων καὶ κενοῦ, Περὶ ἔρωτος, Ἐπιτομὴ τῶν πρὸς τοὺς φυσικοὺς, Πρὸς τοὺς Μεγαρικοὺς διαπορίαι, Κύριαι δόξαι, Περὶ αἱρέσεων, Περὶ φυτῶν, Περὶ τέλους, Περὶ κριτηρίου, ἢ κανὼν, Χαιρέδημος, ἢ Περὶ θεῶν, Περὶ ὁσιότητος, ἢ Ἡγησιάναξ, Περὶ βίων δ΄· Περὶ δικαιοπραγίας, Νεοκλῆς πρὸς Θεμίσταν, Συμπόσιον, Εὐρύλοχος, Πρὸς Μητρόδωρον, Περὶ τοῦ ὁρᾶν, Περὶ τῆς ἐν τῇ ἀτόμῳ γωνίας, Περὶ ἁφῆς, Περὶ εἱμαρμένης,

Περὶ παθῶν δόξαι πρὸς Τιμοκράτην, Προγνωστικόν, Προτρεπτικός, Περὶ εἰδώλων, Περὶ φαντασίας, Ἀριστόβουλος, Περὶ μουσικῆς, Περὶ δικαιοσύνης, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, Περὶ δώρων καὶ χάριτος, Πολυμήδης, Τιμοκράτης, γ. Μητρόδωρος, ε. Ἀντίδωρος, β. Περὶ νότων δόξαι, πρὸς Μίθρην, Καλλιστόλας, Περὶ βασιλείας, Ἀναξιμένης, Ἐπιστολαί. μίαν δὲ αὐτῷ, εἰ δοκεῖ, ἐκθέσθαι πειράσομαι, τρεῖς ἐπιστολὰς αὐτοῦ παραθέμενος, ἐν αἷς πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ φιλοσοφίαν ἐπιτέτμηκε. θήσομαι δὲ καὶ τὰς κυρίας αὐτοῦ δόξας, καὶ εἴ τι ἔδοξεν ἐκλογῆς ἀξίως ἀνεφθέγχθαι. ὥστε σε πανταχόθεν καταμαθεῖν τὸν ἄνδρα, κἀμὲ κρίνειν, εἰ οἶδα κρίνειν. τὴν μὲν οὖν πρώτην ἐπιστολὴν γράφει πρὸς Ἡρόδοτον, περὶ τῶν φυσικῶν· δευτέραν, πρὸς Πυθοκλέα, ἥ τις ἐστὶ περὶ μετεώρων· τὴν τρίτην, πρὸς Μενοικέα. ἔστι δ' ἐν αὐτῇ τὰ περὶ βίων. ἀρκτέον δὴ ἀπὸ τῆς πρώτης, ὀλίγα προειπόντα περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς κατ' αὐτὸν φιλοσοφίας. διαιρεῖται τοίνυν εἰς τρία· τό, τε κανονικόν, καὶ φυσικόν, καὶ ἠθικόν. τὸ μὲν οὖν κανονικὸν ἐφόδους ἐπὶ τὴν πραγματείαν ἔχει, καὶ ἔστιν ἐν ἑνὶ τῷ ἐπιγραφομένῳ Κανών· τὸ δὲ φυσικόν, τὴν περὶ φύσεως θεωρίαν πᾶσαν, καὶ ἔστιν ἐν ταῖς περὶ φύσεως βίβλοις λζ, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς κατὰ στοιχεῖον· τὸ δὲ ἠθικόν, τὰ περὶ αἱρέσεως καὶ φυγῆς. ἔστι δὲ καὶ ἐν ταῖς περὶ βίων βίβλοις, καὶ ἐπιστολαῖς, καὶ τῷ περὶ τέλους.

εἰώθασι μέντοι τὸ κανονικὸν ὁμοῦ τῷ φυσικῷ συντάττειν. καλοῦσι δὲ αὐτὸ Περὶ κριτηρίου καὶ ἀρχῆς, καὶ στοιχειωτικόν· τὸ δὲ φυσικόν, Περὶ γενέσεως, καὶ φθορᾶς, καὶ περὶ φύσεως· τὸ δὲ ἠθικόν, Περὶ αἱρετῶν καὶ φευκτῶν, καὶ Περὶ βίων καὶ τέλους. τὴν διαλεκτικὴν ὡς παρέλκουσαν ἀποδοκιμάζουσι. ἀρκεῖν γὰρ τοὺς φυσικοὺς χωρεῖν κατὰ τοὺς τῶν πραγμάτων φθόγγους. ἐν τοίνυν τῷ Κανόνι

λέγει ὁ Ἐπίκουρος κριτήρια τῆς ἀληθείας εἶναι τὰς αἰσθήσεις, καὶ προλήψεις, καὶ τὰ πάθη· οἱ δ' Ἐπικούρειοι, καὶ τὰς φανταστικὰς ἐπιβολὰς τῆς διανοίας. λέγει δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἡρόδοτον ἐπιτομῇ, καὶ ἐν ταῖς κυρίαις δόξαις, Πᾶσα γὰρ (φησὶν) αἴσθησις, ἄλογός ἐστι, καὶ μνήμης οὐδεμιᾶς δεκτική. οὔτε γὰρ ὑφ' αὐτῆς κινεῖται, οὔτε ὑφ' ἑτέρου κινηθεῖσα ἀδυνατεῖ τι προσθεῖναι ἢ ἀφελεῖν, οὐδ' ἔστι τὸ δυνάμενον αὐτὰς διελέγξαι. οὔτε γὰρ ὁμογενὴς αἴσθησις τὴν ὁμογενῆ διὰ τὴν ἰσοσθένειαν, οὔθ' ἡ ἀνομοιογενὴς τὴν ἀνομοιογενῆ. οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν εἰσὶ κριτικαί. οὔτε μὴν λόγος· πᾶς γὰρ λόγος ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων ἤρτηται. οὔθ' ἡ ἑτέρα τὴν ἑτέραν· πάσαις γὰρ προσέχομεν. καὶ τὸ τὰ ἐπαισθήματα δ' ὑφεστάναι, πιστοῦται τὴν τῶν αἰσθήσεων ἀλήθειαν. ὑφέστηκε δὲ τό, τε ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ ἀκούειν, ὥσπερ τὸ ἀλγεῖν. ὅθεν καὶ περὶ τῶν ἀδήλων ἀπὸ τῶν φαινομένων χρὴ σημειοῦσθαι. καὶ γὰρ καὶ ἐπίνοιαι πᾶσαι ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων γεγόνασι κατά τε περίπτωσιν καὶ ἀναλογίαν, καὶ ὁμοιότητα, καὶ σύνθεσιν, συμβαλλομένου τι καὶ τοῦ λογισμοῦ. τά τε τῶν μαινομένων φαντάσματα, καὶ κατ' ὄναρ ἀληθῆ· κινεῖ γάρ· τὸ δὲ μὴ ὄν, οὐ κινεῖ. τὴν δὲ πρόληψιν λέγουσιν οἱονεὶ κατάληψιν, ἢ δόξαν ὀρθήν, ἢ ἔννοιαν, ἢ καθολικὴν νόησιν ἐναποκειμένην, τουτέστι μνήμην τοῦ πολλάκις ἔξωθεν φανέντος. οἷον τό, Τοιοῦτόν ἐστιν ἄνθρωπος. ἅμα γὰρ τῷ ῥηθῆναι ἄνθρωπος, εὐθὺς κατὰ πρόληψιν καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ νοεῖται, προηγουμένων τῶν αἰσθήσεων. παντὶ οὖν ὀνόματι τὸ πρώτως ἐπιτεταγμένον, ἐναργές ἐστι· καὶ οὐκ ἂν ἐζητήσαμεν τὸ ζητούμενον, εἰ μὴ πρότερον ἐγνώκειμεν αὐτό. οἷον, Τὸ πόρρω ἑστώς, ἵππος ἐστὶν ἢ βοῦς. δεῖ γὰρ κατὰ πρόληψιν ἐγνωκέναι ποτὲ ἵππου καὶ βοὸς μορφήν. οὐδ' ἂν ὠνομάσαμέν τι, μὴ πρότερον αὐτοῦ κατὰ πρόληψιν τὸν τύπον μαθόντες. ἐναργεῖς οὖν εἰσὶν αἱ προλήψεις· καὶ τὸ δοξαστόν, ἀπὸ προτέρου τινὸς

ἐναργοῦς ἤρτηται. ἐφ' ὃ ἀναφέροντες λέγομεν ὅτι, Πόθεν ἴσμεν εἰ τοῦτο ἐστιν ἄνθρωπος; τὴν δὲ δόξαν, καὶ ὑπόληψιν λέγουσιν. ἀληθῆ τέ φασι καὶ ψευδῆ· ἂν μὲν γὰρ ἐπιμαρτυρῆται, ἢ μὴ ἀντιμαρτυρῆται, ἀληθῆ εἶναι· ἐὰν δὲ μὴ ἐπιμαρτυρῆται ἢ ἀντιμαρτυρῆται, ψευδῆ τυγχάνειν. ὅθεν προσμένον εἰσήχθη· οἷον, τὸ προσμεῖναι καὶ ἐγγὺς γενέσθαι τῷ πύργῳ, καὶ μαθεῖν ὁποῖος ἐγγὺς φαίνεται. πάθη δὲ λέγουσιν εἶναι δύο, ἡδονὴν καὶ ἀλγηδόνα· ἱστάμενα περὶ πᾶν ζῷον. καὶ τὴν μὲν, οἰκεῖον· τὴν δὲ, ἀλλότριον· δι' ὧν κρίνεσθαι τὰς αἱρέσεις καὶ φυγάς. τῶν τε ζητήσεων εἶναι τὰς μὲν περὶ τῶν πραγμάτων, τὰς δὲ, περὶ ψιλὴν τὴν φωνήν. καὶ ταῦτα δὲ περὶ τῆς διαιρέσεως, καὶ τοῦ κριτηρίου στοιχειωδῶς. ἀνιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ἐπιστολήν.

Ἐπίκουρος Ἡροδότῳ χαίρειν.

Τοῖς μὴ δυναμένοις, ὦ Ἡρόδοτε ἕκαστα τῶν περὶ φύσεως ἡμῖν ἀναγεγραμμένων ἐξακριβοῦν, μηδὲ τὰς μείζους τῶν συντεταγμένων βίβλους διαθρεῖν, ἐπιτομὴν τῆς ὅλης πραγματείας, εἰς τὸ κατασχεῖν τῶν ὁλοσχερωτάτων δοξῶν τὴν μνήμην, ἱκανῶς αὐτοῖς παρεσκεύασα· ἵνα παρ' ἑκάστους τῶν καιρῶν ἐν τοῖς κυριωτάτοις βοηθεῖν αὐτοῖς δύνωνται, καθ' ὅσον ἂν ἐφάπτωνται τῆς περὶ φύσεως θεωρίας. καὶ τοὺς προβεβηκότας δὲ ἱκανῶς ἐν τῇ τῶν ὅλων ἐπιβλέψει, τὸν τύπον τῆς ὅλης πραγματείας τὸν κατεστοιχειωμένον δεῖ μνημονεύειν. τῆς γὰρ ἀθρόας ἐπιβολῆς πυκνὸν δεόμεθα· τῆς δὲ κατὰ μέρος, οὐχ ὁμοίως. βαδιστέον μὲν οὖν καὶ ἐπ' ἐκεῖνα, καὶ συνεχῶς ἐν τῇ μνήμῃ ποιητέον, ἀφ' οὗ ἥ τε κυριωτάτη ἐπιβολὴ ἐπὶ τὰ πράγματα ἔσται, καὶ δὴ καὶ τὸ κατὰ μέρος ἀκρίβωμα πᾶν ἐξευρήσεται, τῶν ὁλοσχερωτάτων τύπων ἐμπεριειλημμένων, καὶ μνημονευομένων· ἐπεὶ καὶ τοῦ τετελεσιουργημένου τοῦτο κυριώτατον τοῦ παντὸς ἀκριβώματος γίνεται, τὸ ταῖς ἐπιβολαῖς ὀξέως δύνασθαι χρῆσθαι, καὶ πρὸς ἁπλᾶ στοιχειώ-

ταῦτα καὶ φωνὰς συναγομένων. οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ πύκνωμα τῆς συνεχοῦς τῶν ὅλων περιοδείας εἶναι, μὴ δυνάμενον διὰ βραχέων φωνῶν ἅπαν ἐμπεριλαβεῖν ἐν αὐτῷ τὸ καὶ κατὰ μέρος ἂν ἐξακριβωθέν. ὅθεν δὴ πᾶσι χρησίμης οὔσης τοῖς ᾠκειωμένοις φυσιολογίᾳ τῆς τοιαύτης ὁδοῦ, παρεγγυῶν τὸ συνεχὲς ἐνέργημα ἐν φυσιολογίᾳ, καὶ τῷ τούτων μάλιστα ἐγγαληνίζοντων βίῳ, ποιήσασθαι καὶ τοιαύτην τινὰ ἐπιτομὴν καὶ στοιχείωσιν τῶν ὅλων δοξῶν. πρῶτον μὲν οὖν τὰ ὑποτεταγμένα τοῖς φθόγγοις (ὦ Ἡρόδοτε) δεῖ εἰληφέναι, ὅπως ἂν τὰ δοξαζόμενα, ἢ ζητούμενα, ἢ ἀπορούμενα ἔχωμεν εἰς ὃ ἀνάγοντες ἐπικρίνειν, καὶ μὴ ἄκριτα πάντα ἡμῖν εἰς ἄπειρον ἀποδεικνύωσιν, ἢ κενοὺς φθόγγους ἔχωμεν. ἀνάγκη γὰρ τὸ πρῶτον ἐννόημα καθ' ἕκαστον φθόγγον βλέπεσθαι, καὶ μηθὲν ἀποδείξεως προσδεῖσθαι, εἴπερ ἕξομεν τὸ ζητούμενον, ἢ ἀπορούμενον, καὶ δοξαζόμενον ἐφ' ὃ ἀνάξομεν. εἴτε κατὰ τὰς αἰσθήσεις δεῖ πάντα τηρεῖν, καὶ ἁπλῶς τὰς παρούσας ἐπιβολάς, εἴτε διανοίας, εἴθ' ὁπυδήποτε τῶν κριτηρίων. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑπάρχοντα πάθη ὅπως ἂν καὶ τὸ προσμένον καὶ τὸ ἄδηλον ἔχωμεν οἷς σημειωσόμεθα. ταῦτα δὲ διαλαβόντας συνορᾶν ἤδη περὶ τῶν ἀδήλων. πρῶτον μέν, ὅτι οὐδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. πᾶν γὰρ ἐκ παντὸς ἐγίνετ' ἄν, σπερμάτων γε οὐδὲν προσδεόμενον. καὶ εἰ ἐφθείρετο δὲ τὸ ἀφανιζόμενον εἰς τὸ μὴ ὄν, πάντα ἂν ἀπωλώλει τὰ πράγματα, οὐκ ὄντων τῶν εἰς ἃ διελύετο. καὶ μὴν καὶ τὸ πᾶν ἀεὶ τοιοῦτον ἦν οἷον νῦν ἐστι, καὶ ἀεὶ τοιοῦτον ἔσται. οὐθὲν γάρ ἐστιν εἰς ὃ μεταβάλλει. παρὰ γὰρ τὸ πᾶν οὐθέν ἐστιν, ὃ ἂν εἰσελθὸν εἰς αὐτὸ τὴν μεταβολὴν ποιήσαιτο. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ φησὶ κατ' ἀρχήν. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περὶ φύσεως τὸ πᾶν ἐστι σῶμα. τὰ μὲν σώματα ὡς ἔστιν, καὶ αὐτὴ ἡ αἴσθησις ἐπὶ πάντων μαρτυρεῖ, καθ' ἣν ἀναγκαῖον τὸ ἄδηλον τῷ λογισμῷ τεκμαίρεσθαι, ὥσπερ προεῖπον τὸ πρόσθεν·

εἰ μὴ ἦν ὃ κενὸν καὶ χώραν καὶ ἀναφῆ φύσιν ὀνομάζομεν, οὐκ ἂν εἶχε τὰ σώματα ὅπου ἦν, οὐδὲ δι' οὗ ἐκινεῖτο, καθάπερ φαίνεται κινούμενα. παρὰ δὲ ταῦτα οὐθὲν οὔτε ἐπινοηθῆναι δύναται, οὔτε περιληπτῶς, οὔτε ἀναλόγως τοῖς περιληπτοῖς, ὡς καθ' ὅλας φύσεις λαμβανόμενα, καὶ μὴ ὡς τὰ τούτων συμπτώματα, ἢ συμβεβηκότα λεγόμενα. καὶ μὴν καὶ ταύτην τούτῳ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περὶ φύσεως, καὶ τῇ τετταρεσκαιδεκάτῃ καὶ πεντεκαιδεκάτῃ, καὶ τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ. τῶν σωμάτων τὰ μέν ἐστι συγκρίσεις, τὰ δ' ἐξ ὧν αἱ συγκρίσεις πεποίηνται. ταῦτα δέ ἐστιν ἄτομα καὶ ἀμετάβλητα, εἴπερ μὴ μέλλει πάντα εἰς τὸ μὴ ὂν φθαρήσεσθαι· ἀλλ' ἰσχύοντα ὑπομένειν, ἐν ταῖς διαλύσεσι τῶν συγκρίσεων, πλήρη τὴν φύσιν, ὅταν οὐκ ἔχοντα ὅπη ἢ ὅπως διαλυθήσεται. ὥστε τὰς ἀρχὰς ἀτόμους ἀναγκαῖον εἶναι σωμάτων φύσεις. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ πᾶν, ἄπειρόν ἐστι. τὸ γὰρ πεπερασμένον, ἄκρον ἔχει· τὸ δὲ ἄκρον, παρ' ἕτερόν τι θεωρεῖται· ὥστε τὸ οὐκ ἔχον ἄκρον, πέρας οὐκ ἔχει· πέρας δὲ οὐκ ἔχον, ἄπειρον ἂν εἴη, καὶ οὐ πεπερασμένον. καὶ μὴν καὶ τῷ πλήθει τῶν σωμάτων ἄπειρόν ἐστι τὸ πᾶν, καὶ τῷ μεγέθει τοῦ κενοῦ. εἴτε γὰρ ἦν τὸ κενὸν ἄπειρον, τὰ δὲ σώματα ὡρισμένα, οὐδαμοῦ ἂν ἔμενε τὰ σώματα, ἀλλ' ἐφέρετο κατὰ τὸ ἄπειρον κενὸν διεσπαρμένα, οὐκ ἔχοντα τὰ ὑπερείδοντα καὶ στέλλοντα κατὰ τὰς ἀνακοπάς. εἴτε τὸ κενὸν ἦν ὡρισμένον, οὐκ ἂν εἶχε τὰ ἄπειρα σώματα ὅπου ἐνέστη. πρός τε τούτοις, τὰ ἄτομα τῶν σωμάτων καὶ μεστά, ἐξ ὧν καὶ αἱ συγκρίσεις γίνονται, καὶ εἰς ἃ διαλύονται, ἀπερίληπτά ἐστι ταῖς διαφοραῖς τῶν σχημάτων. οὐ γὰρ δυνατὸν γενέσθαι τὰς τοσαύτας διαφορὰς ἐκ τῶν αὐτῶν σχημάτων περιειλημμένων. καὶ καθ' ἑκάστην δὲ σχημάτισιν ἁπλῶς ἄπειροί εἰσιν αἱ ὅμοιαι. ταῖς δὲ διαφοραῖς οὐχ ἁπλῶς ἄπειροι, ἀλλὰ μόνον ἀπερίληπτοι. οὐδὲ γάρ φησιν ἐνδοτέρω εἰς ἄπειρον

τὴν τομὴν τυγχάνειν. λέγει δὲ, ἐπειδὴ αἱ ποιότητες μεταβάλλονται, εἰ μέλλει τις μὴ καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἁπλῶς εἰς ἄπειρον αὐτὰς ἐκβάλλειν. κινοῦνταί τε συνεχῶς αἱ ἄτομοι. φησὶ δὲ ἐνδοτέρω καὶ ἰσοταχῶς αὐτὰς κινεῖσθαι τοῦ κενοῦ, τὴν εἶξιν ὁμοίαν παρεχομένου καὶ τῇ κουφοτάτῃ καὶ τῇ βαρυτάτῃ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ αἱ μὲν, εἰς μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων διϊστάμεναι· αἱ δὲ, αὐτὸν τὸν παλμὸν ἴσχουσιν, ὅταν τύχωσι τὴν περιπλοκὴν κεκλιμέναι, ἢ στεγαζόμεναι περὶ τῶν πλεκτικῶν. ἥ τε γὰρ τοῦ κενοῦ φύσις, ἡ διορίζουσα ἑκάστην αὐτὴν, τοῦτο παρασκευάζει, τὴν ὑπέρεισιν οὐχ οἵα τε οὖσα ποιεῖσθαι· ἥ τε στερεότης ἡ ὑπάρχουσα αὐταῖς κατὰ σύγκρουσιν, τὸν ἀποπαλμὸν ποιεῖ, ἐφ' ὁπόσον ἂν ἡ περιπλοκὴ τὴν ἀποκατάστασιν ἐκ τῆς συγκρούσεως διδῷ. ἀρχὴ δὲ τούτων οὐκ ἔστιν, αἰτίων τῶν ἀτόμων οὐσῶν καὶ τοῦ κενοῦ. φησὶ δ' ἐνδοτέρω μηδὲ ποιότητά τινα περὶ τὰς ἀτόμους εἶναι, πλὴν σχήματος καὶ μεγέθους καὶ βάρους· τὸ δὲ χρῶμα παρὰ τὴν θέσιν τῶν ἀτόμων ἀλλάττεσθαι ἐν ταῖς δώδεκα στοιχειώσεσι φησί. πᾶν τε μέγεθος μὴ εἶναι περὶ αὐτάς· οὐδέποτε γοῦν ἄτομος ὤφθη αἰσθήσει. αὕτη δ' ἡ φωνὴ, τούτων πάντων μνημονευομένων τὸν ἱκανὸν τύπον ὑποβάλλει τῆς τῶν ὄντων φύσεως ἐπινοίας.

ἀλλὰ μὴν καὶ κόσμοι ἄπειροί εἰσιν, εἴθ' ὅμοιοι τούτῳ, εἴτ' ἀνόμοιοι. αἵ τε γὰρ ἄτομοι ἄπειροι οὖσαι, (ὡς ἄρτι ἀπεδείχθη) φέρονται καὶ πορρωτάτω. οὐ γὰρ κατηνάλωνται αἱ τοιαῦται ἄτομοι ἐξ ὧν ἂν γένοιτο κόσμος, ἢ ὑφ' ὧν ἂν ποιηθείη, οὔθ' εἰς ἕνα, οὔτ' εἰς πεπερασμένους, οὔθ' ὅσοι τοιοῦτοι, οὔθ' ὅσοι διάφοροι τούτοις. ὥστε οὐδὲν τὸ ἐμποδίζον ἐστὶ πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν τοιούτων κόσμων. καὶ μὴν καὶ τύποι ὁμοιοσχήμονες τοῖς στερεμνίοις εἰσὶ, λεπτότησιν ἀπέχοντες μακρὰν τῶν φαινομένων. οὔτε γὰρ ἀποστάσεις ἀδυνατοῦσιν ἐν τῷ περιέχοντι γίνεσθαι τοιαῦται, οὔτε ἐπιτηδειότητες, τὰς κατεργασίας τῶν κοιλωμάτων

καὶ λεπτοτήτων γίνεσθαι, οὔτε ἀπόρροιαι τὴν ἑξῆς θέσιν καὶ βάσιν διατηροῦσαι, ἣν γὰρ καὶ ἐν τοῖς στερεμνίοις εἶχον. τούτους δὲ τοὺς τύπους εἴδωλα προσαγορεύομεν. καὶ μὴν καὶ ἡ διὰ τοῦ κενοῦ φορὰ κατὰ μηδεμίαν ἀπάντησιν τῶν ἀντικοψάντων γινομένη, πᾶν μῆκος περιληπτὸν ἐν ἀπερινοήτῳ χρόνῳ συντελεῖ. βραδύτητος γὰρ καὶ τάχους ἀντικοπὴ καὶ οὐκ ἀντικοπὴ ὁμοίωμα λαμβάνει. οὐ μὴν οὐδὲ ἅμα κατὰ τοὺς διὰ λόγου θεωρητοὺς χρόνους κατὰ τὸ φερόμενον σῶμα ἐπὶ τοὺς πλείους τόπους ἀφικνεῖται. ἀδιανόητον γὰρ καὶ τοῦτο, συναφικνούμενον ἐν αἰσθητῷ χρόνῳ ὅθεν δήποθεν τοῦ ἀπείρου, οὐκ ἐξ οὗ ἂν περιλάβωμεν τὴν φορὰν τόπου ἔσται ἀφιστάμενον. ἀντικοπῇ γὰρ ὅμοιον ἔσται, κἂν μέχρι τούτου τὸ τάχος τῆς φορᾶς μὴ ἀντικοπτέον καταλίπωμεν. χρήσιμον δὴ καὶ τοῦτο κατασχεῖν τὸ στοιχεῖον, εἶθ' ὅτι τὰ χρηστὰ εἴδωλα ταῖς λεπτότησιν ἀνυπερβλήτοις κέχρηται. ὅθεν ἀντιμαρτυρεῖ τῶν φαινομένων, ἢ ὅθεν καὶ τάχη ἀνυπέρβλητα ἔχει, πάντα πόρον σύμμετρον ἔχοντα πρὸς τῷ ἀπείρῳ αὐτῶν μηθὲν ἀντικόπτειν, ἢ ὀλίγα ἀντικόπτειν, πολλαῖς δὲ καὶ ἀπείροις εὐθὺς ἀντικόπτειν τι. πρός τε τούτοις, ὅτι ἡ γένεσις τῶν εἰδώλων ἅμα νοήματι συμβαίνει. καὶ γὰρ ῥεῦσις ἀπὸ τῶν σωμάτων τοῦ ἐπιπολῆς συνεχὴς οὐκ ἐπίδηλος σημειώσει, διὰ τὴν ἀνταναπλήρωσιν σώζουσα τὴν ἐπὶ τοῦ στερεμνίου θέσιν καὶ τάξιν τῶν ἀτόμων, ἐπὶ πολὺν χρόνον· εἰ καὶ ἐνίοτε συγχεομένη ὑπάρχει. καὶ συστάσεις ἐν τῷ περιέχοντι ὀξεῖαι, διὰ τὸ μὴ δεῖν κατὰ βάθος τὸ συμπλήρωμα γίνεσθαι. καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι τινὲς γεννητικοὶ τῶν τοιούτων φύσεων εἰσίν. οὐθὲν γὰρ τούτων ἀντιμαρτυρεῖ ταῖς αἰσθήσεσιν, ἂν βλέπῃ τις τινὰ τρόπον τὰς ἐνεργείας ἵνα καὶ τὰς συμπαθείας ἀπὸ τῶν ἔξωθεν πρὸς ἡμᾶς ἀνοίσει. δεῖ καὶ νομίζειν, ἐπεισιόντος τινὸς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, τὰς μορφὰς ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ διανοεῖσθαι. οὐ γὰρ ἂν ἀποσφραγίσαιτο τὰ ἔξω τὴν ἑαυτῶν φύσιν, τοῦ τε χρώματος καὶ τῆς μορφῆς, διὰ

τοῦ

τοῦ ἀέρος τοῦ μεταξὺ ἡμῶν τε κἀκείνων, οὐδὲ διὰ τῶν ἀκτίνων, ἢ οἱωνδήποτε ῥευμάτων ἀφ' ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνα παραγινομένων, οὕτως ὡς τύπων τινῶν ἐπεισιόντων ἡμῖν ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ἀπὸ χροῶν τε καὶ ὁμοιομόρφων, κατὰ τὸ ἐναρμόττον μέγεθος, εἰς τὴν ὄψιν ἢ τὴν διάνοιαν ὠκέως ταῖς φοραῖς χρωμένων. εἶτα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦ ἑνὸς καὶ συνεχοῦς τὴν φαντασίαν ἀποδιδόντος, καὶ τὴν συμπάθειαν ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου σώζοντος κατὰ τὸν ἐκεῖθεν σύμμετρον ἐπερεισμὸν, ἐκ τῆς κατὰ βάθος ἐν τῷ στερεμνίῳ τῶν ἀτόμων πλάσεως, καὶ ἣν ἂν λάβωμεν φαντασίαν, ἐπιβλητικῶς τῇ διανοίᾳ ἢ τοῖς αἰσθητηρίοις, εἴτε μορφῆς, εἴτε συμβεβηκότων, μορφή ἐστιν αὕτη τοῦ στερεμνίου, γινομένη κατὰ τὸ ἑξῆς πύκνωμα, ἢ ἐγκατάλειμμα τοῦ εἰδώλου· τὸ δὲ ψεῦδος καὶ τὸ διημαρτημένον, ἐν τῷ προσδοξαζομένῳ ἀεί ἐστιν ἐπιμαρτυρηθήσεσθαι. εἶτ' οὐκ ἐπιμαρτυρουμένου κατὰ τὴν ἀκίνητον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς συνημμένην τῇ φανταστικῇ ἐπιβολῇ, διάληψιν δὲ ἐχούσῃ καθ' ἣν τὸ ψεῦδος γίνεται. ἥ τε γὰρ ὁμοιότης τῶν φαντασμῶν οἱονεὶ ἐν εἰκόνι λαμβανομένων, ἢ καθ' ὕπνους γινομένων, ἢ κατ' ἄλλας τινὰς ἐπιβολὰς τῆς διανοίας, ἢ τῶν λοιπῶν κριτηρίων, οὐκ ἄν ποτε ὑπῆρχε τοῖς οὖσί τε καὶ ἀληθέσι προσαγορευομένοις, εἰ μὴ ἦν τινα καὶ ταῦτα πρὸς ὃ βάλλομεν. τὸ δὲ διημαρτημένον οὐκ ἂν ὑπῆρχεν εἰ μὴ ἐλαμβάνομεν καὶ ἄλλην τινὰ κίνησιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς συνημμένην μὲν, διάληψιν δὲ ἔχουσαν. κατὰ δὲ ταύτην τὴν συνημμένην τῇ φανταστικῇ ἐπιβολῇ, διάληψιν δὲ ἔχουσαν, ἐὰν μὲν μὴ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ψεῦδος γίνεται· ἐὰν δὲ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ἀληθές. καὶ ταύτην οὖν σφόδρα γε δεῖ τὴν δόξαν κατέχειν, ἵνα μήτε τὰ κριτήρια ἀναιρῆται τὰ κατὰ τὰς ἐνεργείας, μήτε τὸ διημαρτημένον ὁμοίως βεβαιούμενον πάντα

συνδιατεθῇ. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀκούειν γίνεται πνεύματός τινος φερομένου ἀπὸ τοῦ φωνοῦντος ἢ ἠχοῦντος ἢ ψοφοῦντος, ἢ ὅπως δή ποτε ἀκουστικὸν πάθος παρασκευάζοντος. τὸ δὲ ῥεῦμα τοῦτο εἰς ὁμοιομερεῖς ὄγκους διασπείρεται, ἅμα τινὰ διασώζοντας συμπάθειαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἑνότητα ἰδιότροπον διατείνουσαν πρὸς τὸ ἀποστεῖλαν, καὶ τὴν ἐπαίσθησιν τὴν ἀπ' ἐκείνου ὡς τὰ πολλὰ ποιοῦσαν· εἰ δὲ μή γε, τὸ ἔξωθεν μόνον ἔνδηλον παρασκευάζουσαν. ἄνευ γὰρ ἀναφερομένης τινὸς ἐκεῖθεν συμπαθείας, οὐκ ἂν γένοιτο ἡ τοιαύτη ἐπαίσθησις. οὐκ αὐτὸν οὖν δεῖ νομίζειν τὸν ἀέρα ὑπὸ τῆς προϊεμένης φωνῆς, ἢ καὶ τῶν ὁμογενῶν σχηματίζεσθαι. πολλὴν γὰρ ἔνδειαν ἕξει τοῦτο πάσχων ὑπ' ἐκείνης· ἀλλ' εὐθὺς τὴν γινομένην πληγὴν ἐν ἡμῖν ὅταν φωνὴν ἀφίωμεν, τοιαύτην ἔκ τινων ὄγκων ῥεύματος πνευματώδους ἀποτελεστικῶν ποιεῖσθαι, ἢ τὸ πάθος τὸ ἀκουστικὸν ἡμῖν παρασκευάζει. καὶ μὴν καὶ τὴν ὀσμὴν νομιστέον, ὥσπερ καὶ τὴν ἀκοὴν, οὐκ ἄν ποτε πάθος οὐθὲν ἐργάσασθαι, εἰ μὴ ὄγκοι τινὲς ἦσαν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀποφερόμενοι, σύμμετροι πρὸς τὸ τοῦτο τὸ αἰσθητήριον κινεῖν· οἱ μὲν τοῖοι, τεταραγμένως καὶ ἀλλοτρίως· οἱ δὲ τοῖοι, ἀταράχως καὶ οἰκείως ἔχοντες.

καὶ μὴν καὶ τὰς ἀτόμους νομιστέον, μηδεμίαν ποιότητα τῶν φαινομένων προσφέρεσθαι, πλὴν σχήματος καὶ βάρους καὶ μεγέθους, καὶ ὅσα ἐξ ἀνάγκης σχήματος συμφυῆ ἐστι. ποιότης γὰρ πᾶσα μεταβάλλει· αἱ δὲ ἄτομοι, οὐδὲν μεταβάλλουσιν. ἐπειδήπερ δεῖ τι ὑπομένειν ἐν ταῖς διαλύσεσι τῶν συγκρίσεων στερεὸν καὶ ἀδιάλυτον, ὃ τὰς μεταβολὰς οὐκ ἐς τὸ μὴ ὂν ποιήσεται, οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ μεταθέσεις ἐν πολλοῖς, τινῶν δὲ καὶ προσόδους καὶ ἀφόδους.

ὅθεν ἀναγκαῖον τὰ μὴ μετατιθέμενα ἄφθαρτα εἶναι, καὶ τὴν τοῦ μεταβάλλοντος φύσιν οὐκ ἔχοντα, ὄγκους δὲ καὶ σχηματισμοὺς ἰδίους· τοῦτο γὰρ καὶ ἀναγκαῖον ὑπομένειν.

καὶ γὰρ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν μετασχηματιζομένοις κατὰ τὴν περιαίρεσιν τὸ σχῆμα ἐνυπάρχον λαμβάνεται· αἱ δὲ ποιότητες οὐκ ἐνυπάρχουσαι ἐν τῷ μεταβάλλοντι, ὥσπερ ἐκεῖνο καταλείπεται, ἀλλ' ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἀπολλύμεναι.

ἱκανὰ οὖν τὰ ὑπολειπόμενα ταῦτα τὰς τῶν συγκρίσεων διαφορὰς ποιεῖν· ἐπειδή περ ὑπολείπεσθαί γέ τινα ἀναγκαῖον, καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι. ἀλλὰ μηδὲ ἀεὶ νομίζειν πᾶν μέγεθος ἐν ταῖς ἀτόμοις ὑπάρχειν, ἵνα μὴ τὰ φαινόμενα ἀντιμαρτυρῇ. παραλλαγὰς δέ τινας μεγεθῶν νομιστέον εἶναι· βέλτιον γάρ. καὶ τούτου προσόντος, τὰ κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις γινόμενα, ἀποδοθήσεται. πᾶν δὲ μέγεθος ὑπάρχον, οὔτε χρήσιμόν ἐστι πρὸς τὰς τῶν ποιοτήτων διαφοράς, ἀφῖχθαί τε ἀμέλει καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁρατὰς ἀτόμους· ὃ οὐ θεωρεῖται γινόμενον, οὔθ' ὅπως ἂν γένοιτο ὁρατὴ ἄτομος ἔστιν ἐπινοῆσαι. πρὸς δὲ τούτοις οὐ δεῖ νομίζειν ἐν τῷ ὡρισμένῳ σώματι ἀπείρους ὄγκους εἶναι, οὐδ' ὁπηλικουσοῦν. ὥστε οὐ μόνον τὴν εἰς ἄπειρον τομὴν ἐπὶ τοὔλαττον ἀναιρετέον, ἵνα μὴ πάντα ἀσθενῆ ποιῶμεν, καὶ ταῖς περιλήψεσι τῶν ἀθρόων εἰς τὸ μὴ ὂν ἀναγκαζώμεθα, τὰ ὄντα θλίβοντες, καταναλίσκειν.

ἀλλὰ καὶ τὴν μετάβασιν μὴ νομιστέον γίνεσθαι ἐν τοῖς ὡρισμένοις εἰς ἄπειρον, μηδὲ ἐπὶ τοὔλαττον. οὔτε γὰρ ὅπως ἐπειδὰν ἅπαξ τις εἴπῃ ὅτι ἄπειροι ὄγκοι ἔν τινι ὑπάρχουσιν, ἢ ὁπηλικοιοῦν, ἔστι νοῆσαι πῶς τ' ἂν ἔτι πεπερασμένον τοῦτο εἴη τὸ μέγεθος. πηλίκοι γάρ τινες, δῆλον ὡς ἄπειροί εἰσιν ὄγκοι· καὶ οὗτοι ἐξ ὧν ὁπηλίκοι ἄν ποτε ὦσιν, ἄπειρον ἂν ἦν καὶ τὸ μέγεθος, ἄκρον τε ἔχοντες τὸ ὑποπεπερασμένον διαληπτόν. εἰ μὴ καὶ καθ' ἑαυτὸ θεωρητέον, οὐκ ἔστι μὴ καὶ τὸ ἑξῆς τούτου τοιοῦτον νοεῖν. καὶ οὕτω κατὰ τὸ ἑξῆς εἰς τὸ ἔμπροσθεν βαδίζοντα, εἰς τὸ ἄπειρον ὑπάρχειν κατὰ τοιοῦτον ἀφικνεῖσθαι τῇ ἐννοίᾳ. τό τε ἐλάχιστον τὸ ἐν τῇ αἰσθήσει δεῖ

καταvοεῖν, ὅτι οὔτε τοιοῦτόν ἐστιν οἷον τὸ τὰς μεταβάσεις ἔχον, οὔτε πάντη πάντων ἀνόμοιον, ἀλλ' ἔχον μέν τινα κοινότητα τῶν μεταβάντων, διάληψιν δὲ μερῶν οὐκ ἔχον. ἀλλ' ὅτε διὰ τὴν τῆς κοινότητος προσεμφέρειαν οἰηθῶμεν διαλήψεσθαί τι αὐτοῦ, τὸ μὲν ἐπὶ τάδε, τὸ δὲ ἐπ' ἐκεῖνα, τὸ ἴσον ἡμῖν δεῖ προσπίπτειν. ἑξῆς τε θεωροῦμεν ταῦτα ἀπὸ τοῦ πρώτου καταρχόμενοι· καὶ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ, οὐδὲ μέρεσι μερῶν ἁπτόμενα, ἀλλὰ ἐν τῇ ἰδιότητι τῇ ἑαυτῶν, τὰ μεγέθη καταμετροῦντα, τὰ πλείω πλεῖον, καὶ τὰ ἐλάττω ἔλαττον. ταύτῃ τῇ ἀναλογίᾳ νομιστέον καὶ τὸ ἐν τῇ ἀτόμῳ ἐλάχιστον κεχρῆσθαι. μικρότητι γὰρ ἐκεῖνο δῆλον ὡς διαφέρει τοῦ κατὰ τὴν αἴσθησιν θεωρουμένου, ἀναλογίᾳ δὲ τῇ αὐτῇ κεχρῆσθαι. ἐπείπερ καὶ ὅτι μέγεθος ἔχει ἡ ἄτομος κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἀναλογίαν κατηγορήσαμεν, μικρόν τι μόνον μακρὸν ἐκβάλλοντες. ἔτι τε τὰ ἐλάχιστα καὶ ἀμιγῆ πέρατα δεῖ νομίζειν τῶν μηκῶν τὸ καταμέτρημα, ἐξ αὐτῶν πρώτων τοῖς μείζοσι καὶ ἐλάττοσι παρασκευάζοντα τῇ διὰ λόγου θεωρίᾳ ἐπὶ τῶν ἀοράτων. ἡ γὰρ κοινότης ἡ ὑπάρχουσα αὐτοῖς πρὸς τὰ ἀμετάβολα, ἱκανὴ τὸ μέχρι τούτου συντελέσαι. συμφόρησιν δὲ ἐκ τούτων κίνησιν ἐχόντων οὐχ οἷόν τε γενέσθαι. καὶ μὴν καὶ τοῦ ἀπείρου, ὡς μὲν ἀνωτάτω ἢ κατωτάτω, οὐ δεῖ κατηγορεῖν· τὸ ἄνω ἢ κάτω μέντοι τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς. ὅθεν ἂν τὸ μὲν εἰς ἄπειρον ἄγειν ὄν, μηδέποτε φανεῖσθαι τοῦτο ἡμῖν· ἢ τὸ ὑποκάτω τοῦ νοηθέντος, εἰς ἄπειρον ἅμα ἄνω τε εἶναι καὶ κάτω πρὸς τὸ αὐτό· τοῦτο γὰρ ἀδύνατον διανοηθῆναι. ὥστ' ἔστι μίαν λαβεῖν φορὰν, τὴν ἄνω νοουμένην εἰς ἄπειρον· καὶ μίαν τὴν κάτω, ἂν καὶ μυριάκις πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἐπάνω τὸ παρ' ἡμῶν φερόμενον τοῖς ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν τόποις ἀφικνῆται, ἢ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ὑποκάτω τὸ παρ' ἡμῶν κάτω φερόμενον. ἡ γὰρ ὅλη φορὰ οὐθὲν ἧττον ἑκατέρα ἀντικειμένη ἐπ' ἄπειρον νοεῖται. καὶ μὴν καὶ ἰσοταχεῖς ἀναγ-

καῖον τὰς ἀτόμους εἶναι, ὅταν διὰ τοῦ κενοῦ εἰσφέρωνται, μηδενὸς ἀντικόπτοντος. οὔτε γὰρ τὰ βαρέα θᾶττον οἰσθήσεται τῶν μικρῶν καὶ κούφων, ὅταν γε δεῖ μηδὲν ἀπαντᾶν αὐτοῖς· οὔτε τὰ μικρὰ τῶν μεγάλων, πάντα πόρον σύμμετρον ἔχοντα, ὅταν μηθὲν μηδὲ ἐκείνοις ἀντικόπτῃ, οὔθ' ἡ ἄνω, οὔθ' ἡ εἰς τὸ πλάγιον διὰ τῶν κρούσεων φορὰ, οὔθ' ἡ κάτω διὰ τῶν ἰδίων βαρῶν. ἐφ' ὁπόσον γὰρ ἂν κατίσχῃ ἑκατέρων, ἐπὶ τοσοῦτον ἅμα νοήματι τὴν φορὰν σχήσει, ἕως ἀντικόψῃ, ἢ ἔξωθεν, ἢ ἐκ τοῦ ἰδίου βάρους, πρὸς τὴν τοῦ πλήξαντος δύναμιν. ἀλλὰ μηδὲ κατὰ τὰς συγκρίσεις θάττων ἑτέρα ἑτέρας ῥηθήσεται τῶν ἀτόμων, ἰσοταχῶν οὐσῶν τῷ ἐφ' ἕνα τόπον φέρεσθαι τὰς ἐν τοῖς ἀθροίσμασιν ἀτόμοις, καὶ κατὰ τῶν ἐλαχίστων συνεχῆ χρόνον, εἰ μὴ ἐφ' ἕνα κατὰ τοὺς λόγῳ θεωρητοὺς χρόνους, ἀλλὰ πυκνὸν ἀντικόπτωσιν, ἕως ἂν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς γίνηται. τὸ γὰρ προσδοξαζόμενον περὶ τοῦ ἀοράτου, ὡς ἄρα καὶ οἱ διὰ λόγου θεωρητοὶ χρόνοι τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς ἕξουσιν, οὐκ ἀληθές ἐστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων· ἐπεὶ τό γε θεωρούμενον πᾶν, ἢ κατ' ἐπιβολὴν λαμβανόμενον τῇ διανοίᾳ, ἀληθές ἐστιν. μετὰ δὲ ταῦτα δεῖ συνορᾶν ἀναφέροντα ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ πάθη. οὕτω γὰρ ἡ βεβαιοτάτη πίστις ἔσται, ὅτι ἡ ψυχὴ σῶμά ἐστι λεπτομερὲς, παρ' ὅλον τὸ ἄθροισμα παρεσπαρμένον. προσεμφερέστατον δὲ πνεύματι θερμοῦ τινὰ κρᾶσιν ἔχοντι. καὶ πῇ μὲν, τούτῳ προσεμφερὲς, πῇ δὲ, τούτῳ. ἔστι δὲ τὸ μέρος πολλὴν παραλλαγὴν εἰληφὸς τῇ λεπτομερείᾳ καὶ αὐτῶν τούτων. συμπαθὲς δὲ τούτῳ μᾶλλον καὶ τῷ λοιπῷ ἀθροίσματι. τοῦτο δὲ πᾶν αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς δῆλον, καὶ τὰ πάθη καὶ αἱ εὐκινησίαι, καὶ αἱ διανοήσεις, καὶ ὧν στερούμενοι θνήσκομεν. καὶ μὴν καὶ ὅτι ἔχει ἡ ψυχὴ τῆς αἰσθήσεως τὴν πλείστην αἰτίαν, δεῖ κατέχειν. οὐ μὴν εἰλήφει ἂν ταύτην, εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ λοιποῦ ἀθροίσματος ἐστεγάζετό πως. τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα παρασκευάσαν

ἐκείνη τὴν αἰτίαν ταύτην, μετείληφε καὶ αὐτὸ τοιούτου συμπτώματος παρ' ἐκείνης, οὐ μέντοι πάντων ὧν ἐκείνη κέκτηται· διὸ ἀπαλλαγείσης τῆς ψυχῆς, οὐκ ἔχει τὴν αἴσθησιν. οὐ γὰρ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ ταύτην ἐκέκτητο τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἑτέρῳ ἅμα συγγεγενημένῳ αὐτῷ παρεσκεύαζεν, ὃ διὰ τῆς συντελεσθείσης περὶ αὐτῷ δυνάμεως, κατὰ τὴν κίνησιν σύμπτωμα αἰσθητικὸν εὐθὺς ἀποτελοῦν ἑαυτῷ, ἀπεδίδου κατὰ τὴν ὁμούρησιν καὶ συμπάθειαν, καὶ ἐκείνῳ, καθάπερ εἶπον. διὸ δὴ καὶ ἐνυπάρχουσα ἡ ψυχὴ οὐδέποτε, ἄλλου τινὸς μέρους ἀπηλλαγμένου, ἀναισθησία· ἀλλὰ ἃ ἂν καὶ ταύτη ξυναπόληται τοῦ στεγάζοντος λυθέντος, εἴθ' ὅλου, εἴτε καὶ μέρους τινὸς, ἐάνπερ διαμένῃ ὀξὺ τὴν αἴσθησιν. τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα διαμένον καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος, οὐκ ἔχει τὴν αἴσθησιν ἐκείνου ἀπηλλαγμένου ὅσον ποτέ ἐστι τὸ συντεῖνον τῶν ἀτόμων πλῆθος εἰς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν· καὶ μὴν καὶ λυομένου τοῦ ὅλου ἀθροίσματος, ἡ ψυχὴ διασπείρεται, καὶ οὐκέτι ἔχει τὰς αὐτὰς δυνάμεις, οὐδὲ κινεῖται, ὥστε οὐδ' αἴσθησιν κέκτηται. οὐ γὰρ οἷόν τε νοεῖν αὐτὸ αἰσθανόμενον, μὴ ἐν τούτῳ τῷ συστήματι ταῖς κινήσεσι ταύταις χρώμενον, ὅταν τὰ στεγάζοντα καὶ περιέχοντα μὴ τοιαῦτα ᾖ ἐν οἷς νῦν οὖσα ἔχει ταύτας τὰς κινήσεις. ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε λέγει ἐν ἄλλοις, καὶ ἐξ ἀτόμων αὐτὴν συγκεῖσθαι λειοτάτων καὶ στρογγυλωτάτων πολλῷ τινι διαφερουσῶν τῶν τοῦ πυρός· καὶ τὸ μέντοι ἄλογον αὐτῆς, ὃ τῷ λοιπῷ παρεσπάρθαι σώματι· τὸ δὲ λογικὸν, ἐν τῷ θώρακι, ὡς δῆλον ἔκ τε τῶν φόβων καὶ τῆς χαρᾶς. ὕπνον τε γίνεσθαι τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν τῶν παρ' ὅλην τὴν σύγκρισιν παρεσπαρμένων, ἢ ἐγκατεχομένων, ἢ διαφορουμένων, εἶτα συμπιπτόντων τοῖς ἐσπαρμένοις. τό, τε σπέρμα ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων φέρεσθαί γε δεῖ προσκατανοεῖν ὅτι τὸ ἀσώματον. λέγει γὰρ κατὰ τὴν πλείστην ὁμιλίαν τοῦ ὀνόματος, ἐπὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸ νοηθέντος ἄν· καθ' ἑαυτὸ δὲ οὐκ ἔστι νοῆσαι

τὸ ἀσώματον, πλὴν τοῦ κενοῦ. τὸ δὲ κενὸν, οὔτε ποιῆσαι, οὔτε παθεῖν δύναται, ἀλλὰ κίνησιν μόνον δι' ἑαυτοῦ τοῖς σώμασι παρέχεται. ὥσθ' οἱ λέγοντες ἀσώματον εἶναι τὴν ψυχὴν, ματαιάζουσιν. οὐθὲν γὰρ ἂν ἐδύνατο ποιεῖν, οὔτε πάσχειν, εἰ ἦν τοιαύτη· νῦν δ' ἐναργῶς ἀμφότερα ταῦτα διαλαμβάνει περὶ τὴν ψυχὴν τὰ συμπτώματα. ταῦτα οὖν πάντα τὰ διαλογίσματα περὶ ψυχῆς ἀνάγων τὶς ἐπὶ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις, μνημονεύων τῶν ἐν ἀρχῇ ῥηθέντων, ἱκανῶς κατόψεται τοῖς τύποις ἐμπεριειλημμένα εἰς τὸ κατὰ μέρος ἀπὸ τούτων ἐξακριβοῦσθαι βεβαίως. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ χρώματα, καὶ τὰ μεγέθη, καὶ τὰ βάρεα, ἢ καὶ ὅσα ἄλλα κατηγορεῖται σώματος, ὡς ἂν εἰς αὐτὰ βεβηκότα, ἢ πᾶσιν, ἢ τοῖς ὁρατοῖς καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν αὐτοῖς γνωστοῖς, οὔθ' ὡς καθ' ἑαυτάς εἰσι φύσεις, δοξαστέον· οὐ γὰρ δυνατὸν ἐπινοῆσαι τοῦτο, οὔτε ὅλως ὡς οὐκ εἰσίν, οὔθ' ὡς ἕτερα τὰ προσυπάρχοντα τούτῳ ἀσώματα, οὔθ' ὡς μόρια τούτου, ἀλλ' ὡς τὸ ὅλον σῶμα, καθ' ὅλου μὲν τούτων πάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον ἀΐδιον, οὐχ οἷόν τ' εἶναι συμπεφορημένον· ὥσπερ ὅταν ἐξ αὐτῶν τῶν ὄγκων μεῖζον ἄθροισμα συστῇ, ἤτοι τῶν πρώτων ἢ τῶν τοῦ ὅλου μεγεθῶν, τοῦ δέ τινος ἐλαττόνων, ἀλλὰ μόνον (ὡς λέγω) ἐκ τούτων ἁπάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον ἀΐδιον. καὶ ἐπιβολὰς μὲν ἔχοντα ἰδίας πάντα ταῦτά ἐστι καὶ διαλήψεις· συμπαρακολουθοῦντος δὲ τοῦ ἀθρόου, καὶ οὐδαμῇ ἀποσχιζομένου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀθρόαν ἔννοιαν τοῦ σώματος κατηγορίαν εἰληφότος. καὶ μὴν καὶ τοῖς σώμασι συμπίπτει πολλάκις καὶ οὐκ ἀΐδιον παρακολουθεῖν, οὔτ' ἐν τοῖς ἀοράτοις, καὶ οὔτε ἀσώματα. ὥστε δὴ κατὰ τὴν πλείστην φορὰν, τούτῳ τῷ ὀνόματι χρώμενοι, φανερὰ ποιοῦμεν τὰ συμπτώματα οὔτε τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ἔχειν, ὃ συλλαβόντες κατὰ τὸ ἀθρόον, σῶμα προσαγορεύομεν· οὔτε τὴν τῶν ἀϊδίων παρακολουθούντων, ὧν ἄνευ, σῶμα οὐ δυνατὸν νοεῖσθαι. κατ' ἐπιβολὰς δ' ἂν

τινας; παρακολουθοῦντος τοῦ ἀθρόου, ἕκαστα προσαγορευθείη. ἀλλ' ὅτε δή ποτε ἕκαστα συμβαίνοντα θεωρεῖται, οὐκ ἀϊδίων τῶν συμπτωμάτων παρακολουθούντων, καὶ οὐκ ἐξελατέον ἐκ τοῦ ὄντος ταύτην τὴν ἐνάργειαν, ὅτι οὐκ ἔχει τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ᾧ συμβαίνει, ὃ δὴ καὶ σῶμα προσαγορεύομεν, οὐδὲ τὴν τῶν ἀϊδίων παρακολουθούντων, οὐδ' αὖ καθ' αὑτὰ νομιστέον. οὐδὲ γὰρ τοῦτο διανοητέον, οὔτ' ἐπὶ τούτων, οὔτ' ἐπὶ τῶν ἀϊδίων συμβεβηκότων. ἀλλ' ὅπερ καὶ φαίνεται, συμπτώματα πάντα τὰ σώματα νομιστέον, καὶ οὐκ ἀΐδιον παρακολουθοῦντα, οὐδ' αὖ φύσεως καθ' ἑαυτὰ τάγμα ἔχοντα· ἀλλ' ὃν τρόπον αὐτὴ ἡ αἴσθησις τὴν ἰδιότητα ποιεῖ θεωρεῖται. καὶ μὴν καὶ τό γε δὴ προσκατανοῆσαι σφοδρῶς. τὸν γὰρ δὴ χρόνον οὐ ζητητέον, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἐν ὑποκειμένῳ ζητοῦμεν, ἀνάγοντες ἐπὶ τὰς βλεπομένας παρ' ἡμῖν αὐτοῖς προλήψεις· ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐνάργημα, καθ' ὃ τὸν πολὺν ἢ ὀλίγον χρόνον ἀναφωνοῦμεν, συγγενικῶς τοῦτο περιφέροντες, ἀναλογιστέον. καὶ οὔτε διαλέκτους, ὡς βελτίους μεταληπτέον, ἀλλ' αὐταῖς ταῖς ὑπαρχούσαις κατ' αὐτοῦ χρηστέον· οὔτε ἄλλο τι καθ' ἑαυτοῦ κατηγορητέον, ὡς τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἔχοντος τῷ ἰδιώματι τούτῳ· (καὶ γὰρ τοῦτο ποιοῦσί τινες) ἀλλὰ μόνον ὡς συμπλέκομεν τὸ ἴδιον τούτῳ καὶ παραμετροῦμεν, μάλιστα ἐπιλογιστέον. καὶ γὰρ τοῦτο οὐκ ἀποδείξεως προσδεῖται, ἀλλ' ἐπιλογισμοῦ· ὅτι ταῖς ἡμέραις καὶ ταῖς νυξὶ συμπλέκομεν, καὶ τοῖς τούτων μέρεσιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς ἀπαθείαις, καὶ κινήσεσι, καὶ στάσεσιν, ἴδιόν τι σύμπτωμα περὶ ταῦτα πάλιν αὐτὸ τοῦτο ἐννοοῦντες καθὸ χρόνον ὀνομάζομεν. φησὶ δὲ καὶ ἐν τῇ β΄ τοῦ περὶ φύσεως, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ, ἐπί τε τοῖς προειρημένοις, Τοὺς κόσμους δεῖ καὶ πᾶσαν σύγκρισιν πεπερασμένην, τὸ ὁμοειδὲς τοῖς θεωρουμένοις πυκνῶς ἔχουσαν νομίζειν γεγονέναι ἀπὸ τοῦ ἀπείρου πάντων τούτων ἐκ συστροφῶν ἰδίων

ἀποκεκριμένων, καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων· καὶ πάλιν διαλύεσθαι πάντα, τὰ μὲν, θᾶττον, τὰ δὲ, βραδύτερον· καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τῶν τοιῶνδε, τὰ δὲ, ὑπὸ τῶν τοιῶνδε τοῦτο πάσχοντα. δῆλον οὖν ὡς καὶ ἀφθάρτους φησὶ τοὺς κόσμους, μεταβαλλόντων τῶν μερῶν· καὶ ἐν ἄλλοις τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἐποχεῖσθαι. ἔτι δὲ καὶ τοὺς κόσμους οὔτε ἐξ ἀνάγκης δεῖ νομίζειν ἕνα σχηματισμὸν ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ διαφόρους αὐτοὺς ἐν τῇ ιβ περὶ τούτου φησίν. οὓς μὲν γὰρ, σφαιροειδεῖς, καὶ ᾠοειδεῖς ἄλλους, καὶ ἀλλοιοσχήμονας ἑτέρους· οὐ μέντοι πᾶν σχῆμα ἔχειν. οὐδὲ ζῶα εἶναι ἀποκριθέντα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου. οὐδὲ γὰρ ἂν ἀποδείξειεν οὐδεὶς, ὡς μὲν τῷ τοιούτῳ, καὶ οὐκ ἂν ἐμπεριελήφθη τὰ τοιαῦτα σπέρματα, ἐξ ὧν ζῶά τε καὶ φυτὰ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα θεωρούμενα συνίσταται· ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ, οὐκ ἂν ἐδυνήθη. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐντραφῆναι, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ γῆς νομιστέον. ἀλλὰ μὴν ὑποληπτέον καὶ τὴν φύσιν πολλὰ καὶ παντοῖα ὑπὸ τῶν αὐτῶν τῶν πραγμάτων διδαχθῆναί τε καὶ ἀναγκασθῆναι· τὸν δὲ λογισμὸν τὰ ὑπὸ ταύτης παρεγγυηθέντα, καὶ ὕστερον ἐπακριβοῦν καὶ προσεξευρίσκειν, ἐν μὲν τισὶ θᾶττον, ἐν δὲ τισὶ βραδύτερον· καὶ ἐν μὲν τισὶ περιόδοις καὶ χρόνοις ἀπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, ἐν δὲ τισὶ κατ᾽ ἐλάττους. ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα ἐξ ἀρχῆς μὴ θέσει γενέσθαι, ἀλλ᾽ αὐτὰς τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων καθ᾽ ἕκαστα ἔθνη ἴδια πασχούσας πάθη καὶ ἴδια λαμβανούσας φαντάσματα, ἰδίως τὸν ἀέρα ἐκπέμπειν, στελλόμενον ὑφ᾽ ἑκάστων τῶν παθῶν καὶ τῶν φαντασμάτων, ὡς ἄν ποτε καὶ ἡ παρὰ τοὺς τόπους τῶν ἐθνῶν διαφορὰ εἴη. ὕστερον δὲ κοινῶς καθ᾽ ἕκαστα ἔθνη τὰ ἴδια τεθῆναι, πρὸς τὸ τὰς δηλώσεις ἧττον ἀμφιβόλους γενέσθαι ἀλλήλαις, καὶ συντομωτέρως δηλουμένας· τινὰ δὲ καὶ οὐ συνορώμενα πράγματα εἰσφέροντας τοὺς συνειδότας παρεγγυῆσαι τινὰς φθόγγους τοὺς ἀναγκασθέντας ἀναφωνῆσαι· τοὺς δὲ, τῷ λογισμῷ ἑλομένους κατὰ τὴν πλείστην αἰτίαν, οὕτως

ἑρμηνεῦσαι. καὶ μὴν ἐν τοῖς μετεώροις, φορὰν καὶ τροπὴν, καὶ ἔκλειψιν, καὶ ἀνατολὴν, καὶ δύσιν, καὶ τὰ σύστοιχα τούτοις, μήτε λειτουργοῦντος τινὸς νομίζειν δεῖ γενέσθαι, καὶ διατάττοντος, ἢ διατάξαντος, καὶ ἅμα τὴν πᾶσαν μακαριότητα ἔχοντος, μετὰ ἀφθαρσίας· οὐ γὰρ συμφωνοῦσι πραγματεῖαι καὶ φροντίδες καὶ ὀργαὶ καὶ χάριτες μακαριότητι, ἀλλ' ἀσθενείᾳ καὶ φόβῳ καὶ προσδεήσει τῶν πλησίον ταῦτα γίνεται. μήτε αὖ πῦρ ἅμα ὄντα συνεστραμμένα τὴν μακαριότητα κεκτημένα, κατὰ βούλησιν τὰς κινήσεις ταύτας λαμβάνειν· ἀλλὰ πᾶν τὸ σέμνωμα τηρεῖν κατὰ πάντα ὀνόματα φερόμενα ἐπὶ τὰς τοιαύτας ἐννοίας, ἐὰν μηδ' ὑπεναντίαι ἐξ αὐτῶν τῷ σεμνώματι δόξαι· εἰ δὲ μὴ, τὸν μέγιστον τάραχον ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτὴ ὑπεναντιότης παρασκευάσει. ὅθεν δὴ καὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς ἐναπολήψεις τῶν συστροφῶν τούτων ἐν τῇ τοῦ κόσμου γενέσει δεῖ δοξάζειν, καὶ τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ περίοδον συντελεῖσθαι. καὶ μὴν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων αἰτίαν ἐξακριβῶσαι, φυσιολογίας ἔργον εἶναι δεῖ νομίζειν, καὶ τὸ μακάριον ἐν τῇ περὶ τῶν μετεώρων γνώσει, ἐνταῦθα πεπτωκέναι. καὶ ἐν τῷ τίνες φύσεις αἱ θεωρούμεναι κατὰ τὰ μετέωρα ταυτὶ, καὶ ὅσα συγγενῆ πρὸς τὴν εἰς τοῦτο ἀκρίβειαν. ἔτι τε οὐ τὸ πλεοναχῶς ἐν τοῖς τοιούτοις εἶναι, καὶ τὸ ἐνδεχομένως καὶ ἄλλως πως ἔχειν· ἀλλ' ἁπλῶς μὴ εἶναι ἐν ἀφθάρτῳ καὶ μακαρίᾳ φύσει τῶν διάκρισιν ὑποβαλλόντων, ἢ τάραχον μηθέν· καὶ τοῦτο καταλαβεῖν τῇ διανοίᾳ, ἔστιν ἁπλῶς εἶναι. τὸ δ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ πεπτωκὸς τῆς δύσεως καὶ ἀνατολῆς καὶ τροπῆς καὶ ἐκλείψεως, καὶ ὅσα συγγενῆ τούτοις, μηθὲν ἔτι πρὸς τὸ μακάριον τῆς γνώσεως συντείνειν, ἀλλ' ὁμοίως τοὺς φόβους ἔχειν τοὺς ταῦτα κατιδόντας, τίνες δὲ αἱ φύσεις ἀγνοοῦντας καὶ τίνες αἱ κυριώταται αἰτίαι· καὶ εἰ μὴ προσῄδεσαν ταῦτα τὰ χαλεπὰ καὶ πλείους, ὅταν τὸ θάμβος ἐκ τῆς

τούτων προσκατανοήσεως μὴ δύνηται τὴν λύσιν λαμβάνειν, καὶ τὴν περὶ τῶν κυριωτάτων οἰκονομίαν. διὸ δὴ καὶ πλείους αἰτίας εὑρίσκομεν τροπῶν, καὶ δύσεων, καὶ ἀνατολῶν, καὶ ἐκλείψεων, καὶ τῶν τοιούτων τροπῶν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατὰ μέρος γινομένοις· ἢ οὐ δεῖ νομίζειν τὴν ὑπὲρ τούτων χρείαν, ἀκρίβειαν μὴ ἀπειληφέναι, ὅση πρὸς τὸ ἀτάραχον καὶ μακάριον ἡμῶν συντείνει. ὥστε παραθεωροῦντας ποσαχῶς παρ᾽ ἡμῖν τὸ ὅμοιον γίνεται, αἰτιολογητέον ὑπέρ τε τῶν μετεώρων καὶ παντὸς τοῦ ἀδήλου, καταφρονοῦντας τῶν οὐδὲ μοναχῶς ἔχον ἢ γινόμενον γνωριζόντων, οὔτε τὸ πλεοναχῶς συμβαῖνον τὴν ἐκ τῶν ἀποστημάτων φαντασίαν παραδιδόντων, ἔτι τε ἀγνοούντων καὶ ἐν ποίοις οὐκ ἔστιν ἀταρακτῆσαι. ἂν οὖν οἰώμεθα καὶ ὡδίπως ἐνδεχόμενον αὐτὸ γίνεσθαι, καὶ ἐφ᾽ οἵοις ὁμοίως ἀταρακτῆσαι αὐτὸ τὸ ὅτι πλεοναχῶς γίνεται γνωρίζοντες, ὥσπερ κἂν ὅτι ὡδίπως γίνεται εἰδῶμεν, ἀταρακτήσομεν. ἐπὶ δὲ τούτοις ὅλως ἅπασιν, ἐκεῖνο δεῖ κατανοεῖν, ὅτι τάραχος ὁ κυριώτατος ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς γίνεται ἐν τῷ ταῦτα μακάριά τε δοξάζειν καὶ ἄφθαρτα, καὶ ὑπεναντίας ἔχειν τούτοις βουλήσεις ἅμα καὶ πράξεις, καὶ αἰτίας, καὶ ἐν τῷ αἰώνιόν τι δεινὸν καὶ προσδοκᾶν ἢ ὑποπτεύειν κατὰ τοὺς μύθους, εἴτε κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἀναισθησίαν τὴν ἐν τῷ τεθνάναι φοβουμένοις, ὥσπερ οὖσαν καὶ αὐτούς, καὶ ἐν τῷ μὴ δόξαις ταῦτα πάσχειν, ἀλλ᾽ ἀλόγῳ γέ τινι παραστάσει· ὅθεν μὴ ὁρίζοντας τὸ δεινὸν τὴν ἴσην ἢ καὶ ἐπιτεταμένην ταραχὴν λαμβάνειν, τῷ εἰ καὶ ἐδόξαζον ταῦτα. ἡ δὲ ἀταραξία, τὸ τούτων πάντων ἀπολελύσθαι, καὶ συνεχῆ μνήμην ἔχειν τῶν ὅλων καὶ κυριωτάτων. ὅθεν τοῖς πᾶσι προσεκτέον τοῖς παροῦσι, καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, κατὰ μὲν τὸ κοινὸν ταῖς κοιναῖς· κατὰ δὲ τὸ ἴδιον, ταῖς ἰδίαις, καὶ πάσῃ τῇ παρούσῃ καθ᾽ ἕκαστον τῶν κριτηρίων ἐναργίᾳ. ἂν γὰρ τούτοις προσέχωμεν, τὸ ὅθεν

ὁ τάραχος γίνεται καὶ ὁ φόβος ἐγίνετο, ἐξαιτιολογήσομεν ὀρθῶς καὶ ἀπολύσομεν, ὑπέρ τε μετεώρων αἰτιολογοῦντες καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀεὶ παρεμπιπτόντων, καὶ ὅσα φοβεῖ τοὺς λοιποὺς ἐσχάτως. Ταῦτά σοι ὦ Ἡρόδοτε, ἔστι κεφαλαιωδέστατα ὑπὲρ τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐπιτετμημένα· ὥστε ἂν γένοιτο οὗτος ὁ λόγος δυνατὸς, κατασχεθῆ μετὰ ἀκριβείας, οἶμαι· ἐὰν μὴ καὶ πρὸς ἅπαντα βαδίσῃ τις τῶν κατὰ μέρος ἀκριβωμάτων, ἀσύμβλητον αὐτὸν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ἀδρότητα λήψεσθαι. καὶ γὰρ καὶ καθαρὰ ἀφ' ἑαυτοῦ ποιήσει πολλὰ τῶν κατὰ μέρος ἐξακριβουμένοις κατὰ τὴν ὅλην πραγματείαν ἡμῖν, καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐν μνήμῃ τιθέμενος συνεχῶς βοηθήσει. τοιαῦτα γάρ ἐστιν, ὥστε καὶ τοὺς κατὰ μέρος ἤδη ἐξακριβοῦντας ἱκανῶς, ἢ καὶ τελείως εἰς τὰς τοιαύτας ἀναλύοντας ἐπιβολὰς, τὰς πλείστας τῶν περιοδειῶν ὑπὲρ τῆς ὅλης φύσεως ποιεῖσθαι. ὅσα δὲ μὴ παντελῶς αὐτῶν τῶν ἀποτελουμένων ἐκ τούτων εἰσίν, ἢ κατὰ τὸν ἄνευ φθόγγων τρόπον, τὴν ἅμα νοήματι περίοδον τῶν κυριωτάτων πρὸς γαληνισμὸν ποιοῦνται.

Καὶ ἥδε μέν ἐστιν αὐτῷ ἐπιστολὴ περὶ τῶν φυσικῶν. περὶ δὲ τῶν μετεώρων ἥδε·

Ἐπίκουρος Πυθοκλεῖ χαίρειν.

Ἤνεγκέ μοι Κλέων ἐπιστολὴν παρὰ σοῦ, ἐν ᾗ φιλοφρονούμενός τε περὶ ἡμᾶς διετέλεις, ἀξίως τῆς ἡμετέρας περὶ σεαυτὸν σπουδῆς, καὶ οὐκ ἀπιθάνως ἐπειρῶ μνημονεύειν τῶν εἰς μακάριον βίον συντεινόντων διαλογισμῶν. ἐδέου τε σεαυτῷ περὶ τῶν μετεώρων σύντομον καὶ εὐπερίγραφον διαλογισμὸν ἀποστεῖλαι, ἵνα ῥᾳδίως μνημονεύῃς. τὰ γὰρ ἐν ἄλλοις ἡμῖν γεγραμμένα, δυσμνημόνευτα εἶναι, καίτοι (ὡς ἔφης) συνεχῶς αὐτὰ βαστάζειν. ἡμεῖς δὲ ἡδέως τε σοῦ τὴν δέησιν ἀπεδεξάμεθα, καὶ ἐλπίσιν ἡδείαις συνεσχέθημεν. γράψαντες οὖν τὰ λοιπὰ πάντα συντελοῦμεν ἅπερ ἠξίωσας, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἐσόμενα χρήσιμα τὰ δια-

λογίσματα ταῦτα, καὶ μάλιστα τοῖς νεωστὶ φυσιολογίας γνησίου γεγευμένοις, καὶ τοῖς εἰς ἀσχολίας βαθυτέρας τῶν ἐγκυκλίων τινὸς ἐμπεπλεγμένοις. καλῶς δὴ αὐτὰ διάλαβε, καὶ διὰ μνήμης ἔχων, ὀξέως αὐτὰ περιόδευε, μετὰ τῶν λοιπῶν, ὧν ἐν τῇ μικρᾷ ἐπιτομῇ πρὸς Ἡρόδοτον ἀπεστείλαμεν.

πρῶτον μὲν οὖν, μὴ ἄλλό τι τέλος ἐκ τῆς περὶ μετεώρων γνώσεως, εἴτε κατὰ συναφὴν λεγομένων, εἴτε αὐτοτελῶς, νομίζειν εἶναι, ἤπερ ἀταραξίαν καὶ πίστιν βέβαιον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν· μήτε τὸ ἀδύνατον παραβιάζεσθαι, μήτε ὁμοίαν κατὰ πάντα τὴν θεωρίαν ἔχειν, ἢ τοῖς περὶ βίων λόγοις, ἢ τοῖς κατὰ τὴν τῶν ἄλλων φυσικῶν προβλημάτων κάθαρσιν. οἷον, ὅτι τὸ πᾶν σῶμα καὶ ἀναφὴς φύσις ἐστίν, ἢ ὅτι ἄτομα στοιχεῖα, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἢ ὅσα μοναχὴν ἔχει τοῖς φαινομένοις συμφωνίαν· ὅπερ ἐπὶ τῶν μετεώρων οὐχ ὑπάρχειν. ἀλλὰ ταῦτά γε πλεοναχὴν ἔχει καὶ τῆς γενέσεως αἰτίαν, καὶ τῆς οὐσίας ταῖς αἰσθήσεσι σύμφωνον κατηγορίαν. οὐ γὰρ κατ' ἀξιώματα κενὰ καὶ νομοθεσίας φυσιολογητέον, ἀλλ' ὡς τὰ φαινόμενα ἐκκαλεῖται. οὐ γὰρ ἰδιολογίας καὶ κενῆς δόξης ὁ βίος ἡμῶν ἔχει χρείαν, ἀλλὰ τοῦ ἀθορύβως ἡμᾶς ζῆν. πάντα μὲν οὐ γίνεται ἀσείστως κατὰ πάντων, κατὰ πλεοναχὸν τρόπον, ἐκκαθαιρομένων συμφώνως τοῖς φαινομένοις, ὅταν τις τὸ πιθανολογούμενον ὑπὲρ αὐτῶν δεόντως καταλίπῃ. ὅταν δέ τις τὸ μὲν ἀπολίπῃ, τὸ δὲ ἐκβάλῃ, ὁμοίως σύμφωνον ὂν τῷ φαινομένῳ, δῆλον ὅτι καὶ ἐκ παντὸς ἐκπίπτει φυσιολογήματος, ἐπὶ δὲ τὸν μῦθον καταρρεῖ. σημεῖα δέ τινα τῶν ἐν τοῖς μετεώροις συντελουμένων φέρειν τῶν παρ' ἡμῖν τινα φαινομένων, ἃ θεωρεῖται ᾗ ὑπάρχει, καὶ οὐ τὰ ἐν τοῖς μετεώροις φαινόμενα. ταῦτα γὰρ ἐνδέχεται πλεοναχῶς γενέσθαι. τὸ μέντοι φάντασμα ἑκάστων τηρητέον, καὶ ἐπὶ τὰ συναπτόμενα τούτῳ διαιρετέον. ἃ οὐκ ἀντιμαρτυρεῖται τοῖς παρ' ἡμῖν γινομένοις πλεοναχῶς συντελεῖσθαι. κόσμος

ἔστι περιοχή τις οὐρανοῦ, ἄστρα τε καὶ γῆν καὶ πάντα τὰ φαινόμενα περιέχουσα, ἀποτομὴν ἔχουσα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, καὶ καταλήγουσα ἐν πέρατι, ἢ ἀραιῷ ἢ πυκνῷ· καὶ οὗ λυομένου, πάντα τὰ ἐν αὐτῷ σύγχυσιν λήψεται, καὶ λήγουσαν ἢ ἐμπεριαγομένῳ ἢ στάσιν ἔχοντι, καὶ στρογγύλην ἢ τρίγωνον ἢ οἵαν δή ποτε περιγραφήν. πανταχῶς γὰρ ἐνδέχεται· τῶν γὰρ φαινομένων οὐδὲν ἀντιμαρτυρεῖ τῷδε τῷ κόσμῳ, ἐν ᾧ λῆγον οὐκ ἔστι καταλαβεῖν. ὅτι δὲ καὶ τοιοῦτοι κόσμοι εἰσὶν ἄπειροι τὸ πλῆθος, ἔστι καταλαβεῖν, καὶ ὅτι καὶ ὁ τοιοῦτος δύναται κόσμος γίνεσθαι καὶ ἐν κόσμῳ καὶ μετακοσμίῳ, ὃ λέγομεν μεταξὺ κόσμων διάστημα, ἐν πλυκένῳ τόπῳ καὶ οὐκ ἐν μεγάλῳ εἰλικρινεῖ καὶ κενῷ, καθάπερ τινά φασιν ἐπιτηδείων τινῶν σπερμάτων, ῥυέντων ἀφ᾽ ἑνὸς κόσμου ἢ μετακοσμίου, ἢ καὶ ἀπὸ πλειόνων κατὰ μικρὸν, προσθέσεις τε καὶ διαρθρώσεις καὶ μεταστάσεις ποιούντων ἐπ᾽ ἄλλον τόπον, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ἐπαρδεύσεις ἐκ τῶν ἐχόντων ἐπιτηδείως ἕως τελειώσεως καὶ διαμονῆς. ἐφ᾽ ὅσον τὰ ὑποβληθέντα θεμέλια τὴν προσδοχὴν δύναται ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ ἀθροισμὸν δεῖ μόνον γενέσθαι, οὐδὲ δῖνον ἐν ᾧ ἐνδέχεται κόσμον γίνεσθαι κενῷ κατὰ τὸ δοξαζόμενον ἐξ ἀνάγκης· αὔξεσθαί τε ἕως ἂν ἑτέρῳ προσκρούσῃ, καθάπερ τῶν φυσικῶν καλουμένων φησί τις. τοῦτο γὰρ μαχόμενόν ἐστι τοῖς φαινομένοις. ἥλιός τε καὶ σελήνη καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα καθ᾽ αὑτὰ γενόμενα, ὕστερον ἐμπεριελαμβάνετο ὑπὸ τοῦ κόσμου, καὶ ὅσα γε δεῖ σώζει, ἀλλ᾽ εὐθὺς διεπλάττετο, καὶ αὔξησιν ἐλάμβανεν. ὁμοίως δὲ καὶ γῆ καὶ θάλαττα, καὶ τὰ πρὸς κρίσεις καὶ δινήσεις λεπτομερῶν τινων φύσεων, ἤτοι πνευματικῶν, ἢ πυροειδῶν, ἢ τὸ συναμφότερον. καὶ γὰρ ταῦτα οὕτως ἡ αἴσθησις ὑποβάλλει. τὸ δὲ μέγεθος ἡλίου τε καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων κατὰ μέν τοι πρὸς ἡμᾶς, τηλικοῦτόν ἐστιν ἡλίκον ὁποῖον φαίνεται. τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐνδε-

κατὰ τῆ περὶ φύσεως. Εἰ γὰρ (φησὶ) τὸ μέγεθος διὰ τὸ διάστημα ἀποβεβλήκει, πολλῷ ἂν μᾶλλον τὴν χρόαν· ἄλλο γὰρ τούτῳ συμμετρώτερον διάστημα οὐθὲν ἐστι. κατὰ δὲ τὸ κατ' αὐτὸ, ἤτοι μεῖζον τοῦ ὁρωμένου, ἢ ἔλαττον μικρῷ, ἢ τηλικοῦτον οὐχ ἅμα. οὕτω γὰρ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν πυρὰ ἐξ ἀποστήματος θεωρούμενα, κατὰ τὴν αἴσθησιν θεωρεῖται. καὶ πᾶν δὲ τὸ εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἔνστημα, ῥᾳδίως διαλυθήσεται, ἐάν τις τοῖς ἐναργήμασι προσέχῃ, ὅπερ ἐν τοῖς περὶ φύσεως βιβλίοις δείκνυμεν. ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων, καὶ κατὰ ἄναψιν γίνεσθαι δύνασθαι καὶ κατὰ σβέσιν, τοιαύτης οὔσης περιστάσεως καὶ καθ' ἑτέρους τοὺς τόπους, ὥστε τὰ προειρημένα ἀποτελεῖσθαι. οὐδὲν γὰρ τῶν φαινομένων ἀντιμαρτυρεῖ. κατ' ἐμφάνειάν τε ὑπὲρ γῆς, καὶ πάλιν ἐπιπροσθέτησιν τὸ προειρημένον δύναιτ' ἂν συντελεῖσθαι· οὐδὲ γάρ τι τῶν φαινομένων ἀντιμαρτυρεῖ. τάς τε κινήσεις αὐτῶν, οὐκ ἀδύνατον μὲν γίνεσθαι κατὰ τὴν τοῦ ὅλου οὐρανοῦ δίνην, ἢ τούτου μὲν στάσιν, αὐτῶν δὲ δίνην, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ γενέσει τοῦ κόσμου ἀνάγκην ἀπογεννηθεῖσαν ἐπ' ἀνατολῇ· εἶτα τῇ θερμασίᾳ κατά τινα ἐπινέμησιν τοῦ πυρὸς ἀεὶ ἐπὶ τοὺς ἑξῆς τόπους ἰόντος, τροπὰς ἡλίου καὶ σελήνης, ἐνδέχεται μὲν γίνεσθαι κατὰ λόξωσιν οὐρανοῦ, οὕτω τοῖς χρόνοις κατηναγκασμένου. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ ἀέρος ἀντίξωσιν, ἢ καὶ ὕλης ἀεὶ ἐπιτηδείως ἐχομένης, καὶ ἐμπιπραμένης· τῆς δὲ καταλιπούσης, ἢ καὶ ἐξ ἀρχῆς τοιαύτην δίνην κατειληθῆναι τοῖς ἄστροις τούτοις, ὥσθ' οἷόν τε ἕλικα κινεῖσθαι. πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ, οὐθὲν τῶν ἐναργημάτων διαφωνεῖ, ἐάν τις ἀεὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων μερῶν ἐχόμενος τοῦ δυνατοῦ εἰς τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις ἕκαστον τούτων δύνηται ἀπάγειν, μὴ φοβούμενος τὰς ἀνδραποδώδεις τῶν ἀστρολόγων τεχνιτείας, κενώσεις τε σελήνης

καὶ πάλιν πληρώσεις, καὶ καταστροφὴν τοῦ στόματος. τοῦτο δύναιτ' ἂν γίνεσθαι καὶ κατὰ σχηματισμοὺς ἀέρος ὁμοίως, ἔτι τε καὶ κατὰ προσθέσεις καὶ κατὰ πάντας τρόπους· καθ' οὓς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν φαινόμενα ἐκκαλεῖται εἰς τὰς τούτου τοῦ εἴδους ἀποδόσεις, ἐὰν μή τις τὸν μοναχῇ τρόπον κατηγαπηκὼς, τοὺς ἄλλους κενῶς ἀποδοκιμάζῃ. οὔτε θεωρητικῶς τί δυνατὸν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι, καὶ τί ἀδύνατον καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατα θεωρεῖν ἐπιθυμῶν. ἔτι τε ἐνδέχεται τὴν σελήνην ἐξ ἑαυτῆς ἔχειν τὸ φῶς, ἐνδέχεται δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν θεωρεῖται πολλὰ μὲν ἐξ ἑαυτῶν ἔχοντα, πολλὰ δὲ ἀφ' ἑτέρων· καὶ οὐδὲν ἐμποδοστατεῖ τῶν ἐν τοῖς μετεώροις φαινομένων, ἐάν τις τοῦ πλεοναχοῦ τρόπου ἀεὶ μνήμην ἔχῃ, καὶ τὰς ἀκολούθους αὐτοῖς ὑποθέσεις ἅμα καὶ αἰτίας συνθεωρῇ, μὴ ἀναβλέπων εἰς τὰ ἀνακόλουθα, ταῦτα, καὶ καταρρέπων ἄλλο τε ἄλλως ἐπὶ τὸν μοναχὸν τρόπον. ἡ δὲ ἔμφασις τοῦ προσώπου ἐν αὐτῇ δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ παραλλαγὴν μερῶν, καὶ κατ' ἐπιπροσθέτησιν· καὶ ὅσοι πάντα ἂν τρόποι θεωροῖντο τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις κεκτημένοι. ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν μετεώρων τὴν τοιαύτην ἴχνευσιν οὐ προετέον. ἦν γάρ τισι μαχομένοις τοῖς ἐναργήμασιν, οὐδέποτε δυνήσεται ἀταραξίας γνησίου μεταλαβεῖν. ἔκλειψις ἡλίου καὶ σελήνης δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ σβέσιν, καθάπερ καὶ παρ' ἡμῖν τοῦτο θεωρεῖται γινόμενον· καὶ ἤδη κατ' ἐπιπροσθέτησιν ἄλλων τινῶν, ἢ γῆς, ἢ οὐρανοῦ, ἤ τινος ἑτέρου τοιούτου. καὶ ὧδε τοὺς οἰκείους ἀλλήλοις τρόπους συνθεωρητέον, καὶ τὰς ἅμα συγκρίσεις τινῶν ὅτι οὐκ ἀδύνατον γίνεσθαι. ἐν δὲ τῇ δωδεκάτῃ περὶ φύσεως ταῦτα λέγει, καὶ τὸν ἥλιον ἐκλείπειν σελήνης ἐπισκοτούσης· σελήνην δὲ, τοῦ τῆς γῆς σκιάσματος, ἀλλὰ κατ' ἀναχώρησιν. τοῦτο δὲ καὶ Διογένης ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐπιλέκτων. ἔτι τε τάξις περιόδου, καθάπερ ἔνια καὶ παρ' ἡμῖν τῶν τυχόντων γίνεται, λαμβανέσθω,

βανέσθω, καὶ ἡ θεία φύσις πρὸς ταῦτα μηδαμῆ προσαγέσθω, ἀλλὰ ἀλειτούργητος διατηρείσθω, καὶ ἐν τῇ πάσῃ μακαριότητι. ὡς, εἰ τοῦτο μὴ πραχθήσεται, ἅπασα ἡ τῶν μετεώρων αἰτιολογία ματαία ἔσται, καθάπερ τισὶν ἤδη ἐγένετο οὐ δυνατοῦ τρόπου ἐφαψαμένοις, εἰς δὲ τὸ μάταιον ἐκπεσοῦσι, τῷ καθ' ἕνα τρόπον μόνον οἴεσθαι γίνεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους ἅπαντας τοὺς κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἐκβάλλειν, εἴς τε τὸ ἀδιανόητον φερομένοις· καὶ τὰ φαινόμενα δὴ σημεῖα ἀποδέχεσθαι μὴ δυναμένοις, σὺν θεῷ χαίρειν, μήκη νυκτῶν καὶ ἡμερῶν παραλλάττοντα, καὶ παρὰ τὸ ταχείας ἡλίου κινήσεις γίνεσθαι, καὶ πάλιν βραδείας ὑπὲρ γῆς, παρὰ τὸ μήκη τόπων παραλλάττοντα καὶ τόπους τινὰς περαιοῦντα τάχιον, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, ἢ καὶ βραδύτερον τινὰ θεωρεῖται, οἷς συμφώνως δεῖ λέγειν ἐπὶ τῶν μετεώρων. οἱ δὲ τὸ ἓν λαμβάνοντες, τοῖς τε φαινομένοις μάχονται, καὶ τοῦ εἰ δυνατὸν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι, διαπεπτώκασιν· ἐπὶ σημασίαι δύνανται γίνεσθαι καὶ κατὰ συγκυρήσεις καιρῶν, καθάπερ ἐν τοῖς ἐμφανέσι παρ' ἡμῖν ζώοις, καὶ παρ' ἑτέροις, ὡσεὶ ἀέρος καὶ μεταβολῆς. ἀμφότερα γὰρ ταῦτα οὐ μάχεται τοῖς φαινομένοις. ἔτι δὲ ποίοις παρὰ τοῦτο ἢ τοῦτο τὸ αἴτιον γίνεται, οὐκ ἔστι συνιδεῖν ἐφ' ᾗ γίνεσθαι καὶ συνίστασθαι δύναται, καὶ παρὰ πιλήσεις ἀέρος πνευμάτων συνώσεως, καὶ παρὰ περιπλοκὰς ἀλληλούχων ἀτόμων, καὶ ἐπιτηδείων εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι, καὶ κατὰ ῥευμάτων συλλογὴν ἀπό τε γῆς καὶ ὑδάτων, καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους πλείους αἱ τῶν τοιούτων συστάσεις οὐκ ἀδυνατοῦσι συντελεῖσθαι.

ἤδη δ' ἐπ' αὐτῶν, ἢ μὲν, θλιβομένων, ἢ δὲ, μεταβαλλόντων, ὕδατα δύναται συντελεῖσθαι· ἔτι τε πνεύματα, κατὰ ἀποφορὰν ἀπὸ ἐπιτηδείων τόπων, καὶ δι' ἀέρος κινουμένων, βιαιοτέρας ἐπαρδεύσεως γινομένης ἀπό τινων ἀθροισμάτων, ἐπιτηδείων εἰς τὰς τοιαύτας ἐπιπέμψεις, βροντὰς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν νεφῶν

ἀνείλησιν, καθάπερ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀγγείοις, καὶ παρὰ πυρὸς πεπνευματωμένου βόμβον ἐν αὐτοῖς, καὶ κατὰ ῥήξεις δὲ νεφῶν, καὶ διαστάσεις. καὶ κατὰ παρατρίψεις δὲ νεφῶν καὶ τάξεις πῆξιν εἰληφότων κρυσταλλοειδῆ, καὶ τὸ ὅλον καὶ τοῦτο τὸ μέρος πλεοναχῶς γίνεσθαι λέγειν, ἐκκαλεῖται τὰ φαινόμενα. καὶ ἀστραπαὶ δ' ὡσαύτως γίνονται κατὰ πλείους τρόπους. καὶ γὰρ κατὰ παράτριψιν καὶ σύγκρουσιν νεφῶν ὁ πυρὸς ἀποτελεστικὸς σχηματισμὸς ἐξολισθαίνων ἀστραπὴν γεννᾷ, καὶ κατ' ἐκριπισμὸν ἐκ τῶν νεφῶν ὑπὸ πνευμάτων τοιούτων σωμάτων, ἃ τὴν λαμπηδόνα ταύτην παρασκευάζει, καὶ κατ' ἐκπιασμὸν θλίψεως τῶν νεφῶν γινομένης, εἴθ' ὑπ' ἀλλήλων, εἴθ' ὑπὸ πνευμάτων. καὶ κατὰ περίληψιν δὲ τοῦ ἀπὸ τῶν ἄστρων κατεσπειραμένου φωτός, εἶτα συνελαυνομένου ὑπὸ τῆς κινήσεως νεφῶν τε καὶ πνευμάτων, καὶ διεκπίπτοντος διὰ τῶν νεφῶν· ἢ κατὰ διήθησιν τῶν νεφῶν τοῦ λεπτομερεστάτου φωτός, ἢ ἀπὸ τοῦ πυρὸς νέφη συνειλέχθαι, καὶ τὰς βροντὰς ἀποτελεῖσθαι, καὶ κατὰ τὴν τούτου κίνησιν, καὶ κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐκπύρωσιν, τὴν γινομένην διά τε συντονίαν φορᾶς καὶ διὰ σφοδρὰν κατείλησιν. καὶ κατὰ ῥήξεις δὲ νεφῶν ὑπὸ πνευμάτων ἔκπλωσιν τῶν πυρὸς ἀποτελεστικῶν ἀτόμων, καὶ τὸ τῆς ἀστραπῆς φάντασμα ἀποτελουσῶν· καὶ κατ' ἄλλους δὲ πλείους τρόπους ῥᾳδίως ἔσται καθορᾶν ἐχόμενον καὶ τῶν φαινομένων, καὶ τὸ τούτοις ὅμοιον δυνάμενον συνθεωρεῖν. προτερεῖ δὲ ἀστραπὴ βροντῆς, ἐν τοιᾷδέ τινι περιστάσει νεφῶν, καὶ διὰ τὸ ἅμα τῷ τὸ πνεῦμα ἐμπίπτειν, ἐξωθεῖσθαι τὸν ἀστραπῆς ἀποτελεστικὸν σχηματισμόν· ὕστερον δὲ τὸ πνεῦμα ἀνειλούμενον, τὸν βόμβον ἀποτελεῖν τοῦτον· καὶ κατ' ἔμπτωσιν δὲ ἀμφοτέρων ἅμα τῷ τάχει συντονωτέρῳ κεχρῆσθαι πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀστραπήν. ὑστερεῖν δὲ τὴν βροντήν, καθάπερ ἐπ' ἐνίων ἐξ ἀποστήματος θεωρουμένων, καὶ πληγάς τινας ποιού-

ἀνέμων, κεραυνοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πλείονας πνευμάτων συλλογὰς, καὶ κατείλησιν, ἰσχυράν τε ἐκπύρωσιν, καὶ κατάρρηξιν μέρους, καὶ ἔκπτωσιν ἰσχυροτέραν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους· τῆς ῥήξεως γινομένης διὰ τὸ τοὺς ἑξῆς τόπους πυκνοτέρους εἶναι, διὰ πίλησιν τῶν νεφῶν, καὶ κατὰ ταύτην δὲ τὴν τοῦ πυρὸς ἔκπτωσιν ἀνειλουμένου. καθὰ καὶ βροντὴν ἐνδέχεται πλείονος γίνεσθαι γινομένου καὶ πνευματωθέντος ἰσχυρότερον, καὶ ῥήξαντος τὸ νέφος, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑποχωρεῖν εἰς τὰ ἑξῆς, τῷ πίλησιν γίνεσθαι· τὸ μὲν πλὺ, πρὸς ὄρος τι ὑψηλὸν, ἐν ᾧ μάλιστα κεραυνοὶ πίπτουσιν ἀεὶ πρὸς ἄλληλα. καὶ κατ᾽ ἄλλους δὲ τρόπους πλείονας ἐνδέχεται κεραυνοὺς ἀποτελεῖσθαι, μόνον ὁ μῦθος ἀπέστω· ἀπέσται δὲ, ἐάν τις καλῶς τοῖς φαινομένοις ἀκολουθῶν, περὶ τῶν ἀφανῶν σημειῶται. πρηστῆρας ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ κατὰ θέσιν νέφους εἰς τοὺς κάτω τόπους, ἀλλοειδῶς ὑπὸ πνεύματος ἀθρόου ὠσθέντος, καὶ διὰ τοῦ πνεύματος πολλοῦ φερομένου, ἅμα καὶ τὸ νέφος εἰς τὸ πλησίον ὠθοῦντος τοῦ ἐκτὸς πνεύματος· καὶ κατὰ περίστασιν δὲ πνεύματος εἰς κύκλον ἀέρος τινὸς ἐπισυνωθουμένου ἄνωθεν, καὶ ῥήξεως πολλῆς πνευμάτων γινομένης, καὶ οὐ δυναμένης ἐς τὰ πλάγια διαρρυῆναι διὰ τὴν πέριξ τοῦ ἀέρος πίλησιν. καὶ ἕως μὲν γῆς τοῦ πρηστῆρος καθιεμένου, στρόβιλοι γίνονται, ὡς ἂν καὶ ἡ ἀπογέννησις κατὰ τὴν κίνησιν τοῦ πνεύματος γίνηται· ἕως δὲ θαλάττης δῖνοι ἀποτελοῦνται. σεισμοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τῇ γῇ ἀπόληψιν, καὶ παρὰ μικροὺς ὄγκους αὐτῆς παράθεσιν, καὶ συνεχῆ κίνησιν, ὅταν κραδασμὸν τῇ γῇ παρασκευάζῃ, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἢ ἔξωθεν ἐμπεριλαμβάνῃ ἐκ τοῦ πίπτειν εἰς ἐδάφη, ἢ εἰς ἀντροειδεῖς τόπους τῆς γῆς ἐκ πνευμάτων τὸν πεπιλημένον

ἀέρα. κατὰ ταύτην δὲ τὴν διάδοσιν τῆς κινήσεως ἐκ τῶν πτώσεων ἐδαφῶν πολλῶν, καὶ πάλιν ἀνταποδίδωσιν ὅταν πυκνώμασι σφοδροτέροις τῆς γῆς ἀπαντήσῃ, ἐνδέχεται σεισμοὺς ἀποτελεῖσθαι. καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους πλείονας τὰς κινήσεις ταύτας τῆς γῆς γίνεσθαι. τὰ δὲ πνεύματα συμβαίνει γίνεσθαι κατὰ χρόνον, ἀλλοφυλίας τινὸς ἀεὶ καὶ κατὰ μικρὸν παρεισδυομένης, καὶ καθ' ὕδατος ἀφθόνου συλλογήν. τὰ δὲ λοιπὰ πνεύματα γίνεται καὶ ὀλίγων πεσόντων εἰς τὰ πολλὰ κοιλώματα, διαδόσεως τούτων γινομένης. χάλαζα συντελεῖται καὶ κατὰ πῆξιν ἰσχυροτέραν, πάντοθεν δὲ πνευματωδῶν περιστάσει τινῶν καὶ καταμερίσει, καὶ πῆξιν μετριωτέραν, ὑδατοειδῶν τινῶν ὁμοῦ ῥῆξιν, ἅμα τήν τε σύνωσιν αὐτῶν ποιουμένην καὶ διάρρηξιν πρὸς τὸ κατὰ μέρη συνίστασθαι, πηγνύμενα καὶ κατὰ ἀθρότητα. ἡ δὲ περιφέρεια οὐκ ἀδυνάτως μὲν ἔχει γίνεσθαι, πάντοθεν τῶν ἄκρων ἀποκοπτομένων, καὶ ἐν τῇ συστάσει πάντοθεν, ὡς λέγεται, καὶ τὰ μέρη ὁμαλῶς περιϊσταμένων, εἴτε ὑδατοειδῶν τινῶν, εἴτε πνευματωδῶν.

χιόνα δὲ ἐνδέχεται συντελεῖσθαι καὶ ὕδατος λεπτοῦ ἐκχεομένου ἐκ τῶν νεφῶν διαφορῶν συμμετρίας, καὶ θλίψεως ἐπιτηδείων νεφῶν, καὶ ὑπομνήματος ἀραιᾶς· εἶτα τούτου πῆξιν ἐν τῇ φορᾷ λαμβάνοντος, διά τινα ἰσχυρὰν ἐν τοῖς κατωτέρον τόποις τῶν νεφῶν ψυχρασίας περίστασιν. καὶ κατὰ πῆξιν δ' ἐν τοῖς νέφεσιν ὁμαλὴν ἀραιότητα ἔχουσα τοιαύτην προαίρεσις ἐκ τῶν νεφῶν γίνοιτο ἄν, πρὸς ἄλληλα θλιβομένων ὑδατοειδῶν καὶ συμπαρακειμένων· ἃ οἱονεὶ σύνωσιν ποιούμενα, χάλαζαν ἀποτελεῖ. ὃ μάλιστα γίνεται ἐν τῷ ἀέρι. καὶ κατὰ τρίψιν δὲ νεφῶν πῆξιν εἰληφότων, ἀπόπαλσιν ἀναλαμβάνει τὸ τῆς χιόνος τοῦτο ἄθροισμα. καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους ἐνδέχεται χιόνα συντελεῖσθαι.

δρόσος συντελεῖται καὶ κατὰ σύνοδον πρὸς ἄλληλα ἐκ τοῦ ἀέρος τῶν τοιούτων, ἃ τῆς τοιαύτης ὑγρασίας ἀποτελεστικὰ

γίνεται. καὶ κατὰ φορὰν δέ, ἢ ἀπὸ νοτερῶν τόπων, ἢ ὕδατα κεκτημένων, ἐν τοῖς τόποις μάλιστα δρόσος συντελεῖται. εἶτα σύνοδον τούτων εἰς τὸ αὐτὸ λαβόντων, καὶ ἀποτέλεσιν ὑγρασίας, καὶ πάλιν φορὰν ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους, (καθάπερ ὁμοίως καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ πλεόνων συντελεῖται τοιαῦτά τινα) τῶν δρόσων τούτων πῆξιν τινὰ ποιὰν λαβόντων διὰ περίστασιν τινὰ ἀέρος ψυχροῦ, κρύσταλλος συντελεῖται· καὶ κατ' ἔκθλιψιν μὲν τοῦ περιφεροῦς σχηματισμοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος, σύνωσιν δὲ τῶν σκαληνῶν καὶ ὀξυγωνίων τῶν ἐν τῷ ὕδατι ὑπαρχόντων· καὶ κατὰ ἔξωθεν δὲ τῶν τοιούτων πρόσκρισιν· ἃ συνελαθέντα, πῆξιν τῷ ὕδατι παρεσκεύασε, ποσὰ τῶν περιφερῶν ἐκθλίψαντα. Ἶρις γίνεται κατὰ πρόσλαμψιν ὑπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς ἀέρα ὑδατοειδῆ, ἢ κατ' ἀέρος φύσιν ἰδίαν τοῦ τε φωτὸς καὶ τοῦ ἀέρος, ἢ τὰ τῶν χρωμάτων τούτου ἰδιώματα ποιήσει, εἴτε πάντα, εἴτε μονοειδῶς. ἀφ' οὗ πάλιν ἀπολάμποντος τὰ ὁμοροῦντα τοῦ ἀέρος χρῶσιν ταύτην λήψεται, ἣν θεωροῦμεν κατὰ πρόσλαμψιν πρὸς τὰ μέρη. τὸ δὲ τῆς περιφερείας τοῦτο φάντασμα γίνεται, διὰ τὸ διάστημα πάντοθεν ἴσον ὑπὸ τῆς ὄψεως θεωρεῖσθαι, ἢ σύνωσιν τοιαύτην λαμβανουσῶν τῶν ἐν τῷ ἀέρι ἀτόμων, ἢ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀέρος προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην, ἀποφερομένων ἀτόμων, περιφέρειάν τινα καθίεσθαι εἰς τὴν σύγκρισιν ταύτην. ἅλως περὶ τὴν σελήνην γίνεται, καὶ κατὰ πάντοθεν ἀέρος προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην, ἢ τὰ ἀπ' αὐτῆς ῥεύματα ἀποφερόμενα ὁμαλῶς ἀναστέλλοντα ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον κύκλῳ περὶ τῆς εἰς τὸ νεφοειδὲς τοῦτο καὶ μὴ τὸ παράπαν διακρίνῃ, ἢ καὶ τὸν πέριξ ἀέρα αὐτῆς ἀναστέλλοντες συμμέτρως πάντοθεν, εἰς τὸ περιφερὲς τὸ περὶ αὐτὴν καὶ παχυμερὲς περιστῆσαι. ὃ γίνεται κατὰ μέρη τινά, ἤτοι ἔξωθεν βιασαμένου τινὸς ῥεύματος, ἢ τῆς θερμασίας ἐπιτηδείων πόρων ἐπιλαμβανομένης, εἰς τὸ τοῦτο ἀπεργάσασθαι.

κομῆται ἀστέρες γίνονται, ἤτοι πυρὸς ἐν τόποις τισὶ διὰ χρόνων τινῶν ἐν τοῖς μετεώροις συστρεφομένου, περιστάσεως γινομένης, ἰδίαν τινὰ κίνησιν διὰ χρόνων τοῦ οὐρανοῦ ἴσχοντος ὑπὲρ ἡμᾶς· ὥστε τὰ τοιαῦτα ἄστρα ἀναφανῆναι, ἢ αὐτὰ ἐν χρόνοις τισὶν ὁρμῆσαι διά τινα περίστασιν, καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς τόπους ἐλθεῖν καὶ ἐκφανῆ γενέσθαι. τήν τε ἀφάνισιν τούτων γίνεσθαι παρὰ τὰς ἀντικειμένας ταύταις αἰτίας. τινὰ ἀναστρέφεται αὐτοῦ. ὃ συμβαίνει, οὐ μόνον τῷ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου ἑστάναι, περὶ ὃ τὸ λοιπὸν ἀναστρέφεται, (καθάπερ τινές φασιν) ἀλλὰ καὶ τῷ δίνην ἀέρος ἔγκυκλον αὐτῷ περιεστάναι, ἣ κωλυτικὴ γίνεται τοῦ περιπολεῖν, ὡς καὶ τὰ ἄλλα· ἢ καὶ διὰ τὸ ἑξῆς μὲν αὐτῆς ὕλην ἐπιτηδείαν μὴ εἶναι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ κείμενα θεωρεῖται, καὶ κατ' ἄλλους πλείονας τρόπους τοῦτο δυνατὸν συντελεῖσθαι· ἐάν τις δύνηται τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις συλλογίζεσθαι. τινὰ τῶν ἄστρων πλανᾶσθαι, εἰ οὕτω ταῖς κινήσεσι χρώμενα συμβαίνει, τινὰ δὲ μὴ κινεῖσθαι. ἐνδέχεται μὲν καὶ παρὰ τῷ κύκλῳ κινούμενα ἐξ ἀρχῆς οὕτω κατηναγκάσθαι, ὥστε τὰ μὲν κατὰ τὴν αὐτὴν δίνην φέρεσθαι ὁμαλὴν οὖσαν, τὰ δὲ, κατὰ τὴν ἅμα τισὶν ἀνωμαλίαις χρωμένην· ἐνδέχεται δὲ καὶ καθ' οὓς τρόπους φέρεται, οὐ παρεκτάσεις ἀέρος εἶναι ὁμαλὰς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνωθούσας κατὰ τὸ ἑξῆς, ὁμαλῶς τε ἐκκαούσας· οὐδὲ ἀνωμαλεῖς οὕτως ὥστε τὰς θεωρουμένας παραλλαγὰς συντελεῖσθαι. τὸ δὲ μίαν αἰτίαν τούτων ἀποδιδόναι, πλεοναχῶς τῶν φαινομένων ἐκκαλουμένων, μανικὸν καὶ οὐ καθηκόντως πραττόμενον ὑπὸ τῶν τὴν ματαίαν ἀστρολογίαν ἐζηλωκότων, καὶ εἰς τὸ κενὸν αἰτίας τινῶν ἀποδιδόντων, ὅταν τὴν θείαν φύσιν μηδαμῆ λειτουργιῶν ἀπολύοισι. τινὰ ἄστρα ἀπολειπόμενα τινῶν θεωρεῖσθαι συμβαίνει, καὶ παρὰ τὸ βρα-

ὕστερον συμπεριφέρεσθαι τὸν αὐτὸν κύκλον περιϊόντα, καὶ παρὰ τὸ τὴν ἐναντίαν κινεῖσθαι, ἀντισπώμενα ὑπὸ τῆς αὐτῆς δίνης, καὶ παρὰ τὸ περιφέρεσθαι, τὰ μὲν διὰ πλείονος τόπου, τὰ δὲ δι᾽ ἐλάττονος τὴν αὐτὴν δίνην περικυκλοῦντα. τὸ δὲ ἁπλῶς ἀποφαίνεσθαι περὶ τούτων, καθῆκον ἐστὶ τοῖς τερατεύεσθαί τι πρὸς τοὺς πολλοὺς βουλομένοις. οἱ λεγόμενοι ἀστέρες ἐκπίπτειν, καὶ παρὰ μέρος, καὶ παρὰ τρίψιν ἑαυτῶν δύναιται συντελεῖσθαι, καὶ παρὰ ἔκπτωσιν οὗ ἂν ἡ ἐκπνευμάτωσις γίνεται, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀστραπῶν ἐλέγομεν· καὶ κατὰ σύνοδον δὲ ἀτόμων πυρὸς ἀποτελεστικῶν, συμφιλίας γενομένης εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι, καὶ κατὰ κίνησιν οὗ ἂν ἡ ὁρμὴ κατὰ τὴν σύνοδον ἐξ ἀρχῆς γένηται· καὶ κατὰ πνεύματος δὲ συλλογὴν ἐν πυκνώμασί τισιν ὁμιχλοειδέσι, κατ᾽ ἐκπύρωσιν τούτων, διὰ τὴν κατάκλισιν εἶτ᾽ ἐπίκρηξιν τῶν περιεχόντων, καὶ ἐφ᾽ ὃν ἂν τόπον ἡ ὁρμὴ γένηται, τῆς φορᾶς εἰς τοῦτον φερομένης. καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι ἀμύθητοί εἰσιν. αἱ δ᾽ ἐπισημασίαι αἱ γινόμεναι ἐπί τισι ζώοις, κατὰ συγκύρημα γίνονται τοῦ καιροῦ. οὐ γὰρ τὰ ζῶα ἀνάγκην τινὰ προσφέρεται τοῦ ἀποτελεσθῆναι χειμῶνα. οὐδὲ κάθηταί τις θεία φύσις παρατηροῦσα τὰς τῶν ζώων τούτων ἐξόδους, κἄπειτα τὰς ἐπισημασίας ταύτας ἀποτελεῖ. οὐδὲ γὰρ εἰς τὸ τυχὸν ζῶον κἂν μικρῷ χαριέστερον ᾖ, ἡ τοιαύτη μωρία ἐκπέσῃ, μὴ ὅτι εἰς παντελῆ εὐδαιμονίαν κεκτημένον. ταῦτα δὴ πάντα Πυθόκλεις μνημόνευσον. κατὰ πολύ τε γὰρ τοῦ μύθου ἐκβήσῃ, καὶ τὰ ὁμογενῆ τούτοις συνορᾶν δυνήσῃ. μάλιστα δὲ σεαυτῷ ἀποδώσεις τὴν τῶν ἀρχῶν, καὶ ἀπειρίας, καὶ τῶν συγγενῶν τούτοις θεωρίαν, ἔτι τε κριτηρίων καὶ παθῶν, καὶ οὗ ἕνεκεν ταῦτα ἐκλογιζόμεθα. ταῦτα γὰρ μάλιστα συνθεωρούμενα, ῥαδίως τὰς περὶ τῶν κατὰ μέρος αἰτίας συνορᾶν ποιήσει. οἱ δὲ ταῦτα μὴ καταγαπήσαντες, ἢ μάλιστα, οὔτε

αὐτὰ ταῦτα καλῶς συνθεωρήσαιεν, οὔτε οὗ ἕνεκεν δεῖ θεωρεῖν ταῦτα περιεποιήσαντο. ταῦτα αὐτῷ καὶ περὶ τῶν μετεώρων δοκεῖ.

Περὶ δὲ τῶν βιωτικῶν, καὶ ὅπως χρὴ τὰ μὲν ἡμᾶς ἐκφεύγειν, τὰ δ' αἱρεῖσθαι, οὑτωσὶ γράφει. πρότερον δὲ διέλθωμεν ἅ τε αὐτῷ δοκεῖ περὶ τοῦ σοφοῦ καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ. βλάβας ἐξ ἀνθρώπων, ἢ διὰ μῖσος, ἢ διὰ φθόνον, ἢ διὰ καταφρόνησιν γίνεσθαι, ὧν τὸν σοφὸν λογισμῷ περιγίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ τὸν ἅπαξ γενόμενον σοφὸν, μηκέτι τὴν ἐναντίαν λαμβάνειν διάθεσιν, μηδὲ πλάττειν ἑκόντα πάθεσι μᾶλλον συσχεθήσεσθαι, οὐκ ἂν ἐμποδίσαι πρὸς τὴν σοφίαν. οὐδὲ μὴν ἐκ πάσης σώματος ἕξεως σοφὸν γενέσθαι ἂν, οὐδ' ἐν παντὶ ἔθνει. κἂν στρεβλωθῇ δ' ὁ σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα· μόνον τε χάριν ἕξειν τὸν σοφὸν, φίλοις καὶ παροῦσι καὶ ἀποῦσιν ὁμοίως, διά τε ὁδοῦ. ὅτε μὲν τις στρεβλοῦται, ἔνθα καὶ μύζει καὶ οἰμώζει. γυναικί τε οὐ μιγήσεσθαι τὸν σοφὸν ᾗ οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, ὥς φησι Διογένης ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Ἐπικούρου ἠθικῶν δογμάτων. οὔτε κολάσειν οἰκέτας, ἐλεήσαι μέντοι καὶ συγγνώμην τινὶ ἕξειν τῶν σπουδαίων. ἐρασθήσεσθαι τὸν σοφὸν οὐ δοκεῖ αὐτοῖς, οὐδὲ ταφῆς φροντιεῖν· οὐδὲ θεόπεμπτον εἶναι τὸν ἔρωτα, ὡς Διογένης ἐν τῷ ιβ' φησίν. οὐδὲ ῥητορεύσειν καλῶς. συνουσίη δέ (φασὶν) ὤνησε μὲν οὐδέποτε, ἀγαπητὸν δὲ εἰ μὴ καὶ ἔβλαψεν. καὶ μὴν καὶ γαμήσειν καὶ τεκνοποιήσειν τὸν σοφὸν, ὡς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς δια[illegible]είαις, καὶ ἐν ταῖς περὶ φύσεως. κατὰ περίστασιν δέ ποτε βίου, γαμήσειν καὶ διατραπήσεσθαί τινας. οὐδὲ μὴν τηρήσειν ἐν μέθῃ φησὶν ὁ Ἐπίκουρος ἐν τῷ συμποσίῳ· οὐδὲ πολιτεύσεσθαι, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ περὶ βίων, οὐδὲ τυραννεύσειν· οὐδὲ κυνιεῖν, ἐν τῇ δευτέρᾳ περὶ βίων· οὐδὲ πτωχεύσειν, ἀλλὰ καὶ πηρωθεὶς τὰς ὄψεις, μεθέξειν αὐτὸν τοῦ βίου, ὡς ἐν τῇ αὐτῇ φησί· καὶ λυπηθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν, ὡς

ὁ Διογένης ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἐπιλέκτων, καὶ δικάσεσθαι, καὶ συγγράμματα καταλείψειν, οὐ πανηγυριεῖν δὲ· κτήσεως προνοήσεσθαι, καὶ τοῦ μέλλοντος· φιλαγρήσειν, τύχῃ τε ἀντιτάξεσθαι, φίλον τε οὐδένα κτήσεσθαι. εὐδοξίας ἐπὶ τοσοῦτον προνοήσεσθαι ἐφ' ὅσον μὴ καταφρονήσεσθαι· μᾶλλόν τε εὐφρανθήσεσθαι τῶν ἄλλων ἐν ταῖς θεωρίαις. ἁμαρτήματα, ἄνισα εἶναι· καὶ τὴν ὑγίειαν τισὶ μὲν, ἀγαθὸν, τισὶ δὲ, ἀδιάφορον. τὴν δὲ ἀνδρείαν φύσει μὴ γίνεσθαι, λογισμῷ δὲ τοῦ συμφέροντος· καὶ τὴν φιλίαν διὰ τὰς χρείας. δεῖν μέντοι προκατάρχεσθαι, (καὶ γὰρ τὴν γῆν σπείρομεν) συνίστασθαι δὲ αὐτὴν κατὰ κοινωνίαν ἐν ταῖς ἡδοναῖς. τὴν εὐδαιμονίαν διχῆ νοεῖσθαι, τήν τε ἀκροτάτην, οἵα ἐστὶ περὶ τὸν θεὸν, ἐπίτασιν οὐκ ἔχουσαν· καὶ τὴν προσθήκην καὶ ἀφαίρεσιν ἡδονῶν. εἰκόνας τε ἀναθήσειν εἰ ἔχοι, ἀδιαφόρως ἂν σχοίης. μόνον τε τὸν σοφὸν ὀρθῶς ἂν περί τε μουσικῆς καὶ ποιητικῆς διαλέξεσθαι. ποιήματά τε ἐνεργεῖν οὐκ ἂν ποιῆσαι· οὐ κινεῖταί τε ἑτέρου ἕτερον σοφώτερον. χρηματίσεσθαί τε, ἀλλ' ἀπὸ μόνης σοφίας ἀπορήσαντα. καὶ μόναρχον ἐν καιρῷ θεραπεύσειν, καὶ ἐπιχαρεῖσθαι τινὶ ἐπὶ τῷ διορθώματι, καὶ σχολὴν κατασκευάσειν. ἀλλ' οὐχ ὥστε ὀχλαγωγῆσαι· καὶ ἀναγνώσεσθαι ἐν πλήθει, ἀλλ' οὐχ ἑκόντα· δογματιεῖν τε, καὶ οὐκ ἀπορήσειν· καὶ καθ' ὕπνους ὅμοιον ἔσεσθαι, καὶ ὑπὲρ φίλου ποτὲ τεθνήξεσθαι. ταῦτα δοκεῖ αὐτοῖς. μετιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ἐπιστολήν.

Ἐπίκουρος Μενοικεῖ χαίρειν.

Μήτε νέος τις ὢν μελλέτω φιλοσοφεῖν· μήτε γέρων ὑπάρχων, κοπιάτω φιλοσοφῶν. οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστιν, οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν, ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὅμοιός ἐστι τῷ λέγοντι, πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μὴ παρεῖναι τὴν ὥραν, ἢ μηκέτι εἶναι. ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι· τῷ μὲν, ὅπως γηράσκων νεάζῃ

τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων· τὸ δὲ, ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ᾖ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς, πάντα ἔχομεν· ἀπούσης δὲ, πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν. ἃ δέ σοι συνεχῶς παρήγγελον, ταῦτα καὶ πρᾶττε καὶ μελέτα, στοιχεῖα τοῦ καλῶς ζῆν ταῦτ' εἶναι διαλαμβάνων· πρῶτον μὲν, τὸν θεὸν, ζῷον ἄφθαρτον καὶ μακάριον νομίζων, ὡς ἡ κοινὴ τοῦ θεοῦ νόησις ὑπεγράφη· μηδὲν μήτε τῆς ἀφθαρσίας ἀλλότριον, μήτε τῆς μακαριότητος ἀνοίκειον αὐτῷ πρόσαπτε. πᾶν δὲ τὸ φυλάττειν αὐτοῦ δυνάμενον τὴν μετὰ ἀφθαρσίας μακαριότητα, περὶ αὐτὸν δόξαζε· θεοὶ μὲν γάρ εἰσιν. ἐναργὴς μὲν γάρ ἐστιν αὐτῶν ἡ γνῶσις. οἵους δ' αὐτοὺς πολλοὶ νομίζουσιν, οὐκ εἰσίν· οὐ γὰρ φυλάττουσιν αὐτοὺς οἵους νομίζουσιν. ἀσεβὴς δὲ, οὐχ ὁ τοὺς τῶν πολλῶν θεοὺς ἀναιρῶν, ἀλλ' ὁ τὰς τῶν πολλῶν δόξας θεοῖς προσάπτων. οὐ γὰρ προλήψεις εἰσὶν, ἀλλ' ὑπολήψεις ψευδεῖς αἱ τῶν πολλῶν ὑπὲρ θεῶν ἀποφάσεις· ἔνθεν αἱ μέγισται βλάβαι, αἴτιαι τοῖς κακοῖς ἐκ θεῶν ἐπάγονται καὶ ὠφέλειαι. ταῖς γὰρ ἰδίαις οἰκειούμενοι διὰ παντὸς ἀρεταῖς τοὺς ὁμοίους ἀποδέχονται, πᾶν τὸ μὴ τοιοῦτον, ὡς ἀλλότριον νομίζοντες. συνέθιζε δὲ ἐν τῷ νομίζειν μηδὲν πρὸς ἡμᾶς εἶναι τὸν θάνατον. ἐπεὶ πᾶν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἐν αἰσθήσει· στέρησις δέ ἐστιν αἰσθήσεως, ὁ θάνατος. ὅθεν γνῶσις ὀρθὴ τοῦ μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς τὸν θάνατον, ἀπολαυστὸν ποιεῖ τὸ τῆς ζωῆς θνητόν· οὐκ ἄπορον προστιθεῖσα χρόνον, ἀλλὰ τὸν ἀθανασίας ἀφελομένη πόθον. οὐθὲν γάρ ἐστιν ἐν τῷ ζῆν δεινὸν, τῷ κατειληφότι γνησίως τὸ μηδὲν ὑπάρχειν ἐν τῷ μὴ ζῆν δεινόν. ὥστε μάταιος ὁ λέγων δεδιέναι τὸν θάνατον, οὐχ ὅτι λυπήσει παρὼν, ἀλλ' ὅτι λυπεῖ μέλλων. ὁ γὰρ παρὼν, οὐκ ἐνοχλεῖ· τὸ δὲ προσδοκώ-

μενον, κενῶς λυπεῖ. τὸ φρικωδέστατον οὖν τῶν κακῶν ὁ θάνατος, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· ἐπειδήπερ ὅταν μὲν ἡμεῖς ὦμεν, ὁ θάνατος οὐ πάρεστιν· ὅταν δὲ ὁ θάνατος παρῇ, τόθ' ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν. οὔτε οὖν πρὸς τοὺς ζῶντάς ἐστιν, οὔτε πρὸς τοὺς τετελευτηκότας· ἐπειδήπερ περὶ οὓς μὲν, οὐκ ἔστιν· οἱ δ', οὐκέτι εἰσίν. ἀλλ' οἱ πολλοὶ τὸν θάνατον, ὁτὲ μὲν ὡς μέγιστον τῶν κακῶν φεύγουσιν· ὁτὲ δὲ, ὡς ἀνάπαυσιν τῶν ἐν τῷ ζῆν. οὔτε φοβεῖται τὸ μὴ ζῆν· οὔτε γὰρ αὐτῷ προσίσταται τὸ ζῆν. οὔτε δοξάζεται κακὸν εἶναι τὸ μὴ ζῆν. ὥσπερ δὲ τὸ σιτίον οὐ τὸ πλεῖον πάντως, ἀλλὰ τὸ ἥδιστον αἱρεῖται, οὕτω καὶ χρόνον οὐ τὸν μήκιστον, ἀλλὰ τὸν ἥδιστον καρπίζεται. ὁ δὲ παραγγέλλων τὸν μὲν νέον καλῶς ζῆν, τὸν δὲ γέροντα καλῶς καταστρέφειν, εὐήθης ἐστὶν, οὐ μόνον διὰ τὸ τῆς ζωῆς ἀσπαστὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι μελέτην τοῦ καλῶς ζῆν καὶ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν. πολὺ δὲ χεῖρον καὶ ὁ λέγων, καλὸν μὲν μὴ φῦναι,

Φύντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας ἀΐδαο περῆσαι.

εἰ μὲν γὰρ πεποιθὼς τοῦτο φησὶ, πῶς οὐκ ἀπέρχεται ἐκ τοῦ ζῆν; ἐν ἑτοίμῳ γὰρ αὐτῷ τοῦτ' ἔστιν, εἴπερ ἦν βεβουλευμένον αὐτῷ βεβαίως· εἰ δὲ μωκώμενος, μάταιος ἐν τοῖς οὐκ ἐπιδεχομένοις. μνημονευτέον δὲ ὡς τὸ μέλλον οὔτε ἡμέτερον, οὔτε πάντως οὐχ ἡμέτερον, ἵνα μήτε πάντως προσμένωμεν ὡς ἐσόμενον, μήτε ἀπελπίζωμεν ὡς πάντως οὐκ ἐσόμενον. ἀναλογιστέον δὲ ὡς τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσὶ φυσικαὶ, αἱ δὲ, κεναί. καὶ τῶν φυσικῶν αἱ μὲν ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ φυσικαὶ μόνον. τῶν δὲ ἀναγκαίων, αἱ μὲν πρὸς εὐδαιμονίαν εἰσὶν ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ, πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἀοχλησίαν· αἱ δὲ, πρὸς αὐτὸ τὸ ζῆν. τούτων γὰρ ἀπλανὴς θεωρία πᾶσαν αἵρεσιν καὶ φυγὴν ἐπαναγαγεῖν οἶδεν ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος ὑγίαν, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀταραξίαν. ἐπεὶ τοῦτο τοῦ μακαρίως

ζῆν ἐστὶ τέλος. τούτου γὰρ χάριν ἅπαντα πράττομεν ὅπως μήτε ἀλγῶμεν, μήτε ταρβῶμεν· ὅταν δὲ ἅπαξ τοῦτο περὶ ἡμᾶς γένηται, λύεται πᾶς ὁ τῆς ψυχῆς χειμὼν, οὐκ ἔχοντος τοῦ ζώου βαδίζειν ὡς πρὸς ἐνδέον τι, καὶ ζητεῖν ἕτερον ᾧ τὸ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀγαθὸν συμπληρωθήσεται. τότε γὰρ ἡδονῆς χρείαν ἔχομεν, ὅταν ἐκ τοῦ μὴ παρεῖναι τὴν ἡδονὴν ἀλγῶμεν. οὐκέτι τῆς ἡδονῆς δεόμεθα. καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος λέγομεν εἶναι τοῦ μακαρίως ζῆν. ταύτην γὰρ ἀγαθὸν πρῶτον καὶ συγγενικὸν ἔγνωμεν, καὶ ἀπὸ ταύτης καταρχόμεθα πάσης αἱρέσεως καὶ φυγῆς, καὶ ἐπὶ ταύτην καταντῶμεν, ὡς κανόνι τῷ πάθει πᾶν ἀγαθὸν κρίνοντες. καὶ ἐπεὶ πρῶτον ἀγαθὸν τοῦτο καὶ σύμφυτον, διὰ τοῦτο καὶ οὐ πᾶσαν ἡδονὴν αἱρούμεθα· ἀλλ' ἔστιν ὅτε πολλὰς ἡδονὰς ὑπερβαίνομεν, ὅταν πλεῖον ἡμῖν τὸ δυσχερὲς ἐκ τούτων ἕπηται· καὶ πολλὰς ἀλγηδόνας ἡδονῶν κρείττους νομίζομεν, ἐπειδὰν μείζων ἡμῖν ἡδονὴ παρακολουθῇ, πολὺν χρόνον ὑπομείνασι τὰς ἀλγηδόνας. πᾶσα οὖν ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν ἔχειν οἰκείαν, ἀγαθὸν, οὐ πᾶσα μέντοι αἱρετή· καθάπερ καὶ ἀλγηδὼν πᾶσα, κακή, οὐ πᾶσα δὲ ἀεὶ φευκτὴ πεφυκυῖα. τῇ μέντοι συμμετρήσει, καὶ συμφερόντων καὶ ἀσυμφόρων βλέψει ταῦτα πάντα κρίνειν καθήκει. χρώμεθα γὰρ τῷ μὲν ἀγαθῷ, κατά τινας χρόνοις, ὡς κακῷ· τῷ δὲ κακῷ, τὸ ἔμπαλιν, ὡς ἀγαθῷ. καὶ τὴν αὐτάρκειαν δὲ ἀγαθὸν μέγα νομίζομεν, οὐχ ἵνα πάντως τοῖς ὀλίγοις χρώμεθα· ἀλλ' ὅπως, ἐὰν μὴ ἔχωμεν τὰ πολλὰ, τοῖς ὀλίγοις χρώμεθα, πεπεισμένοι γνησίως ὅτι ἥδιστα πολυτελείας ἀπολαύουσιν οἱ ἥκιστα ταύτης δεόμενοι. καὶ ὅτι τὸ μὲν φυσικὸν πᾶν, εὐπόριστόν ἐστι, τὸ δὲ κενὸν, δυσπόριστον. οἵ τε λιτοὶ χυλοὶ ἴσην πολυτελεῖ διαίτῃ τὴν ἡδονὴν ἐπιφέρουσιν, ὅταν ἅπαν τὸ ἀλγοῦν κατ' ἔνδειαν ἐξαιρεθῇ· καὶ μᾶζα καὶ ὕδωρ τὴν ἀκροτάτην ἀποδίδωσιν ἡδονὴν, ἐπειδὰν ἐνδέων τις αὐτὰ προσενέγκηται.

τὸ συνεθίζειν οὖν ἐν ταῖς ἁπλαῖς καὶ οὐ πολυτελέσι διαί-
ταις, καὶ ὑγιείας δεῖ συμπληρωτικὸν, καὶ πρὸς τὰς ἀναγ-
καίας τοῦ βίου χρήσεις ἄοκνον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. καὶ τοῖς
πολυτελέσιν ἐκ διαλειμμάτων προσερχομένοις, κρεῖττον
ἡμᾶς διατίθησι, καὶ πρὸς τὴν τύχην ἀφόβους παρασκευάζει.
ὅταν οὖν λέγωμεν ἡδονὴν τέλος ὑπάρχειν, οὐ τὰς τῶν ἀσώ-
των ἡδονὰς, καὶ τὰς τὰς ἐν ἀπολαύσει κειμένας λέγομεν, ὥς
τινες ἀγνοοῦντες καὶ οὐχ ὁμολογοῦντες ἢ κακῶς ἐκδεχόμενοι
νομίζουσιν, ἀλλὰ τὸ μήτε ἀλγεῖν κατὰ σῶμα, μήτε ταράττεσθαι κατὰ
ψυχήν. οὐ γὰρ πότοι καὶ κῶμοι συνείροντες, οὐδ᾽ ἀπολαύσεις
παίδων καὶ γυναικῶν, οὐδ᾽ ἰχθύων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα
φέρει πολυτελὴς τράπεζα, τὸν ἡδὺν γεννᾷ βίον, ἀλλὰ νή-
φων λογισμὸς, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνῶν πάσης αἱρέσεως
καὶ φυγῆς, καὶ τὰς δόξας ἐξελαύνων, ἀφ᾽ ὧν πλεῖστος τὰς
ψυχὰς καταλαμβάνει θόρυβος. τούτων δὲ πάντων ἀρχὴ
καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν, φρόνησις. διὸ καὶ φιλοσοφίας τιμι-
ώτερον ὑπάρχει φρόνησις, ἐξ ἧς αἱ λοιπαὶ πᾶσαι πεφύκα-
σιν ἀρεταὶ διδάσκουσαι ὡς οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ
φρονίμως καὶ καλῶς, καὶ δικαίως ἄνευ τοῦ ἡδέως. συμ-
πεφύκασι γὰρ αἱ ἀρεταὶ τῷ ζῆν ἡδέως· καὶ τὸ ζῆν ἡδέως,
τούτων ἐστὶν ἀχώριστον. ἐπεὶ, τίνα νομίζεις εἶναι κρείττονα τοῦ
καὶ περὶ θεῶν ὅσια δοξάζοντος, καὶ περὶ θανάτου δια-
παντὸς ἀφόβως ἔχοντος, καὶ τὸ τῆς φύσεως ἐπιλελογισμέ-
νου τέλος; καὶ τὸ μὲν τῶν ἀγαθῶν πέρας, ὡς ἔστιν εὐσυμ-
πλήρωτόν τε καὶ εὐπόριστον, διαλαμβάνοντος· τὸ δὲ τῶν κα-
κῶν, ὡς ἢ χρόνοις ἢ πόνοις ἔχει, βραχεῖαν δὲ ὑπό τινων
δεσπότην εἰσαγομένην πάντων ἀγγέλλοντος, ἃ μὲν ἀπὸ τύ-
χης, ἃ δὲ παρ᾽ ἡμᾶς· διὰ τὸ τὴν μὲν ἀνάγκην, ἀνυπεύθυ-
νον εἶναι, τὴν δὲ τύχην, ἄστατον ὁρᾶν, τὸ δὲ παρ᾽ ἡμᾶς, ἀδέσπο-
τον· ᾧ καὶ τὸ μεμπτὸν καὶ τὸ ἐναντίον παρακολουθεῖν πέ-
φυκεν. ἐπεὶ κρεῖττον ἦν τῷ περὶ θεῶν μύθῳ κατακολουθεῖν,
ἢ τῇ τῶν φυσικῶν εἱμαρμένῃ δουλεύειν. ὁ μὲν γὰρ ἐλπίδα

παραιτήσεως ὑπογράφει θεῶν διὰ τιμῆς· ἡ δὲ ἀπαραίτητον ἔχει τὴν ἀνάγκην. τὴν δὲ τύχην, οὔτε θεόν, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ὑπολαμβάνων (οὐθὲν γὰρ ἀτάκτως θεῷ πράττεται) οὔτε ἀβέβαιον αἰτίαν, (οἴεται μὲν γὰρ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἐκ ταύτης πρὸς τὸ μακαρίως ζῆν ἀνθρώποις δίδοσθαι) ἀρχὰς μέντοι μεγάλων ἀγαθῶν ἢ κακῶν ὑπὸ ταύτης χορηγεῖσθαι. κρεῖττον εἶναι νομίζων εὐλογίστως ἀτυχεῖν, ἢ ἀλογίστως εὐτυχεῖν. βέλτιον γὰρ τὸ κριθὲν ἐν ταῖς πράξεσι καλῶς, ὀρθωθῆναι διὰ ταύτην. ταῦτα οὖν καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ μελέτα διὰ παντὸς ἡμέρας καὶ νυκτὸς πρὸς ἑαυτόν, καὶ πρὸς τὸν ὅμοιον σεαυτῷ, καὶ οὐδέποτε οὔθ' ὕπαρ οὔτ' ὄναρ διαταραχθήσῃ, ζήσῃ δὲ ὡς θεὸς ἐν ἀνθρώποις. οὐθὲν γὰρ ἔοικε θνητῷ ζώῳ ζῶν ἄνθρωπος ἐν ἀθανάτοις ἀγαθοῖς. μαντικὴν δὲ ἅπασαν ἐν ἄλλοις ἀναιρεῖ, ὡς καὶ ἐν τῇ μικρᾷ ἐπιτομῇ. καί φησι, μαντικὴ ὡς ἀνύπαρκτος εἰ δὲ καὶ ὑπαρκτική, οὐδὲν παρ' ἡμᾶς ἡγῆ τὰ γινόμενα. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν βιωτικῶν καὶ ἐπὶ πλείω διείλεκται ἀλλαχόθεν.

διαφέρεται δὲ πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς περὶ τῆς ἡδονῆς. οἱ μὲν γὰρ τὴν καταστηματικὴν οὐκ ἐγκρίνουσι, μόνην δὲ τὴν ἐν κινήσει· ὁ δέ, ἀμφοτέραν, ψυχῆς καὶ σώματος, ὥς φησιν ἐν τῷ περὶ αἱρέσεως καὶ φυγῆς, καὶ ἐν τῷ περὶ τέλους, καὶ ἐν α' περὶ βίων, καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φίλους ἐπιστολῇ. ὁμοίως δὲ καὶ Διογένης ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῶν ἐπιλέκτων, καὶ Μητρόδωρος ἐν τῷ Τιμοκράτει, λέγουσιν οὕτως, νοουμένης δὲ ἡδονῆς τῆς τε κατὰ κίνησιν καὶ τῆς καταστηματικῆς. ὁ δ' Ἐπίκουρος ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων οὕτω λέγει, Ἡ μὲν γὰρ ἀταραξία καὶ ἀπονία, καταστηματικαί εἰσιν ἡδοναί· ἡ δὲ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη, κατὰ κίνησιν ἐνεργείᾳ βλέπονται. ἔτι πρὸς τοὺς Κυρηναϊκούς. οἱ μὲν γάρ, χείρους τὰς σωματικὰς ἀλγηδόνας τῶν ψυχικῶν (κολάζεσθαι γοῦν τοὺς ἁμαρτάνοντας σώ-

ματα· ὁ δὲ, τὰς ψυχικάς. τὴν γοῦν σάρκα τὸ παρὸν μόνον χειμάζειν, τὴν δὲ ψυχὴν, καὶ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. οὕτως οὖν καὶ μείζονας ἡδονὰς εἶναι τῆς ψυχῆς. ἀποδείξει δὲ χρῆται τοῦ τέλος εἶναι τὴν ἡδονὴν, τῷ τὰ ζῷα, ἅμα τῷ γεννηθῆναι, τῇ μὲν εὐαρεστεῖσθαι, τῷ δὲ πόνῳ προσκρούειν φυσικῶς, καὶ χωρὶς λόγου. αὐτοπαθῶς οὖν φεύγομεν τὴν ἀλγηδόνα· ἵνα καὶ ὁ Ἡρακλῆς καταβιβρωσκόμενος ὑπὸ τοῦ χιτῶνος, -- βοᾷ

Δάκνων, ἰύζων· ἀμφὶ δ' ἔστενον πέτραι,
Λοκρῶν τ' ὄρειοι πρῶνες, Εὐβοίας τ' ἄκρα.

διὰ δὲ τὴν ἡδονὴν καὶ τὰς ἀρετὰς αἱρεῖσθαι, οὐ δι' αὑτὰς, ὥσπερ τὴν ἰατρικὴν διὰ τὴν ὑγίειαν· καθά φησι καὶ Διογένης ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἐπιλέκτων, ὃς καὶ διαγωγὴν λέγει τὴν ἀγωγήν. ὁ δ' Ἐπίκουρος καὶ ἀχώριστον φησὶ τῆς ἡδονῆς τὴν ἀρετὴν μόνον· τὰ δ' ἄλλα χωρίζεσθαι, οἷον βρωτά. Καὶ φέρε οὖν δὴ νῦν τὸν κολοφῶνα (ὡς ἂν εἴπῃ τις) ἐπιθῶμεν τοῦ παντὸς συγγράμματος, καὶ τοῦ βίου τοῦ φιλοσόφου, τὰς κυρίας αὐτοῦ δόξας παραθέμενοι, καὶ ταύταις τὸ πᾶν σύγγραμμα κατακλείσαντες· τέλει χρησάμενοι τῇ τῆς εὐδαιμονίας ἀρχῇ. Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον, οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει· ὥστε οὔτε ὀργαῖς, οὔτε χάρισι συνέχεται. ἐν ἀσθενεῖ γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον. ἐν ἄλλοις δέ φησι τοὺς θεοὺς λόγῳ θεωρητοὺς, οὓς μὲν, κατ' ἀριθμὸν ὑφεστῶτας· οὓς δὲ, κατὰ ὁμοειδίαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιρρύσεως τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀποτετελεσμένων ἀνθρωποειδεῖς. ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν, ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν, ἡ παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις. ὅπου δ' ἂν τὸ ἡδόμενον ἐνῇ, καθ' ὃν ἂν χρόνον ᾖ, οὐκ ἔστι τὸ ἀλγοῦν, ἢ τὸ λυπούμενον, ἢ τὸ συναμφότερον. οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν συνεχῶς ἐν

τῇ σαρκί· ἀλλὰ τὸ μὲν ἄκρον, τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρεστι· τὸ δὲ μόνον ὑπερτεῖνον, τὸ ἡδόμενον κατὰ σάρκα, οὐ πολλὰς ἡμέρας συμβαίνει. αἱ δὲ πολυχρόνιοι τῶν ἀρρωστιῶν πλεονάζον ἔχοισι τὸ ἡδόμενον ἐν τῇ σαρκὶ, ἤπερ τὸ ἀλγοῦν. οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως, ἄνευ τοῦ ἡδέως. ὅτῳ δὲ τοῦτο μὴ ὑπάρχει, οὐ ζῇ φρονίμως καὶ καλῶς. καὶ ᾧ δικαίως ὑπάρχει, οὐκ ἔστι τοῦτον ἡδέως ζῆν, ἕνεκα τοῦ θαρρεῖν ἐξ ἀνθρώπων, ἦν κατὰ φύσιν ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἀγαθὸν, ἐξ ὧν ἄν ποτε τοῦτο οἷός τ' ᾖ παρασκευάζεσθαι. ἔνδοξοι καὶ περίβλεπτοι τινὲς ἐβουλήθησαν γενέσθαι, τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀσφάλειαν οὕτω νομίζοντες περιποιήσεσθαι. ὥστε εἰ μὲν ἀσφαλὴς ὁ τῶν τοιούτων βίος, ἀπέλαβον τὸ τῆς φύσεως ἀγαθόν· εἰ δὲ μὴ ἀσφαλὴς, οὐκ ἔχοισιν οὗ ἕνεκα ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὸ τῆς φύσεως οἰκεῖον ὠρέχθησαν. οὐδεμία ἡδονὴ καθ' ἑαυτὴν κακή· ἀλλὰ τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικὰ, πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν. εἰ κατεπυκνοῦτο πᾶσα ἡδονὴ καὶ χρόνῳ, καὶ περὶ ὅλον τὸ ἄθροισμα ὑπῆρχεν ἢ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς φύσεως, οὐκ ἄν ποτε διέφερον ἀλλήλων αἱ ἡδοναί. εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας, τούς τε περὶ μετεώρων καὶ θανάτου καὶ ἀλγηδόνων. ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν, οὐκ ἄν ποτε εἴχομεν ὅ, τι μεμψαίμεθα αὐτοῖς πανταχόθεν εἰσπληρουμένοις τῶν ἡδονῶν, καὶ οὐδαμόθεν οὔτε τὸ ἀλγοῦν οὔτε τὸ λυπούμενον ἔχοισιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κακόν. εἰ μηθὲν ἡμᾶς αἱ τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν. καὶ περὶ θανάτου, μήποτε πρὸς ἡμᾶς εἴ τι. ἔτι τετόλμηκα νοεῖν. τοὺς ὅρους τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, οὐκ ἂν προσεδεόμεθα φυσιολογίας. οὐκ ἦν τὸ φοβούμενον λύειν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων, μὴ κατειδότα τίς ἡ τοῦ σύμπαντος φύσις, ἀλλ' ὑποπτευόμενόν τι τῶν κατὰ τοὺς μύθους. ὥστε οὐκ ἦν ἄνευ φυσιολογίας ἀκεραίας τὰς ἡδονὰς ἀπολαμβάνειν.

οὐθὲν

οὐδὲν ὄφελος ἦν τὴν κατ᾽ ἀνθρώπους ἀσφάλειαν κατασκευάζεσθαι, τῶν ἄνωθεν ὑπόπτων καθεστώτων, καὶ τῶν ὑπὸ γῆς, καὶ ἁπλῶς τῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ, τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐξ ἀνθρώπων γινομένης μέχρι τινός. δυνάμει τε ἐξερειστικῇ καὶ εὐπορίᾳ εἰλικρινεστάτη γίνεται ἡ ἐκ τῆς ἡσυχίας καὶ ἐκχωρήσεως τῶν πολλῶν ἀσφάλεια. ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος καὶ ὥρισται, καὶ εὐπόριστός ἐστιν· ὁ δὲ τῶν κενῶν δοξῶν, εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει. βραχέα σοφῷ τύχη παρεμπίπτει· τὰ δὲ μέγιστα καὶ κυριώτατα ὁ λογισμὸς διώκει, καὶ κατὰ τὸν συνεχῆ χρόνον διοικεῖ καὶ διοικήσει. ὁ δίκαιος, ἀταρακτότατος· ὁ δ᾽ ἄδικος, πλείστης ταραχῆς γέμων. οὐκ ἐπαύξεται ἡ ἡδονὴ ἐν τῇ σαρκί, ἐπειδὰν ἅπαξ τὸ κατ᾽ ἔνδειαν ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ, ἀλλὰ μόνον ποικίλλεται. τῆς δὲ διανοίας τὸ πέρας τὸ κατὰ τὴν ἡδονὴν ἀπεγέννησεν ἥ τε τούτων αὐτῶν ἐκλόγησις καὶ τῶν ὁμογενῶν τούτοις, ὅσα τοὺς μεγίστους φόβους παρεσκεύαζε τῇ διανοίᾳ. ὁ ἄπειρος χρόνος ἴσην ἔχει τὴν ἡδονὴν καὶ ὁ πεπερασμένος, ἐάν τις αὐτῆς τὰ πέρατα καταμετρήσῃ τῷ λογισμῷ. ἡ μὲν σὰρξ ἀπέλαβε τὰ πέρατα τῆς ἡδονῆς ἄπειρα, καὶ ἄπειρος αὐτὴν χρόνος παρεσκεύασεν· ἡ δὲ διάνοια τοῦ τῆς σαρκὸς τέλους καὶ πέρατος λαβοῦσα τὸν ἐπιλογισμόν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ αἰῶνος φόβους ἐκλύσασα, τὸν παντελῆ βίον παρεσκεύασε, καὶ οὐθὲν ἔτι τοῦ ἀπείρου χρόνου προσεδεήθημεν. ἀλλ᾽ οὔτε ἔφυγε τὴν ἡδονήν, οὐδ᾽ ἡνίκα τὴν ἐξαγωγὴν ἐκ τοῦ ζῆν τὰ πράγματα παρεσκεύαζεν, ὡς ἐλλείπουσά τι τοῦ ἀρίστου βίου κατέστρεφεν. ὁ τὰ πέρατα τοῦ βίου κατειδώς, οἶδεν ὡς εὐπόριστόν ἐστι τὸ ἀλγοῦν κατ᾽ ἔνδειαν ἐξαιροῦν, καὶ τὸ τὸν ὅλον βίον παντελῆ καθιστᾶν. ὥστε οὐδὲν προσδεῖται πραγμάτων ἀγῶνας κεκτημένων. τὸ ὑφεστηκὸς δὲ τέλος ἐπιλογίζεσθαι, καὶ πᾶσαν τὴν ἐνάργειαν, ἐφ᾽ ἣν τὰ δοξαζόμενα ἀνάγομεν· εἰ δὲ μή, πάντα ἀκρισίας καὶ ταραχῆς ἔσται μεστά. εἰ μάχῃ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, οὐχ ἕξεις οὐδ᾽ ἃς ἂν αὐτῶν φῇς διεψεῦσθαι, πρὸς τί ποιού-

μενος τὴν ἀναγωγὴν κρίνῃς. εἴ τινα ἐκβάλῃς ἁπλῶς αἴσθησιν, καὶ μὴ διαιρῇς εἰς τὸ δοξαζόμενον, κατὰ τὸ προσγενόμενον, καὶ τὸ παρὸν ἤδη κατὰ τὴν αἴσθησιν καὶ τὰ πάθη, καὶ πᾶσαν φανταστικὴν ἐπιβολὴν τῆς διανοίας, συνταράξεις καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις τῇ ματαίᾳ δόξῃ, ὥστε τὸ κριτήριον ἅπαν ἐκβαλεῖς. εἰ δὲ βεβαιώσεις καὶ τὸ προσμενόμενον ἅπαν ἐν ταῖς δοξαστικαῖς ἐννοίαις, καὶ τὸ μὴ, τὴν ἐπιμαρτύρησιν οὐκ ἐκλείψεις τὸ διεψευσμένον, ὡς τετηρηκὼς ἔσῃ πᾶσαν ἀμφισβήτησιν καὶ πᾶσαν κρίσιν τοῦ ὀρθῶς, ἢ μὴ ὀρθῶς. εἰ μὴ παρὰ πάντα καιρὸν ἐπανοίσεις ἕκαστον τῶν πραττομένων ἐπὶ τὸ τέλος τῆς φύσεως, ἀλλὰ προκαταστρέψεις, εἴτε φυγὴν εἴτε δίωξιν ποιούμενος εἰς ἄλλο τι, οὐκ ἔσονταί σοι τοῖς λόγοις αἱ πράξεις ἀκόλουθοι. τῶν ἐπιθυμιῶν ὅσαι μὴ ἐπ' ἀλγοῦν ἐπανάγουσιν, ἐὰν μὴ συμπληρωθῶσιν, οὐκ εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἀλλ' εὐδιάχυτον τὴν ὄρεξιν ἔχουσιν, ὅταν δυσπόριστοι ἢ βλάβης ἀπεργαστικαὶ δόξωσιν εἶναι. ὧν ἡ σοφία παρασκευάζεται εἰς τὴν τοῦ ὅλου βίου μακαριότητα, πολὺ μέγιστόν ἐστιν ἡ τῆς φιλίας κτῆσις. ἡ αὐτὴ γνώμη θαρρεῖν τε ἐποίησεν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν αἰώνιον εἶναι δεινὸν, μηδὲ πολυχρόνιον· καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὡρισμένοις ἀσφάλειαν φιλίας μάλιστα κατεῖναι συντελουμένην. τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μέν εἰσι φυσικαὶ, καὶ οὐκ ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ, οὔτε φυσικαὶ, οὔτε ἀναγκαῖαι, ἀλλὰ παρὰ κενὴν δόξαν γινόμεναι. φυσικὰς καὶ ἀναγκαίας ἡγεῖται ὁ Ἐπίκουρος, τὰς ἀλγηδόνας ἀπολυούσας, ὡς ποτὸν ἐπὶ δίψους. φυσικὰς δὲ, οὐκ ἀναγκαίας, τὰς ποικιλλούσας μόνον τὴν ἡδονὴν, μὴ ὑπεξαιρουμένας δὲ τὸ ἄλγημα, ὡς πολυτελῆ σιτία. οὔτε δὲ φυσικὰς, οὔτε ἀναγκαίας, ὡς στεφάνους, καὶ ἀνδριάντων ἀναθέσεις. ἐν αἷς τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν, μὴ ἐπ' ἀλγοῦν δὲ ἐπαναγουσῶν, ἐὰν μὴ συντελεσθῶσιν, ὑπάρχει ἡ σπουδὴ σύντονος, παρὰ κενὴν δόξαν αὗται γίνονται, καὶ οὐ παρὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν οὐ διαχέονται, ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κενοδοξίαν.

τὸ τῆς φύσεως δίκαιον, ἐστι σύμβολον τοῦ συμφέροντος, εἰς τὸ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους μηδὲ βλάπτεσθαι. ὅσα τῶν ζώων μὴ ἠδύνατο συνθήκας ποιεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, ἀλλὰ μηδὲ βλάπτεσθαι, πρὸς ταῦτα οὐθὲν ἦν οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ ἄδικον. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ὅσα μὴ ἠδύνατο ἢ ἐβούλετο τὰς συνθήκας ποιεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, μηδὲ βλάπτεσθαι, οὐκ ἦν τι καθ' ἑαυτὸ δικαιοσύνη, ἀλλ' ἐν ταῖς μετ' ἀλλήλων συστροφαῖς, καθ' ὁπηλίκους δή ποτε ἀεὶ τόπους συνθήκη τις ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, ἢ βλάπτεσθαι. ἡ ἀδικία, οὐ καθ' ἑαυτὴν κακόν, ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσει ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότας κολαστάς. οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα ὧν συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ μὴ βλάπτειν μηδὲ βλάπτεσθαι, πιστεύειν ὅτι λήσει, κἂν μυριάκις ὑπὸ τοῦ παρόντος λανθάνῃ· μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἄδηλον εἰ καὶ λήσει. κατὰ μὲν κοινὸν, πᾶσι τὸ δίκαιον τὸ αὐτὸ, (συμφέρον γάρ τι ἦν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ) κατὰ δὲ τὸ ἴδιον, χώρας καὶ ὁσωνδήποτε αἰτιῶν, οὐ πᾶσι συνέπεται τὸ αὐτὸ δίκαιον εἶναι. τὸ μὲν ἐπιμαρτυρούμενον ὅτι συμφέρει ἐν ταῖς χρείαις τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, τῶν νομισθέντων εἶναι, δίκαιον ἔχει, ἐάν τε τὸ αὐτὸ πᾶσι γένηται, ἐάν τε μὴ τὸ αὐτό. μόνον θῆται τις, μὴ ἀποβαίνῃ δὲ κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, οὐκέτι τοῦτο τὴν τοῦ δικαίου φύσιν ἔχει. κἂν μεταπίπτῃ τὸ κατὰ τὸ δίκαιον συμφέρον, χρόνον δέ τινα εἰς τὴν πρόληψιν ἐναρμόττῃ, οὐδὲν ἧττον ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἦν δίκαιον τοῖς μὴ φωναῖς κεναῖς ἑαυτοὺς συνταράττουσιν, ἀλλὰ πλεῖστα πράγματα βλέπουσιν. ἔνθα μὴ κενῶν γενομένων τῶν περιεστώτων πραγμάτων, ἀνεφάνη μὴ ἁρμόττοντα εἰς τὴν πρόληψιν τὰ νομισθέντα δίκαια ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων, οὐκ ἦν ταῦτα δίκαια· ἔνθα δὲ κενῶν γενομένων τῶν περιεστώτων πραγμάτων, ἀνεφάνη μὴ ἁρμόττοντα εἰς τὴν πρόληψιν τὰ νομισθέντα

δίκαια ἐπὶ αὐτῶν τῶν ἔργων, οὐκ ἦν ταῦτα δίκαια· ἔνθα δὲ κενῶν γενομένων τῶν πραγμάτων, οὐκέτι συνέφερε τὰ αὐτὰ δίκαια κείμενα, ἐνταῦθα δὴ τότε μὲν ἦν δίκαια ὅτε συνέφερεν εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν συμπολιτευομένων, ὕστερον δὲ οὐκ ἦν ἔτι δίκαια, ὅτε μὴ συνέφερεν. ὁ τὸ μὴ θαρροῦν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἄριστα συστησάμενος, οὗτος τὰ μὲν δυνατὰ, ὁμόφυλα κατεσκευάσατο· τὰ δὲ μὴ δυνατὰ, οὐκ ἀλλόφυλά γε, ὅσα μηδὲ τοῦτο δυνατὸς ἦν, ἀνεπίμικτος ἐγένετο, καὶ ἐξωρίσατο ὅσα τοῦτο ἐλυσιτέλει πράττειν. ὅσοι τὴν δύναμιν ἔσχον τοῦ τε θαρρεῖν μάλιστα ἐκ τῶν ὁμορούντων παρασκευάσασθαι, οὕτω καὶ ἐβίωσαν μετ' ἀλλήλων ἥδιστον, βεβαιότατον πίστωμα ἔχοντες, καὶ πληρεστάτην οἰκειότητα ἀπολαβόντες, οὐκ ὠδύροντο, ὡς ἔλεον, τὴν τοῦ τελευτήσαντος προκαταστροφήν.

ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΩ͂Ν ΤΙΝΩ͂Ν ΣΥΓΓΡΑΜΜΆ-των ἀποσπασμάτια.

ἘΚ ΤΩ͂Ν ἹΠΠΟΔΆ-μου Θουρίου τοῦ Πυθαγορείου, ἐν τῷ περὶ εὐδαιμονίας.

ΤΩ͂Ν ζώων τὰ μὲν ἐντὶ δεκτικὰ τᾶς εὐδαιμονίας, τὰ δὲ, ἄδεκτα. καὶ δεκτικὰ μὲν, ὅσα λόγον ἔχει· (ἁ μὲν γὰρ εὐδαιμονία, οὐκ ἄπερθεν ἀρετᾶς· ἁ δὲ ἀρετὰ ἐγγίνεται τῷ λόγον ἔχοντι πρᾶτον) ἄδεκτα δὲ, ὅσα λόγον οὐκ ἔχει. οὔτε γὰρ τὸ ὄψιος ἄμοιρον δέχεται τᾶς ὄψιος ἔργον, ἢ τᾶς ὄψιος ἀρετάν· οὔτε τὸ λόγω ἄμοιρον, τὸ τῶ λόγον ἔχοντος ἔργον, ἢ ταὶ τῶ λόγον ἔχοντες ἀρετάν. ἁ δὲ εὐδαιμονία καὶ ἀρετὰ τῶ λόγον ἔχοντος, τὸ μὲν ὡς ἔργον, τὸ δὲ ὡς τέχνα τις ἐντί. τῶν δὴ λόγον ἐχόντων ζώων, τὰ μὲν ἐντὶ αὐτοτελέα, ὅσα δι' αὐτὰ τέλεά ἐντι, καὶ οὐδενὸς ἐπιδεῆ τῶν ἔξωθεν, οὔτε ποτὶ τὸ ἦμεν, οὔτε ποτὶ τὸ καλῶς ἦμεν. τοιοῦτος δέ κεν εἴη ὁ θεός. οὐκ αὐτοτελέα δὲ, ὅσα μὴ δι' αὐτὰ τέλεά ἐστι, ποτιδέεται δὲ τᾶς ἔξωθεν αἰτίας. τοιοῦτος δέ κεν εἴη ὁ ἄνθρωπος. τῶν δὴ οὐκ αὐτοτελέων τὰ μὲν ἐστι τέλεα, τὰ δ' οὐ τέλεα. καὶ τέλεα μὲν, ὅσα καὶ παρὰ τὴν αὐτῶν αἰτίαν καὶ παρὰ τὰς ἔξωθεν αἰτίας γίνονται. καὶ παρὰ μὲν τὴν αὐτῶν, τῷ καὶ φύσιν ἀγαθὰν καὶ προαίρεσιν ποτιέχοντας, παρὰ δὲ τὰς ἔξωθεν, τῷ εὐνομίαν

καὶ ἐπιστάτας ἀγαθὼς λαβεῖν. οὐ τέλεα δέ, τὰ ἤτοι μηδ' ἑτέρω τούτων κοινωνάσαντα, ἢ τινὸς αὐτῶν, ἢ τὸ καθόλου φαῦλα ὑπάρχοντα κατὰ τόν γε τρόπον τᾶς ψυχᾶς. τοιοῦτος δὲ καὶ εἴη θάτερος ἄνθρωπος. τῶν δὲ τελέων ἀνθρώπων διτταὶ διαφοραί. τοὶ μὲν γὰρ ἐντὶν αὐτῶν κατὰ τὰν φύσιν τέλειοι, τοὶ δὲ κατὰ τὸν βίον. καὶ κατὰ τὰν φύσιν μέν, τοὶ μόνοι ἀγαθοί. οὗτοι δὲ κ' εἶεν τοὶ ἔχοντες τὰν ἀρετάν. ἁ γὰρ ἀρετά, τᾶς ἑκάστου φύσιος, καὶ ἀκρότας καὶ τελειότας ἐντί. ἁ μὲν τῶ ὀφθαλμῶ, τᾶς τῶ ὀφθαλμῶ φύσιος ἀκρότας καὶ τελειότας· ἁ δὲ τῶ ἀνθρώπω, τᾶς τῶ ἀνθρώπω φύσιος καὶ ἀκρότας καὶ τελειότας. κατὰ τὸν βίον δὲ τέλειοι, τοὶ μὴ μόνον ἀγαθοὶ ὄντες, ἀλλὰ καὶ εὐδαίμονες. ἁ μὲν γὰρ εὐδαιμονία, τελειότας ἐντὶ βίω ἀνθρωπίνω. ὁ δὲ βίος ὁ ἀνθρώπινος, σύσταμα τῶν πράξεων. ἁ δ' εὐδαιμονία, συμπεραίνουσα τὰς πράξιας. συμπεραίνει δὲ τὰς πράξιας ἀρετὰ καὶ τύχα· τὰ μὲν ἀρετά, κατὰ τὰν χρῆσιν, τὰ δ' εὐτυχία, κατὰ τὰν κατόρθωσιν. ὁ μὲν ὦν θεὸς οὔτε μαθὼν παρά τινος τὰν ἀρετάν, ἀγαθὸς ἐγένετο, οὔτε ἐπισυναρξαμένας αὐτῷ τᾶς τύχας εὐδαίμων. φύσει γὰρ ἦν ἀγαθός, καὶ φύσει εὐδαίμων, καὶ ἀεὶ ἦν, καὶ ἐσεῖται, καὶ οὐδέποκα ὑπολείψει τοιοῦτος ἐών, ἄφθαρτος ἐών, καὶ φύσει ἀγαθός. ὁ δὲ ἄνθρωπος, οὔτε τᾷ φύσει εὐδαίμων, ἀλλὰ μαθήσιος καὶ προνοίας ποτιδέεται· ποτὶ μὲν τὸ γενέσθαι ἀγαθός, τᾶς ἀρετᾶς· ποτὶ δὲ τὸ γενέσθαι εὐδαίμων, τᾶς εὐτυχίας. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ δύο τούτων ἁ ἀνθρωπίνα εὐδαιμονία συγκεφαλαιοῦται, ἐπαίνω τε καὶ μακαρισμῶ· ἐπαίνω μέν, τῶ ἐξ ἀρετᾶς, μακαρισμῶ δὲ τῶ ἐξ εὐτυχίας. τὰν μὲν ὦν ἀρετὰν ἔχει, διὰ τὰν θείαν μοῖραν· τὰν δὲ εὐτυχίαν, διὰ τὰν θνατάν. ἐξήρτηται δὲ τὰ μὲν θνατά, ἀπὸ τῶν θεῶν, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς τῶν οὐρανίων· τὰ δὲ χείρονα, ἀπὸ τῶν βελτιόνων. καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἑπόμενος τοῖς θεοῖς ἀγαθός,

εὐδαιμονεῖ, ὁ δὲ ἑπόμενος τοῖς θνατοῖς κακοδαιμονεῖ. τῷ μὲν γὰρ τὰν φρόνασιν ἔχοντι, ἀγαθὸν εὐτυχία, καὶ χρήσιμον. καὶ ἀγαθὸν μέν, διὰ τὰν γνῶσιν τᾶς χρήσιος· ὠφέλιμον δέ, διὰ τὸ συνεργεῖν ταῖς πράξεσι. καλὸν οὖν ὄκα εὐτυχία παρῇ τῷ νῷ, ὥσπερ οὐρίῳ ἀνέμῳ θέοντα ποτὶ ἀρετὰν ἀποβλέποντα ποιέεσθαι τὰς πράξιας· ὥσπερ καὶ τὸν κυβερνάταν ποτὶ τὰς τῶν ἄστρων κινήσιας. οὕτω γὰρ οὐ μόνον ἀκολουθήσει τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ συντάξει τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ποτὶ τὸ θεῖον. καὶ μὰν καὶ τοῦτό γε φανερόν, ὅτι ἐκ διαθέσιος καὶ πράξιος βίος διαφέρων γίνεται. ἀνάγκα δὲ τὰν μὲν διάθεσιν, ἢ σπουδαίαν ἢ φαύλαν ἦμεν· τὰν δὲ πρᾶξιν, ἢ εὐδαίμονα ἢ κακοδαίμονα. καὶ σπουδαίαν μέν, τὰν ἀρετᾶς μετειληφυῖαν· φαύλαν δέ, τὰν κακίας. τὰς δὲ πράξιας, εὐδαίμονας μὲν ἐν τᾷ εὐτυχίᾳ (συμπεραίνονται γὰρ ποτὶ τὸν λόγον) κακοδαίμονας δὲ ἐν τᾷ ἀτυχίᾳ. ἀποτευκτικὸν γὰρ τῶ συμπεράσματος. διόπερ οὐ μόνον μαθεῖν δεῖ τὰν ἀρετάν, ἀλλὰ καὶ κτήσασθαι, καὶ χρήσασθαι αὐτᾷ· ἤτοι ἐς ἀσφάλειαν, ἢ εἰς συναύξασιν, ἢ τὸ μέγιστον, ἐς ἐπανόρθωσιν οἴκων καὶ πολίων. οὐ γὰρ μόνον τὰν κτᾶσιν ἔχειν δεῖ τῶν καλῶν, ἀλλὰ καὶ τὰν ὄνασιν. ταῦτα δὲ πάντα ἐσεῖται αἴκα πόλιος εὐνομουμένας τύχῃ ὁ ἄνθρωπος. καὶ ταῦτα μὲν ἐγὼ φαμὶ ἦμεν τὸ ὀνομαζόμενον Ἀμαλθείας κέρας. ἐν εὐνομίᾳ γὰρ τὰ πάντα ἐντί· καὶ ἄνευ ταύτας, οὔτε γίνεται τὸ μέγιστον τᾶς ἀνθρωπίνας φύσιος ἀγαθόν, οὔτε γεναθὲν καὶ αὐξαθὲν δύναιτο καὶ διαμένειν. καὶ γὰρ τὰν ἀρετὰν καὶ τὰν φορὰν ποτὶ ἀρετὰν αὐτὰ ἀμπέχει, τῷ καὶ φύσιας ἀγαθὰς γίνεσθαι κατ' αὐτάν· καὶ ἤθεα δὲ καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ νόμως ἦμεν τὼς ἀρίστως. ἔτι δὲ λόγως ὀρθογνώμονας, καὶ εὐσέβειαν δὲ καὶ ὁσιότητα ποτὶ τὰν τιμιότατα. ὥστε τῷ μέλλοντι εὐδαιμονήσειν,

καὶ ὀρθόπλοον ἕξειν τὸν αὐτῶ βίον, εὐνομίας ὑπαρχούσης, καὶ διαπρᾶσαι δεῖ καὶ διελθεῖν αὐτὸν εὐνομίαν καταλιπόντα. ἅμα δὲ καὶ ἀνάγκαν ἐπεμφέρει ὁ λόγος τοῖσιν ἔμπροσθεν εἰρημένοις. ὁ γὰρ ἄνθρωπος, κοινωνίας μέρος ἐστί. καὶ σὺν τούτοις ὁλόκλαρος γίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, σὺν τῷ μὴ μόνον κοινωνέν, ἀλλὰ καὶ καλῶς κοινωνέν. ἃ μὲν γὰρ ἐν πλείοσιν, ἀλλ' οὐκ ἐν ἑνὶ πέφυκε γίγνεσθαι· ἃ δὲ ἐν ἑνὶ μὲν, οὐ μὰν ἔτι ἐν πλείοσιν· ἃ δὲ καὶ ἐν πλείοσι, καὶ ἐν ἑνί. καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἑνὶ, ὅτι καὶ ἐν πλείοσιν. ἁρμονία μὲν γὰρ καὶ συμφωνία καὶ ἀριθμὸς ἐν πλείοσιν ἐγγίγνεσθαι πέφυκεν. οὐδὲν γὰρ αὔταρκες, ὃ τούτων τῶν μορίων ποιεῖ τὸ ὅλον. ὀξυκοΐα δὲ καὶ ὀξυδορκία, καὶ ποδῶν ὠκύτας, ἐν ἑνὶ μόνον· εὐδαιμονία δὲ καὶ ἀρετὰ ψυχῆς, καὶ ἐν ἑνὶ καὶ ἐν πλείοσι, καὶ ἐν τῷ ὅλῳ, καὶ ἐν τῷ παντί. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἑνὶ, ὅτι καὶ ἐν πλείοσι· καὶ ἐν τοῖς πλείοσιν, ὅτι καὶ ἐν τῷ ὅλῳ καὶ ἐν τῷ παντί. ἅτε γὰρ τᾶς ὅλας φύσιος διακόσμασις, καὶ τὸ καθ' ἓν ἕκαστον διακεκόσμακεν. καὶ ἁ καθ' ἕκαστον δὲ διακόσμασις τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν ἐκπεπλήρωκε. τοῦτο δὲ ἀκολουθεῖ, διὰ τὸ τᾷ φύσει πρᾶτον ἦμεν τὸ ὅλον τῶ μέρεος, ἀλλ' οὐ τὸ μέρος τῶ ὅλω. αἴτε γὰρ μὴ ἦ ὁ κόσμος, οὐδ' ἂν ὁ ἥλιος ἦν, οὐδ' ἁ σελάνα, οὐδ' οἱ πλανᾶτες ἀστέρες, οὐδ' οἱ ἀπλανέες. ὄντος δέ γε τῶ κόσμω, καὶ τούτων ἕκαστόν ἐστι. ἴδοι δὲ καὶ τοῦτο ἄν τις καὶ ἐπ' αὐτᾶς τᾶς τῶν ζώων φύσιος. αἴκα γὰρ μὴ ᾖ ζῶον, οὐδ' ὀφθαλμὸς, οὐδ' ἂν στόμα, οὐδ' ἂν ἀκοά. ὄντος δὲ κα ζώω, καὶ τούτων ἕκαστόν ἐστι. ὡς δὲ ἔχει τὸ ὅλον ποτὶ τὸ μέρος, οὕτω καὶ ἁ τῶ ὅλω ἀρετὰ ποτὶ τὰν τῶ μέρεος. μὴ ὑπαρχούσας γὰρ ἁρμονίας καὶ ἐπόψιος θείας περὶ τὸν κόσμον, οὐκ ἂν ἐδύνατο συνεῖμεν ἔτι καλῶς ἔχοντα τὰ ἐγκεκοσμαμένα. μὴ ὑπαρχούσας δ' εὐνομίας περὶ τὰς πόλιας, οὐκ ἂν δύναιτό τις ἀγαθὸς ἢ εὐδαίμων

πολίτας ἦμεν. μὴ ὑπαρχούσας δ' ὑγιείας περὶ τὸ ζῶον, οὐκ ἂν δύναιτο πούς ἢ χεὶρ σθεναρά τε καὶ ὑγιεινὰ ἦμεν. ἔστι γὰρ ἁ μὲν ἁρμονία, ἀρετὰ κόσμω· ἁ δ' εὐδαιμονία, ἀρετὰ πόλιος· ἁ δ' ὑγίεια καὶ ἁ ἰσχύς, ἀρετὰ σώματος. τὸ ἕκαστον δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς μερέων συντέτακται ποτὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν. ὀφθαλμοί τε γὰρ ὁρῶνται ὑπὲρ τῶ παντὸς σώματος, καὶ τἄλλα δὲ μόριά τε καὶ μέρεα ὑπὲρ τῶ ὅλω καὶ τῶ παντὸς συντέτακται.

ΕΚ ΤΩΝ ΕΥΡΥΦΑΜΟΥ τοῦ Πυθαγορείου, ἐν τῷ περὶ βίου.

Βίος ἀνθρώπω τελήϊος, θεῶ μὲν λείπεται, τῷ μὴ αὐτοτελὴς ἦμεν, ἀλόγων δὲ ζώων καθυπερέχει, τῷ ἀρετᾶς καὶ εὐδαιμοσύνας ἐπίμοιρος ἦμεν. οὔτε γὰρ ὁ θεὸς τᾶς ἔξωθεν αἰτίας ποτιδεής ἐντι. (φύσει γὰρ ἀγαθὸς ἐὼν καὶ φύσει εὐδαίμων, ἐξ ἑαυτῶ τελήϊός ἐντι) οὔτε τῶν ἀλόγων ζώων οὐδέν. λόγω γὰρ ἄμοιρα ὄντα, καὶ τᾶς ἐς τὰς πράξιας ἐπιστήμας ἄμοιρά ἐντι. ἀνθρώπω δὲ φύσις, τὰ μὲν ἐκ τᾶς ἰδίας προαιρέσιος, τὰ δὲ καὶ τᾶς ἐκ τῶ θήω γινομένας ἐπικουρήσιος ποτιδεής ἐντι. τῷ μὲν γὰρ λόγω τυπωτικὸς ἦμεν καὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν νοατικός, καὶ τῷ ὀρθῶς ἀπὸ γῆς ἀνακεκλίσθαι, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀποβλέπειν, καὶ θεῶν τῶν ἀνωτάτων νοατικὸς ἦμεν, ταῦτα δὲ καὶ τᾶς ἐκ τῶν θεῶν ἐπικουρήσιος τέτυχε· τῷ δὲ

βούλησιν ἔχεν καὶ προαίρεσιν καὶ ἀρχὰν ἐν ἑαυτῷ τοιαύταν, καθ' ἃν κύριος οὗτός ἐντι καὶ ἀρετὰν ἐπιταδεῦσαι, καὶ κακίαν ζαλῶσαι, καὶ θεοῖς ἀπεδῆσαι, καὶ ἀπὸ θεῶν ἀποσταπῆμεν. ταῦτα δὲ καὶ καθ' αὐτὸν κινέεσθαι δυνατός ἐντι. διὸ καὶ ψόγων καὶ ἐπαίνων, καὶ τιμᾶς καὶ ἀτιμίας, τὰ μὲν ἐκ τᾶς τῶν θεῶν, τὰ δὲ καὶ τᾶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων τυγχάνοντί τοι, ἤτοι ἀρετάν, ἢ κακίαν ζηλώσαντες. ἔχει γὰρ οὕτως ὁ σύμπας λόγος. τὸ θεῖον ἄνθρωπον, πολυτελέστατον ζῶον, ἐς τὸν κόσμον ἐσῴκισεν, ἀντίτιμον μὲν τᾶς ἰδίας φύσιος, ὀφθαλμὸν δὲ τᾶς τῶν ὄντων διακοσμάσιος. διὸ καὶ ὀνόματα μὲν ἔθηκε τοῖς πράγμασι, χαρακτὴρ αὐτῶν γενόμενος, εὕρετο δὲ καὶ γράμματα, θησαυρὼς τᾶς μνάμας παρασκευασάμενος. ἐμιμάσατο δὲ καὶ τὰν τῶ παντὸς διακόσμασιν, δίκαις τε καὶ νόμοις κοινωνίαν πόλεων συναρμοσάμενος. οὐθὲν γὰρ οὕτω κοσμοπρεπὲς καὶ θεῶν ἄξιον ἔργον ἀνθρώποις πέπρακται, ὡς πόλιος εὐνομουμένας συναρμογά, καὶ νόμων καὶ πολιτείας διακόσμασις. εἷς γὰρ ἕκαστος ἄνθρωπος αὐτὸς καθ' αὐτὸν οὐδεὶς ἐὼν, οὔτε ποτὶ τὸ ζῆν ὁμοφροσύνᾳ ξυνᾷ καὶ ξυναρμογᾷ πολιτείας, αὐτὸς καθ' αὐτὸν ἱκανὸς γέγονε, καὶ ποτὶ ὅλον καὶ τὸ τέλειον σύστημα τῆς κοινωνίας εὐάρμοστος. ἀνθρώπω γὰρ ὁ βίος λύρας ἐξακριβωμένας καὶ κατὰ πᾶν ἐπιτελέος ἐάσας εἰκών ἐντι. λύρα τε γὰρ πᾶσα χρῄζει τειῶν τούτων τυχὲν, ἐξαρτύσιος, συναρμογᾶς, ἐπαφᾶς τινος μωσικᾶς. ἐξάρτυσις μὲν οὖν ἐντὶ ἁ τῶν οἰκηίων μερέων τῶ σώματος παρασκευὰ πάντων. λέγω δὲ τᾶν χορδᾶν, καὶ τῶν ὀργάνων τῶν ποτ' εὐφωνίαν καὶ πληγὰν ἐπισυνεργεόντων. συναρμογὰ δὲ, ἁ ποτ' ἀλλήλως σύγκρασις τῶν φθόγγων. ἐπαφὰ δὲ μωσικά, ἁ κατὰ συναρμογὰν κίνησις ἤδη τούτων. οὕτως οὖν καὶ βίος ἀνθρώπων χρῄζει τειῶν τούτων τυχὲν. ἐξάρτυσις μὲν, ἁ τῶν τῶ βίω μερέων ἐντὶ συμπλάρωσις. βίω δὲ μέρεα, τά τε σώματος ἀγαθά, καὶ τὰ τῶν χρημάτων, καὶ τὰ τᾶς δόξας, καὶ τὰ τῶν φίλων.

συναρμογὰ δὲ, ἁ κατ' ἀρετὰν καὶ νόμως τούτων σύντα-
ξις. ἐπαφὰ δὲ μωσικὰ, ἁ κατ' ἀρετὰν καὶ νόμως τούτων
σύγκρασις, ὀρθοπλοουμένας τᾶς ἀρετᾶς, καὶ μηδὲν ἔξωθεν
ἀντιπίπτον ἐχούσας αὐτῆ. οὐ γὰρ ἐν τῷ ἀπερύκεσθαι τὰς
προθέσιας τῶν ἑκουσίων σκοπῶν πέπτωκε τὸ εὐδαιμονῆν,
ἀλλ' ἐν τῷ κατατυγχάνεσθαι· οὐδ' ἐν τῷ ἀδορυφόρατον
ἦμεν καὶ ἀνυπηρέτατον τὰν ἀρετάν· ἀλλ' ἐν τῷ συμπλη-
ροῦσθαι ταῖς οἰκῄαις δυνάμεσι ποτὶ τὰς πράξιας. οὐ γὰρ
αὐτοτελὴς ἐντὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἀτελής. τέληος δὲ γινό-
μενος, ἃ μὲν παρ' αὐτὸν, ἃ δὲ καὶ παρὰ τὰν ἔξωθεν
αἰτίαν. καὶ τέληος, ἤτοι κατὰ τὰν φύσιν, ἢ κατὰ τὸν βίον. καὶ
κατὰ μὲν τὰν φύσιν, αἴκα ἀγαθὸς γίνηται. ἁ γὰρ ἑκάστω
ἀρετὰ, ἀκρότας καὶ τεληότας ἐντὶ τᾶς ἑκάστω φύσιος.
οἷον, ἁ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν φύσις ἀκρότας καὶ τεληό-
τας τᾶς τῶν ὀφθαλμῶν· ἁ δὲ τῶν οὐάτων, τᾶς τῶν οὐά-
των. οὕτω δὲ τῶ ἀνθρώπω ἁ ἀρετὰ, ἀκρότας ἐντὶ καὶ τε-
ληότας τᾶς ἀνθρώπω φύσιος. τέληος δὲ κατὰ τὸν βίον,
αἴκα εὐδαίμων γίνηται. ἁ γὰρ εὐδαιμονία, τεληότας καὶ
συμπλάρωσις ἐντὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν. διὸ πάλιν
ἀρετὰ καὶ εὐτυχία, μέρεα γίγνονται τῶ ὑπ' αὐτῷ βίω·
τᾶς μὲν ἀρετᾶς, ὡς ψυχᾶς κειμένας· τᾶς δ' εὐτυχίας, ὡς
σώματος· τῶν δὲ συναμφοτέρων αὐτῶν, ὡς ζώω. τῶ μὲν
γὰρ χρέεσθαι καλῶς αὐτὸν ἐστὶ τοῖς κατὰ φύσιν ἀγαθοῖς, τῶ
δὲ τὰν χρᾶσιν ἐμπαρέχεν. καὶ χρέεσθαι μὲν ἀρετᾷ,
χρᾶσιν δὲ παρέχεν εὐτυχία. καὶ ἃ μὲν, τὰν προαίρεσιν καὶ
τὸν λόγον ὀρθὸν παρέχεσθαι· ἃ δὲ, τὰς ἐνεργείας καὶ τὰς
πράξιας. τὸ μὲν γὰρ βουληθῆμεν τὰ καλὰ, καὶ ὑπο-
στᾶμεν τὰ δεινὰ, τᾶς ἀρετᾶς οἰκῆον ἐντί. τὸ δ' ὀρθο-
πλοῆσαι, τᾶς προαιρέσιος, καὶ ἐπὶ τέλος ἐλθεῖν τὰς
πράξιας, τᾶς εὐτυχίας. ἐνίκασε γὰρ ὁ στραταγὸς καὶ
σὺν τἀρετᾷ καὶ σὺν τᾷ εὐτυχίᾳ· καὶ εὐπλόησεν ὁ κυ-

βερνάτας, καὶ σὺν τᾷ τέχνᾳ, καὶ σὺν τοῖς οὐρίοις πνεύμασιν. καὶ εἶδεν ὁ ὀφθαλμὸς καλῶς, καὶ σὺν τᾷ ὀξυδορκίᾳ, καὶ σὺν τῷ φάει· καὶ ἄριστος ὁ βίος ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ διὰ τὰν ἀρετὰν αὐτάν, καὶ διὰ τὰν εὐτυχίαν.

ΕΚ ΤΩΝ ΙΠΠΑΡΧΟΥ ΤΟΥ Πυθαγορείου, ἐν τῷ περὶ εὐθυμίας.

Ὡς πρὸς τὸν ξύμπαντα αἰῶνα ἐξετάζοντι, βραχύτατον ἔχοντες οἱ ἄνθρωποι τὸν τᾶς ζωᾶς χρόνον, κάλλιστον ἂν τῷ βίῳ οἱονεί τινα παρεπιδημίαν ποιησοῦνται, ἐπ' εὐθυμίᾳ καταβιώσαντες. Ταῦτα δὲ ἕξοντι μάλιστα πάντων ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, καὶ ἐπεγνωκότες ἑαυτούς, ὅτι ἐντὶ θνατοὶ καὶ σάρκινοι, εὐαδίκητον καὶ φθαρτὸν κεκτημένοι σῶμα, καὶ πάντων χαλεπωτάτων αὐτοῖς ἐπικρεμαμένων, μέχρις ἐσχάτας ἀναπνοᾶς. καὶ πρᾶτόν γε πενθῶμεν ἐπὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ τὸ σῶμα· πλευρίτιδες, περιπλευμονίαι, φρενίτιδες, ποδάγραι, στραγγουρίαι, δυσεντερίαι, ληθαργίαι, ἐπιληψίαι, σηπεδόνες, ἄλλα μυρία. περὶ δὲ τὰν ψυχάν, πολλῷ μείζονα καὶ χαλεπώτερα. πάντα γὰρ τὰ κατὰ τὸν βίον ἄθεσμα, κακά, παράνομα, καὶ ἀσεβήματα, ἐκ τῶν κατὰ τὰν ψυχὰν παθημάτων ἐντί. διὰ γὰρ τὰς παρὰ φύσιν ἀμέτρους ἐπι-

θυμίας, πολλοὶ εἰς ἀκατασχέτους ὁρμὰς ἐξώκειλαν· καὶ οὔτε τᾶς ἐκ τῶν θυγατέρων, οὔτε τᾶς ἐκ τῶν ματέρων ἀνοσιωτάτας ἡδοιᾶς ἀπέσχοντο. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παιδοκτονίᾳ παρεγένοντο, καὶ πολλοὶ τὰ ἴδια τέκνα κατέσφαξαν. τί δὲ ἀπὸ τῶν ἐκτὸς ἐπηρτημένα, κατὰ τὰς ἐπομβρείας, καὶ αὐχμώς, ὑπερβολὰς καυμάτων, ὑπερβολὰς ψύξιος· ὥστε πολλάκις ἐκ τᾶς κατὰ τὸν ἀέρα ἀνωμαλίας λοιμόν τε καὶ λιμὸν γίνεσθαι, καὶ ποικιλίαν παντοδαπῶν συμπτωμάτων, καὶ ὅλας πόλεις ἐρημοῦσθαι; πολλῶν οὖν τοιούτων ἐπικρεμαμένων, μήτε ταῖς κατὰ τὸ σῶμα εὐαμερείαις ποτέχοντες, σεμνυνόμενοι ἐπαιρώμεθα, αἵ τινες ὀλίγῳ πυρετῷ ἐπιγενομένῳ, σὺν θεῶν τρόπῳ, συντόμως μαραίνονται· μήτε ταῖς ἐκτὸς νομιζομέναις εὐτυχίαις. καὶ αὗται πολλάκις τάχιον ἀπόλλυσθαι ἢ γίνεσθαι πεφύκασι. πάντα γὰρ ταῦτα, ἄστατά τε καὶ ἀβέβαια εὗρε τὸν τρόπον ἐν πολλαῖς καὶ ποικίλαις μεταβολαῖς γινόμενα παρειλήφαμεν. καὶ οὐδὲν αὐτῶν μένον, οὐδὲ ἀκίνητον, οὐδὲ βέβαιον, οὐδὲ ἀδιαίρετον. διὸ ταῦτα μὲν ἐνθυμηθέντες, νομίζοντες εἰ τὰ παρεόντα καὶ δεδομένα, καὶ τὸν ἐλάχιστον χρόνον διαμεῖναι δύναιτο, ἐν εὐθυμίᾳ διάξομεν, γενναίως φέροντες τὰ προσπίπτοντα. νῦν δὲ πολλοὶ πάντα τὰ ὑπὸ φύσιος καὶ τύχας παρεόντα, καὶ δεδομένα αὐτοῖς, ἐπὶ τὸ βέλτιον προσαναπλάσαντες, καὶ οὐχ οἷά ἐστι λογισάμενοι, ἀλλ' οἷα ἐπ' ἄκρον ἐπιτυγχανόμενα δύναται γενέσθαι, ἄφνω στερόμενοι, πολλοῖς καὶ μεγάλοισι καὶ ἀθέσμοις καὶ ἀνοήτοις κακοῖς καταφορτίζοντι τὰν ψυχάν. καὶ οὕτω συμβαίνει αὐτοῖς πικρότατον ἔχειν τὸν βίον καὶ χαλεπώτατον. ταῦτα δὲ γίνεται ἐπί τε ἀποβολαῖς χρημάτων, ἢ φίλων θανόντων, ἢ τέκνων, ἢ τινῶν ἄλλων τῶν νομιζομένων τιμιωτάτων ἡμῖν. εἶτα κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι, λέγοντι

αὐτοὺς μόνους ἀτυχεστάτους καὶ κακοδαίμονας, οὐ μεμναμένοι ὅτι κατ' αὐτὰ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἐγένοντο, καὶ νῦν γίνονται· οὔτε δυνάμενοι κατανοῆσαι τόν τε τῶν παρεόντων βίον καὶ τὸν τῶν προεξεστακότων, ἐν ὅσαις συμφοραῖς καὶ κακῶν περικυρίαις καὶ νῦν ἐντὶ πολλοί, καὶ πρότερον ἐγένοντο. ἐπιλογισάμενοι οὖν ὅτι πολλοὶ ἀποβαλόντες χρήματα, ὕστερον διὰ τὰν τῶν χρημάτων γενομέναν ἀπώλειαν, αὐτοὶ περιεσώθησαν, ἢ λησταῖς διὰ τοῦτο μέλλοντες περιπίπτειν ἢ τυράννῳ· πολλοὶ δὲ φιλήσαντές τινας, καὶ καθ' ὑπερβολὰν ἀνοήσαντες, ἐν τῷ μετέπειτα χρόνῳ μεγάλως ἐμίσησαν. ἃ δὴ πάντα ἀναλογισάμενοι ἐκ τᾶς παραδεδομένας ἁμῖν ἱστορίας, καὶ μαθόντες ὅτι καὶ ὑπὸ τέκνων καὶ φίλων μάλιστα φιληθέντων πολλοὶ ἀπώλοντο· καὶ ἀντιπαραβάλλοντες τὸν αὐτῶν βίον πρὸς τὸν τῶν πρασσομένων φαυλότερον, καὶ τὰ προσπίπτοντα ἀνθρώπινα νομίζοντες, καὶ μὴ μόνοις συμβαίνοντα, εὐθυμότερον διαξόμεθα. οὐδὲ γὰρ θέμις ἄνθρωπον ὄντα, τῶν ἀλλοτρίων συμπτώματα εὔφορα νομίζειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια κάδεα, ἰδόντας ὅτι πολλαὶ κῆρες κατὰ πάντα τὸν βίον πεφύκαντι. οἱ δὲ κλαίοντες καὶ κατοδυρόμενοι, πρὸς τῷ μηδ' ἡντινοῦν ὠφέλειαν τῷ ἀπολλυμένῳ ἢ τῷ ἀποιχομένῳ παραίνεσθαι, ἐς μείζονα παθήματα τὰν ψυχὰν ἐλαύνοντι, μέσαν πολλῶν φαύλων φυσιωμάτων οὖσαν. προσήκει ἄρ' ἐκνίπτοντας καὶ ἀνακαθαίροντας, ἀπορρύπτεσθαι πάσαις μηχαναῖς τὰς ἐγκατεσκιρρωμένας κηλῖδας, τῷ κατὰ φιλοσοφίαν λόγῳ. ποιήσομεν δὲ τοῦτο, ἀντεχόμενοι φρονήσιος καὶ σωφροσύνας, καὶ μεταποιούμενοι τοῖς παρεοῦσι, καὶ μὴ πολλῶν ὀρεγόμενοι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰ πολλὰ παρασκευαζόμενοι, ὡς οὐκ ἔστι ζῆν μετὰ τὸν τᾶς ζωᾶς χρόνον, ἕξεσι γενέσθαι, χρησώμεθα παρουσίᾳ τῶν ἀγαθῶν· ἐκ δὲ τᾶς φιλοσοφίας καλῶν καὶ σεμνῶν, καὶ τῆς ἐκ τῶν φαύλων ἀπολυθησόμεθα ἀπληστίας.

ἘΚ ΤΩ͂Ν ἈΡΧΎΤΟΥ τοῦ Πυθαγορείου ἐν τῷ Περὶ τῶ ἀγαθῶ ἀνδρὸς καὶ εὐδαίμονος.

Πρῶτον μὲν ὦν χρὴ τοῦτο γινώσκειν, ὅτι ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ οὐκ εὐθέως εὐδαίμων ἐξ ἀνάγκας ἐστίν· ὁ δὲ εὐδαίμων, καὶ ἀγαθὸς ἀνήρ ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ εὐδαίμων ἐξ ἐπαινετῶ καὶ μακαριστῶ γίνεται· ὁ δὲ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐξ ἐπαινετῶ μόνον. γίνεται δὲ ὁ μὲν ἔπαινος, ἐπ' ἀρετᾷ· ὁ δὲ μακαρισμὸς, ἐπ' εὐτυχίᾳ. καὶ ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐπὶ τοῖς παρ' αὐτὸν ἀγαθοῖς γίνεται τοιοῦτος· ὁ δ' εὐδαίμων ἐστὶν οὐκ ἀφαιρέεται τὰν εὐδαιμοσύναν. τᾶς μὲν γὰρ ἀρετᾶς ἀνυπεύθυνος ἁ δύναμις, τᾶς δ' εὐδαιμοσύνας εὐθυνομένα. νόσοι τε γὰρ μακραὶ σώματος, καὶ πηρώσιες αἰσθατηρίων ἀπομαραίνοντι τὰν εὐθάλειαν τᾶς εὐδαιμοσύνας. Διαφέρει δὲ θεὸς ἀνθρώπω ἀγαθῶ ὅτι θεὸς μὲν οὐ μόνον εἰλικρινῆ καὶ ἀπυλισμέναν ἔχει τὰν ἀρετὰν ἀπὸ παντὸς τῶ θνατῶ πάθεος, ἀλλὰ καὶ τὰν δύναμιν αὐτᾶς ἄτρυτον πέπαται καὶ ἀνυπεύθυνον, ὡς πρὸς αἰωνίων ἔργων σεμνότητά τε καὶ μεγαλοπρέπειαν. ἄνθρωπος δ' οὐ μόνον τῷ θνατῷ τῆς φύσεως καταστάματι μείονα ταύταν πέπαται· ἔστι δ' ὅκα καὶ δι' ἀγαθῶν οὐ μετρίαν, καὶ διὰ συνήθειαν ἰσχυρὰν, καὶ διὰ φύσιν μοχθηρὰν καὶ δι' ἄλλας αἰτίας πολλὰς ἀδυνατεῖ κατ' ἄκραν γενέσθημεν πανάληθέως ἀγαθός.

Ἐπεὶ ὦν τῶν ἀγαθῶν ἃ μὲν αὐτὰ ἐντὶ διὰ ταυτὰ αἱρετὰ, οὐ μὰν δι' ἕτερον· ἃ δὲ δι' ἕτερον, οὐ μὰν διὰ ταυτά·

ἐῶ ὦν καὶ τρίτον τι εἶδος ἅτερον ἀγαθῶν, ὃ καὶ διὰ ταυτὸν αἱρετόν ἐντι καὶ δι᾽ ἕτερον. τίνων οὖν ἐντὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ αὐτὰ διὰ ταυτὰ αἱρετὰ πέφυκεν ἦμεν, οὐ μὰν διὰ ἕτερον; φανερὸν ὅτι ἡ εὐδαιμοσύνα. ταύτας γὰρ ἕνεκα τὰ ἄλλα αἱρεόμεθα, αὐτὰν δὲ ταύταν, οὐδενὸς ἁτέρω. τίνα δὲ πάλιν ἐντὶ ἃ δι᾽ ἕτερον μὲν αἱρεόμεθα, οὐ μὰν διὰ ταυτά γε; δῆλον ὅτι τὰ ὠφέλιμα, καὶ τὰ προαιρετικὰ τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ αἴτια γίνεται τῶν αἱρετῶν. οἷον πόνοι μὲν σώματος καὶ γυμνάσια καὶ τρίψιες, εὐεκτίας· ἀναγνώσιες δὲ καὶ μελέται καὶ ἐπιτηδεύσιες, καλῶν καὶ ἀρεταῖς. τίνα δὲ καὶ διὰ ταυτὰ αἱρετά, καὶ τὰ δι᾽ ἕτερον; οἷον αἵ τε ἀρεταὶ καὶ αἱ ἕξιες αὐτῶν, καὶ αἱ προαιρέσιες, καὶ αἱ πράξιες, καὶ πᾶν τὸ ἐχόμενον τᾶς τῶ καλῶ οὐσίας. τὸ μὲν ὦν διὰ ταυτὸ αἱρετόν, οὐ μὰν δι᾽ ἕτερον, μονῆρες ἀγαθόν ἐντι καὶ ἕν. τὸ δὲ καὶ δι᾽ αὑτὸ καὶ δι᾽ ἅτερον, τριχᾷ δέδασται. τὸ μὲν γάρ τι αὐτῶ περὶ ψυχάν ἐστιν, τὸ δὲ περὶ σῶμα, τὸ δέ τι ἐκτός. περὶ ψυχὰν μέν, αἱ τᾶς ψυχᾶς ἀρεταί· περὶ σῶμα δέ, αἱ τῶ σώματος. ἐκτὸς δέ, φίλοι, δόξα, τιμά, πλοῦτος. παραπλησίως δέ, καὶ τὸ δι᾽ ἅτερον αἱρετόν. τὸ μὲν γάρ τι αὐτῶ, τὰ ποιητικὰ τῶν τᾶς ψυχᾶς ἀγαθῶν. περὶ σῶμα δέ, τὰ τῶ σώματος. ἐκτὸς δέ, τὰ αἴτια πλούτω καὶ δόξας καὶ τιμᾶς καὶ φιλίας. ὅτι δὲ τὰν ἀρετὰν ἦμεν συμβέβακεν αὐτὰν διὰ ταυτὰν αἱρετάν, δῆλον καὶ ἐκ τῶνδε. εἰ γὰρ τὰ καταδεέστερα τᾷ φύσει, λέγω δὴ τὰ σώματος ἀγαθά, αὐτὰ διὰ ταυτὰ αἱρεόμεθα, κρέσσον δὲ ψυχὰ σώματος· φανερὸν ὅτι καὶ τὰ τᾶς ψυχᾶς ἀγαθὰ αὐτὰ διὰ ταυτὰ ἀγαπέομες, ἀλλ᾽ οὐ διὰ τὰ ἀποβαίνοντα ἀπ᾽ αὐτῶν.

Τῷ δ᾽ ἀνθρωπίνῳ βίῳ καιροὶ τρεῖς· ὁ μὲν ἐν εὐτυχίᾳ, ὁ δὲ ἐν ἀτυχίᾳ, ὁ δὲ μεταξὺ τούτων. ἐπεὶ ὦν ἀγαθὸς ἀνὴρ ὁ ἔχων ἀρετάν, καὶ ὁ χρεόμενος ἀρετᾷ· χρῆται δὲ αὐτᾷ κατὰ τὼς τρεῖς καιρώς· ἢ γὰρ ἐν ἀτυχίᾳ, ἢ ἐν εὐτυχίᾳ,

ἢ ἐν τοῖς

ἢ ἐν τοῖς μεταξὺ τούτων. καὶ ἐν ἀτυχίᾳ μὲν ἐὼν κακοδαίμων, ἐν εὐτυχίᾳ εὐδαίμων, ἐν δὲ τᾷ μέσᾳ καταστάσει οὐκ εὐδαίμων. φανερὸν οὖν ὅτι οὐδὲν ἅτερόν ἐστιν εὐδαιμοσύνα, ἀλλὰ χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ. λέγομες δὲ νῦν εὐδαιμοσύναν, τὰν τῶ ἀνθρώπω. ὁ δ' ἄνθρωπος οὐχ ἁ ψυχὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα. τὸ γὰρ ἐξ ἀμφοτέρων ζῶον, καὶ τὸ ἐκ τοιούτων, ἄνθρωπος. καὶ γὰρ εἰ τᾶς ψυχᾶς ὄργανον τὸ σῶμα πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ τῶ ἀνθρώπω μέρος καὶ τοῦτο, καὶ ἁ ψυχά. διὸ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἃ μὲν ἐντὶ ἀνθρώπω, ἃ δὲ τῶν μερέων. καὶ ἀνθρώπω μὲν ἀγαθὸν εὐδαιμοσύνα, τῶν δὲ μερέων τῶ ἀνθρώπω, ψυχᾶς μὲν φρόνασις, ἀνδρεία, δικαιοσύνα, σωφροσύνα· σώματος δὲ, κάλλος, ὑγίεια, εὐεκτία, εὐαισθησία. τὰ δ' ἐκτὸς, πλοῦτος καὶ δόξα, καὶ τιμὰ, καὶ εὐγένεια, πέφυκεν ἐπιγεννάματα ἦμεν τῶ ἀνθρώπω, καὶ ἀκόλουθα φύσει περιϋφεστακόσιν ἀγαθοῖς, δορυφορεῖται τὰ μήονα τῶν ἀγαθῶν τὰ μείζονα. φιλία μὲν καὶ δόξα καὶ πλοῦτος, σῶμα καὶ ψυχάν· ὑγίεια δὲ καὶ ἰσχὺς καὶ εὐαισθησία, ψυχάν· φρόνασις δὲ καὶ ἀνδρεία καὶ σωφροσύνα καὶ ἁ δικαιοσύνα, τὸν νόον τᾶς ψυχᾶς· ὁ δὲ νόος τὸν Θεόν. οὗτος γὰρ ὁ κράτιστός ἐστιν καὶ ὁ ἁγεμονεύων· καὶ τούτων ἕνεκα καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀγαθῶν ἀεὶ παρῆμεν. στρατεύματος μὲν γὰρ ἁγεῖται στραταγὸς, πλωτήρων δὲ κυβερνάτης, τῶ δὲ κόσμω Θεὸς, τᾶς ψυχᾶς δὲ νόος, τᾶς δὲ περὶ τὸν βίον εὐδαιμοσύνας φρόνασις. οὐθὲν γὰρ ἅτερόν ἐστι φρόνασις εἰ μὴ ἐπιστάμα τᾶς περὶ τὸν βίον εὐδαιμοσύνας, ἢ ἐπιστάμα τῶν κατὰ φύσιν ἀνθρώπω ἀγαθῶν.

Καὶ Θεῶ μὲν εὐδαιμοσύνα καὶ βίος ἄριστος· τῶ δ' ἀνθρώπω ἐξ ἐπιστάμας καὶ ἀρετᾶς καὶ τελείω εὐτυχίας, σωματούμενα παραγίνεται. λέγω δὲ ἐπιστάμαν, σοφίαν μὲν τῶν θείων καὶ δαιμόνων, φρόνασιν δὲ τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τῶν περὶ τὸν βίον. ταῖς γὰρ λόγοις καὶ ἀποδείξεσιν

ποτιχρωμένας ἀρεταῖς, δέον ἐπιστάμας ποταγορεύεν. ἀρεταὶ δὲ, ταὶ ἠθικὰν καὶ βελτίσταν ἕξιν τῶ ἀλόγω μέρεος τᾶς ψυχᾶς, καθ' ἃν καὶ ποιοί τινες ἦμεν λεγόμεθα κατὰ τὸ ἦθος· οἷον ἐλευθέριοι, δίκαιοι καὶ σώφρονες. εὐτυχίαν δὲ, ταὶ παρὰ τὸν λόγον τῶν ἀγαθῶν παρουσίαν, καὶ μὴ δι' αὐτὸν γινομέναν. ἐπεὶ ὦν ἁ μὲν ἀρετὰ καὶ ἐπιστάμα ἐφ' ἁμῖν, ἁ δ' εὐτυχία οὐκ ἐφ' ἁμῖν· ἐν δὲ θεωρίαις καὶ πράξεσι τῶν καλῶν τὸ εὐδαιμονᾶν· αἱ δὲ θεωρίαι καὶ αἱ πράξιες ποταύτεις μὲν οὖσαι, λειτουργίαν καὶ ἀνάγκαν ἐπιφέροντι· εὐοδοῦσαι δὲ, διαγωγὰν καὶ εὐδαιμοσύναν· γίνεται δὲ ταῦτα ἐν εὐτυχίᾳ· φανερὸν ὅτι οὐδὲν ἄπερόν ἐστιν εὐδαιμοσύνα, εἰ μὴ χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ. ὅτι ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ οὕτω διάκειται ποτ' εὐτυχίαν, ὥσπερ καὶ ὁ τῷ σώματι καλῶς ἔχων καὶ ῥωμαλέως. καὶ γὰρ ἐκεῖνος οἷός τε καὶ θάλπος καὶ ψῦχος ὑπομένεν, καὶ βάρος ἄραι μέγα, καὶ πολλὰς ἀτέρας εὐχερῶς ὑπομένεν κακοπαθείας.

Ἐπεὶ ὦν εὐδαιμοσύνα, χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ, περὶ ἀρετᾶς καὶ εὐτυχίας λέγωμες, καὶ πρᾶτον περὶ εὐτυχίας. τῶν γὰρ ἀγαθῶν ἁ μὲν οὐκ ἐπιδέχεται ὑπερβολάν, οἷον ἀρετά. οὐ γάρ ἐστιν ὑπερβάλλουσά τις ἀρετὰ, καὶ ὑπερβαλλόντως τὶς ἀγαθός. ἁ γὰρ ἀρετὰ στάθμαν ἔχει τὸ δέον, καὶ ἔστι τῶ δέοντος ἕξις ἐν τοῖς πρακτοῖς. ἁ δ' εὐτυχία καὶ τὰν ὑπερβολὰν ἐπιδέχεται καὶ τὰν μήωσιν. ὑπερβάλλοισα δὲ γεννᾷ τινὰς κακίας, καὶ ἐξίστησι τὸν ἄνθρωπον ἐκ τᾶς κατὰ φύσιν ἕξιος. ὥστε πολλάκις ἀντιβαίνειν καὶ τᾷ συστάσει τᾶς ἀρετᾶς. καὶ οὐ μόνον ἁ εὐτυχία, ἀλλὰ καὶ ἄτεραι αἰτίαι πλείονες. οὐδέποκα γὰρ δεῖ θαυμαίνειν, περὶ μὲν αὐλητικὰν ἦμεν τινὰς ἀλαζόνας, οἳ τάν τ' ἀλάθειαν ἐάσαντες, φαντασίᾳ τινὶ ψευδεῖ τὼς ἀμούσως ἀεὶ ῥέοντι· περὶ δὲ ταὶ ἀρεταὶ μὴ ἦμεν τὸ τοιοῦτο γένος. ἀλλ'

ὅσωπερ σεμνότερόν ἐστι, τοσούτῳ καὶ τὸ ποτιποιούμενον περὶ αὐτὰν πλέον ἦμεν γένος. πολλὰ γάρ ἐστι τὰ διαστρέφοντα τὰς περὶ τὰν ἀρετὰν ἐπιφανείας· ὧν ἓν μέν ἐστι τὸ τῶν ἐπιβουλευόντων καὶ ποτιποιουμένων γένος. ἄπειρα δὲ φυσικὰ πάθεα παρακολουθέοντα ἐνιόκα ποιέοντι ἐναντίαν ἐπιπρέπειαν τᾶς ἀληθινᾶς διαθέσιος· τινὰ δὲ καὶ δι' ἔθος συνεκτεθραμμένα ἐκ παλαιῶν χρόνων· οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ δι' ἁλικίας ἁβητικᾶς τε καὶ γεροντικᾶς, καὶ δι' εὐτυχίας ἢ καὶ ἀτυχίας, καὶ δι' ἀτέρως παμπληθέας τρόπως. ὥστε οὐδέποκα δεῖ θαυμαίνεν εἰ πάντ' ἀνεστραμμένως ἐνιόκα κρίνεται, τᾶς ἀληθινᾶς διαθέσιος μεταπιπτούσας. ὥσπερ καὶ τέκτονα τὸν ἄριστον ἦμεν δοκέοντα πολλὰ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ἔργοις ὁρέομες ἁμαρτάνοντα· καὶ στραταγὸν, καὶ κυβερνάταν, καὶ γραφέα, καὶ πάντας ἁπλῶς· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποστεροῦμες τᾶς ὑπαρχοίσας ἕξιος. οὔτοι δὲ τὸν ἀκολασταίνοντα ἔν τισι καιροῖς, οὐδὲ τὸν ἀδικήσαντα, οὐδὲ τὸν ἀποδειλιάσαντα, εἰς τὼς κακὼς τακτέον ἄνδρας· οὐδὲ μὰν τὼς τούτων τι κατορθώσαντας εἰς τὼς ἀγαθώς. ἀλλὰ τοῖς τε φαύλοις τὸ τυχὸν ποτιδοτέον, τοῖς τε ἀγαθοῖς τὸ διαμαρτάνεν. τὰν δὲ ἀλαθινὰν κρίσιν οὐ ποθ' ἕνα καιρὸν ἀποβλέποντας, οὐδ' ἐπὶ χρόνου τι πλᾶθος, ἀλλ' ἐπὶ πάντα τὸν βίον. ὥσπερ δὲ τὸ σῶμα βλάπτει μὲν καὶ τὸ τᾶς ἐνδείας, καὶ τὸ τᾶς ὑπερβολᾶς εἶδος, οὐ μὰν ἀλλὰ νόσως τε μέζονας ἐμποιεῖν πέφυκεν ἁ ὑπερβολὰ, καὶ τὰ καλεόμενα περιωσώματα· οὕτω καὶ ψυχὰν βλάπτει μὲν καὶ τὸ τᾶς εὐτυχίας ἢ ἀτυχίας εἶδος ἀκαίρως παραγινόμενον· οὐ μὰν ἀλλὰ νόσως τε μέζονας ποιὲν πέφυκεν ἁ λεγομένα παρὰ πάντεσσιν εὐτυχία, ὥσπερ οἶνος καταμεθύσκουσα τοῖς ἀγαθοῖς τὰν διάνοιαν.

Ὅθεν οὐκ ἀτυχίαν ἐνεγκὲν ἐμμελῶς χαλεπώτερόν ἐστιν, ἀλλ' εὐτυχίαν. πάντες μὲν γὰρ ἐν ἀτυχίᾳ μένοντες,

ὡς ἐπὶ πολὺ μέτριοι καὶ κόσμιοι τὸ ἦθος ἦμεν φαίνονται· ἐν δ' εὐπραγίαις ἀνδρεῖοι, μεγαλόφρονες, μεγαλόψυχοι. δεινὰ γὰρ ἀτυχία συναγαγεῖν καὶ καταρτῆσαι τὰν ψυχάν· ἁ δ' εὐπραγία τοὐναντίον ἐπᾶραι καὶ κενῶσαι. διὸ ποθεκτικοὶ μὲν ἅπαντες καὶ συνετοὶ τὸν τρόπον, ἀτυχέοντες· ἐπιθετικοὶ δὲ καὶ θαρσαλέοι τὸν τρόπον, εὐτυχέοντες. ὅρος δέ ἐστιν εὐτυχίας, ἂν προέλοιτο ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ συνεργὸν αὐτῷ γενομέναν ποτὰς ἰδίας πράξιας. ὥσπερ καὶ μέγεθος ναῶ, καὶ μέγεθος παδαλίω, ᾧ καθικνεῖσθαι δύναται ὁ ἀγαθὸς κυβερνάτας μεγάλα πελάγεα διαπεραιούμενος, καὶ μεγάλαν ναυκλαρίαν στελλόμενος. ἁ δ' ὑπερβολὰ τᾶς εὐτυχίας τοῖς ἀγαθοῖς, οὐ κρατεῖσθαι πέφυκεν ὑπὸ τᾶς ψυχᾶς, ἀλλὰ κρατὲν αὐτᾶς. ὥσπερ γὰρ τὸ λαμπρὸν φάος μαραυγίαν περιτίθησι τοῖς ὀφθαλμοῖς· οὕτω καὶ ἁ ὑπερβάλλουσα εὐτυχία τῷ νόῳ τᾶς ψυχᾶς. καὶ περὶ μὲν οὖν εὐτυχίας ἅλις εἰρήσθω.

ΘΕΑΓΟΥΣ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ἐν τῷ περὶ ἀρετῶν.

Ἔχει δὲ καὶ ὁ τᾶς ψυχᾶς διάκοσμος οὕτως. τὸ μὲν γάρ τι αὐτῆς ἐστι λογισμός, τὸ δὲ, θύμωσις, τὸ δὲ, ἐπιθυμία. λογισμὸς μὲν, ὁ κρατέων τᾶς γνώσιος· θυμὸς δὲ, ὁ κρατέων τῶ μένεος. ἐπιθυμία δὲ, ἡ κρατεῦσα τῶ ἐπιθυμητικῶ ἀδέως. ὅκα ὦν ἐς τὸ ἓν τὰ τρία ταῦτα μολῇ,

μίαν ἐπιδεξάμενα συναρμογάν, τόκα δὲ γίνεται ἀρετὰ καὶ ὁμόνοια ἐν τᾷ ψυχᾷ· ὅκα δὲ στασιάζοντα ἀπ' ἀλλήλων ἀπέσπασται, τόκα δὲ γίνεται κακία καὶ ἀναρμοστία ἐν τᾷ ψυχᾷ. ἀνάγκα δὴ ἀρετὰν τρία ταῦτα ἔχειν, λόγον, δύναμιν, καὶ προαίρεσιν. τῶ μὲν οὖν λογικῶ μέρεος τᾶς ψυχᾶς, ἀρετὰ ἁ φρόνησις. κριτικὰ γάρ ἐντι καὶ θεωρητικὰ ἕξις. τῶ δὲ θυμοειδέος, ἀνδρεία· ἕξις γὰρ ἐντὶ ἀντερειστικὰ καὶ ὑποστατικὰ τῶν δεινῶν. τῶ δ' ἐπιθυμητικῶ, ἁ σωφροσύνα. μετριότης γὰρ ἐντὶ καὶ κατοχά τις ἡδονῶν τῶν διὰ σώματος. ὅλας δὲ τᾶς ψυχᾶς, ἁ δικαιοσύνα. φαῦλοι μὲν γάρ τοι ἄνθρωποι γίνονται, ἢ διὰ κακίαν, ἢ δι' ἀκρατίαν, ἢ διὰ θηριότητα. ἀδικοῦντι δ' ἀλλάλως ἢ διὰ κέρδος, ἢ δι' ἡδονάν, ἢ διὰ φιλοτιμίαν. ἁ μὲν οὖν κακία τῶ λογιστικῶ μέρεος τᾶς ψυχᾶς ἐντὶ οἰκειοτέρα. προσέοικε γὰρ ἁ μὲν φρόνασις τᾷ τέχνᾳ, ἁ δὲ κακία τᾷ κακοτεχνίᾳ ἦμεν. μαχανάσιος γάρ ποθεν εὑρίσκει τὸ ἄδικον. ἁ δ' ἀκρασία μᾶλλον τῶ ἐπιθυμητικῶ. ἐν γὰρ τῷ κρατοῦν ἁδονᾶς, ἡ ἐγκράτεια· καὶ ἐν τῷ μὴ κρατοῦν, ἡ ἀκρατία. ἁ δὲ θηριότας, τῶ θυμοειδέος. ὅκα γὰρ τῇ ἐπιθυμίᾳ τὸ κακῶς ποιῆσαι χαρίζηταί τις, οὐχ ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς θηρίον, τὸ τοιόνδε ὀνομάζεται θηριῶδες. ἀκόλουθα δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν διαθέσεων τούτων, ὧνπερ ἕνεκα πράσσονται. ἁ μὲν γὰρ πλεονεξία, ἀπὸ κακίας· ἁ δὲ κακία, ἀπὸ τοῦ λογιστικοῦ μέρεος τᾶς ψυχᾶς. καὶ ἡ μὲν φιλοτιμία, ἀπὸ τοῦ θυμοειδέος· αὐτὰ δ' ἐν ὑπερβολᾷ γινομένα, γεννᾷ τὰν θηριότητα. πάλιν δὲ ἁ μὲν ἡδονὰ ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ, σφοδρότερον δὲ μαστευομένα, γεννᾷ τὰν ἀκρατίαν. ὥστ' ἐπεὶ τὸ ἀδικοῦν γίνεται δι' αἰτίας τοσαύτας, φανερὸν ὅτι τὸ δικαιοπραγεῖν γίνεται διὰ τὰς ἴσας. φύσει γὰρ ἁ μὲν ἀρετὰ ἀγαθοποιὸς καὶ ὠφελητικά· ἁ δὲ κακία, κακοποιὸς καὶ βλα-

πτικά. ἐπεὶ δὲ τῶν τᾶς ψυχᾶς μερέων τὸ μὲν ἐντὶ ἁγεόμενον, τὸ δ᾽ ἑπόμενον· αἱ δ᾽ ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι περὶ ταῦτα καὶ ἐν τούτοις· φανερὸν ὅτι καὶ τῶν ἀρετᾶν ταὶ μὲν ἐντὶ ἁγεμονικαί, ταὶ δ᾽ ἑπτικαί, ταὶ δὲ σύνθετοι ἐκ τούτων. ἁγεμονικαὶ μέν, οἷον ἁ φρόνασις· ἑπτικαὶ δέ, οἷον ἀνδρεία καὶ σωφροσύνα. σύνθετος δ᾽ ἐκ τούτων, οἷον ἁ δικαιοσύνα. τὰ δὲ πάθεα, τᾶς ἀρετᾶς ὕλα. περὶ ταῦτα γὰρ καὶ ἐν τούτοις αἱ ἀρεταί. τῶν δὲ παθέων τὸ μὲν, ἑκούσιον, τὸ δ᾽ ἀκούσιον. καὶ ἑκούσιον μὲν, ἁδονά· ἀκούσιον δὲ, λύπα. ταῦτα δὲ ταῦτα καὶ ἐπιτείνοντι καὶ ἀνιέντι τοὶ πολιτικοί, συναρμόζοντες τὰ ἄλλα μέρεα τᾶς ψυχᾶς ποτὶ τὸ λόγον ἔχον. ταύτας δὲ συναρμογᾶς ὅρος, τὸ μήτε διὰ τὰν ἔνδειαν, μήτε διὰ τὰν ὑπερβολὰν ἀπείργεσθαι τὸν νόον τὸ ἴδιον ἔργον ἐπιτελέν. συντέτακται γὰρ τὸ χέρηον ἕνεκα τῶ βελτίονος. ὡς ἐν μὲν τῷ κόσμῳ τὸ αἰειπαθὲς πᾶν μέρος, ἕνεκα τῶ αἰεικινάτω· ἐν δὲ τᾷ συζυγίᾳ τῶν ζώων, τὸ θῆλυ ἕνεκα τῶ ἄρρενος (τὸ μὲν γὰρ σπείρει τὰν ψυχὰν γενῶν, τὸ δὲ μόνον τὰν ὕλαν παρέχεται τῷ γενωμένῳ) ἐνδέ γε τᾷ ψυχᾷ τὸ ἄλογον τῶ λογικῶ. συντέτακται γὰρ ὁ θυμὸς καὶ ἁ ἐπιθυμία ποτὶ τὸ πρᾶτον μέρος τᾶς ψυχᾶς· τὸ μὲν, ὥσπερ δορυφόρος τις καὶ σωματοφύλαξ, τὸ δ᾽, ὡς οἰκονόμος καὶ οἰκουρὸς τῶν ἀναγκαίων. ὁ δὲ νόος ἐπ᾽ ἄκρας τῆς κορυφῆς τῶ σώματος ἱδρυμένος, καὶ ἔχων περιαυγέα καὶ διαυγέα τὰν ἔποψιν, μαστεύεται τὰν τῶν ἐόντων φρόνασιν. καὶ τοῦτ᾽ ἔργον ἐντὶ αὐτῷ κατὰ φύσιν, τὸ μαστευσάμενον, καὶ κτησάμενον, ἀκολουθῆσαι τοῖς βελτίοσιν αὐτῶ, καὶ τιμιωτάτοις. ἀρχὰ γὰρ καὶ αἰτία καὶ κανὼν ἐντὶ τᾶς ἀνθρωπίνας εὐδαιμοσύνας, ἁ τῶν θείων καὶ τιμιωτάτων ἐπίγνωσις.

ἘΚ ΤΩ͂Ν ΜΕΤΩ͂ΠΟΥ τοῦ Πυθαγορείου ἐν τῷ περὶ ἀρετᾶς.

Ἀρετὰ ἐντὶ ἀνθρώπω, τελειότας φύσιος ἀνθρώπω. ἕκαστον γὰρ τῶν ἐόντων, τέλειον καὶ ἄκρον γίνεται, κατὰ τὰν οἰκείαν τᾶς ἀρετᾶς φύσιν. ἵππω τε γὰρ ἀρετά ἐντι, ἃ ἐς τὸ ἄκρον ἄγοισα τὰν τῶ ἵππω φύσιν. καὶ ἐπὶ τῶν μερέων δὲ τῶν καθ' ἕκαστον ὁ αὐτὸς λόγος. ὀμμάτων τε γὰρ ἀρετὰ ὀξυδορκία· αὐτὰ δ' ἀκρότας ἐντὶ τᾶς ὀφθαλμῶν φύσιος. καὶ οὐάτων ἀρετὰ, ὀξυακοΐα· αὐτὰ δ' ἀκρότας ἐντὶ τᾶς οὐάτων φύσιος. καὶ ποδῶν ἀρετὰ, ποδωκεία· καὶ αὐτὰ δὲ ἀκρότας ἐντὶ τῆς ποδῶν φύσιος. ἀνάγκη δ' ἀρεταὶ πάσαι τρία ταῦτ' ἔχειν, λόγον, καὶ δύναμιν καὶ προαίρεσιν· λόγον μὲν, ᾧ κρίνει καὶ θεωρεῖ· δύναμιν δὲ, ᾧ ἀντέχει καὶ κρατεῖ· προαίρεσιν δὲ, ᾧ στέργει καὶ ἀγαπᾷ. τὸ μὲν οὖν κρίνειν καὶ θεωρεῖν, ἐντὶ τῶ διανοητικῶ μέρεος τᾶς ψυχᾶς· τὸ δ' ἀντέχειν καὶ κρατεῖν, ἴδιον τῶ ἀλόγω μέρεος τᾶς ψυχᾶς. συνέστακε γὰρ προαίρεσις ἐκ διανοίας καὶ ὀρέξιος. ἁ μὲν ὦν διάνοια ἀπὸ τῶ λογικῶ μέρεος ἐντὶ τᾶ ψυχᾶ, ἁ δὲ ὄρεξις ἀπὸ τῶ ἀλόγω. τὸ δὲ πλῆθος τᾶν ἀρετᾶν ἁπασᾶν ἐκ τῶν μερέων τᾶς ψυχᾶς κατίδοιτο ἄν τις, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰν γένεσιν καὶ τὰν σύστασιν τᾶς ἀρετᾶς. ἐπὶ γὰρ τῶν μερέων τᾶς ψυχᾶς δύο τὰ πρᾶτα, τὸ μὲν, λογιστικὸν, τὸ δ' ἄλογον· καὶ λογιστικὸν μὲν, ᾧ κρίνομες καὶ θεωροῦμες· ἄλογον δὲ, ᾧ ὁρμῶμες καὶ ὀρεγόμεθα. ταῦτα δὲ ἀλλήλοις ἢ συμφωνοῦντι, ἢ διαφωνοῦντι. ἁ δὲ μάχα καὶ διαφωνία γί-

νεται αὐτοῖς, δι' ὑπερβολὰν καὶ ἔλλειψιν. φανερὸν ὦν, ὅκα μὲν τὸ λογιστικὸν μέρος τᾶς ψυχᾶς ἐγκρατῆ τῶ ἀλόγω, γίνεται καρτερία καὶ ἐγκράτεια· ὅκα δὲ τὸ μὲν ἡγῆται, τὸ δ' ἕπηται, καὶ ἀμφότερα συμφωνῇ ἀλλάλοις, τὸ τηνικαῦτα ἀρετά. ἁ μὲν ὦν καρτερία καὶ ἐγκράτεια γίνεται μετὰ λύπας· ἁ μὲν καρτερία, ἐν τῷ ἀντέχεν πόνῳ· ἁ δ' ἐγκράτεια, ἐν τῷ ἀντέχεν ἡδονᾷ. ἁ δ' ἀκρατία καὶ μαλακία, ἐν τῷ μὴ ἀντέχεν, μηδὲ κρατέν. καὶ διὰ τοῦτο συμβαίνει φεύγεν τἀγαθὰ τὼς ἀνθρώπως διὰ λύπαν, ἀποβαλὲν δ' αὐτὰ διὰ ἡδονάν. καίτοι ἔπαινοι δὲ καὶ ψόγοι καὶ τὰ καλὰ πάντα τὰ περὶ τὸν ἄνθρωπον, γίνεται ἐν τούτοις τοῖς μέρεσι τᾶς ψυχᾶς. καὶ καθόλω μὲν ἁ τᾶς ἀρετᾶς σύστασις γίνεται τοῦτον τὸν τρόπον· τὰ δὲ εἴδεα αὐτᾶς καὶ τὰ μέρεα οὕτως αὖτις ἀθρησάτω. ἐπεὶ γὰρ τᾶς ψυχᾶς δύο μέρεα, τὸ μὲν, λογιστικὸν, τὸ δὲ ἄλογον· τὸ μὲν θυμοειδὲς, τὸ δ', ἐπιθυματικόν. καὶ τὸ μὲν λογιστικόν ἐντι, ᾧ κρίνομες καὶ θεωροῦμες· τὸ δ' ἄλογον, ᾧ ὁρμῶμες καὶ ὀρεγόμεθα· καὶ τούτου τὸ μὲν οἷον ἀμυντικὸν, καὶ ὑπερμαχατικὸν ποτὶ τοὺς πλασίον, θυμοειδὲς ὀνυμάζεται· τὸ δ' οἷον ὀρεκτικὸν καὶ ποθητικὸν τᾶς οἰκείας τῶ σώματος συστάσιος, ἐπιθυματικόν· φανερὸν ὡς κατὰ λόγον τοῖς μέρεσι τούτοις τᾶς ψυχᾶς καὶ τὸ πλᾶθος τᾶν ἀρετᾶν ἀκολούθηκεν, καὶ ταὶ διαφοραὶ καὶ ἰδιότατες αὐτῶν.

ἘΚ ΤΩ͂Ν ΚΛΕΙΝΊΟΥ τοῦ Πυθαγορείου.

Πᾶσα μὲν ὦν ἀρετὰ τελεοῦται, καθάπερ ἐν ἀρχᾷ διώρισται, ἐκ λόγου καὶ προαιρέσεως καὶ δυνάμεως. τούτων δὲ καθ' ἑαυτὸ ἕκαστον, οὐκ ἀρετᾶς μέρος ἐστὶ, ἀλλ' αἴτιον ἀρετᾶς. ὅσοι μὲν οὖν ἔχοντι τὸ νοατικὸν καὶ γνωστικὸν μέρος αὐτᾶς, δεινοί τε καὶ συνετοὶ ὀνυμαίνονται· ὅσοι δὲ τὸ ἠθικόν τε καὶ προαιρετικὸν, χρήσιμοί τε καὶ ἐπιεικέες. ὁπόταν δὲ ἐκ τοῦ τὰς αἰτίας ἀναρριπισθείσας εἶναι, ἀδικεῖν πέφυκεν ἄνθρωπος· αὗται δὲ τρεῖς τυγχάνοντι· φιλαδονία μὲν, ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι ταῖς διὰ σώματος· πλεονεξία δὲ, ἐν τῷ κερδαίνειν· φιλοδοξία δὲ, ἐν τῷ καθυπερέχειν τε τῶν ἴσων τε καὶ ὁμοίων· δεῖ τοιγαροῦν γνωρίζειν ὅτι τούτοις ἀντιτιθέμεναι οἷόν τέ ἐστιν ἃ μὴ φόβον παρασκευάζοντι τοῖς ἀνθρώποις, ἃ δὲ αἰσχύναν, ἃ δὲ καὶ ἐπιθυμίαν· φόβον μὲν δὴ τῶν νόμων, αἰσχύναν δὲ τῶν θεῶν, ἐπιθυμίαν δὲ τῶν λόγων. διδάσκειν οὖν δεῖ τοὺς νέους ἐξ ἀρχᾶς τάν τε θεῶν τιμὰν καὶ τὰν τῶν νόμων. ἐκ τῶνδε γὰρ φανερὸν ἂν εἴη ὅτι πᾶν ἔργον ἀνθρώπινον, καὶ βίος, ὁσιώτατός τε, καὶ ἀσεβείας μεθέξει ἅμα ὀρθοπλοεῖ.

ἘΚ ΤΩ͂Ν ΘΕΑ΄ΓΟΥΣ τῶ Πυθαγορείου ἐν τῷ περὶ ἀρετῶν.

Ἀρχαὶ τᾶς συμπάσας ἀρετᾶς, τρεῖς· γνῶσις, καὶ δύναμις, καὶ προαίρεσις. καὶ ἔστιν ἁ μὲν γνῶσις, ᾇ θεωροῦμεν καὶ κρίνομεν τὰ πράγματα· ἁ δὲ δύναμις, οἷον ἀλκά τις τῶ σκάνεος, ᾇ ὑφιστάμεθα, καὶ ἐμμένομεν τοῖς πράγμασιν· ἁ δὲ προαίρεσις, οἷον χεῖρες ψυχᾶς τινες, αἷς ὁρμώμεθα καὶ ἀντιλαζύμεθα τῶν πραγμάτων. ἔχει δὲ καὶ ὁ τᾶς ψυχᾶς διάκοσμος, οὕτως· τὸ μὲν γάρ τι αὐτᾶς, ἐστὶ λογισμός, τὸ δὲ θύμωσις, τὸ δ᾽ ἐπιθυμία. λογισμὸς μὲν οὖν, ὁ κρατέων τᾶς γνώσιος· θυμὸς δὲ, ὁ κρατέων τῶ μένεος· ἐπιθυμία δὲ, ἁ κρατοῦσα τῶ ἐπιθυμητικοῦ. ὅκα οὖν ἐς τὸ ἓν τὰ τρία ταῦτα μόλῃ, μίαν ἐπιδεξάμενα συναρμογὰν, τόκα δὲ γίνεται ἀρετὰ, καὶ ὁμολογία ἐν τᾷ ψυχᾷ. ὅκα δὲ στασιάζοντα καὶ ἀπ᾽ ἀλλήλων ἀπέασαι, τόκα δὲ γίνεται κακία καὶ ἀναρμοστία ἐν τᾷ ψυχᾷ. καὶ ὅκα μὲν ὁ λογισμὸς ἐπικρατέῃ τῶν ἀλόγων μερέων τᾶς ψυχᾶς, τόκα δὲ γίνεται καρτερία καὶ ἐγκράτεια. καρτερία μὲν, ἐν τῇ κατοχῇ τῶν πόνων· ἐγκράτεια δὲ, ἐν τᾷ κατοχᾷ τῶν ἡδέων. ὅκα δὲ τὰ ἄλογα μέρεα τῆς ψυχῆς ἐπικρατεῖ τῶ λογισμοῦ, τόκα δὲ γίνεται μαλακία καὶ ἀκρασία· μαλακία μὲν, ἐν τῷ φεύγειν τοὺς πόνους· ἀκρασία δὲ ἐν τῷ νικᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἡδέων. ὅκα δὲ τὸ μὲν κρεῖσσον ἄρχῃ μέρος τᾶς ψυχᾶς, τὸ δὲ χέρηον ἄρχηται, καὶ τὸ μὲν ἡγῆται, τὸ δ᾽ ἕπηται, ἀμφότερα δὲ συνευδοκῆται καὶ συνομολογῆται ἀλλήλοις, τόκα δὲ γίνεται ἀρετὰ καὶ

πανἀγαθία περὶ ὅλαν ταὶ ψυχάν. καὶ ὅκα μὲν τὸ ἐπιθυμητικὸν ἕπηται μέρος τῆς ψυχῆς τῷ λογιστικῷ, γίνεται σωφροσύνα· ὅκα δὲ τὸ θυμοειδὲς, ἀνδρειότης· ὅκα δὲ τὰ μέρεα πάντα, δικαιότας. αὕτα γὰρ ἐστὶν ἡ διείργουσα τάς τε κακίας πάσας τῆς ψυχῆς καὶ τὰς ἀρετὰς ἀπ' ἀλλήλων. καὶ ἔστιν ἁ δικαιότας, σύνταγμά τι τᾶς ἁρμογᾶς τῶν μερέων τᾶς ψυχᾶς καὶ ἀρετὰ τελεία καὶ πανυπερτάτα. πάντα γὰρ ἐν ταύτᾳ. τὰ δ' ἄλλ' ἀγαθὰ τᾶς ψυχᾶς, οὐκ ἄπερθε ταύτας. διόπερ καὶ ἐν θεοῖς μέγα κράτος ἔχει ἁ δικαιότας καὶ ἐν ἀνθρώποις. τοῦ γὰρ ὅλου καὶ τῶ παντὸς ἀεὶ ἀρετὰ συνέχει τὰν κοινωνίαν καὶ τὰν ἐν θεοῖς καὶ τὰν ἐν ἀνθρώποις. θέμις γε οὖν φημίζεται παρὰ τοῖς οὐρανίοις θεοῖς· δίκα δὲ, παρὰ τοῖς χθονίοις· νόμος δὲ, παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. ταῦτα δ' ἐντὶ σημεῖα καὶ σύμβολα τῶ τὰν δικαιότατα πανυπερτάταν ἀρετὰν ὑπάρχειν. ὅκα μὲν οὖν ἐν τῷ θεωρεῖν καὶ κρίνειν γίνηται ἁ ἀρετὰ, καλέεται φρόνασις· ὅκα δὲ ἐν τῷ ὑφίστασθαι τὰ ἡδέα, σωφροσύνη· ὅκα δ' ἐν τῷ κέρδεος ἀπέχεσθαι καὶ βλάβας τᾶς εἰς τὸν πλασίον, δικαιότας. ἁ δὲ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον αὐτᾶς σύνταξις, καὶ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον παράβασις, τῶ δέοντος ἐντὶ στοχασμὸς, καὶ τῶ μὴ δέοντος ἐπίπλωσις. ἔστι δὲ τὸ μὲν δέον, ὃ δεῖ ἦμεν· τοῦτο δὲ οὐκ ἀφαιρέσιος, οὔτε προσθέσιος δέεται. αὐτὸ γάρ ἐστιν ὃ δεῖ ἦμεν. τῶ δὲ μὴ δέοντος εἴδεε δύο· τὸ μὲν ὑπερβολὰ, τὸ δὲ ἔλλειψις. καὶ ἁ μὲν ὑπερβολὰ, τὸ πλέον τῶ δέοντός ἐστιν· ἁ δ' ἔλλειψις, τὸ ἔλαττον. ἁ δ' ἀρετὰ, ἕξις τις ἐντὶ τῶ δέοντος. διόπερ καὶ ἀκρότας καὶ μεσότας ἀθέως ἐντί. οὕτω γὰρ καὶ μεσότατες τυγχάνοντι καὶ ἀκρότατες. μεσότατες μὲν, ὅτι ἐντὸς τᾶς ὑπερβολᾶς καὶ τᾶς ἐλλείψιος πίπτοντι· ἀκρότατες δὲ, ὅτι οὔτε προσθέσιος οὔτ' ἀφαιρέσιος δέονται. αὐταὶ γὰρ ἐντὶ ταῦτα ἃ δεῖ αὐτὰ ἦμεν.

Ἐπειδὴ ἁ τῶ ἤθεος ἀρετὰ περὶ πάθεα, τῶν δὲ παθέων ἡδονὰ καὶ λύπα ὑπέρτατα, φανερὸν ὅτι οὐκ ἐν τῷ ὑπεξελέσθαι τὰ πάθεα τῆς ψυχῆς ἁδονὰν καὶ λύπαν, ἁ ἀρετὰ πέπτωκεν, ἀλλ' ἐν τῷ ταῦτα συναρμόζεσθαι. οὐδὲ γὰρ ὑγίεια, εὐκρασία τις ἐοῦσα τῶν τοῦ σώματος δυνάμεων, ἐν τῷ ὑπεξελέσθαι τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν, πέπτωκεν, ἀλλ' ἐν τῷ ταῦτα συγκερασθῶμαι. ἔν τι γὰρ οἷον συμμετρεία τις τούτων. οὐδ' ἐν τᾷ μωσικᾷ, ἐν τῷ ὑπεξελέσθαι τὸ ὀξὺ καὶ τὸ βαρὺ, τὸ σύμφωνον πέπτωκεν· ἀλλ' ἐν τῷ ταῦτά πως (συναρμόξασθαι συναρμοζομένων τῶ ὀξέος καὶ τῶ βαρέος, τὸ μὲν σύμφωνον ἀναπολαμβάνεται, τὸ δὲ διάφωνον ἐκκρούεται. συναρμοσμένων δὲ καὶ τῶ θερμοῦ καὶ τῶ ψυχροῦ, καὶ τῶ ὑγροῦ καὶ τῶ ξηροῦ, ἁ μὲν ὑγεία γίνεται, ἁ δὲ νόσος ἀπόλλυται. συναρμοσμένων δὲ καὶ τῶ θυμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας, αἱ μὲν κακίαι καὶ τὰ πάθεα ἐξαιρέονται, ταὶ δ' ἀρεταὶ καὶ τὰ ἤθεα ἐγγίνονται. ἰδιαίτατον δὲ τᾶς τῶ ἤθεος ἀρετᾶς ἁ προαίρεσις ἁ ἐν τοῖς καλοῖς. λόγῳ γὰρ καὶ δυνάμει συγχρέεσθαι δυνατὸν, καὶ ἄνευ ἀρετᾶς, προαιρέσει δὲ οὐ δυνατόν. τὸ γὰρ ἀξίωμα τῶ ἤθεος ἁ προαίρεσις σημαίνει. διὸ καὶ μετὰ τῆς βίας μὲν ἐπικρατέων ὁ λογισμὸς θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας, ἐγκράτειαν καὶ καρτερίαν ἐμποιεῖ· μετὰ βίας δὲ πάλιν ἐκβιασθεὶς αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἀλόγων, ἀκρασίαν καὶ μαλακίαν. αἱ δὲ τοιαῦται διαθέσιες τᾶς ψυχᾶς, ἡμιτελέες μὲν ἀρεταὶ, ἡμιτελέες δὲ κακίαι τυγχάνοντι. ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς ὑγιαίνει, τὰ δ' ἄλογα μέρεα τᾶς ψυχᾶς νοσεῖ. καὶ καθὸ μὲν ἄρχεται καὶ ἄγεται ὁ θυμὸς, καὶ ἁ ἐπιθυμία ὑπὸ τῶ λόγον ἔχοντος μέρεος τᾶς ψυχᾶς, ἁ ἐγκράτεια καὶ ἁ καρτερία, ἀρεταὶ τυγχάνοντι· καθὸ δὲ μετὰ βίας, ἀλλ' οὐχ ἑκουσίως τοῦτο πράσσοντι, κακίαι τυγχάνοντι. δεῖ γὰρ ταὶν ἀρεταὶν μὴ μετὰ λύπας, ἀλλὰ μετὰ ἡδονᾶς τὰ δέοντα πράσσεν. πάλιν δὲ καθὸ μὲν ἐπικρατεῖ ὁ θυμὸς καὶ ἐπι-

θυμία τῷ λογισμῷ, μαλακίαν καὶ ἀκρατίαν ἐπιφέροντα, κακίαι τινὲς τυγχάνοντι· καθὸ δὲ μετὰ λύπης χαίροντι τοῖς πάθεσιν, εἰδότες ὅτι ἀμπλακίσκοντι, τῷ ὑγιὲς ἦμεν τὸ ὄμμα τᾶς ψυχᾶς, ταῦται δὲ οὐ κακίαι πλαίον. αὐτό γε τοῦτο φανερὸν, ὅτι ἑκουσίως δεῖ ταὶ ἀρεταὶ τὰ δέοντα πράσσειν. τὸ μὲν ἀκούσιον οὐκ ἄνευ λύπας καὶ φόβω· τὸ δὲ ἑκούσιον, οὐκ ἄνευ ἡδονᾶς καὶ φιλοφροσύνας. ἅμα δὲ καὶ ὁ λόγος τᾶς διαιρέσιος ἐμπέσοι, καὶ παρείτω ταῦθ' οὕτως ἔχειν. ἁ μὲν γὰρ γνῶσις καὶ ἁ ὅρασις τῶν πραγμάτων, τῶ λόγον ἔχοντος μέρεος ἐντὶ τᾶς ψυχᾶς· ἁ δὲ δύναμις, τῶ ἀλόγω. τὸ γὰρ ἀντέχειν μὴ δύνασθαι τῶν πόνων, ἐπικρατεῖν δὲ ταὶ ἁδοναὶ, οἰκεῖον ἐντὶ τῶ ἀλόγω μέρεος τᾶς ψυχᾶς· ἁ δὲ προαίρεσις ἐν ἀμφοτέροις αὐτοῖς γίνεται, καὶ τῷ λόγον ἔχοντι μέρει τᾶς ψυχᾶς, καὶ τῷ ἀλόγω. σύγκειται γὰρ ἐκ διανοίας καὶ ὀρέξιος. ὧν ἁ μὲν διάνοια τοῦ λόγον ἔχοντος ἐντὶ, ἁ δ' ὄρεξις, τῶ ἀλόγω. διὸ καὶ ἀρετὰ πᾶσα ἐν συναρμογᾷ γίνεται τῶν μερέων τᾶς ψυχᾶς· τὸ ἑκούσιον δὲ καὶ τὸ προαιρετὸν πάντως ἐν τᾷ ἀρετᾷ.

Καθόλου μὲν ὦν ἀρετά, συναρμογά τις ἐντὶ τῶν ἀλόγων μερέων τᾶς ψυχᾶς, ποτὶ τὸ λόγον ἔχον. γίνεται δὲ αὐτά, τῷ καὶ ταὶ ἡδοναὶ καὶ ταὶ λύπαν ὅρον ἐπιδέξασθαι τὸν τῶ δέοντος. οὐδὲν γὰρ ἅτερον ἀληθινὴ ἀρετά, εἰ μὴ ἕξις τῶ δέοντος. αὐτὸ δὲ τὸ δέον ἐντὶ ὅπως δεῖ ἦμεν· τὸ δὲ μὴ δέον, ὅπως οὐ δεῖ ἦμεν. τῶ δὲ μὴ δέοντος εἰδέαι δύο· τὸ μὲν ὑπερβολά, τὸ δ' ἔλλειψις. καὶ ὑπερβολὰ μὲν ἐντί, τὸ πλέον τῶ δέοντος· ἔλλειψις δὲ, τὸ ἔλαττον τῶ δέοντος. τὸ δὲ δέον αὐτὸ ἐόν, ὅπερ δεῖ ἦμεν, καὶ ἄκρον ἂν ὑπάρχοι καὶ μέσον. ἄκρον μὲν, ὅτι οὔτ' ἀφαιρέσιος, οὔτε προσθέσιος δέεται· μέσον δὲ, ὅτι μεταξύ ἐντὶ τᾶς ὑπερβολᾶς καὶ τᾶς ἐλλείψιος. ἔχει δὲ τὸ δέον καὶ μὴ δέον εἰς ἄλληλα, οὕτως ὥσπερ τὸ ἴσον καὶ ἄνισον, καὶ τὸ τεταγμένον καὶ ἄτακτον (ταῦτα δ' ἐντὶ ἀμφότερα, τὸ πεπερασμένον καὶ τὸ ἄπειρον).

καὶ διὰ τοῦτο τῶ ἀνίσου τὰ μέρεα λέγεται ποτὶ τὸ μέσον, ἀλλ' οὐ ποτ' ἄλλαλα. ἀμβλεῖά τε γὰρ ὀνομάζεται γωνία, ἁ μείζων ὀρθᾶς· ὀξεῖα δὲ, ἁ μείων ὀρθᾶς. καὶ μείζων μὲν εὐθεῖα, ἁ ὑπερέχουσα τὰν ἐκ τῶ κέντρω. καὶ μακροτέρα μὲν ἁμέρα ἰσημερινᾶς. καί τε νόσοι τε γίνονται τῶ σώματος, διὰ τὸ θερμότερον ἢ κρυμωδέστερον γίνεσθαι τὸ σῶμα. τὸ μὲν γὰρ θερμότερόν ἐντι, τὸ πλέον τῶ μετρίω· τὸ δὲ κρυμωδέστερον, ἔλασσον τούτω. ἔχει δέ γε καὶ ἁ ψυχὰ, καὶ τὰ περὶ αὐτὰν, τὰν διάθεσιν καὶ τὰν ἀναλογίαν ταύταν· ἁ μὲν ὦν θρασύτας ἐντὶ ὑπερβολὰ τῶ δέοντος, ἐν ὑποστάσει δεινῶν· ἁ δὲ δειλότας, ἔλλειψις τῶ αὐτῶ· καὶ ἁ μὲν ἀσωτία, ὑπερβολὰ τῶ δέοντος ἐν δαπάνῃ χρημάτων· ἁ δὲ ἀνελευθερία, ἔλλειψις τῶ αὐτῶ. καὶ ἁ μὲν ὀργὰ, ἐντὶ ὑπερβολὴ τῶ δέοντος ἐν ὁρμᾷ θυμῶ· ἁ δὲ ἀναλγησία, ἔλλειψις τούτου. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων τῶν ἀντικειμένων. δεῖ δὲ ἕξιν τῶ δέοντος ὑπάρχοισαν τὴν ἀρετὴν, καὶ μεσότητα τῶν παθέων, μήτ' ἀπαθέα, μήτ' ἐκπαθέα ἦμεν. ἁ μὲν γὰρ ἀπάθεια, ἀπαρόρμητον καὶ ἀνενθουσίαστον παρέχεται τὰν ψυχὰν ποτὶ τὸ καλόν· ἁ δὲ ἐκπάθεια, συντεταραγμένον καὶ ἀνεπιλόγιστον. δεῖ ὦν τὸ πάθος οὕτω παρεμφαίνεσθαι ἐν τᾷ ἀρετᾷ, ὥσπερ καὶ τὰν σκιὰν καὶ τὰν γραμμὰν ἐπὶ τῆς γραφῆς. τὸ γὰρ ἔμψυχον καὶ τὸ ἁπαλὸν, καὶ τὸ μεμιμημένον τὴν ἀλήθειαν σὺν τῇ χρηστότητι τῶν χρωμάτων, μάλιστα γίνεται διὰ τούτων. ἔμψυχα δὲ ἐκ παρορμήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀρετῆς τὰ κατὰ φύσιν τὰ πάθεα τῆς ψυχῆς. γίνεται γὰρ ἐκ τῶν παθέων ἁ ἀρετὰ, καὶ γενηθεῖσα, πάλιν σὺν αὐτοῖς συνίσταται· ὥσπερ καὶ τὸ καλῶς ἡρμοσμένον ἐκ τῶ ὀξέως καὶ βαρέως, καὶ τὸ εὔκρατον ἐκ τῶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ τὸ ἰσόρροπον ἐκ τῶ βαρέος καὶ κούφω. οὐκ ἀφελεῖν ὦν δεῖ τὰ πάθεα τῆς ψυχῆς, (οὔτε γὰρ ὠφέλιμον) ἀλλὰ συναρμόσασθαι ποτὶ τὸ λόγον ἔχον τῶ δέοντος καὶ τῶ μετρίω.

ἘΚ ΤΩ͂Ν ἈΡΧΎ-του τοῦ Πυθαγορείου ἐν τῷ περὶ τᾶς ἠθικᾶς παιδείας.

Φημὶ ταὶ ἀρεταὶ ἦμεν ποτὸ μὴ κακοδαιμονεῖν ἱκαναί, ταὶ δὲ κακίαν ποτὸ μὴ εὐδαιμονεῖν, αἴκα ταῖς ἕξιας αὐτὰς κρίνομες. αἰεὶ μὲν γὰρ κακοδαιμονεῖν ἀνάγκα τὸν κακόν, αἴτε ἔχῃ ὕλαν, κακῶς γὰρ αὐτᾷ χρέεται· αἴτε σπανίζοι. ὡς γὰρ τὸν τυφλόν, αἴτε φῶς ἔχοι καὶ λαμπρότητα ὁρᾶται, αἴτε ἐν σκότει διατελεῖ. οὐκ αἰεὶ δὲ εὐδαιμονεῖν τὸν ἀγαθόν. οὐ γὰρ ἁ κτῆσις τᾶς ἀρετᾶς εὐδαιμονία ἐστίν, ἀλλὰ χρῆσις. καὶ γὰρ ὁ ἔχων τὴν ὄψιν, οὐχ ὁρᾷ αἰεί. αἰ γὰρ μὴ ἔχοι φῶς, οὐκ ὄψεται. δύο δ' ὁδοὶ τέμνονται ἐν βίῳ, ἁ μέν, σκυθρωποτέρα, ἃν ὁ τλάμων ἐβάδιζεν Ὀδυσσεύς· ἁ δέ, εὐδιεινοτέρα, ταῖ ἐπορεύετο Νέστωρ. ταὶ ὦν ἀρεταὶ φαμὶ δηλῆσθαι μὲν ταύταν, δύνασθαι δὲ καὶ τήναν. ἀλλὰ ταὶ εὐδαιμονίαν καρύσσει ἁ φύσις βίον εὐκταῖον καὶ εὐσταθέα, διὰ τὸ γνώμας τελεσθῆναι. ὥστε αἴ μὴ δηλῆταί τις παρεόντας, οὐκ εὐδαίμων μέν, οὐ μὰν πάντως κακοδαίμων. Μὴ ὦν ἄνοσον καὶ ἀνάλγητον ὑπολαμβανόντων τὸν ἀγαθὸν εἰπεῖν, μηδὲ ἄλυπον θρασυνέσθωσαν λέγειν. ὡς γὰρ σώματι ἀλγεινά τινα ἀπολείπομεν, οὕτω καὶ ψυχαῖς ἐπωδύνα. ἀλλ' αἱ μὲν ἀφρόνων λῦπαι ἀλόγιστοι πέλονται· αἱ δὲ φρονίμων, ἐς ὅσον ὁ λόγος ἐπιτρέπει ὁρίσδων τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὰν καὶ τὸ καύχαμα αὐτῶν τᾶς ἀπαθείας, ἐκλύει τᾶς ἀρετᾶς τὸ γενναῖον, αἴκα ἐν διαφόροις καὶ μὴ κακοῖς θανάτῳ

τε καὶ ἀλγηδόνι καὶ πενίᾳ αἰπιβεβάκῃ. ἀνακαταγώνιστα γὰρ τὰ μὴ κακά. ἀσκητέον ὦν πολλαὶ μετριοπαθίαν ἴεμεν, ὡς τότε αἰ ἀάλγητον εἰς ἴσον τῷ ἐκπαθεῖ φεύγομες, μήτε μέζον φύσιος τᾶς ἀμετέρας φθεγγόμεθα.

ἘΚ ΤΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΑΥ̓τοῦ Ἀρχύτου, ἐν τῷ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς καὶ εὐδαίμονος.

ΦΑμὶ δὴ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, τοῦτον ἦμεν τὸν πράγμασι μεγάλοις καὶ καιροῖς καλῶς χρεόμενον. ἐσσεῖται δέ κε εἴη ὁ εὐτυχίαν τε δυνάμενος καλῶς φέρεν καὶ πάλιν ἀτυχίαν· καὶ ὁ ἔν τε τοῖς καλοῖς καὶ τιμίοις ἄξιος γινόμενος τῶν ὑποκειμένων, καὶ μεταβαλοίσας τᾶς τύχας εὖ τὸ παρὸν ἐκδεχόμενος. εἰ δὲ συντόμως τε καὶ κεφαλαιωδῶς δεῖ φράσαι, ὁ ἐν πάντεσσι τοῖς καιροῖς καλῶς ἀγωνιζόμενος ἐκ τῶν ἐνδεχομένων· καὶ μὴ μόνον αὖ ἑαυτὸν οὕτως διαπθεὶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμπιστεύσαντας αὐτῷ καὶ συναγωνισαμένους.

ἘΚ ΤΩ͂Ν

ἘΚ ΤΩ͂Ν ΚΡΙΤΩΝΟΣ

τοῦ Πυθαγορείου, ἐν τῷ περὶ φρονάσιος καὶ εὐτυχίας.

Φρόνασις καὶ εὐτυχία ὧδε ἔχοντι ποτ' ἄλλαλα. φρόνασις μὲν, τὸ ῥητὸν καὶ λόγον ἔχον. (τεταγμένον γάρ τι καὶ ὡρισμένον ἐντί) εὐτυχία δὲ, τὸ ἄρρητον καὶ τὸ ἄλογον. ἄτακτον γάρ τι καὶ ἀόριστον ἐντί. καὶ τὸ μὲν, ἀρχᾷ καὶ δυνάμει πρᾶτον, τὸ δὲ, ἀρχᾷ καὶ δυνάμει ὕστερον. τὸ μὲν γὰρ, κυβερνῆν καὶ ὁρίζειν πέφυκε, τὸ δὲ, κυβερνῆσθαι καὶ ὁρίζεσθαι. λαμβάνοντι μάντοι γε συναρμογὰν ἀμφότερα, φρονάσιος καὶ εὐτυχίης εἰς ταὐτὸ συνδραμοίσας. αἰεὶ γὰρ δεῖ, τὰν μὲν ῥηταὶν καὶ λόγον ἔχοισαν φύσιν, ἔχεν ὃ περαίνει τε καὶ συντάξει· τὰν δὲ ἄρρητον καὶ ἄλογον, ἔχεν ὑφ' ὧ περαθήσεταί τε καὶ συνταχθήσεται. ἔχει γὰρ οὕτως ὁ λόγος κατὰ πάντων, ὅ, τε τᾶς ἀπείρω φύσιος καὶ τᾶς περαινοίσας. τὰ μὲν γὰρ ἄπειρα φύσιν ἔχει περαίνεσθαί τε καὶ συντετάχθαι ὑπὸ τῶν λόγον ἐχόντων αἰεὶ καὶ φρόνασιν (ὕλας γὰρ καὶ οὐσίας ἔχοντι τάξιν) τὰ δὲ περαίνοντα, ἐξ αὐτέων συντετάχθαι τε καὶ ὡρίσθαι. τέχνας γὰρ καὶ αἰτίας ἐνεργατικᾶς ἐπέχοντι τάξιν.

Ἁ δὲ συναρμογὰ ταύταν τᾶν φυσίων κατ' ἄλλα καὶ ἄλλα γινόμενα, μεγάλαν καὶ ποικίλαν πεποίηκε τὰν διαφορὰν τῶν συναρμοσμένων. ἔν τε γὰρ τᾷ τῶν ὅλων περιοχᾷ συναρμογὰ συναμφοτέρων τᾶν φυσίων, τᾶς τε ἀεικινάτω φύσιος καὶ τᾶς ἀειπαθέος, κόσμος ἐντί. ἄλλως γὰρ οὐκ ἐνεδέχετο σώζεσθαι τό, τε ὅλον καὶ τὸ πᾶν, μὴ συναρμογὰν ἔχοντος τῶ γενατῶ ποτὶ τὸ θεῖον, καὶ τῶ ἀειπαθέος ποτὶ

τὸ ἀεικίνατον. ἔν τε τῷ ἀνθρώπῳ ἁ συναρμογὰ τῶ ἀλόγω μέρεος τᾶς ψυχᾶς ποτὶ τὸ λόγον ἔχον, ἀρετά. οὔτε γὰρ ἐν τούτοις ἐνδέχεται, στάσιος ἐούσας ἐν ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσιν, ἀποτελεσθῆναι ἀρετάν. καὶ ἐν πόλει δέ, τῶν μὲν ἀρχομένων ποτὶ τὼς ἄρχοντας ἀποτελεῖ κράτος καὶ ὁμόνοιαν. τὸ μὲν γὰρ ἄρχεν, ἴδιον τῶ κρείσσονος· τὸ δ' ἄρχεσθαι ῥᾷον τῶ χείρονος· τὸ δὲ κρατὲν καὶ ὁμονοὲν, κοινὸν ἀμφοτέρων. ὁ δὲ αὐτὸς τρόπος τᾶς ἐφ' ὅλω καὶ τᾶς ἐπὶ τῶ οἴκω συναρμογᾶς συντίθεταί τε καὶ συντίθησιν ἐπῳδὰς καὶ παιδείας, ποτὶ λόγον ἐς τὸ αὐτὸ συνδραμοίσας· καὶ λύπας δὲ καὶ ἡδονὰς, καὶ εὐτυχίας καὶ ἀτυχήματα. χρήζει γὰρ ὁ βίος τυγχάνειν καὶ ἀνέσιος καὶ ἐπιτάσιος, καὶ σκυθρωπότατος καὶ διαχύσιος, καὶ εὐτυχίας δὲ καὶ ἀτυχίας. ἃ μὲν γὰρ συνέχεν καὶ συνάγεν δύναται τὸν νόον ἐς τὰν ἀμαχανίαν καὶ ἐς τὰν φρόνασιν· ἃ δ' ἄμπαυσιν καὶ διάχυσιν παρεχόμενα, καινότερον καὶ εὔψυχον αὐτὸν παρασκευάζοντι ποτὶ τὰς πράξιας. εἰ δὲ ἓν τούτων ἐνδυναστεύοι κατὰ τὸν βίον, ἑτερομερής τε καὶ ἑτεροκλινὴς γίνεται ὁ βίος, ὅκα μὲν ἐπὶ τὸ σκυθρωπόν τε καὶ χαλεπὸν καταφερόμενος, ὅκα δὲ ἐπὶ τὸ ἀνειμένον καὶ κοῦφον. ἁ δὲ συναρμογὰ τούτων ἁπάντων ὀφείλει γίγνεσθαι ποτὶ τὰν φρόνασιν. αὐτὰ γὰρ ἁ διενεργοῦσα ἐντὶ τό, τε ἄπειρον καὶ τὸ περαῖνον ἐν ταῖς πράξεσι. διόπερ καὶ τᾶν ἄλλων ἀρετᾶν αὕτ' ἂν ἁγεμὼν εἴη καὶ μάτηρ. πᾶσαι γὰρ ποτὶ τὸν λόγον καὶ νόμον τὸν ταύτας συναρμοσμέναι τε καὶ συντεταγμέναι τυγχάνοντι. περαίνεται δὴ ὁ λόγος ἤδη μοι κατ' ἀλήθειαν. τὸ γὰρ ἄλογον καὶ τὸ ῥητὸν ἐν πᾶσιν ἔνι· καὶ τὸ μὲν ὁρίζει καὶ περαίνει, τὸ δ' ὁρίζεται καὶ περαίνεται. τὸ δ' ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν συγκείμενον, ἅ, τε τῶ ὅλω καὶ τῶ παντὸς συναρμογά ἐντι.

ἘΚ ΤΩ͂Ν ἈΡΧΥ'-
του τοῦ Πυθαγορείου ἐν τῷ περὶ τῶ ἀγαθῶ ἀνδρὸς καὶ εὐδαίμονος.

Φρόνιμος ἀνὴρ οὕτως ἂν μάλιστα γένοιτο. φύσιος πρᾶτον εὐστόχω τε καὶ μναμονικᾶς καὶ φιλοπόνω τυχὼν, ἐν λογισμοῖς τε καὶ μαθημάτεσσι, καὶ ταῖς ποτ' ἀκρίβειαν θεωρείαις εὐθὺς ἐκ νέων γυμνάσαιτο τὰν διάνοιαν, φιλοσοφίας ἁπτόμενος ὀρθᾶς. μετὰ δὲ ταύτας, θεῶν τε καὶ νόμων καὶ βίων ἀνθρωπίνων ἐμπειρίαν λάβῃ. δύο γὰρ ἐντὶ ἐξ ὧν τῶ φρονίμω διάθεσις παραγίνεται· ὧν τὸ μὲν ἐντὶ ἕξιν μαθηματικάν τε καὶ γνωστικὰν λαβεῖν, τὸ δὲ θεωρήματα καὶ πράγματα πολλὰ ἐπελθόντα μὲν, καὶ αὐτὸν ἰδόντα, τὰ δὲ καὶ δι' ἑτέρω τινὸς τρόπω κατανοήσαντα. οὔτε γὰρ ὁ ἐν λογισμοῖς καὶ μαθημάτεσσι, καὶ ταῖς ποτ' ἀκρίβειαν θεωρείαις εὐθὺς ἐκ νέων γυμνάσας τὰν διάνοιαν, ἱκανὸς ἐντὶ ποτὶ φρόνασιν· οὔθ' ὁ τούτων μὲν ἀπολειφθεὶς, ἐν ἀκροαμάτεσσι δὲ πολλοῖς καὶ πραγμάτεσσιν ἀναστραφείς. ὧν ὁ μὲν ἐν τῷ καθ' ἕκαστα κρίνειν, τυφλὸς ἐγένετο τὰν διάνοιαν· ὁ δ' ἐν τῷ καθόλω θεωρεῖν ἀεί. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν λογισμῶν τὰ μέρεα συντιθεὶς τὸ ὅλον ἐξ αὐτῶν λογίζεται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων δύναται ὁ μὲν λόγος τὰν καθόλω θεωρείαν ὑπογράφειν· ἁ δ' ἐμπειρία, καθ' ἕκαστα κρίνειν.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, ἐν τῷ περὶ τῶν μαθημάτων.

ΔΕῖ γὰρ ἢ μαθόντα παρ' ἄλλου, ἢ αὐτὸν ἐξευρόντα ὧν ἀνεπιστάμων ἦσθα, ἐπιστάμονα γενέσθαι. τὸ μὲν οὖν μαθεῖν παρ' ἄλλου, καὶ ἀλλότριον· τὸ δὲ ἐξευρεῖν αὐτὸν δι' αὑτοῦ, καὶ ἴδιον. ἐξευρεῖν δὲ μὴν ζητοῦντα εὔπορον καὶ ῥᾴδιον· μὴ ἐπιστάμονα δὲ ζητεῖν ἀδύνατον. στάσιν μὲν ἔπαυσεν, ὁμόνοιαν δὲ αὔξησεν λογισμὸς εὑρεθείς. πλεονεξία τε γὰρ οὐκ ἔστι, τούτου γενομένου, καὶ ἰσότας ἐστίν. τούτῳ γὰρ περὶ τῶν συναλλαγμάτων διαλλασσόμεθα. διὰ τοῦτον οὖν οἱ πένητες λαμβάνοντι παρὰ τῶν δυναμένων· οἵ τε πλούσιοι διδόντι τοῖς δεομένοις, πιστεύοντες ἀμφότεροι διὰ τούτω τὸ ἶσον ἕξειν. κανὼν δὲ καὶ κωλυτὴρ τῶν ἀδικούντων, τοὺς μὲν ἐπισταμένους τοῦ ὀργίζεσθαι πρὶν ἀδικεῖν ἔπαυσε, πείσας ὅτι οὐ δυνασοῦνται λαθεῖν, ὅταν ἐπ' αὐτὸ ἔλθωντι· τοὺς δὲ μὴ ἐπισταμένους ἐν αὐτῷ δηλώσας ἀδικοῦντας, ἐκώλυσεν ἀδικῆσαι.

ΕΚ ΤΩΝ ΠΩΛΟΥ ΤΟΥ Πυθαγορείου, ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνας.

ΔΟκεῖ μοι τῶν ἀνδρῶν τὰν δικαιοσύναν, ματέρα τε καὶ τιθήναν τᾶν ἄλλων ἀρετᾶν προσειπεῖν. ἄτερ γε ταύτας οὔτε σώφρονα, οὔτε ἀνδρεῖον, οὔτε φρόνιμον οἷόν τε ἦμεν. ἁρμονία γάρ ἐστι καὶ εἰρήνα τᾶς ὅλας ψυχᾶς μετ' εὐ-

ῥυθμίας. δηλοφανέστερον δὲ καὶ γένοιτο τὸ ταύτας κράτος, ἐπάζοισιν ἁμῖν τὰς ἄλλας ἕξιας. μερικὰν γὰρ ἔχονται αὐταὶ τὰν ὠφέλειαν, καὶ ποθ' ἕνα· ἃ δὲ ποθ' ὅλα τὰ συστάματα, καὶ ἐν πλάθει. ἐν κόσμῳ μὲν ὦν αὐτὰ τὰν ὅλαν ἀρχὰν διαστραταγοῦσα, πρόνοιά τε, καὶ ἁρμονία, καὶ δίκα, γένοις τινὸς θεῶν οὕτω ψαφιξαμένων. ἐν πόλει δὲ εἰρήνα τε καὶ εὐνομία δικαίως κέκληται. ἐν οἴκῳ δ' ἐστὶν, ἀνδρὸς μὲν καὶ γυναικὸς ποτ' ἀλλάλως ὁμοφροσύνα· οἰκετᾶν δὲ ποτὶ δεσπότας εὔνοια· δεσποτᾶν δὲ ποτὶ θεράποντας καδεμονία. ἐν σώματι δὲ, πρᾶτα καὶ ἅπασιν ἀγαπατοτάτα ζώοις, ἅ τε ὑγίεια καὶ ἀρτιότας· ἐν δὲ ψυχᾷ σοφία ἡ ἐκ τᾶς ἐπιστάμας τε καὶ δικαιοσύνας γινομένη παρ' ἀνθρώποις. εἰ δ' αὐτὰ τὸ ὅλον καὶ τὰ μέρεα οὕτω παιδαγωγεῖ τε καὶ σώζει, ὁμόφρονα καὶ ποτάγορα ἀλλάλοις ἀπεργαζομένα, πῶς οὐ μάτηρ καὶ τιθήνα πασᾶν τε καὶ πάντων παμψαφεὶ λέγοιτο;

ἈΝΩΝΎΜΟΥ ΤΙΝΌΣ

Διαλέξεις Δωρικῇ διαλέκτῳ, Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, Περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ αἰσχροῦ, Περὶ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, Περὶ τοῦ ψεύδεος καὶ τῆς ἀληθείας, Περὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀρετῆς, εἰ διδακτόν.

ΠΕΡΙ͂ ΤΩ͂ ἈΓΑΘΩ͂ ΚΑΙ͂ ΤΩ͂ ΚΑΚΩ͂.

Δισσοὶ λόγοι λέγονται ἐν τῇ Ἑλλάδι ὑπὸ τῶν φιλοσοφούντων περὶ τῶ ἀγαθῶ καὶ τῶ κακῶ. οἱ μὲν γὰρ λέγοντι ὡς ἄλλο μέν ἐστι τὸ ἀγαθόν, ἄλλο δέ, τὸ κακόν· τοὶ δέ, ὡς τὸ αὐτό ἐστι, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθὸν εἴη, τοῖς δὲ κακόν· καὶ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ, τοτὲ μὲν ἀγαθόν, τοτὲ δὲ κακόν. ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς τοῖσδε ποτιτίθεμαι· σκέψομαι δὲ ἐκ τῶ ἀνθρωπίνω βίω, ὧν ἐπιμελὲς, βρώσιός τε καὶ πόσιος καὶ ἀφροδισίων. ταῦτα γὰρ ἀσθενοῦντι μὲν κακά ἐστιν, ὑγιαίνοντι δὲ καὶ δεομένῳ, ἀγαθά· καὶ ἀκρασία τοίνυν τούτων, τοῖς μὲν ἀκρατέσι, κακόν· τοῖς δὲ ἰατροῖς, ἀγαθόν. ὁ τοίνυν θάνατος, τοῖς μὲν ἀποθανοῦσι κακόν, τοῖς δ' ἐνταφιοπώλαις καὶ τυμβοποιοῖς ἀγαθόν. γεωργία τε καλῶς ἐξενείκασα τὼς καρπώς, τοῖς μὲν γεωργοῖς ἀγαθόν, τοῖς δὲ ἐμπόροις κακόν. ταὶ τοίνυν ὁλκάδας συντρίβεσθαι καὶ παραθραύεσθαι, τῷ μὲν ναυκλήρῳ κακόν, τοῖς δὲ ναυπηγοῖς ἀγαθόν. ἔτι, τὸν σίδηρον κατέσθεσθαι καὶ ἀμβλύνεσθαι καὶ συντρίβεσθαι, τοῖς μὲν ἄλλοις κακόν, τῷ δὲ χαλ-

κῆϊ, ἀγαθόν. καὶ μὰν τὸν κέραμον παραθραύεσθαι, τοῖς μὲν ἄλλοις κακόν, τοῖς δὲ κεραμεῦσιν, ἀγαθόν. τὰ δὲ ὑποδήματα κατατρίβεσθαι καὶ διαῤῥήγνυσθαι, τοῖς μὲν ἄλλοις κακόν, τῷ δὲ σκυτῆϊ ἀγαθόν. ἐν τοίνυν τοῖς ἀγῶσι τοῖς γυμναστικοῖς καὶ τοῖς μωσικοῖς καὶ τοῖς πολεμικοῖς, αὐτίκα ἐν τῷ γυμνικῷ τῷ σταδιοδρόμῳ ἁ νίκα, τῷ μὲν νικῶντι ἀγαθόν, τοῖς δὲ ἡσσαμένοις, κακόν. καὶ τοῦτο δὲ καὶ τοὶ παλαισταὶ καὶ πύκται, καὶ τοὶ ἄλλοι πάντες μωσικοί. αὐτίκα ἁ κιθαρῳδία τῷ μὲν νικῶντι ἀγαθόν, τοῖς δ' ἡσσαμένοις, κακόν. ἔν τε τῷ πολέμῳ καὶ τὰ νεότατι πρῶτον ἐρῶ· αὐτῶν Λακεδαιμονίων νίκα, ἂν ἁ ἐνίκων τὼς Ἀθηναίως καὶ τὼς συμμάχως, Λακεδαιμονίοις μὲν ἀγαθόν, Ἀθηναίοις δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις κακόν. ἅ τε νίκα ἅντε Ἕλλανες τὸν Πέρσαν ἐνίκασαν, τοῖς μὲν Ἕλλασιν ἀγαθόν, τοῖς δὲ βαρβάροις κακόν. ἁ τοίνυν τοῦ Ἰλίου αἵρεσις τοῖς μὲν Ἀχαιοῖς ἀγαθόν, τοῖς δὲ Τρωσὶ κακόν. καδδὲ ταυτὸ καὶ τὰ τῶν Θηβαίων καὶ τὰ τῶν Ἀργείων πάθη. καὶ ἁ τῶν Κενταύρων καὶ Λαπιθῶν μάχη, τοῖς μὲν Λαπίθαις ἀγαθόν, τοῖς δὲ Κενταύροις κακόν. καὶ μὰν καὶ ἁ τῶν θεῶν καὶ γιγάντων λεγομένα μάχα καὶ νίκα, τοῖς μὲν θεοῖς ἀγαθόν, τοῖς δὲ γίγασιν κακόν.

Ἄλλος δὲ λόγος λέγεται, ὡς ἄλλο μὲν τἀγαθὸν εἴη, ἄλλο δέ, τὸ κακόν, διαφέρον, ὥσπερ καὶ τὤνυμα, οὕτω καὶ τὸ πρᾶγμα. ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸ τοῦτον διαιρεῦμαι τὸν τρόπον. δοκῶ γὰρ οὐ διάδαλον ἦμεν ποῖον ἀγαθὸν καὶ ποῖον κακόν, αἰ τὸ αὐτὸ καὶ μὴ ἄλλο ἑκάτερον εἴη· καὶ γὰρ θαυμαστὸν κ' εἴη. οἶμαι δὲ οὐδὲ κ' αὐτὸν ἔχειν ἀποκρίνασθαι, αἴ τις αὐτὸν ἔροιτο, τὸν ταῦτα λέγοντα, Εἰπὸν δή μοι, ἤδη τι τὼς γονέας ἀγαθὸν ἐποίησας; φαίη κα, Καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα. Τὺ ἄρα κακὰ καὶ μεγάλα καὶ πολλὰ τούτοις ὀφείλεις, αἴπερ τωὐτόν ἐστι τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ. Τί δέ, τὼς συγγενέας ἤδη τι ἀγαθὸν ἐποίησας; τὼς ἄρα συγγενέας

κακὸν ἐποίεις. Τί δὲ τὼς ἐχθρὼς ἤδη κακῶς ἐποίησας; καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἄρα ἀγαθὰ ἐποίησας. ἄγε καὶ δή μοι καὶ τόδε ἀπόκριναι, ἄλλο τι ἢ τὼς πτωχὼς οἰκτείρεις, ὅτι πολλὰ καὶ μεγάλα ἔχοντι· πάλιν εὐδαιμονίζεις, ὅτι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ πράσσοντι, αἴπερ τωὐτὸν ἐστι κακὸν καὶ ἀγαθόν. τὸν δὲ βασιλῆα τὸν μέγαν οὐδὲν κωλύει ὁμοίως διακεῖσθαι τοῖς πτωχοῖς. τὰ γὰρ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀγαθὰ αὐτῶ, πολλὰ κακὰ καὶ μεγάλα ἐστὶν, αἴκα τωὐτόν ἐστιν τἀγαθὸν καὶ κακόν. καὶ τάδε μὲν περὶ τῶ παντὸς εἰρήσθω. εἶμι δὲ καὶ καθ' ἕκαστον, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶ ἐσθίεν καὶ πίνεν καὶ ἀφροδισιάζεν. τοῦτο γὰρ τοῖς ἀσθενέοισι ταῦτα ποιὲν, ἀγαθόν ἐστιν αὐτοῖς, αἴπερ τωὐτόν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ κακόν· καὶ τοῖς νοσέοισι, κακόν ἐστι τὸ νοσεῖν καὶ ἀγαθόν, αἴπερ τωὐτόν ἐστι τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ. καθ δὲ τόδε καὶ τἄλλα πάντα τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ εἴρηται. καὶ οὐ λέγω τί ἐστι τὸ ἀγαθὸν, ἀλλὰ τοῦτο πειρῶμαι διδάσκειν, ὡς οὐ τωὐτὸν εἴη κακὸν καὶ ἀγαθόν, ἀλλ' ἑκάτερον.

ΠΕΡΙ ΤΩ ΚΑΛΩ ΚΑΙ ΑΙΣΧΡΩ.

ΛΈγονται δὲ καὶ περὶ τῶ καλῶ καὶ αἰσχρῶ δισσοὶ λόγοι. τοὶ μὲν γὰρ φαντὶ ἄλλο μὲν ἦμεν τὸ καλὸν, ἄλλο δὲ τὸ αἰσχρὸν, διαφέρον ὥσπερ καὶ τὤνυμα, οὕτω καὶ τὸ πρᾶγμα· τοὶ δὲ, τωὐτὸ καλὸν καὶ αἰσχρόν. κἀγὼ πειρασοῦμαι, τόνδε τὸν τρόπον ἐξαγεύμενος. αὐτίκα γὰρ παιδίῳ ὡραίῳ ἐραστᾷ μὲν χρηστῷ χαρίζεσθαι, καλὸν, μὴ ἐραστᾷ δὲ καλῷ, αἰσχρόν. καὶ τὰς γυναῖκας λοῦσθαι ἔνδον, καλόν· ἐν παλαίστρᾳ δὲ, αἰσχρόν· ἀλλὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐν παλαίστρᾳ καὶ ἐν γυμνασίῳ, καλόν. καὶ συνίμεν τῷ ἀνδρὶ, ἐν ἁσυχίᾳ μὲν, καλὸν, ὅπου τοίχοις κρυφθήσεται· ἔξω δὲ, αἰσχρὸν, ὅπου τὶς ὄψεται. καὶ τὸ μὲν αὐτᾷ συνίμεν ἀνδρὶ καλόν· ἀλλοτρίῳ δὲ, αἴσχιστον. καὶ τῷ γε ἀνδρὶ, τᾷ μὲν ἑαυτῶ

γυναικὶ συνίμεν, καλόν· ἀλλοτρίᾳ δὲ, αἰσχρόν. καὶ κοσμεῖσθαι, καὶ ψιμμυθίῳ χρίεσθαι, καὶ χρυσία περιάπτεσθαι, τῷ μὲν ἀνδρὶ αἰσχρὸν, τᾷ δὲ γυναικὶ καλόν. καὶ τὼς μὲν φίλως εὖ ποιεῖν, καλόν· τὼς δὲ ἐχθρὼς, αἰσχρόν. καὶ τὼς μὲν πολεμίως φεύγεν, αἰσχρόν· τὼς δὲ ἐν σταδίῳ ἀγωνιστὰς, καλόν. καὶ τὼς μὲν φίλως καὶ τὼς πολίτας φονεύεν, αἰσχρὸν, τὼς δὲ πολεμίως, καλόν. καὶ τάδε μὲν περὶ πάντων. εἶμι δ' ἐφ' ἃ ταὶ πόλιές τε αἰσχρὰ ἄγηνται καὶ τὰ ἔθνεα. αὐτίκα Λακεδαιμονίοις ταὶς κόρας γυμνάζεσθαι ἀχειριδώτως, καὶ ἀχίτωνας παρέρπεν, καλόν· Ἴωσι δ' αἰσχρόν. καὶ τὼς παῖδας μὴ μανθάνεν μωσικὰ καὶ γράμματα, καλόν· Ἴωσι δ' αἰσχρὸν μὴ ἐπίστασθαι ταῦτα πάντα. Θεσσαλοῖσι δὲ καλὸν τὼς ἵππως ἐκ τᾶς ἀγέλας λαβόντα, αὐτὼς δαμάσαι, καὶ τὼς ὀρέας· βῶς τε λαβόντι, αὐτὼς σφάξαι καὶ ἐκδεῖραι καὶ κατακόψαι· ἐν Σικελίᾳ δὲ αἰσχρὸν, καὶ δώλων ἔργα. Μακεδόσι καλὸν δοκεῖ ἦμεν, ταὶς κόρας, πρὶν ἀνδρὶ γάμασθαι, ἐρᾶσθαι καὶ ἀνδρὶ συγγίνεσθαι· ἐπεὶ δὲ καὶ γαμεῖται, αἰσχρόν· Ἕλλασι δ' ἄμφω αἰσχρόν. τοῖς δὲ Θραξὶ κόσμος ταὶς κόρας στίζεσθαι. τοὶ δὲ Σκύθαι καλὸν νομίζοντι, ὃς ἄνδρα κανὼν, ἐκδείρας τὰν κεφαλὰν, τὸ μὲν κόμιον πρὸ τοῦ ἵππου φορεῖ, τὸ δ' ὀστέον χρυσώσας ἢ ἀργυρώσας, πίνει ἐξ αὐτοῦ, καὶ σπένδει τοῖς θεοῖς· ἐν δὲ τοῖς Ἕλλασιν, οὐδέ κ' ἐς τὰν αὐτὰν οἰκίαν συνεισελθεῖν βούλοιτ' ἄν τις τοιαῦτα ποιήσαντι. Μασσαγέται δὲ τὼς γονέας κατακόψαντες κατέσθοντι, καὶ τάφος κάλλιστος δοκεῖ ἦμεν, ἐν τοῖς τέκνοις τεθάφθαι· ἐν δὲ τᾷ Ἑλλάδι αἴ τις ταῦτα ποιήσῃ, ἐξελαθεὶς ἐκ τῆς Ἑλλάδος, κακὰ ἀποθάνῃ, ὡς αἰσχρὰ καὶ δεινὰ ποιέων. τοὶ δὲ Πέρσαι, κοσμεῖσθαί τε, ὥσπερ ταὶς γυναῖκας, καὶ τὼς ἄνδρας, καλὸν νομίζοντι, καὶ τᾷ θυγατρὶ καὶ τᾷ ματρὶ καὶ τᾷ ἀδελφᾷ συνίμεν· τοὶ δὲ Ἕλλανες, καὶ αἰσχρὰ καὶ παράνομα. Λυδοῖς τοίνυν ταὶς κόρας πορνευθείσας, καὶ ἀργύριον ἐνεργασαμένας, καὶ οὕτω γά-

μαθαι καλὸν δοκεῖ ἦμεν· ἐν δὲ τοῖς Ἕλλασιν, οὐδείς κα θέλει γαμᾶν. Αἰγύπτιοί τε οὐ ταὐτὰ νομίζοντι καλὰ τοῖς ἄλλοις. τῇδε μὲν γὰρ γυναῖκας ὑφαίνειν καὶ ἐργάζεσθαι καλόν· ἀλλὰ τηνεὶ τὼς ἄνδρας, τὰς δὲ γυναῖκας πράσσεν ἅπερ τῇδε τοὶ ἄνδρες. τὸν παλὸν δεύειν ταῖς χερσὶ, τὸν σῖτον τοῖς ποσὶ, τήνοις καλόν· ἀλλ' ἁμῖν τὸ ἐναντίον. οἶμαι δ' αἴ τις τὰ καλὰ εἰς ἓν κελεύῃ συνενεῖκαι πάντας ἀνθρώπως ἃ ἕκαστοι νομίζοντι, καὶ πάλιν ἐξ ἀθρόων τοι τὰ αἰσχρὰ λαβὲν, ἃ ἕκαστοι ἄγηνται, οὐδὲν καλυφθῆμεν, ἀλλὰ πάντας πάντα διαλαβέν. οὐ γὰρ πάντες ταὐτὰ νομίζοντι. παρεξοῦμαι δὲ καὶ ποίημά τι· καὶ γὰρ τὸν ἄλλον ὧδε θνητοῖσι νόμον ὄψει διαιρῶν, οὐδὲν ἂν πάντη καλὸν, οὐδ' αἰσχρόν· ἀλλὰ ταὔτ' ἐποίησε λαβὼν ὁ καιρὸς αἰσχρὰ, καὶ διαλλάξας καλά. ὡς δὲ τὸ σύνολον εἰπὲν, πάντα καιρῷ μὲν καλά ἐντι, ἐν ἀκαιρίᾳ δ', αἰσχρά. τί ὦν διεπραξάμην; ἔφαν ἀποδείξειν ταὐτὰ αἰσχρὰ καὶ καλὰ ὄντα· καὶ ἀπέδειξα ἐν τούτοις πᾶσι. λέγεται δὲ καὶ περὶ τῶ αἰσχρῶ καὶ καλῶ, ὡς ἄλλο ἑκάτερον εἴη. ἐπεὶ αἴ τις ἐρωτάσῃ τὼς λέγοντας ὡς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα αἰσχρὸν καὶ καλόν ἐστιν, αἴ ποκά τι αὐτοῖς καλὸν ἔργασται, αἰσχρὸν ὁμολογησοῦντι, αἴπερ τωὐτὸν καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ καλόν. καὶ αἴ τινα καλὸν οἴδαντι ἄνδρα, τοῦτον καὶ αἰσχρὸν τὸν αὐτόν. καὶ αἴ τινά κα λευκὸν, καὶ μέλανα τοῦτον τὸν αὐτόν. καὶ καλόν γ' ἐστὶ τὼς θεὼς σέβεσθαι, καὶ αἰσχρὸν ἄρα τὼς θεὼς σέβεσθαι, αἴπερ τωὐτὸν αἰσχρὸν καὶ καλόν ἐστι. καὶ τὰ δὲ μὲν περὶ ἁπάντων εἰρήσθω μοι. τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὸν λόγον αὐτῶν ὃν λέγοντι· αἰ γὰρ τὰν γυναῖκα καλόν ἐστι κοσμεῖσθαι, τὰν γυναῖκα αἰσχρὸν κοσμεῖσθαι, αἴπερ τωὐτὸν αἰσχρὸν καὶ καλόν· καὶ τἆλλα κατὰ τωὐτόν. ἐν Λακεδαίμονι ἐστὶ καλὸν τὰς παῖδας γυμνάζεσθαι, ἐν Λακεδαίμονι ἐστὶν αἰσχρὸν τὰς παῖδας γυμνάζεσθαι. καὶ τἆλλα οὕτως. λέγονται δὲ ὡς αἴ τινες τὰ αἰσχρὰ ἐκ τῶν ἐθνέων πάν-

πόθεν συνενείκαιεν, ἔπειτα συγκαλέσαντες κελεύοιεν, ἅ τις καλὰ νομίζει, λαμβάνεν πάντα, καὶ ἐν καλῷ ἀπενειχθῆμεν· ἐγὼ θαυμάζω αἰ τὰ αἰσχρὰ, συνενεχθέντα καλὰ ἐσεῖται, καὶ οὐχ οἷά περ ἦνθεν. αἰ γοῦν ἵππως ἢ βῶς ἢ ὄϊς ἢ ἀνθρώπως ἄγαγον, οὐκ ἄλλο τι κα ἀπάγαγον. ἐπεὶ οὐδὲ χρυσὸν ἤνεικαν, χαλκὸν ἀπήνεικαν· οὐδὲ ἀργύριον ἤνεικαν, μόλιβδον κα ἀπέφερον. αἰ τι δ' ἄρα τῶν αἰσχρῶν καλὰ ἀπαγαγόντι, φέρε δὴ αἰ ἄρα τις αἰσχρὸν ἀπάγαγε, τοῦτον αὖ, καλὸν ἀπάγαγε. ποιητὰς δὲ μάρτυρας ἐπάγονται, ποτὶ ἁδονὰν οὐ ποτ' ἀλάθειαν ποιοῦντι.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂ ΔΙΚΑΙ͂Ω ΚΑῚ τῶ ἀδίκω.

Δισσοὶ δὲ λόγοι λέγονται καὶ περὶ τῶ δικαίω καὶ περὶ τῶ ἀδίκω· καὶ τοὶ μὲν, ἄλλο ἦμεν τὸ δίκαιον, ἄλλο δὲ τὸ ἄδικον· τοὶ δὲ, τωὐτὸ δίκαιον καὶ ἄδικον· καὶ ἐγὼ τούτῳ πειράσομαι τιμωρεῖν. καὶ πρῶτον μὲν ψεύδεσθαι ὡς δίκαιόν ἐστι λεξῶ, καὶ ἐξαπατᾶν. τὼς μὲν πολεμίως ταῦτα ποιεῖν, αἰσχρὸν καὶ πονηρὸν ἂν ἐξείποιεν· τὼς δὲ φιλτάτως, οὔ. αὐτίκα τὼς γονέας· αἰ γὰρ δέοι τὸν πατέρα ἢ τὰν ματέρα φάρμακόν τι ἐγκαταφαγῆν, καὶ μὴ θέλοι, οὐ δίκαιόν ἐστι, καὶ ἐν τῷ ῥοφήματι καὶ ἐν τῷ ποτῷ δόμεν, καὶ μὴ φάμεν ἐνῆμεν; οὐκῶν ἤδη ψεύδεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν τὼς γονέας, καὶ κλέπτεν μὰν τὰ τῶν φίλων, καὶ βιῆσθαι τὼς φιλτάτως δίκαιον. αὐτίκα αἴ τις λυπηθείς τι τῶν οἰκηίων καὶ ἀχθεσθεὶς μέλλοι αὑτὸν διαφθείρεν ἢ ξίφει ἢ σχοινίῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ, δίκαιόν ἐστι ταῦτα κλέψαι, αἰ δύναιτο· αἰ δὲ ὑστερίξαι καὶ ἔχοντα καταλάβοι, ἀφελέσθαι βίᾳ. ἀνδραποδίξασθαι δὲ πῶς οὐ δίκαιον τὼς πολεμίως, αἴ τις δύναιτο ἑλὼν πόλιν ὅλαν ἀποδόσθαι; τοιχωρυχὲν δὲ τὰ τῶν πολιτῶν κοινὰ οἰκήματα, δίκαιον

φαίνεται. αἰ γὰρ ὁ πατὴρ ἐπὶ θανάτῳ κατεστασιασμένος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν δεδεμένος εἴη, ἆρα οὐ δίκαιον διορύξαντα κλέψαι καὶ σῶσαι τὸν πατέρα; ἐπιορκεῖν δὲ αἴ τις ὑπὸ τῶν πολεμίων λαφθεὶς ὑποδέξαιτο, ὀμνύων ἦ μὰν ἀφεθεὶς τὰν πόλιν προδώσειν, ἆρα οὗτος δίκαια ποιήσαι ἐπιορκήσας; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ δοκῶ· ἀλλὰ μᾶλλον τὰν πόλιν καὶ τὼς φίλως καὶ τὰ ἱερὰ σώσαι πατρώϊα ἐπιορκήσας. ἤδη ἆρα δίκαιον καὶ τὸ ἐπιορκεῖν, καὶ τὸ ἱεροσυλεῖν. τὰ μὲν ἴδια τῶν πόλεων ἐῶ· τὰ δὲ κοινὰ τᾶς Ἑλλάδος, τὰ ἐκ Δελφῶν καὶ τὰ ἐξ Ὀλυμπίας. μέλλοντος τῶ βαρβάρω τὰν Ἑλλάδα λαβὲν, καὶ τᾶς σωτηρίας ἐν χρήμασιν ἐούσας, οὐ δίκαιον λαβεῖν, καὶ χρῆσθαι ἐς τὸν πόλεμον. φονεύειν δὲ τὼς φιλτάτως δίκαιον· ἐπεὶ καὶ Ὀρέστας καὶ Ἀλκμαίων· καὶ ὁ θεὸς ἔχρησε δίκαια αὐτὼς ποιῆσαι. ἐπὶ δὲ τὰς τέχνας τρέψομαι, καὶ ταῦτα ποιητῶν. ἐν γὰρ τραγῳδοποιΐᾳ καὶ ζωγραφίᾳ ὅστις πλεῖστα ἐξαπατῇ ὅμοια τοῖς ἀλαθινοῖς ποιέων, οὗτος ἄριστος. θέλω δὲ καὶ ποιήματα τῶν παλαιοτέρων μαρτύριον ἐπαγαγέσθαι. Κλεοβουλίνης, Ἄνδρ' εἶδον κλέπτοντα καὶ ἐξαπατῶντα βίᾳ· ὡς καὶ τὸ βίᾳ ῥέξαι τοῦτο δικαιότατον ἦν πάλαι ταῦτα. Αἰσχύλου δὲ ταῦτα, Ἀπάτης δικαίας οὐκ ἀποστατεῖ θεός· Ψευδῶν δὲ καιρὸν ἔσθ' ὅποι τιμῇ θεός. λέγεται δὲ καὶ τῷδε αἴτιος λόγος· ὡς ἄλλο τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικόν ἐστι, διαφέρον, ὥσπερ καὶ τὤνυμα, οὕτω καὶ τὸ πρᾶγμα· ἐπεὶ αἴ τις ἐρωτήσαι τὼς λέγοντας ὡς τὸ αὐτό ἐστιν ἄδικον καὶ δίκαιον, αἴ και δή τι δίκαιον περὶ τὼς γονέας ἔπραξαν, ὁμολογοῦντι καὶ ἄδικοι ἆρα. τὸ γὰρ αὐτὸ ἄδικον καὶ δίκαιον ὁμολογέοντι ἦμεν. φέρε, ἄλλον δὲ, αἴ τινα γινώσκῃ δίκαιον ἄνδρα, καὶ ἄδικον ἆρα τὸν αὐτόν. καὶ μέγαν τοίνυν καὶ μικρὸν κατὰ τωὐτόν. καίτοι πολλὰ ἀδικήσας ἀποθανέτω πραξάμενος. καὶ περὶ μὲν τούτων ἅλις. εἶμι δὲ ἐφ' ἃ λέγοντες ἀξιόωντι τὸ αὐτὸ καὶ δίκαιον καὶ ἄδικον ἀποδεικνύεν. τὸ γὰρ κλέπτεν τὰ

τῶν πολεμίων, δίκαιον καὶ ἄδικον ἀποδεικνύεν. τοῦτ' αὐτό. ἀλλ' ἀληθὴς ὁ τήνων λόγος καὶ τἆλλα καὶ τὠυτό. τέχνας δ' ἐπάγοντι ἐν αἷς οὐκ ἔστι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον. καὶ τοὶ ποιηταὶ οὔτι ποτ' ἀλήθειαν, ἀλλὰ ποτὶ τὰς ἡδονὰς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ποιήματα ποιέοντι.

ΠΕΡΙ` ΤΩ͂ ΨΕΥ'ΔΕΟΣ ΚΑΙ` τᾶς ἀλαθείας.

Λέγονται δὲ καὶ περὶ τῶ ψεύδεος καὶ τᾶς ἀληθείας δισσοὶ λόγοι. ὧν ὁ μὲν φατὶ, ἄλλον μὲν τὸν ψεύσταν ἦμεν λόγον, ἄλλον δὲ τὸν ἀληθῆ· τοὶ δὲ, τὸν αὐτόν. αὖ κἀγὼ τὸν δὲ λόγον πρᾶτον μὲν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι λέγονται· ἔπειτα δὲ, ὅταν λόγος ῥηθῇ, αἰ μὲν ὡς λέγηται ὁ λόγος, οὕτω γίνηται, ἀληθὴς ὁ λόγος· αἰ δὲ μὴ γίνηται, ψευδὴς ὁ αὐτὸς λόγος. αὐτίκα κατηγορεῖς ἱεροσυλίαν τῷ, αἰκ' ἐγένετο τὤργον, ἀληθὴς ὁ λόγος· καὶ αἰ δὲ μὴ ἐγένετο, ψεύσας. καὶ τῶ ἀπολογουμένω ὥσγε ὁ λόγος. καὶ τάγε δικαστήρια τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ψεύσταν καὶ ἀληθῆ κρίνοντι. ἐπεί τοι καὶ ἑξῆς καθήμενοι αἰ λέγοιμι Μίμας εἰμί, τὸ αὐτὸ μὲν πάντες ἐροῦμεν, ἀληθὴς δὲ μόνος ἐγὼ· ἐπεὶ καὶ εἰμί. δᾶλον ὦν ὅτι ὁ αὐτὸς λόγος, ὅταν μὲν αὐτῷ παρῇ τὸ ψεῦδος, ψεύσας ἐστίν· ὅταν δὲ τὸ ἀληθές, ἀληθής. ὥσπερ καὶ ἄνθρωπος τὸ αὐτὸ, καὶ παῖς καὶ νεανίσκος καὶ ἀνὴρ καὶ γέρων ἐστίν. λέγεται δὲ καὶ ὡς ἄλλος εἴη ὁ ψεύσας λόγος, ἄλλος δὲ ὁ ἀλαθής, διαφέρων τὤνυμα. αἰ γάρ τις ἐρωτάσαι τὼς λέγοντας ὡς ὁ αὐτὸς λόγος εἴη ψεύσας καὶ ἀλαθής, ὃν αὐτοὶ λέγοντι, πότερός ἐστιν, αἰ μὲν ψεύσας, δᾶλον ὅτι δύο εἴη· αἰ δ' ἀλαθὴς ἀποκρίναιτο, καὶ ψεύσας ὁ αὐτὸς οὗτος. καὶ ἀλαθές τι πολλὰ εἶπεν, ἢ ἐξεμαρτύρησε· καὶ ψευδῆ ἄρα τὰ αὐτὰ ταῦτα. καὶ αἴ τινα ἄνδρα ἀλαθῆ οἶδε καὶ ψεύσταν τὸν αὐτόν. ἐκ δὲ τῶ λόγω λέγοντι ταῦτα, ὅτι γενομένω μὲν

τῶ πράγματος ἀλαθῆ τὸν λόγον, ἀγενήτω δὲ ψεύσταν. οὐκοῦν διαφέρει αὖθις τὼς δικαστάς, ὅτι κρίνοιντο. οὐ γὰρ παρέντι τοῖς πράγμασιν. ὁμολογέοντι δὲ καὶ αὐτοί, ᾧ μὲν τὸ ψεῦδος ἀναμέμικται, ψεύσταν ἦμεν· ᾧ δὲ ἀλαθές, ἀλαθῆ. τοῦτο δὲ ὅλον διαφέρει. ταῦτα τοὶ μαινόμενοι καὶ τοὶ σωφρονοῦντες καὶ τοὶ σοφοὶ καὶ τοὶ ἀμαθεῖς καὶ λέγοντι καὶ πράσσοντι. καὶ πρᾶτον μὲν ὀνομάζοντι ταῦτα γᾶν καὶ ἄνθρωπον καὶ ἵππον, καὶ πῦρ, καὶ τἄλλα πάντα· καὶ ποιέοντι ταῦτα, κάθηνται, καὶ ἔσθοντι καὶ πίνοντι, καὶ κατάκεινται, καὶ τἄλλα κατ' ὡυτό. καὶ μὰν καὶ αὐτὸ πρᾶγμα καὶ μεῖζον καὶ μεῖόν ἐστι, καὶ πλέον καὶ ἔλασσον, καὶ βαρύτερον καὶ κουφότερον. οὕτω γὰρ εἴη ταῦτα πάντα. τὸ τάλαντον ἐστὶ βαρύτερον τῆς μνᾶς καὶ κουφότερον τῶν δύο ταλάντων. τωὐτὸν ἄρα καὶ κουφότερον καὶ βαρύτερον. καὶ ζώει ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ οὐ ζώει, κατ' αὐτά ἐστι καὶ οὐκ ἔστι. τὰ γὰρ τῆδε ὄντα, ἐν τῇ Λιβύᾳ οὐκ ἔστιν, οὐδέ γε τὰ ἐν Λιβύᾳ, ἐν Κύπρῳ, καὶ τἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. οὐκοῦν καὶ ἐντὶ τὰ πράγματα καὶ οὐκ ἐντί· τοὶ τινες λέγοντες τὼς μαινομένως καὶ τὼς σοφώς, τὼς ἀμαθεῖς ταὐτὰ διαπράσσεσθαι, καὶ λέγειν τε τἄλλα ἑπόμενα τῷ λόγῳ, οὐκ ὀρθῶς λέγοντι. αἰ γάρ τις αὐτὼς ἐρωτάσαις αἰ διαφέρῃ μανία σωφροσύνης, καὶ σοφία ἀμαθίης, φαντὶ ναί. εὖ γὰρ καὶ ἐξ ὧν πράσσοντι ἑκάτεροι, δᾶλοι ἐντὶ ὡς ὁμολογησοῦντι. οὐκοῦν καὶ ταὐτὰ πράσσοντι, καὶ τοὶ σοφοὶ μαίνονται, καὶ τοὶ μαινόμενοι σοφοί, καὶ πάντα συνταράσσονται. καὶ ἐπ' ἄρτιος ὁ λόγος, πότερον οἷον ἐν δέοντι σωφρονοῦντες λέγοντι ἢ τοὶ μαινόμενοι. ἀλλὰ γὰρ φαντὶ ὡς ταῦτα μὲν λέγοντι, ὅταν τις αὐτὼς ἐρωτῇ· ἀλλὰ τοὶ μὲν σοφοί, ἐν τῷ δέοντι, τοὶ δὲ μαινόμενοι, ᾇ οὐ δεῖ· καὶ τοῦτο λέγοντες, δοκοῦντι μικρὸν ποτιθεῖναι, αἰ δεῖ καὶ μὴ δεῖ· ὥστε οὐ μηκέτι τὸ αὐτὸ ἦμεν· ἐγὼ δὲ οὐ πράγματος τοσούτω ποτιτεθέντος ἀλλοιοῦσθαι δοκῶ τὰ πράγματα, ἀλλ' ἁρμονίας διαλλαγείσας· ὥσπερ

Γλαῦκος καὶ γλαυκός, Ξάνθος καὶ ξανθός, Ξοῦθος καὶ ξουθός. ταῦτα μὲν τὰν ἁρμονίαν ἀλλάξαντα διήνεικαν. τὰ δὲ μακρῶς καὶ βραχυτέρως ῥηθέντα Τύρος καὶ τυρός, σάκκος καὶ σάκκος. ἅτερα δέ, γράμματα διαλλάξαντα, κάρτος καὶ κράτος, ὄνος καὶ νόος. ἐπεὶ ὦν οὐκ ἀφαιρεθέντος οὐδενὸς τοσοῦτον διαφέρει, τί δὴ αἴ τις ἢ ποτιθείη, ἢ ἀφαιρεῖ· καὶ τοῦτο δείξω οἷόν ἐστιν. αἴ τις ἀπὸ τῶν δέκα ἓν ἀφέλοι, οὐκ ἔτι δέκα οὐδὲ ἓν εἴη. καὶ τἆλλα καττοῦτο. τὸ δὲ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον καὶ ἦμεν καὶ μὴ ἦμεν ἐρωτῶ τί ἢ τὰ πάντα ἐστίν; οὐκῶν αἴ τις μὴ φαίη ἦμεν, ψεύδεται, τὰ πάντα εἰπόντες ταῦτα πάντα ὤν πη ἐστί.

ΠΕΡΙ ΤΑ͂Σ ΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ τᾶς ἀρετᾶς, εἰ διδακτόν.

Λέγεται δέ τις λόγος οὔτ' ἀλαθής, οὔτε καινός· ὅτι ἄρα σοφία καὶ ἀρετὰ οὔτε διδακτὸν εἴη, οὔτε μαθητόν. τοὶ δὲ ταῦτα λέγοντες ταῖσδε ἀποδείξεσι χρῶνται, ὡς οὐχ οἷόν τε εἴη, αἴ τι ἄλλῳ παραδοίης, τοῦτο αὐτὸ ἔτι ἔχειν. μία μὲν δὴ αὕτα. ἄλλα δέ, ὡς αἰ διδακτὸν ἦν διδασκάλικα ἀποδεδεγμένην, ὡς τᾶς μωσικᾶς. τρίτα δέ, ὡς τοὶ ἐν τᾷ Ἑλλάδι γενόμενοι σοφοὶ ἄνδρες, τὰ αὐτῶν τέκνα ἂν ἐδίδαξαν καὶ τὼς φίλως. τετάρτα δέ, ὅτι ἤδη τινὲς παρὰ σοφιστὰς ἐλθόντες, οὐδὲν ὠφέληθεν. πέμπτα δέ, ὅτι πολλοὶ οὐ συγγενόμενοι σοφισταῖς, ἄξιοι λόγου γεγένηνται. ἐγὼ δὲ κάρτα εὐήθη νομίζω τόνδε τὸν λόγον. γινώσκω γὰρ τὼς διδασκάλως γράμματα διδάσκοντας ἃ καὶ αὐτὸς ἐπιστάμενος τυγχάνει, καὶ κιθαριστὰς κιθαρίζεν. πρὸς δὲ τὰν δευτέραν ἀπόδειξιν, ὡς ἄρα οὐκ ἐντὶ διδάσκαλοι ἀποδεδεγμένοι τί μὰν τοὶ σοφισταὶ διδάσκοντι, ἀλλ' ἢ σοφίαν καὶ ἀρετάν. ἢ τί δὲ Ἀναξαγόρειοι καὶ Πυθαγόρειοι ἦεν. τὸ δὲ τρίτον, ἐδίδαξε Πολύκλειτος τὸν υἱὸν ἀνδριάντας ποιεῖν. καὶ αἰ μέν

τις μὴ διδάξῃ, οὐ σαμῆον· αἰ δ' ἐστὶν διδάξαι, τεκμήριον ὅτι δυνατόν ἐστι διδάξαι. τέταρτον δὲ, αἱ μή τοι παρὰ σοφῶν σοφιστᾶν σοφοὶ γίνονται. καὶ γὰρ γράμματα πολλοὶ οὐκ ἔμαθον μαθόντες. ἔστι δέ τις καὶ φύσις. αἰ δέ τις μὴ μαθὼν παρὰ σοφιστᾶν ἱκανὸς ἐγένετο εὐφυὴς, καὶ γενόμενος ῥαδίως συναρπάξαι τὰ πολλὰ ὀλίγα μαθὼν παρ' ὧν περ καὶ τὰ ὀνύματα μανθάνομεν. καὶ τούτων τι ἤτοι πλέον, ἤτοι ἔλασσον ὁ μὲν παρὰ πατρὸς, ὁ δὲ παρὰ ματρός. αἰ δέ τῳ μὴ πιστόν ἐστι τὰ ὀνύματα μανθάνειν ἅμα, ἀλλ' ἐπισταμένως ἅμα γίνεσθαι, γνώτω ἐκ τῶνδε· αἴ τις εὐθὺς γενόμενον παιδίον ἐς Πέρσας ἀποπέμψαι, καὶ τηνεῖ τράφοι, κωφὸν Ἑλλάδος φωνᾶς, περσίζοι κα· καὶ αἴ τις τηνόθεν τῇδε κομίζοι, ἑλλανίζοι κα. οὕτω μανθάνομεν τὰ ὀνύματα· καὶ τὼς διδασκάλως οὐκὶ ἄμες. οὐ λέλεκταί μοι ὁ λόγος, καὶ ἔχεις ἀρχὰν καὶ τέλος καὶ μέσον· καὶ οὐ λέγω ὡς διδακτός ἐστιν, ἀλλ' ὅτι ἀποχρῶντί μοι τῆναι ταὶ ἀποδείξεις. λέγοντι δέ τινες τῶν δημαγορούντων ὡς χρὴ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ κλάρω γίνεσθαι, οὐ βέλτιστα ταῦτα νομίζοντες. εἰ γάρ τις αὐτὸν ἐρωτῴη τὸν ταῦτα λέγοντα, Τί δὴ σὺ τοῖς οἰκέταις οὐκ ἀπὸ κλάρω τὰ ἔργα προστάσσεις, ὅπως ὁ μὲν ζευγηλάτας, αἴκ' ὀψοποιὸς λάχῃ, ὀψοποιῇ, ὁ δὲ ὀψοποιὸς ζευγηλατῇ; καὶ τἆλλα κατὰ τοῦτο. καὶ πῶς οὐ καὶ τὼς χαλκέας καὶ τὼς σκυτέας συναγαγόντες καὶ τέκτονας καὶ χρυσοχόας διεκληρωσάμεθα καὶ ἠναγκάσαμεν, αἴ ἅσχ' ἕκαστος λάχῃ τέχναν ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἃν ἐπίσταται. τωὐτὸν δὲ καὶ ἐν ἀγῶσι τᾶς μωσικᾶς διακλαρῶσαι τὼς ἀγωνιστάς. καὶ ὅτι χ' ἕκαστος καὶ λάχῃ, ἀγωνίζεσθαι· αὐλητὰς κιθαριζέτω τυχὸν, καὶ κιθαρῳδὸς αὐλήσει. καὶ ἐν τῷ πολέμῳ τὼς τοξότας καὶ τὼς ὁπλίτας ἱππασεῖται, ὁ δ' ἱππεὺς τοξεύσει. ὥστε πάντες ἃ οὐκ ἐπίστανται οὐδὲ δύνανται, οὐδὲ πραξοῦντι. λέγοντι δὲ ἀγαθὸν ἦμεν καὶ δαμοτικόν· κάρτα ἐγὼ ἥκιστα νομίζω δαμοτικόν. ἐντὶ γὰρ ἐν ταῖς πό-

λεσι

λεῦντι μισόδαμοι ἄνθρωποι, ὧν αἴ κα τύχῃ ὁ κύαμος, ἀπολοῦντι τὸν δᾶμον. ἀλλὰ χρὴ τὸν δᾶμον αὐτὸν ὁρῶντα, αἱρεῖσθαι πάντας τὼς εὔνως αὐτῷ καὶ τὼς ἐπιτηδείως στραταγὲν, ἀτέρως δὲ νομοφυλακὲν, καὶ τἆλλα. αἰδρὸς κατὰ τὰς αὐτὰς τέχνας νομίζω κατὰ βραχύ τε δύνασθαι καὶ ἀλέγεσθαι, καὶ ἀλάθειαν τῶν πραγμάτων ἐπίστασθαι, καὶ διδασκάσασθαι ὀρθῶς, καὶ δαμαγορεῖν οἷόν τ' ἦμεν, καὶ λόγων τέχνας ἐπίστασθαι, καὶ περὶ φύσιος τῶν ἁπάντων, ὥστε ἔχει καὶ ὡς ἐγένετο, διδάσκεν. καὶ πρᾶτον μὲν ὁ περὶ φύσιος τῶν ἁπάντων εἰδὼς, πῶς οὐ δυνασεῖται περὶ πάντων ὀρθῶς καὶ πράσσεν; ἔτι δὴ ὁ τὰς τέχνας τῶν λόγων εἰδὼς, ἐπιστασεῖται καὶ περὶ πάντων ὀρθῶς λέγεν. δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς λέγεν περὶ ὧν ἐπίσταται, περὶ τούτων λέγεν. πάντων γὰρ ἐπιστασεῖται˙ πάντων μὲν γὰρ τῶν λόγων τὰς τέχνας ἐπίσταται, τοὶ δὲ λόγοι πάντες περὶ πάντων τῶν ἐ- * δεῖ δὲ ἐπίστασθαι τὸν μέλλοντα ὀρθῶς λέγεν, περὶ ὅτων καὶ λέγοι, * * καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ ὀρθῶς διδάσκεν τὰν πόλιν πράσσεν, τὰ δὲ κακὰ τὼς κωλύεν. εἰδὼς δέ γε αὐτὰ, εἰδήσει καὶ τὰ ἄπερ τούτων˙ πάντα γὰρ ἐπιστασεῖται. ἐστι γὰρ ταῦτα τῶν πάντων, κεῖνα δὲ ποτὶ ταυτὸν τὰ δέοντα πραξεῖται. χρὴ κἂν μὴ ἐπίσταται αὐλὲν, αἰ δυνασεῖται αὐλὲν, αἴ κα δέῃ τοῦτο πράσσεν. τὸν δὲ δικάζεσθαι ἐπιστάμενον δεῖ τὸ δίκαιον ἐπίστασθαι ὀρθῶς. περὶ γὰρ τούτων τὰ δίκαια. εἰδὼς δὲ τοῦτο, εἰδήσει καὶ τὸ ὑπεναντίον αὐτῷ καὶ τὰ * τέρεια. δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ τὼς νόμως ἐπίστασθαι πάντας. αἰ τοίνυν τὰ πράγματα μὴ ἐπιστασεῖται, οὐδὲ τὼς νόμως. τὸν γὰρ ἐν μωσικᾷ νόμον τίς ἐπίσταται, ὅσπερ καὶ μωσικάν˙ ὃς δὲ μὴ μωσικαὶ, οὐδὲ τὸν νόμον. ὅς γα τὰν ἀλάθειαν τῶν πραγμάτων ἐπίσταται, ἀπετὴς ὁ λόγος ὅτι πάντως ἐπίστασθαι˙ ὃς δὲ βραχὺ, δεῖ νιν ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι περὶ πάντων. οὔκουν δεῖ νιν πάντ' ἐπίστασθαι. μέγιστον δὲ καὶ

κάλλιστον ἐξεύρημα εὕρηται ἐς τὸν βίον, μνάμα, καὶ ἐς πάντα χρήσιμον, ἐς φιλοσοφίαν τε καὶ σοφίαν. ἔστι δὲ τοῦτο, ἐὰν προσέχῃς τὸν νοῦν, διὰ τούτων παρελθοῦσα γνώμα μᾶλλον αἰσθησεῖται σύνολον ὃ ἔμαθες. δευτέραν δὲ μελέταν, αἴ κα ἀκούσῃς. τὸ γὰρ πολλάκις ταῦτα ἀκοῦσαι καὶ εἶπαι, ἐς μνάμαν παρεγίνετο. τρίτον, αἴ κα ἀκούσῃς, ἔπειτα οἶδας καταθέσθαι, οἷον τόδε· δεῖ με μνᾶσθαι Χρύσιππον, κατθέμεν ἐπὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἵππον. ἄλλο, πυριλάμπη, κατθέμεν ἐπὶ πῦρ καὶ τὸ λάμπειν. τάδε μὲν περὶ τῶν ὀνομάτων. τὰ δὲ πράγματα οὕτως· περὶ ἀνδρείας, ἐπὶ τὸν Ἄρη καὶ τὸν Ἀχιλλῆα· περὶ χαλκείας δὲ, ἐπὶ τὸν Ἥφαιστον· περὶ δειλίας, ἐπὶ τὸν Ἐπειόν.

ΛΥΣΙΔΟΣ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ἐπιστολὴ πρὸς Ἵππαρχον.

Μετὰ τὸ Πυθαγόραν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι, οὐδέποκα διασκεδασθήσεσθαι τὸ ἄθροισμα τῶν ὁμιλητῶν ἐς τὸν ἐμαυτοῦ θυμὸν ἐβαλόμαν· ἐπεὶ δὲ παρ' ἐλπίδας, ὥσπερ ἀπὸ ναὸς μεγάλας φορτίδος ἐν ἐρήμῳ πελάγει λυθείσας, ἄλλος ἄλλησε φορεύμενοι διεσπάρημεν, ὅσιον κἀμὲ μνᾶσθαι τῶν τήνου θείων καὶ σεμνῶν παραγγελμάτων, μηδὲ κοινὰ ποιεῖσθαι τὰ σοφίας ἀγαθὰ τοῖς μηδ' ὄναρ τὰς ψυχὰς κεκαθαρμένοις. οὐ γὰρ θέμις ὀρέγειν τοῖς ἀπαντῶσι τὰ μετὰ τοσούτων ἀγώνων πελαθέντα. οὐδὲ γὰρ βεβάλοις τὰ ταῖν Ἐλευσινίαιν θεαῖν μυστήρια διηγεῖσθαι. κατ' ἰσότητα δὲ ἄδικοι καὶ ἀσεβέες ἀμφότεροι οἱ ταῦτα πράξαντες. καλὸν δὲ ἀναλογίζεσθαι ὅσον χρόνου μᾶκος διαγάγομες ἐκμετρήσαντες, ἀπορρυπτόμενοι σπίλους τὼς ἐν τοῖς στάθεσιν ἡμῶν ἐγκεκολαμμένους. ἕως πέντε διελθόντων ἐτέων, ἐγενόμεθα δεκτικοὶ τῶν τήνου λόγων. καθάπερ γὰρ οἱ βαφεῖς προεκκαθάραντες ἔστυψαν τὰ βάψιμα τῶν ἱματίων, ὅπως ἀνέκπλυτον τὰν βαφὰν ἀναπίωντι, καὶ μηδέποκα γενησομέναν ἐξίταλον· τὸν αὐτὸν δὲ δαιμόνιος τρόπον ἀνὴρ παρεσκεύαζε τὼς φιλοσοφίας ἐρασθέντας, ὅπως μὴ διαψευσθῇ περί τινα τῶν ἐλπιζομένων ἐσεῖσθαι καλῶν κἀγαθῶν. οὐ γὰρ κιβδήλοις ἐνεπορεύετο λόγοις, οὐδὲ πάγαις, αἷς πολλοὶ τῶν σοφιστῶν τὼς νέως ἐμπλέκοντι, ποτ' οὐδὲν κρήγυον σχολάζοντες· ἀλλὰ θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἦν ἐπιστάμων. οἱ δέ, πρόσχημα ποιησάμενοι τὰν τήνου διδασκαλίαν, πολλὰ καὶ

θινὰ δρῶντι, σαγηνεύοντες οὐ κατὰ κόσμον οὐδ' ὡς ἔτυχε τὼς νέως. τοιγαροῦν χαλεπούς τε καὶ προπετεῖς ἀπεργάζονται τοὺς ἀκούοντας. ἐγκιρναῦντι γὰρ ἤθεσι τεταραγμένοις τε καὶ θολεροῖς θεωρήματα καὶ λόγους ἐλευθέρους. καθάπερ γὰρ, εἴ τις εἰς φρέαρ βαθὺ βορβόρου πλῆρες ἐγχέαι καθαρὸν καὶ διειδὲς ὕδωρ, τόν τε βόρβορον ἐτάραξε καὶ τὸ ὕδωρ ἠφάνισεν, ὁ αὐτὸς δὲ τρόπος τῶν οὕτω διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων. πυκιναὶ γὰρ καὶ βαθεῖαι λόχμαι περὶ τὰς φρένας καὶ τὴν καρδίαν ἐμπεφύκαντι τῶν μὴ καθαρῶς ὀργιασθέντων, πᾶν τὸ ἅμερον καὶ πρᾶον καὶ λογιστικὸν ἐπισκιάζουσαι προφανῆ μὲν αὔξησιν. ἐσκαταδεδύκαντι δὲ τῷ δάσει τούτῳ παντοῖαι κακότητες ἐκβοσκόμεναι, καὶ κωλύουσαι καὶ μηδαμῶς ἐῶσαι προκύψαι τὸν λόγον. ὀνομάξαιμι δὲ πρᾶτον ἐπελθὼν αὐτῶν τὰς ματέρας, ἀκρασίαν τε καὶ πλεονεξίαν. ἄμφω δὲ πολύγονοι πεφύκαντι. τᾶς μὲν οὖν ἀκρασίας ἐξεβλάστησαν ἄθεσμοι καὶ μέθαι καὶ φθοραὶ, καὶ παρὰ φύσιν ἡδοναὶ, καὶ σφοδραί τινες ὁρμαὶ, μέχρι θανάτων καὶ κρημνῶν ἐκδιώκουσαι. ἤδη γάρ τινας ἠνάγκασαν ἐπιθυμίαι μήτε ματέρων μήτε θυγατέρων ἀποσχέσθαι. καὶ δὴ παρεωσάμεναι νόμον, καὶ πατέρα, καὶ πόλιν, καὶ τύραννον, ἐκπεριαγαγοῦσαι τὼς ἀγκῶνας, ὡς αἰχμαλώτους ἐπὶ τὸν ἔσχατον ὄλεθρον μετὰ βίας ἄγουσαι κατέστασαν. τᾶς δὲ πλεονεξίας ἐκπεφύκαντι ἁρπαγαί τε καὶ πατροκτονίαι, ἱεροσυλίαι, φαρμακεῖαι, καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά. δεῖ ὦν τό γε πρᾶτον, τὰς ὕλας τῆς ἐνδιαιτῆται ταῦτα τὰ πάθη, πυρὶ καὶ σιδάρῳ καὶ πάσαις μηχαναῖς ἐκκαθάραντα, καὶ ῥυσάμενον τὸν λογισμὸν ἐλεύθερον τῶν τοσούτων παθέων, τηνίκα φυτεύοντά τι χρηστὸν αὐτῷ παραδιδόμεν. Ἅπερ ἔμαθες μὲν Ἵππαρχε μετὰ σπουδᾶς, οὐκ ἐτήρησας δ' ὦ γενναῖε, γευσάμενος Σικελικᾶς πολυτελείας, ἇς οὐ χρῆν τι γίνεσθαι δεύτερον.

λέγοντι δὲ πολλοί σε καὶ δαμοσίᾳ φιλοσοφέν. ὅπερ ἀπαξίωσε Πυθαγόρας· ὅς γε Δαμοῖ τᾷ αὐτοῦ θυγατρὶ τὰ ὑπομνάματα παρακαταθέμενος, ἐπέσκαψε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τᾶς οἰκίας παραδιδόμεν. ἁ δὲ, δυναμένα πολλῶν χρημάτων ἀποδόσθαι τὼς λόγους, οὐκ ἐβουλήθη· πενίαν δὲ καὶ τὰς τῶ πατρὸς ἐπισκάψιας ἐνόμιζε χρυσοῦ τιμιωτέρας ἔμεν. φαντὶ δὲ ὅτι καὶ Δαμὼ θνάσκοντι Βισαλίᾳ τῇ ἑαυτῆς θυγατρὶ ταὶ αὐταὶ ἐπισολαὶ ἀπέσταλεν. ἄμμες δὲ ἄνδρες ἐόντες, οὐ γνησίως αὐτῷ ποτιφερόμεθα, ἀλλὰ παραβάται τᾶν ὁμολογιᾶν γιγνόμεθα. εἰ μὲν οὖν μεταβάλοιο, χαρήσομαι· εἰ δὲ μή, τέθνακάς μοι.

ΘΕΑΝΟΥ͂Σ ἘΠΙΣΤΟΛΑΙ, ἣ τῆς Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ προσηγόρευται.

Περὶ τέκνων ἀναστροφῆς.

ΘΕΑΝΩ͂ ΕΥ̓ΒΟΎΛῌ ΧΑΊΡΕΙΝ.

Ἀκούω σε τὰ παιδία τρυφερῶς ἄγειν. ἔστι δὲ ἀγαθῆς μητρὸς οὐχ ἡ πρὸς ἡδονὴν ἐπιμέλεια τῶν παίδων, ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ σῶφρον ἀγωγή. βλέπε οὖν μὴ οὐ φιλούσης ἀλλὰ κολακευούσης ἔργον ποιήσῃς. συντρεφομένη γὰρ ἡδονὴ παισὶν, ἀκολάστους ποιεῖ. τί γὰρ ἥδιον νέοις συνήθους ἡδονῆς; χρὴ οὖν, ὦ φίλη, τὴν τροφὴν τῶν παίδων μὴ διαστροφὴν ἔχειν. ἡ δὲ διαστροφὴ τῆς φύσεως ἐστὶν, ὅταν φιλήδονοι μὲν ταῖς ψυχαῖς, ἡδυπαθεῖς δὲ τοῖς σώμασι γίνωνται· καὶ τοῖς μὲν, φυγόπονοι, τοῖς δὲ, μαλακώτεροι. δεῖ δὲ πρὸς τὰ φοβερὰ γυμνάζειν τὰ τρεφόμενα, κἂν λυπηθῶσι, κἂν πονῆσαι δέῃ· ἵνα μὴ τῶν παθῶν ᾖ δοῦλα τούτων, καὶ περὶ τὰς ἡδονὰς λίχνα, καὶ περὶ τοὺς πόνους ὀκνηρά· ἀλλ' ἵνα τὰ καλὰ πρὸ πάντων τιμῶσιν, ὧν μὲν ἀποσχόμενοι, τοῖς δὲ ἐμμένοντες. οὐδὲ πλησμονικὰ μὲν ταῖς τροφαῖς, πολυτελῆ δὲ ταῖς ἡδοναῖς, ἀκόλαστα δὲ ταῖς ἀνέδην παιδιαῖς αὐτὰ ποιεῖν· καὶ πᾶν μὲν λέγειν, πᾶν δὲ ἐπιτηδεύειν ἐᾶσαι. ἔτι δὲ φοβουμένην μὲν ἢν κλαίῃ, φιλοτιμουμένην δὲ, ἵνα γελᾷ κἂν τὸν τροφὸν παίῃ, κἂν σε κα-

κῶς ἔπῃ, γελῶσαν. καὶ τοῦ μὲν θέρους ψῦχος, τοῦ δὲ χειμῶνος καῦμα παρέχουσαν. καὶ πολλὴν χλιδὴν, ὧν οἱ πενιχροί γε παῖδες οὐδενὸς πειρῶνται· καὶ τρέφονται μὲν ῥᾷον, αὔξονται δὲ οὐχ ἧσσον, διάκεινται δὲ παρὰ πολὺ κρεῖσσον. σὺ δ' οἷον Σαρδαναπάλου γονὴν τιθηνῇ τὰ τέκνα, τὴν τῶν ἀρρένων φύσιν θρύπτουσα ταῖς ἡδοναῖς. τί γὰρ ἂν ποιήσειέ τις παιδίον, ὃ, ἂν μὴ τάχιον φάγῃ, κλάει· κἂν ἐσθίῃ, τὰ τερπνὰ τῶν ὄψων ζητεῖ. κἂν καῦμα, παρίεται· κἂν ψῦχος, π[illegible]ματίζει. κἂν ἐπιτιμᾷ τις, ἀντιμάχεται· κἂν μὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπηρετῇ, λυπεῖται· κἂν μὴ μασᾶται, δυσκολαίνει· καὶ κακοσχολεῖ πρὸς ἡδονὴν καὶ βαταλίζεται περιαγόμενον. ἐπιμελῶς δὲ, ὦ φίλη, εἰδυῖα ὅτι τὰ σπαταλῶντα τῶν παιδίων, ὅταν ἀκμάσῃ πρὸς ἄνδρας, ἀνδράποδα γίνεται, τὰς τοιαύτας ἡδονὰς ἀφαίρει. καὶ τὴν τροφὴν αὐστηρὰν, μὴ τρυφερὰν οὕτω ποιοῦσα, καὶ ἐῶσα καὶ λιμὸν καὶ δίψος ἐνεγκεῖν, ἔτι καὶ ψῦχος καὶ θάλπος καὶ αἰδῶ τὴν ἀπὸ τῶν συνηλίκων ἢ τῶν ἐπιστατῶν. οὕτω γὰρ καὶ γενικὰ εἶναι συμβαίνει τὰ κατὰ ψυχὴν ἀνατεινόμενα ἢ ἐπιτεινόμενα. οἱ γὰρ πόνοι, φίλη, προϋποστυφαί τινες τοῖς παισίν εἰσι τελειωθησομένης ἀρετῆς· αἷς ἐμβαφέντες ἀποχρώντως, τὴν τῆς ἀρετῆς βαφὴν οἰκειότερον φέρουσι. βλέπε οὖν, φίλη, μὴ καθάπερ τῶν ἀμπέλων αἱ κακοτροφούμεναι, τὸν καρπὸν ἐλλείπουσι, καὶ ὑπὸ τῆς τρυφῆς οἱ παῖδες ὕβρεως καὶ πολλῆς ἀχρειότητος κακίαν γεννήσωσι.

Πρὸς τὴν ζηλοτυποῦσαν παραμυθητική.

ΘΕΑΝΩ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤῌ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἤκουον τὴν τοῦ ἀνδρός σου παράνοιαν, ὅτι τὴν ἑταίραν ἔχει· σὺ δὲ, ὅτι ζηλοτυπεῖς αὐτόν. ἐγὼ δὲ, ὦ φίλη, πολλοὺς ἔγνωκα τῆς αὐτῆς νόσου. θηρεύονται γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τῶν γυναικῶν τούτων, καὶ κατέχονται, καὶ οὐκ ἔχουσι νοῦν. σὺ δὲ ἄθυμος εἶ καὶ νύκτα καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀδημονεῖς καὶ μηχανᾷ τι κατ' αὐτοῦ. μὴ σύ γε, ὦ φίλη. γαμετῆς γὰρ ἀρετὴ ἐστὶν οὐχ ἡ παρατήρησις τἀνδρὸς, ἀλλ' ἡ συμπεριφορά. συμπεριφορὰ δέ ἐστι τὸ φέρειν ἄγνοιαν. εἶθ' ἑταίρᾳ μὲν πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖ, γαμετῇ δὲ πρὸς τὸ συμφέρον. συμφέρον δὲ, κακοῖς κακὰ μὴ μίσγειν, μηδὲ παρανοίᾳ παράνοιαν ἐπάγειν. ἔνια δὲ ἁμαρτήματα, φίλη, ἐλεγχόμενα μὲν, ἐπιπλέον ἐρεθίζεται, σιωπώμενα δὲ, παύεται μᾶλλον· ὡς τὸ πῦρ ἡσυχίᾳ φασὶ σβέννυσθαι. ἐὰν γὰρ βουλόμενόν σε λεληθέναι δοκεῖν, ἐλέγχουσα, ἀφαιρήσῃς τὸ παρακάλυμμα τοῦ πάθους, καὶ φανερῶς ἁμαρτήσεται. σὺ δὲ τὴν φιλίαν ἡγῇ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἐν τῇ καλοκαγαθίᾳ. τοῦτο γὰρ ἡ χάρις τῆς κοινωνίας. νόμιζε οὖν πρὸς μὲν τὴν ἑταίραν ῥᾳθυμήσοντα πορεύεσθαι ἐκεῖνον, σοὶ δὲ συμβιώσοντα παρεῖναι· καί σε μὲν φιλεῖν κατὰ γνώμην, ἐκείνην δὲ κατὰ πάθος. βραχὺς δὲ ὁ τούτου καιρός. ἅμα γάρ ποτε ἔχει καὶ κόρον, καὶ παρίσταται ταχὺ καὶ παύεται. ὀλιγοχρόνιος γὰρ ὁ καιρός ἐστι πρὸς ἑταίραν ἀνδρὶ μὴ σφόδρα κακῷ. τί γάρ ἐστι ματαιότερον ἐπιθυμίας ἀπολαυούσης ἀδίκου; διὸ καὶ μειῶν τὸν βίον καὶ διαβάλλων τὸ εὔσχημον αἰσθήσεταί ποτε. οὐδεὶς γὰρ ἐπιμένει φρονῶν αὐθαιρέτῳ βλάβῃ. καλούμενος οὖν ὑπὸ τῶν πρὸς σὲ δικαίων, καὶ τὰς περὶ τὸν βίον ἐλαττώσεις ὁρῶν, αἰσθή-

σεταί ποτέ σου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς καταγνώσεως ὕβριν οὐ φέρων, ταχὺ μεταγνώσεται. σὺ δὲ, φίλη, ζῆθι οὐχ ἑταίραις ἀποκρινομένη, τῇ μὲν ἀταξίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα διαφέρουσα, τῇ δὲ ἐπιμελείᾳ πρὸς τὸν οἶκον, τῇ δὲ συναλλαγῇ περὶ τὰς χρωμένας, τῇ δὲ φιλοστοργίᾳ περὶ τὰ τέκνα. οὐ ζηλοτυπητέον οὖν σοι πρὸς ἐκείνην· πρὸς γὰρ τὰς ἐναρέτους ἐκτείνειν τὸν ζῆλον, καλόν· ἑαυτὴν δὲ παρεκτέον ἐπιτηδείαν ταῖς διαλλαγαῖς. τὰ γὰρ καλὰ ἤθη καὶ παρ' ἐχθροῖς εὔνοιαν φέρει, φίλη· καὶ μόνης καλοκαγαθίας ἔργον ἐστὶν ἡ τιμή. ταύτῃ γὰρ καὶ δυνατὸν ἀνδρὸς ἐξουσίαν καθάπερ ἔχειν γυναικὶ, καὶ τιμᾶσθαι πλέον ἢ θεραπεύειν τὸν ἐχθρόν. καταρώμενος οὖν ὑπὸ σοῦ, μᾶλλον αἰσχύνεται· τάχιον δὲ διαλλαγῆναι θελήσει· προσπαθέστερον δὲ φιλοστοργήσει, συνεγνωκὼς τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς σὲ, κατανοῶν τε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ βίου, καὶ πεῖραν τῆς στοργῆς λαμβάνων τῆς πρὸς αὐτόν. ὥσπερ δὲ αἱ κακοπάθειαι τοῦ σώματος ἡδείας τὰς ἀναπαύσεις ποιοῦσιν, οὕτως αἱ διαφοραὶ τῶν φίλων οἰκειοτέρας τὰς διαλλαγὰς φέρουσι. σὺ δὲ καὶ τὰ βουλεύματα τοῦ πάθους ἀντίθες. νοσοῦντος γὰρ ἐκείνου, καὶ σὲ παρακαλεῖ νοσεῖν ταῖς λύπαις· καὶ ἁμαρτάνοντος περὶ τὸ εὔσχημον, καί σε περὶ τὸν κόσμον ἁμαρτάνειν· καὶ καταβλάπτοντος τὸν βίον, καί σε καταβλάπτειν τὸ συμφέρον. ἀφ' ὧν ἐπ' αὐτὸν συντετάχθαι δείξεις, καὶ κολαζομένη ἐκεῖνον, καὶ σεαυτὴν κολάζειν. εἰ γὰρ καὶ ἀφεμένη πορεύσῃ, ἑτέρου ἄρα πειραθήσῃ ἀνδρὸς τοῦ προτέρου ἀπαλλαγεῖσα· κἂν ἐκεῖνος ἁμάρτῃ τὰ ὅμοια, πάλιν ἄλλου. οὐ φορητὴ γὰρ νέαις χηρεία. ἢ μόνη μενεῖς ἀπ' ἀνδρὸς οἷόνπερ ἄζυξ. ἀλλὰ ἀμελήσεις τοῦ οἴκου, καὶ καταφθερεῖς τὸν ἄνδρα; ἐπωδύνου ἄρα βίου συνδιαιρήσῃ τὴν βλάβην. ἀλλ' ἀμυνῇ τὴν ἑταίραν; περιστήσεταί σε φυλαττομένη. κἂν ἀμύνῃ, μάχιμος ἐστὶν οὐκ ἐρυθριῶσα γυνή. ἀλλὰ καλὸν ὁσημέραι μάχεσθαι

πρὸς τὸν ἄνδρα. καὶ τί πλέον; αἱ γὰρ μάχαι καὶ λοιδορίαι τὴν μὲν ἀκολασίαν οὐ παύουσι, τὴν δὲ διαφορὰν τῇ προκοπῇ αὔξουσι. τί δέ; βουλεύσῃ τι κατ' ἐκείνου; μὴ φίλη. ζηλοτυπίας κρατεῖν ἡ τραγῳδία ἐδίδαξε, δρᾶμα τοὐχ ἔχουσα σύνταξιν ἐν οἷς παρηνόμησε Μήδεια. ἀλλ' ὡς ἀπὸ τῆς νόσου τῶν ὀφθαλμῶν ἀπέχειν δεῖ τὰς χεῖρας, οὕτω καὶ σὺ τοῦ πάθους χώριζε τὴν προσποίησιν. διακαρτεροῦσα γὰρ, θᾶττον τὸ πάθος σβέσεις.

Περὶ θεραπαινῶν προστασίας, ὑποθετική.

ΘΕΑΝΩ ΚΑΛΛΙΣΤΟΙ.

Ταῖς νεωτέραις ὑμῖν ἡ μὲν ἐξουσία παρὰ τοῦ νόμου δέδοται τῶν οἰκετῶν ἄρχειν ἅμα τῷ γήμασθαι· ἡ δὲ διδασκαλία παρὰ τῶν πρεσβυτέρων ἀπαιτεῖν ὀφείλει περὶ τῆς οἰκονομίας ἀεὶ παραινούντων. καλῶς γὰρ ἔχει πρότερον μανθάνειν ἃ μὴ γινώσκεται, καὶ τὴν συμβουλὴν οἰκειοτάτην τῶν πρεσβυτέρων ἡγεῖσθαι. ἐν τούτοις γὰρ παρθενοτροφεῖσθαι δεῖ νέαν ψυχήν. ἀρχὴ δέ ἐστιν οἴκου πρώτη γυναιξὶν, ἀρχὴ θεραπαινῶν. ἔστι δὲ, ὦ φίλη, μέγιστον ἐπὶ δουλείᾳ εὔνοια. αὕτη γὰρ οὐ συναγοράζεται τοῖς σώμασιν ἡ κτῆσις, ἀλλ' ἐξ ὑστέρου γεννῶσιν αὐτὴν οἱ συνετοὶ δεσπόται. δικαία δὲ χρῆσις αἰτία τούτου, ἵνα μήτε διὰ τὸν κόπον κάμνωσι, μήτε ἀδυνατῶσι διὰ τὴν ἔνδειαν. εἰσὶ γὰρ ἄνθρωποι τῇ φύσει. ἔνιαι δὲ κέρδος τὸ ἀκερδέστατον ἡγοῦνται, τὴν τῶν θεραπαινῶν κακουχίαν βαρύνουσαι μὲν τοῖς ἔργοις, ὑποστελλόμεναι δὲ τῶν ἐπιτηδείων. εἶτα ὀβολιμαῖα κέρδη περιποιούμεναι, μεγάλοις ζημιοῦνται τιμήμασι, δυσνοίαις καὶ ἐπιβουλαῖς κακίσταις. σοὶ δὲ πρόχειρον ἔστω τὸ μέτρημα

τῶν σιτίων πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐριουργίας τοῖς ἐφ' ἡμέραν πόνοις. καὶ πρὸς μὲν τὴν δίαιταν, οὕτως. πρὸς δὲ τὰς ἀταξίας, τὸ σοὶ πρέπον, οὐ τὸ ἐκείναις συμφέρον ἐξυπηρετητέον. τιμᾶν μὲν γὰρ δεῖ θεραπαίνας τὸ κατ' ἀξίαν. τὸ μὲν γὰρ ὠμὸν οὐκ οἴσει τῷ θυμῷ χάριν, τὸ δὲ μισοπόνηρον οὐχ ἧττον ὁ λογισμὸς βραβεύει. ἐὰν δὲ ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακίας τῶν θεραπαινῶν ἀνίκητος ᾖ, ἐξοριστέον μετὰ πράσεως. τὸ γὰρ ἀλλότριον τῆς χρείας, ἀλλοτριούσθω καὶ τῆς κυρείας. ἔστω δέ σοι γνώμη τοῦδε πρόεδρος, καθ' ἣν γνώσῃ τὸ μὲν ἀληθὲς τῆς ἁμαρτίας, πρὸς τὸ τῆς καταγνώσεως δίκαιον· τὸ δὲ τῶν ἡμαρτημένων μέγεθος, πρὸς τὸ κατ' ἀξίαν τῆς κολάσεως. δεσποτικὴ δὲ καὶ ἡ γνώμη, χάρις ἐφ' ἡμαρτημένης ζημίας ἀπαλλάττουσα. οὕτω δὲ τὸ πρέπον ἐπὶ τοῦ οἰκείου τρόπου διαφυλάξεις. ἔνιαι γάρ, ὦ φίλη, ὑπ' ὠμότητος καὶ μαστίζουσι τὰ τῶν θεραπαινῶν σώματα, θηριούμεναι διὰ ζῆλον ἢ θυμόν, ἔτι ὑπομνηματογραφούμεναι τὴν ὑπερβολὴν τῆς πικρίας. αἱ μὲν γὰρ ἀνηκώθησαν χρόνῳ διαπονούμεναι, αἱ δὲ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπείσαντο· τινὲς δὲ ἐπαύσαντο τοῦ ζῆν, αὐτόχειρι θανάτῳ μεταστᾶσαι. καὶ λοιπὸν ἡ τῆς δεσποίνης μόνωσις, ὀδυρομένης τὴν οἰκείαν ἀβουλίαν, ἔρημον μετάνοιαν ἔχει. ἀλλ' ὦ φίλη, ἴσθι μιμουμένη τὰ ὄργανα, ἃ φωνεῖ μᾶλλον ἀνειμένα, ἐκρήγνυται δὲ μᾶλλον ἐπιτεινόμενα. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν θεραπαινῶν ταυτόν· ἡ μὲν ἄγαν ἄνεσις διαφωνίαν ἐμποιοῦσα τῆς πειθαρχίας, ἡ δὲ ἐπίτασις τῆς ἀνάγκης, διάλυσιν τῆς φύσεως. καὶ ἐπὶ τούτου δεῖ νοεῖν, μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.

ΜΕΛΙΣΣΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΛΑΡΕΤΑ, ΧΑΙΡΕΙΝ.

Αὐτομάτως ἐμοὶ φαίνῃ πλέονα τῶν καλῶν ἔχειν. τὸ γὰρ ἐσπουδασμένως ἐθέλεν τι ἀκοῦσαι περὶ γυναικὸς εὐκοσμίας, καλὰν ἐλπίδα δίδοι ὅτι μέλλεις πολιοῦσθαι κατ' ἀρετάν. χρὴ ὦν τὰν σώφρονα καὶ ἐλευθέραν τῷ κατὰ νόμον ἀνδρὶ ποτῆμεν ἁσυχίᾳ κεκαλλωπισμέναν, ἀλλὰ μὴ πολυτελῶς. ἦμεν δὲ τὰν ἐσθᾶτα λευκοείμονα καὶ καθάρειον καὶ ἀφελῆ, ἀλλὰ μὴ πολυτελῆ καὶ περισσάν. παραιτητέον γὰρ αὐτᾷ τὰν διαυγῆ καὶ διαπόρφυρον, καὶ τὰ χρυσόπαστα τῶν ἐνδυμάτων. ταῖς ἑταίραις γὰρ τάδε χρήσιμα ποτὶ τῶν πλειόνων θήραν· τᾶς δὲ ποτὶ ἕνα τὸν ἴδιον ἀρεσοίσας γυναικὸς κόσμος ὁ τρόπος πέλει, καὶ οὐχ αἱ στολαί. εὔμορφον γὰρ τὰν ἐλευθέραν ἁδέεσθαι τῷ αὐτᾶς ἀνδρί, ἀλλ' οὐ τοῖς πλησίον. ἔχοις δ' ἂν ἐπὶ τᾶς ὄψιος ἐρύθημα μὲν σαμεῖον αἰδοῦς, ἀντὶ φύκεος· καλοκαγαθίαν δὲ καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύναν, ἀντὶ χρυσῶ καὶ σμαράγδω. οὐ γὰρ ἐς τὰν τᾶς ἐσθᾶτος πολυτέλειαν φιλοκαλεῖν δεῖ τὰν γλιχομέναν τᾶς σωφροσύνας, ἀλλ' εἰς τὰν οἰκονομίαν τῶ οἴκου· ἀρέσκειν δὲ τῷ αὐτᾶς ἀνδρὶ ἐπιτελέας ποιεῦσαν τὰς ἐκείνω θελήσιας. αἱ γὰρ τῶ ἀνδρὸς θελήσιες νόμος ὀφείλει ἄγραφος εἶναι κοσμίᾳ γυναικὶ, ποθ' ὃν χρὴ βιῶν αὐτάν. νομίζεν δὲ προῖκα ποτενηνέχθαι ἅμα αὐτᾷ καλλίσταν καὶ μεγίσταν, τὰν εὐταξίαν. πιστεύεν γὰρ χρὴ τῷ τᾶς ψυχᾶς κάλλει τε καὶ πλούτῳ μᾶλλον ἢ τῷ τᾶς ὄψιος καὶ τῶν χρημάτων. τὰ μὲν γὰρ φθόνος καὶ νοῦσος παραιρέεται, τὰ δὲ μέχρι θανάτω πάρεντι ἐντεταγμένα.

ΜΥΙ'ΑΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ'.

ΜΥΙ͂Α ΦΥ'ΛΛΙΔΙ ΧΑΙ'ΡΕΙΝ.

Γενομένᾳ τοι ματρὶ παίδων τάδε παραινέω. ἰθύαν μὲν ἐκλέξασθαι τὰν ἐπιτηδειοτάταν καὶ καθάρειον, ἔτι δὲ καὶ αἰδήμονα, καὶ μὴ ὕπνῳ προσοικειουμέναν, μηδὲ μὰν μέθᾳ. ἁ τοιάδε γὰρ ἂν κρίνοιτο κράτιστα ποττὸ ἐκτρέφεν ἐλευθέρας παῖδας, ἐάν γε δὴ γάλα θρέψιμον ἔχῃ, καὶ μὴ ταῖς πρὸς ἄνδρα κοίταις εὐνίκατος πέλῃ. μεγάλα γὰρ μέρεις ἐν τῷδε καὶ πρᾶτα καὶ προκαταρκτικώτερα ἐς ὅλαν τὰν βιοτὰν πέλει ἐν τᾷ τρεφοίσᾳ, ποττὼ καλοῦ τραφῆμεν. ποιήσει γὰρ πάντα καλὰ ἐν τῷ ποτεοικότι καιρῷ. τὸν ἰτθόν τε καὶ μαζὸν καὶ τροφὰν δόμεν, μὴ κατὰ ἐπενθόν, ἀλλὰ μετά τινος προνοίας. οὕτω γὰρ ἐς ὑγίειαν ἄξει τὸ βρέφος. μὴ ὅτε αὐτὰ θέλει καθεῦδεν, νικῆται, ἀλλ' ὅποταν τὸ νεογνὸν ἀναπαύσιος ἔρον ἔχῃ. οὐ μικρὸν γὰρ ἄκος τῷ παιδὶ προσοίσει. ἔστω δὲ μήτ' ὀργίλα ἰθανά, μήτε πρόγλωσσος, μήτε ἐν ταῖς τῶν σιτίων λήψεσιν ἀδιάφορος, ἀλλὰ τεταγμένα καὶ σώφρων. δυνατῶν δὲ ὄντων, μὴ βάρβαρος, ἀλλὰ Ἑλληνίς. ἄριστον ἐὰν καὶ τοῦ γάλακτος χρηστῶς πιμπλάμενον τὸ νεογνὸν, οὕτως ἐς ὕπνον τρέπηται. ἁδεῖα γὰρ νέοις ἄνεσις καὶ εὐκατέργαστος ἁ τοιάδε στάσις. αἰ δέ κα χ' ἀτέραν δόμεν χρῄ, ἁπλουστάταν. οἴνω δὲ τὸ παράπαν ἀπέχεσθαι, τῷ δύναμιν ἰσχυρὰν ἔχεν, ἢ κατὰ τὸ σπάνιον μεταδιδόμεν τᾷ κράσει δεῖθον γαλακτῶδες. τὰ δὲ λουτρὰ μὴ πιεῖν συνεχῆ. ἁ γὰρ τῶν σπανίων καὶ εὐκράτων χρῆσις, ἀμείνων. κατ' αὐτὰ δὲ καὶ ἀὴρ ἐπιτάδειος θάλποις καὶ ῥίγοις ἔχων τὰν συμμετρίαν. καὶ οἴκησις δὲ μήτε ἄγαν περιπνεομένα μήτε ἄγαν κατάστεγος. οὐ μὰν ἀλλὰ καὶ ὕδωρ

μήτε ἀπόσκληρον μήτε ἀπαρεάγορον. καὶ στρωμνὰ δὲ οὐ τραχεῖα, ἀλλὰ περιστέλλουσα τῷ χρωτὶ ἁρμόστως. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις τὸ οἰκεῖον ἁ φύσις ἐπιποθεῖ, ἀλλ᾽ οὐ τὸ πολυτελές. ταῦτα μὲν ὦν ἐπὶ τῶ παρόντος οὐκ ἀχρεῖον ὑπογράψαι τοι τᾶς ἐλπίδος ἐκ τροφᾶς ἢ κατὰ τὸν ὑφαγεόμενον γινομένας. θεῶ δὲ συλλαμβάνοντος ὑπὲρ τᾶς ἀγωγᾶς τῶ παιδὸς αὖθις, τὰς ἐνδεχομένας καί ποτε οἰκείας κομιοῦμες ὑπομνάσεις.

HENRIC. STEPHAnus lectori S.D.

QVM superior Diogenis Laertii editio quæ Basileæ prodierat, cum variis exemplaribus antiquis collata partim à me, partim ab aliis fuisset: eáque collatio magnum variarum lectionum numerum nobis dedisset: quarum pleræque meliores essent iis quas editio illa habebat, nonnullæ eiusmodi essent vt vtræ vtris anteponi deberent, dubitare quis posset: aliquæ autem leuis aut nullius etiam momenti esse viderentur: in hac variarum lectionum varietate consilium hoc à me initum fuit, (quod tibi me probaturum confido) vt quæ apertè potiores forent iis quas editio illa attulerat, istarum loco in ipsum contextum reciperentur: ex cæteris aliæ in calce ipsius libri annotarentur, aliæ prætermitterentur. Quod ad primas illas attinet, in contextu positas esse, (simúlque multos locos quibus aliqua verba, interdum sententiæ totæ deerant, expletos fuisse) collatio superioris editionis cum hac, tibi abundè testabitur. Secundæ autem, eæ sunt quas nunc annotandas censui: tertias contrà, quòd tales sint quales dixi, omnino silentio prætereundas esse iudicans. Quanuis porro multis vsus sim exemplaribus, locos tamen non deesse fateor qui aliquod aliunde auxilium expectent: quorum vnumquemque, si vacasset, tibi indicassem. Sed vel ad hanc tumultuariam scriptionem vix otii paululum suffurari potui, in absoluenda editione Herodoti (quam huic sociam fore promisi) occupat'. Interim tamen qualemcunque hunc laborem boni consulas velim. Vale.

HENR. STEPHANI ANnotationes in quosdã locos Diogenis Laertii, in quibus diuersas eorũ lectiones (præter multas quæ in contextum receptæ fuerunt) affert, déque harum nõnullis etiam disserit: alicubi & de quorundam locorum interpretatione agit.

ΔΙΟΓ.] γράφεται Λαερτίου Διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσκόντων, βιβλίον πρῶτον. Legitur etiam ἀρεσάντων.

Versu βυλωνίοις] γράφεται καὶ pro ἢ. Agnoscit autẽ illam copulatiuam particulam, non hanc disiunctiuam, interpres. Atque ita statim pòst legitur Κελτοῖς καὶ Γαλάταις, non ἢ Γαλάταις.

V. ἔτη)] Vet. cod. non habet ἔτη, potéstque subaudiri ob præcedentem genit. ἐτῶν.

Pag.2. V. ἀφ' Ἑλλήν.] γράφεται ἤρξατο pro ἦρξε.

Pag.3. V. λόγους] γράφεται λόγον pro λόγους.

V. κην] γράφεται μαγείαν pro μαντείαν.

V. seq.] Δίων pro Δείνων. Sed hoc ex Plut. & Athenæo confirmari potest.

Pag.4. V. να] γράφεται Ἄρης pro Ἅδης.

V. στοιχεῖα] γράφεται πάντα pro τινά.

V. τῆς] γράφεται καὶ ante ἀγάλματα.

Pag.5. V. τῖνος] γράφεται Ἀρχιλόχοις pro Ἀρχιλόχῳ.

V. χωνεία] γράφεται ἐκ Κρήτης pro Κρῆτα.

V. κατὰ τὴν] γράφεται ἐφιλοσόφησε. καταλήγει &c. pro διέτριψε. καταλύει.

Pag.6. V. εἰς ὃ] γράφεται Πλάτων pro Πλάτωνος.

V. τος ὃ] γράφεται Ναυκλύδης hîc & alibi pro Ναυκύδης.

Pag.8. V. penult.] γράφεται μειλικῆς pro μικρᾶς.

Pag.9. V. μέγεθος] γράφεται εἰκοσιποσὸν pro εἰκοσόν.

V. ἀψύχοιο] γράφεται ψυχῆς pro ψυχάς.

V. μετρεῖν] γράφεται Πάμφιλος pro Παμφίλῃ. Sed hæc Παμ-

φίλη citatur & alibi.

V. θαγόραν] γράφεται αὐτὸς pro ἑαυτόν.

V. τος περὶς] γράφεται συμμαχίαν pro συμμαχίᾳ.

V. seq.] γράφεται μὴ pro δὲ.

V. νιοι] γράφεται Κίβισον, & Κύβισον, & Κυβίσθον, necnon Κύδισον.

V. θέντα] Germ. habet δι' ἀφιλοτεκνίαν pro διὰ φιλοτεκνίαν. Estque illam lectionem sequutus interpres, non hanc. Quam tamen confirmant quidam, hoc Thaletis responsum commemorantes. quippe qui eum hoc dixisse tradant, respicientem ad illum dolorem quem parentibus mors liberorum affert. is enim eo maior est quo magis diliguntur.

Pag. 10. V. μὲν ἦς] γράφεται φησὶ δὲ Ἱερώνυμος καὶ Ῥόδιος pro φησὶ καὶ ὁ Ῥόδιος Ἱερώνυμος. De qua lectione mirum est consentire inter se vet. codices: perinde acsi duo essent autores: quum tamen sit φησὶ, non φασί. & alibi quoque quidam Hieronymus cognominetur Rhodius. Quidam habent cum articulo, Ἱερώνυμος καὶ ὁ Ῥόδιος.

V. μῦθος] γράφεται φορᾶς μελλούσης ἐλαιῶν ἔσεσθαι.

V. δὴ ὁ] γράφεται Λεανδρου, sed rectius Λεανδρίου.

V. περὶ πίσω] γράφεται ὀνηίσῳ pro περὶ πίσῳ. Habes autem bis illam vocem & ex Heraclito, infrà, pag. 342. Sed ibi quoque ὀνηισὸς & ὀνηισὸν quidam cod. in ἠισὸς & ἠισὸν deprauarant.

V. οἱ δὲ] γράφεται Διvδυμαίῳ pro Διδυμαίῳ, quod certius est. Sic tamen & infrà Διvδυμαίῳ pro Διδυμαίῳ, & in quibusdam Διδυμεῖ.

Pag. 11. V. ὁ δ'] γράφεται Δαίδαλος & Δαίδαλος pro Δαίδαχος.

Pag. 12. V. σι] γράφεται ἐμπίπλει.

V. seq.] γράφεται Θαλῶ pro Θαλῇ.

V. μὴ περ.] γράφεται οὐ pro μή.

V. ὃς δεῖ] γράφεται Ὃς σοφία τά τε ὄντα.

V. vlt.] γράφεται τόδε pro τάδε.

Pag. 13. V. ἀπεφήνατο] γράφεται μάστευε, idem significans

cum μάπυε, quod in contextu ex plurium codicum consensu habetur. Γρ. At interpres sequutus est lectionem superioris editionis: videlicet μαίπυε. reddit enim Diuina. Est tamen nouum μαντύω pro μαντύομαι: præterquam quòd μάπυε seu μάστευε melius conuenit cum sequente αἴρου.

V. ρεται] Habet v. codex καὶ ante ἀποφθέγματα.

V. μένον] Γρ. ἐγεγόνει.

V. πῶς] Ante χεῖρον insertũ est ἔφη. quod legit & interpres. Sed possit etiam subaudiri, vt alibi sæpe.

V. τίς δύ.] Γρ. Τὴν δὲ ψυχὴν εὔπορος, τὴν δὲ φύσιν ἀπαίδευτος. Et ita, Τὴν ἢ ψυχὴν εὔπορος, τὴν ἢ τύχην ἀπαίδευτος. Fortasse perperam pro οὐκ ἀπαίδευτος. Sed οὐκ ἀπαίδευτος siue ἀπαίδευτος multo melius cum accus. ψυχὴν aut φύσιν conuenit.

Pag. 14. V. ὡς] Γρ. γὰρ pro δέ.

V. ἢ] Γρ. ὀλίγου pro ὀλίγον. Rectius ad euphoniam est ἢ πρὸ ὀλίγον.

V. μεγαλ.] Interpres μεγαλοφυὴς nomen proprium esse putat, & iungit cum τείπος.

V. ἐστι καὶ] Γρ. ἡμῶν pro ὑμῶν.

V. πκοῦ] Γρ. ἀναγέγραφε pro γέγραφε.

V. λεῖ μάλ.] Γρ. πάντα ἔπη θέσθαι ποιητικά. In Germ. edit. πάντα ἐπιθέσθαι ποιητικά. Ego legendum puto πάντας ἐπιθέσθαι ποιητικῇ.

Pag. 15. V. λυ] Scholiastes Euripidis priorem versum ita scriptũ habet, Ταῦτ' ἔλεγεν Σώδαμος Ἐπιεχίπου, ὅς μ' ἀνέθηκεν.

Pag. 16. V. φελος] Γρ. ἐθέλω λέσχην εἰπεῖν περὶ &c. Ego lubenter retineo λεσχηνώτης. cuius pluralem λεσχηνῶται (nisi potius scribendum λεσχηνωταί, seruato illo accentu) habes & infrà, pag. 50 & 51. Perperam autem in vulg. lex. tradi hanc vocem Ionibus significare Violentos & cõtumeliosos, in meo Thesauro linguæ Græcæ docui, Tomi 2. semipag. seu columna 685.

Pag. 17. V. ἄξοναι] Lege cum aliis cod. τῆς πατρίδος αὐτοῦ Σαλαμῖνος ἀμφισβητουμένης ὑπό τε Ἀθ. &c. Ineptè e-

nim hîc ponitur particula δηλονότι, tãquam ex ſcholio proficiſcens, quum omiſſus eſſet genit. Σαλαμῖνος.

V. Ἀττικός] Legitur in quibuſd. cod. ἀφέτων, ſed perperam omiſſa litera ν, metri cauſa: quod et cum ἀφέντων ſtare poteſt, ob liquidam mutæ iunctam. Hæc autem lectio, τὴν Σαλαμῖνα φυγὼν, ex interpretis verbis excogitata eſt. quaſi verò hæc, Qui Salamina fugit, ab illorum quæ habemus verborum ſententia aliena ſint. Adde quòd Fugit, præſ. temp. propter metrum eſſe debet.

Pag. 18. V. κλησίαν] γρ' δόρατος pro θώρακος.

V. τῆς] Inſeritur ἐλεγεῖα poſt τυραννίδος. Et ſic interpres quoque.

V. ἐκ νεφ.] γρ' μένος pro βία.

V. δῆμος] γρ' ἀΐδρις ἐὼν pro ἀϊδρείῃ, quomodo & interpres.

V. γίνεται] γρ' συνῴκισεν pro ᾤκισεν.

Pag. 19. V. αὐτοὶ] γρ' τούτοις pro τούτους. Iungendum autem erit τούτοις cum δόντες.

V. οὔτε] γρ' οὔτε οὐ προσῆκόν μοι, ſine ὡς, & rectius. Item γρ' Κεκροπιδῶν pro Κοδριδῶν. quam lectionem ſequitur interpres, licet ſequatur Κόδρῳ.

V. ἐκείνου] γρ' τά γε ἄλλα.

V. σίας] τὰς inſeritur ante δημοτελεῖς.

V. ἦν δὲ] γρ' τῶν ἐμῶν φίλων εἶ), ἔσῃ ἂν ὁ πρῶτος.

Pag. 21 V. μετὰ] γρ' περιάλλων pro περιαλίων.

V. vlt.] ἄριστα pro κάλλιστα.

Pag. 22 V. αὖ γὰρ] γρ' νόστων καὶ ἀργ. ſine τε.

V. καὶ μεταπ.] Pro ἀγυιάς non dubito quin reponi aliud vocabulum debeat: quũ nec ſententia cõmoda ex hac lectione elici poſſit, nec metri lex eã admittat.

V. Ὅρα] Pro εἶχος (quod ex conſenſu omnium noſtrorum veterum exempl. reliqui) apud interpretem legebatur ἔχθος, cui lectioni reſpondet eius interpretatio, habens Odium. At in editione Latina quæ meã proximè præceſſit, malè repoſitum fuit ἔχθρος, dubium inter ἔχθος & ἐχθρός. Fuiſſe autem κραδίην mutan-

dum in κραδίη,(vt mutaui) manifestiſſimum eſt.

Pag.23. V.ἐπαγγέλλεις] γράφεται ἀπαγγέλλεις, quod malo.

Pag.25. V.λεγεῖα [ita malim, quàm ἐλεγείαν. vt infrà, ἐλεγεῖα ἔπη, in Pittaco. pag.29. Sic verò & apud alios ſcriptores ἐλεγεῖα potius quàm ἐλεγείαν reperias.

V.αὐτοῦ] γράφεται ἐπίσταμαι, εἶπεν, ἀδικεῖσθαι. Alioqui ſubaudiendum eſſet.

V.τυρος] γράφεται Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ.

P.26. V.τὰς αὐτ.] γράφεται φέρεσθαι pro προβύεσθαι.

V.τοῖς] γράφεται Κυθήρων, à nomin. plurali Κύθηρα, qui eſt frequentior.

Pag.27. V.Ἐπις.] Antea pro ἐμὶν legebatur perperam ἐμὴν & καὶ pro κα: item ἐγγὸ pro ἐγγόν.

Pag.28. V.ὡς τὸν] Scribe Τυῤῥαῖον.

Pag.30. V.Τὴν] Apud alios, ἐς οἶκον ἐπήγετο.

Pag.32. V.Τῇδε] Satius eſt ſcribere, cum aliis codicibus, κέκλυθι. Alioqui retinendo κέκλυθε, mutandum eſſet τῇδε in ἥδε.

V.δε, ἀς.] Repone ἄρεσκε.

Pag.33. V.Χαλκῆ] Nonnulli ſcriptores hos verſus afferentes legũt in primo, ἐπὶ σήματος ἧμαι. In quarto, Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, περικλύζῃ δὲ θάλασσα. In vltimo, Σημανέω.

Pag.34. V.στάλας] Valde corruptus erat hic locus. legebatur enim, αἰνπθετούμενος. στήλας, pro αἰνπθέντα μένος στάλας. Sed, vt verum fatear, ne vet. quidem codices prorſus mendo vacui erant: vtpote in quibus eſſet αἰνπθέντα μένος τάλας, omiſſo videlicet σ in tertiæ vocis principio, ob σ quod habetur in fine præcedentis. Quem literæ huius concurſum aliorum quoque errorum cauſam fuiſſe obſeruaui. Quod verò quidã antea repoſuit αἰνπθέμενον, ſtare nõ poteſt. Cæterùm libet hanc odæ Simonideæ particulã vertere, vtpote in cuius interpretatione ipſamet poetæ verba non repræſentauerit interpres. Reddam autem penè ad verbum, ideóque rudius. Quis (inquit) mente fretus [id eſt, mẽte valens] laudauerit Cleobulum Lindi incolam, qui

fluuiis perennibus, & floribus vernis, solísque flammæ, aureǽque lunæ, marinísque fluctibus opponat [.i.compareret] columnæ robur? Omnia enim sunt diis inferiora: at verò lapidem mortales etiam manus frangunt. Stulti viri hoc cõsilium est. [vel potius, hæc sententia. vt sit pro γνώμη]

V. Εἷς ὁ] γρ. παῖδες δυοκαίδεκα.

V. ἀλλ' ὁ] Vide num legendum ἀχάρις.

P.35. V. Πολλοὶ] γρ. ἕταροι, & hîc & paulo pòst: quod melius conuenit dialecto qua scripta est hæc epistola. Sed (quod multo maioris momenti est) videndum quid de his vocibus, ποτ' αἰνιωτάταν, statui possit. Pro illis antea legebatur coniunctim ποταινιωτάταν: sed ex vet. cod. illa scriptura reposita fuit. Quid si verò ποταμνιωτάταν legatur, à ποταίνιος, cui noua significatio tribuatur? Interpres tamen aliam lectionem aut habuisse aut certè reposuisse videtur: quippe qui reddat, Commodissimam fore ad inhabitandum. Idem legisse videtur πολλοὶ μέν τοι: quandoquidẽ interpretatur, Amici quidem tibi sunt permulti. At τύνη (quod in quibusdam cod. extat) non video quomod oferri possit.

Pag.36. V. ἐπὶ τῇ] pro φωρᾷ malè reponitur χώρᾳ. Hîc enim potius assentiẽdum esse exempl. quæ illam scripturam, quàm iis quæ istam habent, verba proximè præcedentia satis ostendunt.

Pag.37. V. τὰ κερ.] Antea erat κερδαίνετα voce in accentu duntaxat deprauata: malè igitur reponitur κέρδοντα pro κερδαντά.

V. αὔπι.] Pro αὖπι in vet. quibusdam inueni ἀΰπῖ. quod magis placuit, tanquam tertia persona verbi ἀΰτῶ, & nominatiuum habens Ἀπόλλων, ex præcedentibus petendum: sed indigens interpretatione paulo alia quàm quæ passim ei tribuitur. Quin autem ex iisdem reponendum fuerit ταὶ ἐμαὶ ἐπιστολαὶ pro ταῖς ἐμαῖς ἐπιστολαῖς, in dubium vocari minimè potest.

Pag.38. V. ταὶ] γράφεται ἢ ἐγὼ ποία ἀμυνοῦμαι. Item pro καταπαύσαι legitur etiam καταπαούσαις. quod certè ferri nõ poteſt: ſed in eo fortaſſe remanent veræ lectionis veſtigia: quam vt habeamus, ex illo vocabulo & ex proximè ſequenti duo alia debere fieri videntur. Interim autem dum lectio hæc in lucem prodeat, vix dici poteſt legine debeat τήν τε θυγατέρα (vt in pleriſque vet. cod.) an τῇ τε θυγατρί.

Pag.39. V. πλετ.] γράφεται ἐπιπλοῦντα. quod frequentius legitur cum hoc accuſatiuo.

V. Παίτας] Rectius Ἑλλαδικοῖς, vt habes. nam Ἑλλανικοῖς haberet α longum, vt potè pro Ἑλληνικοῖς.

Pag.40. V. Ἐγὼ] γράφεται εἰς τὴν γῆν τῶν Ἑλλ. Sed malè iubemur hãc lectionem ſequi, quũ altera ſit elegantior, ſubaudiẽdum ſubſtantiuum hoc, more Græcis vſitatiſsimo, relinquens. Sic initio huius paginæ immeritò affertur κράτει pro κρατεῖν, tãquam illud pro hoc reponere neceſſe ſit: quũ talem vſum infinitiuorum in præcipiendo, vel hoc ipſo in libro, paſsim reperiamus.

P.41. V. βιούς] γράφεται ἑβδομήκοντα pro ἐννενήκοντα.

P.42. V. γένετο] γράφεται μετεσκευασμένα πάντα καταλαβών. quæ etiam lectio in cõtextũ recipi debuit. Eam interpres quoq; ſequutus eſt, ſed non bene interpretatus. Vertit enim, Quum verò rerum omnium faciem immutatam cerneret. quum per μετεσκευασμένα πάντα videatur voluiſſe ſignificare Omnia vaſa aliò tranſlata, ſiue Omnem ſupellectilem aliò tranſlatam. quanuis alioqui deſiderari poſsint huius ſignificationis exempla.

P.43. V. τήλλαξεν] γράφεται Σφάγγον. Item Φλέγγον. Et paulo pòſt, ἑνὸς δέοντος τετρακοσίων.

P.44. V. δύο] γράφεται Δωρίδι. quo dicitur modo infrà, pag.50, in principio, τῇ Ἰάδι γεγραφώς.

P.46. V. Χρωτὶ] Legitur etiam Χρῶ, item χροῒ. At χρωτοδῆλα coniũctim, (quod etiam affertur) nuſquam legi, nec ab aliis ex vet. codice annotatum inueni. Suidas hunc locum citans, χροῒ habet.

Pag.47. V. ῥῶν] Pro ἔβρυον legitur etiam ἔθυον, in plerisque codicibus. Quod vt minus mirum videatur facit eius vsus in fine epistolæ.

Pag.49. V.οὖσαν] γρ' ψευδοειδῆ. quod & in præced. edit.fuit:sed ψευδοφανῆ facilius confirmari potest.

Pag.50. V.μὴν] γρ' ἐκβαλ.

V. Εὐβουλ.] Legendum videtur ἀβουλότερος.

Pag.52. V. Ἀθηναίων] Legitur etiam cum interrogatione, ἐστερήθης Ἀθηναίων;

Pag.55. V.Ἀλλ' ὁ] Pro αὐτὸν reposui αὑτὸν, cum spiritu aspero, pro ἑαυτόν: sicut in principio huius pag. habes ἑαυτὸν ἐξήγαγεν, quum prius legeretur αὐτὸν ἐξήγαγεν, eodem quo hîc errore. Interpres certè, licet αὐτὸν legisse videatur, genus hoc loquendi minimè assequutus est: quippe qui reddiderit, Ac sponte inde discessisse: quum debuerit reddere, Ac mortem sibi consciuisse. Dicitur enim ἐξάγειν αὑτὸν seu ἑαυτὸν, (subaudiendo genitiuum τοῦ βίου, vel τῆς ζωῆς) Qui seipsum è vita educit, interpretando ad verbum. In epigrammatis quoque interpretatione expressa significatio horum verborum non fuit: vbi tamen aliquam etiam iniuriam factam eius autori existimo. illum enim scripsisse, Huic vitam incolumem Pericles seruauit. Tunc autem verbum Perdidit, non habens quò referatur, ad accusatiuum illum commodè referetur.

V. δῶρα] γρ' Μύσωνος.

V. φησὶν] Ita positum hunc genitiuum δήμων habes cum aliis in locis, tum pag.103, & 146. Pro συμποιεῖν autē legitur & συμπονεῖν: sed lubenter συμποιεῖν retinuerim, sicut ποιεῖν de poetica scriptione dici notum est. atque adeo habes & infrà, pag.146.

Pag.56. V.Ἐκ δ'] γρ' ἀνομολέξης.

Pag.57. V.στύσαντα] γρ' τὰ ἀριστεῖα. Sed malui alteram lectionem retinere: quòd dicatur potius παρακεχώρηκά σοι τοῦδε, quàm τόδε.

Pag.58. V.χρήματα] Pro προστέμενος iubemur reponere προσιέμενος: quasi verò, vt ἀφέμενος, ita etiam

περσείμβρος dici non poſſit.

V. ὡς ἀυλ.] γρ' τοῖς Ἕλλησι διαζήσῃ. Et in verſu ſequente, κ' οὔτέ τι.

Pag. 59. V. Βρενθ.] γρ' βρενθύει & παραβάλλει & αἰέχει, Atticè pro βρενθύῃ & παραβάλλῃ & αἰέχῃ.

V. σιανὸν] Iubemur pro θαῦμα, τὰ μὲν &c. (in qua lectione conſentiebant omnes noſtri vet. codices) reponere θαύματα μὲν. at pluſquam θαυμασία eſſet hæc lectio. Sed qui hoc iubet, ſequitur errorem interpretis: qui locum hunc ita reddidit, Dicebat autem facile cuiuis eſſe, quæ habet aliquis mira proloqui: amicos autem quos poſſideat, nominare difficillimum. Quum ita reddere debuiſſet, Aiebat autem mirum eſſe, vnũquemque facilè dicere poſſe quæcunque habeat, at quot amicos poſſideat, nominare non poſſe.

Pag. 60. V. τοις] Pro αἰσχρολογίαν legitur etiam γλισχρολογίαν. quod magis mihi probatur. ſiquidẽ γλισχρολογία aptè tribuitur ſophiſtarum λόγοις ἐριστικοῖς.

V. ναὶ μὴ] Inter τοῦτο & εἰδέναι iubemur inſerere particulam μὴ, quam tamen nec vet. cod. noſtri habebãt, nec locus admittit. Alioqui ſenſus eſſet, Socratem dixiſſe ſe nihil ſcire, ac ne hoc quidem ſcire, an videlicet verum eſſet, ſe nihil ſcire. Atqui ex aliis ſcriptoribus notum eſſe poteſt eum dicere ſolitũ, Vnum hoc ſcio, nihil ſcire.

Pag. 61. V. περὶ ἀμ.] Licet hanc lectionem multorum codicum conſenſus confirmet, magis tamen mihi probatur altera, καθ' ἃ περὶ Μέλιτον καὶ Ἄνυτον.

Pag. 66. V. λὼ] Superior editio habebat, τοῦτον ἐν ξενοπηῷ φασὶν ἀπαντήσαντα Σωκράτην. quæ lectio ferri nullo modo poteſt. Sed quum alteruter accuſatiuus in datiuũ mutandus eſſet, malui mutare τοῦτον, vel potius debui. quum alioqui quod à Socrate factum fuit, (vt ex ſequẽtibus quoque patet) adſcripturi ſimus Xenophonti. Non ignoro tamen in multis vet. cod. legĩ τοῦτον & Σωκράτει.

Pag. 68.] γρ' ἐπαιδεύοντο.

Pag.70. V. Πυθοστράτου] γρ. Νικοστράτου.
V. ἐκλεκ.] γρ. Σωκρατικὴν ἀπορείαν.

Pag.71. V. τοῦ πατρ.] γρ. στρατηγοῦ, καὶ τῆς Δίωνος. μάλιστα δὲ μιμ. Et statim pòst, συγγέγραφε.

Pag. 72. V. καὶ περισ.] γρ. ἁρμονίως, quod malo. Quod autem paulo pòst habetur παρέφαγον, in omnibus nostris cod. scriptum erat. Videtúrque esse ita vsus vt alibi verbo τρώγειν, item composito περιστπαρατρώγειν, in Euclide, metaphoricé. Quo dixit modo Horatius, Quem rodunt omnes.

Pag.73. V. χωμαι] Quidam scribunt βλέννον, cum νν. Habetur autem & βέλτιον in quibusdam cod. pro hac voce.

Pag.77. V. τὸν δ'] γρ. ἀποσχώτερον.

Pag.80. V. τι καπας.] Altera lectio ἀηδίαν, stare nõ potest. ἀηδονία autem legitur itidem suprà.

Pag.81. V. σαι] γρ. ἀλόγως. Et paulo pòst, κατῳασκασμένον pro πιεζόμενον.

Pag.85. V. ρεται] Pro πώμαλον legitur etiam πάσκαλον. in quibusdam autem cod. neutrum.

Pag.86. V. δισάζεται] Repone τούτοις.

Pag.87. V. λεῖος] Scribe, διὸ καὶ Ἐλεγξῖνος ἐπεκλήθη, vt rectius in quibusdam cod. legitur. Conuenit enim ei qui φιλονεικότατος est, ἀπὸ τοῦ ἐλέγξαι. Interpres tamen vtrobique habet Alexinus, non eius fortasse sed librarii vitio.

Pag.88. V. Ὡς ἀτ.] γρ. περιεπείρετο pro περιέπειρέ πως.
V. Διοδ.] In vet. cod. legitur, οὗ Διόδωρος, continuantúrque hæc cum præcedentibus.

Pag.89. V. δ' εὑρεσ.] Pro σοφιστεία, quod ex vet. quibusdam cod. additum fuit, legitur in duobus σοφία. Sed cum εὑρεσιολογία (siue εὑρεσιλογία, vt in aliis scriptum est) melius conuenit σοφιστεία quàm σοφία.

Pag. 90. V. τι καὶ Θεοδ.] Mirum est hîc legi θεὸν, non ἄθεον, vt passim apud alios scriptores hoc, non illud, cognomen ei dari videmus, & cuius rationem in promptu esse scimus. Sed admirationem auget vete-

rum exemplarium de hac ſcriptura conſenſus, atque adeo ipſius interpretis.

V. των ἀναχ.] γρ. τῶν ἰδίων.

V. θρώπων] Pro εἶχεν legitur etiam εἶδεν. ſed huic lectioni illam præfero. Vtram harũ ſequutus ſit interpres, vix colligi ex eius verbis poteſt. Quæ autẽ apud eum ſubiunguntur, (vt obiter lectorem hac de re admoneam) Aiunt illum ita quẽdam de Phidiæ Mineruа compellaſſe, malè reddita fuerunt: ob non intellectum vſum quem verbũ ἐρωτῆσαι hîc & alibi apud eos qui dialectica tractant, obtinet. Perinde enim eſt ac ſi diceremus, Talem interrogationem illi propoſuiſſe.

V. Πόθεν] Pro κῆπον iubemur reponere κόλπον. quam vocem quidam etiam ex noſtris cod. habuerunt, ſed plures κῆπον. quam eſſe veram lectionem, meus Theſaurus Græcæ linguæ abundè te docebit.

Pag. 91. V. πόνδε] Lege potius (vt in quibuſdã vet. cod.) πόνδε, ἢ τόνδε.

P. 94. V. κάντ.] γρ. πλεύσαντες καὶ συγγενόμενοι εἰς Ἦλιν.

P. 95. V. ἐὼν γὰρ] γρ. ἐπισκώπτης. Eadem lectionis diuerſitas infrá.

V. κλέους] Affertur συναναικάμπτοντος pro συνανακάμπτοντος.

Pag. 96. V. κειμένου] Suſpectum alicui poſſit eſſe vocabulum ἀγωνιάτης, vtpote cuius vſus nullum aliunde exemplum afferatur: ſed vtrobique ſcriptum eſt in omnibus noſtris vet. cod. Eius autem à verbo ἀγωνιᾶν origo manifeſta eſt. Interpres tamen priore in loco reddit Ignominiæ metuens: in poſteriore, Anxius atque ſolicitus. At Bud. Trepidator, Formidator.

P. 97. v. αἰτεῖ.] Niſi ἐστρέφετο legamus, (vt habẽt pleraque vet. exempl.) neceſſe fuerit legere ἐστρέπετο. ſed magis conuenit ἐστρέφετο. à quo etiam dicitur aliquis αἰσχίστροφος: itẽ πολύστροφον νόημα poeta quidã dixit. Hæc autẽ illi ingenio cõueniunt quod à Latinis eadẽ metaphora verſatile appellatur. Ideóq; nõ debuit interpres reddere Verſabat omnia. Idẽ εὑρησιλογεῖ aliter potius

interpretari debuit. De quo verbo (quoniam & alibi occurrit) aliqua hîc obiter dicam. Sed incipiam à nomine εὑρησιλόγος, ex quo fit aliud nomen, videlicet εὑρησιλογία: deinde & illud verbum εὑρησιλογεῖν. Est igitur εὑρησιλόγος, siue εὑρεσιλόγος, aut etiam εὑρεσιολόγος, (Q.d. Verborum inuentor seu excogitator, vel Nouos subinde sermones excogitans) non simpliciter Verborum funditator: sed Cui nũquam deest argumentũ funditandi verba. Neque tamen intellige funditandi verba quolibet modo, sed vt in disputationib⁹, & quidem pertinacioribus, fieri solet. Dictúmq; primò fuit de philosophicis seu sophisticis disputationib⁹, postea verò latius eius vsus patuit. A Bud. redditur Facũdus, Disertus, itẽ Solers in disputando: in isto huius ipsius scriptoris loco, in Arcesilao, ἦν δὲ καὶ εὑρεσιλογώτατος ἀπαντῆσαι εὐστόχως, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον ἀνενεγκεῖν τὴν περίοδον τῶν λόγων, καὶ παντὶ συναρμόσασθαι καιρῷ. Sed hæ interpretationes, ac præsertim duæ priores, parũ mihi probantur. Hinc εὑρεσιλογία seu εὑρεσιολογία, aut etiam εὑρησιλογία, Facultas illa excogitandi verba. Legitur εὑρεσιλογία apud Plut. in Quæst. Rom. & in lib. De defectu orac. εὑρεσιολογία autem habetur apud Philonem De mundo: necnõ apud hunc scriptorem initio vitæ Stilponis: quibusdam tamen exempl. ibi legentibus εὑρεσιλογία. Tertium illud εὑρησιλογία apud eundem Plut. extat, ita scribentem, εἴγε μὴ παιδιὰν καὶ εὑρησιλογίαν ἕνεκα δόξης, ἀλλ' ἔργον ἄξιον σπουδῆς, ὥσπερ ἐστὶν, ἡγοῦνται τὴν φιλοσοφίαν. At verbum εὑρησιλογεῖν sicut hîc, ita & apud Athen. legitur, lib. 5, de Antiocho qui cognominatus fuit Epimanes, μάλιστα δὲ πρὸς τοῖς ἀργυροκοπείοις εὑρίσκετο καὶ χρυσοχοείοις εὑρησιλογῶν καὶ φιλοτεχνῶν πρὸς τοὺς τορευτὰς καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας. Ex his iudicet lector an εὑρεσιλόγος seu εὑρησιλόγος propriè sit simpliciter Verborum funditator, Verbosus: εὑρεσιλογία seu εὑρησιλογία, Verborum funditatio, Verbositas: εὑρεσιλογεῖν seu εὑρησιλογεῖν, Verba funditare, Verbosum esse.

Pag. 98. V. χων] γρ. πρακτικώτατος. sed cum præcedentibus melius altera scriptura cõuenit. vult enim docere, eum qui in disputationibus esset valde μάχιμος, (id est pugnax) omnino alium in factis fuisse: videlicet πρᾳότατον, id est clementissimum, seu placidissimum. Interim autem adiuuandus est interpres in proximè præcedentis loci interpretatione. Is enim ὑπώπια esse putauit Ardentis spiritus indicia in oculis: quum ea voce significētur Sugillationes in facie, præsertim in partibus quæ oculis subiacēt. Vnde ὑπωπιάζεσθαι dicitur qui ita sugillatur: & quidem apud hunc ipsum scriptorem quoq;. vt in Cratete, Νικόδρομον ἐξερεθίσας τὸν κιθαρῳδὸν ὑπωπιάσθη.

Pag. 99. V. πῶς] Non aliud quàm παρείχον legisse interpretem, sed aliud quàm Satiusculum scripsisse credendum est, quod videlicet à sale deriuatum esset.

Pag. 100. V. ἀκόλ.] Non ἀκόλαστον sed ἀκόλακον interpres quoque legit, & rectè interpretatus est, Ab assentatione alienum.

V. λάκις] γρ. ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν.

Pag. 101. V. τοι] Pro τοιοῦτος legitur etiam τίς, & quidem adiuncta interrogationis nota.

V. μηκοστὸν] γρ. ὀγδοηκοστόν.

Pag. 102. V. χος ἐν] γρ. Ἀναξιάδης.

Pag. 103. V. ελκλῆς] Perperam reponitur hic τὸν δῆμον pro τῶν δήμων: nisi fortè in omnibus locis in quibus pluralis hic genitiuus habetur, singularem illum accusatiuum reponendum esse quis dicat. Sunt autem hi loci non pauci. Habetur enim hæc scriptura cum alibi, tum initio vitæ Socratis, & initio vitæ Xenophontis. Quinetiam (quod magis mirum est) in principio vitæ Speusippi, pro τῷ δήμῳ vet. cod. aliquot habebant itidem τῶν δήμων.

Pag. 104. V. φεὶς τ] Affertur ex coniectura ἀπολουθῆναι pro ἀπολυθῆναι: sed videtur posse ferri ἀπολυθῆναι, subaudiendo τῆς νόσου: quum dictum fuerit νοσήσαντα.

Pag. 106. V. οἰκέναι] Pro ὁμοιότατα legitur etiam ὁμοιώματα, necnon ὁμοιότητες.

P. 109. V. τὰν παρὰ] Legitur etiam ποιοῖς, rectius. Estque hāc lectionem interpres quoque sequutus. vertit enim, Rectè feceris si memineris: nō autem, Rectè facis quòd memineris.

P. 110. V. αὐτὸς] γρ. Θεόπομπος. Sed altero illo nomine, non hoc, alibi etiam appellatur.

P. 111. V. Ὦ δέσποτ'.] Antea legebatur τὸ τοῦ Πλάτωνος: & hæc verba πρόσεχε δὴ seorsum posita erant, tanquam ab iis versus quartus inciperet. Sed retinendo articulum illum τοῦ, longior erit versus quàm vt possis illi addere duo illa vocabula, πρόσεχε δή. Quare meritò ex aliquorum exemplariū consensu, articulus ille sublatus fuit.

Pag. 112. V. Ὤπλαι] Pro ὤπλαι legitur etiam ὦ παῖ. At pro παῖς τις ἐπιστρέφεται, in Anthol. epigr. habetur, πᾶσι περιβλέπεται.

V. Ἀρχαῖαι.] Aliter hæc scripta inuenies in Anthol. epigr. pag. 232, meæ editionis. In versu secundo, Ἃς καὶ ἐπὶ ῥυτίδων ὁ γλυκὺς ἕζετ' ἔρως. (Apud Athen. autem πικρὸς ἔπεστιν ἔρως) In tertio, Ἣν νέον ἡβήσασαν ἀποδρέψαντες ἐρασταὶ Πρωτοβόλοι. Sed Athenæus quoque illā scripturam agnoscit, non hanc. Ac fortassis (vt alibi dixi) mutata fuit illa scriptura ab iis quorum auribus insolēs erat hic participii ἀπαντήσαντες vsus cum genitiuo: quū alioqui itidem ἀντῆσαι apud Herodotū extet cum genitiuo, pro τυχεῖν: habeátque hunc ipsum vsum apud Homerum verbum ἀντιάαν.

P. 116. V. Ἐνθάδε.] In Anthol. Epigr. pag. 191, meæ editionis, legitur Ἐνθάδε κεῖται ἀνὴρ θεῖος Ἀριστοκλέης.

V. Τοῦτον] Ibidem legitur, ὅστις ἔχει πουλύν. qui nominatiuus videtur commodior. Potest tamē & altera lectio ferri: vt subaudiatur nominatiuus ex præcedentibus, & intelligatur τοῦτον τὸν ἔπαινον.

V. Εἰκὼν] γρ. σῶμα δέ γε γῆς. In epigr. autem, σῶμα δὲ γῆ.

P. 118. V. τεῖα] γρ. τοῖς καλοῖς pro τοῦ καλοῦ.

V.Ἀλκιβ.] Reponendum fuisse Ἀλκιβιάδῃ (vt habent quidam vet. cod.) pro Ἀλκιβιάδης, ex sequentibus etiam apparet, vbi fit mẽtio Ἀλκιβιάδου δευτέρου, & Ἀλκιβιάδου τοῦ μείζονος.

Pag.120. V.ὁ δέ τις.] Repone τὸ καθόλου, & τιθέμενος post μέροις.

Pag.121. V.κός.] Antea legebatur ἢ περὶ φιλοκερδοῦς. Sed altera lectio confirmatur etiam ab ipsis Platonis exemplaribus.

Pag.122. V.φυσικός.] Pro ἠθικὸς legitur etiã πολιτικός. Itidémq; paulo pòst, ἢ νυκτερινὸς, πολιτικός. σύλλογος, &c.

V.κος] γρ' Χελιδὼν ἑβδόμη.

Pag.123. V.vlt.] Legitur etiam κεραύνιον.

Pag.124. V.συμφ.] Habet quidem superior editio ὀβολὸς, hoc in loco, sicut in proximè præcedente: sed quin vtrobique reponi debeat ὀβελὸς, minimè dubium est: quanuis & in quodam vet. cod. altera illa lectio habeatur.

V.γονος] Conflatum est ἐκδοθέντα ex ἐκδοθέντι α᾽. Ita enim legendus est hic locus, ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος νεωστὶ ἐκδοθέντι. α᾽ εἴπς &c. Hanc scripturã agnoscit & interpres.

V.κίνητον.] γρ' λογιστικὸν μέρος.

V.γίνεσθαι] γρ' ὀρθουμένην.

Pag.125. V.δὲ τὸ] γρ' ἀμετάβλητον.

Pag.129. V.πρὸ ὄψιν.] γρ' θετόν. Sed interpres alteram lectionem sequitur, & commodum ex ea sensum elicere videtur: ita locum hunc reddẽs, Neque enim consummato actu quidpiam remanet quod oculis subiectum sit: cæterùm in ipso actu vis omnis est.

Pag.131. V.κὴ διαίρ.] γρ' λογιστικὸν pro λογικόν: itidémque in sequentibus locis. Suprà quoque eadem lectionis varietas allata fuit.

P.133. V.διαμαρτ.] γρ' διαμαρτήσεσθαι καὶ οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖν.

Pag.134. V.τῆς προσηγ.] Reponẽdum puto ἀπροσηγορίας pro προσηγορίας. Scim' enim ad humanitatẽ, id est vt humani habeamur, præcipuè requiri vt simus ἀπροσήγοροι.

P.137.V.καὶ πᾶν] γρ. καὶ πᾶν τὸ τυχὸν, καὶ τὸ τοιοῦτον. Interpres autem vocem illam τυχὸν nõ agnoſcit, nec certè opus ea eſſe videtur, licet in pleriſque exempl. habeatur. Paulo pòſt pro ἀμερῆ γρ. ἀμέρειστα.

P.139.V.πρὸς Εὐρυμ.] γρ. τῶν μὲν δήμων. cuius lectionis mentionem feci ſuprà, annot. in pag. 103. Habes autem & initio vitæ Polemonis lectionem illam, τῶν δήμων.

P.141.V.Ξενοκρ.] γρ. Χαλκηδόνιος. quam γραφὴν & interpres ſequutus eſt.

V. νῦ] Poſt ἀλείφω nota interrogationis ponenda non fuit, quum hæc admiratiuè pronuntientur.

P.144. V. Χαλκῆ] γρ. περισκόψας pro περιστείλας.

Pag.145.V.πατέρα] Quin ἀρματοτροφῆσαι vera ſit lectio, dubitari nõ poteſt: eámque ſequutus eſt interpres. Sed idem in verborum proximè ſequentium interpretatione impegit. Nã φυγεῖν δίκην vertit Fugiſſe iudiciũ: quum ſciamus φεύγειν δίκην eſſe Latinis aliud nihil quàm In iudicium vocari, Accuſari.

Pag.146.V.περὶ Εὐελπ.] Repone ὀξῶτα, ſicut & σιλφῶτα: aut certè per nominatiuum, ὀξώτης & σιλφώτης.

V.καὶ φιλοσ.] Pro κατὰ τῶν κωμικῶν licet interpres legiſſe videatur κατὰ τοὺς κωμικοὺς, veriorem tamẽ lectionem eſſe puto κατὰ τὸν κωμικόν. Paulo poſt pro γαῦσις legitur γαῦξις, item γλύξις.

V.Κράτης.] Interpres legit, aut certè legiſſe videtur, Ἀθηναῖος poſt Κράτης. quippe qui vertat, Crates Athenienſis. Meritò certè hoc additũ iri videtur, vt diſtinguatur à Thebano, de quo poſtea. Quod autem pro τῶν δήμων affertur τὸν δῆμον, huic lectioni multos opponi locos poſſe docui in annot. in pag. 103, & 139.

Pag.149.V.Ἐνδοίη] Abſque codicum aſſenſu reponere auſus non ſum ἐν δοιῇ. quod tamen reponi debere nemo mihi negare poſſit: præſertim quum apud Callimachum hæc ipſa verba legamus, hymno in Iouem, atque adeo videri poſſit totus hic verſus illius verſum eſſe imitatus. Ita enim ille cecinit, Ἐν δοιῇ

μάλα θυμός. ἐπεὶ γένος ἀμφήριστον. quum præcessisset, Πῶς καί νιν, Δικταῖον ἀείσομεν, ἠὲ Λυκαῖον; Legitur tamē ibi ἐνδοιῇ coniūctim: sed rectius scribitur ἐν δοιῇ. habétque hanc lectionem Eustathius quoque apud Homerum.

At pro ἦστε fuisse reponendum ἤ σε, vel sequentia clarè indicāt. Versu sexto ἰῇ τοι ᾆσα, sequutus sum eos codices (licet numero pauciores) in quibus erat ποῖος σύ. quum ex altera lectione nullus elici sensus queat, ac ne cohærere quidem illa verba cum præcedentibus aut sequentibus possint: contrà autem hæc optimè locum hunc cōcludant, tanquam ἐπιφωνηματικῶς dubitationis illius rationem afferentia. Sed quum antea inter ἀνέμων & τοι ᾆσα nulla interpūctio esset, debuit contrà inter ἀνέμων & ποῖος σὺ collocari τελεία στιγμή: quam à nobis omissam, nūc collocare tuum fuerit. Quoniá autem pulcherrimos hosce versus turpissimè tractatos esse ab interprete video, quippe qui eorū sensum omnino peruerterit, libet mea interpretatione iis qui Græca non assequuntur, gratificari. Ac primùm interpretis versus afferam:

Mens foret illa mihi cecini quæ feruidus olim
Progeniem diuûm æternam: celebrare Cupido
Te primum inciperem, & quot natos edidit atra
Nox, Erebúsque senex, alto sub gurgite lati
Oceani, Terráque satos, Venerísque puellum:
Ventorúmque vagos cursus, humanáque vota,
Naturámque tuam canerem, corpúsque gemellum.

Vide, obsecro, lector, à quàm paruo erroris principio in quātos errores aliquis prouehi possit. Primùm putauit hic ἐνδοίη esse verbum aliquod optatiui modi: deinde ex ἦστε (non animaduertens esse pro ἤ σε) putauit faciēdum ἦστα, quod iungeretur cū ὅτοι, quasi idem valente quod ὅτε. Postremo εἴπω accepit pro εἴποιμι ἄν, & τῶν ὅσοις ita vertit ac si esset καὶ ὅσοις. Hîc vagus ferri & itinera planè deuia & mihi ignota sequi cœpit. Nunc vide contrà quàm paruum emendationis adiumentum in rectam viam reducere aliquem possit: &

hanc tamen meam interpretationem, tanquam ex tẽpore ſcriptam legendam eſſe memineris.

In dubio eſt animus(fertur tibi quòd genus anceps)
Te diuûm in numero primúmne Cupido reponam,
Quos Erebúſque ſenex Nox & regina profũdis
Oceani(vt memorant) quondam genuere ſub vndis.
An Venere an ventis an terra te eſſe creatum
Dicam. nanque vagus mala tot mortalibus affers
Tótque bona. hinc corpus tribuit natura biforme.

V. ἰῶ δὲ] Rectius ἀπελέκητον. Talis autem fuerit iocus ſi Gallicè dixeris, *Vne uoix mal rabbotee.* Vnde autem interpres ſumpſerit illud Infractam, coniicere nõ poſſum. ſcimus enim ἀπελέκητον ſonare Non dolatus & cõplanatus ſecuri. At verò vtrum rectius ſcribatur, σκίφης ne an σκίφθης, nondum compertum habeo: neutrius enim ſignificationem reperio. Si tamen Suidæ credere velimus, lectionem illam ſequemur. Nam poſt σκίφη (quod non exponit) addit ea ipſa verba quæ hîc leguntur, καί τινος ποιητοῦ τοὺς στίχους ἔφη Κράντωρ ὁ φιλόσοφος σκίφης εἶναι μεστούς. Fortaſſis aliquis στύφους legendum dixerit, quod exponitur Stupa. ſed neque ſatis de hac ſignificatione iſtius vocabuli conſtat, neque ſatis aptè de verſibus hoc dici videtur.

V. Ἐπεκλ.] γράφεται νόσος κακίστη.

V. πείτω] γράφεται Πιτάνης.

Pag. 150. V. δύο] γράφεται τῶν μὲν ὁμοπατρείων πρεσβύτερον Πυλάδην, τὴν δὲ ὁμομητρείων Μοιρέαν. quam ſcripturam ſequutus eſt interpres.

V. Ὦ παρθ.] Repone μοι pro μή. quod mẽdum ab operis commiſſum fuit. In ſequenti autem verſu pro δμῶτ', in quibuſdam legitur δμωΐδ'.

Pag. 151. V. Τῇ γὰρ] γράφεται Μενέδημον.

Pag. 152. V. διας.] γράφεται ἐπικόπτης. quæ lectionis diuerſitas fuit & ſuprá.

V. Οὐ] γράφεται νίψηται pro λήψηται.

V. ἔφη] γράφεται πότερον οὐδὲ ἂν οὕτω.

Pag.153.V. ὑποδ.] Antea legebatur οὐκ ἀποστεροῦντος, perperam. At interpres legiſſe videtur καὶ ἀποροῦντος, pro καὶ ἀποστροῦντος. vertit enim, Quũ verò is egen⁹ eſſet.

Pag.154.V.τος] γρ' Βουσέλου, item Βουσελίου, & Βουσελέους, & Βουσόλου.

V.φιλοδ.] γρ' αὐτοῦ οἱ περὶ Ἱερώνυμον τὸν Περιπατητικόν.

Pag.155.V.Οἱ δέ μιν] Antea legebatur περὶ σπιζοῦ. Heſychius tradit σπιζία vocari omnes aues: vnde fortaſſe ſuſpicari poſſemus legendum eſſe, γλαῦκα περὶ σπιζία, id eſt aues circa noctuam: ſi huic voci σπιζία ſalua metri menſura iungi poſſet περὶ τουτῶ.

V.Ηλέμ.] γρ' ὀχλοαρέσκος. Quod autem quidam annotat, ὄχλῳ ἀρέσκεις, non conuenit.

V.εὐαρεστουμένου] γρ' ἀρεσκομένου.

V.ἔφη] Rectius, ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν.

Pag.158.V. τὸν αἰτ.] Legitur etiam cum interrogationis nota poſt πωλῶ. pro quo habetur & πιπράσκω.

V.Δουλοῖ.] Plutar. hunc verſum afferens legit θρασύσπλαγχνος.

Pag.160.V.Βίωνα] Hi verſus in ſuperiori editione, non in certa ſpatia diſtributi, ſed ſolutæ orationis more ſcripti erant. Quum autem videremus vbique iambico dimetro anacreonticum ſubiungi, placuit eos quo vides modo diſtinguere. Sed occurrerunt poſtea apud Ariſtoph. huiuſmodi verſus copulati. veluti in Ranis,

Ἔπειτ' ἀπὸ τῶν πρώτων ἐπῶν, οὐδὲν παρῆκ' ἂν ἀργόν.
Ἀλλ' ἔλεγεν ἡ γυνή τέ μοι χὠ δοῦλος οὐδὲν ἧττον,
Χὠ δεσπότης, χἠ παρθένος, χἠ γραῦς ἄν. Αι. εἶτα δῆτα
Οὐκ ἀποθανεῖν σε ταῦτα χρῆν τολμῶντα; Ευ. μὰ τὸν Ἀπόλλω.

Vbi animaduerte etiam, recipere Anacreonticum interdum alios pedes quàm apud Anacreontem ſoleat. vt in hoc quarto vides eſſe tribrachyn. Quod facilius perſpicietur, ſi ſeparetur, hoc modo,

Οὐκ ἀποθανεῖν σε ταῦτα χρῆν

Τολμῶντα μὰ τὸν Ἀπόλλω.

Paulo antè autem versui cuidã anapæstum etiã adhibuerat. Tales porro versus apud eundem habes & in aliis comœdiis. Nunc igitur tuũ fuerit (si videbitur) hos quoque eodem modo copulare: ita scribendo,

Βίωνα τὸν Βορυσθενίτην, ὃν ἔφυσεν ἡ Σκυθὶς αἶα,
Λέγειν ἀκούομεν θεοὺς ὡς οὐδὲν εἰσιν ὄντως.
Κ' εἰ μὲν τὸ δόγμα τοῦτ' ἔχων ἔμιμνεν, ἦν αὖ εἰκός, &c.

Itidémque in cæteris. Animaduerte autem in primo, Anacreonticum duos anapæstos recipere. At hic versus,

Πεπεισμένος ἔδησε,

non video quomodo ferri possit: quum pyrrhichiũ minimè locũ habere hîc sciamus. Fortassis autem restitui possit inserendo particulam γε: hoc modo, Πεπεισμένος γ' ἔδησε. Nisi potius πεπεισμένως scribatur aduerbialiter: quod tamen durius videri hîc possit.

P.161.V. σωνακμ.] Post δύο quidam cod. addunt ἰάδι. (pro qua voce perperam in quodam est ταδί) & post γεγραφὼς, ita scriptum est in iisdem, ἰάδι καὶ ὕπος. τρίτος ὁ εἰρημένος φιλόσοφος. τέταρτος, &c.

Pag.162.V. Λῦσε.] Magnus est inter exemplaria consensus de lectione huius versus. quare non aliter legisse sed planè non intellexisse puto interpretem. Nam pro his verbis, διὸ δὴ μήτι Λυαῖος ἔφυ, habet, Ideo non satus ille fuit. Atqui manifestum est (aut ego valde fallor) hæc interrogatiuè dici, (ideóque post ἔφυ interrogationis notam addendam censeo) & ad etymum epitheti Λυαῖος referri. Verum est (inquit) Dionysum, quum copiosus in corpus ingressus fuerit, membra solere soluere. nónne autem hanc ob causam est Lyæus? q. d. solutor. At quidam annotauit μητιλυαῖος, vna voce, pulchrè scilicet & perquam ridiculè composita.

V. Στω.] γρ. ἐπιμελέσταται τὰ Χρ.

Pag. 163. V. σολαὶ] γρ. Ἀελαιὸν τὸν Καπω. sed huic scripturæ reclamantibus multis historicis.

V. Ἀμαθὴς] Interpres versuum qui passim hoc in libro leguntur, quicunque is sit, (alius enim est ab eo qui cætera reddidit) à sensu epigrammatis huius longè aberrauit, in secundo versu præsertim. Putauit enim hæc, ἀμαθὴς ὃς &c. de Carneade dici: vt videlicet posita sint pro ὃς ἀμαθὴς ὢν &c. Atqui ineptè postea subiungeretur, οὔτι κάτοιδεν ὅπως δεδοίκοι τὸ θανεῖν. Cōtrà in interpretatione genuina sensum aptissimum habemus: vt subaudiatur (sicut passim solet) verbum ἐστί. perinde ac si dictum esset, ἐκεῖνος ἀμαθής ἐστιν ὃς οὔτι κάτοιδεν &c. Sed Latinam etiam expositionem addam, & quidem longius progrediens. Cur (inquit) Musa vis Carneadem à me redargui? Ingenio rudi præditus est quicunque non animaduertit quantopere mortem pertimesceret: quum ne tum quidem quū phthisi, morbo teterrimo, laboraret, dissolutionem corporis ab animo admittere voluerit. At verò interpres λύσιν vertit Curam: qua voce non video quid intelligere hoc loco potuerit: nisi fortè significare voluerit curationem qua liberaretur à morbo. Qui vocis illius vsus valde durus esset, nullo certè modo significationi Græci nominis responderet. Sed libet & vlterius in interpretatione huius epigrammatis progredi, quū itidem sequentium versuum sententia planè sit ab eo immutata. Quum (inquit) audisset Carneades Antipatrum epoto veneno extinctum esse, Date igitur & mihi, dixit, vt potem. Quidnam? quid? (Quæ interrogationes sunt eorum qui ipsum Carneadem circūstabant: ex eo scire volentium quidnā bibendum sibi præberi vellet: quum mētio veneni facta tum fuisset. Perinde ac si dicenti, Date igitur mihi quoque, responderent, Quid? itáne petis venenum, cuius potu te interimas?) Date mulsum. Hîc iam mentem mutat, & quum tanquam μεγαλόψυχος, miniméque φιλόζωος ac φιλόψυχος, venenum petiisset, (nomen quidem non addens, sed facilè id intelligendum relinquens ex iis quæ de Antipatro narrata fuerant) contrà, vt

planè μικρόψυχος, non φάρμακον, ſed οἰνόμελι eſſe dicit quod ſibi præberi vult. Sed ſi aliud nihil ab interprete boni hîc accipimus, lectionem ſaltem ſexti verſus meliorem nobis dat ea quam in noſtris codicibus habemus: omiſſa videlicet particula τὶ poſt ἔφησε. (quod verò inter κἀμοὶ & πιεῖν interpungit, in eo manifeſtus eſt error) Niſi τὶ accipiamus non pro Aliquid, ſed pro Aliquantum: perinde ac ſi dixiſſet, Date igitur & mihi bibendum aliquantum veneni. Sed τὶ non τί ſcribendum eſt. Quandoquidem autem veram huius epigrāmatis interpretationem huc vſque perduxi eam ad finem perducere viſum eſt: præſertim quum apud interpretem vltima primis optimè (quod ad deprauatam ſentētiam attinet) reſpondeant. Pro his igitur, σφόδρα τ' εἶχε πρόχειρα ταῦτη, habet, Nam grauiter habet hæc facilis natura. quum Diogenes hoc dicat, Et valde in promptu illi erant hæc: quæ ſequuntur videlicet. Q.d. Semper in ore illi erant, Semper paratiſſimum habebat hoc reſponſum, (ad eos nimirum qui eum increpabant tanquam μικρόψυχον & magis φιλόψυχον) Φύσις ἡ συνέχ. &c. id eſt, Natura quæ me continet, illa ipſa erit quæ etiam diſſoluet me. Quibus verbis ſignificabat expectandum eſſe naturale mortis tempus. Superſunt duo verſus, quorum poſteriorem non magis quàm cæteros intellexiſſe videtur interpres. Eorum ſenſus hic eſt, Et ille quidem nihilominus (id eſt, quanuis adeo vitæ amans fuerit, adeóque illi pepercerit) ſub terram iuit. Atqui licebat ei plura mala (quæ videlicet ab eo tempore paſſus eſt) lucrato, proficiſci ad inferos. Id eſt, Ex eo tempore quo ſententiam de hauriendo veneno mutauit, multa mala perpeſſus eſt, quæ lucrifeciſſet, ſi in ea perſtitiſſet, & epoto illo ad inferos conceſſiſſet. Quod autem ad hoc loquendi genus attinet, κέρδε' ἔχειν τὰ κακά, Diogenem puto in eo imitari voluiſſe vnū ex veteribus comicis, qui tamen non dicit κέρδεα ſeu κέρδη ἔχειν τὰ κακά, ſed κερδαίνειν

κακά. Eum locum habes in libello quem edidi ſententiarum ex comicis Græcis ſelectarum cum mea interpretatione.

P.164. V. Οὐδ'] γρ' αἰαλύςου. Sed αἰαλίςου rectius ſcribi puto, vt Academicis loquacitatem inſulſam ineſſe dicat.

P.167. V. Ἀλλ'] γρ' αἰδρῶν & δολίων. Apud interpretem autem (quicunque is ſit qui verſus interpretatus eſt apud Diogenem) habetur αἰδρὸς & δολίως. ſicut in eius interpretatione legimus, Inſidioſè hominis vſus amicitia. Sed ſuſpicor ab eo ſcriptum fuiſſe Inſidioſi: quod deinde in Inſidioſe deprauatum, occaſionem præbuerit ei qui Græcos verſus Latinis præfixit, mutandi itidem δολίου in δολίως. Multo autẽ magis ridiculum eſt quod quidam affert, αἰδρῶν & δολίου.

P.169. V. κάνωρ] Inter Τίμαρχον & Διοτέλη interiectum habẽt plerique codices Ἵππαρχον. quod & interpres agnoſcit.

P.172. V. πρὸς τὸν] Perperam quidam & ridiculè pro κατηλώτλησε repoſuit κατηλώτησε. Hæc autem verba quæ paulo pòſt adduntur, φέρεται γὰρ καὶ οὕτω, alium puto ſenſum habere quàm eum qui ab interprete illis datur. Significari enim illis, hoc quoque modo referri Ariſtotelis reſponſum, non ſolùm vt antea retulerit: nimirum initio pag. præcedentis. Eſt tamen paruum inter vtrunque diſcrimen. Hîc enim dicit, in ſtipe eroganda homini improbo non hominis ſed humanitatis rationem à ſe habitam: at verò illic, non mores ſed hominem miſeratum eſſe.

V. λος] Legitur etiam in pleriſque ἐν τῷ ἠθικῷ τῶν ἑβδόμων. quæ hypallage mira eſſe videtur. Tolerabilior certè erit lectio ſuperioris editionis, (ſiquis ab ea quã in contextum recepimus, diſcedere velit) ἐν τῷ ἠθικῷ ἑβδόμῳ. Niſi fortè ſub illa prima lectione, ob multorũ codicũ conſenſum, aliquid arcani latere putandũ ſit.

V. κὸς] γρ' φιλοσοφίας pro φιλίας. Et verſu proximè ſequenti, ἐρωτικῶν pro ἐριστικῶν.

P.173.V.εἰ εἰδῶν] γρ. ἐπιχειρηματικά.

V.ᾱ Θέσεις] γρ. ἐπιχειρηματικαί, πέντε καὶ εἴκοσι. Θέσεις ἐρωτικαὶ τέτταρες· φιλικαὶ δύο.

V.δικόν] Pro εἰσαγωγῆς, legitur etiam συναγωγῆς. Et paulo pòst αἱρέσεις pro διαιρέσεις.

P.174.V.ᾱ Περὶ] Pro ἰατρικὰ legebatur τακτικὰ in ſuperiori editione.

V.Ἄτακτα] Superior editio habebat προστακτά. Pro ἐξηγημένα autem in plerisque cod. eſt ἐξηγμένα.

V.μένειστι] γρ. περιέσωσεν Ἑκατ. vt videlicet ſit pro περιέσωσε.

P.175.V.ἐξετάζ.] Scribe potius κρίσιν.

V.ος, καὶ κάλλ.] Poſt παραπλησίων, legitur in quibuſdam, ἐκ τρίτων δὲ, τῶν ἐκτὸς, &c.

P.176.V.ταύτε] Legitur etiam ἀπακολουθεῖν. quod malo. alibi enim de iiſdem hoc verbum me legere memini.

V.πλ.] Rectius ſcribetur συμβιώσειν quàm συμβιῶσαι, quod pro συμβιῶναι habent vet. cod. Paulo pòſt in iiſdem ἀνέκρινεν pro προσέκρινεν. Et mox, ἀπολογησάμενος παρὰ πάντας ἐγγύετο, eodem ſenſu.

V.τὴν κύν.] γρ. κυκλοφορητικήν.

P.177.V.ποσ.] γρ. Ἀλκίππου.

P.178. V.Παμφ.] Hic quoque exempl. quædam habent Πάμφιλος pro Παμφίλη, vt & ſuprà. Sed in pleriſque locis huius libri Παμφίλη cum illorum omniũ aſſenſu legitur.

V.χλ.] Pro δικαστηρίου legitur etiam δεικτηρίου.

V.φέρ.] Interpres habet, In ea epiſtola ſcholaſticum nominat. Et margini appoſitum eſt verbum καταλαζονεύεται, perinde acſi ille pro καταλαζονεύεται vertiſſet Nominat. Qua in re magna illi fit iniuria. Neque enim hic legitur aliter in omnibus codicibus noſtris, & in ſuperiore etiam editione, quàm ὠνόμαζε. At vero καταλαζονεύεται circa medium pag. ſequentis habetur, vt docebo mox.

V.νέωτα] γρ. Φαλλίωνος.

Pag.179.V.[illegible]] Hic demum habetur verbum illud καταλαζονεύεται, de quo modò dixi. Sic autem reddit hunc locum interpres, Nisi quòd multa dulcia gloriæ obtentu vita mentitur. Sed eum legisse quidem itidem καταλαζονεύεται, verùm nequaquam intellexisse arbitror. Nam καταλαζονεύεσθαι redditur quidem interdum mentiri (vt videlicet solent ἀλαζόνες) sed hanc significationem habet potius cum alia constructione: at καταλαζονεύομαι τοῦ est Arroganter commemoro, vel iacto, seu prædico.

P.180.V.[illegible]] Quin [illegible] pro [illegible] reponendum fuerit, dubitari non poteſt, quum à me editus fuerit hic Theophrasti libellus cum aliis qui nec ipsi antea in lucem prodierant.

P.183.V.[illegible]] [illegible] [illegible].

P.184.V.[illegible]] [illegible] Κράτων pro Στράτων.

P.185.V.[illegible]] Puto interpretem Φείδωνος reddidisse Phidonis, relinquentem subaudiendum nomē Filius: præsertim quum proximè præcederet cum alio genitiuo, vnde repeti posset. Ex quo Phidonis factum postea sit Phidonus, quod apud eum nunc legitur.

P.190.V.[illegible]] Iubemur à quodam pro [illegible] reponere [illegible]. Sed cur nostram lectionem mutare nos velit, [illegible], vt illismet ipsis Diogenis verbis vtar. Nec verò pro particula ἄν, quæ habetur in tertio versu, reponi debet ἄν: quum alioqui futurū eam constructionem quæ potius datur particulæ [illegible] vt orationis structura perturbetur. Habet autem cum [illegible] videlicet. Hoc, inquit, [illegible], nimirum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], idque [illegible].

P.191.V.[illegible]] [illegible] [illegible] pro [illegible]. Et paulo pòst [illegible]. Legendo autem [illegible], cum [illegible] iungendum putaret forsitan aliquis: sed & paulo post vides separari, interiectis etiam aliquot verbis.

V.[illegible]] [illegible] [illegible]. quod magis receptū est.

V.ἀνέγν.] γρ. τὰ δ' ἀνάγνωστα pro ἀνέκδοτα.

V.καὶ] Legitur etiam ἀφίημι αὐτῇ. quam lectionem alteri præfero.

P.192.V.ἑξήκ.] γρ. τετρακοσίαις.

V.λα] γρ. Λαμίδι.

Pag.195.V.σοῦτον] Pro λόγον legitur etiam δῶρον. Pro lectione illa facit alioqui hic Euripidis locus in Phœnissis,

—πᾶν γὰρ ἐξαιρεῖ λόγος

Ὃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν.

Atque adeo hic philosophus in dicto isto ad illa Euripidis verba allusisse videri possit.

P.197.V.τὸ Περὶ] Fortasse legendum αὐτῷ pro αὐτό.

V.πασι] Pro δηρημένος legerim potius δηρμένος, vt in quibusdam scriptum est. Vtitur autem hoc vocabulo & Hermogenes in ista significatione.

P.198.V.καὶ εἶπε] Antea legebatur, καὶ εἶπε πᾶν καλόν. In nostris codicibus, εἶχε πάνκαλως, item πᾶν καλῶς. Quod autem annotat quidam, videlicet πάνκαλος, ferri nullo modo potest. Interpres vertit, Et ita per omnia habebat.

V.καὶ πρὸς] γρ. καὶ πρὸς ταῦτα Ἡρακλείδης γράμματα οὐκ ἐπέστειλεν, οὐδ' ἠχθέσθη. Sed nihil opus erat accusatiuo γράμματα, nihilo magis quàm suprà cum ἀντεπέστειλεν.

P.200.V.κιδ.] Superior editio habebat πλείους ἐκ τῆς πόλεως.

P.202.V.πονηροῖς] γρ. μετὰ τῶν νοσούντων. Et paulo pòst πονηροὺς pro φθονερούς.

V.μάτιον] Pro μαθημάτων scriptum est etiam μαθητῶν. id est, eorum quæ discibilia sunt, si ita licet appellare ea quæ disci possunt.

P.203.V.περιαιρ.] Pro διδακτὴν malè quidam reponit διδακτικήν.

V.κλῆς] Ab eodem reponitur οὐδ' ἀποαξιέραστος, quod ferri nullo modo potest: quum οὐδ' ἄπο tolerari posse

videatur, mihi tamen valde ſuſpectum. In quodam veteri ſupererant aliqua alîus lectionis veſtigia, οὐδέτερ videlicet.

P.206.V. τὸς] γράφεται Πορδάλῳ. item Παρδάλῳ.

P.207.V. αὐτῇ] γράφεται Ἀθηνόδωρος. Et pro προεστάτης, in quibuſdam eſt προεστατήσας.

V. δριάντας] γράφεται κεχιονωμένους.

P.209.V. ἐκτείνειν] γράφεται συγκεκαμμένων δακτύλων. Superior autem editio habebat, συγκεκραμμένους τοὺς δακτύλους, ſine his verbis, ἐπὶ τοὺς φίλους.

V. σκοποῦμεν] Vide num reponendum ſit ἀνθρώπων. Pro σκοποῦμεν autem ſcio quædam exemplaria habere κομποῦμεν: ſed hæc lectio nullo modo admitti poteſt, aut ego valde fallor.

P.210.V. πετῶ] Pro αὐτὸς in quibuſdam cod. legitur αὐτὸ, in quodam αὐτῷ. Sed iis magis aſſentior quæ neutrum habent.

V. κυνηγεσία] Rectius ſcriberetur κυνηγέσια.

V. ξανδρον] γράφεται μὴ γεγόνειν, ἐθελήσαιμ' ἄν.

Pag. 211. V. αἶες] Pro ἔδραμον legitur etiam ἔτρεχον.

P.215.V. γεγραμμ.] γράφεται οἴνῳ κραιπαλῶσα. ſed videtur ſuperuacaneus eſſe hic datiuus. Item pro τὸν κεκτημένον habetur in quibuſdam τὸν κύελον: quod ex ſcholio fortaſſis irrepſerit.

P.217.V. κατὰ τὸ θηρ.] γράφεται χωρίον pro θηρίον. ſed non dubito quin hæc lectio ſequenda ſit.

P.218.V. π. ἐρωτ.] Pro κονδύλου legitur etiam κόνδυλον, & inſeritur ἢ περικεφαλαίαν, hoc modo, ἐρωτηθεὶς τί θέλοι, κόνδυλον λαβεῖν ἢ περικεφαλαίαν, περικεφαλαίαν ἔφη. Verùm haud video quorſum talem interrogationem illi propoſiturus quiſquam fuerit, nec quid acuminis huic eius reſponſo ſubeſſe poſſit. Vnum eſt quod quis miretur in altera lectione quæ genitiuum habet, nullam videlicet ei præfigi præpoſitionē. Sed omiſſa videri queat ad relinquendam maiorem ambiguitatem. Quinetiam ita fortaſſis dictum hoc fuerit vt

dici ſolet οὐκ ἂν δεξαίμην, cũ genitiuo: interdum quidem præfixa præpoſitione ἀντὶ, interdum verò prætermiſſa. Andocides in oratione quam περὶ τῆς ἑαυτοῦ καθόδου inſcripſit, circa principium, οὐδενὸς ἂν χρήματος δεξάμενοι ὑμᾶς τι ἀγαθὸν ἐξ ἐμοῦ πρᾶξαι. Alioqui cum præpoſitione ἀντὶ apud hũc ipſum oratorem legimus, in eadem oratione, ἐδεξάμην δ' ἀντὶ πάντων χρημάτων, εἶναι ἐν ἀσφαλεῖ φράσαι πρὸς ὑμᾶς ἃ καὶ τῇ βουλῇ ἐν ἀπορρήτῳ εἰσήγγειλα.

Pag.220. V. καρποῦ.] Rectius multo ſcriptum eſt in aliis ἀπογεύεται, vt ſequitur ἐσθίουσι.

Pag.221. V. προεστ.] γράφεται φιλοσοφίαν.

Pag.223. V. ξένου] γράφεται θεραπεύων.

V. πον τὸ] in quibuſdam inſeritur particula ἄρα inter ἐστὶν & ἄτοπον.

V. vlt. Rectius legetur οὐδέν γε.

Pag.224. V. κατὰ φύσιν.] Pro περὶ reponenda potius præpoſitio παρά.

V. ἠδυτ.] γράφεται μελετηθεῖσα.

V. λοι] γράφεται φίλοι δὲ τοῖς θεοῖς οἱ σοφοί. κοινὰ δὲ, &c.

V. πολιτ.] γράφεται πόνων pro πόλεως. Noſtra lectio omnino retinenda eſt: ſed ſequentia ſuſpecta ſunt.

V. κοινὰς] γράφεται μηδὲ ὀνομάζων.

V. ἀλλὰ] Videtur legendum potius τῇ πεισθείσῃ.

V. ἄρτον] In quibuſdam codic. eſt κρέας: ſed itidem legendum eſſet ἄρτον, non ἄρτου.

P.227. V. ποιητικῶν] γράφεται συγγραμμάτων.

P.228. V. Μόνιμος] Superior editio Græca habebat Μόνιμος τὶς ἦν ἄνθρωπος φιλόσοφος. At in editione Latina quæ meam proximè præceſſit, legitur ἄνθρωπος, ὦ φιλόσοφος. quæ lectio ſtare nullo modo poteſt.

V. Ἀδοξ.] γράφεται ἀδοξότατος.

P. 229. V. τοῦ παίγνια] Poſſē hîc lectori gratificari, & ex hoc παιγνίων Cratetis libro afferre elegantiſſimos verſus, quos inueni in quodam Iuliani imperatoris libello, quem ſcripſit εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους κύνας. cuius initium eſt hoc, Ἄνω ποταμῶν, τοῦτο δὴ τὸ τῆς παροιμίας.

ἀνὴρ κυνικὸς Διογένη φησὶ κενόδοξον. καὶ ψυχρολουτεῖν οὐ βούλεται, σφόδρα ἐρρωμένος τὸ σῶμα &c. Circa eius finem hæc ſcribit, ἵνα δὲ μή τις ὑπολάβῃ με ταῦτα ἄλλως λέγειν, ἐκ τῶν παιγνίων Κράτητος ὀλίγα σοι παραγράψω. Sed eos verſus in fronte huius libri à me accipiet.

V. λαντα] Pro δέκα legitur etiam πέντε: & πόρνῳ pro πόρνῃ.

P. 230. V. τῶν ἐπιφ.] Scriptum in quibuſdam, τῶν ἀπόρων.

V. παιδ.] γράφεται τοῦτον αὐτὸν πατρ.

P. 232. V. βεβρ.] γράφεται διὰ τοῦ λέγειν μηδέν.

P. 234. V. Τίς] γράφεται Τίνι ταῖς παρ.

P. 238. V. παχύκν.] γράφεται καὶ ἀπαγής. verùm vt bene conuenire videtur hoc ἀπαγὴς cum præcedente παχύκνημος, ita malè cum ſequente ἀσθενής.

P. 239. V. θενήκουε] γράφεται εὔτονος.

V. θεν ὁ] γράφεται αὐτὸν pro αὐτοῦ.

V. εία] γράφεται καταγνωσι.

P. 240. V. Ἐγὼ] γράφεται λόγου.

P. 241. V. νῳ, ἐν] γράφεται πρὸς Ἀρισόδημον.

V. δρων] Legitur etiam, Ἱπποκράτης ὁ τελέως ξυμπτέων. Sed alteram ſcripturam quæ habet nomina propria, ſequendam omnino eſſe puto.

P. 246. V. τὰ κεκομμ.] γράφεται κεκονιμένα. quæ ſcriptura magis mihi placet.

Pag. 249. V. Ἀστρ.] Puto reponi debere ἀστραπτόν.

V. Ἄρσενα] Malim ἐνηθλήσω, vt in quibuſdam ſcriptũ eſt codicibus.

P. 251. V. είαν] Poſt γεγραφὼς reponendum cenſeo ςρατείαν, vt in quibuſdam cod. legitur. Suſpicor autem ex præcedenti accuſatiuo, qui eſt itidem ἰσορίαν, mutationem hanc contigiſſe.

V. τωνος] γράφεται Μιλτιάδοις.

P. 252. V. τὰ προσγεγρ.] γράφεται προγεγραμμένα.

P. ος. ταῦτα] γράφεται Ἀπολλώνιος.

P. προσομ.] γράφεται σαρκωδεστέροις.

P. Εὔδημος] γράφεται Εὔδρομος.

Pag.253.V.διαλεκτ.] γρ. τὸ ὁρισικὸν pro τὸ ὁρικόν. itidémque paulo pòst, vbi habes etiam διάκρισιν pro ἐπίγνωσιν.

V.τάξιν] Pro ὑπόκρισιν legitur etiam ἀπόκρισιν.

V. vlt.] In superiori editione legebatur κερατίνας. Sed lectionem alterã confirmat locus alius in hac ipsa Zenonis vita: vbi scriptum est, καὶ ἄποροι δέ τινες εἰσὶ λόγοι ἐγκεκαλυμμένοι καὶ διαλεληθότες καὶ σωρεῖται καὶ κερατίδες καὶ οὔτιδες. Apud hunc ipsum tamen in Diodoro legimus etiam κεράτινον λόγον. vbi κερατίνην quædam exempl. habebant.

255.V.ται γὰρ] γρ. ἐξκαλυπτική. Antea autem legebatur ἐξκλυπτική.

P.256.V.σιῶν] γρ. ἐμφάσεις αἱ ὡς ἂν &c. Post γινόμεναι autem poni debuit interpunctionis nota quæ post ἔτι posita est.

V.κατ'] Post ἐναντίωσιν addita sunt hæc in quibusdã codicibus, τὰ μὲν φυσικῶς, τὰ δὲ κατὰ στέρησιν. Quibus subiũgitur, κατὰ παράτασιν μὲν οὖν, &c. Sed quum nulla horum modorum, sicut reliquorum qui præcedunt, exempla postea afferantur, visum fuit verba illa prætermittere.

V.νος] γρ. μὲν ὡς Τιτυός.

V.πος. νοεῖται] Pro λεκτὰ inuenitur etiam λεκτικὰ, nõ hîc solùm, sed aliis etiam plerisque locis. Sed retinenda est altera illa lectio, vtpote plurium exemplarium, & aliorum etiam locorum (non huius tantùm scriptoris, sed cæterorum quoque, ac præsertim Sexti philosophi) autoritate nitens. Quinetiam infrà vbi superior editio habebat λεκτικὸν, ex vet. codicum consensu repositũ fuit λεκτόν. nimirum vbi scriptum est, φασὶ δὲ τὸ λεκτὸν εἶναι τὸ κατὰ φαντασίαν λογικὴν ὑφιστάμενον. Fateor alioqui λεκτικῶς non λεκτῶς in iisdem legi, vbi amphibolia dicitur esse λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθος. Nam ἐκτικῶς, quod in duobus legitur, pro illo λεκτικῶς, nullo modo placere mihi potest.

P.257.

Pag.257. V. μετὰ τὴν] Post ἡμέρη scriptum est in quibusdã, κατὰ δὲ τὴν Λατίνην μάχε. Quæ verba stulte addita fuerunt ab aliquo qui putarit ἡμέρη Ionibus idẽ esse quod Atticis θάλαττα. quum dialectus in eo esse tradatur quòd Iones pro ἡμέρα dicunt ἡμέρη, Attici θάλαττα pro θάλασσα.

P.258. V. τοῖς] γράφεται λέξεω.

V. ἔμμ] γράφεται ἔρρυθμος: itidémque ἔρρυθμον, paulo pòst.

P.259. V. ἐννοημ.] γράφεται σύλληψις εἰς ἐννόημα. Sed puto reponendum εἰς ἐννόημα.

V. νος οὐκ ἔχει] γράφεται εἶναι ἡ οὐσία post ἔχει.

Pag.262. V. διαλ] γράφεται συναπτικοῦ συνδέσμου.

Pag.264. V. φορα] γράφεται ἐξ ἀληθῶν εἰς ψευδῆ.

V. φῶς ἐστι] γράφεται προσεληλυμμα, τὸ Ἡμέρα.

Pag.265. V. πκ.] γράφεται οὐ μάχεται.

Pag.266. V ἵνα] Post Στωϊκοὶ legitur in quibusdã τὰ μάλιστα κρατυνόντες διαλεκτικὸν μόνον εἶναι τὸν σοφόν.

V. τητος]. Post ὀρθότητος scriptum est in nõnullis καὶ τῶν λοιπῶν· ὅπως τε διέταξαν &c. Pro ἔχειν autem reponẽdum videtur ἔχοιμι.

Pag 267. V. αἱ ἀρχ.] γράφεται ἀσφαλέστερον.

V. ἦσαν] γράφεται ἀπελείπετο.

P.269 V. εἶναι] γράφεται οἰκοδομία, quod & interpres sequitur: cui hîc assentior.

V. φησὶν] γράφεται λόγῳ.

V. κὴν καὶ πρακτ.] γράφεται θεωρητικὴν καὶ φυσικήν.

V. τὴν δὲ] γράφεται διάθεσιν ἀνυπέρθετον τὴν &c.

Pag 270. V. κοβυλ.] γράφεται ἀγνοίας, quod malo: quum sequatur ἐπισῆμαι.

V. ἀγαθ.] γράφεται λογικοῦ, ἢ ὡς λογικοῦ. Legitur etiam λογικὸν, posteriore loco.

V. τῶν ἀγ.] γράφεται εἶναι περὶ ψυχὴν, & rectius.

Pag.272. V. ὃ λέγ.] γράφεται τὸ τελείως ἀγαθόν.

V. ἴσοι] γράφεται ἰσοδυναμεῖν τὸ καλὸν τῷ ἀγαθῷ. Legitur etiã

ἰσοδυναμοῦ. item ἰσοδύναμον.
V. κάλλος] γρ. ἀδοξία pro δόξα.
Pag. 273. V. ναὶ δύν.] γρ. συλλαμβανομένῳ.
Pag. 275. V. vlt.] γρ. ἀποκλείουσαν.
Pag. 276. V. θοις πρ.] γρ. θόρυβος δὲ, φόβος μετὰ καπν.
V. συνῶν ἐστιν] Non dubium est quin κατακηλοῦσα aptius futurum sit: legebatur tamen in nostris codic. κατακλῶσα, vt habes hîc.
Pag. 277. V. φαρμ.] Legitur etiam φαρμακοποσίαι.
V. ποιούσης] γρ. τὸ πλάσμα.
Pag. 278. V. ἐστι γὰρ] γρ. καθαρμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων &c.
V. εἶ γὰρ] Pro σύντομον legitur etiam εὔτονον: sed lectionem illam comprobat locus pag. 236, in fine.
Pag. 280. V. συνή] γρ. πάντα τε εὖ.
V. ἀρε τῶν] γρ. καὶ πρακτικὸν τῶν ποιητέων. τὰ δὲ &c. Item ὑπομνηστέα & ὑπομνηστέα, eodémque modo aliquanto pòst.
V. τὰ μὲν] γρ. αἱρετῶς ποιεῖ.
Pag. 281. V. Περὶ] Inuenitur etiam θεόπεμπτον.
Pag. 283. V. μαθ.] γρ. μαθηματικῶν.
V. φθείρ.] In quibusdam scriptum est ἀσώματα.
Pag. 284 V. σιαι] γρ. ἰδίως ποιόν.
Pag. 285. V. τὸ κεν.] In quibusdam, τὸ οἷόν τε κατέχεσθαι ὑπὸ σωμάτων, οὐ κατεχόμενον.
V. ιος] Scriptum est in nonnullis, ἀσωμάτοις ὅμοια.
Pag. 287. V. primo] Pro νοερὸν legitur & νοτερόν.
V. γράφει] In aliis ὑπερχομένη, vel ἀπερχομένη.
V. λήνην] γρ. καὶ τὰς πανσελήνους ἐκλείπειν μόνας.
Pag. 288. V. Ἀπολλ.] γρ. καὶ παθητὴ δέ ἐστιν. éstque reponenda hæc lectio. Ibidem ὁ αὐτός.
Pag. 290. V. μα καπν.] γρ. ἐρρωγὸς ἀπὸ νέφους, & ὑπὸ νέφους.
V. χασμ.] γρ. κυματίας.
V. γονται] γρ. οὐ συνδύουσιν.
V. λοις] γρ. περὶ τὸ κέντρον. ὁ δὲ ζωδ.

Pag.292. V.ῥὴν] γρ. πρὸς τὰ μετ.

V.πεποιημ.] In superiori editione non habebantur hæc verba, καὶ ὄχλῳ πεποιημένος. In quibusdam autem codic. pro πεποιημένος legitur πεπεισμένος. Sed hoc participium locum habere hîc nullum potest, meo quidem iudicio: at illud ita fuerit vsurpatum vt interdum Latini participio Factus vtuntur, quum aliquis ad rem aliquam Factus esse dicitur. Nec malè videtur interpres sensum assequutus esse: quippe qui reddiderit, Plebique se maximè accommodabat.

V.κεσ.] γρ. ἐνεργείας.

Pag.293. V. primo] γρ. καθ' ἡμέραν pro καθήμενον.

Pag.296. V.τὸν] Interpres legit πλουσίων pro πλησίον. vertit enim, Suam verò inopiam diuitum opibus præferens.

Pag.298. V.ἀνασχ.] Verba hæc, ταῦτα Ζήνωνι interpres quoque iunxit sequentibus: possunt tamen & præcedentibus iungi.

Pag.299. V.τοῖς πλ.] γρ. τοῖς παισοῖς. Statim pòst, rectius αὐτός.

P.301. V.μαϊκῶν] γρ. ἐν στάσει. Et pro ᾠδείῳ legitur etiam οἰκιδίῳ.

Pag.307. V. φαύλου] γρ. ἀναμέσων τοῦ φαύλου, πρὸς Μητρ.

V. Περὶ τῶν] In priori loco ἐτυμολογιῶν, in quibusda.m

V.σύνταξις] γρ. Τίμωνα pro Τιμώνακτα.

V.ἀγνοίας] Hîc quoque in quibusdam cod. vet. est ἀνοίας, atque ita & in superiori editione legebatur. Sed & suprà tale mendum animaduersum fuit. Item pro ἀντιδιαλεγομένων vet. quidam habent ἀντιλεγομένων, & quidem rectius.

P.308. V.νῦν] Post λεγομένων additur in quibusdam vet. ὑπὲρ τῆς, deinde cætera deesse annotantur.

Pag.309. V.ἀρχοῦ] γρ. Σάμιος post Ἕρμιππος. vt vi-

delicet hæc verba, ὥς φησιν Ἑρμιππος, iungantur sequētibus perinde ac si scriptum esset, Σάμιος ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἢ Τυῤῥηνὸς, ὥς φησιν Ἀριστόξενος.

V. θιω] γράφεται Μαιμάκου. Itidémque Μαιμακον, paulo pòst.

Pag. 311. V. Ἴων] γράφεται τοῖς τριαγμοῖς.

V. παδα.] Pro Σωκράτης lego cum multis cod. Σωσικράτης. quam scripturam & alii loci confirmant.

V. φλιασ.] γράφεται τυραννου, λέξαι τι φιλόσοφον, εἰπεῖν, τὸν βίον &c.

Pag. 312. V. κῶς] Superior editio habebat, οὐκ ἐλέγχεσθαι ὑπὸ ἑαυτῶν. sed interpres quoque alteram lectionem sequitur.

V. νῦν] Post σιτίων habent quidam, μήτε τῶν ὕπνων.

Pag. 313. V. Ηνίκα] Superior editio habuit ἤνυκε. quæ fortasse lectio fuerit aptior vbi quidē clauditur duobus hisce versibus istud epigr. sicut & apud Athen. at in Anthol. quatuor adiiciuntur.

Pag. 314. V. θαιρεῖν] Pro συνεπιθεῖναι quidam legerunt συναποθέναι. quam tamen lectionem in nostris codic. non reperimus: at interpres eam agnouisse putatur, quoniam reddit, Onus vnà tollendum, neque vnà deponēdum. Ex Hieronymo quoque illa confirmari posse existimatur, quippe qui interpretetur, Tollenti onus esse auxiliandum, at non adiuuandū esse qui deponat. Sed nullo modo συγκαθαιρεῖν significare potest Vnà tollere seu sustollere: imò potius cōueniret cum συναποθέναι. Quare crediderim Hieronymum & hunc interpretem, alióśque qui ita reddiderunt hoc symbolum, legisse itidem συνεπιθεῖναι: sed negatiuam particulam apud eos aliam sedem habuisse: hoc modo, φορτίον μὴ συγκαθαιρεῖν, συνεπιθεῖναι δέ. Vide meas Animaduersiones in Erasmicas quorundā adagiorum expositiones, calci illius operis adiunctas. vbi & locus Plutarchi habetur, scribentis, μηδενὸς ἀφαιρεῖν βάρος· συνεπιθεῖναι δὲ καὶ συνεπιφορτίζειν.

Vlterius pergere non vacauit.

GVLIELMI CANTERI

Vltraiectensis animaduersiones in quosdam locos fragmentorum quæ è Pythagoreorum scriptis supersunt.

P.437. V.γίνεται τῶ] ἄδεκτα δὲ. Locum mutilum sic restituimus, quum prius legeretur, ἄδεκτα δὲ, ὄψιος ἔργον, &c.

V. εὐδαιμονία] Sic hunc locum correximus, qui prius c... rupte legebatur, τῶ λόγον ἔχοντι κτώμενος ἔργον, τῶ δ' ὡς τέχνα.

P.438. V. primo, ἐπιστάται ἀγαθῶς λαβεῖν. Addenda videntur, βιοῦντος δὲ κε εἴη ὁ καλοκάγαθος ἄνθρωπος.

V. πῶς δὲ καὶ εἴη. Fortasse rectius καν εἴη.

V. παν. ά γὰρ. Deest ἑκάστω. ά γὰρ ἑκάστω ἀρετά.

V. πος, οὔτε τᾷ φύσει ἀδαίμων. Deest οὔτε τᾷ φύσει ἀγαθός, quod paulo antè vacat.

P 440. V. σις, κ] ά καθ' ἕκαστον. Corruptè prius αἱ καθ' ἕκαστο.

V. φωνὰ. τοῦτο δέ. Coniunctionem δὲ pro βοᾷ posuimus.

P.441. ... ἐστὶ ...] ... δ' εὐδαιμονία. Legendum ἀνομία.

P.443. V. αυτ] ... ας. non ...ιος.

V. τας ταῖ] ἀκροτας καὶ τελειοτας. Post ὀφθαλμῶν addo φύσιος.

V. σώματος] τῶ μὲν γὰρ. Sic legere malo quàm τὸ μὲν, τὸ δέ.

P.444. V. ...τόν γε] πειθώμενοι. Huius loco placeret mihi verbum πορθώμενοι.

P 445. V. ξ... τι] ἐπηρτημένα. Lego κακὰ pro κατά.

V. βαια διὰρε. Annon rectius εἶναι?

V. μὴ ἐνθυμηθέντε] νομίζοντες εἰ τά. Fortassis δὲ particula addenda, νομίζοντες δέ εἰ τά.

P 446. V. π...χάμενοι] καὶ μεταποιούμενοι. An fortè καταρκούμενοι legendum.

V. antepen. μετὰ τὸν τᾶς ζωᾶς χρόνον. Deesse videntur

hæc, οὐκ ἀναλογίζονται. ἐπεὶ οὖν τοῦτο οὐκ ἔξεστι, &c.

P.447. V. θῶν] οὐ δι' ἀγαθῶν ὃ μετεῖαν. Corruptus locus. Fortè ἀμέλειαν, vel ἀμετεῖαν.

P.448. V. μὰν δ[ιὰ] περαιρετικὰ. ποιητικὰ substituo.

V. καὶ δεξας] ἦμεν. Non ἦμεν.

P. 449. V. γαθῶν] ἀεὶ παρῆμεν. Rectius fortè, δεῖ παρῆμεν.

P.450. V. ὅτι ὁ] ὅτι ὁ ἀγαθός. Lege ὅθεν ὁ ἀγαθός.

V. penult. ἀεὶ ῥέοντι. Lege ἀγέοντι, vel ἀείροντι.

Pag.453. V. καὶ ὁμόνοια] Aliàs ὁμολογία.

V. λόγον] λογικῶ μέρεος. Gesnerus λογιστικῶ quoque legit.

V. πέχρα] ἐξεῖν. Aliàs ἐξείη.

V. eodem] μαχανάσιος γάρ ποθεν εὑρίσκει. Legere malim, μαχανάσιας γὰρ εὑρίσκει ποτὶ τὸ ἄδικον.

V. κα περάσονται] περάσονται. Gesnerus etiã περάσοντι.

P.454. V. καὶ σωφροσύνα] δικαιοσύνη. Gesneri codex alius, δικαιότας.

P.455. V. λόγω] μέρεος τᾶς ψυχᾶς. Lacunam hîc suppleuimus, τὸ δὲ στέργεν καὶ ἀγαπᾶν ἐν ἀμφοτέροις αὐτοῖς γίνεται, καὶ τῷ ἀλόγῳ καὶ τῷ λόγον ἔχοντι μέρει τᾶς ψυχᾶς.

P.456. V. στικὸν] τὸ μὲν θυμοειδές. Manifestè hîc desunt quædam, sic supplenda, τὸ δὲ ἄλογον, τὸ μὲν θυμοειδὲς, &c.

P. 457. V. κὸν μέρος] ὀνυμαίνονται. Corruptissimè prius legebatur, οὐ μαίνονται.

V. seq. ἠθικόν τι. Legere malo ἱππικόν τι.

V. κέες] ἀναρρίπτεσθαι ἴσως εἶ(ναι), ἀδικεῖν πέφυκεν. Gesnerus aliter habet, ἀναιρεῖν, δι' ἃς ἀδικεῖν πέφυκεν.

V. τούτοις] παρασκευάζοντα. Gesnerus legit quoq; ἐμπαρασκευάζοντα.

V. φόβον] μὲν δὴ τῶν νόμων. Gesnerus aliter legit, διὰ τὸν νόμον, διὰ τὸν θεὸν, διὰ τὸν λόγον.

V. vlt. ἅμ' ὀρθοπλοιεῖ. Melius αἴκ' ὀρθοπλοῇ.

P.459. V. φιμίζεται] Gesneri codex alius, φατίζεται.

V. νειν γίνηται] ὅκα δὲ ἐν τῷ ὑφίστασθαι τὰ ἠθέα. Etiam hîc subest lacuna, quam sic restituimus, ὅκα δὲ ἐν τῷ ὑ-

φίσασθαι τὰ δεινά, ἀνδρεία· ὄκα δ᾽ ἐν τῷ κατέχεν τὰ ἡδέα, σωφροσύνα, &c.

V. μεσότατας] οὕτω γὰρ καὶ μεσότατες αἱ. Videtur hîc aliquid deesse, οὕτω μὲν γὰρ καὶ τὰ δέοντα καὶ αἱ μεσότατες, &c.

V. seq. ἐντός, non ἐκτός.

P. 460. V. λοῖς] δυνατόν. Sic malo quàm δύναται.

P. 461. V. τὸ ὄμμα] πλαῖον αὐτό γε τοῦτο. Gesnerus πλάνον, ociosum. Ego corruptum existimo, & sic lego, πλὰν οὐκ αὐτό γε τοῦτο.

V. αὐτὰ] τῷ καὶ ταῖ. Prius legebatur, τὸν κατὰ ταί.

V. δέον] ὅπως. Aliàs, ὅσπερ.

V. antepen. εἰς ἄλληλα. Aliàs πρὸς ἄλληλα.

P. 462. V. ταὶ διάθεσιν] ἃ μὲν οὖν. Aliàs, ἃ μὲν γάρ.

V. σὺν αὐτοῖς] συνίσταται. Gesnerus aliàs, συναύξεται τούτοις.

V. penult.] τὸ λόγον ἔχον τῶ δέοντος. Videtur deesse, διά, vel μετά hoc modo, τὸ λόγον ἔχον μετὰ τῶ δέοντος.

P. 463. V. δαιμονίαν] καρύασεια. Mendosè καρύασεια. Nisi quis χαρίσσεια malit.

V. τῶς παρεόντας] παρεόντος. Sic legere malo quàm παρεόντας.

V. seq. τλαμόντων. Non τλαμῶντι.

V. γισοι] ὁ λόγος. Mendosè, ἀλόγως, Gesnero emendante.

V. seq. ὀρίσδων. Deprauatè ὀριάσδων.

V. vlt. ἀδιαφόροις. Malè διαφόροις.

P. 464. V. penult. μήτε. Non μηδέ.

P. 466. V. μογᾶς] συντίθησιν. Aliàs, συντάσσεται.

V. eodem. ἐπῳδάς. Fortè ἀμαθίας, nisi aliud subsit mysterium.

V. καὶ ἡδονάς] ἀτυχήματα. Gesnerus etiam ἀτυχίας.

V. παραίνεται] παραίνεται δή. Aliàs δέ.

Loci aliquot emendandi.

P.150. V. Ὦ παρθ. repone εἴση μοι χάειν; P.154. V. τούμβρον. Sequenda potius exempl. in quibus non habetur particula μὴ, & Ἀείδηλον ſcribendum litera maiuſcula. P.194. V. διος, rectius Καλαντιανὸς, vel Καλλαντιανὸς, vt in quibuſdam. P.236. V. Ὅπλι. ſcribe μεγάροισι. P.256. V. σιῶν. Ita interpūge, γινόμεθ᾽ αἱ. ἔτι τ᾽ φα τ. Verſu cuius initium περινοεῖν, ſcribe περιέπλωσιν. P.271. V. ἀφρ. lege, ἀλυπίαν καὶ πᾶσαν. P.298. V. τάθ repone συſκαταπεθεῖσθαι. Pag.377. V. πω, οὐ. repone, ἐν ᾧ ἢ οἱ χ. P.393. V. τῶν βιβλ. rectius χράψαι. potéſtque φιλονεικεῖ &c. cum hoc χράψαι iungi.

In annot. P.6. V. των. ſcribe, Stare non poteſt, ob liquidam mutæ iūctam: quòd præcedat liquida. Hæc autem lectio &c.

In Lat. autem interpretatione, P.72. V. De virt. ſcribe fugitiui. P.135. V. ius, ſcribe Pitanæus. P. 222. V. Vna. ſcribe filia. Pag.273. V. quæſt. ſcribe x x x i x. P.234. V. ſign. Credibile eſt ab interprete ſcriptum fuiſſe deſinenti. P.249. V. ciatus. repone cedere. Pag.265. V. muit. Videtur ſcripſiſſe, Interdicentibus. P.280. V. nanti. ſcribe, Erant autem hi, vel potius, Erat autem hic. P.350. V. bror. Non dubium eſt quin ſcripſerit Tantundem. P.381, in fine, Non enim conuiuia.

DIOGENIS LAERTII DE VITA ET SENTENTIIS eorum qui in philosophia claruerunt, Liber I. A

PROOEMIVM.

PHILOSOPHIAM à barbaris 1
initia sumpsisse nonnulli, autumant.
Nam Persis magos, Babyloniis & B
Assyriis Chaldæos, Indis Gymnoso-
phistas, Celtis seu Gallis Druidas, &
qui Semnothei appellabantur, eius
rei fuisse autores, ait Aristoteles in Magico, & Sotion
in decimotertio Successionis libro. Phœnicē præter-
ea fuisse Ochum, & Zamolxim Thracem, & Atlan-
tem Libycum. ad hæc AEgyptii filium Nili fuisse
Vulcanum, qui philosophiæ aperuit principia. por-
ro ipsius rei antistites, sacerdotes ac prophetas appel-
lari solitos. Ab hoc autem ad Alexandrum Macedo-
num regem fluxisse annos quadragesies octies mille C
octingentos sexagintatres. Quo toto tempore solis
defectus apparuisse trecentos septuagintatres, lunæ
autem octingentos trigintaduos. Enimuero à ma-
gis, quorum principem fuisse Zoroastrem Persen me-
moriæ proditum est, Hermodorus Platonicus in li-
bro De disciplinis, vsque ad excidium Troiæ, an-
nos quinquies mille computat: Xanthus verò Ly-
dus à Zoroastre vsque ad Xerxis transitum, sexcen-
tos enumerat. Pòst autem, magos plurimos sibi in- D
uicem successisse, Ostanas, Astrapsychos, Gobryas
ac Pazatas: donec ab Alexandro euersum est Persa- 2
rum regnum. Sed hi profectò per imprudentiam,
Græcorum rectè facta inuentáque, barbaris appli-
cant. Ab iis enim non solùm philosophia, verùm
ipsum quoque hominum genus initio manauit. Nam

A Musæo Athenæ, Thebæ Lino inclytæ sunt. Horum alterum, Eumolpi filium, asserũt primum deorum generationem tradidisse, sphærámque inuenisse & ex vno fieri atque in idem resolui omnia dixisse. Hunc Phaleris obiisse diem, ibíque sepultũ esse, inscriptúmque ipsius tumulo hoc epigramma,

Eumolpi exanimem Musæum terra Phalera
Claudit in hoc tumulo, pignora chara patris.

Poro Musæi pater Eumolpidis apud Athenienses cõgnomen dedit. Linum verò Mercurio musáque Vrania genitum affirmant, scripsisse autem mundi generationẽ: solis item & lunæ cursus, animalium & B fructuum generationes. Hoc autem operi suo fecit initium,

Tempus erat quo cuncta simul sunt condita quondam.

Quem sequutus Anaxagoras, & ipse simul facta omnia asseruit, eáque mente accedente composita. Linum autem in Eubœa occubuisse, sagitta ab Apolline percussum, in quem hoc extat epitaphium,

Candida purpureis redimitum tempora sertis
Thebanum Vraniæ continet Vrna Linum.

C Itaque philosophia non à barbaris, sed à Græcis initium habuit, cuius & ipsum nomen barbaram omnino abhorret appellationem. Qui autem illius inuentionem barbaris assignant, Orpheum quoque Thracem in medium adducunt, philosophum fuisse, & quidem antiquissimũ. Equidem is qui de diis talia commentus est, an philosophus appellandus sit, nescio. Videant certè, qui ita volunt, quo sit censendus nomine, qui diis vitia, quæ raro à turpibus quibusque, & flagitiosis hominibus geruntur, adscribit. Hunc autem D
3 à mulieribus discerptum periisse fama est. Cæterùm ex eo epigrammate quod in Dio Macedoniæ insculptum est, fulmine interiisse cognoscitur, vbi & sepultus à Musis asseritur:

Orphea candenti traiectum fulmine Thracem,
Cum aurata Aonides hîc posuere lyra.

Exponunt etiam mores & instituta singulorum, qui barbaros aiunt philosophiæ principes fuisse: Gymno-

ſophiſtas ac Druidas obſcurè ac per ſententias philo- A
ſophari,colendos deos,nihil mali faciendum,& exercendam fortitudinem. Priores illos mortis quoque eſſe contemptores, Clitarchus aſſerit in duodecimo libro. Chaldæos circa aſtronomiæ rationes prædictionéſque occupari: magos deorum vacare cultui,& preces illis ac vota & ſacrificia, quaſi ſoli ab iis exaudiantur, offerre: de deorum ſubſtantia & generatione diſſerere,quos item ignem, terram & aquam eſſe arbitrentur: ſigna ſtatuáſque reprehendere, & eorum in primis qui mares eſſe deos ac fœminas dicunt, er- B
rores improbare: de iuſtitia verba facere, iniquúmque arbitrari atque impium igni ſepelire: iuſtum matri ac filiæ miſceri, vt in vigeſimotertio libro ait Sotion. Diuinationem præterea prædictionémque exercere, ſibi deos apparere aſſerentes, plenum eſſe dæmonibus aera,qui tenuiter, ac veluti ex euaporatione cernentium oculis influant: exteriorem cultum & auri vſum interdicere. His autem veſtis, candida: lectus,humus: eſca,olus, caſeus paníſque cibarius eſt. Arundine pro baculo vtũtur,cuius in ſummitate præ- C
fixum caſeum ori applicantes mandunt. Magicæ illos diuinationis ignaros Ariſtoteles ait in libro quem inſcripſit Magicum, & Dinon in quinto Hiſtoriarũ libro,qui Zoroaſtrẽ quoque ex interpretatione nominis ſui,aſtrorum aſſerit fuiſſe cultorem. Hoc ipſum& Hermodorus tradit. AEgyptiis verò antiquiores eſſe magos Ariſtoteles autor eſt in primo De philoſophia 4
libro, duóque iuxta illos eſſe principia,bonum dæmonem,& malum: alterũ ex his Iouem & Oromaſdem, alterum Plutonem & Arimanium dici,quod Hermip- D
pus quoque in primo De magis ait, atque Eudoxus in Periodo, & Theopompus octauo Philippicorũ libro. Qui & reuicturos homines,iuxta magorũ ſententiã dicit,immortaléſq; futuros,& vniuerſa illorũ precationibus cõſiſtere. Iſta Eudemus quoque Rhodius tradit. Porrò Hecatæus, deos quoq; ex eorũ ſẽtẽtia eſſe genitos, ait: Clearchus verò Solenſis, in libro De diſciplina, Gymnoſophiſtas à magis fluxiſſe aſſeue-

A rat: plerique & Iudæos ab his duxisse originem tradunt. Herodotum præterea in ius vocant, mendaciísque arguunt, qui magorum historiam scripsere. Neque enim iacula in solem torsisse Xerxem, vt ille ait, nec compedes mari immisisse, quòd hi à magis dii sunt traditi: signa tamen & statuas ex disciplinæ instituto è medio sustulisse. AEgyptiorum autem huiusmodi philosophiam de diis ac iustitia dixere. Materiam principium fuisse rerum: ex ea deinceps quatuor elementa discreta, perfectásque complures
B animantes: solem ac lunam deos esse, alterúmque Osirim, alteram Isim appellatos: exprimere illos per scarabeum & draconem, accipitrem, aliáque animalia, Manethus autor est in naturaliũ Epitome, & Hecatæus in primo De AEgyptiorum philosophia libro. Statuas præterea & phana à se fabricari, quòd ignorent effigiem dei: mũdum genitum mortalémque, & ad sphæræ similitudinem rotundum: stellas ignem esse, quarum temperata commixtione cuncta super terram nascantur: lunam deficere quum in
C terræ incidit vmbram: animam & perdurare & subinde migrare: pluuias ex aeris conuersionibus fieri. Ista & huiusmodi illos de rerũ natura disserere Hecatæus & Aristagoras tradunt. De iustitia quoque leges constituerunt, quas ad Mercurium referunt.
5 Vtiles quasque & vsui hominum accommodatas animantes, diuino honore prosequuti sunt. Asserunt & ipsi geometriam, astrologiam, & arithmeticam, se primos inuenisse. De inuentione autem hactenus. Philosophiam verò Pythagoras primus appellauit,
D séque philosophum, quum Sicyone cõueniret Leontem Sicyoniorum tyrannum, siue Phliasiorum, vt ait Heraclides Ponticus in libro quem inscripsit, Περὶ τῆς ἄπνου, nullum enim hominum, sed solum Deum esse sapientem. Antea enim σοφία, hoc est sapientia, dicta, quæ nunc philosophia dicitur, & qui hanc profitebantur, σοφοὶ hoc est sapientes, appellati. Quicunque ad summam animi virtutem excreuerũt, hos nũc honestiore vocabulo, autore Pythagora, philosophos,

hoc est sapientiæ studiosos,appellamus. Ipsi tamẽ sapientes sophistæ etiam sunt dicti. Neque hi solùm, verùm poetæ quoque sophistarum appellatione honorãtur. Nam Cratinus in Archilocho,Homerum & Hesiodũ admiratus,ita illos vocat. Sapientes autem habiti sunt,Thales,Solon,Periander, Cleobulus,Chilon,Bias, Pittacus. His annumerant plerique Anacharsim Scytham, Mysonem Cheneum, Pherecydem Syrum,Epimenidémque Cretensem. Addunt alii Pisistratum tyrannum.Et hi quidem sapientes dicti. Enimuero philosophiæ duo fuere principia, vnũ quod ab Anaximandro , alterum quod à Pythagora fluxit. Anaximandri Thales præceptor fuit , Pythagoræ verò Pherecydes : appellatúmque est id philosophiæ genus,Ionicũ, quòd Thales ex Ionia fuerit. Milesius enim quum esset,Anaximandrum instituit: hoc autem Italicum,quòd illius autor Pythagoras,in Italia vtplurimum philosophatus sit. Desinit autem Ionica in Clitomachum,Chrysippum,& Theophrastum: Italica in Epicurum . quippe Thaleti successit Anaximander, Anaximandro Anaximenes , Anaximeni Anaxagoras, Anaxagoræ Archelaus , ei verò Socrates, qui primus ethicen inuenit : huic verò cum Socratici reliqui, tum in primis Plato , qui veterem Academiam instituit , Platoni Speusippus & Xenocrates,ei Polemon,Polemoni Crantor & Crates.cui Arcesilaus , qui mediam inuexit Academiam , ei Lacydes,qui nouam Academiam inuenit, Lacydi Carneades, eíque Clitomachus , atque in hunc modum in Clitomachum desiit. Sic autem in Chrysippum: Socrati successit Antisthenes , Antistheni Diogenes Cynicus, ei verò Crates Thebanus , Crati Zeno Citticus, Zenoni Cleanthes, cui Chrysippus . In Theophrastum verò sic desiit: Platoni succedit Aristoteles, Aristoteli verò Theophrastus . & hunc quidem in modum Ionica philosophia desiit. Porro Italicæ hæc series fuit: Pherecydi Pythagoras,Pythagoræ Telauges filius successit, ei Xenophanes , cui Parmenides, huic Zeno Eleates, Leucippus Zenoni , Democritus

A (margin, line 1) · B (margin, beside "nimuero philosophiæ") · C (margin, beside "mander, Anaximandro") · 6 (margin, beside "cesilaus") · D (margin, beside "nicus, ei verò")

A Leucippo. Democrito complures, ſed inter reliquos
Nauſiphanes,Naucydéſque celebrãtur. Eis verò ſuo
ordine ſucceſſit Epicurus. Philoſophi autem generaliter in duo genera diſtribuuntur. Quidam ex his dogmatici ſunt dicti, qui de rebus, veluti comprehendi
poſſint,diſſerunt: alii ἐφεκτικοὶ,qui nihil definiunt,&de
rebus ita diſputant, vt comprehendi non poſſint. Ex
his plerique ingenii ſui monumenta reliquerunt, alii nihil penitus ſcripſere. His,vt quidam volunt,Socrates annumeratur, Stilpon, item Philippus, Mene-
B demus,Pyrrho,Theodorus,Carneades,Bryſo:Pythagoras etiam ſecundum quoſdam, Ariſto Chius, præter paucas epiſtolas. Alii ſunt qui ſingula tantùm
opuſcula ſcripſerunt,Meliſſus,Parmenides & Anaxagoras. Multa ſcripſit Zeno, plura Xenophanes,plura
Democritus, plura Ariſtoteles, plura Epicurus, ſed
Chryſippus plurima. Philoſophorum alii à ciuitatibus ſunt appellati, vt Elienſes, Megarenſes,Eretrici,
& Cyrenaici. Quidã à locis, vt Academici,Stoici.Ab
C euentu nõnulli,vt Peripatetici: nõnulli ab ignominia,
vt Cynici: alii ab effectu,vt Eudæmonici: quidam à faſtu,vt qui ſe φιλαλήθεις,hoc eſt veritatis ſtudioſos,& ἐλεγκτικοὺς,& ἀναλογητικοὺς,vocãt. Sunt itẽ qui à præceptoribus ſunt dicti,vt Socratici &Epicurei:atq; alii,quòd
de natura rerũ ſcripſere,Phyſici:alii,quia circa mores
7 potius ſe occuparũt,Ethici: cæteri à diſſerendo διαλεκτικοὶ vocati ſunt, hi nimirum qui verborum ac rationum acumine pugnant. Diuiditur autem philoſophia in partes tres, Phyſicam, Ethicam, & Dia-
D lecticam, Phyſicæ proprium eſt de mundo, & de
iis quæ ſunt in eo, diſſerere: Ethicæ verò, de vita moribúſque tractare: porrò Dialecticæ,ambarum
partium afferre rationes. ſola vſque ad Archelaum
Phyſica viguit: à Socrate verò (vt prædictum eſt) Ethica initium ſumpſit, & à Zenone Eleate Dialectica. Ethicæ verò pars in ſectas decem ſcinditur, Academicam,Cyrenaicam, Eliacam, Megaricam,Cynicam,Eretricam, Dialecticam, Peripateticam,Stoicam, & Epicuream. Veteris Academiæ princeps fuit

Plato, mediæ Arcesilaus, nouæ Lacydes, Cyrenaicæ A
Aristippus Cyrenæus, Eliacæ Phædon Eliensis, Mega-
ricæ Euclides Megarensis, Cynicæ Antisthenes Athe-
niensis, Eretricæ Menedemus Eretriensis, Dialecticæ
Clitomachus Chalcedonius, Peripateticæ Aristoteles
Stagirites, Stoicæ Zeno Cittieus. Porro Epicurea ab
autore ipso appellata est. Cæterùm Hippobotus in
libro De sectis, nouem ait fuisse sectas atque instituta.
Ex his Megaricam primo loco constituit, secundo E-
retricam, tertio Cyrenaicã, quarto Epicuream, quin-
to Anniceriam, sexto Theodoriam, septimo Zenoni- B
am, eandémque Stoicam, octauo Academicam vete-
rem, nono Peripateticam: Cynicæ autem & Eliacæ
atque Dialecticæ nullam mentionem facit. Ea verò
quæ Pyrrhonia dicitur, propter obscuritatem à plu-
rimis repudiatur. Hanc ipsam tamen plerique ex par
te sectam esse dicunt, ex parte negant. Eam denique
sectam dici aiunt, quæ rationẽ aliquam, iuxta id quod
apparet & in promptu est, sequitur aut sequi videtur:
iuxta quod & σκεπτικὴν non incongruè sectam appel-
labimus. Verùm si sectam intelligimus appellationem C
ex his dogmatibus constantem, quæ sibi ipsis consen- 8
tiãt, non iam appellabitur secta: neque enim dogma-
ta siue decreta habet. Ista de philosophiæ initiis, au-
ctibus, partibus ac sectis, paucis diximus. Quanquam
haud ita pridem ἐκλεκτική quædam secta à Potamone
Alexandrino inuenta est, qui de singulis sectis, quæ si-
bi placuere, selegit. Visum autem illi est (vt in Institu-
tione sua fatetur) multiplex esse veritatis examen. V-
num à quo iudicium fiat, hoc est principale: alterum
per quod, id est solertissimam intimámq; imaginem. D
Initiáque rerum omnium materiam & qualitatem,
effectionem ac locum: ex quo, & à quo, & vbi, & in
quo. Finem verò ad quem cuncta referantur, vitam
ait esse omni virtute perfectam, non absque corporis
naturalibus externísque bonis. Sed iam de viris i-
psis, cuiusmodi fuerint, dicendum, ac primùm de
Thalete.

A THALES.

c. 640-550. THales itaque (vt Herodotus, Duris, ac Democritus aiunt) patre Examio, matre Cleobulina, ex Thelidarum familia, qui Phœnicum nobiliſſimi, à Cadmo & Agenore originem ducunt, Platone quoque teſte, natus, primúſque ſapiens vocatus eſt, quo tempore Damaſius Athenis princeps erat: ſub quo ſeptem quoque ſapientes appellati ſunt, vt ſcribit Demetrius Phalereus in Deſcriptione principum. Mileti autem ciuis adſcriptus eſt, profectus cum Neleo ex Phœnice, quũ patrio ſolo excidiſſet, ſeu (vt aliis viſum eſt)
B indigena Mileſius, & claro genere natus. Poſt reip. negotia ſeſe ad contemplandam rerum naturam trãſtulit. Sanè iuxta quoſdam nullum ingenii ſui monumentum reliquit. Nam quæ in eum refertur Nautica aſtrologia, Phoci Samii eſſe perhibetur. Callimachus inuentorem fuiſſe minoris vrſæ, ac notaſſe illius ſtellas tradit, qua Phœnices nauigant: cuius verſus ſunt hi,

9 *Plauſtri notaſſe dictus eſt minuſculas*
C *Stellas, perïti queis Phœnices nauigant.*

Secundum quoſdam duo ſola conſcripſit, de conuerſione & æquinoctio, cætera facilia eſſe ad percipiendum arbitratus. Putant plerique primum aſtrologiæ ſecreta rimatum, ſolis defectus conuerſionéſque prædixiſſe, vt ait Eudemus in ea quam de aſtrologia ſcripſit, hiſtoria. Quocirca Xenophanem & Herodotum illum maximè fuiſſe miratos: idipſum autem Heraclitus Democritúſque teſtantur. Sunt qui illum immortales animos primum dixiſſe aſſeuerent, ex qui-
D bus eſt Chœrilus poeta. Primus & ſolis curſum à conuerſione in conuerſionem reperit, ſolíſque magnitudini lunarem orbem comparatum, ſeptingenteſimam & viceſimã illius partem eſſe, primus (vt quibuſdam placet) dixit. Primus etiam menſis vltimam, τριακάδα, hoc eſt trigeſimam, vocauit. De natura quoque primus ipſe diſſeruit. Inanimatis etiam illum animas ineſſe putaſſe, Ariſtoteles & Hippias autores ſunt, coniicientem id ex magnete lapide &

ſuccino. Ab AEgyptiis verò præcepta geometriæ A
eruditum, primum deſcripſiſſe circuli triangulum rectis lateribus, & immolaſſe bouem, refert Pamphila: alij Pythagoram dicunt, vt Apollodorus ſupputator. Porrò quæ Callimachus ait, Euphorbum Phrygem inueniſſe σκαληνὰ & trigona, quæque ad lineæ ſpeculationẽ pertinent, ea iſte auxit atque propagauit. Conſtat illum & reipub. commodis optimè cõſuluiſſe. Nam quum ſocios Mileſios Crœſus habere
oraret, obſtitit ille, eáque res poſtea Cyro victoria B
potito, ſalus ciuitatis fuit. Solitariam eum ac priuatã vitam adamaſſe tradit Heraclides. Quidam vxorem duxiſſe, filiúmque Cibiſſum procreaſſe, alij cælibem perſeueraſſe, ſororíſque filium ſibi adoptaſſe ferunt. Et quũ rogaretur cur liberis nõ daret operam, Quòd filiorum amore non teneretur, reſpondiſſe. Vrgenti matri vt ſe matrimonij vinculis aſtringeret, adhuc intempeſtiuum eſſe dixit: ingraueſcente iam ætate
quum ſibi acrius inſiſteret, Iam (inquit) intempeſti- 10
uum eſt. Scribit autem Hieronymus Rhodius in ſe- C
cundo Cõmentariorum, quum vellet oſtendere quàm ſit facile ditari, præcognita futura vbertate, cõduxiſſe olearia, pecuniáſq; innumeras ſibi comparaſſe. Principium omnium aquam eſſe dixit, & animatum mũdum, ac dæmonibus plenum. Anni tempora, illorúmque viciſſitudines primum inueniſſe ferũt, eúmque in trecentos ſexagintaquinque dies diuiſiſſe. Nullo præceptore vſus eſt, niſi quòd AEgyptiis ſacerdotibus, eò profectus, familiariter adhæſit. Porrò Hieronymus
menſum eſſe pyramidas, vmbram obſeruãdo, memo- D
riæ tradidit, quando nobis æqua magnitudine ſunt. Thraſybulo quoque Mileſiorum tyranno, vt ait Minyes, conuixit. Quæ verò de tripode à piſcatoribus inuento, ſapiẽtibúſque à plebe Mileſiorum dedicato, memorãtur, manifeſta ſunt. Aiunt enim Ionicos adoleſcẽtes quoſdam à piſcatoribus Mileſiis iactum retis emiſſe: capto deinde & educto tripode, orta contentio non antè ſedata eſt quàm Delphos à Mileſiis miſſum, reſponſúmque à deo eſt,

A *De tripode ex Phœbo quæris Milesia proles?*
Huic tripodem addico cui sit sapientia prima.

Datur ergo Thaleti, Thaléſque illum alij dat, & rurſus alius alij, donec ad Solonem ventū eſt: qui Deum primum eſſe ſapientia aſſerens, illum Delphos miſit. Iſta Callimachus in Iambis aliter tradit accepta à Leandro Mileſio: Bathyclem enim quempiam Arcadem, phialam reliquiſſe, atque iuſſiſſe dari ſapientiſſimo, datámque Thaleti, ac per orbem rurſum Thaleti, quam ille Apollini Didymæo miſit, ſic dicens, ſe-
B cundum Callimachum,

Plebem regentis me Thales Nileo dat,
Clarum bis hoc qui iam aſſequutus eſt donum.

Pedeſtris autem oratio ſic ſe habet: Thales Examij filius, Mileſius, Apollini Delphinio, Græcorum præ-
11 mium bis nactus. Qui autem circumtulerat phialam Bathyclis filius, Thyrion vocabatur, vt Eleuſis ait in libro De Achille, & Alexo Myndus in nono Fabuloſorum. Eudoxus autem Cnidius, Euanthéſque Mileſius, aiunt Crœſi amicum quendam aureum poculū à rege
C accepiſſe, vt illud ſapientiſſimo Græcorum daret, ipſúmque Thaleti dediſſe, perueniſſéque ad Chilonē. Ei verò, quum à Pythio quæreret quíſnam eſſet ſe ſapientior, reſponſum eſſe Myſonem, de quo ſuo loco dicemus. Hunc Eudoxus pro Cleobulo, Plato pro Periandro ponit. De ipſo hæc reſpondit Apollo,

OEtæum quendam prognatum Chene Myſonem,
Te magis eſſe aio rebus ſublimibus aptum.

Qui autem rogauerat, Anacharſis fuit. Dædachus verò Platonicus & Clearchus, phialā à Crœſo ad Pittacum
D miſſam, atque ita in orbem circumlatam ferunt. Andron verò in Tripode, Argiuos ait virtutis præmium ſapientiſſimo Græcorum tripoda conſtituiſſe, eúmq; Ariſtodemum Spartanum fuiſſe iudicatum, qui item cōceſſerit Chiloni. Meminit Ariſtodemi Alcæus quoque, illi aſſcribens dictū illud apud Spartiatas celebre,

Pauper nemo probus, quantuuis diues habetur.

Nonnulli à Periandro ad Thraſybulum Mileſiorum tyrannum, onuſtam nauem miſſam referunt. Ea verò

quum circa Coum mare naufragium feciſſet, inuen- A
tum poſt à piſcatoribus tripodem, qui ea vehebatur.
Phanodicus verò, circa mare Atticum repertũ, atque
in vrbem delatum ſcribit, factáque contentione, ex
decreto publico Bianti miſſum. Cauſam ſuo loco di-
cemus, quum de Biante dicendum erit. Alij à Vulcano
fabrefactum tradunt, ac pro munere Pelopi à deo da-
tum, quum ille vxorem duceret, demũ ad Menelaum
perueniſſe, raptúmque cum Helena ab Alexandro in
Coum mare fuiſſe coniectum, Lacæna rixarum cau- 12
ſam fore aſſerente. Poſtea, quum quidam illic Lebe- B
dij retis iactum mercati eſſent, tripoda quoque fuiſſe
comprehenſum: & quum exorto cum piſcatoribus
iurgio, Coum aſcendiſſent, nihilque proficerent, Mi-
letum, quæ erat metropolis, eam rem detulerũt. Miſſi
à Meleſiis legati, qui eam rem componerent, infecto
negotio reuerſi ſunt. Meleſij, vt ſe contemptos vide-
runt, aduerſus Coos armis decernere parant: pluri-
míſque hinc inde cadentibus, diuino oraculo reſpon-
ſum eſt, ſapientiſſimo dandum tripoda. Mox in Tha- C
letem vtræque partes cõſenſere. Hunc ille poſtea Di-
dymæo deuouit Apollini. Cois itaque reſponſum,

Non prius Ionij Meropéſque à Marte recedent,
Quàm tripodem auratum, pelagus quem miſit in altum
Vulcanus, vos rurſum ipſi mittatis in ædes
Mox hominis, cui ſit ſapientia noſcere prompta
Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Meleſiis (vt ſuprà iam diximus) reſponſum, viro illi
dandum qui ſapientia primus eſſet omnium. ſed de
his hactenus. Hermippus autem in Vitis, in hunc re- D
fert, quod à quibuſdam de Socrate dicitur. Aiebat
enim (inquit) trium maximè rerum cauſa gratias ſe
fortunæ agere. Primò, quòd homo, non belua: dein-
de, quòd vir, non mulier: tertiò, quòd Græcus eſſet
natus, non barbarus. Fertur, quum domo exiret con-
templãdorum ſiderum cauſa, in ſubiectam foſſam in-
cidiſſe, petulantíque probro dictum ab anu domeſti-
ca, Qua ratione, ô Thales, quæ in cælis ſunt compre-
henſurum te arbitraris, qui ea quæ ſunt ante pedes,

A videre non vales? Aſtronomiæ ſanè fuiſſe ſtudioſiſſimum, & Timon ſciuit, qui illum in Sillis laudat, quum ait,

Qualis erat ſophiæque Thales cælique peritus.

Porrò quæ ab eo ſcripta ſunt, ad ducentos verſus pertingere Lobon Argiuus autor eſt, inſcriptóſque imagini ipſius verſus hos,

13 *Hunc quæ nutriuit Mileſia terra Thaletem,*
Aſtrologum primi nominis ipſa tulit.

B Quæ autem eius nomine circumferuntur, hæc ſunt: Non multa verba, prudentis animi indicium ſunt. Vnum aliquid ſapiens diuina, vnum quippiam præclarum elige. obſtrues enim os loquacium hominum non paucorum. Feruntur eius & iſtæ ſententiæ: Antiquiſſimum eorum omnium quæ ſunt, Deus: ingenitus enim. Pulcherrimum, mũdus: à Deo enim factus eſt. Maximum, locus: capit enim omnia. Velociſſimum, mens: nam per vniuerſa diſcurrit. Fortiſſimum, neceſſitas: cuncta enim ſuperat. Sapientiſſimum, tem-
C pus: inuenit nanque omnia. Nihil ait mortem à vita differre. Tu verò (aiebat quiſpiam) quare non moreris? Quia nihil (inquit) differt. Sciſcitanti cuidam vtrum prius factum eſſet, nox an dies: Nox (ait) vna prius die. Interrogatus, laterétne deos homo malè agens, Ne cogitans quidem, inquit. Percontanti adultero an iuraret non commiſiſſe ſe adulterium, Nõ eſt (ait) periurium adulterio deterius. Interrogatus quídnam eſſet difficile, Se (inquit) ipſum noſcere: Quid cõtrà facile, Ab alio moneri. Quid ſuauiſſimum, Frui.
D Quid Deus, Quod initio & fine caret. Quid difficile, Vidiſſe tyrannum (inquit) ſenem. Quo pacto aduerſæ fortunæ impetus quiſpiam ferat facillimè, Si inimicos (ait) videat deterius affectos. Quomodo optimè ac iuſtiſſimè viuemus, Si quæ in aliis reprehendimus, (ait) ipſi non faciamus. Quíſnam felix ſit, Qui corpore (inquit) ſanus, fortuna locuples, animo non ignauus neque imperitus eſt. Amicorum præſentium & abſentium æquè memores debere eſſe. Nõ componere faciem, ſed bonarum artium ſtudiis animum ex-

colere præclarum eſſe. Noli (inquit) ditari nequiter, A
neque in ius te vocet ſermo contra coniunctos tibi ac
ſocios dictus. Quæcunque (ait) ſtipendia parentibus
intuleris, eadem ipſe à filiis expecta. Nilum ait excre-
ſcere, quando eteſiæ, qui contrarij ſunt, vndas repel-
lunt. Ortum primo anno triceſimæquintæ Olym-
piadis Thalẽ, Apollodorus in Chronicis tradit, mor- 14
tuúmque ætatis anno ſeptuageſimo, ſiue (vt Soſicra-
tes ait) nonageſimo. quinquageſima quippe & octaua
Olympiade eſſe defunctum. Crœſi verò fuiſſe tempo- B
ribus, cui & pollicitus ſit Halyn fluuium ſine ponte
traiicere, tranſlato curſu. Fuiſſe & alios quinque hu-
ius nominis, Demetrius Magneſius in AEquiuocis fa-
tetur: primum, rhetorem Calantinianum: ſecundum,
pictorem Sicyonium: tertium, Megalophyem, eúm-
que antiquiſſimum, ferme Heſiodi, Homeri, Lycur-
gique temporibus: quartum, cuius meminit Duris in
libro De pictura: quintum, iuniorem & obſcurum,
cuius & Dionyſius in Criticis mentionem facit. Sa-
piens igitur Thales obiit, quum certamen gymnicon C
ſpectaret, æſtu ſcilicet, ac ſiti & infirmitate fatigatus,
iam vetulus: in cuius rei teſtimonium hęc extant epi-
grammata,

Gymnicon aſpiceret quum rurſus agona, Thaletem
Traxiſti è ſtadiis Iuppiter Eelie.
Hunc laudo, cælo propius quòd duxeris: Vltrà
Non poterat terris aſtra videre ſenex.
Nempe hic exiguus tumulus, ſed ſidera ſcandit
Gloria, ſunt cuius hæc monumenta Thalæ.

Huius illud eſt, Noſce teipſum, quod Antiſthenes in D
Succeſſionibus ait fuiſſe Phemonoes, ídque ſibi vſur-
paſſe Chilonem.

Hoc in loco generatim ipſorum facienda men-
tio eſt, quænam fuerit de illis inter veteres & quan-
ta diſcordia. Damon Cyrenæus, quum de philoſo-
phis ſcriberet, omnes inſimulauit, & ſeptem in pri-
mis. Anaximenes autem omnes ait poeticæ fuiſſe ma-
gis ſtudioſos. Dicæarchus, neque ſapiẽtes, neque phi-
loſophos eos fuiſſe aſſerit, ſed cordatos planè viros,

A legúmque latores. Archetimus Syracuſanus illorum
15 cum Cypſelo cõgreſſum ſcripſit, cui ſe quoque interfuiſſe ait. Euphorus apud Crœſum, præter vnum
Thalem, conueniſſe tradit. Aiunt autem quidam & in
Panionio, & Corintho, & Delphis eos conueniſſe:
illorúmque ſententias ponunt, quænam cuius ſit exponentes, vt illud, Lacedæmonius fuit Chilon ſapiẽs,
qui hæc ait, Nihil nimis. Tẽpori cuncta inſunt bona.
Magna & de illorum numero diſcordia eſt. Leandrius
enim pro Cleobulo & Myſone, Leophantum Gorſiada,
B Lebedium ſiue Epheſium inſerit, Epimenidémque
Cretenſem. Plato autem in Protagora, Myſonem
pro Periandro. Euphorus pro Myſone ponit Anacharſim: alij Pythagoram adiiciunt. Porrò Dicæarchus quatuor nobis conſenſu omnium ſapientes tradit: Thalem, Biantem, Pittacum atque Solonem. tum
ſex alios nominat, quorum ex numero tres elegit: Ariſtodemum ſcilicet, Pamphilum, Chilonem Lacedæmonium, Cleobulum, Anacharſim, & Periãdrum. Addunt quidam Acuſilaum, Cabam, ſiue Scabram, Argi-
C uum. Hermippus autem in libro De ſapientibus, decem & ſeptem fuiſſe tradit, quorum ex numero ſeptẽ,
alij aliter eligunt. Sic autem illos computat: Primo
loco ponit Solonem, tum Thalem, Pittacum, Biãtem,
Cleobulum, Chilonem, Periandrum, Anacharſim, Acuſilaum, Epimenidem, Leophantum, Pherecydem,
Ariſtodemum, Pythagoram, Laſum Charmantidę ſeu
Siſymbrini, ſiue (vt Ariſtoxenus tradit) Chabrini filium, Hermioneum, Anaxagoram. Enimuero Hippobotus in deſcriptione philoſophorum, hanc illorũ
D ſeriem exponit: Primò Orpheum, deinde Linum, tum
Solonem, Periandrum, Anacharſim, Cleobulum, Myſonem, Thalem, Biantem, Pittacum, Epicharmum,
& extremo loco Pythagoram. Feruntur & iſtæ Thaletis epiſtolæ:

Thales Pherecydi.

Audio te primum Ionum de diuinis rebus apud
Græcos palàm diſſerere parare. Verùm iuſtiore fortaſſe ſententia inter amicos ea quæ ſcripſeris, leges,

quàm paſſim quibuſcunque permittes, nullo illis e- A
molumento futura. Equidem ſi tibi gratum cognouero, volo conſcius eorum quæ ſcribis, eſſe: ac, ſi qui- 16
dem iubes, ad te maturè proficiſcar. Neque enim adeo amentes ac ſtolidi ſumus, ego & Solon Athenienſis, vt quum nauigio Cretam petierimus viſendi gratia, Ægyptúmque itidem penetrauerimus, vt iſtic ſacerdotibus & aſtronomis congrederemur, ad te nõ pari ſtudio nauigaturi ſimus. Veniet enim & Solon ipſe, ſi annuas. Nanque tu loci illius amore deten-
tus, raró in Ioniam tranſis, neque peregrinorum B
hominum deſiderio tangeris. Verùm vni tantùm, vt ſpero, ſcribendi negotio incumbis. At nos, qui nihil ſcribimus, Græciam Aſiámque peragramus. Vale.

Thales Soloni.

Athenis ſi excedas, Mileti, vt equidem reor, commodiſſimè habitare poteris. Eſt enim veſtra colonia, patieriſq; graue nihil. Quòd ſi & apud Mileſios execraris tyrannidem, (æquè enim vbique tyrannos in-
feſtos habes,) at cum amicis nobiſcum viuere erit iu- C
cundiſſimum. Scripſit ad te Bias vt Prienam proficiſcaris: eam tu vrbem ſi libentius inhabitaueris, & ipſi eò ad te aduolabimus. Vale.

SOLON.

Solon Execeſtidæ filius, Salaminius, primus ipſam σεισάχθειαν inuexit Athenienſibus. Sic autem appellabatur corporum poſſeſſionúmque redemptio.
Plurimi enim per ſummam inopiam fœneratoribus D
corpora ſua exponebant, ac ſuper his fœnerabantur. Quum igitur ſeptem ſibi talenta ex patrimonij ſui iure deberentur, ea primò remiſit, ac reliquos idem facere exemplo ſuo prouocauit: eáque lex σεισάχθεια appellata eſt. Hoc illi, id quod minimè obſcurum eſt, felix initium fauſtúmque fuit ad cæteras cõdendas leges: quas enumerare longiſſimum eſſet, miniméque neceſſarium, quum illæ tabulis æreis in-

A cisæ sunt. Est autem hoc ipsius factũ vel celeberrimũ:
17 Quum de Salamine, ipsius patria, inter Athenienses & Megarenses ferme vsque ad internecionem armis dimicatum esset, multísque cladibus acceptis, capitale apud Athenienses esse cœpisset, siquis legem de vindicanda insula ferret: solicitus Solon ne vel tacendo parum reipub. consuleret, vel consulendo sibi noceret, subitam sibi dementiam simulat, cuius prætextu non dicturus modò prohibita, sed & facturus erat. Defor
B mis habitu more vecordium in publicum euolat, factóque concursu hominum, quo magis consilium dissimulet, insolitis sibi versibus, per præconem suadere populo cœpit quod vetabatur: omniúmque ita animos cepit, vt aduersus Megarenses bellum extemplo decernerent, insuláque deuictis hostibus Atheniensium fieret. Versus autem quibus potissimùm illos induxit, sunt hi,

Olim vtinam fuerim Pholegandrius aut Sicinites,
Ac mutata foret Attica terra mihi.
C *Nam subitò fama hæc hominum volitabit ad aures,*
Atticus vnus adest qui Salamina fugit.

Deinde,

Quin Salamina igitur sarturi dedecus imus,
Subdita quod nobis insula restituet?

Persuasit Atheniensibus in Thracia quoque sibi vendicarent Chersonesum. Ac ne magis vi quàm iure Salaminam possidere viderentur, effossis quibusdam tumulis, cadauera ad orientem solem conuersa, qui Atheniensibus sepeliendi mos erat, ostendit, sepulcra i-
D tem ipsa ad orientem posita, insculptáque ipsis familiarum nomina: quod quidem proprium Atheniensium fuit. Aiunt plerique illum exinde Homeri scripsisse catalogum ab eo loco vbi Aiacem ex Salamina duodecim duxisse naues ait,

Dux Salamine aderat bissenis nauibus Aiax,
Castra vbi Cecropiæ quondam posuere cohortes.

Ex eo iam tempore plebis in se animos ita conuerterat, vt sibi illum omnes vno animo imperare cuperét. Eis verò ille in tantum abfuit vt acquiesceret, vt (autore

tore Soſicrate) Piſiſtratum quoque propinquum ſu- A
um,quum ſibi tyrannidem parare intelligeret, quantum in ſe fuit, prohibuerit. Nam euocata concione, 18
profectus in publicum, lorica armatus & clypeo, Piſiſtrati inſidias & improbos conatus aperuit. Neque id ſolùm, verùm & iuuare paratum, ac pro libertate ſeſe pugnaturum aſſeuerauit, Viri,inquiens,Athenienſes,aliis quidem ſapientior,aliis verò fortior ſum.Sapientior enim illis ſum, qui Piſiſtrati conatus non animaduertunt: fortior autem iis qui ſciunt illos quidem,ſed metu ſilent. Senatus verò, quòd ſtuderet Pi- B
ſiſtrato,inſanire illum proclamabat. At ille, Meam (inquit)inſaniam ciuibus breui tempus oſtendet,quũ veritas in lucem venerit. Elegi autem ipſius de tyrannide Piſiſtrati,ſunt hi,

Vis niuis & nebuloſo agitatur in æthere grando,
Horrendum excutiunt fulgura clara ſonum.
Et cecidere viris perſæpe potentibus vrbes,
Detruſa inque ferum plebs ſtolida imperium eſt.

Iam verò Piſiſtrato rerum potito, minimè obtemperans,ante curiam arma depoſuit, dicens illud, O pa- C
tria, tibi equidem verbo & opere auxiliatus ſum: in AEgyptum nauigauit, atque inde Cyprum profectus, poſtremò ad Crœſum peruenit: à quo interrogatus, quiſnam ſibi felix videretur, Telus, inquit,Athenienſis,& Cleobis, & Bito, & cætera quæ ſunt in ore omnium. Aiunt quidam,Crœſum, quum ſe exquiſitiſſimo omnium ornamentorum genere compoſuiſſet, ſublimíque in ſolio ſederet, interrogaſſe eum an pulchrius vnquam ſpectaculum viderit, illúmque dixiſſe,gallos gallinaceos, faſianos atque pauones. Natu- D
rali enim eos nitore & incredibili ſpecioſitate veſtiri. A Crœſo deinde in Ciliciam profectus,vrbem condidit, atque ex ſuo nomine Solos appellauit, in qua Atheniẽſium aliquot ſtatuit,qui tractu temporis quum patriam vocem corrupiſſent,σολοικίζειν dicti ſunt. Et appellabantur hi quidem Solenſes: qui Cyprii verò, Solii.Quum verò Piſiſtratum in tyrannide perſeuerare didiciſſet,ita Athenienſibus ſcripſit,

A *Si Vestro meritas pendetis crimine pœnas,*
Non culpa in iustis reiicienda deos.
19 *Hos nam ipsi immunes Vestra fouistis in Vrbe,*
Qui miseris Vobis ſubdita colla premunt.
Quiuis enim Vestrum Vulpis Vestigia calcat:
Verùm mens ſtolida est omnibus atque leuis.
Suſpicitis nam linguam hominis Verſutáque Verba,
Quod tentet, nemo cernere curat, opus.

Inter alias hæ clariores ſunt eius ſententiæ: Quæ non
poſuiſti, ne tollas. Ne mentiaris. Probitatem iureiu-
B rando certiorem habe. Principem agere noli, niſi e-
doctus ſubeas. Principi conſule non dulciora, ſed o-
ptima. Intellectum fac ducem, ne malè loquaris. Deos
honora, & parẽtes reuerere. Nihil equidẽ homini me-
tuendum eſt, niſi ne felicitatem excludat. Nemo ſtul-
tus tacere poteſt. Populi rector prius ſe quàm popu-
lum rectè inſtituere debet. Praui hominis lingua a-
cutior eſt gladio. Si principes & maiores ſecundum
leges vixerint, vnaquæque ciuitas optimè regi pote-
rit. Hæc ille. Piſiſtratus autem quum illius fugam
C didiciſſet, ſic ad eum ſcripſit,

Piſiſtratus Soloni.

Neque ſolus Græcorum tyrannidem arripui, ne-
que mihi rem alienam vſurpaui. Quippe genus à Ce-
crope duco. Id enim mihi meo iure vendico, quod A-
thenienſes olim quum iureiurando firmaſſent, Codro
illiúſque genti præbituros, poſtmodum abſtulerant.
Cæterùm in deos vel in homines nihil aliâs pecco. Le-
ges, quas ipſe Athenienſibus dediſti, ſeruari, atque ſe-
cundum eas viuere iubeo. Et quidem melius ſeruan-
tur quàm poſſent, ſi multitudinis imperio res agere-
D tur. Permitto enim nemini iniuriã fieri. Ac tyrannus
ego, præter dignitatem & honorem, nihil à plebe dif-
fero, ſolis eis ſtipendiis contentus, quæ iis quoque qui
ante me regnarunt, debebantur. Denique Athenien-
ſium ſinguli decimas frugum ſuarum ſeparant, non in
vſus noſtros conſumendas, verùm ſacrificiis publicis
commodiſque communibus: & ſiquando bellũ contra
nos ingruerit, in ſumptus deputandas. Tibi equidem

nihil ſuccenſeo, quòd mentẽ meam conſiliúmq; de- A
texeris:quippe qui id potius reipub. ſtudio ciuitatis,
quàm mei odio detexęris,ac præterea quòdignorares
cuiuſmodi ego rex futurus eſſem. Id enim ſi didiciſſes
æquo animo & conatus meos fortè tolerâſſes, & te fu
gę haudquaquã cõmiſiſſes.Redi igitur domũ bona fi-
de,mihi & iniurato credens, nihil eſſe periculi à Piſi-
ſtrato Soloni. Noſti enim neminem, etiam ex inimi-
corum numero,mali quippiam à me perpeſſum. De-
nique ſi placuerit frui noſtra amicitia,inter primos e-
ris.Nihil enim in te fraudis perfidæve cõſpicio.Quòd B
ſi alioqui habitare Athenis nolueris, pro arbitrio tuo 20
id facies: tantùm , ne noſtri cauſa patria excideris.
Vale. Hæc Piſiſtratus.

Solon autem humanæ vitæ terminum ſeptuaginta
annos eſſe ait. Videtur autem id præclarè ſtatuiſſe:
Siquis parentes non enutrierit,is ignobilis & obſcu-
rus eſto.Similiter & qui patrimonii verſuram fecerit.
Is item qui ſectatur otium , omnibus accuſare volen-
tibus obnoxius eſto. Porrò Lyſias in oratione quam
cõtra Niciam ſcripſit, Draconem aſſerit eam ſcripſiſ- C
ſe legem, Solonémque tuliſſe. Eum item qui nequi-
tia ac flagitiis inſignis eſſet, tribunali publicíſque ſug
geſtis arcendum ſtatuit. Athletarum quoque præmia
caſtigata moderatione correxit. Ei quidẽ qui Olym-
pia viciſſet,quingentas drachmas , qui verò Iſthmia,
dari centum conſtituit : eadémque ratione in certa-
minibus cęteris. Eſſe enim abſurdum huiuſmodi ho-
nores modum deſiderare, ſolùm verò eos qui in prę-
liis occubuiſſent,prę̄miis eſſe illuſtrandos,quorum fi-
lios ex publico nutriẽdos erudiẽdóſq; pręcepit. Quo D
ſanè animati vniuerſi , fortiter ac ſtrenuè in bellis di-
micabãt.SicPolyzelus,ſicCynęgirus,ſic Callimachus,
ſic omnes qui in Marathonis expeditione pugnaue-
runt. Sic præterea Harmodius,Ariſtogitõ,Miltiades,
innumerabiléſque alii. Hi verò dum exercentur,ni-
miũ pretioſi ſumptuoſiq;athletæ,& dum vincũt,reip.
detrimẽto ſunt,& cõtra patriã magis quàm aduerſus
hoſtes coronantur: ac iuxta Euripidẽ,quũ ſenuerint,

A *Tramis relicta deteruntur pallia.*

Id præuidens Solon, eos parcius accepit. Præclarè & illud ſtatuit, vt curator cum pupillorum matre non cohabitet: cauítque ne is fieret curator, ad quem poſt pupillorum obitum ſubſtantia ſpectaret. Illud item non licere anulario, eius qui anulum vendidiſſet, ſeruare ſigillum. Et qui alteri vnum oculum eruerit, ei ambos erui debere: & quæ non poſuiſti, ne tollas: ſi quis ſecus faxit, capitale eſto. Principem, ſi ebrius deprehenſus eſſet, morte mulctandũ. Homeri poëmata, vt ordine reſarcirentur, ſcripſit, vt eſſet verſuum ſen-
B ſuúmque cõſequentia. Magis ergo Solon quàm Piſi-
21 ſtratus Homerum illuſtrauit, vt in quinto Megaricorum Dieuchidas ait. Primus autem trigeſimam diem menſis, ἔνην καὶ νέαν appellauit, nouémque principum numerum ad ſententias dicẽdas primus inſtituit, vt Apollodorus in ſecundo libro De legiſlatoribus refert. Seditione autem inter vrbanos, agreſtes, ac maritimos exorta, neutrarum ſe partium fecit. Aiebat ſermonem eſſe imaginem quidem operis: regem verò, qui
C eſſet fortiſſimus viribus. Leges aranearum telis eſſe ſimillimas. illis quippe ſiquid leue & imbecillum inciderit, inuolui ab eis atque contegi: ſiquid maius aut grauius, perrumpi ac perire. Sermonẽ quidem ſilentio, ſilentium verò tempori ſignari dicebat. Qui apud tyrannos autoritate valerent, eos calculis quibus in componendis rationibus vtimur, comparare conſueuerat. Vt enim illi interdum maiorem numerum, interdum minorem ſignificant, ita & tyrannos horum quemque prout libitum fuerit, aliquando illuſtrem
D & inclytum, aliquando obſcurum habere & ignobilem. Interrogatus quamobrem contra parricidam legem non tuliſſet, Quòd deſperaſſet (ait) hoc ſcelus. Quo pacto item homines minimè humana iura violarent, ſi ſic doleant & afficiantur, qui iniuriis non laceſſuntur, vt qui laceſſuntur. Satietatem ex diuitiis naſci, & ex ſatietate contumeliam gigni. Athenienſes verò vt dies ſecundum lunæ curſum agerent, monuit. Theſpim tragœdias agere ac docere prohibuit, inuti-

lem eas falsiloquentiã vocans. Vbi ergo seipsum Pisistratus consternasset ac vulnerasset, Hinc (ait) ista pullularunt. Sunt autem eius monita quibus consulere solebat hominibus (vt ait Apollodorus in libro De philosophorum sectis) huiusmodi: Virtutem atq; probitatem iuramento fideliorem cense. Mentiri noli. Præclara studiosè meditare. Amicos citò noli parare, quos autem paraueris, ne reiicias. Tunc rege, quum primùm didiceris regi. Consule non quæ suauissima, sed quæ sunt optima. Animum ac rationẽ ducem sequere. Noli malis congredi. Deos honora. Parentes reuerere. Fertur & Mimnermum increpasse, quũ scripsisset, sexagesimum annum fatalem esse, monuisséque vt octuagesimum scriberet. Sunt item quæ metro celebrantur eius præcepta in hunc sensum,

A
B
22

Tu si sapis, fac singulos probè obserues:
Ne fortè quisquam tegat quod habet intus
Odium, & interim vultu loquatur blando,
Ac lingua duplex ex atra sonet mente.

Constat eum scripsisse leges, conciones quoque, & ad sese quædam exhortatoria. Elegia de Salamina, Atheniensiúmque repub. ad quinque millia versuum. Iambos etiamnum & Epodos. Porrò ipsius imagini in hunc sensum epigramma inscriptum est, C

Quæ dudum insanas Medorum propulit iras,
Legiferum Salamis pulchra Solona parit.

Floruit autem maximè circa quadragesimamsextam Olympiadem, cuius tertio anno princeps Atheniensium fuit, vt ait Sosicrates: quo etiam tempore leges eis dedit. Obiit autem in Cypro ætatis suæ anno octuagesimo, hoc suis mandans, vt Salaminã eius ossa transferrent, atque in cinerem soluta per prouinciam disseminarent. Quocirca & Cratinus in Chirone ipsum ita loquentem facit, D

Ego hanc (vt aiunt homines) insulam colo,
Sparsus per omnem Aiacis vrbem strenui.

Extat de illo & nostrum epigramma, ex eo cuius iam suprà meminimus Epigrammatum libro, vbi & de sapientibus omnibus & doctrina præstantibus viris, o-

A mni genere metrorum lusimus.

23 *Cypria defunctum subtraxit flamma Solonem,*
Ossa sed in cineres versa tenet Salamis.
Mox animus nitido sublatus ad æthera curru:
Quippe sacras leges pondera grata tulit.

Aiunt & hanc ipsius fuisse sententiam, Nihil nimis. Ipsúmq; refert Dioscorides in Cõmentariis, quũ lacrymaretur ac lugeret defunctum filiũ, diceretúrque à quodam, At nihil proficis, respondisse, Ac propter hoc ipsum illacrymor, quia nihil proficio. Feruntur B & istæ eius epistolæ:

Solon Periandro.

Scribis tibi plurimos insidiari. At tu, siquidem omnes è medio tuleris, ne sic quidẽ proficies. Insidiabitur enim tibi quispiam ex iis quos minimè suspectos habes, partim sibi quidem metuẽs, partim te reprehẽdens, quòd omnia formides, nihilq; nõ metuas, partim itẽ ciuitati gratificari cupiens. Esset ergo optimum abstinere tyrannide, vt causas omnis metus euaderes. Quòd si tyrãnidi omnino insistendum censes, C compares tibi necesse est externas vires, & peregrina auxilia vrbanis viribus maiora, vt iam tibi nullus infestus sit, & tu neminem extorrem agas. Vale.

Solon Epimenidi.

Neque leges meæ profectò Atheniẽsibus profuturę multũ erant, neque tu eis antiquatis, ciuitati fuisti emolumẽto. Deus enim ac latores legum non soli iuuare ciuitates possunt, sed qui multitudinem agunt in quamcunque sententiã volunt. His enim, si rectè rem administrẽt, deus ac leges vtiles sunt: sin autẽ malè, nihil prosunt. Neque sanè meę leges ac iura, quæ scri-
D
24 psi, quicquã profuerunt, sed qui illas transgressi sunt, magna reipub. inuexere detrimenta, qui Pisistrato, ne tyrannidẽ inuaderet, non obstiterunt: neque verò futura prædicẽti mihi fides habebatur. Ille fidelior existimabatur Atheniensibus blandiens, quàm ego vera proloquens. Positis igitur armis pro curia, his quidẽ qui Pisistratũ gestire tyrannidẽ nõ animaduerterẽt, sapientiorẽ: eis verò qui libertatẽ reipub. asserere me-

tuerent,fortiorem esse me dixi. At illi Solonis inter- A
pretabantur insaniam: tandem ita patriã contestatus excessi,O patria,hic quidem Solõ ille tibi opem ferre & facto & dicto promptus & paratus est,cæterùm hisce & insanire videor.Itaque te deserta proficiscor, solus ex omnibus Pisistrati inimicus: isti verò & fauere & obsequi parati sunt. Nosti enim hominem,amice,quanto ille astu, quo ingenio,qua arte tyrannidem inuaserit.Nam cœpit blandè plebem illicere,deinde sibi etiam vulnera inflixit,ac progressus in publicum, eásque se ab hostibus accepisse vociferans, ora- B
bat quadringentos robustissimos iuuenes sibi custodes darent. At illi,me quidẽ reluctante & reclamante,acquieuerunt. Erant autem hi armati validis fustibus. His itaque stipatus statum reipub.euertit.Dúmque illi spe inani pauperes suos, ne mercede seruirẽt, liberare student,omnes vnà sub iugum missi sunt,vníque seruiunt Pisistrato.

Solon Pisistrato.

Credo equidẽ nihil me abs te passurum mali.Nam ante tyrannidem tibi amicus eram , ne nunc quidem C
magis infensus quàm alius quiuis Atheniensium qui tyrannidem non ament.Siue autem vnius imperio regi,siue publicè rem administrari illis vtilius sit,ex sua quisque sententia statuat. Certè tyrannorũ te omniũ esse præstantissimũ fateor. Athenas autẽ redire mihi vtile non esse cognosco,nequis me iustè reprehendat, qui Atheniensibus dudum rempub.ex æquo administrandam tradideram , præsénsque oblatam mihi tyrannidem sponte declinaueram, modò rediẽs,factum tuum subita pœnitentia probare videar. D

Solon Crœso. 25

Amplector mirificè tuã in nos beneuolentiã: & per deos immortales,nisi apud me iampridẽ statuissem ibi sedẽ habere vbi respub.sit libera , mallẽ apud te in tuo regno vitã quàm Athenis agere,violenter tyránidẽ exercẽte Pisistrato. Verùm ibi suauius ex instituto nostro viuimus,vbi sũt omnibus ęqua & cõmunia iura.Veniã tamẽ ad te,vt tuo vel hospitio tãtisper fruar.

A ## CHILO.

CHilo Lacedæmonius patre Damageto fuit. Hic
ſcripſit Elegiam ad verſus ferè ducentos. Dicebat
autem futurorum prouidentiam ratione comprehen-
di poſſe, pro virtute viri. Indignãti fratri quòd epho-
rus ipſe non fieret, quum ille fuiſſet, Ego (inquit) pa-
ti iniurias ſcio, non tu. Fuit autem ephorus circa
quinquageſimam & quintam Olympiadem: porrò
Pamphila circa ſextam ait: primúmq; ephorum fuiſ-
ſe ſub Euthydemo, autore Soſicrate: primúmque in-
B ſtituiſſe vt ephori regibus adiungerentur, Satyrus Ly
curgum dixit. Hic (vt Herodotus in 1 *hiſtoriarum libro*
refert) Hippocrati in Olympia ſacrificanti quũ ferue-
re abſque ignis adminiculo lebetes cœpiſſent, conſu-
luit, aut perſiſteret cælebs, aut, ſi duxiſſet vxorem, di-
mitteret, filióſque necaret. Ferunt eum & AEſopum
interrogaſſe quídnam faceret Iupiter, illúmque re-
ſpondiſſe, Excelſa humiliat, & humilia extollit. Ro-
gatus quo differunt periti ab imperitis, Bona (inquit)
ſpe. Quid difficile, Arcana (inquit) reticere, & otium
C rectè diſpenſare, iniuriáſque tolerare poſſe. Præci-
piebat & hæc: Lingua ſemper quidem, ſed in conui-
uio præſertim continenda. Proximo non maledi-
cendum, alioqui audituros quæ nobis dolebunt. Ne-
26 mini intentandas minas: eſſe enim muliebre. Prom-
ptius ad amicorum aduerſos caſus, quàm ad ſecundos
ſucceſſus accurrendum. Vxorem humilem, apparatu
modico ducendam. Mortuo non maledicendum. Ho-
norandam ſenectutem. Cauẽdum ſibiipſi. Damnum
potius quàm turpe lucrum eligendum: nam id ſemel
D tantùm dolori eſſe, hoc ſemper. Elato ſecundis rebus
non arridendum. Fortem manſuetum eſſe oportere,
vt proximi non tam metuant quàm reuereantur. Di-
ſcendũ domui ſuæ ritè præeſſe. Linguã præire animo
non permittendã. Superandã iracundiã. Diuinationẽ
non execrandã. Impoſſibilia non appetenda. In via nõ
feſtinandũ. Inter loquendũ non agitandã manũm: eſſe
enim vecordiũ. Obtemperandũ legibus. Quietẽ ada-
mandã. Inter cæteras eius ſentẽtias hæc maximè pla-

cuit,qua dixerat, lapideis cotibus aurũ examinari, & A
dare apertũ sui documentum:auro autem bonorũ ma
lorúmque hominum mentem cuiusmodi sit,compro-
bari. Aiunt illum,quum iam esset vetulus, dixisse sibi
non esse conscium in tota vita ingratitudinis: vna ta-
men re se modicè moueri,quòd quum semel inter a-
micos illi iudicandum esset,neque contra ius agere a-
liquid vellet,persuaserit amico iudicium à se prouo-
caret,vt sic nimirum vtrunque, legem & amicum, ser-
uaret. In maxima gloria præcipuè apud Græcos fuit,
quòd de Cythere insula Laconiæ prædixerit. Nã quũ B
illius naturam sitúmque didicisset, Vtinam (inquit)
hæc nunquam fuisset,aut certè simulac nata est, sub-
mersa esset. Præclarè siquidem ac perspicaciter præui-
derat. Demaratus enim Lacedæmone fugiens, Xerxi
consuluerat in ea insula naues contineret: & profectò
in ditionem hostium venisset Græcia,si id regi persua-
sisset. Postea verò Nicias bello Peloponnesiaco euersa
insula,præsidium illic Atheniensium statuit, Lacedæ-
moniósque multis cladibus afflixit. Erat in loquen-
do breuis,atque ob eam rẽ Aristagoras Milesius,hunc C
loquendi morẽ Chiloniũ appellat. Senuerat iam cir-
ca quinquagesimamsecũdam Olympiadem,quo tem-
pore florebat AEsopus orator. Obiit autem (vt Her- 27
mippus ait) Pisæ, amplexus atque osculatus filium,
quòd in Olympia fuisset coronatus. Defunctũ asserũt
immodica lætitia & senii imbecillitate. Omnes autẽ
qui ad celebritatem conuenerant, honorificentissimè
iusta persoluerunt. Est & in hũc nostrum epigramma,

Phosphore reddatur Pollux tibi gratia,quòd fert
Chilonis natus tempora cincta pugil.
Serta videns nati genitor, si lætus obiuit D
Mortem, non mirum: mors mihi talis eat.

Ipsius item imagini inscriptum,

Hic sapiens forti natus Lacedæmone Chilon,
Qui è numero septem maximus vnus erat.

Eius est ea sententiola, Sponsioni non deesse iacturam.
Breuis quoque epistola ipsius fertur huiusmodi:

A Chilo Periandro.

Iubes vti militia vacem,extorríſque agam, quaſi tu in tuto futurus ſis. Atqui ego monarchæ nec ſua tuta eſſe puto,felicémque eum tyrannum cenſeo,cui in ſua domo abſque ſanguine contigerit mori.

PITTACVS.

Pittacus Mitylenæus Hyrrhadio patre,quē Thraca fuiſſe Duris autor eſt.Hic vnà cum Alcæi fratribus Melanchrum Leſbi tyrannum profligauit . Et
B quum de agri Achillitidis poſſeſſione inter Athenienſes & Mitylenæos armis decerneretur, imperator ipſe exercitus cum Phrynone Athenienſium duce,qui & pancratiaſtes & olympionices fuerat,ſingulari certamine pugnare inſtituit.Rete igitur clypeo tegēs, Phrynonem eo,dum non cauet,inuoluit,ipſóque perempto agrum ſeruauit. Poſtea verò Athenienſes diſceptaſſe
28 cum Mitylenæis de poſſeſſione agri,ipſúmque à Periandro controuerſiæ iudice Atheniēſibus adiudicatum, tradit Apollodorus in Chronicis. Hinc igitur Pittacū
C in ſummo honore Mitylenæi habuere , eíque principatum tradiderunt, quem ille quum decem annis tenuiſſet,ac rempub. præclaris ordinibus conſtituiſſet, ſeipſum ſponte magiſtratu abdicauit . Decem inde alios ſuperuixit annos, agrúmque ſibi à Mitylenæis traditum ſacrauit,qui nunc Pittacius dicitur.Porrò Soſicrates partem ipſius abſcidiſſe, dimidiúmque plus toto dixiſſe teſtatur.Sed & Crœſo pecunias ad ſe mittēte,ſuſcipere noluit,duplo plura quàm vellet ſe habere cōteſtatus.Defuncto enim fratre ſine liberis, hæreditatem ad ſe pertinere.Pamphila autē in ſecūdo Com-
D mentariorum,Thyrrhæum refert ipſius filium, quum ſederet in tonſtrina Cumis, iniecta ſecuri ab ærario fuiſſe necatum:à Cumanis verò vinctum homicidam ad Pittacum miſſum,atque ab eo pœna fuiſſe abſolutum,dicente,quum rem cognouiſſet,indulgētiam pœnitentiæ eſſe præferendam.Heraclitus autem Alcæum aſſerit habuiſſe captiuum,liberúmque dimiſiſſe,veniámque ſupplicio meliorem dixiſſe.Ebrios,quum peccarent,duplici incōmodo afficiendos per leges ſtatuit,

vt cauerent temulentiam:abundat quippe vino insula. A
Feruntur eius istæ sententiæ : Perdifficile est bonum
esse,cuius & Simonides meminit,Plato item in Protagora
. Necessitati ne deos quidem reluctari.Principatum
virum declarare.Interrogatus aliquando quid esset
optimum,Quod in præsentia(inquit)occurrit,bene
agere.A Crœso item rogatus quódnam esset maximum
imperium,Ligni,inquit,varii. legem nimirum
innuens.Dicebat autem victorias sine sanguine acquiri.
Phocaïco item dicenti, quærendum esse studiosum
ac frugi virum,Etiamsi valde,inquit,quæsieris,nō in- B
uenies.Percontantibus quídnam esset maximè gratū,
Tēpus,ait:Quid obscurū , Futurorum euētus,inquit:
Quid fidele,Terra:Quid contrà infidū, Mare, inquit.
Dicebat prudentium virorum esse prius quàm aduersa
contingant, præuidere ne veniant : fortium verò,
quum illa contigerint,æquo animo ferre . Quod , in- 29
quit,facere instituis,noli prædicare:nam si facere nequiueris,
rideberis.Infelicitatem nemini improperaueris:
ne iustæ querimoniæ pateas.Depositum quū acceperis,
redde.Amico noli maledicere, ac ne inimico C
quidem.Pietatem colas:frugi esto:pudicitiam ama:veritati
stude:fidem,peritiam, dexteritatem,amicitiam,
diligentiámque custodi. Quæ verò cecinit, ac maximè
probantur,hæc sunt:Sumpto arcu & iaculis sagittiferáque
pharetra,impetēdum hominem improbum
. nā fidū nihil lingua loqui valet, dum cordi duplex
altè insedit sensus. Fecit itē ad sexcentos elegos
versus,& carptim de legibus ad ciues. Floruit maximè
circa XLII Olimpiadem . Mortuus est autē sub
Aristomene, tertio anno LII Olympiadis,quum vi- D
xisset supra annos septuaginta,iam totus senio confectus,
sepultúmque in Lesbo,monumēto ipsius inscriptum
epigramma testatur,

Condidit hoc tumulo lacrymis te Pittace Lesbos,
Sacra suis,obitu languida facta tuo.

Est illa eius sentētia,Tempus nosce. Fuit & alter Pittacus
legislator,cuius & Phauorinus in primo Commentariorum,
&Demetrius in AEquiuocis meminit,
qui & minor appellatus est . Fertur autem sapiens

A ille quum ab Atarnete adolescente compelleretur vt moneret vtra sibi ducenda esset vxor,(duas quippe se expetere,alteram quidem opibus sibi & genere parẽ, alteram vtraque in re excellentem) bacillo,senum adminiculo,sublato admonuisse,pergeret ad triuium ciuitatis,quò ludendi causa pueri conueniunt,eósque cõsuleret quid facto opus esset , sequeretúrque illorum monita. Sícque factum esse,adolescẽtémque illum puerorum vocibus monitum,æqualem sibi duxisse.Id factum Callimachus in Epigrammátis venustissimè

B scribit,

Nuper Atarnæus rogitabat Pittacon hospes,
Hyrrhadis natum,quem Mitylena tulit:
Chare senex,gemina inuitat me tæda, puella
Vna mihi par est gente simúlque opibus:
Altera sed præstat.tu fare quod expedit,oro,
Ducenda in thalamos vtra mihi vxor erit?
Dixerat:ille breui elato,senis arma, bacillo,
Ecce (ait) hi totam rem(mihi crede) docent.
C *Illi autem celeres scuticis leuioribus orbes*
Gyrabant latis in triuiis pueri.
I,sequere illorum vestigia,(dicit) & ille
Accedit,recinunt,Tu tibi sume parem.
Hæc vbi deprendit,iuuenum æquis lusibus hospes
Commonitus,magnis ædibus abstinuit,
Ac tenuem modicas vxorem duxit in ædes:
Ergo Dion posthac tu tibi sume parem.

Videtur autem ex affectu ita dixisse. Nam nobiliorem ipse duxerat Draconis filii Penthili sororem , quæ illi

D immodicè superba erat . Hunc Alcæus Σαράποδα & Σάραπον vocat, quòd latos pedes traheret: Χειροπόδην autem,quòd vulnera in pedibus haberet, quæ χειράδες appellantur: Γαύρηκα,quòd frustra intumesceret : Physonem verò & Gastronem,quòd pingui esset aqualiculo. Ζοφοροδορπίδαν quoque,quòd obtusam haberet oculorum aciem: Agasyrtum verò,quòd obtrectatoribus pateret,& sordidus esset. Huic exercitium fuit molẽdi tritici,vt Clearchus philosophus testatur . Est autẽ eius breuis epistola huiusmodi:

Pittacus Crœſo. A

Iubes me in Lydiam venire ſpectatum opes tuas. Ego, etſi illas minimè aſpexi, nihil ambigo, Alyattis filium regum omnium eſſe opulentiſſimum auróque refertiſſimum. Neque verò amplius quicquam habituri ſumus, ſi Sardis ad te acceſſerimus. Auro enim ipſi non indigemus, contenti modico vitæ ſtipendio, quãtum ſatis ſit mihi & amicis. Veniam tamẽ, vt tibi perhumano & hoſpitali viro familiaris efficiar. Vale.

BIAS. B

BIanti Prienæo pater fuit Teutamus. Hunc Satyrus ſeptem reliquis prætulit. Fuiſſe opulẽtum plerique autumant: Duris aduenam fuiſſe teſtatur. Phanodicus verò, captiuas eum puellas, redemiſſe Meſſe- 31
nias, ſibíque in filias nutriſſe, ac poſtea adiectis dotibus, Meſſanam parentibus illas remiſiſſe. Breui pòſt inuento Athenis (vt diximus) à piſcatoribus aureo tripode, cui erat inſcriptum, Sapienti, Satyrus quidem puellas, alij verò (ex quibus Phanodicus eſt) illarum patrem in concione veniſſe ait, Biantémque, expoſi- C
tis quæ in ſe egiſſet, appellaſſe ſapientem, ſicque tripoda ad eum miſſum, eo cõſpecto dixiſſe Biantem, Apollinem eſſe ſapientem, neque illum admiſiſſe. Alij Thebis Herculi ſacraſſe ferunt, quòd illinc eſſet oriundus, Prienéque Thebanorum colonia, Phanodico idipſum aſſerẽte. Fertur, quum ab Alyatte Priene, ipſius patria, obſideretur, Biantem ex induſtria duos ſaginaſſe mulos, eóſque in caſtra impuliſſe: eis conſpectis obſtupuiſſe regem quòd bruta quoque animalia tam nitidè haberent, ac de ſoluenda obſidione cogitantem, explo- D
randi gratia nuntium in vrbem miſiſſe: Biantem conſilio regis explorato, magnos arenæ aceruos tritico operuiſſe, hominíque oſtẽdiſſe: eo agnito regem cum Prienenſibus pacem percuſſiſſe, móxque regem Bianti, vt ad ſe veniret, mandaſſe, illúmque dixiſſe, Equidem Alyatten cepas edere ac flere iubeo. Fertur & in cauſis orandis ſummus atque vehementiſſimus fuiſſe, bonam tamen in partem dicendi vim exercere ſo-

A litum: ídque Demodicum Alirium significasse, quum diceret, oratori Prienæam causam esse imitandam: Hipponactémque similiter, qui dum laudare quempiam summæ integritatis vellet, eum Biante Prienensi ait causas egisse præstantius. Mortuus est & ipse in hunc modum: Causam pro amico dixerat iam vetulus, & quum à dicendi labore quieuisset, caput in sinu nepotis ex filia fessus reclinauit. Quum verò aduersa-
32 rius itidem perorasset, iudicésque sententiam pro eo tulissent qui causæ suæ Biantem habuerat patronum,
B soluto iudicio, nepotis in gremio efflauisse animam compertus est: ipsúmque magnificè sepeliuit ciuitas, atque eius laudes tumulo inscripsit,

Petra Prienæum tegit hæc bene culta Biantem,
Ornamentum ingens qui fuit Ioniis.

Est & nostrum in eundem,

Hìc situs est Bias, Hermes quem duxit ad orcum,
Albentem niueis tempora cana pilis.
Vt causam dixit socij, inclinatus in Vlnas
Mox pueri, somnum soluitur in tenuem.

C Scripsit autē de Ionia ad duo millia versuum, quánam ratione quis felix esse posset. Placuerunt eius istæ in primis sententiæ: Ciuibus placere omnibus stude: habet enim id multum gratiæ. contrà verò fastus ac superbia semper nocuit. Et illud, Corpore quidem esse validum, naturæ munus est: porrò quæ vtilia sint patriæ, dicere, animi & prudentiæ proprium. Pecuniarum autem copia etiam plurimis fortè obuenisse. Infelicem dicebat, qui ferre nequiret infelicitatem: morbúmque animæ impossibilia amare & appetere,
D alieni verò incommodi non meminisse. Interrogatus quídnam esset difficile, Ferre, inquit, fortiter mutationem rerum in deterius. Nauigabat cum impiis aliquando, & quum tota tempestate nauis quateretur fluctibus, illíque deos inuocarent, Silete (inquit) ne vos hîc illi nauigare sentiant. Percontanti impio homini quid esset pietas, nihil respōdit: quúmque ille silētij causam sciscitaretur, Quia, inquit, de rebus nihil ad te pertinentibus quæris. Rogatus quid esset dulce

hominibus, Spes, ait. Malle se inter inimicos quàm A
inter amicos iudicare dicebat: quippe ex amicis alterum prorsus futurum inimicum, ex inimicis autem alterum amicum. Fortè interrogatus quídnam faciens homo delectaretur, Lucrãs, inquit. Dicebat vitæ tẽpus ita metiendum, quasi & diu & parũ victuri simus: 33
ita amandum, quasi odio simus habituri. malos enim esse plurimos. Sic autem consulebat, Siquid agere instituis, lentè id aggredere: cæterùm in eo quod elegeris, firmiter persiste. Noli citò loqui: est enim insaniæ indicium. Prudẽtiam dilige. De diis ita vt sunt loque- B
re. Indignũ hominem diuitiarum gratia laudare noli. Persuadens accipe, non cogẽs. Quicquid boni egeris, in deos refer. Viaticum tibi ab adolescentia ad senectutem sapientiam compara: ea quippe sola est certa veráque possessiõ. Meminit Biãtis (vt diximus) etiam Hipponax, & insuauis Heraclitus ipsum præcipuè commendat his verbis: Priene oppidum Biantem tulit, Teutami filium, cuius est opinio illustrior quàm cæterorum. Et Prienẽses sacellũ ipsi dicarũt, quod Teutamium dicitur. Eius est sententia, Plures mali C
sunt. Huius etiam feruntur esse sententiæ: Quicquid proposueris, firmiter seruans perseuera. Duo maximè contraria sunt consilio, ira scilicet & festinatio. Diu deliberatos amicos elige, eósque vno affectu, non vno habeas merito. Amicos sequere quos non pudeat elegisse. Amici vitam, tuam puta gloriam.

CLEOBVLVS.

D

CLeobulus Euagoræ filius, ex Lindo, siue (vt Duris auctor est) ex Caria fuit. Eius genus plerique ad Herculem referũt. Corporis viribus ac forma fuisse insignem, Ægyptúmque percipiendæ philosophiæ gratia petiisse tradunt: natámque illi filiam Cleobulinam, hexametrorum ænigmatũ vatem, cuius & Cratinus meminit in eiusdem nominis poemate, plurali inscribẽs numero. Sed & Mineruæ phanum à Danao

A constructum, illum instaurasse aiunt. Scripsit autem carmina, obscurásque sententias ad tria millia versuũ. Midæ quoque Mausoleo inscriptum epigramma ab eo factum, non desunt qui sentiant,

AEnea sum virgo, Midæ quæ incumbo sepulchro,
34 *Dum fluit vnda leuis, sublimis nascitur arbor,*
Dum sol exoriens & splendida luna relucet,
Dum fluuij labuntur, inundant littora fluctus,
Hîc constanter ago, lacrymísque in marmore tincta
Fixa, Midam moneo hîc tumulatum chare viator.

B Innituntur autem Simonidis testimonio, qui vituperare videntur, quòd tantas laudes in eius statuam tanto verborum strepitu congesserit, vt eam indeficientibus omnibus vernis floribus, solísque flammis & aureæ lunæ, & æquoreis vndis comparauerit, ipsúmque Cleobulum apertè fatuum appellat. Vnde constat Homeri illud non esse, qui multis annis Midam præcessit, vt aiunt. Fertur in Commentariis Pamphilæ ipsius huiusmodi ænigma,

Est genitor proles cui sit bissena: sed horum
C *Cuius triginta natæ, sed dispare forma:*
Hæ niueis totæ, fuscis sed vultibus illæ:
Atque immortales quum sint, moriuntur ad vnam.

Est autem annus. Sunt & istæ ex sententiis illius celebres: Imperitia in omnibus maiori ex parte dominatur, & multitudo verborum: sed tempus sufficiet. Sẽtire atque sapere illustre aliquid & inclytum stude. Inanis & ingratus ne sis. Filias nuptui locari oportere ætate virgines, sed prudentia & sensu mulieres: docẽs per id virgines quoque erudiendas esse. Dicebat ami-
D cos beneficiis fouendos vt amicitiores sint, inimicos autem amicos faciendos. Cauẽdam enim calumniam amicorum, insidiásque inimicorum fugiendas. Illud item, antequam domo quis exeat, quid acturus sit, apud se pertractet: rursus quum redierit, quid egerit recogitet. Consulebátque corpus ritè exercendum. Audiendi magis quàm loquendi studiosum esse oportere: intentum studiis potius quàm indoctum. Linguã non maledicam esse debere. Proprium virtutis, esse alia-

ſienum à vitio, iniuſtitiam fugere. Ciuitati ea conſu- A
lenda quæ ſunt optima. Voluptatem frænandam. Vi
nihil agendum. Erudiẽdos liberos. Inimicitias ſoluendas. Cum muliere neque blanditiis agendum, neque præſentibus extraneis iurgãdum: illud quippe vecordiam, iſtud veſaniam ſignificare. Famulum vino hila- 35
rem non puniendum: videri enim id dementius eſſe. Vxorem ſibi parem eligẽdam: Nam ſi clarioré te duxeris (inquit) affines dominos habebis. Iis qui conuitiis perſtringuntur non inſultandum: inimicos quippe
ex ea irriſione fieri. Dum ſecunda fortuna arridet, ſu- B
perbire noli: aduerſa perſtrepente noli frangi. Fortunæ mutationes fortiter perferre diſce. Obiit ſenex annorum LXX, eiúſque laudes tumulo inſcriptum epigramma continet,

Extinctum luget Cleobulum patria Lindus,
Patria quæ medio eſt vndique cincta mari.

Scripſit & ipſe breuem epiſtolam Soloni ſic,

Cleobulus Soloni.

Amici quidem tibi ſunt permulti, ſingulíſque do-
mus eſt. verùm ego Soloni commodiſſimam fore ad C
inhabitandum Lindum cẽſeo, ciuitatem liberam. Eſtque inſula maritima: vbi ſi morari volueris, nihil à Piſiſtrato mali formidabis, atque ad te amici vndique confluent. Vale.

PERIANDER.

PEriandro Corinthio Cypſelus pater fuit ex Heraclidarum gente. Vxorem autem Lyſiden duxit,
quam ipſe Meliſſam appellabat, Proclei Epidauren- D
ſium tyranni, & Eriſthencæ Ariſtocratis filiæ, ſororíſque Ariſtodemi filiam, qui (vt ait Heraclides Ponticus in libro De principatu) totius ferme Arcadiæ dominabantur. Duos ex ea filios genuit, Cypſelum & Lycophronem: alterum ex his iuniorem, prudẽtem, maiorem natu, ſtolidum. Poſt aliquantum tẽporis, accenſus ita, miſſam ſub gradus prægnantem cõiugem, calcibus percuſſit, ac necauit, pellicum perſuaſus calu-

A mniis,quas tamen postea igne cremauit, puerúmque Lycophrona matri fletu iusta soluentem abdicauit,
36 atque in Corcyram agi præcepit. Iam verò vicinus senio, illum vt ei tyrannidem per manus daret, ad se accersiri iussit. Eius deprehenso consilio, Corcyrenses illũ preuenientes interemerũt. Hoc ille cõperto, furiis succẽsus, eorũ liberos ad Alyatten præsecandos misit. Quum autem nauis appropinquasset Samo, Iunoni vota facientes, à Samiis seruati sunt. Quod ille vbi didicit, mœrore confectus excessit è vita, annos natus
B fermè octoginta. Sosicrates eum ante Crœsum obiisse diem asserit, XL & vno annis ante quadragesimamnonam Olympiadem. Hunc Herodotus in primo Histor. Thrasybuli Milesiorum tyranni hospitem fuisse ait. Aristippus autem in primo De Antiq.delic.libro, hæc de illo refert: Matrem eius Cratæam illius amore feruentem, clàm congredi solitam, illo non inuito tantóque flagitio acquiescente. Quod vbi cognitum est, dolens se fuisse deprehensum, grauius iam ciuibus instabat. Porrò Ephorus in historia, vouisse illum
C tradit, si Olympia quadriga vicisset, auream statuam deo sacraturum, victoria verò potitum, & auro egentem, quadam celebritate populari, mulieribus procedentibus ornatis, mũdum ademisse muliebrem, atque ita donarium misisse asserunt. Illum, quum sepulchrũ suum ignorari vellet, tale quippia mmolitum. Duobus iuuenibus viam quandam ostendisse, ac iussisse noctu per illam incederent, eúmque qui primus occurrisset, interimerent ac sepelirent: pòstque illos, quatuor alios misisse, qui eos necarent ac sepulturæ trade-
D rent. rursus contra eos misisse plures: itidémque vt facerent imperasse, atque ita ipsum primis obuium, occisum esse. Enimuero Corinthij cenotaphium illius versibus illustrarunt,

Et sophia & nummis Periandrum terra Corinthus
Clarum, littoreo continet alma sinu.

Extat & nostrum in eundem,

Ne tibi iam doleat si non optata sequaris,
Sed iuuet id superi quod tribuere dei.

Nam sapiens stygias Periander cessit ad vmbras A
Extinctus, quod non quæ voluit valuit. 37

Huius illud est, Nihil pecuniarum gratia agendum. oportere enim aliàs modo qui inhonestus non sit, lucrari. Scripsit & ὑποθήκας ad duo millia versuum. Dicebat his qui tutò regnare vellent, summa ope nitendum vt beneuolentia, non armis stiparentur. Rogatus aliquando cur in tyrannide persisteret, Quia, inquit, & sponte & inuitum cedere æquè periculosum est. Dixit & hæc: Bona res est quies, ac periculosa temeritas. Turpe lucrum. Populi administratio tyrannide B
præstantior est. Voluptates corruptibiles sunt, honores immortales. Inter secundas res esto moderatus, inter aduersas prudens. Amicis & felicibus & infelicibus eundem te præbe. Quodcunque pollicitus fueris, serua. Inter loquendum caue ne secreta pronunties. Non peccantes modò, verùm & peccare gestiētes punito. Primus hic armatis circumseptus incessit, magistratúmque ad tyrannidem transtulit, neque in vrbe viuere quosuis permittebat, vt Ephorus & Ari- C
stoteles tradunt. Claruit autem circa trigesimamoctauam Olympiadem, exercuitq; tyrānidem annos XL. Porrò Sotion atque Heraclides & Pamphila in V Cōment. duos aiunt fuisse Periandros, tyrannum alterū, alterum verò sapiētem, eúmque Ambraciotem. Quin eos Neanthes quoque Cyzicenus ait patrueles sibi inuicem fuisse. Porrò Aristoteles Corinthium asserit fuisse sapientem, Plato negat. Ipsius & hoc est: Exercitatio potest omnia: nam & Isthmum quoque po- D
tuit perfodere. Ipsius aliquot feruntur epistolæ, cuiusmodi hæc est:

Periander Sapientibus.

Gratias immortales ago Pythio Apollini, quòd in vnum coactos epistolæ meæ repererunt, ipseque Corinthum (vt confido) perducētur. Expecto itaque vos. Certè ipsi videbitis quàm ciuiliter vos excipiam. Sicut igitur anno præterito Sardis in Lydiam venistis, ita nunc oro ne pigeat ad me quoque proficisci Corinthi 38
tyrannum. Videbunt enim vos non sine gratulatione

A Corinthij Periandri domum adeuntes.

Periander Procleo.

Nobis quidem non ex ſententia fuit vxoris ſcelus. Tu autem ſponte filio ingrato ſiquid egeris, peccas. Aut igitur immanitatem in filium compeſce, aut ego illi opem feram. Nam & ipſe ſatis diu pœnas dedit.

Thraſybulus Periandro.

Præconi quidem tuo nihil diſſimulaui, ſed ipſum in ſegetem inducens, eminentiores ſpicas bacillo feriens decutiebam, ſubſequēte illo, tibique, ſi interrogares,
B referret quicquid vel viderit vel audierit à me. Tu ergo ſic facito, ſi quidem tyrannidem tutò tenere cupis, atque in ea conſtabiliri, ciuitatis principes tolle, ſiue illi amici, ſiue inimici videantur. Quippe tyranno amici quoque ſæpe ſuſpecti ſunt.

ANACHARSIS.

Anacharſis Scytha, Gnuri quidem filius, Caduidæ verò Scytharum regis frater, matre Græca fuit:
C quamobrem & vtriuſque linguæ peritus erat. Scripſit autem & de Scytharum legibus, & de iis quæ apud Græcos legitima & ſolennia ſunt, ad frugaliorem ac viliorem victum, itémque de re bellica ad nongentos verſus. Præſtitit prouerbij occaſionem, eo quòd eſſet audax & conſtans in dicendo, vt qui eius conſtantiam imitaretur, Scythicum dicendi genus diceretur imitatus. Eum Soſicrates Athenas conceſſiſſe XLVII Olympiade, ſub Eucrate principe tradidit. Porrò Her mippus Solonis iuiſſe domum, & cuidam ex familia
D iuſſiſſe nuntiaret ei Anacharſim adeſſe pro foribus, vt
39 illius conſpectu & hoſpitio, ſi fieri poſſet, frueretur, puerum intus hæc nuntiaſſe Soloni, eiúſque iuſſu hæc illi renuntiaſſe, In propriis regionibus hoſpites fieri. Ad hæc introgreſſum dixiſſe Anacharſim, Modò ſe eſſe in patria, atque ad ſe pertinere hoſpites facere. Eam viri dexteritatem admiratum Solonem, cōtinuò illum admiſiſſe, & arctiſſimis amicitiæ vinculis ſibi deuinxiſſe. Poſt aliquantulum temporis regreſſum in

Scythiam,quum patrias leges immutare vellet, Græcáſque toto conatu niteretur inducere,in venatu à fratre ſagitta percuſſum interiiſſe, dicentem, ſermonis & diſciplinæ gratia ſe ex Græcia ſeruatum, per inuidiam in domo & patria periiſſe. Quidam Græco ritu ſacrificantem occiſum tradunt. Eſt autem noſtrum in illum epigramma, A 16

In Scythiam patrias rediens Anacharſis ad oras,
Orabat Græco viuere more ſuos:
Vix ea cùm ſummo infelix verſaret in ore
Verba,ſenem ſuperis dira ſagitta dedit. B

Huius illud dictum memoratur; Vitē vuas tres ferre, primā voluptatis,ſecūdā ebrietatis,tertiā mœroris.Mirari ſe dixit,quomodo apud Græcos,artifices certarēt, iudicaréntque qui artifices non eſſent. Rogatus quo pacto quis abſtemius fieret,Si turpes,inquit, ebrioſorū motus ſibi ante oculos ponat.Mirari item ſe dicebat,quînam fieret vt Græci aduerſus eos qui iniuriis laceſſunt legem ferentes,athletas,quum ſe inuicem feriunt,honorant.Quum didiciſſet quatuor digitos nauis eſſe craſſitudinem,Tātum,inquit,à morte abſunt qui nauigant.Oleum veſaniæ pharmacum dixit,quòd eo vncti athletæ contra ſe mutuo magis inſanirent. Quî fit,inquit,vt qui mentiri vetant, in cauponum tabernis apertè mentiantur? Mirari ſe dixit,cur Græci initio conuiuij paruis poculis vterētur, vbi verò ſaturati eſſent,maioribus.Inſcribitur autem ipſius imaginibus,Lingua,ventre,pudēdis continēdum eſt.Rogatus an in Scythia ſint tibiæ,Ne vites quidem, inquit. Percontanti quænā eſſet ſecuriſſima nauis,Ea, inquit, quæ in portum venerit.Iſtud quoque ſe apud Græcos mirabile vidiſſe referebat,quòd fumum in montibus relinquerent,ligna in vrbem conueherēt,Interroganti,vtrùm plures ſint viui quàm mortui,Nauigantes,inquit,vtra in parte conſtituis? Exprobranti ipſi Attico, quòd Scytha eſſet,At mihi(ait)dedecori eſt patria,ſed patriæ tu.Rogatus quidnā eſſet hominibus bonum ac malum,Lingua,inquit.Melius(aiebat)eſt amicum vnum egregium,quàm gregarios multos poſſidere. Fo- C D

A rum, ad fallendũ inuicem, atque ad dádas auaritię manus destinatum locũ dicebat. Ab adolescente in conuiuio passus contumeliam, Adolescens (inquit) si modò, quum iuuenis es, vinum non fers, quando senueris aquam feres. Inuenit (vt quidam volunt) ad vitæ vsum ancoram & figuli rotam. Scripsit & hanc epistolam:

Anacharsis Crœso.

Ego, Lydorum rex, in Græciam adueni, Græcorum mores & studia, & instituta percepturus. Auro autem nihil egeo, satísque mihi est vt ad Scythas redeã melior atque doctior. Veniam tamen ad te Sardis, plurimi faciens tibi familiarem & amicum fieri.

B

MYSON.

MYson Strymonis filius (vt ait Sosicrates) Cheneus genere, Hermippo autore, traditur, à vico OEtæo siue Laconico sic dictus, numeratúrque inter septem sapientes. Aiunt eius patrem tyrannum fuisse. Fertur à quodã, Pythiam, quum ab Anacharside quæreretur, quísnam se esset sapientior, respondisse (vt de Chilone prædiximus in Thaletis vita) OEtæum quendam Mysonem Cheneum, se sapientiorẽ esse. Hoc illum oraculo solicitatum, ad vicũ peruenisse, eúmque reperisse æstate stiuam aratro aptantem, ac dixisse, Atqui, ô Myson, non aratro vacandi nunc tempus est: illúmque respondisse, Imo satis tempestiuum ad illud parandum. Alij oraculum illud non OEtæũ sed Eteon dixisse autumant, inquirúntque quid sit Eteus. Parmenides quidẽ pagum esse Laconiæ, vnde fuerit Myson: Sosicrates verò in Successionibus patre Eteum, matre Cheneũ fuisse tradit: Euthyphron Heraclidis Pontici filius Cretem asserit (esse enim in Creta oppidum Eteã) Anaxilaus Arcadem tradit. Meminit ipsius & Hipponax, dicens, Et Myso, quem virorũ omnium sapiẽtissimũ Apollo prædicauit. Aristoxenus in Varia historia, hunc ab Apemãti & Timonis moribus non multum absuisse testis est, quippe qui hominũ osor fuerit, quíque deprehẽsus Lacedæmone solus in solitudine risitit. Quũ ab eo rogaretur, qui eũ de improuiso

C †1

D

deprehenderat, cur nemine præſente rideret, At ob A
hoc ipſum rideo, dixiſſe. Ex hoc habitum ignobilem,
quòd non ex vrbe, ſed ex vico, eóque obſcuro, natus
eſſet, óbque eam ignobilitatem, quæ ipſius ſunt, à ple-
riſque Piſiſtrato tyranno attribui, idē Ariſtoxenus au-
ctor eſt, præter Platonem philoſophū. Nam meminit
illius in Protagora, illum pro Periandro conſtituens.
Dicebat autem, Non ex verbis res, ſed ex rebus verba
eſſe inquirēda: neque propter verba res perfici, ſed re-
rum gratia verba conſummari. Defunctus eſt autem
ætatis anno XCVII. B

EPIMENIDES.

EPimenides (vt ait Theopompus aliíque complu- 42
res) patrem habuit Phæſtium, alij Doſiadem, alij
Ageſarcum tradunt, Cretēſis genere, Gnoſo oriundus:
vbi ex vici natura effigiem mutaſſe perhibetur. Miſſus
enim aliquando à patre vt ouem rure deferret, meri-
diano tempore diuertit ex itinere, atque in ſpelunca,
LVII annos perpetuos obdormiuit. Dehinc ſomno C
excitatus, quærebat ouē: putabat enim ſe parū obdor-
miſſe. Quam quum non inueniſſet, in agrum reuerti-
tur. Quū verò rerum omnium faciem immutatā cer-
neret, agrúmque in alterius ius conceſſiſſe, ſtupore at-
tonitus, & dubius rediit in oppidum. Ibi quū domum
ſuam vellet ingredi, quíſnā eſſet interrogatus, víxque
agnitus à iuniore fratre iam vetulo, omnem ex illo di-
dicit rei veritatem. Porrò illius fama per Græciā vo-
lante, Deo eſſe chariſſimus exiſtimatus eſt. Vnde &
Athenienſes quū aliquando peſte laborarēt, reſponſo D
à Pythia accepto, vrbem expiari oportere, Niciā Nice
rati filium naui miſere, Epimenidémque ex Creta ad-
uocarūt. Profectus autem Olympiade XLVII, luſtra-
uit vrbem, peſtémque compeſcuit, hoc modo: Sumpſit
oues nigro & cādido vellere, duxítque in Ariū pagum,
atq; inde quò vellēt abire permiſit, his qui illas ſeque
bantur mandans, vbicūque illę accubuiſſent ſingulas

A mactarent peculiari cuipiam deo:atque in hunc modum quieuit lues.Ex eo iam hodiéque per Atheniensium pagos,aras sine nomine inueniri certũ est,in eius quæ tũc facta est expiationis memoriã.Alij causam dixisse pestis Cylonium scelus,liberationémque significasse,atque ideo mortuos duos adolescentes Cratinũ & Ctesibiũ,atque ita cladem quieuisse.Athenienses ea pernicie liberi,homini talẽtũ decernũt,& nauim quæ
43 illum in Cretã reueheret.Verùm ille pecunia repudiata,amicitiam & societatẽ Atheniensium & Gnosiorũ
B impetrauit,reuersúsque domum,paruo pòst tempore migrauit è vita,ætatis suæ anno cẽtesimo quinquagesimo septimo,vt ait Phasgo in libro De longæuis:sicut autem Cretenses tradũt,ducentesimo nonagesimo nono:Xenophanes verò Colophonius audisse se dixit,cẽ
11 tesimo quinquagesimoquarto.Scripsit autem Curetũ & Corybantum generationem,& theogoniã ad quinque millia versuum. Argûs quoque nauis apparatum & structuram,& Iasonis in Colchon nauigationem, ad sex millia & quingẽtos versus.Scripsit & prosa o-
C ratione de sacrificiis & repub.Cretensium,ac præterea de Minoe & Rhadamantho,ad quatuor millia versuum.Construxit & apud Athenienses phanum verendorum deorum , vt ait Lobon Argiuus in libro De poetis.Fertur etiam primus domus atque agros expiasse,delubráque erexisse.Sunt qui illũ nõ obdormisse, sed ad tempus expatiatum asseuerent, intentum videlicet radicibus secandis.Extat ipsius ad Solonem conditorem legum epistola de ea repub.quam Minos Cretensibus tradidit.Sed Demetrius Magnesius in lib.De
D poetis ac scriptoribus æquiuocis,epistolam vt recentem,neque Cretẽsi,sed Attica loquutione,ipsáque non satis antiqua scriptam,arguere nititur.Sit illa sanè recèns,vt vult ipse,ego & aliam ipsius epistolam reperi in hunc modum:

Epimenides Soloni.

Confide, ô amice . Si enim vel seruire assuetis, vel non bene institutis Atheniensibus Pisistratus immineret , imperium profectò diuturnum habuisset.

cæterùm viros haud ſanè malos aut ignauos ſeruire A
cōpulit, ſed qui monitorū Solonis memores præ pudore ingemiſcāt, ſeruire tyrānidi diutius haudquaquā ferent. Verùm etſi Piſiſtratus ciuitatem occuparit, nō 44
tamen ad illius liberos imperium ſpero deducēdum. Eſt enim perdifficile hominibus liberis præclariſque inſtitutis legibus ſub ſeruitute durare. Tu autem noli quæſo vagus agi, ſed in Cretam venire ad nos matura, vbi tyrannus nullus cuiquam moleſtus eſt. Si verò illius amici fortè, vt fit, in itinere inciderint, metuo nequid ſiniſtri tibi eueniat. Hæc ille, B

Quidam Demetrio autore tradūt accipere ſolitum à nymphis cibum, eúmque intra bouis vngulam conditum ſeruare, paulatímq; inde ſumere, nulláque exinde egeſtione indigere, neque viſum vnquam edere. Meminit huius & Timæus in ſecunda. Sunt item qui dicant, Cretenſes illi ſacrificia offerre, vt deo. Aiunt & diuinationis fuiſſe peritiſſimum. Siquidem quum apud Athenienſes Μουνυχίαν vidiſſet, ignorare eos dixiſſe quantarum cladium cauſa locus ille futurus eſſet, quòd ſi ſcirent, dentibus illum diſcerpturos. Hæc autem prædixit multis antè temporibus. Fertur & pri- C
mus ſe AEacum dixiſſe, Lacedæmoniíſque prædixiſſe captiuitatem quam paſſuri erant ab Arcadibus, ac ſeipſum reuiuiſcere ſæpe ſimulaſſe. Theopompus autē in Mirabilibus refert, quum nympharū templum exædificaret, vocē è cælo lapſam, Epimenides, non nymphis, ſed Ioui dedicato. Cretenſibus item pronūtiaſſe belli exitum, quod inter Arcadas & Lacedæmonios agebatur, eum quem prædiximus. Quo in bello deſerti ab Orchomeniis, in ius hoſtium conceſſere. Senuiſ- D
ſe illum intra tot dies quot obdormiſſet annos, non deſunt qui aſſeuerant. hoc enim Theopompus ait. Hunc à Cretenſibus Curetem appellari ſolitum, Myronianus in Similibus autor eſt. Corpus eius apud ſe Lacedæmonii ſeruant reſponſo quodam admoniti, vt refert Soſibius Lacedæmonius. Fuerunt alii duo Epimenides, genealogiæ ſcriptores, & tertius qui Doricè Rhodi hiſtoriam ſcripſit.

A PHERECYDES.

45 PHerecydes Badyos filius, Syrius, vt in Successionibus Alexander tradit, Pittaci auditor fuit. Eum Theopompus asserit primum omnium de natura & de diis scripsisse. Plurima de illo & stupenda memorantur. Deambulantem enim secus littus Psamium, quum intuitus fuisset nauem plenis velis currentem, pòst paulum mergendam prædixisse, atque vt dixerat, se inspectante contigisse. Haustam rursus aquam ex puteo quum biberet, post diem tertium terræ motum
B futurum prædicasse, atque ita factum esse. Quum denuo Messanam ascendisset in Olympiam, Perilao hospiti consuluisse, cum tota familia inde migrare maturaret, neglexisse illum, Messanámque paulo pòst captam ab hostibus fuisse. Lacedæmoniis solitum dicere, Neque aurum neque argentum honorandum, vt Theopompus in Mirabilibus scribit. Præcêpisse hoc sibi in somnis Herculem, quem & eadem nocte regibus, Pherecydi vt obtemperarēt, iussisse. Sunt qui Pythagoræ ista adscribāt. Tradit Hermippus illum, quū
C inter Ephesios atque Magnesios vigeret bellum, cuperétque Ephesios vincere, quendam ex prætereuntibus interrogasse vnde esset, & quum se ille Ephesium dixisset, adiecisse, Trahe me per crura, & in agro Magnesio pone, ciuibúsque tuis annuntia, vt parta victoria me in eo loco sepeliant, adiecítque se esse Pherecydem. Hæc vbi ille ciuibus renuntiauit, magna eos victoriæ incessit spes. Postridie verò commisso prælio, Magnesios fundunt, victorésque Pherecydem ex vita migrasse comperiunt, quem etiam sepelientes ma-
D gnifice honorauerunt. Quidam profectum Delphos è monte Corycio seipsum deiecisse aiunt, deniq; sepultum esse. Alii à pediculis consumptum, obiisse diem tradunt. Aristoxenus verò, quum de Pythagora eiúsque familiaribus scriberet, refert illū, quum à Pythagora qui visitandi gratia aduenerat, vt sese haberet interrogatus esset, digitum immisisse per ianuam ac di-
45 xisse, Apertè inspice: vnde ea vox postea à philosophis in malam partē accipi solita. Qui autem ea in meli-

orem partem vtuntur, peccant. Dicebátque deos men A
sam θυωρὸν vocare. Porrò Andrō Ephesius duos tradit fuisse Pherecydes, Syros. Astrologum alterū, alterum theologū, Badyos filium, cuius Pythagoras studiosus fuerit. Eratosthenes vnum tantùm Syrium, alterum Athenienſem genealogum fuisse, asserit. Seruatur adhuc Pherecydis Syri, quem scripsit, libellus de rerum principio, cuius initium est, Iupiter quidē atq; Tempus idem, & Tellus erant semper. Terrenæ autē nomen fuit Telluri, postquam ipsi Iuppiter præmiū dedit. Seruatur & heliotropium in Syra insula. Refert B
autem Duris in secūdo Sacrorum, inscriptum eius tumulo hoc epigramma,

Desinit in me omnis sapientia: prima quòd autem
Pythagoræ nostro tribuatur palma, fatebor
Id, sed ob hoc quia primus erat in gente Pelasga.

Ion autem Chius de ipso sic scribit,

Virtutum ornatus insignibus atque pudore
Hic animo viuit suauiter exanimis.
Atque, vt Pythagoræ sapientia summa, virorum
Multorum mores vidit & edidicit. C

Est & nostrum sic se habens carmine Pherecratio,

Insignis Pherecydes,
Syros quem parit olim,
Turpes in pedicillos
Permutasse priorem
Formam dicitur: atque
Magnetum in regionem 47
Se iussisse trahi, quò
Donaret generosis
Palmam illustrem Ephesinis.
Oraclum fuerat, quod
Solus nouerat ipse, D
Hoc mandans: moritúrque
Lætus sic apud illos.
Verum est hoc igitur, quòd,
Si verè est sapiens quis,
Viuus vtilis vsque
Extinctúsque iuuabit.

A Aliorum etiam in eum feruntur epigrammata. Fuit autem circa sexagesimamnonam Olympiadem. Est eius quoque ad Thaletem huiusmodi epistola:

Pherecydes Thaleti.

Bene moriaris quum tibi fatalis dies superuenerit. Morbus me inuaserat quum tuas accepi literas, pediculis operiebar, & febri quatiebar totus. Mandaui itaque quibusdam ex familiaribus, vt quum me sepelierint, ad te perferant quæ scripsi. Tu autẽ, si quidem
B ea probaueris cum sapiẽtibus reliquis, ita legenda demum trades: sin autẽ improbaueris, nolito edere. mihi certè necdum satis placebant. Est ibi quidem non certa rerum fides. neque enim id recepi, neque quid sit verum me scire professus sum. Fortè quædam de theologia reseruaui: cætera intelligere oportet. Omnia quippe indico potius quàm aperio. Morbo autem diebus singulis inualescẽte, neque medicorum quempiam neque amicorum penitus amitto. Cæterùm as-
C sistentibus pro foribus, & interrogantibus quo in statu sim, digito per ostii claustra dimisso, quàm pestilenti malo tenear ostendi, admonuíque vt postridie conueniant ad solennes Pherecydis inferias. Vale.

Atque hi sunt qui appellati sunt sapientes, quibus,
48 nõnulli Pisistratum etiam tyrannũ adscribunt. Veniendum verò iam ad philosophos, ac primò inchoandum ab Ionica philosophia, cuius principẽ Thaletem fuisse memorauimus, Anaximandri præceptorem.

DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHORUM VITA, Liber II. A

ANAXIMANDER.

ANAXIMANDRO Milesio Praxiades pater fuit. Huius est illud, Principium elementum immẽsum hoc, & infinitum esse, non tamen definiens aera & aquam, aut aliud quippiam. Partes quidẽ eius immutari, totum verò immutabile. Durare medio loco terram centri instar constitutam, globosámque esse & rotundam. Lunam falso lucere lumine, splendorémq; à sole mutuari. Solem terræ æquare magnitudinem, & esse purissimum ignem. Primus autem gnomonem inuenit, ipsúmque Lacedæmone in loco captandæ vmbrę idoneo statuit, quò (vt ait Phauorinus in Omnimoda historia) conuersione solis, & æquinoctia notaret. ὡροσκόπια quoque fabricatus est, ac primus terræ marisque circuitus descripsit, & sphæram insuper construxit. Quæ verò accommoda sibi visa sunt, summatim (prout memorię occurrebãt) exposuit. Apollodorus Atheniensis illum in Chronicis ait secundo anno LVIII Olympiadis, annum egisse ætatis sexagesimumquartum ac paulo pòst obiisse diem: floruisse autẽ maximè sub Polycrate Samiorum tyranno. Aiunt eum canentem à pueris irrisum, eóque comperto dixisse, Canẽdum ergo puerorum causa modulatius. Fuit & alius Anaximãder historicus, & ipse Milesius, Ionicus scriptor.

(margin: 49 B C D 50)

ANAXIMENES.

ANaximenes Eurystrati filius, Milesius, Anaximandri auditor fuit. Quidam & Parmenidem audisse asserunt. Hic initium dixit aera & infinitum. Moueri sidera non supra terram, sed circa terram. Vsus

A est autem Ionica loquutione, simplici & minimè fucata. Sexagesimatertia Olympiade natum esse, atque eo anno quo Sardis capta sit, obiisse diem Apollodorus tradit. Fuerunt & alii duo Lampsaceni eius nominis, orator vnus, alter historicus, qui oratoris nepos Alexandri gesta conscripsit. Extat philosophi Anaximenis epistola huiusmodi:

Anaximenes Pythagoræ.

Thales ab ætatis flore ad senectutẽ per studia virtutis humanitatísque peruectus, inclyta morte defungitur. Is quum (vt consueuerat) vnà cum ancillula si-
B dera inspecturus, atrio domus matutinus exisset, immemor vt sese loci situs haberet, dum æthera securus explorat, in subiectã foueam cecidit. Milesii siderum obseruatoris hunc finem tradunt. Cæterùm nos qui literarum amore tenemur, tanti viri iugiter meminimus, atque in illius maximè doctrina acquiescimus, initiúmque sermonis nostri Thaletem semper instituimus. Rursum alia ad eundem:

Anaximenes Pythagoræ.

C Cõsultius nobis egisti, vt quietus viueres, qui ex Samo Crotonem commigrasti. Nam AEacidæ cum aliis infensi sunt, tum Milesiis tyranni dominantur. Medorum item rex nobis acriter imminet, nisi velimus esse tributarii: quanquam videntur Iones pro libertate omnium cum Medis dimicare. Ita enim illi nos
51 vndique vrgent, vt nulla nobis spes salutis sit. Quónam igitur animo possit Anaximenes cæli secreta rimari, cuius iugis aut mortis aut seruitutis incumbit metus? Atqui tu Crotoniatis atque Italis cæteris gra-
D tus atque in pretio es, quem accedunt & ex Sicilia studiosi quique.

ANAXAGORAS.

ANaxagoras Hegesibulo siue Eubulo patre, Clazomenius, Anaximenis fuit in primis studiosus. Primus hic materiæ, quam ὕλην appellant, mẽtem adiecit, in principio operis sui sic scribens, Omnia simul erant, deinde accessit mens, eáque cõposuit: quamob-

rem & Mens ſiue animus dicitur. Timon hoc ipſum A
de Anaxagora fatetur in Sillis,dixiſſe ſcilicet mentem confuſis primò rebus acceſſiſſe, omniáque compegiſſe,ſimul atque ordinaſſe. Timonis carmen ita habet,

Nunc vbi Anaxagoras Mens eſt,fortiſsimus heros,
Qui mentem ſubitò (nam mens non defuit illi)
Compoſuiſſe putat.fuerant quæ incondita quondam.

Hic non modò generis gloria & opibus, verùm animi quoque magnitudine clariſſimus fuit : quippe qui vniuerſum patrimonium ſuis ſponte conceſſit, quo
quũ ab eis inſimularetur negligentiæ,Quid ergo,(in- B
quit)nónne vos iſta curatis? Demum ab eis profectus ad ſpeculandam rerum naturam ſe contulit,rei & publicæ & priuatæ omnino negligens : adeo vt cuidam ſe ita compellanti, Nulláne tibi patriæ cura eſt? dixerit, Mihi verò patriæ cura,& quidem ſumma eſt,digitum in cælum intendens. Fertur in Xerxis tranſitu annũ ætatis viceſimũ egiſſe, vixiſſéq; annos LXXII: Apollodorus in Chronicis floruiſſe eum LXX Olympiade, ſeptuageſimæque octauæ primo anno defeciſſe
refert. Philoſophari Athenis cœperat ſub Callia, vi- C
ceſimo ętatis anno,vt Demetrius Phalereus in Deſcriptione principum refert : vbi & triginta annos commoratum tradunt. Dicebat ſolem candens ferrum eſ-
ſe,ac penitus ignitum, & Peloponneſo maiorem. A- 52
lii hoc ad Tantalum referunt. Lunam habitacula in ſe habere & colles & valles. Initia rerum ſimilitudines habere partium. Vt enim ex minutiſſimis quæ vocantur ramentis,aurum conſtat, ita & ex paruis ſimilium partium corporibus, hoc totum eſſe compoſitum,mentémque initiúmque motus. Et grauia corpora inferiorem locum, vt terram: leuia ſuperiorem
obtinuiſſe,vt ignem,medium aeri atque humori diſ- D
tributum. Ita enim ſuper terræ latitudinem mare ſubſiſtere, humoribus à ſole in vaporem conuerſis. Sidera principiò quidem turbato & confuſo motu ferri ſolita, ita ſecundum terræ verticem, eum qui ſemper apparet polũ verſari,poſtea verò inclinationẽ accepiſſe. Lacteũ orbẽ reflexũ eſſe ſolaris luminis,nõ

A intermicantibus aſtris. Cometas errantium ſtellarum
eſſe concurſum flammas ex ſe emittentium, eóſque
veluti ſcintillas ab aere vibrari. Ventos fieri, quũ aer
à ſole tenuatur. Tonitrus nubium eſſe colliſionem,
coruſcationes confricationem itidem nubium, terræ
motus ſucceſſionem aeris in terram. Animantes pri-
mò ex humore & calore terráque manaſſe, poſtea ex
ſe inuicem natas eſſe, mares à dextris, fœmináſque à
ſiniſtris. Aiunt illum prędixiſſe eum qui circa AEgos
B fluuium cõtigit lapidis lapſum, quem ex ſole caſurum
dixerit, eáque ratione inductum Euripidem ipſius di-
ſcipulum, ſolem in Phaetonte fabula auream glebam
appellaſſe. Profectum quoque in Olympiam ſereno
& lucente cælo ſediſſe pellicea indutum veſte, quaſi
breui eruptura pluuia, ſicque contigiſſe. Percontanti
an Lampſaceni montes mare eſſent aliquando futuri,
dixiſſe ferunt, Ita ſanè, niſi tempus defecerit. Rogatus
cuius rei cauſa natus eſſet, Inſpiciendi (inquit) cæli, &
ſolis & lunæ. Dicenti cuidam, Athenienſibus priuatus
C es, Non ego illis, (ait) ſed illi me. Quũ vidiſſet Mau-
ſoli ſepulchrum, Monumentum (inquit) pretioſum, &
lapidibus ornatum, diuitiarum imago. Indignati cui-
53 dam ac moleſtè ferenti quòd in alieno ſolo morere-
tur, Bono, inquit, eſto animo: idem enim vndique in
infernum deſcenſus eſt. Videtur autem (vt Phauori-
nus in Omnimoda hiſtoria teſtatur) primus Homeri
poema de virtute & iuſtitia compoſitum eſſe dixiſſe,
multúmque Metrodorum Lampſacenum familiarem
ſuum ad eam opinionem cõtuliſſe. Quem in iis etiam
D quæ ad naturæ hiſtoriam attinẽt, conſtat poetæ fuiſ-
ſe in primis ſtudioſum. Primus autem Anaxagoras
librum à ſe ſcriptum edidit. Enimuero ſub principe
Dimylo cecidiſſe de cælo lapidem, Anaxagorámque
tum dixiſſe, cælum omne ex lapidibus eſſe cõpoſitum,
ac vehementi circuitu conſtare: aliàs continuò ſum-
ma vi impetus lapſurum, Silenus in primo Hiſtoria-
rum autor eſt. Varia de huius damnatione referun-
tur. Nam in Succeſſione philoſophorũ tradit Sotion
à Cleone impietatis accuſatum, quòd ſolem canden-

tem

tem dixerit laminam, ac penitus ignitã: defensum au- A
tem à Pericle discipulo, quinque talentis mulctatum,
exilióque damnatum fuisse. Porrò Satyrus in Vitis à
Thucydide accusatum, quòd contraria Pericli in rei-
pub. administratione sentiret, neque impietatis mo-
dò, verùm & proditionis, absentémque morti addi-
ctum. Et quum illi renuntiata esset, & damnatio sua &
filiorum mors, ad alterum dixisse, Iampridem aduer-
sum illos atque se ex æquo naturam tulisse sententiam:
ad alterum, Sciebam me genuisse mortales. Alij hoc
ad Solonem referunt, alij ad Xenophontem. Hunc au- B
tem manibus etiam propriis sepelisse liberos, Deme-
trius Phalereus in libro De senectute testatur. Her-
mippus in Vitis, carcere inclusum, addictúmq; morti
tradidit. Periclem verò percontatum an alius vitam
in aliquo criminaretur, quum nullum ei crimen im-
pingi comperisset, dixisse, Atqui ego discipulus istius
sum. Nolite igitur iniquis calumniis inducti illum
perdere, verùm mihi potius obtemperate, liberúmque 54
abire permittite, sícque factum esse. Hãc tamen illum
iniuriam ægrè tulisse, ac spõte inde discessisse. Verùm C
Hieronymus in secundo Commentariorum, Periclem
asserit illum adduxisse in iudicium, incertis gressibus
nutantem, & præ nimia ægritudine confectum macie,
misericordiáq; iudicum potius quàm quòd innocens
fuerit inuentus, dimissum esse. tam varia de ipsius
damnatione inter auctores minimè obscuros habetur
opinio. Nec defuere qui existimarent illum Demo-
crito infestum fuisse quòd ab illo non fuerit admissus
in colloquium. Lampsacum postea profectus, illic diẽ
suum obiit. Vbi rogantibus eum principibus ciuita- D
tis, num quid fieri mandaret, iussisse ferunt vt pueri
quotannis quo mense defecisset, ludere permitteren-
tur, seruaríque & hodie consuetudinem. Defuncto i-
gitur Lampsaceni honorificè iusta persoluerunt, eiús-
que tumulum epigrammate illustrauerunt,

Hìc situs ille cui rerum patuere recessus,
Atque arcana poli, magnus Anaxagoras.

A Est & nostrum in eundem,

Candentem ferri massam Phaethonta putauit
Quondam, & ob id morti addictus Anaxagoras.
Hunc tamen incolumem Pericles seruauit: at ille
Rursus ob inuisam perdidit inscitiam.

Fuere & tres alij eodem nomine, in quorum nullo fuere omnia. primus, orator ex Socratis discipulis: statuarius alter, cuius meminit Antigonus: tertius, grammaticus Zenodoti discipulus.

B

ARCHELAVS.

ARchelaus Atheniensis, siue Milesius, patrem habuit Apollodorũ (siue vt quidam scripsere) Midonem: Anaxagoræque discipulus, & Sosicratis magister fuit. Primus hic ex Ionia physicam philosophiã Athenas inuexit, & appellatus est Physicus, quòd in eum philosophia desierit naturalis, Socrate Ethicen introducente. Quanquam ne hic quidem Ethicæ rudis

55 dis fuisse videatur: nanque de legibus philosophatus

C est, & de honesto & æquo. Porrò Socrates, quòd hæc ab illo sumpta propagauerit, inuenisse putatus est. Duas esse generationis causas asserebat, calidum & frigidum. Animalia de limo nata. Iustúmque & turpe non natura constare, sed lege. Hac autem ratione nitebatur; Liquentem calore aquam, vbi ignis inflammatur ardore, terram efficere: vbi verò circumfluit, aerem gignere. atque ideo illam quidem ab aere, hunc autem ab ignis leui facilíque motu contineri. Gigni verò animalia ex terræ calore, quæ limum lacti simil-

D limum ad escam eliquauerit, sic & homines natos. Primus vocem, aeris percussum diffiniuit. Mare in cõcauis per humum veluti colatum consistere dixit: maximúmque siderum solem, & omne hoc, infinitum appellauit. Fuerunt & tres alij eiusdem nominis. Primus, chorographus, qui omnem ab Alexandro peragratam terram descripsit: alius qui quæ naturæ sunt propria, versu prodidit; tertius, orator, qui & artem oratoriam scripsit.

A

SOCRATES.

SOcrates Sophronifco patre lapidario, matre Phænareta obftetrice natus, quemadmodum Plato in Theæteto meminit, Athenienfis patria, pago Alopecenfis fuit. Non defuerunt qui illum iuuaffe Euripidem exiftimauerint. Vnde Mnefilochus ait, Phrygibus nouo Euripidis poemati & Socratem farmenta miniftraffe. Ac rurfus Euripides Socratis, vt focij & adiutoris, meminit. Ariftophanes quoque hoc ipfum B in Nubibus tradit, hunc afferens Euripidem fuiffe, qui tragœdias fcripferit eloquentiæ fapientiæque pleniffimas. Quum igitur Anaxagoræ, fecundum quofdam auditor fuiffet, & Damonis, vt Alexander in Suc- 56 ceffionibus ait, poft eius damnationem, ad Archelaum fe phyficum contulit, cui in deliciis fuiffe fcribit Ariftoxenus. Porrò Duris feruiffe illum ait, & fculpfiffe lapides: opus illius effe Gratias quæ funt in arce, veftitas, plerique afferunt. Vnde illum & Timon in Sillis ita depingit his verfibus,

Fluxit ab his legúmque loquax lapidúmque politor,
Græcorum vates, imposturæque magifter,
Derifor, rhetórque fubat:icus, & fimulator.

Erat quippe in oratoria (ficut etiam Idomeneus re- C fert) promptus atque acer: fed eum tyranni triginta dicendi artem (vt ait Xenophon) docere vetuerunt. Agitatur & ab Ariftophane, vt qui deteriorem rationem meliorem faceret. Primus quippe (vt Phauorinus in Omnimoda fcribit hiftoria) cũ Æfchine difcipulo oratoriæ campos aperuit. Idomeneo idipfum in libris quos de Socraticis fcripfit afferente, primúfque de vitæ ratione differuit, ac primus philofophorum damnatus moritur. Ait autem Ariftoxenus Spinthari D filius pecunias illum ex minifterio fuo ad neceffarium victum congregare folitum; cæterùm Critonem eum ab emendicanda quotidiana ftipe atque ab officinæ fubduxiffe minifterio, gratiam animi ipfius admiratum, eíque fe in difciplinam dediffe Demetrius Byzãtius auctor eft. Animaduertens autem naturalis fpe-

A culationis fructum nullum eſſe, eámque ad officia vitæ nihil eſſe neceſſariam, inuexit primus Ethicen, déque illa & in officinis & in publico quotidie philoſophás, ea potius inquirenda hortabatur quæ mores inſtruerent, & quorum vſus nobis domi eſſet neceſſarius. Illic enim, Homeri teſtimonio, nobis

--agitur prauúmque probúmque.

Sæpe verò inter loquendum, agente id orationis vehementia, iactare digitos ſolebat, & crines vellere, ita vt à pleriſque rideretur, haberetúrque deſpectui: quæ B tamẽ omnia ferebat æquo animo. Vnde & quum fuiſſet à quodam calce percuſſus, admirantibus illius tolerantiam, dixit, Quid enim, ſi me aſinus calce impetiſſet, num illi diem dixiſſem? hæc Demetrius. Pere-
57 grinatione verò illi opus nõ fuit, quemadmodum plurimis, niſi inquantum militauit, ſed ſemper eodem in loco manens, contentus cum familiaribus ac ſtudioſis diſputabat, nitebatúrque ſummo ingenij acumine nõ tam illos ex ſententia refellere, quàm ipſe quid verum eſſet, inuenire. Fertur, quum Euripides ei legendum C Heracliti opuſculum dediſſet, rogarétque quid ſibi videretur, dixiſſe, Ea quidem quæ intellexi, fortia ſunt, puto, item & quæ non intellexi: verùm Delio quopiam natatore indigent. Cura illi vehemens fuit corporis exercitationis, erátque præclari habitus. Denique in Amphipolin armatus militiam ſequutus eſt, atque prælio commiſſo circa Delium, lapſum equo Xenophontem apprehendit, atque ſeruauit. Confugientibus Athenienſibus cæteris, ipſe lento paſſu abibat, ſæpe clàm retroſpiciens, & vlciſci cupiens, ſiquis D enſe incautos inuadere tentaſſet. Militauit & in Potideam per mare: (nã pedibus minimè licebat, obſiſtẽte bello) quo tempore nocte tota in vno habitu permanſiſſe tradunt. Et quum in ea expeditione fortiſſimè pugnaſſet ac viciſſet, victoriam Alcibiadi ſponte conceſſiſſe, quem à Socrate amatum Ariſtippus in quarto De antiquis deliciis teſtatur. Ion autem Chius iuuenem cum Archelao in Samum peregrinatum veniſſe tradit: Ariſtoteles & Pythonẽ profectum ait. Iſthmum

quoque Phauorinus in primo Commentariorum ad- A
iiſſe refert. Erat autem conſtantis animi, inuictæque
ſententiæ,& in primis popularis rei ſtudioſus: quod
cum ex aliis cõſtat,tũ ex eo maximè quòd iubentibus
qui cum Critia erant nobilibus,Leontẽ Salaminium
illuſtrem & opulentum virum ad ſe deduci perimen-
dum, haudquaquam ceſſit,ſolúſque aduerſus decem
potẽtiſſimos duces ſententias ferre auſus eſt, & quum
liberè quò vellet abire carcere liceret, noluit, & plo-
rãtes ſeuerè increpauit,pulcherrimóſq; ſermones illos
vinctus proſequutus eſt.Frugi item erat & continens. B
Refert Pamphila in VII Comment.quum Alcibiades
grandem illam aream ad conſtruendam domum lar-
giretur,dixiſſe,An verò,ſi calciamentis mihi opus eſſet,
corium dares vt calceos mihi ipſe conficerem? atqui
ridiculus eſſem ſi acciperem. Sæpe quum eorum quæ
publicè vendebantur multitudinem intueretur, ſecum 58
iſta voluebat, Quàm multis ipſe non egeo! Ac ſemper
habebat in ore iambos illos quibus argentum & pur-
pura,& cætera id genus, tragœdiis potius quàm vſui
vitæ neceſſaria docentur.Archelaum præterea Mace- C
donem & Scopam Crannonium,Eurylochúmque La-
riſſæum aſpernatus eſt magno animo, quum neque
ab eis miſſas pecunias accepit,neque ad eos ipſe pro-
ficiſci voluit.Adeo autem parcè ac temperatè vixit, vt
quum Athenas peſtis ſæpenumero vaſtaret, ſolus ipſe
nunquam ægrotauerit.Duas illum vxores duxiſſe,pri-
orem Xanthippen,ex qua Lamproclem genuerat: al-
teram Myrtonem Ariſtidis illius iuſti filiam, quam &
ſine dote acceperit,quæque ſibi Sophroniſcum Mene-
xenúmque peperit,Ariſtoteles autor eſt. Alij Myrto- D
nem prius duxiſſe, plerique vtraſque ſimul habuiſſe
tradũt,ex quibus & Satyrus eſt & Hieronymus Rho-
dius.Nam Athenienſes,quum bellis ac lue ciuibus ex-
hauſtam ciuitatem reparare ſobolémque propagare
vellent,decreuiſſe referunt vti vrbanam quidem vnam
vxorem ciues ducerent,liceret autem & ex altera pro-
creare liberos: ídque tum & Socratem feciſſe. Magna
verò animi ſublimitate carpentes ſe atque obiurgan-

A tes contemnebat In facilitate victus maximè gloriaba-
tur, mercedémque à nullo exigebat. Dicebat autem,
qui ſuauiſſimè comederet, eum minimè obſonio e-
gere: & qui cum voluptate biberet, eum quod præſens
non ſit, poculum non quęrere nec expectare. Eúmque
diis maximè propinquum, qui minimis egeat. Hoc ſi
quis velit, à Comicis doceri poterit, qui profectò, il-
lum dum vituperare conantur, laudant. Ariſtophanes
enim ſic illum Comœdiis agit,

O præclaræ ſapientiæ amator homo,
B *Quàm felix Athenis & inter Græcos eris,*
Si memor es, & curis plenus, & ærumna ineſt
Animo, neque fatigaris aut ſtās, aut ſedēs, aut ambulās:
59 *Sed ne algens quidē multū doles, neque prandere cupis,*
Et vino abſtines, & exercitamētis, & id genus ſtolidis.

Porrò Amipſias palliatum illum inducens, ſic ait, So-
crates, paucorum optime virorum, multorúmque va-
niſſime, & ipſe ad nos tandem venis, patiénſque es? Vn
de tibi palliū hybernū? Hoc incōmodum per coriarii
cōtigit malignitatē. Hic, tametſi eſuriēs, aſſentari nun-
C quam ſuſtinuit: cæterùm eius rei quàm ſemper inimi-
cus fuerit, quámque magno & alto animo fœdam i-
ſtam adulationem contempſerit, Ariſtophanes idem
teſtatur in hanc ſententiam, Elatus faſtu vias terit, o-
culíſque innuit, & diſcalciatus mala multa tolerat, &
inter nos vultu grauitatem præ ſe fert. Quúmque hoc
vitæ inſtituto degeret, interdum tamen tempori ſer-
uiens, venuſtiore habitu amiciebatur, vt in Platonis
Sympoſio ad Agathonem profectus. Æqua illi & hor-
tandi & dehortandi facultas fuit. Denique Theæte-
D tum, quū de diſciplina differeret (vt ait Plato) mirificē
immutatū diuinúmque ferme remiſit. Euthyphrona,
qui patri diem dixerat, quædam de iuſtitia & pietate
loquens, ab inſtituto reuocauit. Lyſidem autem hor-
tando, maximè moralem fecerat. erat enim illi inge-
nium ad eliciendos ex rebus ſermones accōmodatum.
Lamproclem filium in matrem immitem ac ferum
(vt ait Xenophon) ſuadendo ad reuerentiam reduxit.

Glauconē præterea Platonis fratrem ad remp. acce- A
dere volentem, propoſito retraxit, quòd is rudis eſ-
ſet, ignarúſque rerum: idem (vt refert Xenophō) Char
midem contrà, quia eſſet maximè idoneus ad capeſſen-
dam, incitauit. Iphicrati quoque duci animos adiecit,
quum oſtendiſſet ei gallos gallinaceos tonſoris Midæ,
aduerſus eos qui erant Calliæ, pennis ac roſtro dimi-
cantes. Ipſum Glauconides ciuitati applicare optabat,
non ſecus ac faſianum auē aut pauonē. Dicebat autem
facile cuiuis eſſe quæ habet aliquis, mira proloqui, ami
cos autē quos poſſideat nominare difficillimum: tan- B
tam in eis obſeruandis ineſſe negligentiam. Euclidem
verò quum videret forenſium cauſarum in primis ſtu- 60
dioſum, O (inquit) Euclides, ſophiſtis quidem vti po-
teris, hominibus non poteris. Inutile enim arbitraba-
tur ac turpe hiſce dare operam, ſicut & Plato in Eu-
thydemo teſtatur. Dederat illi Charmides domeſticos
pueros, vt ab eis domum deduceretur, ſed noluit ipſe
ſuſcipere. Sunt qui dicant illum Alcibiadis eximiam
formam aſpernatum. Otium, vt poſſeſſionũ omnium
pulcherrimam laudabat, vt in Sympoſio teſtatur Xe- C
nophon. Dicebat & vnicum eſſe bonum, ſcientiam:
malum contrà vnicum, inſcitiam. Opes ac nobilitates
non ſolùm nihil in ſe habere honeſtatis, verùm & o-
mne malum ex eis oboriri. Denique quum dixiſſet ei
quidam, Antiſthenem matre eſſe Threicia, Túne (in-
quit) arbitraris ex duobus Athenienſibus adeo inſi-
gnem virum natum? Phædonem quoque captiuitatis
neceſſitate quæſtui turpi expoſitũ, Critoni redimen-
dum præcepit, ſpectatúmque philoſophum fecit. Sed
& fidibus canere didicit quum vacaret, minimè im- D
probum ſeu pudendum dicens, quod quiſque neſciat
diſcere. Sæpius item ſaltabat, eam exercitationem plu-
rimum ad tuendam bonam valetudinem conducere
exiſtimans, ſicut & Xenophon in Sympoſio teſtatur.
Aſſerebat & dæmonium ſibi futura prædicere: ac bene
incipere paruum non eſſe, ſed maximũ: & ſcire ſe nihil
præter hoc ipſum quòd nihil ſciret. Eos itē qui præco-
nia magno emerēt, deſperare aiebat ſe ad maturitatis

A tempus peruenturos. Rogatus aliquando quænam sit iuuenum virtus, Nihil nimis, inquit. Geometriæ eousque dandam operam monebat, quoad quisque possit terram mensura accipere & dare. Euripide verò de virtute ita differente, vt diceret præclarum esse temere hanc dimittere, surgens egressus est, ridiculum esse dicens, Mãcipium, si non inueniatur, dignum inquisitione iudicare: virtutem verò pessum perire permittere. Interrogatus vtrum melius esset vxorem ducere, nécne, Vtrumuis horum (inquit) egeris, pœnitentia
B ducêris. Mirari se dicebat cur hi qui lapidea signa sculperent, summa ope niterentur vt lapis homini quam-
61 simillimus euadat, seipsos curare negligerẽt, ne similes lapidibus & videantur & sint. Hortabatur & iuuenes vt se iugiter in speculo intuerentur, vt, si quidem formosi essent, digni ea specie fierent: sin autem deformes, eam deformitatem eruditione tegerent. Quum vocasset ad cœnam diuites, & Xanthippen modici puderẽt apparatus, Bono, inquit, esto animo. nam, si quidem modesti erũt frugíque, mensam haudquaquam asper-
C nabuntur: sin autem intemperãtes, nulla nobis de hisce cura fuerit. Aiebat alios homines viuere vt ederent, se ideo edere vt viueret. Ad hæc vulgus ignobile & imperitam multitudinem idem fermè facere dicebat, ac siquis singulos nummos reprobaret, cõgestum ex hisce cumulum, vt probabilem, susciperet. Quum illi dixisset AEschines, Pauper sum, & aliud habeo nihil: me ipsum autem tibi do. An verò tu, inquit, non animaduertis quàm mihi maxima tradas? Indignanti cuidam quòd despiceretur, quum summã rerum triginta ty-
D ranni sibi vẽdicassent, Ergóne (inquit) pœnitet te? Referenti quòd illum Athenienses mori decreuissent, Et natura illos, inquit. Hoc alij ad Anaxagoram referunt. Dicente ei vxore, Iniustè morieris. An tu, inquit, iustè malles? Quum in somnis quendam sibi ista dicentem audisset,

At te frugiferæ sistet lux tertia Phthiæ,

ait ad AEschinem post diem tertium se moriturum.

Die qua cicutam bibiturus erat, Apollodorus ei pallium pretiosum obtulit, vt in illo moreretur: & ille, Quid, inquit, num pallium meum viuenti conuenit, vita functo non conueniet? Nuntianti quendã ipsum maledictis incessere, Bene, inquit, loqui non didicit. Quum disruptam pallii sui partem vertisset Antisthenes, & inspectãdam omnibus dedisset, Aspicio (inquit) per scissuram pallii tuam vanitatem. Dicenti cuidam, Nónne tibi ille maledicit? Non, inquit: mihi enim ista non adsunt. Dicebat expedire vt sese ex industria comicis exponeret. Nam, si quidem ea dixerint quæ in nobis corrigenda sint, emendabunt: sin aliâs, nihil ad nos. Xanthippe, quum in eum prius conuitia & maledicta ingessisset, pòst verò & sordidis aquis perfudisset, Nónne (inquit) dicebam Xanthippen tonãtem quandoque pluituram? Dicenti Alcibiadi non esse tolerabilem Xanthippen adeo morosam, Atqui, ait, ego ita hisce iampridem assuetus sum, acsi iugiter sonum trochlearum audiam. An verò tu non toleras clamore perstrepentes anseres? illo dicẽte, At mihi oua pullósque pariunt, Et mihi (ait) Xanthippe filios gignit. Quum pallium illa sibi in platea sustulisset, monerént que familiares, iniuriam manu vlcisceretur, Præclarè, (inquit) vt nobis corrixantibus quisque vestrûm acclamet, Eia Socrates, eia Xanthippe. Asperioris ingenii vxori ita congrediendum monebat, vt equis animosis equites. Nam sicut illi, quum eos semel subegerint, reliquis facilè vtũtur: ita & mihi post Xanthippes vsum, reliquorum mortalium facilis toleratio obueniet. Ista & huiusmodi gerens quotidie & dicens, Pythiæ testimonio laudatus est, quæ Chærephonti id oraculum edidit, quod in omnium ore est, nimirum hoc,

Mortalium vnus Socrates verè sapit.

Ex quo magna in illum inuidia conflata est, præterea que quòd eos qui seipsos magni facerent & æstimarent, vt stolidos & insensatos arguisset. Eorum ex numero Anytus est, sicut in Memnone Plato ait. Is enim à Socrate rideri se non ferens, primùm quidem Ari-

A stophanem aduersus illum inuexit, atque in eum ma-
ledicta pronuntiauit. Post verò Melitum etiam indu-
xit,vt illi crimen impietatis adolescentiúmque corru-
ptiones obiiceret. Et Melitus quidem apud iudices il
lum accusauit: sententiā verò Polyeuctus dixit, vt ait
Phauorinus in Omnimoda historia: orationē Polycra
tes sophista scripsit,vt Hermippus refert,siue(vt qui-
dam volunt)Anytus:præparauit autem omnia Lycon
orator. Porrò Antisthenes in Philosophorum succes-
B sionibus,& in ApologiaPlato, tres illum accusasse tra-
63 dunt,Anytum, Lyconem ac Melitum. Anytum qui-
dem opificum ciuiliúmque partes tuentem,Lyconem
oratorum,Melitum verò poetarum,quòd eos omnes
carperet Socrates. Phauorinus in 1 Cōmentar. veram
non esse Polycratis in Socratem orationem tradit,
quòd in ea facta sit mentio murorū à Conone instau-
ratorum. Id verò factum constat v 1 anno post mor-
tem Socratis,atque ita se habet. Enimuero causæ i-
psius coniuratio hoc modo gesta est: Seruatur enim
C hactenus, inquit Phauorinus in Metroo. Accusauit
Melitus Meliti filius Pitheensis Socratem Sophroni-
sci filium Alopecensem de hisce criminibus. Iura vi-
olat Socrates,quos ex maiorum instituto suscepit ci-
uitas,deos esse negans,alia verò noua dæmonia indu-
cens. Contra ius & fas iuuenes corrumpit. Pœna illi
mors. Philosophus verò,quum illi Lysias quam pro
eo scripserat apologiam recitasset, Bona (inquit) &
præclara est oratio,Lysia,mihi tamen minus cōgruit.
Erat enim illa iudiciali instituto vicinior quàm vt
D philosopho conuenire videretur. Percontanti Lysiæ
cur si bona esset,non sibi congrueret oratio; Nonne
(inquit) & indumenta & calciamenta speciosa esse
possent,neque tamen mihi conuenire? Quum verò
iudicium ageretur,ascendisse Platonem in suggestum
refert Iustus Tiberiensis in Stemmate,ac dixisse, Mi-
nimus natu quum sim,viri Athenienses, his omnibus
qui tribunal ascenderunt: interpellatúmque à iudici-
bus reclamantibus, Descēde. Damnatus igitur est iu-
dicum ducentis octoginta & vna sententiis, supra eas

quibus abſoluebatur. Tractantibúſque inter ſe iudi- A
cibus quid illum potius conueniret pati an pendere,
x x v drachmas ſoluturum ſe dixit. Quanquam Eu-
bulides centum eſſe pollicitum dixerit. Verùm tu-
multuantibus iudicibus, Eorum (inquit) gratia quæ
à me geſta ſunt, cenſeo me in Prytaneo publicè ali de-
bere. Tum illi, adiectis aliis l x x x ſententiis, mox il- 64
lum damnant, & continuò coniectus in vincula, poſt
paucos dies cicutam bibit, multa prius de immorta-
litate animorum ac præclara differens, quę in Phædo-
ne Plato digeſſit. Pæana quoque illum ſcripſiſſe ple-
rique autumant, cuius eſt initium, Delie Apollo, ſalue, B
& Diana pueri glorioſi. Porrò Dionyſodorus pæana
illius non eſſe memorat. Fecit & AEſopiam fabulam
non multum compoſitè, cuius initium eſt,

Ciuibus AEſopus dixit queis culta Corinthus,
Ne virtutem in ius iudice plebe vocent.

Atque in hunc modum Socrates exceſſit è vita. Athe-
nienſibus eius facti tantum pœnitentiæ inceſſit, mox
vt palæſtras & gymnaſia clauderent, & alios quidem
exilio, Melitum verò morte damnarent. Socratem æ-
rea imagine publicè honorauere, quam à Lyſippo C
perfectam in vrbis celeberrimo loco ſtatuerunt. A-
nytum ipſa die, dum peregrè eſſet, Heracleotæ exter-
minarunt. Huiuſmodi deſignarunt Athenienſes non
modò in Socrate, verùm & in aliis viris illuſtribus
permultis. Nanque (vt ait Heraclides) Homerum vel-
uti inſanientem drachmis quinquaginta multarunt:
Tyrtæúmque mentis impotem dixerunt, & Aſtyda-
mantem primum ex ludo AEſchyli ſapientiſſimum
ęrea imagine honorauerunt. Eis Euripides quoque D
id exprobrat in Palamede, doctam philomelam inno-
cuámque muſam inſectatos clamans. Quanquam
Philochorus Euripidem ante Socratē obiiſſe tradat.
Naſcitur Socrates (vt ait Apollodorus in Chronicis)
ſub Apſephione, ſeptuageſimæ & ſeptimæ Olympia-
dis anno quarto, Thargelionis menſis ſextæ, quo die
luſtrant Athenienſes ciuitatem, Dianámque natam

A Delii tradũt. Moritur primo anno nonagesimæquintæ Olympiadis, septuagesimo ætatis anno. Eadem ferme Demetrius Phalereus ait. Sunt qui sexagenarium obiisse referant. Vterque verò, Socrates & Euripides, Anaxagoræ auditores fuere. Porrò Euripides primo
65 anno septuagesimæquintæ Olympiadis sub Calliade ortus est. Videtur autẽ mihi Socrates & de naturalibus disseruisse, quandoquidẽ & de prouidẽtia plerunque disputat, vt Xenophõ ait: tametsi de rebus quæ ad bonos mores faciũt, tantùm verba eũ fecisse asseueret.
B Sed & Plato in Apologia mentionem Anaxagoræ faciens aliorúmque physicorum, quæ Socrates negat, de his dicere ipse comprobatur, & quidem quum sua omnia Socrati semper attribuat. Refert Aristoteles magum quẽdam ex Syria profectum Athenas, Socratem pluribus in rebus reprehendisse, violentámq; illi mortem futuram prædixisse. Est nostrum in illum adscriptum epigramma,

Nunc bibe apud superos, bone Socrates: ipse enim Apollo
Te sapere haud leuiter dixit, & is sapiens.
C *Ciuibus ingratis tibi erat porrecta cicuta:*
Ast iidem hauserunt protinus ore tuo.

Fuit ei (vt refert Aristoteles tertio De poetica) cum Antiocho Lemnio, & Antiphone prodigiorum interprete contentio, quemadmodum & Pythagoræ cum Cydone & Onata, viuentíque Homero cum Sagari, vita functo cum Xenophane Colophonio. Hesiodo item cum Cercope, quo defuncto cum Xenophane, cuius iam suprà meminimus. Pindaro cum Amphimene Coo, Thaleti cum Pherecyde, Biantíque cum Salaro Prienæo, Pittaco cum Antimenide & Alcæo,
D Anaxagoræ cum Sosibio, Simonidæque cum Timocreonte. Verùm ex iis qui successere Socrati, appellãtur Socratici, nobilissimi sunt, Plato, Xenophon, & Antisthenes. Ex his verò qui decem dicuntur, clarissimi fuerũt quatuor, AEschines, Phædon, Euclides & Aristippus. Primò igitur dicendum de Xenophonte, deinceps de Antisthene inter Cynicos, tum de Socraticis, atque ita demum de Platone, qui & decem se-

ctarum princeps est, primámque Academiã ipse con- A
stituit. Hic ergo successionis esto modus. Fuit & alius
Socrates historicus, qui Argos diligẽter descripsit: a- 66
lius item peripateticus Bithynus: atque alius poeta epigrammatum: & alius Cous qui deorum precationes inuocationésque conscripsit.

XENOPHON.

XEnophon Grylli filius Atheniensis, pago Archieus fuit, verecundus admodũ, & vltra quàm dici pos- B
sit speciosus. Aiunt eum, quum Socratem in angiporto quadam habuisset obuium, porrecto baculo transire prohibitum: percontanti verò, vbínam venirent quæ humanis vsibus sunt necessaria, quum ille respondisset, rursus, vbínam boni ac probi homines fierent, hærente illo dixisse Socratem, Sequere igitur, & disce. Ex eo tempore Socratis auditor factus, primus omnium quæ dicebantur notis excepta in publicum edidit, Commentaria inscribens, primúsque philosophorum
scripsit historiam. Hunc adamasse Cliniam Aristip- C
pus in quarto De antiq. deliciis meminit, atq; ad eum hæc dixisse, At nunc ego Cliniam libentius intueor quàm cætera omnia quę sunt inter homines speciosa, cęcúsque mallem ad cætera fieri, dum vnici Cliniæ conspectu fruerer. Angor noctu & in somnis quòd illum non video: diei ac soli gratias ago quòd Cliniæ mihi faciem reuelant. In Cyri amicitiam hoc modo venit, Erat illi familiaris quidam Proxenus nomine, Bœotius genere, discipulus Gorgiæ Leõtini, Cyro no-
tus & charus. Is apud Cyrum Sardis morabatur. Scri- D
psit autem Xenophonti epistolam Athenas, accersens illum, & Cyro amicum fieri suadens. Hanc ille Socrati ostendit, consiliúmq; petebat. Eum ille Delphos misit, in ea re dei cõsilio vsurum. Paruit Xenophon, pro-
fectúsque ad deum, rogat, nõ, proficisci ad Cyrum de- 67
beat nécne, sed quomodo. Ea in re Socrates illum etsi modicè insimulabat, proficisci tamen monuit. Vbi autem ad Cyrum venerat, ita se illi insinuauit, vt non

A minus illi amicus charúſque fuerit quàm Proxenus.
Omnia igitur quæ in aſcenſu Cyri ac deſcenſu con-
tigêre, nobis ipſe diligentiſſimè tradidit. Inimicitias
autẽ aduerſus Menonẽ Pharſalium grauiſſimas exer-
cuit, qui fuerat accenſus tempore peregrini militis
ductor, cui inter cætera maledicta & illud obiecit, ma
ioribus illo ſe vſum amaſiis. Apollonidi item cuidam
exprobrauit quòd perforatis eſſet auribus. Poſt aſcen-
ſum verò & Ponticas clades, fœderáque à Seutho O-
B dryſorum rege violata, ſe in Aſiam contulit ad Ageſi-
laum Lacedæmoniorum regem, Cyríque milites illi
ſub mercede præſtitit, ac ſe illi totum deuouit, amiciſ-
ſimúſque fuit. Quo tempore, quòd Laconicas partes
tueri videretur, exilio damnatus ab Athenienſibus eſt:
profectus deinde Epheſum, dimidium auri quod ſe-
cum tulerat, Megabyzo Dianæ ſacerdoti ſeruandum
tradit quoad reuerteretur: ſin ſecus, ſtatuã ex eo con-
fectam, deę conſecrare iubet. Ex dimidio reliquo do-
C naria in Delphos miſit. Inde cum Ageſilao in Græ-
ciam ad bellum contra Thebanos profectus eſt, La-
cedęmoniis commeatũ illi ſuppeditantibus. Hinc iam
omiſſo Ageſilao in agrum Eleæ, Scilluntem venit, ab
vrbe haud procul diſtãtem. Sequebatur autẽ illum &
78 muliercula Phileſia nomine, vt refert Demetrius Ma-
gneſius, & duo liberi, Gryllus ac Diodorus, vt ait Di-
narchus in libro De repudio aduerſus Xenophõtem,
qui etiam gemini vocati ſunt. Adueniente verò Me-
gabyzo ſub occaſione publicę feſtiuitatis receptis pe-
D cuniis, prędium emit, & deę conſecrauit, quod amnis
interfluit Selenus, eiuſdem nominis cum Epheſino.
Hinc verò venationibus vacabat, amicis conuiuia fa-
ciens, hiſtoriáſque conſcribens. Refert Dinarchus
68 Lacedęmonios illi domum agrúmque dediſſe. Philo-
pidam præterea Spartiatam aiunt ad eum illuc dono
miſiſſe mancipia ex Dardania captiua abducta, ipſúm
que arbitrio ſuo illa diſpoſuiſſe, quo tempore Elieſes
in Scilllunta cum exercitu profectos Lacedæmoniis re-
morantibus agrum cepiſſe. Tum verò Xenophontis
filii cũ paucis ſeruis clàm ſe ſubducẽtes, in Lepreum

conceſſere. Xenophon quoque ipſe in Elim primò, A poſtea in Lepreum ad filios venit, atque inde cum illis Corinthum profectus, ſaluus euaſit, vbi etiã poſtea habitauit. Interea quum decreuiſſent Athenienſes afflictis Lacedęmoniorum rebus opitulari, filios Athenas militatum Lacedæmoniis mittit. Apud Spartanos quippe inſtituti fuerãt, vt refert Diocles in Vitis philoſophorum. Ex ea pugna Diodorus nullo pręclaro facinore illuſtris ſeruatus eſt, eíque filius ex fratris nomine fuit: porrò Gryllus inter equites fortiſſimè dimicans (erat autem ea pugna circa Mantineã) honeſta morte defungitur, magiſtro equitum Cephiſodoro, & B imperatore exercitus Ageſilao, vt ait Ephorus in v & x x Hiſtoriarum libro. In ea pugna & ipſe Epaminondas Thebanorum dux cecidit. Fertur Xenophon tunc coronatus ſacrificaſſe, & quum filium corruiſſe didiciſſet, coronam depoſuiſſe: vbi verò acriter pugnantem oppetiſſe comperit, eam rurſus capiti impoſuiſſe. Sunt qui illum ne lacrymatum quidem dicant, ſolúmque dixiſſe, Sciebam me genuiſſe mortalem. Refert Ariſtoteles Grylli laudes & epitaphia tunc innumeros ſcripſiſſe, partim vt eius virtus celebris fieret, C partim item vt patri gratificarentur. Socratem item Grylli laudes conſcripſiſſe, Hermippus teſtis eſt in libro De vita Theophraſti. Timon eum (vt ſolet) inſectatur. Hęc vita Xenophontis fuit. Floruit ma- 69 ximè quarto anno x c & I I I I Olympiadis, aſcenditque cum Cyro ſub principe Xenęneto, anno vno ante Socratis mortem. Obiit autem (vt ait Steſiclides Athenienſis in Deſcriptione principum & Olympionicũm) anno primo c v Olympiadis, ſub principe Callidemide, ſub quo & Philippus Amyntę filius D Macedonibus imperabat. Obiit Corinthi (vt ait Demetrius Magneſius) ad maturam iam prouectus ſenectutem, vir profectò cum in cæteris præſtans ac bonus, tum equorum venationíſque ac diſciplinæ militaris inprimis ſtudioſus, vt ex libris eius intelligi poteſt. Religioſus pręterea & ſacrificiis intentus, qui res ſacras nõ mediocriter teneret, & Socratem ad

A vnguem imitatus. Scripſit autem quadraginta libros, aliis aliter eos diuidentibus. Aſcenſum Cyri, cuius per ſingulos libros,non autem totius operis prooemium fecit. Cyri inſtitutionem. Græcorum res geſtas, & Commẽtaria,Sympoſiúmque & OEconomicũ,De re equeſtri & De venatione. Ἱππαρχικὸν pręterea & Socratis Apologiam, & De ſeminibus, Hieronem ſiue Tyrannicum, Ageſilaum, & Athenienſium ac Lacedæmoniorum rempublicam: quam non eſſe Xenophõtis Demetrius Magneſius teſtatur.Fertur & Thucydidis libros eatenus latentes quum ſubducere poſ-
B ſet,ipſe primus in eius viri gloriam in lucem dediſſe. Appellabatur autem muſa Attica prędulcedine eloquentiæ & incredibili facilitate. Vnde illi cum Platone non omnino cõueniebat,vt ſuo loco,quum ad Platonem venerimus,dicemus. Sunt autem & in hunc noſtra epigrammata ſic ſe habentia,

Non tantum ad Perſas Cyrus Xenophonta vocauit
Quàm virtus,qua itur limina ad alta Iouis.
70 *Ipſe ſuum oſtendit,Græcorum geſta recenſens,*
Nobile & egregii Socratis ingenium.

Item aliud de eius morte,

C *Sis quanquam ingratis Xenophon eiectus Athenis,*
In te ob fauorem Cyri amici regium:
Te tamen excepit fugitiuum grata Corinthus,
In qua hoſpes vrbe noſti lætus viuere.

Inueni alibi claruiſſe illum circa octogeſimam & nonam Olympiadem vnà cum Socraticis cæteris.Iſtrus autem aſſerit illum ex decreto Eubuli exulaſſe, eiuſdémque poſtea ſentẽtia rediiſſe. Septẽ verò fuere Xenophontes. Primus, hic ipſe: ſecundus, Athenienſis, Pythoſtrati illius frater qui Theſeidos poema compoſuit,qui inter cætera Epaminondæ quoque vitam
D conſcripſit ac Pelopidæ: tertius, Cous medicus: quartus,qui Hannibalis hiſtoriã ſcripſit: quintus,qui prodigia fabuloſa commentus eſt: ſextus, Parius ſculptor egregius: ſeptimus,antiquæ comœdię poeta.

ÆSCHINES. A

AEschines Charini lucanicas vendetis, siue(vt vo-
lunt) Lysaniæ filius, Atheniensis, à puero miræ
indolis, laborúmque patientissimus fuit. Quocirca &
à Socrate nunquam discessit, atque ideo Socrates de
illo docere solebat, Solus nos colere nouit Æschines.
Hunc Idomeneus tradit in carcere fugam Socrati sua-
dere tentasse, non Critonem: verùm Platonem, quum
magis faueret Aristippo, Critoni verba illa accom-
modasse. Vocatur in ius Æschines, & in primis à Me- B
nedemo Eretriense, quòd Socratis nómine dialogos
complures inuexerit, quos à Xanthippe se accepisse
memorabat: ex quibus illi sunt, qui vocantur Ακέφαλοι,
nimium remissi, nec Socraticam constantiam aut co-
piam præferentes: eos tamen Æschinis non esse Pisi-
stratus Ephesius asserit, sed bonam partem septem il-
lis adscribi. Perseus refert Pasiphôtis Eretrici esse, at-
que ab eo Æschinis insertos libris. Antisthenes quo- 71
que Paruum Cyrum, & Minorem Herculem, & Alci-
biadem, cæterorúmque libros ab eo fuisse cõscriptos. C
Sunt autem Æschinis dialogi, qui Socraticum expri-
munt morẽ septẽ isti: Primus, Milciades (ideóq; quo-
dammodo imbecillior est) deinde Callias, tum Axio-
chus, Aspasia, Alcibiades, Telauges, & Rhinõ. Aiunt
ipsum inopia adactum, venisse in Siciliam ad Diony-
sium, atque à Platone despectum, ab Aristippo fuisse
illi commẽdatum, ibíque prolatis dialogis quibusdam
accepisse munera, demum Athenas reuersum, ibíque
minimè docere philosophiam suam ausum, quòd illic
Platonis & Aristippi esset clarissimum nomen. Audi- D
tores sibi mercede quæsiuisse, deinde in defensionem
innocentium se ad scribẽdas orationes iudiciales con-
uertisse: atque ideo Timonem de illo dixisse ferunt,
quòd in persuadendo potens fuerit. Aiunt illi dixisse
Socratem quum premeretur inopia, vt à seipso vsuras
exigeret sibi subducendo cibaria. Huius dialogos Ari-
stippus etiam suspectos habuit. Nam dum eos Mega-
ris legeret, subsannatum ferunt, ac dixisse, Vnde tibi

A ſta, furcifer? Refert Polycritus Mendeſius in primo
De Dionyſio, vixiſſe illum cum tyrãno quoad tyran-
nide exciderit, & vſque ad Dionis in Syracuſas redi-
tum, cum illo aſſerens & Carcinum comicum fuiſſe.
Fertur & eius ad Dionyſium epiſtola. Erat autem in
arte oratoria maximè exercitatus, vt ex ea oratione
quam pro defenſione patris Phæacis magiſtri mili-
tum ſcripſit, & ex eo quòd Gorgiam Leontinum imi-
tatus eſt, maximè conſtat. Scripſit autem & Lyſias o-
B rationem contra illum, quam inſcripſit De calumnia:
ex quibus profectò liquet oratorem præcipuum fuiſ-
ſe. Erat ei & familiaris quidam Ariſtoteles nomine,
72 cognomento Mythus. Panætius omnium Socratico-
rum veros eſſe dialogos cenſet, Platonis, Xenophon-
tis, Antiſthenis, Æſchinis: de Phædonis tantùm & Eu-
clidis ambigit, cæteros damnat. Octo autem fuerunt
hoc nomine. Primus hic de quo loquimur: ſecundus,
qui artem oratoriam conſcripſit: tertius, orator De-
moſthenis æmulus: quartus, Arcadia profectus, So-
C cratiſque diſcipulus: quintus, Mitylenæus, quem &
flagellum oratorum vocabant: ſextus, Neapolitanus,
Academicus philoſophus, Melanthij Rhodij diſcipu-
lus, idémque in deliciis habitus: ſeptimus, Mileſius
ciuilis ſcriptor: octauus, ſtatuarius.

ARISTIPPVS.

ARiſtippus genere Cyrenaicus fuit: profectum ve-
rò Athenas Socratis fama percitum Æſchines
D tradidit. Is (vt ait Phanias peripateticus Ereſius) pri-
mus Socraticorum mercedem exegit, & quæſtu phi-
loſophatus eſt, præceptoríque pecunias mittebat. Cui
quum aliquando viginti minas miſiſſet, ille eas con-
tinuò remiſit, aſſerens deum Socratis id ſibi non per-
mittere. Diſplicebat id nimirum Socrati. Xenophon
quoque aduerſus eum infeſto fuit animo. Quocirca &
librum contra voluptatem in Ariſtippum ſcripſit aſ-
ſertorem voluptatis, eámque Socrati diſputationem
aſſignauit. Theodorus quoque in libro De ſectis illum

conuitiis agit, & Plato in libro De anima, sicut in aliis A
memorauimus. Erat autem ei ingenium facile, vt se accommodaret loco, tempori, personæ. Nouerat omnem conuenientiæ simulare rationem. Quamobrem & Dionysio plus cæteris probabatur, quia ad omne quod emergeret, bene affectus instructúsque videretur. Nam vt libenter percipiebat præsentium voluptatem, ita vt absentibus frueretur, non laborabat: vnde & Diogenes ipsum regium appellabat canem, eúmque Timon vt nimis delicatum acriter mordet, quum ait,

Qualis Aristippi mollis natura sophistæ, B
Quæ potuit tactu à falso discernere verum. 71

Aiunt illum aliquando iussisse perdicem quinquaginta drachmis emi: tantum luxuriæ grauiter ferenti cuidam respondisse, Tu istam obolo nō emeres? & quum annuisset ille, Mihi verò, inquit, quinquaginta drachmæ tantū valēt. Tres formosas meretrices ei in cōspectū dari aliquando Dionysius iussit, eúmque quam ex illis vellet eligere. Tum ille tres simul abduxit, dicens, neque Paridi tutum fuisse quòd vnam prætulerit cæteris. Eas igitur ad vestibulum vsque deduxit, ac C
dimisit. adeo erat in eligendo & in contemnendo facilis. Ideóque Stratonem, siue (vt alij volunt) Platonem, ad eum dixisse tradunt, Tibi soli & chlamydem & pannum ferre datum est. Consputus à Dionysio æquo animo tulit. eam iniuriam quum quidam ægrè ferret, Piscatores, inquit, vt gobium venentur, mari patiūtur se aspergi, & ego vt balenam accipiam, non patiar excreatione aspergi? Prætereuntem quandoque Diogenes olera abluens obiurgauit, & dixit, Ista tu si parare tibi didicisses, tyrannorum aulas non D
ambires: Tu verò (ait ille) si quidem conuersari cum hominibus scires, olera profectò non lauisses. Interrogatus quidnam sibi ex philosophiæ studiis quęsisset, Posse, inquit, omnibus fidenter loqui. Quum probro sibi daretur quòd pretiosè & exquisitissimè viueret: Si vituperandum (ait) hoc esset, in celebritatibus deorum profectò non fieret. Rogatus aliquando quid habent eximium philosophi, Si omnes, inquit, leges in-

A tereant, æquabiliter viuemus. Percontanti Dionyſio
cuius rei gratia philoſophi diuitum limina terunt,
philoſophorum verò diuites non ita, Quòd illi, in-
quit, ſciunt quibus indigent, at hi neſciunt. Quum
illi vitio vertiſſet Plato quòd tam lautè viueret, Num,
inquit, tibi videtur bonus vir eſſe Dionyſius? illo an-
nuente, Atqui ille (ait) multo me lautius viuit. vnde
nihil prohibet quempiam lautè & bene viuere. Inter-
rogatus quo differant docti ab indoctis, Quo, inquit,
domiti equi ab indomitis. Ingreſſus aliquando mere-
B tricis cubiculum, quum erubeſceret quidam ex his
qui cum eo erant adoleſcentibus, Non, inquit, ingredi
74 turpe eſt, ſed egredi non poſſe turpe eſt. Quum à quo-
dam ſibi propoſitum eſſet ænigma, & vt ſolueret im-
portunè ab eo ipſo qui propoſuerat vrgeretur, Quid,
inquit, ô ſtolide: vis vt ſoluam, quod etiam ligatum,
nobis exhibet negotium? Melius eſſe dicebat in men-
dicum euadere, quàm indoctum: illic enim pecuniis,
hîc humanitate indigetur. Quum aliquando conuitiis
ageretur, abibat: inſectatore verò proſequente ac di-
C cente, Cur fugis? Quoniam, inquit, maledicendi tu
poteſtatem habes, audiendi ego non item. Indignanti
cuidam, ac dicẽti quòd philoſophos cerneret obſidere
diuitum fores, Et medici, inquit, languentium ianuas
frequentant: non tamen ideo quiſpiam ægrotare mal-
let, quàm mederi. Corinthum nauigabat aliquando,
& quum tempeſtate iactaretur, turbari cœperat: in ea
perturbatione cuidam inſultanti ac dicẽti, Nos impe-
riti non metuimus, vos philoſophi cur trepidatis? Nõ,
inquit, de eadem anima vtriſque noſtrûm cura & me-
D tus incumbit. Gloriãti cuidam quòd multa didiciſſet,
ait, Sicuti non qui plurima comedunt & exercentur,
melius valent, quàm qui ſumunt neceſſaria: ita non
qui plurima, ſed qui vtilia legerunt, ſtudioſi habendi
ſunt & eruditi. Oratori qui cauſam pro ſe dixerat &
vicerat, ſciſcitanti, Quid tibi profuit Socrates? Hoc,
inquit, vt oratio quam pro me habuiſti, vera ſit. Are-
tam filiam præclaris monitis inſtituebat, exercens
eam, vt id quod nimium eſſet, contemneret. Rogatus à

quodam,in quo melior euaſurus eſſet filius,ſi erudire- A
tur,Etſi nulla(inquit) alia in re, certè vel in theatro
non ſedebit lapis ſuper lapidem.Quum ipſi quidã com
mendaſſet filium,quingentas poſtulauit drachmas,cui
ille quum diceret,Tanti emere mancipiũ poſſum, E-
me,(inquit)& habebis duo.Pecuniam ſe ab amicis ac-
cipere dicebat,non vt ipſe vteretur, ſed vt ſcirent illi
quas ad res pecuniis vti conueniat. Probro illi ſemel
obiicientibus quòd in cauſa propria conduxerit rhe-
torem,Atqui(inquit)& cocum,dũ cœnam facio,con- 75
duco.Cogente aliquando Dionyſio vt aliquid ex phi- B
loſophia loqueretur,Ridiculum(ait)eſt,ſi quidem me
vt loquar interrogas, & quando loqui oporteat, ipſe
me doces.Ad hæc verò indignatus Dionyſius, extre-
mũ omniũ iuſſit accumbere:ſed ille, Illuſtrẽ (inquit)
hunc locũ voluiſti facere.Gloriabatur quidam,ac ſibi
applaudebat de natandi peritia,ad quem ille, Non eru
beſcis,inquit, in iis quæ delphinis propria ſunt gloria-
ri? Interrogatus quid differat ſapiens ab inſipiente,
Mitte,ait, ambos nudos ad ignotos,& diſces.Exultan- C
ti cuidam quòd multum bibens nõ inebriaretur,Hoc,
inquit, etiam mulus facit.Ad eum qui illi quòd mere-
trici cohabitaret,exprobrabat,Dic age, inquit, num
quid differat eam domum accipere quam multi ali-
quando inhabitauerint,aut quam nemo? Negãte illo,
Quid?inquit: nũ differre putas ea naui ferri in qua in-
numeri ſæpe nauigauerint,an in qua nullus? Minimè,
inquit ille.Num ergo(inquit) differt,vtri mulieri con
grediare,ei quæ neque multis fuerit expoſita,an ei quę
nullis?Culpatus, cur ex Socratis diſciplina veniens,
pecuniam acciperet,Et meritò, inquit. nam Socrates D
quum ipſi plerique mitterent triticum & vinum,
paucis in ſuos vſus reſeruatis,remittebat reliqua. Ha-
buit enim ille penuarios Athenienſium principes,ego
autem Eutychidem emptitium ſeruum. Vtebatur &
Laide meretrice,vt refert Sotion in II Succeſſionum
libro. Qua ex re quum ſugillaretur à plurimis, ha-
bere ſe Laidem reſpondit, non à Laide ſe haberi.
Nam continere ſe à voluptatibus, neque eis manus

A dare præclarum esse,non earum sibi vsum interdice-
re. Exprobrantem sibi lautiores & delicatiores cibos,
hac ratione compescuit,Tu (inquit) ista tribus obo-
lis non emeres? fatente illo, Non tam igitur , inquit,
ego voluptati studeo,quàm tu auaritiæ.Ostendebat ei
Simus Dionysij quæstor magnificè instructas ædes &
pauimenta pretiosa,(erat autem Phryx)tum ille sputa
76 quammaximè potuit ei in faciem cõiecit . Indignante
illo,Non habui(inquit)opportuniorem locum.Cha-
rondæ,siue(vt quidam volunt) Phædoni interroganti
B quisnã esset vnguentis delibutus , Ego,inquit,infelix,
& me infelicior Persarum rex.Cæterùm vide ne,vt cę
teræ animantes propterea nihil sui amittunt , sic ne
homo quidem. Mali verò malè pereant cinædi , qui
vnguenta pretiosa nobis exprobrant . Interrogatus
quomodo Socrates obiisset diẽ,Vtinã(inquit)sic ego.
Intrauit ad illum aliquando sophista Polyxenus,intui-
túsque mulieres compositas,& magnificè instructum
conuiuium,accusare luxum eiusmodi cœpit . Conti-
nuit se ille modicè,ac demum,Potésne, inquit , hodie
C nobiscum esse?Et quum ille annuisset, Cur ergo (in-
quit)quereris? Videris enim non delicatiorem men-
sam accusare,sed sumptum.Gestabat eius famulus in
itinere pecuniam,& quum premeretur onere , Effun-
de(ait)quod nimis est,& fer ea quæ potes.testatur id
Bion in Diatribis.Quum aliquando nauigaret , didi-
cissétque nauem esse piraticam,acceptum aurum nu-
merabat,deinde velut imprudenti & inuito lapsum è
manibus iactauit in mare,ingemuítque grauiter.Sunt
qui illum & hæc dixisse memorent, Melius est vt hæc
D ab Aristippo,quàm Aristippus propter ista pereat.In-
terroganti Dionysio ad quid venisset,Vt, inquit, quæ
habeo impartiar:quæ non habeo,accipiã. Alij sic eum
respõdisse referunt,Quãdo sapientia egebam,adij So-
cratẽ:nũc pecuniarũ egens ad te veni.Arguebat ma-
ximè homines,quòd in auctionibus quidẽ vasa inspi-
cerent,vitã verò nõ inspicerent.Hoc alij Diogenis fu-
isse volunt.Iusserat aliquãdoDionysius in conuiuio,vt
singuli investe purpurea saltarẽt,id Plato renuit dicẽs,

Effœminata veſte non poſſum tegi, A
Quum ſim vir, & virili natus ſtemmate. 77

Sumptam verò Ariſtippus induit, & quum ſaltare inciperet, propriè promptéque dixit, *neque in ſacris Li-*
Patris, pudica mens vnquam corrumpitur. (*beri*

Orabat aliquando pro amico Dionyſiũ, & quum repelleretur, ad pedes eius corruit. Id factum quum argueret quiſpiam, Non ego (inquit) in culpa ſum, ſed Dionyſius, qui aures habet in pedibus. Morabatur in Aſia, & quum ab Artapherne ſatrapa fuiſſet comprehenſus, interrogatus à quodam an ibi cõfideret, Quaſi verò, (inquit) ô ſtulte, magis vnquam fidens fuerim quàm modò ſum, alloquuturus Artapherne. Eos qui liberalibus imbuti diſciplinis, philoſophiam neglexiſſent, Penelopes aiebat procis eſſe ſimillimos. illos enim & Melantho & Polydoram ancillas cunctáque potius habere quàm dominæ ipſius nuptias ſperare potuiſſe. Simile quiddã & Ariſto dixiſſe fertur: Vlyſſem quippe, quum deſcendiſſet ad inferos, mortuos ferè vidiſſe omnes, alloquutúmque eſſe, reginam verò ipſam ne videre quidem potuiſſe. Ariſtippus verò rogatus quænam iuuenes oporteat diſcere, Ea (inquit) quæ viris vſui futura ſunt. Exprobranti cuidam quòd à Socrate ad Dionyſium ſe contuliſſet, Atqui (inquit) ad Socratem diſciplinæ indigens profectus ſum, ad Dionyſium autem pecuniæ egenus veni. Multas iã pecunias conſequuto quũ diceret Socrates, Vnde tibi tam multa? ille inquit, Vnde & tibi pauca? Dicente ſcorto, Ex te gero vterum, Nõ, inquit, hoc magis noſti, quàm ſi per ſpinas denſiſſimas ambulans dicere poſſes, Iſta me pupugit. Cauſante quodam quòd filium quaſi non ex ſe natum proiiceret, An verò (inquit) ignoramus & pituitam & pediculos ex nobis gigni, quæ tamen velut inutilia quãlongiſſimè proiicimus? Quum à Dionyſio 78 pecuniã ipſe, Plato librũ accepiſſet, inſimulante ipſum quodam, Ego, inquit, pecuniis indigeo, Plato libris. Percontanti cuius rei gratia ipſum Dionyſius argueret, Eius, ait, cuius arguunt cæteri. Poſtulabat pecuniam à Dionyſio, & ille, Dixiſti, inquit, non egere

A sapientem: Da, inquit ille, & postea de his quæramus. & quũ dedisset, Vidésne (ait) me nõ indigere? Dicente ad eum Dionysio, Qui ad tyrannum proficiscitur, ille eius est seruus, quãuis liber iuerit, Nõ est (inquit) seruus, si liber venit. Hoc Diocles refert in libro De vita philosophorũ. alij Platonem id dixisse tradunt. Iratus AEschini, Nónne mox redibimus, ait, in gratiam, neque delirare desistemus? Num expectabis quoad quispiam de nobis scurra loquatur ad pocula? Et ille, Grato (inquit) animo: Meméto ergo (ait Aristippus) quòd
B ad te, quum maior essem natu, prior accessi. Et AEschines, Rectè, inquit, per Iunonem dixisti: nam me multo profectò melior es. ego enim inimicitiarum, tu amicitiæ princeps fuisti. Et ista quidem de illo referuntur. Fuerunt autem Aristippi quatuor. Primus, iste de quo nobis sermo est: secundus, qui Arcadię historiam scripsit: tertius, qui, quòd à matre doctus esset, μητροδίδακτος dictus est, prioris nepos ex filia. quartus, ex noua Academia profectus. Huius autem Cyrenaici philosophi libri isti memorantur, tres historiæ Libycæ libri
C ad Dionysium missi. Dialogi vigintiquinque, alij quidem Attica, alij verò Dorica loquutione scripti. Sunt autem hi, Artabazus, Ad naufragos, Ad fugitiuos, Ad mendicum, Ad Laidem, Ad Porum, Ad Laidem de speculo, Hermias, Somnium, Ad eum qui præerat po-
79 culo, Philomelus, Ad domesticos, Ad increpãtes quòd vetus vinum scortáque possideret, Ad vituperantes quòd magnificè instrueret mensam. Epistola ad Aretem filiam, Ad eum qui seipsum exercebat in Olympia, Interrogatio, alia Interrogatio, Χρεία ad Diony-
D sium, alia De imagine, alia de Dionysii filia, Ad eum qui arbitrabatur se contemptui & ignominiæ haberi, Ad eum qui consulere moliebatur. Plerique illum & Διατριβῶν sex libros explicuisse asserunt, alii prorsus scripsisse negant, ex quibus est Soscrates Rhodius. Porrò & Sotion in secundo, & Panætius hęc illum scripsisse referunt, videlicet, De disciplina, De virtute, Exhortatorius, Artabazus, Naufragi, Fugiui, Diatribarum libri sex, Sententiarum libri tres, Ad Laidem, Ad Porum, Ad Socratem De fortuna. Fi

nem verò definiuit lenem motum ad ſenſum ema- A
nantem. Age verò, quoniam ipſius vitam deſcripſi-
mus, nunc eos qui ab illo fluxere, Cyrenaicos ſuo or-
dine proſequamur. Ex his alii quidem Ἡγησιακοὺς, Ἀν-
νικερείους alii, alii Theodorios ſeipſos appellauere. Sed
& illos etiamnum qui à Phædone manarunt, ex qui-
bus Eretricos nobiliſſimos dixere. Sic autē illorum
ſeriem recenſeamus. Ariſtippum audiuit Arete filia
& AEthiops Ptolemæus, & Cyrenæus Antipater. Are-
tæ verò auditor fuit Ariſtippus Metrodidactos cogno
minatus, eius verò Theodorus, qui primò ἄθεος, dein-
de Θεὸς appellatus eſt. Antipatrum Epitimedes Cyre- B
næus audiuit, eius Paræbates auditor fuit. Paræbatis
Hegeſias qui Πεισιθάνατος eſt dictus, & Anniceris, à quo
Plato redemptus eſt. At enim qui Ariſtippi inſtituta
amplexi ſunt, & ab illo Cyrenaici ſunt appellati, hiſce
opinionibus vtuntur. Duas perturbationes ponunt,
dolorem & voluptatem: voluptatem lenem motum,
dolorem verò aſperum motum appellantes. Nihil dif-
ferre à voluptate voluptatem, neque plus altera com-
mune habere alteram: atque illam quidem cunctas a- C
nimātes appetere, hunc autem aſpernari. Voluptatem
autem corporis intelligunt, quam & finem eſſe dicunt
(vt etiam Panætius in libro De ſectis tradit) non eam 80
quæ in ſtatu ſit, & doloris priuatione conſiſtit, & vel-
uti à turbatione omni quietem agit, quam ſuſcepit E-
picurus, finémque conſtituit. Videtur autem eis finis
à beata vita differre: finem quippe eſſe particularem
voluptatem, beatam autem vitam ſiue felicitatem, vo-
luptatum particularium conſtare conuentu, quibus &
præteritæ connumerantur & futuræ. Particularem
quoque voluptatem propter ſe eligendam, felicitatem
verò non propter ſeipſam, ſed propter particulares D
voluptates expetendam. Teſtimonio nobis eſſe finem
habendam voluptatem, quòd à pueris hanc nobis na
tura conciliauerit etiam abſque iudicio rationis: &
quum illa fruimur, nihil amplius inquirimus, quódq;
nihil æquè ac dolorem naturaliter fugimus. Volupta-
tem præterea bonum eſſe, etiamſi à turpiſſimis pro-

A ueniat rebus,vt ait Hippobotus in lib.De ſectis. Si enim fœda ſit actio, voluptatem tamen per ſeipſam eligendam eſſe,bonúmque exiſtimandam. Porrò illa doloris amotio quam tuetur Epicurus, eis non videtur voluptas eſſe,neque priuatio voluptatis, dolor: vtraque enim eſſe in motu conſtituta,quum non ſit motus doloris voluptatiſque priuatio. Quippe doloris illa vacatio veluti dormientis ſtatus eſt. Poſſe quoſdam aiunt voluptatem minimè appetere per animi peruerſionem, non tamen omnes animi voluptates ac dolores in corporeis voluptatibus & doloribus fieri,
B quippe qualibet ſimplici ex patriæ proſperitate, ſiue priuata felicitate gaudium gigni. Imò ne ex memoria quidem ſeu expectatione bonorum voluptatem perfici dicunt,quod placet Epicuro. Nam tempore motum animi effluere, quin ne ſolo quidem viſu vel auditu voluptates conſtare poſſe, quando & eos qui lamentationes imitantur,libenter audimus, veras autem illibenter atque iniucundè. Porrò priuationem huiuſmodi aut voluptatis aut doloris medios ſtatus appellabant. Longè tamen eſſe præſtantiores corporum quàm animorum voluptates,deterioréſque corporis quàm animi affectiones: quocirca & his pec-
C
81 cantes magis cruciari. Durius quippe dolere, lætari verò familiarius & gratius arbitrabantur: quocirca & maior illis erat corporis cura quàm animi. Vnde quum inde quoque conſtet eligẽdam voluptatem, pleraque tamen quæ ſunt efficientia quarundam voluptatum,quum ſint moleſta, ſæpe aduerſari vt difficillima eis videatur voluptatum congeries, quæ beatam vitam efficere non poſſit. Placet autem eis neque ſapientem ſemper in voluptate viuere, neque rurſus
D inſipientem ſemper in dolore, verùm maiore ex parte ſic vtrunque affici. Satis autem eſſe, ſiquis vel per vnam incidẽtem voluptatem ſuauiter afficiatur. Prudentiam quidem bonum eſſe aſſerunt, non autẽ propter ſeipſam appetendam, ſed eorum gratia quæ nobis ex illa proueniunt.Amicum neceſſitatis cauſa amplectendum. Nam & corporis partes quàdiu adſunt,

adamari. Virtutes quaſdam imprudentibus & communes eſſe. Corporis exercitationem conferre ad virtutem capeſſendam. Sapientem nunquam inuidia tentandum, neque cupiditati, neque ſuperſtitioni vnquam ceſſurum. Iſta enim ex inani opinione contingere, metu tamen & dolore pulſandum. id quippe naturaliter fieri. Diuitias præterea voluptates efficere, neque per ſe appetendas. Perturbationes item comprehendi poſſe dicebant, non autem etiam ex quibus fiunt. Naturalium rerum inquiſitionem omittebant, quòd comprehendi non poſſe manifeſtè colligerent. Logicen propter ſummum eius vſum attingebãt. Tamen Meleagri ſententia eſt in ſecundo De opinionibus, & Clitomachi in primo De ſectis, eos & phyſicã & dialecticam æquè aſpernari. Poſſe enim & aptè dicere, ac extra ſuperſtitioné eſſe, mortíſque metum effugere, qui rationem bonorum malorúmque didicerit. Nihilque natura iuſtum eſſe, aut honeſtum vel turpe, ſed conſuetudine ac lege. Vir tamen bonus nihil agit perperam ob imminentia damna, opinionéſque ſiniſtras euitandas. Eſſe autem ſapientem profectum quendam in iis quæ vel in philoſophia, vel in cæteris bonis & honeſtis artibus non ſatis promouerunt. Aiunt & dolore affici alium alio magis, ſenſúſque non ſemper vera nuntiare. Verumenimuero 82 ii qui dicuntur Hegeſiaci, eandem ſanè de voluptate ac dolore habuere ſententiam, præterea neque gratum eſſe aliquid, neque beneficentiam, neque amicitiam, quòd iſta non per ſeipſa appetamus, ſed vſus ac neceſſitatis gratia, ac propter eos, qui ſi abſint, illa nec ſubſiſtere quidem. Eſſe autem impoſſibile cumulatè contingere beatam vitam: corpus quippe morbis multis paſſionibúſque affligi, animam verò ſimul cum corpore pati & vnà turbari, complura item quæ ſperemus, à fortuna impediri; propter iſta igitur atque huiuſmodi beatam vitam non poſſe obtineri. Vitam præterea ac mortem eligendam. Natura item ſuaue atque inſuaue nihil opinabantur: cæterùm propter rerum vel raritatem vel nouitatem, vel ſa-

A tietate lætari alios,alios angi. Diuitias vel pauper-
tatem nihil ad voluptatis valere rationem : neque
enim aliter ea voluptate diuites quàm pauperes affi-
ci. Seruitutem æquè atque libertatem , nobilitatem
atque ignobilitatem , gloriam vel ignominiam nihil
differre ad voluptatis modum,atque insipiéti quidem
expedire si viuat,id verò sapienti indifferens esse. Sa-
pientem suiipsius gratia cuncta facturum:alium quip-
pe neminem æquè ac se dignum arbitrari . Quamli-
bet enim ingentia videatur ab eo consequutus,non ta
men eorum quæ ipse præstiterit merita æquare. Tol-
B lebant & sensus,quòd certam non inferũt notionem,
quíque sine delectu agere cuncta viderentur . Eorum
peccata veniam dicebant promereri,neq; enim spon-
tè peccare,sed aliqua perturbatione coactos, Non o-
dio quenquam habiturum , sed potius eruditurum.
Sapientem non adeo in bonorum electione inhæsu-
rum,vt in malorum fuga,finem constituendo , vt ne-
que in labore,neque in dolore viuatur. Idque eos as-
sequi qui circa voluptatum materiã neutram in par-
C tem inclinatiores sunt. Porrò Annicerii in cæteris ab
istis non dissentiunt. Relinquunt autem amicitiam in
vita,& gratiam , honorémque aduersus parentes , &
pro patria præclarum aliquod facinus. Quocirca
quanuis molestias sapiens ac negotia subeat , nihilo-
minus beatè victurum , etsi minimum voluptatis illi
83 suppetierit. Amici felicitatem non per se appetẽdam,
neque ei proximè patere sensui,neque satis esse in ra-
tione momenti , vt confidere possimus , & multorum
opinione celsiores euadere , oportere verò in optimis
D quibusque assuefieri , propter inolitam & insitam no-
bis affectionem vitiosam.Amicum, nõ propter vsum
ac necessitatem solùm suscipiendum , quæ profectò si
desierit,nõ erit ille auersandus,verumetiã propter in-
sitã beneuolentiã,cuius gratia dolores quoq; esse sub-
eundos. Quanuis enim finem in voluptate constitu-
ant,doleántque si illa priuari contingat,sponte tamen
sustinẽdos labores volunt pro summo in amicum stu-
dio affectúq; singulari. Qui autem Theodorii sunt

appellati, à Theodoro quem prædiximus traxere co- A
gnomen,eiúſque decretis vſi ſunt. Porrò Theodorus
ipſe omnes de diis opiniones ſuſtulit. Deniq; librum
ipſius De diis inſcriptum offendimus non cõtemnen-
dum , ex quo & Epicurum complura ſumpſiſſe aſſe-
runt. Audiuit autem Anniceridẽ Dionyſiúmque dia-
lecticum,vt ait Antiſthenes in Philoſophorum ſucceſ-
ſionibus. Finem opinatus eſt gaudium & mœrorem:
alterum conſtare prudentia,alterum verò impruden-
tia. Bona eſſe prudentiam atque iuſtitiam:mala verò,
contrarios habitus : media, voluptatem & dolorem. B
Suſtulit & amicitiam , quòd ea neque inſipientibus
adſit neque ſapientibus. In illis enim,ſublato vſu,a-
micitiam quoque euaneſcere. Sapientes verò, quum
ſibiipſis ſufficiant,amicis non indigere. Probabile di-
cebat prudentem virum non ſeipſum pro patria pe-
riculis exponere:neque enim pro inſipientium com-
modis amittendam eſſe prudentiam.Eſſéque patriam
mundum. Furto quoque & adulterio & ſacrilegio,
quum tempeſtiuum erit,daturum operam ſapientem.
Nihil quippe horum turpe natura eſſe,ſi auferatur de C
hiſce vulgaris opinio, quæ è ſtultorũ imperitorúmq; 84
plebecula conflata eſt. Sapientem publicè abſque vllo
pudore ac ſuſpicione ſcortis congreſſurum. Aiebátq;
iſtiuſmodi argutiis, Nónne mulier literis inſtructa v-
tilis erit, quia literata eſt? & puer itidem & adoleſcẽs
vtilis erit,quia literaturam callet? Ita ſané. Et mulier
igitur vtilis eſt,quia pulchra erit: & puer & adoleſcẽs
vtilis erit, quia formoſus eſt? Ita ſané. Puer igitur &
adoleſcens pulcher , & ad hoc erit profectò vtilis ad
quod formoſus natus eſt. Aſſentiebatur. Eſt autem v-
tilis vt ei congrediatur. Quibus conceſſis inferebat, D
Siquis ita vtatur eiuſmodi congreſſione quando id
vtile eſt,non peccabit.Neque igitur,ſi vtatur pulchri-
tudine dum id vtile eſt,peccat. His igitur atque hu-
iuſmodi interrogatiunculis auditores capiebat. Vide-
tur autem idcirco appellatus deus, quòd quum illum
Stilpo percontatus eſſet,Putáſne, Theodore,te id eſſe
quod diceris? atque ille fateretur, Deus ergo(inquit)

A es. Id quum ille gratè accepisset, subridens ait, Atqui, infelix, (inquit) ea ratione & cornicem te esse fateteris, & alia huiusmodi innumera. Quum assideret aliquando Theodorus Euryclidi hierophantæ, Dic mihi (ait Euryclides) quínam sunt qui circa mysteria impii sunt? quum respondisset ille, eos eius criminis reos teneri, qui ea necdum initiatis aperirent: Et tu ergo (inquit) impius es, qui ista nondum initiatis enarres. Parum autem abfuit, quin periclitaretur ne traheretur in Arium pagum, nisi eum Demetrius Pha-
B lereus eruisset. Amphicrates verò, in libro De viris illustribus, ait illum damnatum, venenúmque bibisse. Quum verò apud Ptolemæum Lagi filium moraretur, legatus aliquando ad Lysimachum ab illo missus est. Magna verò fiducia vtenti, ait Lysimachus, Dic mihi, Theodore, nónne tu Athenis excidisti? Et ille, Rectè iudicas, inquit: nam me Atheniensium ciuitas ferre non valens, non secus ac Semele Dionysium expulit. Rursus dicenti Lysimacho, Caue ne vlterius ad
85 nos proficiscare, Non (inquit) reuertar, nisi me mit-
C tat Ptolemęus. Aderat Mythrus Lysimachi dispensator. Is quum diceret, Videris non solùm deos, verùm & reges ignorare: Quo pactò (inquit) illos ignoro, quandoquidem te diis inimicum puto? Fertur quum aliquando Corinthum venisset, magna discipulorum turba comitatus, & Metrocles Cynicus σκάνδικας (*id enim est syluestre olus*) abluens ei diceret, At tu sophista nequaquam multis discipulis egeres, si olera dilueres, dixisse, Et tu si cum hominibus conuersari didicisses, profectò istis oleribus non vterere. Simile quiddã (vt suo loco diximus) de Diogene & Aristip-
D po memoratur. Huiusmodi Theodori fuisse vitam ac doctrinam comperimus. Demum verò Cyrenen profectus apud Marium in pretio diu vixit: vbi quum primùm eiiceretur, non illepidum quiddam dixisse fertur, Malè (inquit) facitis, viri Cyrenaici, qui me ex Libya in Græciam exulem agitis. Fuerunt autẽ Theodori viginti. Primus, Samius Rhœci filius, qui consuluit carbones fundamentis Ephesini templi subiici.

nam quum humidus eſſet locus, carbones ait reiecta A
ligni natura ſoliditatem accipere humori inuiolabi-
lem. Secundus, Cyrenaicus geometra, cuius & Plato
auditor fuit. Tertius, hic ipſe philoſophus. Quartus,
cuius fertur libellus De vocis exercitatione. Quintus,
qui de legiſlatoribus ſcripſit, à Terpandro initium ſu
mens. Sextus, Stoicus. Septimus, qui Romanas res
conſcripſit. Octauus, Syracuſanus, qui De re militari
ſcripſit. Nonus, Byzãtius in cauſis ciuilibus clarus. De-
cimus ſimiliter, cuius & Ariſtoteles in oratorũ Epito
me mentionẽ facit. Vndecimus, Thebanus ſculptor. B
Duodecimus, pictor, cuius & Polemon meminit. De-
cimustertius, Athenienſis pictor, de quo Menodotus
ſcribit. Decimusquartus, Epheſius pictor, cuius The-
ophanes in libro De pictura meminit. Decimusquin- 86
tus, epigrammatũ poeta. Decimusſextus, qui De poe-
tis ſcripſit. Decimusſeptimus, medicus, Athenæi diſci-
pulus. Decimusoctauus, Chius philoſophus Stoicus.
Decimusnonus, Mileſius, & ipſe philoſophus Stoicus.
Viceſimus, tragœdiarum ſcriptor.

PHAEDON. C

PHædon Elienſis nobili familia, vnà cum patria ca-
ptus coactus eſt intra ſellulam infami ſe quæſtui
addicere: adiecto tamen oſtiolo, Socratis contuber-
nio præceptoréque fruebatur, quoad ipſum Alcibia-
des ſeu Crito, Socrate monente redimeret: ex quo li-
beraliter philoſophiæ operam dedit. Hunc Hierony-
mus in libro De aſſenſu retinendo, ſeruum fuiſſe aſſe-
uerat. Scripſit autem Dialogos, de quibus nihil dubi- D
tatur, Zopyrum & Simonem: de Nicia controuerſia
eſt. Medum, quem AEſchinis eſſe plerique tradunt, a-
lii verò Polyæni. Antimachum ſiue Senes. & de hoc
ambigitur. Scythicos ſermones etiam quidã AEſchi-
nis eſſe aſſeuerant. Succeſſor autem eius fuit Pliſtanus
Elienſis, & ab eo tertius, Menedemus Eretrieus, Aſcle
piadéſque Phliaſius, à Stilpone profecti, atque vſq; ad
eos Eliaci ſunt appellati: à Menedemo autẽ Eretrici,

A de quo postea dicemus, idcirco quòd ipse sectæ princeps atque autor fuerit.

EVCLIDES.

EVclides Megaris oppido, quod Isthmo adiacet, siue, iuxta quosdam, Gelous, vt in Successionibus tradit Alexander, Parmenidis librorum in primis studiosus fuit. Ab eo Megarici denominati sunt, qui postea ἐριστικοὶ, postremò dialectici sunt. Quos ita primus Dionysius Carthaginiẽsis idcirco appellauit quòd in-
B terrogando ac respondendo sermones librósque com-
87 ponerent. Ad hunc ait Hermodorus, post Socratis mortem venisse Platonem, ac philosophos reliquos metu atrocitatis tyrannorum compulsos. Hic bonum esse vnum definiuit multis nominibus celebre. Aliquando enim hoc dici prudẽtiam, quandoque deum, aliâs mentem appellari, & huiusmodi cætera. Quæ bono aduersa viderentur sustulit, ea ne esse quidem dicens. Vtebatur probationibus, non his quæ per assumptiones, sed quæ per conclusiones fiunt. Disputa-
C tionem item quæ fit per similitudinem sustulit, dicẽs illam sanè aut ex similibus consistere, aut ex dissimilibus. Et, si ex similibus cõsistit, circa ipsa potius quàm quibus sunt similia versari rationẽ debere: sin autem ex dissimilibus, superuacaneam esse comparationem. Idcirco & Timon illum vnà cum cæteris Socraticis mordet, nullius sibi horum curã esse dicens, non Phædonis, non alterius cuiuspiã, neque Euclidis qui Megarensibus contentionis rabiem inuexit. Dialogos autem conscripsit sex, Lampriam, AEschinem, Phœni-
D cem, Critonem, Alcibiadem, Amatorium. Porrò ex Euclidis successione est & Eubulides Milesius, qui & plurimos in dialectica modos rationésque interrogandi tradidit, mentientem & fallentem, Electram, conuelatam, acerualem, corneam, & item caluam. Et istum non defuit ex Comicis qui carperet,

Contumeliosus Eubulides ceratinas interrogans,
Et mendacibus fastuosisque verbis rethores versans,
Abiit Demosthenis habens volubilitatem.

Videtur

Videtur Demosthenes hunc audiuisse, & quum ῥῶ literam pronuntiare vix posset, emendasse iugi exercitio. Neque item obscurum est Eubulidem aduersus Aristotelem inimico animo fuisse, eúmque in plurimis reprehendisse. Inter cæteros verò qui ex Eubulidis ludo manauerũt, Alexinus Eliensis fuit, vir acer, & contentionis viribus ac neruis clarus, vnde & Alexinus cognominatus est. Maximè autem Zenoni infestus erat. Hunc ait Hermippus ex Elide in Olympiam profectum, ibique philosophatum. Discipulis autem rogantibus cũr illic moraretur, dixisse, velle se sectam instituere, quam Olympiacam vocaret. Illos verò, quum rerum omnium penuria, & præterea insalubri loco affligerentur, ab eo recessisse, iámque Alexinum solum ac desertum vno tantùm famulo comite ibi remoratum. Postea dum nataret in Alpheo flumine arũdinis acumine læsum, vita excessisse. Et est in ipsum nostrum epigramma sic se habens,

A

88

B

At non inanis hercle erat illa fama,
Cuidam natanti misero transfixum pedem
Clauo: nam Alexinus prius flumen Alpheum
Quàm transfretasset, canna fixus óccidit.

C

Scripsit non solùm ad Zenonem, verùm & alios complures libros, & ad Ephorum historicum. Ex Eubulidis disciplina & Euphantus fuit Olynthius, qui temporis sui conscripsit historiam. Scripsit & tragœdias plurimas, quibus in certaminibus maximè probatur. Fuit & præceptor Antigoni regis, ad quem etiam librũ De regno scripsit perutilem atque laudatissimum. Vitam verò senectute finiuit. Fuerunt & alij complures auditores Eubulidis, inter quos & Apollonius Cronus.

D

DIODORVS.

DIodorus Amenij filius Iaseus, & ipse cognominatus Cronus, quem & Callimachus in Epigrammatis mordacissimè insectatur, ac parietibus inscribit illud, Cronus est sapiens. Erat & iste dialecticus, primúsque inuenisse à quibusdam existimatus est inuo-

A lutum & cornutum differendi genus. Hic apud Ptolemæum Soterem commorans, quum à Stilpone sermones quosdam dialecticos interrogatus extemplò nequiuisset soluere, à rege increpatus, Cronúsque in
89 iurgio vocatus conuiuium deseruit, egressúsque librum de ea propositione conscripsit, vitámque mœrore finiuit. Est in ipsum nostrum epigramma in hunc modum,

Crone Diodore quis te dæmonum mala
Affectione compulit,
B *Vt tu te in atrum mitteres in tartarum,*
Quòd non solutis Stilponis ænigmatis
Victus fuisti? iure ergo deprehenderis
Cronus remotis r, & cappa literis.

Fluxit ab Euclide Ichthyas Metalli filius, vir illustris, ad quem Diogenes Cynicus dialogum scripsit. Clinomachus item Thurius, qui primus de proloquiis & prædicamentis & cæteris huiusmodi scripsit. Et Stilpo Megarensis clarissimus philosophus, de quo nunc dicendum est.

C

STILPO.

STilpo Megarensis eius oppidi quod in Græcia est, audiuit quosdam ex Euclidis familia. Alij & ipsius Euclidis fuisse auditorem tradũt. Thrasymachi etiam Corinthij illius qui Ichthyæ familiaris erat, vt ait Heraclides. Intantum verò & inuentione & eloquentia præcessit alios, vt parum abfuerit quin omnis Græcia in illum intenta, in Megara transisse diceretur. De eo Philippus Megaricus ita ferme retulit. A Theo-
D phrasto quidem Metrodorus illum speculationis studiosum, & Timagoram Geloum auulsit: ab Aristotele verò Cyrenaico, Clitarchum & Simmiam. Porrò à dialecticis, Pæonium quidem ab Aristide: Diphilum verò Bosporianum Euphanti, & Myrmecem Exæneti filium, qui ad se arguendum venerant, vtrosque sui studiosos habuit. Præter hos autem Phrasidemum peripateticum physicúmque peritissimum ad se attraxit, Alcimúmque oratorem omnium qui in Græcia

tum florebant eminentissimum. Craterē insuper, & A
complures alios in sua retia induxit, Phœnicémque 90
Zenonem vnà cum illis abstulit. Erat præterea maxi-
mè ciuilis, ac præter vxorem quam duxerat, Micare-
te etiam pellice vtebatur, vt Onetor ait, filiámque
parùm pudicam genuit, quam duxit Simmias Syracu-
sanus eius necessarius. Hæc dum lasciuiùs viueret,
Stilponíque à quodam renuntiatum esset eam sibi
probro esse, Non, inquit, ista maiori mihi probro est,
quàm ego illi ornamento. Suscepit hunc honorificè
(vt aiunt) & Ptolemæus Soter, quum Megara ipsius B
vrbem victor obtinuisset, ac tradita sibi pecunia ora-
ret vt in Ægyptum secum nauigaret. Tum ille pecu-
niæ modicum admisit, eam profectionem renuens, in
Æginam contendit, quoad ille remearet. Demetrius
quoque Antigoni filius quum cepisset Megara, do-
mum illi reseruari, cunctámque direptam substantiam
restitui curauit. Vbi, quum ea quæ amiserat, vt scri-
ptis sibi traderet moneret, nihil ille suum se perdidis-
se respondit: quippe doctrinam & eruditionem sibi
ademisse neminem, reliquámque sibi esse & eloquē- C
tiam & disciplinam, atque illum mortalis beneficen-
tiæ admonuit tanta orationis vi, vt rex illius iam stu-
diosus prorsus auditor fieret. Aiunt illum ita quen-
dam de Phidiæ Minerua compellasse, Num, inquit,
Minerua Iouis filia deus est? Quum verò annuisset il-
le, dixisse, At ista non Iouis, sed Phidiæ est: concede-
bat. Non ergo, inquit, ipsa deus. Qua ex re quum in
Arium pagum pertractus fuisset: nihil inficiatum fe-
runt, imò rectè se loquutum asseruisse: non enim
deum esse, sed deam: deos quippe mares esse: Areo- D
pagitas tamen nihilo placatiores factos, iussisse con-
tinuò ipsum vrbe excedere, quo etiam tempore The-
odorum cognomento deum iurgio dixisse, Vnde hoc
nouerat Stilpo? num amota palla ipsam inspexe-
rat? Erat iste profectò audacissimus, verùm Stilpo
vir compositissimus, & maximè facetus. Denique
quum rogasset illum Crates an dij precationibus ac
diuinis honoribus gaudeant, Noli me, inquit, fatue, in

A via de hisce rogare, sed solum ac seorsum. Hoc ipsum & Bionem interrogatum, an sint dij, dixisse tradunt,

Túne senex turbam à nobis propellere curas?

Fuit & Stilponi ingenium simplex, neque vlla simulatione fucatum, ita vt imperitæ quoque concioni se accommodare nullo negotio posset. Cratete denique Cynico semel ad id quod fuerat interrogatus non respondente, sed crepitum ventris emittente: Sciebam, inquit, te omnia potius quàm quæ deceret loquuturum. Caricam illi aliquando interrogatiunculámque
B proposuerat. eam verò ille statim comedit: & quum diceret illi Stilpo, Hercle, caricam perdidi, Non solùm (inquit) caricam, sed & interrogatiunculam, cuius arra hæc fuit carica. Rursus quum vidisset hyeme Cratetem adustum, O Crates, inquit, videris mihi nouo indigere pallio, quasi diceret, Veste & mente: ad hanc eius vocem rubore suffusum, ita in illum lusisse Cratetem,

Atqui ego Stilponem Megaris mala multa ferentem
C *Vidi, vbi monstrosi esse ferunt habitacla Typhoei,*
Hîc contendebat iuuenum comitante caterua,
Nil sani misera quàm de virtute docebat.

Fertur Athenis hominum ita in se studia vertisse, vt ex officinis ad eum confluerent visendum. Vbi quum quidam diceret, Admirantur te, ô Stilpo, veluti belluam, Minimè, inquit ille, sed velut hominem verum. Cæterùm quum esset disputator acerrimus, species quoque tollebat, dicebátque qui hominem diceret neminem esse, neque hunc aut hunc dicere. Quid
D enim hunc magis quàm hunc? non igitur hunc. Rursúsque olus quod ostenditur non est. olus enim ante mille annos fuit: non est igitur hoc olus. Fertur quum Crateti colloqueretur, inter loquendum festinasse vt pisces emeret. quum eum ille retinere vellet ac diceret, Sermonem relinquis? Minimè, inquit: sed sermonem habeo, & te derelinquo. sermo quippe manet: cibus autem venum dabitur, nisi festinauero.
92 Feruntur ipsius dialogi nouem, non satis gratiæ habentes, Moschus, Aristippus siue Callias, Ptolemæus,

Chærecrates, Metrocles, Anaximenes, Epigenes, Ad filiam suam, Aristoteles. Huius auditorem fuisse Zenonem Stoicorum principem Heraclides refert. Senem verò defecisse Hermippus testis est, hausto prius mero, vt citius moreretur. Reprehensus est à Sophilo comico in comœdia quæ inscribitur Γάμος. Est autem in hunc Stilponem nostrum epigramma, A

Stilpona nosti Megarensem illum forsitan,
Quem quum senectus cepit morbus improbus,
Iugúmque triste, vinum bigæ pessimæ
Inuenit aurigam illico longè optimum. B

CRITO.

CRito Atheniensis, vnus omnium maximè eximio quodam amore Socrati affectus est, atque eius ita curam egit vt nunquam aliquid ex his quæ sunt ad vsum necessaria illi deesse pateretur. Ipsius liberi Socratis auditores fuere, Critobulus, Hermogenes, Ctesippus, Epigenes. Crito igitur dialogos decem & septem scripsit, qui vno continẽtur codice, ita inscriptos, Non ex disciplinis constare probitatem, Quid sit abundare, C
Quid idoneũ siue ciuile, De honesto, De Deo, Quid sit malefacere, De fertilitate, De lege, De artibus, De congressu, De sapientia, Protagoras siue Ciuilis, De literis, De poetica, De honesto, De disciplina, De scientia, Quid sit scire.

SIMON.

SImon, Atheniensis coriarius. Quoties ad eius officinam perrexisset Socrates, atque dissereret omnia D
quæ meminisse poterat, notabat. Vnde & ipsius dialogos Σκυτικοὺς appellant, quòd inter huiusmodi opifices sint habiti. Sũt autẽ numero XXXIII, qui vno itidem codice comprehenduntur. De diis, De bono, De honesto, Quid sit pulchrum & honestum, De iusto, duo, De virtute, quòd doceri non possit, De fortitudine siue virilitate, tres, De lege, De popularitate, De ho- 93

A nore,De poesi,De bona valetudine,De amore,De philosophia,De sciētia,De musica, Quid sit pulchrum,De disciplina,De differendo,De iudicio, De eo quod est, De numero,De diligentia,De operando,De auaro,De iactātia,De honesto. Alij autē,De cōsulendo, De ratione siue aptitudine,De maleficētia.Fertur hic primus omniū Socraticos sermones disseruisse.Quum autē Pericles polliceretur si ad se veniret,cuncta illi necessaria exhibiturū, Libertatē(inquit)vendere consilii nō fuerit. Fuit & alius Simon, qui scripsit artem rhetoricam:alius item medicus Seleuci & Nicanoris necessa-
B rius:atque alius quidam sculptor.

GLAVCON.

GLaucon Atheniensis,nouem itidem in codice vno scripsit dialogos, Phidylum, Euripidē, Amyntichum,Euthiam,Lysithidē, Aristophanem,Cephalum, Anaxiphemum,Menexenum.Feruntur eius & alij tri-
C gintaduo, sed suspecti & suppositītij.

SIMMIAS.

94 SImmias Thebanus fuit. Et huius feruntur dialogi vigintitres vno volumine,De sapiētia, De veritate,De musica,De versibus,De fortitudine,De philosophia,De ratiocinatione,De literis,De doctrina,De arte,De regimine, De decoro, Quid eligendum quidve fugiendum sit,De amico, De scientia, De anima, De
D bene viuendo,De possibili,De pecuniis,De vita,Quid sit honestum,De diligentia, De amore.

CEBES.

CEbes & ipse Thebanus,scripsit dialogos tres, qui inscribuntur : Tabula,Septima,Phrynichus.

MENEDEMVS. A

MEnedemus Phædonis Clisthenis filii, ex familia
Theopropidarum, filius fuit, viri sanè nobilis,
sed opificis, ac pauperis. Alij tabernaculorum sutorem
fuisse tradunt, & vtrũque didicisse Menedemum. Quocirca,
quum decretum quoddam tulisset, reprehensum
ab Alexinio quodam, quòd scilicet non conueniret sapienti,
neque tabernaculum neque decretum scribere.
Missus autem ab Eretriensibus in Megaram præsidio
futurus, contendit ad Platonem in Academiam, ínque B
illius retia non inuitus incidit, deseruítque militiam.
Cæterùm Asclepiade Phliasio ad se illum pertrahente,
Megaris apud Stilponem egit, eiúsque ambo auditores
fuere. Inde nauigantes Eliden Anchipylo & Moscho
Phædonis discipulis congressi sunt, atque tum adhuc
vt suprà (quũ de Phædone loqueremur) dictũ est, Ἠλειακοὶ
appellabantur, postea verò ab eius patria, de quo
nunc sermo est, Eretrici vocati sunt. Constat Menedemum 95
honestate ac grauitate fuisse celebrem, qua ex re C
Cratetem quoque sic in illum iocatum,

Phliasiúmque Asclepiadem, taurúmque Eretrensem.

Timon item elato supercilio quum dicturus assurgeret,
fuisse illum notat, his verbis,

Dicturus fastuosus erat, rudibúsque cachinnus.

Adeo autem ea grauitate insignis fuit, vt quum Eurylochus
Cassandræus ab Antigono accersiretur vnà cũ
Cleïppide Cyziceno adolescente abnuerit, metuere enim
ne id Menedemus persentiat: erat enim summæ in
obiurgando grauitatis atque præcipuæ auctoritatis.
Denique quũ adolescẽs in illo motu temerario ferretur, D
dixit quidem nihil, cæterùm sumpta festuca pingebat
in pauimento traiecti figuram, dum interim spectantibus
omnibus adolescens insigni contumelia notari
se intelligens, abscessit.. Hierocles in Pireo de Amphiarao
illum obtundebat, & quum plurima de Eretriæ
loqueretur excidio, nihil aliud loquutus est, tãtùm
rogauit quid in eum Antigon⁹ traiicit. Audacter exultãti
adultero, Ignoras, inquit, nõ modò brassicę succũ

A ineſſe iucundum,ſed & rhaphano? Clamāti adoleſcentulo & vociferanti,Vide (inquit) ne quid retrò,dum neſcis,habeas. Conſultanti Antigono an luxurioſum adiret conuiuium,hoc illi ſolùm renuntiari iuſſit,Memento regis te eſſe filium. Stupidum quendam neſcio quid nihil ad rem dicentem, interrogauit án villam haberet,& quum ille multa ſe habere prædia dixiſſet, Perge,(inquit)& illorum curam gere,ne & illa negligenter curando perdere contingat, & amittere ſimplicem vrbanitatem. Sciſcitanti cuidam an vxor eſſet
B ducēda ſapienti,Non ego,inquit, tibi ſapiens videor? Et quū annuiſſet ille,At ego(ait) duxi. Dicente quodam complura eſſe bona, rogat quot numero, & an putet plura eſſe quàm centum. Sæpius dolebat quòd luxurioſa conuiuia magnificúmque apparatum nequiret ferre. Vocatus verò ſemel ad cœnam, intuénſque lautiſſimis cibis diuitem menſam, nihil loquutus eſt,ſed tacitus eam luxuriam coarguit, dum ſolas oleas in cibum ſumpſit. Huius denique libertatis cau-
96 ſa parum abfuit quin in Cypro apud Nicocreontem
C periclitaretur cum Aſclepiade amico. Nam quum eos rex ad menſtruam celebritatem euocaſſet, ſicut & philoſophos cæteros, Menedemum dixiſſe ferunt, Si quidem honeſta eſt huiuſmodi virorum congregatio, quotidie ſunt feſta celebranda: ſin aliâs, ſuperfluè quoque modò celebrat. Ad hæc tyrannus quum ita occurriſſet,hanc diem habere ſe celebrem,vt negotiis omiſſis philoſophis congredi liceret, ille ſeuerius adhuc in ſententia perſtitit,oſtendens ex ſacrificio oportere nunquam non philoſophos audiendos. Quid plu
D ra? niſi à tibicine admoniti fuiſſent,forſitan periiſſent. Vnde quum in naui iactarētur fluctibus, Aſclepiadem dixiſſe ferunt, tibicinis peritam modulationem ſeſe ſeruaſſe,Menedemi verò confidentiam perdidiſſe. Erat autem (vt fertur) & ſimplici in docendo apparatu,neque in ſchola vllum circa illum,vt fieri ſolet,ordinem vidiſſes. Non ſubſellia erant per gyrum diſpoſita,non aliud quippiam,ſed vt ſingulis aut ſedere,aut ſtare, aut ambulare contingit, ita illum audiebant.

Aliàs tamen gloriæ auidum, ignominiæque metuen- A
tem fuisse tradunt. adeo, vt quum prius opifici suam i-
pse atque Asclepiades nauaret operam, & Asclepiades
super tecta lutũ ferre cerneretur nudus, is, si quem a-
spiceret prætereũtem, occultaretur. Postea verò quàm
ad remp. accessit, ita erat anxius atque solicitus, vt
quum aliquando thura poneret, extra thuribulũ mise-
rit. Circunsteterat illum Crates aliquando, & quòd
ciuilia negotia subisset, probro dabat. Tum ille qui-
busdam præcepit vt illum carceri includerent. Ille ni-
hilominus prætereuntem obseruabat, respiciénsque
Agamẽnonium & Ἡγησίπολιν vocabat. Erat autem ne- B
scio quid in eo religionis, & in superstitionem pro-
nior. Denique manducauerat aliquando per ignoran-
tiam in taberna meritoria proiectas carnes cum Ascle-
piade. Id quum animaduertisset, nausea paloréque tur- 97
babatur, donec illum Asclepiades seueriùs obiurgans,
non carnes diceret eiusce mutationis causam esse, sed
præsumptam de illis fatuam opinionem. aliàs magna-
nimus fuit vir, & planè liberalis. Corporis in eo iam
senis habitus & stat' durabat qui erat in iuuene, athle-
tæ instar firmus, validus atque adusta facie, obesus i- C
tem & attritus fuit, mediocrísque proceritatis, vt ex ea
constat imagine quæ Eretriæ in veteri stadio cernitur.
Est enim veluti ex industria ita sculpta, vt cũctam fe-
rè nuditatem corporis præferat. Erat præterea in sus-
cipiendis amicis omni officio deditus, & quia parum
salubris erat Eretria, conuiuia sæpe inter poetas musi-
cósque celebrabat. Amabat Aratum & Lycophronem
tragicum poetam, Antagorámque Rhodium, sed ma-
ximè omnium studebat Homero. Deinde etiam lyri- D
cis, deinceps Sophocli, atque Achæo inter satyros vel-
uti secundas partes, AEschylo autem primas semper
dabat. Vnde & aduersus eos qui contrà in repub. sen-
tirent, ita ferebatur,

Deprensus olim est ab impotenti celer,
Et tarda cepit testudo regem alitum.

Hæc autem Achæi sunt ex Omphale satyrica. Fallun-
tur igitur qui illum nihil præter Euripidis Medeam

A legisse dicunt, quam inter Sicyonii Neophronis poemata legunt. Magistros, Platonem & Xenocratem, prætereáque Paræbatem Cyrenaicum aspernabatur. Stilponem solum admirabatur. De quo dum aliquando interrogaretur, nihil aliud dixit, nisi, Liberalis est. Erat illi ingenium varium & callidum, atque in componendo ita orationem accommodabat, vt neque quum vellet emergere prospiceretur, atque ideo illi difficile occurreretur. Versabat omnia, infinitámque orationis copiam fundebat. Acerrimus item in concionibus erat, vt in Successionib. tradit Antisthenes,
B atque huiusmodi rogatiunculis compellare solebat, Num aliud ab alio differt? ita sanè. Aliud est autem prodesse quàm bonum? cōcedebatur. Non igitur pro-
98 desse bonum est. Tollebat & proloquia negatiua, affirmatiua verò ponebat. Simplicia, ex iis maximè probans quæ simplicia non sunt, auferebat, ea & coniuncta & complexa dicens. Scribit Heraclides, decretis quidem eum fuisse Platonicum, dialecticen autem eum fuisse aspernatum. Denique sciscitanti Alexino
C an adhuc patrem cædere desisset, dixisse, Neque cecídi, neque desii. Addente illo oportere ambiguitatem solui, Ita vel Non dicendo, Ridiculum (inquit) est vestras leges sequi, quum liceat in portis reluctari, & contrà niti. Quum Bion diuinos studiosè ac diligenter insectaretur, mortuos illum iugulare dixit. Alio rursus dicente, maximum esse bonum omnibus quæ quisque cupiat frui, Multo (inquit) maius est ea solùm quæ deceat cupere. Refert Antigonus Carystius, eum nihil scripsisse neque composuisse, ita ne dogma
D quidem vllum asseruisse. Porrò in quæstionibus (inquit) ita pugnax erat, vt non prius discederet, quàm in eius oculis ardentis spiritus indicia deprehenderentur. Verùenimuero quū in verbis esset talis, factis tamen erat placidissimus. Denique quum Alexino plurimum illuderet & obiurgaret grauiter, fouit tamen illum beneficiis. Nam ipsius coniugem ex Delphis Chalcidem vsque deduxit, itineris furta latrociniáque metuētem. Amicitias piè sanctéque tuebatur,

vt ex ea quæ illi cum Aſclepiade fuit cõiunctione conſtat, quæ profectò adeo inſignis erat, vt nihil à Pyladis diſtaret beneuolentia. Verùm maior natu erat Aſclepiades, ita vt poeta ipſe, Menedemus verò hiſtrio diceretur. Fertur Archeopolis tria millia illis deſignaſſe, & quum orta eſſet amica contentio vter ſecundo loco acciperet, neutrum accepiſſe. Vxores quoque ambos duxiſſe fama eſt, Menedemum matrem, Aſclepiadem filiam: & quum defuncta eſſet vxor Aſclepiadis, Menedemi cepiſſe coniugem, illúmque quòd reipub. præeſſet, aliam duxiſſe nobilem & locupletem: nihilominus quoniam communis eis erat domus, rei familiaris adminiſtrationem priori vxori permiſiſſe. Igitur Aſclepiades ante illũ vita exceſſit Eretriæ iam longæuus, quum vnà diu memorabili beneuolentiæ ſuauitate vixiſſent. Fertur poſt aliquantum temporis quum Aſclepiadis amaſius ad conuiuium veniſſet, arceréntque illum ianuis adoleſcẽtes, Menedemum iuſſiſſe introduci, ac dixiſſe, Aſclepiades etiam ſepultus ei ianuas aperit. Erant autem qui ambos fouerent, Hipponicus Macedo & Agetor Lamieus. Ex his alter vtrique x x x minas largitus. Hipponicus verò Menedemo duo millia drachmarũ in filiorum dotem. Duxerat autem (vt ait Heraclides) ex Oropia vxores tres. Porrò conuiuia in hunc modum faciebat. Prius ipſe cum duobus aut tribus prandebat, dum dies in veſperam vergeret. Tum verò vocabat quiſpiam eos qui aduenerant & ipſos iam cœnatos. Itaque ſiqui citius veniſſent, percontabantur exeuntes quid eſſet appoſitum, an recens id eſſet nécne, & ſiquidem vel oluſculum vel ſatiuſculũ quippiã audiſſent, recedebãt, ſin verò carnes, ingrediebãtur. Lectulis æſtate ψιάθους, hyeme veruecum pelles ſuperponebãt. Porrò puluinar ſibi afferri oportebat. Poculũ quod circũagebatur cotyla maius nõ erat. Bellaria illis fabæ ac lupini. Interdũ verò & pyra vel mala punica & huiuſmodi, cũ matura, tũ precocia, ſæpe & caricæ. Ea omnia memorat Lycophron in ſatyra quam inſcripſit Menedemum, philoſophi conſcribens laudes, quorum quædam hu-

A B 99 C D

A iusmodi quoque sunt,

Vt ex pusillo poculum conuiuio
Versatur illis ad mensuram, sed mera
Sermo eruditus studiosis sunt bellaria!

Primo igitur contemptui haberi cœpit, canísque ab
100 Eretriēsibus ac delirus appellari. Postea verò in summa admiratione omnium fuit, adeo vt ciuitatis quoque gubernacula ipsi traderentur, legationibúsque crebris ad Ptolemæum & Lysimachum, præterea ad Demetrium functus, vbique honoratus est. Quúmque il
B li ciuitas ducēta quotannis talenta persolueret, quinquaginta remisit. Apud quem accusatus quòd traderet Ptolemæo ciuitatem, se per epistolam purgauit, cuius hoc initium: MENEDEMVS DEMETRIO REGI. Audio tibi de nobis plurima fuisse narrata, *&c.* Per eam illum admonet caueret vnum ex iis qui sibi essent infensi, AEschylum nomine.
Constat illum ad Demetrium pro Oropo grauissimè legatione functum, vt Euphantus quoque in Historiis
C meminit. Erat eius in primis studiosus Antigonus, séque ipsius discipulum esse prædicabat, & quum barbaros fudisset circa Lysimachiam, decretum ei scripsit simplex atque ab assentatione alienum, cuius initium est: Duces & consilii primores dixerunt, Quoniam Antigonus rex prælio domitis barbaris aduenit in Eliā, eíque prosperè cuncta succedunt, visum est senatui ac plebi. Horū igitur gratia, & præterea propter summam cum illo amicitiam, quòd illi ciuitatem proderet, suspectus habitus, insimulante Aristodemo, clàm
D exiit, atq; Oropi moratus est in Amphiarai phano. Ibi quū periissent aurei calices (vt Hermippus ait) communi Bœotiorum decreto loco migrare iussus est. Inde profectus mœrens, & patriam clànculum ingressus, vxorem ac filias sumens, se ad Antigonum contulit, ibíque vitam mœrore terminauit. Refert Heraclides his omnino contraria. Nam illum senatus principem Eretriam à tyrannis sæpe liberasse Demetrii viribus fretum. Non igitur Antigono prodidisse ciuitatem, sed falsam subiisse calumniam, profectúmque ad An-

tigónum, quum, vt patriam è ſeruitute eriperet, illum A
inducere non poſſet, ſeptem dies totos cibo abſtinuiſ-
ſe, atque ex animi dolore vita exceſſiſſe. His ſimilia & 101
Antigonus Caryſtius refert. Soli autem Perſæo inexorabile indixit bellum. Haud enim obſcurum erat Antigonum quũ Menedemi gratia, Eretriẽſibus rempub. voluiſſet reſtituere, ab eo fuiſſe prohibitũ. Quocirca in conuiuio Menedemus in illum acriter inuectus, inter cætera ſic ait, Atqui iſte quidẽ philoſophus eſt, ſed vir omniũ qui ſunt aut fuerunt vel futuri ſunt
profectò nequiſſimus. Moritur autem (vt ait Heracli- B
des) ſeptuageſimumtertium agens ætatis annum. In eius autem laudem nos quoque ita ſcripſimus,

Audita nobis Menedeme mors eſt tua,
Qui ſponte ad ſeptem dies nihil ſumpſeris
Ciborum, opus quidem aggreſſus Eretricum,
Sed non virile: ſuaſit nam impotentia:
Hoc animi.

Et hi quidẽ Socratici & qui ab eis profecti ſunt. Trãſeundum autem eſt ad Platonem, qui inſtituit Academiam, & ad eos qui ab ipſo quotquot fuerunt, elo- C
quentes.

A DIOGENIS LAER-TII DE PHILOSOPHO-rum vita, Liber III.

PLATO.

102 PLATO, Aristone patre & matre Perictiona, siue Potona, Athenis natus est. Mater à Solone genus duxit. Solonis quippe frater Dropides Critiã genuit, cuius filius Calęschrus, huic Critias filius, qui vnus fuit ex triginta, & Glaucon: ab isto Charmides & Perictione geniti sunt, atque ex ea & Aristone Plato sextus à Solone nascitur. Porrò Solon ad Neleum & Neptunum genus refert. Aristonẽ quoq; patrẽ à Codro Melanthi filio originẽ ducere tradunt, qui à Neptuno itidem sanguinẽ trahere Thrasylo teste memorantur. Enimuero Speusippus in lib. qui Platonis De cœna inscribitur, & Clearchus in laudatione Platonis, & Anaxilides II De philosoph. lib. asserunt Athenis famã esse Aristonẽ Perictionę, quũ esset speciosissima, vim inferre conatũ esse: verùm fuisse illius conatus irritos, vidisséq; in somnis Apollinem, atque ab eo mundã à iugali copula quoad pareret, vxorẽ seruasse. Nascitur autem Plato (vt Apollodorus testatur in Chronicis) LXXXVIII. Olymp. Thargelionis septima, qua die natũ Apollinem Delii autumant. Moritur autem (vt Hermippus tradit) primo anno centesimæoctauæ olympiadis, in nuptiis discumbens, octogesimum & primum ætatis agens annum.
103 Neanthes octogintaquatuor annos natum defecisse scribit. Est igitur Isocrate minor natu annis sex. Ille quippe sub Lysimacho: Plato sub Aminia natus est, sub quo & Pericles diem obiit. Erat autem familia Collyteus, vt refert Antileo in secũdo De temporibus. Natus est secundum quosdam in AEgina in Phidiadæ domo, eius qui Thaletis filius fuit, vt Phauorinus ait in Omnimoda historia, patre ipsius cum

cæteris misso vt agrum sortiretur, Athenásque reuer- A
so, quum à Lacedæmoniis qui AEginensibus opem tulerant, expulsi sunt. Ludos quoque magnificos Athenis exhibuit, Dione sumptus suppeditante, vt ait Athenodorus in octauo Περιπάτων libro. Fratres habuit Adimantum & Glauconem, sororémque Potonam, de qua Speusippus nascitur, literásque apud Dionysium didicit, cuius & in Anterastis meminit. Exercitatúsque est apud Aristonem Argium palæstritam, à quo & Plato propter egregium corporis habitum cognominatus est, quum prius Aristocles ex aui nomine B
vocatus esset, vt in Successionibus tradit Alexander. Sunt qui ob orationis vbertatem & miram latitudinem sic appellatũ putent, siue quòd ampla fuerit fronte, vt Neanthes scribit. Nec desunt qui in Isthmo palæstra se exercuisse velint, sicut & Dicæarchus in primo De vitis. Picturæ quoque fuisse studiosum ac poemata scripsisse, primò quidem dithyrambos, deinde melos ac tragœdias. Vox illi gracilis fuit, vt ait Timotheus Atheniensis in libro De vitis. Fertur & Socrates vidisse per somnium oloris pullum sibi in gre- C
mio plumescere, qui continuò exortis alis in altum aduolans suauissimos cantus ediderit. Postridie quum Plato sibi à patre commendatus esset, hunc cygnum quem viderat dixisse. Philosophari cœpit primùm in Academia, inde se in hortum qui iuxta Colonum est contulit, vt Alexander in Successionibus scripsit, Heraclitum adducens testem. Demum quum tragicum certamen esset initurus, ante Dionysiacum theatrum au- 104
dito Socrate igni poemata exussit, dicens,

Huc ades ô Vulcane, Plato nam te eget in hac re.

Hinc annum vicesimum ætatis agens Socratem audi- D
uit. Illo decedente Cratylo Heracliti discipulo & Hermogeni Parmenidis philosophiam tuẽti operam dedit. Deinde quum esset annorum duodetriginta, vt ait Hermodorus, Megara se ad Euclidem cum aliis aliquot Socraticis contulit. Hinc Cyrenem profectus Theodorum mathematicũ audiuit, atq; inde in Italiã ad Pythagoricos Philolaum atq; Eurytum concessit.

A Ab his ſe in AEgyptũ ad prophetas ſacerdotéſque recepit, quò & Euripidem aiunt vnà cũ ipſo profectum eſſe, atque ibi morbo comprehenſum, à ſacerdotibus marina curatione fuiſſe abſolutum, quà ex re poſteà dixerit,

Mare vniuerſa proluit hominum mala.

Quin & dixiſſe iuxta Homerũ AEgyptios omnes medicos eſſe. Decreuerat Plato etiã congredi magis, verùm propter Aſiæ bella propoſito deſtitit. Regreſſus
B verò Athenas, in Academia commorabatur. Eſt autem locus in ſuburbano nemoroſus, à quodam heroe Academio nomine appellatus, ſicut & Eupolis in Aſtrateutis memorat, dicens,

In ambulacris Academi vmbroſis dei.

Sed & Timon in Platonem loquens, inquit,

Hos inter dux ille Plato celſiſſimus ibat,
Cuius ab ore melos manabat, quale Hecademi
Arbuſtis lepida modulantur voce cicadæ.

C Antea enim per ε ſcribebatur Hecademia. Hic igitur philoſophus Iſocrate amico vtebatur. Enimuero Praxiphanes quandam conſcripſit inter eos habitam de poetis ſcholam, quum in rure Platonis hoſpitio frueretur Iſocrates. Ter illum militaſſe Ariſtoxenus au-
105 ctor eſt, primò in Tanagram, ſecundò in Corinthum, tertiò in Delium, vbi & victoria potitus ſit. Miſcuit Heracliteorum Pythagoreorúmque ac Socraticorum rationes, atque in iis quidem quæ ſenſibus ſubiacent, Heracliti partes tuebatur: porrò in iis quæ ad intel-
D ligẽtiam pertinent, Pythagoræ acquieſcebat. In rebus autem ciuilibus Socratem ſuum maximè amplectebatur: atq; ita in vnum corpus triplicem philoſophiæ compegit rationem. Aiunt quidam (ex quibus Satyrus eſt) Dioni illum ſcripſiſſe in Siciliam, vti tres libros Pythagoricos ſibi emeret à Philolao centum minis. Erat enim ſatis opulentus, acceptis à Dionyſio pluſquam octoginta talentis. Sicut enim Onetor ſcribit in libro cuius eſt titulus, An pecunioſum oporteat eſſe ſapientem. Multum illi Epicharmus contulit comicus, cuius & plurima tranſcripſit, vt Alcimus in eis

libris

libris quos ad Amyntam ſcripſit quatuor numero, A meminit. Eorum in primo ita loquitur, Conſtat autem & Platonem complura ſibi de Epicharmi libris aſſumere. Id ita inſpiciendum eſt. Senſibile aſſerit Plato, quod aut in qualitate aut in quantitate nunquam perſiſtat, ſed diffluat ſemper atque immutetur. Veluti ſi numerum ex iis tuleris, quæ neque æqualia, neque aliqua, neque quanta, neque qualia ſunt. Porrò iſta ſunt quorum ſemper generatio eſt, nunquam verò ſubſtantia. Intelligibile verò cui nihil vel accedit, vel decedit. Hoc autem ſempiternorum natura eſt, B quam ſimilem atque eandem ſemper eſſe contingit. Addidit hæc præterea Alcimus, Aiunt autem ſapientes 106 animam, alia quidem ſentire per corpus, puta videndo atque audiendo: alia verò ipſam per ſeipſam animaduertere, nullo corporis officio vtentem. Quocirca eorum quæ ſunt, alia ſenſibus percipi, alia intelligentiæ ratione comprehendi. Quare Plato quoque oportere dicebat eos qui cuperent rerum initia colligere, ipſas primùm ſpecies, quas ideas vocat, ſecūdum ſeipſas diſtribuere, puta ſimilitudinem & monadem, C multitudinem atque magnitudinem, ſtatúmque & motum. Secundò ipſum per ſeipſum honeſtum ac bonum, iuſtum, atque huiuſmodi cætera ſubiicere. Tertiò cōſpicere quæ ſibi mutuò cohærēt ideæ, puta ſcientiam aut magnitudinem ſiue dominationem, ſimul & illud cogitare, ea quæ ſunt apud nos, ex illorū participatione eis æquiuoca fieri. Exempli cauſa, Dico iuſta eſſe quæ iuſto communicant: honeſta, quæ honeſto. Eſt autē vnaquæque ſpecies æterna, ac præterea intelligentia omni perturbatione vacua. Quocirca D & ideas in natura velut exemplaria dixit ſubſiſtere. Alia his eſſe ſimilia quæ maximè ad iſtarum ſimilitudinem conſiſtāt. Epicharmus igitur de bono atque ideis ita ferè diſſerit, Num tibiarum cantus res aliqua eſt? Ita ſanè. Homo igitur ipſe cantus eſt. nihil minus. Age videamus: Tibicen aliquis homóne tibi videtur nécne? Homo profectó. Nónne igitur idem tibi videtur de bono, aliud eſſe bonum, aliud verò rem? ſi qui-

A dem ſecundum ſeipſum quiſquis illud didicerit, iam
107 bonus efficietur. Quemadmodum qui tibiarum cãtum
didicerit, tibicen, qui ſaltare, ſaltator, qui complecti,
complexor meritò dicitur: atque in hunc modum de
cæteris, quòd qui ea didicerit, non ars ipſa, ſed artifex
vocatur. Plato in opinione De ideis ait, Si quidem eſt
memoria, ideas in his quæ ſunt exiſtere, quòd me-
moria quietæ cuiuſque rei ac manentis ſit: manere
autem præter ideas nihil. Quo enim (inquit) modo
ſeruarentur animãtes, niſi & ideam attigiſſent, & præ-
B terea naturalem mentem accepiſſent? Meminit autem
ſimilitudinis & pabuli cuiuſmodi illis eſſe ſoleat, o-
ſtendens quòd ſit animalibus omnibus inſita ſimilitu-
dinis intelligentia. Quocirca & quæ ſunt eiuſdem ge-
neris ſentiunt. Porrò Epicharmus ita ferme ait, Sa-
pientia non in vno tantùm conſiſtit, ſed quæ viuunt
omnia, notionem quoque habent. Nam gallina, ſi ad-
uertere volueris, non parit viuentes pullos, ſed oua
prius incubat, & calore animat. Hæc autem ſapientia,
vt ſeſe habeat, natura nouit ſola. Ab ea quippe erudi-
C tur. Ac rurſum, Nihil profectò mirum, ſi ita loquar,
& placere eas ſibi & videri præclarè natas. Nam & ca-
nis cani videtur eſſe pulcherrimus, & boui bos, & aſi-
nus aſino, ſus item ſui videtur venuſtate præſtare. Iſta
& huiuſmodi quatuor libris proſequitur Alcimus, ad-
monens quantum emolumenti Plato ex Epicharmo
ſibi comparauerit. Quòd autem neque Epicharmus
ipſe hoc ignorauerit, ex iis coniicere licet, quæ præ-
ſagiens ac veluti diuinans fore imitatorem ſui, ſic ferè
ait, Vt autem ego puto, imò pro comperto habeo,
D mearum adhuc erit memoria rerum, meorúmque ſer-
monum, eiſque quiſpiam acceptis metro ſoluto, quo
nunc conſtat, coloréque adiecto purpuram venuſtate
verborum componet, inuictúſque ipſe alios facilè ſu-
perabit. Videtur Plato Sophronis quoque mimogra-
108 phi libros antea neglectos primus Athenas inuexiſſe,
geſtúmque ex eis duxiſſe, qui & ſub eius capite fuerint
reperti. Ter autem nauigauit in Siciliam, primò qui-
dem vt inſulam craterẽſque videret, quo tẽpore Dio-

nyſius Hermocratis filius tyrannus impulit vt ſecum A
loqueretur. Vbi quū ille de tyrannide diſſereret, dicēs
non id præſtare quod ſibi ſoli eſſet vtile, niſi & virtute
excelleret, offenſum tyrānum, & iratum dixiſſe aiunt,
Verba tua otioſorum ſenum ſunt: & ille, Et tua, inquit, tyrānnidem ſapiunt. Ad hæc indignatum tyrannum primò quidem necare illum voluiſſe: deinde verò à Dione & Ariſtomene exoratum, id quidem non feciſſe, verùm Polidi Lacedæmonio, qui per id temporis legatus ad ſe venerat, eum tradidiſſe, vt venundaretur. Eum ille in Æginam adductum vendidit. Quo B
tempore Charmander Charmādridis filius eum mortis reum eſſe accuſauit. Iuxta promulgatam enim apud eos legem capitale erat, ſiquis Athenienſium eam inſulam adiiſſet, atque ipſe eam legem tulerat, vt Phauorinus memorat in Omnimoda hiſtoria. Cæterùm quum à quodam fuiſſet per iocum dictum, philoſophum eum eſſe qui aſcendiſſet, abſolutum dimiſerunt. Aſſerunt plerique illum & in concionem adductum, vbi quum obſeruaretur, nihil penitus loquutum fuiſſe, prompto animo quicquid cōtingeret, accipere pa- C
ratum, illos eum minimè quidem occidendum, ſed ſolùm vendendum captiuorum more decreuiſſe. Aderat fortè Anniceris Cyrenaicus: is eum viginti minis, ſiue (vt alij volunt) triginta redemit, remiſitque Athenas ad amicos. Illi extemplò pecuniam Anniceridi remiſerunt. Sed hanc ille omnino accipere noluit, aſſerens non eos ſolos dignos eſſe quibus Plato curæ eſſet. Alij Dionem eam miſiſſe pecuniam dicunt, illúmque eam nulla ratione admiſiſſe, ſed hortulum quoque in Academia ſibi comparaſſe. Polidem verò à Chabria D
ſuperatum, & poſtea in Helice fuiſſe ſubmerſum, fama eſt, dæmonio illi indicante iſta illum philoſophi gratia perpeti, vt Phauorinus in primo Commētariorum 109
meminit. Atqui non quieuit Dionyſius ipſe, verùm quum didiciſſet quæ illi contigiſſent, ſcripſit Platoni, orans ne in ſe maledicta ingereret. Ad quem ille ſcripſit, non ſibi tantum ſupereſſe otij, vt Dionyſij meminiſſet. Secundò profectus eſt ad iuniorem Dionyſium,

A poſtulans terram atque homines qui iuxta conſtitu-
tam ab eo remp. viuerent. Id ille, quanquam pollicitus, non præſtitit. Nec abfuit ſecundum quoſdam ſuſpicio illum magno ſui periculo Dioni & Theotæ perſuadere tentaſſe, illorúmque erexiſſe animos ad liberandam inſulam. Quo tempore Archytas Pythagoricus ſcripta ad Dionyſium epiſtola purgauit illum à ſuſpicione, atque ereptum Athenas remiſit. Eſt autem epiſtola huiuſmodi,

Archytas Dionyſio S.

B Miſimus omnes Platonis neceſſarij Lamiſcum & Photidam, virum illum abs te recepturi iure antiquæ noſtræ amicitiæ. Rectè igitur feceris, ſi memineris quanto à nobis ſtudio efflagitaſti Platonis ad te aduentum, vt nos illum venire hortaremur, facturum te ſpondens omnia: illúmque liberè accedere & abire permiſſurum. Memor eſto igitur quanti illius aduentum feceris, quódque eo tempore plus cæteris amaueris. Quòd ſi qua orta ſimultas eſt, humanius te agere conuenit, illúmque nobis reſtituere illæſum. Hæc
C enim ſi facis, iuſtitiam coles, ac nobis gratificaberis.

Tertiò acceſſit, Dionem reconciliaturus Dionyſio: ſed quum id obtinere nequiſſet, infecto negotio ad patriam rediit. Vbi ad remp. accedere quidem noluit, quanuis maximè ciuilis eſſet, vt ex his conſtat quæ ſcripſit. Ratio autem cur abſtinuerit à publicis negotiis, illa in primis fuit, quòd plebs aliis inſtitutis & moribus aſſueuerat. Refert Pamphila in vigeſimoquinto Commẽtariorum, Arcadas ac Thebanos condita ciuitate ingentis magnitudinis rogaſſe illum vt
D eam remp. inſtrueret: quos quum ille didiciſſet æqua-
110 litatem ſectari nolle, profectum non eſſe. Fertur & Chabriam ducem reum mortis ſequutus, quum id ciuium nemo tentare voluiſſet, quando & arcem cum Chabria aſcendenti Crobylus ſycophanta conuitiatus dixit, Alteri opem laturus accedis, quaſi verò neſcias & te manere Socratis venenum? Ad quem ille, Quando pro patria militabam, pericula pertuli, & modò amici gratia ne deſim officio, perlibenter me periculis

expono.Primꝰ hic(vt Phauorinus ait in octauo Omni- A
modæ hiſtoriæ)dialogos introduxit,primúſque inqui-
ſitionis modum per reſolutionem Leodamanti Tha-
ſio induxit,& primus in philoſopia nominauit Anti-
podas,& Elemẽtum,& Dialecticã,& Poemata,& Prę-
longum in numero, extremorúmque planam ſuperfi-
ciem,ac Dei prouidentiã.Primus etiã philoſophorũ o-
rationi Lyſię Cephali filii cõtradixit,ipſam ad verbum
exponens in Phædro,primúſque Grammaticę vim ſpe
culatus eſt.Quúmq; primus omnibus ferè qui ante ſe B
fuerant,cõtradixerit,quæri ſolet cur Democriti men-
tionem non fecerit.Refert Neanthes Cyzicenus hunc,
quum in Olympia aliquando deſcendiſſet,Græcorum
in ſe omnium ora conuertiſſe,ac eodem tempore Dio-
ni congreſſum,aduerſus Dionyſium bellare inſtituen-
ti.Porrò in primo Commentariorum Phauorini fer-
tur,Mithridatem Perſam Platonis ſtatuam in Acade-
mia locaſſe,ita inſcriptam,Mithridates,Rhodobati fi-
lius Perſes,Muſis imaginem Platonis dicauit, Silanio-
nis opus. Tradit Heraclides iuuenem Platonem adeo C
fuiſſe verecundum,adeo compoſitum, vt nunquam ri-
ſiſſe,niſi modicè,deprehenſus ſit. Quum tamen eſſet e-
iuſmodi,ne ſic quidem comicorum conuitia effugit.
Theopompus enim in Autochare ſic ait,

Vnum enim ne vnum quidem eſt,
Sed vix duo ſunt vnum,narrat vt Plato. III

Sed & Anaxandrides in Theſeo,

Quando vorabat oleas noſter vt Plato.

Timon quoque ita illum agit,

Vt conficta Plato aſtutus miracula finxit. D

Et Alexis in Meropide,

In tempore ipſo tu veniſti,verùm ego
Surſum ac deorſum triſtis,vt Plato feror
Miſera,labore fruſtra laſſis cruribus.

Et rurſum in Ancylione,

Ignota nobis narras,planè curſitans
Platonis inſtar,ac noſces cepe & litron.

Amphis in Amphicrate,

Atqui bonum illud quod nanciſci cogitas

A *Te posse, propter hanc, certè id minus scio*
Platonis illud quàm bellum bonum ô here.

In Dexidemide verò ait,

Aliud nil potes quàm mærere, mi Plato,
Et fronte semper corrugata, ut cochlea.

Cratinus in Subditio,

Homo es profectò, mentémque & sensus habes:
Iuxta Platonem, vix scio, verùm arbitror.

Alexis Olympiodoro,

Homo, fuit quidem mortale, in me quod fuit:
B *Mortale quod non fuit, in auram euanuit.*
Num hæc ex Platonis schola?

Et in Parasito,

Aut cum Platone solitarium loqui.

112 Subsannat & hominem Anaxilas in Botrylione & Cerco, & Πλουσίαις. Aristipp⁹ in quarto De antiquis deliciis ait illum adolescentis cuiusdã Stellæ nomine, qui cum eo Astrologiæ dabat operam, amore captum, Dionis etiam cuius meminimus. nonnulli & Phædrum amasse putant. Indicium autem amoris fuisse epigrammata ab eo in illos conscripta,

C *O vtinam cælum fierem quum sidera cernis,*
Mi Stella, vt multis in te oculis tuerer.
Iam dudum viuis lucebas lucifer, at nunc
Extinctus luces Hesperus elysiis.

In Dionem verò in hunc modum,

Et lacrymas Hecubæ & Troianis fata puellis
Decreuere recens ex genetrice satis:
At tibi post partos præclaro Marte triumphos,
Spes reliqua est nullis clare Dion superis.
D *Te patria ampla fouet, cumulat te ciuis honore,*
Quo mihi nunc mentem perdis amore Dion?

Hoc enim illius sepulchro inscriptum Syracusis tradunt. Quin & Alexim amasse fertur, & Phædrũ, quemadmodum diximus, in quos scripsit in hunc modum,

Nunc quoniam nihil est quoquo se verterit omnis,
Solùm quòd pulcher visus Alexis ait,
Quid mi anime os canibus prodis: mox inde molestus
Detrectas, Phædrum siccine perdidimus?

Archeanassa quoque Colophonia vsum esse, in quam A
sic scripsit,

Archeanassa mihi est meretrix Colophonia, seris
Cuius & in rugis sedit acerbus amor.
Quas miseri flammas, per quanta incendia ab istis
Libata illa quibus prima iuuenta fuit!

In Agathonem item,

Suauia dās Agathoni, animam ipse in labra tenebam:
AEgra etenim properans tanquam abitura fuit.

Item aliud,

Malo ego te ferio: tu me si diligis, illud B
Suscipe, me imparti & virginitate tua.
Hoc fieri si posse negas, hoc suscipe malum, &
Quàm pereat paruo tempore forma vide.
Malum ego, me iaculatur, amat qui te. annue quæso,
Xanthippe: tibi mox nam & mihi forma perit.

Aiunt & illlud in Eretrienses insidiis exceptos ipsius
esse,

Eubææ fuimus Eretrum genus: at prope Susas
Condimur, heu nostra tam procul à patria!

Et illud,

Hæc Venus ad Musas, Venerem exhorrescite nymphæ, C
In vos armatus aut Amor insiliet.
Cui contrà Musæ, Lepida hæc ioca tolle, precamur:
Aliger huc ad nos non volat ille puer.

Item aliud,

Aurum qui reperit, laqueum abiicit, alter, amisso
Auro, collo aptat quem reperit laqueum.

At verò Molon hostili aduersus illum animo, non id
ait esse mirandum si Dionysius Corinthi, sed si Plato
esset in Sicilia. Videtur & Xenophon haudquaquam D
amico in illum fuisse animo. Nam veluti contentionis 113
studio similia scripsere, Symposium, Socratis Defensi-
onē, Cōmētaria moralia. Ad hæc ille De repub. hic Cy
ri scripsit infantiā, quā in suis Legibus Plato fictam di-
xit: neq; enim eiusmodi fuisse Cyrū. Tū ambo quū So-
cratē semper habeāt in ore, nusquā reperies sui inuicē
fecisse mentionē. Semel tātùm Xenophō Platonis me-
minit in tertio Cōmentariorū. Fertur & Antisthenes,

A quum eorum quæ ſcripſerat quippiam recitare vellet,
oraſſe illum vt adeſſet recitanti. Et quum roganti cu-
iuſmodi id eſſet,libri eius titulum explicuiſſet, De eo,
inquit,quod non ſit contradicere,Tu ergo(ait ille) de
114 hoc ipſo quomodo ſcribis?Et quum doceret contra
ſuam venire ſententiam,ſcripſit aduerſus Platonem di
alogum,Sathonem illum inſcribens.Ex eo iam alienis
animis in ſe inuicem fuere.Aiunt Socratem,quũ Pla-
tonis Lyſidem audiſſet recitari,Proh dij immortales,
dixiſſe,quàm multa de me mentitur adoleſcens! Scri-
B pſit quippe non pauca vir ille quæ Socrates non dixit.
Fuit illi & aduerſus Ariſtippum haud obſcura ſimul-
tas.Nam in libro De anima illum inſimulat, quòd ab-
fuerit morienti Socrati,quum in AEgina vicino Atti-
cæ loco per id temporis moratus ſit.Erat illi cum AE-
ſchine quoque,vt fertur, Socratis auditore,contentio,
quippe quum àDionyſio magnifieret,egénſque rerum
omnium ad eum profectus eſſet,à Platone deſpectum,
atque ab Ariſtippo fuiſſe commendatum. Porrò ſer-
mones quos Critonem fecit in carcere loquẽtẽ, quum
C Socrati conſuleret fugam,AEſchinis fuiſſe tradit Ido-
meneus, illi verò à Platone huius odio fuiſſe attribu-
tos.Eius verò nuſquam in libris ſuis Plato mẽtionem
feciſſe deprehenditur,præterquam in libro De immor
talitate animæ,& in Socratis defenſione, ídque tenui-
ter.Enimuero ſtili ipſius genus, inter poema & pro-
ſam orationem medium ait Ariſtoteles fluere.Hunc ſo
lum Platoni aſſediſſe quodam loco Phauorinus ait,
quum librum De anima recitaret,reliquos omnes ſur-
rexiſſe. Plerique autumant Philippum Opontium i-
D pſius leges quæ erant in cera,tranſcripſiſſe:huius & E-
pinomida eſſe aiunt.Euphorion ac Panætius initium
librorum De rep.ſæpius inuẽtum inuerſum atque im-
mutatum dixere.Eam ipſius remp. Ariſtoxenus totam
fermè in Protagoræ cõtradictionibus aſſerit ſcriptam.
Phædrum primò illum ſcripſiſſe fama eſt.Habet enim
quæſtio illa nonnihil iuuenile. Porrò Dicæarchus to-
tum id ſcribendi genus, vt graue ac moleſtum carpit.

Platonem tradunt quũ vidisset quendã aleis ludentem A
increpasse, & quũ ille, Quàm me in paruis reprehen- 115
dis? diceret, respondisse, At est consuetudo non parua
res. Rogatus an ipsius monumenta sicuti superiorum
futura essent, Primùm (inquit) comparare oportet nomen, tum multum promotum fuerit. Ingresso aliquando Xenocrati, Cæde, inquit, hunc puerum: nam ipse, quòd iratus sim, nequeo. Cuidam item seruorum, Iam (inquit) vapulasses, nisi iratus essem. Quũ equo insedisset, continuò descendit, dicens vereri se ne equi ferocitate raperetur. Ebriis consulere solitus erat vt in B
speculo se studiosè intuerentur, quoad eiusmodi fœditate deterrerentur. Potare vsque ad ebrietatem nusquam decere monebat, præterquam in diebus festis dei largitoris vini. Somnus item immodicus illi displicebat. In legibus siquidem ait, Dormiens autem nemo vllius pretij est. Veritatem suauiorem auditu omnibus quæ dicerentur. alii, Vera loqui iucũdius omnibus, dixisse putant. Sic autem & de veritate dixit in Legibus, Præclarum quiddam est veritas, ô hospes, atque durabile, verùm id persuadere non facile videtur. O- C
ptabat insuper memoriam sui, vel in amicis vel in libris relinqui. Locis & ipse vtebatur plurimum. Moritur eo quo diximus modo, XIII Philippi regis anno, vt Phauorinus in III Comment. refert, à quo & obiurgatum fuisse illum Theopompus auctor est. Myronianus in Similibus ait Philonẽ meminisse prouerbii de Platonis pediculis, quasi sic ille defecerit. Sepultus est autem in Academia, vbi plurimum temporis philosophatus fuerat. Vnde & quæ ab eo fluxit secta, Academica est appellata. Corpus ei elatum honorificè, & ab iis qui eò conuenerant conditum. Eiusmo D
di fuit ipsius testamentum. Hæc legauit Plato atque reliquit. Hephæstiadeum fundum, cui ab aquilone vicina via est quæ ducit à templo Cephisiadũ, ab austro Heracleum Hephæstiadum, ab ortu solis Archestratus
Phrearius, ab occasu Philippus Cholidẽsis. Hunc au- 116
tem nemini licitum sit aut vendere, aut alienare, sed sit Adimanti filii quantum fieri potest. Eneresiadúm-

A que fundum quem emi à Callimacho, cui ab Aquilone vicinus eft Eurymedon Myrinnuſius, ab auſtro Demoſtratus Xypeteron, ab ortu Eurymedon Myrinnuſius, ab occaſu Cephiſſus. Argenti minas tres, argenteam phialam pendentem drachmas ς LXV, cymbium ponderis drachmarũ quadragintaquinque, annulum aureum, & inaurẽ auream, ambo drachmas quatuor & tres obolos pendentia. Euclides lapicida mihi debet minas tres. Dianam dimitto liberam, fa-
B mulos relinquo Tychonem, Bictam, Apolloniadem, & Dionyſium: ſupellectilem & vaſa ſcripta, quorum habet exemplar Demetrius. Nulli autem quicquam debeo. Curatores erunt Soſthenes, Speuſippus, Demetrius, Hegias, Eurymedon, Callimachus atque Thraſippus. Hoc teſtamenti ipſius exemplar. Sepulchrum eius his illuſtratum eſt epigrãmatibus, quorum illud primum eſt,

Iuſtitia cunctis præſtans, vitáque modeſta,
C *Hoc ſitus in tumulo diuus Ariſtocles.*
Si quenquam ad magnos ſapientia vexit honores,
Hunc citra inuidiam vexit & ipſa virum.

Item alterum,

Corpus habet gremio contectum terra Platonis,
Mens ſed habet ſuperũm tecta beata deũm.
Diuinum quem iam veneratur quiſquis honeſtus,
Et probus eſt, cuius vel procul eſt regio.

Et aliud recentius,

Quid monumenta ſuper volucrum regina volaſti?
D *Tu mihi dic ſuperũm quam tueare domum.*
Diua ego ſublati in cœlum feror vmbra Platonis,
Terrenum at corpus Attica ſeruat humus.

117 Eſt & noſtrum in hanc ſententiam,

Ni doctum Græcis genuiſſes Phœbe Platonem,
Prorſus nemo animis qui medeatur erat.
Corporis eſt medicus ſatus ex te Aſclepius ægri,
Æternæ vt ſapiens eſt animæ ipſe Plato.

Et aliud de eius morte,

Produxit nobis Aſclepion atque Platonem
Phœbus, vt hic corpus curet, & ille animum,

Coniugium celebrare volens, quam condidit olim A
Vrbem adit ipse, Iouis quamque solo posuit.

Atque ita se habent epigrammata. Discipuli verò fue-
re Speusippus Atheniensis, Xenocrates Chalcedonius,
Aristoteles Stagirites, Philippus Opuntius, Hestiæus
Perinthius, Dion Syracusanus, Amyclus Heracleotes,
Erastus & Coriscus Scepsii, Timolaus Cyzicenus, Eu-
æon Lampsacenus, Pithon & Heraclides AEnii, Hip-
pothales & Calippus Atheniensis, Demetrius Amphi-
polites, Heraclides Ponticus, & complures alii. Quum
his & mulieres duæ, Lasthenia Mantinea, & Axiothea
Phliasia, quæ (vt Dicæarchus autor est) virili vtebatur B
veste. Theophrastum item illius fuisse auditorẽ qui-
dam referunt, & Hyperidem oratorẽ, Chamæleon &
Lycurgum ait, Polemo & Demosthenem scribit ipsi-
us fuisse studiosum. Sabinus item ait & Mnesistratum
Thasium in quarto De meditatione libro, & est id
quidem verisimile. Verumenimuero quum Platonis
in primis studiosa sis, idque haud sanè iniuria: Philo-
sophi summi dogmata peculiari quodam amore ac
studio præ cæteris indagare soleas, operæpretium exi- C
stimaui, & sermonum illius naturam, & dialogorum
ordinem, & persuasionis aut inductionis vim, pro vi-
ribus, veluti per elementa capitáque digerere, vti ne-
que de illius vita quam collegimus, dogmata quoque
& decreta desiderentur; aliâs quippe iuxta prouerbi-
um, Noctuam Athenas, si ea quæ per species distribu-
untur, enarrare tibi oportebit. Dialogos itaque pri-
mum Zenonem Eleatem scripsisse ferunt. Aristoteles 118
in 1 De poetis, Alexamenum Styreum siue Teïum, sic-
ut & Phauorinus in Commentariis tradit. Cæterùm D
Plato (meo quidem iudicio) id genus expoliuit, ad-
huc alioqui rude, atque perfecit. Ita non solùm or-
natæ & expolitæ orationis, verùm & ipsius inuen-
tionis dignissimè sibi primatum vendicat. Est autem
Dialogus ex interrogatione & responsione composi-
tus, de ea re quæ vel philosophiam vel reip. partes at-
tingat, cum decenti & congrua expressione personarũ
quæ assumuntur, accuratáque cõpositione verborum.

A Dialectica est disputandi ars per quã aliquid aut probamus aut improbamus, ex interrogatione itidem & responsione differentium. Enimuero Platonicæ orationis geminus stilus est, vterque summus. Alter ex his qui instituit atque imbuit, appellatur ὑφηγητικός, alter in inquirendo versatur, dicitúrque ζητητικός. Prior ille in duo distinguitur genera, alterum in speculatione consistit, alterum in actione. Primum in naturale ac rationale, secundum in morale ac ciuile diuiditur. Porrò secundus ille itidem in duas species scinditur,
B prima quæ exercetur, vocatúrque gymnastica, secunda in certaminibus est, & agonistica dicitur. Quin & gymnasticæ bipartita diuisio est, altera velut incunabula exercitationis fouet, vocatúrque Mæeutica: altera iam suis viribus nititur, tentátque quid possit, & Pirastica dicitur. Agonisticæ item est bipartita distinctio, alia demonstrationi inseruit, & Endictica vocatur, alia exhortatur, & Anatreptica dicitur. Neque sanè nos fugit plerosque Platonis dialogos aliter ac nos distinguere. Dicunt enim ex his alios dramaticos, quòd quasi poema videantur imitari: alios quòd narrationi inseruiant, diegematicos: mixtos, alios appel-
C lant. Sed ea sanè distinctio dialogorum scenæ quàm philosophorum scholæ videtur accommodatior. Sunt ex iis quidam qui ad Physicã pertinent, vt Timæus: ad Logicen, vt Politicus, Cratylus, Parmenides & Sophista: sunt qui ad Moralẽ, vt Apologia, Criton, Phædon, Phædrus, Symposium, Menexenus, Clitophon, Epistolæ, Philebus, Hipparchus & Anterastæ: ad Ciuilẽ verò Respub. Leges, Minos, Epinomis, & Atlãticus. Mæeuticam astruũt Alcibiades duo, Theages, Lysis, Laches:
119 Pirasticam, Euthyphron, Menon, Ion, Charmides,
D Theætetus: Endicticam, Protagoras: Anatrepticam, Euthydemus, Hippię duo, Gorgias. De dialogo quídnam sit, & quænam sint eius differentiæ, hactenus. Quoniam verò infinita contentio est, aliis dicentibus ipsum dogmata inferre, aliis negantibus, age de his quoque videamus. Dogmatistæ proprium est dogma afferre, sicut & legislatoris, leges instituere. Porrò do-

gmata ſiue decreta indifferenter vocantur, & quæ o- A
pinamur, & opinio ipſa. Ex his autem quod opi-
namur propoſitio eſt: opinio autem, perſuaſio ipſa
ſiue opinatio. Plato igitur quę perceperat, ea exponit,
quæ verò ſunt falſa, coarguit. De rebus incertis non
definit. Atque de his quidem quæ ipſe opinatur, qua-
tuor inducit perſonas, Socratem, Timæum, Athenien
ſem hoſpitem, peregrinum Eleatem. Sunt autem pere-
grini, non (vt quidam opinantur) Plato & Parmeni-
des, ſed figmenta ſine nomine ſunt. Quando & Socra-
tis atque Timæi verba dum loquitur, pro decretis in- B
fert Plato. Qui mendacii coarguantur inducit Thra-
ſymachum, Calliclem, Polum, Gorgiam, Protagoram,
Hippiam, atque Euthydemum, & huiuſmodi cæteros.
At verò quum probationibus & argumenti concluſi-
onibus locus eſt, plurimum vtitur inductione, eáque
non vnica, ſed bipartita. Eſt enim inductio oratio ex
veris quibuſdam ſimile ſibi verum propriè colligens
atque inferens. Eius ſunt ſpecies duæ, ea quæ ex con-
trario fit, & quæ ex conſequenti. Quæ igitur ex con-
trario fit eiuſmodi eſt, vt interroganti circa omnem C
reſponſionem contrarium inferatur. Vt, exempli cau-
ſa, Pater meus aut alius eſt quàm pater tuus, aut idem.
Si igitur alius eſt pater meus quàm pater tuus, quum
ſit alius quàm pater, non erit pater. Si idem eſt qui
pater meus, idem exiſtens qui pater meus, meus erit
pater. Et rurſus: Si animal homo eſt, lapis aut lignum
erit. Non eſt autem lapis aut lignum, animatus quip-
pe eſt, & ex ſeipſo mouetur, animal igitur eſt. Si autē
animal eſt, animal verò & canis & bos, erit & homo 120
animal & canis & bos. Hac igitur inductionis ſpecie D
quæ per contrarium fit, vbi rixæ locus eſt vtitur Pla-
to, non ad aſſerendum dogma, ſed ad refellēdum quod
falſum fuiſſet obiectum. Eſt & alia ipſius ſpecies, quæ
per conſequens: & ea duplex, altera quidem id quod
in parte quæritur per id quod eſt in parte demōſtrat:
altera quod vniuerſaliter per id quod in parte eſt pro
bat. Prior illa oratorum, ſequens dialecticorum eſt.
Quæritur in prima an iſte occiderit. Argumentum eſt

A eo tempore repertum esse cæde cruentum. Est autem
(vt diximus) oratorũ ea inductionis species. Quippe
rhetoricæ vis & officium est circa particularia, non
circa vniuersalia versari. Quærit enim non de iure
ipso, verùm de particularibus iustis. Altera verò dia-
lecticorum probatur quippe vniuersum per partes.
Quemadmodum quæritur an sit immortalis anima,
& an ex mortuis sint qui viuunt; quod in libro De a-
nima probatur per vniuersale quoddam, quòd con-
traria ex contrariis fiant. Idque ipsum vniuersale ex
B quibusdam particularibus cõficitur, vt somnus ex vi-
gilia, & contrà, itémque maius ex minore, & contrà.
Hac autem specie vtebatur ad asserenda quæ perce-
pisset. Nam vt olim tragœdiam prius quidem chorus
solus agebat, postmodum verò Thespis vnum inuenit
histrionem, vt chorus interdum requiesceret, secun-
dum postea AEschylus adiecit, & tertium Sophocles,
atque in hunc modum tragœdia consummata est: ita
& philosophiæ ratio dudum circa vnam tantùm Phy-
C sicæ speciem iuxta vertebatur. Accessit Socrates, &
adiecit Ethicen. Tertiam Plato dialecticen addidit, &
consummato philosophiæ operi extremam manum
apposuit. Thrasylus autem asserit illũ iuxta tragicum
quadriloquium dialogos suos edidisse. Tragœdi enim
quatuor poematibus certabant, Dionysiis, Lenæis, Pa
nathenæis, Chytris. Erat autem quartum poema Sa-
tyricum. Porrò quatuor poemata quadriloquia ap-
121 pellabantur. Sunt igitur omnes eius dialogi, de qui-
bus nihil ambigitur, quinquagintasex, Respublica in
D decem diuisa libros: quam & apud Protagoram to-
tam fermè inueniri in Contradictionibus, tradit Pha-
uorinus in secundo Omnimodæ historiæ. Leges in
duodecim diuiduntur. Sunt autem huiusmodi qua-
driloquia nouem numero, Legibus vno volumine, &
Reipub. libris, in vno itidem inclusis. Primùm igitur
quadriloquium ponit, quod communem hypothesin
habere videatur, ostendere volens cuiusmodi esse de-
beat vita philosophi, duplicíque in libris singulis in-
scriptione vtitur, altera ex nomine, ex re altera impo-

ſita. Huius quadriloquii,quod primum eſt, in capite A
ponitur Euthyphrõ,ſiue De ſanctitate. Eſt autem ipſe dialogus tentatiuus. Hunc ſequitur Socratis Defenſio, moralis. Tertiò loco Criton, ſiue De eo quod agendum eſt,moralis.Quartò Phædon,ſiue De anima,moralis. In ſecundo verò quadriloquio præponitur Cratylus,ſiue De rectitudine nominum. Logicæ partes agens Theætetus,ſiue De diſciplina,tentatiuus. Sophiſta,ſiue De eo quod eſt,logicus.Politic⁹,ſiueDe regno, logicus. In diſtributione tertia ponitur primo loco
Parmenides,ſiue De ideis,logicus. Secundo Philebus, B
ſiue De voluptate, moralis. Tum Sympoſium, ſiue De amore,moralis. Poſtremò Phædrus ſiue De bono,moralis. In quarto præponitur Alcibiades prior,ſiue De hominis natura, μαιευτικός. Alcibiades ſecundus, ſiue De precatione,obſtetricius. Hipparchus ſiue De lucri ſtudio, moralis. Anteraſtæ, aut Philoſophia, moralis.Quintæ præfertur in capite Theages,ſiue De ſapientia,obſtetricius:ac deinceps Charmides ſiue De frugalitate,tentatiuus.Laches,ſiue De fortitudine,obſtetricius. Lyſia,ſiue De amicitia,obſtetricius. Sextæ C
princeps eſt Euthydemus ,ſiue Contentioſus, anatrepticus. Tum Protagoras ſeu Sophiſtæ, endicticus. Gorgias ſiue De rhetorica,anatrepticus. Menon ſiue De virtute,tentatiuus. Septimæ præponuntur Hip-
piæ duo, De honeſto prior, poſterior De mendacio, 122
ambo exhortatiui.Ion ſiue De Iliade,πειραστικός.Menexenus ſiue Epitaphius, moralis. Octauæ primum ſibi locum vẽdicat Clitophon ſiue Exhortatiuus,moralis. Reſpublica ſeu De iuſtitia,ciuilis. Timæus ſiue De natura,phyſicus. Critias ſeu Atlanticus, moralis. Nonæ præſidet Minos ſiue De lege, ciuilis. Leges ſiue De ferenda lege, ciuilis. Epinomis ſiue philoſophus, ciuilis. Epiſtolæ tredecim, morales, quibus præponebat Εὖ πράττειν,Epicurus autem Εὖ διάγειν, Cleon verò Χαίρειν. Ex his vna eſt ad Ariſtodemũ,ad Archytam duæ,ad Dionyſiũ quatuor,ad Hermiã & Eraſtũ & Coriſcũ vna,ad Leodamantẽ vna,ad

A Dionem vna, ad Perdiccã vna, ad Dionis necessarios duæ. Est autem huiusmodi iuxta Thrasylũ librorum illius distinctio, cui plerique accedunt. Alii autem, ex quibus & Aristophanes Grammaticus est, in triloquia eius dialogos ita distribuunt. Primam ponũt cui præsit Respublica, Timæus, Critias. Secundam, cui Sophista, Politicus, Cratylus. In tertia Leges statuunt, Minoẽ & Epinomida. In quarta Theætetum, Euthyphrona, Defensionem. In quinta, Phædronem, Critonem, Epistolas. Cætera singula & sine ordine ponunt.
B Incipiunt quidam, vt prædiximus, à Republica, alii à Maiore Alcibiade, plerique autem à Theage, alii ab Euthyphrone, nõnulli à Clitophõte, quidã à Timæo, alii à Phædro. Sunt item qui à Theæteto incipiant, sunt qui à Defensione. Ex his autem dialogis qui Platoni inscribuntur, hi sine vlla controuersia adulterini sunt, Midon siue Hippostrophus, Eryxias siue Erasistratus, Alcyon, Acephalus siue Sisyphus, Axiochus, Phæaces, Demodocus, Chelidon, Septima, Epimenides. Ex his Alcyon Leontis cuiusdam esse fertur, vt
C Phauorinus in quinto Commentariorũ refert. Enimuero nominibus vtitur variis, vti ne illius opera imperitis & rudibus conspicua sint. Propriè tamen sapientiam esse arbitratur earum rerum quæ intelligentia
123 comprehenduntur: & quæ verè sunt, scientiam, quam de Deo ait animámque à corpore disiunctam. Propriè verò sapientiam & philosophiam vocat appetitionem quandã ac desiderium diuinæ sapientiæ. Communiter apud ipsum sapientia dicitur etiam omnis peritia. Vt quum, verbi gratia, sapientem vocat artificem. Vtitur & iisdem sæpe nominibus in significan-
D dis variis rebus. Φαῦλος siquidem apud illum, etiã pro simplici ponitur, sicut & apud Euripidẽ in Lycimnio de Hercule in hunc modum,

Neglectum, inornatum, atque vt plurimum probum
Re metientem, non verbis sapientiam,
Sermone nunquam palliato, at simplici.

Vtitur eo Plato quandoque & pro pulchro & honesto, aliquando pro paruo. Sæpe verò & variis nominibus

nibus vtitur in eadem ſignificatione. Nanque ideam A
& ſpeciem nominat & genus & exemplar & initium
& cauſam. Vtitur & contrariis vocibus vt idem ſigni-
ficent. Nam ſenſibile & quod eſt, & quod non eſt di-
cit. eſſe quidem propter generationem, nõ eſſe autem
propter aſſiduam mutationem. Ideam itidem appellat
quod neque mouetur neque manet, & idem, & vnum,
& multa. Idem verò & in plurimis facere ſolitus eſt.
Eſt autem librorũ eius triplex expoſitio. Primò enim
docere oportet eorum quæ dicuntur vnumquodque
quid ſit, deinde cuius rei gratia dictum ſit: vtrum ex B
principali intentione, an in ſimilitudinis parte, & ad
dogmatum aſſertionem, vel ad refellendum cõtrà diſ-
ſerentem. tertiò verò an rectè dictum ſit. Verùm,
quoniam ipſius libris & notæ quædam apponuntur,
agè de his quoque pauca loquamur. χ enim litera ad
dictiones ac figuras aſſumitur, prorſus ad Platonicam
conſuetudinem. χχ duplex ad dogmata opinionéſ-
que eius peculiares. Περιεστιγμένον ad electiores quaſque
ſententias ornatúſque verborum apponitur. Duplici
perieſtigmeno ad quorundam emendationes adhibe- C
tur. Obelus perieſtigmenus ad ſuperflua quæque iu-
gulanda præponitur. Antiſigma ad vſus duplices ſcri-
pturæque tranſlationes adhibetur. Cerannium ad phi-
loſophiæ inſtitutionem aſſumitur. Aſteriſcus ad con- 124
uenientiam dogmatum. Obelus ad improbationem.
Sunt igitur huiuſmodi notæ, & hic librorum nume-
rus, vt Antigonus Caryſtius in libro quem nuper De
Zenone edidit, refert. Ea ſiquis dignoſcere voluiſſet,
mercedem his qui docerent pendebant. Quæ verò illi
placuerunt, huiuſmodi fuerunt: Immortalem eſſe ani- D
mam, & de corporibus ad corpora perpetuis vicibus
migrare, eiúſque initium conſtare numeris. Corporis
principium, Geometriæ item conſtare ratione. Diffi-
niebat eam ideam eſſe penitus remoti ſpiritus, ſeipſam
mouentem & motum præſtantem corpori, & eſſe tri-
partitam. Rationalem ipſius partem ſitam in capite,
iraſcibilem in corde, concupiſcibilem in vmbilico &
iecore conſiſtere. Continere item ex medio ſemper

A corpus per gyrum, atque ex elementis conſtare: diuiſámque ſecundũ harmoniæ interualla, duos orbes efficere coniunctos, ex his interiorem circulum in ſex alios ſciſſum, ſeptem reliquos circulos facere, eúmque iuxta diametrum ad læuam intrinſecus habere ſedem. Alterum verò ſecundum latus ad dexteram, ideóque ipſum obtinere quòd ſit vnicus. Alterum quippe interius in plures eſſe diuiſum, atque hunc ipſius, illos alterius eſſe. dicens hanc quidem animi, illam verò vniuerſi eſſe motionem, errantiúmque ſiderum motus,
B ita ſe habentes vt ex medio ſit ſciſſio ſibi ad extrema congruens atque coniuncta, noſſe quæ ſunt, atque aptare, eo quòd in ſeipſa per harmoniam elementa habeat. Et opinionem quidem fieri ſecundum alterius circulum ſe ſubrigentem, ſcientiam verò ſecundum alium qui ſit idem. Duo omnino eſſe rerum principia, Deum atque materiam. Illum & mentem & cauſam appellat: eſſe autem materiam informem & infinitam, ex ea concretiones fieri. Ea quum aliquando temere & inordinatè moueretur, à Deo ait in locum
C vnum coactam, quòd ordinem temeritati præſtare cenſuerit. Porrò huiuſmodi eſſentiam in quatuor elementa conuerſam, ignem, aquam, aerem, terram. Ex his mundum ipſum & quæ in eo ſunt naſci. Solam
125 terram ait immutabilem, cauſam eſſe putans figurarum ipſius, ex quibus conſtet, differentiam. Aliorum quippe figuras eiuſdem generis dicit, compoſitas nimirum omnes ex vno oblongo triangulo, terræ verò propriam eſſe figuram. Ignis enim elementum eſſe pyramidem, aeris quod ὀκτάεδρον vocat, aquæ εἰκοσάεδρον,
D terræ autem cubum. Quocirca neque terram in iſta mutari, neque in terram iſta conuerti. Non autem ſuis locis diſcreta eſſe ſingula, quòd circumferentia conſtringens, & ad medium cogens, parua hæc componit, eáque quæ ſunt maiora diſcernit. atque ideo, quum ſpecies mutant, & loca mutare. Mundum vnum eſſe genitum, nam & ſenſibilis eſt, à Deo conditus: animatúmque eſſe, quòd præſtantius ſit quod animatum eſt, quàm quod caret anima. Huiuſmodíque opi-

ficium supremæ causæ subiectum, vnúmque cõditum A
fuisse, non infinitum: quòd etiam exemplar ad quod creatus fuerit, vnicum sit. Esse autem ad sphæræ similitudinem rotundum, quòd conditoris ea quoque figura sit. Illum quippe cæteras continere animantes, hunc autem omnium figuras. Leuem itidem & absque vllo per gyrum instrumento, quòd huiusmodi nullus sibi vsus sit. Immortalem præterea durare mundum, eo quòd non dissoluatur in id quod non est. Ac totius generationis causam esse cælum, quòd boni sit
benefacere. Porrò cæli generationis autorem summè B
bonum atque excellentissimum. Eius quippe quod sit in rebus conditis pulcherrimum, eum esse conditorem, quem intelligibilium omnium cõstet esse præstantissimum. Itaque quoniam huiusmodi Deus est, cælum verò præstantissimo illi simile est, quoniam pulcherrimum cernitur, nulli creaturæ erit similius quàm Deo soli. Constare verò mundum ex igne, aqua, aere, & terra. Ex igne quidem, vt visibilis sit: ex terra, vt solidus: ex aqua & aere, vt proportione non
vacet: (nanque solidorum vis duobus maximè mediis C
proportionem sumit, vt vnum fiat hoc totum) ex omnibus verò, vt perfectum atque immortale sit. Tempúsque sempiterni imaginem fuisse, ídque semper
manere. Cæli autem motus tempus esse. Noctem enim 126
ac diem ac mensem & huiusmodi cætera esse temporis partes. idcirco absque mundi natura non constare tempus: simul enim atque conditus fuerit, & tempus illi affuisse. Porrò post temporis generationem, & solem, & lunam, & errantia genita. Vt autem horarum
manifestus & certus esset numerus, animantésque nu- D
meri non essent expertes, accendisse solis radios Deum. Lunam quidem supra eminentem terræ circulum, solem propius huic orbi, in superioribus verò vaga sidera ferri. Esse prorsus animatum, quia sit animato motui deuinctus & alligatus. Vt autem perficeretur hic mundus, essétque similis intelligibili animanti, aliorum quoque animalium conditam esse naturam. Quoniam igitur ille habebat: cælum quo-

A que vt haberet operæ pretium fuiſſe. Deos ergo eſſe
vt plurimum igneos. Eſſe autem & reliqua genera ani-
mantium tria, volatile, aquatile, terreſtre. Terram
eſſe antiquiſſimam omnium qui eſſent in cælo deorũ.
Fuiſſe autem conditam, vt diei noctíſque tempora &
vices variaret. Eam, quum media ſit, circa medium
moueri. Quoniam verò cauſæ (inquit) duæ ſunt, alia
quidem conſtantiam ac firmitatem eſſe, alia verò ne-
ceſſaria ex cauſa creata dicendum. Sunt autem iſta,
aer, ignis, terra, aqua, quæ quidem non exactè erant
B elementa, ſed ad percipiendum apta. Hæc autem ex
triangulis conſtare compoſitis, atque in ipſos diſſolui.
Eſſe autem ipſorum elementa porrectum triangulum
& æquilaterum. Initia igitur & cauſas rerum eſſe duo
quæ prædiximus, quorum exemplar ſit Deus ac ma-
teria. Id verò informe eſſe neceſſe eſt, ſicut & alia
perceptioni accommodata. Horum autem cauſam ex
neceſſitate eſſe, quippe quæ receptis ideis eſſentias gi-
gnat, ac per potentiæ diſſimilitudinem moueatur, mo-
túque ſuo quæ mouentur ex ea in diuerſum moueri.
C Porrò iſta quidem primò tumultuario & inordinato
motu agitari: at vbi ornatus adhiberi cœptus, debitũ
ordinem & modum ex Deo accepiſſe. Cauſas enim &
127 ante cæli creationem duas fuiſſe, & tertiam generatio-
nem, eas tamen perobſcuras, veſtigiáque duntaxat &
incompoſitas, & eis demum perfecto mundo accepiſſe
ordinem. Ex omnibus verò quæ ſubſiſterent corpo-
ribus factum eſſe cælum opinatur, & Deum, ſicut &
materiam, incorporalem eſſe. Sic enim corruptione &
perturbatione nulla omnino affici. Ideas ſicut præ-
D diximus, cauſas quaſdam atque principia ponit, vt
huiuſmodi ſint quæ natura conſiſtunt, qualia & ipſa
ſunt. Enimuero de bonis ac malis ita diſſerebat: Finem
eſſe, Deo ſimilem fieri. Virtutem ſufficere quidem ad
bene beatéque viuendum: cæterùm inſtrumentis in-
digere, corporis bonis, robore, ſanitate, integritate
ſenſuum, & cæteris id genus: exterioribus item, puta
opibus, generis claritate, gloria, & huiuſmodi cæte-
ris. Ea etſi non affuerint, nihilominus tamen beatum

fore ſapientem. Acceſſurum item ad remp. vxorem du- A
ćturum, legéſque poſitas non præuaricaturum. Laturum inſuper patriæ ſuæ quantum fieri poterit commodas leges, idque, niſi per ſummã plebis ſeditionem operam ſuam reip. iudicarit inutilem fore. Arbitratur & deos humana cernere atque curare, & dæmones eſſe. Notionémque honeſti primus definiuit, eã quæ à laudabili & rationabili vtilíque & decoro, & congruo non diſcerneretur: quæ ſimul omnia, id quod per naturam ſit conſequens, ac pro confeſſo habeatur, attin-
gant. Diſſeruit de ratione & rećtitudine nominum, at- B
que adeo rećtè reſpondendi & interrogandi ſcientiam primus ipſe conſtituit, affatim vſus. Porrò in dialogis iuſtitiam diuinam legem arbitratus eſt, vt ad iuſtè agendum potentius perſuaderet, ne poſt mortem pœnas improbi luerent. Quocirca eum plerique fabuloſum putauere, quòd eiuſmodi narrationes interdum ſuis ſcriptis interſerat, vt, quòd incertum ſit iſta poſt mor-
tem ſic ſe habere, admoniti mortales iura violare per- 128
timeſcant. Atque in hunc modũ ille ſenſit. Diſtribu-
ebat autẽ (vt ait Ariſtoteles) res in hũc modum. Ex bo C
nis, (inquit) quædã ſunt animi, quædã corporis, alia extrinſecus. Iuſtitiam, prudentiam, fortitudinem, frugalitatem, & cętera id genus in animo ponebat: pulchritudinem & habitum præclarum, ſanitatem & fortitudinem in corpore: amicos autem & patriæ felicitatem, atque diuitias inter exteriora numerabat. Bonorum igitur tria eſſe genera, alia in anima, alia in corpore, alia extrinſecus. Tres itẽ eſſe amicitiæ ſpecies, naturalem, ſocialem, atque hoſpitalem. Naturalem, qua parentes
liberis afficiuntur, cognatíque ſe mutuò alterutrum di D
ligunt. eam verò in cæteras quoque animãtes eſſe diffuſam: Socialem, quam ſine vllo conſanguinitatis vinculo ſola conſuetudo conciliat, cuiuſmodi Pyladis & Oreſtis fuiſſe memoratur: Hoſpitalẽ, qua ex commendatione vel literis hoſpitibus coniungimur. Addunt plerique quarto loco & amatoriam. Ciuilitatem itidem in ſpecies quinque diſtinxit. Aliam popularem, aliam quam optimates exerceant, tertiam quæ diffun-

A datur in paucos,regiam quartam,quintam tyrānicam.
Popularem remp.in eis eſſe ciuitatibus in quibus ad
imperium multitudinis agitur res,eiúſque nutu magi-
ſtratus eliguntur,& pro illius arbitrio feruntur leges:
Ariſtocraticam,vbi neque diuites,neque pauperes,ne-
que nobilitate vel gloria illuſtres dominantur , verùm
ſoli ij qui ſunt in ciuitate optimi , rem adminiſtrant:
Oligarchicam,quando à cenſibus magiſtratus eligun-
tur.ſunt enim pauciores pauperibus . Regnū bifariam
ſcindi,aliud enim ſecundum legem,aliud ſecundum ge
B nus eſſe.Secundum legem conſtare Carthaginienſium
regnum . ciuile quippe eſſe.Lacedæmoniorum verò &
Macedonum ſecundum genus. habēt enim regni ſuc-
ceſſionem quandam per genus. Tyrannidē dici,quum
129 impulſi & vi adacti ciues ab aliquo reguntur. Iuſtitiæ
tria eſſe genera:aliud circa deos , alterum circa homi-
nes,tertiū circa defunctos verſari.Nā & qui ſacra ſecū
dū leges faciunt,ſacrorúmq; rerū curam habent,reli-
gioſi in deos ac pij ſunt: qui verò mutua depoſitáque
reſtituunt,iuſti erga homines ſunt : qui autē vita fun-
C ctis iuſta perſoluūt.tertiā illā iuſtitiæ partē exequūtur.
Diſciplinæ ſimiliter tres eſſe ſpecies : aliā quidem in a-
ctione cōſiſtere,& practicen dici:aliā ex operis effectu
conſtare,& appellari poeticen:tertiā ſpeculationi ſtude
re,& rhetoricen vocari. Nā ædiū nauiúmque ſtructu-
rā certum eſt ad effectricē illā pertinere. nā ex illis o-
pus aliquod factū videmus.Politiam verò & tibiarum
cantus,pulſúſque citharæ, & huiuſmodi cętera , pra-
cticæ ſubeſſe.Neque enim cōſummato actu quippiam
remanet quod oculis ſubiectum ſit , cæterùm in ipſo
actu vis omnis eſt:itaque alius tibiis,alius fidibus ca-
D nit,alius remp.gerit.Porrò geometria,& harmonia,&
aſtrologia ſub intelligentiam cadunt , & ſpeculationi
tantummodo inſeruiunt.Neque enim vel agunt vel ef
ficiunt quicquam, ſed geometra quidem contempla-
tur vt ſeſe habeant ad inuicem lineæ, harmoniacus ſo-
nos ratione diiudicat, aſtrologus ſidera atque cælum.
Medicinæ item quinque ſpecies eſſe:aliam quippe dici
pharmaceuticen , quæ morbis medicata potione ſub-
ueniat:aliam chirurgicam,quæ ſectione & vſtione cu-

ret:tertiam,quæ ſola victus ratione & ordine arceat A
ægritudines,appellaríque diæteticen:quartam,quæ ex celeri diſcretione morborum ſuccurrat ægris, vocaríque νοσογνωμικήν:quintam,adiutricem dici,quòd ſtrenuo auxilio doloribus cõtinuò liberet. Legis item geminam eſſe diſtributionem,alteram ſcriptam, alteram verò non ſcriptam.priorem illam eſſe ciuilem,qua ad- 130
miniſtramus remp.quæ verò citra ſcripturam conſtat, eam à natura & vſu proficiſci, quale eſt nudum in forum ambulare non debere,aut muliebri veſte vti,quod nulla ſcripta lege prohibetur.nam ab eiuſmodi ſola ci- B
tra ſcripturam,naturaliſque lex vetat. Sermonem ſeu orationem in quinque diuidit. Eſſe enim eius genus quoddam quo vtuntur in concionibus hi qui adminiſtrant remp.ídque ciuile appellari. Aliud quo vtuntur oratores in demonſtratione,dum vel laudant vel vituperant,vel accuſant quempiam: eſſe verò id genus oratoriũ. Tertiò quo priuati inter ſe mutuò colloquuntur,dicíque priuatum. Quartum quo compẽdio ij qui rogant & reſpondent,ad interrogata diſſerunt,vocaríque id genus dialecticum. Quinto quo artifices dum C
de ſua arte diſſerunt loquũtur,appellaríque id artificioſum. Muſicam in tria ſecari:Quandam enim voce ſola conſtare,vt cantum:aliam voce ſimul & manu,vt citharæ cantus:tertiam ſolis manibus perfici, vt quum ſilente oris organo citharã percutimus. Nobilitatem quatuor in ſpecies diuidi.Nam qui claris,bonis iuſtíſque maioribus fuerint nati,eos nobiles vocari, quorũ item parentes potentes ac principes fuere,item vocari nobiles,quorum ſint maiores fama & opinione celebres,quam vel ex bellicis rebus præclarè geſtis, vel ex certaminum coronis reportauerint:alterum eſſe nobi- D
litatis genus,ídque præſtantiſſimum, quum quis per ſe animi magnitudine excellit. Pulchritudinẽ itẽ in tria 131
diſtinguit:aliam quippe eſſe laudabilem, vt formoſam faciem:aliam quoque vſui deſeruire, vt inſtrumentum & domum,quæ præterquam quòd ſpecioſa ſunt, vſibus noſtris commoda etiam ſunt:tertiam legibus ſtudiíſque conſtare,eámque humanæ vitæ cõmodis ma-

A ximè conſulere. Animæ tres itidem partes eſſe, rationa
lem, concupiſcibilem, & iraſcibilem. Ex his autem ra-
tionalem ſedem eſſe cõſilii, cogitationis, cõſultationis,
& huiuſmodi reliquorum. Concupiſcibilem eſſe appe-
tendi cibi vel coitus, & ſimilium cauſam. Iraſcibilem
verò confidentiæ, voluptatis, doloris, & iracundiæ au-
torẽ eſſe. Perfectæ conſummatæq́ue virtutis eſſe ſpeci-
es quatuor, primam prudentiam, ſecundam iuſtitiam,
fortitudinem tertiam, quartam temperantiam. Ex his
prudentiam vt rectè agantur omnia cauſam eſſe. Iuſti-
B tiam verò inter conſortia & humanæ vitæ commer-
cia, non violãdi iuris autorem: fortitudinem autem, ne
inter pericula & terrores à fortiter cœptis deficiamus:
porrò temperantiam ad frænandas cupiditates, vt à
nulla voluptate ſubigamur, honeſtéque viuamus, ſua
nobis lege præſcribere. Magiſtratus in quinque parti-
tur, in legitimum, naturalem, æquũ ac rectum, in eum
qui fit per generis ſucceſſionem, & denique in violen-
tum & tyrannicum. Nam magiſtratus ciuitatum ſi e-
C ligantur à ciuibus, ſecundum legem imperant. Per na-
turam verò mares vbique non modò inter homines,
132 verùm inter alia animalia quoque, fœminis præſunt.
Ex conſuetudine verò & pædagogi pueris, & magiſtri
diſcipulis imperant. Per genus autem, quemadmodum
Lacedæmoniorum reges dominantur. nam ex genere
regnum ſortiuntur. Eodem modo & apud Macedo-
nes reges imperant. quippe & illic regnum ex genere
inſtitutum eſt. Porrò qui coactis per vim à ciuibus
inuitis regnant, ij violenti ac tyranni vocantur. Ora-
toriæ ſex ſpecies tradit. Nam quoties iuſſerit orator
D bellum ſuſcipere, & auxilium contra aliquem ferre,
id genus vocatur Adhortatio: quum verò quietem a-
gere, neque bellare, neque opem ferre monuerit,
appellatur ea ſpecies Dehortatio: tertia, quum qui
ſe à quopiam iniuria affectum, & complura incom-
moda perpeſſum docuerit, eiuſmodi verò vocatur Ac-
cuſatio: quarta ſpecies, Defenſio dicitur, quum is
qui accuſatur, ſe neque violaſſe ius, neque aliud quic-

quam temere & perperam egisse probarit: quinta A
deinceps species, quum quis bene & commodè di-
xerit, honestúmque ac bonum prædicauerit, eáq; Laus
siue ἐγκώμιον dicitur: sexta deinde, quũ turpem ac ma-
lum probauerit, & hæc Vituperatio potest appellari.
Rectè dicere in quatuor scindit. Primùm enim quid
dicere oportet obseruandum: secundò quàm multa
dicere: tertiò ad quos: quartò quando sit dicendum.
Ea igitur oportet dicere quæ vtilia futura sint & di-
centi & auditori. Quæ dicere conueniant, ea sunt vt
neque nimis multa neque pauciora quàm satis est, di- B
cantur. Quibus autem dici oporteat, vt si quidem ad
peccantes seniores dicendum sit, verba illi ætati con- 133
grua loquamur: sin verò ad iuniores verba facienda
sint, maiore autoritate vtamur in dicendo. Quando ve
rò dicendum, vt neque prius, neque posterius quàm
ratio exigit, dicatur. Alioqui profectò vitium non ef-
fugiet, qui secus faxit. Beneficentia quadrifariam di-
uiditur. Aut enim pecuniis, aut corporibus, aut disci-
plinis, aut verbis beneficium præstari. Pecuniis qui-
dem beneficium constat, quum quis egenos, vt inopia C
liberentur, pecuniis iuuat: Corporibus verò, quum se
mutuò fouent homines, & ab iniuria cædentiúmque
petulantia vindicant. Porrò qui disciplinis erudiunt,
vel medicinæ arte subueniũt, vel boni aliquid docent,
tertio illo beneficentiæ genere vtuntur. At quum in
iudicium quispiam ingressus pro amico dixerit, eúm-
que vi orationis adiuuerit, hic beneficẽtiæ munus ver-
bis expleuit. Finem itidem rerum quadripartitum fa-
cit. Nam res aut secundum leges finem accipiunt: vt
quum decretum aliquod lege firmatur & impletur. D
Aut secundum naturam finis rebus accedit. Nanque
& dies & annus, & anni tempora naturali lege dece-
dunt. Aut secundum artem finis rei imponitur. Archi
tectus enim arte consummat ædificium, & nauium fa-
bricator itidem perficit nauem. Aut fortuitò finis cõ-
tingit, vt quum secus ac putabamus, & præter opinio-
nem aliquid accidit. Aut igitur legitimus est rerum fi-
nis, aut naturalis, aut arte constat, aut fortuitu. Poten-

A tiam identidē quatuor in ſpecies diuidit : vnam quip
pe eſſe qua cogitare animo & opinari poſſumus: alte-
ram qua corpore valemus, vt proficiſci & accipere,&
dare,& cætera id genus : tertiam qua vel pecuniarum
copia,vel multitudine militum potentes dicimur:(vn
de & multum poſſe dicitur rex) quartam potentiæ diſ
tributionem , qua & facere ac pati bene & malè poſ-
ſumus. Nam & infirmari,& erudiri,conualeſcere va-
134 lemus,& huiuſmodi omnia. Primam itaque poten-
tiæ ſpeciem conſtare animo , ſecundam corpore , ter-
tiam exercitu atque pecuniis,quartam in faciendo &
B patiendo. Humanitatem triplicem inducit. Quan-
dam enim compellatione fieri, vt quum fortè obuium
quenque humaniter quis ſalutat , & dextram porri-
gens,comiter excipit. Aliam eſſe eius ſpeciem , quum
quis afflictis opem clementer impendit. Tertium e-
ius genus quo conuiuia inter ſe homines celebrant.
Aut igitur ſalutationis officio , aut ope & auxilio,aut
conuiuio,frequentíque congreſſu conſtare humanita-
tem. Felicitatem in quinque partitam diffinit. Pri-
mam eius partem bene conſulere , ſecundam ſenſibus
& bona valetudine corporis vigere , tertiam in rebus
C gerendis fortunatum eſſe,quartam gloria & autorita-
te apud homines excellere , quintam pecuniis rebúſ-
que cæteris ad omnes vſus vitæ affluere. Sanam con-
ſultationem ex eruditione multarúmque rerum peri-
tia & experimento contingere. Senſuum integrita-
tem ex corporis membris accidere,vt ſiquis cernit o-
culis,audit auribus,narium præterea & oris ſenſu va-
let vbi opus eſt. Tertium eſſe, quum quis quod agere
intendit,ita egerit,vt decet ſapientem & ſtrenuum vi-
D rum. Quartum illud, ſcilicet gloriæ celebritatem ex
opinione bonitatis emanare. Poſtremum rerum af-
fluentia eſt , quum cui ad vitæ vſus ita ſuppetit pecu-
niarum copia , vt & amicos fouere beneficio,& largè
ac liberaliter cuncta neceſſaria ſubminiſtrare valeat.
Porrò cui hæc ſuppetant omnia,eum perfectè felicem
ac beatum eſſe. Artes trifariam diuidit. Prima in tra-
ctatione ferri & metallorū,materiáque cædenda con-

ſtat,quòd iſta quaſi præparet: Secũda,quæ ex his cõ- A
ficiat aliquid.nã ex ferro ærarius arma fabricat, ex li- 135
gnis faber tibias & lyras facit : Tertia in vſu earum
rerum eſt.ſiquidem equeſtris frænis vtitur,armis bel-
lica,muſica tibiis & lyra. Bonum in quatuor genera
diuiditur.Primò bonum dicim' eum qui habeat vir-
tutem : Secundò virtutem ipſam & iuſtitiam dicimus
bonum: Tertiò cibos & commodam exercitationem
ac medicamenta: Quarto demũ loco bonum dicimus
tibiarum cantum,hiſtrionicam,atque huiuſmodi cæ-
tera. Eorum quæ ſunt,quædam dicimus mala,quę- B
dam bona,alia neutra. Ex his mala eſſe quæ ſemper
nocere poſſunt,vteſt intemperantia,dementia,iniqui-
tas,& huiuſmodi : bona,quæ his contraria ſunt : me-
dia,quæ neutram partem tuẽtur,cuiuſmodi ſunt hęc,
deambulatio, ſeſſio,cibíque perceptio , quæ omnino
neque prodeſſe poſſunt,neque obeſſe : ea igitur neque
bona eſſe neq; mala. Optima legũ moderatio in tria
diuiditur. Primò ſi ſint leges præclaræ & graues : ſe-
cundò ſi ciues eas leges quæ ita latæ fuerunt,omni ſtu
dio obſeruent; tertiò ſi iuxta conſuetudines ac ſtudia C
quorũlibet poſitis legibus bene Reſpub . adminiſtre-
tur. Eſt igitur prima pars eiuſce moderationis,vt ſint
leges optimæ; ſecunda,vt intra illas maneatur : tertia
vt præclaris conſuetudinibus ſtudiiſque viuatur.Con
traria huic laudabili legum moderationi iniquitas in
tria itidem ſcinditur. Primum ex his eſt,ſi ſint leges la
tæ peregrinis & ciuibus noxiæ : alterũ ſi his quæ ſunt 136
minimè obtemperetur : tertiò , ſi bona nulla omnino
ſit lex. Contraria trifariam ita diuiduntur, quemad-
modum bona malis cõtraria dicimus, vt iuſtitiam in-
iuſtitiæ,ſapientiam inſipientiæ, & huiuſmodi cætera. D
Mala autem malis contraria, vt prodigalitas illibera-
litati,& iniuſta pœna iniuſtæ impunitati, & cætera id
genus mala malis contraria ſunt. Porrò neutris neu-
tra contraria ſunt , pauperem eſſe & diuitem . neu-
trum enim per ſe neque bonum neque malum , con-
traria tamẽ. Verùm leuia grauioribus,tardis velocia,
& nigra candidis , vt neutris neutra contraria ſunt.

A Contrariorum igitur partim vt bona malis contraria
ſunt, partim vt mala malis, partim vt neutra neutris
contraria dicuntur. Bonorum tria ſunt genera, alia e-
nim ex his haberi, alia participari, alia ſubſiſtere. Pri-
ma illa ſunt quæ eſſe poſſunt, vt eſt iuſtitia & ſanitas:
ſecunda quæ haberi quidem nequeunt, eorum tamen
participes eſſe poſſumus, vt bonum ipſum habere po-
ſſibile non eſt, neque tamẽ eſt impoſſibile illius par-
ticipatione frui: ſubſiſtentia verò, quæ neque partici-
pationem admittunt, neque habere poſſibile eſt, ſed
B eſſe oportet, vt probum eſſe, & iuſtum eſſe & bonum.
ea verò neque habere neque participare licet, ſed ſuf-
ficere, vt probum eſſe, & iuſtum eſſe. Cõſilium itidem
tripartitũ eſt, aliud quippe à præterito, aliud à futuro,
aliud à præſenti tempore ſumitur. Præteritum tem-
pus exempla ſuppeditat, dum attẽditur quid, cur quæ-
que gens paſſa ſit, vt caueamus: aut quid prudenter e-
gerit, vt imitemur, vtpote quid paſſi ſint Lacedæmo-
nii, dum confidunt: præſens autem rem ipſam quæ in
137 manibus eſt, conſiderare monet, puta imbecilles mu-
C ros, homines timidos, annonæ caritatem, & cætera
huiuſmodi. Futurum proſpicere ſuadet, vti neque fiat
temere, habendam bonæ opinionis rationem, vt non
eſſe violandas ſuſpicione legationes, ne Græcia glori-
am honeſtatis amittat. Vox in duo diuiditur: eſt enim
animata alia, alia inanimata. Animata quidẽ animan-
tium, inanimata verò ſonorum atque crepituum. Por
rò animata bifariam diuiditur: eſt enim altera litera-
ta, altera illiterata. Literata vt hominum, illiterata vt
animalium. Eorum quæ ſunt, alia diuidua, alia indi-
D uidua dicimus. Diuiduorum verò alia ſunt ſimilium
partium, alia diſſimilium. Atque indiuidua quidem
ſunt quæ diuiſionem non admittunt, & ſimplicia ſunt,
neque ex aliquo compoſita, vt monadem, punctum, ac
ſonum indiuidua dicimus. Diuidua verò quæ ſunt ex
aliquo compoſita, vt ſyllabæ & conſonantiæ, animan-
tes & aqua, & aurum. Similium partium ſunt quæ ex
ſimilibus componuntur, neque totum à parte niſi mul
titudine differt, puta aqua atque aurum, & cætera hu

iuſmodi. Diſſimilium partium dicimus quæ ex diſſimilibus conſtant, vt eſt domus,& huiuſmodi cætera. A
Eorum quæ ſunt, alia per ſe, alia verò ad aliquid dicuntur. Ea quidem per ſe dicimus,quæ nulla interpretatione,vt intelligantur, indigent: eiuſmodi ſunt homo,equi,& animalia reliqua. nihil horum interpretatione indiget. Ea verò ad aliquid dicuntur, quæ interpretatione quadam egent, vt eſt maius aliquo, & aliquo celerius,& melius,& huiuſmodi reliqua.Nanque maius minore maius eſt,& celerius aliquo eſt celerius,& in hunc modum cætera. Ita & priora diuidebat ſecundum Ariſtotelem. 1,8 B
Fuit & alius Plato philoſophus Rhodius, Panætii diſcipulus, vt ait Seleucus Grãmaticus in 1 De philoſophia libro, & alius Peripateticus,Ariſtotelis diſcipulus, & alius Praxiphanis, alius item poeta priſcæ comœdiæ.

A DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHORUM vita, Liber IIII.

SPEVSIPPVS.

139 QVAE de Platone dicēda erant, pro viribus diximus, quid de eo viro ſinguli
B ſenſiſſent ſtudioſè in vnū corpus colligentes. Succeſſit autem ei Speuſippus Eurymedontis filius, Athenienſis, pago Myrrhinuſius, Potones Platonis ſororis filius. Octo autem annos ſcholæ Platonicæ præfuit, à centeſimaoctaua Olympiade initiū ſumens. Gratiarum ſigna in ſchola collocauit, quæ fuit à Platone in Academia extructa. Perſtitit autem intra Platonis dogmata, etſi moribus eiuſmodi non fuit. Nanque & iracundus erat & voluptatibus deditus. Deni-
C que aiunt illum ira cōcitatum, catulum in puteum iecиſſe, voluptatéque delinitum in Macedoniam ad Caſſandri nuptias profectum eſſe. Fertur & Platonis diſcipulas Laſtheniam vatem, & Axiotheam Phliaſiam ipſum quoque audiuiſſe. Quo etiam tempore Dionyſius ita ad illum mordaciter ſcribens ait, Et ex Arcade diſcipula tua philoſophiam diſcere poſſumus. Et Plato quidem gratis ſua limina terentes docebat, tu verò tributa exigis, & à volentibus & nolentibus accipis. Primus hic (vt ait Diodorus in primo Commentario-
140 rum) in diſciplinis quid eſſet commune, veſtigauit,
D eáſque quantum fieri poterat, ſibi inuicem iunxit atque fœderauit. Primus item quæ ab Iſocrate dicebantur arcana edidit, vt Cæneus refert, ac primus quo pacto ex gracilioribus lignis capacia, & in ventrem tumentia vaſcula fierent inuenit. Quum verò iam paralyſi corpus illi omne reſolutum eſſet, accerſito Xenocrate, orauit vt ſibi in docendo ſuccederet. Aiunt illum quū vehiculo ferretur in Academiam, obuium

habuiſſe Diogenem,& quum illi Salue dixiſſet,hoc ab eo reſponſum accepiſſe , At tu nequaquam ſalue, qui eiuſmodi quum ſis,viuere ſuſtines.Demum verò mœrore impulſum,quum iam ſenio confectus eſſet,mortem ſibi ſponte conſciuiſſe. Porrò Plutarchus in vita Syllæ ac Lyſandri pediculis efferueſcentibus illum interiiſſe ait. Erat enim corpore fragili, quod teſtatur Timotheus in libro De vitis. Hic ad diuitẽ qui amaret deformem mulierem,ait,Quid tibi iſthac opus eſt? ego tibi decem talentis formoſiorem inueniam. Reliquit autem complura commentaria & dialogos plurimos,inter quos & Ariſtippus Cyrenæus eſt , De diuitiis vnum, De voluptate vnum , De iuſtitia vnum, De Philoſophia vnum,De amicitia vnum,De diis vnum, Philoſophus vnum,Ad Cephalum vnum,Cephalus vnú, Clinomachus ſiue Lyſias, Ciuis vnum, De anima vnum. Commentariorum ad Gryllum vnum, Ariſtippus vnum, Ἔλεγχος artium vnum, Ὑπομνηματικοὶ διάλογοι, Artificiale vnum, Dialogi earum rerum quę ſunt in quaque re ſimiles decem, Diuiſiones & argumenta ad ſimilia, De generibus & ſpeciebus exemplorum , Ad Amartyrum Platonis laudes. Epiſtolæ ad Dionem, Dionyſium,Philippum.De legis ſanctione,Mathematicus,Mandrobulus,Lyſias, Diffinitiones,Commẽtariorum ordines,Verſus propè infiniti. Ad hũc Simonides ſcribit hiſtorias, in quibus Dionis ac Bionis geſta ſignauerat.Eius libros Ariſtotelem tribus talentis emiſſe,Phauorinus in ſecundo Commentariorum autor eſt. Fuit & alter Speuſippus, medicus, Erophilius Alexandrinus.

A B C 141

XENOCRATES.

D

XEnocrates Agathenoris filius Chalcedonius à primis ferme annis Platonis auditor fuit , eíque in Siciliam proficiſcenti comes itineris adhæſit. Erat autem hebes ingenio ac tardus, adeo vt quũ illum Plato Ariſtoteli conferret,alterũ fręno,alterum diceret egere calcaribus.illúdque,Cui equo quem aſinum iungo!

A alioquin ſeuero ſemper ac ſerio habitu & ore perdu-
rabat, ita vt ſæpe ad illum Plato diceret, Xenocrates,
Gratiis ſacra facito. Vixit autem vtplurimum in A-
cademia. Siquando verò ad vrbem profecturus eſſet,
turbas omnes tumultuoſorum ac impudicorum eius
obſeruare tranſitum ſolitas tradunt, eius inquietandi
gratia. Phrynen denique, nobile ſcortum, illum ali-
quando tentaſſe, quum videlicet à quibuſdam dedita
opera inſectaretur, ab eo intra ædiculam admiſſam hu
manitatis cauſa. Quúmque ſolus illic & vnicus lectu-
B lus eſſet, oranti lectuli ipſius partẽ conceſſiſſe: demum
quum multa nequicquam oraſſet, infecto opere pro-
fectam eſſe, ac dixiſſe percontantibus, ſe non à viro, ſed
à ſtatua exire. Quidam verò diſcipulos Laidem illi
inieciſſe in lectulum tradunt, illúmque adeo fuiſſe con
tinentem, vt quum ſe ad libidinem incitari præſenſiſ-
ſet, & ſecare & vrere verenda ſæpe pateretur. Tanta
verò illius verbis fides habebatur, vt quum iniurati
nullius teſtimonium admitteretur, huic ſoli remiſe-
rint Athenienſes iuſiurandum. Erat præterea maxi-
C mè frugi, ita vt quum illi Alexander magnam pecuniæ
ſummam miſiſſet, ſublatis ſolùm tribus minis Atticis,
142 reliquum remiſerit, dicens illi opus eſſe pluribus, qui
plures enutriret. Ab Antipatro quoque ſibi miſſam pe-
cuniam non ſuſcepiſſe Myronianus in Similibus teſta-
tur. Corona quoque aurea donatum in præmium lar-
gioris compotationis, ab his qui ſe continebant apud
Dionyſium, quum inde eſſet profectus, eam ante Mer-
curii ſtatuam depoſuiſſe, vbi floreas etiam coronas po
nere ſolitus erat. Miſſum illum cum cæteris legatum
ad Philippum fama eſt, ac reliquos quidem donis e-
D mollitos, & cõuiuia celebraſſe, & cum illo ſæpe in col
loquium veniſſe, eum verò horum neutrum feciſſe.
neque enim illum adeo Philippus admiſerat. Quo-
circa & Athenas reuerſos legatos dixiſſe, fruſtra Xe-
nocratem ſecum iuiſſe: & quum illi parata iam eſſet
mulcta, comperto ex illo vt ſeſe res haberet, monente
tunc maximè reipub. curam habendam: quippe Phi-
lippum cæteros donis corrupiſſe, ſe verò nulla ratione
inclinari

inclinari ad ſuum conſenſum poſſe peruidiſſe. Ea ex re A
duplici honore honeſtatum aſſerunt. Philippum quoque tandem dixiſſe ſolum Xenocratem ex omnibus qui ad ſe venerant, legatis, munera ſpreuiſſe. Ad Antipatrum quoque legatione functus, vt qui ex Athenienſibus in bello Lamiaco capti fuerãt, redderet, ab eo inuitatus ad cœnam, hiſce ad illũ metro verbis vſus eſt,

Quis cupiat Circe prudens vel ſanior vnquam
Suſtineat bibere, atque cibum guſtare, priuſquam
Soluantur ſocij, mihi vel reddantur ad vnum?

Quibus docet non ſe prius cibum guſtaturum, quàm B
quod petebat impetraſſet, amicóſque ac ciues abſolutos videret. Eius hanc dexteritatem ille perlibenter amplexus, omnes continuò abſoluit ac remiſit. Quum aliquando paſſer accipitri futurus præda ſe in eius ſinum recepiſſet, operuit ac fouit dicens, non oportere ſupplicem prodere. Quum à Bione obiurgaretur, Nõ tibi, inquit, reſpondebo equidem. nam neque tragœdia comœdiam, quum ab ea laceſſitur, reſponſione dignatur. Ad eum qui neque muſica, neque geometria, neque aſtronomia inſtructus, ludum ſuum frequẽtare C
cupiebat, Abi, inquit, anſis enim & adminiculis philo- 143
ſophiæ cares. Alij ſic dixiſſe ferũt, Apud me enim vellus nõ mollitur. Quum Platoni Dionyſius diceret, Caput tibi quiſpiam tollet, aderat hic, & ſuum oſtendẽs, Nullus, inquit, id prius quàm iſtud abſcindet. Aiunt Antipatro Athenas profecto, & ſe ſalutanti non antea reſpondiſſe quàm cœptam finiret orationem. Porrò gloriæ & faſtus in primis contemptor fuit, ac ſæpe interdiu meditationi inſeruiebat, atque vnam ſilentio diſtribuebat horam. Scripſit autem plurima, Cõmen- D
tarios nimirum, Parænefes, & verſus. Ea ferè iſta ſunt, De natura libros ſex, De philoſophia ſex, De diuitiis vnum, Arcadem vnum, De infinito vnum, De puero vnum, De continentia vnum, De vtili vnum, De libero vnum, De morte vnum, De voluntario vnum, De amicitia duos, De ſcribendo vnũ, De memoria vnum, De modeſtia vnum, De contrario duo, De felicitate duo, De mendacio vnum, Calliclem vnum, De pru-

A dentia duo, OEconomicum vnum, De frugalitate v-
num, De poteſtate legis vnum, De repub. vnum, De
ſanctitate vnũ, Quòd virtus tradi poſſit, vnum, De eo
quod eſt, vnum, De fato vnum, De perturbationibus
vnum, De vitis vnum, De concordia vnum, De diſci-
pulis duo, De iuſtitia vnum, De virtute duo, De ſpe-
ciebus vnum, De voluptate duo, De anima duo, De
ſciẽtia vnum, Politicum vnum, De vita vnum, De for-
titudine vnum, De vno vnum, De ideis vnum, De arte
vnum, De diis duo, De anima duo, De ſcientia v-
B num, Ciuilem vnum, De ſcientificis vnum, De philo-
ſophia vnum, De Parmenide vnum, Archedemus ſi-
ue De iuſtitia vnum, De bono vnum, De iis quæ circa
mentẽ ſunt octo, Solutio eorum quæ accidũt orationi
vnũ, De iis quæ de phyſicæ ratione audiuntur ſex, Ca-
put vnum, De generibus & ſpeciebus vnũ, Pythagorea
vnũ, Solutiones duo, Diuiſiones octo, Poſitionũ libros
144 XXXIII, De ratione diſſerendi libros XIIII. Poſt
hæc libros XV & alios XVI De diſciplinis eorũ quæ
circa diſtinctionem verſari poſſunt libros IX, Eorum
quæ circa mẽtem ſunt alios libros IIII, Eorum quæ
C circa diſciplinas verſantur libros ſex, De his quæ cir-
ca mentẽ libros duos alios, De geometris libros quin-
que, Commentariorum vnum, Contrariorum vnum,
De numeris vnum, Numerorum ſpeculatio vnum, De
interuallis vnum, De iis quæ in aſtrologia verſantur
libros ſex, Elementa ad Alexandrum, De regno lib.
IIII, Ad Arybam, Ad Hephæſtionem, De geometria
duo, Verſus CCCXLV. Eum tamen, quum tantus ac
talis eſſet, Athenienſes aliquando vendiderunt, vt eo
modo in exilio poſitus frangeretur. Eum Demetrius
D Phalereus emit, & vtrique ſuccurrit: Xenocrati enim
libertatem reſtituit, Athenienſibus verò impoſito illi
viro ab vrbe exilio ſatisfecit. Hoc ait Myronianus A-
maſtrianus in primo Hiſtoricorum ſimilium capitu-
lorum. Suſcepit autem Speuſippus ſcholam, ac præfuit
annos XXV. Docere autem cœperat ſub Lyſimacho
cẽteſimædecimæ Olympiadis anno ſecũdo. Moritur
noctu, quum in ſartaginẽ fortè offendiſſet, ætatis agẽs

annum octogesimumsecũdum. Nos de eo sic diximus, A

In peluim quondam lapsus malè cautus ahenam,
Frontem lesit, & ω̃ vociferatus, obit
Xenocrates, vir ille, qui vnus omnibus fuit omnia.

Fuerunt & alij quinque eiusdem nominis. Primus, antiquissimus, huius philosophi ciuis ac propinquus. Fertur eius oratio quæ inscribitur Arsinoetica, de Arsinoe defuncta. Alter, philosophus, elegiæ scriptor non satis probatus. Ita enim se habet res, vt poetæ quidem, si prosa oratione scribere velint, præstent: qui verò pedestri oratione scribere consueuerunt, si poeticæ sibi partes vendicare velint, non assequantur. Id ex eo liquet, quòd alterum naturæ, artis alterum opus est. Alius, statuarius fuit. Postremus Aristoxeno teste, odas conscripsit. B

POLEMO.

145

POlemo Philostrati filius, Atheniensis, pago OEctensis oriundus, quum esset adolescens, adeo impudicus ac lubricus fuit, vt pecunias circumferret, quò paratior esset & instructior ad voluptates implẽdas, eas itidem in viis & angiportis occuleret. In Academia quoque iuxta columnam quandam reperta est pecunia ab eo illic in vsus similes recondita. Aliquando verò ex composito cum sodalibus ebrius, & coronatus Xenocratis irrupit scholam. Quo ille nihil deterritus, eam quam cœperat orationem, ardẽtius quoque prouexit. Erat autem sermo de temperantia. Ea illius oratione sensim impurus adolescẽs seipsum collegit, atque ita, vt industria & studio cæteros vinceret, eíque in schola regenda succederet, incipiens à centesima decimasexta Olympiade. Refert Antigonus Carystius in Vitis, patrem eius fuisse primarium ciuitatis, equósque iugales nutrire solitum: fugisséque iudicium Polemonem ab vxore nequitiæ insimulatum, quòd adolescentibus cõgrederetur. Tantam verò inter ipsa philosophandi principia oris atque habitus assumpsisse constantiam, vt idem semper permaneret, vocémque nunquam immutaret. Quibus ex rebus C D

A Crantorē quoque ſui in primis ſtudioſum fecit. Quin à cane rabioſo impeditus dum ſuram morſu diſcerperet, ne expalluit quidem: tumultúque in ciuitate excitato, percontatus quídnam contigiſſet, immobilis perſtitit. In theatris quoque nulla miſeratione mouebatur. Nicoſtrato enim poeta, qui cognominabatur Clytæmneſtra, quiddam ſibi Cratetíque recitāte, illóque in affectum commiſerationis trāſlato, hic ita perſeuerauit, acſi non audiuiſſet. Eiuſmodi autem profectò fuit qualem deſcribit Melanthius pictor in libris
B De pictura. Ait enim oportere contumaciam quādam atque duritiam operibus & moribus ex æquo moderari. Polemo autem dicebat oportere in rebus exerceri, non in dialecticis ſpeculationibus, ne breuem
146 quandam artem ſorbentes atque meditantes, dum in rogationibus admirationi habentur, affectu ſibiipſis repugnarēt. Erat igitur vrbanus adiuncta ſeuera conſtantia: ídque fugiebat quod de Euripide ſcribit Ariſtophanes, acidum eum atque aſperum vocans. Neque verò ſedens dicebat quum rogaretur, ſed ambu-
C lans. Itaque propter ſummum probitatis ſtudium in ciuitate honorabatur. Maximè autem poſt deambulationem quieſcebat in hortulo, iuxta quem diſcipuli conſtructis breuibus tuguriolis prope ſcholam exhedrámque habitabant. Videtur autem Polemo Xenocratem in cunctis æmulatus, eúmque amaſſe Ariſtippus in quarto De antiquis deliciis refert. Semper enim illius innocentiam & ſiccitatem Polemo in ore habebat: induerat illius quoque grauitatem, veluti Doricus quidam in muſica modus. Erat autem & Sopho-
D clis in primis ſtudioſus, atque in illis maximè locis, vbi iuxta comicos canis quidam Moloſſicus ſecum vnà poemata feciſſe videbatur: & vbi (iuxta Phrynichum) nō elatus aut turbidus, ſed mitis incedit atque placidus. Dicebat enim Homerum quidem epicum eſſe Sophoclem, Sophoclem verò Homerū tragicum. Obiit iam vetulus ex phthiſi, reliquítque opuſcula nō ſanè pauca. Noſtrum eſt tale de eo carmen,

Heus bone, ſi neſcis, tegimus Polemona viator, A
Quem morbus hic iam collocauit peſſimus.
Imò non Polemona, ſed hoc quod ad aſtra profectus,
Humi reliquit corpus ſemiputridum.

CRATES.

CRates, Athenienſis, patre Antigene ortus, pago Thriaſius fuit, auditor ſimul amatórque Polemonis, illiúſq; ſucceſſor ſcholæ. Ita verò ſibi profuere in- 147
uicẽ, vt nõ modò viuentes eadẽ ſtudia ſint ſequuti, verùm ad vltimã ferè reſpirationem alterutrum ſimiles B
fuerint, & mortui eodẽ ſepulchro ſint conditi. Vnde & Antagoras ambos verſu laudauit in hanc ſententiam,

Hoc Polemona ſitum tumulo ſanctúmque Cratetem
Qui facis hac, narra, quiſquis es hoſpes, iter.
Mutua quos pariter iunxit concordia, quorum
Ambroſius ſacro fluxit ab ore lepos.
Et ſua quæ monitis fuerat contracta ſeueris
Vita illuſtrauit ſecula mundicies.

Hinc & Arceſilaum, quũ ad eos à Theophraſto diuerteret, dixiſſe ferunt, illos deos eſſe quoſpiam, aut aurei C
ſeculi reliquias. Erant enim ingenio minimè vulgari, aut multitudinis fauorib⁹ dedito, ſed quod de Dionyſodoro tibicine fertur, illis conueniẽtiſſimè aptari poteſt, quem aliquando dixiſſe tradunt exultantem atque gloriantẽ, quòd nihil ex ſuis pulſibus, neque in trieris, neque ad fontẽ vnquam audiuiſſet, ſicuti Iſmenii. Cœnare apud Crantorem ſolitum refert Antigonus concorditer ambobus Arceſilao etiam adiecto viuentibus. Habitaſſe item Arceſilaum vnà & Crantorẽ, Polemonémque vnà cum Cratete & Lyſiclide quodam ex D
ciuibus. Erat autem (inquit) amator, vt prædictum eſt, Polemonis quidem Crates, Crãtoris autem Arceſilaus. Moriens autẽ Crates (vt Apollodorus in tertio Chronicorum ait) libros reliquit, alios quidem philoſophicos, alios de comœdia. Orationes itẽ populares alias, & alias de legationibus. Habuit & diſcipulos ſanè memorabiles. Horũ ex numero fuit Arceſilaus auditor eius, de quo in conſequentibus dicemus, & Bion itẽ Bory-

A sthenites, ac postremò Theodorus, à quo secta Theodorica denominata est: de quo itē dicemus mox post Arcesilaū. Decē verò fuerūt Cratetes. Prim', antiquæ comœdiæ poeta: secūdus, orator Trallianus de Isocratis familia: tertius, vallorum effossor, qui cū Alexandro militauit: quartus, Cynicus, de quo postea dicemus: quintus, philosophus Peripateticus: sextus, Academicus, quem prædiximus: septimus, Malotes grammaticus: octauus, qui geometrica scripsit: nonus, poeta epigrammatum: decimus, Tarsensis Academicus philosophus.

148

B

CRANTOR.

CRantor Solēsis, quum apud suos haberetur in honore, concessit Athenas, ibíque Xenocratis auditor, Polemonísque socius in dicendo fuit. Reliquit autē Commentaria ad x x x versuum millia. Ex eis quædam Arcesilao non desunt qui applicent. Fertur quum interrogatus esset quamobrem ita se Polemoni addixisset, respondisse, quia illo núquam neque acutius neque grauius audisset loquentem. Is quum incidisset in C morbum, in Asclepianum secessit, ibíque deambulabat. Continuò ad eum illuc vndique confluxere discipuli, existimantes illum non morbi causa, sed quòd ibi scholam vellet instituere. Aderat tū illic & Arcesilaus, volens ab illo se ad Polemonem commendari, quanquam amatore suo, sicuti, quum ad Arcesilaum venerimus, dicemus. Qua ex re non solùm nihil succensuit, sed ipse quoque, quum sanus factus esset, se ad audiendum Polemonem contulit, atque inde multum illi & gloriæ & laudis accessit. Fertur & substantiam Arcesi- D lao reliquisse talētorum duodecim. Et quum ab eo rogaretur vbínam sepeliri vellet, dixisse,

Terræ in latebris condi amicis expedit.

Poemata quoq; scripsisse dicitur, eáque signata in Mineruæ phano in patrio solo cōdidisse. Theætetus quoque poeta illum laudās & viris & musis fuisse in primis gratum canit, atque sub ipsam senectutem quum defecisset, humo conditum, illic tranquillo æuo frui. Ipsius autem carmen sic habet,

Gratus erat superis, musis sed gratior ipsis

Crantor, & huic nondum cana senecta aderat. A
Exanimem sed terra virum tu suscipe sacrum,
Vitam vt mollem istic ipse quietus agat. 149

Admirabatur Crãtor præ cęteris Homerũ & Euripidem, dicens, operosum esse & industriæ plenũ proprietate seruata tragicè simul cũ affectu misericordię scribere, proferebátque versiculum ex Bellerophonte,

Humana quantum, dii boni, passi sumus!

Antagoram quoque poetam fertur vt Crantoris versibus in amorem ferri huiusmodi,

Mens foret illa mihi, cecini quæ feruidus olim B
Progeniem diuûm æternam, celebrare Cupido
Te primum inciperem, & quot natos edidit atra
Nox Erebúsque senex, alto sub gurgite lati
Oceani, Terráque satos, Venerísque puellum,
Ventorúmque vagos cursus, humanáque vota,
Naturámque tuam canerem, corpúsque gemellum.

Erat autem & in nominibus fingendis acer. Nam tragœdum dixit infractam habere vocem, & cortice plenam: & poetæ cuiusdam versus σκίφης plenos esse ait, & Theophrasti quæstiones ostreis conscriptas esse. C Laudatur eius maximè liber quẽ De luctu edidit. Obiit ante Polemonem & Cratetem aquæ intercutis morbo. Est nostrum epigramma in eum huiusmodi,

Inundauit & te Crantor pessimus morbus,
Atque ita in atram descendisti Plutonis abyssum:
Tu quidem illic nunc gaudes: at sermonum
Tuorum vidua est Academia & Soli patria.

ARCESILAVS.

ARcesilaus Seuthi siue Scythi filius (sicut Apollodorus in III Chronicorum ait) Pritanæus ex AEolide. D Primus hic mediã inuexit Academiã, negationes cõtinens propter sermonũ contrarietates: primúsque 150 in vtrãque disserere partẽ aggressus est. Idque orationis genus quod Plato tradiderat, per interrogationẽ ac respõsionẽ, ex vmbra in certamẽ ac puluerẽ primus eduxit. Crãtori verò in hũc modũ cõgressus est. Quartus erat ex fratribus, qui illi duo erãt ex eodẽ patre duóque

A eadem ex matre nati. Ex his alter, qui eodem ex patre maior natu erat, Pylades, qui verò ex matre, Mœreas dicebatur, quíq; eius curator erat. Audiuit itaque principio quidem Autolycum mathematicum, ciuẽ suum, antequam proficisceretur Athenas, quicũ Sardis quoque perrexit: deinde Xanthum Atheniensem, musicum, post quẽ Theophrasti auditor fuit. Tum demũ in Academiam se ad Crantorem cõtulit. Mœreas enim frater, quem prædiximus, ad oratoriam ediscendam hortabatur, sed illum philosophiæ iam amor ceperat. Eo
B amore flagrantem Crantor in eum affectus, Euripidis ex Andromeda versiculo producto rogat,

O virgo, si te seruem, habebis gratias?

Cui ille quod mox sequitur respondit,

Duc, hospes, ancillam me, aut si vis, coniugem.

Ex hoc iam pariter ambo morabantur. AEgrè tulisse Theophrastũ aiũt illius recessum, ac dixisse, Quàm ingeniosus prõptúsque adolescẽs è schola discessit! Nanque quũ esset in dicẽdo grauissimus, atque in scriben-
C do satis exercitatus, poeticæ quoque operã dedit. Ferũtur eius epigrammata in Attalum in hanc sententiam,

Sæpe per egregiam memoratur Pergamus armis
Vrbem, & equis Pisam & relligione sacram.
At si mortali fas præsagire futurum,
Rursus erit multo commemorata magis,

Atque in Menodorum Eudami filium, vnum ex condiscipulis amantem,

Sacra quidẽ procul est Phrygia, & procul est Thyatira,
151 *Tua Menedore patria & Cadanade.*
D *Verùm aditus tetrum patet vndique liber ad Orcum,*
Quem perspicaci mensus es præsentia.
Eudamus insigni tibi sed dedit arte sepulchrum,
Pauperrimo quidem, verùm charissimo.

Amplectebatur Homerum maximè ex omnibus, cuius adeo studiosus erat, vt semper ante somnũ eius aliquid legeret. Manè quoque quum surgeret, dicẽs se ad amasium ire, quũ se velle legere innueret. Pindarũ quoque dicebat esse in primis idoneũ implere vocẽ verborúmque ac nominũ copiã præbere. Stilum etiam Ionicum

expressit, quum esset iunior. Hipponici item geometræ auditor fuit, in quem iocatus ille plerunque est, quòd quum esset hebes & obtusus & oscitans, artis tamen intelligentiam assequutus videretur, hianti sibi geometriam in os aduolauisse aiebat: eum etiam dementem aliquando effectum domi secum habuit, atque tam diu illius curam egit quoad redderetur sensui. Cratete autem vita functo scholam tenuit, cedente sibi Socratide quodam. Nullum verò librum scripsisse ferunt, quòd æquè de omnibus suspenderet sententiam. Alii deprehensum dum quædam emendaret, tradunt: ea tamen ipsa alii non edidisse, alii flammis tradidisse aiunt. In honore summo Platonē habuit, librósque illius studiosè lectitabat. Sunt qui Pyrrhonem quoque imitatum asseuerent. Dialecticæ quoque fuit non imperitus, Eretricorúmque sermones ac rationes calluit. Vnde & de illo ab Aristone dicebatur,

A

B

Antè Plato, retrò Pyrrho, medius Diodorus.

Timon etiam sic de illo loquutus est,

Hinc sequitur Menedemus habens sub pectore plumbū,
Certè aut Pyrrhonem carnosum, vel Diodorum. C

Erat autem proloquiis abundè vtens & constrictus, atque in loquutione ambiguus. Ac præterea obiurgator confidens multū atque audax, quod Timon quoque signauit, qui illius vehementiam vno versiculo expressit, 152

Et te, quum obiurgas, iuuenem vixisse memento.

Vnde & adolescente quodam audacius quàm par erat loquēte, Nullúsne (inquit) hunc talo excipiet? Quum retulisset ad eum quidam vitiosè concludens, non videri altero alterum maius, Nec decem (inquit) digitorum longitudo senorum longitudine. Emone quodam Chio, quum esset deformis, formosum se arbitrante, ac iugiter chlamydem pretiosam induente, ac rogante num illi sapiēs amaturus videretur, Maximè, (ait) nisi ita quispiā fuerit pulcher vt tu, & ita speciosè induatur. Quum verò ab impudico agitaretur, cui fortè infensa erat eius grauitas, sic ait, D

Licet rogem te casta, aut obtumescere?

A respondit,

Quid dura nobis & noua affers fœmina?

Verboso item cuidam ignauo ac molesto, inquit,

Obscœna nati seruorum loqui solent.

Loquaci itidem obtundenti nimio verborum strepitu, Næ malam quidem (inquit) nutricem nactus est. Quibusdam verò nihil respōdebat. Fœneratore quodam, ac discendi studioso, quiddam se ignorare dicente,

Nescit latentes transitus ventorum auis
Fœmella, fœtus adsit ni in præsentia.

B Sumpta sunt autem ista ex OEnomao Sophoclis. Alexinum quendam dialecticum, Alexini quædam commodè ac pro merito enarrare non valentem, quid Philoxenus aduersus lateritios operarios egisset, admonuit. Ille enim, quum hoc carmen ipsius malè cantantes offendisset, lateres illorum conculcare cœpit ac dicere, Vos mea corrumpitis, ego vestra dissipabo. Ferebat grauiter, si quis intempestiuè disciplinas liberales arripuisset. Naturaliter autem nescio quomodo in
153 differendo vtebatur hoc verbo, Arbitror equidem, &,
C Non assentietur istis ille, eum ex nomine appellans, idque discipulorum quoque plurimi imitabantur, neq; id solùm, verùm & rhetoricen eius, omnémque dicendi modum ac figuram in se nitebantur exprimere. Erat autem illi inuētionis præcipua felicitas. Ritè item ac facilè occurrere obiectis, orationísque ambitum ad id quod erat propositum referre, atque omni se tempori accommodare mirificè callebat. Magna illi præterea vltra omnes cæteros erat persuadendi quæ vellet acrimonia. Quibus ex rebus factum est vt ad eum au-
D diendum confluerent plurimi, & quidem quum illius immodico acumine offenderentur. Quod tamen illi ipsi æquo animo ac libenter tolerabant. Erat enim vir egregiè bonus, suósque auditores bona spe plenos emittebat. Erat illi summa facilitas in communicandis rebus suis, atque ad ferenda beneficia promptus occurrebat: latere quoque gratiam omni studio quærebat, fastum eiusmodi maximè exhorrens. Denique

ingreſſus aliquãdo ad Cteſibium ægrotum, vidénſque A
eum inopia rerum anguſtari, plenum nummis ſacculum
clàm eius puluino ſubiecit, quo ille inuento, Arceſilai
(inquit) hic ludus eſt. Sed & aliâs mille ad eum
ſolidos miſit. Archiam verò Arcadem Eumeni commendans,
vt magna dignitate fungeretur effecit. Liberalis
quoque admodum fuit, ipſámque liberalitatem
ſuam argenteis in primis vaſis præferebat: atque
cum Archecratis & Callicratis apparatu contendens,
aurea quoque vaſa in ſtudio habuit, plurimíſque ea
ſubminiſtrabat, quibus & conuiuia & cœnas faciebant. B
Acceperat ab eo quidam ad ſuſcipiendos amicos
argentea vaſa, quum verò is egenus eſſet, non repetiit.
Aiunt alii de induſtria hæc illum vtenda dediſſe,
& quũ ea ille redderet, quia pauper erat, illi largitum
fuiſſe. Erat quidem illi & in Pitane ſubſtantia, ex qua
ipſi Pylades frater ſuppeditabat ad vitæ vſus. Sed &
Eumenes Philetæri filius ipſum largiſſimis frequentibúſque
illuſtrabat donis: quocirca & huic ſoli præter
cæteros ſtudebat reges. Quum autẽ Antigono plerique
obſequerentur, illiúſque domum ſalutandi gra- C
tia confrequentarent, ipſe abſtinebat, nolens in illius
notitiam incidere. Hieroclis item amicitiis in primis
fruebatur, qui Munychiam poſſidebat & Pireum. Itaque
diebus feriis ſemper deſcendere ad eum conſueuerat,
& quum ab eo quoque vt Antigonum ſalutatum
iret, induceretur, non acquieuit, ſed aduſque illi- 154
us ianuas profectus, retrò rediit. Poſt naualem verò
Antigoni pugnam plurimis eum adeuntibus, epiſtoláſque
pro conſolatione ſcribentibus, tacuit ipſe.
Attamen pro patria legatione ad Antigonum in De- D
metriadem functus, abſque effectu rediit. Omne igitur
tempus vixit in Academia, reipublicæ negotia fugiens.
Interdum & Athenis in Pireo morabatur ex
tempore dicens. Hierocle enim (vt diximus) vtebatur
familiariter, vnde & à pleriſque carpebatur. Magnificentia
præterea excellens, (quid enim rectius
dici poteſt, quàm alter Ariſtippus?) cœnas cum ſui

A ſimilibus ſæpe celebrabat, ipſéque ad illos proficiſcebatur. Theodotæ item ac Philetæ Elienſibus ſcortis palàm congrediebatur: detrahentibus autem, Ariſtippi χρείας recenſebat. Adoleſcentibus item maximè ſtudebat, erátque in amorem pronus. Vnde illum Ariſto Chius Stoicus corruptorem iuuenum, diſertúmque impudicum & temerarium appellabat. Nanque & Demetrium, quum is Cyrenem nauigaſſet, amaſſe plurimum dicitur, & Myrleanum Leocharem, de quo & B ad comeſſantes dixiſſe, ſe quidem aperire velle, illum autem prohibere. Hunc amabant & Dæmochares Lachetis, & Pythocles Bugeli filius: quos ille quum deprehendiſſet, cedere ſe pro ſua patientia dixit. Præterea carpebant eum & obiurgabant ii quos diximus, vt vulgo addictum gloriæque ſtudioſum. Maximè autem illum apud Hieronymum Peripateticũ vexabant, quum amicos cogeret ad natalem diem Alcyonei Antigoni filii, qua die pecunias plurimas in ſumptus quotannis mittebat Antigonus. Vbi quum deuitaret inter C pocula diſſerere, Aridelo proponenti ſibi quiddã quod ſpeculatione indigeret, orantique vt ſuper illo diſſereret, dixiſſe ferunt, At hoc ipſum in primis philoſophiæ proprium eſt, cuiuſque rei tempus ſcire. In id autem quòd turbæ addictus culpabatur, & Timõ itidem ſuo more iocatur,

155 *Hæc ait, & turbam dextra læuáque frequentem*
Ingreditur, volucres vlulam vt mirantur ineptæ:
Illa ſtupet ſtolidum. ſed tu vaniſſime plebis
Captator, quid ob hæc tam non præclara ſuperbis?

D Quum tamen alioqui ita moderatus & faſtus fugiens erat, vt diſcipulos moneret & alios audire. Et quum adoleſcẽs quidam Chius ex ludo ſuo, Hieronymi quẽ prędiximus ſcholam plus ſibi placere ſignificaſſet, ipſe manu apprehenſum ad illum duxit, philoſophóque commendauit, admonens ſeruaret ordinis ac diſciplinæ grauitatem. Perlepidum & hoc illius dictum memoratur. Percontanti enim cur ex diſcipulis aliis plerique ad ſectam Epicuream tranſirent, ex Epicureis verò nullus ſe ad cæteras conferret, ait, Quia ex viris

quidem galli fiunt, ex gallis viri nunquam. Quum verò iam esset morti proximus, sua omnia Pyladi fratri legauit, quòd is illum Chiũ clam Mœrea, atque inde Athenas deduxerat. Nunquam verò vxorem duxit, aut filios genuit. Tria testamenta conscripsit. Ex his vnum Eretriæ penes Amphicritũ deposuit: secundum Athenis apud quendam ex amicis: tertium domum ad Thaumasium quendam necessarium suum misit, orans vt illud seruaret. Ad quem ita etiam scripsit, A

Arcesilaus Thaumasiæ, S. B

Testamenta mea Diogeni tradidi ad te perferenda. Quia enim sæpius ægroto, & corpore non rectè valeo, testamentũ conficere placuit, vt siquid cõtingat inopinatum, sine tua iniuria proficiscar ex vita, qui vnus ex omnibus maximè me affectu prosequutus es, fidissimus autẽ omnium qui hîc sunt, cùm mihi semper fueris, diligẽter ea seruare stude, tum propter ætatẽ, tum propter necessitudinem. Cura igitur, memor quãtum tuæ fidei committam, vt quod apud te tum deponetur quantũ in te est & negotia mea honestè disposita sint. C
Posita sunt autem ista Athenis apud quendam ex amicis, & Eretriæ penes Amphicritum. Obiit (vt Hermippus ait) quum merum immodicè hausisset ac offendisset, septuagesimo & quinto ætatis anno, susceptúsque est ab Atheniensibus vt nemo alius, 156

Arcesilae meri quid tantum prodigus hauris,
Extra sis mentem lapsus vt ipse tuam?
Nec tua me tantum mors afficit, ac mihi musas
Immodica læsas sorbitione dolet.

Fuerunt & tres alii Arcesilai. Primus, poeta priscæ comœdiæ: secundus, elegiæ: tertius, sculptor, in quem & Simonides hoc scripsit epigramma, D

Tercentum Pariis simulachrum insigne Dianæ
Hoc drachmis constat signum Aratus quibus est.
Doctus at absoluit cælo manibúsque Mineruæ
Arcesilas sculptor natus Aristodici.

Prædictus autem philosophus (vt ait Apollodorus in Chronicis) floruit circa centesimam & vigesimam

A Olympiadem.

BION.

BIon genere quidem Boryſthenites fuit. Quibus
verò ſit ortus parentibus, & quibus ex rebus ad
philoſophiam ſe contulerit, ipſe Antigono aperuit.
Quum enim ille ſciſcitaretur,

Fare tuum nomen, patriam, genus atque parentes.

Sentiens ſe vituperatum eſſe apud regem, atque ideo
ſic loquutum, ad illum ait, Pater quidem meus liber-
B tus fuit, cubito ſe tergens, (ſignificabat autem illum
ſuccidiam & lardum vendere) Boryſthenites genere,
non habens faciem, ſed in facie ſcripturam acerbiſſi-
mi domini: mater autem ex lupanari, nimirum quam
157 huiuſmodi ducere potuit. Deinde pater neſcio quid
in rem publicanorum committens, cum tota domo
venundatus eſt: me adoleſcentulum haud ingratum
orator quidam emit. is moriēs, mihi omnia reliquit.
Ego tabulas ipſius exurens, cunctáſque conſcindens,
Athenas conceſſi, ibíque philoſophatus ſum,

Huius me eſſe patris, generis me glorior huius.

C Iſta habui quæ de me dicerem. Deſinant igitur Per-
ſæus ac Philonides ea hiſtoriæ tradere, me autem ex
me ipſo intuere. Et erat ſanè Bion aliâs verſatili in-
genio, & ſophiſta callidus, puérque circa philoſophi-
am ſe exercere volentibus occaſionem præbuerat. In
quibuſdam verò ciuilis & ſuauis, faſtúque perfrui va
lens. Complura item reliquit commentaria, ſed &
ſententias vtiles & graues, vt illud, Quum ſibi probro
daretur quòd adoleſcentem non ſibi vendicaſſet, Non
enim (inquit) poſſibile eſt, mollem caſeum hamo at-
D trahere. Interrogatus aliquando, quiſnam anxietate
maiore detineretur, Ille (inquit) qui ſe maximè cupit
eſſe felicem & quietum. Rogatus an ducenda eſſet v-
xor, (refertur enim & ad hunc iſtud) Si quidem, ait,
turpem duxeris, pœnā habebis: ſin autem formoſam,
communis erit. Senectutem malorum omnium por-
tum aſſerebat: ſiquidem ad ipſam cuncta confugere.
Gloriam annorum eſſe matrem, pulchritudinem alie-

num bonũ,diuitias neruos rerum. Ad eum qui agros suos vorauerat, Terra (inquit) Amphiaraum absorbuit,sed terram tu. Magnum aiebat malum esse, ferre non posse malum. Arguebat eos qui homines, quasi sine sensu essent,exurerent. Dicebat autem iugiter, optabilius esse speciẽ alteri largiri suam,quàm alienam petulanter ambire. corpore quippe atque animo lædi qui id fecisset. Sed & Socratem in ius vocabat dicens,Nam si quidem Alcibiade vtipotuit,& abstinuit, inanis fuit: sin verò non valuit,nihil magnũ fecit. Facilem esse dicebat ad infernum viam: clausis enim oculis illuc iri. Alcibiadem culpans,dicebat illum,dum esset adolescens,viros ab vxoribus, iuuenem verò vxores à viris abduxisse. Rhodi Atheniensibus ad oratoriam se exercentibus,philosophiã ipse docebat. Causante quodam cur ita faceret, Frumenta (inquit) attuli,& hordeũ vendo. Dicebat eos qui essent apud inferos, magis profectò cruciandos, si integris, quàm si perforatis vasis aquam ferrent. Orante illum verboso quodam vt sibi opem ferret,Satis(inquit)tibi faciam, si internuntios ad me miseris, ipse verò non veneris. Nauigans cum perditis hominibus, in latrones incidit:dicentibus illis,Peribimus,si agnoscamur,At ego, (inquit) nisi agnoscamur. Elationẽ esse asserebat profectus impedimentum. Ad diuitem auarum,Non(inquit)hic substantiam possidet, sed ab ea ipse possidetur. Tenaces aiebat opum vt suarum habere curam, verùm ex eis vt ex alienis,nihil capere vtilitatis. Fortitudine,inquit, quũ sumus iuuenes,vtimur:at quum senescere incipimus,prudentia valemus. Tantum verò prudentiam à virtutibus cæteris differre asserebat, quantum visum ab aliis sensibus.Dicebat non esse exprobrandam senectutem, ad quam omnes peruenire cupimus. Inuido cuidam subtristi,Nescio (inquit)vtrum tibi malum,an alteri bonum contigerit. Impietatem pessimum esse dicebat contubernalem fiduciæ:

Virum domabit quamlibet ferox sit is.

Amicos qualescunque sint oportere seruari,ne videamur vel malis vti, vel deuitare bonos. Is in principio

A 158 B C D

A Academiæ instituta aspernabatur, quo tempore Cratis auditor erat, deinde Cynicum elegit institutum, sumpto pallio & pera. Nam quid illum aliud ad eam animi constantiā traduxit? Demum verò se ad Theo
159 doria transtulit, Theodori impii auditorium frequentans, qui omni orationis genere vti solebat in dicendo. Post hunc verò Theophrastum Peripateticum audiuit. Erat autem & spectatorum studiosus, risúmque mouere auditoribus maximè peritus, grauibus nominibus aduersum res vtens. Quia verò orationem su-
B am omni dicendi genere temperauerat, aiunt Eratosthenem dixisse de illo, Primus omnium Bion philosophiam vario orationis flore vestiuit. Erat illi item & faciendis versibus ingenium præcipuè accommodatum. Eius sunt illa quoque,

O tener Archyta, nitidóque beatule fastu,
Litibus & cantu superas dicacibus omnes.

Sed omnino & musicam & geometriam pro ludo habuit. Apparatus quoque magnifici ac pretiosi erat studiosus, atque ideo ex vrbe in vrbem sæpe migrabat.
C Interdum & præstigium aliquod arte moliebatur. Nam Rhodi nautis persuasit, vt sumpta scholari veste se sequeretur, cúmque his ingressus gymnasium conspicuus fuit. Consueuit & adolescentes sibi adoptare, vt eis & ad voluptatem abuteretur, & ab eorum beneuolentia protegeretur. Sed & sui vehementer amans fuit, sempérque illi in ore erat, amicorum cuncta communia. Idcirco & nemo illius discipulus inscribitur, quum tot habuerit sui auditores. Quosdam verò ad impudentiam prouexit. Vnde & Butio quidam ex fa-
D miliaribus suis aliquando ad Menedemum dixisse fertur, Equidem, ô Menedeme, noctu Bioni coniungor, nihílque indignū mihi passus videor. Multa etiā scelestius congredientibus colloquebatur. Hæc autem ex impii Theodori disciplina hauserat. Postremò incidens in malam valetudinem (vt dixerunt qui erant in Chalcide: illic enim & vitam finiuit) ligaturas suscipere inductus est, & pœnitentiam agere super his quæ peccarat in deum. Eorum verò inopia quibus infir-

morum

morum cura erat, dirè cruciatus est, quoad Antigo- A
nus duos illi famulos misit, sequutúsq; est eum in cel-
la, vt Phauorin' tradit in Omnimoda historia. Sed hic
quoque vita excessit. Illum nos ita perstrinximus, 160
Biona Borysthenitem Scythica tellus produxit, quem
dixisse audimus deos, quòd reuera sint nihil. Ac si
quidem id dogma tueri perstitisset, meritò dicendus
esset sensisse vt visum fuisset, etsi malè visum esset. At
nunc tamen longo morbo tabescens, ac mori perti-
mescens, qui deos nō esse dixerat, phanum nō viderat,
mortalibus qui illudebat, veris dum diis immolarent, B
non popinæ quidem ad aras ac mensæ nidori, deorum
hostiis admouit nares, nec, Peccaui dixit, Delictis par-
cite, sed & anui collum facilè porrexit excitandum,
brachiáque loris persuasus deuinxit, rhamnúmque &
lauri ramum ianuæ imposuit, cuncta perpeti magis
quàm mori paratus. Stultus qui mercede voluerit
deos esse, quasi tunc dij essent, quum illos Bion de-
mum esse arbitraretur. Ergo nequicquam sapiens, 161
quum lembus erat carbo totus, tendénsque manum,
Salue, inquit, Pluto salue. Decem verò Biones fuere. C
Primus, qui Pherecydi Syro contemporaneus fuit, cu-
ius duo feruntur libri. est autem Proconesius: secun-
dus, Syracusanus, qui artes rhetoricas cōscripsit: ter-
tius, hic ipse: quartus, ex Democriti familia, & ma-
thematicus Abderites, qui Atticè scripsit & Ionicè.
Hic primus esse dixit regiones quasdam, vbi esset sex
mensium nox & totidem dies: quintus, Solensis, qui
conscripsit Æthiopica: sextus, rhetoricus, cuius ferun-
tur libri nouem, Musarum inscripti: septimus, lyricus
poeta: octauus, Milesius sculptor, cuius & Polemo D
meminit: nonus, poeta tragicus ex his qui Tarsici di-
cuntur: decimus, itidem sculptor Clazomenius, siue
Chius, cuius & Hipponax meminit.

LACYDES.

Lacydes Alexandri filius Cyrenæus, nouæ Acade-
miæ princeps, Arcesilaique successor fuit, vir exi-

A miæ ſeueritatis, qui inſtituti ſui non paucos habuerit æmulos. Fuit ab adoleſcentia ſummè ſtudioſus, & pauper quidem, ſed gratus admodum atque in ſermone iucundus. Aiunt eum & circa rem familiarem feliciſſimè ſe habuiſſe. Quum ex penu promere quicquam voluiſſet obſignato aditu, rurſus anulum per foramen intrò iaculabatur, vt nihil inde ex reconditis rebus tolleretur. Id quum animaduertiſſent famuli, reſignabant quæ ſignata erant, & quæ voluiſſent inde tollebāt, ac deinde anulum in porticum per rimam immit-
B tebant: ídque quum ſæpe facerent, nunquam depre-
162 hendi potuerunt. Lacydes igitur Academiæ ſcholam habebat in horto, quem Attalus rex fieri curauerat, Lacydiúmque ab ipſo appellatus eſt, ſolúſque ex omni memoria viuēs Phocenſibus Telecli & Euandro ſcholam tradidit. Porrò Euandro ſucceſſit Hegeſinus Pergamenus, à quo Carneades. Lepidum verò illud ad Lacydem refertur: Attalo enim illum ad ſe accerſente, dixiſſe fertur, imagines procul eſſe intuendas.
C Serò autem geometriæ danti operam ait quiſpiam, Num verò nunc tempus? Anne nunc quidem? Obiit autem quum ſcholam adminiſtrare cœpiſſet, quarto anno C X X X I I I I Olympiadis, X X & V I annis in ſchola conſumptis. Mortuus eſt autem ex paralyſi, quam ex immodica potatione contraxerat. Et nos ita de illo cecinimus,

Fama eſt Lacyde pedibus quòd traxeris atras
Exceptum Bacchum Ditis aduſque fores.
Scilicet hoc verum eſt, penetrat quum corpora, Bacchum
D *Soluere membra, ideo non ſatus ille fuit.*

CARNEADES.

CArneades Epicomi, ſiue (vt Alexander in Succeſſionibus tradit) Philocomi filius Cyrenæus. Hic Stoicorum & Chryſippi libris diligētiſſimè perlectis, eis modicè reluctabatur, adeóque id verecundè faciebat, vt ſæpius diceret, Niſi Chryſippus eſſet, non eſſem ego. Fuit autem vehementer ſtudioſus. Porrò phyſicæ

minus curam habuit, ethicæ ſe magis deuouit. Quo- A
circa & cæſariem & vngues nutriebat, tanta erat in li-
teras intentione. Adeo autem in philoſophia valuit,
tantúmque ſibi in ea neruorum comparauit, vt orato-
res quoque in ipſius ſcholis ad eum audiendū conue-
nirent. Erat autem illi & vox maxima, & præcipuè ſo-
nora, adeo vt gymnaſij princeps ad illum mitteret, ac
nē ita clamaret, admoneret: ad quē ille, Da vocis mo- 163
dum, inquit. Et ille ſapientiſſimè ſanè congruéque
reſpondit: nam, Modum habes, ait, auditores. Acriter
autem inuehebatur, atque in quæſtionibus erat inſu- B
perabilis. Cœnas autem ob cauſas prædictas declina-
bat. Hic aliquando quum Mentor Bithynus diſcipu-
lus atque auditor pellicem ſuam adamaret, vt Phauo-
rinus refert in Omnimoda hiſtoria, inter dicendum
ita in illum iocatus eſt Mentora,

Tetricus hîc quidam verſatur homuncio, & idem
Vanus inérſque ſenex, par Mentori mēbráque vocémq;
Exterminari quem ſchola ex noſtra volo.

At ille continuò exurgens, intulit,

Hi dixere quidem, ſurgunt ſed protinus illi. C

Durius autem videtur circa finem verſatus eſſe, quum
ſæpius diceret, Quæ conſtituit natura & compegit, ea
& diſſoluet. Quum autem didiciſſet Antipatrum vene-
no hauſto defunctum, & ipſe incitatus eſt ad auden-
dum contra mortem: aitque ſuis, Date igitur & mihi.
Qui quum dicerent, Quid? ait, Mulſum. Defuncto au-
tem illo defectionem lunæ factam aiunt, vt compati ſi-
bi videri poſſit pulcherrimum poſt ſolem ſidus. Refert
Apollodorus in Chronicis humanis eum exceſſiſſe
rebus, Olympiadis centeſimæ ſexageſimæſecundæ an- D
no quarto, quum vixiſſet annos octogintaquinque.
Feruntur eius epiſtolæ ad Ariarathem Cappadociæ re-
gem. Reliqua ipſius conſcripſere diſcipuli: ipſe enim
nihil reliquit. Eſt autem & in hunc noſtrum epigram-
ma logadico & archebuleo metro,

Quid Carneadem vis, muſa, vt arguam?
Qui rudis adhuc, non videbat cur metueret
Mortem. Vnde quum phthiſi olim laboraret, peſſimo

A *Morbo, curam noluit admittere, ſed audiens*
164 *Antipatrum hauſto extinctum pharmaco,*
Date igitur (inquit) & mihi quod bibã. Quidnã? Quid?
Date mulſum mihi: nam grauiter habet hæc facilis
Natura, quæ me continet, diſſoluetúrque ilico.
At ille nihilominus ſub terram ceßit, licebátque
Plura mala lucra habentem, migrare ad Orcum.

Fertur ei lumina caligine offendi ſolita, ipſo nihil aduertente, iuberéque ſolitum puero lucernam accendere, quam ille quum intuliſſet, ac diceret, Attuli, re-
B ſpondere conſueſſe, Lege igitur. Huiuſce alij complures fuere diſcipuli, ſed excelluit omnes Clitomachus, de quo etiam ſubſequenter dicendum. Fuit & alius Carneades elegiæ poeta, ſed frigidus & obſcurus.

CLITOMACHVS.

Clitomachus Carthaginienſis, patria lingua Aſdrubal appellabatur, in qua etiam apud ſuos philoſophari conſueuerat. Athenas autem contendit qua-
C draginta annos natus, audiuítque Carneadem. Eius ille induſtriam animaduertens literas doceri fecit, ac ſtudioſè imbuit virum. Ad tantum autem peritiæ peruectus eſt, vt vltra quadringenta volumina ſcripſerit, ſucceſſeritque Carneadi, cuius etiam dicta maximè illuſtrauit literis. Verſatus eſt autẽ in tribus maximè ſectis, Academicorum ſcilicet, Peripateticorum, atque Stoicorum. Porrò Academicos ita ferè inſectatur Timon,

Sed neque garrulitas Academi incondita ludi.

D Hactenus de Academicis, qui à Platone fluxere, vt diximus: veniendum iam ad Peripateticos & à Platone venientes, quorum fuit princeps Ariſtoteles, de quo primùm dicendum.

DIOGENIS LAER- A
TII DE PHILOSOPHO-
rum vita, Liber V.

ARISTOTELES.

ARistoteles Nicomachi Phæſti-
adíſque filius, Stagirites fuit. Porrò Ni- 165
comachus à Nicomacho Machaonis fi B
lio AEſculapiíque nepote originem du-
xit, vt Hermippus in eo libro quem De
Ariſtotele ſcripſit, tradit. Conuixit au-
tem Amyntæ Macedonum regi, medicinæ & amicitiæ
gratia. Hic inter omnes Platonis diſcipulos maximè
excelluit, vocéque gracili, vt Timotheus Athenienſis
in libro De vitis refert, & exilibus cruribus paruíſque
oculis fuit, veſte inſigni & anulis, ac tonſura vtens. Na-
tus eſt autem illi & filius Nicomachus ex Herpylide
concubina, vt Timotheus ait. Receſſit à Platone dum C
adhuc ſuperuiueret. Vnde dixiſſe illum tradunt, Ariſto-
teles in nos recalcitrauit, non ſecus atque in matrem
pulli geniti. Refert Hermippus in Vitis, quum Atheni-
enſium legatus ad Philippum profectus eſſet Ariſtote-
les, Academicæ ſcholæ præfectum fuiſſe Xenocratem:
quum verò reuerſus eſſet, ſcholámque ſub alio vidiſſet,
elegiſſe in Lyceo περίπατον, illícque vſque ad vnctionem
deambulando cum diſcipulis philoſophari ſolitum, at-
que inde Peripateticum appellatum eſſe. Alii idcirco ſic
vocatũ aſſerũt, quòd ex ægritudine conualeſcẽti ac de- D
ambulanti Alexandro, aſſiſtens quædam diſſerere ſole- 166
ret. Vbi verò iam plures eſſe cœperant, ſedẽs docebat,
dicens,

Silere turpe me, & Xenocratem loqui.

Ad propoſitam quæſtionem diſcipulos vnà exercebat
ſimul & oratoriam docens. Deinde ad Hermiam eunu-
chum profectus eſt, Atarnenſium tyrannum: quem alij

A quidem delicias ac lusus ipsius fuisse tradunt, alii verò sibi affinitate iunctum, tradita ei filia siue nepte, vt refert Demetrius Magnesius in libris De poetis ac scriptoribus æquiuocis, qui & Eubuli seruum Hermiam fuisse ait, Bithynium genere, quem & dominum suum enecasse. Porrò Aristippus in primo De antiquis deliciis libro, Aristotelem ait Hermiæ concubinam adamasse, quam ille cùm sibi permisisset, duxisse eam, & gaudio elatum immolasse mulieri, vt Athenienses Eleusinæ Cereri, Hermiæque pæana scripsisse, qui Ἔνδον, hoc
B est Intus, scriptus est. Hinc in Macedonia apud Philippum vixisse, atque ab eo Alexandrum filium erudiendum accepisse, petiisséque instaurari solum patrium à Philippo euersum. Id vbi impetrasset, dedisse illis leges. In schola quoque leges tulit imitando Xenocratem, vt decemdialem principem facerent. Vbi verò Alexandro instituendo satis visus est nauasse operam, eúmque sibi deuinxisse, cōmendato illi cognato Callisthene Olynthio, Athenas cōcessit. Eū audacius quàm par erat, alloquentem regem, & minimè illi obsequen
C tem, ab ipso increpitum asserunt versu, admonente ni talia loqui desisteret, maturè periturum, quod & factum est: versus autem sic habet,

Qualia mi loqueris, vereor sis nate superstes.

Nanque Hermolao in Alexandrum insidiarum socius fuisse deprehensus, cauea ferrea circumduci, pædore atque squalore óblitus, leoni postremò obiectus est,
167 sicque excessit è vita. Enimuero Aristoteles Athenas profectus, quum illic tredecim annis docuisset, clàm in Chalcidē concessit, quod ab Eurymedonte hierophanta impietatis accusatus esset, siue (vt Phauorinus ait in
D Omnimoda historia) à Demophilo, quòd hymnum in eum quem prædiximus Hermia scripserit, quódque hoc epigramma statuæ quæ in Delphis est, incidi curauerit,

Impius hunc quondam Persarum morte tyrannus
Mulctauit, violans iúsque nefásque, virum.
Nam neque collato oppressit certamine, verùm
Insidiosè hominis visus amicitia.

Hic verò (vt ait Eumolus in quinto Historiarum) aco- A
nitum bibens, mortuus est septuagesimo ætatis anno.
In quem est nostrum hoc epigramma,

Nuper Aristotelem, læsa vt pietate nocentem
Detulit Eurymedon sacrificus Cereris:
Ille aconita bibens subterfugit. hercle aconiti
Hoc erat iniustum vincere sacrificum.

Idem verò refert ipsum Platoni trigenarium se in disciplinam dedisse, sed profectò fallitur. Nanque septimodecimo ætatis anno Platonem audire cœpit. Est autem hymnus huiusmodi: Virtus laboriosa generi B
mortalium, honestissimum vitæ humanæ incitamentum. Pro tua siquidem forma, ô virgo, expetenda est in Græcia mortis conditio, & grauium assiduorúmque laborum tolerantia. Talem nimirum inseris hominum animis fructum planè immortalem, & auro prestantiorem, parentibúsque ipsis, somnóque dulcissimo. Nam in gratiam tuam Iouis Hercules & Ledæ filii multa perpessi sunt, qui quid possent, opere declararũt. Quin & tui desiderio Achilles & Aiax ad inferos penetrarunt, tuæque formæ luculentissimæ gratia Atarneæ ci- C
uem solis priuauit lumine. Quò enim clarus spectatúsque rebus gestis? Hunc immortales meæ auctiorem reddẽt musæ, quæ Iouis hospitalis decus augere solent: Primam hunc orationem iudicialem pro seipso scripsisse, quum huius criminis argueretur, Phauorinus in 168
Omnimoda historia autor est, ac dixisse Athenis,

Et pyra nata pyris, ficúsque in ficubus extant.

Ait autem Apollodorus in Chronicis natum illum anno primo nonagesimænonæ Olympiadis, perrexisséq; ad Platonem decimoseptimo ætatis anno, annósque D
viginti apud eum fuisse commoratum. Tum verò venisse Mitylenen principe Eubulo, quarto anno centesimæoctauæ Olympiadis. Verùm Platone primo anno functo vita, sub Theophilo profectũ esse ad Hermiã, mansisséque annos tres. Sub Pythodoto autẽ se contulisse ad Philippũ secũdo anno cẽtesimænonæ Olympiadis, Alexandro quintũdecimũ iã annũ ętatis agente.

A Athenas verò conceſſiſſe ſecundo anno centeſimæ vndecimæ Olympiadis, atque in Lyceo tredecim annos docuiſſe, ac demum perrexiſſe Chalcidem, tertio anno centeſimæ quartædecimæ Olympiadis, morbóque periiſſe, quum eſſet annorum fermè ſexagintatrium. Quo etiam tempore Demoſthenes in Calabria defunctus ſit ſub Philocle. Fertur autem ob Caliſthenis inſidias in Alexandrum, infenſum fuiſſe regi, illúmque ad eum contriſtandum Anaximenē extuliſſe, ac miſiſſe Xenocrati dona. Luſit in eum epigrammate Theocritus
B Chius, vt ait Ambryon in libro De Theocriti vita, in hunc ſenſum,

Hermiæ eunuchi ſimul Eubulíque ſepulcrum
Mente vacans vacuum ſtruxit Ariſtoteles.

Timon quoque ſic illum agit,

Sed neque Ariſtotelis leuitas miſeranda loquacis.

Hæc vita philoſophi fuit. Cæterùm nos ipſius quoque teſtamenta legimus in hunc fermè modum. Bene quidem ac rite erit: quòd ſiquid contigerit, ita legauit A-
169 C riſtoteles. Curatorem quidem omnium & per omnia iuſſit eſſe Antipatrū. Quoad verò Nicanor adoleſcat, curatores ac tutores inſtituit Ariſtomenem, Timarchum, Hipparchum, Diotelē, & Theophraſtum, ſi voluerit, ac ſi curam ſuſcipere velit filiorum & Herpylidis, rerúmque omnium. Quúque puella fuerit matura viro, tradi illam Nicanori: ſin verò puellæ quippiam contigerit, (quod abſit) vitáque prius quàm connubio iungatur, ſiue etiam poſtquam nupſerit, antequam filios procreet, exceſſerit, Nicanor domin⁹ eſto, vt, & de
D puero & de cæteris dignè nobis ac ſeſe diſponat. Curet autem Nicanor & de puella & de puero Nicomacho, nihil vt illis deſit, patris ac fratris vnà implens munus. Quòd ſi Nicanori quidpiam contigerit, (quod abſit) ſiue priuſquam puellam duxerit, ſiue poſtquam duxerit, nondum filiis natis, quæ quidem ille inſtituerit, ea rata ſunto. Sin autem voluerit, & Theophraſtus puellæ curam habeat: ſin aliâs, curatores habito cum Antipatro conſilio, & de puella & de puero diſponant

vt eis videbitur optimum. Curam habeant tutores & A
Nicanor, mei & Herpylidis memores, (nanque erga
me ſtudioſa plurimum fuit) cæterorúmque omnium:
&,ſi virum accipere voluerit,curent ne indignè nobis
locetur. Déníque illi præter ea quæ antea acceperat,
de noſtra ſubſtantia talentum argenti, tréſque (ſi vo-
luerit) famulas, & ancillam quam habet, & Pyrrhæ-
um puerum. At, ſiquidem in Chalcide habitare vo-
luerit, hoſpitium quod ad ortum eſt :ſin autem in Sta
giris,paternam domum. Vtrum verò horum malue-
rit, ſtudeant procuratores domum ita neceſſaria ſu- B
pellectile inſtruere,vt & ſibi honeſtè, & Herpylidi ſuf
ficienter inſtructa videatur. Curæ ſit autem Nicanori
& Myrmecem puerum non indignè nobis ad ſuos re-
ferri,cum eius quas cepimus facultatibus. Sit autem
& Ambracis libera, quúmque puella viro tradetur, 170
quingentas illi drachmas,ancillámque quam habeat,
dari iubeo. Sed & Thaleti præter ancillam quam ha-
bet emptam, drachmas mille & ancillulã. Simo quo-
que,abſque priore pecunia in puerum alium,ſiue pue
rum emi,ſiue pecuniam dari. Tychonem eſſe liberum, C
quum puella nupſerit,Philonémque & Olympium e-
iúſque filiolum. Porrò eorum qui mihi famulantur,
puerorũ nullum vendi volo,ſed hæredes eis vti:quum
verò adulti erũt,pro merito dimitti liberos volo. Cu-
rent item vt conſummentur quæ Gryllioni ſunt tra-
ditæ exculpendæ imagines : vbi verò perfectæ erunt,
ſuis imponantur locis. Nicanoris quoque ac Proxeni
quam ſculpendam cogitabam, matríſque Nicanoris:
Arimneſtri verò,quæ perfecta eſt,ſuo ſtatuatur loco,
vt ſit ipſius monumentum, quia ſine liberis defunctus
eſt. Matris quoque noſtræ Cererem in Nemea locet, D
aut vbicunque videbitur. Vbi verò tumulum fecerit,
ibi & Pythiadis ſublata oſſa condat, ſicut ipſa præce-
pit,ſiſtat, & ſeruari Nicanoris votum quod pro illo
vouimus. Animalia lapidea cubitorum quatuor Ioui
ſeruatori,ac Mineruæ ſeruatrici in Stagiris. Hæc teſta
mentorum ipſius ſeries fuit. Fertur autem ollas pluri-
mas repertas eſſe, Lyconémque dicere, illum in pelui

A calentis olei lauari ſolitũ,oleúmque venundare. Qui-
dam vtrem calentis olei ſtomacho illũ imponere con-
ſueuiſſe tradunt, & quum ſe ad quieſcendum compo-
neret, æream ſphæram tenere in manu pelui ſubiecta,
eo conſilio,vt quum dormientis manu excuſſa ſphæra
in ſubditum æreum vas incidiſſet, ſono illius excitus
exurgeret. Eius eſſe præclaras iſtas ſentẽtias legimus.
Interrogatus quídnã mendaces lucrarentur, Vt quum
171 vera (inquit) dixerint,non illis credatur. Quum ipſi
probro daretur quòd flagitioſo homini miſericordi-
B ter tuliſſet opem, Non, inquit,mores miſeratus ſum,
ſed hominem. Amicis ac diſcipulis iſta conſueuerat
dicere vbicunque moraretur,Aſpectus quidem à cir-
cunfuſo aere lumẽ accipit, animus autem à diſciplinis
liberalibus. Sæpenumero quum in Athenienſes inue-
heretur , aiebat illos frumenta & leges inueniſſe , ve-
rùm frumentis quidem vti , non autem legibus. Stu-
diorum liberalium amaras radices,fructus autem dul-
ces eſſe aſſerebat. Rogatus quídnam citò conſeneſce-
ret,Gratia,inquit. Quid ſit ſpes,Vigilantis (ait) inſo-
C mnium. Diogene caricam porrigente, cogitans quòd
niſi acciperet,ſententiam eſſet meditatus, ſumẽs,Dio-
genem ait caricam ſimul cum vſu perdidiſſe. Rurſus
ab eo porrectam accipiens,atque puerili more in ſub-
lime eleuans quum dixiſſet, Magnus Diogenes,eam il
li reddidit. Tria dicebat pueris eſſe neceſſaria, Inge-
nium,exercitationem,diſciplinam. Audierat aliquan-
do ſe à quodã maledictis eſſe laceſſitum, tum ille, Ab-
ſentem (inquit) etiam verberet. Dicebat pulchritu-
dinem plus quàm epiſtolas omnes valere ad commen-
D dationem. Plerique Diogenem ita ſtatuiſſe aſſerunt:i-
pſum autem donũ formæ dixiſſe: Socratem verò mo-
dici temporis tyrannidem : Platonem naturæ priuile-
gium : Theophraſtum tacitam deceptionem : Theo-
critum verò eburneum detrimentum:Carneadem re-
gnum ſolitarium.Rogatus quo differrent docti ab in-
doctis,Quo(inquit)viuentes à mortuis. Eruditionem
dicebat inter proſpera eſſe ornamentũ , inter aduerſa
refugiũ. Parentes qui liberos erudiẽdos curaſſent,lõ-

gè honorabiliores esse iis qui solùm genuissent : eos A
enim viuendi tantùm , illos etiã bene beatéque viuendi autores esse. Glorianti cuidam quòd magnæ esset vrbis ciuis, Noli (inquit) hoc attendere, sed an dignus sis magna & illustri patria. Rogatus quid sit amicus, Vna (inquit) anima in duobus corporibus habitans. Homines plerosque dicebat ita esse parcos, acsi semper victuri essent : alios tam prodigos, acsi continuò 172
morituri. Percontanti cur honesta forma præstantibus diutius congredimur, Cæci (inquit) huiusce interrogatio est. Rogatus quid ex philosophia lucratus fuisset, Hoc (inquit) vt iniussus ea faciam quæ pleri- B
que per legum metum faciant. Interrogatus quo pacto discipuli egregiè proficerent, Si excellentiores, ait, prosequentes tardiores non morentur. Loquaci homini quum illum improbè probris multis obtudisset, dicenti, Num te satis obtudi? Hercle (inquit) non tibi animum aduerti. Causanti cur stipem non bono homini dedisset, (nam & ita contigisse ferunt) Non, inquit, homini dedi, sed humanitati. Rogatus erga amicos quales esse debeamus, Quales (inquit) eos erga nos esse optamus. Iustitiam dicebat virtutem animi C
vnicuique secundum dignitatem distribuentem. Disciplinam optimum esse dicebat viaticum ad senectutem. Refert Phauorinus in secundo Commentariorum illum crebrò dicere solitum, O amici, amicus nemo. Et ista quidem ad illum referuntur. Conscripsit autem & complura volumina, quæ, vt summa ingenii illius vis, ac præcipua circa omne orationis genus exercitatio clarius eluceat, subnectenda necessariò existimaui. De iustitia libros quatuor, De poe- D
tis tres, De philosophia tres, De republica duo, De rhetorica, Gryllus vnum, Nerinthns vnum, Sophista vnum, Menexenus vnum, Amatorius vnum, Conuiuium vnum, De diuitiis vnum, Exhortationum vnum, De anima vnum, De precatione vnum, De nobilitate vnum, De voluptate vnum, Alexãder seu De colonis vnum, De regno vnum, De doctrina vnum, De bono tres, De Platonis legibus tres, De eiusdem rep.

A duos, OEconomicus vnum, De amicitia vnum, Quid
ſit tolerare ſiue tolerantia vnum, De diſciplinis vnum,
173 De his quæ in contentionem cadunt duos, Solutiones
eorum quæ in contentionem veniunt, quatuor, Diui-
ſiones ſophiſticæ quatuor, De contrariis vnum, De
ſpeciebus & generibus vnum, De propriis vnum, Cõ-
mentaria ἐπιχειρηματικοὶ tres, Propoſitiones de virtute
tres, Obiectiones vnum, De his quæ quot modis di-
cuntur, ſiue ſecundum propoſitum vnum, De elemen-
tis tres, De ſcientia vnum, De perturbationibus iræ v-
num, Moralium quatuor, De principio vnum, Diuiſi-
B ones XVII, Diuiſibilium vnum, De interrogatione &
reſponſione duo, De motu vnum, Propoſitiones vnum,
Propoſitiones contentioſę quatuor, Syllogiſmi vnum,
Priorum analyticorum nouem, Poſteriorum analyti-
corum maiorũ duo, De quæſtionibus ad diſciplinam
pertinentibus octo, De meliore vnum, De idea vnum,
Termini topicorum ſeptem, Syllogiſmorũ duo, συλλο-
γιστικὸν & diffinitiones vnum, De eligibili & accidenti
vnum, De iis quæ ante locos ſunt vnum, Topicorum
ad diffinitiones duo, Perturbationum vnum, Diuiſibi-
lium vnum, Mathematicus vnum, Diffinitiones XIII,
C Epicherematum duo, De voluptate vnum, Propoſiti-
onum vnum, De volũtario vnum, De pulchro vnum,
Quæſtiones epicherematicæ XXV, Quæſtiones de a-
micitia duo, Quæſtiones de anima vnum, Politicorum
duo, Politicæ auditionis (ſicut Theophraſti) octo, De
iuſtis duo, Artium introductio duo, Artis rhetoricæ
duo, Ars vnum, Alia ars duo, Methodicum vnum, Ar-
tis Theodecti introductionis vnum, Artis poeticæ li-
bros duos, Enthymemata rhetorica, De magnitudine
D vnum, Enthymematum diuiſiones vnum, De dictione
duo, De conſilio vnum, Collectionis duo, De natura
tres, Phyſicon vnum, De Archytæ philoſophia tres,
De Speuſippi Xenocratiſq; philoſophia vnum, Ex Ti-
mæi Archytæq; diſciplinis ſumpta, vnũ, Aduerſus Me
liſſi dicta vnũ, Aduerſus Alcimæonis dicta vnũ, Aduer
ſus Pythagoricos vnum, Aduerſus Gorgiam vnum,
174 Aduerſus Xenocratem vnum, Aduerſus Zenonis ſcita

vnum,De Pythagoricis vnum,De animalibus nouem, A
Anatomorum octo, Electio anatomorum vnum, De compositis animalibus vnum,De fabulosis animalibus vnum,De non gignendo vnum, De plantis duo,Physiognomicon vnum,Medicinalia duos, De monade vnum,Signa tempestatum vnum,Astronomicon speculatiuus vnum,De motu vnum, De musica vnum, Memoriale vnum,Homericarum ambiguitatum sex,Poetica vnum, Naturalium secundum elementa trigintaocto,Inspectorum problematum duos, Liberaliũ disciplinarum duos,Mechanicus vnum, Problematum B
ex Democrito sex,De lapide vnum, Parabolæ vnum, Inordinata XII, Exposita generatim XIIII, Iura vnum,Olympionice vnum,Pythionicæ musices vnum, Pythicus vnum, Pythionicorum argumenta vnum, Dionysiacæ victoriæ vnum, De tragœdiis vnum, Doctrinæ vnum,Prouerbia vnum,Lex commendatitia vnum,Legum quatuor, Prædicamentorum vnum, De interpretatione vnum, Respublicæ vrbium CLVIII, Seorsúmque ad Philippum De populari,paucorúmq; & optimatum & tyrannorum rep. epistolæ. Selym- C
briorum epistolæ ad Alexandrum quatuor, Ad Antipatrum nouem,ad Mentorem vnam,ad Aristonem vnam,ad Olympiadem vnam, ad Hephæstionẽ vnam, ad Themistagoram vnam, ad Philoxenum vnam, ad Democritum versus, quorũ initium est,Sancte deûm. Elegiæ,quarum est initium,Formosæ matris filia. sũt in summa versus omnes plus min' quadragesies quinquies mille,trecenti & triginta. Hæc librorum illius series, hic numerus, in quibus quid agat summatim exponendum est. Duplicem esse philosophiæ ratio- D
nem,alterã versari circa actus, appellaríque πρακτικὴν, alteram in intelligentia & speculatione consistere, & θεωρητικὴν dici.Ad actionem pertinere Ethicen & Poli- 175
ticen,qua in parte tum de publica,tum de familiari re agi. Ad intelligentiam Physicen Logicénque referri. Porrò Logicen instrumentum esse exactissimum.Eius quum geminam destinationem ac scopum subiecisset, verisimile ac verum,ad vtranque duarum maximè re-

A rum viribus nititur. Nanque ad verisimile seu proba-
bile, oratoria & dialectica, ad verum autem analytica
& philosophia vsus est, nihil omnino omittēs eorum
quæ vel ad inuentionem, vel ad iudicium, vel etiam ad
vsum pertinerent. Enimuero ad inuentionis admini-
cula, atque ad eas res quæ speculationi & arti inserui-
unt, propositionum multitudinem tradidit, ex quibus
quæstiones probabilium epicherematum elicere affa-
tim licet. Porrò ad iudicandum analytica priora &
B posteriora conscripsisse, prioribus assumptionum iu-
dicia permittens, posterioribus collectionis examen
tradens. Cæterùm ad iudicandū ea quæ sub certamen
cadunt, quæque in interrogatione versantur & con-
tentione sophisticorum argumentorum, atque syllo-
gismis atque his similibus. Veritatis verò iudicium
earum quidem quæ secundum imaginationem sunt
actionum sensum definiuit: moralium verò, vbi de re-
publica ac domestica, vbi de legibus agitur mentem:
finem autē vnum exposuit, virtutis vsum in vita per-
C fecta. Felicitatem ait plenitudinem ex tribus maximè
bonis constantem, iis nimirum quæ in animo sunt,
quæ & priora viribus appellat, iis quæ ad corpus at-
tinent, vt sunt bona valetudo, fortitudo, pulchritudo,
cæteráque his similia, atq; iis quæ extrinsecus veniūt,
diuitiis, nobilitate, & claritudine, atque in hunc mo-
dum cæteris, quibus tertium locum assignauit. Virtu-
tem ad beatam vitam sibi minimè sufficere dixit: quip
pe corporis bonis exterioribúsque indigere. Miserum
atque infelicem fore sapientem, siue doloribus afficia-
D tur, siue inopia, & cæteris huiusmodi incommodis pre
matur. Vitium autem ad miseriam atque infelicem
176 vitam sufficere, quantumlibet corporis affluat bonis.
Virtutes ait non se inuicem sequi. Fieri enim posse
vt prudens quispiam ac iustus, idémque intemperans
atque incontinens sit. Sapientem quidem non omni-
no perturbationibus vacare, verùm perturbari modi-
cè dixit. Amicitiam æquitatem esse definiuit recipro-
cæ beneuolentiæ. Eius tres species esse tradidit: Esse
quippe aliam cognationis, aliam amatoriam, tertiam

hoſpitalem. Amorẽ non modò congreſſionis, verùm A
& philoſophiæ eſſe. Amaturum quoque ſapientẽ, neque acceſſurum ad rempublicam, ducturúmque vxorem,& cum rege vnà victurum. Tribus autem generibus vitę conſtitutis, primo quod in ſpeculatione, ſequenti quod in actu,& tertio quod in voluptate conſiſtit: ſpeculatiuũ genus ſemper prætulit. Liberales diſciplinas ad apprehenſionem virtutis multum conferre ſenſit. In deſcriptione rerũ naturaliũ præter cæteros rationẽ maximè ſequutus eſt, adeo vt minimarum quarumque rerum reddiderit cauſas. Vnde & natu- B
ralium Commentariorum complura ſcripſit volumina. Deum (ſicut & Plato) incorporalẽ diffiniuit, eiúſque prouidẽtiam ad cæleſtia vſque pertingere, ipſum verò immobilem eſſe. Porrò terrena omnia ad cæleſtium congruentiam ordinémque diſponit. Præter elementa iſta quatuor eſſe & quintũ aliud, ex quo cæleſtia conſiſtant, eiúſque motum orbicularem eſſe varium. Animam item incorpoream, primámque eſſe ἐντελέχειαν, corporis nempe naturalis & organici potentia vitam habentis. Eſt autem ea iuxta illum duplex. C
Entelechiam verò appellat, cuius ſit ſpecies quædam incorporea: altera ex his quidem ſecundum potentiam, vt eſt Mercurius in cera, informis quidem, ſed idoneus ad percipienda lineamenta, ſicut item in ære ſtatua. Secundum verò habitum Entelechia dicitur, ea quæ eſt cõſummatæ ac perfectæ Mercurii ſtatuæ. Naturalis autem corporis dixit. nam ſunt corpora alia quidem manu & arte elaborata, vt ſunt quæ ab artificibus fiunt, puta turris atque nauis: alia verò ſic à natura prodeũt, vt arbores & animalium corpora. Porrò organici dixit, hoc eſt, ad aliquid parati & conditi, D
vt eſt ad videndũ oculus, auríſq; ad audiendũ. Virtute autẽ vitã habẽtis, vtputa in ſeipſo. Virtute autẽ vel po 177
tentia minus eſt ſecundũ efficaciã. Secundũ actionem autem, vt vigilans habere animam dicitur. Secundum habitum autem, vt dormiens. vt igitur & hic intelligatur, adiecit potentia. Multa igitur eiuſmodi & alia & de aliis multis in hunc modum philoſophatus eſt,

A quæ perlongum eſſet numerare. Cunctis enim in rebus ſummo ſtudio atque induſtria fuit, inuentioniſque incredibili copia viguit, vt ex iis quæ ſuprà annotauimus voluminibus conſtat, quæ ad quadringentorum numerum ferè perueniunt, de quibus nihil ambigitur. Nam ſunt & alia cōplura quæ ipſi aſcribūtur volumina atque ſentētiæ. Verūenimuerò octo fuere Ariſtoteles. Primus hic ipſe: ſecūdus, qui Athenis remp. adminiſtrauit, cuius etiā iudiciales leguntur orationes, ſanè quamelegantes: tertius, qui Iliadem Homeri ſcripſit:
B quartus, Siculus orator, qui ad Panegyricum Iſocratis reſcripſit: quintus, qui cognominatus eſt Mythus, Aeſchinis Socratici neceſſarius: ſextus, Cyrenaicus, qui De poetica ſcripſit: ſeptimus, pædotriba, cuius meminit Ariſtoxenus in Platonis vita: octauus, grammaticus obſcurus & ignobilis, cuius de pleonaſmo ars legitur. Huius autem Stagiritæ philoſophi complures quidem fuere diſcipuli, ſed omnibus maximè præcelluit Theophraſtus, de quo modò dicendum eſt.

C THEOPHRASTVS.

THeophraſtus Ereſius Melanti, vt Athenodorus in octauo Deambulationum libro ait, fullonis filius, primò quidem in patria Leucippi ciuis ſui auditor fuit: inde quum Platonem audiſſet, ſe ad Ariſtotelem contulit. Eo item in Chalcidem profecto, illi in ſcholæ regimine ſucceſſit Olympiade CXIIII. Fer-
178 tur ipſius quoque ſeruus, Pompylus nomine, philoſophus fuiſſe, vt refert Myronianus Amaſtrianus in primo Similium hiſtoricorū capitum. Fuit autem Theophraſtus vir ſummæ prudentiæ, ſtudiiſque ſingularis,
D atque (vt ſcribit Pamphila trigeſimo Cōmentariorum libro) Menādrum ipſum comicum inſtituit. Erat item beneficus in primis, & maximè affabilis. Eum Caſſander ſuſcepit, Ptolemæúſque ad illum miſit. Adeo autem Athenienſibus acceptus fuit, vt quum illum Agnonides impietatis accuſare auſus eſſet, parum abfuerit quin ipſe ob eam rem crimen ipſum in ſe retorqueret.

Accurrebant ad illum audiédum discipuli ad duo millia. Hic in epistola ad Phaniam Peripateticum inter cætera, de iudicio quoque ita loquutus est: Tantum abest (inquit) vt populi frequentiam conuocem, vt ne consessum quidem eiusmodi admittam, qualem abiectissimus quisque. Porrò recitationes emendationis autores sunt. Protelare autem omnia atque negligere non iam ferunt ætates. In ea epistola scholasticum nominat. Quum tamen esset huiusmodi, secessit ad tépus & ipse vt philosophi reliqui. Quippe Sophocles Amphiclidæ filius legem tulerat vti nequis philosophorum præesset scholæ, nisi id senatus ac plebs decreuisset: qui secus faceret, capitale esset. Verùm sequenti anno denuo reuersi sunt, quum à Philone Sophocli dies dictus esset. Quo tempore Athenienses ea lege abrogata, Sophoclem talétis quinque multarunt, decreuerúntque philosophis reditum, vt & Theophrastus remaneret, scholámque vt antea regeret. Eum, quum antea Tyrtamo illi nomen esset, ob diuinam eloquutionem, Aristoteles Theophrastum appellauit. Cuius & filium Nicomachum (tametsi is præceptor esset) amauit, vt Aristippus in IIII De antiquis deliciis meminit. Fertur Aristoteles de Theophrasto & Callisthene idem quod de se & Xenocrate Plato (vt prædiximus) dixerat. Dixisse enim quòd hic pro excellenti acumine ingenij cuncta facillimè assequeretur & exponeret, ille tardus & obtusus esset ingenio: hunc fræno, illum egere calcaribus. Dicitur & priuatim hortum post Aristotelis discessum possedisse, Demetrio Phalereo familiari suo in hoc sibi cooperáte. Nobiles sunt & huius illæ sententiæ: Citius credendum dicebat infræni equo quàm verbo incomposito. Ad illum qui in conuiuio penitus tacebat, Si quidem (ait) imperitus es, prudenter facis: sin verò peritus, imprudenter. Habebat & illud semper in ore, Sumptus pretiosissimus tempus est. Obiit senex ætatis anno LXXXV, quum modicè à labore quieuisset. In quem etiam est nostrum epigramma,

A B 179 C D

Haud vanè quidam, Studij, si fortè relaxes,

A *Rumpi arcum dixit, quiſquis homo ille fuit.*
Nam vegetus Theophraſtus erat firmúſque labore,
Laxauit poſtquam membra labore, obiit.

Aiunt illum, quum rogaretur à diſcipulis, num quippiam illis mandare vellet, dixiſſe, nihil quidem quod imperaret ſe habere, niſi quòd multa dulcia gloriæ obtentu vita mentitur: nos verò quum viuere incipimus, tunc morimur. Nihil enim eſt inanius amore gloriæ. Sed eſte felices, verbúmque iſtud aut omittite, grandis enim labor eſt: aut illi intendite, magna enim
B illi gloria prouenit. Porrò vitæ vanitas amplior quàm vtilitas eſt. Verùm mihi quidem non iam quid agendum ſit conſulere ſuppetit, vos autem quid faciendum erit deliberabitis. Iſta dicẽtem exhalaſſe animam tradunt. Eum verò (vt fama eſt) Athenienſes pedibus omnes proſequuti, publicè honorauerunt. Refert Phauorinus illum iam vetulum lectica circũferri ſolitum, ídque dicere Hermippum, eúmque id ex Arceſilaj Pitanæi hiſtoria ſumpſiſſe inter ea verba quæ ad Lacydẽ
180 Cyrenenſem habuit. Reliquit autem & ipſe ingenij
C ſui complura monumenta, & ipſa digniſſima ſum arbitratus quæ adnotarem. Sunt autem iſta, Priorum analyticorum tres, Poſteriorum analyticorum ſeptem, De ſolutione ſyllogiſmorum vnum, Analyticorum epitome vnum, Deductorum locorum duo, Speculationes eorum quæ circa contentioſam orationem verſantur, De ſenſibus vnum, Ad Anaxagoram vnum, De Anaxagora vnum, De Anaximene vnum, De Archelao vnum, De ſale nitro aluminis vnum, De iis quæ durantur in lapides duo, De indiuiſibilibus lineis vnum,
D Auditionis duo, De vẽtis vnum, Virtutum differentiæ vnum, De regno vnum, De regis inſtituto vnum, De vitis tres, De ſenectute vnum, De Democriti aſtrologia vnum, De iis quæ in ſublimi fiunt vnum, De imaginibus vnum, De ſuccis, cute, & carnibus vnum, De διακόσμου vnum, De hominibus vnũ, Dictorum Diogenis collectio vnum, Diffinitionum tres, Amatorius vnum, Alius de amore vnum, De felicitate vnum, De ſpeciebus duo, De caducis vnum, De afflatione Dei

vnum,De Empedocle vnũ,De epicherematis x v i i i, A
Controuersiarum tres, De voluntario vnum, Abbreuiatio reip. Platonis duo, De diuersitate vocis animalium eiusdem generis vnum, De iis quæ subitò apparent vnum, De iis quæ morsui & vulneri patent vnum, De animalibus quæ sapere dicuntur vnum, De iis quæ in sicco morătur duo, De iis quæ colores immutant vnum, De iis quæ latibula & fossas faciunt vnum, De animalibus septem, De voluptate, sicut Aristoteles, vnum, alius De voluptate vnum. Quæstiones x x i i i i. De calido & frigido vnum, De vertigi- B
ne & obtenebratione vnum, De sudore vnum, De affirmatione & negatione vnum, Callisthenes, siue De luctu vnum, De laboribus vnum, De motu tres, De lapidibus vnum, De pestilentiis vnum, De exanimatione vnum, Megaricus vnum, De atra bile vnum, De metallis duo, De melle vnum, De Metrodori collectis 181
vnum, De æreis duo, De ebrietate vnum, Legum secundum elementa x x i i i i. Legum epitome decem, Ad diffinitiones vnum, De odoribus vnum, De vino & oleo primarum propositionum x v i i i, Legiferorum tres, Politicorum tres, Politicon ad tempora quatuor, C
Ciuiliũ cõsuetudinũ quatuor, De optima republica vnum, Problematũ collectionis quinque, De prouerbiis vnum, De cõcretionibus & liquefactionibus vnum, De igne duo, De spiritibus vnũ, De paralysi vnũ, De suffocatione vnum, De amentia vnum, De passionibus vnũ, De signis vnum, Sophismatũ duo, De syllogismorum solutione vnũ, Topicorum duo, De cruciatu duo, De pilis vnũ, De tyrannide vnum, De aqua tres, De somno & insomniis vnum, De amicitia tres, De liberalitate D
duo, De natura tres, De naturalibus x v i i i. De naturalium abbreuiatione duo, Naturalium octo, Aduersus Physicos vnũ, De naturalibus historiis decem, Naturalium causarum octo, De humoribus quinque, De mẽdacio voluptatis vnum, De anima quæstio vna, De indubitata fide vnum, De simplicibus dubitationibus vnum, Harmoniacon vnum, De virtute vnum, Occasiones, siue contradictiones vnum, De negatione

A vnum,De sententia vnum, De ridiculo vnum, Meridi-
anorum duo,Diuisiones duæ,De differentiis vnum,De
iniuriis vnum,De laudē vnum, De experientia vnum,
Epistolarum tres,De fortuitis animalibus vnum , De
selectione vnum,Laudes deorum vnum,De solennita-
tibus vnum,De felicitate vnum,De enthymematis v-
182 nū,De inuentis duo , Scholarū moraliū vnum, Mora-
les figuræ vnū,De tumultu vnū, De historia vnum, De
iudicio syllogismorū vnum , De mari vnum,De assen-
tatione vnum,ad Cassandrū De regno vūm,De comœ-
B dia vnū , De meteoris vnū, De dictione vnū , Verbo-
rum collectio vnum,Solutiones vnum,De musica tres,
Naturalium opinionum x v i i , Naturalium epitome
vnum,De gratia vnum,Morales figuræ vnum,De falso
& vero vnum,Historia eorum quæ de Deo dicuntur,
sex,De diis tres,De mensuris vnum , Megacles vnum,
De legibus vnum,De iniquis legibus vnum, Xenocra-
ticorum collectanea vnum,Cōfabulationes vnum , De
iuramēto vnum,Oratoria præcepta vnum,De diuitiis
C vnūm,De poetica vnum,Problemata ciuilia , Natura-
lia,Amatoria,Moralia, vnum , Prouerbiorum vnum,
Problematū collectio vnum,De problematibus natu-
ralibus vnum,De exemplari vnum,De propositione &
narratione vnum,De poetica alius vnum,De sapienti-
bus vnum,De concilio vnum , De solœcismis vnum,
De arte oratoria vnum , De artibus oratoriis species
septem,De simulatione vnum,Commentariorum Ari-
stotelicorum siue Theophrasticorum septem,Histori-
corum geometricorum quatuor, Epitome Aristotelis,
De animalibus sex,De diis epicherematum duo,Quę-
D stiones tres,De regno duo,De causis vnum,De Demo-
crito vnum,De calumnia vnū,De generatione vnum,
De animalium prudentia & moribus vnum ,De motu
duo,De visu quatuor,Ad terminos duo , De eo quod
est dari vnū,De maiore & minore vnum,De musicis v-
num,De diuina felicitate vnum,Ad eos qui erāt ex A-
cademia vnum, Exhortatorius vnū.Quo pacto ciuita
tes optimè inhabitentur vnum , Commentaria vnum,
De riuo qui erat in Sicilia vnum, De concessis vnum,

Qui ſint modi ſciendi vnum,De falſo tres,Ante topica A
vnum,Aſtrologicæ hiſtoriæ ſex , Arithmeticarum hi- 183
ſtoriarum argumentum vnum,Acicharus vnum,De iu
dicialibus orationibus vnum, Epiſtolæ ad Aſtycreon-
tem Phaniam,& Nicanorẽ, De pietate vnum, Euiadis
vnum,De temporibus vnum,De propriis orationibus
vnum,De liberis educandis vnum,Alius differẽs de ea-
dem re vnum,De diſciplina , ſeu de virtutibus ſiue De
frugalitate vnum, Exhortatorius vnum , De numeris
vnum,Diffinitiones De dictione ſyllogiſmorũ vnum,
De cælo vnum, Politici duo,De natura vnum, De fru- B
ctibus & animalibus,quæ in ſumma cõplexa ſunt ver-
ſibus mille ſupra centum octogintaduobus . Tot ab eo
volumina elaborata ſunt.Legi autem & ipſius teſta-
mentum in hæc verba:Bene quidem(vt ſpero)erit:cæ-
terùm & ſiquid ſecus contigerit,iſta ſtatuo . Domeſti-
cam omnẽ ſupellectilem Melanthi & Pancreonti Le-
ontis filiis trado. Porrò ex iis quæ ab Hipparcho ſup-
peditata ſunt,iſta mihi fieri volo : quæ circa ſcholam
ſunt atque ſpectacula perfici,vel ſiquid circa ea in me-
lius poſſit ornari. Dehinc Ariſtotelis imaginem eo in C
templo collocari,ac donaria reliqua, quæque antea in
tẽplo erant.Deinde porticum,quæ ſecundũ ſcholam e-
rat,exædificari priore non deteriorem , tabulâſque in
quibus orbis ſitus ſunt,in inferiore porticu reponi, a-
ram quoque cõſtrui,ita vt neque profectio neque ho-
neſtas deſideretur. Volo autem & Nicomachi imagi-
nẽ abſolutè perfici.Opus quidem Praxiteli iniunctum
eſt.Reliqua verò impenſæ ab eo fieri.Statui autẽ illam
iubeo vbicunque illis viſum fuerit,quibus cura erit re-
rũ cæterarum,quíque teſtamento inſcripti ſunt. Ac de D
templo quidem ac donariis in hunc modum ſtatuo.
Fundum verò quem Stagiris habemus,Callino lego,
libróſque omnes Neleo .Hortum autem & deambula-
tionem,ædéſque omnes horto adiacentes amicis in- 184
ſcriptis lego,quíque voluerit in eo vnà vacare literis,
atque ſimul philoſophari,quandoquidem fieri non po
teſt vt quiuis ſemper peregrinetur:ea tamẽ lege, vt ne-
que illum alienent,neque vt proprium quiſquam poſ-

A ſideat,ſed veluti ſacrum quiddã cõmuniter ab hominibus poſſideatur,quíque ſe inuicem amicè ac familiariter vtantur,ſicuti congruum ac iuſtum eſt. Sint autem qui illo communiter vtẽtur, Hipparchus,Neleus, Strato,Callinus,Demoticus,Demaratus,Calliſthenes, Melantis,Pancreon,& Nicippus.Licere autem,ſi philoſophari velit,& Ariſtoteli Midiæ Pythiadíſque filio, horum eſſe participem.Ipſiúſque curam diligẽtiſſimè habere maiores natu, vt quámaximè ad philoſophiam inſtituantur, nóſque ſepelire in horti parte quæ eis
B maximè commoda videbitur,nihil ſuperfluũ circa funus tumulúmve faciẽdo.Vt autem dictum eſt, poſteaquam nobis rectè curata ſunt omnia,quum phanum & monumentum & hortus & ambulatorium reparata & refecta erunt,vnà & Pompylũ hunc,qui inhabitat, ea curare volo,aliarúmque rerum quemadmodum prius, curam habere,illiúſque commodis proſpicere qui iſta habent.Pompylo autem & Threpte dudũ liberis, qui magno nobis vſui fuerunt,ſiquid antea à nobis præſtitum eſt,& quæ illi acquiſierũt,& quæ nũc illis ac Hip-
C parcho dari cõſtituit,drachmas bis mille,tutò ac firmiter hæc illis poſſidenda cenſeo,ſicut & ipſis Melanti & Pancreonti ſæpius dixi,cunctáque mihi annuerũt. Do autem illis & Somatalẽ & ancillam. Ex pueris autem Molonem quidẽ & Cimonẽ,& Parmenontẽ iam nunc liberos dimitto.Manem verò & Calliam,quum annos quatuor in horto perſeuerauerint,in cultu & labore ſe ita gerentes vt culpari iuſtè non poſſint,liberos dimitti
185 iubeo.domeſticæ verò ſupellectilis quũ Põpylo quantum viſum fuerit curatoribus ſufficere,datum fuerit,
D quod reliquum erit,conflare.Demotimo Cariona do, Donacémque Neleo,Eubium venum dari placet. Dabit autem Hipparchus Callino drachmas ter mille.Melanti verò &Pancreonti,niſi Hipparchum intueremur, & antea nobis fuiſſe perutilem, & nunc in ſuis rebus magnum pertuliſſe naufragium, mãdaremus profectò ea cum Melante & Pancreonte educere.Quoniam verò non illis facile fore animaduerti,cũ illo vnà diſpenſare ac exequi,commodiúſque illis arbitratus ſum, ſi-

quid ab Hipparcho constitutum acceperint. Dabit autem Hipparchus Melanti & Pancreonti vtrique talentum, daturus & curatoribus ad ea quę in testamento scripta sunt perficienda sumptus necessarios, suo quæque tempore. Quę quũ impleuerit omnia, absolutus erit ac liber à debito omni, & omnibus quæ contraxerat mecũ instrumẽtis. Quòd siquid meo nomine Hipparcho in Chalcide prouenit emolumenti, hoc totum eius erit. Curatores autẽ earum rerum quæ testamento inscriptæ sunt, hi erũt, Hipparchus, Neleus, Strato, Callinus, Demotimus, Callisthenes, Ctesarchus. Porrò testamenti exemplaria Theophrasti anulo signata apud Hegesiam cõdita sunt. Hipparchi testes Callippus Pelaneus, Philomelus Euonymeus, Lysander Hybæes, Philion Alopecensis. Testamẽtum alterum accepit Olympiodor⁹: testes iidem fuere. Alterum accepit Adimãthus: tulit autem Androsthenes filius: testes Aïmnestus Cleobuli filius Lysistratus, Phidon⁹ Thasius, Strato Arcesilai filius Lãpsacenus, Thesippus Thesippi filius è figulis, Dioscorides Dionysii Epicephisi⁹. Hæc series testamentorũ illius fuit. Sunt qui dicant Erasistratum medicum huius fuisse auditorem: & fieri potest. Successit autem illius scholæ Strato.

A B C (margin letters)

STRATO.

Strato Arcesilai filius Lampsacenus (cuius in testamento mentionem fecit Theophrastus) vir eloquẽtissimus fuit. Physicus autem idcirco appellatus est, quòd in ea speculatione præ cęteris diligentissimè versatus est. Fuit autẽ & præceptor Ptolemęi Philadelphi, à quo talentis LXXX donatũ aiunt. Enimuerò scholæ præfici cœpit (vt Apollodorus in Chronicis refert) Olympiade CXXIII, eámque annos XVIII tenuit. Ferũtur ei⁹ De regno libri tres, De iustitia tres, De bono tres, De diis tres, De magistratib⁹ tres seu duos, De vitis, De felicitate, De regia philosophia, De fortitudine, De inani, De cælo, De spiritu, De natura humana, De generatione animalium, De concubitu, De somno, De

A insomniis, De visu, De sensu, De voluptate, De coloribus, De morbis, De iudiciis, De viribus, De metallicis machinis, De fame, De obtenebrationibus, De leui & graui, De afflatione, De tempore, De cibo & incremẽto, De animalibus, De quibus dubitatur, De fabulosis animalibus, De causis, Ambiguorũ solutio, Locorum principia, De accidẽti, De diffinitione, Quid sit magis & minus, De iniusto, De priore & posteriore, Inuentorum elenchi duo. de Commẽtariis ambigitur. Epistolæ, quarũ est initiũ, STRATO ARSINOAE

B SALVTEM, quadringentæ quinquaginta. Hunc aiunt fuisse adeo tenuem vt sine sensu moreretur. In quem hoc scripsimus epigramma,

Corpus erat tenuis, si non oracla fuissent,
187 *Stratona dico (si nescis) Lampsacenum:*
Qui morbis semper fuerat luctatus acerbis,
Tandem sine vllo sensu mortis occidit.

Fuerunt autem Stratones octo. Primus, Isocratis auditor: secundus, hic ipse: tertius, medicus, Erasistrati

C discipulus, siue (vt quidam aiunt) alumnus: quartus, historicus, Philippi & Persei, qui aduersus Romanos pugnauerunt, gestorum scriptor: sextus, poeta epigrammatum: septimus, antiquus medicus, vt ait Aristocles: octauus, Peripateticus, qui vixit Alexandriæ. Porrò Physici istius feruntur testamenta in hunc modum, Ista, siquid sinistrè accidat, dispono. Ea quidẽ quæ domi sunt Lãpyrioni & Arcesilao relinquo omnia. Porrò ex pecunia quam Athenis habeo, primùm quidem curatores iusta, & quæ post funus fieri solẽne est, diligenter curabunt, nihil neque superfluè neque illibera-

D liter agentes. Erunt autem testamẽti curatores, Olympicus, Aristides, Mnesigenes, Hippocrates, Epicrates, Gorgylus, Diocles, Lycon, Athanes. Scholam quidem Lyconi relinquo. nanque alij sunt vel seniores vel occupati. Rectè autem faciẽt reliqui, si hoc ipsum suo iudicio firmauerint. Libros illi omnes, præterquam quos ipsi scripsimus, relinquo, vasa etiã omnia conuiuij stramentáque & pocula. Dent autem Epicrati curatores drachmas quingentas, & vnum ex pueris

quemcunque Arcesilaus iudicabit. Primùm quidem A
Lampyrion & Arcesilaus pacta tollant quæ pro Hi-
ræo Daippus statuit, nihilque debeat, neque Lampy-
rioni neque Lampyrionis hæredibus, sed liber sit ab
omni chirographo. Dent illi curatores drachmas
quingentas,& ex pueris vnum quēcunq; probarit Ar-
cesilaus, vt is qui nobiscum multum laborauit, ma- 188
gnóque nobis vsui fuit, habeat vnde viuere honestè
possit. Diophantū præterea dimitto liberum, & Dio-
clem & Abum. Simmiam autem Arcesilao reddo.Sed
& Dromonem liberum relinquo. Vbi verò Arcesila- B
us aduenerit, computet Hiræus cum Olympico & E-
picrate cæterísque curatoribus funeris,aliorúmq; so-
lennium sumptus. Quod autem pecuniæ reliquum e-
rit,accipiat Arcesilaus ab Olympico,nihil ei molestiæ
exhibens per tempora & annos. Tollat autem & pa-
cta Arcesilaus quæ composuit Strato cum Olympico,
& Aminia, condita penes Philocratem Thisameni fi-
lium. Monumentum verò faciant, vt videbitur Arce-
silao & Olympico & Lyconi. Atque hęc quidem(vt C
fertur)testamenti illius summa fuit, sicut ipsum colle-
git Aristo eius necessarius. Cæterùm Strato ipse(sicut
& suprà declaratum est) vir insignis & summa admi-
ratione dignus fuit, in omni orationis genere versa-
tus,sed physicæ maximè studiis excellens,quod genus
& antiquius est, & multorum præclara ingenia exer-
cuit. Successit in eius locum Lycon.

LYCON.

Lycon Astyanactis filius, Troadensis,vir eloquens, D
educandis instituendísque pueris maximè idoneus
fuit. Aiebat enim adiungi necessariò pueris pudorem
& laudis studium, velut equis calcar atque frænum.
Porrò ipsius loquutio & interpretationis copia hinc
apparet. Ait enim in virginem pauperem hoc modo,
Graue onus est patri puella, præ dotis inopia, excur-
rens in flore ætatis. Vnde & Antigonum de illo hoc
dixisse ferunt, Possibile non esse suaueolentiā mali atq; 189

A gratiam aliorſum tranſferri, ſed in ipſo homine veluti in arbore, ſingula quæ dicerentur oportere inſpici. Cæterùm quia in dicendo erat ſuauiſſimus, idcirco quidam etiam ipſius nomini G literam adiiciebant, vt eſſet Glycon, quod dulcedinem ſonat. Porrò in deſcribendo ſui diſſimilis erat. In hos verò, qui quoniam dum tempus eſſet non didicerāt, pœnitentia ducerentur, ídque reuocare cupiebant, in hunc modum iocabatur. Dicebat enim eos qui ignauiæ ſuæ ſeram pœnitentiam voto ſarcire quærerent, impoſſibili ſeipſos B arguere: qui autem vellent, planè eos aiebat excidiſſe ratione, veluti diſtorta regula naturam recti explorantes, ſeu faciem perturbata aqua vel ſpeculo peruerſo. Quin & ad forenſem quidem coronā complures proficiſci, verùm ad Olympiacam, aut paucos aut neminem. Sæpe Athenienſibus conſulens, magno illis emolumento fuit. Erat verò mundiſſimus cultu, adeo vt veſtium incredibili mollicie ac nitore vteretur, vt Hermippus refert, ſed exercitatiſſimus ac valido ſanóque corpore effectus eſt, omnémque athletarum habitum C præferebat, quū (autore Antigono Caryſtio) antea fractiori & graciliori eſſet corpore. Quocirca & in patria luctatus fertur, more patrio, atque pilæ ludo exercuiſſe. Erat autem Attalo & Eumeni in primis charus, atque inter paucos amiciſſimus, qui & illum ſæpenumero regia magnificentia donabant. Tentauit & Antiochus illum habere apud ſe, ſed ſpe ſua fruſtratus eſt. Adeo autem inimicus erat Hieronymo Peripatetico, vt ſolus anniuerſario die ad illum non proficiſceretur, de quo in Arceſilai vita diximus. Por-
D rò ſcholæ principatum tenuit annos duos ſupra quadraginta, quum illum ſibi ſucceſſorem in teſtamento Strato reliquiſſet, Olympiade CXXVII. Quin & Panthœdi quoque dialectici auditor fuit. Obiit autem annos natus ſeptuagintaquatuor, afflictus podagræ
190 morbo. In quem noſtrum eſt epigramma,

Prætereunda mihi non ſunt & fata Lyconis,
Fecerat infirmum quem valetudo pedis.

Nanque pede alterius semper quum nixus adiret, A
Tam longam miror nocte volasse viam.

Fuerunt & alii Lycones. Primus, Pythagoricus: secundus, hic ipse: tertius, versificator: quartus, epigrammatum poeta. Huius quoque philosophi testamentum huiusce reperimus. Ista equidem statuo de rebus meis, si quidem hunc morbum ferre nequiuero. Ea quidem quæ domi sunt, omnia Astyanacti & Lyconi fratribus do, atque ex his reddendum censeo quæ Athenis possedi à quouis sumpta, siue exacta, quæque in funus cæterísque solennibus impensa fuerint. Quæ verò in vrbe & AEgina habeo, Lyconi præcipuè do, B
quòd is nomen ferat nostrum, mecúmque diutissimè atque cum summo amore sit cõmoratus, sicut dignum erat, quippe qui filii tenebat locum. Porrò peripatum amicis ac necessariis relinquo, Buloni, Callino, Aristoni, Amphioni, Lyconi, Pythoni, Aristomacho, Heraclio, Lycomedi, Lyconi fratrueli. Præficiant autem ipsi quemcunque permansurum in schola, maximéque vtilem futurum existimauerint. Eis verò consentiant & reliqui familiares, & mei & loci gratia. Cæ- C
terùm funus & crematio curæ erit Buloni & Callino & amicis cæteris, vti ne illiberalis neu superflua sit. Eas verò quæ mihi erant in AEgina partes, post discessum meum diuidat Lycon adolescentibus, in vsum olei, vt ex eo mei & eius qui me honorauerit vtilitate paretur iusta memoria, statuámque nostram locet eo loco vbi conuenienter stare eam perspexerit. Coope-
retur autem vnà & Diophantus & Heraclides Deme- 191
trii filius. Ex his autem quæ in vrbe sunt, reddat Lycon omnibus quæ prædixi præsens post ipsius discessum, sequantúrque Bulon & Callinus, & quæcunque D
in funere ac solennibus cæteris impensa fuerint. Tollat autem ea ex his rebus domesticis, quæ ambobus communiter à me relicta sunt. Honoret item & medicos Pasithemin & Midam, dignos profectò magno & honore & pretio, ob summam in me diligentiam & artem. Lego & Callini filio pateras duas, vxoríque illius gemmas duas, tapetásque, alterũ villosum,

A Alterum purum, & sagum & duo puluinaria ex omnibus quæ reliqua sunt optima, vt quantum ad honoris rationem attinet, ne istorum obliti videamur. De his autem qui mihi seruierunt, sic statuo. Demetrio quidem iam diu libero redemptionis pretium remitto, & quinque minas do, & pallium & tunicam, vt qui mecum diu & multùm laborauit, honestè vitam exigat. Critoni autem Chalcedonensi similiter redemptionis pretia relaxo, & minas quatuor itidem dari iubeo. Micrum liberum dimitto, ac eum Lyco nutriat, & annos sex ab hoc tempore deinceps erudiat. Charetem B itidem dimitto liberum, nutriátque illum Lyco, duásque illi minas do, & libros meos relictos. Eos verò qui necdum editi sunt, Callino, vt illos edat diligenter. Sed & Syro libero minas quatuor lego, & Menodoram do, & siquid mihi debet, relaxo. Hilaræ item quinque minas & tapetem villosum, & duos puluinos & peristroma, & lectum quencunque voluerit. Liberam item dimitto Micri matrem, & Noemonen, & Dionem, & Theonem, & Euphranorem, & Hermiam, & Agathonem, vbi biennii tempus impleuerit, dimitti C liberum iubeo, & lecticarios. Ophelionem quoque & Possidonium, quum annos quatuor peregerit, itidem liberari volo. Demetrio præterea & Critoni, &
192 Syro singulis lectum & stragulam vestem ex residuis relinquo, vt Lyconi conuenire videbitur. Ista illis donabuntur, qui profectò ostenderunt quàm solicitè sibi commissa peregerint: de sepultura verò videbit Lycon, siue me hîc siue domi sepelire maluerit. Certò enim mihi persuasum est, illum quod conueniat honestúmq; sit, nihilo segnius cernere quàm nos. Quũ verò D pro veritate præstiterit hæc omnia, rata sit illi eorum quæ hîc sunt omnium largitio. Testes Callinus Hermioneus, Aristõ Chius, Euphronius Pæaniẽsis. Adeo autem sapienter ille gessit omnia quæ pertinent ad eruditionem & studia humanitatis, vt ad testamenta quoque sua nihilominus diligentiam prudentiâmque pertenderit, ita vt in ea quoque parte sit studiosè imitandus.

DEMETRIVS. A

DEmetrius Phanostrati filius, Phalereus, auditor quidem fuit Theophrasti: cæterùm quum apud Athenienses concionaretur, vrbi præfuit annos decem, æreísque statuis honoratus est trecẽtis sexaginta, quarum plures equestres erant, & in curribus ac bigis stabant, summóque studio intra trecentos dies consummatæ erant. Cœpisse autem rempub. administrare eo tempore quo Harpalus Alexandrum fugiens Athenas venit, Demetrius Magnesius in AEquiuocis testatur. Diu autem atq; pręclarè rẽp. administrauit. Nan- B
que & reditibus & ædificiis ciuitatẽ auxit, & quidem quũ adhuc satis illustris non esset. Erat enim (vt Phauorinus in primo Commẽtariorũ ait) ex Cononis familia, verùm vrbana ac nobili. Lamia amica (vt idem ait in primo) vtebatur: sed & à Cleone sese perpessum esse in secũdo tradit. Porro Didymus in Symposiacis ipsũ & Χαριτοβλέφαρον, & Λαμπετὼ à meretrice quadã appellatũ ait. Fertur, quũ Alexãdrię amisisset oculos, à Se- 193
rapide illos rursus accepisse. Quocirca & pæanas (qui nunc etiam canũtur) fecisse. Verùm quum apud Athenienses clarissimus esset, & ipse tamen ab ea quæ cuncta consumit inuidia, tentatus est. Quippe insidias pas- C
sus à quibusdam, mortis sententiam absens excepit. Non tamen eius corpore potiti sunt, verùm ipsius deiicientes imagines, ærugine ex industria fœdatas, alias quidem vendiderunt, alias summerserunt, aliásque in frusta conciderunt. quippe & hoc fertur. Vna autem sola in arce seruata est. Fecisse autem hoc Athenienses Demetrio iubente rege, Phauorinus autor est in Omnimoda historia. Sed & imperii ipsius administrationem (vt Phauorinus idem ait) impietatis accusarunt. Enimuero Hermippus eum tradit post Cassan- D
dri necem Antigoni metu se ad Ptolemæum Soterem contulisse, multúmque illic temporis moratum inter cætera consuluisse regi vt filiis, quos ex Eurydice susceperat, impartiretur regnum. Illo non obtemperante, sed ei quem ex Berenice genuerat, diadema tradente, ab hoc ipso post patris mortem fuisse asseruatum

A in prouincia, quoad aliquid de illo ſtatuiſſet. Hic ille mœſtior vixit, ac veluti dormitans ab aſpide manum morſus ex vita migrauit, ſepultúſque eſt in Buſirite regione prope Dioſpolin. Ei quoque nos fecimus epigramma in hunc modum,

Occidit aſpis ſapientem noſtrum Demetrium
Virus habens tetri plurimum:
Non flammam ex oculis coruſcans, ſed atros inferos.

Porrò Heraclides in Epitome ſucceſſionum Sotionis, Ptolemæum ait Philadelpho concedere voluiſſe re-
B gnum, illúmque prohibuiſſe dicendo, Si alteri dede-
194 ris, ipſe non habebis. Quũ verò accuſaretur Athenis Menander comicus, (nam & hoc audio) parum abfuit quin capitis exciperet ſententiam, ob aliud nihil niſi quòd amicus huius eſſet. Purgauit autem eum Teleſphorus Demetrii gener. Verùm & librorum multitudine ac verſuum numero omnes fermè ſui temporis Peripateticos ſuperauit, doctiſſimus atque peritiſſimus omnium. Sunt autem ipſius monumenta, partim hiſtorica, partim politica, poetica alia, alia
C rhetorica, concionum ac legationum, ſed & orationum AEſopiarum collectiones, & complura alia. Sunt autem, De legibus Athenienſium libri quinque, De ciuibus Athenienſibus duo, De ratione ducendi populum duo, De rep. duo, De legibus vnum, De rhetorica duo, De re militari duo, De Iliade duo, De Odyſſea quatuor, Ptolemæus vnum, Amatorius vnum, Phædondas vnum, Mædon vnum, Cleon vnum, Socrates vnum, Ariſtomachus vnum, Artaxerxes vnum, Homericus vnum, Ariſtides vnum, Ariſtomachus, Exhortatorius vnum, Pro republica vnum, De decennio vnum, De Ionibus vnum, De legatione vnum, De fide
D vnum, De gratia vnum, De fortuna vnum, De magnificentia vnum, De legibus vnum, De nuptiis vnum, De trabe vnum, De pace vnum, De ſtudiis vnum, De tempore vnum, Dionyſius vnum, Chalcidicus vnum, Athenienſium incurſio vnum, De Antiphane vnũ, Procœmium hiſtoricũ vnum, Epiſtolæ vnum, Concio iurata vnum, De ſenectute vnũ, Iura vnum, AEſopiarũ

vnũ,Sententiarum vnum.Porrò ſtilus ipſe philoſophi- A
cus, oratorio robore viribúſque permixtus. Hic vbi
comperit Athenienſes imagines ſuas euertiſſe,At(in-
quit)virtutẽ illi non euerterunt,cuius gratia illas ere-
xerant. Aiebat nõ eſſe paruum aut negligendũ mem-
brum ſupercilia: poſſe enim vitã omnẽ obſcurare. Nõ
modò diuitias cæcas aſſerebat, verùm & illarum au-
torem,fortunã. Quantum in bello poſſet ferrum,tan-
tum in repub.eloquentiã valere. Quũ vidiſſet aliquã-
do iuuenem luxurioſum, Ecce (inquit) quadrata ſta- 195
tua habens ſyrma,ventrem,pudenda,barbam. Homi- B
num faſtu turgidorum aiebat circumcidi oportere al-
titudinem, ſenſúmque relinquere. Iuuenes aſſerebat
oportere domi quidem parentes, in itineribus autem
obuios,in ſolitudine verò ſeipſos reuereri. Amicos di
cebat ſecundis in rebus adeſſe aduocatos,in calamita-
tibus autem ſua ſponte atque inuocatos. Fuerunt au-
tem Demetrii memorabiles,viginti. Primus,Chalce-
donius orator,Thraſymacho antiquior:ſecundus,hic
ipſe: tertius,Byzantius Peripateticus: quartus,qui co
gnominatus eſt γραφικὸς,apertus atq; ad diſſerendũ fa- C
cilis,idémque ipſe pictor: quintus, Aſpẽdius,Apollo-
nii Solenſis diſcipulus: ſextus, Calantianus,qui de A-
ſia & Europa ſcripſit libros viginti: ſeptimus, Byzan-
tius, qui tredecim libris Gallorũ ex Europa in Aſiam
tranſitum, & octo aliis Antiochi & Ptolemæi geſta,Li
byæque ſub ipſis adminiſtrationem conſcripſit: octa-
uus,ſophiſta,qui moratus Alexandriæ,artes oratorias
ſcripſit: nonus,Adramytinus grammaticus, Ixion ap-
pellatus,quòd Iunonem in aliquo iniuriis affeciſſe vi-
deretur: decimus,Cyrenæus grammaticus,cognomẽ- D
to Stannus,vir ſanè memorabilis: vndecimus, Scepti-
us, vir diues ac nobilis, & in primis ſtudioſus: (hic e-
tiam Metrodorũ ciuem promouit) duodecimus,grã-
maticus Erythræus,ciuis adſcriptus in Mno.decimus-
tertius,Bithynius Diphyli Stoici filius, diſcipulúſque
Panætii Rhodii: decimusquartus, orator Smyrnæus.
Atque iſti quidem proſa oratione ſcripſerunt, poetæ
autem hi: Primus, qui comœdiam ſcripſit: ſecundus,

A epicus poeta, cuius illa sola habentur quæ aduersus
196 inuidos scripsit;

Oderunt viuum quem mox post funera quærent:
Et super exanimi nonnunquam vmbra atque sepulcro
Contendere vrbes amplæ populique potentes.

tertius, ex Tarso, satyricus: quartus, iambicus, vir amarulentus: quintus, sculptor, cuius Polemo meminit: sextus, Erythræus, varius scriptor, qui historicos & oratoricos conscripsit libros.

B
HERACLIDES.

Heraclides Euthyphronis filius, Heracleotes è Ponto, vir diues Athenas cõcessit. Vbi primùm quidem Speusippo se in disciplinam dedit, Pythagoreorúmque auditor fuit, Platonémque imitari nitebatur. Postremò (vt Sotió in Successionibus ait) Aristotelem audiuit. Hic mollicula veste vtebatur, tumentiq; fuit corpore, adeo vt illum Attici non iam Ponticum, sed Pompicum vocarent. Porrò incessu mitis erat & verendus. Feruntur ingenii illius monumenta præclara
C atque optima. Dialogi, quorum quæ ad mores instituendos faciunt, sunt hæc, De iustitia tres, vnum De temperantia, De pietate, De fortitudine, communitérque De virtute vnum, De felicitate vnum, De principio vnum, De legibus vnum, déque his affinibus, De nominibus vnum, Pacta vnum, Inuitus amatorius, & Clinias vnum. Naturales verò, De mente, De anima, seorsúmque De anima, & De natura, De imaginibus seu simulacris. Aduersus Democritum De cælis vnum, De his quæ sunt apud inferos, De vitis duo,
D De causis morborũ vnum, De bono vnum, Aduersus Zenonem vnum, Aduersus Metronẽ vnum. Grammatici verò, De Homeri & Hesiodi ætate duo, De Archilocho & Homero duo. Musici verò de his qui a-
197 pud Euripidem & Sophoclẽ reperiuntur, duo, De musica duo, Solutionum Homericarum duo, Theorematicus vnum, De tribus tragicis vnum, Figuræ vnum, De poetica & poeticis vnum, De coniectura vnum,

De

De præsciētia vnum, Heracliti enarrationes quatuor, A
in Democritum enarrationes vnum, Solutionum, quæ in contentionem veniunt, duo Proloquium vnum, De speciebus vnum, Solutiones vnum, Monita ad Dionysium vnum. Rhetorici duo, De oratoris officio siue Protagoras. Historici, De Pythagoreis, & De inuētis. Ex his alia quidem comicè finxit, sicuti De voluptate & pudicitia: alia tragicè, sicut De iis quæ sunt apud inferos, & De pietate, & De potestate. Obseruat autem sæpenumero & mediocritatem in dicendo quandam, veluti philosophis, & ducibus, ciuibúsque viris adin- B
uicem loquentibus. Extant illius scripta & De geometria & De dialectica. Est autem in omni genere orationis varius, & dictione distinctus, maximámque habet capiendi animos atque oblectandi vim. Sunt qui asserant illum & patriam à tyranno liberasse, eo necato (vt ait Demetrius Magnesius in ὁμωνύμοις) qui de illo tale aliquid tradit, Nutrisse eum à puero draconem, & quum iam moriturus esset, iussisse cuidam ex necessariis, vt eius corpus occuleret, draconémque supponeret lectulo, vt putaretur ad deos migrasse, factúmque C
est vt ille mandauerat. Interea quum Heraclidem efferrent ciues, atque laudibus prosequerentur, audito clamore draco ex vestibus prodiit, perturbauítque plurimos. Tandem verò aperta sunt omnia, visúsque est Heraclides, nō qualis putari voluit, sed qualis erat. Est & in hunc nostrum epigramma,

Mirum Heraclides quid tantum optaueris amens,
Post mortem nobis vt viderere draco.
Falsus at es, (mihi crede) fuit nam bellua verè
Ille draco, sed eras bellua, non sapiens. D

Hæc Hippobotus quoque ait. Cæterùm Hermippus 198
Heracleotas tradit, quum fames vastaret prouinciam, incommodi absolutionem ex Pythia quæsiisse. Porrò Heraclidem theoros, & quam memorauimus Pythiam quoque corrupisse pecuniis, vt dicerent tunc demum eos leuandos incommodis, si & viuum Heraclidem Euthyphronis filium, aurea corona honorarēt, & vita functum, vt heroem venerarentur. At vbi ora-

A culum delatum eſt, nihil eos qui hanc ſcenam finxe-
rant, inde eſſe lucratos. Continuò enim coronatum in
theatro Heraclidem ſtupidum atque tactum ſidere
eſſe, theoros verò deuolutos interiiſſe, Pythiámq; ipſa
hora quum aſcẽdiſſet in adytum, draconis morſu con-
tinuò efflaſſe animam. atque iſta quidem de ipſius
morte. Tradit autem Ariſtoxenus muſicus illum tra-
gœdias etiam ſcripſiſſe, Theſpidíſque illas prænotaſſe
titulo. Chamæleon quoque ait illa ſua furatum de Ho-
mero & Heſiodo ſcripſiſſe. Autodorus quoque Epi-
B cureus illum arguit, contradicens iis quæ ille De iuſti-
tia ſcripſit. Inſuper & Dionyſius Metathemenus, ſeu
(vt alij volũt) Spintharus Parthenopæum ſcribens, So-
phocli inſcripſit. Ille ita credens, in quibuſdam Com-
mentariis ſuis eius teſtimoniis veluti Sophoclis vtitur.
id ſentiens Dionyſius, illo negante & diffitente, miſit
ex exemplari videndos verſus: & ita per omnia habe-
bát. Amabat autem iſte Dionyſium, verùm ille neque
ita fidem accommodans, fortè aiebat & fieri poſſe vt
ita ſe haberet: rurſus ad illum ſcripſit Dionyſius, Hæc
C profectò comperies,

Laqueo vetuſtam non prehendes ſimiam:
Prendes quidem illam, quamuis ægrè id denique.

Et ad hæc, Heraclides literas ignorat, nec erubeſcit:
Fuerunt autem X I I I I Heraclides. Primus, hic ipſe:
ſecundus, cõterraneus huius, qui pyrrhichas nugáſque
199 compoſuit: tertius, Cumanus, qui Perſica quinque li-
bris abſoluit: quartus, Cumanus orator qui artes rhe-
toricas ſcripſit: quintus, Callitianus ſiue Alexãdrinus,
qui ſex libris Succeſſionem explicuit, orationémque
D Lembeuticã, vnde & Lembus vocabatur: ſextus, Ale-
xandrinus Perſicarum proprietatum ſcriptor: ſepti-
mus, dialecticus Bargyleites qui cõtra Epicurum ſcri-
bit: octauus, medicus Niceſius: nonus, medicus Tarẽ-
tinus empiricus: decimus, poeticus, qui præcepta con-
ſcripſit: vndecimus, ſculptor Phocenſis: duodecimus,
argutus epigrammatum poeta: decimustertius, Ma-
gneſius, qui ſcripſit Mithridatica: decimusquartus,
qui conſcripſit De aſtrologia.

DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHORUM VITA, Liber VI. A

ANTISTHENES.

ANTISTHENES Antiſthenis filius, 200
Athenienſis fuit. Dicebatur autem
non eſſe indigena. Quod quum ſibi B
probro daretur, dixiſſe fertur, Et
deûm mater Phrygia eſt. videbatur
enim illius mater ex Thracia. Vnde
quum in Tanagrenſi pugna fortiter
ſe geſſiſſet, autor fuit Socrati vt diceret, Ex duobus Athenienſibus ita fortem nunquam natum eſſe. Ipſe quoque Athenienſibus, quòd indigenæ eſſent gloriantibus exprobrans dicebat, illos brucis & cochleis nihilo nobiliores. Hic initio quidem Gorgiam audiuit oratorem. Vnde & in dialogis oratorium dicendi ge- C
nus exprimit, maximéque in veritate & exhortatione. Hermippus autem ait illum in celebritate Iſthmia vituperare, ac laudibus efferre ſolitum Atheniẽſes, Thebanos, & Lacedæmonios, deinde id vitaſſe intuentem plurimos ex vrbe confluere. Poſtremò Socrati ſeſe addixit tãtúmque cum illo profecit, vt moneret diſcipulos, vt ſui ſub Socrate eſſent condiſcipuli. Commoránſque in Pireo quotidie, quadraginta ſtadiis emenſis audiebat Socratem, à quo & tolerantiam addiſcens
trãquillitatis illius imitator effectus, Cynicam primus D
ſectã inſtituit, princépſque in ea fuit. Quódque labor 201
bonum eſſet, magni Herculis ac Cyri exemplo perſuadebat, id à Græcis, hoc à barbaris mutuatus, primúſque definiuit ſermonem, dicens, Sermo eſt qui quicquid ſit aut fuerit, exprimit. Dicebat autem identidem, Inſania potius quàm voluptate afficiar. & illud, Cum eiuſmodi mulieribus conſuetudinem habẽdam, quæ beneficio beneficium retalient. Pontico adole-

A ſcenti,quum ſe illi in diſciplinam dare vellet, rogarét-
que, quánã re ſibi opus eſſet, Libro (inquit) nouo &
ſtilo nouo, nouáque tabella, animum ſignificans. In-
terroganti cuiuſmodi vxorem duceret, Si(inquit)for-
moſam duxeris, cõmunem habiturus es,ſi deformem,
pœnam. Quum audiſſet Platonem aliquando ſibi ma-
ledicere, Regium(inquit) eſt malè audire, quum bene
feceris.Quúmque aliquãdo Orphicis myſteriis initia-
retur, diceretq́ue ſacerdos, eiuſmodi initiatos bonis
plurimis apud inferos perfrui, Cur igitur,ait,ipſe non
B moreris? Probro ei dabatur aliquando, quòd nõ eſſet
ex duobus liberis genitus, Neque (inquit) ex duobus
luctatoribus, & tamen luctator ſum. Interrogatus cur
paucos haberet diſcipulos, Quòd,inquit,argẽtea illos
virga eiicio. Rogatus item cur in diſcipulos acriter
inueheretur, Et medici, inquit, in languidos. Quum
vidiſſet aliquando fugientem mœchum,O,inquit,in-
felix, quantum periculi vno obolo vitare potuiſti!
Præſtare dicebat (vt Hecaton ait) neceſſitate vrgente
in coruos quàm in aſſentatores incidere: illos quippe
mortuos, iſtos viuentes deuorare. Rogatus quidnam
C apud homines eſſet beatiſſimum, Felicem,inquit,mo-
ri. Familiari quodam apud ſe deplorante quòd perdi-
diſſet Commẽtaria,Oportebat,inquit,iſta animo po-
tius quàm chartis inſcribere. Sicuti rubigo ferrũ,ita
inuidiam inuidos conſumere aiebat.Eos qui cuperent
immortales eſſe, oportere dicebat piè viuere ac iuſté.
202 Ciuitates tunc interire aiebat,quum bonos diſcernere
nequeunt à malis. Quum aliquando à malis laudare-
tur, Miſerè, inquit, metuo ne fortè mali quippiam
fecerim. Fratrum qui eſſent concordes,conuictum
D omni muro dixit eſſe fortiorem. Ea dicebat paranda
viatica, quæ cum naufragio ſimul enatarent. Probro
illi dabatur aliquando quòd congrederetur malis: At
medici, inquit,inter ægrotos verſantur, neque tamen
febricitant. Abſurdum eſſe dicebat triticum purgare
lolio,bellúmque inutili milite, rem verò publicam in-
uidis nõ exhaurire. Rogatus quídnam ex philoſophia
lucratus eſſet,Mecum,ait, colloqui poſſe. Cuidam ipſi

in conuiuio dicenti, Cane, Tu(inquit)tibias infla. Di- A
ogeni tunicam petenti, pallium explicari iussit. Inter-
rogatus quænam esset disciplina magis necessaria, Ma-
la(inquit)dediscere. Eos hortabatur qui maledictis
incesserentur, tolerare, magis quàm si lapidibus se quis-
piam ageret. Platonem insimulabat vt fastu turgidum.
Quum ergo fieret pompa, inspiciens hinnientem fre-
mentémque equum, ad Platonem conuersus, Tu (in-
quit)iudicio meo præclarus fuisses equus. Venerat ali-
quando ad eum mala valetudine affectum, & quum vas
cerneret vbi Plato vomuerat, Bilem (inquit) video, fa- B
stum verò non video. Atheniensibus consulebat, asinos
vt equos deligerēt. Quod quum illi ab omni ratione a-
lienū dicerēt, At, inquit, apud vos duces erunt qui ni-
hil didicerūt, solúmque designati sunt. Dicēti ipsi cui-
dam, Multi te laudāt, Quid enim(ait)mali feci? Quum
pallij discissam partem conuersam in conspectum de-
disset, intuitus Socrates, Video(inquit)per pallium tu-
am vanitatem. Interrogatus à quodam (vt ait Phanias
in libro de Socraticis) quídnam faciēdo, bonus & ho-
nestus euaderet, Si mala (inquit) quæ habes, ab iis qui C
nouerunt, didiceris esse fugienda. Cuidam delicias lau- 203
danti, Inimici(ait)delicatè viuant. Adolescenti qui se fi-
ctori suo conformabat, Dic(ait)si vocem æs acciperet,
quánam in re gloriaretur? illo dicente, In pulchritudi-
ne: Non igitur, inquit, erubescis qui cum inanimi glo-
riaris? Pontico adolescente pollicente illum sibi fore cu
ræ, si nauis applicaret qua salsamenta vehebātur, sum-
pto illo & vase nouo, abiit ad eam quæ farinam venun-
dabat, & oneratus abibat. Illa verò pretium petente, D
Hic, inquit, adolescens dabit, si salsamentorum ipsius
nauis applicuerit. Ipse Anyto exilij & Melito mortis
autor fuisse videtur. Nanque Pōticis iuuenibus ob So-
cratis gloriam solicitatis quum incidisset, eos ad Any-
tum abduxit, dicens illum moribus sapientiorem esse
quàm Socratem, qua ex re indignatos circunstantes
effugasse illum. Sicubi verò ornatam offendisset muli-
erem, ad domum illius proficiscebatur, iubebátque vi-

A rum eius equum proferre & arma, vt ſi quidem hæc illi eſſent, deliciis vacare ſineret (his enim iniurias propelleret) ſin aliâs, cultũ amoueret. Quæ autem illi placuere, iſta ſunt: Docibilem eſſe virtutem. Eoſdem eſſe nobiles ac ſtudioſos. Sufficere virtutem ad beatam vitam nullo indigentem, niſi Socratis viribus. Virtutem quoque operum eſſe neque verbis multis neque diſciplinis indigentem, ſapientémque ſibiipſi ſufficere. ipſius enim eſſe quæ aliorũ ſunt omnia. Gloriæ priuationem bonum eſſe labori ſimile. Sapiẽtem non ſecundum
B dum conſtitutas leges victurum, ſed iuxta virtutis normam, ducturúmque vxorem procreandorum liberorum cauſa, formoſiſſimis quibuſque congreſſurum mulieribus, atque amaturum. Solum quippe ſcire ſapientem quænam ſint amãda. Inſcribit illi Diocles & iſta: Sapienti peregrinum aut nouum nihil, neque indignus eſt qui ametur vir bonus. Sudioſi amici. Propugnatores
204 res faciunt qui animoſi & iuſti ſunt. Virtutem arma eſſe quæ tolli non poſſint. Præſtat cum paucis bonis
C aduerſus malos omnes, quàm cum multis malis aduerſus paucos pugnare. Solicitè obſeruandos inimicos: primi enim peccata ſentiunt. Iuſtum virum pluris faciendum quàm propinquum. Viri ac mulieris virtus eadem. Bona pulchra, mala eſſe turpia. Iniqua omnia aliena puta atque peregrina. Murum tutiſſimum prudentiam eſſe: neque enim decidere neque prodi. Mœnia ſtruenda in noſtris animis quæ capi non poſſunt. Diſſerebat autem in gymnaſio quod Κυνόσαργες appellatur, non longè à portis ciuitatis: vnde quidam Cynicam ſectam appellatam volunt, ipſéque cognominaba-
D tur Ἁπλοκύων: ac primus pallium (vt ait Diocles) duplicauit, ipſóque ſolo vtebatur, baculúmque ſumpſit ac peram. Primus autem (vt Neanthes tradit) ſimplicis quoque pallii vſum habuit. Porrò Soſicrates in Succeſſionum tertio, Diodorum Aſpendium & barbam demiſiſſe, & baculo & pera vſum eſſe ait. Hunc ſolum ex omnibus Socraticis Theopompus laudat, dicens fuiſſe acutiſſimum, & ex ſuauitate colloquii quemlibet capere ac ducere quò vellet. Liquet id autem ex libris

ſuis,atque ex illo Xenophontis Sympoſio : videtúrque A
&grauioris ſectæ Stoicæ princeps fuiſſe. Quocirca &
Athenæus poeta epigrammatum ſic de illis ait,

Stoicidæ,ſpectata cohors,qui inſignia ſacris
Mandatis melius dogmata Veſtra libris,
Vnam animi ſummum Virtutem culmen habere,
Vrbes quòd ſeruet ſola quòd ipſa homines.
Carnis at illecebras aliis,ſibi finis Vt eſſet
Vnica perfecit filia Mnemoſynes.

Hic & Diogeni tranquillitatis,& Crateti cõtinentiæ,
& Zenoni tolerantiæ dux & autor fuit.Ipſe qui ciuita- B
ti fundamenta ſubiecit.Enimuero Xenophon ſuauiſſi-
mum in colloquio fuiſſe ait,atque in rebus aliis con-
tinentiſſimum. Feruntur & ipſius ſcripta tomi x. Pri-
m' in quo De dicti one ſiue D efiguris,Aiax ſiue Aiacis 205
oratio,Vlyſſes ſiue De Vlyſſe,Oreſtis defenſio,De cau-
ſidicis,Iſographe ſiue Deſias ſiue Iſocrates, Aduerſus
Iſocratis ἀμάρτυρον. In ſecundo tomo De animalium
natura,De procreatione filiorum ſiue De nuptiis,ama-
torius,De Sophiſtis,Φυσιογνωμονικὸς,Exhortatorius pri C
mus,ſecundus,tertius,De Theognide quinque. To-
mus tertius,in quo De bono, De iuſtitia, De fortitu-
dine,De lege ſiue De republica,De lege ſiue honeſto &
iuſto,De libertate & ſeruitute,De fide & curatore, De
interrogatione,De victoria,OEconomicus. In quarto
tomo Cyrus, Hercules maior ſiue De fortitudine. In
quinto tomo Cyrus ſiue De regno,Aſpaſia. In ſexto
tomo, in quo veritas, De differẽdo, Ἀντιλογικὸς, Sa-
thon De contradictione tres, De loquutione. In ſepti-
mo tomo, De diſciplina ſiue De nominibus quinque,
De moriendo, De vita & morte, De iis quæ ſunt D
apud inferos, De vſu nominum ſiue Cõtentioſus,De
interrogatione &reſponſione, De opinione & ſcien-
tia quatuor, De natura duo, Interrogatio de natura
duo, Opiniones ſiue Contentioſus, De addiſcendo
problemata. In octauo tomo De muſica, De expoſito-
ribus,De Homero,De iniuſtitia & impietate, De Cal-
chante,De exploratore, De voluptate. In nono tomo
De Odyſſea,De virga Mineruæ ſiue De Telemacho,

A Helena & Penelope,De Protheo,Cyclops ſiue De Vlyſſe,De vini vſu ſiue De ebrietate, ſiue De Cyclope, De Circe,De Amphiarao, De Vlyſſe & Penelope, De cane. In x tomo Hercules ſiue Midas, Hercules ſiue De prudẽtia,ſiue De fortitudine,Dominus ſiue Amãs. Dominus ſiue Exploratores, Menexenus ſiue De im-
206 perio,Alcibiades, Archelaus ſiue De regno. Atque iſta quidem ſcripſit. Timon autem ob multitudinem eorum quæ ſcripſit increpans illum, ingenioſum nugatorẽ eum dixit.Obiit morbo, quo tempore Diogenes
B ingreſſus ad illum dixit,Num amico opus eſt? Aliquando item intrauerat ſicam habens,ad quem ille quum diceret, Quis me doloribus abſoluet?ille oſtenſa ſica, Hæc,ait:& ille,Doloribus dixi,non vita. Videbatur enim ferme mollius perferre morbum præ amore vitæ. Eſt autem noſtrum epigramma in Antiſthenem ita ſe habens,

In vita canis acer eras Antiſthenes, et tu
Morderes verbis, haud tamen ore homines.
Mortuus es phthiſicus: verùm quis fortè rogabit,
C *Nónne ducem ad manes prorſus habere opus eſt?*

Fuerunt autem & alii Antiſthenes tres. Vnus è ſchola Heracliti: alius, Epheſius: tertius, Rhodius quidam hiſtoricus. Quoniam verò eos qui ab Ariſtippo fluxere ac Phædone tranſegimus, age nunc illos qui ab Antiſthene venerunt,Cynicos ac Stoicos, hoc ordine adiiciamus.

DIOGENES.

D Diogenes Iceſii menſarii filius, Synopeus fuit. Fugiſſe illum,quum pater eius publicè menſam haberet,ac pecuniã adulteraret,Diocles autor eſt. Porrò Eubulides in libro De Diogene,Diogenẽ ipſum hoc feciſſe ait,& cum patre vnà pulſum fuiſſe.Ipſe quoque in Podalo de ſeipſo ait,falſò ſignare monetã. Quidã verò eũ quũ curator effectus eſſet, perſuaſum ab opificibus aiunt veniſſe Delphos,atque Delum,in patriam Apollinis,percõtatúmq; eſſe an id ageret quod ei ſuaderetur.

quod quum sibi permissum esset, euentum rei non intelligẽs, de ciuili moneta æs adulterasse, deprehẽsúmque (vt quidam volunt) exilio damnatum esse, vt autem alii putant, metu perterritum sponte patriam liquisse. Sunt qui dicant illum à patre acceptam pecuniam adulterasse, atque illum quidem in carcere diem obiisse, hunc autem effugisse, profectúmque Delphos sciscitatum esse vtrum pecuniã falsò signaret, & quid faciens clarissimus futurus esset, atque ita hoc oraculum cepisse. Quum verò Athenas concessisset, conuenit Antisthenem. Eum ille quum repelleret (quippe ex constituto suo neminem recipiebat) vicit perseuerantia sua: illo siquidem aliquando intentante baculum, subiecto capite, Cæde, (inquit) non enim ita durũ baculum reperies, qui me abs te, quãdiu aliquid dixeris, arcere possit. Hinc iam auditor illius factus est, ac veluti profugus ex patria, se ad victum simplicẽ contulit. Cõspecto (vt Theophrastus ait) in Megarico mure discurrente, qui neque cubiculũ inquireret, neque tenebras reuereretur, neque aliquid eorum quæ ad vescendum idonea viderentur appetere, & ipse casus suos consolatus est. Pallium (vt quidã volunt) primus duplicatum in vsu habuit, ob necessarium vsum, vtque illo se dormiens obuolueret: perámque tulit, in qua & cibos ferebat, omníque ad omnia vtebatur loco, & prandens & dormiens & loquens. Quocirca & Athenienses aiebat (Iouis porticum ostendens) sibi condidisse palatium vbi vesceretur. At baculo quidem primùm innitebatur quum infirmus esset, deinceps autem eum semper ferebat, non quidem in vrbe, sed iter agens, vnà cum pera, vt refert Athenodorus Atheniensium princeps, & Polyeuctus rhetor, & Lysinias AEschrionis filius. Quum autem ad quendam scripsisset vt sibi pararet cellulam, & ille tardius id exequeretur, dolium, quod in Metroo erat, pro domo habuit, sicut & ipse in epistolis testatur. Atque æstate quidem sese in feruida arena volutabat, hyeme verò statuas niue perfusas complectebatur, omni ex parte seipsum ad laborum tolerantiam exercens. Acer item erat in des-

A piciendis aliis. Vnde & Euclidis ſcholam, alludens ad nomen, *χολὴν, id eſt bilem*, appellabat: & Platonis auditorium, conſumptionē: Dionyſiaca certaminā, ma-
208 gna miracula ſtultorum dicebat: oratores, Turbæ miniſtros. Dicebat autem quum intueretur in vita gubernatores, medicos atque philoſophos, animalium omnium ſapientiſſimum hominem eſſe: quum autem contrà inſpiceret ſomniorum interpretes, cōiectores, vates, vel huiuſmodi cæteros, vel qui gloriæ aut diuitiis addicti eſſent, tūc demū nihil ſe ſtultius exiſtimare
B homine. Aiebat arbitrari ſe, in vita ſæpius parandum verbum quàm laqueum. Intuitus aliquando Platonem in conuiuio magnifico guſtantem oleas, Quid (inquit) ſapiens vir in Siciliam huiuſmodi menſarum gratia profectus, appoſitis modò non frueris? Et ille, At hercle (inquit) Diogenes, & illic oleis & reliquis eiuſmodi vtplurimum veſcebar. Et ille, Quid (inquit) Syracuſas nauigare oportebat, an tunc Attica oleas non ferebat? Phauorinus in Omnimoda hiſtoria Ariſtippum hoc dixiſſe tradit. Et præterea aliquando caricas comedens obuiauit illi, dixítque, Li-
C cet tibi deguſtare: qui quum acceptas ediſſet, Deguſtare, dixi, non Deuorare. Calcans ipſius aliquando ſtratum, præſentibus Dionyſii amicis quos ille inuitarat, dixit, Calco Platonis inane ſtudium: ad quem Plato, Quanto (inquit) ô Diogenes, faſtu tumes, dum ſuperbiam te calcare putas? Alii Diogenem hoc dixiſſe ferunt, Calco Platonis faſtum: illúmque reſpondiſſe, At faſtu alio, Diogenes. Porrò Sotion in quarto refert hoc illi dixiſſe Platonem Cynicum. Vinum aliquando poſtularat ab eo Diogenes atque caricas: at
D ille lagenam integram miſit: ad quem Diogenes inquit, Si quidem rogatus fueris, Duo & duo quot ſunt, reſpondes, Viginti: ita neque ſecundum ea quæ poſceris das, neque ad quæ rogaris, reſpondes: notabat autem illum vt verboſum. Interrogatus vbinam Græciæ viros vidiſſet bonos, Viros quidem (ait) nuſquam, ſed Lacedæmone pueros vidi. Quum ſeriò quandoque loqueretur, nemóque ipſi intenderet, ſeſe ad ſo-

num muſicum contulit: congregatis autem ad ſe plu- A
rimis,exprobrauit quòd ad inepta ſtudioſè concurre- 209
rent, ad ea verò quæ grauia eſſent & vtilia negligen-
ter conuenirent. Dicebátque de fodiẽdo & calcitran-
do certare homines, vt autem boni & probi fierent,
curare neminem. Grammaticos admirabatur, quòd
quum Vlyſſis mala requirerent, ſua ignorarent. Mu-
ſicos itidem in ius vocabat, quòd quum lyræ chor-
das congruè aptarent,animi mores incôcinnos habe-
rent. Sed & mathematicos carpebat, quòd ſolem &
lunam & ſidera intuentes, quæ ante pedes eſſent, ne- B
gligerent. Oratores item, quòd ſtuderent iuſta dice-
re,non autem & facere. Auaros quoque, quòd pecu-
niam vituperarent, ac ſummè diligerent. Reprehen-
debat eos qui iuſtos quidem, quòd pecunias conte-
mnerent,laudabant: pecunioſos verò imitari ſatage-
bant.Stomachabatur eis qui pro bona valetudine ſa-
cra facerent, inter ſacrificia contra ſanitatem cœna-
rent. Seruos mirabatur, qui quum edaces dominos
cernerẽt,nihil diriperent ciborum. Laudabat eos qui
vxores ducturi fuiſſent,& non ducerent:& qui nauiga-
turi eſſent, nõ nauigarẽt:quíque acceſſuri ad rempub.
minimè accederẽt: & qui pueros habituri in deliciis, C
ſe continerent: & qui ſe componerent ad conuiuen-
dum regibus, neque tamen accederent. Dicebat ma-
nus ad amicos non complicatis digitis extendi opor-
tere. Refert Hermippus in Auctione Diogenis, quòd
captus ac venditus,quum rogaretur quid ſciret agere,
reſponderit, Scire ſe viris imperare: atque ad præco-
nem,Prædica,(inquit)Quíſnam dominum ſibi emere
vult? Sedere prohibitus,Nihil (inquit) refert:nam &
piſces quomodolibet iaceant, emi. Mirari dicebat,
quũ ollam quidem ac operculum non ſine tactu ac tin D
nitu emamus, ſolo in homine emendo aſpectu con-
tenti ſumus. Dicebat Xeniadæ emptori ſuo,ipſum ſibi 210
(quamuis eſſet ſeruus) obtemperare oportere:nam &
medicus & gubernator, etſi ſeruus, vtique ipſi pare-
tur. Eubulus verò in libro qui inſcribitur Diogenis
auctio,ita filios Xeniadę inſtituiſſe ait,poſt diſciplinas

A reliquas equitare, arcus intendere, fundas rotare at-
que iaculari. Deinde in palæſtra non permittebat pæ-
dotribæ eos in morem athletarum exercere,ſed id ro-
boris tantùm & bonæ valetudinis gratia. Tenebant
verò pueri, poetarum ac ſcriptorum aliorum ipſiúſq;
Diogenis plura memoriter, omnémque illis doctrinæ
rationem,vt facilè memoria teneretur,breuiter colle-
ctam inſinuabat. Domi quoque miniſtrare docebat ci
bo leui ac vili contentos & aqua. Tonderi ad cutem
B iubebat, incompoſitóſque deducebat, ac ſine tunicis
&calceis tacitos,ac ſe tantùm in via induentes,educa-
bátque eos & ad venationes. Contrà illi Diogenis cu-
ram habebant, parentibúſque commendabant. Senu-
iſſe ipſum apud Xeniadem, idem ipſe autor eſt,ac vita
functum à filiis eius fuiſſe ſepultum. Vbi percontante
Xeniade quomodo ſe ſepeliri mallet,In faciem inquit:
illo cauſam interrogante,Quoniam (inquit) poſt pau
lum inferiora conuertēda ſunt. Dixit autem hoc quia
Macedones iam obtinerent, atque ex humilibus ſub-
C limes fierent. Quum ſe quiſpiam in domum magni-
fico inſtructam apparatu induxiſſet,& ſpuere vetaret,
poſteaquam excreauit,in illius faciem ſputa coniecit,
deteriorem locum vbi ſpueret ſe non inueniſſe dicens.
alii Ariſtippo id applicant. Quū clamaſſet aliquan-
do, Heus homines, conueniſſéntque plurimi, baculo
illos agebat dicens, Homines,nō purgamenta vocaui.
ait hoc Hecato in primo De ſententiis. Alexandrū di
xiſſeferūt,quòd niſi Alexāder eſſet,Diogenē ſe eſſe vo
luiſſet. Debiles dicebat, non ſurdos aut cæcos,ſed qui
D peram non haberent. Ingreſſus aliquando ſemitonſo
capite conuiuium iuuenum, quemadmodum ſcribit
211 Metrocles in Sentētiis,plagas retulit:poſtea nomina il
lorum qui ſe ceciderant inſcribens,circuibat in Leu-
cone,ea præ ſe ferens. Ita illis vicem contumelię red-
didit,dum reprehendendos & obiurgandos omnibus
expoſuit. Dicebat ſe canem eſſe laudatorum, verùm
laudantium neminem ſecum ad venandum exire au-
dere. Dicente quodā viros ſe in Pythia vincere, Ego
viros equidē,inquit,tu mācipia.Quum diceretur ipſi,

Senex es,iam quiesce à labore, Quid enim (ait) si in A
stadio currerem, ad finem oporteret cursum remittere,& non magis intendere? Vocatus ad cœnam,affuturum se negauit, neque enim sibi priore die gratiam habitam. Nudis pedibus calcabat niuem & alia quæ prædicta sunt: crudas item carnes edere conatus est, sed in eo nō perstitit. Offendit aliquando Demosthenem oratorem in diuersorio prandentem: illo autem cedente,Tāto(inquit)magis in diuersorio futurus es. Peregrinis aliquādo Demosthenem videre cupiētibus medium intendens digitum,Hic(ait) vobis est ille A-
theniēsium orator. Panem eiiciente quodam & resu- B
mere erubescente,castigare illū volens,vrcei collū per figuli trahebat officinam. Imitari se dicebat chori magistros.Illos enim tonū excedere, vt reliqui cōgruum tonū arriperēt.Plurimos aiebat insanire præter digitū. Siquis igitur mediū digitum prætendens pergat,insanire videbitur: sin autem indicem, non ita.Quæ sunt pretiosissima,ea minimo vænire,& contrà.Nam statuam tribus millibus emi, farinæ verò chœnicē duobus æreis.Et qui se emerat Xeniadæ dixit, vide vt quod
præcipitur facias, dicente illo, C

Sursum sacrorum fluminum fluunt fontes.

At si medicū (ait) æger emisses,nō illi obtemperasses,
sed diceres Ἄνω ποταμῶν, volebat quispiā apud eum phi-
losophari,cui ille pernam dedit, ac sequi se iussit. Vt 212
autem ille præ verecundia abiecto quod ferebat abscessit, pòst aliquātulum occurrens illi ridens ait, Tuam & meam amicitiā perna dissoluit. enimuero Diocles eam rem ita describit.Dixerat illi quidam,Impe-
ra nobis Diogenes:at ille abducto casei frustum feren D
dum dedit. illo renuente,Meam (inquit) ac tuam amicitiam modicum casei dissoluit. Intuitus aliquando puerum concaua bibentē manu,cotylam pera productam abiecit dicens,Puer me vilitate superauit.Proiecit & catinum eodem studio,quum vidisset puerum vasculo fracto, concauo pane lenticulam suscipiētem. Ratiocinabatur autem in hunc modum, Omnia deorum sunt:diis autem amici sapientes sunt. Sunt autem

A amicorum cuncta communia : omnia igitur sapiẽtum
sunt. Inspexerat mulierem inhonestius diis prociden-
tem , eius superstitionem auferre volens (vt Zoilus
Pergæus ait) accurrit dicens , Non vereris mulier ne
fortè stante post tergum deo (cuncta enim plena ipso
sunt) inhonestè te habeas ? Asclepio percussorem sa-
crauit , qui procumbentes in faciem accurrens conte-
reret. Solebat etiam dicere imprecationes tragicas
sibi occurrisse , esse enim sine domo, sine ciuitate,pri-
uatum patria,pauperem , palantem, vitam in dies ha-
B bentem. Aiebat se obiicere fortunæ quidem confi-
dentiam,naturam legi,perturbationi rationem.Ad so-
lem sedenti in Craneo ipsi assistens Alexander ait, Pe-
te à me quod vis : at ille inquit , Noli mihi vmbram
facere.Legerat quidem diutissimè,quúmque ad finem
libri nihil vltrà scriptum esse ostenderet, Bono (in-
quit)este animo viri, terram intueor. Ratiocinanti
cuidam & concludenti illum habere cornua , manu
frontem palpans , Equidem (inquit) illa non video.
Itidem & dicente ipsi quodam non esse motum, exur-
gens ambulabat. Ad eum qui de cælestibus differe-
C bat, Quando (inquit) de cælo venisti ? Spadone quo-
213 dam scelerato domui suæ inscribente,Nihil ingredia-
tur mali , Dominus (ait) domus quánam ingreditur?
Vnguento inũgens pedes dixit,à capite quidem in ae-
rem ascendere vnguentum,sed à pedibus in olfactum.
Rogantibus Atheniensibus vt initiaretur , atque di-
centibus quòd apud inferos ii qui initiati sunt,præ-
sident, Perridiculum est (inquit) si quidem Agesilaus
& Epaminondas in cœno degent, viles autem quique
initiati in beatorum insulis erunt. Muribus ad ipsius
D mensam subrepentibus, Ecce,(inquit) & Diogenes
parasitos nutrit. Platone canem ipsum appellante,Sa-
nè,inquit,nam equidẽ ad venditores remeaui. E bal-
neis exiens percontanti an multi homines lauarent,
negauit : at roganti nũ turba multa , cõfessus est. Pla-
tone item diffiniente,Homo est animal bipes sine pen
nis,quum placeret ista eius diffinitio , nudatum pen-
nis ac pluma gallum gallinaceum in eius inuexit scho-

lam,dicens, Hic Platonis homo eſt,vnde adiectum eſt A
diffinitioni,latis vnguibus. Interroganti quánam ho-
ra prandere oportet, Si diues (inquit) eſt, quando
vult:ſi pauper,quum poteſt. Apud Megarenſes intui-
tus oues pellibus tectas, illorum autem filios nudos,
ait, Præſtat Megarenſis arietem eſſe quàm filium. Ad
eum qui ſe trabe concuſſerat,ac poſtea dicebat,Caue:
Num (inquit) iterum me ferire vis? Aiebat oratores
quidem plebis miniſtros, coronas autem gloriæ bul-
las. Lucernam interdiu accendens,Hominem,aiebat, B
quæro. Stabat aliquando manantibus perfuſus vndis,
his verò qui circunſtabant illum miſerantibus, Plato
(nam & is aderat) Si vultis, inquit, illum miſerari,
abite.gloriæ illius cupiditatem ſignificans. Colaphum
à quopiam accipiens, Hercle (ait) neſciebam me ga- 214
lea armato capite ambulare.Midia quoque ipſum co-
laphis cædēte ac dicente, Tria millia tibi in menſa po-
ſita ſunt: poſtridie ſumpto pugilum cæſtu, cæſóque i-
pſo dixit, Tria millia tibi in menſa ſunt poſita. Lyſia
pharmacopola ſciſcitante an deos eſſe crederet,Quo- C
modo (inquit) non credo,qui te diis inimicum puto?
Alii Theodorum hoc dixiſſe ferunt. Quendam intui-
tus ſe vndis ſpargētem,ait, O infelix,an ignoras quo-
niam vt in grammatica erratis aſperſus non abſolue-
ris,ita nec vitæ criminibus euades liber?Culpabat ma
ximè ſiqui fortunam cauſarētur, dicens homines quæ
ſibi bona viderentur, non quæ re vera bona eſſent,
poſtulare. Eis verò qui terrerentur ad ſomnia dice-
bat,Ea quidem quæ vigilantes agitis, non moramini:
quæ verò dormientes imaginamini,ea curioſè diſqui-
ritis. In Olympia pronuntiante præcone, Dioxippus D
viros vicit,Hic(ait)mancipia,ſed ego viros. Amaba-
tur autem & ab Athenienſibus. Nam adoleſcenti,
quum dolium illius contriuiſſet, plagas intulerunt,il-
líque aliud dederunt. Refert Dionyſius Stoicus,illum
poſt Chæroniam deprehenſum abductum eſſe ad Phi-
lippum, à quo quis eſſet interrogatus, Explorator,
inquit,inſatiabilis auiditatis tuæ. ex quo admirationi

A habitus, liber dimiſſus eſt. Miſerat aliquando Alexander epiſtolam Athenas ad Antipatrum per Athliam quendam, quum adeſſet Diogenes, Athlias, inquit, per Athlium ad Athlium. Perdicca comminante niſi ad ſe veniret, illum ſe occiſurum, Nihil (inquit) magni facies: nam & cantharus & phalangium id facerent. Illud autem nõ dubitabat cõtrà minari ac dicere, quòd ſi & abſque ſe viueret, feliciter victurus eſſet. Clamabat autem ſæpius hominum vitam facilè à diis dari, verùm occultari illam quærentibus mulſum, vnguenta, & his ſimilia. Vnde & ei qui à famulo calciabatur, Nondum
B (ait) beatus es, niſi te etiam abſtergat: hoc autem erit,
215 ſi mancus fueris. Quum vidiſſet aliquando magiſtratus qui ἱερομνήμονες dicebantur, quẽdam ex ærario phialam furatum abducentes, Magni (inquit) fures paruum ducunt. Intuens aliquando adoleſcentem lapides in crucem iacientem, Euge (inquit) ſcopo potieris. Circunſtantibus ſe adoleſcentibus, atque dicentibus, Cauebimus ne mordeas nos, Bono (inquit) eſtote animo filioli, canis betis non veſcitur. Glorianti cuidam
C quòd leonis pelle tegeretur, Deſine, inquit, virtutis ſtramẽta pudefacere. Beatus dicebatur Calliſthenes, quòd magnificis ab Alexandro apparatibus exciperetur: at ille, Infelix (inquit) eſt, quòd prandeat ac cœnet quũ Alexandro videtur. Quum pecuniis egeret, eas ſe ab amicis repetere non petere dicebat. Quandoque in foro manibus operans, Vtinam aiebat, liceret ſic perfricato ventre non eſurire. Adoleſcentẽ intuitus cum ſatrapis ad cœnam obeuntem, abductum ad ſuos reuocauit, obſeruaríque iuſſit. Compoſito adoleſcenti
D quippiam roganti non prius ſe affirmauit reſponſurum, quàm apertè exploraret vírne eſſet an mulier. Plaudenti laſciuius in balneo adoleſcenti, Quanto (inquit) melius, tanto deterius. Inter cœnandum oſſa illi quidã vt cani iactabant, at ille propius accedens permingebat vt canis. Oratores atque omnes in dicendo gloriam quærentes, Ter homines, pro eo quod eſt Ter infelices, appellabat. Diuitẽ indoctum ouem aureo vellere dicebat. Quum vidiſſet prodigi cuiuſdam domui

domui inſcriptū, VENALIS, Sciebam, inquit, quòd A
præ nimia crapula facilè dominū euomeres. Cauſanti
adoleſcenti perturbantium ſe multitudinem, Deſiſte,
inquit, & tu perturbationis indicia proferre. Ingreſſus
ſordidum balneum, Qui hîc ſe lauant, ait, vbi lauātur?
Quum rudem pinguémque citharœdum omnes cau-
ſarentur, ſolus ipſe laudabat: rogatus quamobrem,
ait, Quòd talis quum ſit, cithara ſe, non latrociniis 116
exerceret. Citharœdum, qui ſemper ab auditoribus
deſerebatur, ita ſalutabat, Salue galle: illo autem di-
cente, Cur ita? Quia, inquit, canens omnes excitas.
Quum adoleſcentem plurimi inſpicerent, ille ſinum B
lupinis complens ſe incuruabat: multitudine in eum
conuerſa, mirari ſe dixit quomodo illo dimiſſo ſe in-
tuerentur. Dicente quodam vehementer ſuperciliofo,
Vno ictu caput tibi perfringam, At ego, inquit, à ſini-
ſtris adſtans te tremere faciam. Hegeſia ſe deprecante
vt ſibi librorum aliquid exponeret, Stultus, inquit, es
Hegeſia, qui caricas quidem non ſcriptas eligis, ſed
veras: vera autem exercitatione neglecta, te ad ſcri-
ptam confers. Ei qui ipſi exilium exprobabat, At hu-
ius, inquit, miſer cauſa, philoſophatus ſum. Alio rur- C
ſus dicente, Sinopei te exilij condemnant, Et ego illos,
inquit, manſione. Intuitus aliquando Olympionicen
oues paſcentem, Quàm citò (inquit) ô præclare, ab
Olympiis ad Nemea te contuliſti! Rogatus cuius rei
gratia athletæ nihil ſentiunt, Quia, inquit, ſuillis ac
bubulis carnibus extructi ſunt. Petebat aliquando ſta-
tuam: rogatus cur hoc faceret, Vt me, inquit, nō potiri
aſſuefaciam. Quum poſtularet quēpiam (quippe & hoc
primùm fecit propter inopiam) dicebat, Si quidem &
alij dediſti, mihi da: ſi verò nemini, à me incipe. In- D
terrogatus aliquando à tyranno cuiuſmodi ære præ-
ſtaret ſtatuam ſculpere, Quo, inquit, Harmodius & A-
riſtogiton fuſi ſunt. Rogatus quomodo Dionyſius a-
micis vteretur, Vt vaſculis, ait: dum plena ſunt, ſuſpen-
dit, & abiicit vacua. Inſcripſerat quidam domui ſuæ,
vxore nuper ducta, Iouis filius Callinicus Hercules
hîc habitat, nihil ingrediatur mali: inſcripſit ipſe, Poſt

A bellum auxilium. Cupiditatem arcem omnium malo-
217 rum dixit. Prodigum quendam intuitus oleas in diuersorio edentem, Si sic prandisses, ait, non ita cœnares. Bonos viros imagines deorum esse. Amorem vacantium occupationem. Rogatus quidnam esset in vita miserum, Senex, ait, egenus. Quænam perniciſsimè morderet bellua, Ex feris (inquit) obtrectator: ex cicuribus autem adulator. Intuitus aliquando centauros duos pessimè pictos, ait, Vter horum deterior est? Sermonem ad gratiam instructum, melleum esse laqueum
B dixit. Ventrem, vitæ Charybdin appellabat. Audiens Didymonem mœchum fuisse comprehensum, Dignus est, inquit, ex ipso nomine suspendi. Rogatus cur pallens esset aurum, Quia, inquit, multos habet insidiatores. Mulierem in lectica intuens, non secundum feram ait esse caueam. Fugitiuum seruum ad puteum sedentem quum vidisset, Caue (inquit) adolescens, ne excidas. Cernens vestimentorum furem in balneis, Num, inquit, ad vnguentulum, an verò ad aliud vestimen-
C tum? Quum vidisset aliquando mulieres ex oliuæ arbore pendere suffocatas, Vtinam (inquit) arbores cæteræ fructum huiusmodi ferrent. Intuitus sepulcrorum violatorem, ait,

—sed hîc quid, vir bone, quæris?
An aliquem è vita functis spoliare laboras?

Rogatus num seruulum aut ancillam haberet, negauit: dicenti, Si ergo mortem obieris, quisnam te ad sepulcrum efferet? Qui domo, inquit, indiget. Quum animaduerteret formosum adolescentem incustoditè obdormientem, manu pungens, Surge, inquit,

D *Ne quis te à tergo stertentem cuspide figat.*

Ad eum qui pretiosa parabat opsonia,

Nate mihi haud longæuus eris.

Platone de ideis differente, & nominante mẽsalitatem & cyathitatem, Equidem (inquit) ô Plato, mensam &
218 cyathum video, mensalitatem verò & cyathitatem non video. & ille, Rectè (inquit) quibus enim cyathus mensáque conspicitur, oculos habes: quo autem mensalitas & cyathitas intelligitur, animum non habes.

Interroganti cuidam qualis ſibi videretur Socrates, A
Furens, reſpondit. Rogatus à quodam quo tempore ducenda ſit vxor, Iuuenibus (inquit) nondum, ſenibus verò nunquam. Interrogatus quidnam vellet vt colaphum acciperet, Galeam, inquit. Adoleſcētem intuens ſe componentem, Si quidem, inquit, ad viros, fruſtrà: ſin autem ad mulieres, nequiter. Videns adoleſcentulum rubore perfuſum, Confide, ait, fili: huiuſmodi eſt virtutis color. Quum duos aliquādo audiſſet legiſperitos, ambos damnauit, dicens, alterum quidem furatum eſſe, alterum verò non perdidiſſe. Rogatus cuiuſ- B
modi vinum libentius biberet, Alienū, inquit. Dicente ſibi quodam, Plures te irrident, At ego, inquit, non irrideor. Dicenti malum eſſe viuere, Non, inquit, viuere malum eſt, ſed malè viuere. Conſulentibus vt fugitiuum quæreret ſeruum, Ridiculum (inquit) eſt, ſi Manes abſque Diogene viuat: Diogenes abſque Mane non poſſit. Prandebat oleas, inuectam verò inter prandendum placentam proiecit dicens,

Longè à tyrannis temet, hoſpes, auferas. Et aliquando,
--celeres agitabat equos. C

Rogatus qualis eſſet canis, Eſuriēs, (inquit) Melitæus, ſatiatus verò, Moloſſicus. Quoſdam permulti laudant, neque tamen ob laborem audent cum eis vnà ad venationem egredi: ita ne mihi quidem ob dolorum metum congredi atque vnà viuere poteſtis. Rogatus an ſapientes placentis veſcerentur, Omnibus, (inquit) ſicut & homines cæteri. Interrogatus cur mendicis largirentur homines, non autem philoſophis, Quia claudi (inquit) ac cæci fieri potius quàm philoſophos euadere ſe ſperāt. Poſcebat quiddam ab auaro, atque illo D
tergiuerſante, Ad cibū (inquit) homo te poſtulo, non ad ſepulcrum. Exprobranti quòd aliquando falſò pecuniam ſignaſſet, Tempus (inquit) fuit quum talis eram qualis tu modò: qualis autem ego modò ſum, 219
nunquam tu eris. Alteri ſibi idem exprobranti, Atqui (inquit) emingebam tum celerius, modò nō ita. Myndum profectus quum videret magnificas portas, & vrbem modicā, Viri, inquit, Myndij portas claudite,

A ne vrbs vestra egrediatur. Quum vidisset aliquando
hominem in purpuræ furto deprehensum, inquit

Purpureum (te) *cepit fatum violentaque parca.*

Cratero precante vt ad se ille proficisceretur, At malo
(inquit) sal Athenis lingere, quàm apud Craterum
frui magnificè instructa mensa. Anaximenem conue-
niens pingui aqualiculo rhetorem, Impartire (inquit)
& nobis pauperibus ventrem: quippe & ipse ab onere
leuaberis, & nobis emolumento eris. Disserente illo
aliquãdo, pernam prætendens, auditores in se cõuer-
B tit. indignante illo, Disputationem (inquit) Anaxime-
nis oboli pretium dissoluit. Quum illi probro daretur
quòd in foro manducaret, In foro enim (ait) esurio.
Quidam & illud huius esse aiunt, quòd intuitus illum
Plato lauantem olera, accedens tacitè illi dixerit, Si
Dionysio obsequutus esses, olera profectò non lauis-
ses: illúmque ad aurem item respondisse, Et si lauares
olera, Dionysio non esses obsequutus. Dicenti cuidam,
Multi te irrident, Et illos (inquit) fortè asini: sed non
illi asinos curant, neque ego illos, respondit. Conspe-
C cto adolescentulo philosophante, Eia, inquit, amato-
res corporis ad animæ pulchritudinem traducis. Ad-
mirante quodam ea quæ in Samothracia sunt dona-
ria, Longè, ait, plura essent, si & qui seruati non sunt,
ea dedicassent. alij Diagoræ Medo hoc assignant. For-
moso adolescenti ad conuiuium eunti, Deterior, in-
quit, remeabis: illo redeunte & postridie ipsi dicente,
220 Et abij, & deterior effectus non sum, Deterior, inquit.
Postulabat ab Eurytio difficile quiddam: illo dicente,
Si mihi persuaseris, Equidem (inquit) si persuadere
D possim, suasissem vti te suffocares. Reuertebatur ex La-
cedæmone Athenas, interrogabatur quò & vnde ve-
niret, A viris, inquit, ad mulieres. Rediẽs ab Olympiis
quum rogaretur an multa ibi turba fuerit, Turba, in-
quit, multa, sed homines pauci. Luxuriosos dicebat si-
miles ficubus quæ per præcipitia nascuntur, quarum
fructus homo non gustat, corui autem & vultures
comedunt. Phryne scortum Venerem auream Delphis
obtulit, quam ille ita inscripsit, Ex Græcorum intem

perantia. Alexandro quoque illi aſſiſtente & dicente, A
Ego ſum Alexander magnus ille rex, At ego, inquit,
Diogenes canis. Rogatus quídnam faciens canis vocaretur,
Quòd eis, inquit, blandior qui dāt, in eos verò qui non dant, oblatro, malos autem mordeo. Ex ficu quadam poma legebat: cuſtode dicente, Huic ante paucos dies homo ſuſpenſus eſt, Ego, inquit, illam purgabo. Olympionicen intuens in ſcortum frequenter intendentem, Ecce (inquit) vt aries Martius à puella vulgari per collum captus abducitur. Formoſa ſcorta
lethali mulſo nō diſſimilia dicebat. Prandēti in platea, B
qui circunſtabant idētidem acclamabāt, Canis: at ille, Vos (ait) canes eſtis, qui prandentē circunſtatis. Quum duo molles ſe ab eo ſubducerent, Nolite, inquit, vereri, canis betas non comedit. De puero ſtuprato cuias eſſet rogatus, Tegeates, inquit. Quum vidiſſet ignauum luctatorem medicinam profitentem, Quid hoc, inquit, num & eos qui te aliquando vicerunt, nunc ipſe deiicies? Quum ſcorti filium in turbas iactantem la
pides cerneret, Caue (ait) ne patrem ferias, Puero oſten C
tanti ſibi gladium quem ab amatore acceperat, Gladius, inquit, pulcher eſt, ſed capulus fœdus. Laudanti
bus quibuſdam eum qui illi erogauerat, Me autem, in- 221
quit, non laudatis qui accipere merui? Quum à quodam pallium exigeretur, Si quid (ait) donaſti, habeo: ſin autem exuiſti, vtor. Suppoſititio quodam dicente, Aurum habet in pallio, Ita ſanè, inquit: idcirco illo ſuppoſito obdormio. Rogatus quid ex philoſophia lucratus fuiſſet, Etſi nihil aliud (inquit) vel hoc ipſum quòd ad omnem fortunam paratus ſum. Interrogatus vnde
eſſet, Mundanus ait. Sacrificantibus quibuſdam vt fili- D
um à diis impetrarent, Vt (inquit) bonum impetretis non immolatis. Quum ſtipem aliquādo poſceret ægrotanti, ait,

Tu reliquos ſpolia, ſed ab Hectore contine dextras.

Scorta dicebat regum eſſe reginas: petere enim quodcúnque eis videretur. Athenienſibus Alexandrum Liberum patrem decernentibus, Et me (inquit) Seraphin facite. Exprobranti quòd loca immunda introiret, Et

A sol,inquit,in secessus abit,neque inquinatur. In phano cœnãs inter panes sordidos appositos,sublatos abiecit dicens, In sacrum nihil oportere sordidum ingredi. Dicente quodam cur nihil sciens philosopharetur, Et si(inquit) philosophiam simulo, hoc ipsum philosophari est. Laudabatur puer ad illũ adductus, quòd ingenio excelleret,essétque optimis moribus,Quid ergo (inquit)me indiget? Qui recta dicerent,eos citharæ similes aiebat:hãc enim nihil audire,neque sentire. The
B atrum ingrediebatur ex aduerso exeuntium: rogatus cur ita faceret,Hoc(ait)in omni vita facere studeo. Videns aliquando adolescentulum effœminari, Non pudet(ait)deterius quàm naturam ipsam, de teipso statuere? illa enim te virum fecit,tu te cogis mulierem fieri. Intuens quendam parum cordatum aptare psalterium,Non erubescis(inquit)qui sonos ligno aptes, a-
222 nimum ad vitam non componas? Dicẽti cuidam, Idoneus ad philosophiam non sum, Quid ergo,(inquit)viuis, si vt bene viuas nulla tibi cura est? Contemnente
C quodam patrem,Non pudet(ait)eum contemnere,qui tibi vt magnùm sapias est autor? Videns decorum adolescentem indecorè loquentem,Non erubescis (ait) ex eburnea vagina plumbeum educere gladium? Quum illi probro daretur,quòd in caupona biberet, Et in tõstrina tondeor,inquit. Vitio vertebatur illi quòd ab Antipatro accepisset palliolum,tum ille inquit,

Reiicienda deûm non sunt insignia dona.

Quum illi quidam trabem impegisset, ac diceret, Ca-
D ue:virga illum cædens ait, Caue. Supplicante quodam meretrici,Quid(ait)vis,miser,ab illa,quum præstet frustrari. Vnguẽtis delibuto,Vide,ait,ne fragrantia capitis fœtorem vitæ præstet. Seruos quidem dominis,malos autem cupiditatibus seruire dicebat. Rogatus cur mancipia Ἀνδράποδα sint appellata,Quia pedes,inquit, habent virorum, animum autem quem tu nunc habes qui hoc interrogas. A prodigo petebat minã,à quo quũ rogaretur cur ab aliis obolum, ab se peteret minam, Quia(inquit)ab aliis omnibus denuò me accepturum spero,abs te verò an rursus acceptur' sim, θεῶν ἐν γούνασι

κεῖται, *hoc eſt In genibus diuûm poſitum eſt*. Quum pro- A
bro daretur quòd Platone non petente, ipſe peteret,
Et ille, inquit, petit:

Sed caput admouens, reliqui ne fortè reſciſcant.

Sagittarium intuitus imperitum, iuxta ſcopum conſedit dicens, Ne fortè me feriat. Eos qui ad voluptatem aſpicerent, falli ac fruſtrari dixit. Interrogatus an mala eſſet mors, Quónam (inquit) modo mala, quam præſentem non ſentimus? Alexandro ſtante atque interrogante, Num me times? Quid enim (inquit) es, bonum
an malum? dicente Bonum: Quis ergo (ait) bonum B
timet? Diſciplinam, iuuenibus quidem ſobrietatem, 223
ſenioribus ſolatium, pauperibus diuitias, diuitibus ornatum eſſe dixit. Didymoni mœcho curanti aliquando puellæ oculum, Vide (inquit) ne virginis oculum curans, puellam corrumpas. Dicente quodam amicos illi inſidiari, Et quid (ait) agere oportet, ſi amicis & inimicis æquè vtendum erit? Rogatus quid eſſet inter homines optimum, Libertas, inquit. Ingreſſus aliquando ſcholam, quũ videret muſas mul-
tas paucóſque diſcipulos, Cum diis (inquit) præce- C
ptor, multos habes diſcipulos. Solebat autem omnia palàm facere, & quæ ad Cererem & quæ ad Venerem pertinent, atque huiuſmodi concluſiunculis vtebatur: Si prandere nihil mali eſt, neque in foro prandere malum eſt: non eſt autem malum prandere, nec in foro quidem prandere malũ eſt. Quúmque ante ora omnium obnixè operaretur, Vtinam liceret (aiebat) perfricato ventre, à fame conquieſcere. Referuntur in eum & alia, quæ quum ſint multa, prolixum eſſet & omnia
proſequi. Dicebat autem duplicem eſſe exercitati- D
onem, alteram eſſe animi, alteram corporis: hanc ſecundũ quã in exercitio perpetuæ quæ fiunt imaginationes præſtãt ad virtutis opera quædã adminicula. Porrò alterã ſine altera eſſe imperfectã, nihilo minus bona habitudine & robore inter ea que cõpetũt adnumerato, quippe quæ veluti circa corp⁹, ita & circa animã ſint. Adiiciebátq; argumẽta, quòd ad virtutẽ facilè exercitio proficiatur. Cernere enim ſe in artib⁹ mechanicis & a-

A liis opifices ex cõſuetudine operis nõ minimã operan-
di celeritatẽ fuiſſe cõſequutos. Athletas itẽ & tibicines
inter ſeſe eminere tanto interuallo, quanto maiore ſtu-
dio & labore verſati fuerunt. Atque ſi quidem ita iſti
exercitationem ad animum tranſtuliſſent, nequaquam
inutiliter aut imperfectè laborarẽt. Nihil dicebat in vi
224 ta omnino abſque exercitatione perfici, eam verò o-
mnia exuperare poſſe. Quum igitur repudiatis inutili-
bus laboribus naturales inſequi, ac viuere beatè debe-
amus, per ſummam dementiam infelices ſumus. Nan-
B que ipſius quoque contemptus voluptatis, ſi nos aſſue-
fecerimus, iucundiſſimus fit. Et ſicut hi qui conſueue-
runt voluptuoſè viuere, moleſtè inde ſe auelli patiũtur,
ita qui aliter exercitati ſunt, facillimè ipſas conte-
mnũt voluptates. Talia docebat atque etiamnum rei-
pſa præſtabat, monetas reuera adulterans, quòd nihil
minus naturalibus quàm legitimis deferret. Eãdem vi-
tæ formam quam Hercules ſe viuere affirmans, nihil
libertati præferens, omniáque ſapientum eſſe dicens,
eiuſmodi rationibus, quas ſuprà allegauimus vſus, O-
C mnia, inquiens, deorum ſunt: amici autem ſunt ſapien-
tibus dii. Sunt autem amicorum omnia communia: o-
mnia igitur ſapientum ſunt. Ac de lege, quòd ſine ipſa
geri reſp. non poſſit. Nam ſine ciuitate nihil conferre
quod vrbanum eſt: vrbs verò ciuitas eſt, lex verò abſ-
que ciuitate ad nihilum vtilis eſt: igitur vrbana lex. No
bilitatem verò & gloriam, & huiuſmodi cætera ride-
bat, dicens maliciæ eſſe velamenta. Solam rectam eſſe
rempub. que eſſet habenda in honore. Dicebat & mu-
lieres communes eſſe oportere, nuptias nihil eſſe arbi-
D tratus, ſed vt quiſque cuique perſuaſiſſet, ita illi coiret,
communéſque idcirco filios fieri. Nihil eſſe iniquum
duxit ex templo quippiam accipere, aut quoduis guſta
re animal, ne iniuſtum quidem eſſe humanis veſci car-
nibus, idque ex aliarũ gentiũ conſuetudine liquere, at-
que hac recta ratione omnia in omnibus & per omnia
eſſe dicẽs. Nãq; & in pane carnes eſſe, & in olere panẽ,
quũ panis & corpora reliqua, in omnibus per occultos

quoſdam meatus ac tumores ingerantur, atque vnà A
euaporent, ſicut & in Thyeſte manifeſtum eſt. (ſi quidem ipſius ſunt tragœdiæ, & non Philiſci AEginetæ ipſius familiaris, ſiue Paſiphontis Luciani, quem ſcribit Phauorinus in Omnimoda hiſtoria poſt obitum 225
eius ſcripſiſſe.) Muſicæ verò, & geometriæ, & aſtrologiæ, cæterorúmque ſimilium fuiſſe negligentem, veluti inutilium, & quæ minimè eſſent neceſſaria. Fuit autem promptiſſimus ad obuiandum iis quæ dicerentur vt ex ſuperioribus liquet. Quin & ſui auctionem fortiſſimè pertulit. Nam quum in AEginam nauigaret, B
atque à piratis fuiſſet comprehēſus, quorum princeps erat Seirpalus, in Cretā deductus, venditus eſſet, præcone interrogante quid ſciret facere, reſpondit, ſcire ſe hominibus dominari. Vnde quum indicaſſet digito Corinthium quendam habitu ingenuo prætereuntem, Xeniadem quem prædiximus, Huic, inquit, me vende: hic enim domino indiget. Emit igitur illum Xeniades, Corinthúmque ſecum adducens, filiis præceptorem dedit, & toti domui præfecit. Is verò ita ſe geſſit in omnibus, vt ſurſum ac deorſum curſitans ille C
diceret, Bonus genius domū meam ingreſſus eſt. Refert Cleomenes in libro qui Pædagogus inſcribitur, neceſſarios ſuos illum redimere voluiſſe, illum verò eos fatuos dixiſſe. Neque enim leones ſeruos eſſe nutrientium, ſed è conuerſo illos ſeruire leonibus. Nam ſerui timere eſt, feras verò hominibus terrori eſſe. Erat autē viro mirabilis perſuadendi vis, adeo vt quemlibet oratione facilè caperet. Fertur denique Oneſicratus quidam AEginenſis Athenas miſiſſe alterum ex duobus liberis ſuis, Androſthenem nomine, eúmque D
quum audiſſet Diogenē, illic perſtitiſſe: miſiſſe itidem quem prædiximus Philiſcum, qui erat maior natu, ipſúmque itidem detentū fuiſſe. Poſtremò verò ipſum aduenifſe, atque vnà cum filiis philoſophatum eſſe, tanta Diogenis ſermonibꝰ ſuauitas inerat. Audiuit ipſum & Phocion, qui cognominatus eſt Bonus, & Stilpo Megarenſis, & complures alii ciuiles viri. Fertur nonaginta fermè annorum obiiſſe diem. Porrò de ipſius

A morte varia habetur opinio. Sunt enim qui dicant il-
226 lum quũ bouis pedem crudum comediſſet, bilem ſibi conſciuiſſe, atque ita periiſſe, ex quibus eſt Cercidas Megalopolita, ſiue Cretenſis, in Meliambis ſic,

Non enim patitur priſcus ille Sinopeus,
Baculifer ille, & duplicatus, ſub diuo paſtus,
Tãdem qui ſublatus eſt, quũ labris dentes obfirmaſſet,
Et ſpiritum continuiſſet: erat enim verè
Diogenes Iouis filius, & cœleſtis canis.

B Alii dicunt quum polypum canibus partiri voluiſſet, morſum in cruris neruo, ac ex eo defunctũ eſſe. Ipſius tamẽ neceſſarii (vt in Succeſſionibus ait Antiſthenes) id potius approbant, quòd ſpiritum continendo animam exhalauerit. Degebat enim in Cranio: (id erat gymnaſium ante Corinthum) quum verò ex more familiares adiiſſent, pallióque obuolutum deprehenderent, non illum dormire arbitrati (erat quippe minimè ſomnolentus) reuelato pallio animam efflaſſe inuenerunt, ſuſpicatíque ſunt illum hoc feciſſe deſiderio
C migrandi ex vita. Hinc inter eos qui eum ſepelirent oborta ſeditio, vt ferè ad manus ventum ſit. Aduenientibus autem patribus illorum atque primatibus ita ſedata diſcordia, ſepultum eſſe iuxta portam quæ in Iſthmum fert. Erigentes autem ſuper illius tumulum columnam, canem deſuper ex lapide Pario ſculpſerũt. Poſtea & ipſius ciues æreis illum ſtatuis honorarunt, ita inſcribentes,

Æra quidem abſumit tempus, ſed tempore nunquam
Interitura tua eſt gloria Diogenes.
D *Quandoquidem ad vitam miſeris mortalibus æquam*
Monſtrata eſt facilis te duce, & ampla via.

Eſt itẽ de eo tale epigrãma carmine proceleumatico,

227 *Diogenes, age loquere, quis exitus ad inferos*
Te abſtulit, abſtulítne canis morſus ferox?

Aiunt quidam illum, dum moreretur, mandaſſe inſepultum proiici cadauer, vt omnes beſtiæ participes ipſius eſſent, ſiue in foueam ſuperiecto modico puluere iniicerent. Alii autem in Eliſſum ſe immitti voluiſſe tradunt, vt eſſet fratribus vtilis. Demetrius autem

in AEquiuocis ait eadem die Alexandrum Babyloniȩ, A
Diogenémque Corinthi vita functos esse. Erat autem
senex Olympiade CXIII. Feruntur eius ista volumi-
na, Dialogi capitú, Ichthyas, Graculus, Pardus, Plebs
Atheniensium, Respublica, Ars moralis, De diuitiis,
Amatorius, Theodorus, Hypsias, Aristarchus, De mor
te, Epistolæ, Tragœdiæ septem, Helena, Thyestes,
Hercules, Achilles, Medea, Chrysipp⁹, OEdipus. Por-
rò Socrates in primo Successionũ, & Satyrus in quar-
to De vitis, nihil eorum esse Diogenis affirmant. Tra
gœdiolas autem ait Satyrus Philisci AEginensis esse,
Diogenis discipuli. Sotion autem in septimo hæc so- B
la Diogenis esse ait, De virtute, De bono, Amatori-
um, Mendicum, Τολμαῖον, Pardum, Cassandrum, Ce-
phalionem, Philiscum, Aristarchum, Sisyphum, Ga-
nymedẽ, Sententias, Epistolas. Fuerunt autẽ quinque
Diogenes. Primus, Apolloniates physicus. Eius au-
tem scriptorum istud initium fuit, Quicquid est quod
dicere aggredior, operæpretium esse videtur initium
irrefragabile ponere: secundus, Sicyonius, qui Pelo-
ponnesiaca scripsit: tertius, hic ipse: quartus, Stoicus
ex Seleucia, appellatus est autem Babylonius ob vici- C
nitatem: quintus Tarsensis, qui de quæstionibus po-
eticis scripsit, quas etiam soluere nititur. Hunc verò
philosophum Athenodorus in quinto Deambulatio-
num ait, quòd vngi solitus esset, lucidum semper ap-
paruisse.

MONIMVS.

MOnimus, Syracusanus, Diogenis quidem disci- D
pulus, famulus verò mensarii cuiusdam Corin- 228
thii fuit, vt Socrates tradit. Ad eum Xeniades, qui Di-
ogenẽ emerat, quũ frequẽs commearet, virtutem ho-
minis atque in dicendo vim admiratus, Monimum in
ipsius pellexit amorẽ. Ille enim continuè simulata ve-
sania abiicere monetam omnémque mensæ pecuni-
am cœpit, donec à domino repudiatus, continuò se ad
Diogenem cõtulit. Adhæsit autem & Crateti Cynico

A ſæpius,cæteróſque id genus ſtudioſè conſectatus.Quæ ex re factum eſt vt eum dominus adhuc magis inſanire putarit. Fuit autem vir eloquens ac doctus,adeo vt Menander comicus ipſius mentionem fecerit in quadam comœdia, quæ Hippocomus inſcribitur, ſic de eo dicens,

Monimus fuit quidam ſciens vir,ô Philo,
Contemptior quidem,ferens ſed manticam.
Tres ergo peras,verùm ſimilitudinis
Verbo eſt loquutus,tale per Iouem nihil
B *Quale illud eſt,Teipſum noſce,aut conſinia*
His verba,ſcurra præter hæc & ſordidus.
Nam cuncta faſtum dixit eſſe cætera.

Adeo verò grauis ac conſtans fuit, vt contempta gloria ſolam veritatem appeteret.Scripſit autem Ludicra ſententiis ſeriis permixta, De appetitionibus duo, & Exhortatorium.

ONESICRITVS.

ONeſicritum quidam AEginenſem tradunt.Porrò
C Demetrius Magneſius Aſtypalenſem fuiſſe ait, & hic ex Diogenis ludo probatiſſimus. Videtur autem quiddam habere ſimile cum Xenophonte. Ille enim
229 cum Cyro,hic cum Alexãdro militauit: ille Cyri παιδείαν,hic Alexandri ſcripſit initia: ille Cyri,hic Alexãdri proſequitur laudes. Eſt autem & ſtilus vtriuſque ſimillimus, niſi quòd apographus, & quod tranſcriptum eſt diſſentit ab archetypo & exemplari. Fuit & Menander Diogenis diſcipulus cognomento Drymus
D Homeri admirator, & Hegeſæus Sinopeus Κλοιὸς cognominatus, & Philiſcus AEginenſis, vt prædiximus.

CRATES.

CRates Thebanus,Aſcondi filius,ipſe quoque inter ſapientiſſimos Diogenis diſcipulos fuit. Cæterùm Hippobotus non Diogenis ipſum fuiſſe diſcipulum ait, ſed Bryſonis Achiui. Huius iſta feruntur ludicra,

Est quædam medio constructa vrbs mantica fastu: A
Pulchra quidem & pinguis, circumflua, rebus egena,
Quam nullus parasitus adit stolidúsve penetrat,
Deditus aut quisquam damnosis ganeo scortis:
Allia sed, panes, ficus, profértque lupinos,
Nec pro gloriola capiunt aut sordibus arma.

Est & ephemeris illa vulgatissima ita se habens, Ponito coquo minas decem, medico drachmam, assentatori talenta quinque, consiliario fumum, meretrici talentum, philosopho triobolum. Vocabatur autem & θυρεπανοίκτης, quòd in omnem egrederetur domum, & corriperet. Sunt autem & eius hi versus, B

Tantum habeo quantum didici, quantúmque labore
Percepi & studio: rapuit sed cætera fastus.

Et quòd illi ex philosophiæ studio accessisset

Chœnix lupini, & cura nullius rei. 230

Fertur eius & illud, Amorem sedat fames: sin minus, tempus: eis verò, si vti non vales, laqueus. Floruit circa centesimam & decimamtertiam Olympiadem. Hunc ait Antisthenes in Successionibus, quum in tragœdia quadam cerneret Telephum sportulam tenentem, aliâsque opulentum, ad cynicam philosophiam proru- C pisse, illúmque patrimonio vendito (erat quippe vir nobilis) quum congregasset plus quàm ducenta talenta, ciuibus ea diuisisse, adeóque cõstanter philosophatum esse, vt & Philemon comicus ipsius mentionem fecerit: ait nempe,

Æstate crassum vestiebat pallium,
Sed hyeme pannum, vt temperans euaderet.

Refert autem Diocles persuasisse illi Diogenem vt peculium dimitteret, ac siquid pecuniæ haberet, iactaret in mare. Atque Cratetis quidem domus illi ab Ale- D xandro, Hipparchiæ verò à Philippo. Quosdam ex propinquis ad se venientes, atque auertere ab instituto molientes sæpenumero baculo persequebatur, constánsque perdurabat. Porrò Demetrius Magnesius ait deposuisse illum pecuniam apud trapezitam ea conditione vt, siquidem filii idiotæ essent, eam illis redderet: sin autem philosophi, plebi distribueret. nihilo

A quippe egere philoſophos. Eratoſthenes autē, quum
ex Hipparchia(de qua dicemus) natus ſibi eſſet filius
Paſicles nomine, eum iam adultum ad ancillæ addu-
xiſſe domum ac dixiſſe, hoc ei paternum eſſe matri-
monium. Cæterùm mœchorum apud tragicos exilia
& cædes eſſe præmium : eos verò qui ſcortis congre-
derentur apud comicos, ex luxu & ebrietate in inſa-
niam verti. Huius frater Paſicles fuit,Euclidis diſci-
pulus. Eius facetum quiddam Phauorinus in ſecundo
231 Commentariorũ refert. Ait enim quum pro quodam
B intercederet apud gymnaſii principem, eius coxas te-
tigit : illo indignante,Quid enim (ait ille) nónne & i-
ſta tua ſunt ſicut & genua ? Dicebátque poſſibile non
eſſe inueniri qui lapſus non ſit, ſed, veluti in malo pu-
nico, granum etiam aliquod putridũ eſſe. Quum Ni-
codromum citharœdum irritaſſet,cæſus in faciem eſt:
chartulam itaque imponēs fronti inſcripſit,Nicodro-
mus faciebat. Scorta ex induſtria inſectabatur male-
dictis, vnà & ſeipſum exercens ad perferenda conui-
tia. Demetrio Phalereo, qui panes ac vinum miſerat,
C conuitiabatur dicens, Vtinam & fontes panes ferrēt.
Conſtat igitur aquam bibiſſe. Ab Athenienſibus ci-
uilis iuris peritis arguebatur quòd ſindone amicire-
tur,quibus ille,Theophraſtum (inquit) oſtēdam vo-
bis opertum ſindone. non credentibus, induxit illos
in tonſtrinam vbi ille tondebatur, oſtendítque lino
coopertum.Quum Thebis à principe gymnaſii flagris
cæſus eſſet, ſiue,vt aliis placet,Corinthi ab Euthycra-
te,ac pede traheretur,ridebat dicens,

Protractum pedibus detruſit limine ſacro.

D Diocles autem pertractum eum à Menedemo Ere-
trienſi teſtatur. Nam quum eſſet decorus & Aſclepia-
di Phliaſio vſui eſſe videretur, tetigit Crates illius co-
xas dicens, Intus Aſclepiades : qua ex re indignatum
Menedemum traxiſſe illum, ídque eum dixiſſe. Zeno
verò Cittieus in libris Sentētiarum, pellem ouis quo-
que inſuiſſe pallio refert,vt eſſet deformior. Erat au-
tem & facie turpis, & quum ſe exerceret, ridebatur.
Solebat autem ſublatis manibus dicere, Confide Cra-

tes pro oculis & corpore reliquo: hos enim videbis A
irriſores iamiam & morbo contrahi, & beatum dicere, ſe autem ignauiæ arguere. Dicebat autem tandiu philoſophandum eſſe, donec videantur duces exercitus eſſe aſinarii. Deſertos dicebat eos qui cum aſſentatoribus eſſent, non ſecus ac vituli quum inter lupos 232
ſunt: neque enim cum illis qui bene velint, neq; cum his, ſed inſidiatores. Quum autem ſentiret ſe morti proximum, inſpiciebat ſeipſum dicens,

-Vadis nunc, optime curue,

Vadis ad orci ædes, longa gibboſe ſenecta. B

Erat quippe ex ſenectute curuatus. Alexandro rogante num vellet reſtitui ac refici patriã ſuam, Quid (ait) opus eſt? rurſus enim fortaſſis Alexander eam alius diruet. Habere ſe patriam, contemptum gloriæ & paupertatem, quæ in poteſtatem fortunæ nunquam ſint ceſſura, Diogeniſque ciuẽ eſſe, inuidiæ inſidias nõ metuentis. Meminit ipſius & Menãder in Geminis dicẽs,

Mecum ambulabis, tecta pallio velut

Cratete nuper vxor atro cum cane.

Et filiam tradidit illis (vt ipſe ait) probationi triginta datis diebus. C

METROCLES.

Metrocles Hipparchiæ frater, illius diſcipulus, quũ prius audiret Theophraſtum Peripateticũ, adeo corruptus erat, vt quum ſæpe inter diſſerendum crepitũ vẽtris emitteret, præ dolore animi domi incluſus moraretur. Hoc agnito Crates ingreſſus eſt ad eũ conſolaturus, ac lupinis induſtria voratis, perſuaſit quidem illi primùm verbis, nihil mali feciſſe: fore quippe D
prodigioſum, ſi non & ſecundum naturã flatũ emitteret. Tum verò & ipſe in huiuſmodi crepitum erũpens, illum ſimilitudine rei ſeruauit, ac verbis in ſpem erexit. Hinc ipſius auditor fuit, euaſítque vir in philoſophia eminẽs. Hic libros ſuos (vt ait Hecaton in primo Sententiarum) combuſſit dicens, 233

Hæc ſomniorum ſunt imaginacula:

A acsi diceret, Nugas & deliramenta. Sunt qui Theo-
phrasti commentaria, quæ ex illius ore perceperat,
combussisse ferant, ac dixisse,

Mulciber huc propera, tua eget Thetis arte decora.

Res docebat partim emi pecunia, vt domum: partim
tempore & diligentia, vt disciplinas liberales. Diui-
tias nocere, nisi quis dignè vtatur. Obiit senex à sei-
pso suffocatus. Porrò discipuli eius fuere Theombro-
tus atque Cleomenes. Theombroti auditor fuit De-
metrius Alexandrinus, Cleomenis autem Timarchus
B Alexandrinus & Echecles Ephesius, qui & ipse The-
ombroton audiuit, à quo Menedemus, de quo postea
dicemus. Fuit autem inter illos insignis & Menippus
Sinopeus. Capta est & illorum verbis Metroclis so-
ror Hipparchia.

HIPPARCHIA.

Hipparchia Metroclis soror. Erant autẽ Maroni-
tæ ambo. Amabat verò Cratetis vitã atq; verba,
neque vlla omnino procorum excellentia potuit auel-
C li, non opibus, non nobilitate, non pulchritudine, sed
hæc omnia sibi Crates erat, parentibúsque minabatur
seipsam (nisi huic traderetur) necaturam. Quum igi-
tur Crates à parentibus puellæ rogaretur, vti ab hoc
illam proposito auerteret, postquam egit omnia, nec
persuasit, exurgens omni sua supellectile ante illius o-
culos exposita, Hic (ait) sponsus, hæc eius possessio est,
ad hæc delibera. Neque enim esse nostri consors po-
teris, nisi eadem studia attigeris. Elegit cõtinuò puel-
la, sumptóque illius habitu vnà cum viro circuibat, &
234 congrediebatur in aperto, atque ad cœnas proficisce-
batur. Quo tempore & ad Lysimachum ad conuiui-
D um venit, vbi & Theodorum impium coarguit sophi-
sma huiusmodi obiiciens, Quòd faciens Theodorus
iniustè agere non diceretur, id Hipparchia si faciat, fa-
cere iniustè non dicetur. Theodorus autem seipsum
feriens, iniustè non agit, ne Hipparchia quidem Theo
dorum cædens iniustè agit. Tum ille ad id quidẽ mi-
nimè respõdit, sed illius pallium traxit. Sed neque ter-
rita

rita, neque turbata eſt Hipparchia, vt mulier, verùm dicente ſibi illo, A

Radios reliquit hæc apud telas ſuos.

Sum equidem (inquit) Theodore: ſed num tibi malè de me ipſa ſtatuiſſe videor, ſi tempus, quod in telis conſumptura eram, diſciplinæ potius impendi? Hæc & alia innumera de philoſophante fœmina dicuntur. Fertur & Cratetis Epiſtolarum liber, in quibus præclarè philoſophatur. Stilus ipſe ſæpe Platonis ſimilis videtur. Scripſit & tragœdias altiſſimo philoſophiæ ſtilo, quale illud eſt, B

Non turris vna, nec caſa vna patriæ
Mihi eſt, ſed vniuerſæ arces terræ, & domus
Parata nobis manſio & cœnacula.

Obiit vetulus, atque in Bœotia ſepultus eſt.

MENIPPVS.

Menippus, & ipſe Cynicus, patria quidem Phœnix, conditione ſeruus fuit, vt ait Achaicus in Ethicis. Diocles autem dominum ipſius Ponticum fuiſſe, Batonémque vocatum tradit. Quum verò præ cupiditate pecuniæ importunius peteret, Thebanus fieri valuit. Edidit quidem dignum memoria nihil, at ipſius libri multo riſu referti ſunt, non ſecus atque Meleagri, qui tempore eius fuit. Refert Hermippus 235 diuturnum fœneratorem fuiſſe, vocatúmque ex re Ἡμεροδανειστὴν tandem. Nanque nautica vſura fœnerari ſolere & pignori accipere, vt pecunias complures cogeret. Tandem inſidias perpeſſum omnibus priuatum eſſe, ac præ mœrore laqueo ſibi vitam extorſiſſe. Nos D autem luſimus in eum hoc carmine,

Phœnicem genere, ſed Creticum canem diuturnum fœneratorem,
(Sic enim vocabatur) noſti Menippum forſitan, vt Thebis
Ille perfodiebat olim, & omnia profligabat.
Si autem canis naturam nouiſſet, ſe ſuſpendiſſet.

Quidam eius libros nō ipſius eſſe, ſed Dionyſij & Zo-

A pyri Colophoniorum tradunt, qui iocandi causa conscribentes, velut censori idoneo dederunt. Fuerunt autem Menippi sex: Primus, qui de Lydis scripsit, Xanthúmque breuiauit: secundus, hic ipse: tertius, Stratonicus sophista, ex Caria oriundus: quartus, sculptor: quintus & sextus pictores, vtrosque memorat Apollodorus. Cynici auté volumina XIII sunt, Neniæ, Testamenta, Epistolæ compositæ ex deorum persona, Ad physicos & mathematicos, grammaticósque, & Epicuri fœtus, & eas quæ ab ipsis religiosè coluntur

B tur imagines, & alia.

MENEDEMVS.

Menedemus Coloti Lampsaceni discipulus fuit. Hic (vt ait Hippobotus) in tantum prodigiosæ superstitionis venerat, vt sumpto habitu furiæ circumiret, dicens speculatorem se ex inferno venisse iis qui peccarent, vt descendens, hæc ibi dæmonibus renuntiaret quæ vidisset. Vestis autem talis erat: pulla

236 C tunica talaris, adstricta Puniceo balteo, pileus Arcadicus capiti impositus habens intexta elementa XII, cothurni tragici, barba prolixa, virga in manu fraxinea. Atque istæ quidé vitæ sunt singuli cuiusque Cynicorum. Subiicienda nunc & quæ in genere illis visa sunt. Siquidem & sectam hanc philosophiæ esse iudicamus, non (vt quidam volunt) constantiam vitæ. Placet ergo illis rationalem naturalémque philosophiam tolli oportere, ab Aristone Chio non discedentibus, moralique soli intendi. Quódque plerique Socrati, hoc Diocles Diogeni inscribit, hunc asserens dixisse inquirendum,

Quid domibus nostris praui rectíque geratur.

Repudiát & disciplinas liberales. Denique neque discendas literas dixit Antisthenes, ne frugi effecti, peruerterentur alienis. Tollunt & geometriam & musicam, & cætera id genus. Nempe enim & Diogenes cuidam ostendenti sibi ὡροσκόπον, Vtile sanè inuentum (ait) ne priuemur cœna. Ad eum verò qui musicam

ostentabat, ait, A

Magna reguntur Vrbes nam prudentia:
At Vna cantu non queat regi domus.

Placet eis & finem esse secundum virtutem viuere (vt Antisthenes ait in Hercule) quemadmodũ & Stoicis. Nam societas quædam est inter has duas sectas: vnde & Cynismum dixere breuem ad virtutem viam, atque ita vixit & Zeno Citticus. Placet item eis simplex & parabilis victus: quippe qui sobriis cibariis vtuntur, & solis palliis. Diuitias, gloriam nobilitatémque cõtemnunt. Plerique etiam herbis & aqua tantùm fri- B
gida vtuntur, operimentísque fortè oblatis & doliis, sicuti Diogenes, qui dicebat deorum esse proprium ni- 237
hil indigere: eorum verò qui diis essent similes, minimis egere. Virtutem dicunt esse docibilem, vt in Hercule ait Antisthenes, esséque minimè reiiciendum, sed studiosè colendum, ac sine peccato sapientem, & simili amicum, fortunæ quoque nihil permittendum. Quæ verò inter virtutem & vitia sunt, indifferentia (vt Aristo Chius) appellát. Et isti quidem Cynici fuere. Veniendum nunc ad Stoicos, quorum princeps C
fuit Zeno Cratetis discipulus.

A DIOGENIS LAER-
TII DE PHILOSOPHO-
rum vita, Liber VII.

ZENO.

238 ZENO, Mnaſij ſiue Demei filius Cit-
ticus ex Cypro, Græca ciuitate, Phœ-
B nicibus accolis. Collo fuit in alteram
partem inclinatiore, vt refert Timo-
theus Athenięſis in lib. De vitis: Apol-
lonius autem Tyrius, gracili corpore,
ſtatu procero, & atra cute fuiſſe illum autor eſt. Vnde
illum quidam (vt Chryſippus in 1 Prouerbiorum ait)
Ægyptium palmitem dixit. Crura habuit turgida &
imbecilla infirmáque. Idcirco & Perſæus in Commē-
tariis conuiualibus, ipſum refert complures cœnas
declinaſſe. Veſcebatur perlibenter ficubus recentibus
C atque ad ſolem paſſis. Auditórque (vt dictum eſt)
Cratetis fuit. Deinde Stilponem etiam audiſſe & Xe-
nocratem decēnio perpetuo, non deſunt qui affirment,
ſicut Timocrates in Dione. Polemonis itidem fre-
quentaſſe auditorium. Porrò Hecaton & Apollonius
Tyrius in primo De Zenone libro ſcribit, quum ora-
culum conſuluiſſet quo pacto viuere optimè poſſet,
reſpondiſſe deum, Si mortuis concolor eſſet. Quod ille
quum intellexiſſet, ſe ad legendos antiquorum libros
magno contuliſſe ſtudio. Denique Cratetis hoc modo
D familiaritate vſus eſt. Purpuram ex Phœnicia merca-
tus aduectans ad Pireum naufragium fecit. Ea iactura
239 ſubtriſtior factus, Athenas aſcendit annos triginta na-
tus, ſeditque iuxta librarium. Legente autem illo ſe-
cundum Xenophontis Commentariorum, delectatus
ille, & iam lætior ſciſcitatur vbinam eiuſmodi viri
morarentur. Opportunè tunc prætereunte Cratete,
digito illum bibliopola oſtendens, Hunc (inquit) ſe-
quere. Ex eo iam Cratetis auditor factus eſt, aptiſſi-

mus alioqui ad philoſophiã,verùm verecundior quàm A
vt ſe ad impudentiam cynicam conferre poſſet.Id vbi animaduertit Crates, curare etiam in hoc illum ſtudens,ollam lenticula refertam dedit vt per Ceramicum ferret.Quum autem videret pudeſcere illum, ac ſe præ verecundia tegere, baculo ictam perfregit illam. Illo fugiente & lenticula per crura defluente,Quid(inquit) fugis puniceolum?nihil mali paſſus es. Aliquandiu igitur audiuit Cratetem.Quo tempore quum ſcripſiſſet De rep.quidam iocantes aiebant,in cauda canis illum ſcripſiſſe. Præterea ſcripſit & iſta, De vita ſecũdum na- B
turam,De appetitu ſiue De hominis natura, De perturbationibus vel De vitiis, De officio, De lege, De Græca peritia,De aſpectu,De toto,De ſignis,Pythagorica,Vniuerſalia,De dictionibus, Problematum Homericorum quinque, De poetica auditione. Eſt ipſius item & Ars & Solutiones & Argumenta II Commentaria,Cratetis moralia:atque iſti quidẽ libri eius ſunt. Poſtremò diſceſſit,& quos prædiximus audiuit ad XX annos,vbi & illum dixiſſe ferunt, Tunc ſecundis ventis nauigaui,quando naufragium feci. Alij ſub Cratete C
hoc dixiſſe aiunt,Quàm bene fortuna facit,quæ nos ad philoſophiam impellit.Alij,dum Athenis diuerſaretur, audito naufragio,dixiſſe illum ferunt, Rectè ſanè egit fortuna, quæ nos ad philoſophiam impulit. Quidam depoſito Athenis onere, ſic demum ad philoſophiam fuiſſe conuerſum.Vertens igitur ſe ad porticũ variam, quæ & Πεισιανάκτειος appellabatur,& ex varia & multæ ſcientiæ pictura, Polygnoti Ποικίλη, orationem forma- 240
bat,volẽs & locum illum ſtabilem facere, nulliſque ſeditionibus vltrà violabilem. Nãque ad MCCCCXXX D
ciues ibi fuerãt necati. Eò igitur ad illum audiendum diſcipuli iã confluebãt,atque ideo Stoici vocati ſunt etiã qui ab ipſo antea Zenonij appellabantur, vt Epicurus in epiſtolis ait.Siquidẽ & ante illũ Stoici qui in illa morabantur,poetæ dicti erant, vt ait Eratoſthenes in VIII De antiqua comœdia,à quibus multũ incrementi ea appellatio accepit. Enimuerò ſummo in honore apud Athenienſes habebatur Zeno, adeo vt vrbis ac

A mœnium apud illũ claues deponerent, coronáque aurea & ærea imagine honorarent. Hoc autem & ciues ipſius feciſſe ferunt, magno ſibi ornamento fore viri imaginem exiſtimantes. Amplectebátur illum & Sidonij Cittienſes. Suſcipiebat illũ & Antigonus, & ſi quando Athenas contendiſſet, auditor eius erat, multúmque orabat vt ſe ad eum conferret. In eo ille nõ paruit quidem ipſe, cæterùm Perſæum vnum ex familiaribus miſit, Demetrii filium, genere Cittiea, qui Olympiade cxxx florebat, Zenone iam ſene. Eſt autem hic exem
B plum epiſtolæ Antigoni, vt refert Apollonius Tyrius in his quæ de Zenone ſcripſit.

Rex Antigonus Zenoni philoſopho, S.

Ego fortuna me quidem & gloria vitam tuam anteire exiſtimo: cæterùm diſciplinis ſtudiiſque liberalibus & perfecta felicitate quam tu poſſides, longè abs te præcelli ſentio. Quocirca te orare ſtatui, vti ad me proficiſcaris, id mihi perſuadens te preces meas minimè irritas fieri paſſurum. Tu igitur modis omnibus enitere vt tuo contubernio fruamur, certò ſciens, non mei
C tantùm, ſed omnium ſimul Macedonum eruditorem fore. Nam qui Macedoniæ regem erudit, atque in virtutem imbuit, eum & ſubditos quoque inſtruere ad fortitudinem & probitatem certum eſt. Nam cuiuſmodi fuerit dux, tales vtplurimum ſubditos fieri ne-
241 ceſſe eſt. Vale. Ad hæc Zeno ita reſpondit:

Zeno Antigono regi, S.

Amplector tuum tam vehemens diſcendi ſtudium, quòd veram, vtilem atque neceſſariam, nõ popularem & quæ ad peruertendos mores tendit, eruditionem ap-
D prehendere inſtituis. Qui enim philoſophiæ amore ac ſtudio tenetur, declinátque celebrẽ illam & vulgarem voluptatem, quæ quorundam adoleſcentulorũ animos effœminat, eum non natura modò nobilitatem tueri, verùm quidẽ virtutis quoque inſtituto manifeſtũ eſt. Porrò liberali ac nobili ingenio ſi adiiciatur modica exercitatio, neque deſit præceptoris copia, maturè ad perfectam virtutis euadit frugem. Equidem niſi ſenectus mihi obſiſteret (ſum enim octogenarius, corpúſ-

que præterea inualidum) ipſe ad te venirem, vt iubes. A
Quia verò id non datur, quoſdam ex contubernalibus meis ad te mitto, qui animi bonis me minimè inferiores ſunt, & corporis etiam commodis exuperāt. His ſi tu ſtudioſè congrediare, nihil quod ad perfectā pertinet beatitudinem deſiderabis. Vale.

Miſit autem Perſæum quem prædiximus, Thebanúmque Philonidam. Vtriuſque horū Epicurus mentionem facit in epiſtola ad Ariſtobulum fratrem, congreſſóſque Antigono memorat. Placuit Athenienſium quoque de illo decretum (quoniam eſt memorabile) B
ſubnectere. Eſt autem eiuſmodi:

Decretum.

Arrhenida principe, Acamātidis tribus, quinto magiſtratu, Auguſti decima, magiſtratus decimatertia, præſidentium concio rata decreuit, Hippo, Cratiſtoteles, Xympeteon, & cæteri primarii, Thraſo Thraſonis filius Anacæenſis dixit: Quoniā Zeno Mnaſei filius, Cittieus, cōplures annos in ciuitate philoſophicè verſatus eſt, atque in omnibus vir bonus eſſe perſtitit, ac iuuenes qui ad illum diſciplinæ cauſa conuenerunt, ad vir- C
tutem & frugalitatem exhortando, ad ea quæ ſunt o- 242
ptima intendit, vitamſuam verbis ac doctrinæ ſuæ conſentaneam exemplar omnibus proponens, bona fortuna viſum eſt plebi laudare Zenonem Mnaſei filium Cittiea, & aurea corona ritè ac legitimè ornare propter ſingularem eius virtutem & temperantiam. Prętereáque conſtruere illi ſepulturam in Ceramico publicè. Coronæ autem faciēdæ exædificandique tumuli, plebem iam quinque viros ex Athenienſibus eligere qui curam habeant, decretúmque hoc ſcribam plebis D
inſcribere columnis duabus, liceréque ſibi alteram in Academia, alteram in Lyceo ponere. Sumptus verò columnarum diſtribuere eum qui negotiis præeſt, vt omnes intelligant Athenienſium plebem bonos viros & viuos & defunctos honorare. Ad huiuſmodi autem ſtructuram electi ſunt Thraſo Anacæēſis, Philocles Piræeus, Phædrus Anaphlyſtius, Melon Acharneus, &

A Micythus Sympalleteus.

Hoc exemplar decreti fuit. Refert autem Antigonus Caryſtius ipſum ſe non negare Cittiea.nam quum vnus eorum è numero fuerit,atque in columna deſcriptus ſit,qui ad lauacri ſtructuram contulere Zenonis philoſophi, vt etiã Cittieus adiiceretur orauit. Quum verò feciſſet aliquando vaſculo cauum operculum,circunferebat pecuniam,vt Crates præceptor promptum haberet ac paratum neceſſarium victum. Aiunt illum plus quàm mille talenta habuiſſe quum venit in Græ-
B ciam,eáque nautis fœnerari ſolitum. Edebat modicè panem & mel,& ſuauis vini paululum bibebat. Pueris ſemel ferè aut bis vſus eſt,& ancillula quadam, ne ſexum odiſſe videretur.Eandem quoque domum ipſe & Perſæus vnà habuit.Is quum aliquando tibicinam mulierem ad eum induxiſſet, ab ſe raptam ad Perſæum abduxit.Erátque ad illum aditus facilis,neque ipſe dif-
243 ficilè quò quiſque vellet circundabatur,adeo vt ſæpe apud eum Antigonus cœnaret rex, atque ad Ariſtoclem citharœdum ad conuiuium cum illo vnà itabat.
C Senſim tamen id euitaſſe traditur ac declinaſſe, ne nimis eſſet popularis,adeo vt in ſummo gradu conſideret deuitans vel alteram perturbationis partem.Neque verò cum pluribus quàm duobus vel tribus ambulabat. Quibuſdam verò (vt Cleãthes ait in libro De ære) iubebat æs dare, circunſtantes vti ne ſibi moleſti eſſent. Quum circunſtarent eum multi confertíque, oſtendens in porticu in ſummo ligneam aræ circunferentiam,Hæc (ait)aliquando in medio erat expoſita:
D quia verò impedimento erat,ſeorſum poſita eſt:vos igitur voſmet ex medio tollentes,minus moleſtiarũ nobis exhibebitis.Demochare autẽ Lachetis filio ſalutãte illũ,atque dicente,ſiquid opus haberet,dicturũ ſe ac ſcripturũ Antigono,præbituro omnia,indignat' poſtea illi cõgreſſus nõ eſt.Fertur autẽ poſt Zenonis mortem Antigonũ dixiſſe,Quale ſpectaculũ perdidi! Vnde & Athenienſibus per Thraſonẽ legatũ,vt in Ceramico illi ſepulturã facerẽt,petiit.Interrogatus autẽ cur illum a-

deo admiraretur, Quia (inquit) quũ illi à me multa & magna ſæpe data ſint, nunquam emollitus eſt, neque A
humilis apparuit. Erat autem & ad inquirendum ſolers, ſubtiliſque in omnibus ac diligens. Vnde & Timon in Sillis de eo ita ſcribit,

Vidi & in vmbroſo faſtu Lichnogram Phœniſſam,
Omnia quæ cuperet, ſed hiabat gyrgathus eius
Diſtillans, & cui ſcindapſo erat inferior mens.

Diligenter autem & accuratè cum Philone dialectico ſe exercebat, atque vnà vacabat. Vnde nõ minori ad-
mirationi apud iuniorem Zenonem eſt habitus, quàm B
Diodorus præceptor eius. Erant autem cum ipſo nudi ſordidique homines, vt ait Timon,

Vnam in congeriem donec cumularet egenos,
Qui leuitate, ſimul ſuperarent ſordibus omnes. 244

Enimuero geſtus ipſius ſubtriſtis grauiſq; & acer fuit. Vnde & rugabat frontem, & ora contrahebat. Vili præterea valde apparatu erat, & qui barbaricam tenuitatem redoleret, idque ſub prætextu frugalitatis faciebat. Siquem obiurgaſſet, circunciſè id ac breuiter, neque nimium, ſed velut ex longinquo faciebat: vt exempli gratia de eo qui ſe nimio ſtudio componeret, a-
liquando ait. Quum enim ille vehiculum quoddam C
lentè ſegnitérque tranſcenderet, Meritò (inquit) ſuſpectum habet lutum: neque enim ſe in illo veluti in ſpeculo intueri poteſt. Quum verò Cynicus quiſpiam oleum ſe in vaſculo non habere diceret, atque ab eo poſtularet, ſe minimè daturum aſſeuerauit: abeuntem verò animaduertere iuſſit vter eſſet imprudentior. Quum eſſet autem in amaſium Chremonidẽ affectus, ipſo & Cleanthes aſſiſtentibus ſurrexit, quúmque admiraretur Cleanthes, ait, Et medicos audio dicentes,
præclarum eſſe ad tumores quoſque remedium quie- D
tem. Duobus in conuiuio iuxta ſe recumbentibus, quum is qui ſibi adiacebat, inferiorem ſocium pulſaret pede, ipſe hunc pulſauit genu, conuerſo illi, Quid ergo (ait) illum abs te pati arbitraris qui ſub te eſt? Ad eum qui pueros amabat, neque magiſtros habere ſenſum ait, ſi ſemper inter pueros verſentur, neque illos.

A Dicebat autem eruditorum ſermones & imperfectos, Alexandriæ pecuniæ ſimiles eſſe. Nam gratos quidem oculis, ac pictos monetæ inſtar, nihilo tamen eſſe meliores. Eos verò qui ſecus eſſent, tetradrachmis Atticis aſſimilabat, temere quidem ac ruſticè inciſis, ſed qui pictam orationem ſuperare poſſint. Ariſtone autem diſcipulo non ſatis ingenioſè multa, quædam etiam temere procacitérque diſſerente, Poſſibile non eſſet, inquit, ita dicere, niſi ebrius te genuiſſet pater. Vnde ipſum etiam loquacem appellabat.
B Breuis ipſe in loquendo & circunciſus. Edaci cuidam nihil opſoniorum ſociis inter conuiuandum relin-
245 quenti, appoſitum ingentem piſcem ſuſtulit, ſolúſque comedere velle videbatur. Quum ille in eum intueretur, Quid ergo (ait) ſocios quotidie tolerare arbitraris, ſi tu meam edacitatem ferre non vales? Adoleſcentem inſtantius quàm per ætatem cóueniret, quiddam inquirentem, admoto ſpeculo iuſſit inſpicere: rogauit deinde num ſibi videretur ei faciei congruere tales quæſtiones. Dicente quodam Antiſthenis ſibi
C complura minimè placere, adducto in medium Sophoclis teſtimonio, rogauit num illi bene quædam etiam habere viderentur, illo ſe neſcire dicente, Non puderet (inquit) ſiquid ab Antiſthene malè dictũ ſit, hoc indagare & memoriter tenere, ſiquid verò boni, negligere neque meminiſſe? Cuidam breuia eſſe philoſophorum dicta aſſerenti, Vera, inquit, loqueris: oportet nempe (ſi fieri poſſit) breues eſſe illorum & ſyllabas. Dicente quodam de Polemone, quòd alia proponeret & alia loqueretur, ſubſtomachãs, Quanti enim (inquit) faciebat quæ dabantur? Operæpreti-
D um eſſe dicebat, eum qui diſputaret, in morem hiſtrionum voce viribúſque magnum eſſe, os tamen aperire non debere immodicè: quod ii faciunt qui plurima loquuntur quidem, ſed ea bene dicere non poſſunt. His qui bene dicerent, locum minimè relinquendum, veluti præclaris artificibus in ſpectando: contrà verò auditorem ſic eis quæ dicuntur intentum eſſe oportere, vt non vacet illi ad notas faciendas. Adoleſcenti

loquaciori, Aures, inquit, tuæ, in linguam confluxere. A
Formoſo cuidam dicenti, non videri ſibi amaturum ſapientem, Nihil (ait) vobis formoſis eſſet infelicius. Dicebat & philoſophorum plurimos, multis in rebus eſſe inſipientes, in paruis fortuitíſque imperitos. Adiiciebátque Capheſii illud: qui quum animaduerteret quendam ex diſcipulis inflatum atque turgidum, percutiens dixit, Non ſi magnus fueris, bonus eris, ſed 240
ſi bonus, magnus. Adoleſcente quodam audacius loquente, Dicere (inquit) non poſſum adoleſcens quæ occurrunt mihi. Rhodio cuidam formoſo atque di- B
uiti, cæterùm ad aliud nihil vtili, quum nollet recipere eum ad philoſophiam, primò quidem ſuper gradus conciſos ſedere illum iuſſit, vt abollam fœdaret: deinde verò in pauperum locum introduxit, vt inter pannos eorum verſaretur: poſtremò receſſit adoleſcens. Nihil faſtu eſſe indecentius dicebat, id quod tum in cæteris, tum in iuuenibus maximé. Monebat, non circa voces & vocabula memoriam, ſed circa intelligentiam mentem exercere oportere, vt ne veluti C
lixaturam quandam aſſumamus. Conuenire maximè iuuenibus dicebat in omnibus vti ſumma honeſtate, habitu, inceſſu, amictu: habebátque ſemper in ore Euripidis de Capaneo verſus,

Erat quidem illi vnde viueret, ſed fortuna non efferebatur,
Neque maiori faſtu erat quàm quiuis pauper.

Dicebat ad perceptionem diſciplinarum nihil eſſe alienius poetica, nulliúſque nos rei maiorem inopiam perpeti, quàm temporis. Interrogatus quis eſſet a- D
micus, Alter, inquit, ego. Seruum in furto (vt aiunt) deprehenſum verberabat, quúmque ille diceret, Fatale mihi erat furari, Et cædi, inquit. Pulchritudinem dixit vocis florem eſſe, alii verò pulchritudinis vocem. Quum familiarium cuiuſdam iuuenem liuentem aſpexiſſet, Video (inquit ad illum) tui furoris veſtigia. Cuidam vnguentis delibuto, Quis (ait) mulierem olet? Dionyſio cuidã quærenti cur ſe ſolum non corrigeret, Quia (inquit) tibi minus credo. Inepta & nihil

A ad rem loquenti adoleſcentulo, Idcirco (inquit) aures
habemus duas, & os vnum, vti plura audiamus, loqua-
mur pauca. In conuiuio tacitus ſedebat: percontanti
cauſam, Nuntia (inquit) regi adeſſe quendam, qui ta-
247 cere ſciat. Qui autem interrogabãt, legati à Ptolemæo
aduenerant, & diſcere cupiebant quid de illo regi nun-
tiarent. Interrogatus quónam eſſet animo aduerſus
maledicta, dixit, Velut ſi legatus abſque reſponſo re-
mittatur. Refert Apollonius Tyrius, quòd quum Cra
tes eum per pallium à Stilpone retraheret, dixerit, O
Crates, commodiſſimè auribus philoſophum teneas.
B quum igitur perſuaſeris, tum illum trahe: nam ſi per
vim egeris, corpus quidem apud te, ſed animus apud
Stilponem erit. Verſatum illum & cum Diodoro Hip
pobotus autor eſt, apud quẽ & dialecticæ ſtuduit. Iam
verò proficiens atque prouectus, Polemonis frequen-
tabat auditorium calcandi faſtus cauſa. Denique illum
dixiſſe ferunt, Non latet nos, Zeno, te per horti ianuas
irrepere, furaríque dogmata, eáque Phœnicum more
induere. Fertur quum dialecticus ſibi ſeptem ſpecies
dialectices θερίζοντι ſermone demõſtraſſet, interrogaſ-
C ſe quídnam ſibi mercedis dari vellet, poſcentíque cẽ-
tum, ducẽtum dediſſe, tanto diſcẽdi amore tenebatur.
Aiunt illum primum *καθῆκον, id eſt officium*, vocaſſe,
librúmque de illo ſcripſiſſe. Heſiodi item verſus mu-
tare ſolitum in hanc ſententiam,

Optimus ille quidem qui paret recta docenti,
Nec malus ille, poteſt qui per ſe noſcere cuncta.

Præſtantiorem enim eum eſſe, qui bene quod dicitur
audire poſſit, atque eo vti, quàm qui per ſeipſum o-
mnia aſſequitur: huic enim ſolùm adeſſe intelligenti-
am, qui verò obtemperet, ineſſe præterea & effectum.
D Rogatus cur ſeuerus quum eſſet, in conuiuio tamẽ hi-
lareſceret, Et lupini ait, quum ſint amari, perfuſi tamẽ
aqua dulceſcunt. Porrò Hecaton ſcribit in ſecundo
Sententiarum, eiuſmodi conſortia non illibenter ad-
mittere ſolitum, ac dicere melius eſſe pedibus quàm
lingua labi: bene paulatim aliquid fieri non parũ eſſe.
248 Hoc alii Socratis dicunt. Erat autem patientiſſimus,

& ſimpliciſſimi victus, crudíſque tantùm cibis vteba- A
tur, & tenui pallio, ita vt de illo diceretur,

Hunc non acris hyems domuit, non frigidus imber,
Non ſolis radii, non vis teterrima morbi,
Non quicquid vulgò pretioſum: inuictus at vnus
Inſtabat grauibus ſtudiis noctéſque diéſque.

Comici tamen imprudētes, hunc dum vituperant, laudant. Nanque Philemon in comœdia philoſophi ait,

Cum pane caricas vorat, & aquam bibit,
Exercet ignotum philoſophiæ genus, B
Docet eſurire, dehinc auditores capit.

Alii Poſidippum putant. Iam verò fermè & in prouerbium abiit illud, vt diceretur de eo, Continentior Zenone. Sed & Poſidippus ait in Tranſlatis, Itaque diebus decem Zenone cōtinentius. Re enim vera omnes præcedebat formæ excellentia & honeſtate, magnáq; per Iouem felicitate. Quippe nonageſimooctauo ætatis anno vita exceſſit incolumis atque integer, ac ſine morbo. Perſæus autem in Scholis moralibus ſeptua-
gintaduorum annorum migraſſe tradit ex vita. Athe- C
nas quippe conceſſiſſe ætatis anno XXII, Quinquaginta verò & octo annos ſcholæ præfuiſſe Apollonius autor eſt. Sic autem obiit. Quum abiret è ſchola, offendit, digitúmque perfregit. Manu verò terram feriens, dixit illud ex Niobe,

En adſum, quid me (oro) vocas?

Continuóque ſe ſtrangulans interiit. Athenienſes autem illum in Ceramico ſepelierunt, decretíſque quæ ſuprà prædiximus, honorauerunt, virtutis illi teſti-
monium addentes. In quem Antipater Sidonius ſic 249
ſcripſit, D

Hìc Zeno ille deus patriæ, qui nuper olympum
Scandit, nec Oſſæ Pelion impoſuit.
Geſta etenim magni non Herculis iſta, ſed altam
Virtute inuenit ſolus ad aſtra viam.

Zenodotus Stoicus Diogenis diſcipulus aliud ſcripſit in hanc ſententiam,

Vixiſti frugi, ſpreto prædiuite luxu
Spectandus, cano Zeno ſupercilio.

A *Pugnasti ingenio, inuenisti mascula verba,*
Et tibi libertas dulcis amica fuit.
Si patria es Phœnix, quid tum? nam Cadmus & ipse
Phœnix, cui debet Græcia docta libros.

In genere autem de omnibus Stoicis Athenæus epigrammatum scriptor hoc edidit,

O Stoicæ gnari sectæ, quàm insignia vestra
Dogmata, quæ sacris scribitis in tabulis!
Esse bonum vnam animi virtutem, sola tuetur
Quòd validas vrbes, quódque ea sola homines.
B *Ast aliis vitæ scopus esset spurca voluptas,*
Vna egit pulchræ filiæ Mnemosynes.

Diximus iam quemadmodum Zeno è vita discesserit, atque in pammetro nostro sic de eo scripsimus,

Citiensem variè extinctum Zenona loquuntur,
Hi confectum annis, hi periisse fame.
Ast alij dixisse ferunt lapsu malè læsum,
Ecce tibi vltrò adsum, quid me ita quæso vocas?

Nam nonnulli ita mortuû asserunt, atque de eius morte hæc dicta sint. Refert Demetrius Magnesius in AEquiuocis Mnaseum huius patrem, sæpe (vtpote mercatorem) Athenas aduentantem complures Socraticos libros Zenoni adhuc puero aduexisse. Iámque tunc in patria philosophiæ desiderio flagrãtem, Athenas profectum, Crateti congressum esse. Videtur autem (in-
250 quit) & ipse circa negationes errãtium finem statuisse. Sed & per capparim (ait ille) iurabat sicut & Socrates per canem. Quidam tamẽ (ex quibus est Cassius Scepsius) in plurimis Zenonem accusant. Primò quidem quòd disciplinas liberales inutiles denuntiet, in
D principio suæ Reipub. Secundò quòd inimicos & hostes & seruos & alienos sibiinuicem dicat omnes qui probitati studeant, & parentes filiorum, & fratres fratrum, & propinquos propinquorum. Rursúsque in repub. commendat ciues & amicos, & propinquos, ac liberos solos esse qui sint studiosi. Stoicis itaque parentes ac liberi inimici sunt: non enim sunt sapientes. Vxorésque communes itidem in repub. statuat: ac secundum ducentos, neque sacra, neque iudicia, neque

gymnaſia in vrbibus conſtrui permittat: atque ita de A
moneta ſcribat, Nummum verò neque commutandi
gratia, neque peregrinationis cauſa parari arbitrandum eſt. Eandémque veſtem viros ac mulieres indui præcipiat, nullámque corporis nudare partem. Porrò hanc eius eſſe remp. & Chryſippus in libro de rep. ſcribit. De amatoriis item diſſeruit in principio libri, qui inſcribitur Ars amatoria. Similia identidem ſcribit in Diatribis. Huiuſmodi quædam ſunt apud Caſſium, itémque apud Iſidorum rhetorem Pergamenum, qui
etiam expuncta ac eraſa ait ex libris quæ malè ſenti- B
rent, ac dicerent Stoici ab Athenodoro Stoico (cui cõmiſſa erat ſeruãda bibliotheca Pergamena) deinde reinſerta eſſe, deprehenſo ac periclitante Athenodoro. Hactenus de iis quæ illi fuerunt obiecta. Fuere autem octo Zenones. Primus, Eleates, de quo dicemus: ſecundus, hic ipſe: tertius, Rhodius, qui locorum ſcri-
pſit hiſtoriam: quartus, hiſtoricus, qui Pyrrhi in Ita- 251
lia ac Sicilia geſta conſcripſit, epitoménque Romanarum & Carthaginenſium rerum: quintus Chryſippi
diſcipulus, qui libros quidem ſcripſit perpaucos, ſed C
complures diſcipulos reliquit: ſextus, medicus Herophilius, intelligentiæ acumine potius quàm ſcriptura clarus: ſeptimus, grammaticus, cuius inter cætera etiam epigrammata feruntur: octauus, Sidonius genere, philoſophus Epicureus, ſenſu & eloquutione clarus atque apertus. Zenonis verò diſcipuli fuere complures, hi tamen nobiliores, Perſæus Demetrii filius Cittieus. Hunc alii quidem neceſſarium, alii verò famulum illius tradunt, vnúmque ex iis qui ad ſcribendos
libros miſſi ſibi ab Antigono fuerant, cuius & filii Al- D
cyonei nutritor fuerit. Eius igitur experimentũ quũ aliquando capere Antigonus vellet, falſò ipſi nuntiari fecit prædia ipſius ab hoſtibus fuiſſe direpta, & quum triſtior effectus eſſet, Vides (inquit) diuitias non eſſe indifferentes? Feruntur eius iſta volumina, De regno, Laconica reſp. De nuptiis, De impietate, Thyeſtes, De amoribus, Exhortatorii, Διατριβῶν, Χρειῶν IIII, Cõmentaria, In Platonis leges VII, Ariſto, Miltiades,

A Chius, qui *ἀδιαφορίαν, hoc est indifferētiam*, inuexit, Herillus Chalcedonius, qui finē dixit esse scientiam: Dionysius, qui in voluptatē transtulit. Nam ob vehementem lippitudinem grauabatur iam dolorem dicere indifferentem. Fuit autem Heracleotes. Sphærus Bosphoranus, Cleāthes Phanii filius Asius, qui illi in schola successit. Hunc ille cereis durioribus tabulis comparare solebat, quæ vix quidem & cum difficultate scribuntur, sed quæ inscripta fuerint, seruant diutius. Porrò Sphærus post Zenonis mortem Cleanthis idem
B auditor fuit, dicemúsque de illo quum ad Cleanthem venerimus. Erant autem & isti discipuli Zenonis, vt Hippobotus ait, Athenodorus Solēsis, Philonides The
252 banus, Calippus Corinthius, Posidonius Alexandrinus, Zeno Sidonius. In genere verò de dogmatis Stoicis omnibus in Zenonis vita mihi dicendum putaui, quòd is eius sectæ autor fuerit. Sunt quidem eius & conscripti libri, in quibus ita loquutus est vt Stoicorum nemo. Porrò dogmata siue decreta sunt ista in summa. Dicemus autem summatim, vt in aliis consueuimus facere. Tripartitam esse dicūt philosophiæ
C rationem, aliam quippe Physicen, Ethicen aliam, tertiam Logicen dici. Sic autem primus diuisit Zeno Citticus in libro De oratione, Chrysippúsque in primo De oratione, atque in primo Physicorum. Apollodorus item Ephillus in primo Introductionum ad dogmata, Eudromúsque in Morali institutione. Diogenésque Babylonius & Posidonius. Has verò partes Apollodorus quidem Locos vocat, Chrysippus verò atque Eudromus Species, alii Genera. Enimuero Philosophiam animali similem dicunt, ossibus ac neruis
D Logicen, carnibus Ethicen, animæ Physicē conferentes. Siue rursus ouo: esse quippe superficiem Logicen, sequentia Ethicen, intima & penitus abstrusa Physicen. Sunt qui agro frugifero, quippe circuniectam sepem Logicen, fructum Ethicen, humum ac arbores Physicen. Nonnulli ciuitati muris optimè septæ ac pulchræ & ex dignitate administratæ. Neutram verò partem præferri alteri, sicut quidam eorū mixtas arbitrantur,

trantur, eásque confusè ac permixtè tradunt. Alij verò A
Logicē primam, secundam Physicēn, tertiam Ethicen
statuunt. Ex quibus est Zeno in libro De ratione, &
Chrysippus, & Archedemus, & Eudromus. Ptolemæ-
ensis verò Diogenes ab Ethicis inchoat. Apollodorus
autem Ethicen secundo in loco constituit. Porrò Pa-
nætius & Posidonius à Physicis initia sumunt, vt Pha-
nias inquit Posidonij necessarius, in primo Posido-
nij, qui De scholis inscribitur. Cæterùm Cleanthes 253
sex philosophiæ partes ait, dialecticā, oratoriam, mo-
ralem, ciuilem, naturalem, theologicam. Alij has par- B
tes non rationis, verùm philosophiæ ipsius tradunt, vt
Zeno Tarsensis. At partem in binas disciplinas diuidi
plerique autumant, Rhetoricam atque Dialecticam.
Quidam verò & indefinitam speciem quæ de regulis
est atque iudiciis. Alij definitam ipsam diuidunt. nam
de regulis atque iudiciis partem assumūt ad inuenien-
dam veritatem: in ipsa enim phantasiarum differētias
dirigunt. Eandem itidem definitiuam ad agnitionem
veritatis, quippe per notiores res accipiūt. Porrò rhe-
toricen artem bene dicēdi circa orationem, ad persua- C
dendum idoneam. Dialecticam verò rectè disserendi
scientiam, circa orationem quæ interrogatione & re-
sponsione consistit, versari dicunt. Quocirca ipsam ita
diffiniunt, Scientiam veri falsique & neutrius. Ac rhe-
toricen quidem ipsam tripartitam esse dicunt. Nam a-
liam deliberatiuam, aliam iudicialem, tertiam demō-
stratiuam. Diuidi autem in inuentionem & eloquutio-
nem, & dispositionem, & actionem. Orationem autem
rhetoricam, in exordium, & narrationem, & confuta-
tionem & epilogum. Cæterùm dialecticā diuidi in fi- D
guram eorum quæ significantur & vocis locum. Et lo-
cum quidem eorum quæ significantur, diuidi in figu-
ram eorum quæ finguntur, atque eis subsistunt, & iis
enuntiationibus atque ex se perfectis & prædicamen-
tis & similibus, rectis atque supinis generibus atque
speciebus. Eadem ratione & ex orationibus, ex modis
atque syllogismis, ex eis item quæ præter vocem & res
sunt sophismatis, (vt sunt sermones falsi atque veri,

A & negantes, σωρεῖται, & his ſimiles, deficientes & am-
bigui & concludentes & obſcuri, cornuti, & οὔτιδες,
254 *hoc eſt nihil importantes*, & metentes. Eſſe autem dia-
lecticæ locum proprium quem prædiximus de voce
ipſa, in quo oſtenditur literata vox, & quædam ora-
tionis partes, ac de ſolœciſmo & barbariſmo & poe-
matibus & amphiboliis, & de canora voce, & de
muſica, & de terminis ſecundum quoſdam, diuiſio-
nibus item & dictionibus. Aiunt autem vtiliſſimã eſſe
ſyllogiſmorum intelligentiam ac ſubtilitatem, quippe
B demonſtratiuum oſtendere, ídque multum ad emen-
dationem dogmatum cõferre, ordinem & memoriam
doctum aſſumptum indicare. Eſſe autem hanc oratio-
nem & ad cogendum & ad concludendum idoneam.
Porrò ſyllogiſmum orationem ratiocinantem ex his
conſtare. Demonſtrationem orationem eſſe per ea
quæ magis comprehenduntur, id quod minus com-
prehenditur, de omnibus colligentem. Phantaſiam ve-
rò impreſſam in animo. Nominis figuram propriè
tranſlatam figuris quæ in cera per anulum fiunt. Ve-
C rùm phantaſiam aliam eſſe comprehendere, aliam ve-
rò comprehendere non poſſe, comprehẽdere quidem
eam quam rerum eſſe indicium dicunt, quæ fiat ab
exiſtente ſecundum ipſum exiſtens inſignitam, atque
impreſſam altius: nõ comprehendi verò eam quæ aut
non ab exiſtente: aut ab exiſtente quidem, non autem
ſecundum ipſum exiſtens proficiſcatur. Ipſam verò
dialecticam eſſe neceſſariã, virtutémque in ſpecie vir-
tutes continentem, ἀπροπτωσίαν, ſcientiam qua docemur
quando conſentire oporteat, & quando non. Porrò
D ἀνεικαιότητα, validam orationem ad id quod decet, ne
impertinenti argumento cedamus. Itidem ἀνελεγξίαν,
quam dicunt vim eſſe orationis, ne ab ipſa in contra-
rium abducamur. Quam autem appellat ἀματαιότητα,
habitum eſſe aduerſus futile argumentum, intellectum
ad rectam rationem referentem: ipſámque ſcientiam
dicunt, aut certam comprehenſionem ſiue habitum in
intellectu, ſuſceptione nihil à ratione deuiantem. Cæ-
terùm abſque dialecticæ ſpeculatione ſapientẽ in ora-

tione ſine lapſu non futurum: quippe ex illa dignoſci A
verum atque falſum, probabile item & quod ambiguè 255
dicatur intelligi: ea remota iam nõ licere ritè interrogare atque reſpondere, ſed pertingere eam, quæ in negationibus eſt temeritatẽ, ad ea etiam quæ fiunt, adeo vt in abſurditatem ac vanitatem vertantur qui phantaſias minimè exercitas habẽt, neque aliter acutum & ingenioſum, cautúmque omnino in dicendo & fore & viſum iri ſapientem. Eiuſdem enim eſſe rectè & loqui, rectéque cogitare, eiuſdémque ad ea quæ proponátur differere, & ad ea quæ interrogantur reſpondere, quæ
ſint omnia viri dialecticæ periti. Hæc igitur in eis quæ B
ratione colliguntur ſummatim illis viſa ſunt, atque vt etiam particularia non omittamus, & iſta quæ ſecundum illos ad inſtitutionis artem tendunt adiiciamus, quæ ipſa ad verbum Diocles Magneſius in Excurſione philoſophorum ponit, dicẽs ita, Placet Stoicis orationem de intellectu ac ſenſu præponere in ordine velut iudicium quoddã, quo rerum veritas noſcitur. Secundum genus phantaſia eſt, & ſecundum quod oratio de cõſenſione & cõprehenſione & intelligẽtia præcedẽs.
Cætera non abſque phantaſia conſtant: ea quippe præ- C
cedit. Deinde mens, cuius officium ſit enuntiare quod à phantaſia patitur, exprimit verbo. Differt autẽ phantaſia à phantaſmate. Phantaſma enim viſum animi eſt, cuiuſmodi in ſomniis fit: phantaſia verò, eſt formæ in animo impreſſio, hoc eſt mutatio, ſicut Chryſippus in XII Commentationum. Neque enim ſuſcipiendum eſt formationem huiuſmodi eſſe veluti ſigilli formam. Nam poſſibile non eſt figuras plures eodem in loco ſimul fieri. Intelligitur autem phantaſia eá eſſe quæ ab D
exiſtente ſecundum exiſtens impreſſa, formata atque
inſignita eſt: qualis profectò non fieret à non exiſten- 256
te. Enimuero phantaſiarum iuxta illos aliæ ſenſibiles ſunt, aliæ non. Senſibiles quidem quæ per ſenſus ſiue ſenſum accipiuntur: non ſenſibiles autem illæ ſunt quæ percipiuntur animo, veluti incorporalium rerum & eorum quæ ratione tantùm accipiũtur. Porrò ſenſibiles ab his quæ exiſtunt cum ceſſione & conſen-

A sione fiunt. Sunt autem phantasiarum etiam euidentiæ
quæ ab existentibus rebus quomodolibet fiunt. Præ-
terea phantasiarum aliæ sunt rationales, aliæ irratio-
nales. Rationales quidem rationalium animalium, ir-
rationales irrationalium sunt. Rationales igitur intel-
ligentiæ sunt, irrationales nomen hactenus non ha-
bent. Et aliæ quidem artificiales sunt, aliæ autem in
artem non cadunt. Aliter quidem ab artifice spectatur
imago, aliter ab artis imperito. At verò sensus secun-
dum Stoicos dicitur spiritus à principali ad sensum
B pertingens, & quæ per illos fit comprehensio, sensúm-
que ipsorum opificum, secundum quod plerique fiunt
inhabiles: actióque ipsa sensus appellatur. Cæterùm
comprehensio secundum illos fit sensu quidem, vt albi
& nigri, lenis & asperi: ratione verò eorum quæ ex de-
mõstratione colliguntur, puta deos esse, eósque huma-
nis rebus prouidere. Nam quæ intelliguntur partim
per incidentiam, partim per similitudinem, alia per ra-
tionem, alia per compositionem, quædam per cõtra-
rietatem intellecta & animaduersa sunt. Per inciden-
C tiam quidem sensibilia intellecta sunt, per similitudi-
nem verò quæ ab adiacente aliqua re, vt Socrates ex
imagine. Per rationem autem ex incremento quidem,
vt Tityus ac Cyclops: ex detrimento autem, vt Py-
gmæus. Sed ad centrum terræ ex proportione intelle-
ctum est à minoribus orbibus. Per trãslationem verò,
vt in pectore oculi: per compositionem autem, vt Hip-
pocentaurus intelligitur, & per cõtrarium mors. Non-
nulla item per transitionem intelliguntur, vt quæ dicta
sunt, & locus. Naturaliter autem iustum quippiam &
D bonum noscitur, & per priuationem, vt mancus. Hæc
257 sunt quæ illi de phantasia & sensu & intelligentia tra-
dunt decreta. Astruunt veritatis esse iudicium cõpre-
hensibilem phantasiam, eam videlicet quæ ab existẽte
proficiscitur, vt Chrysippus in XII Physicorum tra-
dit & Antipater & Apollodorus. Nã Boethus quidem
complura iudicia reliquit, mentem, sensum, appeti-
tionem & scientiam. Sedenim Chrysippus ab illo dis-
sentiens in primo De oratione, iudicium dicit esse sen-

ſum & anticipationẽ. Eſt autem anticipatio naturalis A
intelligentia earum rerum quæ vniuerſaliter ſunt. Alij
verò quidam ex antiquioribus Stoicis rectam rationẽ
iudicium tradunt, vt Poſidonius ait in libro De iudi-
cio. Verumenimuero dialecticæ ſpeculationis ratio,
omnium iudicio, videtur inſpicienda à vocis loco. Eſt
autem vox, aer ictus: ſeu (vt ait Diogenes Babylonius
in arte quam De voce ſcripſit) ſenſus eſt, qui propriè
auditu percipitur. Animalis quidem vox, eſt aer ex im-
petu percuſſus: hominis verò vox, eſt articulata vox, &
quæ ex mente proficiſcitur, vt ait Diogenes, quæ à B
XIIII ætatis anno conſummatur. Sed & corpus eſt
vox ſecundum Stoicos, vt ait Archedemus quidam in
libro De voce, & Diogenes & Antipater & Chryſippus
in ſecundo Naturalium. Omne enim quod facit ali-
quid, corpus eſt, facit autem vox quæ à loquentibus ad
auditores pertendit. Dictio autem ſecundum Stoicos,
(vt Diogenes ait) vox literata eſt, vt Dies eſt. Oratio au
tem vox ſignificatiua, quæ ex mente proficiſcitur. Lo-
quutio eſt dictio expreſſa iuxta gentium varietatem, C
quemadmodum Attico more dicitur Θάλαττα, Ionico
verò ἡμέρη. Dictionis verò elementa vigintiquatuor li-
teræ ſunt. Dicitur autem litera tripliciter, elementum,
figura, & nomen, vt α. Porrò ſeptem ſunt vocalia ele-
menta, α, ε, η, ι, ο, υ, ω: Mutæ ſex, β, γ, δ, κ, π, τ. Differt au- 158
tem vox à dictione: nam vox quidem & ſonus eſt: ſit e-
nim dictio nihil ſignificans, vt Blitri, nõ ſic autẽ oratio.
Differunt item Dicere ac Pronũtiare. Nam proferun-
tur voces, dicuntur autem res quæ dici poſſunt. Ora-
tionis verò quinque ſunt partes, vt ait Diogenes in li-
bro De voce, ac Chryſippus, Nomẽ, Appellatio, Verbũ, D
Cõiunctio, Articulus: Antipater Medium adiecit in li-
bris De dictione & de his quæ dicuntur. Eſt autem Ap-
pellatio ſecundum Diogenem, pars orationis ſignifi-
cans communem qualitatem, vt homo, equus: Nomen
verò, eſt pars orationis ſignificans propriam qualita-
tem, vt Diogenes, Socrates: Verbum, eſt pars orationis
ſignificans incompoſitum prædicatum, vt Diogenes:
vel, ſicut quidam volunt, elementum orationis ſine ca-

A su, significans aliquid constructum, de aliquo, vel aliquibus, vt lego, scribo. Coniunctio autem pars orationis est sine casu connectens orationis partes. Porrò Articulus elementum est orationis casuale, distinguens nominum genera & numeros, vt ὁ, τοῦ, τῷ· οἱ, αἱ, τά. Virtutes orationis quinque sunt, Græcismus, euidentia, breuitas, decorum, compositio. Est igitur Græcismus, recta secundum artem loquutio, nõ vulgarem consuetudinem: Euidẽtia est dictio mẽtis interpres, qua id quod intelligimus, apertè loquimur: Breuitas est dictio ipsa
B tantùm quæ sunt necessaria continens, ad significationem rei: Decorum dictio est cuique rei propriè accõmodata: Compositio dictio est qua rusticitas dicendo deuitatur. Porrò ex vitijs, Barbarismus, dictio est præter consuetudinem felicium Græcorum: Solœcismus autem est oratio incongruè constructa. Poema item est (vt ait Posidonius in ea introductione quam De dictione scripsit) dictio numerosa certa mẽsura cõ-
259 stans, atque prosæ orationis speciem excedens: vt, Maxima tellus, & Iouis æther. Poesis autem, significatiuum
C est poema, diuinarum humanarúmque rerum imitationem cõplectens. Definitio est (vt ait Antipater in primo De definitionibus) oratio per resolutionem perfectè enuntiata, siue (vt Chrysippus ait in libro De definitionibus) assignatio. Descriptio autem est oratio figuratè ad res inducẽs, siue definitio, definitionis vim simplicius exprimens. Genus est plurium cogitationum, quæ auferri non possunt, conceptio, vt quum dico Animal. Hoc enim cuncta per species comprehendit animalia. Cogitatio est imaginatio mentis, neque ali-
D quid existens, neque aliquid faciens, sed veluti aliquid existens & aliquid faciens, vt quum cogitatur equus etiam non præsens. Species est quæ sub genere continetur, sicuti sub animalis nomine continetur homo. Est autem maximè generalis, quæ quum sit genus, genus non habet. Est propria maximè, quæ quum sit species, nõ habet speciem, sicuti Socrates. Est autem generis diuisio, scissio in continentes species, vt animalium sunt alia rationalia, alia irrationalia. Contraria diuisio est generis in speciem scissio per contrarium, vel

ut per negationem, vt Existẽtium quædam sunt bona, A
quædam verò non bona. Subdiuisio est diuisio sub di-
uisione, vt illud, Existentium alia sunt bona, alia non
bona: eorum autem quę bona non sunt, alia mala sunt,
alia indifferentia. Partitio autem est generis in locos
ordinatio (vt Crinis ait) quemadmodum Bonorum a-
lia quidem circa animum, alia circa corpus sunt. Am-
phibolia dictio est duas aut plurès res significans, per
orationem ac propriè & secundum eandem consuetu-
dinem, vt plura simul in eadem dictione possint colligi,
veluti quum dicimus Αὐλητρὶς πέπτωκε: significatur enim B
eadem voce aliquid tale, Aula ter cecidit: & rursum ta-
le, Tibicina cecidit. Dialectica est, vt ait Posidonius,
verorum, falsorum, ac neutrorum scientia. Versatur au-
tem ipsa (vt Chrysippus ait) circa significantia & signi-
ficata. Hæc igitur atque huiusmodi de speculatione vo 260
cis disserunt. Porrò in loco qui de rebus significatis
est, construitur oratio de his quæ dici possunt, & per-
fectis enuntiatis ac syllogismis, item de deficienti-
bus, & prædicamentis, rectísque ac supinis. Aiunt au-
tem illud dici posse quod secundum rationalem subsi-
stat imaginationem. Eorum verò alia dicunt esse perfe- C
cta Stoici, alia imperfecta. Ac deficientia quidem sunt,
quæ imperfectam habent enuntiationem, vt quum di-
cimus, Scribit: quæritur enim, Quis? Perfecta verò sunt,
quæ plenam habent enuntiationem, veluti quum dici-
mus, Socrates scribit. Itaque deficientibus quidem prę-
dicamẽta, perfectis verò enũtiata, syllogismi, interroga
tiones, responsiones applicantur. Est autem prædica-
tum quod de aliquo enuntiatur, aut res de aliquo, ali-
quibúsve composita, (vt Apollodorus ait) siue dicen- D
dum deficiens constructum recto casu ad enuntiati ge-
neratiõe. Prædicatorum autem, alia quidem sunt ac-
cidentia, vt nauigare per scopulos, atque alia quidem
prædicata recta sunt, alia supina, alia neutra. Recta qui
dem sunt, quæ cõstruuntur cum aliquo ex casibus ob-
liquis, ad prędicati generatiõe, vt est, Audit, videt, lo
quitur: supina verò sunt, quæ cũ particula passiua con-
struũtur, vt est Audior, videor: neutra sunt, quæ neutro

A ſe habent modo, vt eſt ſapere, ambulare: reciproca in agendo & patiẽdo verò ſunt, quæ in ſupinis ſupina non ſunt. Sunt autẽ actiones cuiuſmodi eſt illud, Tõdetur: ſe enim qui tondetur cõplectitur. Obliqui verò caſus ſunt genitiuus, datiuus, accuſatiuus. Enuntiatum verò eſt id quod aut verum aut falſum eſt, aut perfecta res negans quantũ in ſeipſa, vt Chryſippus in Dialecticis definitionibus ſcribit. Enuntiatum eſt, aut negans, aut affirmans quantum in ſeipſo, puta, Dies eſt, Dion ambulat. Appellatum eſt autem Græcè Ἀξίωμα quod affir-
B met vel neget. Nam qui dicit, Dies eſt, videtur affirma-
261 re diem eſſe. Si enim dies ſit, verum eſt quod proponitur enuntiatum, ſi verò non, falſum. Differt autẽ enuntiatũ, & interrogatio, & percontatio, & imperatiuum, & adiuratiuum, & ſubſtantiuum, & appellatiuum, & enuntiato ſimile. Enuntiatum quippe eſt, quod dicentes pronũtiamus quippiam aut verum aut falſum eſſe. Interrogatio, res eſt perfecta quidem ſicut enũtiatum, ſed quæ reſponſionem requirat, vt eſt, Num dies eſt?
C Hoc neque verũ neque falſum eſt. Itaque dũ dicimus, Dies eſt, enuntiatum eſt: dum verò dicimus, Num dies eſt? interrogatio. Percontatio verò res eſt ad quam ſignanter reſpondere non poſſumus, ſicut in interrogatione, Etiã, ſed dicere, In hoc loco habitat. Imperatiuum autem res eſt, quam dicentes imperamus, vt eſt illud,

Tu verticoſi vade ad Inachi vadum.

Adiuratiuum eſt res quam ſi dicat quiſpiam, compellet oportet & obteſtetur, vt illud eſt,

Maxime rex hominum multorũ Atrida Agamemnon.

D Eſt autem ſimile pronuntiato, id quod enuntiati prolationem habens ex quadam parte abundat, ſeu vitium extra genus enuntiatorum cadit, vt illud,

Formoſus an non eſt hic virginum locus?
Quàm ſimilis eſt hic Priami natis buſſequa.

Eſt & ambigua res quædam ab enuntiato differens, quam ſi dicat, quiſpiam ambigat. Nónne ſimile aliquid eſt dolor atq; vita? Neq; enim verę neq; falſæ ſunt interrogationes & percontationes, & his ſimilia, quum pronuntiata aut vera ſint, aut falſa. Enuntiatorum alia

ſimplicia ſunt, alia non ſimplicia, vt ait Chryſippus, & A Archedemus, & Athenodorus, & Antipater, & Crinis. Simplicia quidem ſunt quæ conſtant ex enuntiato non ambiguo, vel ex enuntiatis, veluti, Dies eſt. Non ſimplicia autem ſunt, quæ conſtant ex enuntiato ambiguo, vel ex enuntiatis. Ex enuntiato quidē ambiguo, veluti, Si dies eſt: ex enuntiatis verò, Si dies eſt, lux eſt. In ſimplicibus verò pronũtiatis eſt enuntiatiuũ & negatiuum & priuatiuum & prædicatiuum & indefinitum. In his autem quæ ſimplicia non ſunt, eſt conne- 262
xum & ſolutum & implicitum & diſiunctum & cau- B
ſale, & quod explicat id quod maius eſt, atque id quod minus eſt, pronuntiati quidem, vt, Non dies eſt. Eſt autem huius ſpecies quæ ſuperenuntiatiua dicitur: ea verò eſt enuntiatiui enuntiatiuum, vt, Non dies eſt, ponit autem, Dies eſt. Negatiuum verò eſt quod conſtat ex negatiua particula & prædicato, vt, Nullus ambulat. Priuatiuum verò genus eſt, quod ex priuante particula & enuntiato conſiſtit ſecundum vim, vt, Inhumanus eſt iſte. Prædicatiuum autem eſt quod conſtat ex recto caſu & prædicato, vt, Dion ambulat. Indefini- C
tum eſt quod ex indefinita particula, ſiue ex indefinitis particulis conſtat, vt Aliquis ambulat, Ille mouetur. Porrò non ſimplicium enuntiatorum cōiunctum quidem eſt (vt Chryſippus in Dialecticis, & Diogenes in arte Dialecticæ tradunt) quod conſtat per Si coniunctionem coniunctiuam. Vult autem hæc coniunctio vt ſubſequēs ſtatim ſequatur, quod præibat, vt, Si dies eſt, lux eſt. Adiunctum verò eſt (vt Crinis ait in arte Dialectica) enuntiatum quod à coniunctione, quoniam dependet incipiens à pronuntiato & in enuntia- D
tum deſinens, vt, Quoniam dies eſt, lux eſt. Spondet autem coniunctio iſta, ſecundum item ſequi poſt primum, primúmque ſubſiſtere. Complexum verò enũtiatum eſt quod copulatiuis quibuſdam coniunctio- 263
nibus conſtat, vt, Et dies eſt & lux eſt. Diſiunctum autem eſt, quod aut cōiunctio diſiuncta diſiungit, vt, Aut dies eſt, aut nox eſt. Denuntiat autem iſta coniunctio alterum enuntiatum falſum eſſe. Cauſale autem eſt

A enuntiatum quod per Quia connectitur, puta, Quia dies eſt,lux eſt, perinde ac cauſa ſit ſecundi, primum. Declarans autem quod potius dicitur enuntiatum,eſt quod conſtruitur per eam cōiunctionem Potius,quod declarat,& media enuntiatorũ ponitur: vt Potius dies eſt quàm nox eſt.Declarans verò Minus,pronuntiatũ eſt ſuperiori contrarium:vt Minus nox eſt quàm dies eſt. Præterea enuntiata illa ſecundum veritatẽ & mendacium ſibi inuicem oppoſita ſunt,quorũ alterum negatur ab altero, vt,Dies eſt, & Dies non eſt. Coniun-
B ctum ergo verum eſt, cuius oppoſitum principali intentione dicentis repugnat,vt, Si dies eſt,lux eſt. Hoc verum eſt,nam Non lux (quod dicitur oppoſitum deſignanti) repugnat ei quod dicitur,Dies eſt. Coniunctum aut falſum eſt,cuius oppoſitum antecedenti non reluctatur,vt,Si dies eſt,Dion ambulat. Nã illud,Diõ non ambulat, non repugnat ei quod dicitur,Dies eſt. Adiunctum autem verum eſt, quod à vero inchoans in conſequens deſinit, vt Quoniam dies eſt, ſol eſt ſupra terram. Falſum autem aut à falſo incipit,aut nõ in conſequens deſinit, vt quoniam nox eſt,Dion ambu-
C lat,ſi dicatur id de die. Cauſale autem verum eſt,quod à vero incipiens in conſequens deſinit,non tamen habet deſinenti initium conſequens,vt,Quia dies eſt,lux eſt. Ei enim quod dicitur dies eſt, ſequitur neceſſariè, lux eſt.ſed quod dicimus lux eſt,non ſequitur,dies eſt. Cauſale verò falſum eſt, quod aut à falſo incipit, aut
264 non in conſequens deſinit,aut habet initium deſinenti non reſpõdens,vt Quia nox eſt,Dion ambulat.Probabile pronuntiatum eſt quod ad conſenſionem inducit, vt ſiquid aliqua peperit,eius illa mater eſt. Eſt au-
D tem id falſum,neque enim auis oui eſt mater. Præterea ſunt alia poſſibilia, alia impoſſibilia, alia item neceſſaria, alia non neceſſaria. Poſſibile quidem eſt, quod probat verum eſſe externis non aduerſantibus, ne verum ſit,vt,Viuit Diocles. Impoſſibile eſt, quod verum eſſe probari non poteſt,vt,Terra volat.Neceſſarium eſt,quod quum verum ſit, falſum eſſe non poteſt:aut poteſt quidẽ, ſed quæ extrinſecus ſunt,falſum

eſſe conuincunt,vt Virtus vtilis eſt. Non neceſſarium A
autem eſt,quod & verum eſt,& falſum tamen eſſe poteſt,ſi exteriora non repugnent,vt Ambulat Dion.Veriſimile pronuntiatum eſt quod plures, vt verum ſit, occaſiones habet,vt Viuemus cras. Sūt item aliæ pronuntiatorum differentiæ, ipſorúmque ex inuicem in falſa & cōuerſa incidentiæ, de quibus latius dicemus. Oratio eſt (vt Crinis ait) quæ conſtat ex lemmate vel lemmatis,& aſſumptione & concluſione.Eſt autē huiuſmodi,Si dies eſt,lux eſt: aſſumptio verò,Dies autē B
eſt: concluſio,Lux ergo eſt. Modus autem eſt velut orationis figura: cuiuſmodi eſt illud,Si primus eſt,ſecūdus: atqui primus eſt, eſt ergo ſecundus. Logotropos autem eſt, quod ex vtriſque componitur: vt, Si viuit Plato, ſpirat Plato: atqui prius ita ſe habet, igitur & poſterius. Inuectum eſt autem id genus in prolixioribus verborum ſtructuris, vt non neceſſe eſſet aſſumptionem longam concluſionémque dicere, ſed tātummodo inferre; Primum autem eſt,ergo & ſecundum. Orationum verò aliæ quidem concluſionem admit- C
tunt,aliæ non. Non recipiunt quibus oppoſitum concluſionis reluctatur lemmatum connexioni, cuiuſmo- 265
di eſt hoc,Si dies eſt, lux eſt: dies autem eſt,ambulat ergo Dion. Quæ verò concluſionem admittunt, partim quidem æquiuocæ id genus dicūtur concluſiones, partim ſyllogiſticæ. Syllogiſticæ quidem ſunt, quæ vel abſque demonſtratione ſunt, ſiue ad eas quæ ſunt eiuſmodi adducūt,ſecundum aliquam vel aliquas poſitiones. Sunt autē huiuſmodi, Si ambulat Dion,mouetur ergo Dion. Concluſiuæ autem ſunt ſpecialiter quæ colligunt non ſyllogiſticè, vt falſum eſt, Dies eſt, D
& nox eſt:dies autem eſt, non ergo nox eſt. Præter ſyllogiſmos autem ſunt quæ probabiliter quidem ſyllogiſticis adiacent, nō autem concludunt,vt,Si equus eſt Dion,animal eſt Dion, non ergo animal eſt Dion. Orationum item aliæ veræ ſunt, aliæ falſæ. Veræ quidem ſunt, quæ ex veris colligunt, vt, Si virtus prodeſt,vitium nocet. Falſæ autem ſunt quæ falſum aliquid in aſſumptionibus habent, vel quæ non

A concludunt, vt, Si dies eſt, lux eſt: dies autem eſt, viuit
ergo Dion. Sunt quoque poſſibiles orationes & im-
poſſibiles, neceſſariæ & non neceſſariæ. Sunt etiam
quæ quòd demonſtratione non egeant, ἀναπόδεικτοι di-
cuntur. Aliæ quidẽ apud alios. Cæterùm apud Chry-
ſippum quinque ex quibus omnis ratio texitur, acci-
piuntúrque in concludentibus & ſyllogiſmis & tropi-
cis. Prima eſt huiuſmodi, in qua omnis oratio texitur,
ex coniuncto & antecedente, à quo inchoat coniun-
ctum quippiam & deſinens, vt ſi primus, ſecundus: at-
B qui primus, ergo ſecundus. Secunda eſt, quæ per con-
iunctum & oppoſitum conſequentis, oppoſitam habet
antecedentis concluſionem, vt, Si dies eſt, lux eſt: atqui
nox eſt, non ergo dies eſt. Fit enim aſſumptio ex op-
poſito conſequenti, concluſióque ex oppoſito antece-
266 denti. Tertia demonſtratiua eſt, quæ per negantem
complexionem & vnum aliquid eorum quæ in com-
plexione ſunt, infert oppoſitum reliqui, vt illud, Non
eſt mortuus Plato, & viuit Plato: atqui mortu' eſt Pla-
to, non ergo viuit Plato. Quarta eſt, quæ per diſiun-
C ctum, & vnum eorum quæ ſunt in diſiuncto oppoſi-
tam habet concluſionem reliqui, vt illud, Aut eſt pri-
mum aut ſecundum: atqui primum eſt, non eſt ergo
ſecundum. Quinta eſt, in qua omnis oratio conſtrui-
tur ex diſiuncto & vno oppoſito eorum quæ in diſtin-
cto ſunt, infértque reliquum: vt, Aut dies eſt, aut nox
eſt: non eſt autem nox, dies ergo eſt. Nam in vero ve-
rum ſequitur ſecundum Stoicos, vt, Dies eſt, Lux eſt:
in falſo falſum, vt Nox eſt, Falſò tenebræ ſunt: & in
falſo verum, vt Volare terram, Eſſe terram. Vero ta-
D men falſum non infertur. Nam dum dicimus eſſe ter-
ram, non ſequitur vt volet terra. Sunt item ambiguæ
quædã orationes, obſcuræ ac latentes, & σωρείτης & κε-
ρατίδες & οὔτιδες. Eſt autem obſcura & inuoluta oratio
huiuſmodi, Non pauca duo ſunt, non etiam tria, ne i-
ſta quidem, non autem & quatuor: atque ita vſq; de-
cem. duo autem pauca ſunt, & decem igitur. οὔτις au-
tem eſt oratio coniunctiua, ex infinito & finito con-
ſtans, aſſumptionem verò & concluſionem habens. vt,

Siquis eſt hic, non eſt ille Rhodi. Ac huiuſmodi ſunt A
in logicis Stoici, vt maximè aſſerãt dialecticum ſolum
eſſe ſapientem. Omnis enim res per eam quæ in verbis eſt ſpeculationem cerni, quæque ad naturam pertinent, & quæ rurſum ad mores logicæ egere adminiculo. Quid dicere oporteret de rectitudine nominum, quo pacto ſtatuerunt leges in operibus, non facilè dixerim. Porrò quum duæ ſint conſuetudines quæ vir- 267
tuti ſubincidunt, altera quidem quid quodque ſit in rerum natura inſpicit, alia verò quid vocetur. Atque in hunc modum de rationali philoſophiæ parte diſſe-
runt. Enimuero moralem philoſophiæ partem in ſub- B
iectos diuidũt locos, videlicet de appetitione, de bonis & malis, de affectibus, de virtute, de fine, déque prima æſtimatione, & de actibus ac de officiis, de adhortationibus & dehortationibus. In hunc autem modũ ſubdiſtinguunt, Chryſippus, Archedemus, Zeno Tarſenſis, Apollodorus, Diogenes, Antipater & Poſidonius. Nam Cittieus Zeno & Cleanthes (vt antiquiores) ſimplicius tractarunt. At hi rationalem naturalémque philoſophiæ partem diuiſerunt. Primam au-
tem hanc animantis appetitionem fuiſſe dicunt, ſei- C
pſum tuendi atque ſeruandi, natura ſibi ipſum ab initio ita conciliante, vt Chryſippus ait in primo De finibus, primum proprium cuique animanti dicens ipſius fuiſſe commendationẽ, huiúſque notionem. Neque enim fas erat animal ipſum vel ab ſe alienum fieri, vel omnino id fieri, vel non ſibi maximè propinquum fieri. Reſtat igitur vt dicamus hanc ipſum ſibi maxima concordia & charitate deuinxiſſe. Ita enim
& noxia propellit, & quæ ſibi ſũt vtilia ſuſcipit. Quod D
autem dicunt quidam primam appetitionem animãtibus ad voluptatem fieri, falſum eſſe euincunt. Acceſſionem enim arbitrantur ſiquid ſit voluptatem eſſe, quum ipſam per ſe natura inquiſierit, & quæ commẽdationi ſuæ ſunt accommodata percepit, quemadmodum exhilareſcunt animalia, vireſcúntque arbores. Nihil quicquam (aiunt) diſcreuit natura in arboribus & animalibus, quando de illis abſque motu volũ-

A tatis ac ſenſu diſponit, & in nobis quædam ea ratione fiunt. Quum verò ex ſuperfluo appetitio animantibus accreuit, qua vtētes peragant quæ ſua ſunt, in eis quidem naturali quadam ratione appetitionem illam diſponi. Cæterùm quum rationalibus perfectiore præcepto data ſit ratio, vt ex illius præſcripto & conuenienter naturæ viuant, ex natura ſibi inſitū eſſe: ea quippe artifex accedit moderatrixque appetitionis. Quo-
268 circa primus Zeno in libro De natura hominis, finem ait conſentaneè ſecūdum naturam viuere: id autem eſt ſecundum virtutem viuere. ad eam quippe natura nos
B duci. Similiter & Cleanthes in libro De voluptate, & Poſidonius, & Hecato in libro De finibus. Rurſus ſecundum virtutem viuere, idem eſt quod ſecūdum experientiam eorum quæ ſecundum naturam accidunt, viuere, vt Chryſippus in primo De finibus ait: partes enim naturæ vniuerſi ſunt naturæ noſtræ. Idcirco finis efficitur conſentaneè ſecundum naturam viuere, ſecūdum ſuam atque vniuerſorum naturam, nihil eorum faciendo quæ à communi lege prohibentur, quæ eſt recta ratio in omnes perueniens, eadémque in Io-
C ue hoc principe gubernationis omniū quæ ſunt. Eſſe autem hoc ipſum felicis hominis virtutem & copiam vitæ, quum omnia geruntur ex concentu qui apud vnumquenque eſt pro voluntate gubernationis omniū. Diogenes igitur finem diffinit eſſe rationi ritè obtemperare in eis eligendis quæ ſecundum naturam ſunt: Archedemus autem nihil officiorum omittendo viuere: Naturam autem Chryſippus quidem eam cui conſentaneè oporteat viuere, & communem intelligit, & propriè humanam. At verò Cleanthes communem tantummodo naturam ſuſcipit, quam ſequi oporteat,
D non etiam particularem. Virtutémque affectionem eſſe conſentientem, & ipſam propter ſeipſam eſſe virtutem, non ob metum aliquem aut ſpem, aut aliquid eorum quæ ſunt externa, ſed in ſeſe cuiuſque conſtitutam eſſe beatam vitam. Nam quum ſit animæ inſita ad conſenſionem totius vitæ: peruerti autem rationale animal plerunque exterioribus negotiis in-

ductum, plerunque rationaliter persuasum, aliquando A
autem ob familiarium instructionem. Natura enim
occasiones dat minimè peruersas. Est autem virtus a-
lia quidem communiter omnibus perfectio quædam,
veluti statuæ: alia inuisibilis, veluti sanitas, & alia spe-
culatiua, vt est prudentia. Ait enim Hecato in primo 269
De virtutibus, scientiam quidem & speculatiuas quæ
ex speculationibus constant virtutes tueri, vt pruden-
tiam atque iustitiam. Speculatione autem vacantes
eas quæ ita fermè per extensionem inspiciantur, vt il-
læ quæ ex speculationibus constant, veluti sanitatem B
& robur. Quippe & insipientiam quæ & in specula-
tionis parte est, sequi contingit, ac proferri sanitatem,
non secus ac fornicis structuræ robur accedere. Ap-
pellantur autem ἀθεώρητοι, quia consensiones non ha-
bent, sed accedunt, & circa ignauos sunt, vt sanitates
& vires. Argumentum verò quòd substantialis vir-
tutis sit, ait Posidonius in primo Moralis orationis,
quòd in profectu fuerint Socrates, Diogenes, & An-
tisthenes. Esse autem & vitium subsistens, quia vir-
tuti opponatur. Docibilem verò esse virtutem, &
Chrysippus in primo De fine dixit, & Cleanthes &
Posidonius in Exhortationibus, & Hecato. Quòd C
autem docibilis sit ex eo constat, quòd boni ex ma-
lis fiant. Panætius quidem duas posuit virtutes, con-
templatiuam & actiuam. Alii tres, rationalem, na-
turalem, & moralem. Quatuor Posidonius, plures
Cleanthes, Chrysippus, & Antipater. Apollophanes
verò vnam dicit virtutem, prudentiam. Porrò vir-
tutum alias quidem primas, alias verò eis subiectas.
primas quidem, ac veluti principes has esse, pru-
dentiam, fortitudinem, iustitiam, temperantiam.
Harum autem in specie, magnanimitatem, consci- D
entiam, tolerantiam, ingenium, consilium. Ac pru-
dentiam quidem, scientiam esse bonorum ac ma-
lorum, ac mediorum. Iustitiam verò scientiam eorum
quæ eligenda sunt, quæque fugienda, quæque sunt
media. Cæterùm magnanimitatem, scientiam quæ

A habitum faciat excelsiorem omnibus quæ contingere
possint ex æquo bonorum ac malorum. Continētiam
verò affectionem insuperabilē rectæ rationis, siue ha-
bitum voluptatibus inuictum. Porrò tolerantiam, sci-
entiam, siue habitum earum rerum quibus insistēdum
270 sit, vel non, atque mediarum. Ingenium autem habi-
tum celerem officii inuentorem. Consilium verò, sci-
entiam inspiciendi quænam, & quo pacto gerentes v-
tiliter quippiam operemur. Consentaneum est autem
B vitiorum quoque alia prima, alia his esse subiecta, pu-
ta imprudentiam, formidinem, iniustitiam, intempe-
rantiam, incontinentiam, & hebetudinem, & malum
consilium his esse subiecta. Esse autem earum rerum
ignorantiā initium, quarum scientia virtus sit. Bonum
verò communiter quidem id esse quod sit vtile, pro-
priè verò siue idem, siue ab vtilitate nō alienum. Quo-
circa ipsam quoque virtutem & particeps ipsius bo-
num, ita tripliciter dici, cuiusmodi sit, bonum ex quo
contingit, veluti in virtutis actum. A quo autem vel-
C uti studiosum virtutis participem. Aliter ita propriè
definiunt bonum, quod sit perfectum secundum natu-
ram rationalis, vel quasi rationalis. Huiusmodi verò
esse virtutem, vt participes sui actus ac probos reddat.
Accessiones verò ipsius gaudium esse & lætitiam, &
his similia. Eodem modo & in malis, aliud quidem e-
sse imprudentiam, formidinem, iniustitiam, & his si-
milia: quæ autē participent, vitiosos esse actus & ma-
los homines. Horum esse accessiones mœrorem & an-
gorem, & cætera in hunc modum. Præterea bona a-
D lia esse circa animum, alia extrinsecus, alia neque cir-
ca animum neque extra. Ea quidem quæ sint circa a-
nimum, virtutes esse, virtutisque actiones: quæ verò
extrinsecus sunt, nobilem habere patriam, & amicum
charum atque probum, harúmque rerum comitem
felicitatem: quæ verò neque extrinsecus neque in a-
nimo sunt, quemque ipsum sibiipsi esse bonum ac feli-
cem. Rursus autem mala partim esse circa animum, i-
psa videlicet vitia actúsque vitiosos: partim extrinse-
cus, vt stultam habere patriam & stolidum amicum, &
quæ

quæ iſta conſequuntur. Infelicitatem partim neque A
extrinſecus eſſe, neque circa animũ; vt ipſum ſibiipſi
eſſe malum atque infelicem. Item bona alia verſari cir- 271
ca fines, alia in effectu conſiſtere, alia vtrunque. Simul
eſſe amicum quidem, & quæ ab ipſo nobis proueniunt
commoda, effectu eſſe bona. Porrò confidentiam, &
magnitudinem animi, & libertatem, & oblectationem,
& lætitiam, & tranquillitatem, omnémque virtutis a-
ctum, finis in parte eſſe, eadem verò vtrunque ſimul
eſſe. Nam ex eo quidem quòd perficiunt felicitatem,
effectiua ſunt bona: ex eo verò quòd illam veluti par- B
tes ipſius implent, ad finem pertinẽt. Pari ratione ma-
lorum quoque alia eſſe finalia, alia effectiua, alia in v-
trunque modum ſe habẽtia. Inimicum nempe, & quæ
ab ipſo oriuntur incommoda, effectiua eſſe. Stupidita-
tem autem, & humilitatem, & ſeruitutẽ, & moleſtiam,
& mœrorem ac triſtitiam, omnem actum malitiæ ad
finem pertinere. Ea verò ſe vtroque modo habent.
Nam & ex eo quòd inferunt infelicitatem, effectiua
ſunt: & ex eo quòd eam, vtpote ipſius partes, implẽt,
ad finem pertinẽt. Præterea bonorum animi, alia ha- C
bitus ſunt, alia affectiones, alia neutrum eorum. Affe-
ctiones quidem virtutes ſunt, habitus autem ſtudia.
Porrò actiones neque habitus neque affectiones ſunt.
Communiter autem bonorum quædam ſunt mixta,
vt fœcunditas prolis, & quieta ſenectus. Simplex verò
bonum eſt ſcientia, ac ſemper quidem præſentia bona
virtutes, non ſemper autem, vt gaudium, deambula-
tio. Bonum autem omne conducens, & opportunum,
& commodum, & vtile, & honeſtum, & pulchrum, &
optabile, & iuſtum eſſe. Conducens quidem quòd ea D
conferat, quibus emolumẽtum capimus: opportunum
quòd ea quæ oportet contineat: commodum, quòd ad
id accommodatum ſit, vt excedat emolumento ex-
trinſecus contra contracta commercia: vtile, quòd
vſum præſtet vtilitatis: honeſtum verò quòd lauda-
bilem conuenientiam operetur: pulchrum, quòd mo-
deratè ſui vſum præbeat: ὠφέλιμον, quòd tale ſit vt iu-
uare poſſit: optabile, quòd eiuſmodi eſt vt optione 272

A præpoſita meritò id eligamus : iuſtum verò,quòd iuri
ac legi cõcordet,efficiátque ſocietates. Honeſtum au-
tem, quod ſit perfectum dicunt bonum,quòd omnes à
natura habeat quæſitos numeros ,ſitque perfectè mo-
deratum. Eius quatuor ſpecies tradunt, iuſtitiam,for-
titudinem, temperantiam & ſcientiam . porrò his ho-
neſtas actiones conſummari . Eadem itidem ratione
turpe quod eſt, in ſpecies quatuor ſcindunt,in iniuſti-
tiam, formidinem, intemperantiam, & inſipientiam.
Dici autem honeſtum vnicè quidem,quod eo qui hoc
B præditi ſunt, meritò omni laude dignos facit . Aliter
autem bene & aptè ad opus ſuum natũ eſſe.Aliter verò
quod exornet, quum dicimus ſolum ſapiẽtem bonum
honeſtúmque eſſe. Dicunt autem quod honeſtum ſit,
id ſolum eſſe bonum , vt Hecato in primo De bonis
ait, & Chryſippus in libro De honeſto . Id autem eſſe
virtutem & quod ſit virtutis particeps : cui æquale il-
lud eſt,bonum omne quod ſit,id etiam honeſtum eſſe.
Honeſtum autem ac bonum tantundem valere. Id au-
tem huic ſimile eſt. Nam quia bonum eſt, honeſtum
C eſt : eſt autem honeſtum , bonum ergo eſt . Putant &
omnia bona eſſe paria , bonúmque omne ſummopere
eſſe appetendum,ídque nec augmentum ſuſcipere nec
detrimentum . Eorum autem quæ ſunt, aiunt alia bo-
na, mala alia, alia neutra . Bona quidem virtutes eſſe,
prudentiam, iuſtitiam, fortitudinem , temperantiam,
& cætera id genus : mala verò his oppoſita,vitia , im-
prudentiam, iniuſtitiam, & cætera . neutra verò, quæ
neque proſunt neque obſunt, vt eſt vita, ſanitas , pul-
chritudo, voluptas , vires, opes , gloria , nobilitas : &
D quæ eis oppoſita ſunt,mors,ægritudo, dolor, turpitu-
do, infirmitas , inopia , obſcuritas atque ignobilitas,
& his ſimilia , vt ait Hecato in ſeptimo De fine , & A-
pollodorus in Ethice, & Chryſippus . Non enim eſſe
iſta bona, ſed indifferentia per ſpeciem producta . Si-
cut enim caloris proprium eſt calefacere, non refrige-
273 rare : ita & boni proprium prodeſſe eſt, & non noce-
re . Non autem magis proſunt , quàm noceant opes
atque ſanitas. Quo autem bene & malè vti poſſumus,

id bonum non est. diuitiis autem & sanitate bene & A malè vti possumus: non est igitur bonum opulentia & sanitas. Posidonius tamen ista quoque bona esse dixit. Sed neque voluptatem bonum esse dicunt, & Hecato in nono De bonis, & Chrysippus in libris De voluptate. Esse enim & fœdas voluptates: verùm nihil quod fœdum sit, esse bonum. Prodesse autem est mouere, aut habere secūdum virtutem: cōtrà verò nocere est mouere, aut habere secundum vitiū. Duobus autē modis dici indifferentia. Vno quidē, ea quæ neque ad felicitatem, neque ad infelicitatem conferunt, vt sunt B diuitiæ, sanitas, vires, gloria, & cætera id genus. Nam & sine his contingit felicem esse, quum earum vsus vel rectus felicitatis, vel prauus infelicitatis autor sit. Aliter autem dicuntur indifferentia, quæ neque appetitum, neque occasionem mouent: vt est, vel pares in capite habere capillos, vel impares: vel extendere, vel contrahere digitum. Priora enim quæ diximus indifferentia non ita se habent. Illa quippe & appetitum & occasionem mouēt. Idcirco alia quidem ex eis eligun- C tur, quum cætera æqua ratione vel eligenda sint, vel fugienda. Porrò indifferentiū alia quidem producta sunt, quæ vocant: alia abducta. Producta quidem, quæ habeant existimationē, abducta verò quæ existimatione careant. Existimationem verò quidem conferre aliquid ad consentaneam vitam, quæ circa omne bonum est. Aliam verò mediam quandam vim, aut vsum conferre ad eam vitam quæ sit secundum naturam, cuiusmodi dicere possimus opes atque sanitatem, siquid afferant commodi ad naturalem vitam. Existimationem probati vicissitudinem quācunque statuerit peritus re- D rum, vt verbi gratia, cōmutare cum hordeo triticum. Esse igitur producta, quæ & existimationem habēt, vt in eis quidē quæ ad animam pertinent, ingenium, artē, profectum, & his similia. In corporalibus autē, vitam, 274 sanitatem, robur, bonā habitudinem, integritatem, pulchritudinem. In eis verò quæ sunt exterius, diuitias, gloriam, nobilitatem, & his similia. Contrà autem superioribus, in iis quidem quæ ad animum pertinent,

A obtusionem,hebetudinẽ,inertiam,& his similia. Porrò in rebus corporis, mortem,morbum, imbecillitatem,malam habitudinem,debilitatem, turpitudinem, & his similia.In exterioribus autem,paupertatem,obscuritatem,ignobilitatem, & cætera in hunc modum. Neque verò producta sunt,neque non producta, quæ neutro se habent modo. Præterea productorum alia quidẽ per seipsa producta sunt,alia verò propter alia: alia & propter seipsa,& propter alia.Per seipsa quidem, vt ingenium,profectus,& similia.Per alia verò,vt diui-
B tiæ,nobilitas,& cætera id genus.Ob seipsa verò & alia, vt valentia,viuacitas,sensuum incolumitas. Per seipsa quidem,quia per naturam sunt:per alia verò, quia non modico vsui sunt.Eodem se modo habet abductũ contraria ratione.Officium autem id esse dicũt, quod cur factum sit probabilis ratio reddi potest: pertingere autem id ad arbores etiam & animantes.notari nãque & in his officia. Cæterùm & à Zenone primo τὸ καθῆκον ita appellatum est officium, ex eo quòd per quosdam veniat,appellatione sumpta:esse autẽ id actionem quã-
C dam naturalibus rebus propriam.Nam ex his quæ secundum appetitum geruntur, alia quidem esse officia, alia præter officium: ea verò officia intelligenda, quæ ratio facienda suaserit, vt parentes honorare, fratrésque ac patriam tueri, amicos parare, illísque adesse. Præter officium sunt, quæ ratio fugienda suggesserit: vt est parentes negligere, fratrũ omittere curam,amicis non consentire, patriámque aspernari, & cætera in hunc modum. Quæ autem ratio fieri ne-
D que vetat,neq; postulat,ea neque officium esse, neque præter officium:vt est festucã tollere,tenere stilum,vrceũ,& cętera id genus.Atque alia quidẽ officia esse absque errore,alia cũ errore.Sine errore quidẽ,vt valetudinẽ suã sensúsq; tueri, & similia. Quę verò cũ errore
275 fiũt,vt mutilare seipsum,substantiámq; proiicere: eadẽ ratione & de iis quæ præter officiũ sunt.Pręterea officiorũ alia quidẽ semper efficiẽda sunt,alia verò nõ semper.Et semper sanè,vt est interrogare atque respondere,& ambulare,& eius generis omnia. Eadem & in iis

quę ſunt præter officium,ratio eſt.Eſt etiam in medijs A
officium aliquod,vt eſt pueros obtemperare pædago-
gis. Aiunt autem animam octo in partes eſſe diuiſam.
Eſſe autem has illius partes,quinque ſenſus,& vocis &
cogitationis inſtrumentum,quæ eſt ipſa mens, & gene
randi vim.Enimuero ex falſis accidere mentis peruer-
ſionem,ex eáque complures pullulare perturbationes
atque inconſtantiæ cauſas.Eſt autem ſecundum Zeno-
nem ipſa perturbatio irrationabilis ac præter naturam
animi motus, aut immodicus animi impetus. Porrò
perturbationum ſupremarum(vt ait Hecato in ſecun- B
do De perturbationibus,ac Zeno in eo quem ſcripſit
itidem De perturbationibus libro)quatuor eſſe gene-
ra,dolorem,metum,concupiſcentiam,voluptatem.Pu-
tant autem perturbationes iudicia eſſe,(vt Chryſippus
in libro De perturbationibus ait) quippe auaritiam o-
pinionem eſſe de pecunia quòd honeſta ſit: ebrieta-
témque itidem,& intemperantiam, & cætera ſimilia.
At dolorem quidem irrationabilem animi contracti-
onem eſſe.Eius autem ſpecies miſericordiã, inuidiam,
æmulationem, zelotypiam,angorem, cõturbationem, C
triſtitiam,mœrorem,confuſionem.Miſericordiam do-
lorem eſſe ex alterius prolata iniuria: inuidiam verò
dolorem eſſe in alienis bonis: æmulationem dolorem
ex eo quòd alius eo potiatur quod ipſe cupierit: zelo-
typiam ægritudinem eſſe ex eo venientem quòd adſit
alteri quod ipſe quiſque habeat: angorem verò ægri-
tudinem eſſe prementem: conturbationem ægritudi-
nem eſſe vrgentem,difficultatémque præſtantem: tri-
ſtitiam ægritudinem altius inſitam animo, atque cre-
ſcentem: mœrorem ægritudinem laborioſam: confuſi-
onem ægritudinem eſſe irrationabilem, mordentem, D
& præſentia conſpici prohibentem: timorem autem
eſſe metum impendẽtis mali. Porrò ad timorem & i-
ſta referunt,metum,pigritiam,pudorem,terrorem,tu-
multum,anxietatem.Eſſe autem metum timorem tre- 176
pidationem facientem.Pudorem metum eſſe ignomi-
niæ.Pigritiam metum futuri laboris. Terrorem me-
tum ex inſuetæ rei imagine proficiſcẽtem. Tumultum

A metum esse cum adhæsione vocis: concupiscentiam ve-
rò irrationalem esse appetitum: cui & ista tribuantur,
indigentia, odium, contentio, ira, amor, iracundia, ex-
candescentia. Est autem indigentia cupiditas quædam,
quum eo non potimur quod cupimus, ac veluti à rei-
psa separata, frustra verò ad illum nititur. Odium verò
est cupiditas qua malè cuiquam optamus, cum profe-
ctu aliquo & incremento. Contentio cupiditas quæ-
dam est circa opinionem tuendam. Ira libido punien-
di eius est, qui læsisse videatur iniuria. Amor autem est
B concupiscētia quædam in præstanti ingenio viros non
cadens. Est enim insidiatrix industriæ & studii per à-
pertam ac se ingerentem pulchritudinem. Iracundia est
ira inueterata & plena odij, vlciscendi tempus obser-
uans, quod hisce verbis ostenditur,

Nam siquidem ad tempus bilem sibi concoquat atram,
Non tamen ira animo excedet, nisi pœna sequatur.

Porrò excandescentia est ira nascēs, & mox subsistens.
Cæterùm voluptas est irrationabilis eius rei appetitus
quæ videatur expetenda. Eius partes sunt, delectatio,
C gaudium in malis, oblectatio, effusio. Est autē delecta-
tio voluptas suauitate auditus animam deliniēs. Insul-
tatio autem voluptas in malis alienis. Oblectatio quæ-
dam est inductio animíque inclinatio, ad voluptatem
emolliens. Effusio verò virtutis dissolutio est atque re-
missio. Sicut autē in corpore sunt ægrotationes quæ-
dam, veluti podagræ, & articulorum dolores, ita & in
animo gloriæ & voluptatis appetitio immodica, & cæ-
tera eiusdem generis. Est ægrotatio morbus cum im-
becillitate. Morbus autem opinatio vehemens eius rei
D quæ videatur expetenda. Et sicut in corpore casu gi-
gnuntur ægritudines, quemadmodum κατάῤῥοι, & διάῤ-
ῥοια, ita & in animo sunt quædam procliuitates, vt inui-
dentia, immisericordia, contentiones, ac similia. Esse
277 autem & bonas affectiones aiunt tres, gaudium, cauti-
onem, voluntatem. Esse verò gaudium placidum, &
constans contrarium dolori, rationabilémque volu-
ptatem. Cautionem verò, malorum declinationē cum
ratione timori contrariū, quæ est declinatio sine ratio-

ne. Metuere enim nunquam ſapientẽ,ſed cauere. Cupiditati voluntatẽ cõtrariam dicunt,quę ſit appetitio rationabilis. Quemadmodũ igitur ſub prioribus perturbationibus quædã cadunt, ita & ſub primis affectionibus. Nanque voluntati adiungi beneuolentiã,placiditatẽ,lenitatem,dilectionem. Cautioni autem verecundiam, caſtitatem, & cætera id genus. Gaudio iocunditatem,lætitiam, æquanimitatem. Aiunt autem & ſemper quietum eſſe, ac perturbationibus vacuum. Eſſe item & alium ſine affectu malum,quod tantundem valet acſi dicatur durus, & ad virtutis actiones immobilis. Faſtu itidem vacare ſapientem: quippe tanti honorem & gloriam exiſtimare, quanti dedecus & ignominiam. Eſſe & malum quemlibet ſine faſtu: quippe qui æquè mouetur ad decus & ignominiam. Seueros item aiunt eſſe ſapientes omnes, quòd neque ipſi loquantur ad voluptatem, neque ab aliis ad voluptatem dicta admittant: eſſe autem & alios ſeueros qui ad rationem acris vini ſeueri dicantur, quo ad medicamenta potius quàm ad propinationem vtuntur. Sinceros item eſſe ſapientes, obſeruaréque & cauere ſolicitè, ne quid de ſe melius quàm ſit commendare putemur, fuco ſeu arte aliqua mala occultante, & bona quæ inſunt, apparere faciente, ac circuncidere vocis omnem fictionem. Eſſe itidem ſpeciem à negotiis remotos. Cauere enim nequid præter officium faciant, ac eos vinum quidem bibere, non autem inebriari. Nunquam item ſanitate mentis excidere. Incidere tamen aliquando in imaginationes abſurdas, propter atræ bilis redundantiam, ſiue ob delirationem, non quidem deuiatione rationis, verùm ex imbecillitate naturæ. Neque dolore capiendum ſapientem, quòd ea ægritudo ſit animi, ratione aduerſante, contractio, quemadmodum Apollodorus ait in Moralibus. Diuinos quoque eſſe, quòd in ſeipſis quaſi habeant deum. 278 Malum verò, impium & ſine Deo eſſe: quod duplici ratione accipitur, ſiue quòd Deo contrarius dicatur, ſiue quòd aſpernetur deum. Id tamen malis omnibus

A non conuenire. Pios autem & religioſos eſſe ſapien-
tes: peritos enim eſſe diuini iuris omnes. Porrò pieta-
tem ſcientiam eſſe diuini cultus. Diis item eos ſacrifi-
cia facturos, caſtóſque futuros: quippe ea quæ in
deos admittuntur peccata, deteſtari, diiſque charos ac
gratos fore, quòd ſancti iuſtique in rebus diuinis ſint.
Solos verò ſacerdotes eſſe ſapientes: conſulere quip-
pe ac decernere de ſacrificiis, templorũ inſtructioni-
bus inductionibúſq; cęteris quæ ſunt dijs gratiſſima.
Colendos item parentes ac fratres ſecũdum deos mo-
B nẽt. Aiunt autem affectẽ & indulgentiã in filios ipſis
eſſe naturalem, maliſque ineſſe negant. Peccata item
paria exiſtimant, vt Chryſippus ait in IIII Natura-
lium quæſtionum, Perſæúſque & Zeno. Nam ſi verum
vero maius non eſt, nec falſum falſo maius erit, ita nec
fraus fraude, nec peccato peccatum. Nam & qui cen-
tum ſtadiis abeſt à Canopo, & qui vno, æquè in Cano-
po non ſunt: ita & qui minus peccat, & qui amplius,
æquè in recto opere non ſunt. Heraclides tamen Tar-
ſenſis Antipatri Tarſenſis neceſſarius, atque Atheno-
C dorus imparia peccata dicũt. Acceſſurum item ſapien-
tem ad remp. niſi quid impediat, vt Chryſippus in I.
De vitis ait: nanque & vitia propulſaturum, & ad vir-
tutem excitaturum ciues ſuos. Vxorem item ductu-
rum, procreandorum liberorum cauſa, vt Zeno ait in
rep. Sapientem præterea non opinaturũ, hoc eſt men
dacio non acceſſurum, neque aſſenſurum cuiquam, cy-
nicam ſectam amplexurum: eſſe enim illam validam ac
celerem ad virtutem viam, vt Apollodorus in Morali-
bus fatetur. Guſtaturum inſuper humanas carnes, ſi ita
D caſu obuenerit: ſolúmque ſapientem eſſe liberum, ma-
los autem ſeruos. Eſſe enim libertatem per ſe aliquid
agendi, qua ſtulti & mali omnino careant. Eſſe autem
279 & ſeruitutem aliam quæ in ſubiectione conſiſtat, &
tertiam quæ in conditione ac ſubiectione ſit, cui oppo-
nitur dominatio, & ipſa mala. Non modò autem libe-
ros eſſe ſapientes, verùm & reges. quũ ſit regnũ impe-
riũ nemini obnoxiũ, quod de ſapiẽtibus ſolis aſſeritur,
vt Chryſippus ait in libro Quòd Zeno propriè ſit vſus

nominibus. Statuere enim ait oportere principem de A
bonis ac malis ; hæc autem malorum ſcire neminem.
Similiter ad magiſtratus & iudicia, & oratoriam ſo-
los illos idoneos,neminémque malorum. Eſſe itidem
& inculpatos , quòd in peccata incidere non poſſint.
Eſſe innocuos:nam neque aliis nocere,neque ſibi.Mi-
ſericordes autem non eſſe, neque veniam alicui habe-
re. neque enim prætermiſſuros conſtitutos à lege cru-
ciatus. Nam cædere miſericordiáque & manſuetudo
ipſa nulli ineſt animæ, aduerſus cruciatus ſimulatione
benignitatis,neque illos arbitrari duriores. Sapien- B
tem nihil eorum admirari quæ videantur inopinata
& inſperata, vt charonia, fluxúſq; maris ac refluxus,
& fontes calentium aquarum, atque ignium euapora-
tiones. Enimuero neque ſolitarius (inquiunt) ſa-
piens viuet. Eſt enim familiaris natura atque actione
gaudet , exercitationémque ſuſcipiet firmandi ac ro-
borandi corporis cauſa. Orabítque (inquiunt) ſapi-
ens,ac vota faciet,bona à diis poſtulans, vt Poſidoni-
us in primo De officiis , & Hecato in tertio De para-
doxis aiunt.Dicunt item amicitiam ſolos inter bonos C
quos ſibi inuicem ſtudiorum ſimilitudo conciliet, po-
ſſe conſiſtere. Porrò amicitiam ipſam ſocietatẽ quan-
dam eſſe dicunt omnium quæ ſunt ad vitam neceſſa-
ria, quũ amicis vt nobiſipſis vtamur:atque ob id ami-
cum eligendum pronuntiant, amicorúmque multitu-
dinem inter expetenda ponunt : inter malos non po-
ſſe conſtare amicitiam. Cum nemine ſtultorum eſſe
litigandum: omnéſque ſtultos inſanire. Neque enim 280
prudentes eſſe,verùm per inſaniæ æqualem ſtultitiam
omnia gerere. Sapientem omnibus benefacere , ſicuti D
& Iſmeniam dicimus tibiis omnibus bene ceciniſſe.
Sapientem quoque eſſe omnia. Quippe perfectam il-
lis poteſtatem à lege præſtitam. Cæterùm malorum
ac ſtultorum quidem eſſe quemadmodum & iniquo-
rum,aliter quidem ciuitatis, aliter vtentium dicimus.
Virtutes ſibi inuicem ita eſſe connexas , vt qui vnam
habuerit,omnes habeat:eſſe enim illarum communes
ſpeculationes, vt Chryſippus in primo De virtutibus,

A & Apollodorus in Phyſice ſecundum antiquum mo-
rem,& Hecato in I I I De virtutibus aiunt. Qui enim
probus ſit,eà diſpicere, & agere quæ ſint agenda, quæ
verò facienda ſint, ea & eligenda eſſe & ſuſtinenda,&
diſtribuenda & perſeueranter tenenda. Sequuntur au-
tem prudentiam conſiliorum maturitas & intelligen-
tia , temperantiam verò ordinis dexteritas & orna-
tus. Iuſtitiam autem æquitas & gratitudo , fortitudi-
némque conſtantia atque valentia. Placet autem eis
B nullum inter virtutem & vitium eſſe medium: Peripa-
teticis contrà inter virtutem & vitium profectum fa-
cientibus. Quemadmodum enim lignum aut diſtor-
tum aut rectum oportere eſſe aiunt, ita iuſtum vel in-
iuſtum : neque verò iuſtius neque iniuſtius, atque in
cæteris ſimiliter. At virtutem Chryſippus quidem a-
mitti poſſe, Cleanthes verò non poſſe ait. Ille poſſe
amitti per ebrietatem & atram bilem : ille non poſſe
ob firmas ac ſtabiles comprehenſiones, ipſam verò e-
ſſe eligendam. Erubeſcimus denique in iis quæ malè
C agimus , adeo vt quod ſit honeſtum, id ſolum ſcimus
281 eſſe bonum, ipſámque ſibi ſufficere ad bene beatéque
viuendum, vt ait Zeno & Chryſippus in libro De vir-
tutibus,& Hecato in ſecundo De bonis. Si enim (in-
quit) magnitudo animi ſola ſufficit, qua omnes faſti-
gio mentis tranſcendamus , ipſáque pars virtutis eſt,
profectò & virtus ſola ſufficit ad beatam vitam , ea
quoque contemnens quæ moleſta videntur . Panæ-
tius tamen & Poſidonius virtutem minimè ſufficere
dicunt, verùm opus eſt bona valetudine & affluentia
D rerum & robore. Placet item eis virtute ſemper vti,
ſicuti Cleanthes ait. Amitti enim non poteſt, ſempér-
que perfecto animo vtetur ſapiens. Natura quoque
ius non poſitione conſtare , ſicuti & legem & rectam
rationem, vt Chryſippus in libro De honeſto ait. Vi-
detur autem eis ne diſſonantiã quidem à philoſophia
diſcedere. Hac enim ratione prius defecturã omnem
vitam quàm defuturam philoſophiam, vt Poſidonius
in Exhortationibus ait. Liberales quoque diſciplinas
eſſe magno vſui ſapienti, Chryſippus autor eſt. Placet

item illis nullum nobis ad animantes cæteras ius esse, A ob naturæ dissimilitudinem, vt Chrysippus in primo De iustitia, & Posidonius in primo De officiis tradũt. Amaturum quoque sapientem eos iuuenes qui præ se ferant indolem generosam, ingeniúmque ad virtutem propensum, vt Zeno in libro De repub. & Chrysippus in libro De vitis primo, & Apollodorus in libro De moralibus aiunt. Amorem verò adminiculum beneficentiæ propter apparentem venustatem; neque congressus est, verùm amicitiæ. Nam Thrasonidē & quidem quum haberet in potestate amatam, abstinuisse ab ea, ne in odium veniret. Esse igitur amorem ami- B citiæ nodum, vt Chrysippus in libro De amore ait, neque esse eum in vitio. Pulchritudinem item virtutis esse florem, & quum triplex vitæ genus sit, speculatiuum, actiuum, & rationale, tertium illud eligendum 282 dicunt. Quippe de industria factum à natura rationale animal ad speculationem & actionem. Rationabilitérque aiunt sapientem seipsum educturum ex vita, & patriæ & amicorum causa, siue inter nimium acerbos doloris aculeos, siue membrorum mutilationes, aut incurabiles morbos illi occumbendum sit. Placet C item illis vxores quoque communes esse oportere apud sapientes, vt quilibet illi congrediatur quæ sibi prior occurrit, vt ait Zeno in Rep. & Chrysippus in libro De rep. Diogene itidem Cynico ac Platone huius rei autoribus. Omnes enim patrum instar æqua charitate diligemus, tolletúrque adulterii suspicio & zelotypia. Eam verò rempublicam esse optimam quæ sit mixta ex regno & populari dominatu, optimorúmque potentia, atque in moralibus quidem decre- D tis huiusmodi sunt, pluráque huiusmodi tradunt, non improbabili ratione subnixi. Verùm ista summatim, ac veluti per capita & elementa tetigisse sufficiat. Cæterùm physicam rationem diuidunt in locum de corporibus, & principiis, & elementis, & diis, & finibus, & loco, & inani. Et ista quidem per species diuidunt: generaliter autem in locos tres, de mundo, de elemetis, tertium de causis. De mundo locum

A in duas distinguunt partes. Vna enim consideratione
in ipsius asci sci societaté, & mathematicos,per quam
defixis vagísque sideribus disputant, quemadmodum
si sol tantus sit quantus videtur,& lunæ itidem quanta
sit magnitndo, & de ortu occasúque siderum, atque
cæteris huiusmodi quæstionibus. Alteram eius consi-
derationem esse,quæ solis congruat Physicis,qua quæ
sit illius substantia quæritur,ac de sole vtrum genitus,
an ingenitus sit,& vtrũ animatus sit an inanimis, cor-
ruptibilísne an incorruptus,& prouidétia agatur néc-
B ne,atque in hunc modum de reliquis.Causalem quo-
que rationem & ipsam esse bipartitam. Eius alteram
speculationem medicis esse communem quæstionem,
283 qua inquirunt de principali animæ, & de iis quæ fi-
unt in animo,& de seminibus, atque eius generis cæ-
teris. Reliquum verò mathematicos quoque sibi v-
surpare,quo modo videlicet videmus, & quæ sit cau-
sa perspicacis imaginationis, qua ratione constent nu
bes tonitruáque,& irides & areæ & cometæ,& his si-
milia. Videtur autem illis duo esse rerum omniũ prin
C cipia,faciens videlicet ac patiens.Quod igitur patitur,
sine qualitate esse substátiam materiam: quod autem
faciat, verbum deum esse quod in ipsa sit. Hunc enim
quippe sempiternum per ipsam omnem singula crea-
re. Ponit autem hoc decretum Zeno Cittieus in li-
bro De essentia. Cleanthes quoque in libro De ato-
mis,& Chrysippus in primo Physicorum in fine. Ar-
chedemus quoque in libro De elementis, & Posido-
nius in secundo naturalis rationis. Differre auté aiunt
principia & elementa. Nam illa quidem ingenita esse,
D & corrumpi non posse, elementa verò per igneam e-
uaporationem corrumpi. Sed & corporea esse princi-
pia,& ipsa informia:hæc verò formata. Corpus au-
tem appellat Apollodorus in Physica, quod secetur in
tria,in longitudinem,latitudinem, & altitudinem. Id
autem solidum corpus appellatur.Porrò superficies est
corporis finis,seu corpus longitudinem solam habens
ac latitudinem,sed carens altitudine. Hanc autem Po-
sidonius in quinto De sublimibus & secundum intel-

ligentiam, & ſecundum ſubſtantiam reliquit. Linea A
ſuperficiei finis eſt ſiue longitudo abſque latitudine, ſiue corpus ſolam habens longitudinem. Punctus autem eſt lineæ finis, notáque minima. Vnum quoque deum eſſe, ipſúmque & mentem, & fatum, & Iouem, multíſque aliis appellari nominibus. Principiò igitur illum quum eſſet apud ſe, ſubſtantiam omnem per aerem in aquam conuertiſſe. Et quemadmodum in fœtu ſemen continetur, ita & hanc ſerendi rationem in humore talem reſediſſe materia ad operandum aptiſſimè parata, ex qua cætera poſt hæc gignerētur. Tum B
genuiſſe primùm eleměta quatuor, ignem, aquam, ae- 284
rem, terram. Diſſerit iſta Zeno in libro De vniuerſo, Chryſippúſque in primo Phyſicorum, & Archedemus in quodam De elementis. Eſt autem elementum ex quo primò prodeunt quæ fiunt, & in quod extremùm ſoluuntur. Eſſe autem quatuor elementa ſimul, infectam incompoſitámque ſubſtantiam materiam. Eſſe autem ignem calidum, aquam liquidam, aerem frigidum, terrámque aridam: quinetiam adhuc in aere in- C
eſſe eandem partem. Summo enim in loco ignem eſſe quem æthera appellent: in quo primum immobilium aſtrorum orbem eſſe natum, deinde errantium, poſt húc aera, tum aquam, extremum autem omnium terram, quæ media omnium ſit. Mundum verò tripliciter dicunt ipſúmque deum, quem ex omni ſubſtantia dicunt propriam qualitatem, qui & incorruptibilis & ingenitus ſit opifex tanti operis ac ornamenti, vt quotannis orbes ſuos peragat ſol, inſeipſum omnium ſubſtantiam conſumens, ac eam rurſus ex ſeipſo gignens, D
ipſúmque ornatum aſtrorũ mundum eſſe dicunt. Tertium qui ſit ex vtriſque compoſitus. Eſt autem mundus propriè qualitas vniuerſæ ſubſtantiæ, ſiue (vt ait Poſidonius in Meteoricis præceptis) qui cõſtat ex cælo & terra, atque ex illorum naturis, ſiue qui conſtat ex diis & hominibus, eíſque rebus quæ horum gratia conditæ ſunt. Cælum autem eſt extrema circunferentia in qua diuinum omne fixum ac locatum eſt. Mundum quoque regi ac adminiſtrari ſecundum mentem

A ac prouidentiam,vt Chrysippus ait in v De prouidentia,& Posidonius in XIII De diis,mente per omnes illius partes pertingente,sicut & in nostra anima contigit:sed per has magis,per alias minus. Per quasdam enim veluti habitus recessit,vt per ossa ac neruos : per alias,veluti mens,vt per principale. Sic igitur & mundum totum qui animal est, & animatus,ac rationalis, habere principale suum æthera , vt ait Antipater Tyrius in octauo De mundo. Chrysippus autem in primo De prouidentia , & Posidonius in libro De diis,
285 B Cælum aiunt principale esse mundi , Cleanthes verò solem. Chrysippus autem rursus à se dissidens in eodem , purissimum dixit ac liquidissimum æthera , quem etiam primum asserunt esse deum sensibiliter, veluti infusum esse per ea quæ sunt in aere. Per cunctas animantes & arbores , per terram autem ipsam secundum habitum. Vnum esse mundum,& hunc finitum,globosáque figura: nanque ad motum esse huiusmodi orbem aptissimum,vt ait Posidonius in quinto De ratione physica, & Antipater in libris De mun-
C do. Extra ipsum autem circunfusum esse vacuum immensum , quod sit incorporeum. Incorporeum autem id esse , quod à corporibus contineri queat , non autem contineatur . Porrò nihil in mundo esse vacuum , sed inter se mirabili esse vnitate deuinctum. Id enim cogere cælestium ad terrena concordiam & congruentiam . De vacuo autem differit Chrysippus in libro De inani,& in primo Naturaliũ artium, & Apollophanes in Physica, Apollodorus item & Posidonius in secundo rationis naturalis. Esse autem
D incorporea hæc similia. Tempus præterea esse incorporeum, quod interuallum sit mundani motus. Huic præteritum quidem esse infinitum ac futurum , præsens autem finitum. Placet autem eis corruptibilem esse mũdum, quippe genitum eorum ratione quæ per sensus intelliguntur. Cuius & partes sunt corruptibiles,& totum, partes autem mundi corruptibiles sunt: in se enim inuicem mutantur. est igitur corruptibilis mundus. Ac quicquid mutari in deterius potest, cor-

ruptibile eſt : mundus autẽ huic mutationi & corru- A
ptioni obnoxius eſt. nanque & ſiccatur,& in humo-
rem ſoluitur. Mundũ verò fieri, quũ ex igne ſubſtan-
tia per aerem verſa in humorẽ fuerit, deinde craſſior
ipſius pars effecta fuerit terra, porrò ſubtilior in aerẽ
ceſſerit, eadémq; magis ac magis extenuata in ignem
euaſerit. Tum ex his permixtis exortas eſſe animãtes
& arbores,& alia eiuſmodi. De generatione igitur &
corruptione mundi & Zenon in libro qui De toto in- 280
ſcribitur diſputat, & Chryſippus in primo Phyſicorũ,
& Poſidonius in I De mundo, Cleanthes item & An- B
tipater in x De mũdo. Porrò Panætius corruptibilem
aſſerit mundum. Quòd autem ſit animal mundus,&
rationale,& animatum, & intelligibile,& Chryſippus
in primo De prouidentia differit, & Apollodorus in
Phyſica,& Poſidonius. Sit autem animal quod ſit ſub-
ſtantia animata ſenſibilis. Animal enim eo quod non
ſit animal præſtantius eſt. Nihil autem mundo præ-
ſtantius eſt. Eſt ergo animal mundus. Porrò anima-
tum eſſe inde manifeſtum eſt,quòd anima noſtra inde
veluti auulſa ſit. Boethus autem ait non eſſe animal C
mundum: vnum autem eſſe,& Zeno in libro De toto,
& Chryſippus,& Apollodorus in Naturalibus, & Po-
ſidonius in primo Naturalis rationis tradũt. Vniuer-
ſum autem dicitur (ait Apollodorus) mundus, & ſe-
cundum alterum modum id quod ex mundo,& exte-
riore vacuo conſtat. Mundus igitur finitus eſt,ſed ina-
ne illud infinitum. Cæterùm ſidera illa quæ fixa ſunt
cum cælo toto vnà circunferri, errantia verò ſuis mo-
tibus agi. Porrò ſolem obliquum iter peragere per ſi-
gniferum orbem. Lunam ſimiliter nunc plenam eſſe,
nunc cornibus fulgere. Eſſe autem ſolem puriſſimum D
ignem(vt ait Poſidonius in decimoſeptimo de cæleſti-
bus)ac terræ molem ſua magnitudine vincere,vt idem
ait in decimoſexto Naturalis rationis. Eſſe autẽ orbi-
cularem ad mundi rationẽ,idem ipſe autor eſt. Ignem
idcirco eſſe,quòd omnia ignis peragat munera:maio-
rẽ autẽ terræ globo,quòd tota ab illo illuſtretur, neq;
ipſa modò, ſed etiã cælũ. Id quòd & terra coni inſtar

A vmbram faciat,maiorem eſſe ſignificat. Omnibus autem ex partibus cerni propter magnitudinem. Lunam verò plus habere de terra,quippe quæ illi propior eſt. Nutriri autem & hæc ignea, & aſtra cætera. Solem
287 quidem ex mari magno,quòd ſit intellectualis vapor. Lunam verò ex potabilibus vndis, quòd ſit permixta aeri,ac vicina terræ,vt Poſidonius in ſexto De ratione naturæ ait, ex terra cætera. Putant & ſidera globoſa eſſe, & immobilem terram. Lunam proprio quidem carere lumine, ſed id à ſole mutuare. Deficere autem
B ſolem quum ante illum ex ea parte qua terras reſpicit, ſe oppoſuerit luna, vt in libro De vniuerſo ſcribit Zeno. Apparet enim quando ex concurſione mutua illum occulit,rurſúmque reſtituit. Notatur id maximè per vas æreum patens in quo ſit aqua. Lunam verò quum in terræ inciderit vmbram,quocirca tūc ſolùm hoc defectu laborare, quum plena fuerit,& quidem quum per diametrum ſoli menſibus ſingulis obiecta ſit. Nam quum obliquo motu contra ſolem moueatur, latitudine differt, quum vel ad auſtralem, vel
C ad ſeptentrionalem vergit plagam. Quum tamen illius latitudo ad ſolis,& eam quæ media interiacet latitudinem venerit,deinde fuerit emenſa ſolem,tunc deficit. Mouetur autem eius latitudo per ea quæ media ſunt in chelis & ſcorpio & ariete & tauro, vt ait Poſidonius. Deum verò eſſe animal immortale,rationale, perfectum ac beatum,à malo omni remotiſſimū,prouidentia ſua mundum,& quæ ſunt in mundo adminiſtrans omnia. Non tamen ineſſe illi humanæ formæ liniamenta. Cæterùm eſſe opificem immenſi huius operis,ſicut & patrem omnium. Communiter autem &
D ipſius partē,quæ per omnia penetret, eámque multis appellari nominibus iuxta proprietates ſuas. Nanque Græcis Δία appellari,quòd per ipſum ſint omnia. Eundem Ζῆνα vocari, quòd vitæ omnium ſit autor: Ἀθηνᾶν autem, quòd in æthere diſtentum ſit imperium eius: Ἥραν verò,quòd in aere: Ἥφαιστον,quòd in artificiali igne: Ποσειδῶνα,quòd in humore: Δήμητραν,quòd in terra. Iti-
288 dem & appellationes aliâs probabili quadam ratione indiderunt

indiderunt. De diuina ſubſtantia, Zeno ait mundum A
totum atque cælum: Chryſippus quoque in primo De
diis, & Poſidonius in primo De diis, & Antipater in
ſeptimo De mundo, aerem ipſius ſubſtantiam tradunt.
Boethus autem in libro De natura, Dei ſubſtantiam fi-
xorum ſiderum globum dixit. Naturam verò aliquan-
do quidem exponunt, quæ contineat mundum, ali-
quando verò quæ germinare humum facit, naſcique
ſuper terram omnia. Eſt autem natura habitus ex ſe-
ipſo motum accipiens, iuxta ſeminalem rationem, ef-
ficiénſque & continens quæ ex ipſa conſtant, ſtatutis B
diffinitiſque temporibus, eáque faciens à quibus diſ-
creta per naturam eſt. Hãc autem & voluptati præfer-
re commodum, quod ex hominis cõſtat opificio. Fato
autem fieri omnia Chryſippus in libris De fato, & Po-
ſidonius in ſecundo De fato, & Zeno, Boethus quoque
in primo De fato tradunt. Eſt autem fatum connexa
rerum ſeries, ſiue ratio per quam mundus adminiſtra-
tur. Diuinationem autem omnem aiunt ſubſiſtere, ſi aut
etiam eſſe prouidentiam, ipſámque per aſcenſus quoſ-
dam artem diffiniunt, vt ait Zeno & Chryſippus in ſe- C
cundo De diuinatione, Athenodorúſque & Poſidonius
in duodecimo De ratione naturæ, & in quinto De di-
uinatione. Panætius autem hanc non ſubſiſtere dixit.
Enimuero rerum omnium ſubſtantiam primam ma-
teriam dicunt, vt & Chryſippus in primo Rerum na-
turalium, & Zeno. Eſt autem materia ex qua quiduis
cõſtat. Appellatúrque dupliciter, materia ſcilicet atque
ſubſtantia, ſiue illa omnium, ſiue rerum ſingularum, ac
veluti particularium cauſa. At omnium quidem mate-
ria neque maior neque minor efficitur. Eſt autem alia D
eorum quæ in parte ſunt. Corpus autem eſſe ſubſtan-
tiam definiunt, ídque finitum, vt Antipater ait ſecundo
De ſubſtantia, & Apollodorus in Phyſica, paſſibiliſque
eſt, vt idem ait. Nam ſi eſſet immutabilis, nulla ratione
quæ fiunt ex ea fieri poſſent. Hinc & illius ſectio in in-
finitum tẽditur, quam infinitam Chryſippus ait. Nihil 289
enim infinitum eſt in quod ſectio cadit. Verùm finita
eſt. Concretiones item fieri per totum (vt Chryſippus

A in tertio Naturaliũ ait) & non per circunſcriptionem,
& appoſitionem. Nam puſillum vini pelago iniectum,
aliquandiu obluctabitur, poſtea defluet, atque vnà cor-
rumpetur. Quoſdam item eſſe dæmones dicũt, quibus
inſit hominum miſeratio, inſpectores humanarum re-
rum. Heroas quoque ſolutas corporibus ſapientum a-
nimas. Porrò ex his quæ manãt ab aere, hyemẽ qui-
dem eſſe aiunt aerem ſuper terram, congelatum ob ſo-
lis longiorem diſceſſum : ver autem temperiem aeris,
quando ſuo ad nos curſu ſol agitur: æſtatem verò emi-
B nentem terræ aerem confotum & calefactum ſolis ad
ſeptentrionem curſu: autumnum quoque fieri recurſu
ſolis à nobis, *ad ea loca à quibus fluũt. Cæterùm eiuſ-
cemodi tempeſtatum autorem eſſe ſolem nubes eua-
porantem. Irim verò reflexos eſſe ab humidis nubibus
radios, ſiue (vt ait Poſidonius in Meteorologica) de-
claratio ſciſſuræ ſolis ſeu lunæ, in nube roſida, concaua
atque continua , ad imaginationem veluti in ſpeculo
imaginata magni orbis circunferentiam. Cometas au-
tem & pogonias & faculas ignes eſſe ſubſiſtentes, quã-
C do craſſior aer ad ætherea loca peruehitur. Iubar autẽ
repẽtini ignis incendium, quod citò per aerem fertur,
ac longitudinis imaginem deliniat. Pluuiam verò con-
uerſionem ex nubibus in aquam , quum ſiue ex terra,
ſiue ex mari vi ſolis ſurſum elatus humor effectu ca-
ruerit. Id verò congelatum pruinam dici. Grandinem
verò concretam nubem à vento comminutam. Niuem
autem humorem ex cõcreta nube, vt ait Poſidonius in
octauo De ratione naturæ . Corruſcationem accenſio-
nem nubium, quæ à vento illidantur atque rumpãtur,
D vt Zeno in libro De vniuerſo. Tonitruum verò frago-
290 rem eſſe qui ex nubium colliſione gignitur. Fulmen au-
tem incenſionem validam, vehemẽti cum impetu ter-
ris irruentem, quum inter ſe vi ventorum colliduntur
nubes, atque perrumpuntur. Alij conuerſionem ignei
ac flammantis aeris violenter delapſam . Typhonem
verò fulmen violentum, magna vi ſpiritus demiſſum,
ſiue fumantem ſpiritum rupta nube dilapſum. Preſte-
rem nubem igni circumfuſam cum flatu in terræ con-

caua, seu cōcluso & coarctato spiritu in terra, vt ait in A
septimo Posidonius. Esse autem illius plura genera, terræ motus, hiatus, illuuies, ebullitiones. Placet autē eis & ordinem ita se habere. Terrā mediam centri rationē obtinere, post quam globosam aquam, & ipsam idem habere centrum cum terra: ita vt in aqua terra sit. Post aquam aerē sphæræ instar. Esse autem in cælo circulos quinque. Ex his primum septētrionalem qui semper appareat: secundum tropicum æstiuum: tertium æquinoctialem: quartum hyemalem tropicum: quintum antarcticum qui non appareat. Dicuntur au- B
tem παράλληλοι, quia non seinuicem conueniunt: describūtur tamē circa eundem polum. Porrò zodiacus circulus obliquus est, æquidistās. Quinque autem sunt zonæ super terram. Prima, septentrionalis super arcticum circulum rigore frigoris inhabitabilis: secunda, tēperata: tertia, nimia vi æstus inhabitabilis, quæ torrida dicitur: quarta, temperata: quinta, australis itidem frigore inhabitabilis. Opinantur item naturam ignem esse artificialem suo itinere ad generationē tendētem: id autem esse spiritum ignis speciem artísque præ se C
ferentem. Animam verò sensibilem, eámque esse nobis insitum & ingenitum spiritum, ideo & corpus esse, ac durare post mortem, esse tamen obnoxiam corruptioni. Cæterùm vniuersi animam esse incorruptibilem, cuius partes sunt animātium animæ. Zeno autem Citticus, & Antipater in libris De anima, & Posidonius animam spiritum calidum dicunt. Hoc enim spirare 291
nos atque ab ipso moueri. Cleanthes quidem omnes perdurare, donec calore destituātur: Chrysippus verò solas sapientium. Partes autem animæ octo esse di- D
cunt, quinque sensus, & quæ nobis insunt seminales rationes, vocem præterea, & sermonem. Videre autem quum id quod inter visum subiectúmque lumen est, in coni tenditur speciem, vt Chrysippus in secundo Naturalium ait. Apollodorus aeris illam partem, quæ coni speciē habet prope visum: basin verò prope id quod cernitur fieri: quemadmodum per virgam verberato aere, quod videtur ibi manifestum esse. Porrò audire

A quum is medius inter loquentem & audientem eſt,aer
verberatur orbiculariter ; deinde agitatus auribus in-
fluit,quemadmodum & ciſternæ aqua,per orbes inie-
cto agitatur lapide. Somnum verò fieri,quum is ſen-
ſus circa principale ſoluitur.Cauſas verò perturbatio-
num reddunt eas quæ circa ſpiritum fiunt conuerſio-
nes.Semen autem eſſe dicunt , quod eiuſmodi gignere
poteſt,à quibus quoque ipſum diſcretũ ſit. Porrò ho-
minis ſemen quod emittit homo, vnà cum humido a-
nimæ commiſceri partibus , pro cõmixtione rationis
B parentum. Id autem Chryſippus in ſecundo Natura-
lium ait ſpiritum eſſe ſecundum ſubſtantiam, ídque ex
iactis in humum ſeminibus conſtare, quæ quum anti-
qua fuerint,nõ iam naſcuntur,quòd ſcilicet expiraue-
rit illorũ virtus. Atque ex omnibus corporis partibus
defluere id ait Sphærus.Omnes ergo gignere corporis
partes. Porrò fœminæ ſemen infœcundũ eſſe aiunt,
imbecillúmque & modicũ,& aqueum,vt Sphærus ait.
Principale verò potiſſimam ac propriè eſſe animæ par
tem,in qua imaginationes appetitúſque gignantur,at-
C que vnde ſermo reddatur.Id autem in corde eſſe. Sed-
292 enim iſta ſecundum illos de rebus naturalibus, quan-
tum ſufficere ad præſentis operis compendium arbi-
trati ſumus,hactenus ſunt dicta. Quænam verò ſint in
quibus illorum ſententiæ differant, breuiter adnotan-
dum. Ariſto Chius Phalantúſque cognomento Siren,
finem eſſe dixit ad aliquid inter virtutes ac vitia indif-
ferẽter viuere,nullam quamlibet modicam varietatem
relinquendo,ſed ſe æqualiter in omnibus habẽdo.Eſſe
D autem ſapientem præclaro hiſtrioni ſimilem , qui ſiue
Therſitæ ſiue Agamemnonis perſonam ſumat, vtrun-
que decentiſſimo geſtu imitatur. Naturalem item ac
rationalem locum ſuſtulit,dicens alterum quidem eſſe
ſupra nos,alium verò nihil ad nos. Solam autem quæ
mores inſtituat partẽ ad nos pertinere. Similes autem
eſſe orationes dialecticas dicebat aranearum telis,quæ
etſi quid artificioſum indicare videãtur,inutiles ſunt.
Virtutes quoque neque multas inuexit, vt Zeno, ne-
que vnam quę multis appellatur nominibus,vt Mega-

rici, ſed & id quoque quod ad aliquid habere dicitur. A
In hunc autem modum philoſophans, atq; in Cynoſarge differens, obtinuit vt ſectæ propriç inuētor diceretur. Miltiades denique & Diphilus Ariſtonij appellabantur. Erat autem illi magna perſuadendi vis, plebique ſe maximè accommodabat. Vnde & de illo Timon ait,

Quidam & Ariſtonis natus de ſtirpe diſerti.

Congreſſus autem Polemoni (vt Diocles ait Magneſius) quum Zeno longum incurriſſet morbum, ſententia deceſſit. Maximè autem Stoico dogmati ille inten- B
dit animum, quo dicunt ſapiētem eſſe opinabilem. Cui Perſæus reluctatos geminos fratres induxit, vt alter ex his illi depoſitum daret, alter deinde reciperet, atque ita hærētem coarguit. Exercebat autē aduerſus Arceſilaum inimicitias. Vnde quum vidiſſet taurum monſtruoſum matricem habentem, Me miſerum (inquit) datum eſt Arceſilao epicherema aduerſus euidentiam. Academico cuidam quicquam ſe comprehendere neganti, Ergóne (inquit) hunc diuitem iuxta te ſedentem vi- C
des? negante illo,

Quid cæcutis, ait, oculis quis lumen ademit?

Ferūtur eius iſta volumina. Exhortationum libri duo, 293
De Zenonis dogmatibus dialogi, De ſcholis ſex, De ſapientia exercitationum ſeptem, Amatoriæ exercitationes, Comentaria de inani gloria, Cōmētaria xv commentariorū, tres, De ſententiis vndecim, Aduerſus oratores, Aduerſus Alexinum reſcripta, Aduerſus dialecticos tres, Ad Cleanthen epiſtolarum libri quatuor. Panætius autem & Soſicrates ſolas epiſtolas ipſius eſſe dicūt, cæteras Peripatetici Ariſtonis. Hūc fama eſt, quum D
caluus eſſet, æſtum ſolis excepiſſe capite, atque ita vita functum eſſe. Luſimus autem & in ipſum hoc modo Choliambico carmine,

Quid iam ſenex, & exoſus ſenem Ariſto
Soli coquendum ſynciput dabas caluum?
Atqui calorem quum vltra quàm eſt ſatis quæris,
In frigidum incidiſti vel nolens orcum.

Fuit autem & alius Ariſto Ilietes Peripateticus, alius i-

A tem musicus Atheniẽsis: quartus, tragicus poeta: quintus Alæensis, qui artes oratorias scripsit: sextus, Alexandrinus, Peripateticus.

ERILLVS.

ERillus Carthaginiensis finem sciẽtiam dixit, quod est semper viuere, cuncta referendo ad viuendum cum scientia, ne ignorantia deiiciamur. Esse autem scientiam habitum ex phantasiarum acceptione, non verbis explicabilem. Aliquando dicebat nullum esse finem, sed secundum casus varios & res immutari, vt si idem æs & Alexandri fiat statua, & Socratis. Differre autem finem & eam quam dicit fini subiectam. Hanc enim & eos qui sapientes non sunt conspicari: illúm neminem, nisi solum sapientem. Quæ autem inter virtutem & vi-
294 tium sint, indifferentia esse. Sunt eius libri breues quidem, sed succi ac sensus pleni, continéntque contradictiones aduersus Zenonem. Fertur eum puerum complures adamasse, quos Zeno quum vellet auertere, tondere coegit Erillum, illósque ab eo auertit. Sunt autem eius libri De exercitatione, De perturbationibus, De opinatione, Legũlator, Obstetricius, Antipherõ, Præceptor, Parans, Dirigens, Mercurius, Medea, Dialogi quæstionũ moraliũ. Dionysius verò qui Metathemenus appellatus est, finem dixit voluptatem. Nam quum in oculorum dolorem incidisset, eo cruciatus acriter, dolorem dicere noluit indifferentem. Erat autem Theophanto patre natus, & ciuitate Heraclia, atque (vt ait Diocles) primò quidẽ audiuit Heraclidem ciuem suum, deinde Alexinum ac Menedemum, postremò Zenonem. Principiò quidem studiosus admodum omnigenis se poematis addixerat. Aratum tamen carius amplectebatur, quem & imitari satagebat. Demum quum discessisset à Zenone, sese ad Cyrenaicos contulit, ac palàm lustra ingrediebatur, cæteráque sub omnium gerebat oculis quæ ad voluptatem pertinerent. Quúmque ad octogesimum vitæ annum peruenisset, inedia consumptus interiit. Circũferuntur autem

eius libri, De sedatione perturbationum duo, De exer- A
citatione duo, De voluptate quatuor, De diuitijs & gra
tia & cruciatu, De hominum vsu, De felicitate, De an-
tiquis regibus, De his quæ laudantur, De barbaricis
consuetudinibus. Et isti quidē qui à Stoicis decretis
deuiauerunt. Successit autem Zenoni Cleanthes, de
quo dicendum nunc est.

CLEANTHES.

CLeanthes Phanii filius, Assius (vt Antisthenes ait in
Successionibus) primùm quidem pugil fuit: profe- B
ctus autem Athenas, drachmis quatuor instructus (vt
quidam aiunt) congressúsque Zenoni studiosissimè phi
losophatus est, ínque eiusdem decretis perstitit. Memo-
riæ proditum est ipsum laboriosissimum fuisse: adeo vt
inopia cogente mercenariam faceret, ac noctu quidem
in hortis hauriret aquas, interdiu autem operam stu 295
diis liberalibus daret: vnde & Φρεάντλης, hoc est, Exhau-
riens puteos, appellaretur. Aiunt illum quum pertra-
ctus esset ad iudicium redditurus rationem, quòd adeo
robustus ac tam boni habitus viueret, hortulano, apud
quem id muneris implebat, ac muliere apud quam fa- C
rinas pinsebat, testibus victus sui, absolutum esse, Areo-
pagitásque admiratos, decem illi minas dari censuisse:
Zenonem autem accipere illum vetuisse. Aiunt autem
& Antigonum ter mille dedisse. Item quum ad specta-
culum quoddam puberes duceret vēti flatu enudatum
esse, ac sine tunica apparuisse. Qua ex re plausu exce-
ptum, atque ab Atheniensibus fuisse veste donatum, vt
ait Demetrius Magnesius in Æquiuocis. Admirationi
igitur ob eam quoque rem habitus est. Aiunt Antigo- D
num auditorem illius, quum rogaret quamobrem hau
riret, audisse, Num solùm haurio? nunquid non fodio
& rigo, & omnia facio philosophiæ causa? Zeno enim
illum ad id exercebat, iubebátque obolum sibi ex labo-
re afferre. Coactam aliquādo stipem in medium fami
liarium intulit dicens, Cleanthes quidem Cleanthem
alium posset nutrire, si vellet. Qui verò vnde nutrian-
tur affatim habent, ab aliis quærunt quæ sunt ad vsum

A vitæ neceſſaria, & quidē remiſſius philoſophantes. Ea igitur ex cauſa alter Hercules Cleāthes dicebatur. Erat illi quidem eximium ſtudiū, cęterùm ingeniū obtuſum atque tardiſſimū. Eam tamen tarditatē ingenij labore, ſtudio, ac diligētia vincebat. Vnde & de ipſo ſic Timō (ait,

Aſſius iſte aries, quiſnam eſt, qui circuit omnem
Turbam, Verboſuſque ſenex, piſtillus, hebéſque?

Quúmque à diſcipulis dicteriis inceſſeretur, tolerabat: & quum audiret, Aſinus, non abnuebat, dicēs ſolum ſe ferre poſſe Zenonis ſarcinam. Quū aliquando probro

B illi daretur quòd eſſet timidus, At ideo (inquit) parum

296 pecco. Suam verò inopiam diuitum opibus præferens, dicebat, Dum illi pila ludunt, ego durā ac infrugiferam humum exerceo. Sæpe quum foderet, ſeipſum increpabat. Quem audiens Ariſto, Quem (inquit) obiurgas? Et ille ridēs, Senem, inquit, canum quidem, ſed excordem & amentem. Quum diceret quidam Arceſilaum vitæ officia negligere, Quieſce, inquit, neque vituperes. ille enim etſi verbis officium tollit, operibus tamen commendat. Ad quem Arceſilaus, Non, inquit, adulationes

C admitto: & Cleanthes, At equidem (ait) adulor, qui dixi alia te facere, alia dicere. Rogante quodam quidnam filio crebrò ingerere deberet, illud ait Electræ,

Tace, tace, tenue veſtigium.

Lacone quodam dicente, laborem eſſe bonum, geſtiens ait,

Sanguine mi fili es generoſo.

Dicit autem Hecato in Sententiis, quum ad eum formoſus quidam adoleſcens dixiſſet, Si pulſans ventrem ventrizat, num & pulſans cozas, coxizet, dixiſſe, Habe, tu adoleſcens, coccizationes: voces proportionales res

D omnino non ſignificant. Adoleſcenti cuidam diſſerens, an ſentiret rogauit: annuente illo, Cur (inquit) ego te ſentire non ſentio? Soſitheo poeta in theatro coram ſe (dicente,

Quos Cleanthis inſania exagitat,

Eodem vultu & habitu perſtitit. Qua ex re permoti auditores huic applaudentes, Soſitheum abiecerūt. Agente illo pœnitentiam, quòd illum hoc maledicto inceſſiſſet, reſpondit dicens, indecēs eſſe Liberum patrem atque Herculē à poetis illudi, nec iraſci: ſe autem leui ma

ledicto indignari. Dicebat Peripateticis idẽ accidere A
quod lyris,quæ quũ bene ſonent, ſeipſas tamen non 297
audiunt. Fertur quum diceret ſecundum Zenonem ex ſpecie comprehendi poſſe mores adoleſcẽtes quoſdam ſcurras adduxiſſe ad illum libidinoſum ruſticũ callis duratum,& illum,vt de more eius ſentẽtiam ferret rogaſſe,illum quum aliquandiu hæſiſſet,iuſſiſſe abire hominem. Vt verò abibat,cœpit ſternutare:ad hæc,Habeo illum(inquit)Cleanthes, mollis eſt. Cuidam ſoli ſecum loquẽti,Homini,inquit loqueris nõ malo. Exprobrante quodam ſenectutem, Et ego,inquit, abire B
volo:quum verò me ſanum omni ex parte conſidero, ſcribentémque ac legẽtem,rurſus maneo.Aiunt illum quæ à Zenone audierat teſtæ boúmq; oſſibus inſcribere ſolitum,quũ pecuniis careret quib⁹ chartas emere poſſet.Hoc vitæ inſtituto clarus obtinuit,vnus ex multis,vt Zenoni ſuccederet.Et quidem quum plures eſſent illius memorabiles diſcipuli Zenonis. Reliquit autem pulcherrimos libros,qui ſunt ferè De tempore, De phyſiologia Zenonis duo,Heracliti Expoſitionum libri quatuor,De ſenſu,De arte,Aduerſus Democritũ, Aduerſus Ariſtarchum,Aduerſus Erillum,De appetitione duo, Antiquitatum, De diis,De gigantibus,De C
Hymeneo, De poeta, De officio tres,De conſilio,De gratia,Exhortatorius,De virtutib⁹,Ars amatoria, De honore,De gloria, De ingenio,De Gorgippo, De inuidentia,De amore,De libertate,Politicus, De conſilio,De legibus,De iudicando,De inſtituto,De oratione tres, De fine, De honeſtis,De actis,De ſcientia,De regno,De amicitia,De ſympoſiis,Quòd eadem ſit virtus viri & fœminæ, Quòd ſapientis philoſophari, De ſententiis duo, De voluptate, De propriis, De ambiguis,De dialectica,De modis,De prædicamentis.Hæc D
ab illo ſcripta ſunt. Moritur autem hoc modo: Tu- 298
muit illi ac putruit gingiua: medicis autẽ intercedentibus,biduum totum cibo abſtinuit, atque in tantum conualuit, vt medici illi omnes conſueta permitterẽt. Ea illum licentia minimè vſum fuiſſe, ſed & contrà ſine cibo perſtitiſſe,dicẽtem,iter iam ſibi confectũ eſſe,

A atque ita inedia consumptũ exhalasse animam, quum
(vt quidam volunt) Zenonis æquasset annos, audissét-
que illum annos XIX. Lusimus & nos in eum hoc
modo,

Miror Cleanthem, laudo sed Ditem magis:
Nam vt vidit illum iam senem, vltrà non tulit,
Tandem quietem quin vel mortuo daret,
Qui tantum aquarum exhauserat dum viueret.

SPHÆRVS.

B HVNC (vt prædiximus) post Zenonẽ audiuit &
Sphærus Bosphoranus, qui quum in liberalibus
studiis profecisset, Alexandriam ad Ptolemæum Phi-
lopatora se contulit. Orto autem sermone aliquando
de opinatione sapientis, Sphæróque illum negante o-
pinari, volens illũ rex arguere, mala Punica cerea ius-
sit apponi. Sphæro autem decepto, exclamauit rex, fal
laci illum dicẽs consensisse phantasiæ. Ad quem Sphæ-
rus promptè ac paratè sic respondens, ait, consensisse
non esse ea mala Punica, sed probabile esse mala Puni-
C ca esse. differre autem comprehensibilẽ phantasiam à
probabili. Mnesistrato ipsum accusanti quòd Ptole-
mæum non dixit regem esse, At (inquit) eiusmodi
quum sit, regem quoque esse Ptolemæum dico. Scri-
299 psit autem ista volumina, De mundo duo, De elemen-
tis seminis, De fortuna, De minimis, Aduersus atomos
& simulacra, De sensibus, De Heracliti quinque dia-
tribis, De morali instituto, De officio, De appetitione,
De perturbationibus duo, De regno, De rep. Laconi-
ca, De Lycurgo & Socrate tres, De lege, De diuinatio-
D ne, Dialogos amatorios, De Eretriacis philosophis, De
similibus, De diffinitionibus, De habitu, De his qui-
bus cõtradicitur tres, De oratione, De diuitiis, De glo
ria, De morte, Artis dialecticæ duo, De prædicamẽtis,
De amphiboliis, Epistolas.

CHRYSIPPVS.

CHrysippus Apollonii filius Solensis seu Tarsensis
(vt Alexander in Successionibus ait) discipulus

Cleāthis fuit. Hic primùm lancea exercebatur, postea A
verò Zenonis siue Cleanthis (vt Diocles & plurimi
tradunt) auditor fuit: à quo adhuc viuente recessit.
Nec in philosophia mediocris fuit, vir ingeniosus ac
acutissimus in omni genere orationis, adeo vt in ple-
risque dissentiret à Zenone atque à Cleanthe ipso,
cui sæpenumero dicebat, solius se dogmatum doctri-
na indigere. Nam probationes se reperturum. Quo-
ties verò aduersus illum disserendo egisset, pœniten-
tia tanta ducebatur, vt crebrò diceret, Equidem a-
liàs vir sum fortunatus, præterquam in Cleanthem: B
in hoc felix non sum. Adeo autem in dialectica in-
signis fuit, tantæque apud omnes æstimationis, vt
plerique dicerent, si apud deos vsus esset dialecticæ, nō
futuram aliam quàm Chrysippeam. Cæterùm quum
esset rerum fœcundissimus, non vsqueadeo dictione
clarus fuit, laborísque patiētissimus vltra omnes fuit,
quod ex eius voluminibus constat, quæ sunt numero 300
septingentaquinque. Ea verò tam multa conscripsit,
vt de eadem re sæpe scribere aggrederetur, omnéque C
quod incideret mandaret literis, ac sæpe emendaret,
magnáque testimoniorum nube vteretur. Adeo verò
id in consuetudine habuit, vt quum in quibusdam o-
pusculis Euripidis Medeam totam inseruisset, & qui-
dam habens librum in manibus interrogaretur, quíd-
nam inesset, Chrysippi (inquit) Medea est. Apollodo-
rus quoq; Atheniēsis in Collectione dogmatū, quum
vellet asserere quæ Epicurus viribus suis fretus cōscri
psisset absque cuiuspiam adminiculo, essent incompa-
rabiliter plura quàm Chrysippi opera, sic ad verbum
dixit, Nam siquis tollat de Chrysippi libris quæ alie- D
na sunt, vacua illi charta relinquetur. Ita Apollodorus.
Cæterùm an' quædā quæ illi assidebat (autore Diocle)
dicebat quingētos illū versus quotidie scribere solitū.
Hecato autem venisse eum ad philosophiā dixit, quum
illius patrimoniū in regium vsum insumptū esset. Erat
autē imbecillo tenuíq; corpusculo, vt ex eius imagine,
quæ in Ceramico est, videre licet, quæ fermè à vicino
equite occulitur. Quocirca illum Carneades Κρύψιππον

A vocabat. Et quum probro daretur quòd apud Aristonem cum plurimis non se exerceret, Equidem (inquit) si inter plurimos intenderem, nunquam philosopharer. Ad dialecticum Cleanthi imminentem, eíque calidas conclusiunculas tendentem, Desine (inquit) grandem natu à grauibus rebus abducere: nobis autem iunioribus ista propone. Rursus vbi quis quippiam rogaret illum, seorsum modestè illum alloquebatur. Vbi verò conspexit accedentem turbam, contendere cœpit,

B *Aspectus hei me, frater, turbatur tuus:*
At tu furorem pone, rectè vt sentias.

In potationibus auté quiescebat, crura tamen agitans,
301 ita vt ancilla diceret, Chrysippi sola crura ebria esse. Adeo autem alta de se sentiebat, vt quum rogaretur à quodam cui commendaret filium, dixerit. Mihi. nam si quempiam me excellere putarem, ipse apud eum philosophiæ darem operam. Vnde de ipso dictum aiunt,

Hic solus sapit, ast alii velut vmbra feruntur,
Et, nisi Chrysippus fuisset, porticus non esset.

C Tandem verò Arcesilao & Lacyde (vt Sotion in octauo ait) in Academiam aduenientibus se ad philosophandum coniunxit. Quam ob causam & contra cõsuetudinem & pro ipsa disseruit, & de magnitudinibus ac multitudinibus, Academicorum argumentis vtens. Hunc, quum in cantu exerceretur, Hermippus ait à discipulis ad sacrificium vocatum fuisse, ibíque quum oblatum dulce merum hausisset, angustiis spiritus fatigari cœpisse, atque ita demum quinta die defunctum esse, quum septuaginta & tres vixisset annos, olympiade (vt ait Apollodorus in Chronicis) XLIII. Et in
D hunc est nostrum epigramma,

Vertigo cepit, quum bibisset affatim,
Chrysippum, & haudquaquam, suam vel porticum
Curauit, aut se, aut patriam, sed inferos
Rectà subiuit.

Sunt qui dicant risu effusum expirasse. Nam quum a-

ſinus mãducaret ficus, aniculæ dixiſſe vinum aſino ſorbendum daret, nimióque riſu occupatum, exhalaſſe animam. Videtur autem aſpernator immodicè fuiſſe, quòd quum tam multa ſcripſerit, nulli vnquam regi quicquam adſcripſerit. Sola autem anicula contentus erat, vt etiam Demetrius in Homonymis ait. Deniq; quum Ptolemęus Cleanthem literis oraſſet vt vel ipſe ad eum pergeret, vel quempiã ex ſuis mitteret, Sphærus quidem profectus eſt, Chryſippus autem renuit. A
Accerſitis autem ſororis filiis, Ariſtocreonte & Philocrate, coactis diſcipulis primus auſus eſt ſub diuo ſcho lam in Lyceo habere, vt prædictus Demetrius ſcripſit. B 30a
Fuit autem & alius Chryſippus Gnidius medicus, à quo Eraſiſtratus teſtatur multa didiciſſe. Altérque huius filius Ptolemæi medicus, qui calumniam paſſus, flagris cæſus, ac ſupplicio affectus eſt. Alius item Eraſiſtrati diſcipulus. Quart' Georgicorũ ſcriptor. Porrò hic ipſe philoſophus quibuſdam in hunc modum interrogatiunculis vti ſolebat: Qui myſteria prophanis dicit, impius eſt. Dicit autem myſteria prophanis hierophanta: eſt ergo impius hierophanta. Itẽ, Quod eſt in vrbe, id & in domo eſt. Nõ eſt autẽ puteus in vrbe: nec in domo igitur. Aliud, Eſt aliquod caput. Illud verò non habes: non habes igitur caput. Aliud, Qui Megaris eſt, Athenis non eſt. Eſt autem homo Megaris: non igitur eſt homo Athenis. Aliud, Quod loqueris, id per os tuum tranſit. Currum autem loqueris: currus ergo per os tuum tranſit. Rurſum, Si quod non amiſiſti, hoc habes. Cornua autem non amiſiſti: habes ergo cornua. Alii Eubulidis hoc eſſe aiunt. C
Non deſunt qui & Chryſippum lacerent, dicentes illum com plura turpiter obſcœnéque ſcripſiſſe. Nam in eo opere quod De antiquis phyſiologicis ſcripſit, fœda de Iunone fingit ac Ioue, ea dicens ſexcentis ferè verſibus quæ nemo niſi illoto ore dixiſſet. Turpiſſimam enim (aiunt) hanc fingit hiſtoriam, etſi vt naturalem laudat: luſtris tamen magis conuenientẽ quàm diis. Præterea & quæ apud eos qui de tabulis ſcripſerunt ſeparata: neque enim apud Polemonem, neque apud Hypſicra- D

A tem esse,sed ne apud Antigonum quidē,verùm ab illo ficta esse.In libro autem De rep.matribus congredi & filiabus &filiis.Eadē in libro De his quę per seipsa nó
303 sunt appetenda,statim in principio. In tertio autē De iure,ad mille versus,defunctos etiam vorare iubet. In secundo autē De substantia & copia,prouidere dicens quo pacto sapienti quæstus sectandus sit, & cuius rei gratia sectandus.Nam si quidē vt viuat,viuere indifferens est: quòd si vt fruatur voluptate,& ipsa indifferens est:si autem virtutis causa,sufficit ipsa ad beatam
B vitam. Sunt autem perridiculi & quæstus huiuscemodi. Quippe si à rege suppeditentur,cedendum illi erit necessariò : si autem ab amicitia proficiscantur, venalis & quæstuosa erit amicitia: sin verò à sapientia, mercenaria erit sapientia. Atque ista quidem sunt quę insectantur. Quoniam verò clarissimi sunt illius libri, visum est in hoc loco eos generatim distinguere. Sunt autē isti. Logici loci,Quæstiones,Logica, Philosophi cōsiderationum, Terminorum dialecticorum ad Metrodorū sex,De his quæ sunt in dialectica nominibus,
C Aduersus Zenonem ars dialectica, Ad Aristagoram vnum, Coniunctorum probabilium ad Dioscoridem quatuor. Logici modi eius qui circa res est,ordo primus.De proloquiis vnum, De non simplicibus proloquiis vnum,De connexo ad Athenadem duo,De his quæ negantur ad Aristagoram, tres, De prædicabilibus ad Athenodorum vnum, De iis quæ dicuntur per priuationē, Ad Thearū,vnum,De optimis proloquiis ad Dionem tres,De differentia indefinitorū,quatuor, De his quę secundum tempora dicuntur duo,De perfectis proloquiis duo. Ordo secundus.De vero disiun
D cto ad Gorgippidē vnum,De vero coniuncto ad Gorgippidem quatuor,Diuisio ad Gorgippidē vnum, Ad id quod de consequentibus est,vnum, De eo quod est propter tria, Ad Gorgippidem vnum, De possibilibus ad Clitum quatuor, Ad id quod est de significationibus Philonis vnum,Quænam sint falsa,vnum. Compositio tertia. De præceptis duo, De interrogatione
304 duo,De responsione quatuor, Epitome de interroga-

tionibus,& Epitome de responsionibus vnum, Quæ- A
stionis duo,De responsione quatuor. Quarta compositio. De prædicamentis ad Metrodorum decem, De rectis & obliquis ad Philarchum vnum, De coniunctionibus ad Apollinidem,Ad Pasylum De prædicamentis quatuor. Quinta constructio. De quinque casibus vnum,De enuntiatis secundum subiectum diffinitis vnũ,De appellatiuis duo,De subinsinuatione ad Stesagoram duo,Logicũ locũ circa dictiones, & quæ ex his cõstat orationẽ. Cõpositio prima de gentilibus
enuntiationibus sex, De dictionibus ad Sosiginem & B
Alexandrũ quinque,De inæqualitate dictionũ ad Dionem quatuor, De soritis quæstiũculis ad voces tres, De solœcismis vnum, De solœcizantibus orationibus ad Dionysium,vnum,Orationes præter cõsuetudines, Dictiones ad Dionysiũ,vnum. Constructio secunda. De elementis orationis quinque,De constructione eorum quæ dicuntur quatuor, De constructione & elementis eorũ quæ dicũtur ad Philippũ,tres,De elementis ad Niciã,vnum, De eo quod ad alia dicitur vnum.
Compositio tertia.Aduersus eos qui nõ diuidunt,duo. C
De ambiguis ad Apellan quatuor, De tropicis ambiguis vnum, De connexis tropicæ amphiboliæ duo,Ad id quod scripsit Pãthodus de ambiguis, duo,De introductione ad ambigua quinque,Epitome ambiguorum ad Epicratem vnũ, Cõiuncta ad introductionem ambiguorũ duo, Logici loci ad orationes ac tropos. Cõpositio prima ars orationũ & modorũ ad Dioscoridẽ quinque,De sermonibus tres,De modorũ cõstantia ad Stesagorã duo,Cõparatio tropicorũ proloquiorũ,vnũ,
De reciprocis orationibus atque coniunctis vnum,Ad D
Agathonẽ siue De sequentibus problematibus vnum, 305
De cõclusionibus ad Aristagorã vnũ,Quòd eadẽ oratio pluribꝰ modis ordinetur vnũ, Ad ea quibꝰ cõtradicitur quòd eadẽ oratio & collecto & nõ collecto construatur modo,duo,Ad ea quę obiiciũtur syllogismorũ solutionibꝰ tres, Aduersus id quod scripsit Philo De tropis ad Timostratũ,vnũ, Logica cõiuncta ad Timocratẽ & Philomathẽ 11,De orationibꝰ & tropicis vnũ.

A Compositio secunda. De concludentibus orationibus ad Zenonem vnum, De primis & demonstratione carentibus syllogismis ad Zenonem vnum, De solutione syllogismorum vnum, De fallacibus orationibus ad Pasylum vnum, De speculationibus syllogismorum, id est, De introductoriis syllogismis aduersus Zenonem I I I, De syllogismis secundum falsas figuras quinque, Orationes syllogisticæ per resolutionem in his quæ demonstratione carent, id est, tropicæ quæstiones ad Zenonem & Philomathem vnum. Hic falsò videtur inscriptus. Compositio tertia. De incidentibus orationibus ad Athenadem, vnum, Falsò inscriptæ, Orationes incidentes ad mesoteta tres, falsò inscriptæ, Aduersus disiúctiones Amenii vnũ. Quarta compositio. De ciuilibus quæstionibus ad Meleagrum tres, Sermones hypothetici in leges ad Meleagrũ vnum, Orationes hypotheticæ ad introductionẽ duo, Orationes hypotheticæ speculationum duo, Solutio hypotheticorum Alexandri falsò inscripta, De expo-
306 sitionibus ad Laodamantẽ duo. Quinta compositio. De introductione ad falsum ad Aristocreõtem vnum, Falsæ orationes ad introductionem vnum, De fallaci ad Aristocreontem sex. Sexta compositio. Aduersus eos qui putant & falsa & vera esse, vnum, Aduersus eos quippe qui per sectionem soluunt fallacem orationem ad Aristocreontem, duo: Demonstrationes quòd infinita scindi non oporteat, vnum: Ad ea quæ obiiciuntur iis quæ contra sectionem infinitorum scripsit ad Pasylum, tres: Solutio secundum antiquos ad Dioscoridem, vnum: De falsæ orationis solutione ad Aristocreontem, tres: Solutio Hedylli hypotheticorum ad Aristocreontem & Apellan, vnum. Septima compositio. Ad eos qui dicunt lemmata falsa habere fallacem orationem, vnum: De negatione ad Aristocreontem, duo: Orationes negantes ad Gymnasiam, vnum: De paruula oratione ad Stesagoram, duo: De orationibus aduersus propinationes, & de quiescentibus ad Onetorem, duo: De operto ad Aristobulum, duo: De latente ad Athenadem, duo. Octaua compositio, De vtili

ad

ad Menecratem octo, De orationibus quæ ex infinito A
& definito conſtant ad Paſylum, duo, De vtide ora-
tione ad Epicratem vnum. Nona conſtructio. De ſo-
phiſmatibus ad Heraclidem & Pollidem duo, De am-
biguis dialecticis orationibus ad Dioſcoridem quin-
que, Aduerſus Arceſilaj artem ad Sphærum vnum.
Decima conſtructio. Contra conſuetudinem, ad Me-
trodorum ſex, De conſuetudine ad Gorgippidem, ſep-
tem. Logici qui extra prædictas quatuor differen-
tias ſunt, quæſtionéſque logicas ſparſim continent,
non connexas & in corpus redactas, De numeratis B
quæſtionibus XXXXI. Sunt omnia ſimul logicæ
partis volumina CCCXI. Ethicæ rationis, quæ ad emē-
dationem moralium notionum, ordo primus. De-
ſcriptio orationis ad Theoſporū vnum, Morales quæ- 307
ſtiones vnum, Probabiles maximè ad dogmata, ad
Philomathem, tres. Definitionum vrbani ad Metro-
dorum duo. Definitionum ruſtici ad Metrodorum
duo. Definitionum mediarum ad Metrodorum duo.
Definitionum ad Metrodorum per genera ſeptem.
Definitionum ſecundum alias artes ad Metrodorum C
duo. Ordo ſecundus. De ſimilibus ad Ariſtoclem
tres, De definitionibus ad Metrodorum VII. Ordo
tertius de iis quæ non rectè definitionibus obiiciun-
tur, Ad Laodamantem ſeptem. Probabilia ad defini-
tiones ad Dioſcoridem duo, De ſpeciebus & generi-
bus ad Gorgippidem duo, De diuiſionibus vnum, De
contrariis ad Dionyſium duo, Probabilia ad diuiſio-
nes & genera & ſpecies, & De cōtrariis vnum. Or-
do quartus. De etymologicis ad Dioclem ſeptem. Ety-
mologicon ad Dioclem IIII. Ordo quintus. De D
prouerbiis ad Zenodotum duo, De poematis ad
Philomathē vnum, Quomodo oporteat audire poe-
mata, duo, Aduerſus Criticos ad Diodorum, vnum.
Moralis loci circa communem orationem, & eas quæ
ex ipſo conſtant artes & virtutes. Primus ordo ad-
uerſus reſcriptiones ad Timonactem vnum, Quo-
modo ſingula dicimus & cogitamus vnum, De cogi-
tationibus, Ad Laodamantem duo, De opinatione ad

A Pythonactem tres. Probatio contra id quod dicitur Non opinaturum eſſe ſapientem, vnum, De comprehenſione & ſcientia & ignorantia quatuor, De oratione duo, De ſermonis vſu ad Leptinam. Ordo ſecundus. Quòd rectè antiqui dialecticam iudicent cum probationibus, ad Zenonem duo. De Dialectica ad Ariſtocreontem quatuor, De iis quæ dialecticis obiiciuntur tres, De rhetorica ad Dioſcoridem IIII. Ordo tertius. De habitudine ad Cleontem tres, De arte & inertia ad Ariſtocreontem IIII, De diffe-
B rentia virtutum ad Diodorum IIII, Quòd virtutes
308 æquales ſint, vnum, De virtutibus ad Pollidem duo, Morales loci de bonis & malis. Ordo primus. De honeſto & voluptate ad Ariſtocreontem decem, Probatio quòd non ſit voluptas finis, quatuor, Probatio quòd voluptas bonum non ſit, quatuor, De iis quæ dicuntur.

DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHORUM vita, Liber VIII. A

PYTHAGORAS.

HACTENVS de Ionica philoso- 309
phia quæ à Thalete Milesio initium
accepit, ac de viris qui in ea memo- B
rabiles fuere. Age verò iam & de ea
quæ Italica cognominata est, loqui
pergamus. Eius verò princeps fuit
Pythagoras Mnesarchi anulorũ scul-
ptoris filius, vt Hermippus ait, siue (vt Aristoxenus
tradit) Tyrrhenus ex vna insularum, quas eiectis Tyr-
rhenis Athenienses possederunt. Sunt qui Marmacum
illius patrem, auum Hippasum & Euthyphronem ata-
uum, Cleoniúmque abauum, qui Phliunte profuge-
rit, dicant, habitasse Marmacum in Samo, atque ideo C
Pythagoram Samium dici, inde migrasse Lesbum:
ibique à Zoilo patruo Pherecydi commendatum, tres
subinde argenteos calices fuisse fabricatum, eósque
singulis in Ægypto sacerdotibus dono dedisse. Habuit
& fratres, maiorem quidem natu Eunomum, medium
Tyrrhenum, seruúmque Zamolxim, cui Getæ sacrifi-
cant, Saturnum (vt Herodotus ait) existimantes. Hic
(vt prædiximus) principiò quidem Pherecydem audi-
uit Syrum. Post eius verò obitum profectus in Samum
Hermodamanti iam seni, Creophili nepoti, se in di- D
sciplinã dedit. Quum autem esset iuuenis, ac discendi
studiosissimus, patriam linquens, cunctis ferè barba-
ris Græcísque mysteriis initiatus est. Denique Ægy- 310
ptum petiit, quo tempore Polycrates Amasidi per epi-
stolam illum commendauit, illorum linguam (vt Anti-
pho tradit in eo libro quẽ De iis qui in virtute prin-
cipes fuere, scripsit) edidicit, atque apud Chaldæos cõ-
uersatus est Magis. Deinde in Cretam vnà cũ Epime-

A nide descendit in Idæum antrum. In Ægypto quoque adyta ingressus est, deinde rediit Samum, offendénsque patriam à tyranno Polycrate incubari, Crotonem in Italiam petiit, ibíque leges Italis dedit, atque cum discipulis clarus habitus est, qui fermè trecenti rempub. præclarè administrabant, ita prudenter, vt meritò ἀριστοκρατία, *hoc est resp. optimorum*, videretur. Refert Heraclides Ponticus hunc de se dicere solitum, quòd fuisset aliquando Æthalides, ac Mercurij filius putatus esset, Mercuriúmque monuisse illum vt peteret præter im-
B mortalitatem quod vellet: petiisse igitur vt viuens & vita functus omnium quæ contingerent, memoriam haberet. Itaque in vita meminisse omnium. Eandémq; memoriam & post mortem reseruasse, atque aliquanto pòst in Euphorbum venisse, atque à Menelao fuisse vulneratum. Euphorbus autẽ dixit se aliquando Æthalidem fuisse, atque à Mercurio pro munere accepisse, vt anima illius perpetuo errore vagaretur, & in quas vellet arbores, vel animantes commigraret, & quæ apud inferos anima omnia perpessa esset, ac cæteræ ani-
C mæ quænam patiantur. Postea verò quàm Euphorbus diem obiit, ingressam in Hermotimum ipsius animã: qui & ipse quum fidem vellet facere, Brãchidas petiit, ingressus Apollinis phanum ostendit clypeum, quem illic Menelaus affixerat. Ait enim illũ quum ex Troia remeasset, Apollini sacrasse scutum iam putrefactum, solámque perdurare eburneam faciem. Vbi autem & Hermotimus vita functus est, rursus in Pyrrhum Delium piscatorem migrasse, illúmque omnia memorasse, vt primùm Æthalides fuerit, postea Euphor-
D bus, deinde Hermotimus, ac postremò Pyrrhus effe-
311 ctus sit, ac deinde post Pyrrhum factum esse Pythagoram, omniúmque meminisse quæ prædiximus. Plerique Pythagoram nihil scripsisse tradunt, sed id stolidè putant. Nam Heraclitus Physicus apertissimè de illo loquitur: Pythagoras Mnesarchi filius se historia rerum exercuit supra omnes homines, seligénsque hæc scripta suæ sapientiæ, multæque peritiæ, & artis documẽtum dedit. Sic autem loquutus est, quòd quum

De natura Pythagoras ſcribere adorſus eſſet, ita in A
principio dixerit, Non per aerem quem ſpiro, non per aquam quam bibo, non admittam huius ſermonis vituperationem. Scripſit autē Pythagoras tria volumina, De inſtitutione, De ciuilitate, De natura. Quod autem nomine Pythagoræ legitur, Lyſidis Tarentini Pythagorici eſt, qui quum Thebas profugiſſet, Epaminondæ præceptor fuit. Refert Heraclides Serapionis filius in Sotionis Epitome, ſcripſiſſe & illum verſibus De toto. Secundum item Sacrum ſermonem, cuius eſt initium, B

O iuuenes tacita colite hæc pia ſacra quiete.

Tertium De anima: quartum De pietate: quintum Helothalem Epicharmi comici patrem: ſextum Crotonem & alios. Porrò myſticum ſermonem aiunt Hippaſi fuiſſe, qui in iniuriam Pythagoræ ſcripſerit, plura item ab Aſtone Crotoniate ſcripta Pythagoræ inſcripta eſſe. Ait autem Ariſtoxenus complura moralium dogmatum accepiſſe Pythagoram à Themiſtoclea ſorore. Ion autē Chius in Triaginis ait ipſum, quū poema quoddam ſcripſiſſet, Orphei titulum adnotauiſſe. C
Scopiadas itidem ipſius eſſe aiunt, cuius operis initium eſt, Nullius rex egens eſto. Soſicrates autem in Succeſſionibus ait, ipſum rogatum à Leonte Phliaſiorum tyranno quíſnam eſſet, dixiſſe, Philoſophus. Præſentémque vitam dicebat celebritati ſimillimam. Quemadmodum enim ad hanc alii certaturi, alii negotiaturi, alii optimi futuri ſpectatores veniunt, ita & in vitam alios quidem gloriæ mancipia naſci, & cupiditatis aucupes, 312
alios verò veritatis ſtudioſos. Et iſta quidem ſic ſe habent. Verùm in tribus illis Pythagoræ opuſculis quæ diximus, feruntur iſta in vniuerſum. Non permittit D
quenquam pro ſe orare, quòd ignoret quid ſibi expediat. Ebrietatem ſeorſum perniciem vocat, omnéque nimium reprobat dicens, non debere quempiam neque laborum, neque ciborum tranſgredi modum. Ac de Venereis ſic ait, Venerea hyeme, nō æſtate faciēda, in autumno ac vere leuius. Omni autem tempore eſſe grauia & ad ſanitatem minimè idonea. Rogatus quan-

A do esset concumbendum, Tunc (inquit) quũ teipso infirmior fieri vis. Humanam ætatem ita distinguit, Puer viginti annos implet, adolescens viginti, iuuenis viginti, senéxque viginti. Sũt autem ætates istæ & anni temporibus accõmodatæ, veri puer, æstati adolescens, autumno iuuenis, & hyemi senex. Adolescentem intelligit puberem, iuuenem virum. Primus autem, Timæo autore, amicorum omnia communia dixit, amicitiámque æqualitatem. Ipsius quoque discipuli facultates omnes in vnum deponebant, communésque faciebant,
B quinquennium item totum silebant, solùm quæ dicerentur audientes, ac donec probarentur, nunquam Pythagoram videntes. Hinc iam ad domum ipsius aspectúmque admittebantur. Abstinebant autem à sepulcro cypressino, quòd inde sceptrum Iouis factũ esset, vt Hermippus ait in secundo De Pythagora. Quin & venustissimæ formæ fuisse traditur, adeo vt illum discipuli opinarẽtur Apollinem qui ex Hyperboreis venisset. Nudatum aliquãdo eius femur, aureum apparuisse fama est: Nessúmque amnem quum transiret, ab eo fuis-
C se appellatum, non defuere qui dicerent. Timæus quoque in decimo Historiarum ait, dixisse illum, quæ cum viris habitarent, eas deorum nomine censeri κόρας & nymphas, & deinceps matres appellari. Hunc & geo-
313 metriam perfecisse, quum antea Mœris initia elementorum eius inuenisset, Anticlides autor est in secundo De Alexandro, maximéque vacasse Pythagoram circa speciem ipsius arithmeticam, ac regulam quæ ex vna chorda est, reperisse. Ne medicinam quidem neglexit. Refert autem Apollodorus supputator, hecatomben illum immolasse, quum inuenisset triãguli (quod ὀρθο-
D γώνιον appellant) subiectum latus tantundem valere, quantum quæ illum continerent. Et est epigramma sic se habens,

Pythagoras quondam diis fecit nobile sacrum,
Inuenta est illi litera quod celebris.

Fertur & primus athletas aluisse carnibus, antea (vt in tertio Commentariorum ait Phauorinus) caricis siccis & mollibus & tritico solitos corpora nutrire, vt ait idẽ

Phauorinus in octauo Omnimodæ historiæ. Alij verò A
Pythagoram, alium quendam aliptem athletas ita solitum enutrire dicunt, nõ hunc. Quo enim pacto quum hic & necare vetuerit, sustineat gustare animalia quæ commune nobiscum ius habeant animæ? & istud quidem fabulosum. Nam reuera animatis abstinere iussit, exercens atque assuefaciens mortales ad faciliorem victum, vt cibos semper parabiles haberent, quibus igne ad coquendum opus non esset, quíque aquam simplicem biberent. Hinc & sanitatẽ corpori, & ingenij acumen prouenire. Denique aram Delii tantùm Apollinis B
genitoris, quæ post Ceratinum est, adorare, quòd frumenta & hordeum & placentas illi absque vsu ignis imponere ex more soleant, cæterùm nulla iecinora, vt Aristoteles in Deliorum rep. testatur: primúmque hũc sensisse aiunt animam circulum necessitatis immutantem aliis alias obligari animantibus, primúmque Græ 314
cis pondera & mensuras inuexisse, vt Aristoxenus musicus ait. Primum item vesperum atque luciferũ idem sidus dixisse, auctore Parmenide. Adeo verò admirationi omnibus fuit, vt diceret familiares eius, Dei omni- C
genas voces. Ipse quoque scribens ait, post ducentos & sex annos ex inferis se ad homines venire. Itaque cum illo perdurabant, atque adibant illum disciplinæ studiorúmque causa & Lucani & Picentes, Mesapij & Romani. Erat autem ignotum Pythagoricum dogma vsque ad Philolai tẽpora. Hic enim tres libros illos præclaros euulgauit, quos Plato centum minis sibi emi per literas orauit. Neque verò pauciores sexcentis erant qui noctu ad illum audiendum confluebant. Ac siqui D
præsentia illius frui meruissent, scribebant suis, tanquã magnum quiddam ac præclarum se adeptos. Metapontini nempe illius domum Cereris delubrum vocabant, vicúmq; sacratum Musis, vt Phauorinus in Omnimodis historiis tradit. Dicebántque Pythagorici alii, non esse omnibus pandenda omnia, vt Aristo ait in x Instituentium legum. Vbi & Xenophilum Pythagoricum interrogatum, quo pacto optimè filium erudiret, dixisse ait, si ex bene instituta ciuitate natus esset. Quin &

A passim per Italiam non paucos reddidit bonos & do-
ctos viros. Zeleucum inter cæteros & Charondam le
gumlatores. Erat præterea conciliandæ amicitiæ in
primis studiosus, maximámque in ea habebat vim. Ac
siquem didicisset symbolis suis cõmunicasse, eum con-
tinuò socium amicúmque consciscebat. Erant autem
ista illius symbola: Ignem gladio non fodiendum, Sta-
teram non transiliendam, Super chœnice non seden-
dum, Cor non edendum, Onus vnà tollendum, neque
vnà deponendum, Stramenta semper habenda colli-
B gata, Dei imaginem in anulo minimè circunferẽdam,
Ollæ vestigium in cinere confundẽdum, Oleo sedem
315 non tergendam, Conuerso ad solem vultu non min-
gendum, Extra publicam viam non eundum, Non fa-
cilè dextram iniiciendam, Sub eodem tecto hirundi-
nes non habendas, Quæ sunt vnguibus recuruis aues
non nutriendas, Vnguium capillorúmque partibus su-
perfluis resectis non immingendum neque insisten-
dum, Gladium acutum deuitandum, In finibus peregri
C nanti non redeundum. Erant autem hic eius sentẽ-
tiæ: Ignem gladio non fodiendum, potentium iram
tumentémque indignationem non commouendam.
Stateram non trasiliendam, hoc est, æquum & iustum
non transgrediendum. In chœnice non sedendum, ex
æquo futuri habendam curam. chœnix enim diurna
esca est. Cor non edendum, id est, animam angoribus
doloribúsque non excruciandam. Per id autem quod
peregrè proficiscenti minimè redeũdum admonebat,
ne qui vita excessissent, eos vitæ cupiditate teneri non
D oportere, neque voluptatibus vitæ præsentis manus
dare. Ad hæc & alia iam exponenda sunt, nequid pre-
teriisse videamur. Super omnia erythino & sepia vesci
prohibebat, corde itidem ac fabis. Addit Aristoteles
& vuluã & triglam. Solo melle siue fauo ac pane con-
tentum vixisse quidam autumant, vinúmque interdiu
non gustare solitum. Opsonium illi erat vtplurimum
cruda vel elixa olera, marinis raro vtebatur. Stola illi
candida semper ac mũda, stromatáque itẽ cãdida ex la
na. Lineorũ quippe vsus necdũ ad illa loca penetrarat.

Nũquã verò deprehẽſus eſt ſaturari, vel venereis rebus A
ſeu ebrietati operã dare. Riſu abſtinebat & facetiis &
iocis, odioſiſque narrationibus. Iratus nunquã vel ſer-
uũ vel liberũ cędebat. Diuinatione ea ſola vtebatur quę
fit per auguria & vaticinia, minimũ verò ea quæ fit per
ignem, thure tãtùm excepto. Sacrificiis vtebatur inani- 316
mis. Sunt qui dicant ſolis gallis gallinaceis, & hœdis e-
tiam lacteolis, quos teneros dicunt: agnis autem mini-
mè. Cæterùm Ariſtoxenus cuncta illum animata in ci-
bũ permiſiſſe ait, boue aratore & ariete exceptis. Do-
gmatáq; ab ea quæ in Delphis eſt Themiſtoclea acce- B
piſſe refert idem autor. Hieronymus verò deſcendiſſe
ad inferos, atque Heſiodi quidem animam columnæ
æreæ vinculis adſtrictam ſtridẽtémque vidiſſe: Home-
ri autem ex arbore pendentem, ſerpentéſque illam cir-
cundantes, propter ea quæ in dijs finxerat. Eos item
cruciari qui ſuis vxoribus congredi nollent, eiúſque
rei gratia à Crotoniatis honoratum. Ariſtippus autem
Cyrenæus in libro De phyſiologia, ait illum Pythago-
ram idcirco appellatum, quòd veritatem perinde at-
que Pythius ipſe loqueretur. Fertur diſcipulos admo- C
nere ſolitus, vt iſta quotidie quum domum ingrede-
rentur dicerent,

Quò es prætergreſſus? quid geſtum in tẽpore? quid non?

Cruentas hoſtias diis offerri prohibebat, ſolámque a-
ram quæ eſſet ſine ſanguine adorandam. Deierare iti-
dem per deos vetabat. Quẽque enim id ſtudioſè curare
oportere, vt ex vitæ merito ſibi fides haberetur. Seni-
ores honorãdos, quod tempore præcederet honorabi-
lius exiſtimantes, quemadmodũ in mundo occaſu or-
tum, in ſæculo principium fine, in vita autem generati-
nem corruptione. Deos quidẽ ſemideis in honore prę- D
ferendos, hominibus autẽ heroas, parentes verò homi-
nibus cæteris. Inuicem ea ratione cõuerſandum, vti ne
ex amicis inimicos, verùm ex inimicis amicos facia-
mus. Propriũ nihil arbitrandũ, legibus opem ferẽdam,
iniquitatem debellandam: mitem arborem nõ violan-
dam nec lædendam: animal itidem quod hominibus
non noceat. Verecundiam & pietatem eſſe colendam.

A Riſui æquè ac triſtitiæ nō indulgēdū. Fugiendā carnis
ſuperfluam pinguedinē. Itinerationibus remiſſè inten
téque vtendum. Exercendam memoriam. In ira ni-
hil aut dicēdum aut faciendum. Diuinationē omnem
317 honorandam. Cantibus ad lyram vtendum, laudéque
deorum virorúmque præſtantium habendo rationa-
bilem gratiā. Porrò fabarum interdicebat vſum, quòd
vento eſſent plenæ atque animato maximè cōuenirēt.
Ad hæc leuiores ac modeſtiores fieri ventres, atque i-
deo quæ in ſomnis contingunt, imagines leues ac per-
turbatione vacuas reddi. Refert autem Alexander in
B Succeſſionibus philoſophorum, & iſta ſe in Pythago-
ricis Commētariis notaſſe, Principium quidem omni
um eſſe vnitatem. Porrò ex vnitate indefinitam dua-
litatem, veluti materiam autori vnitate ſubieciſſe. Ex
monade verò ac indeterminata dualitate numeros gi
gni, ex numeris puncta, ex punctis lineas, ex quibus
planæ figuræ conſtent. Ex planis autem ſolidas figu-
ras, ex quibus item ſolida conſiſtere corpora, quorum
& quatuor elementa eſſe, ignem, aquam, terrā, aerem,
quæ per omnia ſe mutent ac vertant, ex quibus fieri
C mundum animatum, intelligibilē, rotundum, mediam
terram continentem, quam & ipſam rotundam eſſe &
globoſam, ac circùm habitari. Eſſe autem antipodas,
nobíſque obuerſa veſtigia premere. Æquis etiam par-
tibus mundo ineſſe lucem ac tenebras, calidúmque &
frigidum, ſiccum & humidum. Ex eis dum calor ob-
tinet, æſtatem, dum frigus, hyemem fieri: ea dum æ-
quis partibus ſunt, optima anni tempora cōfici. Nam
ea quæ viret, eſt veris, grata ſalubríſque temperies:
quæ verò declinat, autumni eſt, inſalubris illa pars
anni. Quod autem ad diem attinet, oriri quidem au-
D roram ac veſperam occidere. Quocirca inſalubriorem
eſſe eum qui terra complectitur aera, immotum ac
morbidum, & quæ in illo ſunt omnia eſſe mortalia.
Summum verò ſemper moueri, & eſſe liquidiſſimum
ac ſaluberrimū, & quæ in eo ſunt, immortalia omnia,
atque idcirco diuina. Solem item & lunam & reliqua
ſidera deos eſſe, quippe in illis ſuperare calorē, qui ſit

vitæ autor. Lunam quoque à ſole illuſtrari, homini- A
búſque eſſe cum diis cognationem, quòd & homo ca- 318
loris particeps ſit. Vnde & deum noſtri prouidẽtiam
gerere. Fatum quoque omnium & eorum quæ ſunt
per partes adminiſtrandorum cauſam eſſe. Penetrare
item à ſole radium per æthera frigidum & corpulen-
tum. Vocat autem aerem frigidum æthera. Hunc ve-
rò radiũ etiam profunda penetrare, atque ideo viuifi-
care omnia. Viuere itẽ animo quæ calori participent,
atque ideo & plantas eſſe animantes, animã tamẽ non B
habere omnes. Animam verò auulſionẽ ætheris eſſe,
& calidi & frigidi, eo quòd ſit particeps frigidi æthe-
ris. Differre autem à vita animam, eſſéque illam im-
mortalem, quandoquidem, & id à quo auulſa eſt, im-
mortale ſit. Porrò animalia ex ſe inuicem naſci ſemi-
nali ratione, quæ verò è terra fiat, generationem non
poſſe ſubſiſtere. Semẽ autẽ eſſe cerebri ſtillam, quæ in
ſe calidum contineat vaporem. Hæc verò dum infun-
ditur vuluæ, ex cerebro ſaniem & humorem ſangui-
némque profluere. Ex quibus caro, nerui, oſſa, pili, to- C
túmque conſiſtat corpus: ex eo autem vapore ſenſum
atque animam conſtare. Formari autem primò qui-
dem concretum & compactum intra dies quadragin-
ta, iuxta verò rationem harmoniæ, intra ſeptem aut
nouem, aut decem vtplurimum menſes conſumma-
tum atque perfectum infantem gigni. Habere autem
in ſe omnis vitæ rationes, quibus ſua ſerie connexis
contineri iuxta congruentiæ rationem quum ſingula
ſtatutis temporibus accedunt. Senſum quoque com
muniter omnem, ac per ſpeciem temperamentum, va-
porem eſſe quendam nimis calidum, atque ideo ae- D
rem aquámque penetrare: affligi enim calidum à fri-
gido. Nam ſi eſſet frigidus in oculis vapor, diſtaret
profectò aduerſus aerem ſimilem. Nunc verò in ple-
riſque, oculos ſolis ianuas appellat. Eadem & de
auditu decreuit ac ſenſibus reliquis. Porrò humanã
animam trifariam diuidit, in ſenſum & mentem, & i-
ram. Sẽſus igitur & iræ cæteras quoque animãtes eſſe 319
participes, mẽtem verò ad ſolũ pertinere hominem.

A Esse autem principium animæ à corde vsque ad cerebrum, & eam quidem quæ sit in corde, ipsius partem concupiscentiam esse, mentem verò atque animam in cerebro constare. Guttas autem nosse ab his manare sensus. Ac partem quidem prudentiæ capacẽ esse immortalem, cætera verò mortalia: nutriríque ex sanguine animã, eiúsque rationes ventos esse. Ipsam verò vnam cum suis rationibus esse inuisibilẽ, quòd æther quoque sit inuisibilis. Cæterùm animæ vincula venas esse & arterias & neruos. Vbi verò inualuerit & secũ
B fuerit, quiescere, vinculáque ipsius fieri rationes atque opera. Eiectam eam in terram in aere vagari corpori similem. Porrò Mercurium animarum quæstorem esse, atque ideo ductorem dici, ianitorem ac terrenum, quòd is ex corporibus, & ex terra, & mari animas immittat, & puras quidem atque purgatas in excelsum ducat: impuras verò illis ne appropinquare quidem, neque inuicem sibiipsis, cæterùm vinciri à furiis infractis nexibus. Quin totum aera plenũ esse animis, eósque & dæmones & heroas existimari, atque ab his
C hominibus immitti somnia & signa atque morbos: neque solùm hominibus, verùm & pecudibus ac iumentis reliquis, atque ad hos referri lustrationes & expiationes, diuinationem omnem & vaticinia, & cętera id genus. Maximum verò eorum quæ in hominibus fingi possunt, dixit animam esse, quæ ad bonum induceret siue ad malum. Felicésque ac beatos esse homines, quibus bona anima aduenerit. Eam verò nunquam quiescere, neque eundem fluxum obtinere. Iustum item vim habere iurisiurandi, atque ideo & Io-
D uem iuratorem dici. Virtutem harmoniam esse, sanitatem præterea & bonum omne, atque Deum, ideóq;
320 per harmoniam constare omnia. Amicitiam itidẽ esse æquabilem congruentiam. Honores diis exhibẽdos, heroas tamen haud æquo honore ducẽdos. Cæterùm diis semper quidem cum laudibus amictúque candido & casto corpore honores adhibẽdos, heroibus verò ex dimidio dici. Eam verò munditiem expiationibus lauacrísque atque asperginibus fieri, vacãdo à fu-

nere & cubili & inquinamento omni, morticinísque A
& pollutis carnibus abstinendo, triglísque ac sepiis, o-
uísque, & quæ ex ouis nascűtur animalibus, fabis quo-
que & cæteris quę prohibent qui in templis mysteria
ritúsque faciunt. Ait autem Aristoteles in libro De fa
bis, ideo admonuisse illum fabis abstinendű, siue quòd
pudendis similes sint, siue quòd inferni ianuis, (sunt e-
nim infœcundæ solæ) siue quòd corrumpăt, siue quòd
naturæ vniuersi similes sint, siue quòd paucorű domi-
natu gaudent: nam his in suffragiis vtebătur. Quæ ve-
rò ceciderint non tollenda, vt assuescatur nonnisi mo-
deratè edere. Porrò Aristophanes heroű ait ea esse quę B
cadunt, dicens in Heroicis, Ne gustato quidem ea quæ
intra mensam deciderint. Gallo plumis albis absti-
nendű, quod Mensi sacer sit ac supplex. nam & horas
significat. Pisces item non gustandos eos qui sacri
sunt. neque enim fas esse eadem diis & hominibus
apponi, sicuti nec seruis & liberis. Candidum qui-
dem quod est, ad boni pertinere naturam, atrum verò
ad mali. Panem non frangendű. Nam in vnum ve-
teres amici coibant, quemadmodum nunc etiam bar-
bari, neque diuidendű quod illos in vnum cogat. Alii C
ad iudicium referunt quod apud inferos fit. Alii quòd
in bello formidinem faciat. Alii quòd ab hoc incipiat
vniuersum in solidarúmque figurarum omnium sphæ
ra, planarum verò circulus sit. Senectutē & omne de-
trimento obnoxium pari ratione teneri. Iuuentutem
itidem & quicquid incrementa suscipit, idem esse. Sa-
nitatem speciei esse consistentiă, morbum contrà esse 321
huius violationē: de sale quòd apponi conueniat idcir
co statuit, quòd iustitiæ admoneat. Hoc enim quic- D
quid occupauerit seruat, & ex liquidissimis rebus a-
qua & mari fit. Hæc Alexăder in Pythagoricis reperi-
sse se in Cōmentariis tradit. Eadē fermè Aristoteles.
Enimuero Pythagoræ ipsius grauitatē ac modestiam
& Timon in Sillis, quű illum carpere instituisset, non
reliquit intactă in hanc sententiă loquēs, Pythagoram
quoque magiæ insignem, opinione gloriæ grauitatís-
que celebrē. Quòd autem alius idē aliàs fuerit, Xeno-

A phanes in Elegia testatur, cuius est initium, Nunc alia dicere aggrediar. Quod verò de illo dixit, sic se habet,

Qui catulum duro miseratus verbere cæsum
Quum (vt fama est) olim prætertisset, ait,
Desine, ne miserum cædas: nam charus amici
Est animus, quod vox indicat ipsa mihi.

Atque hæc Xenophanes sugillat illum Cratinus in Pythagoricis atque in Tarentinis in hunc modũ: Eis consuetudo est, siquem simplicem vndecunque nacti
B fuerint, ingressum, experimentum facturum quantum illi dicendi viribus præstant, perturbare illum, obie-ctionibúsque versare, cõclusionibus, inæqualitatibus, fallaciis, magnitudinibus, non inde emergere. Mnesimachus Dalmoni, Pythagoreo more Soli immolamus inanimatum nihil, omnia comedentes. Aristophon in Pythagoreo instituto ait, quòd quum descendisset in
322 diætam eorum qui apud inferos sunt, vidisse singulos, Pythagoricos verò multùm omnino à mortuis differre. His quippe solis conuesci Plutonem ob pietatem
C dixit. Facilem ais deum, si sordidis cibis adesse gaudet. Item in eodem, Comedunt olera & aquam in potu sumunt, pediculos & pallium atque squalorem nemo ex aliis perferre posset. Moritur autem Pythagoras hoc modo, Consederat in domo Milonis cum sociis: eam verò domum quispiam ex iis quos ille admittere noluerat, per inuidiam incendit. Sunt qui Crotoniatas ipsos tyrannidis suspicione ac metu hoc perpetrasse dicant. Pythagoram igitur incendii incommoda vitantem, quum egrederetur comprehensum e-
D sse, & agro cuidam fabis pleno intrantem ibi constitisse ac dixisse, Capi præstat quàm has dare pessum, cædíque satius est quàm quicquam loqui: atque ita iugulum persequutoribus nudasse, compluresque ex discipulis. Nã circiter quadraginta sequuti fuerant, fuisse interéptos, paucósque effugisse, ex quibus Archytas Tarentinus fuerit, & Lysis ille quem suprà memorauimus. Porrò Dicæarchus Pythagorã in delubrũ Musarum, quod Metaponti est, confugisse, ibique quum quadraginta dies absque cibo perstitisset, defecisse ait.

Heraclides verò in Epitome vitarum Satyri, illũ poſt- A
quam in Delo Pherecydi iuſta perſoluerat, rediiſſe in Italiam, & , quũ in domo Milonis Crotoniatæ celebritaté offendiſſet, Metapontũ perueniſſe, ibíque quũ viuere diutius nollet, inedia vitam finiſſe. Hermippus autem ait bello inter Agrigentinos atque Syracuſanos exorto, Pythagoram exiſſe cum ſociis Agrigentinis opem laturum. Verſis autem in fugam illum, fabarũ cápum circuiſſe, ibíque à Syracuſanis fuiſſe interfectum. 323
Reliquos verò ad trigintaquinque Tarenti fuiſſe crematos, quum primariis ciuitatis contrà ire vellent, at- B
que ab eis in reipublicę adminiſtratione diſſentirent. Aliud item quiddam huiuſmodi de Pythagora Hermippus refert. Ait enim illum quum in Italiam veniſſet, ſubterraneam feciſſe domum, matríque mandaſſe quæ contingerent, tabulis inſcriberet, tempúſque adnotaret, deinde illũ deſcẽdiſſe, ac dum rediret id matrem feciſſe. Anno autem exacto aſcendiſſe Pythagoram ex effoſſa domo ſqualidum ac macie confectum, aduocatáque concione dixiſſe ex inferis ſe aſcendere, atque vt ſibi fidem faceret, recitaſſe quicquid eueniſſet. Eos verò iis quæ dicebantur affectos, in lacrymas C
eiulatúſque prorupiſſe, Pythagorámque iã diuini quippiam habere exiſtimantes, vxores ſuas illi in diſciplinã certatim dediſſe, vt quippiam ex illo addiſcerent, eáſque Pythagoricas vocatas eſſe. Hæc Hermippus. Erat autem Pythagoræ & vxor Theano nomine, Brontini Crotoniatæ filia. Hanc alii Brontini vxorem Pythagoræque diſcipulam tradunt. Erat illi & filia Damo, vt Lyſis in epiſtola ad Hipparchum ait, de Pythagora in hunc modum loquẽs, Aiunt autem plurimi publicẽ te, (id quod Pythagoras ſẽper inhibuerat) philoſophari, D
qui quum Damoni filiæ commentaria ſua commendaret, iuſſit ne cui extra domum ea traderet. Ea verò quũ ingẽti pecunia poſſet illa diſtrahere, omnino noluit, inopiã quippe patríſq; monita auro pretioſiora cẽſuit, ídq; quũ eſſet mulier. Fuit illi & fili' Telauges, qui etiã patri ſucceſſit, ac iuxta quoſdam Empedoclis præceptor fuit. Hippobot' autẽ Empedoclẽ dixiſſe ait

A de Telauge; Clara Theanus proles Pythagoræque. Te-
lauges autē ille nihil ſcripſiſſe fertur, at ipſius mater nō
324 nulla. Rogata quādo mulier à viro mūda ſit, dixiſſe fe-
rūt, A ſuo quidē continuò, ab alieno verò nunquā. Ei
verò quæ ad virum ingrederetur, monebat vti, cum
veſte & verecūdiam poneret, exurgénſque denuo, cum
ipſis illam vnà reſumeret. Rogata, Quænam? Hæc, in-
quit, per quæ mulier vocor. Igitur Pythagoras, iuxta
Heraclidem Serapionis filium, octogeſimo ætatis anno
moritur, ſecundum propriam ætatum deſcriptionem:
B iuxta plurimos autem, nonageſimo. Extant autem &
quæ in hunc luſimus, ſic ſe habentia,

Haudquaquam ſolus tu animatis abſtinuiſti:
Quiſnam animata vorat, dic mihi Pythagora?
Verùm vbi quid toſtum eſt, elixum, vel ſale ſparſum,
Tunc edimus, quoniam ſpiritus omnis abeſt.

Item aliud in eundem,

Talis erat ſapiens, vt nollet tangere carnes,
Pythagoras, magnum & diceret eſſe ſcelus.
C *Carnibus admiror ſocios quòd pauit, & ipſe*
Carnibus abſtinuit, flagitium eſſe ratus.

Item aliud,

Reſpice in Euphorbi radiantia ſcuta renati,
Pythagoræ mentem noſcere quiſquis aues.
Olim ego (dicit) eram mortalis, nec ſinit vnquam,
Siue erat, haud vel erat, dicere ſemper, Eram.

In eundem,

Heu, heu, Pythagoras quid vile legumen adorat?
Quem in propriis fama eſt occubuiſſe fabis.
Nam ne fortè fabas fugiens calcaret in agro,
D *Tandem Agragantino cæſus ab hoſte perit.*

Floruit autem Olympiade ſexageſima, ipſiúſque ſcho-
la durauit vſque ad nonam & decimam generationem.
Poſtremi enim Pythagoreorum fuere quos Ariſtoxe-
325 nus vidit, Xenophilus Chalcidiēſis ex Thuria, & Phā-
to Phliaſius, & Echecrates, & Diocles, & Polymna-
ſtus, Phliaſij & ipſi. Erant autem auditores Philolai &
Euryti Tarentinorum. Fuerunt autem Pythagoræ
quatuor eodem ferè tempore, nec multum ab ſe inui-
cem

cem diſtantes. Vnus quidem Crotoniata, homo tyrannicus: alter, Phliaſius, corporum exercitator aliptes, vt quidam aiunt: tertius, Zacynthius, cuius aiunt illud eſſe philoſophiæ arcanum, ac eius rei præceptor: à quo item illud prouerbiale, Ipſe dixit, in publicum manauit. Sunt qui & alium ſculptorem Rheginum fuiſſe dicant Pythagoram, qui primus viſus ſit numerorum ac modorum repertor fuiſſe. Alium item ſculptorem Samium, & alium oratorem non bonum, & alium medicum qui de hernia ſcripſerit, ac de Homero quædam compoſuerit. Alium item qui Doricè ſcripſerit, autore Dionyſio. Porrò hunc Eratoſthenes, quem & Phauorinus in Omnimoda hiſtoria ſequitur in libro octauo, primum fuiſſe tradit, qui XLVIII Olympiade peritus ac exercitatus pugil euaſerit, quem comatũ atque purpuratum, eiectúmque ex puerorum ludo atque irriſum continuò viros petiſſe ac viciſſe. Simplex eſt huic epigramma quod fecit Theætetus, A B

Pythagoram quendam comatum hoſpes nobilem,
Pugilem Samium, ſi contines, Pythagoras ego ſum. C
Quæ geſſerim verò ſi quempiam Eleum rogabis,
Dices illum incredibilia narrare.

Hunc Phauorinus ait Definitionibus ob mathematicam vſum materiam, ampliaſſe verò illam Socratem, & qui ab eo fluxere. Poſtea autẽ Ariſtotelem & Stoicos, primóque cælum appellaſſe mundum, terrámque rotundam. Id autem Theophraſtus Parmenidi, Zeno Heſiodo aſſignât. Huic autem reſtitiſſe Cydonem, ſicut Antidocum Socrati. De Pythagora autem athleta 326 circumfertur hoc epigramma,

Hic puer & pugil à pueris ad Olympia venit D
Pythagoras Samius, patre ſatus Crateo.

At verò philoſophi epiſtola legitur in hunc modum,

Pythagoras Anaximeni.

At tu virorum optime, ſi nihil Pythagora & genere & gloria præſtantior eſſes, profectò ad nos iam ex Mileto migraſſes: nunc verò te continuit paterna & auita gloria, quæ & me continuiſſet, ſi eſſem Anaximeni ſimilis. Cæterùm vos ſi augurio vrbes deſeretis, eis

A quidem ornatus adimetur, Medique illis infestius in-
stabunt. Neque verò semper conuenit astrorum ac
cæli vestigare rationes: præstat interdum ad patriam
curas cogitationésque couertere. Quanquam ego non
semper meis vaco fabulis, verùm & bellis interdum,
quibus inter se inuicem Itali diffident.

Quoniam verò de Pythagora diximus, dicendum
iam de Pythagoricis illustribus viris, post quos dicen-
dum erit de iis qui sparsim à plerisque referũtur, tum
deinceps adnectemus successionis seriem memorabi-
B lium virorum vsque ad Epicurum, sicuti suprà promi-
simus. De Theano autem & Thelauge iam diximus,
dicendum modò de Empedocle primùm. Nam (vt
quibusdam placet) Pythagoræ auditor fuit.

EMPEDOCLES.

EMpedocli (vt ait Hippobotus) Meto pater, auus
Empedocles Agrigentinus fuit. Idem & Timæus
refert in decimoquinto Historiarum libro, insignem
C fuisse virum Empedoclem poetæ auum. Hermippus
eadem ferme ait. Heraclides itidẽ De insulis, clara ex
familia fuisse auum, equósque nutrisse tradit. Dicit &
327 Eratosthenes in Olympionicis, LXXI Olympiade
vicisse Metonis patrem, Aristotelis vtens testimonio.
Apollodorus autem grammaticus in Chronicis, Me-
tonis quidem filium fuisse ait, cæterùm ad Thurios
nuper omnino conditos venisse Glaucus ait: deinde
post pauca, Qui verò (inquit) domum profugum ve-
nisse Syracusas, & cum illis aduersus Athenienses bel-
D lasse aiunt, prorsus id mihi ignorare videntur. Aut
enim iam defecerat, aut omnino valde senex erat: id
quod minimè verisimile est. Nanque & Aristoteles
ipsum & Heraclitum LX ætatis anno vita excessisse
ait, qui verò LXX & primam Olympiadem vicerat
eques, eodem censebatur nomine. Ita & tempus ab A-
pollodoro significatur. Satyrus autem in Vitis Empe-
doclem ait filium fuisse Exæneti. Reliquisse autem &
illum filium Exænetum, eadémque Olympiade ipsu m

quidem equeſtri certamine viciſſe, filium verò illius A
lucta, ſiue (vt ait Heraclides in Epitome) curſu. Ve-
rumenimuerò in Phauorini Commentariis reperi,
Empedoclem & bouẽ mactaſſe ſpectatoribus ex melle
& farina, fratrémque habuiſſe Callicratidem. Telau-
ges autem Pythagoræ filius in epiſtola ad Philolaum,
Empedoclem ait Archinomi fuiſſe filium. Quòd au-
tem Agrigentinus ex Sicilia fuerit, ipſe in primo Lu-
ſtrationum refert,

O ſocij ingentem flauas Acragantis ad vndas
Vrbem qui colitis poſitam ſub mœnibus altis. B

Hactenus de genere ipſius. Audiſſe autẽ Pythagoram
Timæus autor eſt in nono Hiſtoriarum, dicens de-
prehenſum quòd orationem furatus eſſet, ſicuti &
Plato, atque ideo ad conſortium ſermonum admitti
prohibitum, ipſúmque meminiſſe Pythagoræ,

Quidam & in his vir ſummus erat, rerúmque peritus
Diuitiis qui animi cordatis vinceret omnes. 328

Sunt qui iſta de Parmenide dixiſſe putant. Refert Ne-
anthes Pythagoricos vſque ad Philolaum & Empedo-
clem ad ſermonum communionem admitti ſolitos. C
Vbi verò ipſe poemata illa vulgare cœpit, latam eſſe
legem vti verſificator omnis inde arceretur. Idem &
Platonem pertuliſſe aiunt, quippe & hunc fuiſſe pro-
hibitum, quem tamen illorum audiuerit Empedocles,
non dixit. Eam enim quæ Telaugis fertur epiſtolam,
quòd Hippaſum ac Brontinum audierit, non vſque-
quaque probari. Enimuero Theophraſtus Parmeni-
dem illum imitatum dixit, ipſiúſque æmulum & in
poematibus fuiſſe: quippe & illum in verſu phyſicæ ra-
tionis ſequi exprimeréque. Hermippus autem non D
Parmenidis, verùm Xenophanis fuiſſe imitatorem tra-
didit: qui quum diu verſatus eiúſque carmen imitatus
ſit, poſtmodum Pythagoricis congreſſum eſſe. Alcida-
mas verò in Phyſico refert eodem tempore Zenonem
& Empedoclem vnà audiuiſſe Parmenidem, demum
ab ſe diſceſſiſſe, ac Zenonem quidem ſeorſum philo-
ſophatum eſſe, hũc verò Anaxagoram & Pythagoram
audiſſe, atque alterius conſtantiam & grauitatem vitæ

A atque habitus, alterius de natura rationes fuiſſe imitatum. Ariſtoteles verò in Sophiſta, primùm Empedoclem oratoriæ inuentorem ait, Zenonémque dialecticæ. In libro autem De poetis aſſerit Homericum Empedoclem, acutúmque in dicendo fuiſſe, tranſlationibus item ac cæteris poeticis figuris vſum. Atque ideo, quum & alia poemata ſcripſiſſet, & Xerxis tranſitum, & in Apollinem procœmium, ea poſtea ignibus tradidit ſoror quædam ipſius ſiue filia, vt Hieronymus meminit, procœmium quidem imprudens, Perſica autem
B prudens ac ſciens, quòd ea imperfecta eſſent. Tragœdias illum præterea ſcripſiſſe refert ac politica. Verùm Heraclides Serapionis filius, tragœdias alterius fuiſſe
329 memorat. Hieronymus verò quadragintatria illius opuſcula ſe legiſſe aſſerit. Neanthes autem hunc iuuenem ſcripſiſſe, & ipſum tragœdias, in quas ſe poſtea incidiſſe. Porrò Satyrus in Vitis refert & medicum illum fuiſſe, oratorémque optimum, Gorgiámque Leontinum ipſius fuiſſe diſcipulum, virum in oratoria inſignem, qui & artem rhetoricam ſcripſerit, quem tradit Apollodorus in Chronicis centum & nouem
C ætatis impleſſe annos. Hunc ait Satyrus dicere ſolitum affuiſſe ſe Empedocli magiam exercenti, ipſúmque in poematibus id profiteri, & complura alia inter quæ profitetur,

Pharmaca queis pellas morbos, leuéſque ſenectam,
Percipies, quæ cuncta tibi communico ſoli:
Compeſcéſque truces ventorum rite procellas,
Exorti infauxis qui vaſtant flatibus agros:
Surſum (ſi libeat) mox flamina pigra ciebis,
Et media induces è tempeſtate ſerenum,
D *Induces media pluuias æſtate ſalubres,*
Et flatus ſicca qui perflent omnia meſſe:
Extinctúmque hominem nigro reuocabis ab orco.

Multis item modis eum virum admirationi habitum Timæus in decimooctauo Hiſtoriarum autor eſt. Nanque eteſiis aliquando vehementer flantibus, adeo vt fruges corrumperent, excoriari aſinos iuſſit, factíſque vtribus eos collibus & montium verticibus ad-

moueri ad compellendos flatus, cessantibúsque ventis ab euētu rei Κωλυσανέμαν vocatum esse. Heraclides quoque in libro De morbis ait ipsum Pausaniæ dictasse quę de Apno ille scripsit. Erat autem Pausanias (vt Satyrus & Aristippus ait) amator eius, cui & De natura libros compositos ita declarauit, A

Pausania Anchiti sapientis pere pe fili.

Sed & epigramma in eum scripsit in hanc sententiam, 330

Pausaniam Anchiti natum Phœbíque nepotem,
Clarum aluit medicum patria clara Gela.
Qui multos diris homines languoribus ægros B
Eripuit furuis Persephones thalamis.

Ἄπνουν igitur Heraclitus tale quiddam esse ait, quod triginta dies corpus absque strepitu integrum incorruptúmq; seruaret. Vnde illum & medicum & vatem dixit, vt ex eius versibus patet, quibus incolas ampli Agrigenti saluere iubet, à quibus & deum se credi vult, diuinósque sibi petit honores. Versus autem sic se ferè habent,

Vrbem qui flaui ad ripas Acragantis amici C
Incolitis magnam, res & curatis honestas,
Saluete, immortalis ego conuersor apud vos,
Vt par est deus & tali me dignor honore,
Formosis vinctus vittis roseísque corollis.
Queis quando egregias veniam comitatus ad vrbes,
Mulieribus maribúsque colar, comitésque sequentur
Innumeri, ad lucrum quos ardens semita ducit,
Quíque prophetiam exercent, qui discere morbi
Omnigeni curam cupiunt artésque salubres.

Amplum verò Agrigentum dixisse ferunt, quòd in illa octingenta hominum millia inhabitarent. Vnde & Empedoclem illis deliciis vacantibus dixisse, Agrigentini deliciis quidem ita quotidie se dedunt, acsi postridie morituri: domos verò ita ædificant, quasi perpetuò victuri. Eas verò ipsas expiationes in vnū corpus coegisse fertur Cleomenes coaceruator, quemadmodū & Phauorinus in Commemorationibus ait. Fuisse verò eū in primis liberum atque ab omni imperādi fastu remotissimum Aristoteles tradit: siquidē & regnū quum D

A ſibi offerretur, conſtanter renuit, ſicuti Xanthus in il-
lius laudibus meminit, ſimplicitatẽ vitæquàm regum
delicias charius amplectens, eadem & Timæus refert
cauſam ſimul adiiciens cur ita popularis fuerit. Inui-
tatus enim fuerat à quodam ex principibus, ac proce-
331 dente conuiuio cœna non inferebatur. Tacentibus
aliis, indignè ille ferens inferri iuſſit: qui verò illum
inuitarat, præſtolari ſe curiæ miniſtrum dixit. Vbi ve-
rò ille aduenit, conuiuii princeps cõſtitutus eſt, id nimi-
B rum agente eo qui illum vocauerat. Tũ ille tyrannidis
initia haud obſcura præ ſe ferens, iubebat aut bibere,
aut in caput effundi merum. Tunc igitur Empedocles
tacuit. Poſtridie verò coacto iudicio damnauit vtrun-
que, ac peremit inuitatorem & conuiuij principem.
Iſtud enim eius reipublicæ tractandæ initium fuit. Rur
ſus Acrone medico locum ſibi ad conſtruendum pa-
ternum monumentum à ſenatu poſtulante, quòd inter
medicos arte præcipuè excelleret, in medium ſurrexit
Empedocles, ac fieri prohibuit, atque inter cętera quæ
C de æqualitate differuit, ita illum rogare cœpit, cuiuſ-
modi monumento incidemus elegium? Num hoc?

Acronem ſummum medicum ex Acragante profectum,
Qui ſummo in patriæ culmine habet tumulum.

Quidam autem ſecundum verſum ita pronuntiant,

Verticis excelſi celſa ſepulcra tenent.

Hoc quidam Simonidis eſſe tradiderunt. Poſtea verò
Empedocles & mille hominum cœtum antiquauit,
conſtituto triennij magiſtratu, vt non ſolùm eſſet diui-
tum, verùm & mediocrium ac ciuilium rerum non ex-
D pertium. Denique & Timæus in primo & ſecundo li-
bro (ipſius enim ſæpe mentionem facit) contrariam
reipublicæ tradit putatum eum habuiſſe ſentẽtiã, quan-
doquidem iactantia & amore ſui ferebatur immodicè,
quippe qui in carmine ſe deum dixerit. Quãdo item
ad Olympia peregrinaretur, in ſe cunctorum vertebat
ora, vt nullius inter loquendum tanta quãta Empedo-
clis fieret mentio. Poſtremò quũ Agrigentum condere-
332 tur, obſtiterunt illius inſtituto inimicorum nepotes,

vnde in Peloponnesum secessit, ibíque obiit diem. Ti- A
mæus autem ne hunc quidem prætermisit, sed ipsum
mordet quum ait, Et Empedocles forensium forma-
tor verborum quantum valuit, tantum cepit imperans,
qui disposuit magistratus indigentes aliis. De illius ve-
rò obitu varia fertur opinio. Heraclides enim quum e-
narrasset De Apno, vt Empedocles maximam ex eo
gloriam consequutus esset, quòd mulierem defunctam
viuam misisset, ait illum sacrificium ad Pisianactis a-
grum fecisse, cõuocatis plerisque ex amicis, inter quos
& Pausanias erat. Vbi verò conuiuio peracto alii qui- B
dem loco paululum digressi, alij sub arboribus villæ
se ad quiescendum composuerunt, alii quocunque vi-
sum est in loco quieuerunt, ipse vbi accubuerat per-
mansit. Mane autem facto è somno excitis cæteris, so-
lus ipse repertus non est. Facta autem diligenti inqui-
sitione è seruis qui rogabantur, vnus astitit, qui diceret
se nocte media ingentem audisse vocem Empedoclem
vocantem. Tum verò vbi surrexisset, cælestem vidisse
lucem & splendorem tædarum, nihili aliud. Illis verò
in eo quod contigerat stupentibus, descendit Pausa-
nias vt mitteret qui quęrerent. Postea verò prohibi- C
tus est curiosius quærere, dicens rem non indignam
accidisse precibus ac diuino cultu, ibíque veluti deo
hostias offerri oportere. Hermippus autẽ illum quum
Pantheam quandam Agrigentinam desperatam à me-
dicis curasset, hostias ob id mactasse. Qui verò inui-
tati erant ad L X X ferme fuisse. Hippobotus verò
illum ait, vbi exurrexerat, Ætnam petisse, quò quum
peruenisset, in ignis crateres se iniecisse: ibíque dum fi-
dem cupit facere famámque adstruere quòd deus ef- D
fectus sit, ignibus consumptum esse: postea vt sese res
haberet agnitum esse, vna ex illius crepidis vi flammæ
ex intimis ad exteriora reiecta. quippe calciari solebat
nære. Huic famæ Pausanias reluctabatur. Cæterũ Dio- 333
dorus Ephesius de Anaximandro scribẽs ait illũ huius
æmulũ fuisse, imitando tragicam grandiloquẽtiam ve-
stísq; grauitatẽ. Enimuero dũ Selinuntios ex adiacẽtis

A fluuij fœtore pestis inuasisset, adeo vt & ipsi & vxores partu periclitarentur, excogitasse Empedoclem duos quosdam ex vicinis amnibus proprio sumptu in flumen illud immittere, vt ex commixtione aquæ dulcescerent, ac sedata peste, epulantibus Selinuntiis, Empedoclem apparuisse; illi eo conspecto surrexerunt, eique velut deo diuinos honores detulerunt. Eam de se opinionem firmare volentem, se in ignes coniecisse. Verùm hisce Timæus refragatur, apertè asserens illum vbi in Peloponnesum se recepit, nunquam omnino re-
B disse, atque ideo illius incertum esse obitum. Heraclidi verò nominatim contradicit Pisianacta Syracusanum dicens, neque villam Agrigenti habuisse, verùm à Pausania factum amico monumentum. Is enim huiusmodi vulgata fama, breuem statuam illi (nam diues erat) siue aram, vt deo condidit. Quónam ergo pacto (inquit) se in crateras iniecit, quorum nullá vnquam fecit mentionem, & quidem quum propè essent? Mortuus enim est in Peloponneso. Quòd si illius sepultura non cernitur, nihil est cur admiremur, nanque &
C aliorum multorum sepulcra ignorantur. Ista & huiusmodi Timæus refert. Verùm semper Heraclidi consuetudo est miracula ista confingere, qui & ex luna cecidisse hominem dicit. Porrò Hippobotus ait statuam Empedoclis opertam Agrigenti primùm stetisse, postea verò ante Romanorum curiam constitutam fuisse, Romanis eam illuc transferentibus apertam. Pictæ quidem & nunc eiusmodi quædam inueniuntur. Neanthes verò Cyzicenus (qui & de Pythagori-
334 cis scripsit) refert Metone vita functo tyrannidis pul-
D lulare exordia cœpisse. Tum verò Empedoclem Agrigentinos induxisse, vti seditionibus omissis æqualitatem ciuilem amplecterentur: multas itidem ciuium, quæ sine dote erant, ex relictis sibi opibus adiecta dote viris tradidisse, atque ideo & purpuram se induisse, & strophium aureum circundedisse, Phauorinus in Commentariis autor est: crepidas item æreas & Delphicam sumpsisse coronam. Coma item illi prolixa fuit, & pueri se deducentes, & ipse grauis sem-

per atque in vno ſeueritatis habitu perſtitit. Eiuſmodi igitur progrediebatur, vt ciuibus ſibi occurrentibus, ac pro magno id munere habentibus, ſpecimen quoddá & inſigne regium præ ſe ferre videretur. Poſtremo verò dum celebritatis cuiuſdam cauſa, Meſſanam curru inuectus proficiſceretur, cecidiſſe, coxámque fregiſſe. Quo etiam ex morbo defunctum eſſe ætatis anno LXXVII. Eſſe item ſepulcrum eius Megaris. De ætate verò ab Ariſtotele diſſentit. Ille enim LX annorum defeciſſe ait, alii centum & nouem vixiſſe annos contendunt. Floruit autem circa LXXX & IIII Olympiadem. Democritus autem Trœzenius in libro Contra ſophiſtas refert illum iuxta Homerum, A B

Connexo ex alta laqueo ſua guttura cornu
Inſeruiſſe, anima vt tetrum penetraret ad orcum.

In ea verò quam prædiximus Thelaugis epiſtola, fertur illum ex ſenio in mare prolapſum, extinctúmque eſſe. Hæc de ipſius morte. Fertur & noſtrum in eum ex Pammetro noſtra carmen in hunc modum,

Empedocles rapida purgaſti corpora flamma, C
AEternos ignes fortiter ore trahens.
Non dicam quòd te in feruentem miſeris AEtnam,
Lapſus es at nolens, delituiſſe volens.

Et aliud,

Cruribus Empedocles colliſis, dicitur eſſe 335
Mortuus, è curru quum cecidiſſet humi.
Si ſe flagrantem malè ſanus iecit in AEtnam,
Quomodo adhuc Megaris ſtructa ſepulcra iacent?

Timon verò ne ab eo quidem laceſſendo abſtinuit dicens, Empedocléſque forenſium opifex carminum, & cætera. Hæc autem illi viſa ſunt ac placita, Elementa eſſe quatuor: Ignem, aquam, aerem, terrã, amicitiámque qua copulentur, & diſcordiam qua diſſideant. Ait autem ſic, D

Iuppiter albus, & alma ſoror Iuno, atque potens Dis,
Et Neſtis lacrymis hominum quæ lumina complet.

Iouem ignem, Iunonẽ terram, Aidoneum aerem, Neſtin aquam dicens, & hęc ait aſſiduas verſare vices, de-

A ſinere nuſquã. Eſtque æternus iuxta illum hic rerum ordo. Denique infert,

Nonnunquam connectit amor ſimul omnia, rurſus
Nonnunquam ſeiuncta iubet contentio ferri.

Solem ait ignis ingentem maſſam, lunáque maiorem, lunámque diſci habere ſimilitudinem. Cælum ipſum cryſtalli obtinere ſpeciem:& animam,& omnigenûm animalium atque arborum ſpecies indui:ait nempe,

Nam(memini)fueram quondam puer atque puella,
Plantáque,& ignitus piſcis,pernixque volucris.

B Quæ igitur ille De natura déque expiationibus ſcripſit, ad quinque millia verſuum pertingunt: quæ verò de medicina, ad ſexcentos. De tragœdiis ſuprà iam diximus.

EPICHARMVS.

EPicharmus,Elothalis filius,Cous, & ipſe Pythagoræ auditor fuit. Trimeſtris verò quum eſſet,è Sicilia profectus,peruenit Megara:inde contendit Syracuſas, vt & ipſe in ſuis teſtatur libris. Eius ſtatuæ e-
C iuſmodi carmen inſcriptum eſt,

Quantum ſol vincit ſublimis ſidera cæli,
336 *Quanto vis pelago maior ineſt fluuiis:*
Tantum ego profiteor ſophia præſtare Epicharmum,
Cui Syracuſa comis patria ſerta dedit.

Commentaria reliquit, in quibus de natura rerum,de ſententiis, de medicina diſſeruit. Notáſque breues Commentariorum locis appoſuit,quibus apertè indicat ab ſe elaborata opuſcula. Obiit anno ætatis nonageſimo.

D
ARCHYTAS.

ARchytas Mneſagoræ, ſiue (vt Ariſtoxenus ait) Heſtiæi filius,Tarentinus,Pythagoricus nobiliſſimus fuit. Hic Platonem,quum à Dionyſio necandus eſſet per epiſtolam eripuit.Admirationi ſummæ apud plurimos habitus eſt in omni virtutis genere. Nam ſepties ciuibus præfectus eſt, quum cæteri plus quàm annum imperare lege prohiberentur. Ad hunc Plato

ſcribit epiſtolas binas, quòd is ad eum prior ſcripſiſ- A
ſet in hunc modum,

Archytas Platoni S.

Facis tu quidem rectè, quòd nobis te conualuiſſe ex ægritudine ſignificaris: de Damiſco item certiores feceris. De commentariis autem curauimus, venimúſque ad Lucanos, ibíque conuenimus Ocelli nepotes. Quæ igitur de regno, legibus, iuſtitia, omniúmque generatione, & ipſi habemus, & ex his quædã miſimus. Reliqua modò reperiri non poſſunt, quũ inuenta fuerint, ad te deferentur. In hunc modum Archytas. Plato autem ita reſcripſit: B

Plato Archytæ S.

Quæ abs te nobis allata ſunt commẽtaria, dici non 337
poteſt quàm libenter accepimus, quíque illa ſcripſit, in primis admirati ſumus. Oſtendit enim profectò vir ille dignũ ſe maioribus illis ſuis antiquiſſimis atque optimis viris. Ferũtur autem iſti viri Myræi fuiſſe. Hi autem ex illis fuere Troianis, qui cum Laomedonte migrarunt, viri boni, vt de illis tradita ſignificant. Quæ apud me ſunt cõmentaria, de quibus ſcripſiſti, nondum ſatis elucubrata ſunt, neque vnquam C
ſatis erunt, ea tamen miſi. De cuſtodia verò ambo cõſentimus. Nihil itaque adhortatione opus eſt. Vale. In hunc modum illi ad ſe inuicem ſcripſerunt. Porrò Archytæ quatuor fuere: Primus hic ipſe: ſecundus, Mitylenæus muſicus: tertius, qui de agricultura ſcripſit: quartus, poeta epigrammatum: quintum, plerique addunt architectum, cuius proferunt librum De machina, cuius iſtud initium eſt, Hæc de Teucro Carthaginiẽſi audiui. De muſico autem dicitur, quòd quũ D
probro ipſi daretur quòd nõ exaudiretur, dixerit, organum verò pro me pugnans loquitur. Pythagoricum verò Ariſtoxenus refert quum exercitui præeſſet, nunquam fuiſſe ſuperatũ. Semel autẽ, dum inuidiæ cederet, ſeſe imperio abdicaſſe, móxque exercitum in ius hoſtium conceſſiſſe. Primus hic mechanica mechanicis principiis vſus expoſuit, primúſque motum organicum deſcriptioni geometricæ admouit, ex dimi-

A dii cylindri ſectione duas medias ſecundum proportionem ſumere quærens, ad cubi publicationem : hic in geometria cubum primus (vt Plato in Republica teſtatur) inuenit.

ALCMÆON.

ALcmæon Crotoniates, & Pythagoræ auditor fuit, vtplurimum verò in medicina verſatur : plerunque item de natura diſputat, dicens, multas humanarum rerum cauſas. Videtur autem primus de naturæ
338 ratione ſcripſiſſe, vt Phauorinus in Omnimoda tradit hiſtoria, lunámque hâc ſempiternam habere naturam dixit. Fuit autem Pirithi filius, ſicut & ipſe in principio ſui operis teſtatur. Alcmæon Crotoniates hæc ait Pirithi filius Brotino & Leoni, & Bathyllo. De inuiſibilibus, de immortalibus rebus, manifeſtam quidem ſcientiam habent dii, quantum verò coniicere hominibus licet, & cætera. Animam verò immortalem dixit, mouerique perpetuò inſtar ſolis.

C

HIPPASVS.

HIppaſus, Metapontinus, & ipſe Pythagoricus fuit. Ait autem definitum eſſe tempus mundi mutationis, finitúmque hoc vniuerſum eſſe ac ſemper moueri. Demetrius autem in Æquiuocis refert illum nullum opus reliquiſſe. Fuerunt autem Hippaſi duo, hic, & qui Lacedæmoniorũ rempub. quinque libris comprehendit. Erat autem & ipſe Lacon.

D

PHILOLAVS.

PHilolaus, Crotoniata, Pythagoricus & ipſe fuit. Ab hoc Pythagoricos libros emẽdos vt curaret, Dioni ſcribit Plato. Moritur autem ſuſpectus quòd tyrannidem inuadere moliretur. Noſtrum eſt in ipſum epigramma hoc,

Suſpicio haud res eſt minimi, mihi crede, pericli,

Non pecces quicquam si videare facis. A
Sic Philolae Croton te patria perdidit olim, 339
Te arbitrata trucem velle tyrannum agere.

Opinatur autem omnia harmonia ac necessitate fieri,
terram iuxta primum circulum moueri dicit. Alii Hi-
cetam Syracusanum id sensisse affirmant. Scripsit
autem librum in quo illum Hermippus quempiã scri-
ptorem dixisse refert, Platonem philosophum quum
in Siciliam ad Dionysium profectus esset, emisse à Phi
lolai consanguineis argenti minas Alexandrinas qua-
draginta, atque inde transcripsisse Timæum. Alii Pla- B
tonem dicunt hæc à Dionysio accepisse, reluctantem
licet abductum ex carcere adolescentem ex Philolai
discipulis. Refert Demetrius in Homonymis Py-
thagorica de natura rerum hunc primum edidisse,
quorum est initium, In mundo natura coacta est ex
infinitis ac finitis, mundúsque totus, & quæ sunt in i-
pso omnia.

EVDOXVS.

C

EVdoxus, Æschini filius, Cnidius, astrologus, geo-
metra, medicus, ac legumlator fuit: Geometriam
quidem ab Archyta didicit: In medicina verò Phili-
stione Siculo præceptore vsus est, vt Callimachus in
Tabulis. Porrò Sotion in Successionibus, Platonis
quoque auditorem fuisse scribit. Nam quum annum
vigesimumtertium ætatis ageret, summóque inter pau
pertatis angustias discendi studio flagraret, Socratico-
rum gloria percitum, Athenas contendisse cum The-
omedonte medico, à quo & nutriri solitum, nec defu-
erunt qui dicerent ipsius delicias fuisse. Deuectus au- D
tem in Pireum, Athenas quotidie ascendebat, ibíque
quũ sophistas audisset, ad portũ regrediebatur. Duos
autem ibi menses moratus, domum reuertitur. Vnde
rursus amicorum largitate suffultus in Ægyptum cum
Chrysippo medico profectus est, commendatitias ab
Agesilao literas ad Nectanabin ferens, à quo & sacer- 340
dotibus commendatus est. Ibi annum vnum & men-
ses quatuor moratus, mento attonso atque supercilio,

A octo annorum historiam, secundum quosdam, conscripsit. Inde iam Cyzici atque in Propontide Phantus Mausolum itidem visere voluit. Tum verò Athenas rediit, habens secum discipulos plurimos, contristandi (vt quidam volunt) Platonis gratia, quòd is ab initio illum ab se dimiserat. Sunt qui dicant conuiuium Platoni celebranti ipsum adstantibus plurimis, hemicyclium in accubitum introduxisse. Enimuero Nicomachus Aristotelis filius illum ait voluptatem bonum dicere. Exceptus autem in patria magno cum honore
B est, cuius rei indicio est honorificum de illo factũ decretum. Apud Græcos quoque clarissimus fuit, ciuibúsque suis leges conscripsit, vt Hermippus in quarto De septem sapientibus libro refert. Scripsit autem de astrologia & de geometria, & de aliis quibusdam insignia opuscula. Tres autem habuit filias, Actidem, Philtidem, Delphidem. Refert Eratosthenes in libris ad Hecatonem, ipsum & Cynicorum dialogos composuisse, alii Ægyptios lingua sua illos conscripsisse: hunc verò traductos Græcis edidisse tradunt. Eius
C Chrysippus Erinei filius Cnidius auditor fuit, in his quæ de diis, de mundo, de cælestibus docentur. In medicina verò Philistione Siculo præceptore vsus est. Reliquit autem & Commentaria pulcherrima & eruditionis plena. Huius filius Aristagoras fuit, cui Chrysippus Aethlii discipulus fuit, cuius feruntur modi illi ad videndas speculationes naturales quæ in mentem eius venerant accommodati. Fuerunt autem Eudoxi tres: Primus, hic ipse: secundus, Rhodius, historiarum
D scriptor: tertius, Siculus, Agathoclis filius, poeta comicus, qui ter vrbana vicit certamina, quinquiésque Lenaica, vt Apollodorus in Chronicis ait. Inuenimus & alium medicum Cnidium, quem ait Eudoxus in terræ ambitu, semper admonere solitum articulos conti-
341 nua agitatione exercendos, sensúsque similiter. Idem verò refert Eudoxum Cnidium circa centesimã & tertiam Olympiadem claruisse, atque lineas curuas reperisse. Moritur autem tertium & quinquagesimum agens annum. Quum verò adhuc in Ægypto morare-

tur cum Ichonuphy Heliopolitano Apis illius pallium A
lingere visus est. Celebrem ergo illum fore nec longæuum ex eo ostento sacerdotes dixere, vt Phauorinus in Cōmentariis refert. Significat autem carmen quod in eum scripsimus, Fama est Eudoxum quondam in Memphi fatum suum sciscitatum, à pulchrè cornuto boue. Neque illi respondit quicquam. Nam vnde sermo boui contigisset? Siquidem Apidi vitulo os loquax non dedit natura. Verùm obliquus quum staret, vestem lambebat, hoc apertè innuēs, illum propediem vita excessurum: quare & breui postea mors hominē B
inuasit, quum nimirum decies quinque super tres vixisset annos. Hunc pro Eudoxo ἔνδοξον, ob famæ claritatem gloriámque appellabant. Quoniam ergo de nobilibus Pythagoricis diximus, nūc iam sparsim (vt aiunt) de claris quibusdam philosophis loquamur, ac primùm de Heraclito dicendum.

A DIOGENIS LAER-
TII DE PHILOSOPHO-
rum vita, Liber IX.

HERACLITVS.

342 HERACLITVS Blyſonis, ſiue (vt
B quidam volunt) Herationtis filius, Epheſius, circa LXIX Olympiadem clarus eſt habitus. Fuit autem vltra cæteros alto animo & contemnente omnes, vt ex ipſo eius opere oſtenditur, vbi ait, Multa periti amentem non docet. Heſiodum ſiquidem docuit & Pythagoram, rurſúſque Xenophôtem atque Hecatæum. Nam licere ſcire ſapientem ſententiam qua gubernantur omnia per omnia. Homerúmque dicebat dignum qui ex certaminibus eiiceretur, colaphíſq; cæderetur, Ar-
C chilochúmque ſimiliter. Dicebat autem & iniuriam extinguere oportere magis quàm incẽdium, plebémque pro lege non ſecus ac pro muro pugnare. Acriter autem Epheſios carpit, quòd amicum ſuum Hermodorum eiecerant, dicens, Merentur Epheſii omnes adulti mori, impuberibúſque vrbẽ derelinquere, quoniam Hermodorum ſui præſtantiſſimum expulerunt, dicẽtes, Noſtrûm nemo inæqualis ſit, quoniam ſiquis erit talis, alibíque & cum aliis. Quum autem rogare-
D tur à ciuibus vt leges eis poneret, contempſit, quòd iam ciuitas peſſima conſuetudine imbuta eſſet. Secedens verò ad phanum Dianę cum pueris ludebat. Cir-
343 cunſtantibus autem Epheſiis, Quid (inquit) mirami-
ni, ô perditi, nónne præſtat iſtuc facere, quàm vobiſcum remp. adminiſtrare? Tandem hominum odio ſeceſſit, vitámque in montibus ducebat, olera ac herbas comedens. Atqui ob eam cauſam morbo aquæ intercutis abreptus, ad vrbẽ deſcendit, medicóſque per ænigmata ſciſcitabatur an poſſent ex imbre ſiccitatem facere

facere. Illis non intelligentibus, seipsum boum stabulo includens, & fimo bubulo obruens, eo calore arbitrabatur noxium ac exundantem humorem exhaurire posse. Vbi verò ne sic quidem aliquid proficere conspexerat, moritur LX ætatis agens annum: éstque in ipsum nostrum sic habens epigramma; A

Mecum ego Heraclitum mirabar sæpe, quòd olim
Sic vitam infelix hausit, & inde obijt.
Nam malus ossa rigans & aquosus corpora languor,
Extincto inuexit lumine mox tenebras.

Hermippus autem refert illum medicis dixisse, Num possit quispiam pressis intestinis humorem exhaurire? negantibus autem, seipsum solis obiecisse radiis, ac iussisse pueris boum fimo se oblinere, eo calore maceratum postridie obiisse diem, sepultúmque in foro fuisse. Neanthes verò Cyzicenus ait, illum fimo bubulo quum se eximere non posset, ita perstitisse, atque ob eam mutationem ignotum à canibus discerptum esse. Fuit autem à puero non paruæ admirationi, & quum esset iuuenis, nihil se dicebat scire: vbi verò ad virilitatis annos euaserat, nihil ignorare. Neminem quidem audiuit, verùm semet inuestigandæ veritati dedisse, omniáque ex semetipso didicisse ait. Sotion autem quosdam dixisse refert Xenophanis illum fuisse auditorem, Aristonémque in libro De Heraclito dicere, aquæ intercutis illum curatum ægritudine, morbo alio vitam finisse. Ei opinioni & Hippobotus accedit. Eius verò qui legitur liber, generaliter quidem de natura est, cæterùm tres in partes scinditur. Nanque & de vniuerso, & de repub. & de theologia disserit. Illum verò in templo Dianæ deposuit, vt quidam putãt, de industria obscurius scriptum, vt soli eruditi illum legerent, ne si à vulgo passim legeretur, contemptibilis esset. Hunc verò & Timon descripsit, appellans maledicum & turbæ infestum, Theophrastus illum atra bile laborantem, alia semiperfecta, alia aliter scripsisse refert. Eius alti animi signum Antisthenes in Successionibus id asserit, quòd fratri concesserit regnum. Tantum verò gloriæ promeruit ipsius liber, vt secta-

B C D 344

A tores habuerit qui appellarētur Heraclitij. Sunt autē
iſta quæ illi ſummatim viſa ſunt: Ex igne cuncta con-
ſtare, in eúmque reſolui omnia. Fato omnia fieri, & ex
conuerſione contraria quæ ſint, omnia congruere &
coaptari. Animarum item & dæmonum plena eſſe o-
mnia. Dixit & de iis quæ in mundo contingunt variis
mutationibus iſta: Solis eam eſſe magnitudinem quæ
cernitur oculis. Dicitur & id de animæ ſenſiſſe na-
tura, nunquam illam reperiri poſſe, quantalibet quis
viæ conficiat ſpatia, adeo profundā eius eſſe rationem.
B Opinionem ſiue æſtimationem ſacrum morbum ap-
pellabat, aſpectúmque mentiri. Lucidè quidem inter-
dum & apertè in ſuo opere loquitur, & vt tardiſſimo
cuique facilis ad intelligendum ſit. Breuitas quoque
& interpretationis grauitas incomparabilis eſt. Iam
verò per partes digeſta ſic ſe habēt eius decreta: Ignem
elementum eſſe dicit, igníſque viciſſitudinem tum ra-
ritate, tum denſitate conſtare, quæ fiunt omnia (aper-
tè verò nihil explicat) fieríque omnia per contrarieta-
tem, & fluminis in morem vniuerſa decurrere, fini-
C túmque eſſe hoc vniuerſum, & vnum eſſe mundum,
eúmque ex igne naſci, & rurſus per quoſdam ambitus
per vices hoc omne ſeculum igneſcere. Id autem fato
fieri. Ex his verò quæ contraria ſunt, id quidem quod
ad generationem adducat vocari bellum & contentio-
345 nem: quod autem ad incenſionem, concordiam & pa-
cem. Mutationem quoque viam eſſe ſuprà infráque
ducentem, ſecundum quam fieri mundum arbitratur.
Denſatum quippe ignem liqueſcere, conſtantémque
aquam fieri, concretam verò aquam in humum verti,
D ídque inter inferiora adeſſe. Humum ipſam denuo ef-
fundi, atque ex ea fieri humorem. ex eo autem reliqua
ferme omnia, ad euaporationem eam referens quæ ex
mari fit, ipſámque ad ſuperiora viam eſſe. Porrò eua-
porationes ex terra fieri & mari, alias quidem perſpi-
cuas & liquidas, alias verò tenebroſas. A liquidioribus
ignem, à reliquis humorem incrementa capere. Aerem
verò cuiuſmodi ſit non ſignificat, eſſe tamen ſcaphas
per concauum ad nos conuerſas, in quibus cōuenien-

tes euaporationes liquidas reddere flammas, quæ sint A
sidera, dicit. Esse autem lucidissimam calidissimámque
solis flammam. Nanque astra cætera remotiora esse,
neque adeo terræ vicina, atque ideo minus lucere minúsq; calefacere. Lunam, quæ terræ vicinior sit, nõ per
liquidum locum deferri. Solem in suo splendore, nulli
admixtioni obnoxium durare, certis à nobis spatiis
mensurísque distantem. Ex eo igitur magis calescere
atque illustrare. Deficere item solem ac lunam quum
scaphæ ad superiora vertuntur: menstruásque figuras
lunæ fieri, dum in illam sensim vertitur scapha. Diem B
item ac noctem & menses & annos anníque statuta
tempora, pluuias & ventos & his similia secundum
euaporationes varias fieri. Nam liquidam euaporationem in solis circulo inflammatam diem facere: contrariam verò vbi obtinuerit efficere noctem. atque ex
lumine calorem augeri, æstatémque perficere: ex tenebris humorem abundare, vnde hyems oriatur. In
hunc modum & de causis cæteris disputat. Enimuero 346
de terra cuiusmodi sit, penitus tacet, ac de scaphis. Itidem ista eius dogmata fuere. Porrò quod ad Socratẽ C
attinet, quænam eius de illo sentẽtia fuerit, quum eius
legisset librum ab Euripide sibi delatum, vt Aristõ ait,
diximus quum de Socrate loqueremur. Seleucus tamẽ
grammaticus ait Crotoniatem quendam in eo quem
Catacolymbitem inscripsit libro, tradere Cratem quẽdam hunc librum primò Græcis inuexisse, ac dixisse,
librum ipsum Delio aliquo indigere natatore, qui in
illo non suffocaretur. Inscribunt illum plerique Musas: alij, De natura: Diodotus verò, Gubernaculum exploratum certúmque ad libram vitæ: quidam, Sententiam morum, vnius omnium instituti ornamentum. D
Aiunt illũ, quum rogaretur cur taceret, dixisse, Vt vos
loquamini. Eius frui contubernio & Darius optauit,
scripsítque ad illum ita,

Rex Darius Hystaspis filius Heraclitum Ephesium sapientem virum salutat.

Librum de natura scripsisti obscurum difficilémque
in plerisque: qui si ad verbum exponatur, vim quan-

A dam ſpeculationis continere videtur mundi totius, & quæ in eo fiunt omnium, quæ quidem ſunt in diuino motu conſtituta, in quibus plurimi hæſerunt, adeo vt & qui complura legerunt, ambigant, quum recta abs te narratio conſcripta videatur. Rex igitur Darius Hyſtaſpis filius, auditor eſſe tuus cupit, particépſque Græcæ eruditionis fieri. Venias itaque quamprimùm ad conſpectum meum ac regiam domum. Græci enim vtplurimum ſapientibus viris obſeruandis minus dediti, aſpernantur ea quæ ab his rectè fuerint elucubra-
B ta, tametſi eiuſmodi ſint vt eruditione & grauitate nõ careant. Apud me autem aderit tibi omnis honor, primatúſque omnis, quotidiéque ſolicita obſeruatio, & grata colloquutio, vitáque tuis moribus probabilis. Vale. His ille ita reſpondit,

347 Heraclitus Epheſius Regi Dario
Hyſtaſpis filio S.

Quotquot mortales in terris viuunt, à veritate ac iuſtitia abſtinent, auaritiæ autem & inani gloriæ inexplebiliter intendunt, perditæ dementiæ cauſa. Ego au-
C tem omnis immemor nequitiæ, faſtidiúmque deuitâs omnis inuidiæ domeſticæ, quæ ſplendorem comitari ſolet, nunquam in Perſarum ſolum aduenirem paucis contentus, quæ ſunt ſecundum meam ſententiam.

Huiuſmodi ille & aduerſus regem fuit. Demetrius autem in Æquiuocis ipſum & Athenienſes aſpernatum ait, apud quos magna de illo erat opinio, & quum Epheſiis eſſet cõtemptui, nuſquam alibi maluiſſe conuerſari. Meminit illius Demetrius quoque Phalereus in Socratis defenſione, plurimíque fuere qui illius ex-
D ponerent librum, quippe & Antiſthenes & Heraclides Ponticus & Sphærus Stoicus, Pauſanias præterea qui Ἡρακλειτιςὴς appellatus eſt, Nicomedes quoque ac Dionyſius, & ex grammaticis Diodorus, qui opus illud non de natura, ſed de repub. dixit differere. Nam quæ de natura differit, in exempli ſpeciem inſerta illic eſſe. Hieronymus autem Scythinum quendam iamborum poetam in illius librum metro iocari, illúmque euertere dixit. Multa autem epigrammata in ipſum ferun-

tur,cuiuſmodi ſunt hæc, A

Sum Heraclitus ego, quid me vexatis inepti?
Non vos, ſed doctos tam graue quærit opus.
Vnus homo eſt nobis id quod ter mille, ſed vnus
Vix ſunt innumeri, & manibus hæc recito.

Item aliud in hanc ſententiam.

Noli Heraclitum rabido percurrere curſu,
Eſt via difficilis, luce papyrus eget. 348
In ſua ſi doctus te duxerit atria vates,
Cuncta videbuntur lucidiora die.

Quinque autem Heracliti fuere. Primus hic ipſe: ſecundus, poeta lyricus. cuius eſt illa duodecim deorum laus: tertius elegiæ poeta Halicarnaſſeus, in quem Callimachus ſic ſcripſit, B

Heraclite mihi quidam tua funera dixit,
Et ſubitò lacrymis immaduêre genæ.
Quum memini longos quoties conſumpſimus ambo
Soles, miſcentes ſeria multa iocis.
Puluis at es tenuis nunc hoſpes: ſed tua muſa
Viuit, Plutonis nec timet illa manus.

Quartus Lesbius, qui Macedonum ſcripſit hiſtoriam. Quintus ex induſtria ridiculus, qui ex cytharæ pulſu trãſiuit ad ſpeciem. C

XENOPHANES.

XEnophanes Dexij, ſiue (vt Apollodorus ait) Orthomenis filius Colophonius, à Timone laudatur, vbi ait,

Xenophonem ſubacerbum. & Homeri nobile flagrum.

Pulſus autem patria in Zancla Siciliæ moratus eſt, atque Catanæ. Sunt qui neminem audiſſe dicant, neque deſunt qui Botonis Athenienſis auditorem fuiſſe aſſeuerent. Alij Archelaum audiſſe, atque (vt Sotion ait) Anaximandri ætate vixit. Scripſit autem verſus, elegias & iambos contra Heſiodũ atque Homerũ, ſubſannans ea quæ de diis dixere, ipſe quoque ſua reſarciebat poemata. Thaletis ac Pythagoræ opinionibus contraria ſenſiſſe fertur, Epimenidémque ſugillaſſe. Fuit autem & longæuus maximè, ſicuti & ipſe quodam in loco te- D

A ſtatur,dicẽs ſeptuagintaſeptem annos ſe à patria pere-
349 grinatum eſſe,quum tum vigintiquinque eſſet anno-
rum.Ait autem quatuor eſſe omnium rerum elemen-
ta,infinitóſque mundos,neque variabiles. Nubes con-
ſiſtere quum ſolis vapor ſurſum fertur, eáſque in ae-
rẽ cogi.Dei ſubſtantiã rotundam eſſe,& globoſam,ni-
hílque cũ hominibus habere cõmune,totũ cernere to-
túmque audire,non tamen reſpirare, ſimúlque eſſe o-
mnia,mentem, prudentiam, æternitatem . Primúſque
definiuit omne quod fiat, corruptioni obnoxium eſſe.
B Animámque eſſe ſpiritum ait, & plurima deteriora
mente eſſe.Tyrannis congrediendum aut minimè aut
ſuauiſſimè.Empedocle autem dicente,difficile inueniri
iuuenem poſſe ſapientem,Rectè,inquit. nam ſapiẽs ſit
neceſſe eſt,qui norit explorare ſapientem . Omnia in-
comprehenſibilia eſſe primum hunc dixiſſe Sotion au-
tor eſt,ſed fallitur.Scripſit autem de Colophonis con-
ditione,& de Italica in Eleam colonia verſus ad duo
millia.Claruit circa ſexageſimam Olympiadem . Re-
fert Demetrius Phalereus in libro De ſenectute,Panæ-
C tiúſque Stoicus in libro De tranquillitate,filios illum
ſuos propriis ſepeliſſe manibus, ſicuti & Anaxagoram.
Videtur autem à Pythagoricis Parmeniſco & Oreſta-
de(vt Phauorinus in primo Commentariorum ait)de-
feciſſe.Fuit autem & alius Xenophanes poeta Iambicus
ex Leſbo . Atque hi quidem quos commemorauimus
ſparſim.

PARMENIDES.

PArmenides Pyretis filiꝰ,Eleates, Xenophanis audi-
tor fuit:tametſi eum Theophraſtus in Epitome A-
D naximandrum audiſſe tradat.Licet autem Xenophanis
auditor fuerit,ſequutus tamen illum nõ eſt. Adiunctus
350 eſt & Ameniæ & Diochætæ Pythagorico(vt Sotióait)
pauperi illi quidem, ſed honeſto ſanè viro ac bono,
quem etiam ob hoc potius ſequutus eſt, ac vita functo
ſacellum ædificauit.Quum & genere & opibus illuſtris
eſſet,tamen ab Amenia,non à Xenophane,ad quietam
vitam inductus eſt.Primus hic terram globoſam dixit,

ac rotundam, & in medio sitam. Duóque esse elementa, A
ignem & terram, illum opificis, hanc materiæ tenere
ordinem. Generationem item hominum ex sole primùm esse ortam. Solem ipsum calidum esse atque frigidum, ex quibus constant omnia. Animam ac mentem idem esse, sicuti et Theophrastus in Physicis meminit, quum ferè omnium opiniones exponeret. Vndè quodam in loco ait,

-velim simul omnia noscas
Aut verum simplex, & pectore semper aperto,
Aut malè constantis laudem & suffragia vulgi. B

Philosophiam & ipse carmine expressit, quemadmodum Hesiodus & Xenophanes atque Empedocles. Iudicium rationis esse dixit, sensúsque minus esse exactos & idoneos ad iudicandum. Ait enim,

Nec tibi communis sensus persuadeat vnquam
Quicquam vt fallaces oculi, aut vt iudicet auris,
Aut lingua, at ratio dirimat discrimina rerum.

Quamobrem & Timon de eo ait,

Parmenidæ ingentes animos, viresque potentes
Qui sensus vanis simulacris fallier inquit. C

Huius nomine Plato dialogũ inscripsit, vocauítque Parmenidem siue De ideis. Floruit autẽ Olympiade xcix: primúsque animaduertisse videtur eundem esse vesperum atque luciferum, vt Phauorinus in quinto Commentariorum ait, alij Pythagoram dicunt. Negat Callimachus ipsius poema esse. Fertur ciuibus suis tulisse leges, vt Speusippus in libro De philosophis ait. 351
Primus item sermone interrogasse Achillem, vt Phauorinus ait in Omnimoda historia. Fuit autem & alius D
Parmenides orator, qui artem scripsit oratoriam.

MELISSVS.

Melissus, Ithegenis filius, Samius, Parmenidis auditor fuit, & cum Heraclito item venit in colloquium, quo tempore illum etiam ignorantibus commendauit Ephesiis, sicuti Democritũ Hippocrates Abderitis. Fuit autẽ & ciuilis in primis vir ciuibúsq; maximè acceptus atque charus. Vnde & præfectus classis magna

A virtutis documenta dedit. Placuit autem ei vniuerſum infinitum eſſe & immutabile atque immobile. & vnum ſibiipſi ſimile ac plenum. Motúmque non eſſe, verùm videri eſſe. De diis nihil definiendum dicebat: neque enim illorum certam eſſe cognitionem. Floruiſſe circa LXXXIIII olympiadem Apollodorus refert.

ZENO.

B ZEno Eleates Pyrrheti (vt Apollodorus ait in Chronicis) filius. Parmenidem verò natura quidē Teleutagoræ, adoptione verò Parmenidis filium dixit. De hoc atque Meliſſo Timon hæc ait,

Expreſſitque Plato vires vtriuſque periti:
Linguæ Zenonis, iurgatoriſque Meliſſi,
Phantaſias qui aluit paucas, multáſque ſubegit.

Enimuero Zeno Parmenidis auditor ac pædica fuit. Fuit autem proceræ ſtaturæ, quemadmodum Plato in
352 Parmenide indicat, idémque in Sophiſta ipſum Eleaticum Parmenidem vocat. Inuentorem Dialecticæ, ſicuti
C & Empedoclem Rhetoricæ, fuiſſe, Ariſtoteles autor eſt. Fuit & in Philoſophia & in Repub. vir ſanè nobiliſſimus. Feruntur nempe ipſius volumina ſapientiæ pleniſſima. Is quum Nearchum tyrannum, ſeu (vt alii volunt) Diomedontem deiicere ac profligare voluiſſet, comprehenſus eſt, vt in Satyri epitome ait Heraclides. Quo tempore quum de conſciis & armis quæ in Lipara habuit, inquireretur, volens ipſum deſertum deſtitutúmque oſtendere, omnes illius amicos coniurationis eſſe conſcios dixit, deinde quum de quibuſdam
D dixiſſet quiddam ſibi ad aurem loqui velle, eam mordicus apprehenſam non antè dimiſit quàm dentibus perforaret, idem agens quod Ariſtogiton tyrannicida. Demetrius verò in Æquiuocis naſum ei præcidiſſe ait. Porrò Antiſthenes in Succeſſionibus, illum quum amicos indicaſſet, rogatum à tyranno eſſétne alius quiſpiam, dixiſſe, Tu, ciuitatis pernicies: atque adſtantibus ita loquutum eſſe, Admiror equidem veſtram ignauiam, ſi horum gratia quæ nunc ego tole-

ro, tyranno seruire sustinetis. Demum præcisam A
linguam in ora tyrannidi conspuisse, ciuésque continuò facto impetu, lapidibus tyrannum obruisse. Hæc omnes ferme ita tradiderunt. Cæterùm Hermippus illum in cauum lapidem iniectum contusúmque fuisse ait. In hunc autem nos sic diximus,

Fortiter extincto voluisti Zeno tyranno
Tristi Eleam patriam seruitio excutere.
Victus es infelix: sæui tamen arte tyranni
Arreptum quite contudit ære cauo.

B
Præclarus & in cæteris fuit Zeno, maiorúmque non secus atque Heraclitus quadam animi altitudine contemptor. Nam & ipse prius quidem Hylen, postea verò Eleam Phocensium coloniam, suámque patriam ci- 353
uitatem humilem, bonos tantùm viros nutrire solitā, dilexit magis quàm Atheniensium magnificentiam: ad quos raró proficiscebatur, domi assiduè commorans. Hic & Achillē primus oratione cōpellauit, quāuis Phauorinus Parmenidē & alios cōplures profert. C
Placet autem illi mundos esse plures, vacuúmque non esse, naturam omnium rerum ex calido & frigido aridóque & humido fuisse profectam, quum ista in alterutrum commutentur. Generationem hominum è terra esse, animámque ita ex his omnibus commixtam quæ prædiximus, vt à nullo eorum plus quàm à cæteris obtineatur. Hunc aiunt quum maledictis ageretur, indignari solitum, causantibúsque quibusdam dixisse, Si maledicta æquo animo admittam, ne laudes quidem sentiam. Octo verò fuisse Zenones, quum de Cittico loqueremur, diximus. Floruit autem Olympiadem circiter sexagesimam. D

LEVCIPPVS.

Leucippus Eleates, siue (vt aliis placet) Abderites, aut iuxta alios Milesius, Zenonis auditor fuit. Placebat illi infinita esse omnia, & in seipsa commutari, atque vniuersum istud inane esse plenúmque corporibus, mūdósque fieri corporibus in hoc inane inciden-

A tibus,& in ſe inuicem implicatis,atque ex motu ſecundum illorum incrementa naturam ſiderum fieri. Solem in circo maiori ſecundũ lunam ferri,terram vehi, ac circa medium verti, figurámque illius tympano ſimilẽ. Primus hic atomos principia ſubiecit. Summatim iſta illi viſa ſunt,ſed ſunt explicãda per partes. Vniuerſum quidẽ (vt diximus) infinitũ ait. Huius partẽ plenã eſſe,partẽ inanem, & elementa ait,mundóſq;
354 ex eis infinitos eſſe, & in illa dilabi atque diſſolui.Sicut autem fieri mũdos ex infinito per abſciſſionẽ, mul-
B ta corpora figuris omnigena in magnum vacuum ferri,eáque in vnum coacta vnam vertiginẽ efficere, ſecundũ quam offendere ac circũuolui modis omnib⁹, atque ita diſcerni, vt ſeorſum ſimilia quæ ſunt ſui ſimilia petant. Cæterùm æquilibra quum ob multitudinem minimè iam circumferri poſſint, exilia quidẽ ad exterius vacuum contendere,ſic ordinante natura: cætera ſubſidere & innexa atque in ſe implicata inuicem concurrere,atque ea concurſione prius quandam concretionem efficere rotundam. Hanc autem veluti
C membranam ſubſiſtere, continentem in ſe omnigena corpora,quæ dum ſecũdum medii reluctationem circumuoluũtur,tenuem per gyrum membranulam fieri iuxta vertiginis tractum corporibus perpetuis ſemper confluentibus:atque ita fieri terram,manentibus quæ ſemel in medium iniecta erant, ipſúmque rurſus continentem membranæ inſtar augeri iuxta externorum influentiam corporum, & quũ vertigine fertur,quæcunque attigerit ea acquirere. Ex his quædam com-
D plicata concretionẽ facere, primò quidem humidam ac luteam, exiccata & circumacta cum totius vertigine:deinde incenſa & ignita,ſiderum efficere naturam. eſſéque ſolis circulum extimũ : lunæ verò terræ proximum,cæteris in medio horum poſitis.ac ſidera quidem omnia ob celeritatem motus igneſcere,ſolem verò inflammari à ſideribus,lunam paululum ex igne ſibi vſurpare. ſolem lunámque deficere, quòd terra ad meridiem vergat,quæ ad ſeptentrionem ſunt,niuibus conſpergantur,& pruinis algeant, in glaciémque con-

creſcant. Solem quidem rarò deficere, lunã verò perpetuò, quòd ſint impares eorum circuli. Enimuero, vt generatio, ita & incrementa mundi eſſe, & diminutiones, & corruptiones ex quadam neceſſitate, quæ cuiuſmodi ſit, ipſe exponit ac diſſerit. A 355

DEMOCRITVS.

Democritus Hegeſiſtrati, ſiue (ſecundũ alios) Athenocriti, vel certè Damaſippi filius, ſiue (vt alii putant) Mileſius fuit. Magos autem quoſdam & Chaldæos audiuit, Xerxe rege patri illius præceptores, quãdo apud illum hoſpitatus eſt, relinquente, vt etiam refert Herodotus, à quibus & Theologiam & Aſtrologiam didicit, quum adhuc puer eſſet. Poſtea verò Leucippum conuenit, & ſecundum quoſdam Anaxagorã, quum annis XL iunior quàm ille eſſet. Refert Phauorinus in Omnimoda hiſtoria, Democritum de Anaxagora dixiſſe, non illius eſſe quas ſcripſerit de ſole ac luna opiniones, verùm illo antiquiores, ipſúmque ſibi eas furatum eſſe: derogaſſe item iis quæ de mundi cõpoſitione & mente dixiſſet, infeſto aduerſus illũ animo. Quum ergo illum improbarit, quo pacto ille eius auditor fuit? Demetrius autem in Æquiuocis, & Antiſthenes in Succeſſionibus tradunt illum in Ægyptum contendiſſe ad ſacerdotes, Geometriam percepturum, & in Perſidem ad Chaldæos atque ad rubrum mare. Non defuere qui dicerent & Gymnoſophiſtis in India congreſſum eſſe, atque in Æthiopiam veniſſe. Quúmque tertius eſſet frater, diuiſiſſe ſubſtantiam, minorémque portionem, quæ erat in pecunia, ſibi elegiſſe, qua illi in peregrinatione opus erat, hoc illis dolo factum arbitrantibus. Demetrius ipſius partem centum talenta exceſſiſſe autor eſt, eúmque illa breui conſumpſiſſe. Adeo verò ſtudioſum fuiſſe, vt ex vicino hortulo ſibi cellulam ſeligeret, ibíque ſeipſum includeret, & quum aliquando ipſius pater bouem ad immolãdum adduxiſſet, ibíq; alligaſſet, tandiu hoc ab illo non fuiſſe cognitum, quoad hunc 356

(Margin letters: B beside "tant) Mileſius fuit…", C beside "luna opiniones…", D beside "ſtantiam, minorémque…")

A ille ſacrificii cauſa excitauit,ac bouis admonuit.Conſtat (inquit) illum Athenas veniſſe,atque ob deſpectū gloriæ agnoſci noluiſſe:& quum agnouiſſet Socratem, ipſum à Socrate fuiſſe ignoratum. Veni enim Athenas (inquit) & me nemo cognouit. Siquidem Platonis illic riuales ſunt,ait Thraſyll':hic profectò obſcurus ac ſine nomine veniſſet, qui de OEnopidis familia,& Anaxagoras alter colloquio cum Socrate habito de philoſophia, Hic (inquit) philoſophus ſimilis eſt quinque certaminum victori. Et erat reuera in philoſophia πένταθλος hoc eſt, quinque certaminum. Nan-
B que naturalia,moralia,mathematica,liberalium diſciplinarum rationes,artiúmque omnem peritiam callebat. Huius illud eſt, Sermo operis vmbra. Porrò Demetrius Phalereus in Socratis defenſione, ne veniſſe quidem illum Athenas dixit. Id autem profectò maius eſt,ſi quidem tantā contēpſit ciuitatem.Non enim ex loco gloriam aucupari contendebat, verùm loco gloriam imponere. Conſtat autem ex ſcriptis eius cuiuſmodi fuerit. Videtur autem(vt ait Thraſyllus)& Pythagoreorum fuiſſe imitator. Ipſius enim Pytha-
C goræ meminit,illum ſingulari admiratione proſequutus in Æquiuoco opere. Adeo autem videtur ab illo accepiſſe omnia,vt niſi temporū ratio obſtaret, illum & audiſſe putaretur.Pythagoreorum tamē quempiam audiſſe Glaucus Rheginus,qui eius ſeculo vixit,omnino affirmat. Refert autem & Apollodorus Cyzicenus Philolao illum in amicitiam veniſſe,illóque familiariter vſum fuiſſe. Nitebatur autem (vt ait Antiſthenes) etiam variè probare imaginationes,ſæpe ſolitarius viuens,atque etiam ſepulcra incolens. Regreſſum ex peregrinatione humillimè vixiſſe ait, quippe qui o-
D mnem ſubſtantiam conſumpſerat,atque à Damaſo fratre propter ſummam inopiam nutritum fuiſſe. Vbi verò futura quædam prædixerat, ſequénſque rerum euentus fidem fecerat, diuinis iam honoribus dignus à pleriſque iudicatus eſt. Quum verò lege cautum eſ-
357 ſet,vt qui patrimonium conſumpſerat, ſepulcro patrio non dignaretur,eo cognito (vt ait Antiſthenes)ne

inuidorum & detrahentium pateret calumniæ, legisse A
illis constat magnum Diacosmum, quod cunctis illius operibus facilè excellit. Et præterea quingentis talentis honoratum esse, neque id solùm, verùm & æreis imaginibus, vitáque functus publicè sepultus est, quum vixisset vltra cētum annos. Cæterùm Demetrius propinquos eius magnum illud opus recitasse refert, solúmque centū talentis fuisse honoratos. Hæc & Hippobotus ait. Porrò Aristoxenus in Historicis commentariis, Platonem Democriti commentaria, quæ colligere potuit, voluisse comburere, verùm ab Amy- B
cla & Clinia Pythagoricis fuisse prohibitum, nihil id adferre vtilitatis dicentibus. Iam enim eos libros apud plerosque seruari. Quod item ex eo colligitur, quòd quum antiquos ferme omnes memorauerit sapientes Plato, Democriti nusquam mentionem vllam fecerit, ne in eis quidem locis vbi quidpiam contradicendū erat, sciens & prudens (vt intelligi datur) ne contra optimum philosophorum certamen inisse videretur, quem & Timon laudat, quum ait,

Qualis erat prudens Democritus, autor amœni
Sermonis lepidíque soci, in primísque facetus.

Erat autem (vt ipse in paruo Diacosmo refert) iuue- C
nis eo tempore quo iam senior viuebat Anaxagoras, illo minor natu annis XL. Paruum verò illum Diacosmum à se compositum refert anno post Troiæ excidium quingentesimo trigesimo. Vixit (vt ait Apollodorus in Chronicis) Olympiade LXXX. Vt autem Thrasylus in eo libro qui inscribitur De legēdis Democriti libris, memorat LXXVII anno maior natu quàm Socrates, ætate nimirum Archelai Anaxagoræ discipuli atque OEnopidæ. Nanque & huius mentio- 358
nem facit. Meminit item & opinionis Parmenidis ac D
Zenonis, de vno vt maximè sua ætate claro, & Abderite Protagora, qui omnium consensu Socratis æqualis fuit. Refert autem Athenodorus in octauo Deambulationum libro, quum ad illum Hippocrates venisset, iussisse afferri lac, inspectóque lacte dixisse, Et capellæ primi partus & nigræ est. Vnde maximum dili-

A gentiæ suæ miraculum Hippocrati fecisse. Sed & puellam Hippocratis comitē, primo die ita salutasse, Salue virgo: postridie verò, Salue mulier. Fuerat enim puella nocte illa vitiata. Moritur autem Democritus, iuxta Hermippum, in hunc modum. Quum iam ex senio deficeret, & propinquus videretur morti, mœrentem sororem, quòd ille in celebritate Cereris moriturus ipsa deæ vota exoluere nequiret, bono animo esse iussit, panésque calidos sibi quotidie afferre: eos igitur naribus quum admouisset, viuum se dum ea cele-
B britas transiret, seruauit. Vbi verò dies illi transierunt (tres autem erant) quietissimè ac minimo dolore con- *
clusit vitam, vt Hipparchus ait, C I X ætatis anno. Nos sic de eo lusimus in pammetro,

Quisnam tam sapiens visus qui tale patrarit
Vnquam, quale sciens omnia Democritus?
Qui per tres tenuit præsentia fata dies, &
Illa recens cocti panis odore aluit.

Hominis igitur vita ad eum habet modum. Sunt autem quæ ille opinatus est ista: Principia omnium esse
C atomos atque inane, cætera omnia legitimum esse opinari. Infinitos esse mundos, generationi & corruptioni obnoxios, nihil ex eo quod non sit, fieri, neque in id quod haudquaquam sit, corrumpi. Atomos prę-
359 terea & magnitudine & numero esse infinitos, ferríque in toto ac rotari, atque ita cōcretiones omnes gignere, ignem, aquam, aerem, terram. Quippe & hæc ex atomis quibusdam constare, esséque passioni & immutationi ob firmitatem ac soliditatē minimè obnoxia. Solem item & lunam ex huiusmodi vertiginibus tumorúmque circunferentiis esse compositā, animám-
D que itidem, quam idem esse quod mentem dicit. Intueri nos, incidentibus in nos rerum imaginibus, cunctáque secundum necessitatem fieri, quum sit vertigo causa generationis omnium, quam necessitatem dicit. Finē verò esse rectū quietúmque animi statum, quam εὐθυμίαν vocat, quæ vt quidā obliquè interpretantur, non idem sit quod voluptas, verùm secundū quam animus magna tranquillitate constantiáque beatus est,

dum nullo metu, nulla ſuperſtitione, aut alia quauis A
perturbatione agitatur. Eandẽ verò & Εὐεςὼ appellat,
à bonitate cõſtantiæ,multíſque nominibus aliis. Quæ
verò fiant,eſſe legitima, natura verò indiuidua atque
inania. Ita ille opinatus eſt. Cæterùm ipſius libros &
Thraſyllus notauit,atque in ordinẽ digeſſit ſecundum
Platonis quadripartitũ ordinem. Sunt autem iſti mo
rales,Pythagoras,De affectu ſapiẽtis,De his quæ ſunt
apud inferos Tritogenia (hoc eſt, quòd ex ea tria fiãt
quæ humana cuncta contineant)De probitate,ſeu De
virtute,De copiæ cornu,De ſedatione animi, Cõmen- B
tariorum vel domorum. Nam is quẽ appellauit Eue-
ſto,nõ inuenitur: atque iſti quidẽ morales. Porrò na
turales hi,Magnus diacoſmus(quẽ Theophraſtus Leu
cippi eſſe ait)paruus Diaſcomus,Coſmographia,De ſi-
deribus vagis,De natura vnus, De natura hominis,ſi-
ue De carne duo,De mente,De ſenſibus. Hos quidam
illis adſcribunt,De anima, De liquoribus,De colori-
bus,De differẽtibus fragoribus,Περὶ ἀμειψιῤῥυσμιῶν,Κρα-
τυντήρια,hoc eſt Iudicium ferentia de ſupradictis, De
imagine ſiue de prouidẽtia, De peſtibus normę, tres C
Ambiguorum.Et iſti quidem naturales. Porrò incom
poſiti ſunt iſti, Cæleſtes cauſæ,Aeriæ cauſæ,Planæ cau-
ſæ, De igne & his quæ ſunt in igne cauſæ, Cauſæ de 360
vocibus,Cauſæ de ſeminibus,arboribus,fructib9,Cau
ſæ de animalibus tres,Promiſcuæ cauſæ,De lapide. &
hi quidem incompoſiti. Mathematici verò hi ſunt,
De ſententiæ differentiis, ſiue De contactu circuli &
ſphæræ, De geometria,Geometricorum numeri,De
mutis ac ſolidis lineis duo,Explicationes, Magnus an-
nus ſiue Aſtronomia, Παράπηγμα,Certamen clepſydræ,
Cæli deſcriptio,Terræ deſcriptio,Poli deſcriptio,Ra- D
diorũ deſcriptio.hactenus de mathematica. De mu-
ſica hi ſunt, De concentu & harmonia, De poeſi, De
carminis venuſtate, De conſonis & diſſonis rebus,De
Homero,ſiue Verſuũ rectitudine & linguis, De carmi-
ne,De verbis & nominib9.hæc ille de muſica. De me
dicina,& de his quæ ſub artẽ cadũt iſta ſcripſit:Præno
tio.De ratione victus, ſiue Medicinæ ſententia, Cauſæ

A De intempeſtiuis, De tempeſtiuis, De agricultura ſiue
geometricus, De pictura, De re militari & armis. de
his hactenus. Sunt qui ſeorſum & Commentariis iſta
conſtituant, De ſacris in Babylone literis, De his quæ
ſunt in Meroe, Oceani nauigatio, De hiſtoria Chal-
daica & Phrygia, De febre, & de iis quæ ex morbo
tuſſi agitantur, Legales cauſæ, Chernica, ſiue Proble-
mata. Cætera quæ ad illum quidam referunt, partim
ex eius opuſculis decerpta, partim omnino aliena con
B ſenſu omnium ſunt. Hæc de illius voluminibus. Sex
autem fuere Democriti: Primus hic ipſe: ſecundus,
Chius muſicus, coætanei ambo: tertius, ſculptor, cuius
Antigonus meminit: quartus, qui de templo Dianæ
Epheſiæ ſcripſit, & ciuitate Samothraca: quintus, e-
pigrammatum poeta clarus & floridus: ſextus, Perga-
menus, orator clarus.

361

PROTAGORAS.

C PRotagoras Artemonis, ſiue (vt Apollodorus &
Dion in Perſicis ait) Mæãdri filius Abderites fuit,
vt Heraclides Ponticus in libris De legibus tradidit,
qui illum & Thuriis leges dediſſe ait. Vt autem Eu-
polis in tragœdia quæ inſcribitur Colaces refert, Tei-
us fuit. Ait enim ille,

Eſt intus ille Protagoras iam Teius.

Hic & Prodicus Ceus libros prælegẽtes ſibi quæſtum
faciebant. Plato denique in Protagora graui voce fuiſ-
ſe Prodicum ait. Audiuit autem Protagoras Democri-
D tum, vocabatúrque ſapiẽtia, vt Phauorinus in Omni-
moda hiſtoria refert. Primus dixit duas omnium re-
rum eſſe rationes inuicem contrarias, quibus etiam
interrogãdo vtebatur, atque in hunc ferme cœpit mo
dum: Omnium rerum modus & menſura homo eſt.
Earum quidem quæ ſunt, vt ſunt: quæ verò non ſunt,
tãquam non ſint. Dicebátque nihil eſſe animam præ-
ter ſenſus, ſicut & Plato refert in Theæteto, omniáque
eſſe vera. Alio autem in loco in hunc cœpit modum:
De diis quidem ſtatuere nequeo, neque an ſint, nécne:
Sunt

Sunt enim plurima quæ id ſcire prohibeant, quippe & A
ſumma rei incertitudo, & breuis hominis vita; Ob hoc
autem principium operis pulſus ab Athenienſibus eſt,
librique illius in foro cremati ſunt ſub præconis voce
à ſingulis, qui illos habebant, inueſtigati. Hic primus
pro mercede minas centum exegit, primúſque tempo-
ris vires expoſuit, orationúmque certamina ſpectauit,
& ſophiſma his qui contentionis ſtudio delectantur,
induxit: & omiſſa mente de nomine diſſeruit, ac ſuper-
ficiale & illud leue contentionis genus. Vnde & ipſum
Timon mixtum contentioſúmque appellauit, quum B
de eo ſic ſcribit,

Protagoras mixtus, ſimul & contendere doctus.

Hic & Socraticum dicendi genus primus mouit. Anti-
ſthenisque rationem, qua demonſtrare nititur contra- 362
dici non poſſe, vt Plato in Euthydemo loquitur, pri-
mus iſte verſauit, primúſque (vt ait Artemidorus dia-
lecticus in libro aduerſus Chryſippum) argumenta ad
quæſtiones docuit. Ac primus quam nûcupauit τύλω,
in quam onera portant, inuenit, vt Ariſtoteles in libro
De diſciplina ait. Erat enim vafer (vt memorat ſanè C
Epicurus) atque aduerſus Democritum hunc in mo-
dum elatus eſt, quum ligna dediſſe viſus eſſet. Diuiſit
autem orationem primus in quatuor, precationem,
interrogationem, reſponſionem, præceptum. Alij ſe-
ptem in partes diſtinxiſſe aiunt, narrationem, interro-
gationem, reſponſionem, præceptum, promiſſionem,
precationem, vocationem, quas etiam fundamenta
orationis dixit. Porrò Alcidamas orationis quatuor
partes dixit, dictionem, pronuntiationem, interroga-
tionem, appellationem. Primum verò librorum ſuo- D
rum De diis recitauit eum cuius initium ſuprà poſui-
m'. Recitauit autem Athenis in Euripidis, ſiue (vt qui-
dam volunt) in Megaclidis domo, vt alij, in Lyceo, Ar-
chagora Theodoti filio diſcipulo recitante. Accuſauit
autem Pythodorus Polyzeli filius vnus ex quadringen-
tis. Ariſtoteles Euathlum accuſaſſe ait. Sunt autem qui
ſeruantur eius libri, hi, Ars contentionis, De lucta, De
diſciplinis, De repub. De libertate, De virtutibus, De

A priſco ſtatu, De iis quæ ſunt apud inferos, De iis quæ
non rectè ab hominibus geruntur, De præcepto, Cauſa
de mercede, Contradictionum duo. Et ij quidem eius
libri. Scripſit autem & Plato dialogum in eum. Refert
Philochorus, eo nauigāte in Siciliam, nauim qua fere-
batur ſubmerſam fuiſſe, ídque Euripidem in Ixione
innuere ait. Quidā illum in via defeciſſe iter agētem,
quum ad nonageſimum ætatis perueniſſet annum, ſiue
(vt ait Apollodorus) L X X. Porrò in ſtudiis philoſo-
phiæ verſatū annis quadraginta, circa ſeptuageſimam-
B quartam Olympiadem claruiſſe. Eſt in hunc noſtrum
ita ſe habens epigramma,

363 *Te quoque Protagoram redeuntem fertur Athenis*
Iam vetulum media mortem obiiſſe via.
Cecropis vrbs potuit, potuiſti Palladis vrbem
Linquere, non potuit Styx violenta fugi.

Fertur, quum mercedem aliquando exigeret. Euathlúſ-
que illius diſcipulus diceret, Sed nondum quicquam
vici, dixiſſe, At equidem ſi vicero, quodcunque vicero,
accipiam neceſſe eſt: ſin verò tu viceris, id in tuum
C ius neceſſariò concedet. Fuit autem & alius Protago-
ras aſtrologus, in quem & Euphorion epicedium ſcri-
pſit. Tertius, Stoicus philoſophus.

DIOGENES APOLLO-NIATES.

DIogenes Apollothemidis filius, Apolloniates fuit,
vir Phyſicus & eloquentia & ſapientia in primis
clarus. Anaximenis auditorem fuiſſe Antiſthenes tra-
D dit: fuit autem Anaxagoræ temporibus. Hunc ait Pha-
lereus Demetrius in Socratis defenſione Athenis præ
nimia inuidia periclitatum de vita. Quæ autem opina-
tus eſt, ſunt iſta: Elementum eſſe aerem, mundos infi-
nitos, & inane infinitum, denſúmque aerem ac rare-
ſcentem, mundos gignere, nihil ex eo quod non ſit, fie-
ri, neque in id quod non ſit, corrumpi. Terram eſſe
rotundam, atque in medio ſitam, eámque cepiſſe con-
ſtantiam ſecundum illam quæ ex calido eſt circumfe-

rentiam:ex frigido concretionem ac soliditatem accepisse. Est autem initium operis hoc, Qui docere aliquid instituit,ei,mea quidem sententia,operæpretium est certum & indubitatum præstare principium, orationéque simplici atque pudica vti. A

ANAXARCHVS.

ANaxarchus Abderites, Diomenis Smyrnæi auditor fuit,alij Metrodori Chij auditorem tradunt. Hic se ne id quidem scire dicebat, quòd nihil sciret. B
Porrò Metrodorum alij Nesum Chium, alij Demo- 364
critum audisse tradunt. Anaxarchus igitur Alexandro etiam congressus est,floruítque circa c & x Olympiadem. Inimicum autem habuit Nicocreontem Cypri tyrannum.Et quum illum Alexander aliquãdo in conuiuio rogasset, quídnam de cœna illa sentiret, dixisse ferunt, Cuncta magnificè,ô rex,verùm oportebat iam caput satrapæ cuiusdã apponi, Nicocreontem intuens. Hoc ille ægrè ferens, memor iniuriæ,post mortem regis, quum naui ferretur Anaxarchus, inuitúsque applicuisset Cyprum,comprehensum eum,in saxum concauum iniecit, iussitque ferreis malleis cædi:illum pœnæ suæ negligentem, celebre id dictum ingeminasse aiunt,Tũde,tunde Anaxarchi vasculum:nam Anaxarchum nihil teris. Iubente verò illo ipsius præcidi linguam,fama est præcisam mordicus in eius faciem conspuisse. Est nostrum in ipsum tale carmen, C

Contrahite in rugas tritum hũc magis ac magis vtrem,
Tutus Anaxarchus iam Iouis arce latet.
Et te hæc mox melius distinguere verba iubebit D
Percussor, Stygiis & recitare deis.

Hic ob animi constantiam & facilem victum Fortunatus appellabatur, habebátque ad emendandum maximam autoritatem. Alexandrum enim deum se esse arbitrãtem auertit,quum ex ictu quodam sanguinem illi fluere vidisset, digito ostendens, ita illi ait, Hoc quidem sanguis est, non autem,

Ille cruor, diuis qualis solet esse beatis.

A Plutarchus Alexandrum ipſum amicis hoc dixiſſe refert. aliâs item Anaxarchum illi quum præbibiſſet, oſtendiſſe calicem, & dixiſſe,

Ferietur aliquis mox deûm humana manu.

365

PYRRHO.

PYrrho Elienſis Pliſtarchum habuit patrem: quod etiam Diocles tradit. Is (vt Apollodorus ait in Chronicis) pictor fuit primùm, atque (vt Alexāder in
B Succeſſionibus ſcribit) Dryſonem Stilponis filium audiuit, deinde Anaxarchum, illi vbique adhærens, ita vt Gymnoſophiſtas in Indiam adierit, Magíſque congreſſus ſit. Vnde & nobiliſſimè philoſophiam tractaſſe videtur, commentus modum quo de omnibus nihil decerneret, neque quicquam comprehendi poſſe diceret, vt Aſcanius Abderites autor eſt. Negabat enim quicquam turpe eſſe aut honeſtum, iuſtum vel iniuſtum, eadem ratione & in omnibus nihil verè eſſe, cæterùm lege atque conſuetudine cuncta homines face-
C re: neque enim eſſe quicquam iſtud potius quàm illud. Conſentanea ad hæc illi & vita erat, nihil declinās nihilque deuitans, ſuſtinebat omnia: currus ſi fortè occurriſſent, & prærupta; & canes, & talia, nihil omnino ſenſibus permittēs. Seruabatur autem (vt Caryſtius Antigonus refert) à ſequentibus ſe neceſſariis. Porrò Æneſidemus ipſum De aſſenſu quidem retinendo philoſophatum eſſe tradit, non tamen imprudenter geſſiſſe ſingula. Vixit autem ad annos fermè xc. Cæterùm Antigonus Caryſtius in libro quem de Pyrrhone ſcri-
D pſit, hæc de illo memorat, ipſum principiò quidē obſcurum & pauperem, pictorémque fuiſſe, ſeruaríque in Elide in gymnaſio λαμπαδιστὰς nō infeliciter ab eo elaboratos. Quin egredi ſolitum & ſolitarium viuere, raróque apparere domeſticis. Hoc autem idcirco facere, quòd audiſſet Indum quendam Anaxarcho exprobrātem, quòd nullum doceret virum bonum fieri, quum ipſe regias aulas frequens tereret & regibus obſequeretur, ſempérque eodem perſeueraſſe vultu atque ha-

bitu,vt si quispiam illum inter dicendum desereret,ipse A tamen quod cœperat perageret,& quidem quum in adolescentia mobilis fuerit. Sæpe(inquit) peregrè proficiscebatur,nemini quò pergeret prædicens,& quibus volebat,congrediebatur. Et quum aliquando Anaxarchus in scrobem incidisset,ille pertransiit nihil ei opem 366 ferens. Idque quum plerique culparent, Anaxarchus ipse laudabat vt indifferenter & sine affectu se habẽtem. Quum secum loqui aliquando deprehensus esset,rogatus cur id faceret,Meditor(inquit)bon' vt sim. In quæstionibus à nemine cõtemnebatur, quòd obiter solúmque B ad interrogata diceret:qua ex re factum est vt Nausiphanes adhuc adolescẽtulus ab eo capt' sit & allectus. Aiebat enim oportere affectus quidem esse Pyrrhonis, suiipsius autem verborum. Dicebátque sæpenumero Epicurum conuersationem institutúmque Pyrrhonis admiratum, ipsum de se percontari assiduè solitum. Tanto autem in honore à patria sua habebatur,vt eum pontificem constituerit,atque illius gratia philosophos publico decreto omnes immunitate donauerit. Com- C plures item habuit instituti sui,hoc est, rerũ negligentiæ & cõtemptus æmulos. Vnde & illum complectitur mirificè Timõ in Pythone,& in Sillis,quòd liber euaserit omnibus perturbationibus,superstitionéque & vanitate,& captione sophistica,ac dei instar inter homines regnarit.

Miror quî tandem potuisti euadere Pyrrho
Turgentes frustra,stupidos vanósque sophistas,
Atque imposturæ fallacis soluere vincla,
Nec fuerit curæ scrutari,Græcia quali D
Aëre cingatur,neque vbi aut vnde omnia constent.

Et iterum in Indalmis,

Abs te illud miserè optarim cognoscere Pyrrho,
Quî fuerit facilis lætáque vita tibi,
Solus vt in viuis gereres te numinis instar.

Hunc autem Athenienses etiam ciuitate honorauerunt, vt refert Diocles,quòd Cotyn Thracium interemisset. Piè verò & cum sorore sua obstetrice vixit (vt Eratosthenes in libro De diuitiis & paupertate refert)quo tẽ

A pore ipſe publicè auiculas porcellóſque venúdabat,do-
míque indifferēti munditia erat.Fertur ob eiuſmodi in-
differentiam, & ſcrofam lauare ſolitus:& quum ſorori
367 quandoque ſuccenſuiſſet (Philiſta autem vocabatur)
arguerétque illum quiſpiam vt immemorem inſtituti
ſui,Non(inquit) muliercula documentum erit noſtræ
indifferentiæ. Rurſum quum ſe inuadentem canem re-
puliſſet,cauſantíque cuidam,Graue(inquit) eſt & per-
difficile hominem penitus exuere. Certãdum verò pro
B viribus,primùm quidem operibus, alioqui vel ratione
aduerſum res.Aiunt illum & medicamēta,putria & ſe-
ctiones, & vſtiones ſibi vlceri cuipiam adhibitas tan-
ta tuliſſe conſtantia, vt ſupercilia ne contraxerit qui-
dem.Eius animi magnitudinem & Timon in iis quæ
ſcripſit ad Pythonem,proſequitur.Philo quoque Athe-
nienſis ipſius neceſſarius, illum Democriti meminiſſe,
tum etiam Homeri dixit,miratum, illum eius verſicu-
lum,aſſiduéque pronuntiare ſolitum,

Tale quidem genus eſt hominum,quale eſt foliorum.

C Amplectíque quod homines muſcis & auibus compa-
ret. Illos item perlibenter & ſæpe proferre,

Quin tu igitur morere,& plora mihi,amice,viciſſim.
Nam & periit Patroclus qui te ſuperabat abunde.

Sicut & cætera illius quibus infirmitas & inania ſtudia
atque pueriles hominum motus indicantur.Poſidonius
autem de illo tale quiddam retulit.Naui aliquando fe-
rebatur,& quum ſocij tēpeſtate acti deiectiores eſſent,
ipſe tranquillo animo porcellum in naui edentem o-
ſtendebat,dicens oportere ſapientem hanc illius imita-
D ri ſecuritatem. Solus hunc Numenius dogma etiam e-
didiſſe ait.Huius præterea memorabiles iſti fuere diſci-
puli,Eurylochus,cuius id notatur vitium: Aiunt illum
aliquando ita furore inſtigatum, vt ſumpto veru cum
carnibus cocum in forum vſque perſequeretur, & in
Elide quæſtionibus eruditorum fatigatum abiecto pal-
lio, Alpheum tranaſſe fluuium. Erat autem Sophiſtis
infeſtiſſimus,ſicuti & Timonem ferunt. Philo autem
in diſputationibus erat frequentior. Vnde & Timon
de illo ait,

Aut ſecum meditantem, & ſtrepitu turbáque remotũ, A
Litibus aut ſtolidæ addictum famæque Philonem. 368

Hecatæus præterea Abderites, & Timõ Phliaſius poeta Sillorum ſcriptor, de quo dicemus, Nauſiphanes quoque Teïus (cuius plerique Epicurum auditorem fuiſſe tradunt) eius diſcipuli fuerunt. Hi omnes à magiſtro quidem Pyrrhonij, cæterùm à dogmate aporetici & ſceptici, prætereáque & ephectici, & zetetici appellabantur. Eſt enim Zetetica philoſophia ſic dicta, quòd ſemper in veritatis inquiſitione verſetur. Porrò ſceptica, quòd ſemper quærat & nunquam inueniat. Ephectica B
autem dicitur ab euentu, quòd poſt inquiſitionem ambigatur itidem: aporetica verò quòd ei' ſectatores ſemper addubitent, atque à Pyrrhone Pyrrhonij (vt diximus) denominati ſũt. Enimuero Theodoſius in Scepticis capitulis, ſcepticam Pyrrhoniam minimè appellari oportere ait. Nam ſi quidem motus & agitatio mentis alterius comprehendi à nobis non poteſt, profectò Pyrrhonis affectum ignorabimus. At ſi illum ignoremus, Pyrrhonij haudquaquam dicemur, præterquam quòd neque Pyrrho primus ſceptices inuentor fuerit, neque ea dogma aliquod habeat: recti' autem diceretur Pyr- C
rhonis moribus ſimilis. Eius ſectæ principem Homerum fuiſſe plerique autumant, quòd is in ſuis ſcriptis de rebus eiſdem præter cæteros aliâs aliter loquitur, neque certò quicquam in rebus pronuntiat ac fert ſententiam. Denique & ſeptem ſapientes in hoc genere fuiſſe verſatos, quorum illa ſint, Nihil nimis, & Sponſioni adiacet damnum, quo ſignificetur qui fideiuſſor exiſtat, illum è veſtigio certa compertáque incommoda ſubſequi. Archilochum item & Euripidem id genus exercu- D
iſſe, vbi Archilochus quidem ait,

Ea mens eſt hominibus, Glauce Leptinæ fili,
Qualem mortalibus in dies Iupiter mittit.

item Euripides,

Sentire verò quippiam quid hos ferunt
Homunciones? nam neſcimus id quidem
An rectè agamus, an ſecus quod quis velit.

A Sed & Xenophanes, & Zenò Eleates, ac Democritus
369 ſecundum eos ſceptici ſunt : ex quibus Xenophanes quidem ait,

Nemo aliquid certò nouit, vel nouerit vnquam.

Zeno autẽ motum tollit dicẽs, Omne quod mouetur, neque in quo eſt mouetur loco, neq; in quo nõ eſt. Porrò Democrit⁹, excluſis qualitatibus, aut ait lege calidũ, aut lege frigidum. Eſt autem cauſa atomi & vacuum. Ac rurſus, Cauſa quidem nihil nouimus : nam veritas in profundo eſt. Plato itẽ id quidem quod verum ſit diis
B deorúmque filiis concedit : cæterùm rationem probabilem perquirit. Euripides quoque dubitat an viuere ſit emori, moríque viuere mortales putent: ait enim,

Quis nouit autem an viuere hoc ſit emori,
An emori hoc ſit quod vocamus viuere?

Empedocles item quædam vix dici poſſe, alia neque auditu percipi, neque mente comprehendi ait, ídque ſolùm probari quod quiſque putarit. Heraclitus itidem de rebus maximis coniectandum adſtruendúmque eſſe quippiam temere negat. Hippocrates item ambiguo at-
C que humano more loquitur, atq; longè antè Homerus,

Lingua volubilis eſt hominum verbiſque referta. Et,
Verborum hinc atque hinc ingens eſt copia cuiuis. Et,
Quale prior dixti, reddetur tale viciſſim.

Æquas verborum vires obiectionéſque ſignificans. Itaque huiuſmodi ſceptici ſectarum omnium dogmata euertere perſtabant, nihil ipſi dogmatis afferentes, atque cæterorum tantùm enuntianda dogmata atque enarranda proponentes, nihil definiendo, neque hoc ipſum quidem etiam, & ipſum quoque nihil definire tolle-
D bãt, dicentes illud, Nihil definimus. Nam profectò definirent. Cæterùm ſententias aliorum proferimus noſtræ infirmitatis indicium, perinde acſi annuentes hoc indicare poſſibile eſſet. At voce definiemus nihil. Ex eo
370 igitur quod dicũt Nihil definimus, morbus qui ἀῤῥεψία dicitur, quòd neutram in partem ſententiam propenſius inclinet, inſinuatur. Ac per id ſimiliter quod proferũt, Nihil magis, atq; id Omni rationi ratio obiecta reperitur, & ſimilia. Dicitur autẽ Nihil magis etiã poſitiuè

de quibuſdam quaſi ſimilia ſint,vt Nihil magis pirata A
malus eſt quàm mendax. Verùm ab huiuſmodi ſceptici non poſitiuè ſed negando dicitur, ſicuti ab improbante quum dicitur,Non magis Scylla fluit quàm Chimæra. Ipſum verò Magis aliquādo per comparationem pronuntiatur,vt quum dicimus, Magis dulce mel quàm vuam eſſe:aliquando item poſitiuè, aut per negationem, vt quum dicimus, Magis prodeſt virtus quàm obeſt.Significamus enim virtutem prodeſſe,nō obeſſe. Verùm & ipſam vocem Nihil magis ſceptici
tollunt.Sicuti enim Non magis eſt prouidentia quàm B
non eſt,ita & ipſum nihil magis,nihil magis eſt quàm non eſt. Significat igitur & ea vox(ſicut & Timon in Pythone ait)nihil definire,verùm hærere ambiguum. Porrò quæ verbis omnibus ineſt vox, ea quoque cogit aſſenſus detentionem. Nam ſiquidem diſſidentibus rebus,verba tantundem valeant,veritatis ignoratio ſequitur, ne huic quidem rationi deeſt ratio quæ aduerſetur.Quæ & ipſa quum ſuſtulerit reliquas,à ſemetipſa ſublata peribit, non ſecus atque medicamen-
ta,quæ vbi epota prius materiam exhauſerint, & ipſa C
egeruntur ac pereunt. Aiunt autem dogmatici ſe non modò non tollere, verùm & aſſerere & confirmare rationem. Solùm itaque miniſtris vtebantur rationibus. Neque enim fas erat rationem à ratione non tolli, quemadmodum dicere conſueuimus, locum non eſſe, & locum omnino dicere oportet, & ſi non dogmatis, at demonſtrationis ratione. Nihilque ſecundum neceſſitatem fieri,& tamen neceſſitatem dicere oportet. Tali quodā interpretationis modo vtebantur, res non
eiuſmodi per naturam eſſe quales viderentur, ſed vi- D
deri tantùm,atque ea inquirere dicebant,non quæ intelligerēt(quod enim intelligitur,liquet) ſed quæ ſen-
ſibus perciperentur ac cōmunicarent. Eſt igitur Pyr- 371
rhonis ratio memoria quædam earum rerum quæ vidētur, ſiue quomodolibet intelligūtur,ſecundū quam omnia omnibus conferuntur.Eáque comparata vtiliſſima,plenáque perturbationis eſſe cernuntur, ſicut ait Æneſidemus in Introductione in Pyrrhonia. Porrò

A ad eas quæ in ſpeculationib' ſunt oppoſitiones,quum
prius oſtenderint quibus modis res perſuadeant, eiſ-
dem autoribus illarum fidem tollunt. Nam perſuade-
re quidem ea quæ ſecundum ſenſus concorditer ſe ha
bent,& quæ nunquam vel certè raró incidunt. Con-
ſueta item,& quæ legibus viſa ſunt diſtincta atque ad-
mirationi habita. Demonſtrabant itaque ex iis quæ
contraria ſunt perſuaſiones æquales eſſe perſuadenti-
bus. Porrò ambigua ſecundum concordiã earum re-
rum quæ vel aſpectu vel intelligentia percipiũtur, de-
cem modis tradebant, quibus ſubiecta differre vide-
B bantur. Ex his primus eſt qui conſtat ex animalium
indifferentiis ad voluptatem & dolorem,commoda &
incommoda. Ex eo autem colligitur non eaſdem ac
eiſdem imaginationes incidere, quódque eam pugnã
neceſſariò ſequitur ambigere. Quippe animaliũ alia
abſque coitu gigni,vt ſunt quæ in igni viuũt,quæ Πυ-
ρίβια vocantur: phœníxque Arabicus atque teredines:
alia item ex congreſſu,vt ſunt homines & cætera. At-
que alia ſic,alia ſic comparata ſunt. Quocirca etiã ſen
ſibus differunt: nam aquilæ acutiſſimè vident,canis ſa
C gaciſſimè olfacit. Eſt igitur conſentaneum quæ diffe-
renter oculis incidunt, eorum itidem differre phanta-
ſmata. Nam capræ quidem virgulta alimento eſſe,ho-
mini autem amara atque inſuauia. Cicutam quoque
coturnici nutrimentum, homini inferre perniciem.
Suem item fimum edere, quem minimè equus attin-
gat. Secundus ex hominum ingeniis per gentes com-
parationéſque colligitur. Demophon enim menſis
præfectus Alexandri ad vmbram calefiebat,ſoléque ri
gebat. Andron item Argiuus (vt ait Ariſtoteles) per
272 arida Libyæ loca abſque potu iter agebat. Alius item
D medicinæ,agriculturæ alius, alius mercaturæ ſtudio-
ſus eſt. Atque iſta quidẽ aliis proſunt,aliis obſunt: qua
ex re continendus aſſenſus eſt. Tertius ex differẽtibus
ſenſuum poris accipitur. Nanque malũ aſpectui qui-
dem pallidũ,guſtui dulce, tactui leue,olfactuíque fra-
grantia odoris gratiſſimũ incidit. Eadémque forma
pro ſpeculorũ varietate non eadẽ cernitur. Conſequẽs

igitur est,quòd apparet non magis id esse quàm aliud. A
Quartus, circa affectus communiter vicissitudinésque versatur,puta sanitatem,morbum,somnū, euigilationem,gaudium,tristitiam,iuuentam,senectam,audaciā, metum,indigentiam,copiam,amicitiam,odium,calorem,frigus, quòd videlicet respiretur ac vicissim spiritus meatus intercludantur. Diuersæ ita videntur quæ incidunt præter dispositiones quaslibet. Neque enim qui vesani sunt,præter naturam se habent.Quid enim illi magis quàm nos? nanque & nos solem veluti stantem intuemur. Theon autem Tithoreus B
Stoicus,dormiens in somnis ambulabat, Periclísque seruus in summo tecto. Quintus circa leges atque instituta,fabulosásque probationes,atque artificialia fœdera, dogmaticásque opiniones vertitur. In eo continentur quæ de honestis ac turpibus,verísque & falsis, déque summo bono,de diis, & generationibus,& corruptione omnium quæ apparent, disputantur. Denique quod apud alios iustum, apud alios iniustum est,idémque aliis bonum,aliis malum putatur. Nam Persis quidem filiabus misceri legitimum est, id verò Græcis nefarium existimatur. Atque Massagetæ (vt C
Eudoxus quidem in primo Periodi refert) vxores habent communes, Græci eam communionem detestantur. Cilices item latrociniis gaudent, Græci non. Sic de diis quoque alii aliter sentiunt. Quippe illorum prouidentiam alii confitentur,alii negant. Ægyptii quoque condientes sepeliunt corpora, Romani verò incendentes, Pæonésque in stagna proiiciunt. Vnde circa veri professionem continetur assensio.
Sextus in congressionibus societatibúsque consi- 373
stet, secundum quem liquidè nihil per se & integrè D
apparet, sed cum aere ac lumine, liquido ac solido, calore, frigore, motu, euaporatione, ac viribus aliis. Constat enim purpuram colorem suum varium præ se ferre ad solem ac lunam & lucernam. Color item noster diuersus sub meridiem apparet, Et sol itidem qui à duobus in aerem tollitur lapis,in aqua facilè transfertur. At enim grauis existēs,

A ab humore leuigatur,siue leuis ab aere grauatur.Igno
ramus igitur quid seorsum sit,veluti in vnguento ole-
um.Septimus,circa substãtias & positiones quasdam,
& loca, & ea quæ in locis sunt versatur.Per eum quæ
videntur magna esse, modica apparent.vt si quadrata,
rotunda:plana, tumere: recta,obliqua:pallida,coloris
alterius. Sol denique longius quàm sit abesse videtur,
montésque procul in morem nebulæ,&plani leuésque
propè asperi esse cernuntur ac prærupti. Sol itidem o-
riens quidem alius videtur, alius quum medio cælo se
B fuderit. Atque idem corpus in nemore aliud, aliud in
aperta terra apparet,effigiésque præter propriam po-
sitionem, vt columbæ collum in conuersione videtur.
Quoniam igitur extra loca & positiones ista conside-
rari nequeunt,illorũ quoque natura ignoratur.Octa-
uus qui prȩter suas quantitates siue calore vel frigore,
velocitate vel tarditate,siue pallore,siue calore quouis
alio consistit. Nãque vinum modicè sumptum,firmat
ac roborat:immodicè,statum mentis euertit. idem de
cibo & similibus. Nonus est qui præter solennem na-
C turæ morem , vel nouum vel rarum contingit. Nam
terræ motus apud quos crebrò cõtingunt,admiratio-
ni non sunt.Sol itidem, quia quotidie cernitur. Deci-
mus ex alterna collatione constat, puta graue ad leue,
forte ad imbecillum,maius ad minus, superius ad in-
374 ferius. Dextrum autem nõ per naturam dextrum est,
verùm ex sinistri collatione intelligitur : nam si tolla-
tur sinistrum,dextrum non erit. Eadem ratione & pa-
ter,& frater,velut ad aliquid dicũtur, & dies veluti ad
D solem, atque omnia veluti ad mentem. Quæ igitur ad
aliquid dicuntur, per seipsa incognita sunt. Atque hi
quidẽ decem modi sunt,quos prædiximus. Cæterùm
Agrippa his quinque alios inuexit , eum videlicet qui
ex dissonantia colligitur , & qui in infinitum progre-
ditur,& eum qui ad aliquid dicitur, quíque ex subie-
ctione,& qui ex mutua successione constat. Qui igi-
tur ex dissonantia est,quæstio quæcunque fuerit apud
philosophos proposita quæ ex consuetudine, ingentis
pugnæ & perturbationis plena ostenditur. Qui verò

in infiniutm procedit,quod quæſitum fuerit affirmari A
minimè permittit,quòd aliud ab alio fidem capiat,at-
que ita in infinitum res procedat. Qui autem ad ali-
quid, nihil percipi per omnia dicit, ſed cum altero:
quocirca & ignota eſt.Porrò tãquàm ex probato con-
ſtat modus, quum putant quidam ex ſeipſis principia
rerum oportere admittere, vt certa ac indubitata,ne-
que vltrà debere inquiri : quod ſtultũ atque inane eſt.
Contrarium enim quiſpiam ſubiiciet. Per inuicem au
tem modus conſiſtit, quum quod quæſitam rem fir-
mare debere debuit,ipſũ opus habet ab eo quod quæ-
ritur fidem capere. Puta ſi poros quiſpiam idcirco eſſe B
aſſeueret quòd vapores fiant,ipſum ad affirmationem
ſumit,quod minimè debuit. Tollunt autẽ iſti omnem
demonſtrationem, omnéque iudicium,& ſignum, &
cauſam,& motum,atque diſcẽtiam,& generationem,
& quòd natura quippiam,aut bonum, aut malum ſit.
Omnis enim(aiunt)demonſtratio,aut ex demonſtra-
tis rebus conſtat, aut ex non demonſtratis. Si igitur
ex demonſtratis, & illa demonſtratione aliqua ege-
bunt,atque ita in infinitum pergetur.Sin verò ex non
demonſtratis,ſi omnia, ſi quædam, ſi vnum etiam ſo- C
lum diſſideat,totum demonſtratione carere. Quòd ſi
videntur (inquiunt) quædam eſſe quæ demonſtratio-
ne non egeant,mira illorum ſciẽtia eſt & mens, ſi non
intelligũt hoc ipſum in primis quod fidem habeat ex
eis probatione indigere. Neq; enim quatuor eſſe ele- 375
mẽta inde aſtruendũ eſt,quòd quatuor ſint elementa.
Præterea ſi negentur particulares demonſtrationes,ge
neralem quoque demonſtrationem tolli neceſſe eſt. Vt
autem ſciamus demonſtrationem, iudicium erit neceſ D
ſarium. Itidem, vt iudicium eſſe nouerimus, demon-
ſtratione opus erit. Vnde ſi vtraque quum adinuicem
referantur,incomprehenſibilia ſunt, quónam modo
percipiantur quæ manifeſta ſunt, ſi ignoretur demon-
ſtratio? Quæritur autem num talia appareant.verùm
ſi per ſubſtantiam ita ſe habeant, ſtultos dogmaticos
dicebant. Quod enim ex tanquam probato concludi-
tur,non contemplationis, verùm poſitionis rationem

A habet. Porrò eadem ratione etiam de impoſſibilibus
argumẽtari liceret. Cæterùm qui arbitrẽtur, minimè
oportere ex iis quæ ſecundum circunſtantiã ſunt ve-
rum iudicare, neque ex his quæ ſecũdum naturã ſunt
leges ferre, eos dicebant modos rerum omniũ ſibi diſ-
finire, nequaquam intuentes quod manifeſtum eſt, o-
mne id ſecundum reluctationẽ affectúmque apparere.
Aut igitur vera omnia eſſe, aut falſa omnia dicendum
eſt. Sin autem quædam vera ſunt, quónam ea diſcer-
B nemus modo? Neque enim ſenſu quæ ſecundum ſen-
ſum ſunt, quum omnia illi videantur æqualia, neque
intelligentia ob eandem cauſam. His autem exploſis,
nulla iudicandi vis reliqua cernitur. Qui igitur (in-
quiunt illi) de aliqua ſiue ſenſibili ſiue intelligibili re
aſtruit, prius quæ de ea re ſunt opiniones conſtituere
debet: alii enim iſta, alii iſta abſtulerunt. Neceſſe eſt
autem vel ſenſu vel intelligentia iudicari. Cæterùm de
vtriſque contentio eſt. Non igitur poſſibile eſt, opini-
ones de rebus ſenſibilibus intelligibilibúſque iudica-
C re. Atqui ſi propter eam quæ eſt in intelligentiis pu-
gnam omnibus renuntiandum eſt, tolletur menſura ad
quam cuncta diligenter exacta videntur. Omnia igi-
tur æqualia arbitrabuntur. Ad hæc (aiunt) qui nobiſ-
cum diſputat quod apparet probabile ſit nécne, ſiqui-
dem probabile eſt, nihil aduerſus illum dicere potue-
rit cui contrà videtur. Sicut enim ipſe probabilis eſt
qui perſpicuum eſſe affirmat, ita & aduerſarius. Sin
autem non probabilis, neque ipſi credetur qui clarum
376 eſſe ac manifeſtum dicit: quod autem perſuadet, ve-
D rum eſſe arbitrandum non eſt. Neque enim idem o-
mnibus perſuadet, neque eiſdem ſemper. Fit autem
perſuaſio etiam præter id quod extrinſecus eſt, ſiue
præter dicentis opinionẽ, ſiue præter curam, ſiue prę-
ter ſuauitatem, ſiue præter conſuetudinem, ſiue præter
id quod gratum eſt. Tollebat autem & iudicium iſta
ratione. Aut iudicatum eſt iudicium aut iniudicatum
eſt: at ſi quidem iniudicatum eſt, improbatum conſi-
ſtit exciditque à veri falſique iudicio. Sin verò iudi-
catum, vnum erit eorum quæ per partes iudicantur.

Itaq; ſi idē eſt,& iudicare & iudicari, id quoque quod A
iudicium iudicauit,ab altero iudicabitur, illúdque rur
ſus ab alio atque in infinitum procedet, præterquam
quòd de iudicio ſententia concors non eſt,aliis homi-
nem iudicium eſſe dicentibus,aliis ſenſum,aliis ratio-
nem,quibuſdam item perceptibilem imaginationem.
Atqui homo quidem & ſecum & cum aliis diſſidet,
quod ex legum conſuetudinúmque differētiis cōſtat.
Porrò ſenſus falluntur mentiuntúrque,ratio autē diſ-
cordat,perceptibiliſque phātaſia ab animo iudicatur, B
animúſque ipſe variis motibus circumagitur. Hac er-
go ratione ignotum eſt iudiciū, ac per id veritas quo-
que ignoratur. Signum item eſſe negant. Nam ſi qui-
dem ſignum eſt (inquiūt) aut ſenſibile eſſe neceſſe eſt,
aut intelligibile. At ſenſibile non eſt: nam ſenſibile,
commune:ſignum verò, proprium eſt,Ac ſenſibile ſe-
cundum quidem differentiam, ſignum verò eorū quę
ad aliquid dicuntur,eſt. Intelligibile itidē non eſt.Nā
intelligibile nō eſt, ſiue quod appareat ex eo quod vi- C
detur, ſiue quod non appareat ex eo quod non vide-
tur, ſiue quod non videtur ex eo quod apparet, ſiue
quod videtur ex eo quod non apparet: nihil autem ho 377
rum eſt,non igitur ſignum. Ex eo autem ſequitur ni-
hil incertum comprehendi poſſe. Nam per ſigna di-
cuntur obſcura ac incerta comprehēdi poſſe. Cauſam
itidem hac ratiocinatione tollunt. Cauſa eorū quæ ad
aliquid dicuntur,eſt,quippe ad cauſale. Quæ verò ad
aliquid dicuntur,ſolùm intelliguntur, non autem exi-
ſtunt:cauſa igitur tantùm intelligitur.Nam ſi quidem
cauſa eſt,id deeſſe non debet cuius dicitur cauſa,alio-
qui cauſa non erit. At quemadmodum pater, niſi ad- D
ſit is ad quem pater dicitur, nequaquā pater eſt, ita
& cauſa. Non autē adeſt ad quod cauſa intelligitur,
neque enim generatio neque corruptio, neque aliud
quippiā: nō ergo cauſa eſt. Atqui,ſi quidem cauſa eſt,
aut corpus aut incorporea eſt cauſa, aut certè incorpo
rale incorporalis. Nullum eſt autem horum:nō igitur
eſt cauſa. Nam vtraque eandem habent naturam: &
ſi alterum dicitur cauſa, quantum attinet ad corpus,

A & reliquum corpus quum ſit, efficietur cauſa. At ſi communiter ambo cauſæ erunt, nihil erit incommodi. Porrò incorporeum incorporei nequaquam cauſa erit, ob eandem rationem: incorporeum item corporis cauſa non erit, quia nihil incorporeum corpus facit. Corpus itidem incorporei cauſa non eſt, quia quod fit ex patiente ſubiecta materia eſſe debet. Nihil autem patiens ex eo quod incorporeum ſit, nec ab aliquo quidem ſit. Non eſt igitur cauſa. atque ita colligitur minimè ſubſiſtere principia rerũ. Aliquid enim
B ſit neceſſe eſt quod facit atq; operatur. Enimuero neque motus eſt. Nam quod mouetur vel in loco vbi eſt, vel in eo vbi nõ eſt mouetur, nõ in loco vbi eſt: in quo autem non eſt, neque mouetur, non eſt igitur motus. Diſciplinas item hoc modo auferebant. Siquid (aiebant) docetur ſiue quod eſt eo ipſo quod eſt, ſiue quod non eſt, eo ipſo quod non eſt, docetur. Neque verò quod eſt, eo ipſo quod eſt, docetur. Nanque natura omniũ quæ ſunt, omnibus patet, atque cognoſcitur id quod non eſt, eo quod non eſt. Ei quod non eſt, ni-
C hil contingit, ita ne doctrina quidem. Neque gene-
378 ratio quidem ipſa (inquiunt) eſt. Neque enm fit quod eſt, quum iam ſit: neque quod non eſt. neque enim ſubſiſtit. Quod autem non ſubſiſtit, neque eſt, neque fieri quidem meruit. Natura quoque bonum aliquod aut malum eſſe, ita negant. Si quid (aiunt) natura bonum aut malum eſt, illud omnibus bonum aut malum eſſe debuit, quemadmodum & nix omnibus æquè frigida eſt: nullum eſt autem bonum aut malum quod ſit commune omnium, non igitur eſt natura bo-
D num aut malum. Aut enim omne quod à quopiã exiſtimatur, bonum dicendum eſt, aut contrá. At omne dicendum non eſt: nanque idem ab aliquo putatur bonum, ſicut voluptas ab Epicuro, ab aliquo è conuerſo malum, nimirum ab Antiſthene. Contingit igitur id quod fieri non poteſt, idem & bonum eſſe & malum. Quòd ſi non omne quod ab aliquo putatur, bonum dixerimus, neceſſe erit nos diſcernere opiniones, quod per parem rationum vim poſſibile non eſt. Ignoratur

itaque

itaque quod ſit natura bonum. Licet autem totum cō- A
cluſionis illorum modum ex iis quæ reliquere mo-
numentis animaduertere. Quanquam Pyrrho quidem
ipſe nullum reliquit opus, verùm diſcipuli & neceſſarij
eius, Timon & Æneſidemus, Numenius ac Nauſipha-
nes, atque alij huiuſmodi: quibus obſtrepētes dogma-
tici aiunt illos comprehendere & decernere. Nam in
eo quòd arguere, & cæteros euertere conantur, profe-
ctò comprehendunt, atque in eo ipſo & aſſerunt & do-
gmata aſtruunt. Nam quum ſe nihil diffinire aiunt, o-
mníque rationi contrariam obiectam eſſe rationem; B
ea ipſa & definiunt & proferunt. Aduerſus quos illi re-
ſpondent, Atqui ea quæ patimur, vt homines fatemur.
Nam & quòd dies ſit, quòd ſit generatio, quódque vi-
uamus, & cætera in hunc modum, quæ in vita noſtra
manifeſta ſunt, ſcimus: cæterùm in iis quæ dogmatici
aſſerunt, ea ſe ratione comprehendere dicentes, veluti
de incertis, neutiquam conſentimus, ſolas verò paſſio-
nes agnoſcimus. Nam & nos videre confitemur, nóſ-
que intelligere ſcimus, verùm quo pacto videamus
aut intelligamus, ignoramus. Quin quòd hoc album C
videatur narrando dicimus, non aſſerendo an reuera
ita ſit. Porrò de ea voce qua nihil nos diffinire dici- 379
mus, atque ſimilibus, dogmata eſſe dicimus, neque
enim ſimilia ſunt iis quæ illi aſſerunt, puta quòd glo-
boſus ſphæræ inſtar ſit mundus. Nam id quidem in-
certum eſt. Hæ verò certæ conſenſiones ſunt. In eo
itaque quòd nihil diffinire dicimus, neque hoc ipſum
diffinimus. Rurſus illos dogmatici vitam etiam tolle-
re aſſerunt, dum omnia ex quibus vita conſtat euer-
tunt. At contrà eos illi mentiri aſſeuerant, non enim D
viſum ſe auferre, ſed quomodo ſe habeat vis videndi
ignorare ſe dicunt. Atque quod apparet ponimus, non
quòd tale quale cernitur, ſit. Nam quòd vrit ignis,
ſentimus, verùm an habeat incendendi naturam, non
pronuntiamus, quódque moueatur quiſpiam, & quòd
pereat videmus, verùm iſta quo pacto fiāt ignoramus.
Eis igitur (aiunt) ſolùm reluctamur, quæ in conſpicuis
rebus proximè aſſiſtūt incerta. Nanque dum ſtatuam

A eminentias habere dicimus, quod videtur exponimus: quum verò non habere eminentias asserimus, non iam quod cernitur, sed aliud dicimus: vnde & Timon in Pythone ait, non excessisse consuetudinem. At in Indalmis ita dicit,

Quod verò apparet tota vi vtcunque profectum.

Atque rursus in libro De sensibus, Quòd (inquit) istud dulce sit, non pronuntio: quòd autem videatur, assentior. Ænesidemus quoque in primo De Pyrrhonis rationibus, nihil ait per modum dogmatis diffinire Pyr-
B rhonem, propter contradictionem, verùm quæ sunt conspicua sequi. Eadem fermè ait in libro Contra philosophiam, & in libro De quæstione. Zeuxis itidem Ænesidemi necessarius in libro De duplicibus rationibus. Antiochus item Laodicenus & Apelles in Agrippa, ea solùm ponunt quæ videntur. Est igitur iudicium secundum Scepticos quod videtur, sicuti & Ænesidemus ait. ea in sententia & Epicurus fuit. Porrò Democritus nihil se nosse ait eorum quæ videntur: quædam verò ex his ne esse quidem. Aduersus huiusmodi
C iudicium, eorum nimirum quæ videntur, dogmatici aiunt ab eis ipsis varias phantasias incidere, quemad-
380 modum à turre vel rotunda vel quadrata. Scepticus si neutrum præfert, sine effectu erit: sin verò alteram sequitur, non iam (inquiunt) æquas vires iis quæ videntur, reddet. Ad quos aiunt Sceptici, quòd quando variæ incident imaginationes, vtrasque videri dicemus, atque ideo visibilia ponere quia videntur. Postremò autem Sceptici finem aiunt, nihil quicquam definire neque pronuntiare, quam rem sequatur vmbræ in
D morem animi tranquillitas atque constantia, vt ait & Timon & Ænesidemus. Neque enim ista aut fugeremus aut eligeremus, quæ in nobis sunt: quæ verò in nobis non sunt, sed per necessitatem vitare non possumus, vt est esurire, & sitire, & dolere. Neque enim ista ratione auferri possunt. Dicentibus verò dogmaticis, posse viuere Scepticos non detrectando, si iubeatur etiã patrem necare, respondent illi de dogmaticis, quo modo viuere poterit & abstinere quæstionibus, non de

rebus vitæ communis & obſeruandis. Itaque & eligimus aliquid ex conſuetudine, & fugimus, & legibus vtimur. Sunt qui dicant Scepticos finem dixiſſe tranquillum animi ſtatum, ſunt qui manſuetudinem. A

TIMON.

TImon Apolloniates Nicæus, de quo in primo Commentariorum in Sillos libro diximus, quòd opus ſuum ille Tiberio Cæſari dedicauit, Timonem aſſerit patre Timarcho, genere Phliaſium fuiſſe, iuuenémque ſaltationi operam dediſſe, choreáſque duxiſſe: poſtea verò mutata ſententia Megara ſe ad Stilponem contuliſſe, quicum diutius commoratum, rurſus in patriam rediiſſe, vxorémque duxiſſe. Tum in Elidem veniſſe cum vxore ad Pyrrhonem, ibíque moratum eſſe, quoad illi filij nati eſſent, quorum qui maior natu erat, Xanthum vocaſſe, medicinámque docuiſſe, vitæ etiamnum & inſtituti ſui ſucceſſorem reliquiſſe. Erat autem (vt & Sotion in decimo teſtatur) eloquentia & ſapientia inſignis: qui quum egeret alimentis, in Helleſpontum Propontidémque conceſſit, atque in Chalcedone philoſophiam & oratoriam exercens, multum admirationis emeruit. Hinc iam locupletior factus, Athenas profectus eſt, atque illic ad obitum vſque perſeuerauit, quum breue tempus Thebis egiſſet. Quin & Antigono regi & Ptolemæo Philadelpho cognitus & charus fuit, ſicuti ipſe in Iambis atteſtatur. Erat autem, inquit Antigonus, & potationis ſtudioſus, atque philoſophis interdum vacabat. Nam & poemata conſcripſit, & verſus, tragœdias, & ſatyras, & comœdias triginta, tragœdias verò ſexaginta. Sillos item & cinædos. Feruntur eius & libri varij ad viginti verſuum millia producti, quorum & Antigonus Caryſtius meminit, qui vitam ipſius conſcripſit. Sillorum verò ibri tres ſunt, in quibus (vtpote ſcepticus) in dogmaticos omnes maledicta atque cõuitia ingerit. Ex his primus planam atque perſpicuam habet interpretationem, enarrationis in modum. Porrò ſecundus & ter-

B C 381 D

A tius dialogi speciem tenent. Videtur autem Xenopha-
nem Colophonium de singulis percontari, atque ille
ipsi respődere. Atque in secundo quidem de antiquio-
ribus, in tertio autem de posterioribus agit. Vnde il-
lum quidem Epilogum inscripsere. Primus autem ea-
dem continet, præterquam quòd poesis illa ex perso-
na sua est. Hoc autem illius fuit initium,

Nunc mihi adeste omnes, gens importuna, sophistæ.

Hunc ego luscum didici. Nam & ipse Cyclopem se
appellabat. Fuit & alter Timon, hominum osor. Fuit
B autem hic philosophus Timon, hortorum studiosus
maximè, ac solitudinis amans, quemadmodum & An-
tigonus refert. Fertur Hieronymus Peripateticus de il-
lo dixisse, Sicut apud Scythas & qui fugiunt, & qui
persequuntur sagittas torquent, ita & apud philoso-
382 phos, alij persequendo discipulos capiunt, alij fugien-
do, quemadmodum & Timon. Erat autem acri inge-
nio ad percipiendum, atque ad irridendum promptus
& vehemens, literatórque illustris, & vt poetis fabulas
scriberet, ac tragœdias conderet, in primis valebat. A-
C lexandrum enim & Homerum tragœdiarum socios
accersere gaudebat. Et facillimè ferebat quum vel ab
ancillis vel à canibus perturbaretur, nihil æquè stu-
dens atque tranquillam vitam apprehendere. Aiunt
Aratum ab illo quæsisse quo pacto quispiam Homeri
poema sine menda consequi posset, illúmque dixisse,
Antiqua si incidat in exemplaria, non ea quæ nuper
emendata sunt. Neglecta quoque apud illum poemata
iacebant aliquando & corrosa, adeo vt quum & Zo-
D pyro oratori quiddam recitaret, euoluerétque volu-
men, & quod occurreret legeret, in medio ferme ope-
ris principium notarit auulsum, Lego eaten' ignorás.
Adeo verò frugi ac facilis in victu erat, vt nullum
prandij tempus obseruaret. Aiunt autem ipsum quum
vidisset Arcesilaum assentatorem incedentem medium
dixisse, Quid huc tu venisti vbi nos liberi sumus? Assi-
duè dicere solitus erat in eos qui sensus cum animi at-
testatione diiudicant, Conuenit Attagásque & Nume-
nius. Consueuerat & ista ludere. Ad eum enim qui

cuncta mirabatur, ait, Quid autem non miraris; quia A
tres quum simus, quatuor habemus oculos? Erat autem ipse vnoculus, & Dioscorides discipulus eius. Rogatus autem aliquando ab Arcesilao cur ex Thebis adesset, ait, Vt vos in aperto intuẽs rideam. Arcesilaum tamen quum in Sillis carperet, laudauit illum in eo libro qui inscribitur, Arcesilai de cœnis. Huius successor (vt Menodotus refert) nemo fuit, sed eius defecit institutum donec illud Ptolemæus Cyrenæus instaurauit. Porrò Hippobotus & Sotion, ipsius auditores fuisse tradunt Dioscoridem Cypriũ, & Nicolochum Rhodium, B
Euphranorémque Seleucium, & Praylum à Troade, qui adeo constanti animo fuit, vt tradit Philarchus historicus, vt pateretur se iniustè, vt proditorem affici 383
supplicio, ciues ne verbo quidem supplicatus. Euphranorẽ autem Eubulus Alexandrinus audiuit: Eubuli verò Ptolemæus auditor fuit. Eum verò Sarpedo & Heraclides audiuere. Porò Heraclidẽ Ænesidemus Gnossius audiuit, qui Pyrrhoniarum rationum octo conscripsit libros. AEnesidemum Zeuxippus Polites, Zeu- C
xippum verò Zeuxis qui Γωνιόπους dicebatur. Hũc Antiochus Laodicenus ex Lyco, quem rursus Menodotus Nicomedensis medicus empiricus, & Theodas Laodicenus audiere. Menodotum autem Herodotus Ariei filius Tarsensis, Herodotum verò Sextus empiricus audiuit, cuius sunt decem illa volumina, aliáque pulcherrima. Porrò Sextum Saturninus audiuit cognomento Cythenas & ipse empiricus.

A DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHOrum vita, Liber X.

EPICVRVS.

EPICVRVS Neoclis & Chæreſtratæ
384 filius,patria quidẽ Athenienſis, pago
B verò Chagettius ex Philaïdarum familia,vt Metrodor⁹ in libro De ingenuitate refert,fuit.Sunt qui illum dicant,& in primis Heraclitus in Sotionis breuiatione,quum Athenienſes Samum ſortiti eſſent,illic nutritum eſſe,ac demum octauũ & decimum agentem ætatis annum,rurſus Athenas conceſſiſſe,quo tempore & Xenocrates in Academia,Ariſtoteles Chalcide ſcholam habebant. Defuncto autem Alexandro Macedone rege,& Athenienſium ſub Perdicca afflictis
C rebus,Colophonem ſe ad patrem contuliſſe. Vbi quum aliquandiu commoratus eſſet,cógregaſſétque diſcipulos,Athenas iterum rediiſſe ſub Anaxicrate,ibíque aliquouſque cum cæteris in commune philoſophatum eſſe, deinde ſeorſum ſectam à ſe vocatam conſtituiſſe. Decimoquarto verò ætatis anno philoſophiæ dare operã cœpiſſe ipſe teſtis eſt. Apollodorus autẽ Epicureus in primo De vita Epicuri,refert illum ad philoſophiam ſe contuliſſe,grammaticos inſectãtem ac ſophiſtas,quòd percontanti quídnam eſſet apud Heſiodum
385 chaos, exponere nõ potuiſſent. Grammaticam verò il-
D lum docuiſſe primùm, ac demum lectis Democriti libris philoſophiæ dediſſe operã Hermippus autor eſt, atque ob id Timonem de illo dixiſſe,

Vltimus ex phyſicis Samiáque hic Vltimus ora
Præceptor iuuenum & morum formator amœnus.

Adiecti ſunt autẽ illi ad philoſophãdum,ipſo hortante, tres ipſius fratres,Neocles,Chæredemus,& Ariſtobulus,vt ait Philodemus Epicureus in x. De philoſopho-

rũ compoſitione.Seruus itẽ illius,Mus nomine,vt Myronian⁹ refert in Legib⁹ hiſtoricis capitulis.Enimuerò A
Diotim⁹ Stoicus infeſto aduerſus illũ animo,acerrimè eũ inſectat⁹ eſt,quinquaginta circũferẽs impudicas & laſciuas veluti ab Epicuro ſcriptas epiſtolas,eáſq; quæ Chryſippi ferũtur,veluti ſub eius nomine componens. Poſidonius autẽ Stoicus & Nicolaus & Sotion in XII eorũ quæ inſcribuntur Dioclis argumẽta. Sunt autẽ ſe rè XXIIII. & Dionyſius Halicarnaſſeus, vnà cũ matre ædiculas circuiſſe purgamẽta legentẽ,literáſq; cum patre docuiſſe mercedis exiguæ ſtipe tradũt.Vnum quo B
que è fratribus lenocinatũ eſſe,ipſúmq; Leõtiæ meretrici congredi ſolitũ.Democriti quoque De atomis,Ariſtippíq; De voluptate libros vt ſuos aſſeruiſſe, neque fuiſſe legitimũ ciuẽ,vt Timocrates ait,& Herodotus in libroDe pubertate Epicuri,Mithræque Lyſimachi diſpenſatori per epiſtolas fœdè adulatũ eſſe,Pæanẽ illũ ac regẽ appellando.Idomeneũ itidem & Herodotũ atque Timocratẽ,qui ſe adhuc obſcurum ſuáq; dogmata illuſtrarẽt,per epiſtolas laudare,eíſque ob hoc ipſum aſ- C
ſentari.Scribens ad Leontiã in epiſtola,id agit,inquiẽs in hũc modũ,Παιὼ ἄναξ,ô mea Leõtiola,cuiuſmodi me impleuit plauſus tuã epiſtolulã quũ legerẽ!Ad Themiſtam itẽ Leontis vxorẽ,Quotus enim(inquit)ego ſum, 386
niſi vos ad me proficiſcamini?prõptus ipſe quocunque vos ac Themiſta me accerſatis,irrũpere.Ad Pythoclẽ verò formoſum adoleſcentẽ,Conſumor(inquit)atque deficio,amabilẽ tuum atque diuinũ ad te ingreſſum operiens.Rurſúmque ad Themiſtã ſcribens, monere ipſũ arbitratur,vt Theodot⁹ in quarto Aduerſus Epi- D
curũ libro ait.Alijs itẽ compluribus meretricibus ſcribit,& Leõtiæ in primis,quam & Metrodorus amarit. In libro quoq; De finibus ſic loquitur,Nam equidem nihil habeo quod bonum intelligam, ſi ſaporũ voluptates,& quæ ex Venereis conſtãt, & quæ auribus percipiũtur,quæque ex formæ venuſtate blãdiũtur oculis, auferã.Scribit itẽ in epiſtola ad Pythoclem,Omnẽ autem diſciplinã,ô fortunati,fugite.Epictetus quoque,vt laſciuius loquentẽ ſugillat,maximíſq; probris inceſſit.

A Timocrates item in iis quæ inſcribuntur De lætitia,
Metrodori frater, ipſiúſque diſcipulus, eius relicta
ſchola, bis illum diebus ſingulis vomere ſolitum è ni-
mijs delitijs ſolutum refert, ſéque ipſum narrat vix ef-
fugere potuiſſe nocturnã illã philoſophiam, arcanám-
que illam conuentiunculam. Epicurum quoque multa
in oratione peccare, atque in vita longè plura, corporé-
que adeo miſerabiliter affectum, vt multos annos con-
ſurgere è ſella nequiuerit, minam interim quotidie in
cibos conſumere, vt ipſe in epiſtola ad Leõtiam ſcribit,
B atque in eis quas ad Mitylenenſes philoſophos ſcri-
pſit. Cõgredíque illi vnà cum Metrodoro & ſcorta a-
lia, Marmarium, & Hediam, Erotium, & Nicidium. In
eis quoq; voluminib⁹ quæ de natura ſcripſit triginta-
quinque numero, complura huiuſmodi inſerere, con-
trariáque in ipſis aliis quidem multis. Nauſiphani ve-
rò in primis ſcribere, ita ferè ad verbum dicens, Sed
habet, habuit enim ille velut parturiens ab ore iactan-
tiam ſophiſticam, quemadmodum & alij complures
ex mancipiorum numero. Ipſúmque Epicurum in epi-
C ſtolis iſta de Nauſiphane dicere. Adduxit illũ in eiuſ-
387 modi animi exceſſum, vt ne maledictis impeteretur,
magiſtrúmque inuocaret. πλεύμονα quoque ipſum ac de
ceptorem, & ſcortum ac ſine literis vocabat. Platonis i-
tem ſectatores, Dionyſij aſſentatores: Platonem quo-
que ipſum aureum: Ariſtotelem prodigum, qui pater-
na ſubſtantia conſumpta militaſſet, & venena vendi-
diſſet. Appellabat baiulum Protagoram, & librarium
ac ſcribã Democritum, qui in comeſſationibus vixiſ-
ſet literáſque docuiſſet. Heraclitum quoque κυκητὴν me-
D robibum. Democritum Lemocritum, & Antido-
rum σανίδωρον. Cyzicenos, inimicos Græciæ, & dia-
lecticos nimium inuidos. Pyrrhonem quoque in-
doctum & imperitum appellabat. Sed hi profectò in-
ſaniunt. Nanque viri huius aduerſus quoſuis incredi-
bilem gratitudinem permulti teſtantur, patria item
quæ ſtatuis æreis illũ honorauit: amici quoque tã mul-
ti, vt eos ne vrbes quidẽ integræ capere poſſint, famili-
ares præterea omnes ac diſcipuli quos illi⁹ dogmaticæ

ſirenes occuparunt, præter vnum Metrodorum Stra- A
tonicenſem, qui ab illo ſe ad Carneadem contulit, cui
fortè grauis erat viri incomparabilis & immenſa bo-
nitas, illiúſque ſcholæ perpetua ſucceſſio, quæ cæteris
fermè omnibus deficientibus, ſola perſiſtit, perpetuis
vicibus diſcipulis ſibi inuicem ſuccedentibus. Summa
præterea in parentes pietas, atque præcipua in fratres
beneficentia, manſuetudóque in ſeruos, quemadmo-
dum & ex eius teſtamentis liquet, & quòd ſecum illi
vnà philoſophati ſunt, ex quibus tamē clariſſimus fuit
is quem prædiximus, Mus, eximiáque (vt in ſumma B
complectar) eius in omnes humanitas fuit. Nam quid
de cultu in deos, & de amicitia aduerſus patriam di-
cam, quam cōſtantiſſimè vſque ad finem tenuit? quip-
pe qui per ſummam modeſtiam ad Rempub. accedere
noluit. Et quum difficillima tempora tunc Græciam
premerent, ſemper ibi perſeuerauit, bis aut ter ſolùm
ad Ioniæ loca profectus, ad amicos, qui ad illum vndi-
que numeroſiſſimi conueniebant, ac vnà cum illo in
horto viuebant, (vt ait etiam Apollodorus) quem & 388
octoginta minis comparauit. Porrò Diocles in tertio C
Incurſionis libro, illos ait viliſſimis & ſimpliciſſimis ci
bis vixiſſe. Parciſſimo enim (inquit) vini poculo con
tenti erāt, omníſque aqua illis ad potū cedebat. Nole-
bat autem Epicurus ſectatores ſuos in commune o-
pes deponere veluti Pythagoras, qui communia omnia
amicorum dicebat. Nam id (inquit) eorum qui diffi-
derent potius fuit quàm amicorum. Ipſe quoque in
Epiſtolis aqua tantùm & cibario pane ſe contentum
eſſe teſtatur, &, Mitte (inquit) mihi caſei cythridii pau
lulum, vt quum epulari pretioſius voluero, poſſim. Hu
iuſmodi illius vita fuit qui voluptatem finem aſſerit, D
quem Athenæus ita ſuo laudauit epigrammate,

Quis furor, ô ciues, vt vos ob vile lucellum
Rixas, & bellum ſollicitetis atrox?
Nam natura opibus facilè eſt contenta puſillis,
Contenta nullis ambitio eſt opibus.
Hoc Epicurus ait, dulces quem nempe Camœnæ
Aut Sundæ tripodes edocuere ſacri.

A Sciemus id manifeſtius in ſequentibus, ex dogmatibus & ex verbis eius. Maximè verò (autore Diocle) ex antiquis amplectebatur Anaxagoram, etſi in quibuſdam illi contradixerit: Archelaum quoque Socratis magiſtrum. Exercebat (inquit) diſcipulos vt etiam memoriter tenerent ipſius ſcripta. Hunc Apollodorus in Chronicis Nauſiphanem & Praxiphanem audiſſe tradunt. Verùm hoc ille de ſe non dixit in ea quæ extat eius ad Eurydotum epiſtola. Sed neque Leucippũ aliquem philoſophũ fuiſſe ait, neque ipſe neque Her-
B machus, quem Democriti fuiſſe præceptorem cum alii tradunt, tum etiam Apollodorus Epicureus. Cæterùm Demetrius Magneſius Xenocratis eum quoque auditorem fuiſſe aſſerit. Vtitur autem in rebus vocabulis propriis, quæ quoniam ſimpliciſſima ſunt, ea A-
389 riſtophanes grammaticus taxat. Adeo autem apertus dictione fuit, vt in libro De oratoria, nihil aliud quàm perſpicuitatem orationis inquirendum ac perſequendum moneret. Atque in epiſtolis vbi cæteri ſcribebãt Χαίρειν, ipſe Εὖ πράττειν, & honeſtè viuere præclarũ eſt.
C Alii tradunt in vita Epicuri normam illum ſcripſiſſe de Nauſiphanis tripode, cuius fuiſſe auditorẽ tradunt & Pamphili Platonici in Samo, cœpiſſe duodecimum agentẽ ætatis annum philoſophiæ operam dare, circiter trigeſimumquintũ ſcholæ præeſſe. Naſcitur autẽ (inquit Apollodorus in Chronicis) cẽteſimænonæ Olympiadis ãno tertio ſub Soſigene principe, mẽſe Gamelione ſeptimo menſis, ſeptẽ annis poſt Platonis obitum. Quum verò trigintaduorum eſſet annorũ, pri-
D mùm Mitylene & Lãpſaci ſcholã inſtituit annis quinque, demum Athenas migrauit, vbi diem obiit anno centeſimæſeptimæ Olympiadis ſub Pytharato, quũ ſeptuaginta & duos vitæ impleſſet annos. Succeſſit illi in adminiſtratione ſcholæ Hermachus Agemarchi filius Mitylenæus. Obiiſſe calculo vrinæ exitum impediẽte Hermachus in epiſtolis ait, morbo quatuordecim diebus fatigatum. Quo etiam tempore tradit Hermippus deſcendiſſe illum in peluim æream aquis calẽtibus plenam, petiiſſéque merum ſibi ad ſorben-

dum dari, atque monentem amicos vt ipſius decreto- A
rum memores eſſent, inter verba defeciſſe. Eſt autem in eum quod ſcripſimus epigramma in hunc modum,

Hoc moriens charis Epicurus dixit amicis,
Dogmatis ô memores vſque valete mei.
Qui calidam ingreſſus peluim, ſitientius hauſit
Suaue merum: hinc Stygias ebrius hauſit aquas.

Hæc viri vita, hic finis fuit. Teſtamentum quoque ipſius legimus, Mea omnia Amynomacho Philocratis
filio Batithæ do, Timocratíque Demetrii filio Pota- 390
mio ſecundum eam quæ in metro ſcripta eſt vtrique B
factam donationem, ea conditione vt horum quidem, & quæ in illo ſunt Hermacho Agemarchi filio Mitylenęo aſſignent, eiſque qui cum illo vnà philoſophantur & aliis philoſophiæ ſucceſſoribus illũ reliquerit Hermachus, vt in eo philoſophię dare operam poſſint. Vtque ſemper ii qui à noſtro nomine philoſophi appellantur, perdurent, Amynomacho & Timocrati eam quæ in horto eſt ſcholam, depoſiti iure commendo, ipſorúmque poſteris. Cauebũt autẽ ipſi, mandabúnt-
que hæredibus hortum illum ſeruẽt, quemadmodum C
& ipſi, tradántque philoſophantibus ex noſtro nomine. Porrò domum quæ eſt in Melite, dabunt Amynomachus & Timocrates Hermacho inhabitandã, vnáque iis qui ſecum philoſophantur, quandiu Hermachus vixerit. Ex earum autem rerum reditibus quæ à nobis legatæ ſunt Amynomacho & Timocrati, quantum fieri poſſit cum Hermacho diuidant, curent vt natalis dies parentibus & fratribus ac nobis quotannis
ſolenniter agatur, intra diem decimarum Gamelionis, D
vt etiam in conuentu ſolenni eorum qui nobiſcũ philoſophantur, cuiuſque menſis vigeſima die in noſtram & Metrodori ordino. Curent quoque diem fratrum, Poſidæonis. Inſuper curent diem Polyæni Metagitnione, ſicut & nos fecimus. Curæ autem ſit Amynomacho & Timocrati, Metrodori filium Epicurum, filiúmque Polyæni educare, dum philoſophantur & cum Hermacho degunt. Similiter & Metrodori filiæ

A curam habeant,& quum ad ætatem peruenerit,tradãt eam viro quem elegerit Hermachus ex iis qui ſecum
391 philoſophantur,ſitque illa obtẽperans, & pareat Hermacho. Dent autem Amynomachus & Timocrates ex reditibus noſtris in cibum his ſingulo quoque anno, vt ipſis quamcommodiſſimè fieri poſſe videbitur, id cum Hermacho deliberantes. faciãt item ſecum redituum dominum Hermachum, vt ex eius cõſilio qui nobiſcum conſenuit in philoſophia, princépſque relictus eſt noſtræ ſcholæ,fiant ſingula. Dotem verò puel
B læ,quum ad annos nubiles venerit, dare curabunt Amynomachus & Timocrates, quantum eis ſatis eſſe videbitur ex bonis auferentes,cõmunicato prius cum Hermacho conſilio. Curam item habeant Nicanoris quemadmodum & noſipſi, vt quotquot nobiſcum philoſophati ſunt,atque res ſuas in communem vſum cõtulerunt, omnémque alacritatem oſtendentes, nobiſcum in philoſophiæ ſtudiis conſenuerunt, pro modulo facultatum noſtrarum nulla re quæ ad victum neceſſaria eſt,egeant. Libros autem omnes noſtros Her
C macho tradant. Quòd ſiquid humanum Hermacho contigerit priuſquam Metrodori liberi ad ætatẽ perueniant,curæ ſit Amynomacho & Timocrati,vt liberaliter illi educentur,accipiántque ex facultatibus noſtris quæcunque illis erunt neceſſaria, curámque cæterarum rerum,vt à nobis inſtitutum eſt agant, vt ſingula quantum fieri poteſt fiant. Ex ſeruis autem liberos dimitto Murem,Niciam, & Lyconem,Phædrion item dimitto liberam. Iam verò moriens ſcribit ad Idomeneum epiſtolam huiuſmodi, Quum ageremus
D vitæ beatum,& eundem ſupremum diem,ſcribebamus hæc. Tanta autem vis morbi vrgebat veſicæ & viſcerum, vt nihil ad eorum magnitudinem poſſet accedere. Compenſabatur tamen cum his omnibus animi lætitia,quam capiebã memoria rationũ inuentorúmque noſtrorum. Sed tu, vt dignum eſt tua erga me & erga philoſophiam voluntate ab adoleſcentulo ſuſcepta, fac vt Metrodori tueare liberos. Hoc illius extre-
392 mum teſtamentum fuit. Fuerunt autem illi diſcipuli

pluriмi egregii & ſapiẽtiſſimi,Metrodorus Athenien- A
ſis,Timocrates,& Sandes Lampſacenus,qui & ex quo
agnouit virum, ab eo nunquam diſceſſit, niſi tantùm
ſex menſes quibus domum profectus denuo ad illum
reuerſus eſt. Fuit autem vir per omnia bonus, quem-
admodum & Epicurus in Præcipuis ſcribit. Atteſta-
tur autem in tertio & Timocrates. Huiuſmodi autẽ
quum eſſet,ſororem etiam Batidem Idomeneo tradit
vxorem: Leontiámque Atticam meretricem aſſum-
ptam pro concubina vſus eſt. Erat autem intrepidus
aduerſus turbationes omnes atque mortem,ſicut Epi- B
curus in primo Metrodoro tradit. Aiũt illum ſeptem
annis ante Epicurum obiiſſe diem, quinquageſimum
& tertium agentem ætatis annum. Ipſe autem Epicu-
rus,in iis quæ recitauimus teſtamentis ipſius, vt vita
functi filiorum curam haberi mandat. Habuit autem
& prædictum familiarem quendã Metrodori fratrem
Timocratem. Porrò Metrodorus hos ſcripſit libros,
Ad medicos tres,Ad Timocratem de ſenſibus,De ma-
gnificentia,De morbo Epicuri, Aduerſus dialecticos, C
Aduerſus ſophiſtas nouem,De itinere ad ſapientiam,
De mutatione,De diuitiis,Aduerſus Democritum,De
nobilitate. Fuit & Polyænus quidam Athenodori fi-
lius Lampſacenus,modeſtus & amabilis, vt Philode-
mus ait. Succeſſor item eius Hermachus Agemachi
filius, Mitylenæus vir inſignis, patre quidẽ paupere,
at principiò oratoriæ deditus. Feruntur & huius pul-
cherrima iſta monumẽta, De Empedocle epiſtolæ vi-
ginti duæ, De diſciplinis aduerſus Platonem, Aduer-
ſus Ariſtotelem. Moritur autem apud Lyſiam vir ſa- D
nè (vt diximus) illuſtris. Leonteus itidem Lampſace-
nus,eiúſque coniunx Themiſta, ad quam etiam ſcri-
bit Epicurus. Colotes quoque & Idomeneus & ipſi
Lampſaceni. Atque iſti quidem nobiliores ex Epicu- 393
ri ludo fuere,adiecto & Polyſtrato ſucceſſore Herma-
chi,cui ſucceſſit Dionyſius,cui Baſilides. Apollodorus
quoque Κηποτύραννος dictus eſt, clarus fuit, qui vltra
quadringenta volumina conſcripſit. Duo quoque A-
lexandrini Ptolemæi,Melas atque Leucus.Zeno quo-

A que Sidonius Apollodori auditor, qui infinita ſcripſit. Demetrius etiã cognomento Lacon, ac Diogenes Tarſenſis qui ſelectas conſcripſit ſcholas. Orion item & alii quos ii qui germani Epicuri ſunt, ſophiſtas appellant. Erant autem & alii Epicurei tres, Teleótei filius & Themiſtæ, alter Magneſius, quartus Hoplomachus. Scripſit autem Epicurus infinita volumina, adeo vt illorum multitudine cunctos ſuperarit. Nanque Cylindri ad trecentos ſunt, in quibus nullũ extrinſecus quęſitum teſtimoniũ eſt, ſolíſque referti ſunt Epicuri ſen-
B tentiis. Æmulatus eſt illum Chryſippus in ſcribendo multa, ſicut Carneades etiam refert paraſitum illum librorum dicens. Nam ſiquid Epicurus ſcriberet, tandem ſcribere & Chryſippus contendebat. Atque ideo ſæpius eadem ſcripſit. Vnde & tumultuariè ſcribere ac parum emendatè illi ex feſtinatione contingebat, tótque teſtimonia inſerit, vt ex iis ſolis libri pleni eſſe videantur, quemadmodum & apud Zenonem & apud Ariſtotelem inuenire in promptu eſt. Tam multa &
C tam præclara ſunt Epicuri volumina. Ex quibus iſta vel optima ſunt: De natura triginta & ſeptem, De atomis & vacuo, De amore, Epitomæ eorum quæ aduerſus phyſicos ſcripta ſunt, Aduerſus Megarenſes dubitationes, Raræ opiniones, De ſectis, De plantis, De fine, De iudicio ſiue Regula, Chæredemus, De diis, De ſanctitate, Hegeſionax, De vitis quatuor, De iuſto opere, Neocles, Ad Themiſtam, Sympoſium, Eurylochus, Ad Metrodorum, De viſu, De angulo atomi, De
394 tactu, De fato, De perturbationibus opiniones ad Ti-
D mocratem, Prognoſticon, Exhortatorius, De imaginib', De phantaſia, Ariſtobulus, De muſica, De iuſtitia & virtutibus aliis, De donis & gratia, Polymedes, Timocrates tres, Metrodorus quinque, Antidorus duo, De auſtris opiniones, Ad Mithren, Calliſtolas, De regno, Anaximenes, Epiſtolæ. Vnam autem ipſarum (vt viſum eſt) ipſis conabor ponere, tribus eius propoſitis epiſtolis, in quibus omnem philoſophiam ſuam breuiter collegit. Ponemus autem peculiares ipſius opiniones, & ſiquid viſum eſt eloqui electione

dignum, vt omni ex parte cuiuſmodi vir fuerit addi- A
ſcas, ſi tamen ad hæc iudicanda idoneus ſum. Primam igitur epiſtolam ſcribit ad Herodotum, ſummam rerum omnium naturalium: ſecundam verò ad Pythoclem, quæ de cæleſtibus corporibus eſt: tertiam ad Menœceum, continet autem ipſa de vitis. Ordiendum autem videtur à prima, quum prius pauca dixerimus de diuiſione philoſophiæ iuxta ipſum. Tres igitur in partes & ipſe philoſophiam diuiſit, Canonicam, Phyſicam, Ethicam. Canonica igitur illa acceſſum continet ad opus. Agitur de illa in libro qui in- B
ſcribitur Canon. Porrò Phyſica naturæ totam ſpeculationem continet, de qua in libris Naturaliũ triginta octo, atque in epiſtolis per elementa diſſeritur. Ethica verò de electione & fuga differit, quæ in voluminibus De vitis, & epiſtolis, ac libro De fine tractatur. Conſueuerunt autem canonicam naturali coniungere, appellántque illam de iudicio & principio ſine introductione. Naturalem verò de generatione & corruptione & de natura. Cæterùm moralem de iis quæ eligi vel vitari debent, & de vitis, & de fine. Enimue- C
ro dialecticam vt tranſuerſum agentem repudiant. Poſſe enim phyſicos abundè ſimplicibus, & propriis rerum vocabulis agere. Ait igitur Epicurus in canone quodam ſenſus, iudicia eſſe veritatis, & anticipationis & affectus. Epicurei præterea phãtaſticos in- 395
tuitus mentis adiiciunt. Dicit autem & in ea quam ad Herodotum ſcripſit Epitome, atque in certis illis opinionibus. Omnis enim (inquit) ſenſus irrationalis eſt, nulliúſque memoriæ capax. Neque enim à ſeipſo mouetur, neque ab altero motus poteſt aliquid adiicere ſiue auferre, nec eſt quod ipſos poſſit argue- D
re. Nam neque ſimilis ſenſus ſimilem poteſt, quòd par ſit vtriuſque vis: neque diſſimilis diſſimilem, quippe qui non earundem rerum iudices ſint, ac ne ratio quidem ipſa. Nãque omnis ratio à ſenſibus ducta eſt, neque alter alterum: omnibus enim intendimus, eóque aſſeritur ſenſuum veritas, quòd quæ ſenſu vigent, ea ſubſiſtant. Porrò & videre nos & audire non

A secus ac dolere subsistit. Quocirca & de incertis oportet ab iis quæ appareant signis colligere. Nanque & cogitationes omnes à sensibus manant secundum incidentiam, & proportionem, & similitudinem, & compositionẽ, cooperante aliquid etiam ratione ipsa. Insanorum imaginationes ac visa etiam in somnis vera sæpe sunt. mouent enim, non autem mouet quod non est. Cæterùm anticipationem dicunt veluti comprehensionem, seu opinionem ratam, siue cogitationem, siue vniuersalem intelligentiam insitam, hoc est,

B memoriam eius rei quæ sæpe extrinsecus apparuit, vt exempli gratia, Tale quiddã homo est. Simul enim atque homo nominatur, continuò per anticipationem forma etiam illius intelligitur, præcedentibus ac ducibus sensibus. Prorsus igitur quod prius omnibus nominibus ordinatũ est, manifestum est. Neque enim profectò quæreremus, quod inquirimus, nisi prius illud nouissemus. Verbi gratia, Quod procul abest, equúsne an bos est? Oportet enim antea per anticipationẽ agnouisse bouis & equi formam. Neque enim

C aliquid nominaremus, nisi prius per anticipationẽ illius forma per oculos animo impressa esset. Euidentes sunt igitur anticipationes, quod opinabile est à priore certo aliquo pendet, ad quod illud referimus quod

396 opinamur, vt vnde nouimus an sit istud homo nécne, hanc enim opinionem appellant siue opinationem, & veram esse & falsam dicunt. Nam si quidem pro testimonio sumatur, pro illa, siue cõtra illam agendum sit, falsa est. Vnde etiam introductum est προσμένειν, id est Perseuerare. vt, Prope turrim accedere & contemplari qualis propè videatur. Perturbationes autem esse du-

D as dicunt, voluptatem & dolorem, quæ in omne animal cadant. Ex his alteram propriam, alterã alienam esse: pérque eas iudicare electiones & euitationes. Quæstionum quoque alias esse de rebus, alias circa simplicem versari vocem. Atque ista de diuisione ac iudicio summatim dicta sunt. Redeundum iam ad epistolam quam diximus.

Epicurus

Epicurus Herodoto S. A

Iis qui nequeunt, ô Herodote, ſingula quæ à nobis
de natura ſcripta ſunt, ad vnguē intelligere, neque ma-
iores de his rebus editos libros perſcrutari, compen-
dium totius operis feci, quantum ſatis eſſe putaui, vt
integerrimarum opinionū memoriam facilè tenerent,
vt quouis tempore in iis quæ ſunt rata, illis opem fer-
re poſſint, in quantum arripuerint naturæ ſpeculatio-
nem. Quin eos etiam qui iam cōtemplatione omniū,
formam & veluti fundamenta totius operis iecerunt,
huiuſce compendio adiutum iri ſpero ad facilè remi- B
niſcendum. Nam fundamentis rei crebrò indigemus,
membris non ita. Eundum igitur ad illa eſt, faciendúſ-
que ex iugi memoriæ exercitatione habitus, ex quo &
ratus maximè validúſque ad res intuitus nobis obue-
niet, omníſque particularium rerum diligens cognitio
reperietur, quum formæ pleniſſimè animo verſantur
memoriáque tenentur. Nam ea ſumma totius diligen-
tiæ, íſque effectus eſt, huiuſce intuitu vti celeriter poſ-
ſe, ad ſimplicia elementa, atque ad concluſionum vo- 397
ces. Neque enim fas eſt condenſationem perpetuæ re- C
rum circuitionis eſſe, niſi poſſit paucis vocibus totum
in ſeipſo complecti illud, quod etiam per partes dili-
genter explicatum fuerit. Vnde quum omnibus per-
utilis ſit, qui ſint illi familiarius deditì naturæ rationi,
huiuſmodi vitæ continuationem fieri moneo in phy-
ſiologia, eam quæ maximè tranquillitatem afferat vi-
tæ, & eius compendium, ac veluti ſummam opinio-
num omnium tenere memoriter. Primùm igitur, mi
Herodote, quæ ſubiecta ſunt vocibus oportet com-
prehendere, vt ea quæ opinamur, ſiue quærimus, ſiue D
de quibus ambigimus, ad ea referentes, diiudicare poſ-
ſimus. At ne indiſcreta ſint omnia nobis in infinitum
demonſtrantibus, ſiue inanes voces habeamus, neceſſe
quidem eſt primam notionem per vnamquanque di-
ſpici vocem, nihílque probatione indigere. Siquidem
habebimus quæſitum vel dubitatum, vel opinatum ad
quod referamus: ſiue ſecundum ſenſus obſeruare o-
mnia oportet, ac ſimpliciter præſentes intuitus, ſiue

A mentis, ſiue quorumuis iudiciorum. Eadem ratione
etiam perturbationes quæ adſunt, vt perſeuerans illud
incertum habemus, quibus notare poſſimus. Hæc au-
tem vbi perceperimus, de incertis iam conſpicari opus
eſt. Primum quidem quòd nihil ſit eo quòd non eſt.
Omnia enim ex omnibus fierent, ſeminibus nihil in-
digentia. Sed & ſi quod occidit, interiret in id quod
non eſt, omnia iamdudum interiiſſent, quum ea non
eſſent in quæ diſſoluerentur. Atqui & omne huiuſmodi
ſemper fuit quale nunc eſt, ſempérque tale erit, nihil-
B que eſt in quod mutari poſſit. Nam præter ipſum vni-
uerſum nihil eſt quod in id ingreſſum mutationem
operetur. Enimuero iſtud quoque etiam in maiore
compendio ſtatim à principio dixit. In primo item De
natura ipſum omne eſt. Corpora nanque iſta vt ſeſe
habeant ſenſus ipſe teſtatur in omnibus, ſecundum
quem neceſſe eſt incertitudinem cogitationum conii-
398 cere, quemadmodum antea dixi. Niſi enim eſſet quod
inane & locum, & quæ tangi non poteſt naturam no-
minamus, nequaquam haberent vbínam eſſent cor-
C pora, neque per quod mouerentur, quæ profectò mo-
ueri perſpicuum eſt. At præter iſta nihil neque cogita-
tione comprehendi poteſt, neque per modum com-
prehenſionis, neque ſecundum comprehenſibilium
proportionem. Quippe quæ per omnes naturas acci-
piuntur, neque veluti horum euentus accidentiáve di-
cuntur. Eadem fermè in primo De natura, & in deci-
moquarto & quinto, atque in Maiore compēdio. Cor-
pora alia quidem ſunt concretiones, alia verò ex qui-
bus concretiones factæ ſunt. At iſta indiuidua ſunt &
D immutabilia, niſi omnia in id quod non eſt interitura
ſunt. Cæterùm in diſſolutione concretionum plena per
naturam ſuſtinere valent, quum nō habeant quorſum
aut quo pacto ſolui poſſint. Itaque principia neceſſe eſt
indiuiduas eſſe corporum naturas. Præterea & omne
iſtud infinitum eſt. Nam quod finitum eſt, extremum
habet. Extremum autem præter illud quippiam inſpi-
citur. Itaque quod extremum non habet, nec finem
quidem. Quod autem finem non habet, infinitum ſit

neceſſe eſt, non finitum. Atqui & multitudine corpo- A
rum, & vacui magnitudine omne iſtud infinitum eſt.
Si enim eſſet infinitum vacuum & corpora finita, nuſ-
quam manerent corpora, ſed ferrentur per infinitum
inane diſperſa, quum non haberent quò ſe figerent at-
que cohiberent. Quòd ſi vacuum finitum eſſet, non
haberent infinita corpora vbinam ſubſiſterent. Ad hæc
verò indiuidua corpora ac plena, ex quibus & concre-
tiones fiunt, & in quæ diſſoluuntur, incomprehenſibi-
lia ſunt figurarum differentiis. Neque enim poſſibile B
eſt ex eiſdem figuris comprehenſis, tot factas eſſe dif-
ferentias, ac per vnamquanque figurationem ſimplici-
ter infinitæ ſunt ſimiles. Porrò differentiis non ſim-
pliciter infinitæ, ſed tantùm incomprehenſibiles ſunt.
Neque enim (ait) interius in infinitum ſectionem eſſe.
Dicit autem quandoquidem qualitates immutantur, 399
ſi quis eas non etiam magnitudinibus ſimpliciter in
immenſum emiſſurus ſit, mouentur aſſiduò atomi. Ait
enim interius & æqua celeritate motus illas agitari,
cum vacuo ſimilem motum exhibente perpetuò gra- C
uiſſimè atque leuiſſimè. Atque illæ quidem longè à ſe
inuicem diſtantes. Alię verò agitationem ipſam conti-
nent, quum fuerint complexione inclinatæ, ſiue ipſis
complexionibus ſuſtẽtatæ fuerint. Nam vacui natura,
quæ illos ſingulos dirimit, hoc efficit: quandoquidem
firmitatem ſiue affixionem facere ipſa non poteſt. So-
lidum verò quod illis ineſt per colliſionem, agitatio-
nem facit quantum complexio illa ex colliſione reſti-
tutionem ac inſtauratioẽ dat. Horum autem initium
non eſſe, quum atomi & inane cauſæ ſint. Ait autem, D
intrinſecus neque vllam circa atomos ineſſe qualita-
tem, præter figuram & magnitudinem & grauitatem:
immutari autem colorem circa poſitioẽ atomorum,
in duodecim inſtitutionibus ait, omnémque magnitu-
dinem circa illos non eſſe: nunquam enim atomus ſen-
ſu viſa eſt. Hæc autem vox quum iſta omnia memorã-
tur, figuram idoneam ſubmittit cogitationibus naturæ
rerum. Mundi item infiniti ſunt, ſiue huic ſimiles, ſiue
qui diſſimiles ſunt. Atomi nanque cum infinitæ ſint,

A vt modò demõstratum est, etiam longissimè feruntur. Neque enim consumuntur eiusce atomi, ex quibus fiat mundus, siue à quibus effectus sit, neque in vnum, neque in infinitos, neque in similibus, neque in differentibus. Nihil igitur est quod huiusmodi mundorum infinitatem impediat. Imò & formæ similium figurarum cum solidis sunt tenuitatibus longè & apparentibus distantes. Neque enim eius recessiones in aere fieri non possunt, neque aptitudines per efficiẽtiam con-
400 cauorum atque tenuium, neque vapores consequen-
B tem positionem atque incessum obseruãtes, eam quam in solidioribus habeant. Eas autem formas imagines vocamus. Atqui motus qui per vacuum fit, nullo cõtrà incidentium occursu fit, omnem longitudinem comprehensibilem in incomprehensibili consumat tẽpore. Quippe tarditatis ac celeritatis incisio aduersa, nec aduersa similitudinem accipit, neque tamen simul secundum tempora quæ per rationem speculamur, iuxta id quod agitur corpus ad loca plura penetrat. Nam cogi-
C tari non potest. Et hoc sensibili in tempore simulac conuenerit, & ex quouis infinito, non ex quo complectamur motum, locus recedens erit. Simile enim contrariæ illi incisioni erit, etiamsi tãdiu celeritatem motus non intersecandam relinquamus. Perutile est autem & hoc tenere elementum, vel si nihil aliud quàm quòd simulachra tenuitatibus summis vtuntur. Vnde iis quæ apparent palàm reluctatur, vel quòd celeritatem habeant incomparabilem, quæ quemuis meatum moderatum habeat in hoc, nequid illorum infinita-
D tem vel minimum intersecet, plurimas autem & infinitas cõtinuò aliquid refringat. Ad hæc verò quoniam imaginum generatio simulatque cogitatur, contingit. Nam fluxus à corporibus eius qui sit in multa angustia, notationi perspicuus non est hoc contrariam repletionem seruans diutius solidi positionem, ordinémque atomorum: & si aliquando confunditur, celerésque in aere conuentus sunt, quod minimè oporteat altius repletionem fieri. Sunt autem alij modi à quibus naturæ huiusmodi gignantur. Nihil enim horum

contra ſenſus atteſtatur, ſi reſpiciat aliquis modum ali- A
quem effectus, vt ab exterioribus ad nos conuenientiam referant, etiamſi exiſtimandum eſt quum aliquid extrinſecus ſubrepit, formas nos intueri atque cogitare. Neque enim profectò reſignarent quæ exteriora ſunt, naturã ſuam, coloris ſcilicet atque formæ, per aerem qui inter nos & illam medius eſt, neque per radios 401
aut qualeſcunque fluxus qui à nobis ad illa manarint. Ita veluti formis quibuſdam à rebus ipſis ad nos penetrãtibus, quæ à coloribus formæque ſimilitudine non differant iuxta modum congruæ magnitudinis, in a- B
ciem aut mentem celeri vtentibus motu, deinde hac ex cauſa quod vnum & perpetuum eſt phantaſiam, & conſenſionem reddens, à ſeruante ſubiecto, ſecundum eã quæ inde proficiſcitur æqualem in altiorib' affectionem in ſolido fixionis atomorum, & quam animo vel ſenſibus phantaſiam irruentẽ acceperimus, ſeu formæ, ſeu accidentium, forma hæc eſt ſolidi, quæ fit iuxta ſubſequentem denſitatem, ſeu ex imaginum comprehenſione. Porrò eo quòd opinamur mendacium ſem- C
per ac falſum afferi, ſiue non refelli poteſt. Sin verò minus afferatur per immobilem nobis ipſis connexum imaginalem intuitũ, perceptione præditum, per quam mendacium fit. Nam ſimilitudo viſorum quæ veluti in imagine accipiuntur, ſiue illa in ſomnis fiant, ſiue per alios intuitus mentis, aut iudiciorum reliquorum, nequaquã in iis eſſent quæ ſunt, & vera appellantur, niſi eſſent aliqua, & hæc ad quæ iaculamur intuitum: falſum verò non eſſet, niſi accepiſſemus & alium aliquem motum in nobis ipſis, coniunctum quidem, cæterùm D
perceptione præditum. Secũdum hunc autem coniunctum phantaſtico iactui, perceptionémque habentem, ſi quidem non afferatur ſiue refellatur, fieri vt mendacium ſit: ſi autem afferatur, aut non refellatur, verum. Et hæc igitur operæpretium eſt vt opinio fortiter teneat, vt neque iudicia tollantur actionum, neque falſum dum æqualiter confirmatur, cuncta perturbet. Atqui & auditus fit, dum flatus aliquis fertur, ſiue à vocante ſiue à ſonante, ſiue à ſtrepente, aut quod-

A uis audiendi instrumẽtum inferente. Porrò fluxus hic
402 in æqualium partium tumores diffunditur, quandam
ad inuicem seruantes consensionem, atque vnitatem
propriam, ad id quod emisit atque ad sensum pertin-
gentem, qui in illo vt plurimum facit. Sin verò minus,
vel quod extrinsecus est tantùm manifestat. Nam abs-
que consensione aliqua inde adueniente nunquam pro
fectò fieret huiusmodi sensus. Non igitur existiman-
dum est aerem ipsum à procedente voce formari, vel
B ab iis quæ similis generis sunt. Multum enim ei dees-
set, si hoc ab illa pateretur, sed eum ictum qui fit in no-
bis, simulac vocem miserimus, huiusmodi facere ex
quibusdam tumoribus, qui ventosum efficiant flu-
xum, deinde nobis passionem audiendi insinuent. Quin
& hoc ipsum de odoratu sentiendum quod de auditu
diximus. Nunquam enim vllam effici passionem po-
sse, nisi sint tumores quidam, qui à re ipsa ad hunc
mouendum sensum debita mensura ferrentur, dum
partim quidam perturbati atque alienati sunt, partim
C verò quieti & conuenientes. Atqui atomos existiman-
dum est, nullam qualitatem eorum quæ videntur ad-
mittere, præter figuram & grauitatem & magnitudi-
nem, & quæ necessariò figuram contingunt. Qualitas
enim omnis immutatur, atomi verò nihil mutantur.
Oportet enim semper in dissolutionibus concreti-
onum, aliquid solidum atque insolubile subsistere,
quod mutationes in id quod non est non faciat, ne-
D que ex eo quod nõ est, sed secundum transmutationes
ex plurimis, quorundam verò accessus etiam ac reces-
sus. Quocirca necesse est vt ea quæ non transmutan-
tur, incorruptibilia sint, & ab eius quæ mutat natura
403 prorsus aliena, verùm tumores habere ac formationes
suas. Hoc enim subsistere necessarium est. Nam in iis
quæ apud nos transformantur, secundum ablationem,
figura accipitur subsistens. Enimuerò qualitates quum
in eo quod mutatur insitæ non sint, non secus atque
illæ relinquuntur ex corpore toto pereuntes. Abundè
igitur possunt ista quæ relinquuntur efficere concre-
tionum differentias. Quandoquidem aliqua necesse

eſt relinquantur, atque in id quod non eſt, defluant. A
Sed ne ſemper omnem quidem in atomis magnitudinem eſſe putandum eſt, ne ea quæ apparent reluctentur. Cæterùm mutationes quaſdam eſſe magnitudinum exiſtimandum. præſtat id quippe. Hoc autem ſi adſit, & quæ ſecundum paſſiones & quæ ſecundum ſenſus fiunt, reddentur. Omnis autem ſubſiſtens magnitudo, neque vtilis eſt ad qualitatum differentias. Nam & ad nos veniunt haud dubiè viſibiles atomi. Quod quum fit, minimè cernitur, neque quo pacto
fiat viſibilis atomus, agnoſcere poſſumus. Ad hæc pu- B
tandum non eſt in corpore finito tumores infinitos eſſe, neque qualeſcunque. Itaque non eam modò ſectionẽ quæ in infinitum pateat, ad id quod minus eſt tollere oportet, ne omnia infirma faciamus, cogamúrque complexionibus repentinorum ea quæ ſunt, in id quod non eſt, terendo conſumere: verùm ne tranſmutationem quidem in iis quæ finita ſunt in infinitum, neque in minus fieri exiſtimandum. neque enim vbi ſemel quiſpiam dixerit tumores in pleriſque infinitos eſſe, quales etiam ſint intelligere poteſt. quinam
verò iſtud, quo modo finita ſit iſta magnitudo? Qua- C
les enim quidem ſunt conſtat. Nam tumores illi infiniti ſunt, & ii ex quibus qualeſcunque hi fuerint, infinita profectò eſſet etiam magnitudo extremitatémque finitam habentes perceptibilem, niſi & per ſeipſum inſpiciendum eſt, ne & quod deinceps ſequitur, huiuſmodi intelligamus, atque ita per conſequens in anteriora tendendo in infinitum contingat cogitatione procedere. Minimum autem illud quod in ſenſu
eſt conſiderandum eſt, vt neque ſit huiuſmodi cuiuſ- D
modi id quod habet tranſmutationes, neque tamen o- 404
mnino diſſimile, ſed habeat commune cum tranſmutationibus aliquid. Cæterùm perceptione partium careat, ſed quum propter communis illius ſimilitudinem aliquid ipſius nõ percepiſſe arbitramur, partim ad hæc, partim ad illa, æqualitatem nobis oportet occurrere, ex qua iſta conſpicimus à primo inchoãtes, nõ in eodem,

A neque in partibus partium,ſed in proprietate ſua me-
tiendo magnitudines,quæ maiores ſunt magis,& quæ
minores minus hac proportione arbitrandum, quod
in atomo minimum eſt vti.Conſtat enim differre illud
paruitate ab eo quod ſecundum ſenſus aſpicitur, ea-
dem verò proportione vti. Nanque & quam magni-
tudinem habet atomus,ſecundum hanc proportionem
prædicauimus, paululum ſolam excludendo longitu-
dinem præter ea minimos atque non mixtos fines eſ-
ſe putandum eſt, longitudinum dimenſionem, & ex i-
B pſis primis maioribus ac minoribus parando rationis
ſpeculatione, in iis quæ ſunt inuiſibilia. Nam com-
mune illud quod eis ineſt ad immutabilia ſufficit,quod
hactenus eſt perficere. Collationem autem ex iis quæ
motum habent fieri poſſibile non eſt. Nam & infiniti
quod ſupremum aut infimum ſit,prædicandum non
eſt ſuprà vel infrà eſſe.Nam quod ſupra caput ſit,vnde
cunque ſtemus,ducere in infinitum, nunquam nobis
iſtuc apparere.Ita & quod infra id quod intellectum
eſt,æqua ratione euadere in infinitum, ſupra eſſe atque
C infra iuxta idem.Hæc enim intelligi poſſibile non eſt.
Itaque licet vnam accipere ſuperiorem intelligibilem
loci mutationem in infinitum,vnámque inferiorem&
ſimiles ad ſuperiorum pedes,id quod à nobis fertur ad
ea quæ ſupra caput noſtrum ſunt loca pertingat, aut
ad inferiorum caput,quod à nobis fertur inferius.
Nanque motus vniuerſus,nihilominus vtrique oppo-
ſitus in infinitum intelligitur. Verùm enimuero & æ-
qua celeritate atomos eſſe neceſſe eſt,quum per inane
405 inuehuntur nullo reluctante.Neque enim grauia par-
uis,ac leuibus celerius ferrentur,quandoquidem nihil
D occurrit eis,neque itidem parua magnis, quum mo-
tum omnia habeant commenſum,vbi ne illis quidem
aliquid obluctatur, neque ſupernus neque obliquus
per colluſiones motus, neque inferior per propria
pondera. In quantum enim vtraque continent, in
tantum vnà cum intellectu habebit motum,quod aut
extrinſecus, aut ex pondere proprio reluctetur ad-

uerſus ferientis vim. Sed enim & per concretiones al A
tera celerius quàm altera dicetur, quando atomorum
æqua celeritas ſit atque in vnum ferantur locum ato-
mi quæ in conuentibus ſunt,& contra minima perpe-
tuò,niſi in vnum ſecundum tempora quæ ratione cer-
nuntur , ſed frequenter obluctentur,donec ſub ſenſu
motus aſſiduitas fiat. Quod enim de inuiſibili opina-
mur,quòd nimirum tempora quæ ratione cernũtur,
perpetuum motum habituraſint,in huiuſmodi verum
non eſt. Nam omne quod cernitur, aut animo per B
intuitum percipitur,verum eſt. Poſt hæc diſpiciẽdum
eſt,ad ſenſus paſſionéſque referendo. Ita enim erit fir-
miſſima probatio , quòd animis ſit corpus tenuibus
partibus per totam congregationem ſeminatum. Cæ-
terùm ſpiritui ſimillimũ calori quoddã temperamen-
tum habenti, atque huic alicubi ſimile alicubi illi. Eſt
autem pars quæ multam accepit immutationem exi-
litate partium atque horum ipſorum. Conſentit au-
tem huic magis ex reliquo cœtui. At iſtud omne con- C
ſtat,vires eſſe animi , & perturbationes , agilitatéſque
motus & cogitationes , & cætera quibus priuati mo-
rimur. Enimuero & id oportet tenere quòd habeat a-
nima ſenſus plurimam cauſam. Non tamen iſtam ac-
cepiſſet, niſi à conuentu reliquo roboraretur. Porrò
reliquus conuentus quum hanc parauerit cauſam , &
ipſe huiuſmodi caſus ab illa particeps ſit , non tamen
omnium quæ illa poſſidet: idcirco diſcedente anima, 406
ſenſu caret. Neque enim ipſum in ſeipſo poſſidebat
hanc vim , ſed alteri quod vnà cum eo factum fuerat,
parabat per conſummatam circa ſe virtutem,ſecundũ
vertiginem, ſibiipſi continuò ſenſibilem incidentiam D
perficiens , & illi per communem fluxum atque con-
ſenſum(vt dixi)reddebat. Idcirco igitur & inſita ani-
ma nunquam alia aliqua parte diſcedẽte,priuata ſen-
ſuum fieret , ſed quum illa vnà pari periret ſoluto eo
quod ſuſtinebat , ſiue toto ſiue etiam parte aliqua , ſi
quidem ſenſus animæ in vigore perſiſteret. Porrò cõ-
uentus reliquus permanens,& totus & per partes,non
habet ſenſum illo abſcedente , quantalibet ſit quæ ſe

A intendat atomorum multitudo in animæ naturam,ve-
rùm enim & ſoluto conuentu toto diſpergitur anima,
neque iam eaſdem vires habet neque mouetur.Itaque
ne ſenſum quidem habet. Neque enim intelligi poteſt
hoc ipſum quod ſentitur,niſi in conuentu iſto his mo
tibus vtatur,quando ea quæ roborant , & quæ conti-
nent huiuſmodi non ſint in quibus nunc exiſtens ta-
les mot' habet. Atqui & hoc in aliis dicit, & ex leuiſ-
ſimis atomis atque rotũdiſſimis illam eſſe cõpoſitam,
multum ab illis differentibus quæ igneæ ſunt:pars ta-
B men eius quæ ratione caret corpori quoque reliquo
connexa eſt. Rationalem autem partem in pectore
ſedem habere, vt ex metu & gaudio manifeſtum eſt.
Somnum fieri quum partes animæ quæ per omnẽ cõ-
cretionem diſſeminatæ ſunt, aut continentur,aut eua-
cuantur,deinde poris incidunt. Semen præterea ex o-
mnibus corporis partibus ferri intelligendũ eſt. Dicit
enim per plurimam nominis familiaritatẽ in eo quod
per ſe intelligitur. Incorporeũ autẽ per ſe intelligere
407 non poſſumus præter vacuum. Porrò vacuum neque
C facere aliquid neque pati poteſt,ſed motũ tantùm per
ſe corporibus præbet. Itaque qui incorpoream dicũt
eſſe animam,deſipiunt. Nihil enim aut facere poſſet
aut pati,ſi eſſet huiuſmodi. At nunc euidenter hæc v-
traque in anima eſſe caſus manifeſtant. Has igitur de
anima ratiocinationes , ſiquis ad perturbationes ſen-
ſúſque referens,memoria teneat quæ principiò dixi-
mus,ſatis intelliget ea quæ locis comprehenſa ſunt in
id quod particulare eſt ex his firmiter ac diligẽter ex-
poſita.Verumenimuero & figuræ & colores & magni
D tudines & pondera,& alia quæ de corpore prædican-
tur,vt quæ per ſeipſa tendant,ſiue ad omnia,ſeu ad vi-
ſibilia,& ea quæ per ſenſum cognita, neq; per ſeipſas
naturas eſſe opinandũ. Non enim poſſibile eſt id ſci-
re,neque omnino vt nõ ſunt,vt neque alia quæ inſunt
huic incorporea,neque vt huius particulæ,ſed vt cor-
pus totum,quod vniuerſaliter quidem horũ omnium
quæ ſua ſunt naturam ſempiternã habeat,poſſibile nõ
eſt eſſe,ſi ſimul feratur. Sicuti quum ex ipſis tumori-

bus maior conſtiterit conuentus, ſiue primorum, ſiue A
vniuerſi magnitudinum, aliquo autem minorum, ſed
(vt dixi) ex his omnibus perpetuã habẽs ſuam natu-
ram. Atque intuitus quidem priores habent hæc o-
mnia & perceptiones. Cæterùm conſequente multi-
tudine ſubita, & nuſquam ſciſſionem admittente, ſed
juxta ſubitam agnitionem corporis prædicamentum
percipiente. Quin & corporibus contingit ſæpe vt
ſequãtur, & quod ſempiternum non eſt, neque in in-
uiſibilibus neque in corporeis. Vnde ſecundum mo-
tum plurimum hoc nomine vtente, manifeſtè colligi- B
mus caſus neque vniuerſi habere naturam, quam aſ-
ſumentes ſecundum repentinum corpus appellamus,
neque item conſequentium ſempiternorũ, ſine quibus
corpus cogitare non poteſt, per intuitus autem quoſ- 408
dam, ſubſequente repẽtino ſingula appellarentur. Cæ-
terùm quandocunque cõtingentia ſingula inſpiciun-
tur, non ſempiternis caſibus ſubſequẽtibus, neque hęc
actio expellenda ex eo quod eſt quia naturã non ha-
bet vniuerſi cui contingit, quod profectò etiam cor-
pus appellamus, neque item ſempiternorũ ſubſequen- C
tium, neque rurſus per ſe exiſtimãdum. Neque enim
hoc, vel in his, vel in ſempiternis contingentibus in-
telligendum, ſed id quod etiam apparet, caſus omnes
corpora exiſtimandum, etiamſi non ſempiternè ſub-
ſequantur, neque per ſe rurſus naturæ ordinem ha-
beant. Cæterùm quemadmodum ſenſus ipſe proprie-
tatem facit, conſpiciuntur. Sed enim & hoc vehemen-
ter cõſiderare opus eſt. Nanque tempus minimè quę-
rẽdum eſt, ſicut & reliqua quæ in ſubiecto quærimus,
referentes ad eas quæ ad noſipſos inſpiciuntur antici- D
pationes, ſed ipſam euidentiam per quam tempus aut
multum aut puſillum vocamus, hoc familiari quadam
propinquitate circunferentes reputandum, neque lo-
quutiones velut meliores perſequendum, ſed iis quæ
ſunt ad manus in ea re vtendum. Neque aliud aliquid
per ſeipſum prædicandũ, quaſi eadẽ quam proprietas
hæc ſubſtantiã habeat. Quod quidẽ faciunt quidã, ſed
ſolùm quo proprietatem connectimus, hoc etiam

A ſubmetimur animaduertendum. Nam hoc demon-
ſtratione non indiget,ſed animaduerſione. Nam die-
bus ac noctibus horúmque partibus connectimus. Si-
militer & perturbationibus ac tranquillitate & moti-
bus & ſtatibus,proprium aliquem prǽterea caſum.
Rurſus hoc ipſum cogitantes ſecundum quod tempus
nominamus. Ait autem & in ſecundo De natura libro
& in magna Epitome , atque in iis quæ prædiximus,
mundos & omnem finitam concretionem ſimilem iis
B quæ inſpiciuntur ſpeciem frequenter habentem exi-
ſtimandum ex infinito horum omnium prodiiſſe , ex
conuerſionibus propriis , diſcretis, maioribus, atque
409 minoribus: rurſúmq; diſſolui omnia,celerius alia,alia
tardius,quum alia hoc ab ipſis patiantur. Conſtat igi-
tur & mundos illum dixiſſe interire,quum partes mu
tantur , & in aliis quòd terra aeri ſuperuehatur, præ-
terea & mundos neque ex neceſſitate arbitrari opor-
tet vnam habere figurã,imò & differentes eos in duo-
decimo De mundo eſſe ait. Alios nanque ſphæræ,alios
C oui præferre ſpeciem,alióſque aliam itidem formam,
non tamen quanuis formam admittere neque animã-
tes eſſe ab infinito diſcretas. Neque enim probaret
quiſpiam,quòd in eo qui ſit huiuſmodi comprehẽſa,
non ſint efficiẽtia ſemina,ex quibus & animalia & ar-
bores & cætera quæ conſpiciuntur, conſtant. In hu-
iuſmodi verò non potuiſſet. Eadem autem ratione e-
tiam innutriri eum terra exiſtimandum. Sed & natu-
ram quoque opinandum eſt plurima & varia ex reb'
eiſdem edoctam fuiſſe atque coactam. Porrò ratio-
D nem quæ ab ea credita fuiſſent , ea poſtea diligentius
explicuiſſe atque adinueniſſe. Præterea in quibuſdam
celerius ,in aliis tardius, & quibuſdam euolutionibus
atque temporibus ab iis quę ex infinito,in quibuſdam
verò ſecundum minores. Quocirca & nomina ab ini-
tio non poſitione facta,ſed ipſa hominum ingenia per
ſingulas nationes propriis affectas perturbationibus,
ac propria percipientes viſa , propriè aerem emittere
immiſſum à perturbationibus ſingulis ac viſis, vt eſſet
vnaquæque etiam gentium per loca differentia. Tan-

dem verò communiter per gentes ſingulas fuiſſe impoſita propria, vt ſignificationes minus ambiguæ fierent adinuicem, breui vſque ſignificarēt, quaſdam inſuper res etiam quæ non conſpiciantur inferendo, vt eos qui eſſent conſcii monerent in ſonos quoſdam erumpere coactos, illos verò ratione duce plurimis ex cauſis ita interpretatos eſſe. Enimuero in meteoris motum & conuerſionē ac defectum, ortúmque & occaſum & his ſimilia, neque miniſterio cuiuſquam facta exiſtimandum eſt. Verùm illius ordinatione & imperio qui omnem ſimul beatitudinem & immortalitatem habeat. Neque enim beatitati conueniunt negotia, & curæ, & iræ aut gratiæ, ſed infirmitate ac timore & indigentia proximorū iſta fiūt. Neque rurſus quum ignis ſimul ſit conuerſus in ſe quæ beatitudinem poſſident, ſecundum volūtatem hos motus accipere, verùm omnem ſeruare decentiam per omnia nomina quæ in huiuſmodi feruntur notionibus, ſi neque contrariæ honeſto ex iis opiniones fiant. Alioquin maximam in animalibus perturbationem huiuſmodi contrarietas faciet. Quocirca & eas quæ ab initio ſunt huiuſmodi conuerſionum perceptiones, in mundi generatione oportet opinari, neceſſitatémque hanc & ambitum perfici. Atqui enim cauſam eorum quæ ſunt maximè propria diligenter exponere, Phyſiologiæ opus eſſe putandum eſt, beatitudinémque in ſciētia de cæleſtibus rebus huc cecidiſſe, & in eo quod naturæ quædam ſunt quæ inſpectæ ſecundum huiuſmodi meteora, & quæ his affinia ſunt, ad huius rei exactam diligentiam conferunt, præterea non in huiuſmodi ipſum multipliciter eſſe, ac ipſum ſe circa illa pro viribus & ſecus quomodolibet habere, ſed ſimpliciter non eſſe in incorruptibili ac beata natura eorum quæ diſcretionem ſuggerunt, aut perturbationem vllam, hoc autem mente comprehendere ſimpliciter eſt eſſe. Porrò quod in notitiam cadit de occaſu & ortu, & de conuerſione ac defectu, & quæ his ſimilia ſunt, nihil amplius ad beatitudinem ſcientiæ conferre, ſed ſimiliter habere metus eos qui iſta conſiderant, quæ-

A nam verò naturæ ſint,neſciunt, & quænam cauſæ vel
maximè ratæ , & niſi iſta difficilia nouiſſent fortaſſe
411 plurimi , quum timor ex conſideratione horum ſolu-
tionem capere nequeat,ac diſpoſitionem eorum quæ
ſunt maximè propria.Idcirco & plures inuenimus cau
ſas conuerſionum,& occaſus,& ortus,defectus,& hu-
iuſmodi , ſicut & in iis quæ particulatim fiunt. Aut
exiſtimandum non eſt horum vſum diligentiam non
accepiſſe, quanta poſſit ad tranquillitatem noſtrã bea
titudinémque conferre. Itaque quaſi per trãſitum in-
B tuentes quoties apud nos ſimilitudo ſit,de ratione cæ-
leſtium omniſque incerti diſſerendum eſt , eos aſper-
nãdo qui ne id quidem ſciũt quod vno modo ſe habet
aut fit,neque quod multis contingat modis,imagina-
tionémque ex receſſibus reddunt , ignorant præterea
quænam ſunt quæ perturbationem non ingerant. Si
tamen arbitramur eo modo ſuſceptum id fieri poſſe,
& in quibus ſimiliter perturbatione vacamus , ipſum
quod multis fiat modis non ignorantes, quemadmo-
dum ſi quod ita ſe habeat nouerimus , perturbatione
C carebimus. Ad hæc omnia illud omnino oportet in-
telligere , quòd perturbatio humanis animis propriè
omnino fit in eo quòd hæc & beata opinarentur , &
incorruptibilia,& contrarias his voluntates ſimul ha-
beant,& actiones,& cauſas,&in futura vita dirũ quip
piam ſecundum fabulas & expectent,& ſuſpicentur,
ſiue hanc priuationem ſenſus quæ in morte eſt metu-
ant , quaſi poſt mortem aliquid ſit , & ipſi in eo quod
non opinionibus iſta patiantur , verùm ratione & cõ-
mendatione quadam. Vnde quum non diffiniant ma-
lum æquam ſiue etiam maiorem perturbationem ca-
D pere,quaſi hæc opinarentur tantùm. Porrò huiuſmo-
di perturbationis vacatio, eſt his omnibus euadere li-
berum & abſolutum, perpetuámque omnium, & eo-
rum quæ ſunt planè propria ſeruare memoriã. Quo-
circa omnibus vtendum eſt præſentibus: in commu-
ne quidem vt communibus , priuatim verò vt priua-
tis,ac preſenti omni per ſingula iudicia euidentia. Si
enim hiſce intenderimus,id vnde perturbatio metúſ-

que fiebat excludemus,habita recta ratione, atq; sol- A
uemus déque cælestibus ac reliquis quæ semper inci- 412
dunt, quęque summè terrent reliquos, causas affere-
mus. Ista tibi Herodote,de natura omnium summa-
tim perstrinximus. Quæ tu si diligẽter pro viribus te-
nere studueris,arbitror te,etsi nõ ad omnia semper per
partes diligẽter explicata sufficiẽt, incõparabilẽ tamẽ
ex eis firmitatẽ atque cõstantiã aduersus homines cę-
teros percepturũ. Nam te ex teipso promouebis plu-
rimùm ad ea etiã quæ in toto de natura opere sunt di
cta per partes exponenda. Atque hæc ipsa mãdata me- B
moriæ perpetuo emolumento erunt. Sunt enim huius-
modi, vt ii etiam qui iam particularia satis,aut etiam
perfectè digesserunt,ad huiusce tamen intuitus pluri-
mos haberent, plurimùm iuuari ex his possint in iis
quæ de tota natura differuntur. Quæ autem non peni-
tus cadunt in ea quæ conficiuntur, ex his sunt aut se-
cundum eum morem qui caret inuidia simulatque in-
telligitur ambitus eorum quæ sunt in primis rata,ad
tranquillitatem animi faciunt. Et ista quidem de na- C
turalibus eius epistola. Sequitur de meteoris in hæc
verba,

Epicurus Pythocli S.

Reddidit mihi Cleon abs te epistolam, in qua nos
fouere atque diligere persistis, dignè pro nostro in te
studio neque ignauiter earum ratiocinationum me-
minisse niteris quæ ad beatam vitam contẽdunt. Pre-
caris vt tibi de meteoris breuem mittam facilémque
tractatum quo facilius admonearis. Ea enim quæ in
aliis scripsimus,difficilimè teneri memoria, quanuis
ea (vt ais) quis continuè circunferat. Nos autem per- D
libenter preces admisimus tuas,magnáque de te & iu-
cunda spe fruimur. Quum igitur cætera iam absolue-
rimus omnia, agimus quæ postulasti,plurimis & aliis
emolumento futura inuenta hæc, & iis maximè qui
rudes adhuc,germanã summámque nuper naturæ ra- 413
tionem degustarunt,his itẽ qui aliquibus disciplinarũ
liberalium sunt grauioribus curis impliciti. Ea igi-
tur ritè percipe, mandatáque memorię tecum acriter

A acutéque volue, cum cæteris quæ in breui Epitome
ad Herodotum miſimus. Primùm igitur nullum alium
aliquem finem ex cæleſtium corporum ſcientia ſiue
per connexionem,ſiue abſolutè dicantur, putãdum eſt
quàm perturbationis vacationem, ac probationẽ cer-
tam,ſicuti & in reliquis,neque quod ſit impoſſibile vi
aggredi,neque ſpeculationem habere ſimilem,aut his
libris quos De vitis ſcripſimus,aut de his quos de aliis
naturalium quæſtionum purgationibus,puta quòd o-
mne corpus impalpabile natura ſit, quòd indiuiſibilia
elementa, & omnia huiuſmodi, aut quæ vnicam iis
B quæ videntur concordiam habent, quod in meteoris
non procedit. Verùm iſta quidem multiplicem ha-
bent generis cauſam & ſubſtantiæ prædicamentum
ſenſibus conſentientem. Neque enim ſecundum pro-
loquiorum vanitatem legíſque ſanctionem de natura
diſſerendum,ſed ſicut ea quæ videntur,hortãtur. Non
enim iam vita noſtra aut ſtultitia, aut gloriæ vanitate
opus habet,ſed ſolùm trãquilla ac ſecura vita. Omnia
quidem immobili ac ſtabili ratione fiunt per omnia,
ex iis duntaxat, quę multiplici modo iis quæ appa-
C rent concorditer incidunt,quum quis quod probabi-
liter de his dicitur congruenter omiſerit. Quum verò
quiſpiam hoc quidem omittit,hoc autem eiicit,quod
æquè ei quod videtur conſonũ eſt,eum profectò con-
ſtat omni naturę excidiſſe ratione, atque ad fabulas e-
ſſe deuolutum. Signa verò quædam eorum quæ in ſu-
pernis conſummãtur, ferre quædam ex iis quæ nobis
apparent, & quæ inſpiciuntur aut ſunt, non ea quæ in
ſupernis apparent. Hæc enim multis modis fieri poſ-
ſunt, vnumquodque tamen viſum obſeruandum eſt,
atque in ea quæ illi coniunguntur diuidendum, quan-
D doquidem illis nõ reclamatur, quin ſæpenumero ab-
ſoluãtur ab iis rebus quæ apud nos ſunt plurimis mo
dis perfici,vt ea quę ſunt apud nos. Mundus eſt cæli
414 quędam continentia,ſtellas & terram & quę videntur
omnia continens,abſciſſionémque ex infinito habẽs,
atque in finem deſinens, ſiue rarum ſiue denſum, quo
ſoluto quę in illo ſunt omnia,confuſionẽ accipient, &
deſinens

desinens aut in eo quod circumagitur, aut quod instá- A
tiam habet, & rotundam aut triangularem aut quancũque circumscriptionem. Omnibus enim modis fieri potest: quando eorum quæ videntur nihil obsistit mundo huic, in quo finem comprehendere nequimus. Quòd autem & huiusmodi mundi sint infiniti multitudine, colligi potest, & quoniam talis fieri mundus potest in mundo & intermundo, quod interuallum dicimus inter mundos, in loco vacui pleno, & non in magno, puro & vacuo, quemadmodum aiunt, quædam idoneorum quorundam seminum, quæ ab vno mundo B
siue intermundo fluxerunt, siue etiam à pluribus sensim, quæ auctiones & compositiones faciunt in locum alium, si sic cõtigerit, & irrorationes ex iis quæ opportunè eas suggerunt, quoad consumantur accipiántque constantiam, quantum subiecta fundamẽta subiectionis efficere possint. Non enim coaceruationem fieri oportet solùm, neque vertiginem in eo vacuo in quo fieri est possibile mundum secundum quod ex necessitate putatur, augeríque tandiu quoad alterum offendat, vt ait quispiam ex iis qui Physici vocantur. Hoc C
enim iis quæ videntur repugnans est. Sol item & luna & sidera cætera seorsum facta, postea à mũdo comprehensa sunt, & quæ præterea seruantur, continuò efficta sunt atque incrementum cœperunt. Pari ratione & terra & mare, & per cõparationes & vertigines quarundam tenuitate partium, constantium naturarum siue spiritualium, siue ignis præferentium speciem, siue vtrunque simul. Hæc enim ita suggerit sensus. Porrò solis cæterorúmque siderum magnitudo, quantum ipsi iudicamus, ea est quæ videtur. Hæc autem in vnde- D
cimo De natura. Nam si (inquit) magnitudinem inter- 415
ualli ratione amisisset, longè profectò magis colorem. Alia nanque huic rationabilior distantia nulla. Cæterùm secundum id quod per ipsum est, siue maior sit quàm videatur, siue paulò minor, siue tantus simul. Ita enim & apud nos lumina quæ ex interuallo cernuntur, per sensum conspiciuntur. Omnis autem in hanc partem instantia soluetur facilè, siquis rebus certis in-

A tendat, quod in libris De natura monstrauimus, ortus
& occubitus solis ac lunæ siderúmque cæterorum, &
per incensionem & extinctionem fieri posse, quum ta-
lis sit circunstantia etiam per alia loca, vt ea quæ præ-
diximus perficiantur. Nihil enim eorum quæ vidẽtur,
obluctatur per euidentiam quoque super terra, & rur-
sum per adiectionem quod prædiximus confici posse.
Neque enim refragatur aliquid eorum quæ cernũtur.
Ipsorum quoque motus non quidem fieri impossibile
secũdum vertiginem totius cæli, siue secundum ipsius
B quidẽ statum, horum autẽ vertiginẽ, iuxta eam quæ ab
initio in generatione mundi genita est in ortu necessi-
tatem: deinde calore per quandam ignis distributio-
nem semper ad interiora loca tendentis, conuersiones
solis ac lunæ fieri quidem possibile per obliquum cæ-
li, ita temporum necessitate coacti. Similiter & secun-
dum aeris obsistentiam, siue etiam materiæ aptæ quæ
semper adiaceat atque inflammetur. Partim verò dese-
rentis, siue etiam ab initio vertigo huiusmodi istis sit
distributa sideribus vt in gyrum moueantur. Cuncta
C enim huiusmodi atque his similia in nullo euidentiæ
ratione dissentiunt, siquis semper in huiusmodi parti-
bus possibili adhærens horum singula ad eorum quæ
videntur consonantiam possit adducere, nihil metuens
seruiles astrologorum artes, euacuationésque lunæ, ac
416 rursus impletiones, euersionémq; huius corporis. Fieri
enim profectò possent itidẽ & figurationes aeris. Atq;
& quæ secundum appositiones & omnes alios modos,
per quos & ea quæ apud nos apparẽt reuocãtur ad hu-
iusmodi speciẽ reddendã, nisi fortè quis vnico illo mo
D do cõtentus, reliquos nequicquã repudiet. Neque spe-
culatiuè possibile est aliquid homini aspicere, & ali-
quid impossibile, atque ideo impossibilia inspicere cu-
piẽs. Pręterea possibile est lunã ex seipsa habere lumẽ,
possibile itẽ & à sole mutuari. Etenim apud nos pleraq;
cernuntur, quæ plura ex seipsis habeant, plura item ab
aliis, nihilq; impedit eorum quæ in cęlestibus vidẽtur,
siquis multiplicis modi semper memoriã habeat, cõse-
quentésque ipsis vnà suppositionẽ & causas simul acci-

piat, neque aſpiciens in ea quæ non conſequuntur, hoc A
ipſum defluere aliâs aliter in illum vnicũ modũ. Porrò
facici manifeſtatio fieri quidẽ in ipſis poteſt & per immutationes partium, & per cumulatã adiectionẽ, modiſque omnibus meteoris huiuſmodi veſtigare nequaquam adnitendum eſt. Si enim aliquibus repugnare euidentiis contingat, nunquam vera tranquillitate poterimus frui. Solis ac lunæ defectus poteſt etiamnum fieri & per extinctionem, quemadmodum & apud nos pleraque fieri videmus. Iámque per interpoſitionem
quorundam aliorum, aut terræ, aut cæli, aut cuiuſlibet B
alterius eiuſmodi, ſicque proprios adinuicem modos conſpiciendum, & quòd coniunctas fieri concretiones impoſſibile nõ eſt. Porrò in XII De natura libro dicit, obumbrante luna ſolem deficere: lunam verò, terræ vmbra ſe opponente, verùm ſecundum receſſum. Hoc & Epicureus Diogenes in primo Electarum opinionum tradit. Præterea circuitionis ordo ſic accipiatur, ſicuti & quædam apud nos fiũt, diuináque ad hæc
natura nuſquam admoueatur, immunis à miniſterio in 417
omni ſua beatitate ſeruetur. Sin minus autem hoc fiat, C
omnis de cæleſtibus inanis erit cõtradictio, ſicuti iam quibuſdam fuit, qui non modum attigere poſſibilem, verùm in vnitatem deciderunt, dum vno tantùm modo arbitrantur hæc fieri, alióſque omnes poſſibiles excludunt, quíque & ad id quod intelligi nequeat, & ad ea quæ appareant ferantur. Quæ verò ſigna ſuſcipere oportet, quum non poſſimus pronuntiare, valere ſinamus, quæ noctium ac dierum prolixitates immutant, præter id quod ſolis motus celeres fiunt, rurſúmque
tardiores ſuper terram pro locorum longitudine im- D
mutant, & loca quædam celerius peragunt & tardius, ſicuti & apud nos quædam conſpiciuntur, quibus conſona de meteoris dicẽdum. Qui autem vnum aſſumentes iis quæ apparent reluctantur, eo etiam exciderunt quod inſpicere homini poſſibile eſt. Nanque ſignificationes fieri poſſunt etiam per collationes temporum, ſicuti & in iis quæ apud nos videntur animantibus, & in aliis, ſicut aeris & mutationis. Hæc enim vtraque iis

A quæ videntur non repugnant. Qualitatibus prætereà,
ſi ab hoc aut ab illo fit cauſa. Neque coniicere licet quî
fieri atque conſtare poſſunt concretiones aeris, im-
preſſiones ventorum, atque implicationes ſe inui-
cem tenẽtium atomorum, & eorum quæ ad hoc agen-
dum idonea ſunt, fluxúmque ex terra aquíſque colle-
ctionem, atque modis aliis plurimis huiuſmodi cõſtan-
tias fieri impoſſibile non eſt. Iam verò in iis partim ſe
collidentibus, partim verò mutantibus, aquas perfici,
& vẽtos item per relationem ex locis idoneis, dum per
B aerem mouentur. Vbi inundatio vehementior ex qui-
buſdam ad huiuſmodi immiſſiones idoneis conuenti-
bus facta fuerit, tonitrus fieri poſſe, ac per ſpiritus in
418 concauis nubium euolutionem ſicut in vaſis cõtingit.
Atque ex igne inſpirato ſonitum in ipſis fieri, & fra-
ctiones nubium atque diſſidentias ac confricationes,
atque ordines quæ cõcretionem glaciei inſtar accepe-
rint. Et in totum ad hanc partem, vt multis modis fieri
dicere poſſumus quæ vidẽtur inducunt. Coruſcationes
item eadem ratione modis plurimis fieri. Nam per cõ-
C fricationem colliſionémque nubium, figuram illam
ignis effectricem elabentem, coruſcationem gignere,
ſtatúmque ex nubibus talium corporum quæ hunc
ſplendorem efficiant, & per preſſuram aut colliſionem
nubium fit, ſiue ab ſe inuicem, ſiue à ventis, & per com-
plexionem ea quæ à ſideribus manat ſe inſerente luce,
ſiue à motu nubium vẽtorúmque compulſa, & per nu-
bes decidente, ſiue per collationem tenuiſſimi nubium
luminis, aut ex igne coactas nubes efficere tonitrus, &
D per huius motum, & per ignis euaporationem quæ fiat
per conſtantiam motus, volubilitatíſque vehemẽtiam.
Fractiones quoque nubium à vẽtis caſum eſſe efficien-
tium ignis atomorum, coruſcationíſque ſpeciem pera-
gentium. Aliis item modis pluribus facile erit inſpice-
re ei qui & quæ apparent teneat, iíſque ſimilia queat
conſpicari. Præcedit autem coruſcatio tonitrum in hu-
iuſmodi circunſtantiam nubium, & quòd ſimul atque
flatus irruerit, emittatur figura coruſcationis efficiens.
Poſtmodum verò ſpiritus inuolutus huiuſmodi reddat

ſonitum, & per vtrorunque incidentiam coruſcatio A
maiore ad nos celeritate vtatur. Poſtremò autem venire tonitrum, ſicuti in quibuſdam quæ ex interuallo
inſpiciuntur ictúſque quoſdam efficiunt. Fulmina fieri 419
poſſunt per multos ventorum conuentus, & conuolutiones, validámque euaporationem, & fractionem partis, eiúſque vehementiorem ad inferiora loca lapſum, fragore illo contingente quòd conſequentia loca denſiora ſunt, ob implicitas nubes, per hunc item ignis
inuoluti lapſum, ſicuti fieri poſſibile eſt. Tonitrum B
quoque, quum ignis amplior fuerit inſpiratus, qui vehementius prorumpit nubem, quòd in anteriora cedere nequeat, idcirco quòd huiuſmodi concretio fiat, plurimùm quidem ad excelſum aliquem montem vbi maximè fulmina cadunt adinuicem ſemper. Et alijs item modis plurimis fulmina fieri poſſunt, modo longè abſit fabula. Aberit autem ſiquis ritè ea quæ apparent ſequens, de iis quæ ſunt occultiora ad eam
normam iudicarit. Preſteres quoque & per poſiti- C
onem nubis ad inferiora loca aliena ſpecie à repentino flatu impulſæ fieri conſentaneũ eſt, & per flatũ qui vnà & feratur vehemẽs, & nubem ad proxima impellat loca exterior flatus. Præterea & per circunſtantiam ſpiritus, quum in circulum aer quidam ſupernè compellitur, vehemenſque ventorum colliſio fit, neque valet in tranſuerſa diffluere, propter eam quæ circũfunditur aeris denſitatem, atque ad terram quidem vſque preſtere deſcendente, ſtrobili fiunt, vt generatio ſecundum motum ſpiritus fiat. Porrò vſque ad mare vertigines fi-
unt. Terræ motus autem & quum ſe in terram recipit D
ventus, fieri poſſũt: & quũ hæc paruis rumoribus perpetuóque motu ſe obiicit, quando agitationem terrę parat ſpiritus ille, aut exteriore ex parte complectitur, dum in fundamẽta ruit, aut in abſtruſa, ſpeluncæ in morem, terræ loca denſatus à ventis aer. Propter hanc
autem diſtributionem motus ex lapſibus fundamen- 420
torum plurimorum, itémque reditionem, vbi condenſationibus vehementioribus terræ obuiarit, terræmotus perfici poſſibile eſt. Et alijs item modis pluribus

A has terræ agitationes fieri. Porrò ventos in tempore fieri contingit, quum semper fiat, sensuúmque subrepat alienatio quædam, & per collectionem aquæ copiosæ. Venti autem reliqui fiunt, vt quũ pauci in concaua irruerint multa, horum dum diuisio fit, grãdo perficitur & per concretionem vehementiorem. Vndique autem ventosorũ circunstantiam quorundam, ac partitionem & moderationem, quorũdam pariter aquæ præferentium speciem, eruptionem simulatque cõpulsionem ipsorum faciẽtem, ac disruptionem ad id cõstare quod
B secundum partes concretas fit, & secundum soliditatem. Verùm etiam circunferentiam fieri impossibile non est, extremis vndique conuenientibus, & inconstãtia omni ex parte (vt dictum est) partes, & planè, siue aquosis quibusdam seu ventosis circunstãtibus. Niuem autem perfici credibile est, & quum aqua tenuis ex nubibus funditur variis commensionis, & pressuræ ex nubibus idoneis & ex seminis monumento. Deinde dum fertur hoc concretionem accipiente, propter vehementiorem quandam in locis inferioribus nubium
C congelationis circunstantiam, & per concretionem huiusinodi lenem habens in nubibus raritatem, emissio hæc nubibus fit, dum se inuicem collidunt quæ aquæ speciem præferunt, & quæ his vnà adiacent, quæ dum veluti compulsionem faciunt, grandinem reddunt exprimúntque quod maximè in aere fit, & per huiusmodi collisionem nubium, quæ coagmentum acceperunt, fit vt desiliat niuis ista cõgeries: & aliis item modis nix confici potest. Ros autem efficitur & per conuentum ad inuicem ex aere taliũ quæ sint huiusce humoris cau-
421
D sæ ac effectus. Sed enim & per loci mutationem, aut ex humentibus locis, aut aquas habentibus maximè perficitur ros. Deinde quum hæc inter se conuenere, humiditatémque peregerunt, motum rursus ad inferiora loca, quemadmodum fieri & apud nos pleraque huiusmodi cernimus, vbi humores, si rosidi concretionem quandã suæ qualitatis acceperunt, ob circunstantẽ frigidum aerem efficitur glacies, & per detritionem quidem globosæ formæ ac rotũdæ ex aqua, cõpulsionémque

que ſcalenorum & acutorum angulorum qui in aqua A
ſunt,& per eam quæ extrinſecus fit talium colliſionem,
quæ compulſa vt aqua in concretionem tranſiret effe-
cerunt,detritis rotundorum quantitatibus.Iris fit dum
ſol aquoſum aera ſua luce perſtringit, ſiue per aeris
propriam naturã,quæ lucis & aeris propria eſt,ex qua
colorũ huius proprietates fiunt,ſiue omnes, ſiue vnico
modo.Ex qua iterum effulgente, propinquiora quæ-
que aeris eum percipient colorem quo partes has cir-
cunferentiæ fulgere conſpicimus. Fit autem huiuſmo-
di viſum quòd æquale omni ex parte interuallum lu- B
minis pateat,ſiue quòd quum talem compulſionem re-
cipiant ſectiones quæ vel in aere vel in nubibus ſunt:
& ex eodem aere ſe ingerente,dum ad lunam referun-
tur atomi circunferentia quædam in hanc concreti-
onem demittatur.Area circa lunam fit, dum ex omni
parte aer ad lunam refertur,deinde qui ex ipſa manant
fluxus leniter,eatenus coercentur quoad in gyro circa
ipſam nubes conſiſtat, & non omnino diuidat, ſiue
eum qui in circuitu eſt,aerem ipſa vndique cogente C
æquabiliter ad circunferentiam ſuam, craſſiorémque
conſtituente,quod fit per partes quaſdam,ſiue extrin-
ſecus fluxu aliquo impulſo, ſiue calore idoneos poros
ad id efficiendum nanciſcente. Cometæ ſtellæ fiunt, 422
ſiue igne pleriſque in locis temporibus ſuis in ſublimi
coaleſcente, quum efficit caſus circunſtantiam, ſiue
quòd proprium quendam motum in tempore cælum
ſupra nos habeat,vt huiuſmodi appareant ſtellæ, ſiue
ipſæ temporibus quibuſdam per quendam moueantur
caſum,atque ad loca noſtra declinent, & manifeſto o- D
mnibus fiant.Harũ item defectus fieri propter his op-
poſitas cauſas,quod cõtingit nõ modò quòd pars mun
di huius ſtet circum quá verſentur reliqua (vt quidam
aiũt)ſed quòd aeris vertigo circularis ipſam circũſtet,
quæ impedimento ſit vti ne circũeant,ſicut & ſtellæ re-
liquæ,ſiue etiã quòd deinceps materia illis congrua nõ
ſit.Porrò hoc in loco vbi cõſtitutę cernũtur etiam aliis
pluribus modis hoc fieri poteſt,ſiquis colligere ſtudeat
ex eorum quæ cernũtur congruentia,vt vaga quædam

A ſidera ferri contingat ſi motibus ſuis vtuntur, quædam verò immota durare. Poſſibile eſt quidem eſſe ab iis quoque quæ in circuitu mouentur, ita ab initio moueri coacta eſſe, vt alia quidem ſecundum eandem ferantur vertiginem, quæ lenis ſit, alia verò ſecundum eam quę ſimul in æqualitatibus quibuſdam vtatur. Fieri autem poteſt vt quibus feruntur locis, non intentiones aeris eſſe planiores, quę in ſeſe ordine cōpellant, lenitérque & planè intendant, neque ita inęqualiter, vt & quę videntur immutationes fiant. Enimuerò v-
B nam iſtarum rerum cauſam aſſignare, quum multiplicem ea quę in conſpectu ſunt prębeant, inſanè & minimè cōgruè ab ijs fit qui vanam aſtrologiam profitentur, fruſtráque quorundam cauſas reddunt, quandoquidem diuinam naturam nunquam huiuſce abſoluunt miniſteriis. Sidera quędam alijs minora conſpici
423 contingit, tardioréque motu circumferri, quum eundem orbem circumeant, contrarióque ferantur motu, ab eadem abducta vertigine, & ab eo quo circumferantur, alia maiore loco, minore alia, quum eandem vertiginem ambiunt. Porrò ſimpliciter de his diffi-
C nire illis conuenit, qui prodigia confingere apud pleroſque volunt. Quę autem cadere dicuntur ſtellæ, & ex parte & ex colliſione ſua fieri poſſunt, & quòd illic excidant quocunque expiratio fuerit. ſicuti & de coruſcationibus diximus. Ex concurſu quoque atomorum ignis efficientium conſenſu incidente vt hoc fiat, ac ſecundum motum quocunque impetus à principio ſecundum concurſum fuerit. Ex collectione item veluti in condēſationibus quibuſdam nebulę pręferen-
D tibus ſpeciem, ſecūdum euaporationem horum per inuolutionem ſiue eruptionem, continētium, & in quemcunque locū impetus fuerit, motu quoque in eum ſubſequente. Sunt & alij modi quibus hoc fiat innumerabiles. Porrò ſignificationes quę in pleriſque animalibus fiunt. Non enim animalia neceſſitatem aliquam inuehunt vt hyems fiat, neque ſedet aliqua natura diuina, quę horū animaliū obſeruet exitus, deinde huiuſmodi efficiat ſigna. Neq; enim in animal, ac quodlibet mo-

dò id fit gratiosiuspaulo,eiusmodi stultitia cadet,nedũ A
in id quod plenissimã obtinet felicitatem. Hæc igitur omnia Pythocles memoriter tene:longè enim latéque euades fabulam, & quæ his propinqua & similia discernere poteris. Maximè autem teipsum dede ad speculanda principia & infinitatem, & iis quæ similia sunt. Iudicia præterea & perturbationes & id cuius gratia ista colligimus. Hæc enim in primis considerata causas quoque particulariũ rerum cognitu faciles facient. Qui verò istis vel maximè cõtenti non fuere,ne ista quidẽ ipsa ritè conspexerũt,neque cuius rei B
gratia illa conspicienda erant, consequuti sunt. Hæc 424
ille de cælestibus corporibus opinatus est.

Ceterùm de iis quæ ad vitæ moderationem pertinent,quónam modo eligenda alia,alia repudianda,sic scribit: primùm autem quid de sapiente opinetur,exponamus. Detrimenta quæ ex hominibus,siue odii, siue inuidiæ, siue contemptus gratia fiunt, sapientem autumat ratione superare. Eum verò qui semel fuerit sapiens, in contrarium habitum transire non posse, neque perturbationibus cedendo errare: quin potius C
continendum ne quod ad sapientiam impedimentum patiatur. Non tamen ex omni quidem corporis habitu,neque in omni gente fieri sapiẽtem. Nam siue crucietur excarnificetúrque sapiens, futurum nihilominus felicem: gratiámque amicis præsentibus æquè ac absentibus habiturum sapientem solum,atque item in itinere: quum tamen cruciatur, & ingemiscet & eiulabit. Mulieri item non cõgressurum sapiẽtem, à qua leges interdicant, vt Diogenes in Epitome Epicuri dogmatum moralium ait: neque cruciatu affecturum D
seruos,verùm miserturum,veniámque daturum.Probos quoque amaturum sapientem negat,neque sepulturę curam habiturum:neque à Deo amorem immittí Diogenes refert. Neque item oratoriæ daturum operam, dicens illam nihil quidem vnquam profuisse, plurimùm verò etiam obfuisse. Vxorem tamen ducturum,ac liberos procreaturum sapientem,vt Epicurus in Ambiguis & in libris De natura.Cęterùm pro vitę

A interdum conditione ducturum vxorem, auersurúmque aliquos, neque obseruaturum in ebrietate, vt Epicurus in Symposio, neque accessurum ad rempublicá, vt in primo De vitis, neque tyrannidem quæsiturum, neque Κυνιεῖν, vt in secundo De vitis, neque vnquam mendicum futurum. Cæterùm, etsi illi eruantur oculi, vitæ participem futurum, vt in eodem ait. Mœrore item non conficiendum sapientem, vt ait Diogenes in quinto Electorum: non litigaturum: libros atque mo-
425 numenta relicturum, non autem celebritatibus daturum operam: acquirendi curam ac futuri prouiden-
B tiam non habiturum: fortunæ reluctaturum: amicum neminem quæsiturum: gloriæ curam habiturũ, quoad contemptui non habeatur: plus autem aliis lætitia in speculationibus afficiendum. Peccata esse inæqualia. Sanitatem quibusdam conducere, plerisque indifferentem esse: fortitudinem per naturam non contingere, sed ratione commodíque notatione. Amicitiam vsus gratia necessitatísque ineundam, à nobis tamen inchoandam: nam & terram serimus. Constare illam voluptatum consortio ac societate. Felicitatem bifa-
C riam intelligi, supremam illam, quæ in Deo est, quæ incrementum non admittat, adiectionémque & ablationem voluptatum. Imagines quoque positurum, si habeat, indifferenter fortè teneas, solúmque sapientem rectè de musica & poetica verba facturum. Pangenda, non fingenda poemata dixit. Non mouetur si alter altero dicatur fuisse sapientior, sed ex sapientia sola si affluat, ritè appellãdum sapientem putat. Principem in tempore obsequio coliturum, gratulaturúmque cuilibet resipiscenti: scholam item habiturum,
D non sanè vt turbam faciat, recitaturúmque in multitudine, sed non sponte. Dogmata quoque illaturum & non dubitaturum. In somnis quoque sibi similem futurum, ac pro amico quandoque moriturum. Ista quidẽ illi opinantur, verùm trãseundũ iam ad epistolã.

Epicurus Menœceo S.

Neque iuuenis quispiam dum est, philosophari negligat, neque senex quum sit, philosophãdo fatigetur.

Neque enim intempeſtiuus vllus eſt, neque qui ad a- A
nimæ ſanitatem tempus non habet idoneum. Qui au-
tem dicit aut nondum philoſophandi tempus eſſe, aut
tempus præteriiſſe, ei ſimilis eſt qui dicit ad beatā vi-
tam aut non adeſſe tempus, aut non amplius eſſe. Phi-
loſophandum igitur & iuueni & ſeni, illi quidē vt ſe-
neſcens in virtutibus vigeat præteritorum gratia, huic 426
vt iuuenis vnà & vetulus ſit, quòd futurorum careat
metu. Meditandū ergo quæ faciant beatam vitam. Si-
quidem ſi adſit illa, omnia ſuppetunt: ſin verò abſit, a-
gimus omnia vt illam habeamus. Quæ autem aſſiduè
te admonebam, ea & age, & meditare, bene viuendi e- B
lementa hæc eſſe arbitrans. Primùm quidem Deum
eſſe animal immortale ac beatum, puta ſicut commu-
nis de deo dictat intelligentia, nihil illi aut ab immor-
talitate alienum, aut à beatitudine applicās. Cæterùm
omne quod illius cum immortalitate beatitudinem
ſeruare poſſit, de eo opinare. Dii nempe ſunt, vt cer-
ta eſt illorum cognitio, non autem tales ſunt, cuiuſmo
di eos plerique arbitrantur: neque enim eos quales
putant obſeruant. Impius autē eſt non qui tollit mul-
titudinis deos, ſed qui diis opiniones multitudinis ap-
plicat. Non enim ſunt anticipationes, ſed opinationes C
falſæ, quæ plurimi de diis ſentiunt. Hinc detrimenta
maxima peſſimis quibuſque à diis inferuntur, & cō-
moda item probis. Nam virtutibus per omnia dele-
ctati ſimiles amplectuntur, ac omne quod huiuſmodi
non eſt alienum exiſtimantes. Conſueſce autem arbi-
treris nihil ad nos pertinere mortem. Bonum enim o-
mne ac malū in ſenſu eſt, ſenſus autem priuatio, mors
eſt. Vnde recta cognitio, quòd nihil ad nos ſit mors,
id efficit vt mortale quod eſt, fruatur vita, non ambi-
guum adiiciēs tempus, ſed immortalitatis deſiderium D
afferens. Nihil enim in vita mali eſt, ei qui verè com-
prehendit nihil eſſe in vitæ priuatione mali. Vanus er
go eſt qui mortem ſe timere dicit, non quia præſens
mœrore cōficiatur, ſed expectata & futura contriſtet.
Nam quod præſens nihil perturbat, expectatū nequic
quam conficit. Itaque quod acerbiſſimum malorū eſt 427

A & horrendum maximè mors,nihil ad nos : quoniam
quum nos sumus , mors non adest , quum verò mors
adest,nos iam non sumus. Neque igitur ad viuentes,
neque ad mortuos pertinet. Nam iis qui sunt,illa non
est: quibus verò adest,iam illi non sunt. Atqui pluri-
mi mortem aliquando vt malorum maximũ,aliquan-
do verò vt requiem eorum quæ in vita sunt tristium,
cupiunt. Neque igitur ne non viuat metuit : nec enim
illi viuẽdi amor imperat,neque opinatur mali aliquid
esse non viuere. Quemadmodum verò cibus,non qui
B plurimus, sed qui suauissimus est, eligitur, ita & tem-
pus non longissimum,sed suauissimum carpitur. Por-
rò qui iuuenem bene viuere,senem bene ex vita disce-
dere admonet,fatuus est, non modò ob amorem vitæ
ac studium, verùm quòd eadem sit meditatio bene vi-
uendi ac bene moriendi. Longè autem deterius qui
dicit , Bonum quidem non natum esse,

Aut vbi natus eris,mox orci limen adire.

Nam si quòd ita crederet hoc dixit,quomodo nõ dis-
C cedebat ex vita ? id quippe illi in prõptu erat, siquidẽ
hæc illi fuisset rata sententia : sin autẽ inuehẽs,fatuus
est,dũ in iis quæ ratione carẽt versatur. Memoria ve-
rò tenẽdum quod futurum est,neque nostrum sit, ne-
que omnino non nostrum , vt ne tanquam futurum
prorsus expectemus , neque item quasi non futurum
desperemus. Reputandum præterea concupiscentias
partim esse naturales,partim naturales naturalium,a-
lias quidem necessarias,alias verò tantùm esse natura-
les. Necessariæ verò quæ sunt, partim ad felicitatem,
D partim ad corporis tranquillitatem, partim ad vitam
ipsam esse necessarias. Horum quippe sine errore spe-
culatio est,vt nouerim quid eligendum , quídve fugi-
endum sit ad bonam corporis tuendam valetudinem,
corporísque quietem. Hic enim finis est bene beaté-
428 que viuendi. Huius enim gratia omnia agimus, vt ne-
que doleamus neque perturbemur. Vbi verò semel id
penitus consequuti erimus , soluitur omnis tempestas
animi , quum non possit animal tendere quasi ad mi-
nus aliquid , & aliud quærere quo animi corporísque

consummetur bonū. Tunc voluptate nobis opus est, A
quum illam non adesse dolemus, non etiam voluptate indigemus. Quocirca voluptatem finem dicimus, ac principium beatæ vitæ. Hanc enim primum bonum atque ingenitum nouimus, atque ab hac electionem omnem ac deuitationem inchoamus atque huic occurrimus, perturbatione, tāquam norma, bonū quoduis discernentes. Quoniam verò primum istud insitum bonum est, idcirco non omnem voluptatem eligimus, verùm sæpe plerasque transgredimur, quando ex iis maior molestia sequitur: doloresque nonnullos voluptatib' præstare arbitramur, quādo ex diutina to B
leratione dolorū maior nos voluptas sequitur. Omnis itaque voluptas eo quòd naturam propriam habet, bonum est: non tamē eligenda omnis. Sicut & dolor malum est, non tamen semper quiuis repudiandus est dolor. Commensione itaque & vtilium inutiliúmque respectu hæc omnia iudicare conuenit. Vtimur enim bono interdum vt malo, contrà & malo tanquam bono. Frugalitatem præterea magnum existimamus bonū, non vt semper vtamur modicis, verùm vt, nisi multa habeamus, vtamur paucis, credentes verissimè illos C
magnificentia frui suauissimè qui illa minimùm indigent, quódque naturale sit, id omne esse parabile, noua verò difficilè parari posse. Dapes item simplices æquam magnifico luxui adferre voluptatem, quando omne quod dolet per inediam sublatum sit. Panis ergo cibarius & aqua summam voluptatē afferunt, quum egens quis illa in cibum sumit. Itaque simplicibus & 429
non magnificè paratis cibis assuescere, & salubritatis est, & hominem ad vitæ vsus necessarios impigrum D
reddit, ac splendidis (si per interualla sumantur) nos commodius aptat, atque aduersus fortunam interritos facit. Quum itaque dicamus voluptatem finem esse, non luxuriosorum & nepotum voluptates, eásque quæ in gustu & ingluuie sunt positę, vt quidam ignorantes, aut à nostra sentētia dissentientes, aut malè accipientes arbitrantur, sed non dolere corpore, animóque tranquillū esse, & perturbatione vacare dicimus. Non

A conuiuia & comeſſationes,non puerorum mulierúm-
que congreſſus,non piſcium vſus , & cæterorum quæ
affert pretioſior menſa ſuauẽ gignit vitam, verùm ra-
tio ſobria cauſáſque perſcrutans , cur quæque vel eli-
genda,vel fugienda ſunt , opinionéſque expellens, per
quas animos vtplurimum occupat tumultus . Horum
omnium initium maximúmque bonum prudẽtia eſt.
Quocirca philoſophiam quoque prudentia antecellit,
ex qua reliquæ virtutes omnes oriũtur, docẽtes quòd
B non iucundè viuere poſſit quiſquam , niſi prudenter,
honeſtè,iuſtéque viuatur: virtutes enim ſuaui & iucũ-
dæ vitæ coniunctæ ſunt , iucundáque vita ſeparari à
virtutibus nequit. Nam quem eo arbitraris præſtan-
tiorem eſſe,qui & piè de diis opinatur,mortémq; in-
territus ſuſtinet,finémq; naturæ rectè æſtimat, finém-
que bonorum vt facilis ad implẽdum parabilíſque ſit,
comprehendit. Malorum verò finem, vt aut tempus
aut dolorem habeat,dominámque non diu moleſtam
futuram,vt à pleriſque inducitur,nũtiat,partim à for-
C tuna,partim à nobis,quòd neceſſitas obnoxia nulli ſit
inſtabilíſque fortuna. Quod autem à nobis eſt,domi-
natu caret , quod querimonia & contrarietas ſolet e-
ueſtigio ſubſequi. Præſtat enim fabulam quæ de diis
traditur,ſequi,quàm naturalium ſeruire fato.Illa enim
ſpeciẽ excuſationis obtendit honorem deorũ,hæc in-
430 euitabilem neceſſitatẽ habet.Fortunã verò neque deã,
vt vulgò ſuſpicantur,putat. Nihil enim deus agit te-
mere neque inſtabile , cauſam nempe arbitratur bo-
num ſiue malum ex hac ad beatè viuendum homini-
D bus dari.Principia tamen magnorũ bonorum aut ma-
lorum ab iſta ſuppeditari.Præſtat enim rationabiliter
eſſe infelicem , quàm abſque ratione felicem. Melius
eſt enim in actibus quod bene iudicatum eſt,per eam
digeri. Hæc igitur atque his ſimilia,tecũ ſi die noctú-
que meditere aliquis,fiet vt nunquam ſeu vigiles , ſeu
dormias , perturbatione vlla tenearis , verùm vt deus
inter homines viues. Nihil enim habet cõmune cum
mortali animanti animal homo immortalibus bonis
exercitatus. Diuinationem autem omnem ab aliis

tollit, ſicuti & in parua Epitome, dicens eam non ſub- A
ſiſtere. Et ſi (inquit) ſubſtantialis ſit, nihil ad nos exiſtimes pertinere quæ fiunt. Hæc & eiuſmodi de iis quæ vitam informant: pluráque his aliis etiam in locis diſſerit. Diſſentit autem à Cyrenaicis de voluptate. Illi enim non eam quæ in ſtatu eſt, ſed eam ſolùm quæ in motu ſit, admittunt. Hic autem vtranque, animi videlicet, corporíſque complectitur, vt in libro De electionibus & fuga ait, & in libro De fine, & in primo De vitis, & in Epiſtola ad Mitylenenſes amicos, ſimili B
ter & Diogenes in decimoſexto Electorum, & Metrodorus in Timocrate, ita aſſerunt intelligi voluptatem, & quæ in motu ſit, & in ſtatu. Et Epicurus in libro De hæreſibus ita dicit, Nanque perturbationis doloríſque vacatio, conſtantes ſunt voluptates: gaudium verò ac lætitia actio ſecundum motum videntur. Item aduerſus Cyrenaicos. Illi enim corporis dolores deteriores arbitrātur doloribus animi. (corpore enim peccantes cruciari) hic autem animi dolore. Car- C
nem enim præſenti tantūmodo dolore affici, animum 431
verò & præterito, & præſenti, & futuro. Ea ergo ratione maiores quoque animi, quàm corporis eſſe voluptates. Demonſtratione verò vtitur, quòd ſit voluptas finis, quòd animalia ſimulatq; nata ſunt, iſta quidem deliniri, offendi contrà dolore naturaliter abſque rationis adminiculo cernimus. Noſtra ergo ſponte dolorem fugimus, ſicuti & Hercules quidem ipſe, qui dum amiſſa ſibi tunica conſumeretur, clamat mordēs atque eiulans,

—at circumgemunt petræ,
Locrorum, & alta EubϾæ promontoria. D

Voluptatis verò cauſa virtutes quoque eligi, non propter ſe (ſicuti & medicinam propter ſanitatem) vt ait & Diogenes in vigeſimo Electorū. At verò Epicurus inſeparabilem quoque dixit eſſe à voluptate virtutem ſolā: cætera verò ſeparari, nempe vt mortalia. Agedū igitur nunc colophonem addamus, (vt ita dixerim) & ſcriptorum omnium & vitæ philoſophi, ratas ipſius opiniones adiicientes, híſque omne hoc opus noſtrum

A concludentes,fine illo vtentes,qui felicitatis ac beati-
tudinis initium ſit. Quod beatum atque immortale
eſt,neque ipſum negotia habet,neque alii præbet,quo
fit,vt neque ira neque gratia tãgatur. Nam huiuſmo-
di omnia infirmitatis ſunt. In aliis verò ait deos ra-
tione conſpici, alios quidem numero ſubſiſtentes, a-
lios verò ſecundum ſpeciei ſimilitudinem,ex perpetuo
ſimilium imaginum fluxu quę in ſeſe perfectè ſint hu-
mana ſpecie. Mors nihil ad nos. Quod enim diſſolui-
tur, ſenſu priuatur: quod autem ſenſu caret, nihil ad
B nos. Terminus magnitudinis voluptatum, rei quæ
cuique doleat ſublatio eſt. Vbicunque verò fuerit id
quod delectat, quãdiu ibi eſt,nihil eſt quod doleat aut
afficiat mœrore, aut vtrunque ſimul. Non moratur
432 diutius in carne quod dolet, ſed ſummus dolor mini-
mùm durat: quod autem nimium ſolum delectat ſe-
cundum carnem, non multos dies durare contingit.
At diuturni morbi plus habẽt in carne quod oblectẽt,
quàm quod doleant. Non poteſt iucundè viui, niſi
prudenter, ac honeſtè ac iuſtè viuatur: neque pru-
C denter, honeſtè, ac iuſtè,niſi iucundè.Cui autem hoc
non contigit, is non viuit prudenter atque honeſtè:
& cui iuſtè non euenit,non poteſt hic iucundè viuere,
eo quòd confidat hominibus, aut ſecundum naturam
principatus & regni,bonum ex quibuſcunque potue-
rit hoc parari. Glorioſi atque conſpicui quidam eſſe
cupierunt, ita ſe,vt ab hominibus tuti ſint,adepturos
exiſtimantes. Itaque,ſi quidem tuta ſit talium vita,na
turæ bonum receperunt:ſin minus,nihil habent cuius
D gratia principiò contra naturę proprietatem appetie-
runt. Nulla per ſeſe voluptas malũ eſt,ſed cauſæ qua-
rundam voluptatum multiplices ingerunt voluptatũ
perturbationes. Si cumularetur voluptas omnis,&
tempore & ambitu, congregatio fieret, aut maximè
principales naturæ partes, nequaquam à ſe inuicem
differrent voluptates, ſi efficientia voluptatum luxu-
rioſorum metus animi ſoluerent,metus inquam & de
cæleſtibus, & de morte, & de doloribus.Præterea ſi
voluptatum doceret finem, nihil haberemus quo eos
culpare

culpare poſſemus, vndique voluptatibus hauriendis A
inſtantes, nulláque ex parte neque quod doleret, ne-
que quod vrgeret habentes. Quod profectò malum
foret,ſi nihil nos cæleſtium ſuſpiciones perturbarent:
neque mortis opinio, ſi nihil nos moueret, aut aliud
quippiam. Quòd ſi adhuc non dubitem ſcrutari dolo-
rum ac voluptatum fines, non indigeremus phyſiolo-
gia, nec liceret de iis quæ maximè rata ſunt, metuen-
tem ſoluere, niſi planè nouiſſet quæ ſit totius natura,
ſed fabuloſum aliquid ſuſpicaretur. Non itaque lice-
ret abſque phyſiologia accipere ſynceras voluptates, B
neque prodeſſet aliquid humanam ſibi parare ſecuri- 433
tatem,quum & ſuperna & quæ ſub terra ſunt ſuſpecta
eſſent, ac ſimpliciter quæ ſunt in infinito, quum hu-
mana ſecuritas fuerit vſque ad aliquid, virtúſque in-
nixa, & puriſſima fœcunditas ſit, quæ ex quiete &
multis cedendo ſecuritas prouenit.Naturæ opes diffi-
nitæ & parabiles ſunt: porrò inanium opinionum di-
uitiæ in infinitum excedunt. Breuis ſapienti fortuna
ſubincidit.Quæ verò ſunt maxima & in primis rata,
diſpoſuit ratio, & perpetuo vitæ tempore diſponit at- C
que diſponet. Iuſtus à perturbatione remotiſſimus,
iniuſtus verò perturbatione plenus eſt. Non creſcit in
carne voluptas, quum ſemel quod per indigentiam
dolebat, ablatum eſt, ſed ſolùm variatur. Porrò men-
tis finis, finem qui ſecundum voluptatem eſt genuit,
horúmque ipſorum, & eorum quæ his affinia ſunt,
electio maximos quoſque metus animo parat. Infini-
tum tempus ac finitum æquam habet voluptatem, ſi-
quis voluptatis ipſius fines ratione metiatur.Nam ca-
ro voluptatis fines accepit infinitos, infinitúmque i- D
pſum efficit tempus. Porrò mens carnis finem ac ter-
minum ratione pertractans, æterníſque exuta timori-
bus, vitam omni ex parte conſummatam fecit. Ni-
hílque iam infinito tempore opus habuimus, ſed ne-
que voluptatem quidẽ effugit, ne tum quidem, quum
exitum ex vita moleſtiæ atque anxietates compellunt,
quaſi aliquid beatæ vitæ deſiderat in qua vitæ termi-
nos noſcens, non ignorat quàm ſit parabile id quod

A indigentiæ dolorẽ tollat,omnémq; vitã cõſtituat. Itaq; nihil negotiis opus eſt quæ certamina habẽt, ſubſiſtẽtẽ verò finẽ verſare animo oportet,omnémq; euidentiam ad quã ea quę opinamur,referamus. Alioquin omnia rationẽ iudicij deſiderabunt, tumultúq; plena erũt:ſi ſenſibus omnibus repugnabis,nõ habebis, neq; quoſuis ex iis quos mẽtiri dixeris, quo pacto iudices,
434 aut ad quid te referas: ſiquẽ ſimpliciter eiicias ſenſum, neque diuidas in id quod opinaris, iuxta id quod acceſſit,quod iã per ſenſum præſens eſt, affectus inſuper
B & omnẽ imaginãlem mentis intuitum confundes, ac ſenſus reliquos opinione inani,vt qui iudici eiicias omne. Porrò ſi & quod expectatur omne,inopinabilibus notionibus firmes, ídque quod atteſtationẽ nõ admittit, vt quod falſum ſit non dimiſeris, eris quaſi omne certamen obſeruans, omnéque iudicium rectum ſiue non rectum. Niſi per omne tempus quæ geruntur ſingula ad naturæ referas finem, verùm antea euertes ſiue fugam, ſiue inſectationem in aliud aliquid faciens, non erunt verbis conſentaneæ tibi actiones. Volupta-
C tum quæcunque ad dolorem non inducunt, niſi impletæ ſint, non ſunt neceſſariæ, ſed appetitum habent minus lætum,quoties paratu difficiles,autoréſque detrimenti eſſe conſtiterit, quas in totius vitæ beatitudinem ſapientia parat. Longè maxima res eſt amicitiæ acquiſitio. Eadem ſententia confidentiam parit, quòd nihil ſit æternum, neque diuturnũ, ac ne grauius quidem quicquam ac moleſtius, & ea quam in ipſis definitis eſt amicitiæ ſeruitus conſummata maximè con-
D fert. Voluptatum aliæ naturales, aliæ neceſſariæ ſunt, aliæ naturales & non neceſſariæ, aliæ verò neque naturales neque neceſſariæ ſunt, ſed circa inanem opinionem verſantur. Naturales & neceſſarias exiſtimat Epicurus eas quæ dolores ſedant, vt eſt in ſiti potus. Naturales verò nõ neceſſarias, quæ voluptates ſolùm variant, non autem dolorem tollunt, vt ſunt pretioſi cibi. Neque naturales autem neque neceſſarias putat eas, quemadmodum coronæ & ſtatuarum ornamenta. Naturalium voluptatum quæ dolorem non infe-

rant, niſi conſummatæ fuerint, fit vehemens ſtudium A
circa naturam, nouam non diffundit, ſed circa inanem
opinionem, neque circa ſuam opinionem hominis na-
turæ vtilitatis eſt ſignum, vt neque inuicem lædant,
neque lædantur. Quæ animantes eo fœdere iungi non 435
poſſunt, vt neque lædant mutuò neque lædantur, in
his ius nullum aut iniuria eſt. Eadem eſt in gentibus
ratio, quæ aut nolunt aut nequeunt ita fœderari vt
neque lædant mutuò neque lædantur. Iuſtitia enim
nihil per ſe eſſet, verùm in contractibus mutuis qui-
buſlibet locis id fœdus initur, vt non lædamus neque B
lædamur. Iniuria per ſe malum non eſt, verùm in ſu-
ſpicionis metu id malum ſitum eſt, ſi non lateat quòd
huiuſmodi ſunt iniuſtitiæ vindices. Non credat is qui
clàm aliquid facit contra id quod inter ſe conſtitue-
runt homines ne lædantur, aut laudant ſe latere poſſe:
& ſi millies etiam tum lateat, ad finem vitæ tamen in-
certum eſt an latere poſſit. Cōmuniter quidē omnibus
ius idē eſt, (Vtilitatis enim aliquid cōfert in mutua ſo
cietate) priuatim verò agri & quarūcunque rerum nō
omnibus idem cōſequitur ius eſſe. Aliud quidē omniū C
teſtimonio firmatum, quod expediat in vſu mutuæ ſo-
cietatis eorū quę iuſta putātur eſſe, ius dicitur, ſiue idē
ſit omnibus, ſiue nō idē. Porrò ſi ponat tātùm quiſpiā,
non autē proueniat commoditas mutuæ ſocietatis, nō
iam hoc iuris naturam habet, etiamſi intercidat com-
modum iuris, nonnunquam autem ad anticipationem
cōgruit. Nihilominus id temporis iuſtum erat iis qui
inanibus vocibus ſemet confundunt, ſed res plurimas
cernunt: vbi quum variæ fuerint circunſtātes res non
congruentes, ad anticipationem viſa ſunt, quæ puta- D
bantur iuſta in ipſis rebus, ea iuſta non erant. Vbi verò
vaneſcētibus circunſtantibus rebus viſa ſunt non con-
gruere, ad anticipationē quę exiſtimata ſunt iuſta. Vbi 436
verò vaneſcētibus rebus, iam non vtilia erant ea clàm
poſita iura. Hìc autem iuſta quidem fuere, quoniam
erant vtilia ſocietati mutuò ſimul cōuerſantium: poſt-
ea verò non ita fuerunt iuſta, quando neque vtilia
erant. Qui rebus externis minimè confidere præ-

A clarè cõstituit. Hic ea quidem quæ sunt possibilia, & familiaria efficit: quæ verò huiusmodi non sunt, non aliena sanè neque eiusdem cognationis, atque vbi in illis non poterat, se studuit non immiscere, exclusitque omnia quæ agere non conducebat. Atqui omnes qui eò profecerant, vt se ex eis maximè confidendum pararent, quæ sunt propinqua & finitima hi etiam inter se vixere suauissimam vitam, firmissimam habentes fidem ac probationem, certissimámque propinquitatem adsumentes, lamentis prosequuti non
B sunt defuncti celeriorem obitum.

EX QVORVNDAM PY- A
thagoreorũ libris fragmenta, in quibus de philoſophia morali agitur,

Gulielmo Cantero interprete.

EX HIPPODAMO THV- rio Pyth. in lib. De felicitate. B

ANIMALIA beatitudinis alia capa- 437
cia ſunt, alia non ſunt. Capacia ſunt
ea, quæ ratione ſunt prædita: (quan-
doquidem beatitudo ſine virtute ſub-
ſiſtere non poteſt: virtus autem in eo
quod rationis eſt compos, cernitur)
capacia non ſunt, quæ ratione carent. Etenim nec
quod viſu caret, viſus aut operis aut virtutis eſt capax:
nec quod rationis eſt expers, ratione præditi vel opus C
vel virtutem poteſt capere. At beatitudo & virtus ra-
tione præditi, illa tanquam opus, hæc tanquam ars
quædam eſt. Iam ratione prædita quædam ipſa perfe-
cta ſunt, quæ per ſe ſunt perfecta, nec vlla re externa
vel vt ſint, vel vt bene ſint, indigent. qualis quidem ſit
Deus. Non ipſa perfecta ſunt, quæ per ſe nõ ſunt per-
fecta, verùm externas res requirunt. qualis quidem ſit
homo. Non ipſa perfecta porrò quædam perfecta
ſunt, quædam imperfecta. Perfecta, quæ & ſuis & ex-
ternis cauſis nituntur: ſuis, quòd & naturam bonam, D
& conſilium rectum attulerint: externis, quòd re- 438
ctam legum conſtitutionem ac probos præfectos na-
cti ſint. qualis quidem ſit homo bonus. Imperfecta
ſunt, quæ vel neutrum horum, vel tantùm aliquod
ſunt conſequuta, vel prorſus prauo ſunt ingenio. qua-
lis quidem ſit alterius generis homo. Perfecti homi-
nes porrò alii natura ſunt, alii vita perfecti. Natura,
qui boni duntaxat ſunt, id eſt, virtute præditi. Virtus
enim cuiuſque, in cuiuſque rei natura ſupremum eſt

A & perfectio:tum oculi, in oculi natura ſupremum &
perfectio:tum hominis,in hominis natura ſupremum
& perfectio. Vita perfecti ſunt, qui non boni tantùm,
ſed etiam beati ſunt. Quum enim beatitudo ſit huma-
næ vitæ perfectio:vita quidem eſt actionum compo-
ſitio , eas autem ad finem deducit beatitudo : id quod
per virtutem fit & felicitatem : illam propter vſum,
hanc propter ſucceſſum. Ac Deus quidem nec virtute
ab aliquo percepta,bonus,nec felicitate comitante,be-
atus eſt redditus. Etenim natura tū bonus tum beatus
B erat,ſempérque & fuit & erit , nec vnquam talis eſſe
deſinet , quum interire non poſſit . Homo verò,nec
bonus natura nec beatus eſt,verùm diſciplinam & for-
tunam requirit:virtutis quidem , vt bonus , felicitatis
autem,vt beatus euadat,indigens . Quocirca duo hæc
beatitudinem humanam conſtituunt, laudatio & feli-
citatis prædicatio . Laudatio virtuti, altera felicitati
tribuitur. Iam virtutem ex diuina , felicitatem ex hu-
mana ſorte adipiſcitur. Differunt autem cum diuina
cæleſtiáque à mortalibus ac terrenis , tū à melioribus
C deteriora. Itaque qui deos ſequitur, beatus: qui mor-
439 tales,miſer euadit. Nam prudentia prædito decens &
vtilis eſt felicitas: decens, quoniam vti nouit : vtilis ,
quia factis manum admouet . Pulchrum igitur eſt ,
quando cum felicitate prudentia coniungitur , tan-
quam ſecundo vento actiones ad virtutem tanquam
cynoſuram reſpiciendo perficere. Sic enim nō Deum
tantùm ſequetur,ſed etiam humanum bonum cum di
D uino componet. Hoc quoque manifeſtum eſt , ex affe-
ctionibus & factis vitæ diſcrimē gigni. Eſt autem tum
affectio vel honeſta vel turpis,tum factum vel beatum
vel miſerum. Honeſta affectio eſt,quæ virtutis : turpis,
quæ vitii particeps eſt. Facta quoque beata ſunt , quæ
in felicitate cernuntur, quoniam ratione perficiuntur:
miſera,quæ in infelicitate, quoniam finem non aſſe-
quuntur. Quapropter virtus non modò diſcenda , ſed
etiam poſſidenda,& ad familiarum ac rerumpub.vel
ſecuritatem,vel augmentum,vel etiam,quod eſt maxi-

mum,emendationem eſt vſurpāda. Rerum enim præ- A
clararum nō tam poſſeſſionem quàm vſum ſectari de-
bemus.Quæ quidem omnia contingent, ſiquis remp.
bene conſtitutam nāciſcatur:id quod equidem Amal-
theæ(quod dicitur)cornu voco.Etenim in recta legum
conſtitutione ſunt omnia, neque maximum humanæ
naturæ bonum vel exiſtere abſque ea, vel compara-
tum & auctum permanere poſſit. Nam & virtutem &
ad virtutem viam hæc in ſe continet, quandoquidem
in ea partim naturæ bonæ procreantur, partim & mo-
res,ſtudia,leges optimè ſe habent, & recta ratio, pie- B
tas,ſanctimonia magnopere vigent. Quamobrem qui 440
beatus futurus & feliciter victurus eſt,eum in bene con
ſtituta rep.& viuere neceſſe eſt & mori. Quid quod e-
tiam neceſſariò,quæ antè dicta ſunt,ita ſe habēt? Quū
ſit enim homo ſocietatis pars, hac ratione fit eodem
pacto perfectus,ſi non tantùm ſocium,ſed & probum
ſocium ſe præbeat.Quædam etenim in pluribus non in
vno:quædam in vno,non in pluribus cernuntur: quæ-
dam & in pluribus & in vno,ideóque in vno, quoni-
am & in pluribus.Nam harmonia,concentus, nume-
rus,in pluribus cernuntur:quandoquidem horum nul- C
la pars totum queat conſtituere. Iam viſus & auditus
præſtantia,pedúmque velocitas in vno duntaxat exi-
ſtunt.At beatitudo & animi virtus & in vno,& in plu-
ribꝰ,& in toto,& in vniuerſo cernitur:ideóque in vno,
quoniam & in pluribus:ideóque in pluribus,quoniam
& in toto atque vniuerſo.Nam & naturæ totius con-
ſtitutio ſingulas partes conſtituit: & ſingulorum con-
ſtitutio totum atque vniuerſum abſoluit. Id autem in-
de fit,quòd natura prius eſt parte totum, non pars to- D
to.Si enim mundus non eſſet,nec ſol,nec luna, nec vel
fixæ vel errantes extarent ſtellæ.Poſtquam verò mun-
dus eſt,horum quoque ſingula cernuntur. Atque hoc
in ipſa quoque animalium natura perſpicitur. Si enim
animal non eſſet: nec oculus, nec os, nec auris ap-
pareret. Poſtquam autem eſt animal, hæc quoque
ſingula cernuntur. Sicut porrò totum ad partem,

A ſic etiam totius virtus ad partis virtutem ſe habet. Si-
quidem abſque harmonia diuináque mundi cura non
poſſent, quæ conſtituta ſunt, in ſtatu ſuo permanere:
abſque recta legum in ciuitate conſtitutione nullus vel
bonus vel beatus poſſet eſſe ciuis: abſque animalis ſani-
441 tate non poſſet nec pes nec manus roboris & valetu-
dinis eſſe particeps. Eſt enim vt mundi virtus, harmo-
nia, ita ciuitatis, bona legum conſtitutio: & corporis,
ſanitas ac robur. Atque ſingulæ totorum partes ad to-
tum & vniuerſum referuntur. Nam & oculi totius cor-
poris cauſa cernunt, & reliquæ partes totius atque
B vniuerſi cauſa conſtitutæ ſunt.

EX EVRYPHAMO PYTH. in libro De vita.

PErfecta hominis vita quemadmodum Deo cedit,
quoniam ipſa perfecta non eſt, ita brutis præſtat,
quoniam virtutis & beatitatis eſt particeps. Nam nec
Deus externam cauſam requirit. Quum enim natura
C bonus ac beatus ſit, per ſe perfectus eſt. Nec brutum
vllum. Etenim quum ratione carent, actionum quo-
que carent ſcientia. At hominis natura partim ſui eſt
conſilij, partim etiam diuinũ requirit auxilium. Quòd
enim rationem capere, honeſta turpiáque cognoſcere,
rectà in cælum à terra ſuſpicere, deóſque altiſſimos
poteſt comprehendere, diuinũ quoq; adeptus eſt auxi-
lium. Rurſum quòd voluntatem habet atque conſi-
lium, ac tale in ſe initium, quo poſſit & virtuti & vi-
442 tio ſtudere, deóſque & colere & auerſari: per ſe quo-
D que moueri valet. Quapropter tum laudem & hono-
rem, tum vituperiũ & ignominiam partim diuino, par
tim humano facto conſequuntur, ſiue virtuti ſiue vi-
tio dederint operam. Sic nanque ſe tota res habet.
Hominem Deus animal præſtantiſſimum, & vt ſuæ
naturæ reſpondens, ita vniuerſi conſtitutionis ocu-
lum in mundo collocauit. Quamobrem hic & rebus
impoſuit nomina, quarum fuit ſignator: & literas in-

uenit, memoriæ thesauro instructo:& vniuersi con- A
stitutionem imitatus,iure ac legibus vrbiū societatem
concinnauit. Nullum enim factum nec mundo nec
diis potest esse dignius,quàm ciuitatis bene constitutæ
compositio , legúmque & reip.constitutio. Siquidem
vnusquisque,quum sit per se nullus,nec ad vitam in
communi concordia,reíque pub.compositione degendam
per se aptus est.& ad integram perfectámque societatis
compagem constituendam ineptus. Etenim
humana vita lyræ vndique perfectæ & accuratæ simi-
lis est.Sicut enim lyra omnis tria hæc requirit, appa- B
ratum,compositionem,& pulsū musicum,(apparatum
dico propriarum partium omnium copiam,vt chordarum,
& ad pulsum ac sonum pertinentium instrumentorum:compositionem
autem mutuam sonorum
proportionem:pulsum denique horum pro compositione
motum)sic etiā humana vita tribus his indiget.
Apparatus quidem est vitæ partium iustus numerus.
Sunt autē vitæ partes,corporis bona,opes,amici , gloria.Compositio
est horum secundum virtutem & leges
constructio.Pulsus deniq; musicus est horū secundum 443 C
eadem permistio,quum secūdo vento virtus fertur,neque
aduersi quicquam aliunde sentit.Non enim in eo,
si voluntario scopo excidant consilia , verùm si eum
assequantur, est posita beatitudo:neque tam vt satellitibus
ac ministris virtus careat, quàm vt suis facultatibus
ad res agendas affatim instruatur. Nam non ipse
perfectus,sed imperfectus est homo.Fit autem perfectus
partim sua,partim aliena opera : ídque vel natura,vel
vita.Natura si bonus euadat. Virtus enim cu- D
iusque in cuiusque rei natura supremum est & perfectio:tum
oculorum,in oculorum natura supremum &
perfectio:tum aurium,in aurium: tum hominis,in hominis
natura supremū & perfectio. Vita perfectus fit,
si beatus euadat.Beatitudo enim humanorū bonorum
ssima est & perfectio,Quo fit vt rursum virtus & felicitas
eius vitę pares existāt,& virtus animę , felicitas
corporis,simul vtrunq; animalis vicem gerat.Vt enim
illius est,naturæ bonis rectè vti,ita huius vsum suppe-

A ditare : & vt vti,virtutis,ita vſum præbere,felicitatis. Illius eſt,conſilium & rationē rectam : huius,actiones & facta cõferre.Nam vt honeſta velle & ferre grauia, virtutis eſt propriũ: ita conſiliorũ optatus euentus,& factorum finis in felicitate ſitus eſt. Quemadmodum etenim vincit imperator virtute & felicitate: feliciter
444 gubernator nauigat arte & vento ſecundo : rectè cernit oculus & videndi facultate & luce: ita præſtantiſſima humana vita & virtute & felicitate redditur.

B EX HIPPARCHO PYTH. in libro De animi tranquillitate.

QVVM breuiſſimum ſit humanæ vitæ tempus, cum æternitate collatum, pulcherrimã homines tanquam peregrinationem inſtituent,ſi in animi tranquillitate viuere ſtatuerint. Id autẽ conſequentur maximè , ſi ſeipſos diligenter cognouerint,qui mortales & carnei ſint , iniuriæ & interitui obnoxio præditi
C corpore,rebúſque omnibus grauiſſimis ad extremum vſque habitũ expoſiti. Ac primùm quidem ad ea quæ corpori accidunt,veniamus. Hæc ſunt pleuritides,pulmonis morbi , phrenitides, podagræ , veſicæ morbi, dyſenteriæ, veterni, comitiales , vlcera putreſcentia, cætera infinita. At animo multo maiora atque grauiora contingunt. Quicquid enim ſceleris, vitii,peccati , impietatis in hominum vita cernitur , ex animi perturbationibus ortum ducit. Etenim per immode-
D ratas & à natura alienas cupiditates multi in effrenes
445 impetus inciderunt , nec vel à filiabus vel à matribus turpiſſimã potuerunt cohibere libidinem.Quid quod & parentes multi,&liberos proprios iugularunt? Iam quid aliunde obuenientia referam mala,diluuia, ſiccitates,æſtus & frigoris inclementiam,ſic vt ex aeris inæqualitate nonnunquam peſtis, fames, variíque caſus oriãtur,ac totæ deſolentur vrbes? Quæ quũ impendeant multa , neque corporis bonis confiſi, quæ vel vna febricula ſtatim corrũpuntur , nec externa,quæ vide-

tur,efferamur felicitate, quum & hæc ſæpe citius rece A
dere ſoleat,quàm accedere. Hæc enim omnia incerta
eſſe & inſtabilia,nec eorum quicquam firmum,perpe
tuum,aut immobile exiſtere,multis & variis ex muta-
tionibus cognouimus. Quapropter & hæc animo re-
putantes,& an ea quæ data præſtò ſunt,vel minimum
tẽpus durare poſſint,cogitantes,fortiter,quicquid ac-
cidit,ſi feramus,animi fruemur tranquillitate. Nunc
verò permulti,quæcũque vel natura vel fortuna dedit,
meliora quũ finxerunt , nec tam ea qualia ſint, quàm
qualia maximè cerni poſſint, æſtimarũt,ſubitò priua- B
ti, multis ac magnis turpibúſque malis animũ depri-
munt. Quo fit vt acerbiſſimè viuant ac miſerrimé. Id
autem vel in opũ iactura, vel in amicorũ aut liberorũ
morte,vel in aliarũ rerum quæ chariſſimæ ducũtur,a-
miſſione conſpicitur. Tum verò flentes & eiulantes,
infeliciſſimos ac miſerrimos ſe ſolos prædicant : quũ
nec eodẽ ſe quo alios multos modo & habuiſſe & ha- 446
bere meminerint, nec tum ſui,tum ſuperioris tẽporis
hominum vitam queant perſpicere, quantis videlicet
in calamitatibus & miſeriarum cumulis & nunc agãt, C
& olim permulti egerint. Quocirca ſi ex hiſtoria no-
bis tradita repetamus , multos amiſſis opibus,eam ob
iacturam ipſos poſtea ſaluos euaſiſſe,quũ vel in latro-
nes vel in tyrannum eam ob rem potuiſſent incidere;
multos quoque quos maxima beneuolentia proſequu
ti quondam fuerant,eos pòſt maximè odiſſe: nec pau-
cos à liberis & amicis chariſſimis fuiſſe interemptos:
ſi etiam noſtram vitam cum aliorum infeliciore con-
feramus, caſúſque omnes humanos atque communes
habeamus,viuemus trãquillius. Nec enim debet,qui
homo ſit,aliena mala,ſed & ſua ducere facilia , quum D
totam vitam multis videat ærumnis refertam. At qui
flent & eiulant,præter quàm quòd nec rem amiſſam,
nec mortui vitam recuperant , animum prauis rebus
multis circundatum in maiores perturbationes impel
lunt. Quamobrẽ debemus omnibus modis inuetera-
tas maculas abluentes & repurgantes philoſophica
doctrina detergere.Id porrò faciemus,quũ prudentiæ

A ac temperantiæ operam dabimus, & præsentem fortunam boni consulemus, ac plura non appetemus. Qui enim plurima coaceruant, nunquam se post hanc vitam nusquam victuros animaduertunt. Id quod quia non continget, bonis, quæ præsto sunt, fruamur, & philosophicæ grauitatis opera, turpium immodica cupiditate liberemur.

EX ARCHYTA PYTH.

in lib. De bono viro & beato.

B

447 HOc igitur primum est intelligendum, virum quidem bonum non statim esse necessariò beatum, verùm beatum, etiam bonum esse. Vt enim beatus laudationem & felicitatis prædicationem, ita bonus laudationem duntaxat meretur. Laudatio quidem virtuti, altera felicitati tribuitur. Iam vir bonus suis bonis talis redditur, beatus aliquando beatitate priuatur. Virtutis enim facultas est libera, beatitatis non item. Nam & diuturni corporis morbi, & sensuum iacturæ,
C beatitatis vigorem tabefaciunt. Eo autem differt à viro bono Deus, quòd Deus non tantùm sincera & omnis humanæ perturbationis experte virtute præditus est, verumetiam eius facultatem tranquillam & liberam pro æternorum factorum maiestate ac magnificentia possidet: homo verò non tantùm per humanam naturam ea minore fruitur, verùm sæpe vel per bonorum neglectum, vel per potentem consuetudinẽ, vel per prauam naturam, vel per alia multa non potest veri boni fastigium assequi.

Quoniam igitur bona quædam propter se expetũtur, non propter aliud: quædam propter aliud, nõ propter se: tertium quoque bonorum quoddã genus est,
D
448 quod & propter se, & propter aliud expetitur. Quæ igitur hæc sunt bona, quæ propter se, non propter aliud expetuntur? nimirum beatitudo. Vt enim huius causa reliqua, ita hanc nullius causa ipsam expetimus. Quæ rursum sunt ea quæ propter aliud, non propter se expetuntur? nempe vtilia, & bonorum efficientia,

quæ rerum expetendarum cauſas in ſe continent, vt A
labores corporis, exercitia, frictiones, bonæ valetudi-
nes, lectiones, meditationes, ſtudia virtutis. Quæ de-
nique & propter ſe & propter aliud expetenda dicun-
tur? Virtutes, earúmque habitus, ſtudia, actiones, &
quicquid eſt cum virtute coniunctum. Atque id qui-
dem quod propter ſe, nec propter aliud expetitur, v-
nicum eſt ac ſingulare bonum. Quod autẽ & propter
ſe & propter aliud, triplex eſt, ac vel ad animum, vel
ad corpus, vel ad externa pertinet. Ad animum refe-
runtur animi virtutes: ad corpus, corporis: externa B
ſunt amicitiæ, gloria, honor, diuitiæ. Similiter quod
propter aliud expetitur, vel animi bonorum eſt effi-
ciens, vel corporis, vel externorum, vt diuitiarum, glo
riæ, honoris, amicitiæ. Eſſe porrò virtutem propter ſe
expetendam, vel hinc patet. Quum etenim corporis
bona, quæ ſunt natura minora, propter ipſa expeta-
mus: animus autem præſtet corpori, nimirum animi
quoque bona, propter ipſa, non propter eorum effe-
ctus expetemus.

Tria ſunt humanæ vitæ tempora, vnum felicitatis, C
alterum infelicitatis, tertium inter hæc medium. Quo-
niam igitur vir bonus eſt, qui virtute præditus eſt at-
que vtitur: vtitur autem ea tribus temporibus, vel in
felicitate videlicet, vel in infelicitate, vel in medio: & 449
in felicitate quidem beatus eſt, in infelicitate miſer: in
medio autem non beatus: efficitur, nihil eſſe aliud bea-
titudinẽ, quàm virtutis in felicitate vſum. Beatitudinẽ
autem nunc hominis dicimus. Homo porrò non ſo-
lùm anima, ſed etiam corpus eſt. nam ex vtroque ani-
mal, & hinc homo componitur. Etenim quanuis ani- D
mæ ſit corpus inſtrumentum, tamen & hoc pars ho-
minis, vt & anima, ducitur. Quapropter etiam bona
quædam ſunt hominis, alia partium. Atque hominis
quidem bonum eſt beatitudo: partiũ autem, animi
quidem, prudentia, fortitudo, iuſtitia, tẽperantia: cor-
poris autem, pulchritudo, ſanitas, bona valetudo, ſen-
ſuum vigor. Iam externa, diuitiæ, gloria, honor, & no
bilitas, homini ſolent adnaſci, hac natura præceden-

A tium bonorũ consequentia, maiora bona stipant hæc
minora: amicitia quidem, gloria, ac diuitiæ, corpus &
animum: sanitas autem, robur, ac sensuum vigor, ani-
mũ, prudentia, fortitudo, temperantia, atque iustitia,
mentem animi: mens denique Deum. Hic enim præ-
stantissimus ac princeps est: huiúsque causa reliqua
prestò sunt bona. Etenim excercitui præest impe-
rator, nautis gubernator, mundo Deus, animo mens,
vitæ huius beatitati prudentia. Nihil enim est aliud
prudẽtia quàm huius vitæ beatitatis, siue naturalium
B hominis bonorum scientia.

Ac Dei quidem beatitas est & vita præstantissima
propria: hominis autem è scientia, virtute, ac tertia fe
licitate componitur. Scientiam dico tum deorum ac
dæmonum sapiẽtiam, tum hominum ac rerum ad vi-
tam pertinentiũ prudentiã. Quæ enim ratione ac de-
monstratione vtuntur virtutes, eas appellari scientias
450 est æquum. Virtutẽ verò moratum & optimum ani-
mi partis ratione carentis habitũ, à quo nomẽ aliquod
ad mores pertinens ducimus, & liberales, iusti, tempe-
C rantes dicimur. Felicitatem denique bonorum citra
rationis auxilium copiã. Quoniã igitur virtus ac sciẽ-
tia nobis inest, felicitas non item: beatitudo autem in
contẽplandis & agendis rebus honestis versatur: hæ
porrò contẽplationes & actiones quũ non rectè succe-
dunt, ministerium & necessitatẽ, quum rectè, delecta-
tionem & beatitudinẽ adferunt, ídque in felicitate cer-
nitur: nihil esse beatitatem aliud quàm virtutis in fe-
licitate vsum, efficitur. Quo fit vt nõ aliter vir bonus,
quàm etiam qui corpore sano ac robusto est, in feli-
D citate se gerat. Nam hic quoque & frigus atque æstũ
ferre, & magnũ onus tollere, & alias multas ærumnas
facilè potest ferre.

Posteaquam igitur beatitudo virtutis est in felicita-
te vsus, de virtute & felicitate dicendũ erit, ac primùm
de felicitate. Etenim quædam bona nimium non re-
cipiunt, vt virtus. Siquidem non est vlla virtus nimia,
nec quisquam vir nimis bonus. Virtus enim decorum
pro norma habet, ac decori est in rebus agendis habi-

tus. Felicitas autem & nimium recipit & parum. Nimia porro vitia quędam gignit, & hominẽ ab habitu naturali tranſuerſum rapit, ſic vt virtuti quoque ſępe reluctetur. Nec tamẽ felicitas tantùm, ſed & aliæ cauſæ idem poſſunt efficere. Neque enim credendum eſt, quum inter tibicines quidam reperiantur arrogantes, qui veritatis cura relicta, falſa quadam imaginatione captent imperitos, in virtute non idem cerni, verùm quanto res eſt dignior, tanto, qui eam ſibi vindicent, plures exiſtere. Multa ſunt enim quæ virtutis faciem, & veram affectionem peruertunt, vel inſidiando ac vindicando, vel per naturæ perturbationes cognatas, aut longa confirmitas cõſuetudine, vel per ætatem iuuenilem aut ſenilem, vel per felicitatem aut infelicitatem, vel aliis modis pluribus. Quocirca mirandum non eſt, ſi cuncta nonnunquam, vera affectione mutata, aliter eueniunt: quemadmodum & fabrum, qui optimus habeatur, ſæpe inter operandum videmus peccare, & imperatorem, & gubernatorem, & pictorem, & omnes denique, quos tamen arte qua pollent, non priuamus. Sed quemadmodum qui aliquando vel immodeſtè, vel iniuſtè, vel timidè ſe geſſerit, inter malos referendus non eſt: ita nec, quicquid in his rectè, inter bonos: verùm & illis caſus, & his error tribuendus venit: verum autem iudicium non ex vno tempore vel aliquo temporis ſpatio, ſed ex vita tota faciendum. Sicut porrò corpori & quod nimium & quod parum eſt, nocet, tamen vt grauiores morbos nimia procreent, & quæ dicuntur reliquiæ: ſic animum quoque & felicitas & infelicitas nimia lędit, tamen vt grauiores morbos felicitas, quę dicitur, procreet, dum vini inſtar mentem bonis inebriat. Quamobrem non infelicitatem rectè, quàm felicitatem ferre difficilius eſt. Nam in infelicitate plerunque temperantes ac modeſti: in felicitate animoſi, vehementes, ac magnanimi cernimur. Valet enim animum vt infelicitas contrahere & componere, ita felicitas efferre & euacuare. Quo fit vt cauti plerunque ſint & prudentes, qui ſunt in-

Margin: A (beside "tus. Felicitas"), 451 (beside "rùm quanto res"), B (beside "ciem, & veram"), C (beside "vel immodeſtè"), D (beside "lędit"), 452 (beside "moſi, vehementes").

A felices: qui felices, iniurii & confidentes. Iusta autem felicitas est, quantam vir bonus ad actiones suas exoptet: quemadmodum & nauis atque claui iusta magnitudo ducitur, cuius opera probus gubernator magnum transire mare magnámque potest nauigationem perficere. At nimia felicitas non tam animo parere solet quàm imperare. Vt enim lux nimia oculos, ita nimia felicitas animi mentem offendit. Ac de felicitate quidem hactenus.

B EX THEAGE PYTH. in libro De virtutibus.

ANimi constitutio sic se habet, vt vna sit eius pars ratio, altera iracundia, tertia cupiditas. Ratio cognitioni, ira robori, cupiditas appetitui præest. Quum igitur hæc tria vna compage in vnum rediguntur, tum virtus in animo gignitur & concordia: quum per se-
453 ditionem inter se diuelluntur, vitium oritur atque di-
C scordia. Sunt autem virtuti hæc tria necessaria, ratio, facultas, & consilium. Iam ratione præditæ animi partis virtus est prudentia, quoniam iudicii & contemplationis particeps est habitus: iracundiæ autem fortitudo, quandoquidem resistit, & grauia perfert hic habitus: cupiditatis verò temperantia, posteaquam corporis voluptatum quædam est moderatio: totius denique animi iustitia. Improbi porrò redduntur homines vel per malitiam, vel per incontinētiam, vel per feritatem: iniustè autem agunt vel lucri, vel volupta-
D tis, vel gloriæ causa. Ac malitia quidē ad ratione pollentem animi partem refertur: quandoquidem vt prudentia cum arte, ita malitia cum praua confertur arte, quoniam ad iniuriam dolos excogitat: incontinentia verò ad cupiditatem, posteaquam & in moderanda voluptate sita est continētia, & in non moderanda, incontinentia: feritas autem ad iracundiam. Huic enim quum quis maleficium non vt homo, sed vt fera gratificatur, ea dicitur feritas. Sunt quoque harum affe-
ctionum

ctionum effectus & fines consequentes. Vt enim à ma A
litia pendet auaritia, sic ad ratione pollentem animi
partem refertur malitia. Similiter vt ad iracundiã per-
tinet ambitio, sic ipsa nimia reddita, feritatem gignit.
Denique voluptas vt cupiditatis est, ita nimium quæ-
sita parit incontinentiam. Quare quũ de tot causis in-
iustè agamus, de totidem nimirum iustè agemus. Nam
& virtutis natura benefacit ac prodest, & vitium malè 454
facit ac nocet. Et quoniam de animi partibus alia im-
perat, alia paret, virtutes autẽ in his ac vitia cernũtur:
virtutes quoque partim imperantes, partim parẽtes, B
partim esse mistas efficitur. Imperat quidem pruden-
tia, parent autem fortitudo ac temperantia: mista de-
mum est iustitia. Perturbationes porrò sunt virtutis
materia, quandoquidem in his illa cernitur. Est autem
aliud perturbationis genus cum voluntate coniunctũ,
aliud non est: coniunctum voluptas est, non coniun-
ctum, dolor. Atque hæc & intendunt & remittunt ci-
uiles homines, dum reliquas animi partes cum ratio-
nis participe coaptãt: id quod in eo positum est, vt nec C
propter nimium nec propter parũ suas actiones prohi
beatur mens perficere. Quod enim deterius est, præ-
stantioris causa cœpit existere: vt in mũdo semper pa-
tiens pars, propter eam quæ semper mouetur: in ani-
malibus fœmina, propter marem: (hic enim animum
gignit, illa duntaxat materiam gignendo suppeditat)
in animo ratione carens pars, propter rationis com-
potem. Nam & iracundia & cupiditas ad primam a-
nimi partem refertur: illa tanquam satelles & latro, D
hæc curatoris instar & custodis domestici. At mens
in summo corporis vertice collocata, in pellucida vn-
dique specula eorum quæ sunt, scientiam inuestigat,
& hoc à natura opus habet, vt post inuestigationem
& acquisitionem, melioribus ac præstantioribus vta-
tur. Etenim rerum diuinarum ac præstantissimarum
cognitio, beatitudinis humanæ principium, causa &
norma est.

A
455
EX METOPO PYTHAgoreo, in libro De virtute.

HOMINIS virtus eſt hominis naturæ perfectio. etenim per propriam virtutis naturã perfectum quicque ac ſupremum redditur. Nam & equi virtus eſt ea quæ naturam equi ad ſupremum perducit, & in partibus ſingulis eodem ſe modo res habet. Nam & oculorum virtus eſt acris viſus, idémque ſu-
B premum in oculorum natura:& aurium virtus, acris auditus,idémque ſupremum in aurium natura:& pedum virtus,velocitas,eadémque ſupremum in pedum natura. Sunt autem virtuti hæc tria neceſſaria, ratio, facultas & conſilium. Ratio iudicat & contemplatur: facultas reſiſtit & moderatur : conſilium amat & amplectitur.Iam iudicare & contemplari intelligentis animi partis eſt proprium:reſiſtere & moderari,ratione carentis:amare & amplecti,vtriuſq;,tam quæ ratione caret quàm quæ pollet. Quum enim ex intelli-
C gentia & appetitu conſtet conſilium , illa ad rationis compotem animi partem , hic ad expertem refertur. Iam virtutum omnium numerum, necnon virtutis ortum & conſtitutionem ex animi partibus licet cognoſcere.Etenim animi partes primæ ſunt duæ,altera cõ-
456 pos rationis,expers altera.Illa iudicamus & contemplamur,hac ferimur & appetimus.Hæ porrò vel conſentiunt inter ſe,vel diſſentiunt. quæ quidẽ pugna ac diſcordia propter nimium vel parum exiſtit.Quum igitur rationis cõpos pars moderatur expertem,tolerã-
D tia gignitur & continentia : quum altera imperat,paret altera,& inter ſe ambæ conſentiunt, virtus naſcitur.Ac tolerantia quidem & continentia cum dolore gignuntur,dum labori illa,voluptati hæc reſiſtit. Incõtinentia verò ac mollities nec reſiſtit nec moderatur. Quo fit vt bona propter dolorem fugiamus , propter voluptatem amittamus.Quid quòd laudationes,vituperia , cunctáque humana bona in his animi partibus cernuntur ? Et hoc quidem pacto virtus in vni-

uerſum conſtituitur: ſpecies autem eius & partes hoc A modo ſunt donſiderandæ. Poſteaquam duæ ſunt animi partes, altera ratione prædita, carens altera, quæ porrò vel iracundia, vel cupiditas dicitur: & rationis compos quidem eſt, qua iudicamus & contemplamur: expers autem, qua ferimur & appetimus: huius porrò qua parte tanquam vlciſcimur nos ac defendimus, vocatur iracundia: qua propriam corporis cõſtitutionem tanquam appetimus ac deſideramus, cupiditas: efficitur ex his animi partibus etiam virtutum numerum, diſcrimen ac proprietatem pro portione B conſequi.

EX CLINIA PYthagoreo.

ET omnis quidẽ virtus (vt initio definitum eſt) ra- 457
tione, conſilio ac facultate perficitur: horum autẽ ſingula non virtutis partes, ſed cauſæ ſunt. Itaque qui intelligente atque cognoſcente huius parte valent, vehementes ac prudentes dicuntur: qui impetuoſa & ap C petente, vtiles & commodi. Quoniam verò non ſine cauſis exſuſcitatis iniuſtè ſolent agere, hæ autem tres ſunt, intemperantia in corporis voluptatibus, auaritia in lucrando, ambitio in æqualibus antecellendis: ſciẽdum eſt his opponi poſſe & quæ metum, & quæ pudorem, & quæ cupiditatem pariant: metum propter legem, pudorem propter deum, cupiditatem propter ſermonem. Quocirca ſunt initio iuuenes & deorum & legum honorem docendi. Sic etenim omne factum D humanum, totáque vita, ſi non deſit ſucceſſus, ſanctimoniæ pietatíſque particeps erit.

EX THEAGE PYTHAgoreo in libro De virtutibus.

VIRTVTIS omnis cauſæ ſunt tres, cognitio, facultas & conſilium. Cognitio eſt qua res contem

A plamur ac iudicamus. facultas tanquam robur eſt cau
458 ſæ quo ferimus, & in rebus permanemus. conſilium
inſtar manuum eſt animi, quibus ferimur & res ap-
prehendimus. Animi quoque conſtitutio ſic ſe habet
vt vna ſit eius pars ratio, altera iracundia, tertia cupi-
ditas. Ratio cognitioni, ira robori, cupiditas appeti-
tui præeſt. Quum igitur hæc tria vna compage in v-
num rediguntur, tum virtus in animo gignitur & con
cordia: quum per ſeditionẽ inter ſe diuelluntur, vitiũ
B oritur atque diſcordia. Iam quum ratio partes animi
ratione carentes moderatur, tolerantia gignitur & cõ
tinentia, dum labores illa, voluptates hæc moderatur:
quũ ratione carentes moderantur rationem, molli-
ties & incontinentia naſcitur, dum labores illa fugit,
à voluptatibus hæc vincitur. Quum verò melior ani-
mi pars imperat ac præeſt, deterior paret ac ſequitur,
& inter ſe ambæ conſentiunt, tum virtus & omne bo-
num per totum animum exiſtit. Et cupiditas quidem
459 quum rationẽ ſequitur, fit temperantia: quum iracun
C diã, fortitudo: quũ partes omnes, iuſtitia. Hæc enim
& vitia cuncta, & virtutes animi inter ſe diſcernit: &
animi partium compagis quædam eſt conſtitutio, vir
túſque perfecta & ſuprema. Vt enim in hac omnia
ſunt, ita ſine hac reliqua non exiſtunt animi bona.
Quapropter & inter deos magnam vim habet & in-
ter homines iuſtitia. Totius enim atque vniuerſi tum
inter hos tum inter illos communionem hæc virtus
continet. ac Themis quidem apud ſuperos, Dice au-
tem apud inferos, Lex verò inter homines prædicatur.
D Hæc porrò iuſtitiam ſupremam eſſe virtutem indi-
cant. Quum etenim in iudicando & cõtemplando po-
ſita virtus eſt, vocatur prudentia: quum in grauibus
ferendis, fortitudo: quum in moderandis voluptati-
bus, temperantia: quum in lucro & iniuria non-fa-
ciendis, iuſtitia. Iam eandem vel ſecundum rectam ra
tionem conſtitui, vel præter rectam rationem non cõ
ſtitui, decorum eſt, vel indecorum aſſequi. Eſt autem
decorum, quod eſſe decet. id quod nec addi quicquã
nec demi poſtulat, quandoquidem ipſum quod eſſe

decet,eſt.Indecori verò ſpecies duæ ſunt, nimium &
parum. Illud plus quàm decet, hoc minus habet. At A
virtus decori eſt habitus. quocirca ſtatim quoque &
ſupremum eſt & medium. Sic enim decora quoque
& media ſunt & ſuprema. media, quoniam inter ni-
mium & parum conſtituta ſunt: ſuprema, quoniam
nec addi quicquam nec demi poſtulant, quandoqui-
dem quod eſſe decet, ipſa ſunt. 460

Quandoquidem morum virtus in perturbationi-
bus verſatur,ac ſupremæ perturbationes voluptas &
dolor cenſentur: efficitur in eo virtutem non eſſe poſi
tam,vt quis ex animo perturbationes, voluptatem ac
dolorem euellat, verùm vt aptè connectat. Etenim B
nec ſanitas,quæ corporis facultatum quædam eſt bo-
na temperatura,in eo ponitur,ſi frigus,calor,humor,
& ſiccitas tollantur,verùm ſi permiſceantur,quum ſit
horum quaſi quidam commenſus: nec in muſica,ſi a-
cutum & graue demantur,concentus oritur, verùm ſi
hæc aptè permiſceantur,tum & concentus exiſtit, &
vocum diſcordia tollitur. Similiter calore,frigore, hu
more, ſiccitate permiſtis, & ſanitas oritur & morbus
perit.Neque aliter iracundia & cupiditate rectè com C
poſitis,& vitia cum perturbationibus eximuntur, &
virtutes moréſque exiſtunt. Eſt autem morum vir-
tutis maximè proprium, quod in rebus honeſtis eſt,
conſilium.Etenim ratione ac facultate etiam ſine virtu
te vti licet, conſilio non licet, quandoquidem moris
dignitatem conſilium indicat.Quapropter & per vim
imperans iracundiæ & cupiditati ratio, continentiam
ac tolerantiam parit: & per vim rurſus à rationis ex- D
pertibus pulſa,incontinentiam & mollitiem. Cæte-
rùm tales animi affectiones & imperfectæ virtutes,&
imperfecta ſunt vitia. Vt enim eſt ſana ratio,ita par-
tes animi rationis expertes ægrotant. Et quatenus
quidem à rationis compote animi parte ira & cupi-
ditas reguntur, virtutes habentur continentia ac to-
lerantia: quatenus autem per vim hoc, non ſponte,
fit,ſunt vitia. debet enim virtus non cum dolore,ſed
cũ voluptate,officiũ facere.Quatenus rurſum imperã-

A tes rationi ira & cupiditas,mollitiem & incontinentiã
461 procreant,vitia hæc ſunt : quatenus verò cum dolore
perturbationibus gratificãtur,dum errorẽ ſuum,quo-
niam ſanus eſt animi oculus, agnoſcunt,non vitia,vel
ſaltem non prorſus,habenda veniunt.Manifeſtum eſt
igitur,ſponte virtutem debere officium facere. Et cũ
voluntate quidem coniunctum quod eſt,non caret vo
luptate & hilaritate:quod autem nõ eſt,dolore & me-
tu non caret.Quid quòd ſimulatque inciderit diuiſio,
hæc ita ſe habere comperientur? Etenim cognitio re-
rum & inſpectio ratione præditæ eſt animi partis: fa-
B cultas autẽ ratione carẽtis.ſiquidẽ & laboribus reſiſte
re & voluptates moderari,ratione carentis proprium
eſt animi partis.Conſilium verò in vtroq; cernitur,&
rationis cõpote,& experte animi parte.Quũ enim ex
intelligentia & appetitu conſtet, illa ad rationis cõpo
tem,hic ad expertẽ refertur. Quamobrẽ & virtus o-
mnis in partibus cõponendis poſita eſt,& voluntas at-
que conſilium prorſus in virtute cernuntur.

Et in vniuerſum quidem cõpoſitio quædã ratione
carentium animi partium cum rationis cõpote virtus
eſt:quũ autem & voluptas & dolor decori norma re-
C guntur, tum exiſtit. Nihil enim eſt aliud vera virtus
quàm decori habitus. Decorum autem eſt,quod eſſe
decet:indecorum,quod non decet. Indecori verò ſpe-
cies duæ ſunt,nimium & parum. Illud plus quàm de-
cet,hoc minus habet.Decorũ porrò quũ ſit, quod eſſe
decet,& ſupremũ ſit & medium:ſupremum,quoniam
nec addi quicquã nec demi poſtulat:medium, quoniã
inter nimium & parum conſtitutum eſt. Sic porrò ſe
decorum & indecorum inter ſe habent vt æquale &
inæquale,diſpoſitum & confuſum: quæ quidem vtra-
D que finitum & infinitum ſunt. Iã inæqualis partes ad
462 medium,non ad ſe inuicẽ,referuntur. Nã & obtuſus
dicitur angulus qui recto maior eſt,& acutus qui mi
nor, & maior linea recta quæ ductã è centro ſuperat,
& lõgior dies eo quẽ dat æquinoctiũ.Morbi quoque
gignuntur, quoniã vel calidius vel frigidius redditũ
eſt corpus.ſiquidẽ quod calidius eſt,plus eſt mediocri-

tate:quod frigidius,minus. Enimuero animus quoq; A
cum ſuis hanc affectionem & proportionem habet. Vt enim audacia plus decoro habet in grauibus perfe rendis,ita minus ignauia. vt prodigalitas plus decoro habet in ſumptuũ factione, ita minus illiberalitas. vt ira plus decoro habet in iracũdiæ impetu, ita ſtupiditas minus. Acſimilis eſt aliarũ affectionũ oppoſitarũ ratio. Debet autẽ virtus,quũ decori ſit habitus & perturbationũ mediocritas, nec ſtupida eſſe, nec immodicè affici. Vt enim ſtupor immotum & languidum ad ho- B
neſtatẽ reddit animum,ita confuſum & imperitũ immodica perturbatio. Quare ſic debet in virtute perturbatio,vt in pictura vmbra atque linea, obiter elucere. Quod enim viuum ac tenerum & veritatem exprimẽs ducitur,id per hæc maximè, ſi boni ſunt colores, efficitur. Animi quoque perturbationes naturalis virtutis impetu & inſtinctu animantur. Vt enim ex perturbationibus oritur virtus, ita rurſum orta cum ipſis cõiungitur : quemadmodum ex graui & acuto concentus,ex calido & frigido temperatura : ex graui & leui C
æquilibrium. Non ſunt igitur ex animo tollendæ perturbationes,quandoquidem id non conducit: verùm cum ratione prædito per decorum & mediocritatem aptè componendæ.

EX ARCHYTA PYTHA- 463
goreo, in libro De morum doctrina.

AIO virtutem ad miſeriam,vitium ad beatitudinem fugiendã,ſi habitus ipſos inſpiciamus, ſuf- D
ficere. Semper enim virum malum eſſe miſerum neceſſe eſt,ſiue materiam habeat, quoniã ea malè vtitur,ſiue nõ habeat: quẽadmodũ & cæcũ,ſiue lucẽ atq; ſplẽdorẽ habeat, ſiue in tenebris degat, cæcũ eſſe neceſſe eſt. At bonum non ſemper beatum eſſe neceſſarium eſt, quandoquidem non in poſſeſſione virtutis, verùm in vſu beatitudo cernitur. Nam neque qui viſu præditus eſt,videt ſemper. ſi enim luce careat, nihil

A videbit. Ac duæ ſecantur in vita viæ: altera difficilior, qua patiens inceſſit Vlyſſes: altera commodior, quam Neſtor tenuit. Virtutem igitur aio & hanc expetere, & illam poſſe. Sed beatitudinem natura vitam optabilem atque firmam, quoniam cõſilia perficiantur prædicat. Quapropter qui quæ non deſiderat omittit, vt
464 beatus non eſt, ita nec planè eſt miſer. Ne igitur morbis ac doloribus bonum virum carere audeāt dicere. Queādmodũ enim corpori, ſic & animo quædã quæ dolorem pariant relinquimus. Veruntamen ſtultorũ
B dolores ratione carent: prudētum non vlterius quàm ratio, res definiens, permittat, procedunt. Quid quòd ipſorum de ſtupore gloriatio virtutis generoſitatem tollit, ſi rebus medij generis & non malis morti, dolori & paupertati ſe opponat. Facilè etenim, quæ mala non ſunt, vincuntur. Quocirca mediocritatem perturbationum ſectari debemus: ſiquidem & ſtuporem æquè atque immodicam perturbationem fugimus, neque ſupra naturam noſtram loquimur.

C EX EODEM ARHYTA IN libro de bono viro & beato.

AIO virum bonum eum eſſe, qui rebus ac temporibus magnis rectè vtatur. qui quidem & felicitatem rectè poſſit, & infelicitatem ferre: ac tum rebus bonis dignum ſe fortuna præbeat, tum rebus mutatis rectè, quod euenit, ferat: qui denique qualicunq;
D tempore rectè pro re nata ſe gerat, nec ſeſe ſolùm, ſed & alios ipſi fidentes ac rerum ſocios ita componat.

465 CRITONIS PYTHAGORICI in libro de prudentia & felicitate.

PRVDENTIA & felicitas ſic ſe habēt altera ad alterã, vt prudentia rationis ac ſermonis ſit parti-

ceps, quandoquidē cōpositum quiddā ac definitū est: A
felicitas in rationem ac sermonem non cadat, quādoquidem & confusum & infinitum quiddam est. Illa initio ac facultate prior, hæc posterior est. Nam vt illa gubernare ac definire, ita gubernari hæc atque definiri solet. Veruntamen componitur vtrunque, quum prudentia & felicitas eodem concurrunt. Semper etenim rationis ac sermonis particeps natura debet, quod definiat atque componat: rationis & sermonis expers, à quo definiatur atque componatur, habere. Sic enim & infinitæ & finientis naturæ ratio per omnia se ha- B
bet, vt, quæ quidem infinita sint, ab iis quæ rationem & prudentiam habent natura finiantur & componantur, quandoquidem materiæ naturæque locum tenēt: quæ autem finiunt, à sese compositionem ac finem nacta sint, quandoquidem artis & efficientis causæ vicem gerunt.

Harum porrò naturarum in variis rebus facta compositio, magnam & variam peperit cōpositorum differentiam. In vniuerso primùm vtriusque naturæ compositio, tum quæ semper mouet, tum quæ semper C
patitur, mundus est. Nec enim aliter vniuersum subsi- 466
stere potuisset, nisi & creatum cum diuino, & quod semper patitur cum eo quod semper mouet, fuisset compositum. In homine verò partis animi ratione carentis cum rationis compote compositio, fit virtus. Nequit enim hìc, dissentientibus inter se partibus vtrisque, virtus existere. Similiter in vrbe principum cum subiectis compositio, potentiam parit & cōcordiam. Vt enim imperium potioris, ita obtempera- D
tio deterioris, potentia & concordia est vtriusq; propria. Iam eadem in vniuerso & in familia compositionis ratio, ignorationes atque doctrinas eodem cum ratione concurrentes, necnon dolores ac voluptates, felicitates & infelicitates componit. Requirit enim vita tum intēsionē & remissionē, tum difficultatē & oblectationē, tum felicitatē & infelicitatē. Alia enim ad industriā & prudentiā valēt mentē cogere & cōtrahere: alia requie ac delectatione exhibitis, recētiorē eandē

A & ad actiones alacrem præstant. Quòd siquid horum in vita excellat, alterius fit partis ac decliuis vita, vel ad asperitatem ac difficultatem, vel ad remissionem & facilitatem vergens. Cæ terùm horum omnium compositio secundum prudentiam debet institui. Hæc enim finitum & infinitum in actionibus cõstituit. Quapropter etiam reliquarum virtutum mater hæc atque dux est. siquidem ad huius rationem & legem cunctæ sunt cõpositæ. Et iam nobis oratio simul finitur. Quod enim ratione caret, quódque in sermonẽ cadit, in o-
B mnibus cernitur. Illud finitur, hoc finit. Quod autem ex vtroque constituitur, totius est atque vniuersi com positio.

467 EX ARCHYTA PYTH. in libro De bono viro & beato.

VIR prudens ita fit maximé. Naturam primùm, quæ ingenio, memoria, ac labore valeat, nactus,
C in ratiocinationibus ac disciplinis & accuratis cõtemplationibus à puero, rectam sectatus philosophiam, se exerceat. Deinde deorum, legum, ac viuendi generum experientiam sibi comparet. In duabus enim his rebus prudentia ponitur, vt quis & habitu sit disciplinæ atque cognitionis participe, & multas res partim ipse tractarit ac viderit, partim alio quouis modo perspectas habeat. Etenim nec qui in ratiocinationibus ac disciplinis & accuratis contemplationibus à puero se exercuit, nec qui his destitutus, in auditionibus mul-
D tis ac rebus versatus est, aptus est ad prudentiam. Sed vt hic in singulis iudicãdis, ita ille in toto semper considerando mentem excæcauit. Quemadmodum enim in rationibus qui partes composuit, ex iis totum supputat: ita in rebus, ratio totius rei cònstitutionem delineare, experientia de singulis iudicare potest.

EX EODEM, IN LIBRO De disciplinis.

A 468

DEBES enim vel ex alio discendo, vel ipse, quorum scientiam habes, inueniendo, peritus reddi. Ac si quidem discis, id ab alio habes, & alienum est: sin ipse inuenis, ex te, ac tuum habes. Et siquidē quæras, facile erit inuenire: sin quærere nescias, difficile. B
Et seditionem compescuit, & auxit concordiam inuenta ratio. In hac enim vt æqualitas inest, ita deest iniquitas: & huius opera contractus componuntur. Huius gratia pauperes à diuitibus sumunt, & pauperibus concedunt diuites, postquam per hanc vtrique se æquum obtenturos credūt. Iam quum iniuriorum norma sit & repagulum, eorum, qui periti sunt, iram ante iniuriam sedat, postquam eos nō posse, quum ad rem ventum erit, latere persuasit: imperitos autem, ostenso in re ipsa scelere, ab iniuria reuocat.

C

EX POLO PYTH. in libro De iustitia.

EXISTIMO iustitiam reliquarū virtutum matrem ac nutricem esse dicēdam. siquidem absque 469
hac nec temperans, nec fortis, nec prudens quisquam possit esse. est enim hæc animi totius cum concinnitate pax atque harmonia. Ac manifestior fiet huius dignitas, si cæteros habitus considerauerimus. Vt e- D
nim illorum vsus ad vnum aliquod refertur, ita hæc ad cœtus integros, & multitudinem. Et in mūdo quidē totum administrans imperium, Prouidentia, Harmonia, ac Dice vocatur ex deorū quorundā decreto: in vrbe verò pax & recta legū constitutio: in familia autem viri & vxoris inter ipsos concordia, famulorū erga dominos beneuolētia, dominorū de famulis cura: in corpore porrò, quæ prima est & omnibus ani-

A malibus cariſſima ſanitas & bona valetudo: in animo deniquè ſapientia, quæ inter homines è ſcientia conſtat atque iuſtitia. Quòd ſi hæc ita totum & partes inſtruit ac ſeruat, & concordiam inter ipſa compoſitionémque efficit, cur non mater omnium ac nutrix cunctorum calculis habeatur?

11. (,

INDEX IN DIOGENIS LAERTII LIBROS.

A

D

E

T.

V